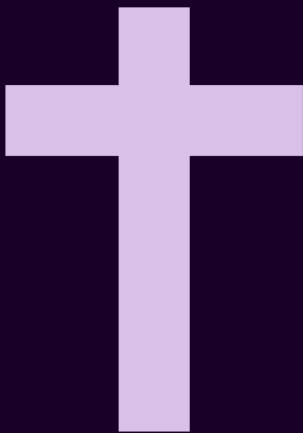

Maija'quë Huajë Ca
Nëose'e

New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

Maija'quë Huajë Ca Nëose'e

New Testament in Secoya (EC:sey:Secoya)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Secoya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Secoya [sey], Ecuador

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Secoya

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
995e68c5-fe57-54e6-bf8e-0637526d3f7d

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	62
SAN LUCAS	99
SAN JUAN	162
HECHOS	209
ROMANOS	266
1 CORINTIOS	292
2 CORINTIOS	317
GÁLATAS	333
EFESIOS	342
FILIPENSES	350
COLOSENSES	356
1 TESALONICENSES	362
2 TESALONICENSES	367
1 TIMOTEO	370
2 TIMOTEO	377
TITO	382
FILEMÓN	385
HEBREOS	387
SANTIAGO	405
1 SAN PEDRO	412
2 SAN PEDRO	419
1 SAN JUAN	423
2 SAN JUAN	429
3 SAN JUAN	430
SAN JUDAS	431
APOCALIPSIS	433

SAN MATEO

Jesús Nēcuēohua'i

(Lc 3.23-38)

¹ Iye a'ë, Abraham cui'ne David tsēcapē acohua'ire cuēcuese'e ja yē'ta'a Jesucristo pa'ima'nē pa'isicohua'ire.

² Isaac pēca ja'quē paji'i, Abraham. Jacob pēca ja'quē paji'i, Isaac. Cui'ne Judá cui'ne i yo'je tsī pēca ja'quē paji'i, Jacob.

³ Fares cui'ne Zara pēca ja'quē paji'i, Judá. Cui'ne iohua'i pēca ja'co paco'ë, Tamar. Esrom pēca ja'quē paji'i, Fares. Aram pēca ja'quē paji'i, Fares.

⁴ Aminadad pēca ja'quē paji'i, Aram. Naasón pēca ja'quē paji'i, Aminadad. Salmón pēca ja'quē paji'i, Naasón.

⁵ Booz pēca ja'quē paji'i, Salmón. Cui'ne i pēca ja'co paco'ë, Raab. Obed pēca ja'quē paji'i, Booz. Obed pēca ja'co paco'ë, Rut. Isaí pēca ja'quē paji'i, Obed.

⁶ Pai ējaë David pēca ja'quē paji'i, Isaí. Salomón pēca ja'quē paji'i, David. Cui'ne Uriás nējo pa'isicopi Salomón ja'co paco'ë.

⁷ Roboam pēca ja'quē paji'i, Salomón. Abías pēca ja'quē paji'i, Roboam. Asa pēca ja'quē paji'i, Abías.

⁸ Josafat pēca ja'quē paji'i, Asa. Joram pēca ja'quē paji'i, Josafat. Uzías pēca ja'quē paji'i, Joram.

⁹ Jotam pēca ja'quē paji'i, Uzías. Acaz pēca ja'quē paji'i, Jotam. Esequías pēca ja'quē paji'i, Acaz.

¹⁰ Manases pēca ja'quē paji'i, Esequías. Amón pēca ja'quē paji'i, Manases. Josias pēca ja'quē paji'i, Amón.

¹¹ Jeconías cui'ne i yo'je tsī çoni pēca ja'quē paji'i, Josías. Jaohua'i cato çasicohua'i pa'ë'ë, Israelita paire tseani Babilonia yejana sa maca.

¹² Israelita pai sa cuañosi jeteyo'je Salatiel pēca ja'quē paji'i, Jeconías. Zorobabel pēca ja'quē paji'i, Salatiel.

¹³ Abiud pēca ja'quē paji'i, Zorobabel. Cui'ne Eliquin pēca ja'quē paji'i, Abiud. Azor pēca ja'quē paji'i, Eliquin.

¹⁴ Sadoc pēca ja'quē paji'i, Azor. Aquim pēca ja'quē paji'i, Sadoc. Eliud pēca ja'quē paji'i, Aquim.

¹⁵ Eleazar pēca ja'quē paji'i, Eliud. Matán pēca ja'quē paji'i, Eleazar. Jacobo pēca ja'quē paji'i, Matán.

¹⁶ José pēca ja'quē paji'i, Jacobo. José cato Jesucristo pēca ja'co María ëjë paji'i.

¹⁷ Jaje pa'ina, Abrahampi cui'ne David pa'i macaja'a cuēcueto catorce pa'ye de ai de'huase'e pa'iji. Davidpi cui'ne Israelita mañare Babiloniana tseñeni sasi macaja'a cuēcueto cui'ne catorce pa'iji. Cui'ne yequē catorce pa'i maca Cristo ai de'opi.

Jesucristore Coase'e

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesucristore coase'e ñeje pa'iji: María i pēca ja'co, José ja're huejaja'coa, ca nēosico paco'ë. Jaje ca nēosicopi ja yē'ta'a tsioni pa'ima'nē tsī ëtapē de'o Maija'quē joyo tutupi.

¹⁹ José io ëjë nuñerepa pa'i paji'i. Jaje pa'ita'a nējo Mariare si'aohua'i pai asajëna, jeoñe coepi. Coa ai jerepa pajie ti asama'pëna ise'e jeosi'i cuasapi.

²⁰ Jaje cuasaquë pa'ina, Ëjaë huiñaëpi ite huëo hue'ñaja'a ñaini capi: “José David tsëcapë aquë, Mariare ca'rama'ë pa'ijë'ë, nējore de'huanì paye. Io paja'quë cato Maija'quë joyo tsequë api.

²¹ Tsihuaë'ni paja'coa. Pacona, i mami Jesure sëojë'të, huasoquëre. Jaje hue'equë pa'ija'quë api, i paire co'aye yo'ocohua'ire huasoja'quë sëte.”

²² Si'aye jaje tì'api, tsoe hue'ña Maija'quëre quëacaiquë ca nëoquë pa'ise'epi, ñeje:

²³ Nomio tsjo, ëmë ti yo'oma'copi tsi quë'io de'oni tsihua'ëre pasio.

Jaëpi i mami hue'equë pasipi, Emanuel.

Jaje cani cayë, Maija'quë mai ja're pa'iji.

²⁴ Ja maca José sëtani mai Ëjaë cuañese'eje Mariare nējore pao cuasaquë ti pëani nējore papi.

²⁵ Jaje pa'iquëta'are huejasicohua'i pa'iyepi pa'iyë pahuë, mamaquëre të'ya dani i mami Jesús hue'yo macaja'a.

2

Jesure Do'i Daise'e

¹ Judea yejana Jesús coasiquë paji'i, a'ri daripë Belén huë'e daripëna. Ja mu'seña Herodes paji'i, Pai Ëjaë, ja yeja cuañequë. Ja mu'seña Jerusalénpi daë'ë, ëšë mëi te'tepi, yequë ëmëohua'i Magos hue'ecohua'ipi. Jaohua'i cato pairiohua'i paë'ë, ëšë mëi te'te quë'ro acohua'i. Ma'ñoco yo'oye ye'yecohua'ipi cui'ne de'hue ta'ñe cacohua'i paë'ë, iti yo'oyere ñajë.

² Jaohua'ipi dani se'i'ë: “¿Jerore pa'iquë'ni, judío pai Ëjaë yure coasiquë? Jeto ëšë mëi te'tepi ñahuë, i ma'ñocore. Jaje ñani daë'ë, ite do're ja'rujë se'ñu'u cajë ñona.”

³ Cajëna, pai ëjaë Herodes asani ai cuasapi, ¿me yo'ose'ere caye'ni? caquë, cui'ne si'a Jerusalén pa'icohua'i ai cuasahuë, itire asani.

⁴ Ja maca pai ëjaë si'aohua'ire soipi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne cuañese'e paire ye'yacohua'ire. Soini seni asapi, jaohua'ire, ¿jerona Cristore coa ja'ñe ca nëose'e pa'iquë'ni? caquë.

⁵ Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite: Belén Judea yejana coaja'quë api, caquë. Maija'quë jëjo daoquë tsoe aquë toyapi, ñeje:

⁶ Belén maca, Judá yeja pa'ico.

Më'ëre cuañecohua'i jerepa a'rico maca pa'ima'o pa'iyë, më'ë.

Jaje pa'ina, më'ëpi etaja'quë api, Ëjaërepa, Israel paire ñacaija'quë.

⁷ Cajëna, asani ja maca Herodes Magos hua'ire yahuerëpa soini johua'ise'ere seji'i, ¿je yëhua ma'ñoco ñaina, ñare'ni? caquë.

⁸ Seni asani ja maca Belëna jaohua'ire jëjo saoque capi: “Saijë'ë. Jarona sani asajë'ë, de'oyerepa tsihua'ë pa'iyere pa'ire pama'quë. Jaje ini tì'asicohua'i pani ye'ëre dani quëajë'ë. Yë'ëje sani do're ja'ruquë sejasì'i, ite.”

⁹ Jaje pai ëjaë caëna, Magos maña saë'ë. Saijëna, ma'ñoco johua'i ëšë mëi te'te ñasiquëpi du'ru sai sapi. Jaje saiquëpi tsihua'ë pa'i hue'ñana nëajani huesëpi, sa tëjini.

¹⁰ Ja maca Magos maña ma'ñocopi jaje yo'ouna, ñani ai sihuahuë.

¹¹ Sihuajë huë'ena sa cacajë ñahuë, tsitu'ure pëca ja'co María ja're uina. Ñani do're ja'runi tsihua'ëre de'oque macani cajë sihuahuë. Ja jeteyo'je johua'i mahuëa mañare hui'yoni oro, huëo sëñe cui'ne mirra ite isihuë, jai do'ire.

¹² Ja jeteyo'je Maija'quëpi huëo hue'ñaja'a quëapi, Herodes quë'ro co'ima'pë pa'ijë'ë, caquë. Jaje quëaëna, yequë ma'aja'a co'ihuë, iohua'i yejana.

Egíptona Catise'e

¹³ Jaohua'i Magos saisi jeteyo'je Ejaë huiñaëpi huëo hue'ñaja'a ñani Josére capi: "Huëni tsihua'ëre cui'ne pëca ja'core sai sajë'ë, Egípto yejana. Jarona sani pëajë'ë, yë'ëpi yeque yo'oye pa'ito caëna, yo'oja'quë. Yure cato Herodespi tsihua'ëre huani jeosi'i caquë co'ēja'quë api. Ja do'ire saijë'ë."

¹⁴ Jaje caëna, José huëni tsihua'ëre cui'ne i pëca ja'core sëtöni ñami sai sapi, Egíptona.

¹⁵ Jarote paë'ë, Herodes ju'i macaja'a. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquëpi Ejaëpi caquëna, toyapi: "Egíptopi yë'ë mamaquëre soihuë" ja toyase'epi tjaëna, jaje yo'ohuë.

Tsire Huaise'e

¹⁶ Ja maca Herodes, Magos hua'i yë'ëre co'acquë api cajë yo'ore caquë ai pëi tsire caya ometëca pacohua'ire cui'ne ai tsitü'ñare huani jeajë'ë, cuañëpi. Belén pa'icohua'ire, cui'ne iti yërëhue pa'icohua'ireje caquë, caya ometëca ma'ñoco pa'i huëose'e pa'iji, Israel pai tã'ñe pa'iohua'i case'ere cuasaquë jaje yo'opi.

¹⁷ Jaje yo'oquëna, tja'api, Maija'quëre quëacaiquë Jeremias ñeje toyaquë pa'ise'e.

¹⁸ Rama quë'ropi, cuiye cui'ne jaiye oi yë'o jutaquëna asahuë.

Ja o cato Raquelpi mamajëni oco'ë.

Yëhuotoje asaye coeo,

Mamajëpi tsoe jujusicohua'i pa'ijëna.

¹⁹ Herodes ju'isi jeteyo'je, Ejaë huiñaëpi Josére huëo hue'ñaja'a ñaini capi, Egíptore pa'ina:

²⁰ "Huëni tsihua'ëre më'ëpi çöani, cui'ne pëca ja'core huëoni co'ijë'ë, Israel yejana. Tsoe tsihua'ëre huajo yëjë pa'isicohua'i juju sahuë."

²¹ Ja maca José huëni tsihua'ëre cui'ne pëca ja'core sai sapi, Israel yejana.

²² Jaje saiquëta'a José asapi, Herodes mamaquë Arquelaopi pëca ja'quë yo'ora'ase'ere yo'oji cajëna. Jaje asani jaro saiye ca'raquëna, huëo hue'ñaja'a Maija'quëpi quëaëna, Galilea yeja quë'rona saji'i.

²³ Jarona tja'ani Nazaret huë'e daripëna pëapi. Jaje yo'oquëna, Maija'quëre quëacaicohua'i ca nëojë pa'ise'e tja'api, "Jesús Nazareno pa'ija'quë api" case'e.

3

Juan Oco Doquë Cuëne Yeja Pa'iyë (Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Ja mu'seña Juan oco doquëpi Judea cuëne yejana soquë peo hue'ñana Maija'quë cocare quëaquë daji'i.

² Ñeje caquë: "Ma'tëmo cuañeñe ja'yere pa'iji. Ja do'ire ja'rë cuasase'e jeoni ponëjë'ë."

³ Iquë Juan yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaías toya'aji'i, ñeje:

Cuëne yejapi pai ñeje cuiye asa cuañoji.

Ne de'huajë'ë, Ejaërepa ma'are.

Nui ma'arepa hui'yocaijë'ë.

⁴ Juan ju'i ca camello nañapi nesico paji'i. Cui'ne i tēicaje ca'ni me paji'i. Jaje pa'ipi pu'suni aji'i. Cui'ne mejaë payare ocuequë paji'i.

⁵ Jerusalén daripë pa'icohua'i, cui'ne si'aohua'i Judea yeja pa'icohua'ije, cui'ne Jordán tsiaya ja'ye maca pa'icohua'ije i quëaye daijê asahuë.

⁶ Jaohua'ipi johua'i co'aye yo'ose'ere oijê quëacohua'ini Juanpi Jordán tsiayana dopi.

⁷ Jaje yo'oquëna, jai pai fariseohua'i cui'ne saduceohua'i coní oco do cuañoñu'u cajê daijêna, Juanpi ñani capi, jaohua'ire: “¡Aña tsëcapë acohua'i! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë nejoñe, t'lañere jëajê'ë, cajê?”

⁸ Jaje pa'ito nuñerepa ponësicohua'i yo'oyere yo'ojê'ë, t'ña ñañerepa ja'në pa'ise'e jëoni.

⁹ Cui'ne mësaruja'a sa'ñe yëquë Abraham tsëcapë acohua'i a'ë cama'pë pa'ijê'ë. Care payë, Maija'quëpi iye quëna pëaque ipi yëni Abraham tsëcapëre neñe pa'iji.

¹⁰ Jaje pa'ina, tsu'upo tsoe niusicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'o ca quëi ma'ñe cuëni tãoni ëo ja'ñe a'ë.

¹¹ Yë'ë nuñerepa ocopi doyë, mësarute, ja'në cuasase'e jëoñere iño ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are jeteyo'je daiquë api. Jaëpi yureta'a Maija'quë joyopi cui'ne toapi doja'quë api, jerepa pa'ipi. Yë'ë cato ite de'oye necaiye t'lama'quë a'ë.

¹² Tsoe i jëtëpi pala cajiji, trigo ne de'huaquë jorose'e t'rona huahueja'core. Iti care pase'e huë'ena de'huaquë, iti jorose'e se yayama'a toana ëoja'quë api.”

Jesure Doye

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juanpi dojaquë caquë Jesús Galileapi Jordán tsiayana daji'i.

¹⁴ Jaje daquëna, Juan du'ru macarepa coepi, doye. Jaje coequë capi, Jesure: “Yë'ëpi më'ëni do cuaño'ñe pa'i a'ë. ¿Me yo'oquë yë'ë quë'rona daquë'ni?”

¹⁵ Caquëna, Jesús ite capi:

“Yurese'e jaje pa'ijaquë. Coa Maija'quë yëyeje pa'ye yo'oye pa'iji.”

Caëna, ja maca Juanpi sehuoni dopi.

¹⁶ Jesús do cuañosiquëpi tsiayapi tumasi maca, ma'tëmopi hui'yo sai maca Jesús ñapi, Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi i sïopë quë'rona nëca meina.

¹⁷ Ja maca ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pisiquëna, asahuë: “Iquë api, yë'ë mamaquë. Jaëni sihuaquë pa'iyë.”

4

Jesure Neñañe

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Ja jeteyo'je Maija'quë joyopi sai sapi, cuëne yejana, huati neñajaquë caquë.

² Jarote paji'i, cuarenta mu'seña cui'ne cuarenta ñamiña ti ao aima'quëpi. Jaje pa'ina, ao ëaye nëji'i, ite.

³ Ja maca huatipi Jesure tsio dani neñas'i caquë capi:

“Maija'quë mamaquërepa pani iye quëna pëare pan de'huajê'ë.”

⁴ Jaje caquëna, Jesupi ite sehuopi:

“Toyase'e caji: Coa pan a'ñe mañapi pa'iyë peoji, pai. Coa ai jerepa Maija'quë cayere yo'oyepi pa'iyë pa'iji.”

⁵ Ja maca huatipi Jerusalëna sapi, Maija'quëre se huë'e ëmëje'ena.

⁶ Cui'ne jaronã capi, ite: “Maija'quë mamaquërepa pani iñopi tomejê'ë, yejana. Toyase'e caji, ñeje:

Maija'quëpi i huiñaohuaire cuañeina, jëñapi tse'e pajëna, quëna pëna i quëo ja'hua a'si tomeñe peoye tomeja'quë api.”

⁷ Caquëna, Jesupi ite sehuopi:

“Yequë hue'ñapi toyase'eje caji:

‘Më'ë Èjaë Diusure neñasi'i caquë yo'oma'ë pa'ijë'ë.’ ”

⁸ Tijupë huatipi sa copi, jai cutihuëna. Jarona sani si'a yejaña pa'iyere cui'ne si'aye io de'oyere ñopi.

⁹ Ñnoquë capi, ite: “Yë'ëpi më'ëre si'aye iyere isisi'i, më'ëpi yë'ëni do're ja'runi de'oquëre pani caquë pa'ito.”

¹⁰ Caquëna, ja maca Jesupi ite capi: “Saijë'ë, Satanás. Toyase'e caji:

Më'ë Èjaë, Diusuni de'oquëre pa'ni caquë sihuajë'ë.

Cui'ne jaëse'ere te'ire necaijë'ë.”

¹¹ Ja maca Jesure josa yo'osiquë huati saquëna, huiñaohua'i dani de'oyerepa necaë'ë.

Jesús Galilea Yejana Yo'o Huëoye

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Juan co cuañosiquë pa'iji. Asani Galilea yejana saji'i, Jesús.

¹³ Jaje saisiquëta'a pëama'ë paji'i, Nazaret daripë. Pëama'ë Capernaum daripëna sani paji'i, jaira tëtëpa pa'icona, Zabulón cui'ne Neftalí yeja quë'rona.

¹⁴ Jaje yo'opi, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi tija'ajaquë caquë ñ toyase'e caji:

¹⁵ “Zabulón cui'ne Neftalí yeja pa'icohua'ipi,

Jai tsiaya tëtëpa ma'a pa'icohua'ipi,

Jordán tsiaya je tëtëpa pa'icohua'ipi,

Galilea judío pai peo hue'ña pa'icohua'ipi.

¹⁶ Nea hue'ñare pa'isicohua'ipi

Jaiye miañere ñahuë.

Cui'ne ju'ñepi tēhuosicohua'i pa'isicohua'ini,

Miañere papi ñata saopi.”

¹⁷ Ja maca Jesús quëa huëopi, ñeje caquë: “Ja'në cuasase'e jeoni ponëjë'ë, ma'tëmo cuañeñe ja'yere pa'iji.”

Cuatro Hua'i Yo'ecohua'ire Jesús Soiye

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jesús Galilea jaira tëtëpaja'a saiquëpi ja maca ñapi, cayahua'ire, yo'jeipi cui'ne maja'yëpi pa'ijëna. Simón jare ipi yequë mami Pedro hue'equëpi, cui'ne ñ yo'jei Andrés paë'ë. Hua'i yo'ecohua'i sête tsiayana yo'eñu'u cajë yo'e nëare jëa désohuë.

¹⁹ Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:

“Tuijë'ë, yë'ëni. Yë'ëpi paire yo'ecohua'ire nesi'i, mësarute.”

²⁰ Jaje ca maca ñti macapi jiohua'i yo'e nëa se jeoni ñ ja're conï saë'ë.

²¹ A'ri maña seña maca Jesús saiquëpi ñapi, cui'ne cayaohua'ire yo'jeipi, maja'yëpi pa'ijëna. Jaohua'i cato Zebedeo mamajë paë'ë, Jacobo cui'ne Juan. Jaohua'ipi pëca ja'quë ja're conï jiohua'i yo'e nëare que'quejë jai yohuëre paë'ë. Pa'ijëna, jaohua'ire Jesupi soiipi.

²² Soina, ñti macapi yohuëre jeoni cui'ne pëca ja'quëre saiye canï ñ ja're conï saë'ë.

Jesús Jai Paire Ye'yaye

(Lc 6.17-19)

²³ Jesús si'a hue'ña Galilea quë'ro ye'yarojaji'i, pai tsi'si hue'ñana. De'o cocare quëaquë, cui'ne Maija'quë cuañeñe ayere quëaquë cui'ne si'a ju'i dahüë jujuquë cuji'i.

²⁴ Jaje yo'oquëna, Jesús yo'oye Siria yeja pa'icohua'i asahuë. Asani si'aohua'i ai yo'ocohua'ire dahuë, i quë'rona. A'si ju'icohua'ire, co'a joyo hue'ecohua'ire, hue'hue dahuë ju'icohua'ire, cui'ne quë'quë dahuë ju'icohua'ire dahuë. Dajëna, Jesupi jujupi.

²⁵ Jaje yo'oquëna, jai pai Galilea acohua'ipi Decápolis pa'icohua'ipi, Jerusalén pa'icohua'ipi, cui'ne Judea yeja pa'icohua'ipi cui'ne Jordán tsiaya je te'te pa'icohua'ipi coní ite pe'tehuë.

5

Cutihüë Pa'i Quëase'e

¹ Si'a paire Jesús ñani ai cutihuë mëni jaroná ja'rupi. Ja'runa, ite ye'yecohua'ipi i quë'rona tsi'sihuë.

² Ja maca Jesupi ye'ya huëopi, ñeje caquë:

³ "Joyo pa'iyë caraji cajë asacohua'ipi sihuacohua'ipi pa'iyë, Ma'tëmo iohua'i tseco pa'iyë sëtë.

⁴ Oicohua'ipi sihuacohua'ipi pa'iyë, Maija'quëpi iohua'ipi oiyere ne de'huacaija'quëni.

⁵ Teaye pa'i a'ë cuasa joyo hue'ecohua'ipi maña sihuacohua'ipi pa'iyë, Maija'quë ca nëosi yejare pa'ija'cohua'ipi.

⁶ Sihuacohua'ipi pa'iyë, nuñere pare yo'oñu'u cajë aó ëa ju'iñeje pa'ye cui'ne oco ëa ju'iñeje pa'ye nuñerepa yo'oyere yëcohua'ipi cato. Jaje pa'ina, Maija'quëpi cõcaina, de'hue yo'o ti'aja'cohua'ipi a'ë, iohua'ipi yëye.

⁷ Ai yo'ocohua'ire oijë cõcaicohua'ipi sihuacohua'ipi pa'iyë, iohua'ireje Diusupi oi ñaquë cõcaija'quëni.

⁸ De'o joyo hue'ecohua'ipi cato sihuacohua'ipi pa'iyë, Maija'quëre ñaja'cohua'ipi.

⁹ De'oye jo'cua pa'iyere cajë ai yo'ocohua'ipi cato sihuacohua'ipi pa'iyë, Maija'quë mamajërepa pa'ija'cohua'ipi.

¹⁰ Maija'quë yëyere yo'ojëna, yecohua'ipi sañope josa yo'ojëna, ai yo'ocohua'ipi cato sihuacohua'ipi pa'iyë, ma'tëmo iohua'ipi tseco pa'iyë sëtë.

¹¹ Mësarute paipi co'acohua'ipi a'ë cajë, co'aye yo'ojë, cosojë sañope cacohua'ipi pa'ito sihuacohua'ipi pa'iyë, yë'ë do'ire ca cuañojë.

¹² Ai yo'osicohua'ipi cato jaiye ma'tëmona de'huacaisi co'amaña payë. Jaje pa'ito ai sihuajë de'oye pa'ijë'ë, co'a ju'iñe peoyerepa, yure mësarute yo'oyeje pa'ye Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ireje sañope yo'ojë pa'ahuë'ë.

Asije Pa'iyë Cui'ne Iye Yeja Paire Miacaíyë

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Mësarú a'ë, asije pa'iohua'ipi, iye yeja pa'ini. Jaje pa'iohua'ita'a sai ja'ñere carajaisicohua'ipi pa'ni cõcaíyë peoji. Jaje pa'ina, ti cõcaíyë peocore yejana jeocoye pa'iji, paipi tsa'cujëna, uija'core.

¹⁴ Mësarú toaje pa'iohua'ipi pa'iyë, yecohua'ire miacaíyë iye yeja pa'ini. Pai daripëpi ai cutihuëre pa'ini peoji, catiye.

¹⁵ Mahuë sa'nahuëna nëcoja'coni toaje tsëoma'cohua'ipi a'ë. Coa ai jerepa huë'e pa'icohua'ire miacaija'coni tiñarepa nëcocohua'ipi a'ë.

¹⁶ Jaje mësarúje tiñarepa paire miacaicohua'ipi pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, paije mësarú de'oye pa'iyere ñajë mësarú ja'quë ma'tëmo pa'iquëre jaohua'ijë sihuajë de'oquë api, caji'cohua'ire.

Jesús Cui'ne Cuañese'e

17 Yë'ëpi Moisés cñañese'ere cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'ere nejosi'i caquë daisiquë api cuasama'pë pa'ijë'ë. Yë'ë cato jaohua'i case'eje pa'ye yo'o t'asi'i, caquë daisiquë a'ë.

18 Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Ja yë'ta'a ma'tëmo cui'ne yeja pa'ito cñañese'ere te'e toya e'quehuëje nejoñe peoji, cui'ne te'e coca yë'opojë. Jaje pa'ina, si'aye ca nëose'e t'ia macaja'a pa'i ja'ñe a'ë.

19 Jaje pa'ina, iye cñañese'e ayere de'oye sehuoma'quëpi ai a'riquë macapi, paini i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë pani, ai a'riquë maca ma'tëmo cñañe hue'ñana pa'ija'quë api. Jaje pa'iquëta'are de'oye sehuocaiquëpi yecohua'ire i yo'oyeje pa'ye se ye'yasiquë cato Maija'quë cñañe te'tena jaiquë pa'ija'quë api.

20 Jaje pa'ina, mësarute cayë. Mësarupi cñañese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseohua'ire tëto sani nuñerepa Maija'quë yëyere yo'oma'cohua'i pani ma'tëmo cacaye peoji.

*Jesupi Ye'yaye, Pëiñe Ayere
(Lc 12.57-59)*

21 Mësarupi asahuë, mësarupi aiohua'ire case'e: 'Huani jeoma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'iquëta'are huani jeosiquë pani pa'ito i yo'osi do'ire saiñe pa'iji cajë ña de'huaye pa'iji.'

22 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, coa yo'jeire pëisiquëje i pëisi do'ire saiñe pa'ina. Ña de'hua cñañoñe pa'iji cui'ne yo'jeire tea ju'iquëreje i tea ju'i do'ire saiñe pa'ina, ca tëji ëjaohua'ipi ña de'huaye pa'iji. Cui'ne yo'jeire huesë ai caquë cato toa yejana sayere pa'iji.

23 Jaje pa'iyë sëtë, Maija'quëre isisi'i caquë saquëpi më'ë yo'jeipi më'ëre sañope caye payere cuasani.

24 Iti macana më'ë isisi'i caquë saye òani co'ini më'ë yo'jei jare cajei de'ojë'ë. Ja maca yureta'a sani më'ë isisi'i caquë dase'e Maija'quëna isijë'ë.

25 Jaje pa'ina, më'ëni co'aye yo'opi caquë yequëpi, pai yo'oye ña de'hua hue'ñana saquë pa'ito iti më'ëre co'aye yo'opi caquë saquëni ja sai ma'ana ca de'huajë'ë, pai yo'oye ñaquëna, quëaye paja'quëre. Pañe cato pai yo'oye ñaquëna, quëaëna, asani jaëpi yureta'are më'ëre paire cocohua'ina se cñañeina, co hue'ñana coja'cohua'i a'ë.

26 Nuñerepa cayë, cosí maca yureta'a, ja'ropi etaye peosipi, më'ë curiquë të'ña maña si'aye saïma'ë pani.

Yequë Nomiore Yo'oye Ayere Jesús Case'e

27 Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe case'e: 'Yequë nëjore yo'oma'pë pa'ijë'ë.'

28 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Nomioni yëjë ëaye ñasicohua'i pani, tsoe yeconi nomiore yo'ose'e pa'iji, joyopi jote se cuasase'epi.

29 Jaje pa'ina, më'ë ëja te'te ñacoapi tayoyena ne taoco pa'ito dutani so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, më'ë capë acose'ere nejoñepi si'a më'ë capë toa yejana nejo cñañoñe paja'core.

30 Cui'ne yeque panita'a, më'ë ëja te'te jëtëpi tayo yo'oyena sa yëto tëto tëani so'ona jeocojë'ë. Ai jerepa de'oji, te'e te'te capë nejoto si'a capë toa yejana nejo cñañoñe paja'core.

*Jesús Ye'yase'e, Huejasicohua'ipi Jeocoyere
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)*

31 Ja'ñë tsoe case'e pa'iji: 'Nëjore jeoquë pani iti jeoco do'ire quëaquë toyasi ja'huare isiyë pa'iji.'

32 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Ejëpi yequë ëmëohua'ire yo'oma'coni nëjore coa jeocoquë pani i do'ire yequë ëmëre yo'ojacore neji. Jaje pa'ina,

jeocosiconi yequëpi huejani yequë nējore yo'oquë de'oji. Ja do'ire si'a jupë co'aye yo'o huesëyë.

Jesús Ye'yaye, Care Payë Caye Ayere

33 Mësarupi asacohua'i a'ë, tsoe acohua'ire case'e: 'Mai Èjaë ña hue'ñana care payë ca huesosicohua'i cato jare neñe pa'iji, iti ca nëose'e.'

34 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë. Yequena se ca co'ijaijë care payë cajë cama'pë pa'ijë'ë. Ma'tëmona se ca co'ijaijë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaro cato Maija'quë ñu'i saihuë a'ë.

35 Yejana se ca co'ijaijë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaroje Maija'quë tsa'cupa hue'ña'ë. Jerusalénna se ca co'ijaijë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaoje Mai Èjaërepa daripë a'ë.

36 Cui'ne më'ë sjo'pëna co'ye ca co'ijai care payë cama'ë pa'ijë'ë. Je poja'icore cui'ne neacore ne t'lañu'ju caye'ni. Coa Maija'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ito jaje caye pajë'ë.

37 Coa te'e nuñe cajë'ë, 'jaë'ë' panita'a 'pañë'. Jaje pa'iquëta'are ai jerepa se tuajë caye cato huatí aye a'ë.

Jesús Ye'yayere, Pëijë Sañe Ayere

(Lc 6.29-30)

38 Mësarupi asacohua'i a'ë, Moisés cuañese'e caye: 'Yequë ñacoare nejo-caiquë pani i ñacoapi sañe pa'iji. Cui'ne yequë cujire tëto jëyoquë pani i cujipi sañe pa'iji, cui'ne nejo cuañoquë.'

39 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Co'a paire saño'pe saima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa tsiana tëtoquë pa'ito, yequë t'ëte tsiajë nëocaijë'ë, tëtöjaquë.

40 Cui'ne, yecohua'ipi më'ëre isijë'ë cajë, më'ë camisare jio pa'ito, dëi ju'i caje isijë'ë, sajjajë.

41 Yequë co'amañare hue'equë te'e kilómetro sacaijë'ë, cajë cuañesicohua'i pa'ito ai jerepa caya kilómetros hue'ecaijë'ë.

42 Yequëpi më'ë co'amañare sequë pa'ito isijë'ë. Cui'ne ne tējini co'yosi'i caquë pa'ito isijë'ë. Coa ësema'ë pa'ijë'ë.

Më'ëre Saño'pe Yo'ocohua'ire Oijë'ë

(Lc 6.27-28, 32-36)

43 Cui'ne asacohua'i a'ë, mësarute tsoe case'e: 'Oijë'ë, më'ë cajeire, më'ëre oiquëni, cui'ne më'ëre saño'pe yo'oquëni oima'ë pa'ijë'ë.'

44 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi cayë, mësarute. Oijë'ë, mësarute saño'pe yo'ocohua'ire. Mësarute co'aye cacohua'ire, de'oye pa'i ja'ñere cacaijë'ë, mësarute coecohua'ire de'oye yo'ojë'ë cui'ne mësarute tea ju'ijë cui'ne co'aye yo'ocohua'ire oijë Maija'quëre secacaijë'ë.

45 Jaje mësarute yo'ojë Maija'quë mama'jë pa'ija'cohua'i a'ë, i yo'oyeje yo'ojë. I jë'quë co'acohua'ire, cui'ne de'ocohua'ire ëšëcaiyë necaj'i. Cui'ne ocoyeje si'aohua'ire necaj'i.

46 Jaje pa'iquëta'are mësarupi mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'ojë pa'icohua'i pani, çiquëre mësarute isi cuañoja'cohua'i a'ni, ja yo'osi do'ipi? Curiquë pa'i do'i se'cohua'i yo'oyeje yo'osicohua'i pani.

47 Mësarute yo'je tsise'ere pëpajë yo'oni çiquere de'oye yo'oye'ni? Si'ahua'i Maija'quëre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oni.

48 Nuñerepa de'oye yo'ocohua'i pa'ijë'ë, mësarute ja'quë nuñe yo'oquë ma'tëmo pa'iquëje pa'iohua'i.

6

Jesús Ye'yaye, De'oyerepa Yo'oye Ayere

1 Paini de'oye yo'oyere iñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje cuasajë yo'ocohua'ire cato mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi de'huacaisi co'amaña isiye peoji.

2 Jaje pa'ina, mësarupi peocohua'ini cocaisicohua'i pani si'a pai asajajë cajë carojaima'pë pa'ijë'ë, coa cacohua'i yo'oyeje. Jaohua'i cato pai tsi'sisi huë'ñana cui'ne ma'añana carojaicohua'i a'ë, paipi de'ocohua'i a'ë, cajajë cajë. Jaje pa'ina, yë'ë mësarute nuñerepa cayë, jaje yo'ocohua'i cato tsoe payë, iohua'i yo'o do'ire isi cuãnose'e pai sihuacaiyere.

3 Jaje pa'ina, më'ëpi peocohua'ire co'amaña isiquë pani, më'ëse'e yahuererepa isi tējijë'ë, më'ë de'o cajeireje quëaye peoye. Coa ne ma'ñeje pa'i pa'ijë'ë.

4 Coa yahue yo'ojë'ë. Cui'ne më'ëpi jaje yahue yo'oquëna, më Ja'quëse'le ñasiquëpi më'ëre co'amaña isisipi, de'huacaise'ere.

*Jesupi Ye'yapi Señere
(Lc 11.2-4)*

5 Cui'ne mësarupi secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa cacohua'i cato pai tsi'sisi huë'ñana huëni nēcani cui'ne ma'aña sonohuëapi señere yëcohua'i a'ë, paipi ñajajë cajë. Care payë, ja yo'ose'epi tsoe payë, iohua'i yo'o do'ire isi cuãnose'e pai sihuacaiyere.

6 Jaje pa'ina, më'ëpi sequë pani më'ë tu'rihuëna cacani eta sa'ro sioni më ja'quë më'ë ja're con pa'iquëni sejë'ë, jaropi. Ja maca më'ë ja'quë më'ë yahue yo'oye ñaquëpi, më'ëre de'huacaisi co'amañare isija'quë api.

7 Maija'quëre se maca cui'na yë'ore ca coma'pë pa'ijë'ë, do'i peoyepi. Maija'quëre sehuoma'cohua'ipi jaiye te'oni cajëna, Diusu asacasipi cajë cuasacohua'i a'ë.

8 Jaohua'ije pa'iohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë, mësaru cato. Mësaru ja'quë cato tsoe ñaji, mësarute caraye ja yë'ta'a mësaru ite sema'në.

9 Jaje pa'ina, mësarupi secohua'i pani ñeje sejë'ë:

'Ma'tëmo pa'iquë yëquë ja'quë,
De'oyere pa'ë case'le pa'ijaquë, më'ë mami.

10 Më'ë cuãñeñepi daijaquë yëquëna.
Më'ë yëyepi yo'oye pa'ijaquë, iye yejaje jaro ma'tëmo yo'oyeje pa'ye.

11 Yurepi isijë'ë, ao mañaje yëquëre caraye.

12 Yëquë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaijë'ë, yequëre co'aye yo'osicohua'ire yëquë oijë ne de'huacaiyeje pa'ye.

13 Yëquëre neñañepi daina, coa ñama'ë, co'ayere esa nejocaijë'ë. Më'ë tse a'ë cuãñeñe, jerepa pa'i pa'iyë cui'ne de'oyerepa, carajaiñe peoyerepa. Jaje pa'ijaquë.

14 Jaje pa'ina, mësarute co'aye yo'ocohua'ire oijë ne de'huacaijë'ë. Mësarupi jaje yo'ocohua'i pa'ito, Diusu ma'tëmo pa'iquëje mësaru tayoyere oi ne de'huacaija'quë api.

15 Jaje pa'iquëta'are mësarupi yecohua'ire co'aye yo'oyere oijë pa'ijaquë cajë ne de'huacaiye pa'to mësaru ja'quë ma'tëmo pa'iquëje mësaru tayo yo'oyere oi ne de'huacaiye pa'sipi.

Aoma'pë Señe

16 Jaje pa'ina, mësarupi ao aima'pë secohua'i pani coa cacohua'i yo'oyeje pa'ye oiyeje pa'i tsia neni yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ocohua'i cato paipi ao aima'cohua'ipi yo'oyë cajajë cajë yo'oyë. Care payë, jaje yo'oni tsoe iye yejana payë, de'huacaisi co'amaña.

17 Jaje pa'iquëta'are mël'ëpi ao aima'quëpi sequë pani, tsia sî'sini cui'ne nañaje de'oye yojë'ë.

18 Mël'ë ao aima'quëpi seña paije ña tî'añe paja'cohua'ire, coa mël'ë ja'quë mël'ë ja're conî pa'iquëse'e asajaquë, mël'ëre de'huacaisi co'amaña isija'quëse'e.

Ma'tëmo Co'amaña
(Lc 12.33-34)

19 Iye yejana jaiye co'amaña tsiso timëma'pë pa'ijë'ë, pu'ju ai hue'ñana, co'amaña ne huesë hue'ñana, co'amaña ñacohua'i cacajë ima hue'ñana.

20 Ai jerepa ma'tëmo co'amañana tsi'so timëjë'ë, pu'juje aima'tona, co'amañaje ne huesëma'tona, cui'ne co'amaña yahue imama'tona.

21 Ja maca yureta'a mësarü joyopi co'amaña pa'i hue'ñare cuasajë pa'ija'cohua'i a'ë, mël'ë.

Mai Capëre Miacaiye
(Lc 11.34-36)

22 Më ñaco cã cato mël'ë capë miacaiye a'ë. Jaje pa'ina, mël'ë ñaco capi de'oye pa'ito, si'ao mël'ë capëje io miacaiyere pasipi.

23 Jaje pa'iquëta'are mël'ë ñaco capi co'ayere cuasaquë ñaño pa'ito, si'a mël'ë capëje nera hue'ñare pa'iji. Jaje pa'ina, mël'ë ñañepi nea'ñere pa'ito, ñaco cã neaño jerepa neaño pa'iji, yequeje!

Diusu Cui'ne Curiquë
(Lc 16.13)

24 Te'ipi caya ëjaohua'ire necani tî'añe peoji. Jaje pa'ina, yo'o jujani yequëni coequë, yequëni oiye pa'iji panita'a yequëni de'oye sehuoquë, yequëni de'oye sehuoma'ë sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cui'ne curiquëre necani tî'añe peoji.

Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye
(Lc 12.22-31)

25 Mësarute cayë, ¿jere aija'cohua'i a'ni? ¿jere ucujë pa'ija'cohua'i a'ni? panita'a ¿jere caña ju'ija'cohua'i a'ni? cuasajë co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, caquë. Mësarü pa'iyepi ao aña jerepa do'i quë'ye a'ë. Cui'ne capëpi caña jerepa do'i quë'ye a'ë. Jaje pa'ito ¿me airepa co'a ju'iñe'ni?

26 Ñajë'ë, pi'ani peo de'oto cu'icohua'ini ao tãma'cohua'ita'a, tãama'cohua'ita'a tãani huë'ena de'huama'cohua'ita'a, de'hue mësarü ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi aequëna, pa'icohua'ini. Mësarü cato pi'a jerepa do'icohua'i a'ë.

27 Jaje pa'ina, mësarü aquë ¿nepi ai jerepa co'a ju'i do'ipi jerepa tsoaquë ai de'oja'quë a'ni?

28 Jaje pa'ito ¿Me yo'ojë caña ju'iyere cuasajë co'a ju'iñe'ni? Ñajë'ë, airo de'o joro mëañere, co'amaña ne ma'ñepi cui'ne oya ma'ñeta'a,

29 pai ëjaë Salomón maca ju'ise'e seña maca de'o joro a'ë. De'o hue'ñare pare pa'inije jorohuëje pa'irepa ju'iyepi.

30 Jaje taya je'quë esa pani tomeñeta'a Maija'quëpi de'o joro suñacaji, se ñataquëna, toapi ëo ja'ñeta'a. Jaje pa'ina, mësarü paire pare sête Maija'quë jerepa de'oye ñacasipi. ¡Necaiye paja'quë api, cuasacohua'i maña!

31 Jaje pa'ito, co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, ¿¿quere aija'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ucuja'cohua'i a'ni, cajë panita'a iquere ju'ija'cohua'i a'ni? cajë.

32 Iye yeja pai cato jaje cajë oijë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are mësarü cato payë, ja'quëre, ma'tëmo pa'iquëre, si'aye mësarute caraye ñaquë pa'iquëre pani.

³³ Jaje pa'ina, Maija'quë quë'rore cuasajë cui'ne i yëyere de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, Jaje cuasajë yo'ocohua'ini si'aye iti caraye isija'quë api.

³⁴ Jaje pa'iyë sête co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, ñamina'a pa'i ja'ñere. Ñamina'a cato yeque co'a ju'iñere isija'coa. Jaje pa'ina, ñamina'a pa'i ja'ñere se co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, mu'seña ñape tiñe co'a ju'ijë ai yo'oye daji.

7

Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye (Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Yecohua'i tayoyere pai yo'oyere ña de'huacohua'i cayeje cama'pë pa'ijë'ë, Maija'quëpi mësaruru tayoyere sañope caye paja'quëre.

² Jaje pa'ina, mësaruru yecohua'ire tayoyë case'eje pa'ye, cui'ne mësarutejey tayoyë caja'quë api cui'ne mësaruru yecohua'ire yo'ose'eje pa'ye cui'ne yo'oja'quë api.

³ Jaje pa'ito çme më'ë yo'jei ñacoa ju'i ne'cua ña ti'aë'ni, më'ë ñacoa ju'iconire jai soquë tsaroje pa'ioire ña ti'ama'quëta'a?

⁴ Çme më'ë ñacoare soquë tiroje pa'ioipi ju'iona, 'Dajë'ë. Dutacasi'i, më'ë ñacoa ne'cua ju'icore casi'ni'?

⁵ Çcoa caquë maca! Du'ru macarepa më'ë ñacoa tiro ju'iconi duta jeoni, ja maca de'oye ñaquë më'ë yo'jei ñacoa ne'cua ju'icoreje dutacaiye pa'iji.

⁶ Jo'ya yaina de'oyere pare isima'pë pa'ijë'ë, mësaruna co'ye ponëni cucu huesojë peo hue'ñarepa. Sesena mësaruru jai do'i yi'yore ocaima'pë pa'ijë'ë, tsa'cu huesojë.

Señe Co'eye, Cui'ne Eta Sa'rona Tëcaye (Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ Isijë'ë cajë seto Diusupi isija'quë api. Co'ecohua'ipi ti'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona të'cacohua'ini hui'yocaiye pa'iji.

⁸ Jaje pa'ina, isijë'ë caquë sequëpi isi cuañoja'quë api. Cui'ne co'equëpi ti'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona të'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

⁹ Ique ëmëpi çMësaruru aquë mamaquëpi panre seina, quëna përe isiquë pa'iquë'ni?

¹⁰ Panita'a çtsiaya hua'ini seina, añani isiquë pa'iquë'ni?

¹¹ Jaje pa'ina, cayë, mësaruru ai co'acohua'ita'a mësaruru mamajëre de'o co'amañare isicohua'i a'ë. Jaje pa'iyë sête mësaruru ja'quë ma'tëmo aquëpi ai jerepa de'o co'amañare isiye pa'iji, ite secohua'ire!

¹² Jaje pa'ito, mësaruru yecohua'ire de'oye yo'o cuañoñe yëyeje pa'ye cui'ne de'oye yo'ojë'ë, yecohua'ire. Jaje cuañeji, Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje.

A'ri Jato Sa'ro (Lc 13.24)

¹³ Cacajë'ë, a'ri jato sa'rojã'a. Nejo hue'ñana saco cato jai jato sa'ropi cui'ne jai ma'a'ë. Ja ma'ana jai pai cacayë.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are a'ri ma'api cui'ne a'ri sa'ro a'ë, pa'i hue'ñare pana saco. Ja ma'a cacacohua'ipi a'ri pai pa'iyë.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre (Lc 6.43-44)

¹⁵ De'hua ñajë'ë, cosocohua'ire Maija'quë cocare cayë cajë cacohua'ire, yëi ñama ca'nire suñase'eje pa'iohua'ipi sa'nahuë cato yaije pa'iohua'ipi ai yëcuhua'ipi cacohua'ire.

16 Mésaru ñaño pa'iji, iohua'i yo'oyena. Miu soquë yëna tëama'cohua'i a'ë, cuiya'ire. Cui'ne ëne ñëna tëama'cohua'i a'ë, toa pëa.

17 Jaje pa'ina, jare de'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji, cui'ne co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji.

18 De'o soquë yëpi co'a ca quëiñe peoji, cui'ne co'a soquë yëpi de'o ca quëiñe peoji.

19 Jaje pa'ina, si'a soquë de'o ca quëi ma'ñe cato cuëni toana ëo jëo'ñe pa'iji.

20 Jaje pa'ina, mësaru iohua'i yo'oyena ñaja'cohua'i a'ë.

Sì'ahua'irepa Ma'tëmo Cacaye Peoji
(Lc 13.25-27)

21 Yë'ë, 'Ëjaë, Ëjaë', cacohua'ipi si'aohua'irepa ma'tëmo cuañe hue'ña cacama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëye yo'ocohua'ise'e cacaja'cohua'i a'ë.

22 Iti mu'se tì'asi maca jai pai yë'ëre caja'cohua'i a'ë, 'Ëjaë, Ëjaë, yëquë më'ë mamire quëahuë, cui'ne më'ë mamipi cajë huatìohua'ire eto saohuë, cui'ne më'ë mamipi cajë jaiye pai yo'o tì'a ma'ñe nehuë'.

23 Jaje cajëna, yë'ëpi quëaquë caja'quë a'ë, jaohua'ire: 'Ti ñama'quë a'ë, mësarute. Yë'ë quëno maca pa'ima'pë saijë'ë, co'ayere yo'osìcohua'i.'

Caya Huë'ña Ne Hue'ña
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 Jaje pa'ina, yë'ë caye asani cui'ne yo'oquë cato, quëna yejana ta'ñe asaquëpi, huë'e nese'ëje pa'i api.

25 Jaje quëna yejana nesiconi oconi tsiaña col'jeni jai tutu dani yo'onije ne taonë pao.

26 Jaje pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quë cato mejahuëna huesëquëpi huë'e nese'ëje pa'i api.

27 Jaje huesëquë nesìcopi, oconi tsiaña col'jeyena cui'ne, tutuyena, huë'e tani meadona, ja maca ai yo'oye paji'!

28 Jaje Jesús ca tējisi maca paipi ai cuasahuë, ¿i ye'yayere de'oyerepa ye'yaquëni cajë?

29 I ye'yaye cato cuañequë Ëjaërepa ye'yayeje paji'i, pani cuañese'e ye'yacohua'i ye'yayeje pa'ye.

8

Jesús Jujucayë, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jesús ai cutihuëpi cajëina, jai pai ite pe'tehuë.

2 Pe'tejëna, ja'ju dahuë ju'iquëpi Jesús quë'rona tsiojani do're ja'runi capi. "Ëjaë më'ëpi yë'ëre ju'ì dahuë jujucayë yëni necaijë'ë."

3 Jaje caquëna, Jesupi jëtëpi patoquë capi: "Yëyë, si'si peoquë pa'ijë'ë."

Jaje ca maca ja'ju dahuë ju'iquë pa'isiquëpi tsoe de'oquë paji'i.

4 Cui'ne ja maca Jesupi capi, ite:

"Ina, yecohua'ire quëama'pë pa'ijë'ë. Coa Maija'quë huë'ere necaiquëse'ere sani iñojë'ë. Iñoquë Moisés cuañequë pa'ise'ere isijë'ë, Maija'quëna. Jaje yo'oquëna, si'aohua'i ju'ì dahuë peoquë tomesiquëpi yo'oji, cuasajë ñaja'cohua'ire."

Jesús Jujucayë, Romano Jo'yaëre
(Lc 7.1-10)

⁵ Jesús Capernaum yejana sa t̄i'acquëna, te'i Capitán romanopi tsio dani ite seji'i,

⁶ ñeje caquë:

“Ëjaë, yë'ë huë'e ñacaiquëpi yë'ë jo'yaëpi ju'iji. Ti cu'ima'ë cui'ne ai a'si ju'iji.”

⁷ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Yë'ëpi sani jujusi'l.”

⁸ Caquëna, Capitánpi sehuopi:

“Co'acquë maca'ë, Ëjaë, yë'ë huë'ena daima'ë pa'ijë'ë. Coa co'ya ja'ñese'e se cuañejë'ë. Jaje yo'ouna, yë'ëre necaiquëpi co'yajaquëre.

⁹ Jare yë'ëpi ëjaëohua'ipi meñe cuañesiquëpi pa'iyë. Jaje pa'ita'a yë'ë soldado paireje se meñe payë, yë'ë cuañecohua'ire. Yë'ëpi jaohua'iaquëni 'saijë'ë' cato saiji. Cui'ne 'daijë'ë' ca maca daiji. Cui'ne yë'ëpi yë'ë jo'yaëre 'jaro nejë'ë' caquë cuañeru, yë'ë cuañese'ere nequë api.”

¹⁰ Jaje caquëna, Jesús asani ta'ñerepa caquë a'ni cuasaquë ñapi, ite. Ja maca ite pe'tecohua'ire capi:

“Nuñerepa cayë, si'a Israel pai ti peohuë, iquë cuasayeje ta'ñe cuasacohua'i.

¹¹ Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë, jai pai ësë mëi huë'ñapi cui'ne ësë du'i huë'ñapi daija'cohua'i a'ë, Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo ja're coní ma'tëmona aija'cohua'ipi.

¹² Jaje pa'iquëta'are iti ma'tëmo pati'ñe pa'iohua'ipi nea huë'ña huë'sena jeococohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaropi oijë cuji quí'coja'cohua'i a'ë.”

¹³ Ja maca Jesús capitánre capi:

“Saijë'ë më'ë huë'ena, më'ë cuasase'eje yo'ose'e pa'ijaquë.”

I jaje ca maca i jo'yaë co'yasiquë paji'i.

Pedro Huaore Jujucayë

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Pedro huë'ena Jesupi saji'i. Sani ñapi, Pedro huaopi cai saihuëre suña dahuëre ju'icopi uiona.

¹⁵ Ñani ja maca iote jëtëpi patoquëna, suña dahuë peo huë'ña jeouna, huëni jopi ite necai huëo.

Jai Paire Jujucayë

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Ñami de'oye ja'i maca jai pai Jesús quë'rona huati quë'iohua'ire dahuë. Darena, te'e yë'opo cayepi huati'iohua'ire eto saopi, cui'ne ju'icohua'ireje jujupi.

¹⁷ Iye cato Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'epi t̄i'aëna, yo'opi. Ñeje case'epi: “Ipi mai ju'iñere huë'equë saji'i cui'ne mai ju'i dahuëje jujucaji'i.”

Jesure Pe'teye Yëcuhua'i Ayere Quëayë

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesús i quë'rona jai pai tsi'sijëna, ñani jaira je te'tena jeñu'u ne de'huajë'ë cuañepi, i ye'yacohua'ire.

¹⁹ Caquëna, ja maca cuañese'e ye'yaquëpi Jesús quë'rona tsio dani capi:

“Ye'yaquë, coa si'a huë'ña më'ë saina, tuiye yëyë.”

²⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Airo yai mañaje coña pacohua'i a'ë, cui'ne pi'aje jiohua'ia tsianoa pacohua'i a'ë. Jaje pacohua'ita'are Pai Mamaquë cato peoquë api, i sjopë tëoni pëa huajë huë'ñaje.”

21 Caquëna, i ye'yacohua'i aquëpi ite capi:

“Èjaë, du'ru yë'ëta'a yë'ë ja'quëre tajasi'i.”

22 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

“Yë'ëni pe'tejë'ë, iohua'ise'e tajajë ju'isicohua'ire jare cui'ne ju'isicohua'ije pa'iohua'ipi.”

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuqñeñe

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ja maca Jesús jai yohuëna aya mëni saina, i ye'yacohua'ije conì saë'ë.

24 Jaje saijëna, jairana ai tutu dapi, yohuëna to'añepi cacayerepa. Jaje yo'otoje Jesuta'a caisiquëpi paji'i.

25 Pa'ina, ja maca i ye'yacohua'ipi ite sani ne sëttojë cahuë:

“iÈjaë, huasojë'ë! iMai ea du'iyë'!”

26 Ca maca ipi sehuopi:

“¿Ina me yo'ojë airepa ca'raye'ni? iMësarü, Maija'quëpi nequë api, cuasayera a'ri maña payë'!”

Cani huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca maca jairapi ti yo'oma'corepa de'o nëco'ë, tutuje peoyerepa.

27 Iohua'ipi jare ñani ai cuasajë cahuë:

“¿Iquire pa'ni, iquë, ja jerepa tutupi cui'ne jai tsiayapi asani sehuo-quërepa?”

Gadara Yeja Acohua'ipi Huati Quë'iohua'i Pa'ise'e

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jesús jaira je te'tena, Gadara yejana tì'asi maca huati quë'iohua'ipi caya ëmëohua'i ju'isicohua'ire ta hue'ñapi etani daicohua'ipi i quë'rona tsio daë'ë. Cayahua'i huati quë'iohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi pa'ijëna, yecohua'ije ja ma'a ti cu'ye pahuë, ai pëti yëcohua'i pa'ijëna, ca'rajë.

29 Jaohua'ipi ñani cuihuë, ñeje:

“¿Me nesi'quë yëquëre josa yo'osi'i caquë daquë'ni, Maija'quë mamaquë? ¿Ja yë'ta'a nejoñe tì'ama'në yëquëre ai yo'oyena, nejosi'i caquë daquë?”

30 Jaropi a'ri maña so'ore jai sese tsëcapë aore aijë nëtërojajë'ë.

31 Jaje nëtërojajëna, asajë co'a joñoapi Jesure seë'ë:

“Më'ëpi yëquëre eto saoquë pani, coa ñajë'ë yequëse'e sësena cacaja'cohua'ire.”

32 Cajëna, Jesupi capi:

“De'oji, cacajë'ë.”

Caëna, ja maca jaohua'ire pa'isicohua'ipi, co'a joñoapi etani sësena caca maca sësipi tëtëpajä'a hua'que tomejë jairana dutu jujuhuë.

33 Ja maca sesere ñacohua'ipi quëquëni huë'huëjë pai daripëna tì'ani si'aye iti yo'ose'e quëajë cui'ne huati quë'iohua'i pa'isicohua'ire yo'ose'eje quëahuë.

34 Quëajëna, asani pai daripë pa'icohua'ipi si'aohua'i Jesús pa'i hue'ñana daë'ë. Dani ite ñani se'i'ë, saijë'ë, iño yëquë quë'ro pa'ima'ë, cajë.

9

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuyë

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Jaje cajëna, Jesús asani yohuëna aya mëni jaira je te'tena jejli, i pa'i daripëna.

2 Jarote pa'ina, quë'quë dahuë ju'iquëpi cai saihuëre uina, dahuë. Jujuquë api cuasajë yo'orena, ñani capi, ju'iquëre:

“Tsihua'ë co'ya huajësi'i caquë yo'ojë'ë. Më'ë co'aye yo'ose'e yurepi oi ne de'huacaiyë.”

³ Jaje caquëna, cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cuasahuë: “Iquë Maija'quëni cue'cuequë jaje cajì cajë.”

⁴ Jaje cuasajëna, Jesús asaquë capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë mësarú co'ayerëpa cuasayere paye'ni?”

⁵ Jaje pa'ito ¿me cayëpi de'oquë'ni, ‘Më'ë co'aye yo'ose'ere oi ne de'huacaiyë, cayë, panita'a 'huëni saijë'ë' cayë?”

⁶ Jaje se canì capi: “De'oji. Ifïosi'i, Pai Mamaquë iye yëjare pa'i tutu quë'irepa pa'iyere, pai tayo co'aye yo'oyere oi ne de'huacaiyere.” Canì quë'quë dahuë ju'iquëre capi:

“Huëijë'ë. Huëni më'ë üi daisicore de'huani huë'ena saijë'ë.”

⁷ Jaje ca maca quë'quë dahuë ju'iquëpi huëni i huë'ena saji'i.

⁸ Paipi ja yo'ose'ere ñani ai ca'rajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuahuë, paina Maija'quëpi iye tutu isise'ere, cuasajë.

Jesús Mateore Soiye

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ja yo'o sitopi jeoni saji'i, Jesús. Saisiquëpi Mateore ñapi, pa'i do'i saì hue'ñare ñu'i curiquëre seina. Ñani capi:

“Pe'tejë'ë, yë'ëre.”

Jaje caëna, Mateo huëni i ja're saji'i.

¹⁰ Mateo huë'ena ao ai saihuëre Jesús ñu'i aina, pa'i do'i secohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i dani te'e Jesús ja're conì ao ai saihuëre paë'ë. I ye'yacohua'ijë jarote conì paë'ë.

¹¹ Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani i ye'yacohua'ire sei'ë. “¿Me yo'oquë mësarute ye'yaquë curiquë pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're conì ai'iquë'ni?”

¹² Jesupi iyere asani capi:

“De'oye huajëcohua'i pa'icohua'ipi jujuquëre co'ema'cohua'i a'ë. Ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre.

¹³ Jaje pa'ito sani iye toyase'e cayere ye'yëjë'ë: ‘Ai yo'ocohua'ire teaye ñani cçaiyere yë'ë cato yëyë. Coeyë, nëicohua'ire huani isiye cato.’ Jaje pa'ina, yë'ë cato daima'ë paë'ë, de'ocohua'ini soisi'i caquë. Tayo yo'ocohua'ini caquë daë'ë, jaohua'ipi iohua'i yo'oye jeoni ponëjajë caquë.”

Jesure Señe, Aima'pë Señere

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Juan oco doquë ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani sei'ë:

“Yëquë cui'ne fariseohua'i ja're ao aima'pë seña. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e yo'omapë pa'iyë'ni?”

¹⁵ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësarupi ñacohua'i a'ë, hueja posë pa'ina, ñañu'u cajë daisicohua'ijë oima'cohua'i pa'iyë. Jaje pa'isicohua'ita'are tija'ajë'co, hueja posëni yequë mu'se jio jeocaiyë. Ja macata'a ao aima'pë seja'cohua'i a'ë.

¹⁶ Yecohua'ijë ai ju'i cana huajëcopi se sëo de'huama'cohua'i a'ë, huajëcore se sëosicopi jojajëna, quërësio ai jerepa jaicore ne yeto saoye pa'iji, ai ju'i care.

¹⁷ Lw'ne ai ca'ni topëna huajë cuiya'i corene ayama'coa. Jaje pa'iquëta'are ayasico pa'ito ai ca'nihuëpi o'saona, joni saiona, si'aye o'sa cono cui'ne topë nejoñe pa'iji.”

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cañare Patoco

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Ja yē'ta'a Jesús iyere caquēna, Judío pai ējaēpi tītani i ña hue'ñana do're ja'runi capi:

“Yē'è mamacopi ja'arepa jūni huesēo. Jaje pa'iquēta'are mē'ēpi dani jēñapi iona patoquē pa'ito cui'naopi huajēco huē'ija'coa.”

19 Caquēna, Jesupi asani huēni i ja're cōni saji'i. Saina, i ye'yacohua'i cōni saē'ē.

20 Ja mu'se si'anē tsie cajequēna, doce ometēca ju'icopi Jesús jeteyo'jeja'a tsiojani yahurepa i ju'i çana pato,

21 I ju'i çana patoni co'yaja'coa'è cuasaco.

22 Jaje yo'ocona, Jesupi co'ye ponēni iote ñani capi:

“Co'ya huajēj'ē, tsihua'o, jujuquē api, mē'è cuasasi do'ire.”

Ca maca jare iti macapi co'yasico paco'è.

23 Jesús pai ējaē hu'ēna tī'aquē ñaquēna, musica yo'ocohua'i ne de'huasicohua'ipi paē'è, ta maca yo'ocaija'cohua'ipi. Pa'ijēna, paije ai cuijē oicohua'ije paē'è, iti maca.

24 Pa'ijēna, ñani capi:

“Etajē'è. Tsihua'o ju'ima'co paco'è, coa caico.”

Jaje caquēna, paipi coa cani cuasajē cue'cuejē sohuē.

25 Jaje cuasatojē Jesupi paire hue'sena eto saopi. Eto saoni, cacani tsihua'ore jētēpi tseaquēna, huajēcorepa huēco'è.

26 Ja yo'ose'ere si'a huē'ña jaro pa'icohua'i asahuē, yecohua'ipi se quēajēna.

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse

27 Jaropi Jesús etani sai maca caya ēmēohua'i ñama'cohua'ipi i David ma-maquē yēquere oijē'è! i Teaye ai yo'oyē! cajē cuijē daē'è.

28 Huē'ena Jesús cacasi maca ñama'cohua'ipi i quē'rona tsio datena, ipi seji'i, iohua'ire: “¿Mēsaru yē'ēpi necaiquē api ñeje pa'ye cuasaye?”

Caquēna, iohua'ipi cahuē:

“Jaje cuasayē, Ējaē.”

29 Cajēna, Jesupi iohua'i ñaco çana patoquē capi:

“Mēsaru cuasase'eje nese'e pa'ijaquē.”

30 Ca maca ñacohua'i ponēhuē. Ponēsi maca Jesús jaohua'ire cuañepi, ñeje caquē:

“De'hua yecohua'ire quēaye peoyerepa cu'ijjē'è.”

31 Jaje casiquēta'are coa sa etani quēahuē, si'a huē'ña pa'icohua'ire, Jesús iohua'ire jujuse'ere.

Coca Cama'quēre Jujucaiye

32 Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi eta maca, Jesús quē'rona dahuē, coca cama'quēre huati quē'ire.

33 Dasi maca Jesupi huatire eto saouna, coca cama'quē pa'isiquēpi coca ca huēopi. Jaje caquēna, paipi ñani ai cuasahuē.

34 Jaje cuasajē fariseo paipi cahuē:

“Iquē cato huatiahua'í ējaēpi de'oye sehuojēna, huatire eto saoji.”

Jesús Paire Oiyē

35 Pai ñape daripēa pai tsi'si huē'ña pa'iyena Jesús cu'i ye'yarojaji'i. Maija'quē cuañe tē'te ayere de'o cocare quēaquē. Cui'ne si'a ju'i dahuē jujucai, cui'ne a'si ju'ijjē ai yo'ocohua'ireje jujucaji'i.

36 Yēi ñama iohua'ire ñacaiquēre peocohua'ije pa'iohua'ipi pai maña ai yo'ojē cui'ne co'a ju'ijjē pa'ijēna, ñani oji'i.

37 Jaje oi i ye'yacohua'ire capi:

“Nuñerepa jaiye a'ë, tëaye. Jaje pa'iquëta'are necohua'ipi a'ri pai pa'iyë.

38 Jaje pa'ina, Maija'quëni sejë'ë, iti tse aquëni, jaëpi iti tëacohua'ire jëjo daoja'quëre.”

10

*Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)*

1 Jesupi i doce ye'yacohua'ire soini tutu isipi, huatiohua'ire etoye cui'ne si'a ju'i dahuë jujuyë cui'ne ai yo'ojë a'si ju'icohua'ire jujuyëje.

2 Ñeje hue'ecohua'i paë'ë. I doce jëjo saocohua'i cato: Simón cui'ne jare ipi Pedro hue'equë paji'i. I yo'jei Andrés paji'i. Jacobo cui'ne i yo'jei Juan paë'ë, Zebedeo mamajë.

3 Felipe, Bartolomé, Tomás paë'ë. Cui'ne Mateo pa'i do'i curiquë tsi'soquë pa'isiquë paji'i.

4 Yequë Simónje paji'i, judío pairepa de'oye pa'iyere cuasajë yo'o tsëcapë aquë. Cui'ne Judas paji'i, Jesure yehuoja'quëje.

*Jesús Jëjo Saoye, I Ye'yacohua'ire
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)*

5 I ye'yacohua'ire Jesús ñeje quëani jëjo saopi:

“Judío pai peocohua'i quë'ro saima'pë caquë cui'ne cacama'pë pa'ijë'ë, Samaria quë'roje.

6 Coa judío pai quë'rose'e sani quëajë'ë, yëi ñama ne huesëse'eje pa'iohua'ise'ere.

7 Tsoe ti'api, Maija'quë cuãne te'tere pa'iyë, cajë quëajë'ë.

8 Ju'icohua'ire juucaijë'ë. Ju'isicohua'ire ne huëojë'ë. Si'si dahuë ju'icohua'ire a'si peocohua'ire necaijë'ë. Huatire eto saojë'ë. Do'i peoye juucaijë'ë, mësarute do'i peoye isise'eje cui'ne.

9 Curiquë sama'pë pa'ijë'ë.

10 Mësaru ju'icose'ere ju'ijë saijë'ë. Te'e ju'i ca saijë'ë. Topëje saye pajë'ë, zapatoje. Soquë tupëje si'aye peocohua'i saijë'ë. Co'amaña nequë cato i ne do'ipi aiqüë api.

11 Jaje pa'ina, mësarupi pai daripëna panita'a te'ohua'ise'e pa'i hue'ñana ti'asicohua'i pani co'ejë'ë, de'oye ca paini. Ti'ani i huë'ena pëajë'ë, quëa tējini sai macaja'a.

12 Huë'ena cacacohua'i pani pëpajë'ë, de'oye pa'ijajë cuasacaijë.

13 Jaje pëpajëna, ja huë'e pa'icohua'ipi yëjëna, iohua'ina de'oye pa'iyë jëocani pëpani saijë'ë. Jaje pa'iquëta'are jaje pëpajëna, coecohua'i pa'ito, ja pëpase'e jiojë'ë.

14 Cui'ne mësarute co'ejë cui'ne asayëje coecohua'i pa'ito, ja maca ja huë'epi panita'a ja daripëpi etani ne'ña mësaru tsa'cuse'ere hue'sena ti'to tojë'ë.

15 Nuñerepa cayë. Jaje yo'osicohua'ire sañe pasipi, pai yo'ose'e ña mu'se ti'asi maca. Ja maca jaohua'ire Sodoma cui'ne Gomorra daripëa yo'ose'e seña maca co'ayere papi yo'oye pasipi.

Ai Yo'oye

16 Ai yo'oyena mësarute yë'ë jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yai jopna. Jaje pa'ina, añaje pa'iohua'i pa'ijë'ë, ta'ñe asajë yo'ocohua'i. Jaje pa'iohua'ita'a yecohua'ire sañope nema'cohua'ipi su'teje pa'iohua'i pa'ijë'ë.

17 De'hua ñajë'ë, mësarute paipi co'acohua'i a'ë cajë ëjaohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne të'caja'cohua'i a'ë, pai tsi'sisi huë'ñapi.

18 Cui'ne mäsarute saja'cohua'i a'ë, cuañecohua'i quë'rona cui'ne pai ëjaohua'i quë'rona, yë'ë do'ire. Jaje yo'ojëna, mäsaru quëaja'cohua'i a'ë yë'ë pa'iyë ayere. Jaohua'i asajëna, cui'ne judío pai peocohua'i asajëna, quëaja'cohua'i a'ë.

19 Mäsaruni ëjaohua'ina isisicohua'i pa'ito co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. '¿Me caja'cohua'i a'ni?' cuasajë ca ja'ñere co'ema'pë pa'ijë'ë. Maija'quëpi isija'quë api, coca caye tì'asi maca.

20 Maija'quë joyo isiyepi caja'cohua'i a'ë, jaje pa'ina.

21 Maja'yë jupëpi yo'je tsire tsea jëo cuañoja'cohua'i a'ë, huani jeaja'cohua'ire. Cui'ne pëca ja'quëohua'ipi mamajëre tsea jëo cuañoja'cohua'i a'ë. Mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sañope yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mamajëpi pëca ja'quëohua'ire huahuo jëoja'cohua'i a'ë.

22 Si'a pai mäsarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'itojë quëcoquë cui'ne nuñerepa pa'i carajaisiquëpi jaëpi huasosiquë pa'ija'quë api.

23 Pai daripëre pa'ijëna, tseañu'u cajë co'ecohua'i pa'ito catijë'ë, yequë daripëna. Jaje pa'ina, nuñerepa cayë. Pai Mamaquë, ja yë'ta'a mäsaru si'a Israel pai dari quëa saoma'në daija'quë api.

24 Ye'yequë cato ite ye'yaquëjë pa'irepa peoji. Necaiquëjë i ëjaëjë pa'irepa peoji.

25 Ye'yequëpi ite ye'yaquëjë pa'i tì'ani ije pa'i a'ë cuasaye pa'iji. Cui'ne co'amaña necaiquëpi i ëjaëjë pa'i tì'ani ije pa'i a'ë cuasaji. Jaje pa'ina, yë'ëni yure iti huë'e ëjaëni huati ëjaëpi cani ¿Me mäsarutejë caye pañë'ni?

Neni Mai Ca'raye Pa'iquë'ni

(Lc 12.2-7)

26 Ca'rama'pë pa'ijë'ë, paire. Si'aye ña ja'ñese'e pa'iji. Yahue sitona yo'ose'eje ña ja'ñese'e pa'iji. Si'aye asa ja'ñese'e pa'iji.

27 Yë'ë nea huë'ña case'ere mäsarupi mia huë'ñana cajë'ë. Cui'ne yë'ë yahuese'ere, mäsarupi tiñarepa huë'ña ëmëje totopi nëcajë cuijë'ë.

28 Ca'rama'pë pa'ijë'ë, capë huani jëocohua'ire joyo huani tì'ama'cohua'ire. Ai jerepa ca'rajë'ë, capë nejoquë cui'ne joyojë toa yejana nejoquëre pani.

29 Te'e curi të'quire caya pi'are isicohua'i a'ë, mäsaru. Jaje a'ri do'icohua'ita'are, ja'quëpi ësequëna, te'ijë tomeñe pa'cohua'i a'ë.

30 Jaje pa'ina, mäsaru siopë nañaje cuëcuese'e a'ë, te'e mease'e si'aye cuëcuese'epi pa'iji.

31 Jaje pa'ina, ca'rama'pë pa'ijë'ë. Mäsaru a'ë, pi'a jerepa do'icohua'i.

Jesure Cacaiye Pa'iji

(Lc 12.8-9)

32 Pai ña huë'ñana Jesús acohua'i a'ë cacaisicohua'ire yë'ëjë cui'ne yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña huë'ñana yë'ë pai a'ë, caquë quëasi'i.

33 Jaje pa'iquëta'are pai ña huë'ñana yë'ëre cacaima'cohua'ire yë'ëjë cui'ne ja'quë ma'tëmo pa'iquë ña huë'ñana cacaiye paja'quë a'ë.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34 De'oye pa'i ja'ñere necaisiquë iye yejana daji'i, cuasama'pë pa'ijë'ë, yë'ëre. Yë'ë cato coa ai jerepa sañope yo'oyere dahuë.

35 Paipi pëca ja'quëre sañope yo'o ja'ñere dahuë. Mamacopi pëca ja'core sañope yo'oyere, cui'ne mamaquë nëjopi huare pëcore paja'coa.

36 Jaje yo'ojë cajë te'e tsëcapëta'a pai ñape iohua'i pëicohua'ire paja'cohua'i a'ë.

³⁷ Pëca ja'quëni cui'ne pëca ja'coni yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoquë pa'iji. Cui'ne mamaquëni panita'a mamaconi yë'ëre oiye jerepa oiquë pani do'i peoji, yë'ëre.

³⁸ Cui'ne i pa'iyere ai oi yë'ëre pe'tema'quë pani do'i peoquë pa'iji, yë'ëre.

³⁹ Jëasi' caquë yo'oquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'oquë i pa'iyere cuasaquë jëasi' caquë yo'oquëpi i pa'iyere coa nejo huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'are yë'ë do'ire yo'oquë i pa'iyere nejosiquëpi pa'iyere t'ajaja'quë aquëpi.

*Yo'osi Do'ire Isi Co'amaña
(Mr 9.41)*

⁴⁰ Mësarute de'oye tsoiquë pani yë'ëni de'oye tsoiji. Yë'ëni de'oye tsoiquë pani yë'ëre jëjo daosiquëni de'oye tsoiji.

⁴¹ Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaiquëni de'oye yo'oquë pani jare jaohua'ire isi co'amaña ayere ñne pa'iji, nesi do'i. De'o paini de'oye tsoiquë pani jare nuñerepa pa'icohua'ire isi co'amaña ayere ñne pa'iji, nesi do'i.

⁴² Yë'ëre tuiquë macani oco mañare qcuasicohua'i pani de'o co'amaña isi cuañoja'cohua'i a'ë."

11

*Juan Ti Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna
(Lc 7.18-35)*

¹ Jesús i doce ye'yacohua'ire johua'i yo'o ja'ñe quëa tējini saji'i, ye'yaquë cui'ne quëasi' caquë ja yeja pa'i daripëana.

² Juan co sitore ñu'iquëpi Cristo yo'oyere asani i ye'yacohua'ire Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire.

³ Më'ë a'ë, Cristo iti daija'quëre ca nëosiquë panita'a yequëre uteye pa'iquë cajë.

⁴ Jëjo saosicohua'ipi sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Sani Juanre cajë'ë, mësarü ñase'ere cui'ne mësarü yure asase'ere.

⁵ Ñama'cohua'i pa'isicohua'ipi ñañere, cu'ima'cohua'i pa'isicohua'ipi cu'iyere, si'si dahuë ju'icohua'i pa'isicohua'ipi tome sayere, asama'cohua'ipi asayere, ju'isicohua'i pa'isicohua'ipi huajëcohua'i huëoyere, cui'ne co'amaña peocohua'ina de'o coca quëayere quëajë'ë.

⁶ Yë'ëre jëa coema'cohua'ipi de'oye sihuajë pa'ija'cohua'i a'ë, ire papi cuasacohua'ipi.

⁷ Jaohua'i saisi maca Jesús Juan pa'iyere ayere ca huëopi, paire. Ñeje capi: ¿Iquere mësarü soquë peo huë'ña saisicohua'i ñare'ni, catë ja'ore tutupi ju'aquëna, huahuëquëna, ñare?

⁸ ¿Iqueini ñare'ni, jaje pa'ito? ¿De'o caña suñasiquëni ñare? Tsoe mësarupi ñacohua'i a'ë, pai ëjaohua'i huë'e pa'icohua'i cato de'o caña ju'icohua'i pa'iyere.

⁹ Jaje pa'ina, tējiyerepa cayë. ¿Iqueini ñare'ni, sani? ¿Maija'quëre quëacaiquë? Jaje pa'ijë'ë. Jaëpi Maija'quëre quëacaiquëni aquë jaëje pa'iohua'i peoahue'ë, iquë Juan cato jerepa pa'i api.

¹⁰ Jaë, Juan ayere toyase'e caji, ñeje:

Yë'ëpi jëjo saoyë, yë'ëre quëacaiquëre më'ë ña huë'ñana,

Më'ëre ma'a ne de'huacaija'quëre.

¹¹ Nuñerepa cayë, mësarute. Si'a pai tsoe pa'isicohua'ipi cui'ne yure pa'icohua'ije Juan oco doquëre tëto saisicohua'i peoyë. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cuañe te'tere a'riquë pa'iquëpi Juanre tëto saisiquë pa'iji.

¹² Juan oco doquë daisi maca acohua'ipi yureje tutu yo'oyë, ma'tëmo cuañe te'tena tijañu'u cajë. Jaje yo'ojë tutu quë'iohua'ise'e de'hue tijañë.

¹³ Si'aohua'i Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés cuañese'e ye'yacohua'i cahuë, ma'tëmo ayere, Juan dai macaja'a.

¹⁴ Juan cato Eliáspi jaëni Maija'quëre quëacaicohua'i ca'ahuë'ë, 'daija'quë api'. Jaje pa'ina, mësarupi i api cuasajë'ë.

¹⁵ Cajoro hue'ecohua'ipi asajë'ë, iye.

¹⁶ ¿Iquena coní quëa ñiora'ye iye'në pai pa'iyë? Cani capi: Tsipi co'amaña huero hue'ñana ja'rusicohua'ipi dujë cajeohua'ire.

¹⁷ Ñeje cuiyeje pa'iohua'i a'ë. Pi'cohuëapi juitoje pairama'pë paë'ë, mësarupi. Oi ëaye jëjetoje mësarupi oima'pë paë'ë.

¹⁸ Juan cato daji'i, jaiye ao aima'quëpi cui'ne o'sa cono ucuma'quëpi. Jaje pa'ini mësarupi cayë, huati quë'i api. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato ñioji, iti yo'oyepi.

¹⁹ Ja jeteyo'je daji'i, Pai Mamaquë ao aiquëpi cui'ne o'sa cono ucuquëpi. Jaje pa'ini cayë, jai aupi, cui'ne jai conupi, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne curiquë tsi'sohua'i cajeipi. Jaje cajëta'are Maija'quë ta'ñe yo'oye cato ñioji, iti yo'oyepi."

Sehuoma'cohua'i (Lc 10.13-15)

²⁰ Ja maca Jesús pai yo'o tija ma'ñere ne ñnosi darire tutu yëhuopi, iohua'i pai'ye ponëma'pë pa'isi do'ire caquë.

²¹ Yëhuoquë capi:

"iTeayerera Corazín daripë! ¡Betsaida daripë! Mësarute ne ñnose'eje pa'ye Tiro cui'ne Sidón darina ne ññoñe pa'ito tsoe asani ponëra'huë, ja'rë pa'ise'e jeoni. Cui'ne oijë suña cañani huatapi co'ye jo'jëni oijë ññora'huë, iohua'i oiye.

²² Jaje pa'ina, mësarute cayë. Pai yo'ose'e ña mu'se tija'asi maca ai co'ayerepa mësarute sañe pa'iji, Tiro cui'ne Sidón daripëa sañe seña maca pa'yepi.

²³ Capernaum daripë ¡Më'ë ma'tëmore pana sa cuañoja'coa'ë, cuasaco? Coa ai jerepa më'ë cato meñe caje huesëja'coa'ë, ju'isicohua'i quë'rona. Sodoma yejañana, mësarute ññoñeje pa'ye ññoñe pa'ito iohua'i yo'oye jeoni ponëra'huë, cui'ne ja pai daripë ja yë'ta'a yureje patira'o.

²⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Pai ñape yo'ose'e ña mu'se tija'asi maca mësarupi ai jerepa co'ayerepa sai cuañoja'cohua'i a'ë, Sodoma yejaña quë'ro pa'icohua'ire yo'ose'e jerepa pa'yepi."

Jesuna Sani Pëa Huajëye (Lc 10.21-22)

²⁵ Ja mu'seña Jesús capi:

"Sihuayë, ja'quë më'ëre matëmo cui'ne yeja ëjaëre. Më'ëpi ñnohuë, teaye pa'iohua'ini, ta'ñe pa'iohua'ire cui'ne ta'ñe asacohua'ire yahuesi co'amañare.

²⁶ Jaje pa'ijë'ë. Ja'quë më'ëpi yë jaje yo'ohuë.

²⁷ Yë'ë ja'quëpi yë'ëna si'a co'amaña isipi. Pëca ja'quëse'e mamaquëre ñaji. Cui'ne mamaquëse'e pëca ja'quëre ñaji. Cui'ne mamaquë ññoñe yëcohua'ise'e asaye pa'iji, ite.

²⁸ Daijë'ë, yë'ëna. Si'aohua'i co'amaña nejë, cui'ne hue'ejë jë'josicohua'i yë'ëpi pëa huajëye isisi'i, mësarute.

²⁹ Yë'ë pa'iyere ñani cui'ne yo'oñu'u cuasajë'ë caquë yë'ë yo'oye isiyë. Ye'yejë'ë, yë'ëni. Yë'ë cato esa yo'o jujama'quë a'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasama'quë a'ë. Jaje yo'onita'a tija'cohua'i a'ë, joyo pëa huajë hue'ña.

30 Yë'ë quërë sailhuëre mësarute isiyë, a'jiñe sayere cui'ne pëañe hue'eyere."

12

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Jesús ta sitoja'a saji'i. Jaje saina, i ye'yacohua'i ao ëaye nëina, trigo sa'ñare tēja huëohuë. Tëani iti care aë'ë.

2 Jaje yo'ojëna, fariseohua'ipi ñani cahuë, Jesure:

"Ñajë'ë, më'ë ye'yacohua'i co'amaña neñere. Co'amaña nema'a mu'se a'ë."

3 Jaje cajëna, ipi jaohua'ire capi:

"¿Ñama'cohua'i a'ni, mësaru, David yo'ose'e i cajeohua'i ja're coní ao ëa ju'i maca?"

4 Ao ëa ju'ijë Maija'quë huë'e necaicohua'ise'e aiñere Maija'quë huë'ena cacani David cui'ne i cajeohua'i aë'ë, ite cui'ne yecohua'ire ësesere, Maija'quëna isisere.

5 Moisés cuañese'epi toyase'e caji: 'Maija'quë huë'e necaicohua'i cato huajë mu'seje neñe payë. Jaje pa'iquëta'are iohua'ire sañope caye peoji.

6 Jaje pa'ina, cayë mësarute iñore pa'iji, Maija'quë huë'e seña maca pa'ire papi.

7 Iye toyase'e caye asama'pë paë'ë, mësaru. Japi caji: 'Mësarupi paire teaye ñajë oicohua'i pa'iyere yë'ë cato yëyë. Coeye nëicohua'ire huajë isiyë cato.' Paire oiyere asacohua'i pani paire do'i peocohua'ini co'acohua'i a'ë caye pãra'huë, mësaru.

8 Jaje pa'ina, Pai Mamaquë cato huajë mu'se Ejaëpi."

Jëtë Cuënesicore Paquëre Jujuyë

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

9 Ja maca Jesús jaropi sani pai tsi'si huë'ena cacapi.

10 Jarote te'i jëtë cuënesicore hue'equëpi pajl'i. Jaje pa'ina, ñani Jesupi tayo caëna, ite sañope cayeque pa'iji cuasajë sei'ë:

"¿Ju'iquëre jujuyë de'okuë huajë mu'se pa'itojë?"

11 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"¿Nepi mësaru acohua'i yëi ñamapi cojena duquëna sani dutama'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'itojë?"

12 Jaje pa'ina, paipi do'iji, yëi ñamare jerepa. Jaje huajë mu'se pa'itojë de'oye yo'oye pa'ito yo'oye pa'iji."

13 Cani ja maca ite capi:

"Jëtëre mëajë'ë."

Jaje caquëna, ipi se mëaquëna, yequë te'te jëtëje pa'io huajëco ponëo.

14 Ja maca fariseohua'ipi etani Jesure huani jëo ja'ñere ca huëohuë, ¿me neni huani jeoja'cohua'i a'ni? cajë.

Jesús Ayere, Tsoe Quëase'e

15 Jesús jare asani jaropi yequë huë'ñana saji'i. Saina, jai pai ite tuë'ë. Jesupi coa si'a ju'i dahuë ju'icohua'ire jujupi.

16 Jujuquë cui'ne ësepi, yecohua'ire se quëayeje.

17 Iye cato yo'oreña, Maija'quëre quëacaiquë Isaiás toyaquë caquë pa'ise'epi ti'a ja'ñere, ñeje:

18 Iquë api, yë'ë jo'yaë yë'ë sahuani tseasiquë,

Ite oiyë, cui'ne ini sihuaquë pa'iyë.

Ína, yë'ë joyo jeocaija'quë a'ë.

Cui'ne ipi si'a paire yë'ë nuñerepa pa'i yo'oyere quëacaija'quë api.

19 Paini co'a cocare cama'ë pasipi, cuima'ë pasipi.
Cui'ne i cayeje asacaiye paja'cohua'i a'ë, cu'i hue'ñana.

20 Catëpë ca'huere quë'ioereje ne jëyoma'ë pasipi.

Cui'ne picose'e mëicoreje yayoma'ë pasipi.

I nuñerepa cuãñe ne macaja'a jaje yo'oja'quë api.

21 Si'a pai maña ini necaija'quë api cajë utejë pa'ija'cohua'i a'ë.

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Jesús quë'rona sahuë, ñama'quëre cui'ne coca cama'quëre huatire hue'equëre. Sarena, Jesupi jujupi. Jujuna, ñaquë cui'ne coca caquë ponëpi.

23 Jare si'a pai ña quëquëni cahuë:

“¿Iquë David mamaquëre papi?”

24 Jaje cajëna, fariseohua'ipi asani cahuë:

“Iquë cato huatiahua'ire eto saoji, iohua'i ëjaë Beelzebú tuture hue'equëpi.”

25 Jesupi iohua'i cuasaye asani capi, jaohua'ire:

“Te'e yeja ëjaëpi jopore paja'a huani iti paija'a sa'ñe uihuajë yo'ocohua'i pani peo hue'ñarepa carajañe pa'iji. Pai daripëpi, panita'a te'e tsëcapëpi sa'ñe pëicohua'i pani quëcoye peoji, yecohua'ire.

26 Jaje cui'ne huati ëjaëje ija'a co'ye eto saokuë pani ¿Me cui'ne i tutu paquë'ni, ija'a sañope yo'oquë pani?

27 Mësarupi yë'ëre cayë, Beelzebú tutupi huatiahua'ire eto saoji. Jaje pa'ito çnepi tutupi isiye'ni, mësarute tuicohua'ire eto sao tutu? Jaohua'ini seni asato mësarupi coa tayo huesëhuë, caja'cohua'i pa'ini.

28 Yë'ë cato huatiahua'ire eto saoyë, Maija'quë joyo tutupi. Yë'ë yo'oye cato quëaji, Maija'quë cuãñe t'etepi mësaruna tütase'ere.

29 ¿Tutu quë'i huë'e pa'ito cacani i co'amaña sioye peoji, du'ru ini tsëama'cohua'i pani? Jaje pa'ina, ini tsëanita'a de'hue cacani i co'amaña iñe pa'iji.

30 Yë'ë yo'oyere co yo'oma'quë cato yë'ëre sañope yo'oquë api. Cui'ne yë'ë ja're çni tëama'quë cato coa ne ña'ñe saokuë api.

31 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Si'aye co'aye paire yo'ose'e pa'itoje sai de'huacaiye pa'iji, si'aye co'aye case'e pa'itoje. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pa'itota'a ti sai de'huacaiye peoji.

32 Cui'ne yë'ë Pai Mamaquëni co'aye casicohua'ireje sai de'huaye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore sañope casicohua'ire sai de'huacaiye peoji.

Soquë Yë Ña'ñe Pa'iji, Io Quëiñena

(Lc 6.43-45)

33 De'o soquë yëpi de'o care quëiñe pa'iji. Co'a soquë yëpi jare co'a care quëiñe pa'iji. Jaje pa'ina, io quëiñena ña'ñe pa'iji, soquë yë.

34 ¡Aña tsëcapë acohua'i! ¿Me de'oye ca t'ia'ne'ni, mësar, jare mësarupi co'acohua'i pa'ini? Jaje pa'ina, yë'opo cato joyo pa'iyere caye pa'iji.

35 De'o pai cato de'o cocare caji, jare i joyo pa'iyepi. Cui'ne co'a paipi caji co'ayere, jare i joyo co'aye pa'iyeye pa'ye.

36 Jaje pa'ina, yë'ë cayë. Jaohua'ire pai ñape yo'ose'e ña mu'se t'iasi maca si'ahua'i iñoñe pa'iji, si'aye iohua'i cuasama'pë case'ere.

37 Jaje pa'ina, më'ë case'eje pa'ye ña de'hua cuãñoñe pa'iji, do'i peoquë panita'a do'i quë'i.”

Co'acohua'ipi Señe, Pai Yo'o Tì'a Ma'ñere
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ja maca Jesure fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i çoni cahue:
"Ye'yaquë, yëquë ñañe yëyë, më'ëpi pai yo'o tì'a ma'ñe yo'oquëna."

³⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Co'a paipi nuñerepa cuasama'cohua'ipi pai yo'o tì'a ma'ñe yo'oquëna, ñañu'u cajë, señë. Jaje sejëta'are Maija'quëre quëacaiquë Jonás ññoquë pa'ise'eje pa'ye jerepa ññoñe peosipi.

⁴⁰ Coa Jonás jai hua'i ètapë pa'ise'eje pa'yese'e ññoñe pa'iji. Jaë je'quë toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'aji'i. Jaje pa'ye Pai Mamaquëje toaso mu'seña cui'ne toaso ñami pa'ija'quë api, yeja sa'nahuëre.

⁴¹ Tsoe hue'ña Nínive daripë pa'isicohua'ipi huëni pai ñape yo'ose'e ña mu'se tì'aëna, iye'në pa'icohua'ire nejaja'cohua'i a'ë. Nínive acohua'i cato de'hue asani ja'rë pa'ise'e jeoni ponëahuë'ë, Jonás Maija'quë coca quëaquëna, asani. Yure ññoñe pa'iji, Jonás seña maca pa'ipi.

⁴² Cui'ne huë'ehuë te'te pai ëjaoje huëija'coa, nejo mu'se tì'asi maca. Huëni iye'në pa'icohua'i yo'ose'e ñani cui'ne nejõe pa'iji, caji'coa. Jaø cato so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oyere asasi'i caco daisico sëte. Yure ññoñe pa'iji, Salomón jerepa pa'ipi.

Co'a Joyo Co'iyë
(Lc 11.24-26)

⁴³ Huatipi paire pa'isiquëpi etani saisiquë pani cu'iji, cuënesi yejañare pëa huajë hue'ñare co'equë tì'ama'ë co'e jujani cuasaji:

⁴⁴ 'Co'isi'i, cui'naona, yë'ë huë'ena yë'ë etani daisiconi.' Jaje cani co'iquë ññaquëna, pai peo huë'ëpi coa yuasicopi cui'ne de'oye ne de'huasicopi pa'iji.

⁴⁵ Pa'ina, ñani ja maca sani siete huatiohua'ire i jerepa co'acohua'ini quërëjani, dani ina cacani pëayë. Pëarena, ja maca ja'në pa'ise'e seña maca co'aquë pa'ija'quë api. Jaje cui'ne iye co'a paire yo'oye pa'ija'coa."

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesús ja yë'ta'a paini caquëna, tìtahuë, pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi çoni. Dani hue'sena pëahuë, ini cajë daisicohua'ipi.

⁴⁷ Jaje pa'ijëna, yecohua'ipi Jesure quëahuë:

"Më ja'co cui'ne më yo'je tsi hue'sere pa'iyë, më'ëni cajë dani."

⁴⁸ Caquëna, iti quëaquëre capi, Jesús:

"¿Ne a'ni, yë'ë ja'co cui'ne ne a'ni, yë'ë yo'je tsi?"

⁴⁹ Cani i ye'yacohua'ire ññoquë quëapi:

"Icohua'i a'ë, yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsi.

⁵⁰ Paipi yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquë yëyere yo'ocohua'ipi jaohua'i a'ë, yë'ë yo'jei panita'a yo'jeo cui'ne ja'co."

13

Taquëpi Pa'iyë

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ja mu'se Jesús huë'ëpi etani sani jaira të'të macana ja'rupi.

² Jarote pa'ina, jai pai i quë'rona daijëna, ñani jai yohuëna aya mëni ja'rupi. Si'a pai mejahuëna pëa sahuë.

³ Ja maca jaiye ye'yapi johua'i ñañe ayena çoni quëaquë capi:

"Taqüëpi tasi'i caquë saji'i.

4 Sai taquëna, yequë capi tompipi, ma'ana. Ja tompese'ere pi'api dani peo hue'ña ocue saohuë.

5 Yequë capi tompipi, quëna pëa quë'rona, jaiye yeja peo hue'ñana. Ja capi esa sacapi, ya'opi huaiñe peoquëna.

6 Jaje mëasicota'a ësëpi ëo huëapi, jaiye tsita mese'e peoye sëte juji'i.

7 Yequë capi tompipi, miu quë'rona. Tomëina, miupi mëani ne huëapi.

8 Jaje tompiquëta'are yequë capi tompipi, de'o yejana. Tomeni mëani jaiye quëquëna, tëahuë. Yequë ñëapi quëji'i, cien ca. Yequë ñëapi quëji'i, sesenta ca. Cui'ne yequë ñëapi quëji'i, treinta ca.

9 Mësarupi cajoro quë'iohua'i pani jasajë'ë!"

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sei'ë, Ite:

"¿Me ne ja'ñere paire iohua'i ñañena coni jaje quëaquë'ni?"

11 Sejëna, iipi sehuopi:

"Mësarute Maija'quëpi ta'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo te'te ayere. Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato asa ti'añe pañë.

12 Jaje pa'ina, paquëna, ai jerepa yeque se isiye pa'iji, isina, jaiye paja'quëre. Jaje pa'iquëta'are peoquëni ai jerepa jero sa'ana se sio huesoye pa'iji, a'ri maña i payeque.

13 Jaje pa'ina, iohua'i ñañe ayena coni caquëna, ñajëta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i ña huesëyë. Cui'ne asajëta'a ti asama'cohua'ije pa'iohua'i asa huesëyë.

14 Jaje yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaiquë Isaiás capi:

Mësarú cato asaja'cohua'i a'ë. Jaje asajëta'a asa ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Ñañe cato ñaja'cohua'i a'ë. Jaje ñajëta'a ña ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

15 Pai joyopi jëacorepa ne huesësi do'ire,

Co'ayerepa asaja'cohua'i a'ë.

Cui'ne iohua'i ñaco caje siose'ere hue'eja'cohua'i a'ë ñaco capi.

Ñama'pë pa'ija'cohua'i.

Cui'ne asama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Cui'ne joyopi asa ti'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

Cui'ne yë'ëna juju cuañõñu'u cajë yo'oma'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

16 Jaje pa'iquëta'are mësarú cato sihuajë'ë, ñaco capi ñajë cui'ne cajoropi asa do'ire.

17 Nuñerepa cayë, mësarute. Jai pai Maija'quëre quëacai'cohua'i cui'ne de'o pai ñañe yëhuë, mësarú yure ñañere. Jaje yëjëta'a ñama'pë pa'ë'ë. Asaye yëhuë, mësarú asayere. Jaje yëjëta'a asama'pë pa'ë'ë.

Taquëre Quëase'e Ayere

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Asajë'ë. Jaje pa'ito taquëre quëase'e ayere.

19 Ma'ana iti ca tompese'e cato quëaji, ma'tëmo pa'i te'te ayere asacohua'ita'a asa ti'ama'cohua'ini cui'ne huatipi iohua'i de'o coca asase'ere peo hue'ña sioyere.

20 Quëna pëa quë'rona tompesi ca cato quëaji, du'ru macare pase'e sihuajë asani sehuocohua'ini.

21 Jeteyo'je jaiye tsita peoye sëte quëcoma'pë neñañepi cui'ne yecohua'ipi josa yo'ojëna, ai yo'oyepi pa'ina, yo'o jujani jëocohua'ini.

22 Miu quë'rona taši ca cato quëaji, Maija'quë coca asajëta'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña ëayena coso cuañõñere. Si'aye iye

Maija'quë cocare pë'pë huesoye a'ë. Jaje yo'oquëna, paipi quëiñeje pa'ye de'oye yo'o tì'añe peoye a'ë.

²³ Jaje pa'iquëta'are de'o yejana taši ca cato quëaji, Maija'quë coca asani jëoma'pë tuicohua'ini, de'oyerepa quëicohua'ini. Jaje pa'ina, yecohua'ipi cien ca, yecohua'ipi sesenta ca cui'ne yecohua'ipi treinta ca quëicohua'i pa'iyë."

Co'a Taya Ayere Quëaye

²⁴ Ja'në quëase'eje pa'ye neni iñoquë Jesús quëapi, ñeje:

"Trigo care pare taquëpi yejana tase'eje pa'ye a'ë, ma'tëmo pa'i te'te aye.

²⁵ Tašiquëta'are ite sañope yo'oquëpi si'ahua'i caisi maca dani co'a care tani saji'i.

²⁶ Saquëna, trigopi ai de'oni iti tsa'ña ne maca te'e co'a tayaje etapi.

²⁷ Ja maca jo'yaohua'ipi iti tse aquëre sani cahuë: 'Ëjaë, më'ë tsio de'o case'e tašicohua'ita'a çjero ayepi iye co'a taya çoni mëä'ni?'

²⁸ Cajëna, iti tse aquëpi capi, jaohua'ire: 'Yequë co'acquëpi yo'opi yë'ëre sañope yo'oquëpi.' Caquëna, i jo'yapi cahuë, ite: '¿Yëquëpi ja co'a taya du'te jëocaiye yëma'quë?'

²⁹ Cajëna, ipi capi, jaohua'ire: 'Pani, co'a tayare dutajë trigoje duta jëoma'cohua'ipi yo'oye'ni.

³⁰ Iose'e mëajaco tëa mu'se ti'aëna, nejo ja'ñepi, ja macata'a co'amaña necohua'ire jëjo saosi'i, co'a tayare ti pëa huëni toana ëo jëoja'cohua'ire, ja jeteyo'je trigo care pase'e yë'ë de'hua hue'ñana de'huacaijajë.' "

Mostaza Ca Ayere Ye'yaye (Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Quëaye neni Jesús quëapi, ñeje:

"Ma'tëmo pa'i te'te cato mostaza care yejana paipi tase'eje pa'ye a'ë.

³² Mostaza cato nuñerepa a'ri ca'ë. Jaje pa'isicota'a ai de'oco jai soquë yë de'ona pi'api iona daijë capëana tsianoa necohua'i a'ë."

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e (Lc 13.20-21)

³³ Yeque cui'ne quëaye neni quëapi, ñeje:

"Ma'tëmo pa'i te'te cato pan ne porejë pa'ye a'ë. Jaje pa'yere nomiopi tres jai ji'so harina neona, si'a sëpë o'saco jujuco."

³⁴ Jesús si'aye paire quëapi, iohua'i ña'ne ayepi caquë. Co'arepa ña ma'ñepi caquë quëama'ë paji'i.

³⁵ Iye cato yo'ose'e pa'iji, Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'epi ti'ajaquë caquë i toyaquë pa'ise'epi caji:

"Caja'quë a'ë, iohua'i ña'ne ayepi çoni."

Caja'quë a'ë, yahuesi co'amaña pa'ise'ere yeja de'huanë ayere.

Co'a Taya Ayere Ye'yaye

³⁶ Ja maca Jesús paire ca tëjini huë'ena cacapi. Cacaëna, jaron a ite ye'yecohua'i tsiojani cahuë:

"Quëajë'ë, co'a tayapi tsiona mëase'e ayere."

³⁷ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

"De'o ca taquë cato Pai Mamaquë api.

³⁸ Cui'ne tsio cato si'a yeja'ë. De'o ca cato Maija'quë te'te acohua'ini quëaji, cui'ne taya cato quëaji, huati te'te acohua'ini.

³⁹ Sañope yo'oquëpi co'a taya taçaisiquë cato huati ëjaëpi. Tëaye cato quëaji, yeja carajai ja'ñere, cui'ne iti ca tëacohua'i cato huñahua'i a'ë.

40 Co'a taya tsi'soni toana ëo j̄eõñeje pa'ye cui'ne yeja carajai maca yo'oye pa'lja'coa.

41 Pai Mamaquëpi j̄eõ doaja'quë api, huiñaohua'ire i cuañe te'tere pa'ijë tayo yo'oye yecohua'ire necohua'ire, cui'ne co'acohua'ire tsi'soja'cohua'ire.

42 Tsi'soni toana ëo j̄eõja'cohua'i a'ë. Jaropi yureta'a oijë cui'ne cuji qui'coja'hua'i a'ë.

43 Ja maca Maija'quë yëye yo'ocohua'ipi ësë miañeje mijaja'cohua'i a'ë, johua'i pëca ja'quë te'tere pa'ijë. Jaje pa'ina, mësarupi cajonoa hue'ecohua'i pani jasajë'ë!

Curi Mahuë Ayere Ye'yaye

44 Ma'tëmo pa'i te'te cato curi mahuë yejana quëni yahue oase'eje pa'io. Jaje pa'ioni te'i paipi curi mahuëre t̄'ani cui'naoni j̄iti macana se yahue ñani ai sihuaquë sani si'aye i paye isi saoni curi quë'i yejare huerose'eje pa'ye a'ë.

Jai Do'i Quëmare Pare Ye'yaye

45 Ma'tëmo pa'i te'te cato co'amaña isiquëpi jai do'i quëmare pare perla hue'yosi quëna përe, co'equë cu'iyeye pa'ye a'ë.

46 Jaje co'equë jai do'ire t̄'ani si'aye i pase'e isi j̄eani, jai do'i quëmare pare hueroyeje pa'ye a'ë.

Hua'i Yo'eco Ayere Ye'yaye

47 Ma'tëmo pa'i te'te cato hua'i yo'econi jai tsiyana j̄eõ dëoni coa si'a hua'ire neñeje pa'ye a'ë.

48 Hua'i yo'eco t̄imësi maca hua'i yo'ecohua'ipi mejahuëna naë mani jaropi ñu'ijë sahuajë de'o hua'ise'ere do'rohuëna ayajë co'acohua'ise'ere j̄eococohua'i a'ë.

49 Jaje yeja carajaisi maca huiñaohua'ipi etani co'acohua'ire cui'ne de'o hua'ire sahuajë huahueja'cohua'i a'ë.

50 Ja maca co'acohua'ire cato toa cojena j̄eõ dëorena, jaropi cuji qui'cojë oija'cohua'i a'ë."

Ye'yacohua'ipi Asaye

51 Ja maca Jesús seji'i, jaohua'ire:

"¿Asaye mësarú si'aye iye?"

Seina, sehuohuë:

"Jaje pa'ijë'ë asayë, Ëjaë."

52 Cajëna, Jesupi capi:

"Cuañese'e ye'yaquëpi Maija'quë cuañe te'te ayere ai ye'yequë pani huë'e paquëje pa'i ponëji, i de'huase'ere co'amaña cui'ne ai co'amaña etoquë isiyeye pa'irepa."

Jesús Nazaretre Pa'iyë

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Ja maca Jesús jaje quëaquë ye'ya t̄ejini saji'i, yequë hue'ñana.

54 Sai t̄'api, i yejana i ai de'o sitona. Jarona t̄'asiquëpi pai tsi'si hue'ñana ye'yapi. Ye'yaquëna, paipi ai cuasajë ñajë cahuë:

"¿Jerona iquë ye'yei'ni, jerepa ta'ñe caye? ¿Merepa cui'ne pai yo'o t̄'ia ma'ñe yo'okuë'ni?"

55 Carpintero mamaquëta'a cui'ne iñore pa'iyë, i pëca ja'co María. Cui'ne Jacobo, José, Simón, Judas pa'iyë, i yo'je tsijje.

56 Iñore i yo'je tsj nomiohua'ijë pa'iyë. ¿Jaje pa'ito jerona iye si'aye ye'yei'ni?"

⁵⁷ Jaje cajë coejë asaye pahuë, i caye. Jaje coejëta'are Jesupi capi, jaohua'ire:

“Si'aohua'i yëyë, Maija'quë jëjo daoquëre. Jaje pa'iquëta'are i ai de'osi yeja acohua'i cui'ne huë'e acohua'irepa coeyë, ite.”

⁵⁸ Ite ire papi cajë asama' do'ire ñaquë jaro cato jaiye pai yo'o ti'a ma'ñe neñe papi.

14

Juan Ti Doquëre Huaiye

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Ja mu'seña Herodes Galilea cuañequë paji'i. Jaje pa'ipi Jesús pai yo'o ti'a ma'ñere yo'oyere asapi.

² Asani i ja're cõni pa'icohua'ire capi:

“Juan oco doquëpi huëni tutu paquë yo'oma'quë.”

³ Jaje cuasapi, Herodes cato Juanre tseani huëni co'acohua'ire co huë'ñana cosiquë sête yo'jei Felipe nëjo do'ire.

⁴ Juan cato caëña, Herodesre:

“Më nëjore payejë pama'ë pa'ijë'ë.”

⁵ Jaje caquëna, Herodes Juanre huani jeosi'i caquëta'a paini ca'raqüë papi, si'aohua'i Juanre Maija'quë coca quëaquë api ca do'ire ca'raqüë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are ite Herodesre cõasi mu'seña ti'asi maca Herodías macacopi pai tsi'sisicohua'i ñajëna, etani pairacona, Herodes ñani ai sihuaquë.

⁷ Ca nëopi si'aye më'ë seña pa'ito isisi'i, co'amaña.

⁸ Jaje ca maca pëca ja'copi du'ru yëhuosico sête cao, Herodes:

“Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë.”

⁹ Jaje ca maca Herodes oi ëayerepa asapi. Jaje ipi tsoe si'aohua'i soisicohua'i asajëna, isisi'i, më señere ca nëo huesosiquë sête jëjo saopi, isijë'ë caquë.

¹⁰ Ja maca cuañeña, sani Juan cosiquë pa'iquëre siopëse'e tëto tējajani,

¹¹ quëna de'huana ayasiconi dani isihuë, nomi tsjona. Jaopi se isio, pëca ja'cona.

¹² Jaje yo'orena, Juanre ye'yecohua'ipi dani i capëse'e sani tahuë. Tani ja jeteyo'je sani Jesure quëahuë, iti yo'ose'ere.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aõne

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaropi jare asani Jesús saji'i, pai peo huë'ñana yohuëja'a. Jaje saisiquëta'are paipi asa ti'ani ite tui huëohuë, yejaja'a pai daripë pa'icohua'ipi.

¹⁴ Jesús yohuëpi etaquë ñaquëna, jai pai paë'ë. Jaje pa'ijëna, teaye oi jaohua'ire ñani jujupi, ju'icohua'ire johua'i dacohua'ire.

¹⁵ Tsoe na'iquëna, ñani i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona dani cahuë:

“Tsoe na'iji. Iño pai peo huë'ña'ë. De'oji. Ja macaja'a ca tējijë'ë, sani pai pa'i huë'ñana hueroni ao maña aijajë.”

¹⁶ Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Saiye peoji. Jaohua'ire mësarupi aøjë'ë.”

¹⁷ Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite:

“Peoyë. Coa cinco pan cui'ne caya hua'ire pare payë, iño.”

¹⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“Dajë'ë, iñona itire.”

¹⁹ Cani cui'ne paire cuañepi, tayahuëna ja'ru sajë'ë, caquë. Ja jeteyo'je i jëñapi cinco pan pëa cui'ne cayaohua'ire ini cajiquë ma'tëmona ñaquë,

Maija'quère de'oji caquë pëpapi. Pëpani panre jë'yeni i ye'yacohua'ina isipi. Isina, jaohua'ipi paire se aohuë.

²⁰ Si'aohua'i ani huajësicohua'i paë'ë. Ja jeteyo'je ani jujase'ere doce do'rohuëarepa ayahuë.

²¹ Ja aisicohua'i cato paë'ë, cinco mil ëmëohua'ise'e. Nomiohua'ire cui'ne tsire cuëcuyey peoyerepa jaohua'ique pa'ini ai jerepa pa'iyë.

Jesupi Oco Ëmëjeja'a Cu'ise'e
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Ja jeteyo'je Jesús paini pëpa tëjiquë i ye'yacohua'ise'ere du'ru jai yohuëna aya mëj'ë caëna, aya mëtena, jaira je te'tena jëjo saopi.

²³ Paire pëpa tëjini mëji'i, jai cütihuëna te'i, Maija'quère sesi'i caquë. Nami de'osi maca Jesús jarote te'i paji'i.

²⁴ Jai yohuë cato jopo jairare ja yë'ta'a saio nëco'ë, to'añepi yohuëna tutu ju'acquëna, saë'ë.

²⁵ Nñataquëna, Jesús iohua'i quë'rona tsiojaji'i, oco da'ca ëmëjeja'a nëcaquë.

²⁶ Ja maca i ye'yacohua'i tsiayaja'a nëcaquë daina, ñani quëquë huesëjë ca'rajë cuihuë:

“iPai joyo huatio!”

²⁷ Jaje cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Quëcoj'ë, yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ij'ë.”

²⁸ Caquëna, ja maca Pedropi capi, ñeje:

“Ejaë, më'ërepa pani yë'ëreje cuañej'ë, tsiayaja'a nëcaquë sasi'i, më'ë quë'rore pana.”

²⁹ Caquëna, Jesupi capi:

“Daij'ë.”

Caëna, Pedropi yohuëpi cajeni tsiayaja'a nëcaquë sai huëopi, Jesús pa'i huë'ñana ti'asi'i caquë.

³⁰ Jaje saiquëta'a tutu ju'ayena asaquë, quëquëquë du'i huëoquë cui'pi:

“iHuaso'j'ë, Èjaë!”

³¹ Jare iti macapi Jesús jëñana tseaquë capi, ite:

“iYë'ëna quëcoyere a'ri maña paquë, më'ë! iMe yo'oquë nema'quëje pa'ire cuacaë'ni!”

³² Jai yohuëna aya mëisi maca tutu to'mepi.

³³ Ja maca jai yohuë pa'icohua'ipi Jesuna do're ja'runi cahuë:

“Nuñerepa më'ë Maija'quë mamaquëre pa'ë.”

Genesaret Pa'icohua'ire Jujuse'e
(Mr 6.53-56)

³⁴ Jë'ejë ti'ahuë, Genesaret yejana.

³⁵ Ti'arena, paipi Jesús daise'ere asa ti'ani si'a hue'ña iti yeja pa'icohua'ire quëahuë. Quëarena, i pa'i hue'ñana ju'icohua'ire dahuë.

³⁶ Dajë sei'ë, i ju'i çana patoni co'yato de'oma'quë cajë. Jaje cani si'aohua'i i ju'i çana patocohua'ipi co'ya sahuë.

15

Paire Co'aye Neñe
(Mr 7.1-23)

¹ Jerusalénpa fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi daisicohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani sei'ë:

2 “¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i mai aipë cuañese'e sehuocaiye pañe'ni, ja yë'ta'a aō aima'në jëña tsoajë'ë, cuañese'e?”

3 Jaje cajëna, Jesupi seji'i, jaohua'ire:

“¿Cui'ne mësaruru me yo'ojë Maija'quë cuañese'e de'oye sehuocaima'pë pai cuañese'ere de'oye sehuoye'ni?”

4 Maija'quë cato capi: ‘Më ja'core cui'ne më ja'quëre ëjaohua'ire ñaquë pajë'ë. Cui'ne capi: ‘Pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core co'aye sañope caquë cato huani jeo cuañoja'quë.’

5 Jaje pa'iquëta'are mësarupi cayë pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core cayë de'oji: ‘Tsoe si'aye yë'ë payë Maija'quëna isí saohuë. Jaje pa'ina, cōcayie peoyë.’

6 Cui'ne jaje cacohua'ipi pëca ja'quëre panita'a pëca ja'core cōcayie peoyë, cuasajë pa'iyë. Jaje yo'ojë Maija'quë cuañese'ere do'i peoye ne huesoni coa pai cayere sehuocaijë pa'iyë.

7 ¡Coa cacohua'! Nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë Isaías capi, mësaruru ayere toyaquë ñeje:

8 Iye pai yë'ëre yë'opose'e oiyë,
Iohua'i joyo cato so'ore pa'ina.

9 Mësaruru Maija'quëre seña do'i peoye a'ë,
Pa'ise'e cuañeñepi huëojë yo'ojëna.”

10 Ja maca pa'ire soini capi:

“De'hua asajë cuasa tija'jë'ë.

11 Yë'opoja'a cacayë cato pa'ire co'a de'hua ma'ñe a'ë. Coa ai jerepa pa'ire co'a de'huaye cato yë'opopi etaye a'ë.”

12 Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesús quë'rona tsio dani cahuë:

“¿Asaë, më'ë fariseo pai më'ë cayere asajë oise'e?”

13 Jaje cajëna, ipi sehuopi, jaohua'ire:

“Yë'ë ja'quë, ma'tëmo pa'iquë ta ma'ñe cato peo huë'ñarepa duta ja'ñe a'ë.

14 Coa ñajë'ë, iohua'ise'e pa'ijajë. Jaohua'i cato ñaco ca peocohua'i a'ë. Cui'ne ñama'cohua'ini cuacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ñama'quëpi cui'ne ñama'quëni sai saquë pani si'a jupë cojena du'iyë pa'iji.”

15 Pedropi ja maca capi, Jesure:

“Quëajë'ë, më'ë quëase'e ayere.”

16 Caquëna, Jesupi capi:

“¿Mësaruru ja yë'ta'a asa tija'ama'pë pa'iyë?”

17 ¿Huesëye, mësaruru, si'a aō yë'opoja'a cacani ëtatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiyë?

18 Jaje pa'iquëta'are yë'opoja'a etaye cato joyo pa'iyepi etaji. Ja'ë, pa'ire co'ayerëpa neña.

19 Jaje pa'ina, joyopi etaji, co'aye cuasaye, huani jeo ëaye, nomi ëaye cuasaye, co'amaña ñaño, coa cosoye, cui'ne co'a coca cayë.

20 Iye a'ë, pa'ire co'a de'huayerëpa. Jëña tsoajë'ë cuañese'ere sehuoma'pë aiñe cato pa'ire co'aye ne ma'ñe a'ë.”

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye

(Mr 7.24-30)

21 Jesupi jaropi etani saji'i, Tiro cui'ne Sidón yejana.

22 Jarote paco'ë, cananea nomio jãopi Jesús quë'rona cuico daco'ë, ñeje:

“¡Ejaë, David mamaquë oijë'ë, yë'ë macare! Yë'ë mamacopi huati joyore hue'eco, ai ai yo'oco co'ayerëpa.”

23 Jaje catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'è saji'i. Saina, i ye'yacohua'ipi dani ite sei'è:

“Quèa saojè'è, te'ija. Co'aye mai jeteyo'jeja'a cui daoco.”

24 Cajëna, Jesupi capi:

“Maija'què ye'ère jëjo daopi, Israel paini caquè yèi ñama ne huesëse'eje pa'ioni caquè.”

25 Jaje pa'iquëta'are i ña hue'ñana do're ja'runi cao:

“iEjaë, cocaijè'è!”

26 Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:

“De'oma'coa, mamajè aiconi aore jioni jo'ya yaina aoto.”

27 Jaje catoje iopi ite cao:

“Jaje pa'ijè'è, Ejaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaijè aicohua'i a'è, pai ani to ña mañaje.”

28 Jaje cacona, Jesupi capi, jaote:

“iNomio ta'ñerepa neñe pa'iji, cuasayè, mè'è! Mè'è yëse'e nese'eje pa'ijaquè.”
Caëna, iti macapi jo mamaco co'yasico paco'è.

Jesupi Ju'icohua'ire Jujuse'e

29 Jesús jaropi etani Galilea jaira të'tëpaja'a tëto sani cütihuëna mëni jarona ja'rupi.

30 Jarote pa'ina, jai pai da'è, i pa'i hue'ñana. Daijè dahuè, do'pëcohua'ire, ñama'cohua'ire, asama'cohua'ire, peo tupëare, cui'ne jai pai yeque ju'icohua'ire dahuè. Dani i quëo yè'què macana oijëna, Jesupi jupupi, ju'icohua'ire.

31 Pai ña quëquëyerepa yo'opi, asama'cohua'ipi cui'ne coca cama'cohua'ipi asajè cajëna, nëcañoa peo tupëapi de'ocohua'i ponëjëna, do'pëcohua'ipi cu'ijëna cui'ne ñama'cohua'ipi, ñacohua'i ponëjëna. Jaje yo'oquëna, ñajè Israel pai Maija'quëre ai de'oji cajè sihuahuè.

Jesupi Cuatro Mil Ëmëohua'ire Aopi (Mr 8.1-10)

32 Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire soini capi:

“Teaye iye pai mañare oi ñañë. Tres mu'seña pa'iji, iño iohua'i pa'iye. Jaje pa'ijè ti peoyè, iohua'i ai mañaje. Jaje pa'ina, aima'cohua'ire huè'ena jëjo saoye pasi'i saijè ma'ana dahuëra ju'ima'cohua'ini.”

33 Caquëna, ja maca i ye'yacohua'ipi cahuè, ite:

“Jaje pa'iquëta'are ¿me iño pajje peo hue'ña ao hueroni aone'ni, jai paire pare?”

34 Cajëna, Jesupi seji'i:

“¿Je so pan paye'ni, mësaru?”

Seina, iohua'ipi cahuè:

“Siete pan cui'ne a'ri maña tsiaya hua'ire payè.”

35 Cajëna, ja maca paire cuañepi, yejana ja'ru sajë'è caquè.

36 Ja'rusi maca siete pan cui'ne hua'ire ini Maija'quëre de'oji caquè seji'i. Seni tëjini i ye'yacohua'ina se isina, jaohua'ipi paire se aohuè.

37 Ja maca si'aohua'i ani huajëhuè. Jaje pa'itoje ja yè'ta'a siete do'rohuëa ani jujase'e nëaëna, ayahuè.

38 Iti aicohua'i cato cuatro mil pai pa'è, nomiohua'ire cui'ne tsire cuecuema'pëna.

39 Ja jeteyo'je Jesús paire sai pëpa tëjini jai yohuëna aya mëni saji'i, Magdala yejana.

16

Pai Yo'o Tì'a Ma'ñe Yo'ojë'ë Cajë Señere
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

1 Fariseohua'i cui'ne saduceohua'i conì Jesure neñañu'u cajë dani ma'tëmo ayere pai yo'o tì'a ma'ñere iñojë'ë sei, ìpi yo'ouna, ñani tseañu'u cajë.

2 Jaje cajë sejëna, ìpi sehuopi, jaohua'ire:

“Na'iquëna, ma'tëmo maja'ico pa'ina, ñani mësaru cacohua'i a'ë, 'De'o mu'se pa'ija'coa.”

3 Cui'ne ñataquëna, nea siri pa'ina, ñani cacohua'i a'ë, 'yure cato co'a mu'se pa'ija'coa.' jMësaru, coa cacohua'i a'ë! Ma'tëmore ñani tã'ñe asacohua'ita'a ¿me yo'ojë iye mu'seña yo'oye ñani tã'ñe cama'pë ja yë'ta'a huesëcohua'i pa'iyë'ni?

4 Iye co'a pai nuñe yo'oma'cohua'ipi señë, ma'tëmo yo'oyere nejë'ë ñañu'u cajë. Jaje sejëta'are Jonásre yo'ose'eje pa'yepi iñose'e pasipi. Jerepa yo'o iñoñe peoji.”

Jaje cani jeoni saji'i.

Fariseohua'i O'sa
(Mr 8.14-21)

5 Jaira je të'huina je'ejë j ye'yacohua'i pan sayere huñëyeyi'ë.

6 Huñëyesicohua'ini Jesupi jaohua'ire capi:

“Ina de'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'saque pa'iji.”

7 Caquëna, j ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

“Ma' panre dama'pë patena, caji.”

8 Jaje yahue caye Jesupi asani capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë pan peoyë caye'ni? ¿Ai jerepa mësaru, yë'ere nequë api, cuasayere peoye'ni?”

9 ¿Ja yë'ta'a asa tì'añe pañe, cui'ne ñañe pare cinco pan pa'ise'ere cinco mil paire aose'eje cui'ne ani jujarena, do'rohuëana de'huase'eje?

10 ¿Cui'ne siete pan pa'ise'epi cuatro mil paire aõ maca do'rohuëa nëase'eje cuasaye pañe?

11 ¿Me yo'ojë mësaru yë'ë ca maca panre caji, cuasare'ni? De'hua ñajë'ë, fariseohua'i cui'ne saduceohua'i o'sana co'me huesëye.”

12 Jaje ca maca cuasa tì'ahuë, Jesús pan neñere cama'ë pa'ise'ere. Coa ai jerepa Fariseo cui'ne saduceohua'i ye'yayere case'ere.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Jesús Cesarea Filipino yeja quë'rona tì'ani j ye'yacohua'ire seji'i:

“¿Iqueipi caye'ni, Pai Mamaquëre?”

14 Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

“Yecohua'ipi cayë, Juan oco doquë api. Yecohua'ipi cayë, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi ja yë'ta'a yeque cayë, Jeremiaspi panita'a yequë Maija'quë jëjo daoquë api, caye.”

15 Ja maca jaohua'ire capi:

“Cui'ne mësaruta'a ¿iqueipi caye'ni?”

16 Caquëna, Simón Pedropi capi:

“Më'ë cato Cristo a'ë, Diusu huajëquërepa mamaquë a'ë.”

17 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“De'o'ji. Simón Jonás mamaquë yecohua'ije më'ere quëaye pahuë. Coa yë'ë Ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi iñopi.”

18 Jaje pa'ina, yè'èpi mè'ère cayè Pedro jare iye quèna pè èmèje'ena yè'è huè'e nesi'i. Neina, ju'iñe tutuje quècoquè ti neñe peoji.

19 Yè'èpi mè'ère ma'tèmo pa'i te'te hui'yocore isija'què a'è. Mè'èpi iye yejana sèaquè pa'ito ma'tèmoje sèaye pa'iji. Cui'ne mè'èpi iye yejana joyequè pa'ito ma'tèmoje joyeye pasipi."

20 Ja maca Jesupi cuañepi, i ye'yacohua'ire. Yè'ère Cristo api, cajè paire quèama'pè caquè.

*Jesús Capi, Ju'ija'què A'è
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

21 Jare ja macapi Jesupi quèa huèopi, i ye'yacohua'ire. Jerusalèna sani ai yo'oja'què a'è, Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi yo'ojèna, caquè. Cui'ne capi, jaje yo'ojè huani jeoja'cohua'i a'è. Jaje huani jèosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huèija'què a'è.

22 Ja maca Pedropi tirona ite sani yèhuosi'i caquè capi:

"iMaija'quèje jaje yo'oye coeji, Èjaè! iJaje yo'oye ti peojaquè mè'ère!"

23 Jaje caquèna, Jesús co'ye ponèni ñani ite Pedrore capi:

"Saijè'è. Yè'è què'ro pa'ima'è, huati èjaè. Yè'ère josa téhuoquè, ai. Mè'è cato Maija'què cuasayeje cuasama'què a'è. Coa pai cuasayeje cuasaquè a'è."

24 Ja maca Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

"Yè'ère tuiye yècohua'i pani huañeyeye pa'i co'ye de'oye pa'iyere. Jaje yo'oni ai yo'oye pa'ito quècojè tuiye pa'iji, co'ye cuasama'pè.

25 Jaje pa'ina, co'ye de'oye pa'iyere cuasaquè yo'oquèpi coa ne huesoja'què api, i pa'iyè. Jaje pa'iquèta'are yè'è do'ire ai yo'oquè i pa'iyè ne huesosiquèpi ti'aja'què api, pa'iyè.

26 Jaje pa'ina, ¿Iquere cocaiye pa'iquè'ni, paipi si'aye iye yejana co'amañare pajèta'a joyore ne huesoto? ¿Je ja'ye saiñe pa'iquè'ni, i joyo do'ire?"

27 Jaje pa'ina, Pai Mamaquè daija'què api, si'a i pèca ja'què de'o tutu què'ipi cui'ne i huñ'naohua'ina conì. Ja maca ipi saiija'què api, te'ohua'ise'e yo'ose'eje pa'ye.

28 Jaje pa'ina, nuñerepa cayè, ja yè'ta'a yure pa'icohua'i ju'ima'pè Pai Mamaquè i què'ropi daina, ñaja'cohua'i a'è."

17

*Jesús Tiñe Pa'i Ponèse'e
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)*

1 Seis mu'seña tètò sai maca Jesupi sapi, Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre Jacobo yo'jeire te'i jaohua'i ja're saji'i, jaì èmè cutihuèna.

2 Jarona i capè johua'ique ñajèna, tiñerepa ponèpi. I tsia cato èsè mèiñeje pa'yere miaco ponèpi. Cui'ne i ju'i capi toaje pa'iorepa ponèpi, miañerepa.

3 Cui'ne ja maca ñañu'u cuasama'pè pa'ise'ere ñahuè, Moisés cui'ne Elías, Jesús ja're cocare cajèna.

4 Ja maca Pedropi capi, Jesure:

"Èjaè, iDe'oji. Yureta'a iñore pañu'u! Mè'èpi yèto neñu'u toaso a'ri huè'ña: mè'è tsecore te'ore, Moisés tsecore, cui'ne Elías tsecore yecore."

5 Ja yè'ta'a Pedro cocare caquèna, miacore papi sirio nèca meni peo huè'ña ca'ne huesona sirio jopopi yè'ose'e ñeje pisiquèna, asahuè:

"Iquè yè'è mamaquère papi ini ai sihuaquè pa'iyè. Asajè'è, i cayere."

6 Iyere asani i ye'yacohua'i yejana johua'i tsiapi meñe simeni uè'è, quèquèquè huesèni.

7 Ja maca Jesupi johua'i què'rona tsojani patoquè capi:

“Huëijjê'ë. Ca'rama'pê pa'ijê'ë.”

⁸ Caquëna, huëijjê coa Jesuse'e te'i pa'ina, ñahuë, yecohua'ita'a peojëna.

⁹ Jaropi cajejëna, Jesupi cuañepi, jaohua'ire:

“Quëama'pê pa'ijê'ë, yecohua'ire, iye mësarü ñase'e. Pai Mamaquë ju'isiquëpi cui'naëpi huëima'ë pa'ito junü huëisi maca quëajê'ë.”

¹⁰ Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesure se'i'ë:

“¿Me yo'ojê cuañese'e ye'yacohua'i jaje pa'ito Elíaspi du'ru daija'quë api, cayë'ni?”

¹¹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Du'ru daija'quë api. Si'aye ne de'huaaja'quë api.

¹² Jaje pa'iquëta'are yê'ëpi cayë, mësarute. Elíaspi tsoe daji'i. Daisiquëta'are johua'ipi de'hua ñama'pê coa johua'i yëyeje yo'ohuë, ite. Jaje cui'ne Pai Mamaquëje ai yo'oja'quë api, jare jaohua'i jëñapi yo'ojëna.”

¹³ Ja maca i ye'yacohua'ipi cuasa ñajaë'ë, Juan oco doquë pa'isiquëni caji cuasajë.

Jesupi Hue'hue Dahuë Paquëre Jujuye

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Pai pa'i huë'ñana daisi maca Jesús quë'rona te'i tsio dani i ña huë'ñana do're ja'rüni capi:

¹⁵ “Ëjaë, oijjê'ë, yê'ë mamaquëre. Ai yo'oji, hue'hue dahuëre hue'equë. Jaje pa'ipi jaiye toana tai yequere tsiayana du'i yo'oji.

¹⁶ Iye macana dahuë, ite. Më'ë ye'yacohua'ina, iñisiquëta'are juju ti'ama'pê paë'ë.”

¹⁷ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“¿Ina, necaiquë api cuasama' pai cui'ne co'acohua'i! ¿Je yëhuarepa pa'ija'quë a'ni, mësarü ja're cöni? ¿Je yëhuarepa quëcoja'quë a'ni? Dajê'ë, iñona tsihua'ëre.”

¹⁸ Cani ja maca Jesupi co'a joyore pëni eto saopi, tsihua'ëre pa'isicore. Jare iti macapi tsihua'ë huajëquë co'yapi.

¹⁹ Ja jeteyo'je ise'ere i ye'yacohua'i cahuë:

“¿Me yo'ojê yëquë huatire eto saoye pare'ni?”

²⁰ Sejëna, Jesupi capi:

“Mësarü ne ti'añe peoji, cuasayere payë. Nuñerepa cayë. Mësarupi mostaza ca ja'lore ne ti'añe pa'iji cuasayere hue'ecohua'i pani cara'huë ja cutihuëre: ‘Saijê'ë, iye macapi yequë huë'ñana.’ Carena, ai cutihuëpi saija'coa. Ti coa ca jujaye peoji, mësarupi neñe pa'iji cuasacohua'i pani.

²¹ Jaje pa'iquëta'are iye co'a joñoare cato, eto saoye pa'iji Maija'quëre señepi cui'ne ao aima'pê señepi.”

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Si'a jupë Galilea quë'rore cu'i maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquëre tseani paina isi huesoja'cohua'i a'ë.

²³ Jaje yo'ojê huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api.”

Jaje quëaquëna, ai oi ëaye asahuë.

Pai Tsi'si Huë'e Do'i Sqiñe

²⁴ Jesüs cui'ne i ye'yacohua'i Capernaum daripëna ti'asi maca Maija'quë huë'e do'ire curiquë secohua'ipi Pedrore sani ñani se'i'ë:

“¿Mësarü ye'yaquë curiquë saiquë Maija'quë huë'e do'i?”

²⁵ Cajëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'ijë'ë. Saiji.”

Jaje cani huë'ena Pedropi cacaquëna, Jesupi du'ru ite capi, ñeje:
 “¿Me cuasaquë'ni, më'ë Simón? ¿Neni iye yeja ëjaohua'i co'amaña pa do'i cui'ne pa'i do'i seña'ni, ñohua'i tsecohua'i panita'a ñohua'ini seña?”

²⁶ Caquëna, Pedropi sehuopi, ite:

“Ñohua'ini seña.”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jaje pa'ito ñohua'i tsecohua'i cato saña peoji.

²⁷ Jaje pa'iquëta'are sañope yo'oyere coejë sañu'u. Jaje pa'ito jairana sani mojë'ë, hua'ini. Du'ru macarepa huiyoquëni moni i ye'opore curiquë pa'ina, ñi sani saijë'ë, si'aye, yë'ë pa'i do'i cui'ne më'ë do'i coní te'epi.”

18

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jare ja macapi i ye'yacohua'i Jesús quërona tsiojani seteña, ite: “¿Nepi jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ni, ma'tëmo?”

² Cajëna, ja maca Jesupi tshua'ëre soini ñohua'i jopona nëcoquë

³ capi:

“Nuñerepa cayë. Mësarupi ja'rë pa'ise'e jëoni cui'ne tshua'ëje pa'iohua'i de'oma'pë pani ma'tëmo caca tija'ne peoji.

⁴ Jaje pa'ina, iti jerepa pa'i ma'tëmo pa'i te'tequëpi, ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi iquë tshua'ëje pa'i pa'iji.

⁵ Cui'ne yë'ëni cuasajë iquëre tshua'ëre de'oye necaicohua'i pani yë'ëni necaiyë.

Co'aye Yo'oyena Taiña

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Yë'ëre asaquëni yequëpi co'aye yo'oyere ye'yaquë pa'ito jai quëna pëpi ñaje tëcana sëani jai tsiayana huaj hue'ñana jëo deoto de'oji.

⁷ ¿Co'acore pa'ni, iye yeja, paire co'aye yo'oyena ne taçoco! Paire co'ayena ne tañoñere jëaye ti peoji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ire co'aye yo'oyena ye'yaquë ne tañoquëpi ai jerepa teaye co'acquëpi pa'iji.

⁸ Jaje pa'ina, më'ë jëtëpi panita'a më'ë nëcayopi co'aye yo'oyena sacco pa'ito tëto tëani so'ona jëocojë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana saiyepi peo tupëpi, panita'a do'pëquëpi, toa yejana caya jëña cui'ne caya nëcañoa hue'equëpi jëoco cuañoto co'aji.

⁹ Panita'a më'ë ñacoapi co'ayena sacco pa'ito duta jëoni so'ona jëocojë'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana cacayepi te'e ñacoa hue'equë api, toa yejana caya ñaco ca hue'equëpi jëoco cuañoto co'aji.

Yëi Ñama Ne Huesësico Ayere Ye'yaye

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Coema'pë pa'ijë'ë, icohua'i a'ricohua'ire. Quëare payë. Jaohua'i cato huiñaohua'ire payë, ma'tëmore yë'ë ja'quë ña hue'ñare.

¹¹ Pai Mamaquë cato daisiquë api, ne huesëse'ere huasosi'i caquë.

¹² ¿Me yo'oquë a'ni? Cien yëi ñamare paquëni te'i ne huesësiquë pa'ito sani co'equë api, noventa y nueve ñamare cutina jëo sani.

¹³ Jaje co'equë ne huesësiquëre tija'asiquë pani noventa y nueve ne huesëma'cohua'ire sihuaye jerepa sihuaquë api.

¹⁴ Jaje cui'ne mësarupi ja'quë ma'tëmo pa'iquëje co'ëji, te'e a'riquëje ne huesëye paja'quë caquë.

Cajeire Sai De'huacaiye

(Lc 17.3)

¹⁵ Më'ë yo'jeipi co'aye më'ëre yo'osiquë pa'ito ise'ere cajë'ë, i tayose'e asa sëtajä'quëre. Jaje caquëna, më'ë cayere asani sehuocaisiquë pa'ito, më'ë yo'jeire se quëcohuë, më'ëpi.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are më'ë caye asa yëma'ë pa'ito ja maca soijë'ë, te'ire panita'a cayaohua'ire i yo'oye ñacohua'ipi te'le cui'ne pa'ye caja'cohua'ire.

¹⁷ Jaohua'ireje asama'ë pa'ito quëajë'ë, jai pai tsi'si sitona. Jai pai catoje asa yëma'ë pa'ina, ja maca Maija'quëre asa ma'ñeje pa'ire jeojë'ë, panita'a pa'i do'i curiquë sequëje pa'ire.

¹⁸ Nuñerepa cayë, mësarute. Iye yejana mësaruru sëasiquë pani ma'tëmoje sëasiquë pasipi. Cui'ne mësarupi iye yejana joyesiquë pani cui'ne joyesiquë pasipi, ma'tëmoje.

¹⁹ Cui'ne cayë, mësarute yequëje. Mësarupi cayaohua'i iye yejare pa'ijë te'le cuasajë Maija'quë co'amañare seto yë'ë ja'quë ma'tëmo pa'iquëpi isija'quë api.

²⁰ Jaje pa'ina, cayaohua'i panita'a toasocohua'i yë'ë mamire cajë tsi'sicohua'i pa'ito jarote yë'ëje pa'ija'quë a'ë."

²¹ Ja maca Pedro sani Jesure seji'i:

"¿Ëjaë, yë'ëni yë'ë yo'jeipi co'aye yo'oquë pa'ito je soñe sai de'huacaija'quë a'ni, ite?"

²² Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Sieteja'a pa'ye sai de'huacaijë'ë caye pañë. Ai jerepa sai de'huacaijë'ë, siete pa'ye setenta.

Sai De'huaye Ësequë

²³ Jaje pa'ina, ma'tëmo pa'i te'te cato pai ëjaëpi ite necaicohua'i ne do'ire saiñeje pa'ye a'ë.

²⁴ Ja'a ne de'hua huëoquëna, jaiye curiquë i do'i saiñe paquëre dahuë.

²⁵ Darena, i jo'yaë curiquë peoquë paji'i. Jaje peoquë pa'ina, i ëjaëpi cuañepi, isi jeojë'ë, ite cui'ne i nëjore, mamajëre cui'ne si'aye i co'amañaje ja curipi i do'i paye saija'quëre.

²⁶ Ca maca i jo'yaëpi i ëjaë ña huë'ñana do're ja'runi seji'i: 'Ëjaë, quëcojë'ë, yë'ë macare. Saija'quë a'ë, si'aye më'ëre.'

²⁷ Caquëna, ëjaëpi ite teaye caji cuasani oi ne de'huacani eto huasopi.

²⁸ Ja maca jo'yaëpi esa etani sai ti'api, yequëre i cajeire, cui'ne necaiquëre ti'ani ñaje tëcana tsegani huani jeo huëopi, ñeje caquë: 'Saijë'ë, më'ë yë'ëre do'i payere.' Jaë cato a'ri maña ite do'i paquëni jaje yo'opi.

²⁹ Ja maca i cajeipi do're ja'runi seji'i: 'Quëcojë'ë, saija'quë a'ë, si'aye më'ëre do'i paye.'

³⁰ Jaje catoje yequëpi coequë coa ai jerepa paire co'a huë'ñana sani copi, saisi maca etoja'quë api, caquë.

³¹ Ja maca ëjaë jo'yapi iyere ñani ai co'a ju'ijë sani quëahuë, johua'i ñase'ere si'aye.

³² Ja maca i ëjaëpi jëjo saopi, ite soija'cohua'ire. Soini capi, ite: 'Co'a merepa co'a jo'yaë. Yë'ëpi më'ëre sai de'huacaë'ë, si'aye më'ë do'i pa'ise'e më'ëpi seina.

³³ Më'ëje cui'ne më'ë cajeire quëcoquë sai de'huacaiye paji'i, yë'ë më'ëre teaye caquëna, sai de'huacaise'ëje.'

³⁴ Ja maca i ëjaëpi pëi jaje yo'osi do'ire cojë'ë, cuañepi, si'aye saina, jeojë'ë caquë."

³⁵ Jesupi jaje ca tējiquē capi:

“Jaje cui'ne yē'ē ja'quē ma'tēmo pa'iquēje mēsaruteje yo'oja'quē api, mēsarupi pai ñape cajeire joyore papi co'aye yo'ose'e saī de'huacaiye pacohua'ire.”

19

Jesús Ye'yase'e Nomiore Jeocoye Ayere

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Jesús iye coca casi jeteyo'je Galileapi saji'i. Sai Judea quē'rona Jordán tsiaya quē'rona ēsē mēi te'tena tī'api.

² Jai pai ite pe'tehuē. Pe'terena, j̄arona ju'icohua'ire jujupi.

³ Ja maca fariseohua'i Jesure tsiojani sei'ē, tayo sehuouna, tseañu'u cajē ñeje:

“¿Nējore jeocoye pa'iquē coa a'ri maña yequere yo'ona?”

⁴ Cajēna, ipi jaohua'ire sehuopi:

“¿Ñama'cohua'i a'ni, toyase'e caye si'aye du'ru pa'i huēose'e nesiquēpi 'Nepi emēre cui'ne nomiore?”

⁵ Cui'ne caji: ‘Jaje pa'ina, pēca ja'quēre cui'ne pēca ja'core jeoni nējona tsioni cayaohua'i pa'ima'pē coa te'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ē.’

⁶ Jaje pa'ina, cayaohua'i pa'iyē paja'cohua'i a'ē. Coa ai jerepa te'i pa'ija'cohua'i a'ē. Jaje pa'ina, emēpi nējore jeocoye peoji, Maija'quē ñaquē tsiöse'e.”

⁷ Ja maca ite sei'ē:

“¿Me yo'oquē Moisés nējore jeocoye pa'iji, toya ja'huana jeoco do'ire toyani cuañei'ni?”

⁸ Cajēna, Jesupi capi:

“Mésaru jēa joyo pa'i do'ire Moisés jeocoye de'oji, capi. Du'ru pa'i huēo maca cato jaje pa'iyē papi.

⁹ Jaje pa'ina, yē'ēpi cayē. Yequē emēohua'ire yo'oma'ona jeoconi yequē nomiore huejaquē pani tsoe co'a de'opi, yecore yo'o do'ire. Cui'ne jeocosi nomioni posēpi huejaquē panije cui'ne co'a de'oji, ējēre paconi yo'oquē.”

¹⁰ Ja maca i ye'yacohua'ipi cahuē:

“Jaje pa'iyē sēte emēpi nomiore huejaye co'aji.”

¹¹ Cajēna, Jesupi capi:

“Si'aohua'i iye asaye peoji. Coa Maija'quē ta'ñe asaye isisicohua'ise'e asaye pa'iji.

¹² Iye do'ire yecohua'i emēohua'i huejama'cohua'i pa'iyē. Tsi'nēna co'a de'osicohua'i ai de'oyē, paipi huejama'pē pa'ijajē cajē co'a de'huasicohua'i pa'iyē. Yecohua'ipi huejama'cohua'i pa'iyē, ma'tēmo ayere cajē. Iye yē'ē case'e yēquēpi jajē pasi'i cuasani jaje huejama'quē pa'ijē'ē. Pai ñape tīñe pa'i do'ire emēohua'i huejaye pañē. Yecohua'ipi hueja tī'añe pa'ija'cohua'ipi ai de'oyē. Paipi huejama'pē pa'ija'cohua'ire nesicohua'ipi pañē. Yecohua'ipi ma'tēmo pa'iyere cajē huejaye pañē. Jaje pasi'i cani jajē pa'ijē'ē, ai cuasaquēpi.”

Jesupi Tsire De'oyerepa Cacaiye

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Ja maca tsire Jesús quē'rona dahuē, ipi jēñapi patoquē secacaijaquē cajē. Jaje yo'ojēna, i ye'yacohua'ipi tsire dacohua'ire dama'pē cajē ēsehuē.

¹⁴ Jaje cajēna, Jesupi capi:

“Coa ñajē'ē, tsī iohua'ise'e yē'ē quē'rona daijajē. Eñema'pē pa'ijē'ē. Ma'tēmo cato jaohua'ijē pa'iohua'i tsecoa.”

15 **J**a maca tsjire j i jëñapi patoquë yo'o tējini saji'i, yequë hue'ñana.

*Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

16 Posëpi jaiye co'amaña paquëpi Jesure sani seji'i:
"De'o ye'yaquë. ¿Ique de'o co'amañare yo'oja'quë a'ni, ma'tëmo ti pani huesëye t'i'asi'i cani?"

17 Caquëna, Jesupi capi, ite:

"¿Me yo'okuë de'okuë caquë'ni, yë'ëre? Peoji, de'okuë. Coa te'i pa'iji, jaë cato Diusupi. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi ti pa'i hue'ña cacaye yëni sehuoye pa'iji, cuañese'ere."

18 Caquëna, posëpi ite capi:

"¿Je a'ni, iti yë'ë sehua ja'ñe?"

Caquëna, Jesupi capi, ite:

"Huani jeoma'ë pa'ijë'ë, yequë. Nějore yecore yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë. Yecohua'ire cosoma'ë pa'ijë'ë."

19 De'oye sehuojë'ë, më'ë ja'quëre cui'ne më ja'core. Cui'ne oijë'ë, më quëno maca pa'iquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye."

20 Posëpi ite capi:

"Si'aye iye tsihua'ë pa'inëpi de'oye yo'osiquë a'ë. ¿Jaje pa'ito iquepi caraquë'ni, yë'ëre?"

21 Caquëna, Jesupi sehuopi, ite:

"Më'ëpi de'okuërepa pasi'i cani sani më'ë payere isiquë curiquë nequë cui'ne peocohua'ini coa isijë'ë. Ja macata'a më'ë ma'tëmores jaiye co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre."

22 Jaje caquëna, iyere posë asani ai oi saji'i, jaiye co'amaña paquë sëte.

23 **J**a maca Jesupi j ye'yacohua'ire capi:

"Nuñerepa cayë, mësarute. Ai jëaji, ma'tëmo jaiye co'amaña pacohua'ipi cacaye."

24 Cayë, tjjupë mësarute. Camellore miu ñaca cojeja'a sa etojaiñe peoji. Jaje pa'ita'are ai jerepa jëaji, jaiye co'amaña pacohua'ipi ma'tëmo cacaye."

25 Jare j ye'yacohua'ipi asani ai cuasajë johua'ija'a sa'ñe sei'ë: "¿Jaje pa'ito nepi huasosicohua'i pa'iyë pa'iquë'ni, cajë?"

26 Jesupi ñani capi, jaohua'ire:

"Paire cato caca t'i'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato neñe pa'iji, si'aye."

27 **J**a maca Pedropi capi, ite:

"Ëjaë, yëquë si'aye yëquë co'amaña pase'e jeoni më'ëre tuë'ë. ¿Jaje yo'osicohua'i iquere yëquë paja'cohua'i a'ni?"

28 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Nuñerepa cayë, mësarute. **J**a mu'se si'aye huajëye de'osi maca Pai Ma-maquëpi j ñu'i saihuëna Ëjaërepa ja'rusi maca, mësarü yë'ëre tuisicohua'ijë ja'ruja'cohua'i a'ë, doce ñu'i saihuëana, doce tsëcapëa Israel pai yo'ose'e ña de'huaja'cohua'ipi."

29 Huë'e panita'a a'yëre, a'yore, panita'a ja'quëre, panita'a ja'core, panita'a nëjore, panita'a mamajëre, panita'a yejare yë'ë do'ire jeosicohua'i cato cien pa'ye jerepa paja'cohua'i a'ë, cui'ne ti pani huesëyere paja'cohua'i a'ë."

30 Jaje pa'iquëta'are jai pai yure du'ru pa'icohua'ipi tējiohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jerepa pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ë."

20

Co'amaña Necohua'i Yo'oyeje Pa'ye Quëase'e

¹ Ma'tëmo pa'i te'te cato jai tsio paquëpi nea hue'ñarepa co'amaña necaico-hua'ire co'lesi'i, cuiya'i tēja'cohua'ire caquë saise'eje pa'ye a'ë.

² Co'amaña necaicohua'ire t'i'ani te'e mu'se yo'o do'ire te'e ëja ja'hua saisi'i, capi. Jaje quëani ne de'huanı jëjo saopi, i tsio necaija'cohua'ire.

³ Nea hue'ña nueve pa'i maca etani saji'i. Sai ñaquëna, nema'cohua'ipi jai pai quë'rore coa pa'ë.

⁴ Pa'ijëna, capi, jaohua'ire: 'Mësarujë sani yë'ë tse tēacaij'ë, saisi'i, iti sañe pa'iyëje' caëna. Ja maca saë'ë, tēja'cohua'ipi.

⁵ Mu'se jopo pa'i maca tsio aquë etani saji'i. Saisiquëpi tres pa'i maca sani copi, jare cui'ne paire co'equë.

⁶ Saisiquëpi cui'ne neato cinco pa'i maca, sani copi. Sani t'i'api, pai coa pa'i hue'ñare yo'oma'pë coa nēcacohua'ire. Ñani capi: '¿Iquere yo'ojë si'a mu'se coa pa'iyë'ni?'

⁷ Caquëna, iohua'ipi cahuë, ite: 'Yëquere yecohua'ije co'amaña nejë'ë cajë cuñese'e peocohua'i a'ë.' Cajëna, iohua'ire capi: 'Jaje pa'ito sani mësarujë yë'ë co'amañare necaij'ë.'

⁸ Ñami de'osi maca iti tsio aquëpi co'amaña necaicohua'ire ñacaiquëre soini capi: 'Co'amaña nesi do'ire saij'ë. Jeteyo'je cacasicohua'ini saij'ë du'ru saini jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire saij'ë.'

⁹ Caëna, co'amaña nesicohua'ire soiquëna, neato cinco pa'i maca cacasicohua'ipi daë'ë. Datena, te'e mu'se yo'osi do'i ja'ye saipi.

¹⁰ Ja jeteyo'je du'ru cacasicohua'ire soiquëna, cuasahuë, jerepa curiquë neja'cohua'i a'ë, cajë. Jaje cuasasicohua'ita'are pai ñapere te'e mu'se yo'ose'e ja'ye saipi.

¹¹ Jaje sai cuañoni sañope ca huëohuë, iti co'amaña paquëni,

¹² ñeje cajë: 'Icohua'i jeteyo'je cacasicohua'i cato coa te'e hora nehuë. Jaje nesicohua'ita'are yëquë si'a mu'se co'amaña nejë, ësë uquëna, quëcojë nesicohua'ire sañe ja'ye saihuë, më'ë.'

¹³ Jaje cajëna, iti tsio aquëpi sehuopi, jaohua'i aquëre ñeje: 'Cajei, co'aye yo'oma'ë pa'iyë, më'ëre. ¿Më'ëje paipi te'e mu'se ne do'ire, saij'ë caquë yë'ë ja're cõni, ne de'huasiquëta'a?'

¹⁴ Jaje pa'ito iye më'ë ne do'i ini saij'ë. Yë'ëpi yëë më'ëre isiye ja'ye iquëreje isiyë, jeteyo'je cacasicuëreje.

¹⁵ ¿Më'ëpi cuasani yë'ë curiquëre, yë'ë yëyeje pa'ye yo'oye peoji, cuasaquë? ¿Panita'a coa jaiye pasi'i cuasaquëna, pëti ëaye më'ëre nëiquë yë'ëpi paire oiquëpi yo'oquëna?'

¹⁶ Jaje pa'ina, jeteyo'je pa'isicohua'ipi du'ru acohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne du'ru acohua'ipi jeteyo'je pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jai pai soisicohua'i pa'iyë. Pa'ijëta'are, sahuani jo'ya nesicohua'ipi a'ri ja'i pai pa'iyë."

Jesús I Ju'i Ja'ñere Quëaye

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús Jerusalén ma'are pa'i i doce ye'yacohua'ire johua'ise'ere tiro sani capi:

¹⁸ "Mësarupi ñañë, mai Jerusalénna mëi huëoye, Pai Mamaquëre Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjahua'ina cui'ne cuñese'e ye'yacohua'ina isija'tona, isisi maca jaohua'ipi huani jeoja'quë api cajë,

19 ti paina isija'cohua'i a'è. Isirena, jaohua'ipi ite cue'cuejè tè'cajè yo'oni, soquè sarahuana quejajè cajè. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huèija'què api."

Jacobo Cui'ne Juan Pëca Ja'co Sese'e
(Mr 10.35-45)

20 Jesús què'riona Jacobo cui'ne Juan pëca ja'copi Zebedeo mamajè ja're conì do're ja'ruo, Jesús ña hue'ñana necai ja'ñere sesi'i caco.

21 Ja maca ìpi seji'i, iote:
"¿Iquere yèco'ni, mè'è?"

Caquëna, sehuo, ñeje: "Yè'è caya mamajëre mè'è pa'i te'tena ëjaohua'ire neni mè'è ëja te'tena yequëre cui'ne ari te'tena ñocaijè'è."

22 Cacona, Jesupi sehuopi:

"Cuasaye peoye huesërepa señë, mësarù. ¿Mësarù de'hue tëtò sani tì'añë, yè'è sëje cõno tëtò sai ja'ñeje pa'ye, cui'ne do cuãño tì'añë yè'è do cuãño ja'ñeje pa'ye?"

Jaohua'ipi cahuë:

"Tì'añë."

23 Cajëna, ìpi capi, jaohua'ire:

"Nuñerepa cayë, jaje pa'ijè'è. Mësarù tëtò saija'cohua'i a'è, iye sëje cõnoja'a. Cui'ne yè'è do cuãnose'eje do cuãñoja'cohua'i a'è. Jaje pa'iquëta'are ëja te'te cui'ne ari te'tena ja'ruye cato yè'èpi isiye peoji. Yè'è ja'quëpi ì ne de'huacaisicohua'ina isija'quë api."

24 Jaje caquëna, diez ì ye'yacohua'ipi iyere asani sañope pëti huëohuë, caya hua'ire.

25 Jaje sañope yo'oye pa'ina, Jesupi soini capi, jaohua'ire:

"Mësarù, tsoe ta'ñe asayë. Iye yeja paì ëjaohua'i cato si'a co'amaña meñe payë, cui'ne johua'i huë'ehuë maca acohua'ipi mëñe ëjaohua'ire payë, johua'ire.

26 Jaje pa'ye peosipi, mësarute cato. Ai jerepa pa'i pasi'i caquëpi yecohua'ire necaiquë pa'iyë pa'iji.

27 Cui'ne mësarù aquëpi du'ru aquë pasi'i caquë pani yecohua'ini necaiquëpi jo'yaë pa'iyë pa'iji.

28 Paì Mamaquëje pa'iohua'i pa'iyë pa'iji. Jaë je'quë daima'è paji'i, yecohua'ipi necaijajè caquë. Coa ai jerepa necasi'i caquë daji'i, ì pa'iyë do'ipi jai paì de'oye pa'ì ja'ñe necasi'i caquë."

Jesupi Cayaohua'ire Ñama'cohua'ire Jujuse'e
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jericò daripëpi etani saijëna, jai paì Jesure tuè'è.

30 Saijëna, jarote cayaohua'i ñama'cohua'ipi paë'è, ma'a yè'quë macare. Pa'icohua'ipi Jesupi tëtosaiji asani cuihuë:

"Ëjaë, David Mamaquë, yèquë mañare teaye ñani cõcaijè'è."

31 Cajëna, paipi cuima'pë pa'ijè, cahuë. Jaje catoje ai jerepa cuihuë:

"Ëjaë, David Mamaquë yèquë mañare teaye ñani cõcaijè'è."

32 Ja maca Jesús nëcajanì ñama'cohua'ire soini seji'i, jaohua'ire:

"¿Iquere necaijajè cajè yèye'ni, yè'ere?"

33 Caquëna, jaohua'ipi sehuohuë:

"Ëjaë, yèquë ñañere yèyë."

34 Cajëna, Jesupi teaye pa'iohua'ire ñani oi patopi, ñaco cana. Jaje patoquëna, itì macapì tsoe ñacohua'ì paë'è. Pa'ijè Jesure tuè'è.

21

*Jesupi Jerusalén Cacase'e**(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Jerusalén ja'ye macare pa'ijë tì'ahuë, Betfagé daripëna, Olivos ai cutihuë quëno maca pa'ìcona. Jaropi Jesús cayahua'ire ì ye'yacohua'ire jëjo saopi.

² Jëjo saokuë capi, jaohua'ire:

“Saijë'ë, je'ñerepa pa'ì daripëna. Jarona tì'aja'cohua'ì a'ë, burra sëa nëosicopi. Burrito ja're conì nëiona, ñani jøyeni dacaijë'ë.

³ Jaje sajëna, yecohua'ipi ¿me neja'quëni, saye? Cato cajë'ë: ‘Ëjaëpi cusì'ì caëna, yo'oyë. Esa co'yoja'quë api, cuni tējini.”

⁴ Iye cato yo'ose'e paji'ì tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyaquë caquë pa'ise'epi tì'acquëna ñeje toyase'epi:

⁵ Sión daripëre cajë'ë:

“Ñajë'ë. Më'ë ëjaëre papi më'ëna daiji, Jerepa pa'ì a'ë cuasama'quëpi burroni ñu'ì Co'amaña hue'eco burra mamaquëni ñu'ì.”

⁶ Ja maca ì ye'yacohua'ipi sanì Jesús cuañese'eje yo'ohuë.

⁷ Burrare cui'ne io mamaquëre dani cãñapi johua'ì jetena jajehuë. Jajerena, ja maca Jesupì mëni ja'rupi.

⁸ Ja maca jai pai pa'iyë sëte cañapi ma'ana jajehuë. Yecohua'ipi soquë capëare tëtëjé ma'ana oehuë, sihuajé.

⁹ Ja maca du'ru sai pai cui'ne jeteyo'je dai paipi cui huëohuë:

“¡De'oquëre pani, pai ëjaë David mamaquë! ¡Ëjaërepa mami hue'equëpi daiji, de'oquëpi! ¡De'oquëre papi, Maija'quë!”

¹⁰ Jesús Jerusalén cacasi maca si'a pai iti daripë pa'ìcohua'ì ai cuasajë yecohua'ire sei'ë:

“¿Iquë'ni, iquë?”

¹¹ Cajëna, paipi cahuë:

“Iquë cato Maija'quëre quëacaiquë api Jesupi, Nazaret Galilea aquë api.”

*Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e**(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹² Ja jeteyo'je Jesús cacapi, Maija'quëre huë'ena. Cacani si'aohua'ire huerojé cui'ne isijé yo'ocohua'ire hue'sena eto saopi, jaro pa'isicohua'ire mesaña po'ne taño saopi, curiquë paire cambiase'e cui'ne su'tere isicohua'ì ñu'ì saijé po'ne taño saopi.

¹³ Jaje yo'oquë capi, jaohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yë'ë huë'le cato Maija'quëre së huë'le hue'yosicoa.’ Jaje pa'iquëta'are mësarù cato co'amaña ñaohua'ì tu'aro neni yo'oyë.”

¹⁴ Maija'quëre së huë'ena ñama'cohua'ì cui'ne do'pëcohua'ì daë'ë. Jesús quë'rona daijëna, ipi jujupi.

¹⁵ Jaje yo'oquëna, Maija'quë huë'le ñacaicohua'ì ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi iye pai yo'ò tì'a ma'ñere yo'oquëna, ñahuë. Cui'ne tsipi Maija'quë huë'epi ai ñeje cuijé cajëna, asahuë. ¡De'oquëre papi David ma-maquë pai Ëjaë! Jaje cajëna, asani pëijé,

¹⁶ Jesure cahuë:

“¿Asaquë, më'ë jaohua'ì më'ëre cuijé caye?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Jëjé'ë, asayë. ¿Mësarù ñama'cohua'ì a'ni, toyase'e ñeje caye?”

Më'ëpi a'ricohua'ì mañare cui'ne oje tsu'sucohua'ire nehuë, Maija'quëre de'oyerepa jëjéja'cohua'ëre.”

17 Jaje cani saji'i, yequë a'ri daripë Betaniana. Jaronã ñami pëapi.

Quëima' Soquë Yëre Jesús Pëi Case'e
(Mr 11.12-14, 20-26)

18 Nea huë'ña Jesús pai daripëpi co'iquëna, ai ëaye nëji'i.

19 Nëina, ma'a yë'quë maca nëca yëre ja'ye maca tsiojani ñaquëna, ti peoyë paji'i. Quëima' ñë, coa ja'ose'e paji'i. Ja maca Jesupi capi, soquë yëre:
"¡Yureta'a ti quëima'o pa'ijë'ë cuañëñë, më'ëre!"

Jaje i ca macapi cuëne huesësico paco'ë.

20 Iyere ñani i ye'yacohua'ipi ai cuasajë Jesure se'i'ë:

"¿Me yo'oquë soquë yë esarepa cuëne huesëco'ni?"

21 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Nuñerepa cayë, mësarupi. Mësarupi neñë pa'iji cuasacohua'i pani jëa coeye peoni yë'ë soquë yë caëna, yo'ose'eje yo'oye pa'iji. Iye cutihuëre cacohua'i pani cayë: 'Iye macapi sani jai tsiayana sa du'ijë'ë.' Jaje ca maca tsoe yo'ose'e pa'iyë pa'iji.

22 Cuasare pajë secohua'i pani si'aye mësaruse'e t'ija'cohua'i a'ë."

Jesús Cuañëñerepa Pa'iyë
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Ja maca Jesús Maija'quë huë'ena pa'i ye'yapi. Jarote ja yë'ta'a ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne judío pai aiohua'i tsio dani ite se'i'ë:

"¿Ique cuañëñepi iye co'amaña yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre iye cuañë tutu paquëre nere'ni?"

24 Cajëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

"Yë'ëje cui'ne mësaruteje se'si'i. Iye se'se'ere sehuorena, yë'ëje quëasi'i iye co'amaña yo'o tutu aye.

25 '¿Ne cuañësiquëpi paquë'ni, Juan oco doquë, Maija'quë panita'a paipi cuañësiquë paquë'?"

Caëna, ja maca sa'ñe ca huëohuë, iohua'ija'a ñeje:

"Maija'quë jëjo daosiquë paji'i, cato ipi sehuoja'quë api, maire: '¿Jaje pa'iquëta'are me yo'ojë mësaruru asama'pë pate'ni?"

26 Cui'ne 'maipi pai cuañësiquë paji'i' canije ca'rayë, paire. Juanre cato Maija'quë cocare quëaquë paji'i cuasayë, paije."

27 Jaje pa'ina, cahuë, Jesure:

"Huesëyë, yëquë."

Cajëna, ije capi:

"Yë'ëje quëaye pañë, iye co'amaña yo'o tutu cuañëquëre."

Caya Mamajë Yo'oye Ayere Quëaye

28 Jesupi capi, jaohua'ire:

"¿Me cuasayë'ni, mësaruru iyere asani? Paipi caya mamajëre paquëpi capi, jaohua'i aquëni: 'Tsihua'ë, yure sani yë'ë co'amañare necaijë'ë, cuiya'i tëayere.'

29 Mamaquëpi sehuopi: 'Pañë.' Jaje casiquëta'a t'ñe cuasa ñajani sani co'amaña nepi.

30 Ja jeteyo'je sani yequëre capi, cui'ne caquëna, ipi sehuopi: 'Jaë, ja'quë sasi'i.' Casiquëta'a saiye papi.

31 '¿Jaje pa'ito jequëpi pëca ja'quë yëse'e necaquë'ni, jaohua'i aquë?' "

Caquëna, jaohua'ipi cahuë:

"Du'ru aquë."

Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Pa'i do'i curi secohua'i, cui'ne ëmëohua'ire yo'orojaicohua'ipi, ma'tëmo du'ru cacaja'cohua'i a'ë, mësaru ja cacama'pëna.

³² Juan oco doquëpi mësarute quëapi. Iti pa'iyere quëaquëta'are mësarupi asama'pë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are pa'i do'i curiquë secohua'ipi cui'ne si'a ëmëohua'ire yo'ocohua'ipi asajë ponëhuë. Jaje si'aye ñajëta'a mësaru ponëma'pë paë'ë.

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Asajë'ë, yure iye quëayere. Jai tsio paquëpi tapi, pisi cuiya'ire. Tani tsioja'a tëhuo të'ijaji'i cui'ne cuiya'i suja'coreje nepi, cui'ne jai ëmë huë'eje nepi, iopi tuijë si'a tsio ñaja'core yahue imacohua'ire. Ja jeteyo'je co'amaña necohua'ire co'eni necaijë'ë cani so'ona saji'i.

³⁴ Saisiquëpi tëa mu'seña ti'asi maca jëjo daopi, i jo'yare. Sani ite co'amaña necaicohua'ina sejëna, jaohua'ipi ite cajë necoaise'ere isijajë caquë.

³⁵ Jaje caquë jëjo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi i jo'ya mañare tseani të'cahuë, te'ire. Yequëni coa huani jeohuë. Cui'ne yequëni quëna pëapi jea huëohuë.

³⁶ Jaje yo'oruje iti tse aquëpi tijupë du'ru jëjo daose'e seña maca jai paire jëjo daopi, i jo'yare. Jaje jëjo daoruje co'amaña necohua'ipi cui'ne jaohua'ireje yo'ohuë.

³⁷ Ai tējiyerepa jëjo daopi, i mamaquëre pani, 'oijë dahuëre ñaja'cohua'i a'ë, cuasaquë'.

³⁸ Jaje jëjo daosi maca i mamaquëni ñani, co'amaña necohua'ipi johua'ija'a sa'ñe cahuë: 'Iquë api, iti co'amaña tse aquë de'oja'quë. Jaje pa'ito huani jeoñu'u, maipi iye yeja tse acohua'i pa'ija'cohua'i.'

³⁹ Jaje cani tseani tsiopi hue'sena etoni sani huani jeohuë."

⁴⁰ Ca tējini Jesús seji'i:

"Iti tsio aquëpi daisiquë pani, ¿me neja'quë a'ni, co'amaña necohua'ire?"

⁴¹ Caquëna, jaohua'ipi cahuë, ite:

"Huani jeoja'quë api, ti oiye peoye co'acohua'ire. Yo'oni yecohua'ini co'eni tsio co'amaña neja'cohua'ire jeosipi. Jeona, quëi maca ti'aëna, tëani ite isija'cohua'i a'ë, ite cajë necoaise'ere."

⁴² Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

"¿Ti ñama'cohua'i a'ni, toyase'e, mësaru? Caji ñeje:

Necohua'ipi yo'o jujani jeosi quëna pëpi,

Yure cato du'ru huëocorepa ponëo.

Iye cato ëjaëpi jaje neina, merepa jaje neini cajë ai cuasajë ñañe pa'iji.

⁴³ Jaje pa'ina, mësarute cayë. Diusu pa'i te'te pasicohua'ire mësarute sioja'quë api. Tsioni yecohua'ina isija'quë api, i pa'i te'tena iti ca tëani isicohua'ina.

⁴⁴ Quëna pë cato, yecohua'ipi jo ëmëje'ena tomecohua'ipi jë'yecoa. Cui'ne quëna pëpi yecohua'i ëmëje'ena tomeco pani peo sëpëare neñe pa'iji."

⁴⁵ Jaje caquëna, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cui'ne fariseohua'ipi maini caji cuasajë Jesús caye asahuë.

⁴⁶ Ja maca tseañe yëjëta'a paini ca'rajë pahuë, jai pai Jesure Maija'quëre quëacaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ñani.

22

Huejaye Fiesta

¹ Jesús tijupë ca huëo copi, pai ñañe ayeja'a iñoquë ñeje:

2 “Ma'tëmo cato pai ëjaëpi mamaquëre huejaquëna, sihuaquë païre tsi'soni yo'ose'eje pa'ye a'ë.

3 Jaje yo'oquë jëjo saopi, i jo'yare, huëosicohua'ire quërëjajj'ë, caquë. Jaje pa'iquëta'are huëosicohua'ipi daiye coehuë.

4 Tijupë i jo'yare jëjo saoque capi: 'Quëajj'ë, soisicohua'ire. Tsoe si'aye ai ja'ñe de'hua saohuë. Huequëreje hui'yape quë'iohua'ini huani ne de'huahuë, huejaye ñaja'cohua'i daijajë caquë.'

5 Caquëna, asani i case'e quëajj'ëna, huëosicohua'i asacaima'pë paë'ë. Yequëpi tsiona saji'i. Yequë co'amaña isi sapi.

6 Cui'ne yecohua'ipi ja ëjaë jo'yare tseani co'aye yo'ojë huani jeahuë.

7 Ja maca pai ëjaë pëi i soldado païre jëjo saopi, huaisicohua'ire. Huani jeani iti daripëje ëo jeoja'cohua'ire.

8 Ja jeteyo'je capi, i jo'yare. 'Hueja ao ne de'huase'epi paji'i. Jaje pa'iquëta'are soisicohua'i daiye pahuë. Ja soisicohua'i cato do'i peocohua'i paë'ë.

9 Jaje pa'i do'ire jai ma'añana sani huëojj'ë. Coa si'aohua'ire ma'a pa'icohua'ire dajj'ë, hueja ao aïja'cohua'ire.'

10 Caëna, pai ëjaë jo'yapi etani sani ma'aja'a cui'jë co'acohua'ire cui'ne de'ocohua'ire si'sohuë, huë'e timë huesëyerepa.

11 Ja maca ëjaë cacani soisicohua'ire ñapi. Ñaquëna, te'i hueja caña suñama'quëpi ñuji'i.

12 Ñani capi, ite: '¿Cajei, me më'ë iño cacaë'ni, hueja caña suñama'quë?' Jaje caquëna, ipi ti sehuoma'ë paji'i.

13 Cama'ëna, ja maca pai ëjaëpi mesa ñu'icohua'ire necaijë pa'icohua'ire capi: 'Jaëte tseani nëcañoa cui'ne jëña sëani jeocojj'ë, nea hue'ña hue'sena. Jaropi oi cui'ne cuji qui'cojaquë.'

14 Jaje pa'ina, jai pai pa'iyë, soisicohua'i. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña pa'iyë, sahuani jo'ya nesicohua'i."

*Pai Do'i Sañe Ayere Case'e
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)*

15 Ja maca fariseohua'ipi sani sa'ñe coca cajë te'e cuasahuë. Jaje cajëna, tayo sehuouna co'aye capi cajë ne ja'ñere.

16 Jaje cani jëjo saohuë, iohua'i acohua'ire Herodes tsëcapë acohua'ina cõni te'e Jesure caja'cohua'ire ñeje:

"Ye'yaquë, asayë, yëquë më'ë nuñerepa caquë pa'iyë, cui'ne nuñerepa Maija'quë ma'are ye'yaquëpi pai cayere asacaima'quëpi cui'ne pai pa'iyë ëmëjese'e ñaquë cama'quë pa'iyë.

17 ¿Jaje pa'ipi me më'ë caquë'ni? '¿De'oquë pa'i do'ire si'a pai ëjaë Césarna curi sañe panita'a pañe?' "

18 Jaje cajëna, Jesús tsoe asapi, iohua'i co'aye cuasajë sëñe. Jaje pa'ina, capi, jaohua'ire:

"Coa cacohua'i, ¿Me yo'ojë yë'ëre cosojë neñu'u cajë caye'ni?

19 Iñoj'ë, pa'i do'i sai të'quire."

Caquëna, te'e të'qui romano curi të'quire dahuë.

20 Darena, Jesús ñani jaohua'ire seji'i:

"¿Ne tsiare hue'eco'ni, iye të'qui ico cui'ne ne mamire hue'eco'ni?"

21 Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

"Si'aohua'i ëjaërepa mamipi pa'iji."

Cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Isijë'ë, pai ëjaë tseco pa'ito jare iti tse aquëna. Cui'ne Maija'quë tse pa'ito jare Maija'quëna isijë'ë.”

²² Caquëna, iyere asani ai cuasahuë. Jaje yo'oni ite jëoni saë'ë.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señe

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Jare ja mu'se saduceohua'i Jesure sani ñaño'u cajë saë'ë. Saduceo hua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji, cacohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iyere cahuë, ite:

²⁴ “Ye'yaquë, Moisés capi, huejasiquëpi mamajëre peoquë ju'isiquë pa'ito yo'jeipi huejaye pa'iji, hua'jeore, maja'yë ju'isi do'ire mamajëre pacaija'quëpi.

²⁵ Yëquë acohua'ipi siete yo'je tsj te'e tsëcapëre paë'ë. Pa'icohua'ipi du'ru maja'yëpi huejani juji'i, mamajëre peoquë. Ju'i yo'jeina jëocaji'i, nëjore.

²⁶ Jaëje mamajëre peoquë juji'i. Juquëna, toasoñe aquë huejapi. Huejani jare jaje peoquë juji'i. Jajese'e si'a tsëcapë siete juju sahuë.

²⁷ Ai jeteyo'jerepa nomio juco'ë, si'aohua'i jutena.

²⁸ Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca çne nëjo pa'ija'coa'ni, jaje si'aohua'i te'oni huejasico?”

²⁹ Jesupi sehuopi, jaohua'ire: “Mësarupi tayo cuasayë, toyapë ñama'cohua'i sete cui'ne Maija'quë tutu ñama'cohua'i sete.

³⁰ Ju'isicohua'ipi huëisicohua'i huejama'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne mamajë nomiohua'ire huejoma'pë pa'ija'cohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'i huiñaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

³¹ Jaje pa'ito mësarü ju'isicohua'i huëiye aye Maija'quë case'ere toyase'e ñama'cohua'i a'ë. Toyase'e ñeje caji:

³² “Yë'ë cato Abraham, Isaac, cui'ne Jacobo Diusu a'ë. Diusu cato ju'isicohua'i Diusu peoji. Jaë cato huajëcohua'i Diusu api.”

³³ Jaje caquëna, iyere pai asani ai cuasahuë, me ja jerepa ye'yaquë'ni, cuasajë.

Ai Jerepa Pa'ye Cuañese'e

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesupi saduceo paire ti sehuoye peoyerepa ca huesopi, asani fariseo paipi tsi'sihuë, coca caño'u cajë. Ja maca dani

³⁵ Fariseo pai aquëpi cuañese'e ye'yaquëpi neñasi'i caquë ite seji'i:

³⁶ “Ye'yaquë, çJeco a'ni, cuañese'e si'aye seña maca pa'io paire ye'ya ja'ñe?”

³⁷ Seina, Jesupi capi:

“Oijë'ë, më Èjaë Diusure, si'a më joyopi, si'a më pa'iyepi cui'ne si'a më'ë cuasayepi.

³⁸ Iye a'ë, si'aye seña maca jerepa pa'ye cui'ne du'ru macarepa cuañese'e.

³⁹ Yecoje jare cui'ne pa'io. Jaopi caji, ñeje: ‘Oijë'ë, më quëno maca aquëre më'ëja'a co'ye cuasaquë oiyeje pa'ye.’

⁴⁰ Iye cayayena si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i ye'yase'e meñe quëco pajl.”

çNe Mamaquë A'ni, Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Ja yë'ta'a fariseohua'i tsi'sisicohua'i pa'ijëna,

⁴² Jesús seji'i, jaohua'ire:

“çMe cuasaye'ni, mësarü Cristore? çNe mamaquë a'ni?” Caquëna, iohua'ipi sehuohuë: “David mamaquë api, jaë cato.”

43 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire: “¿Jaje pa'iquèta'are David Maija'quë joyopi quëaquëna, Èjaë hue'you'ni, ite? Jaje pa'ina, Davidpi capi:

44 Èjaëpi capi, yë'ë Èjaëre:

'Ja'rujë'ë, yë'ë ëja tē'tena,

Më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna tē'ya me macaja'a.'

45 ¿Me jaje pa'ito Cristo David mamaquë pa'iquè'ni, Davidpi Èjaë ite hue'yoto?"

46 Ja maca tel'ije ti te'e yë'opoje caye papi. Cui'ne jare ja mu'sepi cuañese'le ye'yacohua'ije jaiye seña jeohuë, ca'rajë.

23

Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'le Ye'yacohua'ire Sañope Case'ere (Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Ja maca Jesupi capi, paire cui'ne i ye'yacohua'ire:

2 “Cuañese'le ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai cato Moisésje pa'iohua'i a'ë.

3 Jaje pa'ina, mësarü si'aye jaohua'i caye sehuocaiye pa'iji. Jaje pa'iquèta'are iohua'i yo'oyere ye'yema'pë pa'ijë'ë. Jaohua'i cato ñeje yo'oye pa'iji casicohua'ipi iohua'i case'ere yo'oma'pë ai yequere yo'ocohua'i a'ë.

4 Jaohua'i cato hue'ocaiyë, dëquëyere pare. Quëco ëa ma'ñere pare jare paipi hue'ejajë cajë yo'oyë. Jaje yo'ojëta'a iohua'i cato moño maca pu'peyegue coecohua'i a'ë.

5 Si'aye iohua'i yo'oye cato paipi ñajajë cajë yo'oye a'ë. Jaje pa'ina, tsia tiñare pana cui'ne taña tuna caña ca'tina Maija'quë coca ayepi toyase'ere seoni ju'iyë. Cui'ne ju'i ca niamoaja'a de'oyerepa tsoa caña nëojë huatose'ere ju'iyë, yequë pai ju'iyë seña maca de'oyere.

6 De'o hue'ñana ao aïñere yëcuhua'i a'ë. Cui'ne sihua cuañocohua'i ñu'i saiñuëna ja'ruye yëcuhua'i a'ë, pai tsi'si hue'ñana.

7 Cui'ne paipi de'oyerepa ëjaohua'i a'ë cajë ca'rajë pëpayere yëcuhua'i a'ë.

8 Jaje jaohua'i yo'ocohua'ita'are mësarü cato paipi ye'yacohua'i a'ë hue'yojajë cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, si'ahua'i mësarü cato te'le yo'je tsi a'ë. Cui'ne te'ere ye'yaquëre pacohua'i a'ë, Cristore.

9 Ja'quë hue'yoma'pë pa'ijë'ë, te'irejë iye yeja acohua'ire. Coa te'ire ma'tëmo pa'iquëse'ere ja'quëre payë, mësarü.

10 Paipi mësarute ëjaohua'i a'ë, cajajë cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, te'i mësarü ëjaë Cristo pa'ito me jaje yo'oye.

11 Jaje pa'ina, mësarü aquëpi yecohua'ire necaiquëpi ai jerepa pa'i pa'iji.

12 Ija'a co'ye jerepa pa'i a'ë, cuasaquë cato meñe casa cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquèta'are jerepa pa'i a'ë cuasama'quëni jerepa pa'ire neñe pa'iji.

13 ¡Teayerepa mësarü cuañese'le ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai! Coa cacohua'i. Teayerepa mësarü cuañese'le ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai, coa cacohua'i. ¿Me yo'ojë ma'tëmo caca sa'ro tēhuoye'ni? yecohua'i pa'ijajë cajë. Jaje yo'ojë mësarujë cacama'pë yecohua'i cacañu'u cajë yo'ocohua'irejé ëseyë.

14 ¡Teayerepa, mësarü cuañese'le ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai. Coa cacohua'i! ¿Me neñu'u, cajë hua'jeohua'i huë'ña siojë yo'oye'ni, mësarü? Jaje yo'ocohua'ipi paipi de'ocohua'i a'ë cuasajajë cajë tsoayte señë. Jaje yo'osi do'ire mësarute jerepa co'ayerepa saiñe pa'iji.

15 ¡Teayerepa mësarü cuañese'le ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai! ¡Coa cacohua'i! Mësarü cato cu'icohua'i a'ë, yeja cui'ne jai tsiaya paini mësarü

sehuoyena ye'yañu'u cajë. Jaje yo'orójajjë neni ïti sehuoquëni mësarü seña maca cayaye jerepa co'aquëre neñë, toana uja'quëre.

¹⁶ Teayerepa mësarü ñaco ca peocohua'ijë pa'iohua'ipi yecohua'ire sacohua'i pa'iyë. Jaje pa'iohua'ipi cayë, 'Maija'quë huë'e do'ipi ca nëose'e cato neñe peoji. Maija'quë huë'e pa'i oropi ca nëose'epi neñe pa'iji.'

¹⁷ Huesëohua'ipi cui'ne ñaco ca peocohua'ijë pa'iohua'ipi. ¿Mësarü ñato je a'ni, ïti jerepa pa'ye, oro panita'a Maija'quë huë'epi orore Maija'quë tse necaiye a'ni, ïtirepa?

¹⁸ Yequeje mësarü cayë, 'Maija'quëre ïsi sai huë do'ipi nesi'i ca nëoñe peoji.'

¹⁹ ¿Huesëohua'ï cui'ne ñaco ca peocohua'ijë pa'iohua'ï! ¿Ique a'ni, jerepa pa'ye, ëmëje'e tuiye panita'a ïti sai huë, Maija'quë tse necai sai huë?

²⁰ Jaje pa'ina, ïti sai huë do'ipi ca nëoquë pani coa jöse'ere cama'ë pa'iji. Si'aye io ëmëje'e tuiye conï caji.

²¹ Cui'ne Maija'quë huë'e do'ipi ca nëoquë pani jaro pa'iquëni Diusuni caye pa'iji.

²² Cui'ne ma'tëmo do'ipi ca nëoquë pani Maija'quë ñu'i sai huëna caye pa'iji. Cui'ne ionï caquë Maija'quë jote ñu'iquëni caye pa'iji.

²³ ¿Teayerepa mësarü cuañese'e ye'ya pai cui'ne fariseo pai! ¿Coa cacohua'ï! Maija'quëre mësarü ïsiyë, menta, anis cui'ne comino aife sëñe neñere, diez ayere te'lore huase'ere. Jaje yo'ojëta'a cuasaye pañë, ai jerepa do'ï quë'yere, nuñerepa pa'iyere, paire oiyere, cui'ne Maija'quëre pa'iji cuasayere. Iyeje yo'ojë cui'ne ja yë'ta'a yequeje yo'oye pa'iji, jeoma'pë.

²⁴ Ñaco ca peocohua'ipi yecohua'ire sacohua'ipi pa'iyë, mësarü. Mi'are de'oye ñajë ïma jecohua'ita'a camellore nëocohua'ï a'ë.

²⁵ ¿Teayerepa mësarü cuañese'e ye'yacohua'ï cui'ne fariseo pai! ¿Coa cacohua'ï! Ëmëje'ese'e ucu duruhuëa cui'ne quëna ne'ña tsoacohua'ï a'ë. Sa'nahuë cato co'amaña yahue ïmañe cui'ne te'ohua'ï jaiye co'amaña pañu'u caye ïmësicohua'ï pa'iyë.

²⁶ ¿Fariseo, ñaco ca peoquë! Du'ru macarepa ucu duruhuëre cui'ne quëna de'huare tsoajë'ë. Sa'nahuë pa'iyere jeteyo'je yureta'a hue'se pa'iyeye si'si peoye pasipi.

²⁷ Teayerepa mësarü cuañese'e ye'yacohua'ï cui'ne fariseohua'ï. Coa cacohua'ï. Mësarü cato paire tasi darije pa'iohua'ï a'ë, huë'ese'e poja'icore tsoase'eye pa'iohua'ipi. Jaje pa'iohua'ipi sa'nahuë cato ju'isi tara cui'ne si'aye si'si ïmë huesësicohua'ï a'ë.

²⁸ Jaje pa'iohua'ï a'ë, mësarü, pai ña hue'ñase'e de'ocohua'ipi. Sa'nahuë cato coa cosoyena cui'ne co'aye yo'oyena ïmësicohua'ï a'ë.

²⁹ ¿Teayerepa mësarü cuañese'e ye'yacohua'ï cui'ne Fariseo pai! ¿Coa cacohua'ï! Mësarupi de'oye necaicohua'ï a'ë, cuasajë tsoe Maija'quëre quëacacohua'ï jutena, tasi darire cui'ne de'o paipi ju'isicohua'ini jiohua'ire tasi darina quëna tupëa ëja de'huacohua'ï a'ë.

³⁰ Jaje yo'ojë cayë: 'Maipi mai aipë pa'inë pa'icohua'ï pani co huaiye para'huë, Maija'quëre quëacacohua'ire.'

³¹ Jaje iyere yo'ojë tsoe mësaruja'a ñañë, Maija'quëre quëacacohua'ire huasi tsëcapë acohua'ï a'ë cajë.

³² ¿Jaje pa'ito ja macaja'a yo'o tëjjjë'ë, mësarü aipë yo'o huëojë pa'ise'!

³³ ¿Ñacohua'ï! ¿Ñacohua'ï! ¿Me jëaja'cohua'ï a'ni, mësarü toa yeja uye?

³⁴ Mësarupi yo'o saojajë iyere caquë jëjo daoja'quë a'ë, yequë mu'seña pa'ï ja'ñe quëacohua'ire, ta'ñe asacohua'ire, cui'ne cuañese'ere ye'yacohua'ire. Jaje pa'iquëta'are mësarupi yecohua'ire huani jeojë soquë sarahuana queni huani jeojë yo'oja'cohua'ï a'ë. Jaohua'ï acohua'ire cui'ne yecohua'ini ts'i'si

huë'ñana tseani të'caja'cohua'i a'ë. Cui'ne si'a paì dari ñape co'erojajijë josa yo'oja'cohua'i a'ë.

³⁵ Jaje yo'ojëna, mësaruna si'a de'o paire huani jeosi do'i tømēja'coa. Nuñerepa yo'oquë Abelre huani jeosi macapi Zacarias, Berequías ma-maquère huani jeosi macana, ëojë se saihuë cui'ne de'o hue'ña jopo sa'rona mësaru huani jeosiquëna tomesipi.

³⁶ Nuñerepa cayë. Si'aye iye do'i cato yure pa'i paipi sañe tømēja'coa.

Jerusalén Paire Jesús Ñaquë Oiyë (Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusalén, Jerusalén, yequë mu'se pa'i ja'ñe quëacohua'ire cui'ne Maija'quë coca quëacohua'ire më'ëni caquë Maija'quë jëjo daoquëna, huani jeohuë, mësaru. Yo'ojëta'are de'huerepa më'ë mamajëre tsisosi'i caquë yo'ohuë, cura mamajëre io capëa huë'ehuëna de'huasi'i caco yo'oyeje. Yo'oquëna, coehuë.

³⁸ Ñajë'ë. Yure mësaru huë'e jeocosico pa'ico.

³⁹ Nuñerepa cayë. Yë'ëre mësaru ña coñe paja'cohua'i a'ë, 'mësarupi de'oquëre pa'ni ëjaë mamirepa hue'equë daiquë'ca maca ti'añe pato."

24

Maija'quë Huë'e Nejosico Pa'i Ja'ñe (Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesupi Maija'quë huë'ëpi etani je'në saina, i ye'yacohua'ipi tsio dani ite Maija'quë se huë'ë ayere ñajë ca huëohuë.

² Cajëna, Jesupi capi:

"¿Si'aye mësaru ñañe? De'oji, nuñerepa mësarute cayë. Si'aye ja mësaru ñañe nejose'e pa'ija'coa. Iye maca ti te'le quëna pëje jupë uñe paja'coa."

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño Ja'ñe (Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Ja maca Olivos çutihüëna saë'ë. Sani Jesús ja'runi ñu'ina, i ye'yacohua'ipi ite yahuerepa cahuë:

"Ina, yëquëre quëajë'ë. ¿Je yëhua jaje yo'ojäcoa'ni? ¿Me iñoñe pa'ija'coa'ni, më'ë daiye cui'ne yeja carajaiñe?"

⁴ Cajëna, Jesupi capi:

"De'hua ñajë pa'ijë'ë, mësarute yecohua'ipi coso huesojë.

⁵ Jai paì yë'ë mamipi cajë daija'cohua'i a'ë: 'Yë'ë a'ë, Cristo' cajë. Cajëna, jai paì iohua'ire tuija'cohua'i a'ë.

⁶ Si'a hue'ña sa'ñe huajo huaiyere mësaru asaja'cohua'i a'ë. Asani quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jare jaje tëto saiye pa'iji. Pa'iquëta'a ja yë'ta'a tëjiye peoji.

⁷ Yequë yeja pa'icohua'ipi yequë yeja pa'icohua'ire se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë paipi yequë paini se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne aiñeje peoquëna, ai ëa ju'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne yeja ñu'cueye pa'ija'coa, yequë huë'ña ñape.

⁸ Iye cato ja'a ai yo'o huëoyepi pa'ija'coa.

⁹ Cui'ne yë'ë do'ire mësarute co'aye yo'ojë tseani yecohua'ina isijë cui'ne huani jeojë yo'ojë cui'ne si'a paì mësarute coeja'cohua'i a'ë.

¹⁰ Ja mu'seña ai Maija'quëre cuasate nejo huesoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë yecohua'ire coejë cajeohua'ije pa'iohua'ita'a sañope yo'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

11 Cui'ne jai paí coa cosocohua'ijē pa'ija'cohua'i a'ē, Maija'quēre quēacaicohua'i a'ē cacohua'ijē. Jaje yo'ojēna, jai paí cosoyere asaja'cohua'i a'ē.

12 Cui'ne jaje jaiye co'aye pa'ina, yo'ojē jai paí paire oiye jeoja'cohua'i a'ē.

13 Jaje pa'iquēta'are iti quēcoquē nuiñe pa'isiquēpi jaēpi huasosiquē pasipi.

14 Cui'ne iye de'o cocajē si'a hue'ña yeja pa'icohua'ire quēase'e pa'ija'coa, jaohua'ijē asajajē cajē. Ja macata'a tija'coa, carajajñerepa.

15 Maija'quēre quēacaquē Daniel toyapi, paire co'a de'huaquē cui'ne paire ne huesoquē yo'oye ayere. Jaje pa'ina, iquēpi si'si peo hue'ñana tija'si maca ñani toya ja'o ñaquēpi asaye pa'iji, tija'api, caquē.

16 Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, ai cutina.

17 Huē'e ěmēje'e totore pa'iquē pani cajeye peoji, sa'nahuē co'amaña pa'iyē isi' caquē.

18 Cui'ne tsiore pa'iquē pani co'iyē peoji, caña imasi'i caquē.

19 Teayerepa ja mu'seña nomiohua'i tsi ětapēa pa'icohua'i cui'ne oje tsu'sucohua'ire pacohua'i maña ai yo'oja'cohua'i a'ē.

20 Jaje pa'ina, sejē'ē, Maija'quēre sēsē tēcahuē catiye peoja'core, cui'ne huajē mu'seña catiye peoja'core.

21 Ja mu'seña cato jaiye ai yo'oye pasipi, ja'a yeja de'huasi maca ti peose'epi jetye'ojēje peo ja'ñepi.

22 Ja mu'seña Maija'quēpi tēama'quē pa'ito te'i macajē huaso cuañoñe peora'pi. Jaje pa'iquēta'are Maija'quēpi i jo'ya nesicohua'ini oi tēaja'quē api.

23 Mēsarute yecohua'ipi caja'cohua'i a'ē: 'Ñajē'ē, iñore pa'iji, Cristo panita'a Ñajē'ē, jarote pa'iji.' Jaje catoje carepa ma'ñe cuasama'pē pa'ijē'ē.

24 Daija'cohua'i a'ē, yē'ē Cristo a'ē, cacohua'i coa cosocohua'ipi. Cui'ne Maija'quē coca quēacaicohua'i a'ē, cacohua'ipi. Jaohua'ipi cui'ne jaiye paí yo'o ma'ñe ne iñoja'cohua'i a'ē, coa cosoñu'u cajē. Jaje yo'ojēna, Maija'quērepa jo'ya nesicohua'ijē care payē cajē sehuoja'cohua'i a'ē, a'ji sehuocohua'i cato.

25 Jaje pa'ina, tsoe du'ru cahuē iye mēsarute jaje yo'o ma'ñe caquē.

26 Jaje pa'ina, yecohua'ipi mēsarute 'jeto cuēne yejare pa'iji, ñajē'ē' ca-cohua'i pa'ito saima'pē panita'a yeque 'Ñajē'ē, iño tu'rihuēre pa'iji,' catoje asama'pē pa'ijē'ē.

27 Paí Mamaquē daiyerepa cato ěsē mēi hue'ñapi cui'ne ěsē sa du'i hue'ñana mujuē ye'hueyeje pa'yerepa pa'ija'coa.

28 Ju'isiquē capē pa'i hue'ñana jaron a pē'pēri tsi'sija'cohua'i a'ē.

Paí Mamaquē Dani Coñe

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Esa ai yo'o mu'seña tēto sai maca ěsē yayaja'quē api. Cui'ne ñañēje miama'ē pa'ija'quē api. Ma'ñocoje ma'tēmopi tomeja'cohua'i a'ē. Cui'ne ma'tēmo tutu pa'iyequē tsasija'coa.

30 Ja maca Paí Mamaquē tutu yo'oye ñaja'cohua'i a'ē, ma'tēmopi yo'oquēna. Cui'ne si'a paí dari yeja pa'icohua'i oija'cohua'i a'ē. Ja maca ñaja'cohua'i a'ē, Paí Mamaquē ma'tēmopi sirija'a daiye, tutu quē'ire papi cui'ne de'oyepi quēcósiquēpi daina.

31 Ja maca huiñaohua'ire cuañeja'quē api, i sahuasicohua'ire cajese'e yeja te'ña, si'a yeja pa'icohua'ire tsi'sojē'ē, caquē ai tutu duruhuē juiyepi.

32 Ye'yējē'ē, higuera soquē yē yo'oye ayere quēaquēna. Huiña capēa pa'i maca ja'o etaquēna, mēsaru ñani je'nē utēcahuē tija'quēna, yo'oji cacohua'i a'ē.

33 Jaje cui'ne si'aye iye tēto saina, ñani je'nē carajaj mu'seña tija'quēna, eta sa'rore pa'ina, yo'oji cuasajē'ē.

³⁴ Nuñerepa cayë, mësarute. Si'aye iye yo'o ja'ñe a'ë, ja yë'ta'a iye mu'seña paï juju sama'pëna.

³⁵ Ma'tëmo cui'ne yeja carajai ja'ñe a'ë. Yë'ë cocata'a ti carajaiñe pa ja'ñe a'ë. Jare iti case'eje tï'acquë pa'i ja'ñe a'ë.

³⁶ Jaje pa'iquëta'are peoji, iti mu'serepa cui'ne hora quëaye. Huesëyë, yecohua'ije. Ma'tëmo pa'icohua'i huiñaohua'ije cui'ne Maija'quë mamaquëje huesëji, coa Maija'quëse'e asaji, iti.

³⁷ Noë pa'i mu'seña yo'ojë pa'ise'eje pa'ye pasipi, Paï Mamaquë dai macaje.

³⁸ Ja mu'seña ja yë'ta'a co'jema'në paipi ao aijë, ucujë, nomi huejajë, cui'ne pëca ja'quëohua'ipi nomi tsïre huejojë paë'ë, Noë jai yohuëna caca macaja'a.

³⁹ Ja huesëjëna, jai co'je dani si'aohua'ire peo hue'ña co'je huea'col'ë. Jaje cui'ne pasipi, Paï Mamaquë dai macaje.

⁴⁰ Ja mu'seña caya ëmëohua'i tsiore pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, te'ire saquë cui'ne te'ire jeosipi.

⁴¹ Caya nomiohua'i hueare toaja'cohua'i a'ë. Toajëna, te'ore saquëna, cui'ne te'o jeo saisico pa'ija'coa.

⁴² Ëjaë daija'a maca huesëye sëte cui'ñasicohua'ipi pa'ijë'ë.

⁴³ Jaje pa'iquëta'are iyeje asajë'ë, iti huë'e aquëpi ñami ja hora pa'i maca co'amaña ñaquë daija'quë api asaquë pani sëtasiquëpi i huë'e co'amaña cacani imañe ëseja'quë api.

⁴⁴ Jaje pa'ina, mësaruje ne de'huasicohua'ipi pa'ijë'ë, mësaru huañëyesi maca Paï Mamaquë dani quëcoquë.

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë (Lc 12.41-48)

⁴⁵ ¿Jequë a'ni, nuñerepa de'o jo'yaë, cui'ne asaquërepa iti tï'asi maca i huë'e acohua'ire açacajë'ë, caquë jeoni saisiquë?

⁴⁶ Sihua cuañoja'quë api, i ëjaë cuañese'eje yo'oquë pa'ina, tütani ñasiquëpi.

⁴⁷ Nuñerepa cayë iti tse aquë si'aye i paye ñacajë'ë caquë cuañe nëoja'quë api.

⁴⁸ Jaje pa'iquëta'are co'a jo'yaë pani cuasaji, tsoe nëija'quëre me je esa tütasina, cuasaquë.

⁴⁹ I ëjaë jo'yare co'aye yo'o huëoni cui'ne ao ai huëoni cui'ne çono ucu huëoni cuepecohua'i ja're çoni yo'oquë pasipi.

⁵⁰ Pa'ina, ja maca i ëjaë co'isipi, i jo'yaë huañëyeni je dasina caquë utema'ë yo'o maca.

⁵¹ Ja maca ite ai co'ayerepa si'seni coa cacohua'ire nejoñepi nejoñe pa'iji. Ja maca oisipi, cujije qu'i'coquë.

25

Diez Nomi Tsï Yo'ose'eje Pa'ye Quëaye

¹ Jaje pa'ito ma'tëmo pa'i te'te cato diez nomi tsïpi hui'yapëpi dani toa tsëopëare imani hueja hue'ñana iohua'i ëjëre tï'añu'u cajë saisë'eje pa'ye a'ë.

² Cinco pa'iohua'i ne de'huama'cohua'i paë'ë. Cui'ne cinco ne de'huasicohua'i paë'ë.

³ Ne de'huama'cohua'ipi toa tsëo pëa sajëta'a hui'yapere sama'pë paë'ë.

⁴ Ne de'huasicohua'ipi sahuë, quëna huëana hui'yape dose'ere cui'ne toa tsëo pëaje si'aye tïmëse'ere sahuë.

⁵ Huejaja'quëpi esa daima'ë pa'ina, huëo çai ëapi si'a nomiohua'ire jaje huëo çai ëaquëna, ute jujani çäë'ë.

6 Ja maca ñami jopo pa'i maca asahuë, cuiye: 'Je'nërepa daiji, huejaja'quëpi etani ìte pëpajë'ë.'

7 Cui maca si'a nomi tsj huëni johua'i toa tsëo pëa ne de'huahuë.

8 Ja jeteyo'je cinco ne de'huama'cohua'ipi cahuë, cinco ne de'huasicohua'ire: 'Isijë'ë, a'ri maña mësaru hui'yapere yëquë toa tsëo pëapi yaya huëoji.'

9 Jaje cajëna, cinco nomi tsj ne de'huasicohua'ipi cahuë: 'Pañë, tjañe pama'coni yëquëre cui'ne mësarureje ¿me isiyë'ni? Saijë'ë. Iti isì hue'ñana sani huerojë'ë, mësaru tsëo ja'ñese'e.'

10 Carena, cinco nomi tsj ne de'huama'cohua'ipi hui'yape hueroñu'u cajë saijëna, tsoe tütapi, huejaquë. Nomi tsj cui'ñani utesticohua'i cato ì ja're conì cacahuë, hueja hue'ña. Cacarena, eta sa'ro sjo huesopi.

11 Ja jeteyo'je tütahuë, yequë nomi tsj tütani cahuë: 'Ëjaë, ëjaë hui'yocaijë'ë.'

12 Jaje cajëna, ìpi capi, jaohua'ire: 'Nuñerepa cayë, mësarute ñama'quë a'ë, yë'ë.'

13 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquë daija'a maca huesëyë, mësaru, ìti dai mu'se cui'ne horaje. Jaje pa'ina, mësaru sëtasicohua'ipi pa'ijë utejë'ë.

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

14 Ma'tëmo pa'i te'te aye cato paipi yequë yejana sai huëoni, ì jo'yare soini curiquë isisiquë cuañe nëose'ejë pa'io.

15 Jaohua'i aquëni isipi, cinco mil curiquë të'ña. Yequëni isipi, caya mil të'ña. Cui'ne yequëni isipi, te'e mil. Pai ñapere johua'i tutu pa'iyë ja'yë isini ja maca saji'i, so'ona.

16 Cinco mil të'ña isisiquëpi sani japi hueroni ai jerepa cui'ne cinco mil të'ña se ne copì.

17 Caya mil isisiquëje cui'ne yeque caya mil se ne copì.

18 Jaje yo'ojëta'are yequëpi te'e mil isì cuañosiquëpi sani yeja coje nesiconá, tapi, curiquë.

19 Ai tsoepi co'ipi, johua'i ëjaë. Co'ini johua'i nese'e ña huëopi.

20 Du'ru macarepa tütapi, cinco mil të'ña isì cuañosiquëpi. Tütani isipi, ì ëjaëre, ñeje caquë: 'Ëjaë cinco mil më'ë yë'ëre isihuë. Isisiquëni yequë cinco mil ne cohüë, iye më'ë tse.'

21 Caquëna, ëjaëpi capi, ìte: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë, de'oye yo'osiquëre cato yure ai jerepa jaiye isì nëosi'i cacajë'ë, yë'ë ja're conì sihuaja'quë.'

22 Jeteyo'je daji'i, caya mil isisi jo'yaë. Jaëpi capi, cui'ne: 'Ëjaë, më'ë yë'ëre caya mil isihuë. Jaje isisiquëni yeque caya mil se ne cohüë, iye më'ë tse.'

23 ì Ëjaëpi capi, ìte: 'Ai de'oji, më'ë de'o jo'yaë'ë, nuñerepa pa'i a'ë. A'ri mañare nuñerepa de'oye yo'osiquëni ai jerepa jaiye isisi'i, ñacai ja'ñe. Cacanì yë'ë ja're conì sihuajë'ë.'

24 Jaë te'e mil isisiquëpi tütani capi, ì Ëjaëre: 'Ëjaë më'ëpi paire oima'quëpi më'ë tãma'tona coa tjaquë cui'ne më'ë tì jëa ma'ñere tëaquëre asayë.

25 Jaje pa'ina, ca'raquë sani më'ë curiquë yejana yahuehuë. Iye më'ë curiquë dacaë'ë.'

26 Caquëna, ëjaëpi sehuopi, ìte: 'Jo'yaë co'acquë cui'ne josaë. Yë'ëpi yë'ë tã ma'ñere tëaquëpi cui'ne yë'ë jëama'tore tëaquë pa'iyë asaquë sëte.

27 Ja do'ire yë'ë curiquë bancona tëoyere paë'ni. Tëosiquë pa'ito co'ini itipi se nesi do'ire curiquë nera'huë, yë'ë tse.'

28 Ja maca capi, iti maca pa'icohua'ire: 'Siojĕ'ĕ, curiquĕ tĕ'ña. Sioni isijĕ'ĕ, diez mil tĕ'ña paquĕna.

29 Jaje pa'ina, jaiye paquĕni ai jerepa se isiye pa'iji. Isina, jaiye tĕto saquĕna, nĕase'eque paye pa'iji. Jaje pa'iquĕta'are peoquĕni ai jerepa se sioye pa'iji, i a'ri maña payeque.'

30 Jaje cani capi, iquĕ co'a jo'yaĕre: 'Tseani jeocojĕ'ĕ, nea hue'ña hue'sena, jaropi oi cui'ne cuji qui'coja'quĕre.'

Si'a Paire Ñaĕne, Jesupi

31 Pai Mamaquĕ pai ĕjaĕrepa cuaĕnequĕ huiñaohua'ipi tĕ'ijaisiquĕpi daisi maca i de'oc ñu'i saihuĕna ja'ruja'quĕ api, cuaĕnequĕre papi.

32 Ja maca si'a yeja pa'icohua'ipi tsi'sija'cohua'i a'ĕ, i ña hue'ñana. Ja paire huahueja'quĕ api, yĕi ñamare cui'ne cabrare ñaquĕpi huahueyeje pa'ye.

33 I ĕja te'tena yĕi ñamare cui'ne ari te'tena cabrare huahuesipi, ti tsĕcapĕase'e.

34 Ja maca pai ĕjaĕpi caja'quĕ api, i ĕja te'te pa'icohua'ire: 'Daijĕ'ĕ, mĕsaru yĕ'ĕ ja'quĕ ñacaina, de'oye pa'isicohua'i. De'oye pa'ijĕ'ĕ, ma'tĕmore mĕsarure caquĕ yeja de'hua maca Diusu de'huacai pa'i sitore.

35 Ao ĕa ju'ina, mĕsarupi de'hue aohuĕ. Oco ĕa ju'ina, cui'ne ocuahuĕ. Mĕsarupi huĕ'e peoquĕpi coa cu'iquĕ paĕ'ĕ. Pa'ina, pĕa hue'ña isihuĕ.

36 Caña peoquĕ pa'ina, mĕsarupi de'hue isihuĕ. Ju'iquĕ paĕ'ĕ. Pa'ina, yĕ'ĕre do'i sani ñahuĕ. Tayo yo'ocohua'ire co hue'ñana co cuaĕnosiquĕ paĕ'ĕ. Pa'ina, dani ñahuĕ, yĕ'ĕre.'

37 Ja maca iti nuĕrepa yo'osicohua'i etasicohua'ipi caja'cohua'i a'ĕ: 'ĕĕjaĕ, je yĕhua mĕ'ĕre ao ĕa ju'iquĕre ñani aore'ni, pañita'a je yĕhua oco ĕa ju'iquĕre ñani oco ocuare'ni?

38 Pañita'a ĕje yĕhua huĕ'e peoquĕpi coa cu'ina ñani pĕa hue'ñana isire'ni? Pañita'a ĕje yĕhua caña peoquĕ pa'ina, ñani isire'ni, ju'iyey?

39 Pañita'a ĕje yĕhua ju'iquĕre mĕ'ĕre ñare'ni? Pañita'a ĕco hue'ñana cosiquĕpi pa'ina, sani ñare'ni mĕ'ĕre?'

40 Cajĕna, pai ĕjaĕpi sehuoja'quĕ api, jaohua'ire: 'Nuĕrepa cayĕ, mĕsarute. Si'aye mĕsaru jaohua'ire yĕ'ĕ yol'je tsini a'ricohua'ire teaye pa'iohua'ire ñajĕ de'oye yo'ose'e cato jare yĕ'ĕni de'oye yo'ose'e pa'iji.'

41 Ja maca cui'ne ĕjaĕpi caja'quĕ api, ari te'te pa'icohua'ire: 'Saijĕ'ĕ, yĕ'ĕ quĕ'ro pa'ima'pĕ nejosi te'tere pa'icohua'i. Saijĕ'ĕ, huatire cui'ne i jo'yare caquĕ toa yeja de'hua sitona.

42 Ao ĕa ju'ina, mĕsaru aoma'pĕ paĕ'ĕ, yĕ'ĕre. Oco ĕa ju'ina, ocoje cui'ne ocuaye pahuĕ.

43 Huĕ'e peoquĕpi coa cu'iquĕ paĕ'ĕ. Jaje pa'ina, mĕsarupi pĕa hue'ña isiye pahuĕ. Caña peoquĕ paĕ'ĕ. Pa'ina, mĕsarupi isima'pĕ paĕ'ĕ. Ju'iquĕ paĕ'ĕ. Pa'ina, mĕsaru dani ñaĕne pahuĕ. Cosiquĕ paĕ'ĕ. Pa'ina, sani ñama'pĕ paĕ'ĕ, mĕsaru.'

44 Ja maca iohua'ipi caja'cohua'i a'ĕ, ite: 'ĕĕjaĕ, je yĕhua mĕ'ĕre ao ĕa ju'iquĕre pañita'a oco ĕa ju'iquĕre, pañita'a coa cu'iquĕre, pañita'a caña peoquĕre pañita'a ju'iquĕre, pañita'a cosiquĕre ñajĕta'a cocaiye pare'ni?'

45 Jaje cajĕna, pai ĕjaĕpi sehuoja'quĕ api: 'Nuĕrepa cayĕ, iohua'i teaye pa'i paire ñajĕta'a cocaiye pajĕ cui'ne yĕ'ĕreje ai jerepa ti necaiye pahuĕ, mĕsaru.'

46 Jaje casi maca iohua'i saija'cohua'i a'ĕ, ti nejo hue'ñana. Cui'ne nuiĕne yo'osicohua'ipi ti pa'i hue'ñana saija'cohua'i a'ĕ.'

26

*Jesure Tseañe Cuasase'e**(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)*

- 1 Jaje Jesús si'aye iyere ca tējini capi, j ye'yacohua'ire:
 2 “Mēsaruپی tsoe asayē, caya mu'seña pa'i maca Israel pai Egíptopi etajē pa'ise'ere cuasajē tsi'sini yo'oye tija ja'ñe. Ja maca Pai Mamaquē tseā cuañosiquē pa'ija'quē api, que cuañoja'quēpi.”
 3 Ja mu'seña Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i, cui'ne aiohua'i, tsi'sisicohua'ipi paē'ē, Caifás Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaē jai huē'e hue'se daripēna.
 4 Jarona Jesure coa cosojē tseani huani jeo ja'ñere ca ñahuē, iti yo'o ja'ñere.
 5 Jaje pa'iquēta'are “fiesta pai tsi'si macata'a tseañe pañu'u, paipi co'aye sañope yo'oma'cohua'ini” cahuē.

*Huēo Sēñepi Jesure Tsoacaise'e**(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)*

- 6 Simón huē'ere Jesús paji'i, Betania daripēre ja'ju dahuē ju'iquē hue'yosiquē huē'ere.
 7 Jarote pa'ina, nomiopi quēna huē jai do'i quēna huēna de'o sē ma'ñapi timēsiconi cajico dacopi tsio dani, Jesús mesare ñu'ina, ja ma'ñapi i sjiopēna doo.
 8 Jaje iyere yo'ocona, ñani j ye'yacohua'ipi pēijē ca huēohuē.
 “¿Me ne ja'ñere coa nejoco'ni, jai do'ire?”
 9 Iopi yecohua'ina isico jaiye curi neni peocohua'i mañani cōcaito de'o'ñe pa'ioni yo'oco.”
 10 Cajēna, Jesupi asani capi:
 “¿Me yo'ojē josa caye'ni, iote? Iye yē'ēre yo'ocaiye de'oye a'ē.
 11 Coa si'anē mēsaru co'amaña peocohua'ire paja'cohua'i a'ē, mēsaru acohua'ire. Jaje pa'iquēta'are yē'ēre cato si'anē mēsaru pama'pē pa'ija'cohua'i a'ē.
 12 Yē'ē sjiopēna huēo sē ma'ñapi doye cato yē'ēre taši maca huēo sē ja'ñere ne de'huacaio yo'oco.
 13 Jaje pa'ina, nuñerepa cayē, mēsarute. Coa si'a huē'ña iye huaso coca quēanije ico yē'ēre yo'ose'e quēaja'cohua'i a'ē. Jaje quēajēna, paije iote huāñeyoma'pē cuasaja'cohua'i a'ē, io yo'oco pa'ise'e.”

*Judaspi Jesure Yehuoye**(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)*

- 14 Ja maca j ye'yacohua'ipi aquēpi Judas Iscariote hue'equēpi Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i quē'rona sani capi:
 15 “¿Je ja'ye sañe yēye'ni, yē'ēpi Jesure tseacaito?”
 Jaje caquēna, asani ite saihuē, treinta curiquē tē'ña.
 16 Jare ja macapi Judas Jesure pai peo maca ñani tseani jaohua'i jēñana isisi'i caquē co'epi.

*Mai Ejaē Ani Tējise'e**(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)*

- 17 Fiesta huēo mu'se o'saye cō'mema'a aō ai mu'se tija'āena, j ye'yacohua'ipi Jesure tsio dani se'i'ē: ¿Jerona neja'cohua'i a'ni na'iquēna, aiñe, Egíptopi Israel pai etajē pa'ise'ere cuasajē ai ja'ñe?
 “¿Jerona Egíptopi Israel pai etase'e cuasajē na'iquēna, ai ja'ñe neñe'ni?”
 18 Cajēna, ipi capi, iohua'ire:

“Saijê'ê, jai daripëna sani huê'e pa'iquëni tî'ani ite cajê'ê: 'Ye'yaquëpi caji: Yê'ê yo'o maca tsoe ja'yere pa'iji. Jaje pa'ina, mê'ê huê'ena yê'ê ye'yacohua'i ja're çoni Egíptopi Israel paí etajê pa'ise'ere cuasajê yo'oye nesi'i,' caquê jêjo saopi.”

¹⁹ Jaje caëna, i ye'yacohua'ipi Jesús cuañese'eje yo'ohuê. Yo'ojê na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huahuê.

²⁰ Ñami de'osi maca Jesús mesare i doce ye'yacohua'i ja're çoni paji'i.

²¹ Pa'i ja yê'ta'a aore ai ñu'i capi, cui'ne:

“Nuñerepa cayê mësarute, mësaru aquëpi yê'êre yehuoja'quê api.”

²² Ja maca jaje caquëna, jaohua'ipi ai oi ëayerepa asa huesêhuê. Asani sa'ñe johua'ija'a se huêohuê, ñeje cajê:

“Ëjaê, çmê ñato yê'êpi yo'oja'quê a'ni?”

²³ Cajëna, jaohua'ire sehuopi, Jesupi:

“Yê'ê ja're çoni te'e quëna de'huana aikuëpi iti yê'êre de'oye yo'oyeje yo'oquê cosoquê tseja jêo cuañoja'quê.

²⁴ Jaje pa'ina, Pai Mamaquê cato toyase'e cayeje pa'ye yo'o saoye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are teayerepa yo'oja'quê api, ite yehuoquê. De'ora'pi, jaê ai de'oma'ê patu.”

²⁵ Ja maca Judaspi, iti cosoquê tseja jêo cuañoja'quëpi ite capi:

“Çye'yaquê, mê'ê ñato yê'êpi yo'oja'quê a'ni?”

Caquëna, capi:

“Jaje pa'ijê'ê. Mê'ê a'ê.”

²⁶ Ja yê'ta'a aore aijê dujëna, Jesús i jêñapi panpë ini Maija'quëre de'oji caquê seji'i. Ja jeteyo'je i ye'yacohua'ire isiquê capi:

“Aijê'ê. Iye cato yê'ê ca'ê.”

²⁷ Ja jeteyo'je ucu duruhuê i jêñapi ini Maija'quëre de'oji caquê seni johua'ina se isiquê capi:

“Si'aohua'i ucujê'ê, iye ucu duruhuëna.

²⁸ Iye cato yê'ê tsie a'ê. Huajêye ca nëoñere neñe a'ê. Cui'ne jai paí co'aye yo'ose'ere sai de'huayere caquê isiye a'ê.

²⁹ Jaje pa'iquëta'are cui'naëpi iye cuiya'i o'sa çono ucuye paja'quê a'ê, mësaru ja're çoni, yê'ê ja'quê cuañe te'tena mësaru ja're huajê o'sa çono ucuye tî'a macaja'a.”

Pedro Jesure Ñama'quê A'ê, Caye

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jêjê tējisi jeteyo'je Olivos cutihuëna saê'ê.

³¹ Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Iye ñami si'aohua'ire mësarute yê'êre quëco pase'e ti peocohua'ire nëija'coa. Jaje pa'ina, toyase'e caji: 'Huani jëosi'i, yêi ñamare ñacaiquëre. Huani jëosi maca yêi ñama huahuesicohua'i pa'ija'cohua'i a'ê.’

³² Jaje pa'iquëta'are yê'êpi ju'isiquëpi huëni du'ru Galileana saquëna, mësarupi jeteyo'je tî'aja'cohua'i a'ê.”

³³ Jaje ca maca Pedropi sehuopi:

“Jaje si'aohua'ire mê'êre tuiye jëosicohua'i pa'itoje yê'ê cato pañê.”

³⁴ Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayê, mê'êre. Iye ñami ja yê'ta'a cura yê'ima'ëna, mê'ê yê'ê ti ñama'quê a'ê caquê toasoñe coa caja'quê a'ê.”

³⁵ Pedropi capi, ite:

“Mê'ê ja're çoni ju'iñe pa'ito ju'iñe, yê'ê. Coa caye pañê.”

Caquëna, cui'ne si'aohua'i i ye'yacohua'i cahuê.

Jesús Getsemaní Què'rona Seña

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Ja maca Jesús i ye'yacohua'i ja're çoni tì'api, Getsemaní hue'yo hue'ñana. Tì'ani capì, jaohua'ire:

“Yè'èse'e sani je macana seina, mésaruse'e iye macana ja'rujè'è.”

³⁷Jaje cani coa Pedrore cui'ne Zebedeo mamajëre cayaohua'ire sai sapi. Sani ai oi cui'ne ai co'a ju'i ai yo'o huëopi.

³⁸Ja maca capì, jaohua'ire:

“Ai oiyè, yè'è joyopi, jùnì huesëye pa'ina. Jaje pa'ina, mésaruse'e iye macana pëajè'è, cui'ne yè'è ja're çoni sëtasicohua'i pa'ijè'è, mësaruje.”

³⁹Jaje cani Jesús ai seña maca te'i se saji'i. Sani jàrona tsiapi yejana simeni ui seji'i, Maija'quère, ñeje caquè:

“Yè'è ja'què maca, de'hue ne tì'añe pa'ito iye sèje da'care pare yè'ère nejojajè'è, pani yè'è yèquè cayeje pa'ye yo'oye, coa mè'è yèyepi yo'ose'e pa'ijaquè.”

⁴⁰Ja maca i ye'yacohua'i què'ro co'iquè tì'api, tsoe çaisicohua'ipi uijëna. Ñani Pedrore capì:

“¿Quèco tì'añe pare, yè'è ja're çoni te'e hora macaje?

⁴¹Sëtasicohua'i pa'ijè'è. Cui'ne sejè'è, co'aye mèiñena, tãisicohua'i pa'iyè paja'cohua'i. Nuñerepa joyo cato yèji, neñe. Jaje pa'iquèta'are capèpi tutu peoji.”

⁴²Tijupè sani çoni seji'i, ñeje:

“Yè'è ja'què iye neñañe ai yo'oyere yeque necaiye peoto, coa mè'è yèyeje yo'ose'e pa'ija'què.”

⁴³Tijupè co'ipi. Co'iquè i ye'yacohua'i çaisicohua'ini tì'a çopi. Iohua'i ñaco capì ai huèo ca'a do'ire sjo meina, caè'è.

⁴⁴Ja maca ñani jeoni saji'i, cui'naèpi Maija'quère sesi'i caquè toasoñe acore. Ja'rè i case'eje pa'ye caquè seji'i.

⁴⁵Ja maca saji'i. I ye'yacohua'i què'rona sani capì, jaohua'ire:

“Yureta'a de'oji. Çajjè'è, cui'ne huajèjè'è. Tsoe tì'api, Pai Mamaquère co'aye yo'ocohua'i jèñana isija'a maca.

⁴⁶Huèijè'è. Sañu'u. Tsoe daiji, yè'ère yehuoja'què.”

Jesure Tseañe

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷Jesús ja yè'ta'a cocare capì, Judas titasi macaje. Jaè cato doce soisicohua'i aquè pajji'i. Cui'ne i ja're çoni jai pai daè'è, hua'ña cui'ne tara çoni çajicohua'ipi. Jaohua'i cato Maija'què huè'e ñacaicohua'i jaohua'i jèjo daocohua'i cui'ne judío pai aiohua'i jèjo daocohua'i paè'è.

⁴⁸Judas iti yo'oquè yehuoja'quèpi quèaèña, jaohua'ire:

“Yè'è ñi sihuaja'què a'è. Jaèni tseajè'è.”

⁴⁹Jaje casiquèpi Jesuna tsiojani ite sihuayeje yo'oquè capì:

“¿Pa'iquè, ye'yaquè?”

⁵⁰Caquèna, Jesupi sehuopi ite:

“¿Cajei, iquena daiquè'ni?”

Ja maca Jesure tsiojani tseani sahuè.

⁵¹Ja maca jaje yo'ojëna, Jesús cajeipi hua'tiyo dutani çajorose'e tètò tãapi, Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaè jo'yaère pani.

⁵²Jaje yo'oquèna, Jesupi capì:

“De'huajè'è, mè'è hua'tiyo io pa'i hue'ñana. Si'aohua'i hua'tiñoapi uihuacohua'i cato jare cui'ne hua'tiñoapi huajjëna, ju'ija'cohua'i a'è.

53 ¿Huesëquë më'ë yë'ëpi yë'ë ja'quëre sequëna, yurepi tsoe doce mil huiñaohua'ire jëjo daouna, çocatira'se'e?

54 Jaje yo'oye pa'ito ¿me toyase'e cayë tì'acquë'ni, jaje yo'o ja'ñe a'ë, ca nëose'e?"

55 Ja maca Jesús paire capi:

“¿Mësaru yë'ëre tseañu'u cajë hua'ñapi cui'ne tarapi çoni tse'ejë date, co'amaña ñaëre tseañeje pa'ye? Si'a mu'seña mësaru ja're yë'ë pa'i Maija'quë huë'ëpi ñu'i ye'yaquëna, mësaru ti yë'ëre tseañu'u cama'pë pa'isicohua'i a'ë.

56 Jaje pa'iquëta'are si'aye iye yo'oye pa'iji, tsoe acohua'i Maija'quëre quëacacohua'i toyajë pa'ise'ëpi tì'ajaquë cajë.”

Ja maca si'aohua'i i ye'yacohua'i Jesure te'ire jëoni cati saë'ë.

Judío Pai Ca Tëjicohua'ipi Jesure Yo'oye

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Jesure tseasicohua'i sahuë, Caifás Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaë quë'rona. Cui'ne jarote cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i tsi'sisicohua'ipi pa'ë'ë.

58 Jaje pa'ijëna, Pedropi so'o maca se ñaquë jeteyo'je tuji'i, pai ëjaërepa huë'e daripë quë'rore paja'a. Sani jaro cacani ja huë'ere ñacacohua'i ja're çoni jarupi, merepa yo'o'ja'cohua'i a'ni ite tseasicohua'i cuasaquë.

59 Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi cui'ne si'a judío pai yo'oye ñani ca tëjicohua'ipi co'ehuë, Jesure sañope co'aye yo'oquë api cacohua'ini tì'ani Jesure huani jëoñu'u cajë.

60 Jaje co'ejëta'a tì'añe pahuë, ite sañope ca ja'ñe. Jaje tì'ama'pë jai pai ite coa huë'ojë cosojë co'aye yo'oquë api, cahuë. Jaje yo'o maca cayaohua'i tëji hue'ñarepa sañope cacohua'i daë'ë.

61 Jaohua'ipi dani cahuë: “Iquë cato yë'ëpi Maija'quë huë'e nejosiquëpi toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huë'ojä'quë a'ë, caquë api.”

62 Ja maca Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaëpi huë'ni nëcane capi, Jesure:

“¿Ti te'e yë'opoje sañope sehuoye paquë, më'ë? ¿Më'ëre sañope jaohua'i cayë asaquë, më'ë?”

63 Jaje catoje Jesús ti cama'ë paji'i. Ja maca Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaëpi capi, ite:

“Maija'quë huajëquërepa mamipi më'ëre care pajë'ë, cayë. Quëajë'ë, më'ëpi Maija'quë mamaquërepa Cristo paní.”

64 Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jaje pa'ijë'ë. I a'ë, yë'ë, më'ë cayeje. Cui'ne mësaru ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë Diosu tutu quë'irepa ëja te'tere ñu'ina, cui'ne ma'tëmopi sirija'a daina.”

65 Ja maca Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaëpi i ju'i care naë ye'sapi, ai coa care paji caquë ñnoquë. Jaje yo'oquë capi:

“Iquë Maija'quëre ai cue'cuequë yo'o'ji, i yë'opo cayepi. ¿Jaje pa'ito iquere yeque cajë i yo'oquëna, ñasicohua'ini sení asañu'u cajë co'eye'ni? Mësarupi tsoe asahuë, i cue'cuequë cayë.

66 Jaje pa'ito ¿me cayë'ni, mësaru?”

Caquëna, johua'ipi cahuë:

“Jaje co'aye caquë api. Jaje pa'ina, ju'iñe pa'iji.”

67 Ja maca i tsiana copi tse'sejë cui'ne tarapi të'cahuë. Yecohua'ipi tsiana mosicapi të'cahuë.

68 Jaje yo'ocohua'ipi cahuë, ite:

“¿Më'ë a'ë, Cristorepa se ta'ñe ca ñajë'ë, nepi më'ëre tëtore'ni?”

*Pedro Cosose'e**(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)*

69 Jaje yo'ojëna, Pedro cato hue'se yejare ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'ina, paire necaico i quë'rona tsiojani cao, ite:

“Më'ëje Jesús Galilea aquë ja're çoni cu'i pa'isiquë aë.”

70 Jaje cacona, Pedropi si'aohua'i pa'i hue'ñana coa cosopi, ñeje caquë:

“Huesëyë, më'ë caye. ¿Iquere jaje caco'ni?”

71 Pedro eta sa'ro quë'rona huëni je'në saina, yecopi nomio ñani cao, iti maca pa'icohua'ire:

“Iquë Jesús Nazaret aquë ja're çoni cu'i pa'isiquë api.”

72 Cacona, ja maca Pedropi tijupë coso çopi:

“Ñama'quëre pa'ë, jaëte. Quëare payë.”

73 A'ri maña tsoe pa'i maca iti maca pa'icohua'ipi Pedro quë'rona tsiojani cui'ne ite cahuë:

“Nuñerepa më'ë i ye'yasicohua'i aquëre pa'ë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayeque tiñe pa'iji, huesëye peoye.”

74 Cajëna, ìpi capi:

“Ti ñama'quë a'ë, caye asa ma'ñe, mësarü.”

Jaje itire yo'oquë caquëna, cura yëji'i.

75 Yë'ina, ja maca Pedro cuasa ñajaji'i, Jesús ite case'e: “Ja yë'ta'a cura yë'ima'ëna, më'ë toasoñe yë'ëre ñama'quë a'ë cosoja'quë a'ë.” Jare cuasaquë ja maca jaro pa'isiquëpi Pedro etani ai'oji'i, co'a ju'i.

27*Pilatona Jesure Isiye**(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)*

1 Ñata tomesi maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne judío pai aiohua'ipi te'e cuasaye nehuë, Jesure huani jea ja'ñere cajë.

2 Sëasiquëni sani Poncio Pilatona iti yeja ëjaëna isihuë.

Judas Ju'ise'e

3 Judas Jesure yehuoquëpi ñaquëna, Jesupi huani jeo cuañoja'quë pa'ina, ñani ai oi pañete yo'ore'ni cuasaquë oi treinta curi të'ña ite isise'ere cui'nare co'yopi, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina.

4 Co'yoquë capi, jaohua'ire:

“Co'aye yë'ë yo'ohuë, ti do'i peoquëni huani jeoja'quëre isiquë.”

Jaje caquëna, iohua'ipi sehuohuë, ite: “¿Iquere yëquë oiye'ni, ja yo'ose'e? Më'ëse'e yo'oquë cajë'ë.”

5 Ja maca Judas, curiquë Maija'quë huë'ena jeo ñato saoni sani queo deni juji'i.

6 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi curiquë ña'ñe qese'ere tsi'soni careña:

“Iye curiquë Maija'quëre coa isijë aya mahuëna ayaye peoji, tsie do'i saise'e me ayaye'ni.”

7 Ja jeteyo'je jaohua'i te'e cui'ne si'a yë'quë maca cuasajë ca de'huahuë, “soto ne hue'ñana yejare hueroñu'u, tìohua'ire taja'a yejare” cahuë.

8 Jaje pa'ina, ja yeja yureje “Tsie Yeja” hue'ëji.

9 Jaje ti'api, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Jeremias toyaquë pa'ise'e ñeje cayepi: “Treinta curiquë të'ña imahuë, i do'ire Israel pai isise'ere.

10 Japi huerohuë, soto ne yejare, ëjaë yë'ëre cuañese'ëje pa'ye.”

Jesús Pilato Ña Hue'ñare Pa'ise'e
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Jesús pai éjaé què'rona sasiqué paji'i. Pa'ina, ipi ite seji'i:

“¿Mè'è aè, judío pai éjaërepa?”

Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jaje pa'ijë'è. Mè'è case'eje pa'i a'è.”

12 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i éjaohua'ipi cui'ne aiohua'ipi sañope co'aye catoje Jesús ti a'ri mañaje sehuoma'è paji'i.

13 Paquëna, ja maca Pilatopi capi, ite:

“¿Asama'quë mè'è, mè'ère sañope yo'ojë caye?”

14 Jaje catoje Jesús ti sehuoma'è paji'i. Jaje pa'ina, ña jujani pai éjaëpi ai ise'ere ñani ¿me neja'quë a'ni? cuasapi. Cui'ne huesëpi, yeque yo'oye peoquëna.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Jaje pa'iquëta'are si'anë fiesta pa'i maca pai éjaëpi cosicohua'ire eto saoque yo'oye paquë paji'i. Paipi jaëni etoye pa'iji cajëna, etoque paji'i.

16 Paji'i, cosiquë Barrabás hue'equë si'aohua'i i co'aye yo'oye asaquë.

17 Jarote jai pai tsi'sisicohua'i pa'ijëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:

“¿Neni yëye'ni, de'oye pa'ija'quëre jëjo saoye, Barrabás panita'a Jesucristo?”

18 De'hue asapi, paipi Jesuni ai yëjë yo'o do'ire pëijë co'aye yo'oma'quëni tsease'e. Jaje pa'ina, Pilato jaje capi.

19 Ja yë'ta'a Pilato pai co'aye yo'ose'ere asani ne de'hua hue'ñare ñu'ina, i pacopi jëjo dao, io case'ere quëaja'quëre ñeje caco:

“Jaëre nuñerepa de'o paire cui'na coní yo'oma'è pa'ijë'è. Coa ñajë'è. Jaëte yo'o do'ire huëo çani ñahuë, ai co'ayerepa.”

20 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i éjaohua'ipi cui'ne judío pai aiohua'ipi paire cuañehuë, Barrabásni etojë'è cajë, cui'ne Jesuni huani jëoja'quëre cajë'è, cahué.

21 Pai éjaëpi tñupë cui'ne seni coquë capi:

“¿Cayahua'i tseasicohua'i pa'icohua'ire jequëni yëye'ni, eto saoye?”

Caquëna, jaohua'ipi cahué:

“Barrabásni etoye yëyë.”

22 Cajëna, Pilatopi seji'i, jaohua'ire:

“¿Cui'ne me neja'quë a'ni, Jesure Cristo hue'equëre?”

Caquëna, si'aohua'i sañope cahué:

“¡Queja'quë api!”

23 Ja maca Pilato capi, jaohua'ire:

“¿Jaje pa'ito iquere co'aye yo'o u'ni?”

Caquëna, tñupë cui'ne cui cohüë:

“¡Queja'quë api!”

24 Pilatopi i co'aye yo'ose'e asa tñ'ama'ëna, coa paipi jerepa josa yo'ojë sañope jase'e cajëna, ña jujani jëña tsoasi'i caquë oco ñaja'quëre jëjo saouna, daëna, tsoaquë capi:

“Yë'ëpi iquë de'o paire huani jëo ja'ñe cuañema'è pa'iyë. Mësaruse'e yo'ojë'è.”

25 Jaje caquëna, si'a pai sehuohuë:

“Yëquëna cui'ne yëquë mamajëna ite huani jëo do'i tñomejaquë.”

26 Ja maca Pilatopi Barrabásni eto saopi, de'oye pa'ija'quëre. Etoquë Jesuni si'seni ja jeteyo'je quëni huani jëoja'quëre jëjo saopi.

27 Ja jeteyo'je pai éjaë soldado paipi Jesure sahuë, jai huë'ena. Si'a soldado pai tsi' sisicohua'irepa paë'ë, Jesús pa'i huë'ñana.

28 Ja jeteyo'je i ju'i ca dutani maja'i ju'i care suñacaë'ë.

29 Cui'ne siopëna miu maro puacaë'ë. Cui'ne éja te'te jëtëna soquë tarapë isihuë. Ja maca i ña huë'ñana do're ja'runi cue'cuejê ñeje ite cahuë:

“iPa'ijj'ë, judío pai éjaërepa!”

30 Jaje cajê cui'ne copi tse'sejê cui'ne ite tarapëpi siopëna të'cajê yo'ohuë.

31 Jaje ite cue'cue tējini maja'i ju'i ca dutani i ju'i care pare suñacani ja maca queja'quëre sahuë.

Ite Quese'e

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jaropi etani saijê Cirene aquëre tì'ahuë, Simón hue'equëre. Jaëni Jesure queja'a sarahua sacaija'quëre cuañehuë.

33 Jaje yo'ojê Gólgota hue'e huë'ñana tì'ahuë. Jaje cani cayë, pai siopë tara.

34 Jarona Jesure cuiya'i o'sa conona séjeñe coní co'mesicore ocuahüë. Jaje ocuahëna, Jesús ipi neñani ucuye coepi, iote.

35 Ite que'si maca jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'i care çnepi iote paja'cohua'i a'ni? cajê yo'ohuë, sa'ñe iohua'ija'a. Jaje yo'ojëna, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë toyase'e ñeje caye tì'api: “Yë'ë ju'i care pai ñape huahuehuë, iohua'ija'a çnepi paja'cohua'i a'ni?” cajê yo'ohuë.

36 Jaje yo'o tējini yecohua'ipi dani sama'cohua'ini cajê ja'runi ñahuë.

37 Cui'ne i siopë sa'nihuëna ja do'ire ju'iji caco quëacore toyani sëohuë. Toyasico cato paji'i, ñeje: IQUË API, JESÚS, JUDÍO PAI ÉJAË.

38 Cui'ne caya co'amaña yahue imacohua'ire que'sicohua'i paë'ë, i ja're coní, yequëni i éja te'tena cui'ne yequëni i ari te'tena.

39 Cui'ne iti macasa'a da saicohua'ipi cue'cuejê tea ju'ijjê siopë api së'cuijê saë'ë, ite ñajê.

40 Cui'ne cahuë:

“Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e peo huë'ña nejoni cui'ne toaso mu'seña pa'i maca cui'naoni huëoja'quë a'ë, caquë pa'isiquë. Jaje pa'i sête yure co'ye huasojjê. Më'ëpi Maija'quë mamaquë pani cruzupi caje nëcajê'ë.”

41 Jaje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i éjaohua'ijjê cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ijjê, fariseohua'ijjê cui'ne cue'cuhua'ite. Jaje cue'cuejê sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

42 “Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquëta'a ija'a co'ye huasoyere paji. Jaje pa'ina, ipi Israel pai éjaërepa pani yurepi cruzu dequëpi caje nëcaëna, sehuoye patira'pi, maire.

43 Iquë cato Maija'quëna ire papi cuasaquë quëcoquë paji'i. Jaje pa'isiquëre sête yure Maija'quëpi ite huasojjê, ite oiquërepa pani. Ita'a maire yë'ë cato Diusu mamaquëre pa'ë' caquë pa'isiquë api.”

44 Cui'ne co'amaña ñaohua'ijjê i ja're coní que'sicohua'ique tea ju'ijjê sañope cahuë.

Jesús Ju'ise'e

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Ja maca yureta'a si'a yeja ñamije pa'iolepa de'o nëjji'i, mu'se jopore papi na'i maca tres pa'i macaj'a.

46 Cui'ne jare ja hora pa'i maca Jesús ai tutu cui'ni: “Eli, Eli, lama sabactani”. Ja caye cato caji: Yë'ë Diusu, Yë'ë Diusu, çme nesi'quë yë'ëre jeoco huesou'ni?

47 Yecohua'i iti maca pa'icohua'ipi asani cahuë:

“Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'isiquëni soiji.”

48 Jare iti macapi tel'i huë'huëpi, oco saësi pë quërëjasi'ca caquë. Quërëjani dani o'sa cuiya'i conore saë tējini soquë tarapëna hue sëoni ucujaquë caquë ja'ye maca sapi.

49 Jaje yo'oquëna, yecohua'ipi cahuë:

“Yo'oma'ë. Ñañu'u, Elíaspi dani ite huasoquë pa'ito.”

50 Tijupë Jesús tutu cui'ne cui copí. Ja maca juni huesëpi.

51 Jare iti macapi Maija'quë huë'e ta'tëpo tēhuosico cayaye ëmëje'epi huë'ehuëre pana yete saji'i. Yejaje ñu'cuequë cui'ne quëna yejañaje tsate saji'i.

52 Cui'ne ju'isicohua'ire tase'eje hui'ye sapi. Cui'ne Maija'quëre asani ju'isicohua'ijë huëisicohua'i paë'ë.

53 Tasi daripëapi huëisicohua'i paë'ë, Jesús huëisi jeteyo'je. Huëni de'o Jerusalén daripëna cacahuë. Cacajëna, jai pai ñahuë, jaohua'ire.

54 Ja maca Capitán cui'ne i ja're coní Jesure ñacohua'ipi yeja ñu'cueye ñani cui'ne yeque jaiye yo'oyere ñajë ai ca'rajë cahuë: “Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i.”

55 Jarote jai pai nomiohua'ijë paë'ë, so'opi de ñajë, Jesure Galileapi cocaijë tuisicohua'i.

56 Jaohua'i ja're coní paë'ë, María Magdalena, María Jacobo cui'ne José pëca ja'co cui'ne Zebedeo mamajë pëca ja'co coní paë'ë.

Jesure Tase'e

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Ñami de'o huëo maca jaiye co'amaña paquë José hue'equë Arimatea daripë aquëpi daji'i. Jaë cato Jesure tuiquë de'osiquë paji'i.

58 Jaje pa'ipi jaëpi Pilato quë'rona sani Jesús capëre seji'i. Seina, ja maca Pilato cuañepi, isijë'ë caquë ití ñacaihua'ire.

59 Josépi i capë si'si peo capi peo hue'ña deapi.

60 Yo'oni huajëcore pana i tsecona çapi, quëna yeja perezpëna coje nesicona. Ite tani jai quëna pëpi daripë se sioní saji'i.

61 Cui'ne jarote paë'ë, María Magdalena, cui'ne yequë María coní, daripë tññare pare ja'rusicohua'ipi.

Jesús Tasito Ñacaihua'i

62 Se ñatasi mu'se cato huajë mu'se de'hua tējisi maca paji'i. Pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaihua'i ëjaohua'ipi cui'ne fariseohua'i coní Pilato quë'rona saë'ë.

63 Ti'ani cahuë: “Ejaë, yëquë jaë cosou ja yë'ta'a huajëquë pa'inë ñeje caquë pa'ise'ere cuasayë, ‘Toaso mu'seña pa'i maca ju'isiquëpi cui'naëpi huë'ija'quë a'ë case'ere.’

64 Jaje pa'ina, jëjo saojë'ë, tasi daripë ñaja'cohua'ire toaso mu'seña pa'i macaja'a, i ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i capë ñani sani, ja maca paire “Tsoe huëji'i, juni huesësiquë pa'isiquëpi' cama'cohua'ini. Jaje yo'ose'e cato ai jerepa du'ru cosose'e jerepa coa cosose'e pa'ima'coní tējijerepa cosoyepi.”

65 Cajëna, Pilatopi capi, jaohua'ire:

“Jaohua'i pa'iyë, ití ñacohua'i soldado pai. Jaje pa'ito sani de'oyerepa ñajë'ë.”

66 Jaje caëna, sani tasi daripëre de'oyerepa de'huaní ití coje sio quëna pë ëmëje'ena toyani sëohuë. Sëoni ití macana soldado paire ñaja'cohua'ire jëoni saë'ë.

28

*Jesús Jui'siquëpi Huëise'e**(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Huajë mu'se tëto sani du'ru macarepa semana mu'se ñata maca María Magdalena, cui'ne yeco María coní tasi daripë ñañu'u cajë saë'e.

² Saijëna, cuasama'tore papi tutu yeja ñu'cueye paji'i, Ja cato Ëjaë huiñaëpi ma'tëmopi tasi daripë quë'rona tütani yo'opi, quëna pé coje siosiconi ne taoni jo ëmëje'ena ja'rupi.

³ Mujuë ye'hueye miañe ñañeje pa'irepa paji'i. Cui'ne i ju'i capi po yëioje pa'ioirepa paji'i.

⁴ Jare ñani soldado paipi quëquë huesëni tsasijë ju'ise'eje pa'iohua'i de'ohuë.

⁵ Ja maca ëjaë jo'yaëpi capi, nomiohua'ire:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Tsoe yë'ëpi asayë, Jesure queni huani jeosiquëre mësaru co'eye.

⁶ Ñño peoji. Tsoe huëji'i, i case'eje pa'ye. Dani ñajë'ë, ite o'a sitore.

⁷ Sani esa cajë'ë, i ye'yacohua'ire: ‘I cato ju'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Yure jaje pa'ipi mësaru Galilea ja yë'ta'a tija'ma'pëna du'ru saija'quë api. Jarona ite ñaja'cohua'i a'ë, mësaru. Iyese'e pa'iji, yë'ë mësarute cast'i cuasase'e.”

⁸ Ja maca nomiohua'ipi esa tasi daripë quë'ropi ca'rajë cui'ne ai sihuacohua'ipi huë'huëjë saë'e, huajë cocare i ye'yacohua'i pa'isicohua'ire quëañu'u cajë.

⁹ Ja huë'huëjëna, Jesupi jaohua'ina ñaini pëpapi. Pëpaquëna, ja maca Jesure ire papi cajë i quëona su'cuajë de'oquëre pani cahuë.

¹⁰ Yo'ojëna, ipi capi, jaohua'ire:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Sani quëajë'ë, yë'ë yo'je tsire. Galileana sani yë'ere ñañe pa'iji.”

Soldado Paj Quëase'e

¹¹ Ja yë'ta'a nomiohua'i saijëna, yecohua'i soldado pai iti ñasicohua'ipi pai pa'i huë'ñana sani si'aye johua'i yo'oquëna, ñase'ere quëahuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire.

¹² Ëjaohua'ipi sani aiohua'i ja're coní cahuë, si'a yë'quë maca cuasaye pa'ijaquë cajë. Jaje cajë ja maca soldado paire jaiye curiquë isihuë.

¹³ Isijë cahuë, jaohua'ire:

“Mësarupi cajë'ë: ‘ñami yëquë cani huesësi maca Jesús ye'yaquë pa'isicohua'ipi dani i capë ñani sahuë.’

¹⁴ Jare pai ëjaëpi asa tija'ni, mësarute sañoje yo'oye pa'ito yëquëpi ite ca de'huacañu'u. Cui'ne ai yo'oye pa'itoje cocaija'cohua'i a'ë, mësarute.”

¹⁵ Ja maca soldado paipi curiquë imani, sani jare johua'i yëhuojë case'eje pa'ye quëahuë. Jaje pa'ina, yure iye mu'señaje judío pai cui'ne quëajë pa'icohua'i a'ë.

*Jesupi I Jëjo Daocohua'ire Cuñese'e**(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

¹⁶ Jaje du'ru ca nëose'e sëte i ye'yacohua'i once pa'iohua'i Galileana saë'e, Jesús quëa nëosi cutihuëna.

¹⁷ Jarona Jesure ñani ite do're ja'runi de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë, ja yë'ta'a yecohua'i jëa coejëta'a.

¹⁸ Ja maca Jesús jaohua'ire tsiojani capi:

“Yē'ēna si'aye tutu isise'e pa'iji, ma'tēmo cui'ne yeja cuañequērepa pa'ija'quēre.

¹⁹ Jaje pa'ina, saijē'ē, coa si'a yejaña pai pa'i hue'ñana. Sani yē'ēre ye'yecohua'ire necaijē'ē. Jaohua'ire Maija'quē mamipi, i mamaquē mamipi, cui'ne de'o joyo mamipi oco docaijē'ē.

²⁰ Jaje yo'ojē cui'ne ye'yajē'ē, yē'ē mēsarute cuañese'ere si'aye sehuojajē cajē. Cui'ne cuasajē'ē, yē'ēpi mēsarū ja're si'a mu'seña pa'iji, yeja carajaisi macaja'a.” De'oji. Jaje pa'ijaquē.

SAN MARCOS

Juan Oco Doquë Ayere Quëaye

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 De'o coca ñeje huëopi. Ñeje yo'opi, Ëjaë Jesucristo Maija'quë mamaquë.

2 Maija'quëre quëacaiquë Isaiaspi Maija'quë quëaquëna, toyapi, ñeje:
 “Yë'ëre quëacaiquëre du'ru jëjo saosi'i,
 saija'a ma'a ne de'huacaija'quëre.

3 Airopi j yë'ose'e jutaja'coa.

Ne de'huajë'ë,

Mai Ëjaë daija'a ma'a, nui ma'a hui'yocaijë'ë.”

4 Jaje pa'ina, Juan cuëne yejaja'a dai paire doquë daji'i. Jaje dai capi: Mësarujarë cuasase'ere jeoni ponëto oco doye pa'iji, mësaruc'oye yo'ose'e saide'huacaise'e pa'ija'core.

5 Judea quë'ro pai cui'ne Jerusalén daripë pai si'aohua'i j pa'i hue'ñana sani iohua'i co'aye yo'ose'e oijë quëajëna, Juanpi Jordán tsiayana dopi.

6 Juan caña cato camello ñañapi nese'e paji'i. Cui'ne j tēi cā cato cā'nipi nesico paji'i. I aiñe cato pu'su cui'ne mejaë paya paji'i.

7 Ñeje caquë paire quëaëña:

“Yë'ë jeteyo'je jerepa pa'ipi daiji. I jo'yaë në meni zapato joyecaiquëje pa'iyë'ë peoyë, ai teaye pa'i a'ë.

8 Ocopi dohuë, mësarute. Jesuta'a Maija'quë joyore isija'quë api.”

Jesure Doye

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 Ja mu'seña Jesupi Nazaret daripëpi de daquëña. Nazaret daripë cato Galilea quë'ro paji'i. Daquëna, Juanpi Jordán ñana dopi, Jesure.

10 Do tējina, Jesús tsiayapi tumaquëna, ma'tëmo jaca sacona, ñaëña. Ñaquëna, Maija'quë joyo ire pana nëca mequëña, su'teje pa'ipi.

11 Nëca meina, ma'tëmopi yë'ose'e jutaëña:

“Më'ë yë'ë mamaquë a'ë. Më'ëre ai yëyë. Ai sihuaquë pa'iyë, më'ëre.”

Jesure Neñaë

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Ja maca je'nërepa Maija'quë joyopi saëña, Jesure, yequë hue'ñana, pai peo hue'ñana.

13 Saëna, airo acohua'i quë'rona cuarenta mu'seña pa'ina, mënapic'oye yo'ojaquë caquë dani neñaëña. Mënapijaje yo'o tēji maca huiñaohua'ipi dani Jesure necateña.

Jesús Yo'o Huëoye, Galileana

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Juanre tsoe tseani cosi maca Jesús jeteyo'je saji'i, Galileana, de'o cocare quëaquë Diusu tē'te ayere.

15 Ñeje caquë quëapi:

“Tsoe tī'api, Maija'quë cuañe tē'te. Ja'yere pa'iji. Mësarujarë cuasase'e jeoni yeque cuasayena ponëjë'ë. Huaso cocare asajë'ë.”

Hua'ire Yo'ecohua'ire Soiye

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Jesupi Galilea jaira tět'ēpaja'a saina, Simón i yo'jei Andrés cōni hua'i huaterē jēo dēojēna, ñaēña, iti hua'i yo'ecohua'i sēte.

17 Ñani jaohua'ire capi:

“Yē'ē ja're daijē'ē. Yureta'a paire yo'ecohua'i pa'ija'cohua'ire nesi'i, yē'ēpi.”

18 Ca tējina, huaterē jēoni sateña, i ja're.

19 Satena, seña maca saina, Zebedeo mamajēpi Jacobopi i yo'jei Juanpi cōni yohuere ñu'ijē huaterēre que'que do'sejēna, ñaēña.

20 Ñani johua'ire soiña. Soina, jaohua'ije pēca ja'quere jēoni Jesús ja're sateña, i saina cōcaicohua'i ja're cōni yohuere pa'ina.

Co'a Joyore Hue'equē

(Lc 4.31-37)

21 Jēo saiscohua'ipi capernaum daripēna sa tī'ani, du'ru huajē mu'se Judea pai tsi'si huē'ena cacarena, ye'yaēña, Jesupi.

22 Ye'yaquēna, me nesiquēpi de'oyerepa ta'ñerepa ye'yaquē'ni, jaē, cuāñequēje pa'irepa ye'yaquē'ni. Maire ye'yacohua'i yo'oyeje yo'oye paji, cuasareña.

23 Cui'ne pai tsi'si huē'ere huati quē'i paquēña.

24 Pa'ipi caēña:

“¿Jesús Nazaret daripēpi daiquē me nesi'quē yēquere yo'oquē'ni? ¿Yēquere huasi'quē daiquē? Ti cuāñequērepa de'oquēni ñahuē, mé'ēre.”

25 Caquēna, Jesupi huatire caēña:

“Cama'ē pa'ijē'ē. Jaēte jēoni etajē'ē.”

26 Caquēna, asani hue'hue dahuēje pa'ye ju'iquēte yo'oni cuini etaēña, huati.

27 Jaje yo'ouna, ñani si'aohua'i quēquē huesēni sa'ñe seṭeña:

“¿Ique a'ni, iye? ¿Iquerepa huajē ye'yaye a'ni, iye? ¿Huatiohua'ire eto saotutire paque paji. Jaje paquēni i cuāñeñe sehujē etayē?”

28 Jaje Jesús yo'oyese'e esa Galilea yeja pa'icohua'i asa tī'areña.

Simón Pedro Huaore Jujuye

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Ye'ya tējini pai tsi'si huē'epi etani Simón cui'ne Andrés huē'ena cacaēña. Jacobo cui'ne Juan cōni cacareña, Jesús ja're.

30 Cacarena, Simón huao suña dahuere ju'io uico pacoña. Pa'iona, io ju'iñe quēareña, Jesure.

31 Quēarena, asani dani io jētēna tseani naē huēouña. Naē huēouna, suña dahuē jēouña. Jēouna, huēni si'aohua'ire aōña.

Jai Paire Ne Co'yaye, Jesús Yo'oquēna

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Na'iquēna, ēsē caje huesēquēna, ja daripē si'a ju'icohua'ire cui'ne huati quē'iohua'ire Jesús quē'rona dareña.

33 Si'a pai ja daripē acohua'i tsi'sireña, eta sa'ro quē'rona.

34 Tsi'sireña, jai paire jujuquēna, co'yareña, si'aohua'i. Si'aye ju'iñe pa'itoje de'oye jujuña. Cui'ne huati quē'iohua'i pa'ijēna, eto saouña, huatiohua'ire. Huatiohua'ipi tsoe Jesure ñareña. Jesupi huatiohua'i cayete ēsequē, cama'pē pa'ijē'ē, cani eto saouña.

Jesús Yēhuoye, Galilea Quē'rore

(Lc 4.42-44)

35 Ja yo'o tējini pēani cāni nea huē'ñarepa huēni saquēña, pai peo huē'ñana Maija'quēni casi'i caquē.

36 Ja caquëna, Simón cui'ne yecohua'i cõni tuteña.

37 Tuni tì'ani ìte careña:

“Si'aohua'i mè'èni co'eyë.”

38 Cajëna, Jesupi ìohua'ire caëña:

“Je darina sañu'u. Je darije cui'ne Maija'quë coca quëasi'quë daë'ë.”

39 Cani saquëña. Si'a hue'ña Galilea quë'roja'a sai si'a Judea tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëarojaquëña. Cui'ne huatìohua'ire eta saouña.

Jesús Jujucaiyë, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Jesús pa'i hue'ñana te'i ju'iquëpi daquëña. Ja'ju dahuë ju'ìne hue'equëpi dani do're ja'runi oi sequëña:

“Më'ëpi yëni ne co'yajë'ë, yë'ëre.”

41 Ju'iquëte oi ñaquë jëtëpi se patoquë caëña:

“Yëyë. Më'ëre jujusi'ì.”

42 Cani patoquëna, ti ju'ìne peoquëre pare ne co'yaëña, ìte.

43 Ne co'yani Jesupi yëhuouña, yë'ë ne co'yase'e quëama'ë pa'ijë:

44 “Yecohua'ire quëama'ë pa'ijë'ë, coa Maija'quë huë'e ñacaìohua'ì ëjaëse'ere ñojë'ë, Moisés cuañequë pa'ìse'ere ìsiquë mè'ë si'sire tsoa tosiquë pa'iyere ñoquë. Jaje yo'ouquëna, yecohua'ì ñajajë caëña. Cani jëjo saouña.”

45 Ti jujusiquëpi etani sani Jesús yo'ose'ere si'a hue'ña quëaëña. Quëaëna, Jesupi paì daripëa tiñarepa cacayë peouña. Peoquëna, hue'sere paì peo hue'ñare paquëña. Pa'iquëta'are paìpi ì quë'rona si'a hue'ña acohua'ìpi dateña.

2

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuyë

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Yequë huë'ñare panirojani tējini, tìjupë Capernaum yejana co'ì copì. Co'ìna, huë'ere pa'ìji asareña, yecohua'ì.

2 Asani esa tsi'sireña. Si'a huë'le tìmë huesëoña, so'o sa'ro peoyerepa. Jaje tsi'sirena, ì cato Maija'quë cocare quëaëña.

3 Quëaquëna, cajese'e ëmëohua'ìpi ju'iquëre hue'ejë dareña. Ì ju'ìne cato quë'quë dahuë paji'ì.

4 Dani jai paì pa'ijëna, Jesús pa'ì hue'ñana caca tì'añe peoquëna, ña jujani huë'e ëmëje'ëja'a coje neni ju'iquëre cai saihuëre uina, Jesús nëca hue'ñana casareña.

5 Jujucaija'quë api cuasajë yo'oyere ñani Jesús ju'iquëre capi:

“Tsihua'ë, mè'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaise'e a'ë.”

6 Jaje caquëna, ìti maca ñu'ìcohua'ìpi cuañese'e ye'yacohua'ì acohua'ìpi asani cuasahuë.

7 ¿Me yo'oquë jaje caquë'ni, iquë? Coa Maija'quëni cue'cuequë caji. Iye yeja acohua'ì paì co'aye yo'ose'ere sai de'huaye peoji. Coa Diususe'e yo'oye a'ë, ja cato.

8 Cuasajëna, Jesús ì joyopi ìohua'ì cuasase'e asani caëña:

“¿Me neñu'ju jaje cuasaye'ni, mësarù?”

9 Ique a'ni, ju'iquëre ai de'oye ca'ñe pa'ye: “Më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaise'e a'ë.” Panita'a caye, ‘Huëni mè'ë cai saihuë ìni saijë'ë.’

10 Jaje pa'ito mësarute ñnosì'ì, yë'ë Paì Mamaquë iye yeja pa'ì paì co'aye yo'ose'ere sai de'hua tutu paquë pa'iyere.”

Jaje cani ju'iquëre caëña:

11 “Më'ëni cayë, huë'ijë'ë. Më caìcore ìni hue'equë mè huë'ena saijë'ë.”

12 Jare caëna, ju'iquëpi i çaj sëohuë ini hue'equë saquëña. Saquëna, ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuareña, mai ña ma'ñere ñañë, cajë.

Jesupi Levíre Soiye
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Jesupi sani çuñña, jaira të'tëpana. Sani çouna, si'a pai i quë'rona tsi'sirena, ye'yaëña.

14 Ye'ya tëjini jerepa saina, Leví, Alfeo mamaquëpi pa'i do'i sai huë'ere ñu'ina, Jesupi ñani caëña:

“Yë'ë ja're daij'ë.”

Caëna, asani i ja're saquëña.

15 Jesupi Leví huë'ena sani ñu'i aina, jai pai pa'i do'i sëcohua'i cui'ne yecohua'i co'aye yo'ocohua'i cui'ne i ye'yacohua'i çoni te'e ñu'ijë a'teña.

16 Jesupi jaje jaohua'i ja're çoni ñu'i aina, ñaquë ñani cuañese'le ye'yacohua'ipi cui'ne fariseohua'ipi i ye'yacohua'ire seteña:

“¿Me není mësarute ye'yaquë pa'i do'i sëcohua'i ja're çoni cui'ne co'acohua'i ja're çoni ucuquë cui'ne aiquë'ni?”

17 Sejëna, Jesupi asani sehuouña, jaohua'ire:

“Huajëcohua'i cui'ne de'oye pa'icohua'i jujuquëre co'ema'cohua'i a'ë. Ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë. Yë'ë cato de'ocohua'ini soisi'i caquë daiye pahuë. Co'acohua'ini caquë daisiquë a'ë.”

Ai Ma'ñere Cajë Señe
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Fariseo pai ye'yacohua'ipi cui'ne Juanre ye'yacohua'ipi aima'pë Maija'quëre sejëna, yecohua'ipi ñani Jesús quë'rona dani seteña:

“¿Me yo'ojë më ye'yacohua'i aima'pë seña pañe'ni, Juan ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai ye'yacohua'ise'e aima'pë sejëna?”

19 Sejëna, Jesupi sehuouña:

“¿Hueja ao aija'cohua'ire soisicohua'i je'quë aima'cohua'ini iti hueja posëpi iohua'i ja're çoni pa'ito? Ipi pa'ito aiñe pa'iji.

20 Jaje pa'iquëta'are hueja posëje pa'ini yequë mu'se sio cuañoni ja macata'a aima'pë seja'cohua'i a'ë.

21 Ai ju'i care huajë çapi jaoma'cohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'i pa'ito jojajëna, huajë çapi quërësio ai ju'i care jerepa jai coje neñe pa'iji.

22 Cui'ne huajë cuiya'i çonore ai ca'ni topëna ayama'cohua'i a'ë. Ayasico-hua'i pa'ito huajë cuiya'i çonopi o'saquë qui'co joiye pa'iji. Ja maca yureta'a si'aye nejoñe pa'iji, çono cui'ne topëje çoni. Ja do'ire huajë cuiya'i çono ja're huajë ca'ni topëna ayaye pa'iji.”

Jesús Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Te'e mu'se Jesús huajë mu'se pa'ina, trigo tsioja'a saina, i ye'yacohua'ipi sa tëto saijë tëahuë.

24 Tëajëna, ñani fariseo paipi careña, Jesure:

“Ñajë'ë, jaohua'i yo'oyere huajë mu'se yo'oye peoji, huajëye pa'i mu'sere.”

25 Cajëna, ipi iohua'ire caëña:

“¿Maija'quë toyapë mësarú ñama'cohua'i a'ni? Toyase'e cato caji: Abitar Maija'quë huë'ere ñacaicohua'i ëjaërepa pa'i maca, Davidpi cui'ne i çocohua'ipi aiñe peoquëna, ai ëa ju'ijë.

26 David cui'ne i çocohua'i çoni cacani aore Maija'quë ña huë'ñana tëose'ere aë'ë. Iye ao cato Maija'quë huë'le ñacaicohua'ise'e ai ja'ñe pa'iji. Yecohua'ire ëse'e paji'i.”

27 Cui'ne jaohua'ire Jesupi caëña:

“Paini caquë Maija'quë huajë mu'se nepi. Páni paipi huajë mu'se do'ire ai yo'ojajë caquë neñe.

28 Yë'ë Pai Mamaquë cato huajë mu'se ëjaëpi yo'oyë.”

3

Jëtë Sëyë Huesësiquë

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Pai tsi'si huë'ena Jesupi tijupë cacapi. Cacaëna, jãrote jëtë sëyë huesësiquë paji'i.

2 Pa'ina, huajë mu'sere Jesupi jujuquëna, ñañu'u cuasajë cama'pë ñahuë, jujuquëna, sañope ite cañu'u cajë.

3 Ja maca Jesús jëtë sëyësiquëre ñani caëña:

“Huëni nëcani iye maca jopore pana dani nëcajë'ë.”

4 Jaje se cani yecohua'ire seji'i:

“¿Huajë mu'se ique yo'oyepi de'oquë'ni? ¿De'oye, panita'a co'ayere yo'oye, paire huasoye, panita'a paire huani jëoñe?”

Jaje caquëna, ti sehuoye pareña.

5 Jaje Jesús seni jujani pëi ñohua'ire ñapi, i cayere asaye coejëna, ñani. Jaje oi ña jujani ju'iquëre capi:

“Më'ë jëtëre pi'ñajë'ë.”

Caquëna, pi'ñapi. Pi'ñaquëna, i jëtëpi tsoe de'oco paji'i.

6 Jare ñani fariseo pai etasichua'ipi Jesure huani jëo ja'ñere ca de'huajë paë'ë, Herodes pai ja're çoni.

Jaira Të'tëpare Jai Pai Pa'iyë

7 Jesupi i ye'yacohua'i ja're çoni saji'i. Saina, jai pai tuteña, Galilea paipi.

8 Jaiye yo'oquëna, asa ti'ani Judea, Jerusalén, Idumea, Jordán je te'te quë'ro acohua'i, Tiro yeja acohua'i, cui'ne Sidón yeja acohua'i i quë'rona ñañu'u cajë dateña.

9 Jaje pa'ina, Jesupi i ye'yacohua'ire caëña. Yohuë ja'yena dajë'ë, paipi qui'ima'cohua'ini.

10 Iye cato capi jai paire jujuquëna, ñani ju'icohua'ipi ñini patoni co'yañu'u cajë yo'ojëna.

11 Cui'ne huatiahua'ipi ñini ñani do're ja'rujë cuijë cahuë:

“Më'ë cato Maija'quë mamaquë a'ë.”

12 Jaje cajëna, Jesús ai ësepi cama'pë caquë. Jaë api, quëaye coepi.

Jesupi Yë Sahuani Soiye

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Ja jeteyo'je ai çutihuëna tumani jãrona i yë sahua nëosichua'ire soina, dateña.

14 Datena, soipi, si'a jëña cayañoa pa'iohua'ire tsi'soni sahua nëosichua'ire yë'ë ja're pa'ijajë caquë jaohua'ire mësarute jëjo saosi'i yë'ë coca quëaja'cohua'ire.

15 Cui'ne ju'icohua'ire juju tutu cui'ne huatiahua'ire eto sao tutu isiña.

16 Icohua'i a'ë, doce i soisichua'i: Simón jare ñini Pedrorre hue'yopi.

17 Jacobo cui'ne i yo'jei Juan, Zebedeo mamajë paë'ë, cui'ne jaohua'ini hue'yopi Boanerges jaje cani cayë mujuë mamajë.

18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo cato Alfeo mamaquë Tadeo, Simón paji'i. Jaë cato judío pai de'oye pa'iyere caquë yo'o tsëcapë aquë paji'i.

19 Cui'ne Judas Iscariote paji'i, Jesure cosoquë yehuojä'quëje.

Jesús Co'a Joyo Tuture Paquë Caye
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Jaje quëa tējini i ye'yacohua'i ja're huë'ena cacaëña. Cacaëna, tijupë paipi tsi'si dateña. Tsi'si huesëjëna, ai yo'oye pa'ina, ai yo'ojë aiñeque pareña.

21 Jaje pa'ina, i cajeohua'ipi asani Jesure quërëjañu'u cajë dateña, coa cuepei neni yo'oji, caye pa'ina.

22 Cuañese'e ye'yacohua'ipi Jerusalénpi daisicohua'ipi careña:

“Huati ëjaë Beelzebúre hue'equëpi yo'oji. Jaje pa'ina, jaë tutupi co'a joñoare eto saoquë yo'oji.”

23 Jaje cajëna, ja maca Jesupi soiña, tiña asajajë caquë quëapi, pai yo'oyeje pa'ye ñeje caquë:

“¿Huati ëjaë pani me ija'a co'ye eto saoquë'ni?”

24 Paipi yeja ëjaëpi huasiquë pani, yecohua'ipi ini sañope yo'ojëna, uihuaquë coa carajaiñe pa'iji.

25 Cui'ne te'e huë'e acohua'ipi uihuajë huasichohua'i pani coa sa'ñe yo'ojë carajaiñe pa'iji.

26 Jaje huatipi ija'a sa'ñe uihuaquë pani quëcoye peoji. Jaje yo'oquë pani tsoe carajaisi'quë yo'oye pa'iji.

27 Ai tutu quë'i huë'e pa'ito cacaye peoji, i co'amaña sioñu'u cajë. Ini du'ru huenita'a i co'amaña jioye pa'iji.

28 Nuñerepa cayë, mësarute: si'aye pai co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye pa'iji. Cui'ne Maija'quëre co'a coca cayëje sai de'huacaiye pa'iji.

29 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë joyore sañope co'a coca casiquëre cato sai de'huacaiye ti peosipi. Si'anë do'i pasipi.”

30 Huatire hue'equë api casi do'ire, jaje Jesús quëaëña.

Jesús Pëca Ja'co Cui'ne I Yo'je Tsi
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Jesús pëca ja'co cui'ne i yo'je tsi cōni dani hue'sere pa'ijë Jesure quëacaija'quëre jëjo saoreña, daijaquë cajë.

32 Jare asani Jesús quë'ro jai pai ñu'ijë asacohua'ipi Jesure careña:

“Mé'ë ja'co cui'ne më yo'je tsi më'ëni soiyë, hue'sepi.”

33 Cajëna, sehuouña:

“¿Ne a'ni, yë'ë ja'co, cui'ne yë'ë yo'je tsi?”

34 Jaje cani i quë'ro ducohua'ire seña tējijani caëña:

“Iñore pa'iyë, ja'coje pa'iohua'i cui'ne yë'ë yo'je tsije pa'iohua'i.

35 Si'aye Maija'quë yëyete yo'ocohua'ipi yë'ë yo'jei cui'ne yë'ë yo'jeo cui'ne yë'ë ja'cohua'i pa'iyë.”

4

Taquë Yo'ose'eje Pa'ye Quëase'e
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Tijupë Jesús jaira tē'tēpapi ye'ya huëouna, jai pai i quë'rona tsi'si dateña. Jai pairepa tsi'si daijëna, Jesús ña jujani iti maca jaira huahua yona aya mëni ja'ruña, païse'e mejahuëre pa'ijëna.

2 Ja maca yureta'a jaiye ye'yaëña, pai yo'oyeje pa'ye ñeje caquë.

3 “Asajë'ë, iyere, taquë sani tase'ere.

4 Jaje sani taquëna, yequë çapi ma'ana tōmepi. Tōmeina, pi'api dani peo hue'ña çuce saopi.

⁵ Yequeë capi quëna yejana tomeo. Tomeni esa mëapi, peã yeja do'ire.

⁶ Jaje mëacota'are ësëpi ëo hueapi, tsita mema'coni.

⁷ Yequepi tomepi, miu pisi quë'rona. Jaje pa'ina, miu pisipi te'e ai de'oni hue hueapi. Jaje yo'oni quëima'o paco'ë, tase'e.

⁸ Yequeë capi de'o yejana tomepi. Tomeni mëani jaiye de'oye quëji'i. Iti ca yequeë nëapi quëji'i, treinta ca, yequepi sesenta ca cui'ne yequepi cien ca quëji'i."

⁹ Casi jeteyo'je caëña, jaohua'ire:

"Cajoro hue'ecohua'i pani, asajë'ë."

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quëaë'ni
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Quëa tëjisi jeteyo'je Jesús te'i pëaëña. Pëaëña, ñani i quëno maca i ye'yacohua'i ja're conï pa'icohua'ipi sëtëña: ¿Iohua'i ñañena conï ique yo'oyere quëaë'ni, jaje?

¹¹ Cajëna, ìpi sehuouña. Sejëna, Jesupi caëña:

"Mësarute Maija'quëpi ta'ñe asaye isipi, yahuese'ere ma'tëmo te'te ayere. Jaje pa'iquëta'are jaro tiro pa'icohua'ire cato iohua'i ñañe ayepi conï caquë quëaye pa'iji.

¹² Jaohua'ipi ñajëta'a ñañe pajajë caquë. Cui'ne asajëta'a ti jare caji cuasama'cohua'ipi pa'ijajë caquë, cui'ne asani ponëma'pëna iohua'i co'aye yo'ose'e sai de'huacaiye peojaquë caquë quëaye."

Taquë Yo'oyeje Pa'ye Quëaye
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Caëña, yequeje:

"¿Mësarü iye quëase'e asa ti'añe pa'ñe? ¿Jaje pani me yeque cui'ne pa'ye quëato asa ti'aja'cohua'i a'ni?"

¹⁴ Maija'quë coca quëaquë api, iti ca ta'ñeje pa'i. Maija'quë coca'ë, iti ca.

¹⁵ Ma'ana iti tomesë'eje pa'iohua'i pa'iyë, yecohua'i. Jaje pa'iohua'ipi Maija'quë coca asayë. Asarena, huatipi dani, peo hue'ña iohua'i asase'ere nejoñere quëaji.

¹⁶ Quëna yejana tase'eje pa'iohua'i a'ë, yecohua'i. Jaje pa'iohua'ipi ai yëjë asani sihuajë de'huayë, Maija'quë coca.

¹⁷ Jaje asacohua'ita'a quëcoma'pë ai yo'oyepi pa'ina, panita'a de'o coca do'ire paipi sañope yo'ojëna, yo'o jupani jeoñere quëaji.

¹⁸ Yecohua'ipi miu pisi quë'rona taëna mëañeje pa'iohua'ipi de'o coca asayë.

¹⁹ Asacohua'ita'a iye yeja co'amañare ai cuasajë jaiye co'amaña pa ëayepi cosoquëna, coa si'a co'amaña yë huesëni yo'ojë Maija'quë cocare nejoñe a'ë. Jaje yo'ocohua'i quëiñeje pa'ye de'oye pa'iyere iño ti'añe peoji.

²⁰ Yecohua'ipi de'o coca asani ti de'huacohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi jaiye quëiñeje pa'iohua'i pa'iyë, de'o yejajë pa'iohua'i. Yecohua'ipi treinta ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë. Yecohua'ipi sesenta ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi cien ca quëise'eje pa'iohua'i pa'iyë."

Toa Tsëo Pë Yo'oye Ayepi Ye'yaye
(Lc 8.16-18)

²¹ Caëña, cui'ne:

"¿Toa tsëo përe dani mahuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni panita'a çai saihuë huë'ehuëna nëcocohua'i a'ni? Pani, toa tsëo pë cato si'a hue'ña miaja'coni tiñare pana nëcöye pa'iji.

²² Yahuese'e pa'ise'epi si'aye t̄i'a ja'ñese'e a'è cui'ne pa'i ñama'pè pa'ijajè cajè yo'ose'ere si'aohua'i, asase'e pa'ija'coa.

²³ Mēsaruپی cajoro hue'ecohua'i sēte asa t̄i'ajè'è."

²⁴ Caēna, cui'ne:

"De'hua mēsaru asase'ere yo'ojè'è. Mēsaru yecohua'ire cuecueni isiyeje pa'ye mēsaru teje Diusupi cuecueni isija'què api. Mēsaruni jerepa isija'què api, iti asacohua'ini.

²⁵ Jaje pa'ina, paquēni jerepa isiye pa'iji. Cui'ne peoquēni jerepa a'ri maña i payeque jioye pa'iji."

Tase'e Mēañe Ayepi Quēaye

²⁶ Jesupi capi, cui'ne:

"Maija'què cuañe te'te cato yejana iti care taēna, iose'e mēañeje pa'ye a'è.

²⁷ Jaje pa'ina, ta tējisi jeteyo'je sani iti tasiquè caiji. Cāni tējini na'iquēna, huēiji. Jaje cui'ne mu'seña cui'ne ñamije tēto saiji. Yo'oquēna, tasi ca cato tsatani mēa huēoji. Jaje yo'oquēna, iti tasiquè cato huesèquè pa'iji, io yo'oye.

²⁸ Yejase'e ai de'oye necaina, mēaji. Du'ru macarepa iti ñe macapi mēaji. Jeteyo'je iti tsā'ña neji. Jeteyo'je iti ca yureta'a neji, iti tsā'ñaña t̄imè ja'ñe.

²⁹ Iti ca ya'ji tējisi maca iti ca tēasi'i caquè etaquè api. Jaje yo'oyeje pa'ye a'è, Maija'què te'te aye."

Mostaza Ca Ayepi Ye'yaye

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Yequeje caēna, Jesús:

"¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'què te'te aye, panita'a iquena conī caquè quēara'ye iohua'i asa ja'ñe?

³¹ Mostaza care yejana tañeje pa'ye a'è. Ja ca cato si'a soquè ca maña seña maca ai a'ri ca'è.

³² Jaje pa'iquēta'are tasicopi ai de'osico pani si'a soquè ñeña maña jerepa jaico ai de'ocōa. Jaje pa'ioipi jai soquè capēa pa'iona, pi'aje iona daijè pēa huajēje pa'icohua'i a'è, ja'o huē'ehuēna."

³³ Jaje Jesús ye'yapi, Maija'què coca. Jaiye iohua'i ñañe ayepi caquè iohua'i a'jiñe asa t̄i'añeque quēapi.

³⁴ Iohua'i ñañe ayepi caquè si'anè quēaēña. Coa peoye quēaye paēña. Jaje pa'iquēta'are i ye'yacohua'ise'ere si'aye i quēase'ere jare cayè caquè nuñerepa quēaēña, te'ohua'ire.

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Iti mu'se na'iquēna, ire ye'yecohua'ire caēna:

"Je tē'huina jeñu'u."

³⁶ Caēna, ja maca Jesús yohuēre pa'ina, paire jeoni sateña, Jesús ja're. Saijēna, cui'ne yequè yohuēja'a conī sateña.

³⁷ Saijēna, ai tutu huēouña. Jairapi ai to'aquè yohuēna ocopi t̄imēoña.

³⁸ T̄imēquēna, Jesuta'a sētipè què'rore coa ūi caquēña, i s̄iopè tēo pacona tēo paquè. Cāna, jaohua'ipi dani sētoni careña:

"Ye'yaquè, mai ne huesēyè."

³⁹ Cajēna, huēni tuture cuañeña. Cui'ne jairare caēna.

"Yo'oma'o pa'ijè'è."

Caquēna, tutupi jo'cua jeo nēquēña. Cui'ne jairaje tsīña de'huaje pa'io de'oña.

⁴⁰ Ja maca jaohua'ire caēna:

"¿Me yo'ojè ca'raye'ni? ¿Maija'quēpi ñacaiji, cuaca ma'ñe?"

41 Caquëna, ire ye'yecohua'ipi ña quëquëni careña:
 “¿Iqueire papi, iquë ja jerepa tuture cui'ne jairate cuãnequë'ni, cui'ne sehuoco?”

5

*Huati Quë'ire Gadara Aquëre Quëaye**(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)*

- 1 Jaira je të'huina ti'areña, Gadara quë'rona.
- 2 Yohuëpi Jesús ja'a tumaquëna, ju'isicohua'ire ta hue'ñapi te'i ëmë huati quë'ipi sañope daquëña.
- 3 Huati quë'i cato, ju'icohua'ire ta hue'ñare pa'iquë paquëña, quëna meapi hue'nu'u cajëta'a hue'ne peoquëpi.
- 4 Jëña nëcañoa conì jaiye huëtoje ipi naë tëte jeaëña. I jerepa tutu neñe peouña.
- 5 Ñami, mu'se ju'isicohua'ire ta hue'ñare ai cutihuëre pa'i cuiquë quëna pëapi co'ye huai yo'oquë paquëña.
- 6 So'opi Jesure ñani huë'huëni Jesús nëca macana ti'ani Jesús më'ëpi jerepa tutu paquë canì do're ja'ruña.
- 7-8 Do're ja'runa Jesupi caëña, huatire:
 “Iye ëmëre etajë'ë.”
 Caquëna, ai tutu caquë sequëña:
 “Jesús, Diosu ti ëjaërepa mamaquë ai yo'oyete yë'ëre isima'ë pa'ijë'ë.”
- 9 Seina, Jesupi jaëte caëña:
 “¿Ique mami a'ni?”
 Caquëna, sehuouña:
 “Yë'ë mami cato jai pai a'ë.”
- 10 Canì Jesure ai sequëña:
 “Iye huatìohua'ire yequë hue'ñana jëjo saoma'ë, iñore pa'ijajë.”
- 11 Caquëna, ja'yere jai sese dohuë cuti pèrepère aijë pa'ijëna,
- 12 Huatìohua'ipi asani setëña:
 “Sese quë'rona jëjo saojë'ë. Yëquëre jaohua'ina cacañu'u.”
- 13 Careña, de'oji saijë'ë caëna, etani sanì sesena cacareña. Cacarena, si'a dos mil sese huë'huëjé jai hua'que të'tëpapi tomejé jairana dutu juteña.
- 14 Jutena, sesere ñacaicohua'ipi ñani huë'huëni pai daripëna si'aye quëareña, iti yo'ose'e. Quëarena, paipi asani dateña.
- 15 Jesús pa'i hue'ñana ti'ani ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi caña suñasiquëpi de'o cocare caquë ñuquëña. Ñu'ina, ite ñani si'aohua'i ca'rareña.
- 16 Ca'rajëna, sese ñacaicohua'ipi Jesús yo'ose'ere quëareña, huati quë'ire yo'ose'e cui'ne sesere yo'ose'e conì.
- 17 Jaje quëajëna, asani Jesure saijë'ë, iño pa'ima'ë cajë, se huëoreña.
- 18 Carena, Jesupi yohuëna aya mëni sai huëoquëna, huati quë'i pa'isiquëpi ai sequëña, Jesure më'ë ja're conì sani pasi'i caquë.
- 19 Caquëna, Jesupi pa'ni sehuouña:
 “Më'ë huë'ena saijë'ë. Sani më'ë cajeohua'ire quëajë'ë, më'ë ëjaëpi oi ñani necaise'ere.”
- 20 Caëna, saquëña. Sani si'a jëña daripëa quëa huëouña. Ire Jesús necaise'ere quëaquëna, asani ai de'oye yo'ose'e pa'iji, careña.

*Ju'icopi Jairo Mamaco Jesús Ca'core Patoye**(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)*

- 21 Jesupi yohuëja'a cui'naëpi yequë të'tena jë'si maca jai pai tsi'si dateña. Jaje yo'ojëna, jaira të'tëpare pa'ina.

²² Ja maca pa'i tsi'si hue'ña cuañequëpi Jesús pa'i hue'ñana Jairo hue'equëpi ite ñani do're ja'runi,

²³ caëña:

“Ye'ë mamacopi ju'ni huesëco. Sani më'ë jëtëpi pato co'yacaijë'ë.”

²⁴ Seina, Jesupi i ja're çoni saquëña. Saina, jai pa'i cui'ne sateña. Jaje pa'ijë ite qui'i huesoreña.

²⁵ Jaje jai pa'i pa'i hue'ñare te'lo nomio doce ometëca ju'ico pacoña. Si'anë tsie cajequëna, ai yo'oco pacoña.

²⁶ Iote si'a jujucohua'i yo'o jujajëna, ai yo'oco pa'ico pacoña. Si'aye io paye juju do'ina sai saosico pacoña. Si'aye ja çone paëña, iote. Coa ai jerepa ai yo'oco pacoña, co'yaye peoyerepa.

²⁷ Jaje pa'ioipi Jesús cayere cajëna, asani dani jeteyo'jeja'a i ju'i çana patoña.

²⁸ Coa i ju'i çana patoni co'yasico pa'ija'coa'ë, caco.

²⁹ Pato macarepa tsie cajeye jëouña. Ja maca asoña, tsoe io çapë co'yasico pa'ie.

³⁰ Jaje yo'osi maca Jesupi asaëña, i tutupi ju'icore jujuse'e. Jaje pa'ina, co'ye ponëni paire ñani caëña:

“¿Nepi yë'ë ju'i çana patore'ni?”

³¹ Caquëna, i ye'yacohua'ipi careña:

“Tsoe më'ëpi pa'i qui'iyerepa pa'ie ñaquëta'a, çnepi patore'ni sequë'ni?”

³² Jaje catojë Jesús cato si'a hue'ña ponëquë ñaëña, nepi patore'ni caquë.

³³ Ñaquëna, ti co'yasicopi asani ca'raco tsasico dani i nëca hue'ñana tani io yo'ose'e nuñerepa quëaöña.

³⁴ Quëacona, Jesús jaore caëña:

“Huau maca yë'ëre cuasase'epi ne co'yahuë. Señaco saijë'ë. Iye ju'iñe ti ne co'yahuë, më'ëre.”

³⁵ Ja caquëna, yecohua'ipi dateña, pa'i tsi'si huë'e cuañequë huë'epi. Dani Jairore careña:

“Më'ë mamaco tsoe ju'isico paco'ë. Ye'yaquëre jerepa josa cama'ë pa'ijë'ë.”

³⁶ Caquëna, Jesupi asasiquëta'a asa ma'ñeje pa'ipi tsi'si huë'e cuañequëre caëña:

“Ca'rama'pë pa'ijë'ë. Maija'quëpi necaiquë api cuasajë'ë.”

³⁷ Jesupi saina, Pedro çoni Jacobo çoni cui'ne Jacobo yo'jei Juan çoni sateña. Yecohua'i çoni saie ëseiña.

³⁸ Tsi'si huë'e cuañequë huë'ena ti'ani ai yo'oye ñaëña, pa'ipi ai cuijë oijëna.

³⁹ Jaje oijëna, huë'e cacani jaohua'ire caëña:

“¿Me neni mësarü ai yo'ojë cajë cui'ne ai oiye'ni? I mamaco ju'ima'o paco'ë. Coa çaiço.”

⁴⁰ Caquëna, jaohua'ipi ire soreña. Sojëna, Jesús si'aohua'ire hue'sena eto saouña. Coa pëca ja'quëpi cui'ne pëca ja'copi çoni ju'isico pa'i hue'ñana cacareña.

⁴¹ Cacani ju'isico jëtëna tseani iote caëña:

“Talita cumi.” Mai coca cato “tsihua'o huë'ijë'ë” caye a'ë.

⁴² Jaje ca macarepa doce ometëca pacopi tsihua'o huëni cucoña. Jaje cu'iona, ñani de'oquëre papi yo'oji cuasareña.

⁴³ Jaje jujusiquëta'a ai ëseiña, yecohua'ire quëaye pajë'ë caquë. Tsihua'ore sani açore açojë'ë, caëña.

6

1 Jaropi etani i quë'rona co'iña, ire ye'yecohua'i ja're coní.

2 Huajë mu'se tì'asi maca pai tsi'si huë'ena ye'ya huëouña. Ye'yaquëna, i paipi ai de'oyerepa ye'yaquë'ni cuasareña. Jaje cuasajë careña:

“¿Jerona iquë jerepa si'aye ye'yei'ni? ¿Iquerepa ta'ñe ye'yaye a'ni, cui'ne nepi ite pai yo'o tì'a ma'ñe yo'o ja'ñe isire'ni?”

3 Iquë cato mai ñaquë api, María mamaquë api, huë'ña de'huaquë api, Jacobo, José, Judas cui'ne Simón maja'yë api, cui'ne i yo'jeohua'i je mai ja're coní pa'iyë, ñnore.”

Jaje cajë i caye asaye coereña.

4 Jaje cajëna, Jesupi jaohua'ire caëña:

“Si'a huë'ña yecohua'i cato Maija'quëre quëacaiquëre yëcohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are i yeja acohua'ipi cui'ne i cajeohua'ipi cui'ne i huë'e acohua'ipi coeyë.”

5 Jarona airepa pai yo'o tì'a ma'ñe yo'oye paëña, paipi ite asaye coe do'ire. Jaje pa'ina, coa ju'icohua'i mañase'ere pato co'yaquë a'ri pai mañare jujuña.

6 Jaje pa'ina, nequë api cuasama'pëna, ñani me yo'ojë jaje pa'iyëni cuasaëña. Ja jetyo'je yeque huë'ñana sani cu'i ye'yarojaquëña.

Jesupi I Ye'yacohua'ire Jëjo Saoye

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

7 I ye'yacohua'ire doce pa'iohua'ire soini, huatire eto saoj'a tutu isini cayaohua'ise'ere jëjo saouña.

8 Jëjo saokuë cuañeiña:

“Sama'pë pa'ijë'ë, ao tupë, curiquëje. Coa topë macase'e sajë'ë.

9 Cui'ne zapato cui'ne camisa sajë'ë, yeque suña ja'ñe sama'pë.”

10 Cui'ne caëña, jaohua'ire:

“Huë'ena cacasicohua'i pani iti macana pëajë'ë, ja daripë quëa tējini sai macaja'a.

11 Cui'ne yequë huë'ñapi mësarute coecohua'i pa'ito, panita'a asaye coecohua'i pa'ito mësaru quëo ya'o tsa'cuse'ere tì'to toni eta saijë'ë. Jaje yo'ojë ñnoñe pa'iji, iohua'ire sañope yo'oye. Nuñerepa cayë, pai ñape yo'ose'e ña mu'se tì'aëna, jaohua'ire ai co'ayerepa sañe pa'iji, mësarute ësesicohua'ire. Sodoma cui'ne Gomorra yeja paire cato a'ri ja'ye sañe pa'iji.”

12 Jaje jëjo saosicohua'ipi huajëye pa'iyena ponëñe pa'iji cajë quëareña, paire.

13 Cui'ne huatiahua'ireje eto saoreña. Ju'icohua'ire hui'yapepi nejëna, co'yareña, jai pai.

Juan Oco Doquë Ju'ñe

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 Ja maca romano pai ëjaë Herodesje asaëña, si'a pai Jesús yo'oye asajëna. Jaje asani Herodespi caëña:

“Juan oco doquëpi huë'ji'i. Jaje pa'ina, tutu paquë yo'oji.”

15 Yecohua'ipi careña:

“Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi.”

Cui'ne yecohua'ipi careña:

“Tsoe huë'ña Maija'quëre quëacaicohua'i pa'ise'eje pa'i api.”

16 Jare Herodespi asani caëña:

“Jaë cato Juanpi yë'ë cuañeina, si opë tëto tëasiquë api. Jaëpi ju'isiquëpi huëni yo'oji.”

17 Herodes cato Juanre tşëani quëna meapi huëni co'acohua'ire co huë'ñana co'aji'i, Herodías do'ire. Herodías cato yo'jei Felipe nëjo paco'ë. Jaje pa'ioni Herodespi yo'jei nëjore jioni i nëjore nepi.

18 Jaje yo'oquëna, Juanpi caëña, Herodesre:

“Më'ë yo'jei nëjoni jioni paye co'aji.”

19 Jaje caquëna, Herodíaspi Juanre ai coeco pacoña. Jaje pa'ina, huani jëosi'i cacota'a huani jeoñe ti'añe paña.

20 Herodespi ite Juanre nuñerepa de'oquë api caquë ca'raëña. Jaje pa'ina, ipi huani jeoñe ësequëna, paña. I caye si'aye asama'quëta'a Herodes cato i caye yë asaquë paquëña.

21 Jaje pa'iquëta'are Herodías ti'aoña, io huani jeoñe oise'e. Herodespi ite coasi mu'se ti'aëna, pai ëjaohua'ire, soldado ëjaohua'ire, cui'ne Galilea ëjaohua'ire soini ao ai maca.

22 Herodías mamacopi cacani de'oyerepa pairacona, ñani ai sihuareña, si'aohua'i iti ñacohua'i. Jaje pa'ina, Herodes sihuaquë caëña, nomi tsiore:

“Më'ë yëyere sejë'ë. Isisi'i, më'ëre.”

23 Cui'ne caëña, care payë. Coa caye pañë. Si'a co'amaña më'ë sese'e isiye pa'iji. Yë'ë cuañeñe jopore paja'a isinije isiyë, caëña.

24 Jaje caëna, asani sani pëca ja'core secoña:

“¿Iquere seja'coa'ni, ite?”

Cacona, ipi caña:

“Sejë'ë, Juan oco doquë siopëre.”

25 Jaje quëaona, asani pai ëjaë pa'i hue'ñana sani caña:

“Yurepi Juan oco doquë siopëre quëna de'huana ayasiconi isijë'ë.”

26 Jare pai ëjaëpi asani ai co'a juquëña. Jaje pa'iquëta'are tsoe ca huesosiquë sëte pañë caye peouña, cui'ne i soisicohua'ije asasi do'ire.

27 Ja do'ire jare iti macapi te'le soldadore jëjo saouña, Juan siopë quërejajia'quëre.

28 Caëna, soldadopi sani Juanre huani jëoni siopë yëto tëani quëna de'huana ayani dani isiña. Isina, Herodespi nomi tsiona isina, jaopi pëca ja'core isio.

29 Ja yo'ose'ere asani Juanre ye'yecohua'ipi dani Juan capë maca sani ta jëoreña.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aoñe

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Ja jeteyo'je doce paire jëjo saosicohua'ipi co'ini tsi'sini Jesure quëareña, iohua'io yo'ose'ere, cui'ne iohua'io ye'yase'ere.

31 Quëajëna, Jesupi caëña, jaohua'ire:

“Daijë'ë. Sani pai peo hue'ñana pëa huajëñu'u.”

Ao añeque peoyerepa pai tsi'si ja'ñere asaquë capi.

32 Jaje caëna, saë'ë, yohueja'a iohua'ise'e pai peo hue'ñana.

33 Jaje saijëta'are jai pai ñareña, i saiey. Jaje ñani Jesupi saiji cani huë'huëjë, i sai hue'ñana si'a daripëa pa'icohua'io sateña. Ja ti'ama'në du'ru ti'areña, paipi.

34 Jaje yo'ojëna, Jesupi yohuëpi tumani pai mañare teaye oi ñaëña, yëi ñama ñacaiquëre peocohua'ije pa'iohua'io mañapi. Pa'ijë yo'ojëna, ñani jaiye iohua'ire ye'ya huëouña.

35 Ai na'i huesëquëna, ñani i ye'yacohua'ipi ite careña:

“Tsoe na'iji, iño pai peo hue'ña'ë.”

36 Jëjo saojë'ë, sani pai pa'i hue'ñana ao maña hueroni aijajë. Iño cato peoyë, iohua'ire aña.

37 Cajëna, Jesupi sehuouña iohua'ire:

“Mësarupi aojë'ë.”

Caquëna, iohua'ipi careña:

“¿Jaje pa'ito yëquëpi sani veinte mil tē'ña do'ire papi pan hueroni aofne?”

38 Cajëna, Jesupi caëña:

“¿Je so pan paye'ni, iño? Sani ñajë'ë.” Caquëna, careña:

“Pa'iji, cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'i.”

39 Cajëna, Jesupi cuañeña, paire. Jaje pa'ito si'aohua'i tayahuëna ja'rujë'ë, caëña.

40 Caëna, cien païse'e cui'ne cincuenta paï de'o tsëcapëa ja'rureña.

41 Ja maca Jesupi cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire ini ma'tëmona ñaquë de'o'ji caquë Maija'quëre pëpani, panre i ye'yacohua'ina isiña. Isiquëna, jaohua'ipi paire se isicateña.

42 Ja maca si'aohua'i ani sihuacohua'i pateña.

43 Ani tējisi jeteyo'je ani jujase'ere tsi'soreña, doce do'rohuëa hua'ina cojë.

44 Ja pan aïsicohua'i cato cinco mil ëmëohua'i pateña.

Oco Da'ca Ëmëje'aja'a Cu'iyë
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi, du'ru saijë'ë, yohuëja'a Bet-saidana. Yë'ëse'e paire saiyë caquë pëpa tējini sasi'i, caëña.

46 Saiyë, caquë pëpa tējini ai cutihuëna Maija'quëre casi'i caquë saquëña.

47 Ñami de'osi maca Jesús te'i yejare pa'ina, yohuë saïsicohua'i cato jaira jopore pateña.

48 Jaropi pa'i i ye'yacohua'i ai yo'ojë co'mejëna, ñaëña, tutupi sañope tutuquëna. Je'në ñata tome maca Jesupi oco da'ca ëmëje'aja'a nëcaquë saquëña, i ye'yacohua'i quë'rona. Coa sa tëto sasi'quë saiyëje pa'ye saquëña.

49 Oco da'ca ëmëje'aja'a nëcaquë saina, ñani huati pa'ima'co cuasajë quëquëni cuihuë.

50 Si'aohua'i ñani quëquëni cuijëna, ipi capi, jaohua'ire:

“Ai yo'ojë cama'pë yë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë.”

51 Jaje cani johua'i pa'i yohuëna aya mëina, tutupi jëouna, ja maca merepa jaje yo'oquë'ni cuasajë ñareña, i yo'ose'e.

52 A'ri maña pan pa'ise'ere jaiye neni paire aose'ere cuasaye pareña, johua'i jayo jëa do'ire. Jaje pa'ina, ai cuasareña.

Genesaret Ju'icohua'ire Jujuyë
(Mt 14.34-36)

53 Jeni tï'areña, Genesaret yejana. Jarona johua'i yohuë sëa huahuoreña.

54 Yohuëpi sa tumasï maca Jesu api cajë ñareña.

55 Ñani ja maca si'a hue'ña cu'ijë ju'icohua'ire da huëoreña, caï saihuëre uijëna, Jesús quë'rona.

56 A'ri dari mañana saina, paï daripëana saina, tsio huë'ñana saina, ju'icohua'ire i sai ma'añana oereña, jujucajajaquë cajë. Jesure ai seteña, më'ë ju'i çana patoni ju'icohua'i co'yajajë cajë. Si'aohua'i i ju'i ca patocohua'i co'yareña.

7

Paire Co'aye Neñë
(Mt 15.1-20)

1 Jesús quë'rona Fariseo paï cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i tsio dateña, Jerusalënpï daisicohua'ipi.

2 Jaje daisicohua'ipi ñajëna, Jesús ye'yacohua'ipi jëña tsoama'pë aë'ë. Jaje tsoama'cohua'ipi aijëna, ñani cue'cuehuë, si'si jëñapi aiñë cajë.

³ Jaohua'i cato ja yè'ta'a ao aim'a'nè jēña tsoajë'ë. Aipë case'ere yo'ocohua'i paë'ë.

⁴ Jaje pa'iohua'ipi ao huero hue'ñapi co'ini ai jēña tsoacohua'i pateña. Cui'ne jaiye yeque yo'ocohua'i pateña, iohua'i aipë yo'oye, ucu duruhuëa tsoaye, quēna ne'ña tsoaye, caisi saihuë tsoaye, yo'ocohua'i pateña.

⁵ Jaje yo'ocohua'ipi fariseo pai cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi seteña, Jesure ñeje:

“¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'i jēña tsoajë'ë ja yè'ta'a aim'a'nè case'e yo'oma'pë, si'si jēñapi aiñe'ni?”

⁶ Jaje cajëna, Jesupi capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa jaje mësaru coa cacohua'i pa'ijëna, asaquë co'aji Maija'quëre quëacaiquë Isaias ñeje caquë toyapi:

Icohua'i cato yè'ëre coa yè'opose'e oiyë cayë.

Jaje pa'iquëta'are iohua'i joñoapi yè'ëre oiyë pañë.

⁷ Iohua'i yè'ëre señë cajë yo'oye do'i peoye a'ë.

Coa paise'e cuañese'ere ye'yajë yo'o do'ire.

⁸ ¿Me yo'ojë mësaru Maija'quë cuañese'ere yo'oma'pë yequere coa pai cuañese'ere yo'oye'ni? ¿Ucu duruhuëare tsoaye, quēna ne'ña tsoayere cui'ne jaiye jaje pa'ye yequeje yo'oye'ni?”

⁹ Caëña, Jesús yequeje:

“Mësaru aiohua'i case'ere yo'oñu'u cajë Maija'quë cuañese'ere tirona jëoni yo'oyë, mësaru.

¹⁰ Moisés cato capi: ‘Më'ë ja'core cui'ne më ja'quëre de'oye oi sañope cama'ë pa'ijë'ë. Pëca ja'core cui'ne pëca ja'quëre sañope co'aye caquëre cato huani jeoñe pa'iji.’

¹¹ Jaje case'e pa'iquëta'are mësaru cayë pa'iji: ‘Ja'quëre cui'ne ja'core cocaiye pañë. Si'aye yè'ë paye Maija'quëna isihuë.’

¹² Jaje mësaru cani cayë, ja'core cui'ne ja'quëre cocaiye peoji, cajë.

¹³ Jaje mësaru yo'ojë Maija'quë cuañese'ere pare jeocoyë, pai case'ere yecohua'ina se ye'yajë. Jaje pa'ye yequeje jaiye yo'oyë, mësaru.”

¹⁴ Tijupë Jesús soini capi, paire:

“Asajë'ë, si'a pai. Coa tayo asama'pë de'huajë'ë.

¹⁵ Si'aye ëmëje'epi se cacaye cato paire co'aye ne ma'ñe a'ë. Sa'nahuë joyopi co'aye etaye a'ë, paire co'aye si'si neñe.

¹⁶ Cajoro pacohua'i sête asajë'ë.”

¹⁷ Jaje casi jeteyo'je paire jëoni huë'ena Jesús cacasi maca i ye'yacohua'ipi ja case'ere quëajë'ë cajë seteña.

¹⁸ Sejëna, caëña:

“¿Jaje pa'ito mësaruje asa tì'añe pare? Mësarupi asahuë, si'aye ëmëje'epi cacase'e cato paire co'aye neñe peoji.

¹⁹ Ao cato joyona saiye paji. Coa ai ëtatu'una saise'epi jeteyo'je eta saiji.

²⁰ Cui'ne pai joyopi etaye a'ë, co'aye neñe.

²¹ Sa'nahuë joyore cayë jaropi etaji, si'aye co'aye cuasaye: yecohua'ini nomiohua'ire, ëmëre yo'oye, paire huani jeoñe,

²² co'amaña imañe, yecohua'i co'amañare pa ëaye ñañe, si'aye co'ayere yëye, cosojë yo'oye co'ayena sëo measicohua'i pa'iyë, yecohua'i payere ëa ñajë pëiñe, yequëna co'a coca ca ma'ñere se quëaye, jerepa pa'i a'ë cuasaye, cui'ne yecohua'i pa'iyere cuasacaima'pë coa josa yo'orojaiñe.

²³ Si'aye iye joyo sa'nahuëpi etaji. Japi paire si'si neñe a'ë.”

Yequë Yeja Acopi Jesure Sehuoye
(Mt 15.21-28)

²⁴ Jaropi Jesús Tiro cui'ne Sidón yejana saji'i, huë'ena cacani pajje huesëjajë yë'ere caquë. Yo'oquëta'are catiye peopi.

²⁵ Ja do'ire tsoe Jesu api asaco, huati quë'io pëca ja'copi i quë'rona dani do're ja'runi seco'e, huatire eto saocaijë'e, yë'e mamacore pa'icore.

²⁶ Ja o cato Sirofenicia pajio paco'e, yequë yeja aco.

²⁷ Jaje cacona, Jesupi capi, iote:

“Mamajëpi du'ru aijajë, co'aji, mamajë aïñere sioni jo'ya yaina isiye.”

²⁸ Caquëna, iopi sehuoña:

“Jaje pa'ijë'e, Èjaë. Jaje pa'iquëta'are jo'ya yaijë aicohua'i a'e, mamajë aijë ne to ne'ña mañaje.”

²⁹ Cacona, Jesupi caëña:

“De'oyerepa më'e cayë, tsoe më'e mamacore huati eta saji'i, señaco saijë'e, de'oji.”

³⁰ Caëna, huë'e ti'ani ñacona, cai saihuë uicopi mamaco tsoe huatire peo-copi de'oye pacoña.

Jesupi Asama'quëre Jujuye

³¹ Jesús Tiro yejapi etani Sidón yeja sa tëto sani cui'ne Decápolis daripëaje tëto sani Galilea jaira ti'aëña.

³² Jarote pa'ina, asama'quëpi cui'ne hua'hua coca caquëni dareña. Dani pato co'yacaijë'e, cajë seteña.

³³ Sejëna, Jesupi paj peo te'tena sani moñopi cajorona saquëña. Sa'i copi i moñona tse'seni tsemeñoje papiña.

³⁴ Papiquë ma'tëmona ñaquë ai yë'eni caëña:

“¡Efata!” Jaje cani capi, Hui'yojë'e.

³⁵ Ja maca tsoe cajoro hui'yopi. Ja maca de'oye coca caquë paquëña.

³⁶ Jaje yo'oni capi, jaohua'ire, yecohua'ire quëama'pë. Jaje caëna, coa jerepa quëareña.

³⁷ Quëarena, de'oyerepa yo'oquë'ni cuasajë careña:

“Si'aye de'oye yo'oji. Yo'oquëna, asama'cohua'ijë asacohua'i de'oyë, cama'cohua'ijë cayë.”

8

Jesupi Cuatro Mil Paire Aõe
(Mt 15.32-39)

¹ Jare ja mu'se jai paj tsi'sireña, tsi'sisicohua'ipi aïñe peoreña. Peojëna, Jesupi i ye'yacohua'ire soini caëña:

² “Teaye paj mañare ñañë, yë'e ja're tsoe tres mu'seña aïñe peocohua'ipi pajijëna.

³ Jaje aima'cohua'ini jëjo saoquë pa'ito jopo ma'ana dahuëra ju'ija'cohua'ipa'ini, yecohua'ipi so'opi daisicohua'ipi pa'iyë.”

⁴ Caquëna, i ye'yacohua'ipi careña:

“¿Me iño cato hueroni aõe'ni, pajje peo huë'ña?”

⁵ Cajëna, Jesupi sequëña:

“¿Je so pan paye'ni, mësarü?”

Seina, careña:

“Siete pan payë.”

⁶ Cajëna, asani paire cuañeña, tayahuëna ja'rujë'ë caquë. Ja maca siete pan ini Maija'quëre de'oji caquë pëpani. Ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina huahueni isipi. Isina, jaohua'ipi paire se aohuë.

⁷ Tsiaya hua'ireje pahuë. Pajëna, Jesupi cui'ne jaohua'ireje yo'oni huahueni i ye'yacohua'ina isina, se aohuë.

⁸ Si'a pai ani sihuacohua'i paë'ë, siete do'rohuëa nëapi, ani jujase'e.

⁹ Ja aísicohua'i cato cuatro mil paë'ë. Ja maca Jesupi johua'ire saiye cani

¹⁰ saji'i, i ye'yacohua'i ja're coní yohuëja' Dalmanuta yejana.

Pai Yo'o Tí'a Ma'ñere Yo'ojë'ë Cajë Señere
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Fariseo paipi dani Jesure sañope careña. Ite neñañu'u cajë seteña, pai yo'o tí'a ma'ñere ma'tëmo ayere ne ññojë'ë cajë.

¹² Sejëna, ai ëja yë'eni caëña:

“Me neñu'ju iye pai jaje seña'ni pai yo'o tí'a ma'ñere yo'o ññojë'ë cajë? Care payë, mësarute ññoñeje peoji, te'oreje.”

¹³ Jaje cani jeoni, cui'naëpi yohuëna aya mëni jaira je te'tena saquëña.

Fariseo Pai Co'ayere Neñe
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Pan huañeyeni saë'ë, ai ja'ñe peocohua'i, coa te'e panpë maca sahuë. Jaose'e yohuë paquëña.

¹⁵ Pa'ina, Jesupi johua'ire cuañeña. De'hua ñajë'ë, fariseo pai o'sa cui'ne Herodes pai o'sana co'me huesëye caquë.

¹⁶ Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi sa'ñe careña: pan peocohua'i datena caji.

¹⁷ Jaje cajëna, Jesupi asani caëña, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë pan peoyë, caye'ni? ¿Ja yë'ta'a huesëjë jaje caye? ¿Ai jëa joyore hue'eye, mësarü?”

¹⁸ ¿Cui'ne ti ñama'pë pa'iye, cui'ne asama'pë pa'iye, mësarü cajoropi? ¿Yë'ë ja'rë jaiye pan nese'e cuasaye pañe?

¹⁹ Mësarupi ñasicohua'ita'a cinco panpi cinco mil paire aose'e: ¿aøjëna, cui'ne je ja'ye nëaë'ni?”

Caquëna, johua'ipi sehuoreña:

“Doce do'rohuëa nëapi.”

²⁰ “¿Cui'ne cuatro mil paire siete pan pa'ise'epi aoto je ja'ye nëaë'ni?”

Caquëna, johua'ipi careña:

“Siete do'rohuëa nëapi.”

²¹ Jaje cajëna, ipi caëña:

“¿Ja yë'ta'a jaje ñasicohua'ita'a cui'ne huesëcohua'i pa'ijë jaje cuasaye'ni?”

Jesupi Ñama'quëre Fujuje

²² Ja jeteyo'je Betsaidana tí'areña. Tí'asi maca Jesús quë'rona dareña, ñama'quëni jujucaijë'ë cajë.

²³ Jaje cajëna, asani ñama'quë jëtëna tseani cajiquë pai daripëpi hue'sena etouña. Copi ñaco çana neni ina patoquë, sequëña, iDe'hue ña cuañoquë!

²⁴ Caquëna, ñama'quëpi caëña:

“Ñañë, paire. Ñaquëta'are soquë nëaje pa'yepi cu'iji.”

²⁵ Jaje caquëna, Jesupi tijupë ñaco çana patoquëna, yureta'a de'oyerepa ñaquë ponëni co'yasisquë paquëña.

²⁶ Ja maca Jesús huë'ena ite jëjo saokuë caëña:

“Pai daripë cacama'ë cui'ne yecohua'ireje quëama'ë pa'ijë'ë.”

*Pedropi Jesús Ayere Caye**(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)*

²⁷ Ja jetye'yo'je Jesús cui'ne i ye'yacohua'i çoni Cesarea cui'ne Filipino yeja pai a'ri darina sateña. Saijèna, ma'ana Jesupi sequèña, i ye'yacohua'ire:

“¿Iqueipi ye'ère caye'ni, pai?”

²⁸ Caquèna, johua'ipi careña:

“Yecohua'ipi mè'ère cayè, Juan oco doquè api. Yecohua'ipi cayè, Elíaspi. Cui'ne yecohua'ipi Maija'què jèjo daoquè api cayè.”

²⁹ Ja maca ipi sequèña, johua'ire: “¿Mésaruta'a iqueipi caye'ni, ye'ère?”

Caquèna, Pedropi caèña:

“Mè'è cato huasoquè Cristore pa'è.”

³⁰ Jaje caèna, Jesupi caèña, johua'ire:

“Yecohua'ire quèama'pè pa'ijè'è.”

*Jesupi I Ju'iñere Quèaye**(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Ja maca ye'ya huèoni ye'yaquè caèña. Pai Mamaquè ye'è ai yo'oye pa'iji. Aiohua'ipi ye'ère coeja'cohua'i a'è. Pai èjaohua'ije coeja'cohua'i a'è. Cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ije ye'ère coeja'cohua'i a'è. Jaje coejè ye'ère huani jeoja'cohua'i a'è. Jaje huani jeosicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huèija'què a'è.

³² Iye tiñarepa quèaèña. Quèaquèna, Pedro i te tirona sani caèña. Jaje yo'oto co'aji. Iye cama'è pa'ijè'è, ca huèoèña.

³³ Jaje caquèna, Jesús co'ye ponèni i ye'yacohua'ire ñaèña. Ñani Pedrore tutu caèña:

“Huati èjaè saijè'è. Iño pa'ima'è. Mè'è cato Diusu cuasayeje cuasama'què a'è. Coa pai cuasayere cuasaquè a'è.”

³⁴ Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire cui'ne paire soini caèña:

“Yè'èni tuñu'u cani co'ye de'oye pa'iyere huanèyejè'è. Jaje yo'oni mè'ère queja'core hue'oni tuijè'è, ye'ère.

³⁵ Jaje pa'ina, i pa'iyè jèasi'i caquè yo'oquèpi coa ne huesoja'què api. Jaje pa'iquèta'are ye'è do'ire cui'ne ye'è coca do'ire i pa'iyè nejosiquèpi pa'iyè ti'aja'què api.

³⁶ Jaje pa'ina, iquere cçcaiquè'ni, paipi si'aye iye yeja co'amaña ti'asicohua'ipi johua'i joyore coa nejoto?

³⁷ Joyore nejosiquè pani yecore ti'añe peoji.

³⁸ Yè'èni cui'ne ye'è cocare huajèya'ye quèama'quèpi cajè paini ca'rajè pasicohua'ire, ye'è Pai Mamaquèpi cui'ne huajèya'ye quèama'quèpi caquè coeja'què a'è, ye'è ja'què de'o tuture papi cui'ne i huññaohua'i ja're dai maca.”

9

¹ Cui'ne Jesús ca'quèña:

“Nuñerepa cayè, mésarute. Mésaru acohua'i iye maca pa'icohua'i ju'ima'pè pa'ija'cohua'i a'è, ma'tèmo te'te ñama'pè pani.”

*Jesús Tiñe Pa'i Ponèse'e**(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Seis mu'seña tètò saisi maca Jesupi Pedrore, Jacobore cui'ne Juanre sai saèña, ai cutihuèna. Jaroni i ju'i çà cui'ne i tsia tiñe pa'i ponèña.

³ Miacorepa iye yeja caña joja ti'añe peoji, jare coa sèsè pe, poja'iyeye poja'ico ponèña, i ju'i çà ye'hue pa'ioyerepa.

⁴ Ja maca ñareña, Elíasre cui'ne Moisésre Jesús ja're nècajè cocare cajèna.

⁵ Ja maca Pedropi Jesure caèña:

“Ye'yaquë, ¿de'oyerepa iño pa'iyeni, mai? Toaso a'ri huë'ña neñu'u. Më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e neñu'u.”

⁶ Jaje Pedro cani ti cuasama'ë capi, tsoe quëquë huesë sitopi. Si'ahua'i i ye'yacohua'i cato quëquë huesësicohua'i patëña.

⁷ Ja maca ma'tëmopi sirio iohua'i quë'rona nëca mequëna, asajëna, yë'ose'le pisiña:

“Iquë cato yë'ë mamaquë api. Ini ai sihuaquë pa'iyë. I cayere asajë'ë.”

⁸ Ja jeteyo'je coa Jesuse'le te'i paquëña.

⁹ Ai cutihuëpi cajequë Jesús i ye'yacohua'ire caëña, yecohua'ire mësarü ñase'le quëama'pë, yë'ë ju'isiquëpi huëisi maca quëajë'ë, caëña.

¹⁰ Jaje caëna, iohua'ise'e yahue de'huase'ere pareña. Jaje pajë coa sa'ñe seteña, iquere caë'ni, ju'isiquëpi huëisi maca quëajë'ë caquë.

¹¹ Jaje pa'ina, Jesure setëña:

“¿Me yo'ojë cuañese'le ye'yacohua'i Elíaspi du'ru daiye pa'iji, caye'ni?”

¹² Cajëna, ipi sehuouña:

“Nuñerepa du'ru daija'quë api. Dani si'aye ne de'huaja'quë api. Cui'ne ¿me caquë'ni, toyase'le yë'ë Pai Mamaquë aye? Ai yo'oja'quë api. Cui'ne pajie ite coëja'cohua'i a'ë, caji.

¹³ Jaje pa'iquëta'are yë'ë cayë tsoe Elías daji'i. Ini pai iohua'i yëyeje yo'ohuë, toyase'le cayeje pa'ye.”

Huatire Jesús Etose'

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jeteyo'je col'ireña, i ye'yacohua'i pa'i hue'ñana. Dani jai pai pa'ijëna, ñareña. Najëna, cui'ne i ye'yacohua'i ja're cöni sañope cajë pateña, cuañese'le ye'yacohua'ipi.

¹⁵ Jaje cacohua'ipi Jesure ñani se jëoni huë'huëni pëpareña, de'oquëre pa'ni cuasajë.

¹⁶ Ja maca Jesupi iohua'ire sequëña:

“¿Iquere sa'ñe yo'ojë care'ni, jãohua'i ja're?”

¹⁷ Seina, iohua'i ja're pa'isiquëpi sehuouña:

“Ye'yaquë yë'ëpi dahuë, huati quë'ini, yë'ë mamaquëre cama'quëni më'ëni ña cuañosi'i caquë.

¹⁸ Huatipi ite de'oye pa'ina, ne taoquë yo'oji. Yo'oquëna, siri yë'opoja'a mëaquë cui'ne cuji qui'coquë yo'oji. Jaje yo'oquë tutu peoquë de'o huesëji. Më'ë ye'yacohua'ire eto saocaijë'ë, caquë seni jujahuë, ne tã'añe peojëna.”

¹⁹ Caquëna, Jesupi caëña:

“¡Maija'quëpi necaiquë api cuasama'cohua'i! ¿Mësarü ja're yë'ë tsoe aquëpi pa'iyë? ¿Je ja'ye tsoerepa mësarute quëcoquë cöcai pa'ija'quë a'ni, jaje huesëto? Dajë'ë, tsihua'ëre.” 2

²⁰ Caëna, darena, huatipi Jesure ñani, hue'hue dahuë nequëna, sa tãni tearojani siri yë'opoja'a etoquë yo'ouña.

²¹ Jaje yo'oquëna, ñani Jesús caëña, pëca ja'quëre:

“¿Je ja'ye tsoe jaje yo'oquë pa'iquë'ni?”

Caquëna, pëca ja'quëpi caëña:

“Tsihua'ë pa'inë aquë api.

²² Yequere toana, tsiayana huani jëosi'i, caquë yo'oquë api, jaiye. Jaje pa'ina, më'ëpi yëquëre oi cöcaijë'ë, de'hue.”

²³ Caquëna, Jesupi caëña:

“Më'ëpi neñe pa'iji, cuasaquë pa'ito neñe pa'iji, si'aye.”

²⁴ Caquëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi cuiña:

“Neñe pa'iji, cuasayë. Cöcaijë'ë, ai jerepa jaje cuasa ja'ñere.”

25 Ai jerepa jai pai tsi'si daijēna, ñani huatire caēña:

“Huati asama'quē cui'ne cama'quē, yē'ēpi mē'ere cayē, etajē'ē. Iquē tsihua'ere jeoni sani cui'naēni cacaye pajē'ē.”

26 Caquēna, huatipi cuini yeque hue'hue dahuē se ne couña. Neni ju'ise'eje pa'ire jeoni saquēña. Jare ñani yecohua'i ju'isiquē pa'iji, careña.

27 Jaje cajēna, Jesupi ite jētēna tseani naē huēo nēcōña.

28 Ja maca Jesús huē'ena cacaēna, i ye'yacohua'ipi setēña:

“¿Me yo'ojē yēquē huatire eto saoye pare'ni?”

29 Cajēna, Jesupi caēña:

“Ñeje pa'i huatire cato coa aima'pē cui'ne Maija'quēre señepi eto saoye pa'iji.”

Tijupē Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Jaropi saijē Galileaja'a tēto sateña. Pajje huesējēna, sasi'i cuasaēña, Jesús.

31 Ja mu'se cato Jesús i ye'yacohua'ini quēaquē cuquēña. Yē'ē Pai Mamaquē cato tsea cuañosiquē pa'ija'quē a'ē. Jaohua'ipi huani jeoja'cohua'i a'ē caēña. Cui'ne caēña, toaso mu'seña pa'i maca ju'isiquēpi huēija'quē a'ē.

32 Jaje quēaquēna, i ye'yacohua'i asa tī'añe pareña. Pajēta'a seni asaye pareña, ca'rajē.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquē

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Capernaum daripēna tī'ani huē'ere pa'i maca Jesupi sequēña:

“¿Iquere mēsaru ma'a daini sa'ñe yo'ojē care'ni?”

34 Caquēna, sehuoma'pē pateña. Nepi jerepa pa'i pa'ija'quē a'ni, cajē sa'ñe yo'ojē casicohua'ipi ma'a dai maca.

35 Pajēna, ja'runi ñu'i doce i ye'yacohua'ire caēña:

“Si'aohua'ire tēto saisiquē pasī'i, cani si'aye yecohua'ire necaiquē jo'yaē pa'ire pa'iji.”

36 Jaje ca tējini tsihua'ere jopore pana nēcōni, su'cuani caēña, jaohua'ire:

37 “Yē'ēje pa'ire cuasajē tsihua'ere de'oye yo'ocaini yē'ēni yo'oye pa'iji. Yē'ere de'oye yo'oquē cato yē'ese'ere de'oye yo'oye peoji, cui'ne yē'ere jējo daosiquēreje de'oye yo'ocaiye pa'iji.”

Maire Sañope Yo'oma'quē Pani Maire Coçaiquē Api

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Ja maca Juanpi caēña:

“Ye'yaquē, yēquē ñahuē, mē'ē mamipi caquē huatire eto saoyēre. Ñani yo'oma'ē cajē ēsehuē, mai ja're cōni cui'ima'quēpi yo'oquēna.”

39 Caquēna, Jesupi caēña:

“Ēsema'pē pa'ijē'ē, yē'ē mamipi cajē pai yo'o tī'a ma'ñe yo'ocohua'ire. Jaohua'i cato yē'ere sañope cama'cohua'i a'ē.

40 Maire sañope yo'oma'quē cato mai te'tere pa'iji.

41 Mēsaruni yecohua'ipi yē'ē do'ipi cajē oco mañare ocuacohua'i pani de'huacaisi co'amaña paja'cohua'i a'ē, mēsaru Cristo acohua'ini de'oye yo'osi do'ire.

Co'aye Yo'oyena Taiñe

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Tayo yo'oyena ne taoyēre cato, quēna pēpi ñaje tēcana sēani jai tsiayana jeo de'o'ñe pa'i api, a'ricohua'ipi yē'ere cuasacohua'ire co'a de'huayēre.

⁴³ Jaje pa'ina, cayë mè'ë jètëpi tayo yo'oyena saco pa'ito tëto tējaj'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupëpi cacato toa yejana saiye peoye,

⁴⁴ pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.

⁴⁵ Më'ë nēcayopi tayo yo'oyena saco pa'ito tëto tējaj'ë. Ai jerepa de'oji, pa'i hue'ñana peo tupëpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya nēcañoa hue'equëpi toa yejana saito.

⁴⁶ Jaro pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.

⁴⁷ Panita'a mè'ë ñacoapi tayo yo'oyena saco pa'ito dutani jeocoj'ë. Ai jerepa de'oji, Diosu cuañe tē'tena te'e ñacoa hue'equëpi cacato. Ai jerepa co'aji, caya ñacoa hue'equëpi toa yejana saito.

⁴⁸ Jaro pecoje ju'ima'tona cui'ne toaje yayama'tona.

⁴⁹ Si'ahua'i toapi ne de'huasicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne si'aye Maija'quë coa isiye cato asipi, ne de'huase'e pasipi.

⁵⁰ Asipi io sēñere carajaisico pani co'aji, hua'i saraye. Jaje pa'ina, cayë: Mēsaru sai ja'ñere ne huesoma'pë pa'ij'ë, pai ja're sañope yo'oma'pë jo'cua de'oye pa'ij'ë."

10

Jesús Ye'yase'e Nomiore Jeocoye Ayere (Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Ye'ya tējini Capernaum sani Jordán ña oca tē'tena saquëña, Judea yejana. Jarona jai pai tsi'sireña, i pa'i hue'ñana. Tsi'sirena, ye'yaëña, i ye'yaye sēte.

² Fariseo paipi neñañu'u cajë sēteña, ñeje:

"¿Nějore jeoñe deoquë?"

³ Cajëna, ipi sehuouña:

"¿Moisés me cuañei'ni, mēsarute?"

⁴ Caquëna, careña:

"Moiséspi cuañepi pai ëjaëpi nejore jeoco toya ja'o necaquëna, jeocoye pa'iji."

⁵ Cajëna, Jesupi caëña:

"Ja cato Moisés cuañepi mēsaru joyopi de'oye cuasama' do'ire.

⁶ Ja'a Maija'quë si'aye yeja pa'iyë de'hua maca ëmëre cui'ne nomiore de'huapi.

⁷ Ja do'ire huejani pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jeoni nëjona tsioni pa'iyë pa'iji.

⁸ Ja maca caya hua'i pa'iyë pañë. Coa te'ijë pa'iohua'i pa'iyë.

⁹ Ja do'ire nejore jeoñe co'aji, Maija'quë de'oye ñacai tsiose'ere."

¹⁰ Huë'ena co'isi maca i ye'yacohua'ipi Jesure cui'nare seni coreña, nuñerepa asañu'u cajë.

¹¹ Cajëna, Jesupi caëña:

"Nějore jeoconì yecore huejaquë pani yeconì nomiore yo'oji, co'aye nejore paquëta'a.

¹² Nomioipi ëjere jeococicopi yequëre huejaco pani ëmëre yo'oco, ëjere pacota'a, jaöje co'aye yo'oco."

Jesús Tsire De'oyerepa Cacaiye (Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jesús quë'rona tsire dareña, ipi papicaija'quë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi tsire daco'hua'ire dama'pë Jesús quë'ro cajë ësereña.

¹⁴ Jaje ësejëna, Jesupi ñani pëi caëña, jaohua'ire:

“Coa ñajë'ë, tsjire jöhua'ise'e daijajë, ësema'pë. Ma'tëmo cato jaohua'ije pa'iohua'i tsecoa.

¹⁵ Nuñerepa cayë, mësarute. Maija'quë cuañe tē'te cacaye peoji, tsjje pa'iohua'i pa'iyë pani.”

¹⁶ Cani tsjire su'cuani sjiopëna jëñapi patoquë de'oye pa'ijë'ë, cacaquëña.

Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case'e

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaje yo'o tējini Jesús saina, te'i huë'huë tōme dani do're ja'runi caëña:

“De'lo ye'yaquë, ¿me nej'a'quë a'ni, ti pa'iyere t'i'asi'i cani?”

¹⁸ Caquëna, Jesupi caëña:

“¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, de'oquë. Coa Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.

¹⁹ Maija'quë cuañese'e më'ëpi asayë, paire huani jeoma'ë pa'ijë'ë. Yequë paconi yo'oma'ë pa'ijë'ë. Co'amaña ñama'ë pa'ijë'ë. Cosoma'ë pa'ijë'ë, yecohua'ire. Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core de'oye oi necaijë'ë, co'aye cama'ë.”

²⁰ Caquëna, Jesure ipi caëña:

“Ye'yaquë, yë'ë cato tsihua'ë pa'inëna, iye cuañese'e asani si'a mu'seña de'oye sehuohüë.”

²¹ Caquëna, Jesupi ite oi ñani caëña:

“Ja yë'ta'a te'lo carapi. Sani si'aye më'ë co'amaña isijë'ë. Isini ja curire peocohua'ina coa isijë'ë. Jaje yo'oni ma'tëmona jaiye paj'a'quë, isi tējini daijë'ë, yë'ë ja're con.”

²² Jaje caquëna, posëpi oi saquëña, jaiye co'amaña paquë sëte.

²³ Saquëna, Jesús ñani ite ye'yacohua'ire caëña:

“Jaiye co'amaña pacohua'ire ma'tëmo ma'a cacaye ai jëaji.”

²⁴ Caquëna, ite ye'yacohua'ipi ai cuasareña. Cuasajëna, Jesupi ca cōña:

“Huau dohuë, curiquëpi si'aye t'i'añë cuasacohua'i ma'tëmo ma'a cacaye peoji.

²⁵ T'i'añe paji, camellore miu ñaca cojeja'a jua etojaiñe. Jaje pa'ina, jaiye co'amaña paquëre cato ai jerepa jëaji.”

²⁶ Jaje caquëna, asani ai cuasa co'me huesësicohua'i pa'ijë seteña:

“Jaje pa'ito ¿nepi huaso cuañosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?”

²⁷ Sejëna, Jesupi jaohua'ire ñani caëña:

“Pai cato ne t'i'añe peoji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato ne t'i'añe pa'iji. Maija'quëre cato si'aye ne t'i'añese'e pa'iji.”

²⁸ Caquëna, Pedropi caëña:

“Ëjaë, yëquë co'amaña si'aye jëoni më'ëre tuë'ë.”

²⁹ Cajëna, Jesupi caëña:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Huë'ere, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yejaña yë'ë do'ire cui'ne huaso coca do'ire jeosicohua'i pani,

³⁰ iye yejana cien jerepa paj'a'cohua'i, huë'e, a'yëohua'ire, yo'jeohua'ire, ja'core, mamajëre, yejaña paj'a'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ipi jōsa yo'oye cui'ne ma'tëmona ti pa'iyere t'i'aja'cohua'i a'ë.

³¹ Jaje pa'iquëta'are yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'jere, pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yure jeteyo'jere pa'isicohua'ipi jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

Jesupi I Ju'i Ja'ñere Quëaye

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jesupi du'ru saina, i ye'yacohua'ipi jeteyo'je saë'ë, Jerusalénna tumaquëna. Saijêta'a merepa yo'oye pa'ija'coa'ni cuasajê quëquë huesësicohua'ipi saë'ë. Saijêna, ja maca Jesupi johua'ise'ere soini ite yo'o ja'ñere,

³³ ñeje caëña:

“Ñañë, mai Jerusalénna saiye. Jarona Pai Mamaquëre Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ina tseani isija'cohua'i a'ë. Isirena, jaohua'ipi yequë paina se isija'cohua'i a'ë, huani jeoja'quëre.

³⁴ Isirena, jaohua'ipi yë'ëre cue'cuejê copi tse'seja'cohua'i a'ë. Jeteyo'je yë'ëre huani jeoja'cohua'i a'ë. Huani jeorena, toaso mu'seña tasiquëpi huajëquë huëija'quë a'ë, yë'ë.”

Jacobo Cui'ne Juan Sese'e
(Mt 20.20-28)

³⁵ Ja maca Zebedeo mamajëpi Jacobo cui'ne Juan Jesús quëno macana dani seteña:

“Ye'yaquë, yëquëre necaijê'ë.”

³⁶ Cajëna caëña:

“¿Iquere necaiye'ni?”

³⁷ Caquëna, jaohua'ipi careña:

“Më'ë cuañe te'te de'o huë'ñare pana ëjaërepa de'oni ja'ru maca yëquëre më'ë ëja te'tena te'ire cui'ne më'ë ari te'tena te'ire ñojê'ë.”

³⁸ Sejëna, Jesupi caëña:

“Mësaru huesëjê coa señë. ¿De'hue mësaru yë'ë seje cono ucu ti'añe panita'a de'hue mësaru yë'ë do cuañoñeje pa'ye pa'ito tëto sani ti'añe? Yë'ë cato ai yo'oja'quë a'ë.”

³⁹ Caquëna, sehuoreña, ite:

“Yëquëje yo'o ti'aja'cohua'i a'ë.”

Cajëna, Jesús jaohua'ire caëña:

“Jaje pa'ire paji. Yë'ë ai yo'ose'eje mësaruje ai yo'oja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë do cuaño'se'eje pa'ye mësaruje do cuañoja'cohua'i a'ë.

⁴⁰ Yë'ë ëja të'huina cui'ne yë'ë ari të'huina ñu'iñe isiye peoji. Ja cato Maija'quëpi isi ja'ñe a'ë, i caquë ne de'huasicohua'ina.”

⁴¹ Jare asani diez, i ye'yacohua'ipi Juanre cui'ne Jacobore sañope pëti huëoreña.

⁴² Jaje sa'ñe pëijëna, Jesupi jaohua'ire soini caëña:

“Iye yeja cuañe ëjaohua'i cato si'aye ëjaohua'irepa de'ocohua'i a'ë. Cui'ne johua'i meñe acohua'ipi ëjaohua'ire pa'ë, cuasajê johua'ini ca'rajëna, pa'icohua'i a'ë.

⁴³ Mësaru cato yeque yo'oye pa'iji. Pai ëjaë pasi'i, cani yecohua'ini necaiquë pa'iye pa'iji.

⁴⁴ Cui'ne ai jerepa du'ru aquë pasi'i cani si'aohua'ire necaiquëpi jo'yaë pa'ijê'ë.

⁴⁵ Yë'ë Pai Mamaquë daima'ë paë'ë, paipi necaijajê caquë. Yë'ëpi paini necasi'i caquë daë'ë. Yë'ë ju'i do'ipi si'aohua'ire huasoyere caquë daë'ë.”

Bartimeore Ñama'quëre Jujuse'e
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jericó daripëna ti'asicohua'ipi iti daripëpi etareña, Jesús cui'ne i ye'yacohua'i cui'ne jai pai coní. Jaro eta huë'ñare Bartimeo ñama'quëpi da saicohua'ini curiquë seí ñuquëña, Timeo mamaquëpi.

⁴⁷ Ñu'iquëpi Jesús Nazaret aquëpi daiji asani cui huëouña:

“¡Jesús David mamaquë, yè'ë macare cõcaijë'è! ¡Ai yo'oyè!”

48 Caquëna, paipi pëijë ìte careña:

“Cama'ë pa'ijë'ë.”

Cajëna, ai jerepa tutu ca cõña:

“¡David mamaquë yè'ëre oi necaijë'è! ¡Ai yo'oyè!”

49 Caquëna, asani Jesupi caëña:

“Daijë'ë cajë'ë, ìte.”

Caëna, ñama'quëre careña:

“Ai pequë maca huëni saijë'ë, ì quë'rona. Mè'ëre soiji, ìpi.”

50 Carena, esa ì ëmëje'e ju'core se dutani Jesús quë'rona saquëña, tsoe nëine peoyerepa.

51 Jesús quë'rona saquëna, caëña, ìte:

“¿Me necaiyete yëquë'ni, mè'ë?”

Caquëna, ñama'quëpi caëña, ìte:

“Èjaë, yè'ë de'oye ñañere yëyë.”

52 Caquëna, Jesupi ìte caëña:

“De'oji, de'hue jujuquë api cuasato jujucasi'i, mè'ëre.”

Ca macarepa sëtani ñaëña. Ñani Jesús ja're saquëña.

11

Jesús Jerusalén Cacase'e

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén ja'ye macana tì'ani Olivos cutihuë je'ñerepa daripëa Betfagë cui'ne Betania daripëare pa'i Jesupi cayaohua'ire ì ye'yacohua'ire jëjo saouña.

2 Ñeje caquë:

“Je te'te a'ri daripëna sani tì'a maca mësarü ñaja'cohua'i a'ë, burro posëre papi päireje hue'ema'quëni, sëasiquëni. Nëina, joyeni dajë'ë.”

3 ¿Yecohua'ipi me neñu'ju saye'ni? cacohua'i pa'ito cajë'ë: ‘Èjaëpi cusi'i caquëna, sayë. Cuni tējini jëo daija'cohua'i a'ë, cajë'ë.”

4 Caëna, sani burrore tì'areña, ma'are sëasiquëpi hue'sere nëina, caca sa'ro yë'quë macare. Ñani ìte joyereña.

5 Joyejëna, ìti maca pa'icohua'ipi careña:

“¿Me neja'quëni burrore saye'ni?”

6 Cajëna, Jesús case'ejë careña. Cajëna, de'oji. Sajë'ë, careña.

7 Carena, Jesús quë'rona burrore dareña. Dani johua'i cañapi burro jetena jajereña.

8 Mëni ja'runa jai pai johua'i cañapi, ì sai ma'ana jaje oëreña. Yecohua'ipi jaiye ja'o tēteni da oëreña, ì sai ma'ana.

9 Du'ru saicohua'ipi cui'ne jeteyo'je saicohua'ipi sihuajë cuireña:

“De'oquërepa daiji, Maija'quë jëjo daoquë.”

10 ì cuañe maca jerepa de'oye pasio. Mai ñecuë David maca cuañe maca pa'ise'ejë Maija'quë ai de'oji.”

11 Jerusalénna cacani Maija'quë huë'ena sani cacani si'a huë'e ñani na'i huesëquëna, Betania quë'rona ì doce ye'yacohua'i ja're cõni saquëña.

Jesupi Higuera Soquë Yëre Pui Case'e

(Mt 21.18-19)

12 Ñatasi mu'se Betaniapi saijëna, Jesure ai ëaëña.

13 Ai ëaquëna, so'opi señaquë, higuera soquë yëpi ja'o quëi ñëpi nëcaofña. Nëcacona, iti ca pa'lma'quë caquë saquëña. Sani ñaquëna, coa ja'ose'e paquëña, iti quëima'a tëcahuë sëte.

14 Pa'ina, Jesús iti ñëre caëña:

“Yureta'a pai ocueye peosipi, më'ë quëise'e.”

Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi asareña.

Jesupi Maija'quë Huë'ena Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Ja jeteyo'je Jerusalén ti'ani, Jesús Maija'quë huë'ena cacani co'amaña huerojé cui'ne co'amaña isicohua'ire eto saofña. Curiquë cambia mesaña jë'je taño sauña. Cui'ne su'tere isicohua'i ñu'i sai jë'je taño sauña.

16 Maija'quë huë'ena co'amañare saye ëseña.

17 Eëseni ye'yaquë caëña:

“Toya pépë caji: ‘Yë'ë huë'e cato si'a pai Maija'quëre së huë'e hue'yoye pa'iji.’ Jaje pa'iquëta'are mësaruru cato co'amaña ñacohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

18 Jaje caquëna, asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi Jesure huani jëonere careña: ¿Me huani jëoja'cohua'i a'ni? cajë. Yecohua'i cato airepa de'oye ye'yaquë'ni cuasareña. Ja do'ire ëjaohua'ipi Jesure ca'rajë huani jëonere careña.

19 Nami de'oquëna, Jesús pai daripëpi tirona saquëña.

Higuera Soquë Yë Cuënese'e
(Mt 21.20-22)

20 Ntasi mu'se nea huë'ña saijë ñajëna, higuera soquë yë tsoe sucua mañaque cuëne huesësicopi pa'iona, ñareña.

21 Nani ja maca Pedro, Jesús case'ere cuasa ñajani caëña, ite:

“Ye'yaquë ñajë'ë, më'ë casi ñëre, tsoe cuëne huesëstico pa'ico.”

22 Caquëna, Jesupi i ye'yacohua'ire caëña:

“Nequëre papi cuasajë'ë, Maija'quëre.

23 Nuñerepa cayë, mësarute. Iye cutihuëre tsiayana jëjo saoye yëni Maija'quëre nequë api cuasani seto neñe pa'iji.

24 Nuñerepa cayë, Maija'quëre seni isija'quë api cuasato isiy pa'iji.

25 Maija'quëre së maca yequere sañope yo'oye pacohua'i pa'ini sai de'huacaijë'ë, Maija'quë ma'tëmo aquëpi mësaruru co'aye tayo yo'ose'e sai de'huacaija'quëre.

26 Jaje pa'iquëta'are mësarupi sai de'huacaima'cohua'i pa'ito mësaruru ja'quë ma'tëmo pa'iquëjë mësaruru tayose'e sai de'huacaiye pasipi.”

Jesús Cuañëñerepa Pa'iyë
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

27 Ja maca Jerusalëna co'ireña. Co'ini Jesús Maija'quë huë'ëja'a cu'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi Jesús quë'rona dani

28 ite seteña:

“¿Ique cuañëñepi iye më'ë yo'oquë'ni? ¿Nepi më'ëre cuañënequë ëjaëre carena, yo'oquëni?”

29 Cajëna, Jesupi caëña:

“Yë'ëjë mësarute ses'i te'ore. Mësaruru yë'ë señere sehuorena, yë'ëjë quëasi'i, yë'ëre cuañënequë jëjo daoquëre.

30 ¿Nepi Juan iti doquëre jëjo daore'ni, Maija'quë panita'a pai? Mësaruru sehuojë'ë.”

³¹ Jaje caëna, sa'ñe careña, ñeje:

“Maipi Diusu jëjo daosiquë pa'iji cato ipi sehuosipi ‘¿Jaje pa'iquëta'are mësaru me yo'ojë ite care paji cajë asaye pare'ni?’

³² Cui'ne paipi cuañesiquë pa'iji cayeje pañu'u.”

Si'a paí Juanre Maija'quë cocare quëaquë paji'i, cuasa do'ire ca'rajë.

³³ Jaje cani Jesure careña:

“Huesëyë.”

Cajëna, Jesupi caëña:

“Cui'ne yë'ëje, yë'ë cuañe tutu quëaye pañë.”

12

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Ja maca Jesús paí yo'oyeje pa'ye caquë quëaëña, ñeje:

“Paji'i, te'i paí yeja paquë. Jaje pa'ipi tapi, cuiya'i. Tani tu'rihuë tëhuopi. Cui'ne cuiya'i suni de'huaja'tojë nepi. Cui'ne cuiya'i tsio ëmë huë'epi tuijë si'a tsio ñaja'core nepi.

Jaje si'aye ne tējini co'amaña necaicohua'ini isi nëoni saji'i.

² Tëaye ti'asi maca i jo'yare jëjo daopi, co'amaña necaicohua'i quë'rona ite cajë necaise'e pa'iji, caquë.

³ Jaje jëjo daosiquëta'are co'amaña necohua'ipi tseani si'seni isima'pë jëjo saohuë.

⁴ Jaje yo'orena, iti tse aguëpi yequëre jëjo saopi. Jëjo saouna, jaëreje quëna pëapi jeahuë. Cui'ne siopëje a'si quë'ire tea ju'ijë yo'oni jëjo saohuë.

⁵ Jaje yo'orujë iti tse aquë ja yë'ta'api yequëre jëjo sao copí. Jëjo saosiquëni jaëni coa huani jeohuë.

⁶ Jëjo saouquë pequë yureta'a i mamaquëre pani jëjo saopi, yë'ë mamaquëre cato yo'oye peoji caquë.

⁷ Jaje caquë jëjo saosiquëta'are co'amaña necohua'ipi ñani 'iquëpi si'a co'amaña paja'quë api huani jëoni maipi iti tse acohua'i neñu'u,' cani huani jeohuë.

⁸ Jaje yo'oni tseani huani jëoni i capë hue'sena jeocohuë.”

⁹ Jaje quëa tējini Jesús sequëña:

“¿Me yo'oja'quë a'ni, iti yeja aquë?” Cani caëña, iti yeja aquë cato dani, huani jeaja'quë api, co'amaña necohua'ire. Huani jëoni yecohua'ina isija'quë api.

¹⁰ ¿Ñama'cohua'i a'ni toya pëpë caye? Ñeje caji:

Quëna pëa huë'e necohua'i yo'o jujani jeocosi quëna pëpi yure cato huë'ehuërepa ui quëna pë de'oye iti quëco pacorepa.

¹¹ Iye cato ëjaëpi jaje yo'opi. Jaje yo'ose'ere de'oyerepa yo'o u'ni cajë ñañë, mai.

¹² Casi maca Jesure tseañu'u cajë yo'oreña. Jesupi yo'ose'eje pa'ye caquë johua'i yo'oyere caëna, asani pëijë yo'oreña. Jaje yo'ojëta'a tseañe pareña, paini ca'rajë. Jaje pa'ina, yo'oma'pë pateña.

Jesure Sese'e Pa'i Do'i Saiñere

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Ja jeteyo'je Jesús quë'rona fariseo acohua'ire cui'ne Herodes acohua'ire jëjo daoreña, jahua'ipi ite neñajajë cajë.

¹⁴ Jaje daisicohua'ipi Jesure careña:

“Ye'yaquë, yëquë asayë, më'ë nuñerepa caquëpi pa'iyë, pai cayere asama'quëpi nuñerepa Maija'quë cocare caquëpi paire si'aohua'ire si'a yë'quë maca caquëpi pa'iyë. Jaje pa'ina, ¿de'oque pa'i do'ire romano pai ëjãna saiñe, panita'a pañe?”

¹⁵ Cajëna, Jesupi tsoe johua'i coa caye asani caëña:

“¿Me neñu'ju yë'ëre cosojë neñañu'u cajë caye'ni? Dajë'ë, curiquë të'quire ñaja'core.”

¹⁶ Darena, Jesús ñani sequëña:

“¿Ne tsia'ni ico? ¿Cui'ne, ne mamire toyasicoa'ni?”

Caquëna, sehuoreña:

“Romano pai ëjaë mamipi toyasicoa.”

¹⁷ Cajëna, Jesupi caëña:

“I tseco pa'ito ina isijë'ë. Maija'quë tseco pa'ito Maija'quëna isijë'ë.”

Jaje sehuouna, airepa de'oyerepa caë'ni, cuasareña.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Seña.

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Jesure ñañu'u cajë dateña, saduceo pai acohua'ipi. Jaohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i pateña. Jaohua'ipi careña, ñeje:

¹⁹ “Ye'yaquë, Moiséspi yëquëre toyani jecoa'ajli, maja'yëpi huejani mamajëre peoquë ju'isiquë pa'ito yo'jeipi huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire.

²⁰ Te'ipi siete mamajë ëmëohua'ire paëña. Paquëna, jaohua'i aquë maja'yëpi huejani mamajëre peoquë juji'i.

²¹ Juquëna, yo'jeipi hua'jeore huejapi. Jaëje mamajëre peoquë juji'i. Juquëna, yo'jeipi huejani cui'ne yo'opi.

²² Jare jajese'e si'a tsëcapë hua'jeore huejajë juju sahuë, si'aohua'i mamajëre peocohua'i. Ja jeteyo'je ioje juco'ë.

²³ ¿Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ne nëjo pa'ija'coa'ni, te'oni siete pairepa huejasico?”

²⁴ Cajëna, Jesupi sehuouña:

“Mësaru coa tayo huesëjë cayë, Maija'quë tuturepa cui'ne Maija'quë toya pëpë ñama' do'ire.

²⁵ Ju'isicohua'ipi huëisicohua'i cato huejaye peoji. Mamajëre isiye peoji. Ma'tëmo huññaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

²⁶ ¿Ju'isicohua'i huëiye ayere, toyase'e mësaru ñama'cohua'i a'ni, Moisés toyase'e jaropi caji, Maija'quë a'ri soquë yëpi toaje pa'io tsë'isicopi case'ere? Yë'ë cato Abraham Diusu a'ë, Isaac Diusu a'ë, cui'ne Jacobo Diusu a'ë.”

²⁷ Diusu cato ju'isicohua'i Diusu peoji, huajëcohua'i Diusupi. Jaje pa'iquëta'are mësaru coa tayo huesëni yo'ojë cayë.”

Si'a Cuañese'e Jerepa Pa'ye

(Mt 22.34-40)

²⁸ Sa'ñe yo'ojë cajëna, Jesupi si'aye tayoma'ë sehuoquëna, asasiquëpi cuañese'e ye'yaquëpi titani sequëña:

“¿Jeco a'ni, du'ru macarepa huëo maca cuañesico jerepa pa'io?”

²⁹ Caquëna, Jesupi caëña:

“Du'ru macarepa cuañese'e si'aye jerepa pa'io cato caji: Israel pai asajë'ë, mai Ejaë Diusure. Jaëse'e te'i pa'iji.

³⁰ Oijë'ë, Ejaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyopi, si'a më'ë cuasayepi cui'ne si'a më'ë tutupi. Jaje caji, cuañese'e du'ru macarepa aye si'aye jerepa pa'ye.

³¹ Cayaye acoje jare cui'ne pa'io. Jaopi caji ñeje: 'Oijj'ë, më'ë quëno maca pa'iquère më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye.' Yeque jerepa pa'ye peoji."

³² Jaje sehuouana, cuañese'e ye'yaquëpi caëña:

"De'oyerepa cahuë, më'ë ye'yaquë. Peore paji, yequë Diosu. Te'i pa'iji, Diosu. Nuñerepa cahuë, më'ë.

³³ Jaje pa'ina, Maija'quère si'a më yëye oiyeppi si'aye më asaye oiyeppi cui'ne si'a joyo oiyeppi cui'ne si'a tutu oiyeppi, cui'ne mai quëno maca pa'iquère co'ye oiyeje pa'yepi, ja oiyeppi jerepa pa'ye a'ë, Maija'quère isiye, cui'ne ëojë señe jerepa."

³⁴ Si'aye nuñerepa caquëna, Jesupi ñani caëña:

"Më'ëre Maija'quë cuañe te'te so'ore pa'iyepi paji."

Jaje caëna, asani yecohua'i'je ite seni coñe päreña, si'aye asaquë api cajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Maija'quë huë'ena ye'yaquë Jesús caëña:

"¿Me yo'ojë cuañese'e ye'yacohua'i Cristo cato David mamaquë api cayeni?"

³⁶ David jare ipi capi. Maija'quë joyopi quëaquëna, ñeje capi:

Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:

'Yë'ë ëja te'tena ja'rujë'ë,

yë'ëpi më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me macaja'a.'

³⁷ ¿Jaje pa'ito me Cristo David mamaquë pa'iquë'ni, Davidpi Cristore yë'ë ëjaë hue'yoto?"

Jaje caquëna, jai pai tsi'sisicohua'ipi ai yëjë asareña.

Jesupi Sañope Case'e Cuañese'e Ye'yacohua'i

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesupi caëña, i ye'ya maca:

"De'hua ñajë'ë, cuañese'e ye'yacohua'i yo'oye ye'yema'pë. Jaohua'i cato tosa caña suñani cui'ne paipi de'oye pëpajajë cajë yo'ocohua'i a'ë.

³⁹ Jaohua'i cato de'o ñu'i saire pai tsi'si hue'ñana co'eni ja'rucohua'i a'ë, cui'ne de'o hue'ñana ajoje aicohua'i a'ë.

⁴⁰ Hua'jeohua'i huë'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë. Paipi de'ocohua'ire pa'ë cajajë cajë tsoaye Maija'quère señe cajë yo'ocohua'i a'ë. Jaohua'i a'ë, iti jerepa si'se cuñoja'cohua'i, jaje yo'osi do'ire."

Peocopi Isise'e

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Jesús Maija'quë huë'ere paquëña, Maija'quëna curi isi mahuë je'ñere pare. Jarote ñu'i ñaquëna, jaiye curi pacohua'i daijë iti mahuëna ayareña.

⁴² Ayajëna, ñaquë ñu'ina, hua'jeo maca curiquë peocopi dani caya cobre të'ñare ayaoña, jai do'i peoyere.

⁴³ Jaje ñani i ye'yacohua'ire soini caëña:

"Nuñerepa cayë, mësarute. Jao hua'jeo co'amaña peocopi si'aohua'i curi ayaye jerepa ayao do'i quë'yerepa.

⁴⁴ Yecohua'i cato johua'i huero jujase'ere isiyë. Jaje pa'iquëta'are ico cato peocopi si'a mañare isi sao."

13

Jesús Quëase'e Maija'quë Huë'ere Nejo Ja'ñere

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Maija'quë huë'ëpi Jesús eta maca i ye'yaquëpi caëña:

"iYe'yaquë, iye quëna pëare ñajë'ë, cui'ne jai huë'ñare!"

2 Jaje caquëna, Jesupi sehuouña:

“¿Jai huëñare ñaquë caquë? Ja më'ë ñase'e yequë mu'se, peo ja'ñe a'ë. Quëna pëapi tuñajë nese'e si'aye nejo ja'ñe a'ë.”

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Ìño Ja'ñe

(Mt 24.3-28; Lc 17.22-24; 21.7-24)

3 Ja maca Maija'quë huë'e je'ñere pare Olivos cutihuë pa'icona sani Jesús ja'rusiquëpi ñu'ina, Pedro, Jacobo, Juan cui'ne Andrés cõni pai asama'tona seteña:

4 “Je yëhua jaje yo'o ja'ñere më'ë caë'ni, yëquëre quëajjë'ë. ¿Me pa'ija'coa'ni, iti yo'o ñño ja'ñe ja yo'oye tì'a maca?”

5 Cajëna, Jesupi sehuouña:

“De'huarepa ñajë pa'ijë'ë, mësarute coa cosojëna, sehuoye.

6 Jai pai yë'ë mamire cajë 'yë'ë a'ë, Cristo' caja'cohua'i a'ë. Jaje cajë coa cosojëna, sehuoja'cohua'i a'ë, jai pai.

7 Jaje pa'iquëta'are mësarupi huajo coca cui'ne uihuaye asacohua'i pani quëquëma'pë pa'ijë'ë. Ja cato jare jaje yo'oye pa'ina, yo'o'ji. Jaje yo'onuje ja yë'ta'a carajaimë peosipi.

8 Yequë pai tsëcapëpi yequë tsëcapëre se uihuaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequë yeja paipi se uihuaja'cohua'i a'ë. Si'a hue'ña yeja ñu'cuyey pa'ija'coa. Cui'ne aopi peoquëna, ai éa ju'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne ai yo'oyepi pasipi. Iye pasipi, du'ru macarepa ai yo'oye.

9 De'hua mësaruja'a co'ye de'oye ñajë'ë. Mësarute cato paipi tseani pai ëjaohua'ina isija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi cuañejëna, mësarute pai tsi'si hue'ñana si'sejë yo'o'ja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojëna, mësarupi yë'ë do'ire ññoja'cohua'i a'ë cuañecohua'i cui'ne si'a pai ëjaohua'i ña hue'ñana.

10 Ja yë'ta'a carajaima'ne de'o cocare quëaye pa'iji, si'a hue'ña.

11 Mësaruni ëjaohua'i quë'rona sasicohua'i pa'ito ¿me caja'cohua'i a'ni? cuasama'pë pa'ijë'ë. Cajë'ë, Maija'quë isi cocapi, ja maca cato. Jaje pa'ina, mësarupi caye paja'cohua'i a'ë, Maija'quë joyopi caja'quë api.

12 Te'e tsëcapë acohua'ipi yo'jeire panita'a maja'yëre quëa yehuoja'cohua'i a'ë huani jeojë'ë, cajë. Pëca ja'quëohua'ipi mamajëre quëa yehuoja'cohua'i a'ë, cui'ne mamajëpi pëca ja'quëohua'ire sañope yo'ojë huani jeoja'cohua'i a'ë.

13 Si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire. Jaje pa'iquëta'are yo'o jujama'quëpi huaso cuañoja'quë api nuñerepa yo'oquëpi.

14 Maija'quëre quëacaiquë Daniel toyaquë pa'ajji, si'si nequëpi cui'ne coa nejoquëpi si'si pa'ima'tore pa'ina, ñani Maija'quë toya ja'o ña'quëpi asa tì'a'ne pa'iji. Ja maca Judea pa'icohua'ipi ai cutihuëana catiye pa'iji.

15 Ja mu'se huë'e ëmëje'e totore pa'iquë pani cajeni cacani co'amañare sasi'i caquë yo'oma'ë.

16 Tsiore pa'iquë pani co'ini caña sasi'i caquë yo'oma'ë pa'ijë'ë.

17 Ja mu'seña nomiohua'i tsi'ëtapëa pa'icohua'i cui'ne tsi'mañare pacohua'i ai yo'o'ja'cohua'i a'ë, teaye.

18 Mësaruto cato Maija'quëni sejë'ë, sësë mu'seña catiye peoja'core.

19 Si'aye ai yo'oye tëto saise'erepa pa'ija'coa. Ja mu'seña cato ai co'a mu'seña pasipi, yeja de'hua maca peopi. Cui'ne jeteyo'je peosipi, ja jerepa ai yo'oye.

20 Ja mu'seña Èjaëpi ja yo'oye tëama'quë pa'ito te'ijë jëaye peo'ñe pa'io. Jaje pa'iquëta'are i sahuasicohua'ini i paini caquë ja ai yo'oyere tëaquëna, yecohua'ije cõni jëaja'cohua'i a'ë.

21 Mësarute yecohua'ipi 'ññore pa'iji, Cristo ñajë'ë, cacohua'i pa'ito asama'pë pa'ijë'ë, panita'a 'Jetore pa'iji.' Catoje sehuoma'pë pa'ijë'ë, iohua'i caye.

22 Coa cacohua'i daija'cohua'i a'ë. Yë'ë a'ë, Cristo cacohua'i, cui'ne Maija'quë cocare quëacohua'i a'ë cacohua'ije daija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi pai yo'o t̄i'a ma'ñere yo'o iñoja'cohua'i a'ë, coa cosoñu'u cajë. Jajë yo'ojëna, Maija'quërepa sahuasicohua'ique jaohua'ire sehuoye ja'i maca yo'oja'cohua'i a'ë.

23 Jajë pa'ina, mësarute du'ru quëa nëohuë de'oye ñajë pa'ijë'ë, caquë.

Pai Mamaquë Dani Coñe
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

24 Jajë ai yo'o mu'seña tëto saisi maca yureta'a, ësepi yaya huesëja'quë api. Ñañëje miañe paja'quë api.

25 Ma'ñocoje ma'tëmopi tømëja'cohua'i a'ë. Jajë yo'o maca ma'tëmo tuture paque tsasija'coa.

26 Ja maca sirija'a tutu quë'ire papi cui'ne de'oquëre papi Pai Mamaquë daija'quë api.

27 Ja jeteyo'je i huiñaohua'ire cuañesipi, i sahuasicohua'ire cajese'e tutu jupëapi i paire ts'i'sojë'ë, caquë si'a huë'ña pa'icohua'ire.

28 Higuera soquë yë yo'oye ayere ye'yejë'ë. Ja soquë yë cato huiña capëa pa'i maca je'nërepa ja'o eta huëcooa. Eta maca ñani cacohua'i a'ë, utëcahuë t̄i'aji.

29 Ja yo'oyeje pa'ye mësarupi ñajëna, yë'ë case'epi t̄i'acquë tëto saina, ñajë je'në ja'yere eta sa'rore pa'iji cayë.

30 Nuñerepa cayë, ja yë'ta'a iye maca pa'icohua'i ju'ima'në tëto saija'coa, iye.

31 Ma'tëmo cui'ne yeja pani jujani carajai ja'ñe a'ë. Jajë pa'iquëta'are yë'ë coca cato yë'ë case'eje ti pa'i ja'ñe a'ë.

32 Iti mu'se cui'ne hora pai huesëyë. Huiñaohua'ije cui'ne Maija'quë mamaquëje huesëji. Si'aohua'i huesëyë. Coa ja'quëse'e asaji, iti mu'se.

33 Jajë pa'i do'ire, mësaru cato si'anë sëtasicohua'ije pa'iohua'ipi ñajë sejë pa'ijë'ë, i dai hora huesëye sëte.

34 Yë'ë dai maca cato te'i so'ona sai huëoni ja yë'ta'a huë'epi saima'në i jo'yare pai ñapere co'amaña yo'o ja'ñe isini cui'ne eta sa'ro ñacaiquëre cuañeni ñajë'ë cani saise'eje pa'iyë a'ë.

35 Jajë pa'ina, mësaru cato sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë, coa si'anëpi, iti huë'e aquë t̄itayere huesëye sëte. Na'i maca, ñami jopo, mu'se, cura yë'i maca, panita'a nea huë'ña daima'quëni cajë.

36 Yo'ojëna, cuasama'topi cãisicohua'ini t̄itama'quëni de'hua ñajë'ë.

37 Iye mësarute cayë cato si'a paire cayë: 'Sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë, caquë.'

14

Jesure Tseañu'u, Cajë Yo'oye
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Israel pai Egiptopi etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye, cui'ne o'sa peo pan aña caya mu'seña cara maca, Maija'quë huë'e ñacai'cohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi merepa Jesure coa cosojë tseani huani jeora'ye cajë. Iti yo'o ja'ñere co'ehuë.

2 Careña, cui'ne pai ts'i'sini sihuajë yo'o maca huaiye pañu'u, co'aye paipi cuaca co'me huesëni sañope ai yo'ojë cama'cohua'ini, careña.

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betania daripëre paquëña, Simón ja'ju dahuë hue'equë pa'isiquë huë'ere, mesare ñuquëña, Jesús. Ñu'ina, te'o nomio jai do'i huëo së da'care quëna huëna tımësiconi dani Jesús siopëna iti da'capi dooña. Nardo da'case'e nescicopi, yequeje co'mema'copi.

⁴ Iti maca ñu'icohua'ipi pëti huëojë careña:

“¿Me yo'oco huëo së da'ca coa nejoco'ni?”

⁵ Iopi yecohua'ina se isico pani trecientos romano curiquë të'ña nera'o. Jaje yo'oni co'amaña peocohua'ire cocatira'o.”

Jaje cajë iote coejë pëijë ñareña.

⁶ Jaje ñajëna, Jesupi caëña:

“Coa ñajë'ë, iose'e yo'ojä'co. ¿Me yo'ojë josa caye'ni? Iye io yë'ëre necaise'le cato de'o co'amaña'ë.”

⁷ Co'amaña peocohua'ire si'anë mësaru ñajë paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato mësaru ña hue'ñare si'anë pa'iyë paja'quë a'ë.

⁸ Io cuasaye ja'i maña ico cato de'hue yë'ë siopë huëo sëñe necaco'ë, du'runa yë'ëre tã ja'ñere caco.

⁹ Nuñerepa cayë, coa si'a hue'ña ico yo'ose'e quëaye pa'ija'coa, io yo'ose'e huanëyema'pë cuasa ja'ñere cajë, huaso coca quëa maca.”

Jesure Judas Isise'e

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Judas Iscariotepi sani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjahua'i ja're coni coca caëña, Jesure tseani iohua'ina isi ja'ñere. Jaë cato doce ye'yacohua'i aquë paj'i.

¹¹ Jaje caquëna, asani ai sihuareña. Jaje sihuajë curiquë isireña. Isirena, Judaspi ¿Jesure merepa tseani isija'quë a'ni? caquë i yo'o ja'ñere co'eña.

Mai Ejaë Ani Tëjise'e

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹² Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë sihuajë pai tsi'sini, tsoe yo'ojë pa'ise'eje yo'o mu'se tija'ëña, o'sa co'me ma'a ao ai mu'se. Du'ru mu'serepa, cui'ne yëi ñamare huai mu'serepa tija'ëña. Jaje tija'ëna, Jesús ye'yacohua'ipi setëña:

“¿Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë, aiñe jerona sani ne de'huarena aiñe yëquë'ni?”

¹³ Cajëna, Jesupi cayaohua'ire i ye'yacohua'ire jëjo saokuë caëña:

“Jai pai daripëna sani oco yurupë saquëni tija'ni i ja're saijë'ë.”

¹⁴ Sani ja're sa cacajë cajë'ë ite huë'e aquëre: ‘Ye'yaquëpi capi: ¿Jerore pa'ico'ni, tu'rihuë yë'ë ye'yacohua'i ja're na'iquëna aija'co, Egíptopi Israel pai etase'ere cuasajë? cajë'ë.’

¹⁵ Ipi mësarate iñoja'quë api, jai tu'rihuëpi tsoe ne de'huasiconi. Jaron a yureta'a ñani ne de'huajë'ë, mai tse.”

¹⁶ I ye'yacohua'ipi sani tija'reña, jai daripë. Tija'ni jare Jesús quëase'eje si'aye tija'reña. Tija'ni na'iquëna, ai ja'ñe ne de'huareña, Egíptopi Israel pai etase'ere cuasajë yo'oyere.

¹⁷ Ñami de'osi maca Jesús i doce ye'yacohua'i ja're tija'ëña, iti hue'ña.

¹⁸ Tija'ni mesare ñu'i aiquëpi caëña, Jesús:

“Nuñerepa mësarate cayë. Mësaru aquëpi yë'ë ja're te'ona aiquëpi isi yehuoja'quë api.”

¹⁹ Jaje ca maca iohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a setëña:

“¿Yë'ë pa'ija'quë a'ni?”

20 Cajëna, Jesupi caëña:

“Doce aquëpi yo'oja'quë api, yë'ë ja're te'e quëna de'huana aiquëpi.

21 Jaje pa'itoje de'oji. Pai Mamaquë cato jare iti toyase'e pa'iyeje saiji. Jaje pa'iquëta'are ¡Teayerepa yo'oja'quë api, ite isi yehuoquëta'a! Ipi ai de'oye pasiquë pa'ito de'ora'pi, jaëte.”

22 Ja yë'ta'a aore aijëna, Jesupi panpë ini Maija'quëre de'oji caquë seni i ye'yacohua'ire aiquë caëña:

“Aijë'ë. Iye cato yë'ë capë a'ë.”

23 Jeteyo'je ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, caquë seni, i ye'yacohua'ina isiña. Isina, si'aohua'i ucureña, iote.

24 Ucurena, caëña:

“Iye cato yë'ë tsie a'ë. Jai pai de'oye pa'i ja'ñere caquë huajëye Maija'quë paire cayere quëaye a'ë.

25 Jaje pa'ina, mësarute nuñerepa cayë cui'naëpi iye, cuiya'i o'sa cono ucuye paja'quë a'ë. Yequë mu'se Maija'quë cuañe te'tena cuiya'i o'sa ucuñu'u.”

Pedro Cosose'e

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Jëjë tëjini Olivos cõtina sateña.

27 Jesupi caëña, jaohua'ire:

“Si'aohua'i mësarü yë'ëre jëcoja'cohua'i a'ë, iye ñami. Jaje pa'ina, toyase'e caji: ‘Huani jëoja'quë a'ë, yëi ñamare ñacaiquëre. Ja maca yëi ñamapi tiya huesëja'cohua'i a'ë.’

28 Jaje pa'iquëta'are ju'isiquëpi huëisi maca yë'ëpi du'ru saija'quë a'ë, Galileana, mësarü ja yë'ta'a saima'pëna.”

29 Jaje caquëna, Pedropi caëña:

“Jaje yecohua'i më'ëre jëcotoje yë'ë cato më'ëre jëoñe pañë.”

30 Caquëna, Jesupi caëña:

“Nuñerepa më'ëre cayë. Iye ñami ja yë'ta'a cura cayaye yë'ima'në më'ëpi toasoñe cosoja'quë a'ë, ite ñama'quë a'ë caquë.”

31 Jaje Jesús caquëna, ipi caëña:

“Yë'ë cato pañë, cosoye. Ju'ñe pa'itoje më'ë ja're ju'ija'quë a'ë.”

Caquëna, yecohua'ire cui'ne careña.

Jesús Sese'e Getsemanína

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Getsemaní hue'e hue'ñana ti'ani Jesús caëña, i ye'yacohua'ire:

“Iñore dujë pa'ijë'ë, yë'ëse'e Maija'quëre sani sesi'i.”

33 Cani coa Pedrore, Jacobore, cui'ne Juanre saëña. Ja maca ai cuasaquë cui'ne ai yo'o huëouña.

34 Jaje yo'oquë caëña, jaohua'ire:

“Ai oi ëaye nëiji, yë'ë joyore papi juni huesëye pa'ina. Iñona mësarü cato pëani sëtasicohua'ipi pa'ijë'ë, cäima'pë.”

35 Cani Jesús ise'e seña maca sani yejana do're ja'rüni Maija'quëre de'hue neñe pa'ifo, necaijë'ë, ai yo'oye pasi'i, iti yo'o maca ti'aëna, caquë sequëña.

36 Jaje sei caëña:

“Yë'ë ja'quë, më'ëre cato si'aye neñese'e pa'iji. Nejocaijë'ë, yë'ëre ai yo'oye ne ja'ñere. Yë'ë yëye peoja'quë, coa më'ë yëyepi yo'oye pa'ija'quë.”

37 Jaje seni tëjini i ye'yacohua'i quë'rona sani ñaquëna, çaisicohua'ipi pateña. Pa'ijëna, Pedrore caëña:

“¿Simón çaiquë, më'ë? ¿Te'e hora macaje sëtasiqëpi ña ti'añe paë, më'ë?”

38 Sëtasicohua'ipi pa'ijë Maija'quëre sejë'ë, co'ayena tajiñe paja'cohua'i. Nuñerepa joyo cato yo'oye yëji. Jaje pa'iquëta'are më'ë capëpi tutu peoji.”

39 Jaje cani tijupë sani ja'rë case'eje pa'ye caquë sequëña.

40 Jaro cui'naëpi co'iquë cui'ne caisicohua'ini tì'api i, ye'yacohua'ire. Airepa huëo ca'quëna ñaco naimopi jameina caë'ë, quëcoñu'u cajëta'a. Jaje pa'ina, ite sañope sehua tì'añe peohué.

41 Toasoñe acore saisiquëpi titaquë caëña, jaohua'ire:

“Yureta'a cani huajëjë'ë. Tsoe de'oji. Ja ja'ye cajëjë'ë. Tì'api Pai Mamaquëre co'aye yo'ocohua'i jëñana isi maca.

42 Huëjëjë'ë. Sañu'u. Yë'ëre isi yehuoja'quëpi daiji.”

Jesure Tsease'e

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Ja yë'ta'a Jesús cocare i ye'yacohua'i ja're caquëna, Judaspi tsoe titaëña. Jaë cato doce acohua'i aquë paji'i. I ja're conì jai pai hua'ti cajicohua'ipi cui'ne tara cajicohua'ipi dateña. Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi, cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne aiohua'ipi jëjo daocohua'ipi conì daisicohua'i pateña.

44 Judas iti isi yehuoja'quëpi caëña, jaohua'ire:

“Yë'ëpi ìni tì'ani sihua'quë a'ë. Sihuaquëna, ñani jaëni tseajë'ë. Tseani de'oye sëani sajë'ë.”

45 Jaje casiquëpi tì'ani Jesure tsiojani caëña:

“Ye'yaquë, Ye'yaquë.”

Jaje caquë tsu'supi.

46 Tsu'suquëna, ja maca Jesure tome dani tseani sareña, sëasiquëni.

47 Jaje yo'o maca iti maca pa'iquëpi hua'ti dutani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i necaiquëni cajorose'e tëto tëaëña.

48 Ja maca Jesuje caëña, ite tseja paire:

“¿Tarapi hua'ñapi conì date, yë'ëre tseañu'u cajë co'amaña yahue ìmaquëre yo'oyejë pa'ye?”

49 Yë'ë si'a mu'seña Maija'quë huë'ëpi pa'i mësarute ye'yaquëna, mësarupi yë'ëre tseañe pahué. Jaje pa'iquëta'are iye cato toyase'ëpi tì'aquëna, jaje yo'oye pa'iji.”

50 Ja maca i ye'yacohua'ipi Jesuse'ere te'ire jëoni cati sateña.

Posëpi Catiye

51 Jaje pa'iquëta'are te'i tsi posë macapi jai capi deasiquëpi tuquëña, Jesure. Tuina, tseareña.

52 Tsearena, jai case'e jëoni peoyo catiña.

Jesure Ca Tëjicohua'i Quë'rona Sase'e

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Jesure ja maca sareña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona. Jarona Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i tsi'sireña, aiohua'i, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i conì.

54 Jaje sajëna, Pedroje so'o maca se ñaquë tuquëña, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa huë'e hue'se daripëre pana. Jarona soldado pai ja're conì pëani toare cui ñuquëña.

55 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne pai yo'oye ca tëji ëjaohua'ire papi Jesure jaje yo'ocquëre papi cayere co'ereña, asani huani jëoñere cajë. Jaje co'ejëta'a tì'añe pareña.

56 Cui'ne jai pai coa huëojë ti yo'o ma'ñere sañope Jesure careña, cosojë. Cui'ne jiohua'ija'a sa'ñe yo'ojë careña, te'e cayepi peoquëna.

57 Yecohua'ipi co'arepa huëojë careña.

58 Yëquëpi i caye asasicohua'i a'ë, cajë yo'ojë careña:

“Ñeje caquë api, ‘yë’ëpi Maija’quë huë’e nejoja’quë a’ë, paï de’huasi huë’e. Jaje yo’oni jeteyo’je tres mu’sëña pa’i maca huajëcore neja’quë a’ë, païpi nema’core.’ Jare asahuë.”

59 Jaje canije nuñerepa te’ëje pa’ye caye pareña.

60 Ja maca Maija’quë huë’e ñacaicohua’i ëjaëpi ïohua’i ca jopoja’a huëni nëcayepi Jesure sequëña:

“¿Asaquë më’ë, më’ëre sañope caye? ¿Me yo’oquë sañope sehuoye paquë’ni?”

61 Caquëna, Jesupi ai jerepa ti sehuoye paëña, ï caye. Jaje paquëna, Maija’quë huë’e ñacaicohua’i ëjaëpi tïjupë Jesure sequëña, ñeje:

“¿Më’ë Cristo, Maija’quë de’oquërepa mamaquë a’ë?”

62 Caquëna, ja maca Jesupi sehuouña:

“Jaje pa’ijë’ë. Yë’ë a’ë. Cui’ne mësarupi Pai Mamaquëre yë’ëre ñaja’cohua’i a’ë, Diusu tutu quë’irepa ëja te’tere ñu’ina. Cui’ne Ma’tëmopi sirijã’a nëca meina, ñaja’cohua’i a’ë.”

63 Jaje caquëna, asani Maija’quë huë’e ñacaicohua’i ëjaëpi ï ju’i care co’ye naë yeto saoque caëña:

“¿Iquere cajë jerepa paire quëaja’cohua’ire co’eye’ni, tsoe tï’api?”

64 Jare mësarupi asahuë, ï yë’opopi Maija’quëre cue’cuequë caye. Jaje pa’ito ¿me caye’ni, mësarü?”

Jaje caëna, yureta’a si’a paï careña:

“Huani jeoñe pa’iji.”

65 Casi maca je’nërepa yecohua’ipi copi tse’së huëoreña. Cui’ne yecohua’ipi tsiana cañapi tëtö quëoni të’cajë yo’ojë careña:

“¿Nepi të’care’ni? Se ca ñajë’ë.”

Cajëna, soldado païje yo’oreña, ïte.

Pedro Cosose’e

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

66 Pedro cato huë’ehuëre paquëña, hue’së daripëre. Jarote pa’ina, Maija’quë huë’e ñacaicohua’i ëjaëre necaicopi

67 toare cui ñu’ina, ñani ïte caoña:

“Ina, më’ëje Jesús Nazaret aquë ja’re pa’isiquë a’ë.”

68 Cacona, Pedropi caquë cosouña:

“Ñama’quë a’ë, ïte. ¿Iquere jaje caco’ni? Huesëyë.”

Jaje cani eta sa’ro quë’rona etaëña. Eta maca curapi yëquëña.

69 Maija’quë huë’e ñacaicohua’i ëjaëre necaicopi ñani cui’naopi ca huëo coña, ïti maca pa’icohua’ina:

“Iquë cato Jesús ye’yacohua’i aquë api.”

70 Jaje catoje ïje cui’naëpi coso couña, ñama’quë a’ë caquë. A’ri maña tsoe maca pa’i maca Pedrore ïti maca pa’icohua’ipi careña:

“Më’ë Jesús ye’yacohua’i aquëre pa’ë. Më’ë cato Galilea aquë a’ë. Cui’ne më’ë coca cayeje Jesús ye’yacohua’i caye a’ë.”

71 Jaje caquëna, Pedropi yureta’a sañope co’aye caquë, cui’ne ñama’quë a’ë care payë caquë capi:

“¿Iquere mësarü yo’ojë caye’ni? Ñama’quë a’ë, jaëte.”

72 Caquëna, cui’naëpi cura yëni copi. Jaje cura yë’i maca yureta’a Pedro cuasa ñajaji’i, Jesús ïte case’e. Jesús cato ca’ajji’i: “Ja yë’ta’a cura cayaye yë’ima’ëna më’ëpi toasoñe ñama’quë a’ë caquë cosoja’quë a’ë.” Jaje ï case’ëje tï’aëna, ïtire cuasa ñajani ota huëoni ai oji’i.

15

Jesupi Pilato Quë'rore Pa'ye
(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ñata tome maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sireña, judío iohua'i ja're, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i ja're, cui'ne pai yo'oye ñani ca tējicohua'i ja're çoni. Tsi'sini ca tējini Jesure sēasiquēni Pilato quë'rona sareña.

2 Ja maca Pilatopi ite ñani sequēña:

“¿Më'ë a'ë, judío pai ëjaërepa?”

Caquëna, Jesupi sehuouña:

“Jaje pa'ijë'ë, më'ë cayeje.”

3 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cato jaiye sañope careña.

4 Jaje cajëna, Pilatopi tĳupë seni çouña, Jesure:

“¿Me yo'oquë sehuoma'quë'ni? Ñaquë më'ë iohua'i më'ëre sañope caye.”

5 Jaje catoje Jesús cato ti sañope sehuoye paëña. Jaje paquëna, Pilato ai cuasaëña: ¿Me yo'oquë paquë'ni? caquë.

Jesure Huani Pa'iji Caye
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

6 Pilato cato judío pai tsi'si mu'seña tĳ'aëna, tseasiquëre eto saoquë yo'oquë paquëña, paipi yëjë sequëni.

7 Jaro co sitore paquëña, Barrabás hue'equëpi yecohua'i paire huaisicohua'i ja're çoni.

8 Paipi Pilatore dani seteña: Jare më'ë yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë, cajë.

9 Jaje cajëna, Pilatopi sehuouña:

“¿Yëye judío pai ëjaëni eto saoye?”

10 Ja cato caëña, coa ĩ de'oye yo'oyere ëa ñajë pëijë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi tseani yo'oyë cuasaquë.

11 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi paire ca ço'me huesojë cui'ne yëhuoreña, Barrabásni eto saoja'quëre sejë'ë, cajë.

12 Ja maca Pilatopi paire sequëña:

“¿Me nejaquë caye'ni, mësarū judío pai ëjaë hue'yoquëre?”

13 Caquëna, jaohua'ipi careña, cuijë:

“Queja'quë pa'ijaquë.”

14 Cajëna, Pilatopi caëña:

“¿Iquere ĩ co'aye yo'o u'ni?”

Jaje catoje iohua'i jero sa'na ai cuireña:

“Queja'quë api.”

15 Jaje asani Pilato Judea paini de'o cajei pasi'i caquë Barrabásni joye sauña. Jesuni si'seni queja'quëre jëjo saoquë.

16 Ja maca soldado paipi jai pai tsi'sini Jesure pai ëjaë huë'ere pana sareña.

17 Sani nea maja'i çare suñani cui'ne miu maro puani sareña.

18 Ja jeteyo'je cue'cuejë cuireña:

“¡Pa'ijë'ë. Yure judío pai Ëjaërepa!”

19 Jaje cajë sĳopëna té'careña, tarapi. Copi tse'sejë, cui'ne do're ja'rujë ëjaëre pa'ë më'ë cajë yo'oreña.

20 Jaje ite cue'cue tējini maja'i ju'i çā dutani ĩ ju'i çare pare suñacateña. Ja jeteyo'je ĩ ju'i çā dutareña, queja'quëre.

Jesure Huani Jeose'e
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Cirene aquëpi tsiopi daina, ñani Jesure queja'coni hue'ejë'ë, cajë soldado paipi cuañereña. Jaë cato Simón hue'equë paji'i, Alejandro cui'ne Rufo pëca ja'quë.

22 Ja maca Jesure Gólgotana sareña, pai sjopë tara hue'e hue'ñana pai coca cato.

23 Jarona Jesure quereña.

24 Quëni soldado paipi Jesús ju'i care nepi saja'cohua'i a'ni cajë neñareña, de'hue nesiquëpi sayë pa'iji cajë.

25 Ja yo'o maca cato nea hue'ña nueve paji'i, ite quësi maca.

26 Toyasicore i sjo sa'nihuëna sëoreña, ja do'ire queñë cajë. Toyasicopi capi: JUDÍO PAI ÈJAÈREPA.

27 I ja're coní caya co'amaña yahue imacohua'ire quehuë. Te'ire ëja te'tena cui'ne yequëni ari te'tena nëconi quehuë.

28 Jaje yo'o maca toyase'e ñeje caye t'i'api: "Co'acohua'i ja're coní que cuañopi."

29 Cui'ne coa da saicohua'ije ite ñajë cue'cuejë ñeje cajë sateña:

"¡Asajë'ë. Yure më'ëpi Maija'quë huë'e nejni toaso mu'seña pa'i maca huajë huë'e nesi'i caquë maca!

30 Yure co'ye huasoni da caje ñajë'ë, quësi sarahuapi."

31 Jaje cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije, cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ije ite cue'cuejë careña:

"Yecohua'ita'are huasopi. Jaje pa'iquëta'are ija'a co'ye huaso t'i'añe paji."

32 Israel pai ëjaëpi Cristore papi caja'cohua'i a'ë cruzupi caje nëcaquëna, ñanita'a careña. I ja're coní te'e quësicohua'ique ite pëteña.

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Je'nërepa mu'se jopo t'i'a maca si'a yeja ñamije pa'io ne huesëoña. Toaso hora jaje paquëña.

34 Jare ja maca Jesús tuturepa cuiña ñeje:

"Eloi, Eloi ¿lama sabactani?" Jaje caní caye a'ë, ¡Yë'ë Diosu maca, yë'ë Diosu maca! ¿Me yo'oquë yë'ëre jeocou'ni, te'ire?"

35 Jaje cuiquëna, iti maca pa'icohua'ipi asani careña:

"Asajë'ë. Tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elíasni cuiji."

36 Jaje cajëna, iohua'i aquëpi huë'huëni o'sa conore yëi sëohuëna saquëni ucujaquë caquë sani nëoquë caëña:

"Coa ñajë'ë. Ñañu'u, Elíaspi ite cruzu dequëre casa nëcoquëna."

37 Ja maca Jesús ai tutu cuini juni huesëña.

38 I ju'i maca Maija'quë huë'e joporepa tēhuocopi jopore paja'a cayayese'e meñe yete saquëña.

39 Romano Capitánpi Jesús je'ñerepa nëcasiquëpi jaje Jesús cuiquë juni huesëquëna, ñasiquëpi caëña:

"Nuñerepa iquë Maija'quë mamaquërepa paji'i."

40 Cui'ne nomiohua'i so'opi de ñajë nëcareña. Jaohua'i cato paë'ë, María Magdalena. Cui'ne yeco paco'ë, María, Jacobo posërepa, José cui'ne Salomé, pëca ja'co.

41 Iye nomiohua'i cato Jesure cõcaicohua'i pateña. I Galilea cu'i maca cui'ne jarote jai pai yecohua'ije pateña, Jesús ja're Jerusalénna saiscohua'ije.

Jesure Tase'e

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴² Ñamina'a huajë mu'se pa'ija'coa cajë fiesta yo'o ja'ñe ne de'hua mu'se na'iquëna,

⁴³ José Arimatea aquëpi pai yo'oye ñani ca tējicohua'i ëjaohua'irepa aquë paquëña. Jaë cato Maija'quë cuañe te'te yo'oyere utequë paquëña. Jaje pa'ipi Pilato quë'rona si'a tuturepa cacani ca'rama'ë Jesús capëre tasi'i caquë sequëña.

⁴⁴ Jaje seina, Pilatopi ai cuasaëña, i juni huesëre pa'ë caquë. Jaje cuasa do'ire Capitánre soini i juni huesë caquë seni asaquëna, ju'ire papi, caëña.

⁴⁵ Jaje caëna, asani Pilatopi Jesús capëre saye de'oji caëña, Josére.

⁴⁶ Caëna, Josépi sani Jesús capë casani jai do'i sabanare hueroni deani quëna yejana coje nesiconatani quëna pëpi siouña.

⁴⁷ Tajëna, ñareña, María Magdalena cui'ne María José pëca ja'co coní.

16

Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Huajë mu'se tëto sai maca María Magdalena cui'ne Jacobo, Salomé pëca ja'copi María coní huëo së ma'ñare hueroni sateña, Jesús capëre huëo sëñepi neñu'u cajë.

² Semana huëo mu'serepa ai nea hue'ñarepa tsoe ësë pa'ina, sani tū'areña, tasi daripë quë'ro.

³ Iohua'ija'a sa'ñe careña:

“¿Nepi jai quëna pë hui'yoja'cohua'i a'ni?”

⁴ Jaje cajë ñajëna, tasi daripëpi tsoe hui'yosico pacoña.

⁵ Pa'iona, ñani tasi daripëna cacareña: Cacajë ñajëna, ëja te'tere poja'i ju'i care posëpi ju'i ñuquëña. Jaëni ñani ai quëquëreña.

⁶ Quëquëjëna, ipi caëña:

“Quëquëma'pë pa'ijë'ë. Mësaru cato Jesús Nazaret aquëni co'eyë, que sarahuana quesiquëni. Jaje pa'iquëta'are i cato tsoe huëji'i. Peoji, iño. Ñajë'ë. Ite o'a sitore peoji.

⁷ Mësarupi sani i ye'yacohua'ire cui'ne Pedrore quëajë'ë. Galileana du'ru saija'quë api. Jaronatite ñaja'cohua'i a'ë, i ja'rë mësarute quëase'eje.”

⁸ Ja maca nomiohua'ipi quëquë huesëni tsasijë etani tasi daripëpi sateña. Co'ini yecohua'ire quëaye pareña, quëquë huesësicohua'i pa'ijë.

María Magdalenapi Huëisiquëre Du'ru Ñase'e

(Jn 20.11-18)

⁹ Semana huëo mu'se huëisiquëpi du'ru macarepa María Magdalenana ñaiña. Jao cato sietehuatohua'ire eto sao cuãñosico paco'ë.

¹⁰ Jaopi yureta'a ñani sani quëaofña, i ja're cu'ijë pa'isicohua'ire oijë co'a ju'ijë pa'icohua'ire.

¹¹ Jaohua'ipi quëacona, asani care paco cuasaye pareña, io case'e.

Ite Ye'yecohua'ipi Cayahua'i Ñase'e

(Lc 24.13-35)

¹² Ja jeteyo'je Jesús ñaiña, cayaohua'i tsiona ma'aja'a saicohua'ina.

¹³ Jaohua'ipi sani yecohua'ire quëareña. Quëajëna, jaohua'ijë coa cayë cuasajë asaye pareña.

I Once Soisicohua'ipi Ite Ñase'e

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Ai tsoe maca yureta'a once i ye'yacohua'ina ñaiña, mesare ñu'ijëna. Ñaini jaohua'ire yëhuo nu'ñeiña, ju'isiquëpi huëisiquëre ñani quëacohua'ire asacaiye pasi do'ire, iohua'i jëa joña hue'e do'ire.

¹⁵ Yëhuoquë caëña:

“Si'a hue'ña sani cu'ijë iye huaso cocare quëajë'ë, si'a paire.

¹⁶ Quëajëna, asani quëare payë caquë asaquëni oco dosiquëpi huasosiquë pasipi. Jaje quëajëna, coa cayë caquë asama'quë cato nejosiquë api.

¹⁷ Iye tuture paja'cohua'i a'ë yë'ëre asacohua'i cato: Yë'ë mamipi cajë huatire eto saojä'cohua'i a'ë. Huajë cocapi caja'cohua'i a'ë.

¹⁸ Añare tseaja'cohua'i a'ë. Tsimare ucusicohua'i panije ai yo'oye paja'cohua'i a'ë. Cui'ne yequeje, ju'icohua'ire patojëna, co'yaja'cohua'i a'ë, ju'icohua'ipi.”

Jesupi Ma'tëmo Saise'e

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Jaje ca tëjini Èjaë Jesús ma'tëmona sa cuãñopi. Jaron a Diusu ëja te'te ñu'i saihuëna ja'ruña.

²⁰ Ja maca jaohua'ipi si'a hue'ña cu'ijë quëareña, huaso cocare. Jare Èjaëpi cocai cui'ne ipi pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñoquëna, quëareña, huaso coca. I cocare pa'ë caquë yo'oquëna, ja yo'oyepi iñojë huaso cocare quëareña. Ca tëjihüë.

SAN LUCAS

Asajjë Caquë Toyaye

1-2 Iti du'ru huëose'e ñasicohua'ipi de'o coca quëajëna, asajë jai pai toyahuë, mai quë'ro yo'ose'ere.

3 Jaje pa'ina, yë'ëje asare paquë iti yo'ose'eje pa'ye du'ru huëose'ere papi toyayë, më'ëna, Teofilo, yë'ë cajei.

4 Më'ëpi më'ëre ye'yase'ere tiñarepa asa ti'aja'quë caquë.

Huiñaë Quëase'e Juan Coase'ere

5 Herodes Judea pai ëjaë pa'i maca, te'i Maija'quë huë'e ñacaiquë Zacarías hue'equë paji'i, Abías tsëcapë aquëpi. I paco Elisabet hue'ecopi, Maija'quë huë'e ñacaiquë Aaron tsëcapë aco paco'ë.

6 Cayahua'i de'oye nuñerepa pa'icohua'i paë'ë, Maija'quë ña hue'ña pa'iohua'ipi i cuañese'e cui'ne i case'ere de'oye sehuocohua'i paë'ë. Jaje pa'icohua'ini yecohua'ije co'aye pa'iyë caye ti peocohua'irepa paë'ë.

7 Jaje pa'iquëta'are mamajëre peocohua'i paë'ë. Elisabetpi mamajëre pama'co paco'ë, carao. Cui'ne jaje pa'iohua'ipi si'a jupë aiohua'i maña paë'ë.

8 Te'e mu'se Zacarías ja're Maija'quë huë'e ñacacohua'i pa'icohua'ipi yequë yo'o tējina jare jajese'e si'a iohua'i tsëcapë yo'oye paji'i, Maija'quë pai hue'ñana.

9 Jaje pa'iohua'ija'a nepi ma'ñare ëojë yo'oye pa'iquë'ni cajë neñajëna, Zacaríasna tōmepi, iti yo'oye. Tōmeina, Maija'quë huë'ena cacapi.

10 Cacani huëo sēñere ëoquëna, hue'seja'a jai pai Maija'quëre sejë paë'ë.

11 Ja maca Èjaë jo'yaëpi huiñaëpi Zacarías huëo sēñe ëo saihuë ëja te'tena ñai nēcapi.

12 Nēcaquëna, Zacaríaspi ñani me neja'quë a'ni caquë quëquë huesëquëna.

13 Èjaë jo'yaëpi capi, ite:

“Zacarías ca'rama'ë pa'ijë'ë. Maija'quëpi më'ë seña asapi. Jaje pa'ina, më'ë paco Elisabetpi tsihua'ëre pasio. Pacona, më'ëpi i mami hue'yojë'ë, Juanre.

14 Më'ë ite sihuaja'quë a'ë, cui'ne yecohua'ije jai pai ite cōasi maca sihuaja'cohua'i a'ë.

15 Më'ë mamaquë cato de'oyerepa yo'oquë pa'ija'quë api, Maija'quë jo'yaëpi. Jaje pa'ipi ja yë'ta'a ite cōama'në Maija'quë joyopi ini pa'ija'quë api. Pa'ina, cuepe ëaye neñe cōno ucuma'quë pasipi.

16 Jaëpi jai pai Israel paire cui'naohua'ipi iohua'i mai Èjaë Diusuna co'ye asa cōñe necasipi.

17 Maija'quë ñacaina, iquë Juan de'oye yo'oquë pa'ija'quë api, mai Èjaë pai deojajë. Jaje pa'ipi, tsoe hue'ña Maija'quë jëjo daoquë Elías yo'oquë pa'isi tuture hue'equë pasipi. Jaëpi pëca ja'quëohua'i ja're mamajë de'oye pa'iyë necasipi. Jaje sehuoma'cohua'ire pōnaja'quë api, Èjaëre de'oye asaja'cohua'ire, mai Èjaë pai deojajë.”

18 Zacaríaspi Maija'quë huiñaë seji'i, ñeje:

“Yë'ëje ai maca pa'ina, cui'ne yë'ë pacoje aio maca pa'ito me yë'ë nuñere pa'ë caquë asaye'ni?”

19 Caquëna, Maija'quë huiñaë ite sehuouña:

“Yë'ë Gabriel a'ë, Maija'quëre necai pa'iquë. Jaje pa'ina, yë'ëre ipi jëjo daouna, iye huajë coca quëasi'i, më'ëre caquë daë'ë.

20 Jaje pa'iquëta'are yure më'ë yë'ë nuñerepa quëayere asama'ë pa'isi do'ire cama'quë de'oni cama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë mamaquëre coa macaja'a iye case'e t'i'a ja'ñe a'ë, iti mu'se t'i'aëna."

21 Jaje yo'oquë Maija'quë huë'e ëo huë'ñana cacasiquëpi tsoe nëina, yeco-hua'i huë'se pa'icohua'i iquere yo'oquë Zacarías etama'quëpi nëi pa'ini cajë utehuë.

22 Utejäna, jaropi Zacarías etani jaohua'ire cama'ë paji'i. Jaje cama'ëna, ñani cani ñañeje pa'ye Maija'quëre së huë'ñana cacani ñapi, cuasahuë. Jaje pa'ipi coa jëtë a'uñese'epi capi, cama'quë ponëse'e sëte.

23 Zacarías Maija'quë huë'e coçai mu'seña carajaisi maca, saji'i, i huë'ena.

24 Ja jeteyo'je i paco Elisabet tsi étapë de'o. De'oni cinco ñañëohua'ire io huë'epi yequë huë'ña saima'o ai cuasaco paco'ë, ñeje:

25 Ëjaëpi yure yë'ëre jaje ñacai yo'opi, paipi tsi pama'coa cajë cue'cuema'pë pa'ijajë caquë.

Huiñaë Quëase'e Jesús Coçase'e

26 Seis ñañëohua'i pa'i maca Maija'quëpi i huiñaë Gabrielre Galilea yejana Nazaret huë'e daripëna jëjo saopi.

27 Nomi tsjo María huë'ecopi ëmëohua'ire yo'oma'core do'i ñaja'quëni caquë. Jaø cato José huë'equëna, huejaja'coa. Ca nëosicopi paco'ë, ëjaë David tsëcapë aquëna.

28 Maija'quë jëjo daoquëpi io pa'i huë'ñana cacani capi:

"Pëpayë, më'ëre. Sihua'jë'ë. Mai Ëjaëpi më'ë ja're pa'iji. Diusupi si'a nomiohua'i sihuaye jerepa isipi, më'ëre."

29 Jaje caquëna, iopi Maija'quë jëjo daoquëre ñani quëquëo i cocare asaco cui'ne ja maca co'ye seço'ë: "¿Me yo'oquë jaje pëpaquë'ni?"

30 Jaje cacona, Maija'quë huiñaëpi capi, iote:

"María ca'rama'o pa'ijë'ë, Maija'quë më'ëre sihuaquë api.

31 Yurepi pai quë'io de'oni më'ë tsihua'ëre paja'coa'ë. Paco i mami huë'yojë'ë, Jesure.

32 Jaë cato jerepa pa'i pa'ija'quë api, jaje pa'ipi Maija'quërepa mamaquë paipi huë'yoquëni. Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai ëjaë David ñu'i saihuëre isija'quë api, pai ëjaëre de'huani.

33 Israel paire ti cuañequërepa pa'ija'quëpi, i cuañeñe cato carajaiñe peoja'coa."

34 Ja maca Mariapi Maija'quë huiñaëre seço'ë:

"¿Me iye jaje yo'o ja'ñe a'ni, yë'ë ëmëohua'i ja're coni pa'ima'core?"

35 Cacona, Maija'quë huiñaëpi sehuouña:

"Maija'quë joyopi më'ëna necaina, cui'ne Maija'quërepa tutupi më'ëna sirio tsiocaiyeje tsio daija'coa. Ja do'ire më'ë mamaquëre Maija'quë mamaquë huë'yoja'cohua'i a'ë.

36 Jaje cui'ne më'ë cajeo tsëcapë aco Elisabetje tsihua'ëre paja'coa, aio macata'a. Tsi pama'coa pai cajë pa'isicota'a seis ñañëohua'ire pai quë'io pa'ico, yure.

37 Maija'quëre cato neñese'e pa'iji. Peoji, i ja'rujaiñe."

38 Ja maca Mariapi cao:

"Yë'ë cato Ëjaë jo'yao maca'ë. Maija'quëpi më'ë case'eje yo'oja'quë yë'ëre sihuayë."

Jaje Maija'quë huiñaë iyese'e quëani saji'i.

Mariapi Do'i Saiye Elisabet Quërona

39 Ja mu'seña María esa sacco'ë, Judea cuti quë'rore pai daripë pa'i hue'ñana.

40 Sani Zacarías cui'ne Elisabet pa'i huë'ena cacani pëpao.

41 Pëpacona, Elisabetpi jo pëpaye asa maca tsihua'ë ëtapë pa'iquëpi t'i'topi Maija'quë joyopi joni pa'ina, paco'ë, Elisabetpi.

42 Jaje pa'ioipi tutu cao:

“Maija'quëpi më'ëre yequë nomiohua'ire sihuaye necaiye jerepa de'oye necaji'i. Cui'ne më'ë mamaquë ai de'oquërepa pa'ija'quë api.

43 ¿Ique o'ni, yë'ë jaje yë'ë Ëjaë pëca ja'copi do'i dani ña ja'ñe?

44 Më'ë yë'ëre pëpacona, asa maca tsihua'ë yë'ë ëtapëpi sihuaquë teapi.

45 Ai sihuayë, më'ë case'ere care paji caco asa do'ire.”

46 Ja maca María cao:

Yë'ë ai sihuayë, Maija'quëre.

47 Cui'ne yë'ë joyopi sihuayë, Maija'quë yë'ëre huasoquëna.

48 Maija'quëpi i jo'yao ai cuasaye peocore de'oye cuasapi. Yureta'a jaje yo'oquëna, si'a paipi ai sihuaco si'anë caja'cohua'i a'ë.

49 Maija'quë ai jerepa tutu quë'ipi yë'ëna de'oye neca'ë.

Yë'ë Ëjaë i mami cato ai de'oyerepa.

50 Si'anë oiquë api, ïte ca'racohua'ire.

51 Tutu quë'i co'amaña yo'oquë nepi, i jëñapi.

Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasa joñoa hue'ecohua'ini meñe quëconi huahue hue-sopi.

52 Ñajë'ë, i yo'ose'ere: Ëjaohua'i pa'isicohua'ini meñe peocohua'ire nequë Cui'ne ïti jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'cohua'ini ñese mëose'ere.

53 Ao ëa ju'icohua'i pa'isicohua'ini de'oye ao tımëpi.

Cui'ne jaiye co'amaña pasicohua'ini coa peo jëña ne saopi.

54 De'hue cõcaji'i, Israel paire.

I jo'yare huñëyema'ë oji'i.

55 Abrahamre ca nëose'ere de'oyerepa yo'opi, mai aiohua'ire.

Cui'ne jaje Abraham tsëcapë Israel paire de'oye yo'oja'quë api, si'anë jajese'e.

56 Ca tējini pëpao, Elisabet huë'ena, toaso ñañëohua'ire. Pëasicopi pani tējini jeteyo'je jo huë'ena co'io.

Juan Ti Doquë Cõcase

57 Ja jeteyo'je Elisabet tsihua'ëre cõa mu'seña t'i'aëna, mamaquëre pao.

58 Io cajeohua'i cui'ne do'icohua'i ja'ye pa'icohua'i sani pëpahuë, ïote, Maija'quë de'oye yo'ose'ere asani sihuajë.

59 Ocho mu'seña pa'i maca sahuë, cui'ni ca'nihuë tëañu'u cajë Israel pai deojajë cajë, cui'ne pëca ja'quë Zacarías mamire sëoñu'u cajë yo'ohuë.

60 Jaje cajëna, pëca ja'copi cao:

“Pani, i cato Juan hue'eye pa'iji.”

61 Jaje cacona, ïote cahuë:

“¿Me yo'oquë jaje hue'equë'ni, më'ë pairepa ja mamire hue'ecohua'i peoyë. Jaje pa'i mami hue'ecohua'i peoto?”

62 Ja maca tsihua'ë pëca ja'quëre moñopi ïñojë se'ë:

“¿Ique mamire hue'yoye yëquë'ni?”

63 Sejëna, pëca ja'quëpi soquë totore dajë'ë caquëna, isirena, ïona toyapi: “I mami cato Juanpi.” Jaje toyaëna, si'a hua'i ai cuasajë ñahuë.

64 Ja macapi Zacaríasje cui'naëpi coca caquë de'oni Maija'quëre sihuaquë ca huëopi.

65 Jaje iye yo'ose'ere ñani i quëno maca pa'icohua'i ai cuasahuë. Cui'ne iye yo'ose'ere si'a Judea ai cuti pa'icohua'ire quëajëna, asahuë.

66 Si'ahua'i iti quëaye asacohua'i itire cuasahuëni asa'ñe nëina, señirojaë'ë: "¿Me yo'oquërepa ai de'oja'quë a'ni, jaë tsihua'ë?"
Maipei ñahuë, Maija'quëre papi ite ñacaise'e.

Zacarías Jujuse'e

67 Zacarías Maija'quë joyo timësiquëpi Maija'quë isi yë'opi capi:

68 Sihuañu'u, mai Ëjaëre Israel pai Diusure.

Jaë cato maina dani huasopi.

69 Maina Maija'quëpi isipi tutu quë'ire, paire huasoquëre.

Jaë cato i jo'yaë David tsëcapë aquëpi.

70 Maija'quëpi ñeje ca nëoa'ji'i, i case'ere quëacaicohua'i tsoe hue'ña acohua'i ja're:

71 Maire huasosi'i, si'aohua'i maire coejë sañope yo'ojëna, pa'icohua'ire.

72 Mai aipëre teaye ñaquë

I ca nëose'e huaneñema'ë de'oye necaji'i.

73-75 Yë'ëna isisicohua'ipi nuñe pa'icohua'ipi ca'rama'pë

Yë'ëre necaicohua'i ti pa'ija'cohua'i a'ë caquë

Mësarute sañope yo'oyere huasosi'i ca nëopi, mai ai ñecuë Abrahamre.

76 Maija'quërepa quëacaiquë hue'yoja'cohua'i a'ë, paipi,

Më'ëpi mai Ëjaë saija'a ma'are nui ma'arepa sani ne de'huaja'quëni.

77 I paire de'hue iohua'i co'aye yo'o do'ire sai de'huacaiye pa'iji, quëaja'quë a'ë, më'ëpi.

Ja do'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

78 Maija'quë oi cui'ne teaye ña do'ipi,

Ësë ñata maca mëi miañeje pa'ye maire huasoquë ma'tëmopi daija'quë api, maire mijaja'quë.

79 Huesëcohua'ire juni tējicohua'ire miacai

Cui'ne de'oye i maire huasoye asajajë caquë pa'yere ye'yaja'quë api.

80 Juan ai de'opi. Cui'ne i joyoje ai de'opi. Ai de'oquëpi pai peo hue'ña cuene vejare paji'i, Israel paire quëa huëo macaja'a.

2

Jesús Coase'e

(Mt 1.18-25)

1 Ja mu'seña pai ëjaë César Augustopi si'a yeja pa'icohua'ire cuëcuyee pa'iji caquë cuañëpi.

2 Iye du'ru macarepa paire cuëcuyee cato yo'ohuë, Cirenio Siria cuañequë pa'i maca.

3 Jaje pa'ina, si'ahua'i saiye paji'i, pai ñape iohua'i daripëre pana jaron a cuëcue cuañoja'cohua'ipi.

4 José cato David tsëcapë aquë paji'i. Ja do'ire Galilea yeja daripë Nazaretpi sani Judea yeja daripë Belënna saji'i, Davidre coa sitona.

5 Toya cuañoja'quëpi Belënna saji'i, María i huejaja'coa ca nëosicopi coañe ti'a huesësico ja're.

6 Jaje sani Belënre pa'ijëna, María coañe ti'aëna,

7 jaron a pao, io du'ru mamaquëre. Pani caña catipëpi tunani huequë ai de'huana oao, pai pëa hue'ña peo do'ire.

Huiñaëpi Yëi Ñamare Ñacohua'ire Quëaye

8 Belén quēno macare yēi ñamare ñacohua'ipi ñamique tsiore johua'ini ñajē paē'ē.

9 Pa'ijēna, cuasama'tore papi Ējaē huiñaē ñai nēcaquēna, Maija'quē miañepi johua'ire mia huesoquēna, ai quēquē huesēhuē.

10 Jaje ña quēquējēna, Maija'quē huiñaēpi capi:

“Ca'rama'pē pa'ijē'ē, mēsarute huajē coca quēasi'quē daiyē, mēsarū si'ahua'i asani ai sihua ja'ñere.

11 Yure David daripēna tsitu'ure coao, mēsarute huasoja'quēpi. Jaē cato Cristo Ējaēre papi.

12 Mēsarū ñani i api cuasa ja'ñere caña catipēpi tunani huequē ai de'huana oasiquēpi uina tija'ajacohua'i a'ē.”

13 Te'i Maija'quē jo'yaē huiñaē ñai macapi yecohua'i ma'tēmo acohua'ije ñaihuē. Ñeje cajē Maija'quēre sihuajē:

14 Sihuajē de'oyerepa cañu'u, Maija'quēre ma'tēmo aquēre, De'oye pa'iyere pa'ijē'ē, ipi sihuaquēna pa'icohua'ipi.

15 Maija'quē jējo daosicohua'i ma'tēmona co'isi maca yēi ñamare ñacohua'ipi johua'ija'a sa'ñe ca huēohuē.

“Jaje pa'ito esa Belēna sani ñañu'u, ējaē maire quēase'ere.”

16 Sani tija'ahuē, Mariare, Josere cui'ne tsihua'ēpi huequē gocona oasiquēpi uina.

17 Jaje ite ñani Maija'quē jo'yaē johua'ire quēase'ere quēareña.

18 Quēajēna, asacohua'ipi ai cuasareña.

19 Jaje yecohua'i yo'ojēta'are María cato io joyona de'huaō, si'aye iye, ti yo'ose'ere cuasaco.

20 Yēi ñamare ñacohua'i si'aye johua'ire case'eje paye pa'ina, ñani Maija'quēna sihuajē jējējē co'ihuē.

Maija'quēna Jesure Isiye

21 Ocho mu'seña pa'i maca tsihua'ē ca'ni maña tēajē cui'ne i mamije hue'yohuē, Jesús, huiñaē Mariare ja peoco pa'i maca quēase'ere.

22 Tsitu'ure pasi jeteyo'je si'sire toa to mu'seña tija'ēna, Jerusalén daripēna saijē tsitu'ureje sahuē, Maija'quēna isiñu'u cajē, Moisés cuañese'epi jaje caye sēte.

23 Jaje yo'ohuē, ējaē cuañese'epi ñeje toyase'e pa'i do'ire: “Si'a ēmē tsj du'ru coacohua'i Maija'quēna isisicohua'i pa'ija'cohua'i a'ē.”

24 Ējaē cuañeñepi caji: “Caya pi'are panita'a caya su'tere isijē'ē.” Ja yo'oyere cajē saē'ē.

25 Ja mu'seña Jerusalén pa'iquēpi Simeón hue'equēpi paji'i. Nuiñerepa pa'iquēpi Maija'quēre se pa'iquēpi, Israel paire huasoyere utequē paji'i. Jaje pa'ina, Maija'quē joyopi Simeón ja're pa'i

26 quēapi, mē'ē ju'iñe paja'quē a'ē, ējaē jējo daoquē Cristore ñama'ē pani.

27 Maija'quē joyopi quēaquēna, Maija'quēre se huē'ena sani pa'ina, Jesús pēca ja'quēohua'i tsihua'ēre cuañese'e cayeje neñu'u cajē Maija'quēre se huē'ena dahuē.

28 Dajēna, Simeónpi tsihua'ēre coani Maija'quēna sihuaquē capi:

29 Ējaē, yē'ē yureta'a sihuaquē ju'iñe pa'iji.

Mē'ē ca nēose'ere ñasiquēpi.

30 Yē'ē ñaco capi huasoquēre ñahuē,

31 Si'a pai ña hue'ñana mē'ē necaisiquēre.

32 Jaē api, Israel peocohua'ire miacaija'quē

Cui'ne i do'ire yecohua'ipi Israel pai ai de'ocohua'i a'ë, caja'cohua'i a'ë.

³³ Simeón tsihua'ëre ñaquë cayere ai cuasareña, pëca ja'quëohua'i.

³⁴ Ja maca Simeón Maija'quëpi de'oye ñacaija'quë icohua'ire caquë Maija'quëre seji'l. Seni tëjini Mariare capi, Jesús pëca ja'core:

“Asajë'ë. Iquë tsihua'ë jai paire Israel paire ne tañojaquë api. Cui'ne jai paire Israel paire Maija'quëre tuyi huëoquë yo'oja'quë api. Jaje pa'ina, jai pai ìte sañope caja'cohua'i a'ë.

³⁵ Cui'ne, iquë do'ire jai pai pai ñape iohua'i joñoa cuasaye ñañe pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are më'ëreta'a si'aye iye yo'oyete cuasani hua'tipi më joyoja'a tota etojaiñeje pa'ye pa'ija'coa, oi do'ire.”

³⁶ Cui'ne jarote te'o nomio yequë mu'se pa'i ja'ñere asaco quëaco. Ana hue'eco, Fanuel mamaco paco'ë. Aser tsëcapë aco, aio maca paco'ë. Nomi tsiopi huejani siete ometëca ëjëre pani hua'jesicopi paco'ë.

³⁷ Yure cato hua'jeopi ochenta y cuatro ometëca paco'ë. Maija'quëre se huë'epi etama'copi ñamiña cui'ne mu'seña Maija'quëre sihuaco a'o aima'o se'o paco'ë.

³⁸ Jao Anapi iti jaje yo'ojë ca maca dani Maija'quëre du'ru se de'oji caco pëpa toni Jerusalén paire huaso ja'ñere utecohua'ini quëao, tsihua'ë Jesús yo'o ja'ne ayere.

Nazaretna Co'iyë

³⁹ Ja maca si'aye ëjaë cuañese'e yo'o tëjini co'ihuë, Galileana iohua'i pa'i daripë Nazaretna.

⁴⁰ Tsihua'ë i ai de'oyeje ai tutu quë'i cui'ne ai ta'ñe pa'i de'opi, Maija'quëpi ìte de'oyerepa ñacaina.

Jesús Maija'quë Huë'ere Pa'iyë

⁴¹ I pëca ja'quëohua'i coa si'a ometëcaña Jerusalénna saë'ë, Israel pai Egiptopi etasi mu'sere cuasajë tsi'siyena.

⁴² Jesús doce ometëca ti'ani pa'i maca si'ahua'i Jerusalénna ja fiesta yo'oyena tsi'siñu'cajë saë'ë, noni jaje yo'ojë pa'icohua'i sëte.

⁴³ Ja fiesta carajaquëna, co'i maca tsihua'ë Jesús Jerusalénna pëapi, pëca ja'co cui'ne José huesëjëna.

⁴⁴ Te'e mu'serepa ma'aja'a Jesuje daiji jai pai conì cuasajë saë'ë. Saijëta'a do'ijë quë'ro cui'ne iohua'i ñacohua'i quë'ro co'ejëna, peopi.

⁴⁵ Peoquëna, ñani ja maca yureta'a co'ihuë, Jerusalénna co'eñu'cajë.

⁴⁶ Toaso mu'seña pa'i maca ti'ahuë, Maija'quë huë'ere pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i ja're conì ja'rusiquëpi ñu'i iohua'i cayere asaquë cui'ne iohua'ireje sañope sei yo'ouquëna.

⁴⁷ Si'a pa'icohua'i Jesús si'aye ta'ñe asaquëpi sañope de'oyerepa sehuoyere asajë quëquëhuë. Merepa ai asaquë'ni, jaë cajë ai cuasareña.

⁴⁸ Pëca ja'quëohua'ipi ìte ti'ajë ai cuasajëna, pëca ja'copi cao:

“Tsihua'ë, më'ëni më ja'quë cui'ne yë'ë co'a ju'ijë co'erojainë. ¿Me nesi'quë jaje yëquëre, huesë ëaye yo'ou'ni?”

⁴⁹ Jaje cacona, Jesupi iote capi:

“¿Me yo'ojë yë'ëre co'eye'ni? Huesëma'pë yë'ë cato ja'quë co'amañare yo'oja'quë a'ë.”

⁵⁰ Jaje caquëna, iohua'ipi cuasaquë cayere asa ti'ama'pë paë'ë.

⁵¹ Ja maca iohua'i ja're conì co'ipi, Nazaretne. Si'anë de'oye sehuoquë paji'l, pëca ja'quëohua'ire. Pëca ja'copi iyere si'aye io joyona de'huao.

⁵² Jaje yo'ouquë Jesús ai de'opi, i capë cui'ne i cuasayeje. Maija'quëpi cui'ne paipi conì i de'oye pa'iyere ñajë de'ouquë api cuasahuë, tayoye peoquëna.

3

*Juan Ti Doquëpi Yëhuoye
(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)*

¹ Tiberio César pai éjaë paji'i. Ipi quince ometëca cuañequë pa'i maca Poncio Pilatopi paji'i, Judea cuañequë éjaë. Herodespi Galilea cuañequë paji'i. I yo'jei Felipepi Iturea cui'ne Tranconite cuañequë paji'i. Cui'ne Lisianaspi Abilinia cuañequë paji'i.

² Maija'quë hu'e ñacaicohua'i éjaohua'i cato Anás cui'ne Caifás paë'ë. Jaohua'i pa'i mu'seña Maija'quëpi Zacarías mamaquë Juanna capi, cuene yejare pa'ina.

³ Juan cato Jordán tsiaya quë'roja'a sai si'a hue'ña pai pa'icohua'ire capi: Ja'në co'aye cuasase'ere jeoni ponëne pa'iji. Ponëni oco dosicohua'ini Maija'quëpi mësaruru co'aye yo'ose'ere sai de'huaja'quë api. Jaje yëhuopi.

⁴ Tsoe ja'rë Maija'quë caye quëacaiquë Isaíaspi toyaquë pa'ise'eje cui'ne japi ti'api, i toyase'e caji:

Cuene yejapi pai cui'neje asa cuañoji,

Ne de'huajë'ë, mai Éjaë ma'are.

Nuñerepa ma'a necaijé'ë, i cu'i hue'ña.

⁵ Yo'cohuë pa'ise'ere ne timë ja'ne a'ë.

Jai cuti cui'ne a'ri cuti pa'ise'ere nui yejarepa ne ja'ne a'ë.

Nui ma'aña peose'ere nui ma'aña de'huaye a'ë.

Dea pëa quë'i ma'aña pa'ise'ere nui yeja ne ja'ne a'ë.

⁶ Ja maca Maija'quë paire huasoye si'a pai ñaja'cohua'i a'ë.

⁷ Ite oco do cuañoñu'u cajë paipi i quë'rona daicohua'ire Juanpi capi:

"Aña tsëcapë acohua'! ¿Nepi mësarute quëare'ni, Maija'quë pëi nejoquëna, jëa ja'ñere?"

⁸ Ponësicohua'i pani, ponësicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, ñani dosi'i. Abraham tsëcapë a'ë cama'pë pa'ijë'ë. Ja caye ti'a ma'ne a'ë. Maija'quëpi yëni iye quëna pëaje Abraham tsëcapëre neñe pa'iji.

⁹ Tsu'upo tsoe ne de'huasicoa, soquë ñëa cueja'core. Si'a soquë ñëa de'oye quëi ma'ne cato cueni toana ëocoa. Maija'quë tsu'upojë pa'i."

¹⁰ Ja maca paipi ite seteña:

"¿Jaje pa'ito iquere neja'cohua'i a'ni?"

¹¹ Sejëna, Juanpi sehuopi:

"Caya ju'i caña paquë pani te'ore isiye pa'iji, ti peoquëna. Añe paquë pani peoquë ja're coní añe pa'iji, te'e."

¹² Pa'i do'i curiquë secohua'ijë oco do cuañoñu'u cajë daisicohua'ipi pa'ijë Juanre se'i'ë:

"¿Ye'yaquë, iquere yëquë neja'cohua'i a'ni?"

¹³ Sejëna, Juanpi capi:

"Cuañese'e caye pa'ina, jerepa curiquë sema'pë pa'ijë'ë."

¹⁴ Soldado pa'icohua'ipi ite seteña:

"Cui'ne yëquë, ¿iquere neja'cohua'i a'ni?"

Cajëna, sehuopi:

"Tutu yo'ojë sioma'pë pa'ijë'ë, yecohua'i payere. Coa coso do'ire tsioma'pë. Cui'ne mësarute sañere ti'api cuasajë pa'ijë'ë, sihuani."

¹⁵ Juanni Cristo pa'ima'quë cuasajë pai utehuë. I a'ë caquëna, asañu'u cajë.

¹⁶ Cuasajëna, Juanpi capi:

"Ocopi doyë, mësarute. Ja yë'ta'a yë'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ë jerepa de'oquëpi. I jo'yaë i zapato joyecaiquë yë'ëre tëto saisiquë api. Yë'ë jerepa teaye pa'i a'ë. Jaë cato doja'quë api, Maija'quë joyopi cui'ne toapi.

17 Tsoe pala cajiji, trigo jëoquë iti case'e de'huaquë ja'ose'e huahueja'core. Iti care pase'e i de'hua hue'ñana de'huaquë ja'ose'e toa ti yayama'cona ëoja'quë api."

18 Ñeje caquë paire de'o coca yëhuoquë cui'ne jaiye yequeje Juan quëapi.

19 Cui'ne Herodes pai ëjaëpi yo'jei Felipe nëjo Herodíasni jioni paquëña. Jaje yo'o ma'ñe a'ë caquë cui'ne i yeque co'aye yo'ose'ena con jëhuopi, Juan.

20 Jaje quëaquëta'are Herodespi i caye asama'ë. Ja yë'ta'api yeque co'aye yo'o coquë Juanre co'a paire co hue'ñana copi.

Jesure Doye

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Ja yë'ta'a co cuañoma'quëpi Juan oco doquë pa'ina, Jesuje do cuañosiquë paji'i, cui'ne ipi Maija'quëre së maca ma'tëmopi jaca saiona.

22 Maija'quë joyopi su'teje pa'ipi ina nëca meni paije ñajëna, ja maca yë'ose'e ma'tëmopi jutapi, ñeje:

"Më'ë a'ë, yë'ë mamaquërepa. Më'ëni ai sihuaquë pa'iyë."

Jesús Ñecuëohua'i

(Mt 1.1-17)

23 Jesús treinta ometëca paquëpi Maija'quë co'amañarepa ne huëopi. Pai caye cato José mamaquë paji'i.

24 José paji'i, Elí mamaquë. Elí paji'i, Matat mamaquë. Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Melqui mamaquë. Melqui paji'i, Jana mamaquë. Jana paji'i, José mamaquë.

25 José paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Amós mamaquë. Amós paji'i, Nahúm mamaquë. Nahúm paji'i, Esli mamaquë. Esli paji'i, Nagai mamaquë.

26 Nagai paji'i, Maat mamaquë. Maat paji'i, Matatías mamaquë. Matatías paji'i, Semei mamaquë. Semei paji'i, José mamaquë. José paji'i, Judá mamaquë.

27 Judá paji'i, Joana mamaquë. Joana paji'i, Resa mamaquë. Resa paji'i, Zorababel mamaquë. Zorobabel paji'i, Salatiel mamaquë. Salatiel paji'i, Neri mamaquë.

28 Neri paji'i, Malqui mamaquë. Melqui paji'i, Adi mamaquë. Adi paji'i, Cosam mamaquë. Cosam paji'i, Elmodam mamaquë. Elmodam paji'i, Er mamaquë.

29 Er paji'i, Josué mamaquë. Josué paji'i, Elizer mamaquë. Elizer paji'i, Jorim mamaquë. Jorim paji'i, Matat mamaquë.

30 Matat paji'i, Leví mamaquë. Leví paji'i, Simeón mamaquë. Simeón paji'i, Judá mamaquë. Judá paji'i, José mamaquë. José paji'i, Jonán mamaquë. Jonán paji'i, Eliaquim mamaquë.

31 Eliaquim paji'i, Melea mamaquë. Melea paji'i, Mainán mamaquë. Mainán paji'i, Matata mamaquë. Matata paji'i, Natán mamaquë.

32 Natán paji'i, David mamaquë. David paji'i, Isaí mamaquë. Isaí paji'i, Obed mamaquë. Obed paji'i, Booz mamaquë. Booz paji'i, Salmón mamaquë. Salmón paji'i, Naasón mamaquë.

33 Naasón paji'i, Aminabab mamaquë. Aminabab paji'i, Aram mamaquë. Aram paji'i, Esrom mamaquë. Esrom paji'i, Fares mamaquë. Fares paji'i, Judá mamaquë.

34 Judá paji'i, Jacob mamaquë. Jacob paji'i, Isaac mamaquë. Isaac paji'i, Abraham mamaquë. Abraham paji'i, Taré mamaquë. Taré paji'i, Nacor mamaquë.

³⁵ Nacor paji'i, Serug mamaquë. Serug paji'i, Ragau mamaquë. Ragau paji'i, Peleg mamaquë. Peleg paji'i, Heber mamaquë. Heber paji'i, Sala mamaquë.

³⁶ Sala paji'i, Cainán mamaquë. Cainán paji'i, Arfaxad mamaquë. Arfaxad paji'i, Sem mamaquë. Sem paji'i, Noé mamaquë. Noé paji'i, Lamec mamaquë.

³⁷ Lamec paji'i, Matusalén mamaquë. Matusalén paji'i, Enoc mamaquë. Enoc paji'i, Jared mamaquë. Jared paji'i, Mahalaleel mamaquë. Mahalaleel paji'i, Cainán mamaquë.

³⁸ Cainán paji'i, Enós mamaquë. Enós paji'i, Set mamaquë. Set paji'i, Adán mamaquë, cui'ne Adán paji'i, Diosu mamaquë.

4

Jesure Neñañe

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Maija'quë joyo ini pa'ina, Jordán tsiayapi co'iquëna, Maija'quë joyopi sapi, cuënë huesësi yejana.

² Jarote cuarenta mu'seña ao ti aima'ë pa'ina, jeteyo'je ao ëaye nëi maca

³ huatipi ite neñasi'i, caquë capi:

“Maija'quë mamaquë sête iye quëna përe cuañejë'ë, pan pë de'ojaco.”

⁴ Caquëna, Jesupi ite capi:

“Toyase'e caji, Coa aose'e ai pa'iyë peoji, pai. Peoquëna, ai jerepa si'aye Maija'quë ca cocare de'oye sehuocaiye pa'iyë pa'iji.”

⁵ Ja jeteyo'je huatipi sapi, ai cutihuëna. Sani iye yeja pa'iyere te'epi esa inopi si'aye, paire cui'ne iote pa'iyeye.

⁶ Inoni huatipi ite capi:

“Yë'ëpi më'ëre si'a iye tutu, cui'ne iye jai yejaña de'o co'amaña isisi'i. Yë'ëna isise'e a'ë, si'aye iye. Jaje pa'ina, yë'ë yëyeje isiye pa'iji, yë'ë isiye yëquëna.

⁷ Më'ëpi do're ja'runi yë'ëni sequë pa'ito më'ë tse pasipi.”

⁸ Jesupi ite sehuopi:

“Yë'ë quëno maca pa'ima'ë pa'ijë'ë, Satanás. Saijë'ë. Toyase'e caji: Sejë'ë, më Ejaë Diosuni cui'ne ise'ere necaijë'ë.”

⁹ Ja jeteyo'je huatipi Jerusalén daripëna sani Maija'quë huë'e jetena mëani capi:

“Maija'quë mamaquërepa pani tito sa tomejë'ë, iye macapi yejana.

¹⁰ Toyase'e caji:

Maija'quëpi i huiñaohua'ire cuañëina, më'ëre ñacaija'cohua'ire.

¹¹ Më'ëpi tomequëna, iohua'i jëñapi tseaja'cohua'i a'ë, Quëna pëana më nëcañoa a'si nema'quëni cajë.”

¹² Caquëna, Jesupi ite sehuopi:

“Yequeje toyase'e caji: Më'ë Ejaë Diosure neñama'ë pa'ijë'ë.”

¹³ Caquëna, huati Jesure si'aye neñani yo'o jujani, tsoe maca jëoni saji'i.

Jesupi Galileana Yo'o Huëoye

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jëo saquëna, Jesupi Galileana co'ipi, Maija'quë joyo tutu timësiquëpi. Jaje pa'ina, pai i pa'iyere quëajëna, ja yejaña pa'icohua'i asahuë.

¹⁵ Pai dari ñape tsi'si huë'ña pa'iyena ye'yaquë pa'ina, si'ahua'i ite de'oquëre papi cajë sihuahuë.

Jesús Nazaretre Pa'iyë

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Ja maca Jesús Nazaretna saji'i, i ai de'osi daripëna. Huajë mu'se tì'aëna, pai tsi'si huë'ena cacani ja'rupi. Jajë i si'anë yo'oye sète. Ja'rusipi Maija'quë caca pëpë ñasi'i caquë huëni nëcapi.

17 Nëcaquëna, Isaías Maija'quëre quëacaiquë toyaquë pa'ise'ere isiëña. Iti maca aquëpi isiquëna, hui'yoquë tì'api, ñeje toyase'e pa'i hue'ñare:

18 Mai Ejaë joyopi yë'ëni pa'iji.

Jajë pa'ina, yë'ëna de'o cocare isipi, carajaicohua'ina quëa ja'ñere.

Cui'ne ai oicohua'ire yëhuo huasoja'quë a'ë.

Tseä cuañosicohua'i pa'icohua'ire quëa huasoja'quë a'ë.

Cui'ne ñama'cohua'ini ñacohua'ire neja'quë a'ë.

Co'aye yo'ojëna, ai yo'ojë pa'icohua'ini de'o pa'iyë isija'quë a'ë.

19 Mai Ejaë oi necai tëcahuëre paipi asaja'cohua'i a'ë caquë yë'ëre jëjo daopi.

20 Jajë Jesús ña tējini tēoni pai tsi'si huë'e cōcaiquëna, isini ja'rupi. Ja maca si'ahua'i ai ñahuë, ise'ere, pai tsi'si huë'ere tsi'sicohua'i.

21 Ñajëna, iohua'ire je'nërepa ca huëopi:

“Yure iye mu'se tì'api, iye toyase'e caye mësaru asa maca.”

22 Si'ahua'i Jesús de'oquë api cajë i case'ere merepa de'oye caëna, cajë ai cuasajë sa'ñe cahuë:

“¿Iquë coa José mamaquë api, pa'ima'quë?”

23 Jesupi capi, jahua'ire:

“Jujuquë sète co'ye jujujë'ë, caja'cohua'i a'ë. Casicohua'ipi yequeje caja'cohua'i a'ë. Capernaum yejana yo'ose'eje yure iño mē'ë yejare pana yo'ojë'ë, yëquë asase'eje.”

24 Ja maca ai seña maca ca saoquë cui'ne capi:

“Nuñerepa cayë. I ai de'o sito pa'icohua'i caye Maija'quëre quëacaiquëre te'ije de'oyerepa sihua cuañosiquë peopi.

25 Maija'quëre quëacaiquë Elías pa'i mu'señare Israel pai hua'jeohua'i jai pai paë'ë. Ja mu'seña tres ometëca jerepa ocoma'ëna, si'a yeja pa'icohua'i aó éa ju'lijë ai yo'ohuë.

26 Jajë ai yo'ojëta'are Maija'quëpi Elíasre Israel pai hua'jeohua'ire jëjo saoye papi. Paquë Sareptare hua'jeo pa'ico quë'rona jëjo saopi, Sidón yejana.

27 Cui'ne Maija'quëre quëacaiquë Eliseo pa'i mu'señaje jai pai Israel pai ja'ju dahuë ju'icohua'i paë'ë. Pa'ijëta'are te'ireje jujucaiyë papi. Paquë Siria yeja aquë Naamánni jujucaji'.”

28 Jajë caquëna, asani tsi'sisicohua'ipi ai pëti huëohuë.

29 Ja maca huëni nëcapi Jesure tseani pai daripë peo hue'ña hue'sena etoni sahuë, cuti sa'nihuëre pana. Jaropi jëjo toñu'u cajë. Iti cutihuëre pai pa'i daripë paji'i.

30 Jajë jëjo toñu'u cajë sasicohua'ita'are Jesús iohua'i jopoja'a etani saji'i.

Co'a Huati Joyo Hue'equë

(Mr 1.21-28)

31 Ja maca Jesús saji'i, Capernaumna Galilea yeja daripëna. Jarona sani huajë mu'seña paire ye'ya huëopi.

32 Iohua'ire ye'yayere asajë ai ñahuë. ¿Merepa jajë cuañequë quëayeje pa'yerepa quëaquë'ni? cuasajë.

33 Jaro tsi'si hue'ñare paji'i, te'i ëmë huati joyo hue'equë. Jaëpi cuipi.

34 “Yëquëre yo'oma'ë. ¿Me nesi'quë yëquëre yo'okuë'ni, Jesús Nazaret aquë? ¿Nejosi'quë daiquë? Më'ere yë'ë ñañë. Më'ë cato Maija'quë mamaquë, de'oquëre pa'ë.”

35 Ja maca Jesús co'a joyore capi:

“Cama'ë. Jaëte jeoni saijë'ë.”

Jaje ca maca co'a joyopi pai ña hue'ñana co'aye neñe peoyerepa yejana ne tañoni eta saji'i.

³⁶ Si'aohua'i ña quëquëni sa'ñe iohua'ija'a cahuë:

“¿Ique ye'lo a'ni, ja jerepa pa'ye iye? Cuañequëna, huatiohua'ije ite sehuojë etayë.”

³⁷ Jaje yo'oquëna, paipi Jesús yo'oye ayere ja yeja si'a hue'ña quëarojateña.

Jesupi Simón Pedro Huaore Jujuyë

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Ja maca Jesús tsi'si huë'epi etani Simón huë'ena cacapi. Jarote paco'ë, Simón huao suña dahuë ai ju'icopi. Jaje pa'iona, Jesure jujucaijë'ë, cajë sei'ë.

³⁹ Ja maca Jesús suña dahuë ju'iconi ñaquë suña dahuëre pi'ra saouna, suña dahuë peocopi huëni aore neni ao.

Jesús Jai Paire Jujucaiye

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Èsë cara mesi maca jai paire ju'icohua'ire dahuë, coa si'a ju'i dahuë quë'iohua'ire Jesuna. Dajëna, ju'icohua'ire i jëtëpi pai ñapere patoquëna, co'yahuë, si'aohua'i.

⁴¹ Ju'icohua'ire pa'isicohua'ipi huatiohua'i etajë Maija'quë mamaquëre papi cuijëna. Jesupi ja cayerë èsepi, tsoe iohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Cristo api asa do'ire.

Jesús Yëhuoyë, Galilea Quë'rore

(Mr 1.35-39)

⁴² Jesús nea hue'ñarepa pai peo hue'ñana saquëna, saima'quëni cajë co'ejë ti'ahuë.

⁴³ Ti'asi maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Quëaye pa'iji, de'o coca Maija'quë pa'i te'te ayere yequë pai daripëaje. Jare caquë jëjo daosiquë a'ë.”

⁴⁴ Jaje Jesús cu'i quëarojaji'i, Galilea tsi'si huë'ñana.

5

Tsiaya Hua'ire Yo'eye

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Jesús Genesaret Jaira tëtëpare pa'i quëaquëna, jai pai qui'yerepa Maija'quë coca asañu'u cajë dateña.

² Daijëna, Jesupi caya yohuë, peo huëapi huahuaquëna, ñapi. Iti yohuë acohua'ipi yo'e nëare tsoa toñu'u cajë tumareña.

³ Ñani ja maca Jesús yohuëna aya mëji'i. I aya mëisi yohuë Simón tse paco'ë. Ja maca capi, a'ri maña so'ona jëjo sao huahuojë'ë, yohuë. Huahuojëna, ja'runi ñu'i Jesús paire ye'ya huëopi.

⁴ Ye'ya tējini Simónre capi:

“Hua'i pa'i hue'ñana yohuëja'a sani mësarü yo'e nëapi hua'ire neñu'u.”

⁵ Simónpi sehuopi:

“Ye'yaquë, si'a ñami te'e hua'ireje neñe peoyerepa ai yo'ohuë, nema'pë. Jaje pasicohua'ita'a më'ëpi cuañeñe sëte hua'i yo'erë jeo dëosi'i.”

⁶ Cani jëjo dëosi maca hua'ipi airepa timërena, hua'i yo'erëpi tēi huëo.

⁷ Ja maca yequë yohuëre cajeohua'i pa'icohua'ire jëñapi soihuë. Soina, dani si'ahua'i caya yohuëa ea tete macarepa aya timëhuë.

⁸ Ja maca Simón Pedro iyere ñani do're ja'runi Jesure capi:

“Saijê'ë, Èjaë, yê'ë quëno maca pa'ima'ë. Yê'ë co'aye yo'oquë a'ë.”

⁹ Coa quëquë huesëni jaje caquëna, i ja're cõni pa'icohua'ijë hua'ire nese'ere cuasajë ai quëquëhuë.

¹⁰ Cui'ne, Zebedeo mamajë Jacobo cui'ne Juan, Simón cajeohua'ijë quëquë huesësicohua'ia paë'ë. Jaje quëquëjêta'are Jesús capi, Simónre:

“Ca'rama'ë pa'ijê'ë. Më'ë yurepi pa'ire yo'ecaiquë pa'ija'quë a'ë.”

¹¹ Ja maca yohuëare têtëpana sani jëoni Jesús ja're saë'ë.

Jesús Jujucayie, Ja'ju Dahuë Ju'iquëre

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús pa'i daripëre pa'ina, te'i pa'i ja'ju dahuë ju'iquëpi tütani Jesure ñani i tsiapi vejare pana semeni seji'i. Ñeje caquë:

“Ejaë, më'ëpi yê'ëre jujuye yëni jujujê'ë. Yê'ë ju'i dahuë.”

¹³ Ja maca Jesús i jëtëpi patoquë capi:

“Yê'ë jujucayë.”

Caquëna, jare iti macapi ja'ju dahuë peoquë de'opi.

¹⁴ Ja maca Jesús ite capi:

“Quëama'ë pa'ijê'ë, pa'ire. Coa Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'ere sani iñojê'ë. Iñoni më'ë co'ayere tsoa toquë yo'o do'ire isijê'ë, Moisés cuañequë pa'ise'ere. Jaje yo'oquëna, si'a hua'i më'ë ju'iquë pa'isiquëpi de'oquë ponëni yo'oye ñaja'cohua'ia a'ë.”

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are Jesús yo'oyepi jero sa'ana jai saji'i. Jaje pa'ina, jai pa'i i caye asañu'u cajë daijëna, ju'icohua'ijë daë'ë, juju cuañõñu'u cajë.

¹⁶ Jaje yo'ojëna, Jesús pa'i peo hue'ñana sai Maija'quëre seji'i.

Quë'quë Dahuë Ju'iquëre Jujuye

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Jesupi ye'yaquëna, jarote ja'rusicohua'ipi ñuë'ë. Fariseo acohua'ia cui'ne cuañese'le ye'yacohua'ia cõni, Galilea vejare si'a hue'ña pa'icohua'ipi daisicohua'ia paë'ë. Pa'ijëna, yecohua'ipi Judeapi cui'ne Jerusalénpi daisicohua'ijë paë'ë. Pa'ijëna, Jesupi paji'i, Maija'quë tutu ju'icohua'ire jujucayie.

¹⁸ Paquëna, yo'oye peoquëpi ju'iquëni cai sai huëna oasiquëni cuajjê Jesús pa'i hue'ña coareña, ñajaquë cajë.

¹⁹ Dajëta'are caca hue'ñapi jai pa'i timësico pa'i do'ire cacaye pajë ña jujani huë'e jeteja'a mëni peo coje tëtëni ju'iquëre pa'i jopoj'a'a meñe casahuë, Jesús ña hue'ña cai sai huëna oasiquëni.

²⁰ Ja maca Jesús johua'ipi ite jujuquë api cuasayere ñani ju'iquëre capi:

“Më'ë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiyë.”

²¹ Jaje caquëna, asani cuañese'le ye'yacohua'ia cui'ne fariseohua'ia cuasa huëoreña: “Paipi yequë co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiyë peoji. Jare Maija'quëse'le sai de'huacaiyë pa'iji. ¿Iquei'ni, iquë ja jerepa Maija'quëre cue'cuequë caquë?”

²² Jesupi jaje cuasajëna, ñani capi:

“¿Me yo'ojê jaje cuasaye'ni?”

²³ Co'aye yo'ose'ere sai de'huaye cui'ne iquëre jujucayie pa'i cato yo'o t'ia ma'ñe a'ë. Ajiñe yo'oye peoji.

²⁴ Jaje pa'lito de'oji. Iñosi'i, mësarute. Yê'ë Pai Mamaquëpi te'ipi iye yeja cuañequëre papi co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë pa'iyë.”

Jaje se cani ju'iquëre capi:

“Më'ëni cayë, huëijê'ë. Më uicore ini më'ë huë'ena sai jê'ë.”

²⁵ Caquëna, ja macarepa iti ju'iquë pa'isiquëpi jaohua'ia ñajëna, huëni necani i uisicore se de'huani Maija'quëre sihuaquë caquë saji'i, i huë'ena.

26 Saina, si'ahua'i ña quëquëni Maija'quëre sihuajë careña.
 "Yurena ñahuë, pajje yo'o ma'ñere yo'oye."

Jesús Levíre Soiye
 (Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús etaquë Leví hue'equëre ñapi, pa'i do'i sai hue'ñare ñu'i curire seina, ñani capi:

"Tuij'ë, yë'ëni."

28 Ja maca Leví j yo'oye si'aye se jeoni Jesús ja're coní saji'i.

29 Ja jeteyo'je Leví jai fiesta nepi, j huë'ena, Jesuni sihuaquë. Jarote cui'ne jai pa'i pa'i do'i secohua'i cui'ne yecohua'i coní ai saihuëna ja'rusicohua'ipi paë'ë.

30 Pa'ijëna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i Jesure ye'yecohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'i a'ë, cuasajë sañope ca huëojë careña:

"¿Me yo'ojë mësaru pa'i do'i secohua'i ja're cui'ne co'aye yo'ocohua'i ja're coní aijë cui'ne ucuye'ni?"

31 Cajëna, asani Jesupi sehuopi:

"De'oye pa'icohua'i cui'ne huajëcohua'i jujuquëre co'eye pañë. Jaje pa'ina, ju'icohua'ipi co'ecohua'i a'ë, jujuquëre.

32 Ja do'ire de'ocohua'ini soisi'i caquë, daisiquë peoyë. Co'acohua'ini soisi'i caquë daisiquë a'ë, jaohua'ipi ja'rë yo'ose'e jeoni ponëjajë caquë."

Jesure Señe, Aima'pë Señere
 (Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Caquëna, iohua'ipi Jesure seña:

"Juanre ye'yecohua'i yo'oye sête aima'pë Maija'quëre ai sejë yo'oyë, cui'ne fariseo ye'yecohua'ijë. ¿Me yo'ojë më'ë ye'yacohua'ise'e si'anë aijë cui'ne ucujë pa'iyë'ni?"

34 Cajëna, Jesupi sehuopi:

"¿Hueja ao aija'cohua'ire soisicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë cacohua'i a'ni, mësaru, huejaquëpi iti macare coní pa'ito?"

35 Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se huejaquëre yë'ëre sioye pa'iji. Ja maca huejaquëpi peoëna, ao aima'pë pa'ija'cohua'i a'ë."

36 Cui'ne quëa iñopi, iohua'i ñañena coní ñeje:

"Yecohua'ijë huajë ju'i care tëani ai ju'i care sëoma'cohua'i a'ë. Jaje yo'ocohua'i pani coa huajë ju'i care nejoñë. Cui'ne huajë ca çatipëpi ai ju'i çana sëosicohua'i pa'ito te'ojë pa'io ña cuañoñe pajj.

37 Jare cui'ne pa'iji. Cuiya'i çono doye peoji, ai ca'nihuë de'huasicona. Jaje ai ca'nihuëna huajë cuiya'i çono doto yete saie pa'iji. Jaje yete saina, si'aye nejoñe pa'iji, cuiya'i çono cui'ne ca'nihuë de'huasi topëje nejoñe pa'iji.

38 Jaje pa'ina, huajë cuiya'i çono doye pa'iji, jare cui'ne huajë ca'ni topëna. Jaje huajëyese'e pa'i de'oye quëçoj'a'coa.

39 Jaje pa'ina, o'sasi çono ucucohua'ijë huajë çono ucuye pañë, o'sasi çono ai de'oye a'ë, cajë."

6

Jesure Ye'yecohua'ipi Huajë Mu'se Yo'oye
 (Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 Te'e huajë mu'se Jesús ta sitoja'a saina, ire ye'yecohua'ipi trigo tsã'ña tējajë saë'ë. Yo'oni jeteyo'je jëñapi iti çase'e po'tejë aë'ë.

2 Jaje yo'ojëna, fariseo acohua'ipi ñani se'i'ë:

"¿Moisés cuañese'e caji huajë mu'se yo'oye peoji. Jaje pa'iquëta'are me neñu'ju yo'oye'ni?"

³ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“¿Ñama'cohua'ini David cui'ne i cajeohua'i conì aò ëa ju'ijë yo'ose'e?

⁴ Maija'quë huë'e ñacaicohua'ise'e Maija'quëna isise'ere aò aifñere aò ëa ju'i Maija'quë huë'ena cacani aore imani ai cui'ne i ja're pa'icohua'irejé aopi.”

⁵ Cui'ne capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquëre papi tutu payë, huajë mu'se pa'itojé cuañëñe.”

Jëtë Cuënesicore Paquëre Jujuyë

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Yëquë huajë mu'se Jesús pai tsi'si huë'ena cacani, ye'ya huëoquëna, jarote paji'i, te'i ëmë ëja të'hui jëtëre cuënesicore hue'equë.

⁷ Pa'ina, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i conì cuasahuë. Jesupi huajë mu'sere jujuquëna, ñani ite sañope cañu'u cajë utejë ñahuë.

⁸ Jaje cuasaye ñaquëta'a cuënesi jëtë hue'equëre capi:

“Huë'ijë'ë. Huëni ja maca jopore pare nëcajë'ë.”

Caquëna, huëni nëcapi.

⁹ Ja maca Jesús yecohua'ire capi:

“Sesi'i, mësarute te'ore. ¿Iquepi de'oquë'ni, huajë mu'se yo'oye, de'oye panita'a co'aye? ¿Paire huasoye panita'a paire ana nejoñe?”

¹⁰ Ja maca si'ahua'ire seña të'ijani Jesús capi, ju'iquëre:

“Më jëtëre mëajë'ë.”

Caquëna, i case'eje yo'opi. Yo'oquëna, i jëtë cuënesico pa'isico de'oco paco'ë.

¹¹ Jaje yo'oquëna, ñani yecohua'i ai pëti ëaye ñajë ca huëohuë, sa'ñe iquepi Jesure sañope ne'ñe pa'ioni cajë.

Jesús Doce Ye'yecohua'ire Soiye

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Ja mu'seña Jesús Maija'quëre sesi'i caquë saji'i, ai cutihuë. Jaropi si'a ñani Maija'quëre seji'i.

¹³ Ñata tomesi maca i ye'yacohua'ire soini doce pa'iohua'i i ja're pa'icohua'ire hue'yopi, jëjo daocohua'ire.

¹⁴ Jaohua'i cato paë'ë: Simón, jare jaëni se hue'yo cosiquë paji'i, Pedro. Cui'ne i yo'jei, Andrés paji'i. Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, cui'ne Alfeo mamaquë Jacobo paji'i. Simón Cananista tsëcapë aquë paji'i.

¹⁶ Judas Jacobo yo'jei paji'i. Cui'ne yequë Judas Iscariote Jesure yehuoja'quëje.

Jesús Jai Paire Ye'yaye

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jesús ai cutihuëpi i ye'yacohua'i ja're conì cajequëpi perepë yejana pëapi. Jarote jai pai paë'ë. Si'a hue'ña acohua'i, yecohua'ipi Judea cui'ne Jerusalén cui'ne jai tsiaya të'tëpa Tiro cui'ne Sidón quë'ro acohua'i daisicohua'i paë'ë, Jesús cayere asañu'u cajë cui'ne johua'i ju'i dahuëre jujucaijaquë cajë daisicohua'ipi.

¹⁸ Huati yo'oquëna, ai yo'ojë pa'icohua'ipi juju cuañosicohua'i de'ohuë.

¹⁹ Si'a pai Jesure patosicohua'ipi i tutupi si'ahua'i co'yasicohua'i paë'ë. Jujusicohua'ire ñani pato do'ire si'ahua'i yëhuë, patoye.

Nuñerepa Case'e Pqi Ayere

(Mt 5.1-12)

²⁰ Ja maca Jesús i ye'yacohua'ire ñani capi:

“Sihuacohua'i pa'ijjè'è, mèsaru teaye pa'iohua'i, Maija'què tē'tena de'oye cacani paja'cohua'i a'è.

²¹ Sihuacohua'i pa'ijjè'è, mèsaru ao ai èa ju'icohua'ipi jeteyo'je si'aye t'aja'cohua'ipi. Sihuacohua'i pa'ijjè'è, oicohua'i pa'isicohua'ipi jeteyo'je soja'cohua'ipi.

²² Pai Mamaquère tui do'ire paipi mèsarute pèijjè coejè iohua'i què'rore etojè cue'cuye pa'iji. Jaje yo'oto sihuajè'è, yè'ère tui do'ire.

²³ Jaje yo'ojèna, ai sihuajè'è, ma'tèmona mèsarute caquè de'huacaisi co'amañare jerepa paja'cohua'ipi. Mèsarute co'aye yo'oyeje pa'ye yo'oa'huè'è, Maija'què tsoe hue'ña quèacaicohua'ire.

²⁴ Jaje pa'iquèta'are jaiye yure co'amaña pajè sihua tosicohua'ireta'a, sihuaye peoja'coa.

²⁵ Teayerepa mèsarureta'a yure ao ani timèni sihuajè pa'isicohua'ire jeteyo'je ao èa ju'iñe pasipi. Teayerepa mèsaru yure so huajèjè pa'isicohua'ireta'a jeteyo'je oiye pasipi.

²⁶ Teayerepa mèsaru pa'ie'ni si'a pai de'o paire pa'è cajèna, pa'icohua'i maña. Tsoe acohua'ije jaje cui'ne de'ocohua'i a'è ca'ahuè'è, Maija'què jèjo daocohua'ije pa'icohua'ita'a coa cosocohua'ini.

Mèsarute Sañope Yo'ocohua'ire Oiye

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaje pa'iquèta'are mèsaru yè'ère asacohua'ire cayè: Oijjè'è, mèsarute sañope cacohua'ire. De'oye yo'ocaijè'è, mèsaruni coecohua'ire.

²⁸ De'oye pa'i ja'ñere cacaijè'è, mèsaruni sañope ai yo'o ja'ñere de cacohua'ini. Secacaijè'è, mèsarute tea ju'icohua'ireje.

²⁹ Yecohua'ipi tsiana te'e te'te tèturu yequè te'te tsiaje nēcocijè'è. Cui'ne yecohua'ipi mè sēsèquèna ju'iconi jioni sato huè'ehuè ju'icoreje se isi saojè'è.

³⁰ Secohua'i pa'ito isijè'è. Yequè mè tseconi jiosicohua'i pa'ito, coa ñajè'è, cui'naoni seña pajè'è.

³¹ Sihuacohua'ipi mèsaruni de'oye yo'ojajè cuasayeje pa'ye yecohua'ini se de'oye yo'ojè'è, mèsarupi.

³² ¿Jaje pa'iquèta'are mèsarupi mèsarute oicohua'ise'ere oicohua'i pani, iquere de'oye yo'oye'ni? Co'ahua'ije cui'ne sa'ñe oiyere yo'ocohua'i pani.

³³ ¿Jaje pa'ina, mèsarupi mèsarute de'oye yo'ocohua'ise'ere de'oye yo'oni iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije cui'ne yo'oyere yo'oni.

³⁴ ¿Jaje mèsarupi de'oye co'yocohua'ise'ere co'yoja'cohua'i a'è cuasajè isicohua'i pani iquere de'oye yo'oye'ni? Co'acohua'ije co'yoja'cohua'i a'è cuasajè yo'oyere yo'oni.

³⁵ Jaje pa'iquèta'are mèsaru cato oiye pa'iji, mèsarute sañope yo'ocohua'ire. Jaohua'ire de'oye yo'ojè isiyè pa'iji, co'yoja'cohua'i a'è cuasaye peoyerepa. Jaje yo'osicohua'ini ma'tèmo jaiye de'o co'amaña isiyè pa'iji. Cui'ne mèsaru pa'ija'cohua'i a'è, Maija'què Èjaèrepa mamajè, cui'ne ije oiquè api, co'acohua'ire cui'ne j isiyere de'oji cama'cohua'ireje.

³⁶ Jaje cui'ne mèsarujè oijjè'è, yecohua'ire, Maija'què oiyeje.

Pai Yo'oyere Ña De'hua Caye

(Mt 7.1-5)

³⁷ Jaje pa'ina, co'acohua'i a'è cama'pè pa'ijjè'è, yecohua'ire. Jaje pajèna, Maija'quèje mèsarute co'acohua'i a'è caye paja'què api. Yecohua'ire nejoñe pajè'è. Jaje pajèna, Maija'quèje mèsarute nejoñe pasipi. Yecohua'i tayo yo'oyere saì de'huacaijèna, Maija'quèje mèsaru tayo yo'oye saì de'huacaija'què api.

38 Yecohua'ire isicohua'i pa'ijëna, Maija'quëje mësarute isisipi. Isija'quë api, i topëna de'oye cuasa ti'acore pani. Dëso quiosiconi, ña'co quiosiconi, timësicore pani, mësarü yecohua'ire isiyeje pa'ye Maija'quëje isija'quë api, mësarute."

39 Jesupi ñeje yo'oyeje pa'ye a'ë capi:

"Ñama'quëpi yequë ñama'quëni sai saquë pa'ito cojena tōmeja'cohua'i a'ë, si'a jupë.

40 Ye'yecohua'ipi iohua'ire ye'yaquëre tëto saisicohua'i peoyë. Ye'ye tējinita'a ti'añe pa'iji, iohua'ire ye'yaquëje pa'iohua'i.

41 ¿Me jaje pa'ito, më'ë yo'jei ñacoare ne'cua pa'licore se ñaquë casi'ni? ¿Më'ë ñacoare soquë tiro ja'iore papi ju'icore du'ru ñama'ë pa'ini?

42 Më'ë ñacoare pare soquë tiropi ju'iona ti ñama'ë pa'iquëpi me më'ë yo'jeire casi'ni: 'Huau, më'ë ñacoare ne'cua ju'icore dutasi'i, nëocaijë'ë.' De'oquëre pa'ë coa caquë yo'oquë maca. Më'ëpi du'ru macarepa më'ë ñacoare soquë tiro ju'iconi duta jëojë'ë. Jeteyo'je de'oye ñaquëpi më'ë yo'jeire ne'cua ju'icore dutacaiye pa'iji.

Më'ë Yo'oyere Ñajë Asaja'cohua'i A'ë, Më'ëre

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 De'o soquë yëpi co'a ca quëiñe peoji. Jaje cui'ne co'a soquë yëje de'o ca quëiñe peoji.

44 Jaje pa'ina, soquë ñëa ñape ña'ne pa'iji, iti quëiñena. Miu soquë yë pani quëiñe paji, cōsa care. Jaje cui'ne miu pisi pani quëiñe paji, cuiya'i care.

45 Jaje pa'ina, de'o pai pani caji, de'oyere, i joyo de'oyepi pa'yere. Cui'ne co'aquë pani co'ayere caji, i joyo co'ayepi pa'yere. Yë'opopi caji, joyo pa'yepi etaquëna.

Caya Huë'ña Ne Huë'ña

(Mt 7.24-27)

46 ¿Me yo'ojë mësarü yë'ëre Ejaë, Ejaë cajëta'a yë'ë cayeje ne ma'ñe'ni?

47 Quëasi'i, yë'ëna dani sacohua'ipi cui'ne yë'ë cayeje yo'ocohua'i pa'yere. Iyeje pa'ye pa'iji.

48 Jaohua'i cato ëmë cutihuëna nëconi huë'e nesiquëje pa'i pa'iji. Tsiyapi col'jenije ti'ama'ëna taiñe paja'quë api. De'o yejana nesi do'ire.

49 Jaje pa'iquëta'are asaquëta'a yë'ë case'ëje yo'oma'quëpi mejahuëna nëconi huë'e nesiquëje pa'i pa'iji. Tsiaya col'jeni ai tutu tsã'ina taiñe pa'iji."

7

Jesupi Romano Jo'yaëre Jujuye

(Mt 8.5-13)

1 Jesús coca ca tējini saji'i, Capernaum yejana.

2 Jarote romano soldado pai capitán i jo'yaë i oiquëre papi jūni huesë tējiquëre paquëpi paji'i.

3 Jaje pa'ina, capitánpi Jesure asani jëjo saopi, judío aiohua'i acohua'ini, dani i jo'yaëre jujucaija'quëre seni daja'cohua'ire caquë.

4 Jaohua'i Jesure tsiojani ai se huëohuë, ñeje cajë:

"Iye capitán de'oquë api, më'ëpi ite cōcati'ne pa'i a'ë.

5 Cui'ne judío paire oiquë api. Jaje yo'oquëpi pai tsi'si huë'e saicaina, mai secore nehuë."

6 Jaje cajëna, Jesús asani iohua'i ja're cōni saji'i. Saijë i huë'e ti'añe ja'i macare pa'ijëna, capitánpi jëjo daopi i cajeohua'ire Jesure ñeje quëaja'cohua'ire:

“Ējaë, ai yo'oma'ë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, cayë yë'ë co'acquë huë'ena daima'ë pa'ijë'ë.

7-8 Yë'ë ějaohua'i cuañeñere yo'oquë pa'iquëpi yë'ë soldado paire meñe cuañequëna, sehucohua'ire payë. Jaje paquëpi yë'ëpi cayë, jaohua'i aquëni: 'Saijë'ë', caëna, saiji. Cui'ne yequëni 'daijë'ë' caru, daiji. Cui'ne yë'ë jo'yaëni: 'jare nejë'ë' cuañeru nejì. Jaje më'ëpi co'yajë'ë cuañeru, yë'ë jo'yaëpi co'yasipi asayë, yë'ë. Jaje pa'ina, daima'ë cuañejë'ë, yë'ë jo'yaë co'yajaquë.”

9 Jaje case'ere asani Jesús ai sihuapi, ta'ñe caquëre papi pa'iquë'ni caquë. Jaje cuasani ite tuicohua'ire capi:

“Tì ñama'ë paë'ë, Israel paipi jaje yë'ëre necaija'quë api cuasacohua'ire iquë yo'ose'ejë care paye.”

10 Ja maca ì jëjo daosicohua'i huë'ena co'ini capitán jo'yaë tsoe co'yasiquëni tì'ahuë.

Posë Ju'isiquëre Huëoye

11 Iye yo'osi jeteyo'je Jesús saji'i, Naín hue'e daripëna. Saina, cui'ne ì ye'yacohua'i cui'ne jai pai çoni saë'ë.

12 Pai daripë eta sa'rona ja'ye tì'asi maca ju'isiquëni tañu'u cajë sacohua'ire ñapi. Jai pai çoni saë'ë, itì daripë acohua'ijë. Pëca ja'quë juquëna, hua'jeopi te'ire nëcoquëpi ju'isiquë paji'i.

13 Jaje saijëna, Ējaëpi jaote teaye ñani oi capi:

“Oima'o.”

14 Ja maca Jesús tsiojani mahuëna patopi. Patoquëna, itì sacohua'i nëcajaë'ë. Ja maca Jesús ju'isiquëni capi:

“Posë, yë'ëpi cayë më'ëre, huëijë'ë.”

15 Caquëna, itì ju'isiquëpi huëni ja'runi coca ca huëopi. Pëca ja'cona huëoni isipi, Jesús.

16 Ja maca iyere ñani si'ahua'i quëquëni Maija'quëre de'oquëre pa'ni sihuajë ca huëohuë ñeje:

“Mai aquëpi Maija'quë quëacaiquë pa'iji, jerepa pa'ipi.”

Cui'ne cahuë:

“Maija'quëpi ì paire çocasì'i caquë daji'i.”

17 Jaje Jesús yo'ose'ere Judea pa'icohua'i cui'ne Judea yeja niamoa pa'icohua'ijë asahuë.

Juan Tì Doquë Jëjo Saocohua'i Jesuna

(Mt 11.2-19)

18-19 Juanpi si'aye iye yo'ose'ere asapi, ite ye'yecohua'ipi quëajëna. Jaje asani daija'quë api ca nëosiquë ¿Cristorepa pa'ima'quë, panita'a ja yë'ta'a yequëre uteye pa'iquë? cuasaquë ì ye'yacohua'ire cayahua'ire soini Jesús quë'rona jëjo saopi, seni asaja'cohua'ire.

20 Jëjo saosicohua'ipi Jesús quë'rona tì'ani cahuë:

“¿Cristo itì daija'quë api ca nëosiquë pa'ima'quë më'ë? Panita'a ja yë'ta'a ¿yequëre uteye pa'iquë? caquë Juan oco doquëpi yëquëre jëjo daopi.”

21 Sa tì'ajëna, Jesupi jai paire ju'icohua'ire cui'ne ai yo'ocohua'ire huati quë'iohua'ire eto saokuë, cui'ne ñama'cohua'ire jujuquë yo'opi.

22 Yo'oquëni sejëna, Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Sani Juanre cajë'ë: Mësarù ñajë cui'ne asase'ere quëajë'ë, ñama'cohua'ì pa'isicohua'ì ñañere, cu'ima'cohua'ì pa'isicohua'ìpi cui'yere, ja'ju dahuë hue'ecohua'ìpi peocohua'ì tomeñere, asama'cohua'ìpi asayere, ju'isicohua'ìpi huëiyere, cui'ne teaye ai yo'ocohua'ini huaso coca quëayere.

23 Coa asani yē'ere ire papi caquē jēa coeye paquēpi sihuaquē de'oye pasipi."

24 Juan jējo daosicohua'ipi co'isi maca Jesupi paire ca huēopi, Juan ayere ñeje:

"¿Iquere sani ñare'ni, cuene yeja saisicohua'i? ¿Tutupi catēna ju'aquēna, huahuēyere ñare? Pani.

25 Jaje pa'ina, ¿iquere sani ñare'ni? ¿Ēja de'oni jai do'i cañare ju'iquēni ñare? Pani. Jaje pa'ina, mēsarupi ñacohua'i a'ē, pai ējaohua'i huē'ña pa'icohua'ipi jai do'i cañare ju'ijē pa'icohua'ire.

26 Tijupē cayē, jaje pa'ito: ¿Iqueini sani ñare'ni, Maija'quē jējo daoquē? Jaje pa'ijē'ē. Nuñerepa cayē, Maija'quē quēcaciquē jerepa pa'i api.

27 Toyase'e cato caji:

Jējo saosi'i, yē'ere quēcaciquēre mē'ē sai huē'ñana

Mē'ere ma'a ne de'huacaija'quēre.

28 Jaje pa'ina, cayē, mēsarute. Pai pa'i huē'ñana iquē Juan oco doquēje pa'i ti peopi, Maija'quē quēcaciquē jerepa pa'i. Jaje pa'iquēta'are ai a'riquē macapi Maija'quē pa'i te'te jerepa pa'i pa'ija'quē api."

29 Jaje caquēna, asani si'ahua'i Juanre oco do cuañosicohua'i co'a pai cui'ne pa'i do'i curi secohua'i Maija'quē de'oyerepa yo'ose'ere sihuajē nuñerepa pa'i api, Maija'quē.

30 Jaje pa'iquēta'are Juan oco do cuañoma'cohua'ipi fariseo paipi cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi Maija'quē iohua'ire caquē yo'oyere asacaiye coe'ña, co'aye a'ē cajē.

31 Ējaēpi yequeje capi:

"¿Iquena con iye'nē paire ja yo'oyeje pa'iohua'i a'ē caquē quēara'ye? ¿Ique yo'oyeje pa'iohua'i ña cuañone'ni?

32 De'oji, jaje pa'ito tsipi jai pai pa'i huē'ñana ca'a yo'oñu'u cajē jajerusicohua'ipi caje tsini pi'cohuēre jucacaitoje bailaye pahuē. Cui'ne oiyeye pa'iohua'ita'a jējēnere jējēcaitoje oire paye pahuē. Yure pa'icohua'i cui'neje pa'iyē.

33 Juan oco doquēpi ai aima'quēpi cui'ne o'sa ucuma'quēpi pa'ina, mēsarupi ite huati quē'i api cayē.

34 Ja jeteyo'je Pai Mamaquē daji'i, aō aiquēpi cui'ne o'sa ucuquēpi. Jaje pa'ina, mēsarupi jaiye aiquē api cui'ne jaiye o'sa ucuquē api, co'aye yo'ocohua'i cajeipi cui'ne pa'i do'ire curi secohua'i cajeipi cayē.

35 Jaje pa'iquēta'are Maija'quē mamajēpi i ññoñere cayahua'i yo'oye de'oji, asayē."

Fariseohua'i Aquē Simón Huē'ere Pa'iyē

36 Fariseo aquēpi Jesure soipi, i huē'ena sani aō aijē'ē caquē. Soina, Jesús sani aō ai saihuēna ja'rupi.

37 Ja'runi ñu'ina, iti daripē, te'o nomio co'aye pa'isicopi asani i pa'i huē'ña daco'ē, ai huēo sē ma'ña da'care quēna huēna daco.

38 Dani jopi Jesús quēno macana do're ja'runi oio io oi copi i quēo tsoani jeteyo'je io nañapi tēno cuenani tsu'suco sihuaco huēo sē ma'ñapi i quēoje daco.

39 Jaje yo'ocona, fariseo Jesure soisiquēpi ñani cuasapi: "Iquē Maija'quē coca quēcaciquērepa pani ite co'a nomioipi papico yo'oye asara'pi, co'a nomioipi yo'oco caquē."

40 Cuasaquēna, Jesupi fariseore capi:

"Simón, mē'ere yeque maña caye payē."

Caquëna, fariseopi sehuopi:

“Cajë'ë, ye'yaquë.”

⁴¹ Jesupi capi:

“Curiquë prestaquëni caya ëmëohua'i curire co'yoye pahuë. Quinientos denario te'ipi do'i papi, yequëpi cincuenta denario do'i papi.

⁴² Jaje do'i pacohua'ipi sai t'i'añe pajëna, ñani curiquë prestasiquëpi jaohua'ire oi ipi sai de'huapi. Jaje pa'ito yure quëajë'ë. ¿Nepi jaohua'ia aquë ai jerepa oiye'ni, ite?”

⁴³ Caquëna, Simónpi sehuopi:

“Iti ai jaiye do'i pasiquëpi ite sai de'huacaisiquëre ai oji'i, cuasayë.”

Jaje caquëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë, më'ë.”

⁴⁴ Ja maca Jesús nomiore ñani capi, Simónre:

“¿Ñaquë io yo'oye? Më'ë huë'ena yë'ë caca maca më'ëpi oco dacaima'ë paë'ë, yë'ë nëcañoa tsoa ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are icopi io oisi ocopi tsoacaco'ë, nëcañoare cui'ne nañapi tëno cuenaö.

⁴⁵ Më'ëpi sihuaquë pëpama'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato caca macapi sihuao de'oyerepa pëpao, ja yë'ta'a yo'oco.

⁴⁶ Më'ëpi yë'ëre sjoöpë hui'yape pe'nama'ë paë'ë. Jaje pa'iquëta'are io cato yë'ëre huëo së ma'ñapi nëcañoana doo.

⁴⁷ Jaje pa'ina, më'ëre cayë, io ai oio yo'oyepi io jaiye co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosico pa'io, iñoco. Jaje pa'iquëta'are a'ri mañare sai de'hua cuañoquëpi a'ri maña oiye're iñoji.”

⁴⁸ Jaje se cani capi, iote:

“Më'ë co'aye yo'oco pa'ise'e sai de'huacaë'ë.”

⁴⁹ Jaje caquëna, soisicohua'i ñu'icohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a ca huëohuë:

“¿Iquei'ni, iquë jaje co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiquë?”

⁵⁰ Jaje cajëta'are Jesupi capi, iote:

“Maija'quëpi huasojä'quë api cuasani yo'o do'ire huasosico pa'iyë, më'ë. Señaco de'oye saijë'ë.”

8

Jesure Coçaicohua'i Nomiohua'ipi

¹ Ja jeteyo'je Jesús jai daripëana cui'ne a'ri daripëana si'a hue'ña cu'i quëarojai, cui'ne Maija'quë cuañe te'tena cacani de'oye pa'iyere quëapi. Itë cõhuë, doce i ye'yacohua'ipi.

² Cui'ne nomiohua'ipi huati quë'iohua'ia pa'isicohua'ia cui'ne ipi ju'i dahuëje jujucaisicohua'ipi ite cõni cuahuë. Jaohua'ia ja're cõni María Magdalena hue'ecoje saco'ë, iti sietë huatìohua'ire eto cuañosicopi.

³ Cui'ne Herodes yëyere ise'e cuasaquë huë'e de'oye necaiquë Chuza i nëjo Juana cui'ne Susana, cui'ne jai pai yequë nomiohua'ijë iohua'ia co'amañapi coçacë'ë, ite.

Taquëpi Pa'iyë

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Pai daripëa ñape etani daë'ë, Jesure ñañu'u cajë. Jaje jai pai datena, ñani quëapi, iohua'ia ñañe ayena. Caquë iñoquë ñeje capi:

⁵ “Taquëpi tasi'i caquë tsiona sani iti care jeaquëna, ma'ana tòmepi. Tòmëina, cu'icohua'ipi tsacu huesohuë, cui'ne yequë care pi'api ocue huesohuë.

⁶ Yequë capi tòmepi, quëna yejana. Tòmëni ai de'oquëta'a ocopi peoquëna, cuene juji'i.

⁷ Yequë capi tōmepi miu pisi quē'rona. Tōmeni ai de'oquēna, pisiye te'e ai de'oni hue hueapi.

⁸ Cui'ne yequë capi tōmepi de'o yejana. Tōmeni ai de'oni cien ca jaiye iti ñēa ñape quē'li."

Jaje iyere Jesús ca tējiquē ai tutu capi:

"Mēsarupi cajoro quē'iohua'i pani asajē'ē."

Me Ne Ja'ñere Pai Ñañena Coni Quēaē'ni
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Ja maca i ye'yacohua'ipi sei'ē: ¿Iquere ja mē'ē jaje quēaē'ni, iohua'i ñañena coni?

¹⁰ Cajēna, iipi jaohua'ire sehuopi:

"Maija'quē i te'te ayere paijē asa ti'a ma'ñere iñoquēna, de'hue asayē, mēsaru. Jaje pa'iquēta'are yecohua'ini cayē iye yo'oyeje pa'ye a'ē caquē iohua'i ñañe ayepi iti ñajēta'a ña ma'ñeje pa'iohua'i pa'iyere caquē. Cui'ne itire asajē coa noni asa huesojē ti asa ti'añe pajajē caquē.

Taquē Quēase'e Ayere
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Iye a'ē. Iye quēase'e caye: Iti ca cato Maija'quē cocaje pa'ye.

¹² Ma'a cato quēaji, Maija'quē coca asacohua'ini. Jaje asacohua'ini huatipi dani iohua'i joñoana de'huase'ere peo hue'ña jioni asama'cohua'ire neni ne huesoyere quēaji.

¹³ Quēna yejana iti ca tōmese'e cato Maija'quē cocare du'ru macarepa sihuajē asacohua'ipi pa'ijēna, jeteyo'je ai yo'oyepi ti'asi maca yo'o jujani jecohua'ini quēaji.

¹⁴ Miu pisi quē'rona iti ca tōmese'e cato quēaji. Asajēta'a ja yē'ta'a iohua'i ai cuasayere yo'ojē pa'icohua'ini jaje yo'ojē co'amaña jaiye payena cuasajē cui'ne yeja sihuayere yējē co'a ju'ijēna, pisi meapi hue hueañeje pa'ye yo'oquēna, iti ca quēima'pē pa'iyere.

¹⁵ Cui'ne yequë ca de'o yejana tōmese'e cato quēaji, de'o joyopi jaje yo'oñu'u cajē asacohua'ini cui'ne yēhuose'ere asani cui'ne yo'ocohua'ipi cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi nuñerepa itire pa'ijē iti ca quēicohua'ije pa'icohua'ipa'iyere.

Miacaiye Ayere Quēaye
(Mr 4.21-25)

¹⁶ Toa tsēona'cohua'i a'ē, tsēoni jeteyo'je yequë co'amañapi sioja'coni panita'a cañ saihuē huē'ehuēna nēcoja'coni. Jaje yo'oye pajē coa ai jerepa ēmēje'na nēcojē yecohua'i cacajēna, miacaija'core.

¹⁷ Yahuese'epi ti yahue huesose'e pani huesoye peoji. Cui'ne pai asa ma'ñepi ti asama'pēna, pa'iyē peoji. Si'aye asa ja'ñe a'ē, tiñarepa.

¹⁸ Jaje pa'ito de'oye asajē'ē. Jaje pa'ina, paquēna ai jerepa se isi coñe pa'iji. Jaje pa'iquēta'a peoquēni ai jerepa se sjo coñe pa'iji, i payē, cuasase'e mañaque si'aye."

Jesús Pēca Ja'co Cui'ne I Yo'jeohua'i
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Ja maca Jesús pēca ja'co cui'ne i yo'je tsj coni titahuē, i pa'i hue'ñana. Titasicohua'ita'a jai pai pa'i do'ire i pa'i hue'ña ti'añe pahuē.

²⁰ Jaje pa'ina, yecohua'ipi Jesure quēahuē:

"Mē ja'co cui'ne mē'ē yo'je tsj coni hue'sere pa'iyē, mē'ēni ñañu'u cajē dani."

²¹ Cajēna, iipi capi:

“Maija'quë coca asani cui'ne ìti cayeje yo'ocohua'ipi yë'ë ja'co cui'ne yë'ë yo'je tsì pa'iyë.”

Jesupi Tuture Cui'ne To'añere Cuañeñe
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Te'e mu'se Jesús jai yohuëna i ye'yacohua'i ja're conì tumëni capi:

“Jaira je te'tena jeñu'u.”

²³ Caëna, ja je'ejëna, Jesús caji'i. Caïna, ai tutu dapi. Jairare pa'ijëna, tutu dani co'poyepi yohuëna oco timë huëopi, ea du'iyë ja'i macarepa.

²⁴ Ña quëquëni caiquëre sëtoni cahuë:

“Ye'yaquë, Ye'yaquë, ea du'iyë, mai.”

Cajëna, Jesús huëni nëcani tuture cui'ne co'poyere yo'oma'o capi. Ca macarepa tsijnä de'huaje pa'iorepa de'opi, ti co'poma'co.

²⁵ Co'poma'co de'ona, i ye'yacohua'ire capi:

“¿Je ja'ye tsoe Maija'quëpi necaija'quë api cuasaye jeore?”

Jaje caquëna, jaohua'i cato quëquë huesësicohua'ipi ai ñahuë. Ñajë johua'ija'a sa'ñe cahuë:

“¿Iquëire pani, iquë, tutu cui'ne oco asani sehuocaiquërepa?”

Huatihua'i Pa'ise'e Gadara Yeja Aquëre
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Ai yo'osi jeteyo'jere papi Gadara yejana ti'ahuë, Galilea je'ñerepa pa'icona.

²⁷ Ti'ajëna, Jesús tumaquëna, te'i ëmë ìti daripë aquëpi tsio daji'i. Ai tsoe iquë huatire hue'equëpi, ju'i cañaje ju'ima'quëpi cui'ne huë'eje pa'ima'quë paji'i. Jaje pa'ipi coa pai ju'isicohua'ire ta hue'ñare pare iquë paji'i.

²⁸ Jaje pa'ipi Jesure ñani tani do're ja'runi ai cui'pi:

“¿Me yo'oquë Jesús yë'ëre josa yo'osi'quë daiquë'ni, Maija'quërepa ma-maquëpi? Señë, më'ëre. Yë'ëre josa yo'oma'ë pa'ijë'ë.”

²⁹ Iye cato Jesupi huatire etani saijë'ë, cuañequëna, ja do'ire jaje capi. Iquë cato huatipi ìte jo'ya nesiquëre papi ai tsoe. Jaje pa'ina, paipi ìte quëna meapi sëahuë, saima'ë pa'ija'quë cajë. Jaje yo'ojëta'are huatipi tutu isiquëna, ne tète saoquë saiquëpi pai peo yejana huatipi saquëna.

³⁰ Jesupi capi, ìte:

“¿Ique mami a'ni, më'ë?”

Seïna, ìpi sehuopi:

“Yë'ë Legión hue'equë a'ë.”

Jaje canì capi, huatihua'ipi ìna jai pai cacani pa'i do'ire.

³¹ Jaje pa'ijë huatihua'ipi Jesure se'ë. Jëjo saoma'ë pa'ijë'ë, nejo hue'ñare pana cajë.

³² Coa sесе quë'rona jëjo saojë'ë, yëquëre cahuë, ai cutihuëre jai pai sесе nëjje aicohua'ina. Cajëna, Jesupi de'oji, sehuouna.

³³ Paite pa'isicohua'ipi etani sesena cacahuë. Cacajëna, sесе jai hua'que tètëpapi tomejë jairana dutu jujuhuë.

³⁴ Ja maca ìti sesere ñacaicohua'ipi ña quëquëjë huë'huëni pai darina cui'ne yequë huë'ñana ìti yo'ose'ere quëahuë.

³⁵ Quëarena, paipi ñañu'u cajë saë'ë. Saijë Jesús pa'i huë'ñana ti'ajë ñajëna, huati quë'i pa'isiquëpi ì quëno macare ju'i ca suñasiquëpi dahuëre pa'ipi yo'oma'quëpi ñuji'i. Ñu'ina, ñani ai ca'rahuë.

³⁶ Ja maca ìti ñasicohua'ipi daripëpi daisicohua'ire quëahuë, huati quë'i pa'isiquëni Jesupi jujuse'ere, nuiñere cuasaquëre.

37 Jare asani Gadara yeja paipi si'ahua'i ini ai ca'ra do'ire sei'ë. Saijë'ë. Iño pa'ima'ë pa'ijë'ë cajë. Jaje cajëna, asani Jesupi jai yohuëna aya mëni saji'i.

38 Saina, iti huatire eto sao cuañosiquëpi saji'ë yë'ëreje caquë seji'i. Seina, Jesupi ite pëajë'ë, cani capi:

39 “Co'ijë'ë, më'ë huë'ëna. Co'ini si'aye më'ëre Maija'quë ne de'huase'ere quëajë'ë.”

Jaje caëna, sani si'a daripë cu'i quëapi, Jesús ite ne de'huase'ere.

Jairo Mamaco Cui'ne Jesús Cañare Patoco

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Jaje Jesús jaira je te'tepi co'ina, si'ahua'i ite utejë pa'isicohua'ipi sihuajë pëpahuë.

41 Pëpa maca Jairo hue'equëpi pai tsi'si huë'ere ñacaicohua'i ëjaëpi títapi. Títani Jesús quëo yë'quë maca do're ja'runi yë'ë huë'ëna daijë'ë, caquë seji'i.

42 Te'o macare mamacore paquëni, doce ometëca pacopi, juni huesë tējicono. Sequëna, jujucaija'quë Jesupi jaronno saji'i. Saina, jai pai coni qui'iyerepa saë'ë.

43 Saquëna, saru dahuë ju'icopi ai yo'oco paco'ë, tsieje tēcama'ona doce ometëca. Jaje pa'ioipi jujucohua'ini juju cuañosi'i caco si'aye io curi saio sao. Jaje yo'otoje jujuye peopi.

44 Jaje ai yo'ocopi Jesure tsiojani tuni i ju'i cana patocona, jare iti macapi tsie tēcapi.

45 Jaje patocona, Jesupi seji'i:

“¿Nepi yë'ëre patore'ni?”

Caquëna, si'ahua'i cahuë:

“Pahuë, patoye.”

Cajëna, Pedro cui'ne i cajeohua'i coni cahuë:

“Ye'yaquë, jai pai si'a te'ñapi jë'jējëna, ñaquëta'a sequë'ni, ¿nepi yë'ëre patore'ni?”

46 Cajëna, Jesupi capi:

“Asayë, yë'ë tutupi yë'ëre patosicore jujuse'ere.”

47 Ja maca tsoe co'yasico pa'io yahue yo'ose'e peoquëna, tsoe asapi caco ca'raco tsa'sico dani do're ja'runi Jesús quëo yë'quë macapi quëao, si'ahua'i ñajëna, io cuasani yo'ose'ere cui'ne io pato macapi esa co'yase'ere.

48 Quëa maca Jesupi capi:

“Huau, më'ëpi jujuja'quë api cuasani yo'osi do'ipi jujusico pa'iyë, më'ë. Señaco de'oye saijë'ë.”

49 Ja yë'ta'a Jesús cocare caquëna, Jairo huë'ëpi dani titaquë Jairore capi:

“Më'ë mamaco tsoe juco'ë. Ye'yaquëre ai jerepa josa yo'oma'ë.”

50 Caquëna, Jesupi asani capi, Jairore:

“Quëquëma'ë pa'ijë'ë. Yë'ëpi jujuja'quë api caquë utejë'ë. Jaje cuasaquë utequëna, më'ë mamaco co'yasico pasio.”

51 Huë'ëna ti'asi maca te'ireje coñe papi, i caca huë'ña. Coa Pedro, Jacobo, Juan cui'ne tsihua'o pëca ja'quë cui'ne pëca ja'co jaohua'ise'e cacahuë, i ja're cono.

52 Si'ahua'i oë'ë, co'a juë'ë, iono cuasajë. Jaje oijëna, Jesupi capi, jaohua'ire: “Oima'pë pa'ijë'ë. Tsihua'o ju'ima'o paco'ë. Coa caico.”

53 Caquëna, tsoe ju'isicono caji cajë i cayere cue'cuejë sohuë.

54 Ja maca Jesupi ju'isico jëtëna tseani capi:

“Tsihua'o huë'ijë'ë.”

55 Jaje caquëna, iti macapi pa'i huëo cui'naopi, nēcaco. Nēcaco, ja maca Jesús aore aojë'ë cuañepi.

⁵⁶ Pëca ja'quëohua'ipi ai cuasahuë, iti yo'ose'ere. Ja maca Jesupi cuañepi, iye yo'ose'e yecohua'ire ti quëama'pë pa'ijë'ë, caquë.

9

Jesús Jëjo Saoye I Ye'yacohua'ire

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jesupi i doce ye'yacohua'ire tsi'soni isipi, i tuture cuañecohua'i pa'ijajë coa si'aye tiñe pa'i co'a joñoare eto saojë cui'ne ju'icohua'ire jujujë yo'o ja'ñere.

² Maija'quë cuañe te'tena cacani pa'yere quëaja'cohua'ini cui'ne si'a ju'iñere jujucaija'cohua'ini jëjo saopi.

³ Jaje jëjo saoque capi:

“Tupë, turupë aó, curiquë sama'pë pa'ijë'ë. Ma'a sajë te'e ju'i ca sajë'ë, cayaye sama'pë, peojë saijë'ë.

⁴ Te'e daripë yo'oye pa'ina, te'e huë'ena pëajë'ë, mësarute sihuacohua'i pa'ito.

⁵ Yeque mësaruni coecohua'i pa'ito etani saijë ya'o si'si pa'yere ti'to tojë'ë. Jaje yo'ojë japi iñoñe pa'iji, iohua'ire sañope Maija'quë yo'o ja'ñere.”

⁶ Jaje caëna, etani sateña, si'a huë'ña pa'i pa'i huë'ñana, huaso cocare quëajë cui'ne ju'icohua'ini jujujë.

Juan Ti Doquëre Huaiye

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷⁻⁸ Jaje Jesús yo'oquëna, yecohua'ipi Juan huëisiquëpi huëni yo'o'iji, cajëna, cui'ne yecohua'ipi Maija'quë jëjo daoquë Eliáspi ñaipi cahuë. Cajëna, yecohua'ipi ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëni yo'o'iji, cahuë. Jaje cajëna, Galilea ëjaë Herodespi asaquë cui'na ja'yese'e cuasa huesëpi.

⁹ Jaje pa'iquëta'a Herodespi capi:

“Yë'ëpi Juan sïopëre yëto tëajë'ë caquë cuañehuë. Jaje pa'ito ñiqueipi jaiye co'amaña yo'oquërepa pa'ina, cajëna, asaye'ni?”

Jaje pa'ina, Jerodespi ite ñasi'i caquë yo'opi.

Cinco Mil Ëmëohua'ire Aóñe

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ I jëjo saosicohua'ipi co'ini Jesure quëahuë, iohua'ipi yo'orojaise'ere. Quëa tējijëna, ja jeteyo'je sai sapi, jaohua'ire, pa'i peo huë'ñana, Betsaida daripë quë'rona.

¹¹ Jaje saicohua'ita'are paipi asani tuë'ë. Tuijëna, Jesús sihuaquë pëpani Maija'quë te'te ayere quëani cui'ne ju'icohua'ire jujupi.

¹² Neato de'o huëoquëna, i doce ye'yacohua'ipi tsió dani Jesure cahuë:

“Ja'ye huë'ña pa'i huë'ña iño ti peoji. Paire quëajë'ë, saijajë, sani huajëjajë, cui'ne pa'i daripëna sani aó hueroni aijajë.”

¹³ Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Mësarupi aójë'ë, jaohua'ire.”

Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Coa cinco pan pëa cui'ne caya tsiaya hua'ire pare payë. Jaje pa'ina, si'ahua'ire aóñe cani sani hueroyese'e pa'iji.”

¹⁴ Cinco mil ëmëohua'ipi paë'ë. Jaje pa'ijëta'are Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

“Cincuenta paíse'ere te'e macana ño'e saojë'ë. Jare ja scohua'ise'ere si'ahua'ire huahuejë'ë.”

¹⁵ I case'eje yo'ojëna, si'ahua'ipi ja'ru sahuë.

16 Ja maca Jesús cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire imani ma'tëmona ñaquë de'oji iye më'ë isise'e payë caquë Maija'quëre pëpapi. Pëpani jë'yeni i ye'yacohua'ina isipi, paire aojë'ë caquë. Ja maca jaohua'ipi paire aohuë.

17 Si'ahua'i iohua'i yëse'ere t'lasicohua'i paë'ë. Ani tējisi jeteyo'je iti nëase'ere doce do'rohuëa aya t'imëhuë.

Pedropi Jesús Ayere Caye
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Yequë mu'se Jesús te'ipi Maija'quëre seji'i, pai peo hue'ñana. Seina, i ye'yacohua'i datena, seji'i, jaohua'ire:

“¿Iqueipi caye'ni, pai yë'ère?”

19 Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Yecohua'ipi cayë, më'ère Juan oco doquë api. Yecohua'ipi Elíaspi cayë. Yecohua'ipi më'ère cayë, ai tsoe Maija'quë jëjo daoquë pa'isiquëpi huëji'i.”

20 Jaje cajëna, seji'i, iohua'ini:

“¿Cui'ne mësaruta'a yë'ère iqueipi caye'ni?”

Caquëna, Pedropi capi:

“Më'ë cato Cristo, maire huasoquë, Maija'quë tsequëre pa'ë.”

Jesupi Capi, Ju'ija'quë A'ë
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

21 Jaje asajëna, Jesupi jaohua'ire ai cuañepi: Quëama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire caquë,

22 cani capi, jaohua'ire:

“Pai Mamaquë ai yo'oja'quë api, aiohua'i, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ije, cuañese'e ye'yacohua'ije yë'ère coejë huani jëoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë api.”

23 Ja jeteyo'je si'ahua'ire capi:

“Paipi yë'ère tuiye yëni jëoñe pa'iji, iohua'i yë'ë tse a'ë cuasase'ere, yë'ëse'e cuasase'ere. Jeoni yë'ère tuiye pa'iji, si'a mu'seña ai yo'oye pa'itoje.

24 Jaje pa'ina, i pa'iyere de'oye pasi'i cuasaquë pani, coa ne huesoye pa'iji. Jaje pa'ina, yë'ë do'ire i pa'iyee ne huesosiquëpi jaëpi huasosiquë pasipi.

25 ¿Te'ipi yo'oni si'aye iye yeja co'amañare hueroni paquëpi ja yë'ta'a i joyo ise'e ne huesëquëna, pa'ito de'oquë?

26 Jaje pa'ina, yë'ë mamire cui'ne yë'ë cocare asaquëta'a paini ca'raquë yë'ë yo'oye ayere quëama'ë pa'isiquëre cui'ne iteje yë'ë Pai Mamaquëpi ëjaë de'oni, ja'quë pa'iyepi cui'ne huññaohua'i çoni dai maca ca'raja'quë a'ë, ja'quëna quëayera.

27 Jaje nuñerepa cayë. Iye maca pa'icohua'ipi Maija'quë te'te ayere ñama'pë paja'cohua'i a'ë. Maija'quë te'te ayepi daina, ñajëna, jeteyo'je ju'iñe pa'iji.”

Jesús Tiñe Pa'i Ponëse'e
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Iye case'e pa'i maca ocho mu'se jeteyo'je Jesupi saji'i, ai çutihuëna Maija'quëre sesi'i caquë. Saina, çoni saë'ë, Pedro, Jacobo cui'ne Juan.

29 Ja maca sani Jesupi Maija'quëre ja sei tiñe pa'i tsiarepa ponëpi, cui'ne i ju'i çaje ai miacore papi ña t'iañe peocorepa ponëpi.

30 Ponë maca Jesupe pa'iohua'ipi ñaini caya hua'i so'oja'a miañerepa nëcajë Jesús ja're cocare cahuë. Jaohua'i cato Moisés cui'ne Elías paë'ë.

31 Jesús Jerusalénna sani ai yo'oquë ju'i ja'ñere cahuë.

32 Ja maca ai huëo çañe Pedrorre cui'ne i çajehua'ire nëise'epi peo hue'ñarepa tomeina, sëtasicohua'ipi ñahuë, Jesús irepa pa'iyere, cui'ne cayahua'i i ja're nëcajëna.

³³ Ja maca Jesús quëno maca pa'isicohua'i jëo saijëna, Pedropi capi:
 “Ye'yaquë, iño pëato de'oji. Toaso huë'ña ne'ne pa'io; më'ë huë'e, Moisés huë'e, cui'ne Elías huë'e.”

Jaje caquëta'a Pedro coa huesë capi, cuasama'ë.

³⁴ Jaje ja yë'ta'a caquëna, siriopi nëca meni sjo huesopi. Sjo huesoquëna, ai quëquëhuë, sirio sa'nahuëre pa'ijë.

³⁵ Jaje pa'ijëna, siriopi yë'ose'e caye asahuë:

“Iquë yë'ë mamaquë yë'ë oiquëre papi i cayere asajë'ë.”

³⁶ Jaje casi jeteyo'je ñajëna, te'i Jesuse'e paji'i. Pa'ina, ñani jaohua'i ti cama'cohua'i jo'cua paë'ë. Cui'ne yecohua'ireje iohua'i ñase'e ti quëama'pë paë'ë.

Jesupi Huatire Eto Saoye

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Se ñatasi mu'se ai cutihuëpi cajejëna, jai pai Jesure sañope t'i'ahuë.

³⁸ Ja maca pai jopo aquëpi te'i tutu capi:

“Ye'yaquë, ñacajë'ë, care payë yë'ë mamaquë te'i macapi.”

³⁹ Huatire hue'equëna, jaëpi josa yo'oquëna, cui'ne cuiquë yo'oji, cui'ne hue'hue nequëna, yë'opoja'a siri etoquë yo'oji, co'aye yo'oquë ti jëoñe coeji, ite.

⁴⁰ Tsoe më'ë ye'yacohua'ire sei'ë, huatire eto saojë'ë caquë. Jaje caëna, coa yo'o jujahuë.”

⁴¹ Caquëna, Jesupi asani i ye'yacohua'ire capi:

“Maija'quë necaiquë api cuasama'cohua'ipi tiñere cuasacohua'i. ¿Je yëhuarepa tsoe mësarü ja're conï pa'i yo'oquëna, ñani Maija'quëpi nequë api cuasaja'cohua'i a'ni, mësarü? Jaje canï dajë'ë, më'ë mamaquëre iñona.”

⁴² Jaje caëna, tshhua'ëpi i quë'rona ja'ye tsiojaina, huatipi yequë hue'hue ne coquëna, taji'i, yejana. Jaje yo'oquëna, Jesupi huatire yo'oma'ë canï eto saoni tshhua'ëre jujuni pëca ja'quëna isipi.

⁴³ Ja maca si'a pai ai cuasahuë, Maija'quë jaiye yo'oyere ñani.

Tijupë Jesús Capi, I Ju'iñe Ayere

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Cui'ne si'ahua'i Jesús yo'ose'ere ñani ai cuasajëna, Jesupi i ye'yacohua'ire capi:

⁴⁴ “De'oye asajë'ë, iyere. Huañeyema'pë pa'ijë'ë. Yë'ëre Pai Mamaquëre pai jëñana isiye pa'iji. Jaje pa'ina, iohua'i yëyeje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ëre.”

⁴⁵ Jaje caquëna, i ye'yacohua'i ti asa t'i'añe pahüë, i caye. Jare jaje asaye pajajë ipi cuasaye sëte. Jaje pa'ina, iohua'i ca'racohua'ipi seni asaye pahüë, i case'ere.

Nepi Jerepa Do'i Pa'iquë

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Ja maca i ye'yacohua'i sa'ñe cahuë, iohua'ija'a nepi airepa pa'iohua'i pa'iohua'i a'ni, cajë.

⁴⁷ Jaje cuasajëna, Jesupi iohua'i cuasaye asani ja maca tshhua'ëre i quë'rona dani nëcopi.

⁴⁸ Dani jaohua'ire capi:

“Iquë tshhua'ëre yë'ë mamipi cuasajë ñacaini yë'ëni ñacaiyë. Cui'ne yë'ëre ñacai'cohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëreje cui'ne ñacaiyë. Jaje pa'ina, iti mësarü aquëpi yecohua'ire ai jerepa ñacaiquë pani ai jerepa pa'i pa'ija'quë api.”

Sañope Yo'oma'quë Caye Ayere

(Mr 9.38-40)

49 Caquëna, Juan capi, ite:

“Ye'yaquë, yëquë te'i ëmë më'ë mamipi caquë huatire eto saoquëre yo'oma'ë pa'ijë'ë cajë ësehuë, yëquë ja're conì cu'ima' do'ire.”

50 Caquëna, Jesupi capi:

“¿Me neñu'ju ëserere'ni? Maire sañope cama'quë pani mai yo'oye yo'o cochohua'i a'ë.”

Que Joyo Pa'iquë

51 Jesús ma'tëmo mëiñe ti'añe ja'i maca pa'ina, Jerusalénna sai huëoni saji'i, i cuasa nëose'ere yo'osi'i caquë.

52 Saija'quëpi jëjo saopi, i du'ru sani i pëajato co'ēja'cohua'ire, Samaria pai quë'rona.

53 Jaje pa'iquëta'are Jerusalénna saiye nëina, Samaria pai coehuë, pëa hue'ña isiye.

54 Ja maca jaje ësejëna, asani i ye'yacohua'i Juan cui'ne Jacobo cahuë:

“Ëjaë, yëquë më'ë jaohua'ire toapi cuañerena, ma'tëmopi tomeni peo hue'ñarepa ëo huesoye. Tsoe Maija'quë jëjo daoquë Elias yo'oquë pa'ise'eje yo'oñu'u.”

55 Jaje cajëna, Jesús ñani jaohua'i case'ere coequë sañope capi:

“¿Ique joyore hue'eye'ni, mësarü?”

56 Yë'ë Pai Mamaquë cato daima'ë paji'i, pai joñoare nejosi'i caquë. Coa ai jerepa pa'ini huasosi'i caquë daë'ë.”

Jaje cani jeoni yequë pai pa'i hue'ñana saë'ë.

Jesús Pe'teye Yëcohua'i Ayere Quëaye

(Mt 8.19-22)

57 Ma'aja'a jaohua'i saijëna, te'i ëmë Jesure capi:

“Ëjaë, më'ë ja're conì saiye yëyë. Coa si'a hue'ña më'ë saitoje.”

58 Jesupi sehuopi:

“Airo jo'ya mañaje coña pacohua'i a'ë cui'ne pi'a mañaje tsiaro pacohua'i a'ë. Pai Mamaquë cato ti peoquë api, i siopë tëo paquë ui mañaque.”

59 Jesupi yequëre capi:

“Yë'ëre tuijë'ë.”

Jaje caquëna, ïpi capi:

“Ëjaë, utejë'ë. Yë'ëta'a du'ru ja'quëre tajasi'i.”

60 Jesupi sehuopi:

“Yë'ëre cuasama'cohua'i ju'isicohua'ijë pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'ipi cui'neje ju'isicohua'ini tajajë. Më'ë cato daijë'ë, Maija'quë pa'iyere yecohua'ire quëaja'quëpi.”

61 Ja maca yequëpi capi:

“Ëjaë, tuiye yëyë. Utejë'ë. Du'ru macarepa yë'ëta'a huë'e pa'icohua'ire pëpa tëjisi'i.”

62 Jesupi ite capi:

“Yë'ë co'amañare ne huëosiquëpi, jaiye yeque yo'oyere cuasaquë yo'oquë pani yë'ë co'amaña ne ti'añe peoji.”

10

Jesupi Setentare Jëjo Saoye

1 Jaje iye yo'osi jeteyo'je setenta pa'iohua'ini i saija'a daripëana du'ru jëjo saopi, cayaohua'ise'ere, ïpi ñaquë sahuasicohua'ini.

2 Jëjo saoquë capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa cayë. Tëa ja'ñe cato jaiye a'ë. Jaje pa'iquëta'are iti necohua'ipi a'ri maña pa'iyë. Jaje pa'ina, sejé'ë, iti tse aquëni jai paire jëjo saojaquë neja'cohua'ire.

³ Ñajë saijë'ë. Mësarute jëjo saoyë, yëi ñamaje pa'iohua'ini yaije pa'iohua'ijopona.

⁴ Sama'pë pa'ijë'ë, curi topëje, cai topëje, cui'ne curiquëje, cui'ne zapatoje, cui'ne ma'aja'a saijë pai pa'icohua'i pa'ito coa sa pëpajë saijë'ë, tsoe nëcajani caye peoye.

⁵ Huë'ena cacachua'i pani du'ru macarepa ñeje cajë'ë: 'Iye huë' pa'icohua'ire de'oye pa'iyepi pa'ijë'ë.'

⁶ Jaje pëpajëna, jaohua'ipi de'oye pa'iyere oicohua'i pa'ito mësaruru pëpase'epi johua'ini pa'ija'coa. De'oye pa'iyere oima'cohua'i pa'ito ja pëpase'epi mësaruru co'i cõsipi.

⁷ Du'ru pëpasi huë'ena cacani pëani johua'i aõñere aijë cui'ne ucujë pa'ijë'ë. Co'amaña necohua'ire sëte johua'ipi sañeje pa'ye cõcaiyepi pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, huë'ña ñape cu'ima'pë pa'ijë'ë.

⁸ Pai daripëna ti'arena, jaro aquëpi i huë'ena pëpasiquëpi aore aoto aijë'ë.

⁹ Jarore ju'icohua'i pa'ito jujucaijë'ë. Cui'ne quëajë'ë, Maija'quë cuãñe te'tena mësarupi ponëñe ja'yere pa'iji cajë.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are yequë huë'ña daripë pa'icohua'ipi mësarute coeto iti daripë ma'añana etani cajë'ë:

¹¹ 'Mësaruru daripë ya'opi yëquë quëona së'ase'ere ti'to toñë, mësaruru asaye yëma'pë pa'i do'ire iñojé.' De'hua cuasajë'ë, iyere, Maija'quë pa'i te'tena ja'yere pa'iji, mësarute.

¹² Mësarute cayë, pai ñape yo'ose'e ne de'hua mu'se ti'asi maca jaohua'i co'aye yo'ose'e sañe pasipi. Sodoma daripë acohua'ire yo'ose'e jerepa co'ayepi.

Sehuoma'cohua'i (Mt 11.20-24)

¹³ Teayerepa më'ë Corazín daripë maca cui'ne Betsaida daripë. Jaiye pai yo'o ti'a ma'ñere yo'otoje coa ñahuë, më'ë. Jaro yo'ose'eje pa'ye Tirona cui'ne Sidón daripëna yo'oquëna, ñasicohua'i pani tsoe otira'huë. Johua'i co'ayere cuasajë ai ju'i care suñani huatapi jorëjë ai oiyere iñora'huë.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are pai ñape yo'ose'e mu'se ti'asi maca mësarupi ai jerepa co'aye yo'osi do'ire sai cuãñoñe pa'iji. Tiro cui'ne Sidón daripëna pa'icohua'iseña maca.

¹⁵ Cui'ne mësaruru Capernaum daripë pa'icohua'i yëquëpi ai jerepa tëto saiscohua'i a'ë ma'tëmo quë'rore pana cuasayë, mësaruru. Pani mësaruru cato coa ai jerepa huë'ehuëre pana caje huesëja'cohua'i a'ë, toa yëjana.

¹⁶ Mësaruru cayere asacohua'i pani yë'ëni asaja'cohua'i a'ë, cui'ne mësaruru coecohua'i pani yë'ëni coeja'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ëni coecohua'i pani yë'ëre jëjo daosiquëni coeyë.”

Setenta Jëjo Saosicohua'ipi Co'ye

¹⁷ Jaohua'i setenta pa'iohua'ia ai sihuayë. Co'ini cahuë:

“Ëjaë, huatiahua'ique yëquë më'ë mamire cajëna, asajë ca'rajë etahuë.”

¹⁸ Jesupi capi, jaohua'ire:

“Jaje pa'ijë'ë. Yë'ëje ñahuë, huati ëjaëpi ma'tëmopi mujuë ye'hueyeje pa'yerepa tomequëna.

19 Yé'èpi mésarute tutu isihué, añare, punire tsa'cujëna, ti a'si neñe peo ja'ñere. Cui'ne maire sañope yo'oquë tutu jerepa isihué, quëcoja'cohua'ire caquë.

20 Jaje pa'iquëta'are sihuama'pë pa'ijë'ë, huatiohua'i mésarute sehuoyere. Coa ai jerepa mësaru mami ma'tëmore toyase'e pa'iyere sihuajë'ë."

Jesús Sihuaye

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Ja maca Jesús Maija'quë joyopi i ja're pa'iyë sëte ai sihuaquë capi:

"Sihuayë, Ja'quë më'ère ma'tëmo cui'ne yeja Èjaëre. Më'èpi iyere iñohuë, tsije pa'iohua'ina më'èpi ta'ñe cuasajë pa'icohua'ire cui'ne ai asacohua'ire yahues'e'ere. Jaje ti'api, më'ë yëyeje."

22 Yé'è ja'quëpi si'a co'amaña yé'ëna isipi. Maija'quë mamaquë api cajë pai ñaño pañë. Coa ja'quëse'e asaji, i mamaquëre. Ja'quëreje pai ñaño pañë. Coa mamaquëse'e asaji, ite. Jaje asaquë i mamaquëpi i yëcohua'ina iñocohua'ise'e asayë, i pa'iyë.

23 Ja maca i ye'yacohua'ise'e'ere capi:

"Mësaru ñañoje ñacohua'ipi sihuacohua'i a'ë.

24 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Jai pai Maija'quë yo'o ja'ñere quëacaicohua'i cui'ne pai ëjaohua'i mësaru ñañoje pa'ye ñaño yëhuë. Jaje yëjëta'a ñama'pë paë'ë. Cui'ne asaye yëhuë, mësaru asayeje pa'yere. Jaje yëjëta'a asaye pahüë."

De'oquërepa Samaria Aquëpi

25 Ja maca cuañese'e ye'yaquëpi huëni Jesús quë'rona i ja're coca caquë, neñasi'i cuasaquë sani seji'i:

"¿Ye'yaquë, me neja'quë a'ni, ti pa'iyë ti'añe cani?"

26 Jesupi sehuopi:

"¿Iti cuañese'ere ñato me pa'iquë'ni, më'èpi asato?"

27 Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi sehuopi:

"Oijë'ë, më'ë Èjaë Diusure si'a më'ë yëyepi, si'a më'ë joyo, si'a më'ë tutu, cui'ne si'a më'ë cuasaye. Cui'ne oijë'ë, më'ë quëno maca aquëre më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye."

28 Caquëna, ja maca Jesupi capi:

"Ite de'oyerepa sehuohuë, më'ë. Jaje më'ë yo'oquë pani, ti pa'iyë ti'aja'quë a'ë."

29 Jaje caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi de'oye yo'oquë a'ë caquë Jesure iñosi'i caquë sañope seji'i:

"¿Jaje pa'ito ne a'ni, yé'ë quëno maca pa'iquë?"

30 Caquëna, Jesupi sehuopi ite:

"Te'i pai Jerusalémpi ma'aja'a Jericóna meji'i. Meina, co'amaña ñacohua'ipi tseani si'aye i paye cui'ne i ju'i caje jiohuë. Ai të'carena, ju'ise'eje pa'i uina, jeoni saë'ë.

31 Cui'na ma'aja'a judío Maija'quë huë'ere ñacaiquë saiquëpi ma'are uina, ñani coa ñaquë sa saji'i.

32 Cui'ne iti ma'aja'a levita sai coa ñani saji'i.

33 Jaje sai sitore Samaria pai coecohua'i aquëpi cui'ne ma'aja'a sai teaye ñani.

34 Ja maca tsiojani a'sire hui'yape ocopi cui'ne o'sayepi tsoani cañapi huëni jujupi. Jeteyo'je i caballona tëoni sapi, saicohua'i pëa huë'ena.

35 Se ñatasi mu'se Samaria aquëpi sai huëni caya curiquë të'ña isipi, iti huë'e aquëre. Isiquë capi: 'De'hua ñacaijë'ë, iquëre. Më'èpi ai jerepa i do'ire necaisiquë pa'itoje yé'èpi saisi'i cui'naëpi co'i cosí maca.'

36 De'oji. Jaje pa'ito: ¿Toasocohua'i aquë jequë paquë'ni, ñaohua'i huani qani saisiquë quëno maca aquë ite oisiquë, më'ëpi cuasato?"

37 Caquëna, cuañese'e ye'yaquëpi capi:

"Ite ñani oi necaisiquë api cuasayë."

Caquëna, ja maca Jesupí capi, ite:

"Më'ëje cui'ne sani yo'oquë pa'ijë'ë."

Jesupi Marta Cui'ne María Huë'ere Pa'iye

38 Jesús ma'aja'a saiquëpi tì'api, a'ri daripëna. Jarote cui'ne paco'ë, Marta hue'ecopi. Jaopi io huë'ena pëpao, ite, cui'ne i ye'yacohua'ije.

39 Cui'ne paco'ë, Marta yo'jeo María hue'ecoje. Jaopi Jesús quëo yë'quë macana ja'runi ñu'io asao, i cayere.

40 Asacona, Martapi jaiye huë'e co'amaña neñe pa'ina, ñani ai cuasa huesëco Jesús quë'rona tsio dani cao:

"¿Ejaë, yë'ese'e necona, yë'ë yo'jeo coa ñu'ico ñaquë, më'ë? Jaje pa'ina, cayë jote cajë'ë, yë'ëre sani cöcaijä'co."

41 Jaje cacona, Jesupi sehuopi:

"Marta, Marta më'ë jaiye neñere co'a ju'io, cui'ne ai cuasaco."

42 Jaje pa'iquëta'are te'lo pa'iji nuñerepa cöcaiyë. Jare María tì'ao, yecohua'ije jiöye ti peoyere."

11

Jesupi Ye'yapi, Maija'quëre Señe

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Tijupë Jesús Maija'quëre seni tëjisi maca i ye'yacohua'i aquëpi capi, ite. Ejaë, ye'yajë'ë, Maija'quëre seña, Juan i ye'yacohua'ire ye'yaquë pa'ise'eje.

2 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Secohua'i pani ñeje cajë'ë:

Yëquë Ja'quë ma'tëmo pa'iquë,

Më'ë mamí de'oyere pa'ë.

Më'ë cuañeña daijaquë yëquëna,

Më'ë yëyepi yo'oye pa'ija'quë, iye yejaje, ma'tëmo yo'oyeje pa'ye.

3 Iye mu'se ai ja'ñere isijë'ë, caraye peoye.

4 Yecohua'ipi yëquëni do'i pajëna, saí de'huacaiyeje pa'ye më'ëpi yëquë do'ire saí de'huacaijë'ë.

Neñaña pa'ito më'ëpi co'ayere nejocaijë'ë."

5 Jesupi capi, jaohua'ire:

"Mësaru aquëpi te'ire i cajeire paquëni jaëpi ñami jopo i huë'ena dani caji, ite: 'Cajei, toaso ao isijë'ë, co'yoja'quë a'ë.'

6 Yë'ë cajeipi yure titaëna, aonëpi peoquëna, cayë, caji.

7 Caquëna, tu'rihuëpi de sehuoquë casipi: 'Josa da cayë. Eta sa'ro siosicoa. Jere më'ëre isisi'quë coa huëiyë'ni, tsj ja're uini.'

8 Jaje casiquëta'a cajei pa'isi do'ire huëni isiyë papi, coa josa jerepa sema'quëni caquë huëni isipi, si'aye ite carase'ere.

9 Jaje pa'ina, yë'ëpi cayë, mësarute: Sejë'ë. Maija'quëpi isija'quë api. Co'eje tì'aja'cohua'i a'ë. Eta sa'rona t'ë'cajëna, hui'yosipi.

10 Jaje pa'ina, sequëpi isi cuañoñe pa'iji. Cui'ne co'equëpi tì'añe pa'iji. Cui'ne eta sa'rona t'ë'caquëni hui'yocaiye pa'iji.

11 Mamaquëpi panre seina, quëna përe isi'ñe pa'i a'ë mësaruru aquë je'quë mamaquëre ¿panita'a hua'ire seina, añani a'o'ñe pa'i a'ë?

12 ¿Panita'a tsiapëre seina, punini a'o'ñe pa'i a'ë? Pani.

13 Ñajë'ë. Mësaruru co'acohua'ita'a mamajëre oijë de'oyere isicohua'i a'ë. Jaje pa'iyë sête mësaruru Ja'quë ai jerepa oiquë sête i de'o joyore pañu'u cajë secohua'ire isija'quë api."

Jesupi Huati Tutupi Yo'oji, Coa Caye
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Yequë mu'seña huatipi coca cama'quëre nesiquëni Jesupi huatire eto sauna, coca capi, cama'quë pa'isiquëpi caquëna, ñajë jai pai ai cuasahuë, merepa yo'o u'ni iye cajë.

15 Yecohua'ipi cahuë:

"Huatiohua'i ëjaë Beelzebú tutupi yo'oji, iquë, huatire eto saokuëna, ñajë."

16 Yecohua'ipi pai yo'o t'i'a ma'ñe ma'tëmo ayere yo'o iñojë'ë cajë sei'ë.

17 Ja secohua'i cuasayere asaquëpi jaohua'ire capi:

"Te'e yeja ëjaohua'ipi jopoja'a huasichohua'i pani sa'ñe uihuani co'ye johua'iyejare nejoñë. Cui'ne te'e caje tsëcapë pa'isicohua'ipi hua saisicohua'ipi pani sañope yo'ojë johua'ija'a peo hue'ña ne huesëyë.

18 Satanáspi i tsëcapëni sañope yo'oquë pani ¿me si'aohua'iy cuãñe t'i'añe pa'iquë'ni? Iye cayë, mësarupi yë'ëni Beelzebú tutupi huatire eto saoji cajëna.

19 Jaje yë'ëpi Beelzebú tutupi yo'oquë pa'ito, ¿nepi mësarute tuicohua'ire tutu isiyë'ni, huatiohua'ire eto sao ja'ñe? Jaje pa'ina, johua'ini mësarupi seni asajë'ë, quëajajë.

20 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato Maija'quë tuture papi huatire eto saokuë yo'oyë. Jaje pa'ina, yë'ë yo'oye cato Maija'quë cuãñe t'e'tepi tsoe tütapi caquë iñoñe a'ë.

21 Ai tutu quë'ipi cui'ñasiquë i co'amañare de'oye ñaquë pa'ito, yecohua'ije jioye peoji.

22 Jaje pa'iquëta'are yequë ai jerepa tutu quë'ipi cacani ite quëco saoye pa'iji. Ja maca si'aye i quëcoquë uihua ja'ñere pase'e jioni i tse de'huaye pa'iji, i pase'ere.

23 Jaje pa'ina, yë'ë yo'oyere de'oji cacaima'quë cato yë'ëre sañope yo'oquë api, cui'ne yë'ë ja're te'e tsi'soma'quë pani, coa ne tiya saokuë api.

Co'a Joyopi Cui'naona Co'iyë
(Mt 12.43-45)

24 Huatipi paini pa'isiquëpi eta saisiquë pani coa cuene yejañare cu'iji, pëa hue'ñare co'equë. Jaje co'equë t'i'ama'ë co'isi'i yë'ë etani daisi huë'ena cuasaji.

25 Cani co'iquë ñaquëna, de'oyerepa yuani ne de'huase'eje pa'ipi pa'iji.

26 Pa'ina, ñani sani siete huatiohua'i i jerepa co'acohua'ija're çoni cacani cui'naëna, pëasi maca yureta'a ja'në pa'ise'ë seña maca co'acquë pa'ija'quë api."

Nuñerepa Sihuaye

27 Jesús ja yë'ta'a itire caquëna, pai jopopi nomiopi cuio:

"Më'ëre çoni ai de'huasico ai sihuaco pa'ico."

28 Jaje cacona, ipi capi:

"Ai jerepa sihuacohua'ipa'iyë, Maija'quë caye asacohua'ipi cui'ne sehuacohua'ipi."

Co'acohua'ipi Seña, Pai Yo'o T'i'a Ma'ñere
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Paipi Jesús quëno macana tsi'sini saijëna, ipi coca ca huëopi:

“Iye'nē pai co'acohua'i a'ē. Jaje pa'iohua'ipi señē, pai yo'o t̄i'a ma'ñere yo'o iñojē'ē cajē. Jare setoje Maija'quē yo'o ja'ñere quēcaiquē Jonás yo'oquē pa'ise'eje pa'ye de'oye yo'o iñoñe pa'iji. Mēsaru yēyere iñoñe peosipi.

³⁰ Jonás Nínive daripē paire Maija'quē case'ere iñoçaiquē paji'i. Cui'neje pa'isiquēpi yure Pai Mamaquēpi yure pa'icohua'ire iñoja'quēpi pa'iji.

³¹⁻³² Nínive daripē pa'icohua'ipi pai ñape yo'ose'e ña mu'se huēni iye'nē paire sañope caja'cohua'i a'ē. Jonáspi Maija'quē cocare quēaquēna, asani ja'rē pa'ise'e jeoni ponēsi do'ipi. Iñore yure Jonásre tēto saisiquēpi pa'iji. Pai ñape yo'ose'e ña mu'se pa'i maca iye paire iohua'i yo'ose'eje pa'ye sai maca t̄i'aēna, huē'ehuē te'te pai ējaopi huēni nejoñe pa'iji caja'coa. Io so'o yejapi Salomón ta'ñe yo'oye asasi'i caco daisi do'ire. Iñore Salomón jerepa pa'ipi pa'iji, yure.

Maire Miacaiye
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Toa tsēoni yahueye peoji, pa'nita'a mahuē sa'nahuēna ayaye peoji. Jaje yo'oye pajē coa ai jerepa emēje'ena nēcoyē, daicohua'ire miacaija'coni.

³⁴ Capēre ñaco ca miacaiye pa'iji. Jaje pa'ina, mē'ē ñaco capi de'oyere ñañe pa'ito mē capēje de'oye miacaisico pa'iji. Jaje pa'iquēta'are mē'ē ñaco capi co'ato si'a mē'ē capēje ai yo'oyere pa'iji.

³⁵ De'hua ñajē'ē, mē'ē miañe pa'iyere, neañena ponēma'coni caquē.

³⁶ Jaje pa'ina, mē'ē capēpi miañe jopore pa'ito si'aye t̄iñarepa ñañe pa'iji, neañe peoto. Toa tsēocopi miacaina, ñañeje pa'ye.”

Fariseohua'ire Cui'ne Cuañese'e Ye'yacohua'ire Sañope Caye
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús coca ca tēji maca, fariseopi Jesure huēopi, i huē'ena aō sani aijē'ē caquē. Huēouna, sani ja'rupi aō ai saihuēna.

³⁸ Ja'runa, fariseopi jēña tsoajē'ē aima'nē cuañese'ere yo'oma'aji'i, ñaquē cuasapi.

³⁹ Jaje cuasaquēna, Ējaēpi capi, ite:

“Mēsaru fariseo pai cato coa emēje'e ucu duruhuēase'e cui'ne quēna ne'ñase'e tsoacohua'i a'ē. Jaje yo'ocohua'ita'a sa'nahuē cato si'sio. Yecohua'i payere yēcohua'ipi cui'ne co'ayepi t̄imēsicohua'i a'ē. Mēsaru cui'ne pa'iyē.

⁴⁰ Huesēohua'i, ña ma'ñe emēje'e nesiquēpi sa'nahuē ayeje Maija'quēpi nese'e a'ē.

⁴¹ Jaje pa'ina, peocohua'ina isijē'ē, mēsaru sa'nahuē payere. Jaje yo'oto si'aye tsoa tōse'e pa'ija'coa.

⁴² Teayerepa mēsaru fariseo pai maña. Mēsarupi diez topēa neni te'ore Maija'quēna isiyē, aīñena huēo señe neje aīñere, cui'ne tase'e cōni. Jaje de'oye yo'ojet'a nuñerepa de'oye yo'oyere cui'ne Maija'quē oiyēje pa'ye yo'oyere peocohua'ipi pa'iyē. Jaje pa'ina, iyere yo'oye pa'iji, mēsaru tsoe de'oye yo'oyena cōni.

⁴³ Teayerepa mēsaru fariseo, pai maña! Pai tsi'si huē'ñare de'o saire ñu'ijēna, ñajē paipi jerepa pa'iohua'i a'ē cajajē cuasacohua'i a'ē, cui'ne co'amaña huero huē'ñare nēcajēna, jai pai iti maca ñacohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ē cajē de'oye pēpajajē cajē, mēsaruje teaye yo'ocohua'i a'ē.

⁴⁴ Cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseo pai cōni teayerepa coa cacohua'i a'ni, t̄asi daripēje pa'iohua'ini, pai ñama'pē tsa'cujē si'si neñeje yo'oyē.”

⁴⁵ Jaje caquēna, cuañese'e ye'yaquēpi ñeje caquē sañope sehuopi:
“Ye'yaquē, jaje mē'ē cani yēquereje tea ju'i cayē.”

⁴⁶ Jaje caquēna, Jesupi sehuopi:

“Teayerepa mēsaruje cuañese'e ye'yacohua'ijē yo'oyē. Yecohua'ise'ere dēquē co'amañare hue'ocaiyē. Jaje yo'ojēta'a mēsarupi te'e moño macaje se coçaiye coecohua'i a'ē.

⁴⁷ Maija'quē yo'o ja'ñere quēacaicohua'ire jare mēsaru aiohua'ipi huani jēoni tasi daripēare mēsaru teayerepa ne de'huacohua'i a'ē.

⁴⁸ Jaje yo'ojē mēsaru aipē yo'ose'ere de'oji cuasajē yo'oye ñaño pa'iji, mēsarupi iohua'i huani tasi daripēare ne de'huajēna.

⁴⁹ Jaje pa'ina, Maija'quē i ta'ñe asayepi capi: 'Jējo saoja'quē a'ē yequē mu'se yo'o ja'ñere ca nēcohua'ire cui'ne sahuani yē'ē coca quēacohua'ire nesico-hua'ireje jaohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ē, yecohua'ini coa josa yo'ojē.'

⁵⁰ Jaje pa'ina, yeja de'huasi macapi ite quēacaicohua'ire huaisi do'ire yure pa'i paini Maija'quēpi seja'quē api.

⁵¹ Abelre huaisi macapi cui'ne Sacariare huaisi macaja'a acohua'i do'ire yēi ñamare ēo hue'ñana cui'ne Maija'quēre se hu'ēna joporepa. Jaje pa'ina, nuñerepa cayē quēapi, yure pa'i paina seja'quē api, tsie do'ire.

⁵² Teayerepa mēsaru cuañese'e ye'yacohua'i nuñerepa cocare yahueyē. Jaje yo'ojē coejē yecohua'i asañu'u cajē yēcohua'ireje ēsejē sañope yo'oyē, mēsarupi.”

⁵³ Ñeje Jesús caquēna, asani cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne fariseohua'i ai pētitei'ē. Jaje pa'ijē jaiye se huēohuē.

⁵⁴ Sejēna, tayo sehuouna, ñani tseañu'u, co'aquē api cajajē cuasajē.

12

Coa Cayere Sañope Yēhuoye

¹ Jai pai mil jerepa te'e macana tsi'sini airepa timēni sa'ñe ju'ajē yo'ohuē. Yo'ojēna, Jesupi i ye'yacohua'ini du'ru macarepa ca huēopi, ñeje:

“De'hua ñajē'ē, fariseohua'i porere. Jaje cani capi fariseohua'i coa cajē yo'oyere ye'yema'pē pa'ijē'ē caquē.

² Jaje pa'ina, asama'pēna yo'ose'ere ti'a ja'ñe a'ē cui'ne yahue yo'ose'ere, asa ja'ñe a'ē.

³ Jaje pa'ina, mēsaru nea hue'ña yo'ose'ere mu'sepi asaja'cohua'i a'ē, cui'ne yahuerpa tu'rihuēna sioni case'ere huē'e sa'nihuēpi nēcajē cui ja'ñe a'ē, pai asa hue'ñana.

Neni Mai Ca'raye Pa'iquē'ni (Mt 10.28-31)

⁴ Jaje pa'ina, cayē, mēsarute. Capē huaicohua'ire ca'rama'pē pa'ijē'ē. Jaohua'i cato jerepa yo'oye peoyē.

⁵ Jaje pa'ina, quēasi'i. Ca'rajē'ē, huani jēosi jeteyo'je toa yejana jējo saquēni. Jaje pa'ina, ca'rajē'ē, Maija'quēni.

⁶ Mēsarupi asayē, cinco pi'ani caya tē'ña isicohua'i a'ē cajē. Jaje a'ri do'iohua'ita'are Maija'quē huāñeyema'ē ñacajji.

⁷ Jaje pa'ina, mēsaru nañaque cuēcuese'e a'ē, ca'rama'pē mēsarupi. Jaje pa'ina, pi'a jerepa do'icohua'i a'ē.

Jesure Cacaiye Pa'iji (Mt 10.19-20, 32-33; 12.32)

⁸ Si'aohua'i mēsarupi yē'ēni ca'rama'pē yē'ē cajeipi cacohua'ire cato, yē'ē Pai Mamaquēje Maija'quē huiñaohua'ina yē'ē cajeipi quēaja'quē a'ē cayē.

⁹ Jaje cui'ne yē'ēni ca'rajē cajei peoyē, pai asa hue'ñana casicohua'ire yē'ēje cui'ne Maija'quē huiñaohua'i ña hue'ñana yē'ē cajei peoji, caja'quē a'ē.

10 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Pai Mamaquëre co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuañoñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi Maija'quë joyore co'aye casicohua'i pani sai de'hua cuañoñe ti peoji.

11 Mësarute tseani pai tsi'si huë'ñana, panita'a pai yo'oye ñacohua'i quë'rona co'aye yo'ocohua'i a'ë cajë sacohua'i pa'ito du'ru cuasama'pë pa'ijë'ë, me sehuoja'cohua'i a'ni cajë.

12 Iti caye ti'asi maca Maija'quë joyopi quëaquëna, mësarua caji'cohua'i a'ë."

Jaiyere Payepi Huajëya'ye Neñe

13 Pai jopopi Jesure capi, ñeje:

"Ye'yaquë, se quëajë'ë, yë'ë a'yëre yë'ëreje co'amaña huacaijaquë ja'quë pase'e."

14 Caquëna, Jesupi capi, ite:

"¿Ina, nepi yë'ëre pai yo'oye ñaquëre cui'ne co'amaña huahuequëre cuañere'ni?"

15 Yequeje capi, Jesús:

"Si'aye co'amaña ëayere de'hua ñajë'ë. Jaje pa'ina, pai pa'iyë cato jaiye co'amaña payepi cöcaina, pa'iyë peoji."

16 Jaje caquë pai pa'iyere tiñarepa quëasi' caquë capi:

"Pa'iji, te'i ëmë jaiye co'amaña paquë. Pa'ina, i tasi co'amañapi jaiye tëa ja'ñepi quëji'i."

17 Ja maca ñani jaiye co'amaña paquëpi ¿me neja'quë a'ni, iti de'hua hue'ñaje? ¿Jerona de'huaja'quë a'ni, quëise'e? caquë cuasa huëopi.

18 Ja maca cuasapi, peo hue'ña ja'rë de'hua hue'ña pa'ise'e nejoni yeque jerepa jai hue'ña nesi'i. Neni jarona de'huasi'i si'aye yë'ë tëase'e cui'ne si'aye yë'ë tsoe paye cöni.

19 Ja jeteyo'je de'huani yë'ëja'a casi'i: 'Jaiye co'amaña de'huase'e payë, tsoe ometëca pa'i ja'ñere pëa huajëquë sihuaquë ucuquë ai pasi'i' cuasapi.

20 Jaje cuasaquëna, Maija'quëpi ite capi: 'Huesë maca, iye ñami më'ë ju'ija'quë a'ë. Jaje pa'ina, më'ë de'huase'e ¿ne tse pa'i ja'ñe a'ni?"

21 Ja maca ponëni si'aohua'ire capi. Jaje yo'oye pa'iji. Jaiye co'amaña paquëpi co'ye de'oye pa'iyese'e cuasaquë, Maija'quëre cuasama'quë cato."

Maija'quë I Mamajëre Ñacaiye

(Mt 6.25-34)

22 Jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'ire capi:

"Jaje pa'ina, mësarute co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere aija'cohua'i a'ni cuasajë. Cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë, jere caña ju'ija'cohua'i a'ni cuasajë.

23 Ao aiñe jerepa do'iyë a'ë, pai pa'iyë. Cui'ne caña ju'iyë jerepa do'iyë a'ë, mai capë.

24 Ñajë'ë, jaohua'i pë'përiini, co'amaña tãma'cohua'ita'a cui'ne tãma'cohua'ita'a cui'ne iti ca de'hua huë'e peocohua'ita'a cui'ne pëa hue'ña peocohua'ita'a de'hue Maija'quëpi cöcaina, pa'icohua'ini. Jaje pa'ina, mësarua pi'a seña maca do'icohua'i a'ë, pairepa sëtë.

25 Jaje pa'ito ¿nepi mësarua acohua'i ai co'a ju'i do'ire metro joporeja'a tsoacohua'i ai de'oja'cohua'i a'ni?"

26 Jaje pa'ina, ai cuasa do'ire a'ri maña pa'ise'ere jaiye se mëoñu'u ai jerepa cuasaye'ni. Jaje pa'ito ¿me neñu'ju airepa yequë co'amañare co'a ju'iñe'ni?"

27 Ñajë'ë, cui'ne jorore coa mëani pa'iyere co'amaña ne ma'ñeta'a cui'ne yëjje oya ma'ñeta'a ai de'o joro pa'iyere. Jaje pa'ina, cayë, pai ëjaë Salomón maca i de'o hue'ñare pa'inije de'o jo'ya joroje pa'irepa ju'iyë papi.

²⁸ Jaje Maija'quë taya mañata'a de'oye suñacaise'ere paji, coa yures'e pani ñamina'a tsoe ju'ise'e pa'ina, toana ëo ja'ñeta'a. Jaje pa'ito mësarute ai jerepa caña suñacaiye pa'iji, Maija'quë necaima'quë api, cuasacohua'i.

²⁹ Jaje pa'ina, co'a ju'ijë cui'ne co'eje cu'ima'pë pa'ijë'ë, jere aija'cohua'i a'ni cui'ne jere ucuja'cohua'i a'ni cuasajë.

³⁰ Iye yeja pai jaje ai cuasajë pa'iyë, si'aye iyere. Jaje pa'iquëta'a mësaru tsoe mësaru ja'quëre payë, si'aye mësarute jopo caraye asaquëni.

³¹ Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quë cuagne te'tere ai oijë yo'oto Maija'quëpi de'hue jopo caraye isiquëna, co'amaña pajë'ë.

Ma'tëmo Co'amaña

(Mt 6.19-21)

³² Ca'rama'pë pa'ijë'ë, yë'ere asacohua'i mësaru a'ri pai maña'ë. Jaje pa'iquëta'are mësaru ja'quëpi i cuagne te'tere isiye yëji.

³³ Mësaru paye pa'ito isijë'ë, curiquëpi cui'ne co'amaña carasicohua'ina do'i peoye coa isijë'ë. Jaje yo'ojë ai huano topëa de'o ma'ñere ti'ajë'ë. Ma'tëmo co'amaña carajai ma'ñere, cui'ne ñaëje cacama'tore pu'juje pu'juma'tore paja'cohua'i.

³⁴ Mësaru co'amaña pa hue'ñare, cui'ne jarote mësaru joñoaje pasipi.

Ne De'huasicohua'ipi Pa'ijë'ë

³⁵ Ne de'huasicohua'ipi ñare pajë pa'ijë'ë.

³⁶ Fiesta ña tējini ëjaë co'ija'quëpi cayë, i jo'ya utejë pa'iyeye pa'iohua'i pa'ijë'ë. Títani eta sa'róna tē'ca maca esa hui'yocaiyeje yo'oja'cohua'ipi.

³⁷ Sihua'aja'cohua'i a'ë, iohua'i ëjaëpi utejë pa'ijëna, titaëna ñani. Nuñerepa cayë, iohua'i ëjaëpi sihuaquë a'o ai saihuëna soini aore a'oja'quë api.

³⁸ Ñami joporepa panita'a ñata ñami titaquëta'a, sëtasicohua'ini titaquë pa'ito sihua'aja'cohua'i a'ë, i'te necaicohua'i mañapi.

³⁹ De'hua asajë'ë, co'amaña ñaquë dai ja'ñere asasiquëpi utequë pa'ito i huë'e co'amaña imani saye peoji.

⁴⁰ Mësaru huesë maca Pai Mamaquë daija'quë api. Jaje pa'ina, de'hua ñajë utejë pa'ijë'ë."

Nuñerepa De'o Jo'yaë Cui'ne Co'a Jo'yaë

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Ja maca Pedropi capi:

“¿Ëjaë, iye ye'yase'e yëquëse'ere caquë ye'yaë? ¿Panita'a si'aohua'ire caquë ye'yase'e a'ni?”

⁴² Caquëna, Ëjaëpi sehuopi:

“¿Jaje pa'ito ne a'ni, ta'ñe asaquëpi cui'ne nuñe yo'oquëpi i ëjaë ñacaijë'ë huë'e pa'iyeye case'ere de'oye sehuoquë, cui'ne i ëjaë jo'yareje a'o de'oye a'quë yo'oquë?”

⁴³ I ëjaë titaquë ñaquëna, i case'eje yo'oquë, cato de'oye pa'ija'quë api.

⁴⁴ Nuñerepa cayë, mësarute. Co'amaña paquëpi si'aye i co'amaña de'oye ñacaisiquëna, si'aye i co'amañare ñacaijë'ë caquë isija'quë api.

⁴⁵ Jaje isiquëni i jo'yaëpi ëjaë ja yë'ta'a tsoe nējia'quë api caquë i ëjaë jo'yani co'aye si'sequë yo'oquë cui'ne nomiohua'i iti huë'e pa'icohua'ire, co'aye yo'oquë cui'ne a'o fiesta nequë ai huëoni cui'ne cōno ucuquë cuepe huëoni.

⁴⁶ Yo'o maca i ëjaë co'ija'quë api, i jo'yaë huañeyeni utema'ë huesëquë yo'o maca ja maca sehuoma'cohua'ire nejoñepi nejoja'quë api, i yo'osi do'ire ai si'seni.

⁴⁷ I ëjaë yëye i jo'yaë asaquëta'a de'oye yo'oma'quëpi cui'ne i caye sehuoma'ë yo'oque cato jaiye të'ca cuañoñe pa'iji.

⁴⁸ Jaje pa'iquëta'are i ëjaë yëye huesëquëpi, coa yo'oni a'ri maña të'ca cuañoñe pa'iji. Jaje pa'ina, ai cuasaye isisiquëni ai seña pa'iji, cui'ne iti de'hue nequëni nequë api cuasani ai jerepa cuañoñe pa'iji.

Jesús Do'ire Paipi Hua Saiye
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Iye yejana yë'ë toa tsëosi'i caquë daë'ë. Tsoe co'arepa toa ne'su mëñjeje yo'oqueña, ñara'ye, merepa tsoe ne saose'e pa'ina, ñara'ye.

⁵⁰ Ja saoma' do'ire yure cato oco doyeje pa'ye ai yo'oyepi yë'ëre yo'oqueña, tëjyerepa ai yo'oque tëto saija'quë a'ë caquë oiyë.

⁵¹ ¿De'oye pa'i ja'ñere dapi, cuasaye mësarü? Pani. Coa ai jerepa huahueyere dahué.

⁵² Jaje pa'ina, yurepi seña maca mu'seña cato cinco te'e tsëcapëre pa'icohua'ipi huani toasocohua'i sañope yo'oja'cohua'i a'ë, cayahua'ini cui'ne cayahua'ipi toasocohua'ini sañope yo'oja'cohua'i a'ë.

⁵³ Cui'ne pëca ja'quëpi mamaquëre sañope yo'oye pa'iji. Mamaquëpi pëca ja'quëre sañope yo'oye pa'iji. Cui'ne pëca ja'copi mamaconi sañope yo'oye pasipi. Cui'ne mamacopi pëca ja'core sañope yo'oye pasipi, huaopi io mamaquë nëjore sañope yo'oye pasipi. Cui'ne mamaquë nëjopi huaore sañope yo'oye pasipi."

Mai Yure Pa'iyë Cuasaye
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Jesupi capi, paire:

"Ësë caje hue'ñapi nea siri mëina, ñani cacohua'i a'ë ocoja'coa. Carena, cui'ne ocoji.

⁵⁵ Jaje cui'ne huë'ehuë te'tepi tutuquëna, ñani cayë ai ësä uja'coa. Jaje carena, cui'ne ësäquë uji.

⁵⁶ Coa cacohua'i, mësarü ta'ñe cacohua'i a'ë ma'tëmo cui'ne yeja yo'oyena, ñani. Jaje yo'ocohua'ita'a ¿me yo'ojë mësarü pa'i tëcahuë ayere yure jaje yo'omacare pa'iyë cajë asa ma'ñe'ni, ta'ñe?

Esa Ne De'huayë
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Me yo'ojë mësaruse'e tayo yo'oye ñani?

⁵⁸ Jaje pa'ina, yequëpi më'ëre do'i paquëpi cani saquë pa'ito më'ëre do'i paquë api caquë saquëni du'ru ne de'huajë'ë, ja yë'ta'a pai yo'ose'e ñaquë quë'rona ti'ama'në. Jaje ne de'huaëna, pai yo'oye ñaquë quë'ro sama'ë pa'ija'quëre. Jaje më'ëpi yo'oma'ë pa'ito pai yo'oye ñaquëpi co'acohua'ire cocohua'ina isina, jaohua'ipi yureta'a co'acohua'ire co hue'ñana coja'cohua'i a'ë, më'ëre.

⁵⁹ Jarona cosiquë pani etaye peoji, më'ëpi si'aye më'ë do'i saïma'ë pani."

13

Huajë Pa'iyena Ponañe Pa'iji

¹ Jare ja mu'seña Pilatopi Galilea acohua'ire huani jëani, cui'ne johua'i ëojë seña'u cajë huaisicohua'i tsiena pai tsiepi co'meni yo'ose'ere, yecohua'ipi quëahuë, Jesure.

² Quëajëna, capi:

"¿Mësarupi cuasani huani jësicohua'ipi Galilea paire seña maca co'acohua'i paë'ë, cuasaye?

³ Pani. Jaje pa'ina, cayë, mësaru. Ja'rë yo'oyere jeoni ponëma'cohua'i pani si'a paï mësaruje jaje yo'o cuañoja'cohua'i a'ë.

⁴ Mësarupi cuasani Jerusalén pa'icohua'ire seña maca co'acohua'ini, diez y ocho paire Siloé tupëpi quëo huëa'col'ë, cuasaye.

⁵ Pani. Nuñerepa cayë. Jaje pa'ina, mësarupi huajëye pa'iye ponëma'cohua'i pani jare cui'ne yo'o cuañoja'cohua'i a'ë."

Higuera Në Ayere Quëaye

⁶ Ja maca Jesús paï yo'oyeje pa'ye neni quëaquë capi:

"I yejana tasi në paquëpi quëima'o paco caquë sani ñaquëna, quëima'co paji'i.

⁷ Pa'ina, ñani ja maca yeja ñaquëre capi: 'ina, toaso ometëca daiyë, iti ca quëise'e ñasi'i caquë. Daiquëta'a ti'ama'e pa'i'yë, quëisico pa'iona. Jaje pa'ito cuëni jeojë'ë. Me nesi'co coa yejare quë'eñe nēcaco'ni.'

⁸ Caquëna, iti yeja ñacaiquëpi sehuopi: 'Ejaë iye ometëcahuëse'e pa'ija'co, a'ji yeja neni yequë co'amañapi oa ñasi'i, quëija'core.

⁹ Jaje neruta'a quëti'ñe pa'io iti ca. Jaje neruje quëima'ona, ña jujani ja macata'a cuëni jeojë'ë, capi."

Jesupi Nomiore Jujupi, Huajë Mu'se Pa'ina

¹⁰ Huajë mu'se paï tsi'si huë'ñana ye'yaquëna,

¹¹ jarote paco'ë, te'o nomio diez y ocho ometëca ju'ico, huatipi ne quë'casicopi ti nuiñe nēcaye peocopi.

¹² Pa'iona, ñani Jesupi soini capi:

"Nomio më'ë ju'i dahuë tsoe jeopi. De'oye pa'ijë'ë."

¹³ Caquë ja maca i jëñapi iona pato maca jare iti macapi nuñerepa nēcaco ponëni, Maija'quë de'oque api, sihuaco ca huëo.

¹⁴ Jaje Jesús huajë mu'se jujuna, ñani paï tsi'si huë'e ñacaiquë ëjaëpi iyere ñani pëi, paire capi:

"Seis mu'seña pa'iji, co'amaña ne mu'seña. Ja mu'seña jaje pa'ito dani juju cuañojë'ë, paï huajë mu'se juju cuañoñe."

¹⁵ Caquëna, ja maca Ejaëpi sehuopi:

"iCoa cacohua'i paï! ¿Joyema'cohua'ini mësaru acohua'i je'quë, huajë mu'se pa'ina, mësaru duruhuequëpi panita'a burropi oco ucuja'quere?"

¹⁶ ¿Ico nomio cato Abraham tsëcapë aconí Satanápi diez y ocho ometëca huëse'ejë pa'ioní, joyeye co'aque huajë mu'se pa'i do'ire?"

¹⁷ Jaje Jesús caëna, ite sañope cacohua'ipi huajëya'yerepa maire caë'ni cuasahuë. Jaje cuasajëta'are si'a paï sihuahuë, Jesús paï yo'o ti'a ma'ñere de'oye yo'oqueña, ñani.

Mostaza Ca Ayere Ye'yaye

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Ja maca capi:

"¿Iqueje pa'ye a'ni, Maija'quë te'te aye? ¿Iquena cui'ne pa'ye neni iñora'ye?"

¹⁹ Jaje caní capi, a'ri mostaza care taquëpi yejana taëna, ai de'oni jai soquë ye de'ona pi'api iti në capëana tsianoa nejë payeje pa'ye a'ë."

Pan Ne Pore Ayere Ye'yase'e

(Mt 13.33)

²⁰ Jaje caní yequeje capi, Jesús:

"¿Iquepi coní cui'ne pa'yeje ne iñora'ye, Maija'quë te'te aye yo'oye?"

²¹ Cani capi: Pan necopi harinare toaso jai jì'so neni cui'ne o'sa mẽĩñere a'ri maña ìona cò'meni ìona si'a sèpè juju mẽicoa. Ja juju mẽĩñeje pa'ye yo'oye a'è, Maija'què tē'te ayeje.”

A'ri Jato Sa'ro
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jerusalénna sai, pai daripëa cui'ne a'ri daripè pa'icohua'ire ye'yaquë sa to saji'i.

²³ Jaro pa'iquëpi seji'i, ìte:

“Èjaè, ç'a'ri pai maña pa'iyè, huaso cuañocohua'i?”

Caquëna, ìpi sehuopi:

²⁴ “A'ri jato sa'roja'a cacasi'i cani si'a mẽ cuasayepi yo'ojè'è. Jaje pa'ina, cayè mẽsarute pai cacayere yèja'cohua'i a'è. Jaje yèjèta'a caca tì'ama'pè pa'ija'cohua'i a'è.

²⁵ Ja maca ìti huè'e aquëpi huèni jato sa'ro sïosi maca, mẽsaru hue'se pa'isicohua'ipi caja'cohua'i a'è jato sa'rona tè'cajè 'Èjaè, hui'yojè'è'. Jaje cajëna, ìpi casipi ñama'què a'è, mẽsarute. Jero acohua'i a'ni.’

²⁶ Caquëna, mẽsarupi ca huèoja'cohua'i a'è: ‘Mè'è ja're cõni aijè cui'ne ucuje yo'osicohua'i a'è cui'ne jare mẽ'èpi pa' hue'ñana dani ye'yasiquè a'è.’

²⁷ Cajëna, sehuoja'què api: ‘Tsoe cahuè ñama'què a'è, mẽsarute. Jero acohua'i a'ni. Saijè'è, co'ayese'e yo'ocohua'i.’

²⁸ Jaje casi maca Maija'què tē'tere Abraham, Isaac, Jacobo, cui'ne Maija'què yo'o ja'ñere quèajè pa'isicohua'i pa'ijëna, ñani mẽsarupi hue'sena jeococohua'i pa'ijè cuji qui'cojè oija'cohua'i a'è.

²⁹ Ja maca daija'cohua'i a'è èmèje'e tē'te cui'ne huè'ehuè tē'te, èsè mẽi hue'ña cui'ne sa'nihuè paipi Maija'què què'rona tsi'sini ao aija'cohua'ipi.

³⁰ Ja maca yure teaye pa'iohua'i pa'isicohua'i jerepa pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'è cui'ne yure jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ipi teaye pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'è.”

Jerusalén Paire Jesús Ñaquè Oiyè
(Mt 23.37-39)

³¹ Jare ja mu'se daè'è, fariseo pai dani ìte cahuè:

“Saijè'è, Herodes mè'ère huani jeosi'i caji.”

³² Cajëna, ìpi sehuopi:

“Sani cajè'è, jaète co'aquè ta'ñe asama'quère: ‘Yure, cui'ne ñamina'a huatìohua'ire eto saoque yo'oni cui'ne ju'icohua'ire juju tējini ñamina'a jerepa mu'se saosi'i.’

³³ Jaje pa'iquèta'are ja yè'ta'a yo'oja'què a'è yure, ñamina'a cui'ne se ñatasi mu'seje. Co'aji, Maija'quère quèacaiquëpi Jerusalén peo hue'ñana ju'ito.

³⁴ Jerusalén Maija'què yo'o ja'ñe quèacaicohua'ire huani jeo daripè! Cui'ne Maija'què mẽ'èni caquè jèjo daocohua'ire quèna pèapi jèa daripè. Jaiye mẽsarute oi cura mamajère oio capëa huè'ehuèna coyeje yo'osi'i caquè yo'ouquëna, coehuè.

³⁵ Mèsarute Maija'quëpi jeocoja'què api. Cui'ne yè'ère ña cõñe peoja'cohua'i a'è, ‘mèsarupi de'oquère pa'ni Èjaè mamirepa hue'equè daiquè' ca maca tì'añe pãto.”

1 Huajë mu'se t̄i'aëna, Jesús saj̄i'i, fariseo ëjaë huë'ena, aō as̄i'i caquë. Saquëna, fariseohua'ipi huajë mu'se j̄ yo'oquëna, ñañu'u cuasajë cui'ñani ñahuë.

2 Ñajëna, j̄ ñaquë ñu'i hue'ñare te'i coto dahuë ju'iquëpi paji'i.

3 Pa'ina, Jesús seji'i, cuañese'e ye'yacohua'ire cui'ne fariseo paire:

“¿Jujuye de'oquë huajë mu'se pa'ito ju'iquëre, mësarupi asato, panita'a jujuye pañe?”

4 Jaje caquëna, coa ai jerepa cama'pë paë'ë. Pa'ijëna, ipi ju'iquëre jujuni capi, saijë'ë.

5 Jaje se jujuni fariseohua'ire capi:

“¿Nepi mësaru acohua'i burropi panita'a huequëpi cojena tomesiquëre etoma'cohua'i a'ni, huajë mu'se pa'i do'ire?”

6 Caquëna, ti sehuoye pahuë.

Huejajëna, Soisiquë Yo'oye

7 Soisicohua'ipi de'o ñu'i saina co'ejë aō ai saihuëna ja'rujëna, ñani Jesupi jaohua'ire ñeje yëhuopi, johua'i asa ja'ñere:

8 “Më'ëni yecohua'ipi huejajëna, ñaja'quëre soisiquë pani de'o ñu'i saihuëna tëto sani ja'ruma'ë pa'ijë'ë. Ja'runi ñu'ina, më'ë jerepa pa'ini dani mësarute soisiquëpi cama'quëni: ‘Më'ë ñu'i saihuëre iquëna isijë'ë.’

9 Caquëna, më'ëpi pai ñajëna, huajëya'ye huëni ai jeteyo'jerepa ñu'i saihuëna sani ja'ruma'quëpi jaje yo'osi'ni.

10 Jaje yo'oma'ë, huëosicohua'i pa'ito, jeteyo'je ñu'i saihuëna ja'rujë'ë. Jaje ja'rusicuëpi ñu'ina, më'ëre huëosiquëpi dani cajuquë: ‘Yë'ë cajei, iño de'o hue'ñana dani ja'rujë'ë.’ Jaje cato më'ëje sihuaquë j̄ ja're con̄i aō ai saihuëna ja'rusicohua'i ñajëna, de'o ñu'i saihuëna ja'ruja'quë a'ë.

11 Jaje pa'ina, yë'ë a'ë jerepa pa'i caquë ija'a yo'osiquëpi coa ai jerepa co'aquë maca ponëne pa'iji. Cui'ne iti co'aquë teaye pa'i pa'isiquëpi jerepa pa'i ponëne pa'iji.”

12 Capi, ite soisiquëreje:

“Aore aōquë pani, panita'a na'iquëna, aore aōquë pani, soima'ë pa'ijë'ë, më'ë cajeohua'ire, cui'ne yo'je tsire cui'ne më'ë do'ijëre cui'ne më'ë quëno maca jaiye co'amaña pacohua'ire. Më'ëpi jaje soisiquë pa'ito johua'ije më'ëreje soija'cohua'i a'ë, aija'quëre. Ja maca saise'eje pa'ye pasipi.

13 Jaje pa'i do'ire më'ëpi aore paquë pani soijë'ë, co'amaña peocohua'ini, co'a de'osicohua'i mañani, cu'ima'cohua'ini, cui'ne ñama'cohua'ini.

14 Co'ye isiye ti paja'cohua'ini cocajjë'ë. Jaje pasicohua'ita'are, nuñe yo'ocohua'i ju'isicohua'ipi huëi maca më'ëje huëni sāi cuañoja'quë a'ë, Maija'quëni.”

Aojajë Caquë Jai Paire Soiye

(Mt 22.1-10)

15 Jaje iyere caquëna, asani aō ai saihuë ñu'icohua'i aquëpi capi, Jesure:

“De'hue Maija'quë te'tere pa'i aō aija'quëpi sihuaquë pa'iji.”

16 Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Jai pai tsi'sirena, aosi'i caquë jai paire huëopi.

17 Huëosiquëpi aō ai macarepa t̄i'aëna, j̄ jo'yaëre capi: ‘Quërëjajjë'ë, huëosicohua'ire si'aye ne saohuë' capi.

18 Jaje casiquëta'are si'aohua'i paja'quë pa'ini ca huëohuë. Du'ru macarepa aquëpi capi: ‘Ja'arepa yejare huerohuë. Jäote sani ñañeque pa'iji. Care payë, yë'ëre oi cuasama'ë.’

19 Yequëpi capi: 'Diez duruhuequëre huerohuë, yeja a'jiñe necohua'ire jaohua'ire neñañeque pa'iji. Yë'ëre ai cuasama'ë, pa'ijë'ë.'

20 Yequëpi capi: 'Ja'arepa huejahuë. Jaje pa'ina, saiye pañë.'

21 Ja maca i jo'yaë co'ini i asase'ere si'aye quëapi. Quëaquëna, Ejaëpi asani pëi i jo'yaëre capi: 'Esa sani jaje pa'ito co'amaña peocohua'ini, cu'ima'cohua'ini cui'ne ñama'cohua'ini, si'aye ai yo'ojë pa'icohua'ini t'ani dajë'ë, jai daripë cu'i ma'ña pa'icohua'ini.'

22 Ai tsoe pa'i maca dani i jo'yaëpi capi: Ejaë mël'ë cuañese'eje yo'ohuë. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a peo sa'noa pa'iji, timëñe peoye.

23 Jaje caquëna, ëjaëpi i jo'yaëre capi: 'Sani iye daripëpi sai ma'aña pa'icohua'ini cuañejë'ë, dani yë'ë huë'e timëjajë.'

24 Care payë, yë'ë du'ru huëosicohua'i aquë te'ijë aiñe peoji, yë'ë ao macarepa."

Jesús Tui Do'ire

25 Jai pai Jesure tuijëna, ipi co'ye ponëni johua'ire capi:

26 "Yë'ëre tuiye yëni ai yë'ëni oiye pa'iji, ja'quëre, ja'core, nëjore, mamajëre, yo'jeire, yo'jeore cui'ne co'ye pa'iyë oiye jerepa. Jaje yë'ëni oima'quë pani yë'ëre ye'yequë pa'iyë peoji.

27 Cui'ne yë'ë do'ire i pa'iyë ai yo'oye pa'itoje jare tusi'i cuasama'ë, coa tusi'i caquë yo'loquë pani yë'ëre ye'yequë peoji.

28 Cui'ne mësarü acohua'ipi jai huë'e neñu'u cajë huëocohua'i pani du'ru ja'rüni dujë cuasacohua'i a'ni ¿je ja'yepi curiquë neja'cohua'i a'ni cajë?

29 Jaje de'oye cuasama'pë, coa ja'a huëo macase'e neni, cui'ne jeteyo'je ne saoye pato, si'aohua'i iti ñasicohua'ipi cue'cue huëoja'cohua'i pa'ini, yo'lo jujayerë ñani.

30 Ja maca cue'cuejë caja'cohua'i a'ë: 'Nesi'i caquë huëosiquëta'a ne sao t'ama'ë pa'iji.'

31 Jaje pa'ina, cui'ne pai ëjaë yequë yeja ëjaë ja're uihuasi'i cani, ne t'iañe pa'iquë caquë ja'rüni cuasani, i soldado paire cuecue ñaquëna, diez mil pai pa'iyë. Pa'ijëna, ite huajo daquëpi paji veinte mil soldado paire.

32 Paquëna, neña jujani, ja yë'ta'a yequë ëjaë so'ore pa'ina, uihuaye pañu'u ca de'huaja'cohua'ire jëjo saojä'quë api.

33 Jaje cui'ne mësarü acohua'ipi si'aye ja'rë pa'ise'ere jëoñe coecohua'i pani, yë'ë yo'oye ye'yecohua'i peoyë.

Asije Pa'i Ayere

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Asi de'oye a'ë, saija'ñe pani. Jaje pa'iquëta'are sai ja'ñere carajaisico pani ¿me cui'naopi sai ja'ñe de'o cöco'ni?

35 Cui'ne me cöcaico'ni pu'cani nea ya'o neina, tañu'u cajë nesi tsu'supëje, co'a de'ose'e pani. Jaje pa'ina, coa jecoye pa'iji, yeja ne de'huaye cöcai ma'ñe pa'ito. Cajoro quë'lohua'i sëte cuasajë asajë'ë."

15

Yëi Ñama Ne Huesëscore Ayere Ye'yaye

(Mt 18.10-14)

1 Pa'i do'ire curiquë secohua'i cui'ne co'aye yo'ocohua'i si'aohua'i Jesure asañu'u cajë tsio daë'ë, i quë'rona.

2 Jaje yo'ojëna, ñani fariseohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cöni cue'cuejë ñeje cahuë:

“Iye ěmě co'aye yo'ocohua'ini yĕquĕ tsioni aji.”

³ Jaje cajĕna, Jesupi paĭ yo'oyeje pa'ye neni quĕapi, iye:

⁴ “ĶNepi mĕsaru acohua'i aquĕpi cien yĕi ñamare paquĕni te'i jaohua'i aquĕpi ne huesĕna ne huesĕjaquĕ noventa y nueve pa'ijajĕ cani co'ema'quĕ a'ni, tĭ'ama'ĕ pani?

⁵ De'hue co'equĕ tĭ'ani sihuaquĕ tata tupĕna coa seoni.

⁶ Ĭ huĕ'ena tĭ'ani ĭ cajeohua'ire cui'ne ĭ ja'ye pa'icohua'ire soihuĕ, yĕ'ĕ ja're conĭ sihuaĵĕ'ĕ, ne huesĕsĭcore tĭ'a do'ire.

⁷ Jaje pa'ina, co'aye yo'oquĕpi ja'rĕ pa'ise'ere jeoni ponĕto huiñaohua'ipi ai sihuayĕ, noventa y nueve de'oye pa'icohua'ire sihuase'e jerepa.

Curi Tĕqui Ne Huesĕsĭcore Ayere Ye'yaye

⁸ Cui'ne Ķico nomiopi diez tĕ'ña pasiconi te'o ne huesĕni toa tsĕoni si'a huĕ'e ñare paco yuaco co'ema'coa, tĭ'aja'coa'ĕ caco?

⁹ Jaje de'hue co'eco tĭ'ani ĭo cajeohua'ĭ ja're conĭ cui'ne ĭo quĕno maca huĕ'e acohua'ĭ ja're conĭ sihuaco casio: ‘Yĕ'ĕ ja're conĭ sihuaĵĕ'ĕ, curi tĕ'qui ne huesĕsĭcore tĭ'ahuĕ.’

¹⁰ Jaje pa'ina, cayĕ, cui'ne Maija'quĕ huiñaohua'ĭ sihuaye pa'iji, te'ĭ co'aye yo'oquĕpi ĭ pa'ise'e jeoni ponĕto.”

Posĕ Huesĕquĕpi Yo'oye

¹¹ Jesupi capi, yequeje:

“Caya mamajĕ ěmĕohua'ire paquĕ paji'i.

¹² Pa'ina, yo'jeipi capi pĕca ja'quĕre: ‘Ja'quĕ ĭsĭjĕ'ĕ, yĕ'ĕre ĭsĭja'a co'amaña ca nĕose'ere.’ Caquĕna, pĕca ja'quĕpi co'amañare huahuacaji'ĭ, paĭ ñape ĭohua'ĭ pa ja'ñe.

¹³ Ĭsĭsi jeteyo'je a'ri maña pa'iquĕpi yo'jeipi ĭ yejare ĭsĭpi, yecohua'ina. Ja do'ipi curiquĕ neni saji'ĭ, ai so'o yejana. Ķarona sani si'a curiquĕ co'ayere yo'oquĕ nejo saopi.

¹⁴ Jaje si'aye curiquĕ neja saosi maca jaiye ao peopi, ja yeja. Ja maca ĭpi ao ĕa ju'ĭ huĕopi.

¹⁵ Ja maca curi peoquĕ co'epi, co'amaña neñe ja yeja aquĕ co'amañare. Ķaĕpi ĭte cuañepi ĭ jo'ya sesere ñacaiĵĕ'ĕ caquĕ.

¹⁶ Ja maca ai ao ĕaye tĭ'aĕna, sĕse aĭñere aĭi'ñerepa nĕji'ĭ. Ĭte yecohua'ĭje ao aoñe pahuĕ.

¹⁷ Ao ĕa ju'ĭ cuasa huĕopi, ‘ja'quĕ huĕ'e co'amaña necaicohua'ĭ co'arepa ao aĭi huajĕjĕ. Pa'ĭjĕna, ĭñore yĕ'ĕ teaye ao ĕa ju'ĭ pa'ĭye.’

¹⁸ Jaje pa'ito ja'quĕ pa'ĭ huĕ'ñana co'ini ĭte casio: ‘Ja'quĕ, mĕ'ĕre cui'ne Maija'quĕre co'aye yo'ohuĕ.’

¹⁹ Mĕ'ĕ mamaquĕre caye peoji, yĕ'ĕre. Mĕ'ĕre necaicohua'ire yo'oyepi cui'ne cuañejĕ'ĕ.’

²⁰ Ja maca jaje cuasani co'ipi, ma'aja'a pĕca ja'quĕ huĕ'ena.

Ja yĕ'ta'a so'ore pa'ina, pĕca ja'quĕ ñani ĭte teayerepa yo'oroja'quĕ'ni cuasani ĭte ñani, ja maca huĕ'huĕ tomejani su'cuaquĕ cui'ne tsu'suquĕ sihuapi.

²¹ Ja maca mamaquĕpi ĭte capi: ‘Yĕ'ĕ ja'quĕ co'aye yo'ohuĕ, Maija'quĕre cui'ne mĕ'ĕreje. Jaje pa'ina, mĕ'ĕ mamaquĕre caye peoji, yĕ'ĕre.’

²² Jaje caquĕna, pĕca ja'quĕpi capi, ĭ jo'yare: ‘Esao maña de'o cañare etoni suñacaiĵĕ'ĕ. Cui'ne ĭ moñona aniño suñacaiĵĕ'ĕ, zapatoje suñacaiĵĕ'ĕ, ĭ quĕo.’

²³ Cui'ne duruhuequĕ tsĭ jujusiquĕni dani huani jeojĕ'ĕ, añu'u jai paĭ tsi'sini sihuajĕ.

24 Iquë yë'ë mamaquë ju'isiquëje pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'iji. Ne huesësiquëpi tì'asiquë pa'iji.' Jaje cani sihuahuaquëna, jaiye ao ne huëohuë.

25 Jaje yo'ojëna, i mamaquë du'ru aquëpi daji'i, co'amaña ne huëña pa'iquëpi. Huë'e ja'ye tì'aquë, asapi musica yo'oye cui'ne pairaye.

26 Asani posëohua'i aquëre soini seji'i. Iquere jaje yo'oye'ni jaro, caquëna.

27 Tsi posëpi ite capi: 'Më'ë yo'jeipi daji'i. Jaje daquëna, më'ë ja'quëpi huequë tsini huaijë'ë jujusiquëni cuañepi, i huajëquëpi cui'ne de'oye tütasi do'i caquë.'

28 Jaje quëaquëna, maja'yëpi pëi cue'yoni huë'e cacaye coequëna, pëca ja'quë etani ite huë'ena cacani ñajë'ë caquë ai seji'i.

29 Seina, ipi pëca ja'quëre capi: 'Tsoe më'ëpi asayë, më'ëre yë'ë necai pa'iyë, ti josa coeyë peoyerepa. Jaje pa'iquëta'are te'e ñamareje yë'ë cajeohua'i ja're coní fiesta neja'quëre isiye pahüë, më'ë.

30 Jaje pa'iquëta'are yure iquë më'ë mamaquë më'ë curiquë co'a nomiohual'ini yo'oguë neja saosiquëpi tütäëna, sihuahuaquë duruhuequë tsi jujusiquëre huani jeoni yo'oyë ñañë.'

31 Caquëna, pëca ja'quëpi ite capi: 'Yë'ë mamaquë më'ë cato si'anë yë'ë ja're coní pa'iyë. Jaje pa'ina, si'aye yë'ë paye më'ë co'amaña'ë.

32 Jaje pa'ina, yure nuñerepa fiesta neñe pa'iji, sihuahë. Më'ë yo'jei ju'isiquëje pa'i pa'isiquëpi cui'naëpi pa'i do'ire. Ne huesësiquë pa'isiquëni yure tì'asi do'ire.' Jaje yo'oyë."

16

I Co'amaña Ñacaiquë Neñe Ayere

1 Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

"Pa'iji, te'e ëmë co'amaña paquëpi ñacaiquëre paquë. Jaje pa'ini sani quëahuë, co'amaña paquëna. Më'ë co'amaña ñacaiquëpi co'aye yo'oguë saoji, asahuë cajë.

2 Quëarena, asani ëjaëpi ite soini capi: '¿Iquere më'ë yo'oguëna, yë'ëre quëaye'ni? Dajë'ë, më'ë co'amaña nese'e toyase'ere ñasi'i, më'ë yë'ëre necaiquë pa'iyë peoji.'

3 Ja maca co'amaña ñacaiquëpi ai cuasa huëopi: '¿Me neja'quë a'ni, yure yë'ë ëjaëpi co'amaña neñe peoyerepa eto huesoru? Tutujë peoyë, yeja neni tañeje. Cui'ne huajëya'ji yecohua'ini peoyë isijë'ë caquë senirojajäñeje ca'rayë' cuasapi.

4 Cuasani capi: Tsoe cuasahuë. Jaje yo'osi'i, yë'ë co'amaña neñe peoquë pa'ina, johua'i huë'ena pëpaja'cohua'ire.

5 Cani ja maca soipi te'ohua'ise'ere, i ëjaë do'i pacohua'ire, du'ru aquëni seji'i: '¿Je ja'ye yë'ë ëjaëre do'i paquë a'ni?'

6 Caquëna, sehuopi ipi: 'Cien jai quëna huëa hui'yape isiye pa'iji,' caquë co'amaña ñacaiquëpi capi, ite: 'Icoa, më'ë ja'në saija'a do'i caquë toyasico, jaote nejoni esa yecore toyajë'ë, coa cincuentase'e.'

7 Ja jeteyo'je seji'i, yequëre: '¿Cui'ne më'ë je ja'ye do'i paquë'ni?' Caquëna, ipi capi: 'Cien trigo topëa isiye pa'iji,' caquëna, capi: 'Icoa, më'ë ja'rë saija'a do'i toyasico yecona esa toyajë'ë, coa ochenta topëase'e.'

8 Ja maca ñapi, i ëjaë jaë co'aquë i co'amaña ñacaiquëpi tsoe si'aye ne de'huasiquëpi paji'i. Jaje pa'ina, iye yeja acohua'i ta'ñe asani yo'ocohua'i a'ë, sehuosicohua'i yo'oyë jerepa yo'ocohua'i a'ë.

9 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iye yeja co'amañaipi isijë yecohua'ini cajeohua'ire nejë'ë. Jaje yo'ojë saosicohua'ipi tì'ajëna, ti pa'i huë'ñapi sihuahuaquë daijë'ë caquë Maija'quëpi pëpaja'quëre.

10 De'oyerepa a'ri maña pa'ina, ñacaiquëpi cui'ne jaiye pa'itoje de'oyerepa ñacaiye pa'iji. Jaje a'ri mañare de'oye ñacaima'pë pani, jaiyere pajë de'oye ñacaiye peoji.

11 Jaje pa'ina, mësarupi coa yeja co'amañare de'oye ñacaima'pë co'aye yo'ocohua'i pa'ito, ¿nepi mësarute de'hue necohua'i a'é cuasaja'cohua'i a'ni, de'o co'amañare pare yo'oye pa'ito?

12 De'oye yecohua'i tsere ñama'pë yo'oto, ¿nepi ¿sija'cohua'i a'ni, mësaru pa ja'ñe?

13 Jaje pa'ina, ëjaohua'ire necaiquë pani caya ëjaohua'ire necaiye peoji. Jaje yo'oquë pani yequëni coequë cui'ne yequëni oiye pa'iji. Panita'a yeque, yequëni de'oye sehuocai yequëni sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, te'ipi Maija'quëre cui'ne curiquëre necaiye peoji."

14 Fariseo pai curiquë ai yëcohua'i sëte i cayere asani Jesús coa caji cajë cue'cuehuë.

15 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

"Mësaru a'é, pai ña hue'ñase'e de'ocohua'i a'é cajë yo'ocohua'i. Maija'quë cato ñaji, mësaru joñoare, jaje yo'ojëta'are. Jaje pa'ina, pai jaiye de'oye yo'oyë cajë pa'iyere Maija'quëpi coequë api.

Moisés Cuañese'e Cui'ne Maija'quë Cuañe Te'te

16 Juan pa'i macaja'a Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quë yequë mu'se yo'o ja'ñere ca nëocohua'i ye'yajëna, asahuë. Ja maca yure quëa huëohuë, de'o cocare Maija'quë cuañe te'tena cacayere. Jaje quëajëna, asajë cacañu'u cajë si'aohua'i tutu yo'oyë.

17 Ma'tëmo cui'ne yeja carajaiñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coca cato carajaiñe peoyerepa. Ti'asipi, io cayeje.

Nëjore Jeocoye Ayere

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 Jaje pa'ina, ëmë huejasiquëpi nëjore jëoni cui'ne yecona se huejani, de'oye yo'oye pajë. Cui'ne ëmëre jëocosiconi yequëpi huejani cui'ne co'aye yo'oji.

Ai Jaiyere Paquë Cui'ne Lázaro

19 Paji'i, te'i ëmë jaiye paquë si'anë de'o caña cui'ne jai do'ire ju'iquë cui'ne si'a mu'seña fiesta nequë de'oyerepa yo'oquë pa'iquë.

20 Jaje pa'iquë pa'ina, cui'ne Lázaro ca'mi quë'ipi teaye yo'oquë pa'iquëje paji'i. Jaje pa'ipi jaiye co'amaña paquë huë'e eta sa'rore ñuji'i.

21 Jaje iquë teaye pa'i macapi ao ëa ju'i ao ai saihuë tomeñere ati'ñerepa nëina, ñapi. Cui'ne i a'sire jo'yaque daijë ne'nejëna, ñuji'i.

22 Jaje pa'iquëpi teaye pa'i maca juji'i. Juquëna, huiñaohua'ipi sahuë, ma'tëmona Abraham ja're coni pa'ija'quëre. Jaje cui'ne jaiye paquëje juji'i. Juquëna, taquë.

23 Jaiye co'amaña paquëpi juni saji'i, ju'isicohua'i ai yo'o hue'ñana. Jarore papi ñapi, Abrahamre cui'ne Lázarore.

24 Ja maca ñani cuipi: 'Ja'quë Abraham, yë'ere oi ñajë'ë. Ai yo'oyë. Jëjo saojë'ë, Lázarore ocore i moño sa'nihuëna neni dani sësëye yë'ë tsemeñona ne huasojaquë. Ai yo'oyë, yë'ë toase'epi pa'ina.'

25 Jaje caquëna, Abrahampi capi ite: 'Tsihua'ë cuasajë'ë më'ë de'oye pa'ise'ere ja yë'ta'a më'ë huajëquë pa'inë, cui'ne iquë Lázaropi ai co'aye paji'i, jaro pa'i maca. Jaje pa'isiquëpi yure ipi de'oye pa'iji, iñore. Cui'ne më'ëpi ai yo'oyë.

26 Cui'ne jaje si'aye iye mē'ē yo'ose'e pa'itoje pa'iji, cui'ne jai hua'que tē'tēpaje, yēquē tēto saiye peoyerepa cui'ne mē'ēje ñona tēto daiye peoye. Jaje pa'ina, ñno pa'icohua'i jaro tēto saiye peoji, cui'ne jaro acohua'ijē ñno daiye peoji.'

27 Ja maca jaiye paquē pa'isiquēpi capi: 'Jaje pa'ito ja'quē Abraham mē'ēre señe. Lázarore jējo saojē'ē, yē'ē ja'quē huē'ena.'

28 Jarote cinco yo'je tsire payē. Sani quēacajjē'ē, ñno yē'ē ai yo'o huē'ñana daima'pē caquē.'

29 Jaje caquēna, Abrahampi capi, ite: 'Jaohua'i cato payē, Moisés cuañese'e cui'ne yecohua'i Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'ere, jare ñani sehuojajē.'

30 Jaje caquēna, jaiye paquē pa'isiquēpi sehuopi: 'Jaje pa'itoje ja'quē Abraham sehuoye pañe. Ju'isicohua'i aquēpi sani quēatota'a ja'né pa'ise'e jēoni pōnjēja'cohua'i pa'ini.'

31 Jaje caquēna, Abrahampi capi, ite: 'Moisés cui'ne Maija'quēre quēacaicohua'i case'ere sehuoye coeni, me ju'isiquēpi huētujē sehuoye'ni.'

17

Co'ayena Yo'oyena Taiñe (Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

1 Jesupi capi, I ye'yacohua'ire:

"Pa'i co'aye neñe carajaiñe peoja'coa. Jaje pa'iquēta'are co'ayere pa'iquēpi yecohua'ire se ye'yaquēna, co'aye ne do'ire teayererepa pa'ija'quē api.

2 Jaje pa'ina, tsire co'aye ye'yama'nē, jaje pa'ire ñjaje tēcana quēna pēpi sēani jairana jēo dēoto ai jerepa de'o'ñe pa'io.

3 De'hua ñajē'ē. Mē'ē yo'jeipi mē'ēre co'aye yo'osiquē pa'ito yo'oma'ē quēajē'ē cui'ne ja'rē yo'ose'ere jēoni pōñēna i yo'ose'ere sa'i de'huacajjē'ē.

4 Cui'ne mē'ēni te'e mu'sere siete pa'ye co'aye yo'osiquē pani, cui'ne siete pa'ye dai caye pa'iji: 'Tijupē co'aye yo'oye pa'si'l.' Jaje caquēna, i co'aye yo'ose'ere sa'i de'huacaiye pa'iji.'

Nuñerepa Neñe Pa'iji Cuasayepi Tutu Quē'i

5 Ite ye'yecohua'ipi cahuē, Ējaēre: Isijē'ē yēquere ai nuñerepa neñe pa'iji cuasayere.

6 Cajēna, Ējaēpi sehuopi jaohua'ire:

"Mēsarupi neñe pa'iji cuasayere a'ri maña mostaza caje pa'ye pacohua'i pani cayē, iye soquere iye macapi etani jaira jopore pare sa nēcajē'ē. Ca maca asani sati'ñe pa'io.

Necaiquēpi Yo'oye Pa'iji

7 Mēsarupi co'amaña necaiquere pacohua'ini tsio co'amaña ne tējini panita'a huequere ña tējini co'iquēna, ¿cacohua'i a'ni, 'da sani ja'rujē'ē, ai aija'quē?'

8 Jaje cama'pē coa ai jerepa cayē: 'Aore cua'cojē'ē, neato ai ja'ñere, yē'ē ao ai huēosi maca de'oye ao ja'ñere cui'ñajē'ē, yē'ē ani tējisi jeteyo'je mē'ēje ai cui'ne ucuja'quē.'

9 Jaje cuañese'ere yo'oquēna, necaire pahuē de'o'ji cajē pēpaye peoji jo'yaēpi cuañese'ere necaito. ¿Me de'o'ji caye'ni, jo'yaēpi cuañese'ere neto?'

10 Jaje cui'ne pa'iji, mēsaruje. Jaje pa'ina, Maija'quē cuañese'ere si'aye nesicohua'i pani: 'Co'a jo'ya maña'ē, mē'ē nejē'ē casi mañase'e nehuē,' caye pa'iji.'

Diez Ja'ju Dahuē Ju'icohua'ire Ne Co'yaye

11 Jesús ja yè'ta'a Jerusalénna sai Samaria cui'ne Galilea yejaña tēto saji'i.

12 Saiquēpi a'ri daripēna t̄i'acquēna, diez ěmēohua'i ja'ju dahuē ju'icohua'ipi sañope t̄i'ahuē. T̄i'ajēta'a so'ona nēcajanī,

13 cuihuē:

“¡Jesús, Ye'yaquē, yēquē mañare oijē'è!”

14 Ja maca Jesupi ñani jaohua'ire capi:

“Sani Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ějaohua'ina iñojaijē'è.”

Jaje caēna, ja saijē johua'i ju'i dahuē peocohua'i tome huesēhuē.

15 Ja maca te'i jaohua'i aquēpi ju'i dahuē peo huē'ña tomesiquē pa'i ña jujani Maija'quēni tutu yē'opi caquē sihuaquē co'ipi.

16 Co'ini do're ja'rupi Jesús ña huē'ñana cui'ne i tsiapi yejare pana nē meni Maija'quēre de'oji caquē sihuapi. Iquē ěmē it̄i sihuasiquē Samaria yeja aquē pajī'i.

17 Ja maca Jesupi capi, ite:

“¿Mēsaru diez pa'iohua'i pa'ima'pē pate, it̄i ju'icohua'i? ¿Yecohua'i nueve jerore pa'iyē'ni?”

18 ¿Iquē yequē yeja aquēse'e Maija'quēre sihuasi'i caquē co'isiquē pa'iquē?”

19 Jaje canī ite capi:

“Huēni saijē'è. Jujuquē api, mē'è cuasani yo'o do'ipi co'yasiquē sēte.”

Maija'quē Cuañe Te'te Pa'i T̄i'añe

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Fariseo paipi Jesure sei'è: ¿Je yēhua Maija'quē te'te ayepi t̄i'aja'coa'ni? Jaje sejëna, ipi sehuopi:

“Maija'quē cuañe te'te ayere t̄iñarepa ñañe peoji, co'amaña ñañeje pa'ye.

21 ‘Iñore tsoe pa'iji' panita'a 'jetore pa'iji' caye peoji. Jaje pa'ina, tsoe Maija'quē cuañe te'te ayere mēsaru joponi pa'iji, yure.”

22 Jaje pa'ina, ire ye'yecohua'ire capi:

“T̄i'aja'coa, co'a mu'seña Pai Mamaquē yo'oquēna, ña ěa mu'seña. Jaje ña ěaquēta'are ñañe paja'cohua'i a'è.

23 Jaje ña ěaquēna, pa'ijēna, caja'cohua'i a'è: ‘Iñore pa'iji' panita'a 'jetore pa'iji'. Jaje catojē saima'pē, cui'ne tuima'pē pa'ijē'è.

24 Ma'tēmopi mujuē ye'hueyeje pa'ye pasipi. Pai Mamaquē t̄ita mu'se cato asa tayoye peoja'coa.

25 Jaje pa'iquēta'are du'ru macarepa ai ai yo'oye pa'iji. Yure pa'iji, yure pa'i paipi yē'ere cojëna.

26 Noé pa'i mu'seña yo'ojē pa'ise'eje pa'ye cui'ne pa'ija'coa, Pai Mamaquē daija'a mu'señaje.

27 Ja mu'seña je'quē ao aijē cui'ne ucujē, huejajē cui'ne mamajēre huejojē yo'ohuē. Jaje yo'ojēna, Noé jai yohuēna cacapi. Cacasi maca, jai co'je t̄i'aēna, jaohua'i si'aohua'i co'je jujuhuē.

28 Jaje cui'ne Lot pa'i mu'señaje yo'ohuē: Ao aijē cui'ne cōno ucujē huerojē cui'ne yecohua'ina se isijē, co'amaña tajē cui'ne huē'ña nejē paē'è.

29 Jaje yo'ojē pa'ijēna, Lot Sodomapi etani saji'i. Saisi maca ma'tēmopi oco tomeñeje pa'ye toapi tomequē si'aohua'ire huani jēapi, Sodoma paire.

30 Jaje cui'ne pa'ye pasipi, Pai Mamaquē ñaija'a mu'señaje.

31 Ja co'a mu'seña t̄i'aēna, huē'e hue'sere pa'ijēna, co'amañapi huē'e sa'nahuēre pa'ito ijañu'u cajē yo'oma'pē pa'ijē'è. Cui'ne yecohua'ipi tsiore pa'icohua'i pani co'ima'pē pa'ijē'è, huē'ena.

32 De'hua cuasajē'è, Lot nējo yo'ose'ere.

33 Jaje pa'ina, co'ye i pa'iyere ai cuasaquē cato si'aye ne huesēye pa'iji.

³⁴ Jaje pa'ina, cayë. Ja ñami çai saihuëna cayahua'i caicohua'i pa'ito te'ire saquë yequëni jëo saiye pa'ija'coa.

³⁵ Cui'ne caya nomiohua'i te'le toacohua'ini te'ore saquë cui'ne yeconi jëo saiye pa'ija'coa.

³⁶ Jaje cui'ne caya ëmëohua'i tsiore pa'ijëna, te'ire saquëna, cui'ne te'i jëo saisiquë pa'ija'qué api."

³⁷ Jaje caquëna, iyere asani setëña:

"¿Jerona iye yo'o ja'ñe a'ni, Èjaë?"

Cajëna, ìpi capi:

"Jü'isiquë üi hue'ña pë'përi tsi'siyeje pa'ye tsi'sija'cohua'i a'ë."

18

Hua'jeopi Cui'ne Yo'oyere Ca Tëjiquë

¹ Si'anë Maija'quëre sejë pa'iye pa'iji, yo'o jujaye peoye caquë Jesús pai yo'oye ayena tiña caquë ñeje, ye'yapi.

² Ye'yaquë capi:

"Pa'iji, pai daripë pai yo'oye ñaquë, Maija'quëre ca'rama'quëpi, cui'ne yecohua'ireje oima'quëpi.

³ Cui'ne jare ja daripëre paco'ë, hua'jeo. Jaopi pai yo'oye ñaquëna, ìote sañope yo'oquëni quëaona ca de'huacaijaquë caco si'anëpi sacco'ë.

⁴ Jaje saio yo'ocona, pai yo'oye ñaquëpi coepi. Coesiquëta'a jeteyo'je cuasapi: 'Maija'quëre ca'rama'quëje cui'ne paireje oima'quëpi.

⁵ Çocas'i hua'jeore, josa si'anë daio yë'ë yequere cuasaquëna, cama'o pa'ija'core,' cuasapi."

⁶ Jaje capi, iquë pai yo'oye ñaquë co'aquë. Jaje pa'ito Jesús capi:

⁷ "¿Maija'quëre mu'sëñapi cui'ne ñamiñapi secohua'ire ì jo'ya nesicohua'ire cocaiye paja'quë aë? ¿Tsoe utejë'ë, caquë aë?"

⁸ Pani. Jaje pa'ina, cayë, ti tsoe nëiñe peoye cocaija'quë api, Maija'quë. Jaje pa'iquëta'are çyë'ë iye yejana dai maca, de'hue yë'ëre necaiquë api cuasacohua'i pa'ijëna, ti'aja'quë a'ni?"

Fariseo Cui'ne Pa'i Do'ire Sequë Ayere Quëaye

⁹ Pai yo'oyeje pa'ye neni Jesús quëapi, de'ocohua'i a'ë cuasajë yecohua'ire co'acohua'i a'ë cajë coecohua'ire.

¹⁰ Quëa huëoquë capi:

"Caya ëmëohua'i Maija'quëre se huë'ena saë'ë, señu'u cajë. Te'i jaohua'i aquëpi fariseo pa'iji, cui'ne yequëpi pa'i do'i curiquë sequë paji'i, pai ëjaëre necaiquë.

¹¹ Pa'ina, fariseopi coa nëcaquë seji'i, ñeje: 'Ina, ja'quë më'ëre sihuayë, yë'ëre cato jaohua'i co'amaña ñacohua'i, cui'ne co'acohua'i cui'ne nomiohua'ire coa yo'ocohua'ije pa'i peoyë. Cui'ne jaë pa'i do'i sequëje pa'i ti peoyë.

¹² Cui'ne te'le semanare cayaye ao aima'quëpi sei cui'ne yë'ë yo'oquë curiquë neñeje Maija'quë huë'ena diez pa'ye neni te'ore isiquë a'ë, de'hue.'

¹³ Jaje seina, pa'i do'ire sequëpi so'o macana pëani ñaco ça mañaje ma'tëmona se mëani ñama'ë coa ai jerepa coti saihuëna të'caquë ñeje caquë seji'i: 'Ina, yë'ë Ja'quë yë'ëre oijë'ë, yë'ë maca ai co'aquë a'ë.'

¹⁴ Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Iquë pa'i do'ire curiquë sequë cato Maija'quëna ì co'aquë pa'iye quëa toni Maija'quë ja're pa'i sihuaquë co'ipi. Jaje co'iquëta'are fariseo cato ti sihuama'ë paji'i. Jaje pa'ina, co'ye yë'ë jerepa pa'i a'ë cuasacohua'ire cato coa ai jerepa mëne neñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yë'ë teaye pa'i a'ë cuasaquëni ai jerepa pa'ire neñe pa'iji."

*Jesús Tsire De'oyerepa Cacaiye**(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

¹⁵ Jesús què'rona tsire dahuë, papijaquë cajë. Jaje yo'ojëna, i ye'yacohua'ipi ñani iti tsire dacohua'ire yo'oma'pë pa'ijë'ë ca huëohuë.

¹⁶ Jaje cajëna, Jesús jaohua'ire soini capì:

“Coa ñajë'ë, ësema'pë tsire, iohua'ise'e daijajë yë'ë què'rona. Maija'quë què'ro jaohua'ijë pa'iohua'ise'e cacaye pa'iji.

¹⁷ Jaje pa'ina, nuñerepa cayë, mësarute. Tsi de'oji cajë yëyeje pa'ye yo'oma'cohua'i pani ti cacaye peoji, Maija'quë cuañe huë'ña.”

*Posëpi Jaiye Co'amaña Paquëpi Jesure Case**(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)*

¹⁸ Pai ëjaohua'i aquëpi sëji'i, Jesure:

“De'o ye'yaquë, ¿me yo'oni ti pani huesëye tì'aja'quë a'ni?”

¹⁹ Jesupi ite capì:

“¿Me yo'oquë yë'ëre de'oquë caquë'ni? Peoji, te'ijë de'oquë. Coa te'i Maija'quëse'e de'oquë pa'iji.

²⁰ Asaquë a'ë, Maija'quë cuañese'e: ‘Nomiore yo'oma'ë nëjore peoni, paire huani jeoma'ë, co'amaña ñama'ë, coa cosoma'ë, cui'ne ëjaohua'ire ñajë oijë'ë, më ja'quëre cui'ne më ja'core.’ Jare më'ëpi asaë.”

²¹ Jaje caquëna, iti sesiquëpi capì, ite:

“Si'anë iye tshua'ë pa'inëpi de'oye sehuoquë a'ë.”

²² Jaje caquëna, Jesupi asani ite capì:

“Ja yë'ta ta te'o carapi, më'ëre. Si'aye më'ë payere isijë'ë, peocohua'ini. Jaje më'ë yo'onita'a Ma'tëmöre co'amaña paye pa'iji. Ja jeteyo'je dani tuijë'ë, yë'ëre.”

²³ Jaje caquëna, iyere asani ai oi, jaiye co'amaña paquë sëte.

²⁴ Jaje oina, ñani Jesús capì:

“Airepa jëaye pa'iji, jaiye co'amaña pacohua'ipi Maija'quë cuañe te'tena cacaye.

²⁵ Camellore miu ñaca cojeja'a etojaiñe ti peoji. Ja jëaye seña maca jëaji, co'amaña pacohua'ipi Maija'quë te'tena cacaye.”

²⁶ Jaje caquëna, iti asasicohua'ipi cahuë:

“Jaje pa'ito ¿nëpi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ni?”

²⁷ Cajëna, Jesupi capì, jaohua'ire:

“Jaje pa'ina, pai ne tì'añe peoyere, Maija'quëse'e ne tì'añe pa'iji.”

²⁸ Caquëna, Pedropi capì:

“Ëjaë, yëquë pase'e si'aye jeohuë, më'ëni tuñu'u cajë.”

²⁹ Caquëna ipi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Paipi Maija'quë te'te do'ire i huë'e, ja'quëohua'ire, a'yëohua'ire, nëjore, mamajëre jëosiquë pani,

³⁰ yequë yejana pa'iyë huëo maca ti pa'iyere tì'aja'quë api.”

*Jesús Iju'i Ja'ñere Quëaye**(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

³¹ Jesús pai peo huë'ñana i ye'yacohua'ire soini, capì:

“Yure sañu'u, Jerusalëna. Jarona si'aye tì'aja'coa, Pai Mamaquëre yo'o ja'ñere Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'e.

³² Jarona yë'ëre isija'cohua'i a'ë, judío pai peocohua'ina. Isirena, cue'cuejë yo'ojä'cohua'i a'ë yë'ëre co'aye cajë, cui'ne copi tse'seja'cohua'i a'ë.

³³ Të'ca tējini huani jeoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'ita'are toaso mu'seña pa'i maca huëija'quë a'ë.”

³⁴ Jaje caquëna, jaohua'i coa huesë asahuë, iquere caquë'ni cuasajë. Ipi tiña asaye ësequëna.

Jesús Ñama'quëre Fujuse'e
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesupi Jericó daripë quëno macare pa'ina, te'i ñama'quëpi ma'a yë'quë macare ñu'i curiquë da saicohua'ire seji'i.

³⁶ Sequëpi jai pai saijë cajëna, asani seji'i, iquere jaje yo'ojë caye'ni caquë.

³⁷ Seina, ite quëahuë. Jaroja'a Jesús Nazaret aquëpi daina, yo'ojë cayë.

³⁸ Cajëna, ja maca asani cui'pi:

“Jesús, David mamaquë yë'ëre oijë'ë. Ai yo'oyë.”

³⁹ Jaje cuiquëna, yecohua'ipi du'ru saicohua'ipi ite cahuë, cuima'ë pa'ijë'ë. Ja cajëta'are ipi ai jerepa ja yë'ta'api cui'pi:

“David mamaquë yë'ëre oijë'ë. ¡Ai yo'oyë!”

⁴⁰ Caquëna, asani Jesús nëcajani, quërëjani dajë'ë caquë jëjo saopi, te'ire.

Dasi maca ite seji'i:

⁴¹ “¿Me nejaquë cuasaquë'ni, më'ë yë'ëre?”

Caquëna, ñama'quëpi sehuopi:

“Ëjaë, ñaco care de'huacaijë'ë. Ñasi'i, yë'ë.”

⁴² Caquëna, Jesupi capi, ite:

“¡Ñaquë pa'ijë'ë! Më'ë nequë api cuasaquë ca do'ipi.”

⁴³ Jaje ca macapi, tsoe ñaquë paji'i, ñama'quë pa'isiquëpi. Ja maca Jesure tui'i, Maija'quëre sihuaquë. Cui'ne si'aye iye yo'oye ñasicohua'ije Maija'quëre ai sihuaquë.

19

Jesús Cui'ne Zaqueo

¹ Ja maca Jericó daripëna Jesús cacani tëto saina,

² cui'ne jarote jaiye co'amaña paquë Zaqueo hue'equëje paji'i, curiquë pa'i do'i secohua'i ëjaëpi.

³ Jaë cato Jesure ñañe yëquë paji'i. Jaje yëquëta'a me ñaquë'ni pai ja'i maña pa'ijëna, Zaqueo nëhuiquë paji'i.

⁴ Jaje pa'ipi du'ru huë'huëni soquë yëna mëji'i, Jesús ja'ye tëto saija'tona ñani.

⁵ Ja maca Jesús jaroja'a saiquëpi ñani Zaqueo capi:

“Esa cajejë'ë, yure më'ë huë'ena sani pëaja'quëpi saiyë.”

⁶ Ja maca Zaqueo esa cajeni sihuaquë Jesure i huë'ena sai sapi.

⁷ Ja maca iyere yecohua'i ñani si'ahua'i de'oye yo'oma'aji'i cahuë, Jesupi co'aye yo'oquë huë'ena pëasi'i caquë, saquëna.

⁸ Ja maca Zaqueo huëni nëcani capi, Ëjaëre:

“Ina Ëjaë, yë'ë paye jopore paja'a isisi'i co'amaña pecohua'ire, cui'ne yë'ë coa cosoquë jerepa nese'e pa'ito co'yosi'i cuatro pa'ye jerepa yë'ë se jiosiquëre.”

⁹ Jaje caquëna, Jesupi capi, ite:

“Iye mu'se titapi iye huë'e huasoye cui'ne iye ëmë cato Abraham tsëcapë aquë api.

¹⁰ Jaje pa'ina, Pai Mamaquë daji'i, ne huesësicohua'ire co'equë huasosi'i caquë.”

Curiquë Yo'ose'e Ayere Quëaye

11 Ja yè'ta'a Jesús cayere pai asajë cuasahuë, yure Maija'quë cuãñe te'te tì'aja'coa cajë. Jaje cuasahuë, Jesupi Jerusalén ja'yere pa'i do'ire ñajë. Jaje cuasajëna, ìpi pai yo'oyeje pa'ye caquë quëa huëopi.

12 Ja maca capi:

“Paji'i, te'e pai de'o tsëcapë aquë. Jaëpi so'o vejana saji'i, pai ëjaëre nesi maca, pai ëjaë de'oni cui'naëpi co'i cos'i'i caquë.

13 Ja yè'ta'a saima'në, diez pa'iohua'ire i jo'ya acohua'ini soini, pai ñapere isipi jai do'i curiquë të'ñare te'e të'ñase'e isiquë capi: 'Iye curiquëpi se hueroni yeqe jaiye nejë'ë, yë'ë co'i macaja'a.'

14 Jaje casiquëta'are i yeja pa'i paipi ite coejë, i saisi jeteyo'je jëjo saohuë, quëaja'cohua'ipi: 'Coeyë, më'ëre yëquë ëjaë de'oye' cajë.

15 Jaje casicohua'ita'are pai ëjaë de'osiquëpi co'ipi, i vejana. Tìtani cuãñe saopi, i curiquë isisicohua'ire quërëjajë'ë caquë. Asasi'i, je ja'ye pai ñape ja curiquëpi nere'ni caquë.

16 Soina, du'ru macarepa tìtaquëpi capi: 'Ëjaë, më'ë curiquëpi diez pa'ye jerepa se ne cohüë.'

17 Pai ëjaëpi sehuopi: 'Ai de'o'ji, më'ë de'o jo'yaë'ë. Më'ë a'ri mañare de'oye ñacaisi do'ire, më'ëre diez daripëa cuãñequëre neñë.'

18 Yequëpi dani capi: 'Ëjaë, më'ë curiquëpi cinco pa'ye jerepa nehuë.'

19 Cui'ne iquëreje sehuopi: 'Më'ë cato cinco daripëa cuãñequë pa'ijë'ë.'

20 Ja maca yequëpi dani capi: 'Ëjaë, iye pa'iji, më'ë curiquë pañuelo ca'tipëna deani de'huase'e.

21 Më'ëpi paire oima'ë yo'oquë më'ë isi ma'ñere tsi'soni, cui'ne më'ë tã ma'ñere coa tãaquë, yo'oquëni ca'raquë pahüë.'

22 Caquëna, pai ëjaëpi capi: 'Co'a jo'yaë, jare më'ë case'epi iñoji, më'ë co'aque pa'ye. Jaje yë'ë paire oima'ë yo'oquëpi yë'ë ne ma'ñere tsi'soquë cui'ne yë'ë tã ma'ñere coa tãaquë yo'oye asaquë sëte.

23 ¿Me yo'oquë curiquë isirena, itipi ne do'ire co'ye sai hue'ñana tëoma'ë paquë'ni, yë'ë dani itì mañaque neja'quëta'are huë'e tìtasi maca?'

24 Jaje cani itì maca pa'icohua'ire capi: 'Jiojë'ë, curi të'quire. Jioni isijë'ë, diez të'ña paquëna.'

25 Caquëna, jaohua'ipi cahüë, ite: '¿Ëjaë, tsoe diez të'ña paquëre me ai jerepa jisiye'ni?'

26 Cajëna, pai ëjaëpi sehuopi: 'Nuñerepa cayë, paquëni ai jerepa se jisiye pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne peoquëni coa ai jerepa se jio coñe pa'iji, si'aye i payeje peo hue'ñarepa.

27 Cui'ne yecohua'i yë'ëre ëjaë de'oye coesicohua'ire quërëjani iñona dani yë'ëque ñaquëna, huani jeajë'ë,' capi.”

Jesupi Jerusalén Cacase'e

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Jaje iye se ca tëjini Jesús Jerusalénna saji'i.

29 Tsoe Betfagé cui'ne Betania daripëa cui'ne Olivos hue'yosi cutihuëa tì'añe ja'i maca pa'i i ye'yacohua'ire cayaohua'ire jëjo saopi.

30 Ñeje caquë:

“Ja maca ja'ye daripëna saijë'ë. Tì'a maca jarote pa'ija'quë api, burro sëasiquëpi, pajë ja yè'ta'a tuima'quëpi. Tì'ani joyeni dajë'ë.

31 Joyejëna, yecohua'ipi me neja'quëni saye'ni secohua'i pa'ito, cajë'ë, Ëjaëpi yo'oye pa'iji.”

32 Ja maca i ye'yacohua'ipi sani Jesús case'eje tì'ahuë.

33 Tì'ani burroni joyejëna ìti tse acohua'ipi sei'ë:

“¿Me neñu'ju joyeye'ni?”

34 Cajëna, ìohua'ipi sehuohuë:

“Ëjaëpi yo'oye pa'iji, caëna, yo'oyë.”

35 Jaje quëani joyeni Jesús quë'rona sahuë. Sani cañapi burro jetena jajeni Jesure méo ñohuë.

36 Ja maca ñu'i saji'i. Saina, paì cañare i saija'a ma'ana jajehuë.

37 Olivos cutihuë perepë cajeye ja'i macare pa'ina, si'ahua'i ìte asani tuicohua'ipi Maija'quëre sihuajë cui huëohuë, paì yo'o tì'a ma'ñere yo'oquëna, ñasichua'ipi.

38 Ñeje cajë:

“De'oquëre papi paì Ëjaë daiji, Maija'quë jëjo daoquëre papi, de'oye pa'iyere papi conì. Jaje pa'ito sihuañu'u, ìte ma'tëmo acohua'ijë sihuajëna.”

39 Ja maca fariseohua'i paì jopore conì pa'icohua'ipi cahuë, ìte:

“Ye'yaquë, më'ëre tuicohua'ire cama'pë cajë'ë.”

40 Jaje cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë. Icohua'ipi cuiye jëcoghua'i pa'ito quëna pëapi cuija'coa.”

41 Ja maca Jesús Jerusalén quëno maca tì'aquë ìti daripëre ñani oji'i.

42 Ñeje caquë:

“¡Iye mu'se më'ë de'hue asato yë'ë ìsiye de'ora'pi. Më'ë de'oye pa'iyë tì'ara'huë, ìsiyere! Jaje pa'iquëta'are yure cato yahuese'e pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ña tì'añe peoji.”

43 Co'a mu'se tì'aja'coa, më'ëre. Më'ëre sañope yo'ocohua'ipi quëna tëhuopaje pa'iore të'yajacohua'i a'ë. Jaje yo'oni coa si'a te'ñapi etaye peojajë cajë yo'ocohua'i a'ë.

44 Jaje yo'ojë yejana si'aye quëna pëa ne tao oaja'cohua'i a'ë, huani jëaja'cohua'i a'ë, më'ë mamajëre, huesë pa'isi do'ire Maija'quë më'ëre do'i daisi maca.”

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ja maca Jesús Maija'quëre huë'ena cacani ìti huë'ena co'amaña ìsiyë cui'ne huerojë yo'ocohua'ire peo huë'ñarepa eto saopi, hue'sena.

46 Yo'oquë capi, jaohua'ire:

“Toyase'e caji, ñeje: ‘Yë'ë huë'e cato Maija'quëre se huë'e a'ë.’ Jaje pa'iot'a'are mësar'u cato, co'amaña ñaohua'i tu'aro neni yo'oyë.”

47 Si'a mu'seña Jesús ye'yapi, Maija'quëre se huë'ena. Jaje ye'yaquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne paì daripë ëjaohua'ijë me neni huani jëoja'cohua'i a'ni cuasajë co'ehuë, ìti yo'o ja'ñere.

48 Jaje co'ejëta'a tì'ama'pë paë'ë, ìte ne ja'ñere. Si'a paì ìse'ere asajë cui'ne sehuojë yo'ojëna, ñajë.

20

Jesús Cuañëñerepa Pa'iyë

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 Te'e mu'se Jesús Maija'quëre se huë'ere paire ye'yaquë cui'ne huaso care quëaquë pa'ina, tìtahué, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i, cuañese'e ye'yacohua'i cui'ne aiohua'i conì.

2 Jaohua'ipi tìtani cahuë:

“¿Quëajë'ë, ¿que tutupi cuañequërepa pa'i yo'oque'ni, iye? ¿¿queipi iye cuañë tutu isina, yo'oque'ni?”

³ Cajëna, ja maca Jesupi jaohua'ire capi:

“Yë'ëre cui'ne sesi'i, mësarute. Sehuojë'ë, yë'ë cato:

⁴ ¿Nepi cuañëre'ni, Juan oco doquë pa'i ja'ñe? ¿Maija'quë panita'a pai?”

⁵ Caquëna, sehuoye pajë coa sa'ñe johua'ija'a cahuë, ñeje:

“¿Me caja'cohua'i a'ni? Maipi Maija'quëpi jëjo daopi cacohua'i pa'ito ipi sehuoja'quë pa'ini: ‘¿Jaje pa'ita'are me yo'ojë sehuoye pare'ni?’

⁶ Cui'ne maipi paipi cuañesiquë paji'i catoje, si'a pai huëni maire quëna pëapi jeajë huani jeaja'cohua'i pa'ini, si'aohua'i Juanre Maija'quë coca quëaquërepa paji'i cuasajë cahuë.”

⁷ Jaje cuasani cahuë: “Huesëyë. Ne sa'api Juanre oco doquë pa'i ja'ñe cuañëhuë.”

⁸ Cajëna, Jesuje capi, jaohua'ire:

“Yë'ëje mësarü sësë'e quëaye pañë.”

Co'acohua'i Yo'oye Ayere Quëaye

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Ja jeteyo'je Jesús paire coca ca huëopi. Pai yo'oyeje pa'ye neni quëapi, ñeje: “Paji'i, te'i tsio paquëpi cuiya'i tani i co'amaña necaicohua'ina isi nëoni sani huesëquë.

¹⁰ Tëaye ti'asi maca saisiquëpi i jo'yaëre jëjo daopi, co'amaña necaicohua'ire seni tëani dajë'ë, yë'ëre nëocaise'ere caquë. Jaje cani jëjo daosiquëni jaohua'ipi coa tarapi tël'cani jëjo saohuë, peoquëre.

¹¹ Ja maca iti tsë aquëpi yequë jo'yaëre jëjo dao copi. Cui'ne jaëteje tarapi tël'cani jëjo saohuë, ti isima'pë.

¹² Iti tsë aquëpi tijupë yequë jo'yaëre jëjo daoruje co'amaña necaicohua'ipi ñani jaëteje tël'cani hue'sena quërë eto saohuë, pëjijë.

¹³ Ja maca ña jujani iti yeja tsë aquë capi: ‘¿Me neñe jaje pa'ito? cani i oi mamaquëre pani jëjo saopi. Jaëni ñanita'a ca'rajë de'oye sehuoja'cohua'i a'ë.’

¹⁴ Jëjo saouna, ipi ti'aguëna, tsio ñacaicohua'ipi ñani sa'ñe cahuë: ‘Iquëpi iye tsio tsë aquë de'oja'quë api, huani jeoñu'u. Jaje yo'oni ti ñese maipi iti tsë acohua'i de'oñu'u cahuë.’

¹⁵ Jaje cani tsio peo huë'ñana etoni ite huani jeohuë.”

Jaje quëani Jesupi seji'i:

“¿Jajë yo'osi do'i me yo'oja'quë a'ni, iti tsio aquë jaohua'ire?”

¹⁶ Cani capi, ipi:

“Dani co'amaña necohua'ire huani jëani yecohua'ina isija'quë api, i yeja.”

Jaje caquëna, iyere asani cahuë:

“¿Jaje yo'oto Maija'quëje coeni!”

¹⁷ Jaje cajëna, Jesús johua'ire ñani capi:

“Jaje mësarü cuasato, ¿¿quere caquë'ni, toya pëpë, pa'iyë ñañu'u? Ñeje caji: Huë'e necaicohua'i ne jujani nejosi quëna pëpi Jaopi yure quëna pë jorepa pa'iji.

¹⁸ Jao quëna pë ëmëje'na paipi tomecohua'i pani, tome jë'yeye pa'iji. Cui'ne quëna pëpi pai ëmëje'na tomeco pani peo sëpëarepa neñe pa'iji.”

Pa'i Do'ire Saiñe Ayere Ye'yese'e

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne cuañëse'e ye'yacohua'i Jesure iti macapi tsëani coñu'u maini caquë jaje quëaji. Cuasajëta'a pañi ca'rajë yo'oye pahuë.

20 Ja maca yahue de'o pairepa cayeye cajë coa cosoja'cohua'ire jëjo saohuë. Jaohua'ipi sejëna, ipi tayo caëna, ja do'ire pai ëjaëna tseani isiñu'u cajë.

21 Ite seni ñañu'u cajë saisicohua'ipi cahuë:

“Ye'yaquë, më'ë paire nuñerepa caquë ye'yaquëpi cui'ne paireje si'ahua'ire si'a ye'quë maca caquëpi coa ai jerepa nuñere pare Maija'quë cocare ye'yaquëna, asayë, yëquë.

22 Jaje pa'ina, señë. Quëajë'ë: ¿De'oquë pa'i do'ire pai ëjaë Césarna sañë, panita'a co'aquë?”

23 Cajë sejëna, tsoe Jesús asapi, iohua'i co'aye cuasajë señë. Jaje ñani capi:

“¿Me yo'ojë yë'ëre jaje neñañu'u cajë yo'oye'ni?”

24 Iñojë'ë, curiquë të'quire. ¿Ne tsiare hue'eco'ni? ¿Cui'ne ne mamire toyase'ejë hue'eco'ni?” Caquëna, iohua'ipi sehuohuë:

“Romano pai ëjaë mamire toyasicoa.”

25 Cajëna, ja maca ipi capi:

“Jaje pa'ito isijë'ë, romano pai ëjaëna i tseco pa'ito. Cui'ne Maija'quë tse pa'ito Maija'quëna isijë'ë.”

26 Jaje pai ña hue'ñana si'aye iohua'i cosojë neñu'u cajë yo'ose'ere sehuoquëna, ñani ai ta'ñe asaji cuasajë ca'rajë jerepa cama'pë paë'ë.

Ju'isicohua'i Huëiye Pa'iquë Cajë Señë
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Jeteyo'je Saduceohua'ipi Jesure sani ñahuë. Jaohua'i Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi cahuë, Jesure:

28 “Ye'yaquë, Moisés toyani yëquëre jeocaji'i, ñeje: Te'i ëmëpi mamajëre pama'ë nëjore jeoni ju'isiquë pa'ito i yo'jeipi hua'jeore huejani mamajëre pacaiye pa'iji, maja'yë do'ire, toyapi careña.

29 Jaje pa'ina, te'e tsëcapëre siete ëmëohua'ipi ñeje yo'ohuë: Maja'yëpi huejapi. Huejani mamajëre peoquë juji'i.

30 Juquëna, jeteyo'je aquëpi hua'jeore huejani cui'ne jaëje juji'i, mamajëre peoquë.

31 Ja maca toasoñe aquëpi huejapi iote jaëje cui'ne yo'opi. Jare jajese'e siete pa'iohua'i huejajë mamajëre peocohua'i juju sahuë.

32 Ai jeteyo'jerepa nomio juco'ë.

33 Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëi maca ¿nepi jaote nëjore paja'cohua'i a'ni, si'ahua'i siete pa'iohua'i huejasicore?”

34 Cajëna, ja maca Jesupi sehuopi, jaohua'ire:

“Iye yeja cato ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i huejajë. Cui'ne nomiohua'ire huejojë yo'oyë.

35 Jaje pa'iquëta'are sehuosicohua'ipi ju'isicohua'ipi huëisicohua'ipi ma'tëmo ti'ani huejaye peoji, cui'ne mamajëre pajë huejoye peoji.

36 Jaro cato huiñaohua'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë ju'isicohua'ipi huëisi do'ire Maija'quë mamajërepa pa'ija'cohua'i a'ë, ju'ima'cohua'i.

37 Jaje pa'ina, soquë yëpi tsë'isi maca, Moisés ñaquë pa'ise'ere toyase'e acopi caji, ñeje: ‘Ejaëpi ca'aji'i. Yë'ë cato Abraham, Isaac, Jacobo, Diosu a'ë. Ja do'ire asayë, ju'isicohua'ipi huajëcohua'i huëiye.’

38 Jaje pa'ina, Maija'quë ju'isicohua'i Diosu peoji, coa ai jerepa huajëcohua'i Diosupi. Jaje pa'ina, ite cato si'ahua'i huajëcohua'ise'e pa'iyë. Peoji, ju'isiquë ipi ñato.”

39 Ja maca cuañese'e ye'yacohua'i acohua'ipi cahuë:

“Ye'yaquë, de'oyerepa cahuë, më'ë.”

40 Jaje cani ai jerepa jaiye señë pahüë, ca'rajë.

Ne Mamaquë A'ni, Cristo
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jesupi capi, jaohua'ire:

“¿Me yo'ojë Cristore David tsëcapë api caye'ni?

⁴² Jaje ipi David ñeje casiquëta'are Salmos toya pëpëna:

Ëjaëpi capi, yë'ë Ëjaëre:

Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena.

⁴³ Më'ëre sañope yo'ocohua'ire yë'ëpi më'ë quëo të'ya me macaja'a.

⁴⁴ ¿Jaje pa'ito me yo'oquë Cristo David tsëcapë aquë pa'iquë'ni, tsoe jare ipi Davidpi Yë'ë Ëjaë cato?”

Ju'isicohua'i Huëiye Ayere Señe
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Si'a pai asahuë, Jesús i ye'yacohua'ire jaje cajëna:

⁴⁶ “Cuañese'le ye'yacohua'i cato tsoa caña suñani cui'ne de'oyerepa jai pai pa'i huë'ñapi pëpajëna, cu'iyere yëcohua'i a'ë, cui'ne pai tsi'si huë'ñaje ai de'o ñu'li saina co'ejë ja'ruyere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cajë. Jaje yo'oye mësaruta'a de'hua ñajë'ë. Cui'neje yo'oma'pë pañu'u cajë.

⁴⁷ Cui'ne hua'jeohua'ireje iohua'i huë'ña jiojë yo'ocohua'i a'ë, cui'ne paipi de'ocohua'i a'ë cajajë cajë, tsoerepa secohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jaohua'i a'ë, iti co'ayerepa sai cuañoja'cohua'i.”

21

Peocopi Maija'quëre Isiye
(Mr 12.41-44)

¹ Jesús ñapi, jajie pacohua'ipi Maija'quëre se huë'ena cacajë, mahuëana curiquë ayajë Maija'quëre isijëna.

² Cui'ne ñapi, te'o hua'jeo macapi caya a'ri të'ña mahuëna ayacona.

³ Ñani Jesupi capi:

“Nuñerepa cayë, mësarute. Ico hua'jeo ti peocopi si'ahua'i isiye jerepa isio.

⁴ Jaje pa'ina, jaohua'i si'ahua'i isihuë, iohua'i huero jujajëna, nëañere. Jaje pa'iquëta'are jao ti peocopi isio, si'aye io paco pa'i mañare.”

Maija'quë Huëe Nejosico Pa'i Ja'ñe
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Yecohua'ipi cocare cahuë, Maija'quëre se huë'e ayere, cui'ne io de'o quëna pëapi nesico pa'iyere cui'ne Maija'quëre coa isisi co'amañapi nesico pa'iyere. Jaje cajëna, Jesupi capi:

⁶ “Yequë mu'se mësarü ñase'le peo huë'ña nejo ja'ñe ti'asipi, yequë quëna pë ëmëje'le tuiyeje peoyerepa.”

Ja Yë'ta'a Yeja Carajaima'ñë Iño ja'ñe
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaje caquëna, sei'ë, ite:

“¿Ye'yaquë, je yëhua jaje më'ë case'eje yo'oja'coa'ni? ¿Me yo'o iñoñe pa'ija'coa'ni, iye yo'oye ti'añe ja'i maca pa'ito cahuë?”

⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“De'hua ñajë'ë, mësarute cosojë. Jaje pa'ina, cayë. Jai pai yë'ë mamire cajë yo'oja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, yë'ë a'ë, Cristo, cui'ne yure a'ë. Tsoe ti'api' cajajëcohua'i a'ë. Jaje catoje, sehuoma'pë pa'ijë'ë.

⁹ Yequë yejapi cui'ne yequë yejana uihuaye pa'ina, cui'ne sa'ñe iti yeja acohua'ija'a uihuaye pa'ina, asani, quëquëma'pë pa'ijë'ë. Jaje iyepi du'ru tëtö saie pa'ija'coa. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a carajainerepa ti'añe paja'coa.”

10 Ai jerepa yequeje ñeje capi:

“Te'e jai yejapi cui'ne jai yejana se uihuaye pasipi. Cui'ne yequë paipi yequë pai ja're uihuaja'cohua'i a'ë.

11 Pasipi, yeja ñu'cueyeje, aó ëa ju'ñe. Cui'ne coa si'a hue'ña ju'i dahuë pasipi. Cui'ne ma'tëmopi huajëya'ye yo'oye pa'ina, ñaja'cohua'i a'ë. Cui'ne jaiye ti ña ma'ñere ñaja'cohua'i a'ë.

12 Ja yë'ta'a iye si'aye yo'oma'në, mësarute tseajë cui'ne josa yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë co'acohua'i a'ë cajë saja'cohua'i a'ë, pai tsi'si huë'ñana. Paire co hue'ñana coja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë pai ëjaohua'i quë'rona, cui'ne cuañecohua'i quë'rona saja'cohua'i a'ë, yë'ë mami do'ire.

13 Jaje yo'ojëna, mësarute yë'ë cocare quëacaija'cohua'i a'ë.

14 Jaje pa'ina, tsearena, ca ja'ñere ne de'huañu'u cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë.

15 Jaje pa'ina, yë'ëpi ta'ñe coca caye isiquëna, mësarute sañope yo'ocohua'ire sañope de'hue sehuoye peoyerepa cui'ne quëcoye peoyerepa caja'cohua'i a'ë, mësarute.

16 Jaje pa'iquëta'are mësarute ja'quëohua'ipi, yo'je tsipi, do'ijëpi cui'ne ca'jeohua'ipi, tseani yecohua'ina isija'cohua'i a'ë, cui'ne yecohua'ini huani jeaja'cohua'i a'ë.

17 Cui'ne si'a pai mësarute coeja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire.

18 Jaje yo'ojëta'are mësarute sïopë naña me macajë te'ojë ne huesëye pasipi.

19 Yo'o jujama'pë nuñerepa pa'isicohua'i pani, ti pa'iyere pana ti'aja'cohua'i a'ë.

20 Jerusalén daripëre soldado paipi tēhuo tē'ijaisico pa'iona, ñani ja maca cuasajë'ë, yure maca nejosico pa'ija'coa cajë.

21 Ja maca Judea pa'icohua'ipi catiye pa'iji, jai cutihuëna. Jerusalén daripë pa'icohua'ipi etani saiye pa'iji, yequë hue'ñana. Cui'ne tsio pa'icohua'ipi co'iyë peoji, cui'na daripëna.

22 Ja mu'seña cato iohua'i yo'osi do'ire sai mu'seña pasipi. Jaje yo'o mu'seña si'aye toyase'e ti'asipi.

23 Co'ayerepa ja mu'seña tsj ëta pëa maña cui'ne tsj tu'ña pacohua'i maña ai yo'oja'cohua'i a'ë, Maija'quë pëi ai yo'oye nesi maca.

24 Jaje pa'ina, huajore huaijë yecohua'i huahuoja'cohua'i a'ë, yecohua'ini coa tseajë coa si'a hue'ñana saja'cohua'i a'ë. Cui'ne judío pai peocohua'ipi Jerusalén daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, Maija'quë ña nëosi tēcahuë, carajai macajä'a.

Pai Mamaquë Dani Coñe

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

25 Ja maca ëse yo'oye, cui'ne ñañë yo'oye cui'ne ma'ñocohua'i yo'oyere ñajë iye yeja pa'icohua'ipi cuasa co'me huesësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiyapi co'poco ai pisiqüëna, asajë quëquësicohua'i pa'ijë.

26 Pai coa quëquë huesëjë ju'ise'ejë pa'iohua'i dahuëra etajaijëna, yo'oja'cohua'i a'ë, iye yeja carajai yo'o maca, ma'tëmote tuture paque tsasija'coa.

27 Ja maca ñaja'cohua'i a'ë, Pai Mamaquë sirija'a tutu quë'ire papi cui'ne i do'oye pa'iyepi daina.

28 Jaje pa'ina, iyepi si'aye yo'o huëoqüëna, ñani sihuajë'ë, cui'ne sïopëa maña mëani ñajë'ë, tsoe de'oye pa'iyë mësarute isija'quëpi daija'quë api cajë.”

29 Ja maca quëapi, pai ñajëna, soquë yë yo'oyeje pa'ye ñani quëaquë capi:

“Higuera soquë yë yo'oyeje pa'ye yo'oja'coa. Tsoe mësarupi ta'ñe asacohua'i a'ë, io yo'oye.

³⁰ Jaje pa'ina, ja'opi mēa huēoquēna, ñani ometēcahuē tì'añe ja'yere pa'iji, cacohua'i a'è.

³¹ Jaje cui'ne yē'è case'epi tì'laquē yo'o huēoquēna, ñani tsoe tì'aji. Ja'yere pa'iji, Maija'quē cuañe te'te.

³² Nuñerepa cayē. Si'aye iye jaje yo'o saoja'coa. Ja yē'ta'a yure iye yo'o huēo ñasicohua'i pa'icohua'i juju sama'nē.

³³ Jaje pa'ina, ma'tēmo, veja pani tējini carajaija'coa, yē'è cocata'a ti pani huesēja'coa.

³⁴ De'hua ñare pajē pa'ijē'è, mē joñoare jēa joyo neñere, co'aye yēyere, cono cuepeyere cui'ne iye veja pa'ijē de'oye pañu'u cayere, ja mu'se tì'laquēna, cuasama'pē yo'oyepi.

³⁵ Trampana sioñeje yo'oja'coa, ja mu'se si'a hue'ña veja pa'icohua'ire.

³⁶ Ne de'huasicohua'ipi pa'ijē'è, Maija'quēre si'anē sejē, iye tēto saitoje jēasicohua'i pa'icohua'ipi Pai Mamaquē ñaina, de'oyepi iñoja'cohua'i."

³⁷ Ja mu'seña cato Jesús ye'yapi, Maija'quēre se huē'e Jerusalén pa'icona. Cui'ne ñamire Olivos hue'yosi cutihuēna sani pēapi.

³⁸ Jaje pa'ina, si'a nea hue'ña paipi daē'è, Maija'quēre se huē'ena i quēaquēna, asañu'u cajē.

22

Jesure Tseañe Cuasayere

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jujuma' ao añe tì'añe ja'i maca pa'iji, ja cato. Egípto pai mamajēse'ere huai Israel pai mamajēre huaiye pase'ere co'ye cuasajē sihuajē yo'oye pa'iji.

² Ja mu'seña Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējahua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'ipi, Jesure me neni huani jēoja'cohua'i a'ni cuasajē co'ehuē, ite asa pa'ini ca'rajē.

³ Ja maca huati ējaēpi Judas cui'ne yequē mami Iscariote hue'equēna cacapi, doce Jesús soisicohua'i aquēna.

⁴ Cacaquēna, jaēpi saji'i, Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējahua'i quērona cui'ne Maija'quēre se huē'e ñacaicohua'i quērona sani jaohua'i ja're coní Jesure ñeje yo'oni tseani mēsaru jēñana isi'ñe pa'i api capi.

⁵ Jaje caquēna, asani jaohua'i ai sihuajē curiquē sañu'u ca nēohuē, ite.

⁶ Cajēna, ipi sehuoni ite tseja ja'ñere me pai peo maca ite tseani isija'quē a'ni cuasaquē i yo'o ja'ñe co'epi.

Na'i Maca Jesús Aise'e

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jujuma' ao aijē cui'ne yēi ñamare huani Maija'quēre isijē se mu'se tì'api.

⁸ Tì'aēna, Jesupi Pedrore cui'ne Juanre jējo saoque capi:

"Sani ne de'huajē'è, na'iquēna ai ja'ñere Israel pai fiestare cuasajē."

⁹ Jaohua'ipi ite se'è:

"¿Jerona ne de'huaye'ni?"

¹⁰ Cajēna, Jesupi sehuopi:

"Mēsaru jai daripēna caca maca tì'aja'cohua'i a'è, te'i emēpi yurupēna oco saquēni. Tì'ani i huē'ere pana tuijē'è. Ipi cacaquēna, ñani te'e cacajē'è.

¹¹ Cacani ja maca iti huē'e aquēre sejē'è: '¿Jerore pa'ico'ni, yē'è ye'yacohua'i ja're coní na'iquēna, Israel pai fiestare cuasajē aija'a tu'rihuē? Capi ye'yaquēpi, cajē'è.

¹² Jaje cajēna, ipi iñosipi, emēje'e tu'rihuēpi, jai hue'ñapi tsoe si'aye pa'iconi. Ñani jarona ne de'huajē'è."

13 Jaje caëna, jaohua'ipi sani jare Jesús case'eje tì'ahuë. Tì'ani Israel pai fiesta yo'oyere cuasajë ne de'huaë.

14 Ao aiñe tì'asi maca Jesús cui'ne i ye'yacohua'i conì ja'ruhuë, ao ai saihuëna.

15 Ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësarü ja're conì iye fiesta na'iquëna, aiñe yëhuë. Ja yë'ta'a yë'ë ai yo'oye tì'ama'në.

16 Jaje pa'ina, cayë, mësarute. Tijupë cui'naëpi mësarü ja're conì iye fiesta yo'o coñe paja'quë a'ë, iye yejana. Iye yo'oye Maija'quë te'tena ne sao maca ja maca ani così'i.”

17 Ja maca jaje cani ucu duruhuë ini Maija'quëre de'oji, se pëpani capi:

“Iyere ini huahuejë'ë.

18 Care payë, mësarute. Tijupë cui'naëpi cuiya'i cono ucuma'ë pa'ija'quë a'ë, Maija'quë cuañe te'tena yo'oye tì'añe pato.”

19 Ja jeteyo'je panpë ini Maija'quëre de'oji se pëpani ipi hua'quequë jaohua'ina isipi. Isini capi:

“Iye yë'ë ca'ë. Iye yo'oyeje pa'yere yo'ojë'ë, yë'ëre cuasajë.”

20 Jaje cui'ne ucu duruhuëje ani tējini ini capi:

“Iye ucu duruhuë cato huajëye yo'o ja'ñere ca nëoñe a'ë, yë'ë tsiepi mësarü de'oye pa'i ja'ñere caquë nejoja'a do'ipi.

21 Jaje pa'ina, yë'ëre cosoquë tseani yecohua'ina isija'quë iñore pa'iji, yë'ë ja're te'e ao ai saihuëna tëose'epi.

22 Jaje yo'oye pa'iji, Pai Mamaquë cato jare ite quëa nëosi ma'aja'a saiji. Jaje pa'iquëta'are iteaye pa'i pa'iji, iti yehuoja'quë!”

23 Ja maca jaje caëna, iohua'ija'a sa'ñe se'i'ë, “¿nepi mai aquë yehuoja'quë a'ni?” cajë.

Nepi Jerepa Pa'iquë Api Sa'ñe Caye

24 Ja maca sa'ñe cajë, “¿nepi ai jerepa pa'i pa'ija'quë a'ni?” cahuë.

25 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yejaña ëjaohua'ipi iti necaicohua'ire cajë cuañecohua'i a'ë, cui'ne iti yeja de'oye pa'i ja'ñere cajë necaicohua'ipi, cajeohua'ire hue'yocohua'i a'ë, iohua'i ëjaëre.

26 Jaje pa'iquëta'are mësarü cato jaje yo'ocohua'i pa'iyë peoji. Coa ai jerepa ñeje yo'oye pa'iji. Iti ai jerepa pa'ipi mësarü aquë cato tsi posëje pa'i pa'iyë pa'iji, cui'ne iti cuañequëpi coa necaiquëje pa'i pa'iyë pa'iji.

27 Jaje pa'ito, ¿ne a'ni, ai jerepa pa'i, ao ai saihuëna ja'runi ñu'i aiquë, panita'a iti aore sa aocuë? Jaje pa'ina, mësarupi ñato ao ai saihuë ñu'iquë api jerepa pa'iji, cayë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato mësarute necaiquë pa'iyë.

28 Mësarü a'ë, yë'ëre ai yo'oye pa'ina, si'anë yë'ë ja're conì pa'isicohua'ipi.

29 Jaje pa'ina, mësarute yë'ëpi cuañecohua'i pa'i ja'ñere, ja'quë yë'ëre isise'eje isiyë.

30 Yë'ë ja're conì ao ai saihuëna, yë'ë cuañe hue'ñana aijajë cui'ne ucua'cohua'ini cui'ne cuañecohua'i ñu'i saire pana ja'rujajë doce Israel pai tsëcapë acohua'i yo'ose'erë ña de'huaja'cohua'ini pa'ija'cohua'i a'ë, mësarü.”

Pedro Jesure Ñama'quë A'ë, Caye

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Ejaëpi yequeje capi:

“Simón, Simón Satanáspi më'ëre trigo ñu'cueyeje pa'ye yo'osi'i caquë seji'i. De'hua ñajë'ë.

32 Jaje pa'iquèta'are yè'èpi mè'èni caquë Maija'quère secacaë'è, mè'è cuasayepi de'oye pa'ijaquë caquë. Mè'èpi ja yo'oye tètò sani yè'èna ponèsi maca. Còcaijë'è, mè'è yo'je tsjre nuñerepa pa'ija'cohua'ini."

33 Jaje caquëna, Simónpi capi:

"Èjaë, yè'è cato mè'è ja're còni co hue'ña cotoje co cuañosi'i cuasayë, cui'ne ju'ñne pa'itoje te'e ju'ñnere yèyë."

34 Caquëna, Jesupi capi, ite:

"Pedro, care payë. Mè'ère iye ñata tome maca ja yè'ta'a cura yè'ima'èna, toasoñe pa'ye cosoja'quë a'è, mè'è ñama'quë a'è ite, yè'è caquë."

Ti'a Tëjji, Jesús Ai Yo'oye

35 Jesupi seji'i, jaohua'ire:

"Mésarute topëa peocohua'ire cui'ne curiquë peocohua'ire, cui'ne zapatoje peocohua'ire jëjo saosi maca çmésarute co'amaña jopo caraë?"

Jaje seina, iohua'ipi cahuë:

"Pani."

36 Cajëna, capi, jaohua'ire:

"Jaje yo'ose'e pa'iquèta'are yure cato tiñe yeque yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, topë paquë pani saye pa'iji. Cui'ne curiquë ayacore paquë pani saye pa'iji. Cui'ne hua'ti peoquë pani dëi ju'i çare isiquë curi neni hueroye pa'iji, hua'tije."

37 Yè'èna tsoe toyajë pa'ise'ere ti'añe pa'iji. Ja toyase'epi caji: 'Co'acohua'i ja're còni cuëcuehuë.' Jaje pa'ina, si'aye toyase'e nuñerepa ti'añe pa'iji, yè'èna."

38 Jaje caquëna, jaohua'ipi cahuë:

"Èjaë, iñore caya hua'ña pa'iji."

Jaje cajëna, ipi sehuopi:

"Tsoe ti'api."

Jesús Getsemani Quë'rona Señe

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

39 Ja maca saji'i, etani Olivos cutihuëna noni i sai hue'ñana. Saina, i ye'yacohua'ije còni tuë'è, ite.

40 Iti hue'ña ti'ani, jaohua'ire capi:

"Sejë'è, huati neña maca taiñe paja'cohua'i."

41 Cani ja jeteyo'je Jesús jaohua'ire jeoni saji'i, quëna pë jëoñe ja'i macana. Jarona do're ja'runi seji'i, Maija'quère.

42 Ñeje caquë:

"Ja'quë, mè'èpi iye sëje cono da'ca nejocaiye pa'ito nejocaijë'è, ai yo'o ja'ñere. Ja yè'ta'a yè'è cuasase'eye yo'oma'è pa'ijë'è. Coa ai jerepa mè'è cuasase'ere yo'osi'i."

43 Jaje pa'ina, Maija'quë huiñaëpi ma'tëmopi ñaipi, ite tutu isisi'i caquë.

44 Jaje ai oi yo'oquë ai jerepa tutu Maija'quère seji'i cui'ne i ai ësë cajeyeje pa'ye tsiepi yejana cajepi.

45 Jaje Maija'quère seni tëjini huëni saji'i, i ye'yacohua'i quë'rona. Ti'aquë ñaquëna, oiyepi quëco huesouna çaisicohua'ipi paë'è.

46 Pa'ijëna, ja maca capi, jaohua'ire:

"Çme yo'ojë çaisicohua'ipi uñne'ni? Huëijë'è. Huëni sejë'è, huatipi neñaquëna, taima'pë pa'ija'cohua'ipi."

Jesure Tseañe

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesupi ja yé'ta'a cocare caëna, jai pai tì'asi macaje Judas hue'equè doce ì soisicohua'i aquèpi du'ru daji'i. Daina, yecohua'i jeteyo'je daé'è. Jáepi tì'ani Jesure tsu'susi'i caquè tsio daji'i.

⁴⁸ Tsio dai maca Jesús ite capi:

“Judas, ¿coa tsu'suquè sihuayeje pa'yepi yo'oquè yehuosì'i caquè yo'oquè Pai Mamaquère, mè'è?”

⁴⁹ Já maca Jesús ja're cõni pa'icohua'ipi ñani sei'è:

“Èjaè, ¿hua'ñapi jaohua'ire huaiye de'ouquè?”

⁵⁰ Jáje se maca iohua'i aquèpi tsoe Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaè jo'yaëni èja te'te cajorona tètõpi, peo te'terepa.

⁵¹ Jáje yo'oquëna, Jesupi capi:

“Jeojè'è, tsoe de'ojl.”

Já maca Jesús Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaè jo'yaè cajorore cui'naoni ìni tuacaji'i.

⁵² Já jeteyo'je Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaohua'ire cui'ne Maija'què huè'e ñacai soldado pai èjaohua'ire cui'ne aiohua'ire Jesupi capi, ite tseani sañu'u cajè daisicohua'ire:

“¿Co'amaña ñaëre yo'oyeje pa'ye mësaru tarapi, hua'ñapi cõni date? yè'ère tseañu'u cajè.

⁵³ Yè'è mësaru ja're cõni si'a mu'seña Maija'quère se huè'e pa'ina, mësarupi yè'ère pu'pema'pè pa'isicohua'ita'a jaje yo'o macapi tì'aëna, mësaru yo'ojè neañepi quèco huesosi maca.”

Pedro Cosose'e

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Já maca Jesure tseani coñu'u cajè sahuè, Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaè huè'ena. Sajëna, cui'ne Pedroje tuji'i, so'o maca se ñaquè.

⁵⁵ Jaro hue'se daripè tèhuo sitõpi toa suahuè. Suani ja'ru tèt'ijaè'è, iõja'a. Cui'ne Pedroje iohua'i ja're cõni ja'rupi.

⁵⁶ Já maca te'o huè'e necaicõpi toa yè'què macare ja'rusiquèpi toa mia hue'ñare ñu'ina, ise'ere ai ñani cao:

“Iquè Jesús ja're cõni pa'isiquè api.”

⁵⁷ Jáje cacona, Pedropi cosoquè capi:

“Ñama'què a'è, ite.”

⁵⁸ A'ri maña tsoe pa'i maca yequèpi sani cui'ne capi:

“Mè'èje Jesús ye'yacohua'i aquè a'è.”

Jáje caquëna, Pedropi capi:

“Pani. Yè'è yequè a'è.”

⁵⁹ Te'e hora tètõ sai maca yequè cui'ne tìtani capi:

“Nuñerepa mè'è ì ja're cõni pa'isiquè a'è. Cui'ne jáje pa'ipi Galilea aquè a'è, mè'è. Asayè, mè'è cocana.”

⁶⁰ Caquëna, Pedropi capi:

“Huesëyè, yè'è mè'è caye. ¿Iquere caquè'ni, jáje pa'ye?”

Já yè'ta'a itire Pedro caquëna, cura yèji'i.

⁶¹ Yè'ina, já maca Èjaèpi co'ye ponëni ñapi, Pedrore. Já maca Pedro Èjaè case'ere cuasa ñajaji'i: “Já yè'ta'a cura yè'ima'ëna, toasoñe pa'ye cosoja'què a'è, mè'è case'ere.”

⁶² Já maca Pedro hue'sena etani ai ojli'ì, ì tayose'ere co'a ju'i.

Jesure Cue'cueye

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesure tseani pacohua'ipi cue'cuejè cui'ne ite tara pèapi tèt'cahuè.

64 Ite ñaco ca cañapi sĕani tsiana mosĭcapi tĕ'cajĕ cahuĕ:
 “¿Se ca ñajĕ'ĕ. Nepi tĕ'care'ni?”

65 Cui'ne jaiye yequĕ cocajĕ cahuĕ, ĭte tea ju'ĭjĕ.

Judío Paĭ Ca Tĕjicohua'ipi Jesure Yo'oye
 (Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Mu'se pa'ĭ maca Judío ĭohua'ĭ Maija'quĕ huĕ'e ñacaicohua'ĭ ĕjaohua'ĭ, cui'ne cuañese'le ye'yacohua'ĭ tsi'sini Jesure sahuĕ. Jerepa ĕjaohua'ĭpaĭ ca tĕjicohua'ĭrepa quĕ'rona, senĭ asañu'u cajĕ, sani cahuĕ:

67 “Quĕajĕ'ĕ. ¿Mĕ'ĕ aĕ, Cristorepa?”

Cajĕna, ĭpi sehuopi, jaohua'ire:

“Yĕ'ĕ ĭ a'ĕ catojĕ mĕsaruru coa caji cuasaye pa'ĭji.

68 Cui'ne ye'ĕpi mĕsaruni sequĕ pa'ito ye'ĕ señere sehuru tĭ'añe peoji, cui'ne joye saoyeje paja'cohua'ĭ a'ĕ.

69 Jaje pa'ĭsicohua'ĭta'are yureta'a Paĭ Mamaquĕ Maija'quĕrepa ĕja te'tere ja'rusicuĕpi ñu'ĭja'quĕ api, Ĕjaĕrepa pa'ĭja'quĕpi.”

70 Jaje caquĕna, ja maca si'ahua'ĭ ĭte seĭ'ĕ:

“¿Jaje pa'ito mĕ'ĕ aĕ, Maija'quĕ mamaquĕ?”

Sejĕna, Jesupi sehuopi:

“Jaje pa'ĭjĕ'ĕ. Yĕ'ĕ a'ĕ, mĕsaruru cayeje.”

71 Caquĕna, ja maca ĭohua'ĭpaĭ cahuĕ:

“¿ĭquere cajĕ ai jerepa ĭ caquĕna, asasicohua'ire co'eye'ni? Tsoe maipi asahuĕ, ĭ ye'ore pare cahuĕ.”

23

Pilatona Jesure ĭsiye
 (Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ja maca jaje canĭ si'ahua'ĭ huĕni Jesure sahuĕ, Pilato quĕ'rona.

2 Jarona co'acquĕre papi ca huĕohuĕ, ñeje cajĕ:

“ĭquĕ co'aye yo'oye tĭ'ahuĕ, yequĕ paini co'a de'huaquĕ cui'ne paĭ do'ĭ saĭma'pĕ pa'ĭjĕ'ĕ, romano paĭ ĕjaĕre caquĕ. Cui'ne, jare ĭpi ye'ĕ Cristo, paĭ ĕjaĕre pa'ĕ caquĕ api.”

3 Jaje caquĕna, Pilatopi seji'ĭ, ĭte:

“¿Mĕ'ĕ a'ĕ, judío paĭ ĕjaĕ?”

Caquĕna, Jesupi sehuopi:

“Jaje pa'ĭjĕ'ĕ, mĕ'ĕ case'je.”

4 Caquĕna, ja maca Pilato capi, jaohua'ire Maija'quĕ huĕ'e ñacaicohua'ĭ ĕjaohua'ire, cui'ne paire:

“ĭquĕ co'aye yo'oye tĭ'ama'ĕ pa'iyĕ.”

5 Caquĕna, ĭohua'ĭpaĭ ai tutu cahuĕ:

“ĭ ye'yapi si'a Judea paire co'a de'huaquĕ sañope ĕjaohua'ire, yo'ocohua'ire nequĕ api. Jaje pa'ĭpi yure ĭñona cui'ne yo'oji, Galileapi huĕosiquĕpi.”

Herodesna Jesure ĭsiye

6 Pilatopi jare asani, jaje pa'ito ĭquĕ Galilea aquĕ a'ĕ capi.

7 Jaje pa'ina, mĕsarupi jaro aquĕ api carena, Herodes quĕ'rona jĕjo saosi'ĭ, Galilea daripĕ cuañequĕna, capi. Ja mu'seña cato jaĕje Jerusalĕne pajĭ'ĭ.

8 Sarena, Herodespi ñani ai sihuaquĕ ai tsoe coa ña ĕa ju'ĭ pa'iquĕpi ĭ yo'oyese'le cajĕna, asaquĕ pajĭ'ĭ. Jaje pa'ĭpi paĭ yo'o tĭ'a ma'ñere yo'ocquĕna, ñasi'ĭ caquĕ pa'iquĕ pajĭ'ĭ.

9 Jaje pa'ĭpi jaiye seji'ĭ. Sequĕta'are Jesús te'oreje sehuoma'ĕ pajĭ'ĭ.

10 Cui'ne jarote Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cui'ne cuãñese'le ye'yacohua'ipi jaohua'ipi ite ai sañope cacohua'i paë'ë.

11 Ja maca Herodes cui'ne i soldado pai tea ju'ijë co'aye yo'ohuë. Coa ini cue'cueñu'u cajë suñahuë, de'o cañare pai ëjaohua'i ju'i care. Ja jeteyo'je cui'naëni Pilato quë'rona jëjo saopi.

12 Ja mu'se Pilato cui'ne Herodes cajeohua'i de'ohuë, ja'rë pëicohua'i pa'isicohua'ipi.

Jesure Huaiye Pa'iji, Caye
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

13 Ja maca Pilato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ire cui'ne pai ëjaohua'ire tsi'soni,

14 capi:

“Mësarupi dahuë, iquëre yë'ë quë'rona co'aye paire yo'o'ji cajë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi seni asasi'i caquë mësarupi ñajëna, yo'ohuë. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi ñahuë, do'i peoquë pa'ina. Jaje pa'ito ique do'ire ite co'aye cayë'ni.

15 Jaje pa'ina, Herodesje ti co'aye yo'oma'quë pa'ina, ña jujani jëjo daopi. Jaje pa'ina, iquëre huani jëoñe peoji.

16 Jaje pa'ina, coa si'seni jeteyo'je joye saoja'quë a'ë, pa'ija'quëre.”

17 Jaje fiesta mu'seña cosicohua'ire te'ire eto saoque paji'i, paire de'oye yo'osi'i caquë.

18 Jaje caquëna, si'ahua'i cui huëohuë:

“ijaëte huani jëoñe pa'iji! ¡Barrabásni eto saojë'ë!”

19 Iquë Barrabás cato paire huaisiquëni cosiquë paji'i. Cui'ne ja daripë pai iohua'i ëjaohua'ire uihuaye huëoquëpi.

20 Pilato cato Jesuni etoye yëpi. Jaje pa'ina, tijupë ca copi.

21 Caquëna, ai jerepa tutu cuihuë:

“¡Queja'quë api, queja'quë api!”

22 Toasoñe aye Pilato capi, jaohua'ire:

“¿Iquere co'aye yo'o u'ni, i? Yë'ë i co'aye yo'ose'le ti'ama'ë pa'iyë. Jaje pa'ire ¿me coa huaiye'ni? Jaje pa'ina, coa ai si'seni jëjo saosi'i, pa'ija'quëre.”

23 Jaje caquëna, ai jerepa tutu cuihuë, queja'quë api cajë. Jaje ai cui do'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i case'e ja yo'oye ti'ahuë.

24 Ja maca Pilato iohua'i yëjë cayejë yo'ose'le pa'ija'quë cuasapi.

25 Cuasani jaje iohua'i casiquëni eto saopi, paire huaiquë co'aquëni. Ja maca Jesuni iohua'i yëyëje huaija'quëre isipi.

Ite Ques'e
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ja maca Jesure queja'quëre sajëna, Cirene aquëpi Simón hue'equëpi sañope daina, ti'ani tseani cuãñehuë, Jesure queja'core cruzu hue'equë saja'quëre cajë Jesupi du'ru saina.

27 Jaje saina, jai pai tuë'ë. Cui'ne nomiohua'ije jai pai oijë cuijë saë'ë, ini co'a ju'ijë.

28 Jaje oijëna, Jesús ñani capi, jaohua'ire:

“Jerusalén nomiohua'i oima'pë pa'ijë'ë, yë'ëre. Coa ai jerepa mësaruja'a cui'ne mësarú mamajëni oijë'ë.

29 Yequë mu'se ñeje ti'aja'coa: ‘Nomiohua'i mamajëre peocohua'i, tsj pama'pë pa'isicohua'i, cui'ne ojeje tsosama'pë pa'isicohua'i jerepa si-huaja'cohua'i a'ë.’

30 Cajëna, paipi ca huëoja'cohua'i a'ë, ai cutire: 'Yëquëna quëñojë'ë' cui'ne a'ri cutihuëare caja'cohua'i a'ë, 'Yahuejë'ë, yëquëre.'

31 Huajë soquë yëje pa'ini yë'ëre jaiye yo'oni me mësarute paja'cohua'i a'ni cuenisi soquë yëje pa'iohua'ire."

32 Jesús ja're cõni huaija'cohua'ire caya paire sahuë, co'amaña yahue ñacohua'ire.

33 Ja maca Pai Siopë hue'yosi hue'ñana ti'ani Jesure quehuë. Cui'ne caya co'a paire cõni, yequëni i ëja te'tena cui'ne yequëni i ari te'tena nëcohuë.

34 Ja maca ite quejëna, Jesupi capi:

"Ja'quë oijë'ë, jaohua'ire iohua'i yo'oye huesëjë yo'ocohua'ire."

Soldado paipi Jesús ju'i care dutani sa'ñe iohua'ija'a nepi, iote paja'cohua'i a'ni cajë yo'ohuë.

35 Jaje yo'ojëna, paipi ai ñahuë. Cui'ne pai ëjaohua'ique cue'cuejë cahuë:

"Yecohua'ire huasopi. Yureta'a co'ye huasoyere paji, nuñerepa Cristo Maija'quë tsequërepa pani co'ye huasoye pa'ini."

36 Cui'ne soldado paije cue'cuejë ite o'sa cuiya'i cõnore ocuasi'i cajë yo'ohuë.

37 Jaje yo'ojë ite cahuë:

"Judío pai ëjaë pani më'ëja'a co'ye huasojë'ë."

38 Cui'ne i siopë ëmëje'ere toyasico paco'ë, griego, latín cui'ne hebreo cocapi ñeje: IQUË JUDÍO PAI ËJAËPI.

39 Co'aye yo'ocohua'i aquëre que deosiquëpi iti maca dequëpi tea ju'i co'aye capi, ñeje:

"Më'ëpi Cristorepa pani më'ëja'a co'ye huasoni jeteyo'je yëquëre huasojë'ë."

40 Jaje caquëna, yequëpi i cajeire capi cama'ë:

"¿Maija'quëre ca'rama'quë, më'ëje cui'ne ju'ija'quë me casi'ni?"

41 Mai cato nuñerepa co'aye yo'ocohua'ipi yo'o cuañoñë, jare mai co'aye yo'osi do'ire saijë. Jaje pa'iquëta'are iquë ti co'aye yo'oma'quëpi yo'o cuañoji, ñaquë më'ë."

42 Cani ja maca capi:

"Jesús huånëyema'ë pa'ijë'ë, yë'ëre më'ë cuañe huëo maca."

43 Caquëna, Jesupi capi, ite:

"Nuñerepa cayë, më'ëre. Yurepi yë'ë ja're cõni pa'ija'quë a'ë, de'o hue'ñare."

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Mu'se joporepa pa'i maca si'a yeja ñamije pa'iorepa de'opi, tres pa'i macaja'a na'iquëna.

45 Ësëje miañe pani cui'ne ta'tëpo capi Maija'quëre së huë'e Maija'quë pa'i sito tëhuosicoje jopore paja'a tsata saji'i, ëmëje'epi meñe huë'ehuëre pana.

46 Ja maca Jesupi cui'ni:

"Ja'quë, Ja'quë yë'ë joyo më'ëna isi nëoñë."

Jaje cani juni huesëpi.

47 Ja maca capitán, romanopi iye yo'ose'ere ñani Maija'quëre sihuaquë capi:

"Nuñerepa iquë ti co'aye yo'oma'quë paji'i."

48 Si'ahua'i ja maca pa'isicohua'ipi ite yo'ose'ere ñani quëquë huesëjë coti saihuëana të'cajë saë'ë.

49 Jaje saijëta'are si'ahua'i Jesús ñacohua'ipi cui'ne nomiohua'i Galileapi tuisicohua'ipi so'ona pëani ñahuë, iye yo'oye.

*Jesure Tqse'e**(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)*

⁵⁰ Pajli, te'i nuñerepa yo'oquëpi i mami José hue'equëpi, Judea yejare Arimatea daripëre pa'iquë. Jaë cato judío pai ëjaohua'i aquë pajli'i.

⁵¹ Iquë José cato Maija'quë te'te aye yo'oye ñasi'i cuasaquë utequë pajli'i. Jaje pa'ipi yequë ëjaohua'i Jesure huai ja'ñere cajëna, te'e cui'ne cuasaye papi.

⁵² Jaje pa'ina, ëjaëpi Pilatore sani seji'i, Jesús capë ta ja'ñere caquë.

⁵³ Cruzu dequëre casani jai cañapi ca'neni quëna yejana coje nesicona oapi, ja yë'ta'a paire tama'a cojena.

⁵⁴ Huajë mu'se pa'ija'coni ne de'hua mu'se pajli'i. Ja mu'se cato tsoe huëoye ja'i maca pa'iji.

⁵⁵ Galileapi Jesure nomiohua'i tuisicohua'ipi sani tasi daripë ñahuë, me oare'ni, i capë cajë.

⁵⁶ Ñani ja maca huë'ena co'ini huëo së ma'ña ne de'huahuë. Ne de'huani huajë mu'se huajëhuë, iti cuañese'e pa'iyeye.

24*Jesús Ju'isiquëpi Huëise'e**(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)*

¹ Du'ru macarepa co'amaña ne mu'se pa'i maca cui'naohua'ipi saë'ë, tasi daripë quë'rona nea hue'ñarepa huëo sëñe ne de'huase'ere sajë. Cui'ne yecohua'i nomiohua'i coni saë'ë.

² Ja maca ti'ajë ñajëna, quëna pë daripë siosicopi tïrore pa'iona, ti'ahuë.

³ Ti'ani cacajë Éjaë Jesús capëre ti'ama'pë.

⁴ Peoquëna, ai quëquëhuë, me nei'ni cajë. Jaje quëquëjë ñajëna, jarote caya ëmëohua'i mia ju'i caña ju'icohua'ipi iohua'i ja're coni nëcahuë.

⁵ Jaje ña quëquëni yejare pana në me huesëjëna, ñajë jaohua'ipi, cahuë:

“¿Iquere co'eye'ni, ju'isicohua'i quë'ro? Tsoe huajëquëpi pa'iji.

⁶ Ñore pa'ima'ë pa'iji. Tsoe huëji'i. Cuasajë'ë. Ja yë'ta'a Galilea pa'ima'ca i ca'ñere,

⁷ ñeje: 'Pai Mamaquë co'aye yo'ocohua'i jëñana isisiquë pa'ija'quë api. Pa'ina, jaohua'ipi queja'cohua'i a'ë, soquë sarahuana. Jaje yo'osiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca huajëquë huëija'quë api.' Tsoe jare quëapi”.

⁸ Jaje caëna, ja maca Jesús ca'ñe cuasa ñajaë'ë.

⁹ Ja jeteyo'je daripë ñasicohua'ipi co'ini si'aye iohua'i ñase'ere quëahuë, once soisicohua'ire cui'ne si'ahua'i iti maca coni pa'icohua'ireje.

¹⁰ Iye coca i soisicohua'ire sani quëasicohua'i cato paë'ë: María Magdalena, Juana, María, Jacobo pëca ja'co, cui'ne yequë nomiohua'i coni.

¹¹ Jaje quëajëna, i soisicohua'ipi jaohua'i quëaye asani sehuoma'pë paë'ë, coa cuepejë cayeje pa'ye nëina.

¹² Jaje nuñerepa cayë cuasama'quëta'a Pedropi etani huë'huëquë saji'i, tasi daripëre ñasi'i caquë. Sa ti'ani ñaquëna, ite ca'nesi caña tïrona ne saose'epi pajli'i. Pa'ina, ñani ai cuasaquë saji'i, huë'ena.

*Emaúsna Sai Ma'ana Yo'oye**(Mr 16.12-13)*

¹³ Jare ja mu'se caya ëmëohua'i Emaús daripëna saë'ë, Jerusalénpi once kilómetro sai hue'ñana.

¹⁴ Saijë Jesús ayere cajë saë'ë.

¹⁵ Jaje cajë saijëna, jare ipi Jesús jaohua'ire tsiojaji'i. Tsiojani iohua'i ja're coni saji'i.

16 Saina, a'ri maña carapi, iohua'i ña tì'are paye ìte.

17 Ja maca sai Jesupi jaohua'ire seji'i:

“¿Iquere sa'ñe cajé saiyeni, ma'aja'a saini? ¿Me yo'ojé oicohua'i pa'iyeni?”

18 Caquëna, jaohua'i aquë Cleofas hue'equëpi sehuopi, ìte:

“Si'a yeja Jerusalén daripë iye mu'se yo'ose'e asayë. ¿Jaje pa'iquëta'are cui'ne me'ëse'e ìti hue'ña pa'iniye asama'ë pani seque?”

19 Caquëna, ja maca ìpi capi, ìte:

“¿Me yo'ore'ni?”

Caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Jesús Nazaret aquëpi, Maija'quëre quëacaquëpi, si'aye tutu quë'ipi cui'ne ì cayeje Maija'quë ña hue'ñana, nuñerepa caquëpi si'a paì ña hue'ñana caquëre pare yo'ose'ere cayë.

20 Jaje pa'ini, quëni huani jeohuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i maire cuañecohua'i cui'ne si'a ëjaohua'i huani jeofne pa'iji cajëna.

21 Yëquë cato jaëpi Israel paire huasoja'quë api cajë utecohua'i paë'ë. Yure jaje pa'ijëna, si'aye iye co'aye yo'ohuë, coa toasq mu'seña ìte yo'ose'e tëtosaaji, yure.

22 Jaje yo'ose'e pa'itoje ai jerepa ai cuasaye pa'iji. Yëquë ja're cõni nomiohua'i pa'icohua'ipi nea hue'ñarepa sani ña quëquëhuë, tasi daripë.

23 Jesús capë peoco pa'ina, jaje ñani jaohua'ipi dani yëquëre quëahuë. Huëo canì ñañeje pa'ye huiñaohua'ire ñajëna, jaohua'ipi Jesús huajëquëpi pa'iji cahuë cajë.

24 Ja jeteyo'je yëquë cajeohua'ije tasi daripëre sani ñajëna, jare jaje nomiohua'i case'eje pa'ye pa'ina, tì'ani ñahuë. Jesureta'a ñama'pë paë'ë.”

25 Jaje quëaquëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Asa tì'amacohua'ire pa'ni, mësarü. Je yëhua asani sehuoja'cohua'i a'ni Maija'quëre quëacaicohua'i cajë pa'ise'e.

26 ¿Mësarupi cuasato Cristo ai yo'oye paja'quë paquë si'aye iye ja yë'ta'a ì de'o hue'ñarepa saima'ë pani?”

27 Jaje se canì ja maca quëa huëopi, si'aye ìte yo'o ja'ñere cajë toyase'ere. Moisés toyaquë pa'ise'epi huëoni cui'ne yecohua'i Maija'quë quëaquëna, toyasicohua'i toyajë pa'ise'e cõni quëapi.

28 Iohua'i cajë saisi daripëna tì'ani, Jesús ja yë'ta'a ì sai hue'ña sasi'ì caquë yo'oyeje yo'opi.

29 Jaje yo'oquëna, jaohua'ipi soihuë:

“Yëquë ja're cõni pëajë'ë na'iji, coa ñami de'o tējiji.” Asani ja maca Jesús iohua'ì ja're cõni cacani pëapi.

30 Pëasiquëpi ao ai saihuëna iohua'ì ja're cõni ja'rusi maca ìpi panpë ìni Maija'quëre se pëpani jëyoni jë'yëquë jaohua'ire aopi.

31 Jaje ì yo'o maca ña tìtahuë, ìre papi cuasajë. Jaje cuasa maca tsoe peo hue'ña huesëpi.

32 Ja maca iohua'ija'a sa'ñe cahuë:

“Maipi asahuë, maì joñoa ai sihua ëaye nëiñe, ma'aja'a dai toyase'ere ìpi quëaquëna.”

33 Jaje ñani ti uteye peoyerepa ma'aja'a dai huëoni daë'ë, cui'naohua'ipi Jerusalëna. Tìtajëna, jarote paë'ë, once Jesús soicohua'ì tsi'sisicohua'ipi iohua'ì cajeohua'ì ja're cõni.

34 Pa'ijëna, tìtani asajëna, jaohua'ije cahuë:

“Nuñerepa Jesús huëji'ì. Cui'ne ise'ere ìñoopi, Simónre.”

35 Cajëna, ja maca iohua'ije quëahuë, ma'aja'a saijëna, yo'ose'ere. Cui'ne Jesupi panre jë'yëquëna, ñani ìte ña tìtase'ere.

Jesupi Ñaiñe, Ire Ye'yecohua'ina
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Ja yè'ta'a iti yo'ose'ere cajëna, Jesús iohua'i jopore pana ñai nëcapi. Ja maca pëpapi, ñeje caquë:

“De'oye pa'ija'cohua'i a'ë, mësarü.”

³⁷ Caquëna, jaohua'ipi ai quëquë huesëhuë, i pa'isi joyore ñañë cuasajë.

³⁸ Jaje cuasajëna, Jesupi jaohua'ire capi:

“¿Me yo'ojë quëquë huesësicohua'i pa'iyeni? ¿Me yo'ojë mësarü joñoa jëa coeyequë hue'eye'ni?”

³⁹ Ñajë'ë, yë'ë jëñare cui'ne yë'ë quëore. Jare yë'ë j a'ë, mësarü ñasiquërepa. Patoni cui'ne ñajë'ë. Joyo cato capë cui'ne tara peocoa. Mësarupi yë'ëre ñajëta'a capë tara hue'equë pa'iyë. Yë'ë a'ë, me joyo pa'iyeni.”

⁴⁰ Jaje cani jaohua'ire iñopi, jëña cui'ne quëo ite quëse'ere.

⁴¹ Jaje yo'oquëna, ja yë'ta'a ire papi cuasaye pahüë, ai sihua do'ire, cui'ne quëquë do'ire. Jaje pa'ina, Jesupi jaohua'ire capi:

“¿Ai maña paye, iño?”

⁴² Caquëna, ini isihuë, tsiaya hua'i tsaro sëyosiconi.

⁴³ Isijëna, ini iohua'ique ñajëna, aji'i.

⁴⁴ Ja jeteyo'je capi, jaohua'ire:

“Ja yo'ose'e cato yë'ë mësarü ja're ja yë'ta'a con pa'i case'ere yo'ohuë. Si'aye Moisés cuañese'e cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'e, cui'ne Salmo toyase'e si'aye tija'ne paji'i. Me paquë'ni, nuñerepa case'e. Jaje pa'ina, yo'ohuë.”

⁴⁵ Ja cato quëapi, toyase'e cayere nuñerepa asa tija'ajajë caquë.

⁴⁶ Jaje pa'ina, quëaquë jaohua'ire capi:

“Ñeje toyase'e pa'iji. Cristo ai yo'oquë juni huesëye pa'iji. Jaje ju'isiquëta'a toaso mu'seña pa'i maca cui'naëpi huëija'quë api.

⁴⁷ Jaje pa'ina, Cristo mamire cajë quëaye pa'iji. Si'a huë'ña pa'icohua'ire Jerusalén paire quëa huëoye pa'iji. Huëosicohua'ipi ñeje cajë: Ja'në cuasase'e jëoni ponëjë'ë. Jaje yo'ojëna, mësarü co'aye yo'ose'ere sai de'huacaiye pa'ija'coa.

⁴⁸ Jaje pa'ina, mësarü a'ë, yure iye ñasicohua'irepa.

⁴⁹ Ina, yë'ëpi, ja'quë ca nëose'e jëjo daoja'quë a'ë, mësaruna. Jaje pa'ina, saima'pë iño Jerusalén daripëre pa'ijë'ë, ma'tëmo jëjo dao tuture utejë'ë, mësarü suña ja'ñere.”

Ma'tëmona Sa Cuañoñe
(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Jesupi sai sapi, jai daripë Betaniare pana. Jarona jëña mëani Maija'quëre se'cacaji'i, jaohua'ire.

⁵¹ De'oye pa'ijë'ë, cani jaohua'ire jëoni ma'tëmona sa cuañoñe.

⁵² Ja jeteyo'je Maija'quëre seni tējimi co'ihuë, Jerusalenna ai sihuajë.

⁵³ Cui'ne si'anë Maija'quëre se huë'ere pa'ijë Maija'quëre de'oquë api cajë sihuajë paë'ë. De'oji. Ca tējihuë.

SAN JUAN

De'o Cocapi Pai De'ose'e

¹ Ja yè'ta'a yequë co'amaña pa'ima'në ìti coca tsoe paji'i. Ìti coca cato Maija'quë ja're paji'i. Ìti coca cato Diusupi.

² Du'ru huëo macana Maija'quë ja're cõni paji'i, ìti cocapi.

³ Ipi Maija'quë ja're cõni co'amaña de'huapi. Peoji, ì de'hua ma'ñe, si'aye ì de'huase'e a'ë.

⁴ Ìni paji'i, ti pani huesëye. Ti pani huesëyepi paire miacaiye pa'iji.

⁵ Iye miañepi nea hue'ñare pana miacaji'i. Miacaina, neañepi ne yayo tì'añe papi.

⁶ Pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë Juan hue'equë.

⁷ Jaë cato ìti miañe ñasiquëpi quëacaiquë paji'i, ì cayere care paji cuasani si'a pai asajajë caquë.

⁸ Juan cato miañe peopi. Jaë cato coa miañe ñasiquëpi quëacaiquë paji'i.

⁹ Nuñerepa si'a paire miacaiyepi iye yejana tìtapi.

¹⁰ Ipi Diusu ja're pa'i iye yeja de'huasiquëta'are iye yeja pa'icohua'ipi ìre papi cajë asaye pahüë.

¹¹ Ì paire pana daji'i. Daisiquëta'are ì paipi ìte de'oye sihuajë yo'oye pahüë.

¹² Jaje jai pai pajëta'are de'hue te'ohua'ise'e sihuajë ìte nuñerepa Cristo huasoquë api cuasajë asahuë. Jaje ìte cuasasicohua'ini nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'iyepi.

¹³ Pai mamajëje pa'iohua'i peoyë. Diusu mamajë cato, Diusupi necaina, ì mamajë de'osicohua'i a'ë. Pai ai de'oyepi ai de'oma'cohua'i a'ë. Panita'a coa yëjë yo'oyepi ai de'ose'eje pa'iohua'i peoyë.

¹⁴ Cristopi pai de'oni mai ja're cõni paji'i, paire oiquëre papi, cui'ne nuñerepa pa'ipi. Jaje pa'ini ì de'oque pa'iyerepa ñahuë, yëquëpi, Maija'quë Mamaquërepa te'i macapi, ai de'oquërepa pa'ina.

¹⁵ Jaje pa'ina, Juan Cristo do'ire ca'aji'i, ñeje:

“Iquë api, yë'ë mësarute quëasiquë. Jaëni yë'ë quëahuë. Yë'ë jeteyo'je daiji, jerepa pa'i. Yë'ë peo'në pa'isiquë ca'aji'i.”

¹⁶ De'oye pa'iyepi tì'ahuë, ì do'ipi.

¹⁷ Cuañese'e cato Moisésja'a Maija'quëpi ìsise'e a'ë. Cui'neje paire oiye, cui'ne nuñerepa yo'oye cato Jesucristoja'a ìsise'e a'ë.

¹⁸ Te'ijë Diusure ñasiquë peoji. Coa ì mamaquë ì ja're cõni pa'iquëse'e. Jaëse'e ñapi. Maire quëa ìñoipi, ì pa'iyepi aye.

Jesucristo Ayere Juan Cacaie'e

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jerusalén pa'i judío ëjaohua'ipi Maija'quë huë'e ñacaicohua'ire cui'ne levitasre jëjo saoreña, Juanre ìquei'ni më'ë cajë seni asaja'cohua'ire.

²⁰ Jaje jëjo saorena, sani sejëna, Juanpi tìñarepa quëaëña:

“Yë'ë cato Cristo Maija'quë paire huasoquë peoyë.”

²¹ Jaje caquëna, seni coreña:

“¿Jaje pa'ito ìquei'ni, më'ë, tsoe hue'ña Maija'quë quëacaiquë pa'isiquë?”

Cajëna, Juanpi caëña:

“Pani.”

Yeque seni coreña:

“Jaje pa'ito ¿Maija'quëre quëacaiquë daija'quë api ca nëosiquë aë, më'ë?”

Jaje catoje sehuouña:

“Pani.”

²² Ja maca careña:

“¿Iquei'ni, jaje pa'ito? ¿Me yëquëre jëjo daosicohua'ire sani quëaja'cohua'i a'ni? Më'ë ayere quëajë'ë, yëquëre.”

²³ Cajëna, Juanpi caëña:

“Yë'ë cato yë'ose'e cuëne yejapi cuiquë a'ë: ‘Nui ma'arepa hui'yojë'ë, Èjaë daija'a ma'a.’ Maija'quëre quëacaiquë Isaías caquë pa'ise'eje caquë a'ë, yë'ë.”

²⁴ Juanre sani casicohua'i cato fariseo paipi jëjo saosicohua'i paë'ë.

²⁵ Jaohua'ipi seteña, ite:

“Cristo peoni, cui'ne Elíasje peoni, cui'ne Maija'quë jëjo daosi'i casiquëje peoni, ¿Me yo'oquë cui'ne oco doquë'ni?”

²⁶ Cajëna, Juanpi caëña:

“Yë'ë cato oco doquë aë. Jaje pa'iquëta'are mësarü ja're cöni pa'iji, mësarü ña ti'ama'quëje.

²⁷ Jaë cato yë'ë jeteyo'je daija'quë api, yë'ëre tëto saisiquëpi. Yë'ë cato do'i peoyë, i zapato joyecaiyeque.”

²⁸ Iye cato Betábara hue'e hue'ñana yo'ose'e a'ë, Jordán tsiaya ëse mëi te'tena Juan oco do hue'ñana.

Maija'quë Yëi Ñamapi, Jesús

²⁹ Se ñatasi mu'se Jesupi Juan quë'rona tsio daina, ñaquë caëña, Juan:

“Ñajë'ë. Iquë api, Maija'quë Yëi ñama iye yeja pa'icohua'i tayo yo'oye nejocaiquë.

³⁰ Yë'ë jaëni cahuë: ‘Yë'ë jeteyo'je daiji, yë'ëre tëto saisiquë. Jaë cato yë'ë peo maca pa'isiquë api.’

³¹ Yë'ëje huesëhuë. Iquei'ni cuasahuë. Jaje pa'iquëta'are ocopi dohuë, Israel paipi ñajajë caquë.”

³² Caëña, Juan yequeje:

“Yë'ëpi ñahuë, Maija'quë de'o joyopi ma'tëmopi su'teje pa'ipi ina cajeni pëaquëna.

³³ Yë'ë cato ja yë'ta'a huesëhuë, iquei'ni cuasaquë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre oco dojë'ë caquë cuañesiquëpi capi: ‘Më'ëpi oco doquë ñaquëna, de'o joyopi cajeni ina pëasiquëpi. Jaë api, paire Maija'quë de'o joyopi doquë.’

³⁴ Jaje pa'ina, yë'ë iti ñasiquëpi quëacaiquë pa'iyë, Maija'quë Mamaquëre paipi caquë.”

Jesús I Ye'yacohua'ire Du'ru Macarepa Nese'e

³⁵ Se ñatasi mu'se Juan cui'ne i ye'yacohua'i cöni paë'ë, ja'rë pa'isi macare.

³⁶ Pa'ijëna, Jesús da saina, ñaquë Juan capi:

“Ñajë'ë. Jaë api, Maija'quë Yëi ñama.”

³⁷ Jaje Juan caquëna, asani i ye'yacohua'ipi cayaohua'i Jesure tuteña.

³⁸ Jaje tuijëna, Jesupi asani co'ye ñani caëña, jaohua'ire:

“¿Iquere co'eye'ni?”

Caquëna, johua'ipi careña:

“Ye'yaquë, ¿Më'ë jerona pa'iquë'ni?”

³⁹ Cajëna, Jesupi capi:

“Dani ñajë'ë, yë'ë pa'i hue'ña.”

Caëna, i pa'i hue'ñana sani ñani i ja're pëani paë'ë, cuatro pa'i maca ti'asicohua'ipi iti mu'se na'i macaja'a.

40 Juan caquëna, asani tuisicohua'i aquë cato, te'i Andrés paji'i, Simón Pedro yo'jei.

41 Ja yë'ta'a yeque yo'oma'në du'ru macarepa cato Andrés, maja'yë Simónni sani co'epi. Tì'ani capi, ite:

“Tì'ahuë, yëquë, Mesías maire huasoquë.”

42 Jaje quëani Andrés sai saëña, Simónre Jesús quë'rona. Saquëna, ñani Jesupi caëña:

“Më'ë cato Jonás mamaquë Simón'ë. Jaje pa'iquëta'are Cefas hue'equë pa'ijë'ë. Jaje cani Pedro caye a'ë. (Mai coca cani quëna pë caye pa'iji.)”

Jesús Soise'e Felipere Cui'ne Natanaelre

43 Se ñatasi mu'se Jesús Galilea yeja quë'rona sasi'i caquë yo'oquë, Felipere tì'api. Tì'ani capi:

“Tuijë'ë, yë'ëre.”

44 Iquë Felipe cato Betsaida daripë aquë paji'i, Andrés cui'ne Pedro pa'i hue'ña aquë.

45 Ñani ja maca Felipe Natanaelre co'ese'e caquë sani tì'ani ite capi:

“Ai tsoe Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Moisés toyaquë pa'isiquëni ñahuë, yëquë. Jaë cato Jesupi José mamaquë Nazaret daripëpi aquë api.”

46 Caquëna, Natanaelpi capi:

“¿Nazaret daripëpi de'o pai eta tì'añe pa'iquë?”

Caquëna, Felipepi capi:

“Dani ñajë'ë, ini.”

47 Natanaelpi Jesús quë'rona tsiojaina, Jesús capi:

“Nuñerepa Israelita macapi daiji, quë cosoye peoquëpi.”

48 Jaje caquëna, Natanaelpi sequëña:

“¿Me yë'ëre ñaquë'ni?”

Caquëna, Jesupi capi:

“Ja yë'ta'a Felipe më'ëre soima'në ñahuë, Higuera soquë yë huë'ehuëre më'ë neca maca.”

49 Ja maca Natanaelpi capi:

“Ye'yaquë, më'ë cato Diosu mamaquë a'ë. Judío pai ëjaëre pa'ë, më'ë.”

50 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“¿Coa Higuera soquë yë huë'ehuëre pa'i maca ñahuë case'ere nuñerepa Ëjaëpi caji caquë asaquë, më'ë yë'ëre? Ai jerepa pa'yere, më'ë ñaja'quë a'ë, jeteyo'je.”

51 Yequeje Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa cayë. Ma'tëmo hui'yosicopi pa'iona, Diosu huiñaohua'ipi mëisicohua'ipi cajesicohua'ipi Pai Mamaquëni cajë yo'ojëna, ñaja'cohua'i a'ë.”

2

Caná Daripëna Huejase'e

1 Toaso mu'seña sa tëto sai maca Caná daripëre hueja fiesta paquëña, Galilea yejare. Jarote Jesús pëca ja'coje pacoña.

2 Jesús cui'ne i ye'yacohua'i cõni hueja fiestana soi cuãñoisicohua'ipi pa'ijë sateña.

3 Cuiya'i o'sa carajaisi maca, Jesús pëca ja'copi cao:

“Cuiya'i o'sa yure peoji.”

4 Cacona, Jesupi sehuopi:

“¿Nomio me yo'oco jaje yë'ëre caco'ni? Yë'ë yo'o maca ja yë'ta'a tì'añe paji.”

5 Jaje catoje iopi cao, paire necaicohua'ire:

“I cayeje yo'ojë'ë.”

⁶ Jarote seis quëna yurupëa paji'i, judío pai si'si cuya tojë yo'o yurupëa. Te'e yurupë cato veinte panita'a veinticinco galones doye paji'i.

⁷ Jesupi paire necaicohua'ire capi:

“Iye yurupëana ocore do'e tıméjë'ë.”

Caëna, do'e tıméreña.

⁸ Do'e tımérena, Jesupi capi:

“Yure cato a'ri maña doni fiesta yo'oye ñacaiquëna sacaijë'ë.”

Caëna, jaje yo'oreña.

⁹ Sarena, fiesta yo'oye ñacaiquëpi, ocopi cuiya'i cono de'ose'ere neñapi, huesëquë. Iti ñajë ocopi yurupëana dosicohua'ise'e ja'ë cuasahuë. Jaje neñani fiesta yo'oye ñacaiquëpi huejaquëre soini capi:

¹⁰ “Si'a pai du'ru macarepa cato de'o cuiya'i conore pare ucucoa. Ai ucusi macarepa jeteyo'je a'ri maña de'o cuiya'i cono ocucoa. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ai de'o cuiya'i conore pare de'huaHuë.”

¹¹ Jesús Caná daripë Galilea yejana pai yo'o tı'a ma'ñere yo'ose'e cato du'ru macarepa yo'o ñnose'e paji'i, i de'oquërepa pa'iyere. Jaje yo'ouna, ite yecohua'i ire papi cuasahuë.

¹² Iye yo'o tėjisi jeteyo'je Capernaum daripëna saji'i, pëca ja'co, yo'je tsi, cui'ne i ye'yacohua'i conı saijëna. Sani jaron a paë'ë, a'ri maña mu'seña.

Jesupi Maija'quë Huë'ere Tsoa Tose'e
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Israel pai Egiptopi etajë pa'ise'ere cuasajë judío pai yo'o mu'seña tı'a tējiquëna, Jesupi Jerusalëna saji'i.

¹⁴ Sani tı'api, Maija'quë huë'ere curiquë neñu'u cajë duruhuequëre isicohua'i, cui'ne yëi ñamare isicohua'i, cui'ne su'tere isicohua'i cui'ne curiquë cambiachua'i ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, ñani.

¹⁵ Jesupi iohua'ire si'seja'core neni yureta'a si'a paire co'amaña isicohua'ire yëi ñamare cui'ne huequëre conı te'epi curiquë cambiajë ñu'icohua'ini eto saoni iohua'i curi topëa jea ña'ñe saocai, cui'ne mesa saiHuëaje jë'je taño saocaji'i.

¹⁶ Su'tere isicohua'ini capi:

“¡Eto saojë'ë, ñno pama'pë! ¡Yë'ë Ja'quë huë'ere co'amaña huero huë'e neni yo'oma'pë!”

¹⁷ Ja maca i ye'yacohua'ipi toyase'e cayere cuasa ñajateña, ñeje cayere: “Si'aye yë'ë pa'iyë më'ë huë'ere cuasani ñacai yo'oyë.”

¹⁸ Ja maca judío paipi Jesure sei'ë:

“¿Iquepi më'ë ñnoja'quë a'ni, më'ë cuañequë pa'iyë iye yo'oquë?”

¹⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nejojë'ë, iye huë'ere. Jaje yo'ojëna, yë'ëpi coa toaso mu'señapi nesi'i, cui'naoni.”

²⁰ Caquëna, judío paipi careña:

“Cuarenta y seis ometëcarepa nesciore ¿me më'ëpi coa toaso mu'señapi huë'e nesi'ni?”

²¹ Jaje Jesús canı i capëre capi, huë'ere pare caye papi.

²² Jaje pa'ina, Jesús ju'isiquëpi huëisi maca i ye'yacohua'ipi cuasa ñajateña, i iye case'ere. Cui'ne ja maca toyase'e case'eje nuñerepa care pa'ë cajë asahuë.

²³ Jesús Jerusalénre pa'i pa'i yo'o t'i'a ma'ñere yo'oquëna, ñani jai pa'i ite ire papi cajë asahuë, Israel pa'i Egíptopi etase'ere cuasajë yo'o fiesta pa'i maca yo'oquëna.

²⁴ Jaje pa'iquëta'are Jesús cato pa'i cuasayera ñani pa'i nuñerepa cayë cuasaye papi, si'aye pa'i cuasaye ñaquë sête.

²⁵ Paipi ite dani jaje yo'oquë api iquë cajë quëa t'i'añe peopi, tsoe ise'e asapi, pa'i joyo cuasajë pa'iyë.

3

Jesús Cui'ne Nicodemo

¹ Paji'i, te'i fariseo Nicodemo hue'equë. Jaë cato ëjaërepa paji'i, judío pa'i aquë.

² Jaje pa'ipi Nicodemo ñami Jesure ñasi'i caquë, sani capi, ite:

“Ye'yaquë, asayë, më'ère Diusupi ye'yaja'quëre jëjo daosiquëpi pa'i, pa'i yo'o t'i'a ma'ñere yo'oquë tutu iñoquë cui'ne si'aye yo'oquëna. Paise'e pa'ini jaje yo'o t'i'añe peoji, Diusupi cõni yo'oye pato.”

³ Caquëna, Jesupi capi, ite:

“Nuñerepa më'ère cayë, pëca ja'coja'a të'ya daise'eje pa'ye tijupë të'ya dani cuaño'maquë pani Maija'quë cuañe t'e'te ña'ne peoji.”

⁴ Caquëna, Nicodemopi seji'i, ite:

“¿Me jaje aipi pëca ja'cona caca cõni të'ya dani cuaño'ne pa'iquë'ni? ¿Me jaje yo'oye pa'iquë'ni?”

⁵ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa më'ère cayë. Cui'naëpi pëca ja'co të'ya daise'eje pa'ye ocopi cui'ne joyopi të'ya dani cuaño'maquë cato Maija'quë cuañe t'e'te cacaye peoji.

⁶ Pëca ja'quëohua'i paipi parena, të'ya daisicohua'i cato jare pa'i pa'iyë. Joyopi të'ya daisicohua'i cato jare joyo acohua'i pa'iyë.

⁷ Ai cuasama'ë pa'ijë'ë. Yë'ëpi ñeje cato: ‘Si'a pa'i huajëye ai de'oye pa'iji.’

⁸ Tutu cato si'a hue'ña daicoa, io pisiyese'e asajëna. Jaje pa'iquëta'are huesëyë, io dai hue'ña cui'ne io sai hue'ñaje. Si'a joyopi të'ya daisicohua'i cato, tutuje pa'iohua'i pa'iyë.”

⁹ Jaje caquëna, Nicodemopi seji'i:

“¿Me jaje yo'oye pa'iquë'ni?”

¹⁰ Seina, Jesupi sehuopi:

“¿Më'ë judío paire ye'yaquëre pata'a huesëquë'ni, iye?”

¹¹ Nuñerepa më'ère cayë, yëquë asayere, cui'ne iti ñase'ere quëayë. Jaje pa'iquëta'are mësarupi nuñerepa cayë cajë asaye pañë.

¹² Iye yeja ayere quëaquëna, asama'pë pani ai jerepa asaye peoji, yë'ëpi ma'tëmo ayere quëato.

¹³ Pa'i mañaje ma'tëmo mëni ñama'cohua'i a'ë. Coa iti hue'ñapi Pa'i Mamaquë daisiquëse'e asaji, ma'tëmo aquëse'e.

¹⁴ Moisés añare cuene yejana neni soquë tarapëna tëoni huëo nëcoquë pa'ise'eje cui'ne Pa'i Mamaquëje huëo nëco cuañoja'quë api.

¹⁵ Si'ahua'i ite secohua'ipi ne huesëma'pë ti pani huesëyere pajajë caquë.

Maija'quë Paire Oise'e

¹⁶ Si'a paire oi do'ire Maija'quëpi i mamaquë te'i macani isipi, si'a pa'i ite, nuñerepa ire papi, cajë cuasacohua'ipi ne huesëma'pë, ti pani huesëjajë caquë.

¹⁷ Diusu mamaquëre jëjo daoma'ë paji'i, paire nejoja'quëni. Jëjo daopi, huasoja'quëni.

18 Diusu mamaquëre nuñerepa i api caquë cuasaquëpi nejosiquë peoji. Jaje pa'iquëta'are ire papi caquë cuasama'quëpi nejosiquë pa'iji, Diusu mamaquëre asama' do'ire.

19 Ire papi cajë cuasama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë, miañepi iye yejana daisiquëta'a nea hue'ñare miañe jerepa yëhuë, ñohua'i yo'oyepi co'a do'ire.

20 Si'a pai co'ayere yo'ocohua'ipi miañere coecohua'i a'ë, ñohua'i yo'oyepi tiñarepa ña cuañoma'quëni cajë.

21 Jaje pa'iquëta'are de'oyerepa yo'ojë pa'icohua'ipi tsio daiyë, miañena. Johua'i yo'oyë cato Diusupi yëni coçaina, yo'oye a'ë cajë iñoñu'u cajë."

Jesús Ayere Juan Ca Coşe'e

22 Ja jeteyo'je Jesús i ye'yacohua'i ja're çoni Judea yejana saji'i. Jarote tsoe maca johua'i ja're pa'i oco doquë yo'opi.

23 Juanje ja mu'seña cato Enón quë'rore oco doquë paji'i, Salim ja'ye macare, jarote ocoje ai pa'i do'ire. Si'a pai i quë'ro daisicohua'i oco do cuañosicohua'i pa'ë'e.

24 Iye cato ja yë'ta'ta Juanre tseani coma'në yo'ose'e a'ë.

25 Ja maca Juan ye'yacohua'i acohua'ipi judío pai ja're sañope yo'ojë careña, si'si tsoa tqñe ayere cajë.

26 Jaohua'ipi Juanre sani careña:

"Ye'yaquë, asajë'ë, më'ë ja're çoni Jordán tsiaya oco doquë pa'isiquëpi, më'ë yëquëre quëasiquëpi. Yure cato ocore doquëna, jai pai ise'ena saiye."

27 Cajëna, Juanpi capi, jaohua'ire:

"Maija'quëpi isima'quë pa'ito yecohua'ije jaje yo'o tutu paye peoji.

28 Tiñarepa yë'ë quëahuë, mësarute. Cristo peoyë caquë, cui'ne quëahuë yë'ë cato ite ne de'huacaiquë du'ru jëjo daosiquë a'ë.

29 Se ñajë'ë, cui'ne hueja fiesta je'quë huejaja'core paquë api, iti huejaquërepa. Huejaquë cajei cato cocare asaquë, sihuaquë ñu'iquë api. Jaje yë'ëje yure asaquë sihuayë, i ayere cajëna.

30 Jaë cato jero sa'ana jerepa pa'i pa'ija'quë api, yë'ë cato coa jero sa'na do'i peoquë de'oja'quë aë."

Ma'tëmo Aquëpi Daiye

31 E'mëje'pi daiquë cato si'a paire tëto saisiquë api. Iye yeja aquë cato jare iye yeja aquë api. Jaje pa'ina, yeja cocare caji. Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo daiquë api, si'a pai jerepa pa'i.

32 Jaje pa'ina, ñase'ere cui'ne asase'ere quëaji. Quëaquëta'are paipi nuñerepa caji cajë asaye pañë, i cayere.

33 Nuñerepa caji caquë cuasasiquë pani, Maija'quë nuñerepa caquë api cacaji.

34 Jaje pa'ina, Maija'quë jëjo daosiquë cato Maija'quë cocare caji, Maija'quë ëseye peoyerepa i de'o joyore isiquëna.

35 Pëca ja'quë oiji, i mamaquëre. Jaje pa'ina, si'aye i jëñase'ena jeopi, yo'ojaquë caquë.

36 Pai Mamaquëre ire papi caquë cuasaquëpi ti pani huesëja'quë api. Jaje pa'iquëta'are asama'ë coequë cato ja pa'iyë peoji. Peoquëpi coa ai jerepa Maija'quë pëi sañëna sai cuañeja'quë api, co'ayerepa.

1 Jesupi Juan seña maca ìte tuicohua'ire paquëpi cui'ne jai paire oco doquë yo'oji asareña, fariseo pai.

2 Nuñerepa Jesupi oco doye papi. Coa ì ye'yacohua'ipi oco dohuë.

3 Jaje Jesús asani Judea yejapi etapi, Galileana sasi'i caquë.

4 Co'i maca Samaria yejaja'a tëto saiye paji'i.

5 Pa'ina, daiquëpi Samaria yeja daripë Sicar tütapi, Jacobo mamaquë Joséye yeja isiquë pa'ísico quë'rona.

6 Jarote Jacobo oco coje paji'i. Ma'aja'a dai jë'josiquë sëte Jesús oco coje yë'quë macana ja'rupi. Mu'se joporepa paji'i, ja maca cato.

7-8 Ye'yacohua'ipi pai daripëna aiñe hueroñu'u cajë saë'ë. Satena, ja maca te'i ñu'ina, Samaria nomioipi oco easi'i caco daco'ë. Dacona, Jesupi capi:

“Ocore isijë'ë, yë'ëre.”

9 Jaje caquëna, Samaria nomioipi sehuoo:

“¿Më'ë judío païta'a, me yo'oquë yë'ë Samaria nomioni oco hueroquë'ni?” (Judío pai cato Samaria paire tsioma'cohua'i a'ë.)

10 Ja maca Jesús sehuopi:

“Diusu më'ëre isiye asaco pani, cui'ne më'ëre oco sequëreje jaë api asaco pani, më'ëpi yë'ëre setira'huë. Seona, yë'ëpi pa'i ocore pare isira'huë, më'ëre.”

11 Caquëna, iopi cao:

“Ëjaë, ¿jepi më'ë oco eani isisi'ni, yë'ëre? Iti eayeje peoquë, cui'ne oco coje cato huaicoa. ¿Jero ayere pa'i ocoje yë'ëre isisi'ni?”

12 Iye oco coje cato yëquë ai Jacob necaisicoa. Jaje icona ije cui'ne ì mamajëye cui'ne nëicohua'ije ucujë pa'ahuë'ë. ¿Më'ëpi cuasani ì jerepa pa'i a'ë cuasaquë?”

13 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Si'ahua'i iye oco ucucohua'i cato si'anë oco ëaquëna, pa'iyë.

14 Jaje pa'iquëta'are yë'ë isi oco ucusiquë cato cui'naëpi oco huëoye peosipi. Yë'ë oco cato sa'nahuëre papi oco coje tsai'ñeje pa'ye etaquëna pasipi, ti pani huesëye isiyëpi.”

15 Ja maca cao iopi:

“Ëjaë, jaje pa'ito ja ocore isijë'ë, yë'ëre, cui'naopi oco ëaye peoye, cui'ne iye oco coje ea daiye paja'core.”

16 Cacona, Jesupi capi:

“Më'ë ëjëre soijani ja maca daijë'ë, iñona.”

17 Caquëna, iopi cao:

“Ëjëre peocoa'ë.”

Cacona, Jesupi sehuopi:

“Ëjëre peocoa'ë cani peore paco cayë, më'ë.

18 Ja'në cato më'ë cinco ëmëohua'ire pahuë. Yure më'ë paquë cato më'ë ëjë peoji. Peocoa'ë cani më'ë care pahuë.”

19 Jare asani iopi caco:

“Ëjaë, më'ë cato Maija'quëre quëacaiquë a'ë asayë, më'ëre.

20 Yëquë aiohua'i Samaritano pai iye cutihuëna Maija'quëre sejë pa'ahuë'ë. Jaje pa'iquëta'are mësarü judío paipi Jerusalëna Maija'quëre seña pa'iji, cahua'í a'ë.”

21 Cacona, Jesupi sehuopi:

“Care paji cuasajë'ë, nomio. Maija'quëre coa si'a huë'ña pa'ijë seña tütapi. Ja maca cato ai cutihuëna pañita'a Jerusalëna sani seña peosipi.

22 Mēsaru Samaria pai cato huesējē coa señē. Yēquē judío pai cato asajē señē. Huaso coca cato judío pai tsēcāpē aye a'ē.

23 Tsoe iti macarepa t̄i'api. Yure a'ē, Maija'quēre secohua'irepa joyore papi nuñerepa cuasajē yo'o maca. Jaje yo'oyere ai yēji, ja'quē.

24 Diusu cato joyo api. Jaje pa'ina, ite secohua'ije joyo ayere papi yo'oye pa'iji, nuñerepa yo'oyepi."

25 Caquēna, Nomio pi cao:

"Yē'ē cato asayē, Mesías, maire huasoquē Cristopi dani jaēpi si'aye quēaja'quē api."

26 Cacona, Jesupi capi:

"Yē'ē a'ē, ipi mē'ē ja're coca caji."

27 Jesús jaje cocare caquēna, i ye'yacohua'ipi titareña. Nomio ja're Jesús coca caquēna, quēquē ñareña. Jaje ñajēta'a seni asañu'u iquere yē caē'ni, panita'a ique cocare nomio ja're caē'ni cajē señe pahué.

28 Ja maca jo yurupē iti macana ñoni pai daripēna sani cao:

29 "Dani ñajē'ē, yē'ē yo'ose'ere si'aye casiquēni. ¿I Cristo pa'ima'quē?"

30 Ja maca asani, paipi Jesús quē'rona saē'ē.

31 Ja yē'ta'a pai daima'pēna i ye'yacohua'ipi Jesure cahuē:

"Ye'yaquē, ao ajjē'ē."

32 Cajēna, ipi capi:

"Mēsaru ña ma'ñere yē'ē cato payē, yē'ē ai ja'ñe."

33 Jaje caēna, ja maca i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a seteña:

"¿Paipi dacatena, ani cama'quē?"

34 Cajēna, Jesupi capi:

"Yē'ē ao cato yē'ēre jējo daosiquē yēyeje yo'oye a'ē. Cui'ne i co'amaña ne saocaiye a'ē.

35 Mēsarupi cacohua'i a'ē: 'Ja yē'ta'a cuatro ñañēohua'i carapi, tēaye.' Jaje cacohua'ita'are yē'ēpi cayē: Nani cuasajē'ē, tase'ere tsoe querepi, tēa ja'ñe.

36 Tēaquēje sai cuañone pa'iji, iti ca tēase'e cato ti pani huesēye a'ē, iti taquē cui'ne iti tēaquē si'a yē'quē maca sihuaye pa'iji caquē.

37 Nuñerepa caji. Pai case'e je'quē ñeje: 'Iti taquē cato yequē api cui'ne iti tēaquē cato yequē api.'

38 Yē'ēpi mēsarute jējo saohué, tēajē'ē caquē, mēsaru ai yo'ojē tā ma'ñere. Jaje pa'ito yecohua'ipi nerena, mēsaru cato coa tēacohua'i a'ē."

39 Jai pai Samaria acohua'i Jesure ire papi cajē cuasahuē, nomio case'ere cuasajē. Jao cato cao, "Yē'ē yo'ose'ere si'aye capi."

40 Jare Samaria pai asani Jesure se'i'ē, pēajē'ē cajē. Cajēna, asani caya mu'seña pēapi.

41 Ai jerepa ire papi cuasajē asahuē, ipi i ayere quēaquēna.

42 Ja maca Nomio re cahuē. Yureta'a ire papi cuasayē, yēquē. Mē'ē case'e asasicohua'ipi, cui'ne yure yēquēje asa con i caquēna, ja do'ire asayē. Nuñerepa Cristo api, iye yeja huasoquē cajē.

Pai Ējaē Jo'yaē Mamaquēre Jesús Jujuse'e

43 Caya mu'seña Samaria pēasiquēpi Galilea yejana saji'i.

44 Jare ipi Jesús ca'aji'i, Maija'quēre quēacaiquēre i quē'ro acohua'i cato cocohua'i a'ē.

45 Galilea t̄i'asi maca de'oye ite pēpahuē. Jaohua'i cato, Jesús Jerusalénre pa'i de'oye yo'oquēna, ñasicohua'ipi pēpahuē. Egíptopi Israel pai etajē pa'ise'ere cuasajē yo'ojē te'e sani ñasicohua'ipi.

46 Ja maca Jesús Caná daripëna co'ipi, Galilea yejana, i ocore cuiya'i o'sa cono ne sitona. Jarote paji'i, pai ëjaërepa yo'oye ayere cõcaiquëpi. Jãëpi mamaquëre Capernaum yejare ju'iquëre paquëpi.

47 Jaje paquëpi pai ëjaëre pare cõcaiquëpi Jesús, Judea yejapi Galileana daji'i asani, sani Jesure ñapi. Ñaquë seji'i, yë'ë huë'ena sani yë'ë mamaquë juni huesë tãjiquëre jujucaijë'ë, caquë.

48 Ja maca Jesupi capi:

“Mësarü nuñere pa'ë cuasajë asaye pañë, pai yo'o tã'a ma'ñere yo'o ññoñe pato.”

49 Jaje caquëta'are pai ëjaëre pare cõcaiquëpi capi:

“Ëjaë, esa daijë'ë, yë'ë mamaquë ja ju'ima'në.”

50 Caquëna, Jesupi ja maca capi:

“Co'ijë'ë, më'ë huë'ena. Më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji.”

Caquëna, care paji cuasaquë asani saji'i, i huë'ena.

51 I huë'ena je'nërepa tã'acquëna, ñani i jo'yapi ãte ñañu'ü cajë etani ãte cahuë: “Më'ë mamaquë huajëquë pa'iji.”

52 Jaje cajëna, ãpi seji'i:

“¿Ique hora pa'i maca huajëquërepa paquë'ni?”

Caquëna, ãohua'ipi cahuë:

“Ñamina'a mëñerepa sa tã'yo maca, una pa'i maca ja maca suña dahuë tãto saji'i.”

53 Jaje cajëna, tsihua'ë pëca ja'quëpi asani cuasa ñajaquëña, jare ja hora pa'i maca Jesús, “më'ë mamaquë huajëquëpi pa'iji” case'ere. Jaje ñani i cui'ne si'a huë'e pa'icohua'i Jesure nuñerepa ã api cajë asareña.

54 Iye yo'ose'e cato cayaye aco paco'ë, pai yo'o tã'a ma'ñere Jesús yo'ose'e, Judeapi, Galilea co'isi maca.

5

Betsaida Aquëre Jesús Jujuse'e Cu'ima'quëni

1 Ja yo'osi jeteyo'je judío paipi fiestare yo'ohuë. Yo'ojëna, Jesuje co'i copi, Jerusalëna.

2 Ja daripëre yëi ñama hue'yosi eta sa'ro paji'i. Pa'ina, jao yë'quë macare ocore tãhuosi dea pëpi Betesda mami hue'eco paco'ë. Hebreo pai coca cato jãopi cinco huajëjë ñu'i pepëa quë'io paco'ë.

3 Jarote jai pai ju'icohua'i pëasicohua'ipi uë'ë, peo yejare. Si'a ju'i dahuë ju'icohua'i paë'ë: ñama'cohua'i, do'pëcohua'i, cui'ne quë'quë'sicohua'i. Jaohua'ipi utejë paë'ë, oco da'capi, tu'ejaco cajë.

4 Jarona te'e mañase'e huiñaëpi cajeni ocore tu'equëna, ñani du'ru du'isiquëpi ja jeteyo'je co'yaye pa'iji, coa si'a ju'i dahuë hue'equëje.

5 Jarote paji'i, treinta y ocho ometëca ju'iquë.

6 Jaje pa'ipi, uina, ñani Jesús ãte tsoe jaje ai yo'oquë pa'iyere asaquë seji'i, ãte:

“¿Co'yaye yëquë, më'ë?”

7 Caquëna, ju'iquëpi sehuopi:

“Ëjaë, yë'ëre oco da'cana jëjo dëoni ma oaquëpi peoji. Jaje pa'ina, oco tu'e maca tsoe yequëpi du'iji, ja'a yë'ë dusi'caquë yo'oquëna.”

8 Caquëna, Jesús capi:

“Huëni më'ë caico macare ãni sai huëojë'ë.”

9 Jaje ca maca tsoe co'yasiquë paji'i. Pa'i i caicore ãni sai huëopi. Jaje pa'iquëta'are ja mu'seña cato huajë mu'se paji'i.

10 Jaje pa'i do'ire judío paipi cahuë, iti juju cuañosiquère:
 “Iye mu'se cato huajë mu'se a'ë. Më'ë caïcore hue'eye peoji.”

11 Cajëna, ìpi sehuopi:

“Yë'ère jujusiquë cato ‘më'ë ùi caïcore ìni saijë'ë, capi.’ ”

12 Caquëna, ja maca seteña:

“¿Jequëpi më'ère ‘më'ë ùi caïcore ìni saijë'ë’ caë'ni?”

13 Cajëna, huesëña iti jujusiquère Jesús cato jai pai jopoja'a sani huesëña, ña cuañone peoye.

14 Jaje yo'osiquëpi jeteyo'je Maija'quë huë'ena ti'ani ite caëña:

“Ina, yure më'ë huajëquë pa'iyë sëte, cui'naëpi tayo co'ayere yo'oma'ë. Yo'oquëna, jerepa më'ère co'aye ne cöco.”

15 Jaje caëna, ja maca sani judío paire quëapi, Jesús paji'i, yë'ère jujusiquë caquë.

16 Ja do'ire judío pai Jesure huani jeoñu'u cajë cui'ne jösa yo'ohuë, huajë mu'sere yo'osi do'ire.

17 Jaje pa'iquëta'are Jesupi capi:

“Yë'ë Ja'quë si'anë co'amaña nequë api, cui'ne yë'ëje co'amaña yo'oyë.”

18 Jaje casi do'ire jerepa judío pai huani jeoñu'u cajë yo'ohuë. Huajë mu'sere sehuoma'ë yo'osi do'ise'e pa'iyë paipi. Jerepa ìpi Diusuje pa'i a'ë caquë cui'ne Diusu api, yë'ë ja'quë ca do'ire yo'ohuë.

Maija'quë Mamaquëpi Si'a Tuturepa Paye

19 Ja maca Jesús capi, jaohua'ire:

“Nuñerepa mësarute cayë. Diusu mamaquë cato ise'e cuasayepi yo'oye peoji. Pëca ja'quë yo'oquëna, ñase'ere yo'oquë api. Si'aye pëca ja'quë yo'oyere mamaquëje yo'oquë api.

20 Jaje pa'ina, mamaquëre oiji. Pëca ja'quëpi ja do'ire i yo'oye ññoji. Cui'ne iye yo'ose'e jerepa pa'yere ññoja'quë api. Jaje yo'oquëna, mësarute merepa yo'oquë'ni cuasaja'cohua'i a'ë, ña quëquëjë.

21 Pëca ja'quë ju'isicohua'ire cui'naohua'ini huajëcohua'ire huëoni pa'iyë isiyeje pa'ye, cui'ne i mamaquëje isiji, pa'iyë, i isiye yëquëna.

22 Ja'quë cato pai yo'oyere ña de'huama'aji'i. Paquë mamaquëna isipi, pai yo'ojëna, ñaquë ne de'huaja'a tutu.

23 Ja do'ire mamaquëre de'oguëre paipi caji'cohua'i a'ë, pëca ja'quëre cayepi. Pëca ja'quë jëjo daosiquëni de'oguëre paipi caye paipi pëca ja'quëreje de'oguëre paipi caye peoji.

24 Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë caye de'hue asacani, cui'ne yë'ère jëjo daosiquëre ire paipi caquë cuasasiquëpi ti paipi huesëye paipi. Nejoñe peoji, ite. Juni huesëyepi ti pa'iyena tëto saisiquë api.

25 Nuñerepa, cayë, mësarute. Titàji, hora. Yure iti maca'ë, ju'isicohua'ipi Diusu mamaquë yë'ore asaja'a maca. I caye asani sehuocaicohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë.

26 Ja'quë cato pa'iyë paipi. Jaje paquëpi mamaquëre pa'iyë isipi.

27 Jaje cui'ne pai yo'oye ne de'huaja'a tutuje isipi, Pai Mamaquëre.

28 Iyere asani ai cuasama'pë pa'ijë'ë. Quëare payë. Ju'isicohua'i tasicohua'ipi si'aohua'i i yë'o asaja'a maca ti'aja'coa.

29 Asani tasi daripëapi etaja'cohua'i a'ë, si'aohua'i. De'oyerepa yo'osicohua'ipi ti pa'iyena huëija'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are co'ayere yo'ojë pa'isicohua'i cato coa nejoja'cohua'ipi huëija'cohua'i a'ë.

³⁰ Ja'quère ja seni asama'è yè'èse'e cuasayepi nejoñe peoyè. Yè'è cato yè'ère cuañese'eje caquè a'è, tayo yo'ocohua'ire. Yè'è yo'oye cato nuñerepa yo'oye a'è. Yè'è yèyeje yo'oye coeyè. Ja'què yè'ère jèjo daosiquè yèyepi yo'oquè a'è.

³¹ Jaje pa'ina, yè'èpi co'ye yè'èja'a de'oye yo'oyè caquè pa'ito yè'è caye care paji cacaiquè peora'pi.

³² Jaje pa'iquèta'are pa'iji, yè'è yo'oye ñaquèpi yè'ère de'oye cacaiquè. Jaje pa'ina, yè'ère ì cacaiye cato nuñerepa do'i pa'iji.

³³ Mésarupi Juanre seni asaja'cohua'ire jèjo saoreña. Sejèna, Juanpi nuñerepa sehuopi, jaje pa'ire paquèna.

³⁴ Iye cato cayè mésarupi huaso cuañosicohua'i pa'ijajè caquè yè'è cato paipi de'oye cacaiyere co'ema'è pa'iyè.

³⁵ Juan cato toa tsèo pè miañeje miacaiquè paji'i. Jaje pa'ina, mésarupi ì miañere sihuacaicohua'i paè'è, coa nèhui tècahuè.

³⁶ Juan yè'ère cacaise'e jerepa de'oye yè'èja'a co'ye quèaye payè. Yè'è yo'oye cato ja'què yè'ère yo'ojè'è caquè cuañe nèose'e a'è. Jaje pa'ina, japi quèaji, yè'è nuñerepa ja'què jèjo daosiquè pa'iyè.

³⁷ Ja'què yè'ère jèjo daosiquè cato, quèaji, yè'è nuñerepa de'oye yo'oquè pa'iyere, mésaru ì yè'o asama'cohua'i pa'itoje cui'ne ìte ñama'cohua'i pa'itoje.

³⁸ I coca ìtire pa'è cajè cuasama' do'ire ì coca mésarute cacaye paji, pèca ja'què jèjo daosiquère coe do'ire.

³⁹ Mésaru cato Maija'què coca tayoye peoye ye'yeyè, ti pani huesèyere ìtire ñajè tì'añu'u cajè. Jaje pa'iquèta'a ja toyase'e cato yè'è ayere caji.

⁴⁰ Jaje yèjèta'a yè'èna daiye coeyè, ja pa'iyè paja'cohua'ita'a.

⁴¹ Yè'è cato co'ema'è pa'iyè, paipi de'oquère papi cajè yo'oyere.

⁴² Asayè, mésaru nuñerepa Maija'quère oima'cohua'i pa'iyè.

⁴³ Yè'è cato ja'què pa'ì huè'ñapi daisiquè a'è. Jaje pa'iquèta'are mésarupi asaye coeyè. Coa paìse'e huèoni co'ye ìre pa'è caquèni cuasacohua'i a'è, mésaru de'oji cajè.

⁴⁴ ¿Me mésaru asaja'cohua'i a'ni, pa'ija'a sa'ñe de'oquère papi cajè yo'ocohua'ipi? ¿Me yo'ojè Diusupi mésarute de'oquère papi cayere co'e ma'ñe'ni?

⁴⁵ Cuasama'pè pa'ijè'è. Yè'èpi yè'è ja'què ña huè'ñana mésarute do'ì què'iohua'ì a'è, caji'què api cajè. Mésarute sa'ñope caquè cato Moiséspi mésaru necaiquè api cajè utejè pa'iquè.

⁴⁶ Jaje pa'ina, mésarupi Moisés case'e care paji cajè asacaicohua'ì pani yè'èreje asacatira'huè, Moisés cato yè'è ayere toya do'ire.

⁴⁷ Jaje pa'ina, mésaru Moisés toyase'ere asacaima'cohua'ì pani, ¿Me yè'è caye asacaiye'ni, care paji cajè?"

6

Cinco Mil Èmèohua'ire Aoñe

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Ja jeteyo'je Jesús Galilea jairana je te'tena saji'i. Jare ìti jairapi Tiberias yequè mami hue'eco paji'i.

² Jaje saina, jai paì tuè'è, paì yo'o tì'a ma'ñere yo'oquè, ju'icohua'ire jujuquèna, ñasicohua'ipi.

³ Ja maca Jesús ì ye'yecohua'ì ja're ai cutihuèna mèni ja'rupi.

⁴ Egíptopi Israel paì etajè pa'ise'ere cuasajè judío paì yo'o maca tì'añe ja'ì maca paji'i.

⁵ Pa'ina, ja maca Jesús jai paì ìte tuijèna, ñani Felipere capi:

“¿Jerona aō hueroja'cohua'i a'ni, jai pai ai ja'ñe?”

⁶ Ja cato capi, Felipere neñasi'i caquë, Jesús cato tsoe i ne ja'ñe pa'ina.

⁷ Jaje caquëna, Felipepi sehuopi:

“Docientos romano quëriqui tē'ñapi pan hueroto tì'añe paji, te'e panpë te'ireje.”

⁸ Ja maca Andrésipi Jesús ye'yaquëpi Simón Pedro yo'jeipi capi:

⁹ “Íñore te'e tsihua'ë cinco pan cui'ne caya tsiaya hua'ire paquë pa'iji. ¿Ja maña pato me jai paire tì'acquë'ni?”

¹⁰ Ja maca Jesupi capi:

“Sì'a paire cajë'ë, ja'rujajë.”

Ai taya paquëna, taya ëmëje'ena jai pai ja'rureña. Ëmëohua'ise'e cinco mil pai paë'ë.

¹¹ Ja maca Jesús cinco pan ini Diusure de'oji caquë pëpani ja jeteyo'je i ye'yacohua'ina isipi. Isina, i ye'yacohua'ipi paire se aohuë. Jare cui'ne tsiaya hua'ireje yo'opí. Si'aye ìohua'i yëye necaji'i.

¹² Tsoe ani huajësicohua'i pa'ijëna, Jesupi capi, i ye'yacohua'ire:

“Ani jujase'e tsi'sojë'ë, coa nejoñe peoja'quë.”

¹³ Caëna, tsi'sohuë, ani jujase'e. Tsi'sojë doce do'rohuëa timëhuë, cinco pan pa'ise'epi jaiye nese'ere.

¹⁴ Ja maca Jesús yo'ose'ere ñani, paipi cahuë:

“Iquë nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api, iye yejana daija'quë api ca nëosi'quë.”

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are Jesús asapi, ìohua'i yëyepi coetoje ëjaëre pare neñu'u cuasaye. Jaje pa'ina, jaohua'ire jeoni ai cütihuëna saji'i, te'i.

Jesús Ëmëjeja'a Cu'ise'e

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Ñami de'osi maca Jesús ye'yacohua'ipi jairana cajehuë.

¹⁷ Cajeni yohuëna aya mëni Capernaum yejana je'e huëohuë. Ja maca cato tsoe ai neapi, cui'ne Jesuje ja co'ima'ë paji'i.

¹⁸ Ja maca ai tutuquë cui'ne ai to'a huëopi.

¹⁹ Cinco kilómetros panita'a seis kilómetros pa'i macare pa'ijë ñahuë, Jesupi yohuë quë'rona daina, oco da'ca ëmëje'aja'a. Jaje ñani ai ca'rahuë.

²⁰ Jaje ca'rajëna, ipi capi, jaohua'ire:

“iYë'ë a'ë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë!”

²¹ Ja maca sihuajë yohuëna daijë'ë cajë yo'oye ñnohuë. Cui'ne ja maca aya mëquëna, i ja're conì esarepa ìohua'i cajë saisi yejana tì'ahuë.

Paipi Jesure Co'eye

²² Se ñatasi mu'se jaira je te'tena pëasicohua'ipi cuasa tì'ahuë. Te'e yohuë pa'isicoja'a i ye'yacohua'ipi saë'ë. Saijëna, Jesuse'e ìohua'i ja're saiye paipi cajë.

²³ Jaje cuasajë pa'ijëna, Tiberias daripëpi jaiye yohuëa daji'i, ìohua'ire pan Ëjaëpi neni aō sito quëno macana.

²⁴ Jaje Jesús cui'ne i ye'yacohua'ipi peojëna, ñani yohuëana aya mëni Capernaum yejana saë'ë, Jesure co'eñu'u cajë.

Jesu Api Pa'iyere Isi Pan

²⁵ Jaira je te'tena tì'ani Jesure seteña:

“¿Ye'yaquë je yëhua tì'taë'ni, iño?”

²⁶ Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa mésarute cayë. Mësaruru cato yë'ère co'eyë, coa panre timëñerepa ani ñani. Co'ema'pë pa'iyë, pai yo'o ti'a ma'ñere ñasi do'ire asa ti'añe.

27 Coa carajai aore cajë ai yo'oma'pë pa'ijë'ë. Ai jerepa ti pani huesë aore pare cajë yo'ojë'ë, quëcoyere pare. Iyere Maija'quë mamaquë cato isija'quë api, mésarute. Ja'quë Diusupi yë'ëna ja tuture isipi.”

28 Jaje caquëna, iohua'ipi sei'ë:

“¿Me yo'oja'cohua'i a'ni, yëquë Diusu yëyere necañu'u cani?”

29 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Diusu yëye cato i jëjo daosiquëni care paji cajë cuasacaiye a'ë.”

30 Jaje caquëna, iohua'ipi sei'ë:

“¿Iquere më'ë yo'o iñoja'quë a'ni, pai yo'o ti'a ma'ñe yëquëre më'ère care paji cuasajë asaja'cohua'ire?”

31 Tsoe acohua'i a'ahuë'ë, manare cuëne yeja pa'i maca. Jare toyase'e cato: ‘Diusupi ma'tëmo panre aopi,’ caji.”

32 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Nuñerepa cayë, mésarute. Moiséspi ma'tëmo panre aone papi, yë'ë ja'quë api, nuñerepa ma'tëmo panrepa aoguë.

33 Diusu isi panrepa cato, ma'tëmopi paire ti pani huesëye isiquë daisiquë api.”

34 Ja maca iohua'ipi cahuë:

“Ja panse'e yëquëre isijë'ë, Ejaë.”

35 Cajëna, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, pan pa'iyë isiquë. Yë'ëna daisiquë cato ai ëaye peosipi. Cui'ne yë'ère ire papi caquë cuasasiquë cato oco ëaye peosipi.

36 Yë'ë mésarute case'eje pa'ye yë'ère mësarupi ñajëta'a ire papi cajë cuasaye pañë.

37 Ja'quë yë'ëna, isicohua'i cato si'aohua'i yë'ëna daiyë. Yë'ëna daisicohua'ire cato eto saoye paja'quë a'ë.

38 Yë'ë cato ma'tëmopi yë'ë yëyeje yo'osi'i caquë daiye pahüë. Yë'ère jëjo daosiquë yëyere yo'osi'i caquë daisiquë a'ë.

39 Yë'ë ja'quë yë'ère jëjo daosiquë cato i yë'ère isicohua'ini te'ire ne huesocaiye peoye de'oye yë'ëpi ñacaiyere yëji. Cui'ne yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isicohua'ini huëocaiyere yëji.

40 Yë'ë ja'quë cato si'ahua'i Maija'quë mamaquëre ñani ire papi cajë cuasacohua'ipi ti pani huesëyere yëji. Yë'ëna, yë'ëpi tëji mu'serepa ju'isicohua'ini huëosi'i.”

41 Ja maca “yë'ë a'ë, ma'tëmopi cajesi pan” casi do'ire judío paipi ite cue'cue huëohüë.

42 Cue'cuejë cahuë:

“¿Iquë Jesús pa'ima'quë José mamaquë maipi i pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core ñacohua'i pa'i ma'ñe? ¿Jaje pa'ita'a me yo'oquë ma'tëmopi daisiquë a'ë, caquë'ni?”

43 Jaje cajëna, Jesupi capi:

“Cue'cueyere jeojë'ë.

44 Yë'ëna te'ohua'i dani ti'añe peoji, yë'ère jëjo daosiquëpi ja'quëpi ite dama'quë pa'ito. Jaëni yë'ëpi tëji mu'serepa huëoja'quë a'ë.

45 Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'epi caji ñeje: ‘Diusupi ye'yaja'quë api, si'a paire.’ Jaje pa'ina, si'ahua'i ja'quëre asacohua'ipi cui'ne ite ye'yecohua'ipi daiyë, yë'ëna.

46 Ja'quëre pajje ñama'cohua'i a'ë. Diusu quë'ropi daisiquëse'e ite ñaquë api.

47 Nuñerepa cayë. Yë'ère care paji caquë cuasaquëpi ju'ima'ë ti pa'iyë paji.

48 Yë'ë a'ë, pan pa'iyë isiquë.

49 Mësarü aipë Maija'quë aõñere a'ahuë'ë, pan cuene yeja cu'i maca. Jaje aisicohua'ita'a peo hue'ña juju sa'ahuë'ë.

50 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato ma'tëmo cajesiquë panre cayë. Jare paipi aisicohua'i pani ti ju'ñne peoji.

51 Yë'ë a'ë, ja pan ma'tëmopi hujëquë cajesiquë. Ja panre paipi aisicohua'i pani ti pani huesëye pa'iji. Yë'ë isija'a pan cato, yë'ë capë a'ë. Iye yeja pa'icohua'i pa'iyere caquë isija'quë a'ë."

52 Ja maca jare asani judío paipi sa'ñne coca cahuë, ñeje cajë:

"¿Me iquë maire i capë aosi'quë caquë'ni?"

53 Cajëna, Jesupi capi:

"Nuñerepa cayë, mësarute. Mësarupi Pai Mamaquë capëre aima'cohua'i pani cui'ne i tsiere ucuma'cohua'i pani ti pani huesëye peocohua'i pa'iyë.

54 Yë'ë capë aisiquëpi cui'ne yë'ë tsie ucusiquëpi ti pa'iyë paji. Jaje pa'ini yë'ëpi tËji mu'serepa ju'isiquëni huëoja'quë a'ë.

55 Jaje pa'ina, yë'ë capë cato nuñerepa aore pa'ë, cui'ne yë'ë tsie cato nuñerepa ucuyere pa'ë.

56 Yë'ë capë aisiquëpi cui'ne yë'ë tsie ucusiquëpi yë'ë ja're conï tsoni pa'iji. Pa'ina, yë'ëpi i ja're conï pa'iyë.

57 Yë'ère jËjo daosiquë ja'quë cato pa'iyë paji, yë'ë ini pacacaiyë. Jaje cui'ne, yë'ère aiquëje yë'ë do'ire pasipi.

58 Ma'tëmopi cajesï pan ayere cayë. Iye cato ai tsoe Maija'quë Israel paire aose'ejë pa'ye peoji. Ja pan aisicohua'i si'a pai juju sa'ahuë'ë. Jaje pa'iquëta'are iye pan aisiquë cato ti pani huesëye pa'iji."

59 Iye cato Jesús ye'yapi, Capernaum daripë pai tsi'si huë'ena.

Pa'i Cocarepa

60 Iye ye'yayere asani Jesure jai pai tuicohua'i acohua'ipi cahuë:

"Iye i caye jaje pa'ijë'ë cajë asa t'añne peoji. Ai jerepa jëaji. ¿Jaje pa'ito nepi, asa t'añne pa'iquë'ni?"

61 Ja maca Jesús asapi, iohua'i sañope cayë. Jaje pa'ina, seji'i, jaohua'ire:

"¿Yë'ë case'epi mësarute sañope caquë?"

62 ¿Me yo'o'ñne pa'iohua'i a'ni, Pai Mamaquëpi i ja'në pa'i sitona mëina, ñani?"

63 Joyopi pa'iyë isiji, capë cato çocaima'coa. Yë'ë mësarute case'e cato nuñerepa joyo aye a'ë, ti pa'iyë isiye a'ë.

64 Jaje pa'iquëta'are mësarü acohua'i yecohua'i ja yë'ta'a nuñere pa'ë cajë asa t'atama'cohua'ipi pa'iyë."

Jesús cato asapi, du'ru huëo macana iti cuasama'cohua'ire, cui'ne ite coso yehuoja'quëre.

65 Jaje pa'ina, capi:

"Mësarute cahuë. Ja'quëpi yë'ëna dacaima'quë pa'ito yë'ë quë'ro te'ijë dani t'añne peoji."

66 Jaje casi macapi jai pai Jesús ja're cu'icohua'i jeoni i ja're conï cu'iyë pahüë.

67 Ja maca Jesupi seji'i, i doce ye'yacohua'ire:

"¿Mësarujë jeoni saiye yëye?"

68 Caquëna, Simón Pedropi sehuopi:

"¿Ejaë, neina yëquë saija'cohua'i a'ni? Më'ë coca cato ti pani huesë coca'ë.

69 Yëquë cato më'ère care paji cajë cuasahuë. Cui'ne asayë, më'ë cato Cristo api, Maija'quë hujëquërepa Mamaquëre papi."

⁷⁰ Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ëpi mësaruru doce pa'iohua'ire soihuë. Jaje pa'iquëta'are mësaruru aquë te'i huati api.”

⁷¹ Jaje cani Jesús Judas Iscarioteni capi, Simón mamaquëni, doce soisico-hua'i aquëni, Judaspi ite coso yehuoja'quëni capi.

7

Jesús Yo'je Tsi Asacaiye Pahuë.

¹ Iye casi jeteyo'je Jesús Galilea yejare cunirojaji'i, Judea yeja pa'iyee coepi, judío paipi ini huani jeoñu'u cajë yo'o do'ire.

² Jaje pa'iquëta'are judío paí Egíptopi etani a'ri huë'ña nejë pa'isi mu'sere cuasajë yo'o mu'seña t'i'a huëopi.

³ T'i'a huëoquëna, Jesús yo'je tsipi cahuë, ite:

“Iño pëama'ë yure Judeana saijë'ë, më'ëre tuicohua'ijë më'ë yo'oye ñaja'cohua'ire.

⁴ Jaje pa'ina, si'a paí ñajajë cani yahue yo'ocojé ñani, më'ë yo'oyeje paí yo'o t'i'a ma'ñere yo'ocohua'i. Paí yo'o t'i'a ma'ñe yo'oquë sète si'a paí ñajëna, yo'o iñojë'ë.”

⁵ I yo'je tsí cato a'ri mañaje care paji cuasajë asama'cohua'ipi cahuë.

⁶ Ja maca Jesupi capi:

“Ja yë'ta'a yë'ë yo'o maca t'i'añe paipi. Mësarute cato coa si'a'ë yo'oye de'oji.

⁷ Mësarute cato iye yeja acohua'i coeye peoji. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato coeyë. Yë'ëpi tñarepa iohua'i yo'oye co'aye a'ë caquë iño do'ire.

⁸ Saijë'ë, mësaruse'e fiestana. Yë'ë cato saiye pañë. Ja yë'ta'a yë'ë sai maca t'i'añe paipi.”

⁹ Jaje ca tējini Galileana pëapi.

Jesupi A'ri Huë'ña Fiestare Pa'ise'e

¹⁰ Paí tñarepa ñañe peoye yahue Jesuje saji'i, fiestana, i yo'je tsí saisi jeteyo'je.

¹¹ Fiesta pa'i maca judío paipi co'ejë cahuë:

“¿Jerore pare pa'iquë'ni, jaë?”

¹² Jai paí tsi'si sitopi Jesús ayere cahuë. Yecohua'ipi cahuë: “De'o paí api.” Cajëna, yecohua'ipi cahuë: “Co'aquë api. Coa paire cosoquëna, asaquë api.”

¹³ Jaje pa'iquëta'are tñarepa caye pahuë, judío paíni ca'ra do'ire yahue carojaë'ë.

¹⁴ Fiesta joporepa pa'i maca Jesupi Maija'quë huë'ena cacani ye'ya huëopi.

¹⁵ Ye'yaquëna, judío paipi ai ñajë cuasajë cahuë:

“¿Merepa iquë jaiye ta'ñe ye'yaquë'ni, toya ja'o ye'yema'quëta'a?”

¹⁶ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ë ye'yaye cato yë'ë tse peoji. Ja cato yë'ëre jëjo daosiquë tse a'ë.

¹⁷ Mësaruru aquëpi Maija'quë yëyere yo'oquë pani yë'ë ye'yaye Diosu ye'yaye a'ë caquë asaja'quë api. Panita'a coa ise'e cuasayere ye'yaji caquë asaja'quë api.

¹⁸ Ise'e cuasayepi caquë cato paipi de'oquë api cajajë caquë caquë api. Jaje pa'iquëta'are ite jëjo daosiquëni paipi de'oquë api cacaijajë caquë yo'oquëpi nuñerepa caji. Jaje pa'ina, ti cosoma'quëpi caji.

¹⁹ Mësarute Moisésipi cuañese'e isipi. Isiquëta'are mësarupi sehuocaiye pañë, ja cuañese'e. ¿Me yo'ojë yë'ëre huani jeoñe yëye'ni?”

²⁰ Caquëna, paipi sehuohuë:

“Huati joyore hue'equë, më'ë. Jaje cayë, më'ë, ¿nepi më'ëre huani jeoñe yëye'ni?”

²¹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Huajë mu'se pa'ina, te'ore yo'ose'ere ñani mësarü ai cuasayë.

²² Mësarü aipë tsoe du'ru yo'oyere Moisés cato cuañepi cui'ri ca'ni tëaye paji'i caquë. Ipi huëoye papi, ja cato. Jaje pa'ina, mësarü huajë mu'se pa'itoje cui'ri ca'ni tëacohua'i a'ë, tsüre.

²³ Ñajë'ë. Yure, mësarupi Moisés cuañese'e yo'o tì'añu'u cajë huajë mu'se pa'itoje tsüre cui'ri ca'ni tëacohua'ita'a, ¿me yo'ojë mësarü yë'ëre pëñe'ni, ju'iquë macare huajë mu'se pa'ina, jujucaisi do'ire cajë?

²⁴ Co'aye yo'oyeje pa'ye ña cuañone co'aji cama'pë pa'ijë'ë. Co'aye yo'oji cacohua'i pani nuñerepa co'ayere ñani cajë'ë.”

Jesús I Dai Sitore Quëaye

²⁵ Ja maca Jerusalén pa'icohua'i acohua'ipi sa'ñe se huëoreña:

“¿Jajë pa'ini, pai huani jeoñu'u cajë co'ejëna, mai ñacohua'ita'a?

²⁶ Yure ipi si'aohua'i ñajëna, caquëta'are te'ijë ite sañope caye paji. ¿Ejaohua'ipi iohua'ita'a nuñerepa Cristore papi caji cajë cuasa do'ire sañope caye pañë?

²⁷ Jaje pa'iquëta'are mai cato asayë, i huëo sito.”

²⁸ Iyere Jesús asani, Maija'quë huë'e ye'yaquëpi ai tutu, capi, ñeje:

“Jaje pa'ito mësarü asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ëreje ñacohua'i a'ë. Yë'ë cato nuñerepa pa'ipi jëjo daosiquë a'ë, mësarujë ñama'quëpi.

²⁹ Yë'ë cato ite ñaquë a'ë, i quë'ropi daisiquë sète. Ipi yë'ëre jëjo daopi.”

³⁰ Ja maca ite tseañu'u cajë yo'ojëta'a te'ijë ite tome dani tseañe pahüë, ja yë'ta'a ite tseña maca tì'añe pasi do'ire.

³¹ Jai pai Jesure ire papi cuasajë asahuë. Jaje pa'ina, cahuë:

“Cristopi daisiquë pani, iquë yo'ose'e seña maca pai yo'o tì'a ma'ñere yo'oye iñoñe peoji, cuasayë.”

Jesure Tseajë'ë Cajë Fariseo Pai Soldado Paire Jëjo Saose'e

³² Fariseo paipi asahuë, Jesús ayere paipi cajëna. Jaje asani jaohua'i cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ejaohua'i cõni co'aye yo'ocohua'ire tsesecohua'ire jëjo daohüë, tseani Jesure sajjajë cajë.

³³ Ja maca Jesupi capi, ite tseña dasicohua'ire:

“Yuresë'e mësarü ja're cõni a'ri maña pasi'i. Ja jeteyo'je yë'ëre jëjo daosiquë quë'rona co'isi'i.

³⁴ Mësarü yë'ëre co'ejëta'a tì'añe paja'cohua'i a'ë, yë'ë sai sito sani tì'añe peo do'ire.”

³⁵ Ja maca judío paipi iohua'ija'a sa'ñe seteña, ñeje cajë:

“¿Jerona sani huesësi'quë caquë'ni, iquë, mai tì'añe peo hue'ñarepa? ¿Judío paipi griego paina co'me huesëni pa'icohua'ina sani griego paini ye'yaja'quëpi caquë?

³⁶ ¿Me caquë yë'ëre co'ēja'cohua'i a'ë, co'ejëta'a tì'añe paja'cohua'i a'ë, yë'ë pa'i hue'ña sani tì'añe peo do'ire caë'ni, maire?”

Pa'ye Isi Ocorepa

³⁷ Fiesta tëji mu'serepa cato ai ëja mu'serepa pa'iji. Pa'i maca Jesupi huëni nëcani ai tutu capi, ñeje:

“Oco ëa ju'iquë pani daijë'ë, yë'ëna. Dani ucujë'ë.

³⁸ Toya pëpë cayeje yë'ëre sehüoquëre cato joyopi pa'i ocorepa etaquëna, pasipi, tsiajaje pa'i.”

³⁹ Jaje cani Jesús capi, ite ire papi cajë cuasacohua'ipi Maija'quë de'o joyore tija'cohua'i a'ë caquë. Ja maca cato ja yë'ta'a Maija'quë de'o joyo daiye papi, Jesupi ja yë'ta'a ma'tëmona co'ima'ëna.

Te'e Cuasaye Paçohua'i

⁴⁰ Pai jopo pa'icohua'ipi jaje cayere asani careña:

“Iquë cato nuñerepa Maija'quëre quëacaiquë api. Iti daija'quë api casiquë api.”

⁴¹ Cajëna, yecohua'ipi careña:

“Iquë cato Cristo api.”

Jaje cajëta'are yecohua'ipi cahuë:

“¿Me Cristo pa'iquë'ni, Galilea yeja aquë?”

⁴² Toyase'e cato caji, Cristo cato pai ëjaërepa David tsëcapë aquë pa'ija'quë api. Belën daripë aquë pa'ija'quë api. David pa'isi daripë aquë pasipi.”

⁴³ Jaje pa'ina, Jesús do'ire yo'ojë cajë paipi huahue sahuë, yequë tsëca de'ojë.

⁴⁴ Yecohua'ipi tseani sañu'u cajëta'a tseañe pañuë.

Pai Ejaohua'i Jesure Shuocaiye Pase'e

⁴⁵ Jesure tsesehohua'ipi co'ihuë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i quë'rona, cui'ne fariseo pai cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'i quë'rona. Co'irena, jaohua'ipi se'i'ë:

“¿Me yo'ojë tseani daye pare'ni?”

⁴⁶ Cajëna, paire tsesecohua'ipi sehuojë cahuë:

“¿Ai de'oyerepa yecohua'ije jaë cayeje cacohua'i ti peoyë!”

⁴⁷ Ja maca fariseo paipi cahuë:

“¿Mësaruje i cosoyere sehuore?”

⁴⁸ Yëquë ëjaohua'ije i caye asaye pañuë. Cui'ne fariseo ëjaohua'ije ite asacaiye pañuë.

⁴⁹ Jaje pa'iquëta'are cuañese'e caye asama'cohua'ipi co'acohua'ipi sehuocaiyë, ne huesëja'cohua'ipi.”

⁵⁰ Nicodemo fariseo aquëpi ñami sani Jesure ñasiquëpi capi, jaohua'ire:

⁵¹ “Mai cuañese'eye jaye yo'oni, jaëte huaní jeoñe peoji, ja yë'ta'a i yo'ose'ere asama'pë pani.”

⁵² Jaje caquëna, ja maca sehuoreña:

“¿Më'ëje Galilea aquë aë? De'hua toyase'ere ye'yejë'ë, Jare më'ë ye'yenita'a Galileapi, Maija'quëre quëacaiquë te'ije daiye pase'e, asaye pa'iji.”

⁵³ Ja maca pai ñape johua'i huë'ñase'ëna sani sahuë.

8

Ëmë Yo'oco Ayere Quëaye

¹ Jesupi Olivos cutihuëna saji'i.

² Ñatasi mu'se nea huë'ña Maija'quë huë'ëna co'ipi. Si'a pai i quë'rona tsio daë'ë. Datena, ja'runi ñu'i ye'ya huëopi.

³ Ja maca cuañese'e ye'yacohua'ipi cui'ne fariseo paipi ëmëre yo'ocona, tija'siconi dahuë. Dani iti maca pa'icohua'i jopona nëconi.

⁴ Jesure cahuë:

“Ye'yaquë, iye nomiore yëquë dahuë, ëmëre yo'ocona, tija'siconi.”

⁵ Moisés cuañese'epi maire cuañëji ñeje yo'o nomiohua'ire quëna pëapi jea jo'a hueajë'ë, caquë. ¿Jaje pa'ito më'ë me caquë'ni?”

6 Iye cato cahuë, neñañu'u cajë. Ca tayouna, sañope cayere cajë cahuë. Ja maca Jesús meñe në meni moñoopi yejana toyapi.

7 Jaje yo'oquëna, jaohua'i cato ja yë'ta'a sejë nëcahuë. Ja maca yureta'a nuñerepa nëcaquë capi, jaohua'ire:

“Mësaru aquëpi ti tayo co'aye yo'oma'quëpi quëna pë ini ìona jëo huëojaquë.”

8 Jaje cani cui'naëpi në me cõni yejana toyapi.

9 Jare asani, ai cuasajë te'lo hua'ise'e etajë saë'ë. Aiohua'ipi eta huëoni si'a paì etahuë. Si'a paì sani saisi maca Jesuse'e pëapi, nomio ja're cõni.

10 Ja maca Jesús nuiñe nëcani pajie peojëna, ñani nomiose'e pa'iona, capi:

“¿Nomio jerore pa'iyë'ni, më'ëre sañope casicohua'i? ¿Te'ijë më'ëre nejoñe paë?”

11 Caquëna, ìopi cao:

“Pañuë, sañope yo'oye, Ëjaë.”

Cacona, ja maca Jesupi capi:

“Yë'ëjë më'ëre sañope caye pañë. Yurepi sani cui'naopi co'aye yo'o cõñe pajë'ë.”

Jesu Api, Paire Miacaiye

12 Tijupë Jesús paire caquë capi:

“Yë'ë a'ë, iye yeja miacaiquë. Yë'ëre pe'tequë cato miañere pasipi, pa'iyë isiyere. Jaje pa'i nea hue'ñare cu'iyë pasipi.”

13 Caquëna, ja maca fariseo paipi cahuë:

“Më'ëja'a co'ye de'oquë a'ë caquë quëayë, më'ë. Jaje quëaye cato co'aji.”

14 Cajëna, Jesupi capi:

“Yë'ë quëaye cato do'i quë'ye a'ë, yë'ëpi yë'ëja'a co'ye caquë quëatojë. Yë'ë cato asayë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija'to. Jaje pa'iquëta'are mësarú cato huesyë, yë'ë dai sito cui'ne yë'ë saija'to.”

15 Mësaru cato iye yeja paì co'aji cayepi cacohua'i a'ë. Yë'ë cato te'ireje co'aji, cama'quë a'ë.

16 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi co'aji cani yë'ëse'e caye pañë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëpi yë'ë ja're cõni caquëna, cayë. Yë'ë caye cato nuñere pa'ë.

17 Mësaru cuañese'e cato caji cayahua'i cui'ne te'ejë pa'ye cato asaye pa'iji, care payë cajë.

18 Jaje pa'iyë sëte yë'ëja'a co'ye quëacaiquë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëjë yë'ëre quëacaiquë api.”

19 Caquëna, ja maca seteña:

“¿Jerore pa'iquë'ni, më'ë ja'quë?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësaru yë'ëre ña tì'añe pañë. Pajë cui'ne ja'quëreje ña tì'añe pañë. Yë'ëre ña tì'acohua'i pani, ja'quëreje ña tì'añe patira'pi.”

20 Iye cato Jesús capi, ja yë'ta'a Maija'quë huë'ere pa'i ye'ya maca. Maija'quëna curi ìsi mahuea quë'ropi nëcaquë case'e a'ë. Jaje catojë ìte tseañe pañuë, ja yë'ta'a ìte tseañe maca tì'añe pase'e sëte.

Yë'ë Sai Hue'ña Mësaru Sani Tì'añe Peoji, Case'e

21 Cui'naëpi Jesús ca cõpi:

“Yë'ë saiye. Saquëna, mësarú co'eja'cohua'i a'ë. Jaje co'ejëta'a jare mësarú tayo co'aye yo'oyena ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë sai hue'ña, mësarú saiye paja'cohua'i a'ë.”

22 Ja maca judío paipi cahuë:

“¿Co'ye huani jusi'quë caquë. Jaje yo'ouna, i quë'ro tì'añe paja'cohua'i a'ni?”

²³ Cajëna, ja maca Jesupi capi, jaohua'ire:

“Mësaruru cato iño huë'ehuë acohua'i a'ë. Yë'ë cato jeto ëmë aquë a'ë. Mësaruru cato iye yeja acohua'i a'ë. Yë'ë cato iye yeja aquë peoyë.

²⁴ Jaje pa'ina, cahuë, mësaruru tayo co'aye yo'oyena ju'ija'cohua'i a'ë, yë'ëni ire papi cajë cuasama'cohua'i pani. Jaje mësaruru tayoyena ju'ija'cohua'i a'ë.”

²⁵ Ja maca seteña:

“¿I'quei'ni, më'ë?”

Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Tsoe mësaruru ja'a huëo maca cahuë.

²⁶ Jaiye mësaruru tayoyere caye pa'iquëta'are pañë. Yë'ëre jëjo daosiquëpi nuñërepa caji, ti tayoye peoyerepa. Jaje pa'ina, yë'ë iye yeja pa'ire caye cato i caquëna, asase'ere cayë.”

²⁷ Jaje caquëna, jaohua'ipi, Maija'quë ayere caji cajë asaye pahuë.

²⁸ Jaje pa'i do'ire capi:

“Mësaruru yë'ëre ëmëje'na huëo nëcosi maca Pai Mamaquëre ire papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Ja maca yureta'a coa isi yo'oye papi cajë ñaja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë cato ja'quë ye'yase'ere cayë, mësaruru.

²⁹ Yë'ëre jëjo daosiquë cato yë'ë ja're cõni pa'iji, yë'ë ja'quë yë'ëre te'ire jëõne papi. Jaje pa'ina, yë'ë cato si'anë i yëyere yo'oyë.”

³⁰ Jaje Jesús iyere caëna, jai pai ite ire papi cajë cuasare pahuë.

Maija'quë Mamajërepa Cui'ne Tayo Yo'oyepi Jo'yaohua'ire Paye

³¹ Ja maca Jesús capi, judío paipi ite ire papi cajë cuasasicohua'ire:

“Mësaruru yë'ë nuñërepa case'ere tayo saima'pë pa'ini, ja macata'a nuñërepa yë'ëre ye'yecohua'i pa'iyë.

³² Jaje pa'ijë nuñërepa pa'iyere ñaja'cohua'i a'ë. Ñajëna, nuñërepa pa'iyepi mësaruru jo'yaohua'i peocohua'ire neñe pa'iji, joye huasoyeje pa'ye.”

³³ Jaje caquëna, jaohua'ipi sehuohuë:

“Yëquë cato Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, cui'ne ti yecohua'i jo'ya pa'ima'cohua'i a'ë. ¿Me yo'oquë më'ë, jo'ya tsëasicohua'i peojë de'oye pa'ija'cohua'i a'ë, caquë'ni?”

³⁴ Cajëna, Jesupi capi:

“Si'aohua'i tayo co'aye yo'ocohua'i cato tayo co'aye yo'oyepi jo'yaohua'ire paquëna, pa'iyë.

³⁵ Si'anë iti tsëcapë ja're pa'iquë api. Mamaquë cato jaje pa'iquëta'are jo'yaë cato coa cõni pa'iquë api, iti tsëcapë aquë peoquëpi, ti pa'iyë peopi.

³⁶ Jaje pa'ina, mësaruru i Mamaquëre papi jo'yaohua'i pa'iyere nejocaquëna, ja maca yureta'a nuñërepa jo'yaohua'i peoye pa'ija'cohua'i a'ë.

³⁷ Tsoe asayë, mësaruru Abraham tsëcapë acohua'i pa'iyë. Jaje pa'iohua'ita'a yë'ëre huani jëõne yëyë, yë'ë cayere asaye coe do'ire.

³⁸ Yë'ë ja'quë iñose'ere cayë, mësaruru. Caquëna, mësaruru mësaruru ja'quë case'ere yo'oyë.”

³⁹ Caquëna, johua'ipi cahuë, ite:

“Abraham cato yëquë ja'quë api.”

Cajëna, Jesupi capi:

“Mësaruru nuñërepa Abraham mamajë pani i yo'ose'eje cui'ne yo'ora'huë.

⁴⁰ Tsoe mësaruru nuñërepa Diusu ye'yase'ere cahuë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre huani jëõne yëyë, mësaruru. ¡Abraham jaje yo'oye ti papi!

⁴¹ Mësaruru cato mësaruru ja'quë yo'oyepi yo'oyë.”

Caquëna, ja maca johua'ipi cahuë:

“Yëquë cato coa huero mamajë peoyë. Te'ire ja'quëre payë. Jaë cato Diusupi.”

⁴² Cajëna, ja maca Jesupi capi:

“Nuñerepa mësarü Ja'quëpi Diusu pa'ito mësarü yë'ëre otira'huë. Yë'ë cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë. Daisiquëpi ñnore pa'iyë. Yë'ëse'e daisiquë peoyë. Diusupi jëjo daosiquë a'ë.”

⁴³ ¿Me yo'ojë mësarü, yë'ë cayë asa tì'añe pañe'ni? Mësarupi asaye coe do'ire pañë.

⁴⁴ Mësarü ja'quë cato huati api. Mësarü ñ tsecohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ñ yëyere yo'oye yëyë. Huati cato huani jëoquë api. Jare jaje pa'i api, tsoeje, ti nuñerepa yo'oma'quë api, cui'ne ti nuñerepa cama'quë api. Coa cosoyere cani, jaje ñ ayere cajì, coa cosou sëte, coa cosoye pëca ja'quë sëte.

⁴⁵ Jaje pa'ina, yë'ë nuñere pare caquëni, mësarü asacaiye coeyë.

⁴⁶ ¿Nepi mësarü acohua'i, yë'ëre më'ë tayoyë cajë ññoja'cohua'i a'ni? Nuñerepa yë'ë caquëre, ¿me yo'ojë mësarü care paji cajë asacaiye pañe'ni?

⁴⁷ Diusu te'te aquëpi, Maija'quë coca asaye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are mësarü cato Diusu acohua'i peoyë. Jajë pa'ina, asaye coeyë, yë'ë cayë.”

Cristo Cato Abraham Jerepa Tsoe Aquë Api

⁴⁸ Ja maca judío paipi cahuë:

“Nuñere pajë më'ëre jaje caquë'ni, Samaritanopi cui'ne co'a joyore hue'equë api cayë, yëquë.”

⁴⁹ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Co'a joyore ti peoquë a'ë. Yë'ë cato ja'quëni de'oquëre papi cacaiyë. Ja do'ire mësarü cato yë'ëre co'aquë api, cayë.”

⁵⁰ Yë'ëre de'oye cacaijë'ë caquë oima'ë pa'iyë. Yë'ëre de'oye cacaiquë pa'iji. Jaë api, ñti yo'ose'e pa'iyeye caquërepa.

⁵¹ Nuñerepa cayë, yë'ë cayë asani yë'ë cayeye yo'oquë cato ti ju'ñe paja'quë api.”

⁵² Ja maca judío paipi sehuohuë:

“Yureta'a asare pahuë, më'ë nuñerepa co'a joyore hue'equërepa pa'iyë. Abraham cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i tsoe acohua'ije juni huesëa'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cayë 'yë'ë cayë asani, yë'ë cayeye yo'oquë cato ti ju'ñe paja'quë api.”

⁵³ Yëquë ja'quë cato Abraham. ¿Më'ëpi seña maca pa'i a'ë cuasaquë, më'ë? Abraham cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i juju sa'ahuë'ë. ¿Iquei a'ë cuasaquë më'ë caquë'ni, jaje?”

⁵⁴ Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Yë'ëja'a co'ye de'oye yo'oyë caquë pa'ito yë'ë de'oye yo'oyë cayë ti cöcayie paji. Jaje pa'iquëta'are mësarü yëquë ja'quë api caquëpi yë'ëre de'oye yo'oji cacaiji yë'ë ja'quëpi.

⁵⁵ Jaje pa'iquëta'are mësarü ña tì'ama'pë pa'iyë. Yë'ëta'a ñte ñaquë a'ë. Jaje ñaquëta'a yë'ëpi ñama'quë a'ë caquë panì coa cosourepa pa'iyë pa'iji mësarujë pa'i. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato nuñerepa ñaquë a'ë. Jajë pa'ina, ñ cayë sehuocai yo'oyë.

⁵⁶ Abraham mësarü aipi sihua'aji'i, yë'ë mu'señare ñaja'quë a'ë caquë. Ñani sihua huajëa'ji'i.”

⁵⁷ Ja maca judío paì Jesure cahuë:

“Tì cincuenta ometëcajë peoquëpi ¿Abrahamre ña'ahuë'ë cayë, më'ë?”

⁵⁸ Cajëna, Jesupi capi:

“Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë cato Abraham pa'ima'në ai jerepa tsoe aquë a'ë.”

59 Caëna, ja maca quëna pëapi imani jeañu'u Jesuna cajë yo'ohuë. Yo'ojëna, catipi. Catini Maija'quë huë'epi johua'i jopoja'a sa etani saji'i.

9

Tsi'nëna Ñama'quëni Jesús Jujuse'e

1 Pa'i pa'i huë'ñaja'a sai Jesús ñapi, tsi'nëna ñaco ca porei ai de'osiquëre.

2 Jaje pa'ina, ñani i ye'yacohua'ipi sei'ë, Jesure:

“¿Me yo'oguë ñaco ca porei ai de'ou'ni, jaë? Pëca ja'quëohua'i tayo do'ire co'aye ai de'ou, panita'a ¿i do'i a'ni?”

3 Cajëna, Jesupi capi:

“I tayo do'ije peoji. Cui'ne pëca ja'quëohua'ije tayo do'ije peoji. Iquë cato ite juju maca Maija'quë yo'oye paire iñoja'quëpi ai deosiquë api.

4 Ja yë'ta'a mu'se pa'inë yë'ëre jëjo daosiquë co'amaña yo'oye pa'iji. Ñami de'o huëoji. Ñami cato co'amaña neñe peoji.

5 Yë'ë ja yë'ta'a iye yejare pa'ini yë'ë a'ë, miacaiquë iye yeja pa'icohua'ire.”

6 Iye se ca tējini Jesús yejana copi neni ya'ore a'ji sēpē neni ñama'quë ñaco çana ya'opi nepi.

7 Ja maca capi:

“Siloé oco dea pëna sani tsoa tojē'ë. Siloé cani cayë, jëjo daosiquë.”

Jaje caëna, ñama'quëpi sani tsoa tōni tsoe ñaquëpi daji'i, i quë'ro.

8 Ja maca ja'në ñama'quë pa'ina, ñasicohua'ipi cui'ne i quëno maca pa'icohua'ipi cahuë:

“¿Iquë mai ñajëna, curi sei ñu'isiquë pa'ima'quë aë?”

9 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Jaje pa'ijë'ë. I api.”

Yecohua'ipi cahuë:

“Jare ije pa'ita'a yequë api.”

Jaje cajëna, ipi capi:

“Yë'ë i a'ë.”

10 Ca maca ite seteña:

“¿Me më'ë yure neni ñaquë pa'iquë'ni?”

11 Cajëna, ipi sehuopi:

“Jaë Jesús hue'equëpi yë'ëre ya'opi a'jiñe neni ñaco çana je'napi. Jaje yo'oni capi: ‘Siloé oco dea pëna sani tsoajë'ë.’ Caëna, sani tsoa tō maca tsoe ñaquë paë'ë.”

12 Jaje caquëna, ite sei'ë:

“¿Jerore pa'iquë'ni?”

Cajëna, ipi capi:

“Huesëyë.”

Fariseo Paipi Ñaco Porei Pa'isiquëni Seni Asase'e

13 Ja maca fariseo pa'i quë'rona ñaco ca porei pa'isiquëre sahuë.

14 Jesús ya'opi neni ñaco ca poreire jujusi mu'se cato huajë mu'se paji'i.

15 Jaje pa'isi do'ire, fariseo paipi asani ñama'quë pa'isiquëre seni çohuë. Me më'ë yure neni ñaquë'ni cajë. Cajëna, ipi capi:

“Ya'opi a'jiñe neni yë'ëre ñaco çana je'naëna, sani tsoa tōni yure ñaquë pa'iyë.”

16 Ja maca fariseo acohua'ipi cahuë:

“Iye yo'osiquë cato Diosu tē'te peoquëpi jaje yo'opi, huajë mu'se a'ë caye peoye.”

Jaje, cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“¿Me co'aque pani ñeje, paí yo'o t'i'a ma'ñere de'oye yo'oquë'ni, i?”

Jaje yo'ojë cajë yequë tsëcapëa huayequë paji'i, sa'ñe ca do'ire.

17 Tijupë seni cohuë, ja'rë ñama'quë pa'isiquëre ñeje cajë:

“¿Më'ë iqueipi caquë'ni, më'ëre ña'ñe necaisiquëre?”

Cajëna, ipi sehuopi:

“Yë'ë cato cayë, Maija'quëre quëacaiquë api.”

18 Jaje caquëta'are judío paipi nuñerepa ñama'quë pa'isiquëpi ñaji cajë asaye pahüë. Coa caji cajë, i pëca ja'quëohua'ireje soihuë, ja do'ire.

19 Soini sei'ë:

“¿Mësarü mamaquë aë, iquë ñaco ca porei ai de'osiquë? ¿Yure jaje pa'ita'a me yo'oquë ñaquë'ni?”

20 Cajëna, i pëca ja'quëohua'ipi sehuohüë:

“Yëquë mamaquë api. Cui'ne ite coa macana ñama'quë. Ai de'osiquë api asayë, yëquëpi ja cato.

21 Jaje pa'iquëta'are yure cato huesëyë, me yo'oquë ñaquë ponë'ni cajë ite ña'ñe necaisiquëre huesëyë. Ini seni asajë'ë. Tsoe ai api, ipi quëajaquë ja do'ire ñaquë pa'iyë, caquë.”

22 Ñama'quë pëca ja'quëohua'i cato coa judío paini ca'rajë jaje cahuë. Si'ahua'ire Jesure Cristo api cacohua'ire paí tsi'si hue'ñapi eto saoye pa'iji cajë cui'ñase'ere asajë.

23 Ja do'ire i pëca ja'quëohua'ipi cahuë: “Ini seni asajë'ë. Tsoe ai api.”

24 Ja maca judío paí ñama'quë pa'isiquëre soi coreña. Daquëna, cahuë:

“Nuñerepa quëajë'ë, Diusu ña hue'ñare pana. Yëquë asayë, më'ëre jusiquëre tayo yo'oquë api cajë.”

25 Cajëna, ipi sehuopi:

“Yë'ë cato huesëyë, tayo yo'oquë api caye cui'ne paquëre papi cayeje. Yë'ë ta'ñe asaye cato iyese'e pa'iji, ja'rë ñama'quë pa'isiquëpi yure ñaquë pa'iyë.”

26 Tijupë setëña:

“¿Me më'ëre nei'ni? ¿Më'ëre me yo'oni ñaquëre nei'ni?”

27 Cajëna, sehuopi:

“Tsoe quëahuë, mësarute. Quëatoje asa yëma'pë pa'iyë. Yë'ë caye: ¿Iquere cajë cui'nare ca cojë'ë cajë se'ñe'ni? ¿Ini tuñu'u cajë yëjë se'ñe?”

28 Caquëna, ja maca ite ai tea juni tëjini capi:

“Më'ëpi ini tuina nëiji, yëquë cato Moisésre tuichua'i a'ë cahuë.

29 Yëquë asayë, Moisésre Diusupi case'e. Jaëre cato huesëyë, i pa'i hue'ñaje.”

30 Cajëna, ipi capi:

“¡Merepa yo'ojë mësarü huesëye'ni, ai ye'yesichua'ita'a, i dai sito, yë'ëre ñaco ca jujucaisiquëre!

31 Maipi asayë, tayo yo'ocohua'ire Diusu asacaiye paji. Ite sihuacohua'ire cui'ne i yëye yo'ocohua'ise'ere asacaiquë api, Diusu.

32 Tsoeje ti asama'cohua'i a'ë, tsihua'ë pa'inë ñama'quë ai de'osiquëni ñaquëre necaise'e.

33 Iquëpi Diusu quë'ropi daima'quë pani ti jaje yo'oyeje para'pi.”

34 Caquëna, ja maca iohua'ipi cahuë:

“¿Tayo yo'oye timësiquëpi ai de'osiquë api, më'ë yëquëre ye'yasi'i caquë?”

Jaje caní ite paí tsi'si hue'ñapi eto saohüë.

Joyo Ña'ñere Ñama'cohua'i Pa'iyë

35 Jesús tsoe asapi, ñama'quë pa'isiquëpi ñaquë pa'ina, judío paipi eto saose'e. Jesupi ite t'i'ani capi:

“¿Diusu mamaquëre më'ë ire papi cuasaquë pa'iquë?”

36 Caquëna, ìpi capi:

“Èjaë, quëajë'ë, yë'ëre. Jequë a'ni, yë'ëje ìte jaë api caquë cuasaquë pa'ija'quëre.”

37 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Tsoe më'ë ñahuë. Yë'ë ì a'ë. Ì ja're më'ë coca cayë.”

38 Ja maca Jesús yë'quë macana do're ja'runi capi:

“Ire papi caquë cuasayë, Èjaë, më'ëre.”

39 Ja jeteyo'je capi, Jesús:

“Yë'ë cato iye yejana daë'ë, nuñerepa yo'oyepi pa'ijaquë caquë. Ñama'cohua'ì pa'isicohua'ìpi ñajajë caquë, cui'ne ñacohua'ì pa'isicohua'ìpi joyopi ñama'cohua'ì pa'ìjajë caquë.”

40 Ja maca fariseo paipi ì ja're conì pa'isicohua'ìpi iyere asani sei'ë:

“¿Yëquëje më'ë ñato ñaco cã peocohua'ì a'ni?”

41 Cajëna, Jesupi sehuopi:

“Mësarupi ñama'cohua'ì pani mësarua tayo yo'o do'ire jai do'ì peocohua'ì patira'huë. Jaje pa'iquëta'are mësarupi ñacohua'ì a'ë cayë sëte do'ì quë'ìohua'ì pa'iyë.”

10

Yëi Ñama Tu'rihuë Ayere Ye'yaye

1 Nuñerepa mësarute cayë, yëi ñama eta sa'roja'a tu'rihuëna cacama'quë pani, ñaëpi cui'ne co'acquëpi eta sa'ro peo hue'ñaja'a cacaquë cato.

2 Jaje pa'iquëta'are yëi ñama eta sa'roja'a cacaquë cato yëi ñamare ñacaiquë api.

3 Eta sa'ro hui'yocaiquëje de'oye hui'yocaiji, cacajaquë caquë. Cui'ne yëi ñamaje asayë, ì yë'o. Ìohua'ì mamire caquë soiji, yëi ñamare. Cui'ne tu'rihuë nëicohua'ìni hue'sena etoji.

4 Etoni sai saji, ìpi du'ru sai. Yëi ñamaje asayë, ì yë'o. Jaje asajë tuiyë, ìte.

5 Jaje tuicohua'ìta'a yequëpi soiquë pa'ito asani coa catiyë, ñama'quëre sëte yequë yë'o caquëna, asajë.”

6 Ñëje yo'oyë, paì caquë ìñoquëta'are paipi asa tì'añe pahüë, Jesús cayë.

Jesús De'o Ñacaiquë

7 Ja maca Jesús tijupë ca copi:

“Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ë a'ë, eta sa'ro yëi ñama caca sa'ro.

8 Ja yë'ta'a yë'ë daima'në daisicohua'ì cato ñaohua'ì a'ë cui'ne co'acohua'ì a'ë. Jaje pa'iquëta'are yëi ñamapi asaye pahüë, ìohua'ì cayere.

9 Yë'ë a'ë, eta sa'ro. Yë'ëja'a cacasiquë cato huaso cuañosiquë pa'ija'quë api. Jaje pa'ì etasiquëpi cui'ne cacasiquëpi ì yëyeje yo'oquë pa'ija'quë api, cui'ne de'o aore tì'aja'quë api.

10 Ñaë cato coa yahue ìmañe caquë cacaquë api, huani jëosi'ì caquë, cui'ne nejosi'ì caquë. Yë'ë cato yëi ñamapi pa'iyere pajajë caquë daisiquë a'ë, ti pa'iyere jaiye pajajë caquë.

11 Yë'ë cato de'oye yëi ñamare ñacaiquë a'ë. De'oye ñacaiquëpi yëi ñamapi pa'ìjajë ìse'e caquë ì pa'iyere ìsiquë api.

12 Coa sai do'ire necaiquë cato lobopi daina, ñani yëi ñamare ñacaiye jëoni catiquë api, yëi ñamare ñacaima'quë sëte, cui'ne yëi ñamaje tìohua'ìre sëte jaje yo'o'ji. Yo'ouna, ja maca lobopi dani tseani yo'oquë tiya huesoquë api cui'na hue'ña.

13 Catiqué cato sai do'ire yo'oquë api. Jaje pa'ina, oi ëayeje ti peoji, ite yëi ñamare.

14-15 Yë'ë a'ë, de'oyerepa yëi ñamare ñacaiquë yë'ëre ja'quë ñaquë pa'iyeye, yë'ëje ite ja'quëre ñaquë pa'iyë. Jaje cui'ne yë'ë yëi ñamareje ñaquë payë. Ñaquëna, iohua'ije yë'ëre ñañë. Yë'ëpi yë'ë pa'iyere yëi ñama do'ire isiyë.

16 Payë, cui'ne yequë yëi ñamareje. Yequë tu'rihuë acohua'ire jaohua'ireje iñona daye pa'iji, yë'ëre. Jaohua'ije yë'ë caye sehuocaija'cohua'i a'ë. Ja maca cui'ne te'e tsëcapë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne te'i yëi ñamare ñacaiquë pa'ija'quë api.

17 Ja'quë yë'ëre yëji, yë'ë pa'iyere isisiquëpi cui'naëpi yë'ë pa'iyë pa coja'quëpi yo'oquëna.

18 Yë'ë pa'iyë jioquë peoji. Yë'ë yëyepi isiyë, yë'ë pa'iyë. Yë'ë jaje neñe pa'iji cui'ne cui'nare pa coñeje de'oji. Iye a'ë, yë'ë Ja'quë yë'ëre cuañese'e."

19 Iyere judío pai asani cui'naohua'ipi hua cohüë, ti tsëcapëa.

20 Jai pai iohua'i acohua'ipi cahuë:

"¿Me neñu'ju i caye asani sehuocaiye'ni, care paji cajë co'a joyore hue'equëpi cui'ne coa cuequë caquëre?"

21 Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

"Co'a joyore hue'equëpi jaje ca ti'añe peoji. ¿Co'a joyopi ñama'quëre ñaquëre necaiye pa'iquë? Cui'ne ti peoji."

Judío Paipi Co'aquë Api Caye Jesure

22 Ja mu'seña cato oco tëcahuë paji'i. Pa'ina, Jerusalén cato Maija'quë huë'e ne ja'ñere cuasajë sihuajë jai pai tsi'sini yo'o maca ti'api.

23 Jesús cato Maija'quë huë'e sa'nahuëre cunirojaji'i, Salomón hue'yosi hue'ña.

24 Ja maca judío paipi Jesure tsi'sini cahuë:

"¿Yëquëre më'ë je yëhua nuñerepa quëaja'quëpi huesë ëaye caquë pa'iquë'ni? Më'ëpi nuñerepa Cristo pani quëare pajë'ë, te'e nuñerepa."

25 Cajëna, Jesupi capi:

"Tsoe mësarute cahuë. Caquëta'are mësarupi care paji cajë asaye pahüë. Yë'ë ja'quë cuañesi tutupi yo'oyë. Ja yo'oyepi tuñarepa iñoji, mësarute.

26 Jaje pa'iquëta'are mësarupi nuñere pa'ë cajë asaye pañë, yë'ë yëi ñama acohua'i pa'ima' do'ire. Tsoe cahuë, ja'rë.

27 Yë'ë yëi ñamapi asayë, yë'ë yë'ona. Asajëna, yë'ëpi iohua'ire ñañë. Ñaquëna, iohua'ije yë'ëre pe'teyë.

28 Yë'ëpi ti ju'ima'pë pa'iyë isiquë a'ë. Isina, ti ne huesëma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne yë'ë jëñare pa'icohua'ire yecohua'i mañaje jioyë ti peoji.

29 Yë'ë ja'quëpi yë'ëna isipi, iohua'ire. Isisiquë cato si'aye jerepa pa'i api. Ite cato yecohua'ije ti jio ti'añe peoji, i jëtëre pacohua'ire.

30 Yë'ë cui'ne ja'quë con i te'ijë pa'iohua'i pa'iyë."

31 Ja maca judío pai cui'naohua'ipi quëna pëapi imani jeañu'u cajë yo'ohüë.

32 Yo'ojëna, Jesupi capi:

"Mësaruru asajëna, jaiye de'oyere necaë'ë, yë'ë ja'quë tuture papi. ¿Iye nesi do'i aye mësarupi asato jeco a'ni, yë'ë co'aye yo'osico, jaje quëna pëapi jeañu'u ca ja'ñe?"

33 Caquëna, judío paipi sehuohüë:

"Më'ë de'oye yo'osi do'ire më'ëre quëna pëapi jeoñe paja'cohua'i a'ë. Më'ëpi yë'ë a'ë, Diusu casi do'ire quëna pëapi jëaja'cohua'i a'ë, më'ëre. Më'ë cato coa paita'a, yë'ë Diusure pa'ë caquë yo'oyë."

34 Ja maca Jesupi capi:

“Mēsaru cuañeñepi toyase'e caji Diusu mēsarute case'ere ñeje: ‘Mēsaru a'ë, diusuohua'i.’

³⁵ Toyase'e caye cato nuñerepa caye a'ë. Jaje pa'ina, care paji cajë asayë, mai. Diusupi hue'yopi, i coca asasicohua'ire diusu a'ë, mēsaru.

³⁶ ¿Diusupi yë'ere huani iye yejana jëjo daosiquëpi Diusu mamaquë a'ë caye me neni co'aquë'ni?

³⁷ Ja'quë yo'oyere yë'ëpi yo'oma'ëna, ire papi caye pajë'ë.

³⁸ Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi yo'oquëna, ire papi yo'o'iji cajë asama'cohua'ita'a yë'ë yo'o'ñoñere ñajë Maija'quë yo'oye a'ë cajë asajë'ë. Ja maca yureta'a asa tija'ne pa'iji, Maija'quëpi yë'ë ja're pa'iji, cui'ne yë'ëpi i ja're pa'iji.”

³⁹ Tjijupë tseani preso saye yëhuë. Jaje pa'iquëta'are Jesupi de'hue jëapi.

⁴⁰ Ja maca Jesús Jordán tsiaya ëse mëi te'tena co'ipi. Co'ini jaronna pëapi, Juan oco doquë pa'i sitona.

⁴¹ Jarote pa'ina, jai pai i quë'rona sani ñajë cahuë:

“Nuñerepa Juan, pai yo'o tija ma'ñere yo'oma'quëta'a care paquë case'e paji'i, iquë yo'o ja'ne ayere.”

⁴² Jaronna jai pai ire papi cajë cuasahuë, ite.

11

Lázaro Juni Huesëse'e

¹ Te'i ëmë ju'iquë Lázaro hue'equë paji'i. Jaë cato Betania aquë paji'i. María cui'ne io yo'jeo Marta pa'i daripë aquë paji'i.

² María cato ju'iquë Lázaro yo'jeo paco'ë. Jaø cato Ëjaërepa nëcañoana huëo së da'capi jañuni io nañapi tēnocaio yo'osico paco'ë.

³ Jaje pa'ina, jaohua'ipi Ëjaë më'ë cajeipi ju'iji caquë sani quëacaijë'ë cajë Jesus quë'ro jëjo saohuë, te'ire.

⁴ Jëjo saorena, Jesús jare asani capi:

“Iye ju'i dahuë cato ti juni huesëyena saye pa ja'ne a'ë. Diusu i de'oquë pa'iyere iño ja'ne a'ë. Cui'ne Maija'quë mamaquë de'oquë pa'iyere iño ja'ne a'ë.”

⁵ Jesús cato Marta cui'ne io maja'yo Mariare cui'ne Lázarore ai oiquëta'a.

⁶ Caya mu'seña se pëa copi, i pa'i hue'ñana, Lázaro ju'iji cajë quëasicohua'ita'are.

⁷ Ja jeteyo'je capi, Jesús i ye'yacohua'ire:

“Sani cõñu'u, Judeana.”

⁸ Caquëna, i ye'yacohua'ipi ite cahuë, ja maca:

“¿Ye'yaquë, më'ere judío pai quëna pëapi jeañu'u ca sitona co'ija'quë aë?”

⁹ Cajëna, Jesupi capi:

“¿Te'e mu'se doce hora pa'icoa, miañe? Jaje pa'ina, paipi mu'se cu'ini ti ju'aye peoji, iye yeja miacaiyeja'a cu'ini.”

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are paipi ñami cu'ini ju'aye pa'iji, miañe peo do'ire.

¹¹ Ja jeteyo'je Jesupi capi:

“Mai cajei Lázaro caji'i. Caisiquëta'are sani ne sëtõja'quë a'ë.”

¹² Caquëna, ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë, ite:

“¿Ëjaë, jaje caji'i cani co'yaja'quë api caye a'ni?”

¹³ Jesús cato jaje cani juji'i caquë capi. Jaje caquëna, i ye'yacohua'ipi cuasani coa huëore çaina caji cuasahuë.

¹⁴ Ja maca Jesupi yureta'a tijañerepa capi:

“Lázaro tsoe juji'i.

15 Sihuayë, de'oye jarote pa'ima'ëna juji'i. Jajepi ai de'oji. Mësarü ñani mësarü ire papi cajë yë'ëre cuasaja'cohua'ire. Sani ñañu'u."

16 Ja maca Tomás Gemelo hue'equëpi i ja're ye'yecohua'ire capi: "Jëñajë'ë, maije i ja're cõni sañu'u, te'e i ju'ina ju'ija'cohua'i."

Ju'isicohua'ipi Huëiye Cui'ne Pa'iyë A'ë, Jesús

17 Tsoe Lázarote cuatro mu'seña tase'e pa'ina, Jesús ti'api.

18 Betania cato Jerusalén ja'yere paji'i, coa caya kilómetropi cui'ne yequë jopo kilómetro cõsi macare.

19 Jai pai judío pai acohua'ipi Marta cui'ne Mariare do'i ñajë cui'ne johua'i maja'yëpi juquëna, oicohua'ini yëhuo huasoñu'u cajë daisicohua'ipi paë'ë.

20 Ja maca Martapi Jesús daiji asani etani ite pëpasi'i caco sacco'ë. María cato huë'e sa'nahuëre paco'ë.

21 Ja maca Martapi Jesure cao:

"Ëjaë, më'ë ñnore pa'iquë pa'ito yë'ë a'yë ju'iñe para'pi.

22 Jaje pa'iquëta'are ye'ë cato asayë, Maija'quëpi më'ë señere isija'quë api."

23 Cacona, Jesupi capi:

"Më'ë a'yë cui'naëpi pani coja'quë api."

24 Caquëna, Martapi cao:

"Jaje pa'ijë'ë. Cui'naëpi pani coja'quë api, juni huesësicohua'i huëi maca tëji mu'serepa."

25 Cacona, Jesupi capi:

"Yë'ë a'ë, juni huesësicohua'i huëiye cui'ne pa'iyë. Yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato ju'isiquëje jare pa'ija'quë api.

26 Cui'ne ja yë'ta'a huajëquë pa'i yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato ti ju'iñe paja'quë api. ¿Iye yë'ë cayë jaje pa'ire paji caco cuasaco, më'ë?"

27 Caquëna, iopi cao:

"Jaje pa'ijë'ë, cuasayë, yë'ë. Cui'ne Ëjaë, më'ë cato Cristore papi asayë, yë'ë. Diusu mamaquëpi iye yejana daija'quë ca nëosiquëpi daisiquë a'ë, më'ë."

Lázarore Tã Sitona Jesús Oise'e

28 Jaje se ca tëjini Marta io maja'yo María quë'rona sani cao, yahue:

"Ye'yaquë ñnore pa'i më'ëre daijaco caquë soiji."

29 Cacona, iti se asayeja'a Jesús quë'rona esa sacco'ë, ite ñasi'i caco.

30 Ja yë'ta'a Jesús pai daripërepa cacaye papi. Ja maca cato, Marta ite ti'asi macare paji'i.

31 Mariapi co'arepa huëni saiona, ñani judío paipi María huë'ere pa'ijë oima'o cajë yëhuocohua'ipi tasi daripëna sani osi'i caco saico cuasajë tuë'ë.

32 Ja maca María Jesús quë'rona sani do're ja'runi cao:

"Ëjaë, ñnore më'ë pa'iquë pa'ito a'yë juni huesëye para'pi."

33 María ja're cõni judío pai daisicohua'ipi oijëna, Jesupi jaohua'ire oi ëayerëpa ñapi. Ñani i joyopi ca ëayerëpa nëina,

34 Jaohua'ire seji'i:

"¿Jerona ite tare'ni?"

Caquë seina, johua'ipi cahuë:

"Ëjaë, dani ñajë'ë. Iñona tahuë."

35 Ja maca Jesús oji'i.

36 Oina, ñani judío paipi cahuë, ja maca:

"I ai oiquërepa paji'i. Ñajë'ë, i oiyere."

37 Yecohua'ipi cahuë:

“Ñama'quëre ñaquëre nesiquë api, iquë. ¿Jaje pa'ita'a cui'ne me yo'oquë Lázarore jujucaiye paë'ni?”

Lázaro Huëise'e

38 Cui'naëni co'arepa esa necati'ñerepa nëina, taši daripë quë'rona tsio daji'i. Coje nesico paji'i. Pa'ioni jai quëna pëpi siosico paji'i.

39 Pa'iona, Jesupi capi:

“Quëna përe hui'yo jeojë'ë.”

Caquëna, Marta ju'isiquë yo'jeopi cao:

“Ëjaë, tsoe co'a sëji cuasayë. Tsoe cuatro mu'seña pa'iji.”

40 Cacona, Jesupi capi:

“Më'ëje pa'ioni cahuë care paji cuasani më'ë ñaja'coa'ë, Maija'quë de'oyerepa yo'oquëna case'e.”

41 Caëna, ja maca quëna pë hui'yo jeorena, Jesús ma'tëmo mëne ñaquë capi:

“De'oji, Ja'quë. Yë'ë caye më'ëpi asaca'ë.”

42 Yë'ë cato asayë, më'ë si'anë yë'ë caye asaquë pa'iye. Jaje pa'iquëta'are iye maca pa'icohua'i asa ja'ñere caquë cayë, më'ëpi yë'ëre jëjo daosiquë api cajë asare pajajë caquë.”

43 Jaje se ca tējini, ai tutu cui'ni:

“¡Lázaro etajë'ë!”

44 Caquëna, ju'isiquë pa'isiquëpi jëña, nëcañoa huësiquëpi, cui'ne tsiaje cañapi huësiquëpi etapi. Etaquëna, ja maca Jesupi capi:

“Joyecaijë'ë, saijaquë.”

Jesure Tseañu'u Cajë Yo'ose'e

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Jaje iyere yo'ouna, Jesure jai pai judío pai ire papi cajë cuasahuë, María ja're coní daisicohua'ipi, iti Jesús yo'oquëna, ñasicohua'ipi.

46 Jaohua'i acohua'ipi fariseo pai quë'rona sani ñajë quëahuë, Jesús yo'ose'ere.

47 Ja maca fariseo paipi cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi ca tēji ëjaohua'i quë'rona tsi'sini cahuë:

“¿Me neja'cohua'i a'ni, jaëte? I cato jaiye pai yo'o tija ma'ñe yo'o iñoji, paire.

48 Jaje pa'ina, maipi coa ñacohua'i pa'ito si'a paipi ise'ena asa huesëja'cohua'i pa'ini. Jaje yo'ojëna, yureta'a romano paipi dani Maija'quëre se huë'e cui'ne mai yeja ne huesoja'cohua'i pa'ini.”

49 Cajëna, Caifás hue'equëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëpi ja ometëcahuë pa'iquëpi capi, jaohua'ire:

“Mësarü huesëjë cayë.

50 Cui'ne ti asama'pë, te'i jucacati'ñe pa'i api, si'a pai do'ire ai jerepa si'a pai ju'iñe peoye, iye daripë pa'icohua'ire.”

51 Caifás cato ise'e ta'ñe jaje caye papi. Coa Maija'quë joyopi isiquëna, capi, ja ometëcahuë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë sëte, Jesupi judío pai do'ire jucacaiye pa'iji, pa'i ja'ñere ca nëoquë.

52 Coa judío paise'ere caquë jucacaiye pa'ni cui'ne si'a hue'ña coa tiya huesësicohua'ire Diusu mamajëre.

53 Jare ja mu'sepi yureta'a si'a judío pai ëjaohua'i Jesure huani jëoñe ca nëoquë.

54 Jaje pa'ina, Jesús yureta'a si'a judío pai ñajëna, cu'iye papi. Paquë Judeapi etani Efraín daripëna saji'i, cuene yeja ja'ye maca pa'i daripëna. Jarona sani i ye'yacohua'i ja're pëapi.

⁵⁵ A'ri maña carapi, Egíptopi Israel paj etajë pa'ise'ere cuasajë tsi'sini yo'o mu'seña. Jaje pa'ina, jai paj pa'i daripëa pa'icohua'i saë'ë, Jerusalénna si'sire tsoa toñere cajë.

⁵⁶ Jesure co'ejë cuë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë huë'ere pa'ijë se'ë, yecohua'ire:

“¿Mësaru me cuasaye'ni? Daija'quë api fiestana, panita'a paja'quë api cuasaye cajë.”

⁵⁷ Fariseo paj cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cuañe nëohuë. Jesús pa'i huë'ñare asasicohua'i pani quëajë'ë, sani tseaja'quëre cajë.

12

Huëo Sëñepi Jesure Tsoacaise'e

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Seis mu'seña Egíptopi Israel paj etajë pa'ise'ere cuasajë yo'oye caraquëna, Jesupi Betaniana saji'i. Lázaro pa'i huë'ñana ju'isiquëni Jesupi ne co'yasiquë paj'i, jaë cato.

² Jarona Jesure ao cua'coni aohuë. Martapi ao huahueco paco'ë. Lázaropi Jesús ja're coní mesare ñu'i aji'i.

³ Ja maca Mariapi huëo së ma'ña da'care dani Jesús quëona ja'ñeni io nañapi tëno cuënao. Jaje yo'ocona, si'a huë'e huëo sëñena timëo. Ja cato jai do'i ma'ña paj'i.

⁴ Ja maca Judas Iscariotepi Simón mamaquëpi Jesús ye'yaquëpi, Jesure coso yehuoja'quëpi capi:

⁵ “¿Me yo'oco iye huëo së ma'ña coa yecohua'ina se isico trecientos romano curiquë të'ña nema'o paco'ni, neni curi peocohua'ire co'aija'cota'a?”

⁶ Judas jaje cani curiquë peocohua'ini ai oi do'ire cama'ë paj'i. Co'amaña yahue imaquëpi capi. Jaje ipi curi aya topë paquë sëte, yahue imaquë paj'i, iona yecohua'ipi aya curire.

⁷ Ja maca Jesupi ite capi:

“Coa ñajë'ë. Yë'ere tã mu'se huëo së ja'ñere ne de'huaco yo'oco.”

⁸ Curi peocohua'ire si'anë mësaru ñajë paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ere cato si'anë paye peosipi.”

Lázarore Sañope Case'e

⁹ Jesús Betaniare pa'iji asani jai paj judío paj saë'ë, jarona. Jesuse'ere ñañu'u cajë saiye pahüë. Lázarore ñañu'u, Jesús ju'isiquëni huëosiquëre cajë saë'ë.

¹⁰ Cui'neje Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi Lázaroreje huani jeoñe pa'iji cahuë.

¹¹ Judío pajpi Lázaro do'ire Jesupi ire papi cajë cuasa do'ire, cui'ne iohua'ire jeoco do'ire jaje cahuë.

Jerusalénna Jesupi Cacase'e

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jai paj Jerusalénna saë'ë, Egíptopi Israel paj etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tijaëna. Se ñatasi mu'se Jesús daija'quë api, iye daripëna asani.

¹³ Ja maca Jesús daina, sihuajë ja'o tëteni cuijë saë'ë. Jesure pëpañu'u cajë cuihuë:

“¡De'oquëre pa'ni, Diosu! ¡De'oquëre pa'ni, Ëjaë mamirepa hue'equëpi daiquë! ¡De'oquëre pa'ni, Israel paj Ëjaë!”

¹⁴ Burröre tija'ni Jesús tui saji'i, toyase'e cayeje pa'ye japi caji ñeje:

¹⁵ Ca'rama'o pa'ijë'ë.

Israel paɪ daripë

Më'ë Ējaērepa daiji, burroni ñu'i.

16 Iye case'e i ye'yacohua'i asa tɪ'añe pahuë, du'ru macarepa cato. Jesús de'oquērepa de'osi maca ja maca yureta'a asahuë, si'aye Jesús ayere toyase'e paji'i cajë cui'ne jaje tēto saji'i, mai ña hue'ñana cuasajë.

17 Jesús ja're pa'ijë Lázarore juquēna, tasiquēni huëoquë soiquēna, asacohua'ipi yecohua'ire se quëahuë, iohua'i ñase'ere.

18 Jaje pa'ina, Jesure sañope tɪ'ani pëpañu'u cajë saë'ë, paɪ yo'o tɪ'a ma'ñere yo'oquēna, asasi do'ire cajë.

19 Ja maca fariseo paipi cahuë, iohua'ija'a sa'ñe:

“Ñañe mësarú si'a paɪ ise'ere tuiye, yure cato ne tɪ'añe peoji.”

Griego Paipi Jesure Co'ese'e

20 Fiesta pa'i maca Maija'quēre señu'u cajë Jerusalénna saisicohua'i ja're conɪ griego paipi paë'ë.

21 Pa'icohua'ipi jaohua'ipi Felipeña tsio dani Betsaida Galilea aquēna sejë cahuë:

“Ējaë, yëquë Jesure ñañe yëyë.”

22 Jaje cajëna, asani Felipepi sani Andrésni capi. Cani yureta'a cayaohua'i Jesure sani cahuë.

23 Cajëna, Jesupi ja maca capi:

“Tsoe tɪ'api, Maija'quë mamaquë de'oquērepa de'ojai maca.

24 Mësarute cayë, trigo capi yejana tomema'co pani jare te'e ca maca pa'io carajacoa. Jaje pa'iquëta'are iti capi yejana tomeni jünita'a jaiye quëicoa, iti ñëpi mëani.

25 I pa'iyere ai oiquë cato coa ne huesoja'quë api. Jaje pa'iquëta'a iye yeja pa'iyere coequë cato ne de'huaquë pa'iji, ti pani huesë ja'ñere.

26 Paipi yë'ere necaiye yëni tuijë'ë, yë'ere. Yë'ere necaiquë cato, yë'ë pa'i hue'ñare conɪ pa'ija'quë api. Paipi yë'ere necaiquë pa'ito yë'ë ja'quëpi ite de'oquēre pa'ni caquë ñacajja'quë api.

Jesupi Quëaji, I Ju'i Ja'ñere

27 Yure cato yë'ë ai oiyë. ¿Ja do'ire ja'quēre ñeje ca tɪ'añe pa'iquë? ‘¿Ja'quë huasojë'ë, yë'ere yure tēto sai ja'ñere?’ Jaje ca tɪ'añe peoji. Yë'ë cato jare caquë daisiquë a'ë.

28 Ja'quë më'ë mamire jerepa de'o mami nejë'ë.”

Ja maca asapi, ma'tëmopi yë'ose'e pisiquēna:

“Tsoe de'oquēre pare nehuë. Jaje pa'iquëta'are tijupë de'oquēre pare ne cossi'i.”

29 Iti maca nëcajë asacohua'ipi cahuë, mujuëpi pisiji. Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Huññaëpi ini cocare capi.”

30 Ja maca Jesupi capi:

“Yë'ëni caquë iye yë'o pisiye paipi. Mësarú asa ja'ñere caquë iye yë'o pisipi.

31 Yure a'ë, iye yeja io yo'ose'e ña de'hua cuaño ja maca, cui'ne yurepi iye yeja cuañequëje i tutu nejo cuañosiquë pa'ija'quë api.

32 Yë'ëpi cruzuna mëa deo cuañosi maca si'ahua'ire tsi'so saosi'i yë'ëse'ena paire.”

33 Ja quëayena paɪ asahuë, cruzuna ju'ija'quë a'ë caquë quëaye.

34 Paipi asani sañope sehuohué:

“Yëquë cato yequë toyapë ñacohua'i a'ë, Cristo ti ju'iñe peoji cayere. ¿Me yo'oquë më'ë Pai Mamaquë cruzuna ju'ija'quë a'ë caquë'ni? ¿Iquei'ni, Pai Mamaquë?”

³⁵ Ja maca Jesupi capi:

“Ja yë'ta'a mësarü ja're miañe pa'iji. Ja yë'ta'a miañe pa'i maca miañeja'a cu'ijë'ë, neañepi tsio daiona, merepa yo'oco'ni cajë ai cuasaye pa_cohua'i. Nea hue'ñaja'a cu'iquë cato i sai hue'ña huesëquë coa saiji.

³⁶ Miañe ñire pare pa'iyë cajë asajë'ë, ja yë'ta'a mësarü ja're conï miacai pa'i macapi. Jajë pa'ijë yureta'a mia hue'ña pa'icohua'irepa ponëja'cohua'ipi.”

Jajë ca tējini Jesús sani catipi, iohua'ire.

Judío Pai Jesure Sehuoye Pase'e

³⁷ Jaiye Jesús pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o iñosiquëta'are ire papi cajë cuasaye pahuë.

³⁸ Maija'quëre quëacaiquë Isaías ñeje toyaquë pa'ise'epi ti'a ja'ñepi pa'ina, pa_huë asaye. Toyase'e cato caji:

Ëjaë ¿nepi yëquë quëase'e care payë cajë asare'ni?

¿Neni Diosu iño u'ni, i tutu?

³⁹ Jajë pa'ina, asa ti'añe pahuë. Yequeje Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyapi, ñeje:

⁴⁰ Diosupi ñama'cohua'ire cui'na jëa joyo quë'iohua'ire nepi,

Ñaco capi ña ma'ñe caquë, Cui'ne joyopi asa ma'ñe caquë,

Cui'ne Maija'quëna ponëni juju cuañoma'cohua'ini caquë.

⁴¹ Iye cato Isaías capi, Jesús de'oquërepa pa'iyë ñasiquëpi. Jajë pa'ina, i ayere capi.

⁴² Jajë pa'iquëta'are jai pai judío pai Jesure ire papi cajë cuasahuë. Yeco-hua'i ëjaohua'ire paque cuasahuë, Jesure. Jajë pa'iquëta'are jai pai cuasajëna, quëaye pahuë, fariseo pa'ini ca'ra do'ire, pai tsi'si hue'ñapi eto sao ma'ñe cajë.

⁴³ Fariseo pai cato pa'ipi iohua'ini de'ocohua'ire pa'ni cacaiyere yëcohua'i paë'ë. Maija'quëpi de'oji cayere cocohua'i paë'ë.

Jesús Casi Yë'opi Pai Yo'ose'e Ca De'huaye Pa'iji

⁴⁴ Jesús ai tutu capi:

“Yë'ëre ire papi caquë cuasaquë cato yë'ëse'ere asaye peoji. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquëreje asaji.

⁴⁵ Yë'ëre ñaquëpi yë'ëre jëjo daosiquëreje ñaji.

⁴⁶ Yë'ëre ire papi cajë cuasasicohua'ipi nea hue'ñare pa'ima'pë pa'ijajë caquë mu'se miañeje pa'ipi yë'ë iye yejana daë'ë.

⁴⁷ Jajë pa'iquëta'are yë'ë caye asaquëta'a yë'ë cayeje yo'oma'quëre yë'ëpi nejoñe pa'ja'quë a'ë. Yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, iye yeja pa'icohua'ire huasosi'i caquë.

⁴⁸ Yë'ëre coequëpi cui'ne yë'ë caye asani cui'ne yo'oma'quë cato, tsoe paji, ite nejo ja'ñe. Yë'ë case'epi tēji mu'serepa paire nejo ja'ñe a'ë.

⁴⁹ Yë'ë cuasayepi huëoquë cama'ë pa'iyë. Yë'ë ja'quë yë'ëre jëjo daosiquë cuañese'ere caquë ye'yayë, i case'eje pa'ye caquë asayë, yë'ë.

⁵⁰ Ja'quë cuañese'e cato ti pani huesë cocare pa'ë caquë asayë, yë'ë. Jajë pa'ina, yë'ë caye cato ja'quë cuañese'eje pa'ye a'ë.”

1 Ja yë'ta'a Egíptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tì'ama'ë te'e mu'se carapi. Jesupi tsoe asapi, jë'nërepa iye yeja pani tējini pëca ja'quë quë'rona co'iye tì'ase'e. Si'anë Jesús cato ai oiquë paji'i, i tşëcohua'ire iye yeja pa'icohua'ire. Jaje pa'ina, yure cato i ai oiyere pare iñoquë yo'opi.

2-4 Huati cato Simón mamaquëna Judas Iscariote joyona tsoe co'aye cuasaye nepi. Jaje pa'ina, Jesure coso yehusosi'i cuasayere papi, i joyo. Jesús cato Diusu quë'ropi daisiquë a'ë asaquëpi, cui'ne col'ija'quë a'ë Diusu quë'rona asaquëpi paji'i. Cui'ne ja'quëpi yë'ëre ëjaërepa pa'i ja'ne tutu isipi asaquë paji'i. Jaje pa'ina, Jesús i ye'yacohua'i ao aijëna, coní ñu'i aiquëpi, huëni i ëmëje'e ju'icore dutani, i ju'ruhuëna toayapi sëapi.

5 Ja maca quëna de'huana oco doni i ye'yacohua'ire quëo tsoa huëopi. Tsoaquë i toaya ju'ruhuëna sëasicopi tëno cuenacaji'i.

6 Simón Pedro quëore tsoasi'i caquë yo'oquëna, ipi capi:

“¿Ëjaë, më'ëpi yë'ë quëore tsoacasi'i caquë yo'oquë?”

7 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Yure më'ë huesëyë, yë'ë caquë yo'oye. Paşiquëta'a jeteyo'je më'ë asa tì'aja'quë a'ë.”

8 Jaje caquëta'are Pedropi capi:

“Yë'ë quëo më'ëpi tsoacaiye peoji.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ëpi më'ëni tsoa tocaima'quë pa'ito më'ë yë'ë te'te aquë peoja'quë a'ë.”

9 Caquëna, Simón Pedropi capi:

“Jaje pa'ito Ëjaë, coa quëose'e tsoama'ë pa'ijë'ë. Yë'ëre jëñajë cui'ne şiopëje tsoacaijë'ë.”

10 Caquëna, Jesupi capi:

“Ja'a cuyasiquë cato coa nëcañoase'e tsoaquë api, si'aë de'oquë pa'iye sëte. Mësarú cato sisi peocohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are si'ahua'i de'ocohua'ise'e pa'iye pañë.”

11 Si'aohua'i si'si peocohua'ise'e pa'iye pañë capi, ite coso yehuoja'quëque pa'ina, asaquë.

12 Quëo ja'o tsoa tējini i ëmëje'e ju'icore suñani cui'naëpi mesana ja'runi capi:

“¿Mësarú yë'ë caquë yo'ose'e asa tì'añë?”

13 Mësarú yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquë api, cani nuñerepa cayë, jaëre pani.

14 Yë'ë Ëjaëpi cui'ne ye'yaquëpi mësarú quëo tsoasiquëre sëte mësarúje yecohua'i quëo ja'oñare tsoacaiye pa'iji.

15 Iye cato mësaruni yo'o iñoquë yo'ohuë. Jaje yo'ojë'ë, caquë yë'ë yo'ose'eje.

16 Nuñerepa mësarute cayë. I jo'yaëpi i ëjaëre tëto saisiquë peoji, cui'ne jëjo dao cuañoquëje ite jëjo daoquëre tëto saisiquë peoji.

17 Asa tì'ani yë'ë case'eje pa'ye yo'ocohua'i pani sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

18 Mësarute si'aohua'ire pare cama'ë pa'iyë, coa yë'ë sahua nëosiquëse'ere cayë. Toyase'e cayepi tì'añë pa'iji. Japí caji: ‘Yë'ë ja're coní aiquëpi yë'ëre sañope yo'oquë pönëpi.’

19 Iye cato mësarute cayë itipi tëto saina, ñani mësarupi nuñerepa ire papi capi cajë yë'ëre asa ja'ñere caquë.

20 Nuñerepa cayë, mësarute. Yë'ë jëjo daoquëre sihuaquë de'oye yo'oquëpi yë'ëreje sihuaquë de'oye yo'osipi. Yë'ëre sihuaquë de'oye yo'oquëpi, yë'ëre jëjo daoquëreje sihuaquë de'oye yo'osipi.”

Judas Yo'oquë Yehuo Ja'ñere Jesús Quëase'e
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Ja casi jeteyo'je Jesús i joyopi ca'ñerepa nëina, capi, si'aye tiñarepa: "Nuñerepa cayë. Mësarü aquëpi yë'ëre yo'oquë yehuoja'quë api."

²² Ja maca i ye'yacohua'ipi sa'ñe iohua'ija'a ña huëohuë, nepi yo'oja'cohua'ini cajë huesëjë.

²³ I ye'yacohua'i aquëpi Jesús i yëquëpi i yë'quë macare ñu'i aji'i, na'iquëna, añere.

²⁴ Aina, Simón Pedropi coa moñopi më'ëpi seni asajë'ë, nepi yo'oja'cohua'ini caquë'ni caquë yo'opi.

²⁵ Yo'oquëna, ñani Jesuna tsio jani seji'i:

"¿Ëjaë, jequë a'ni, iti yo'oja'quë?"

²⁶ Caquëna, ipi sehuopi:

"Panpë yë'ëpi sa'suni acoquë cato i pa'ija'quë api."

Jaje cani panpë ini sa'suni Judas Iscariotena aopi, Simón mamaquëna.

²⁷ Jare panpë i maca tsoe huatije Judas joyona cacapi. Ja maca Jesús capi ite:

"Më'ë yo'o ja'ñe pa'ito esa yo'ojë'ë."

²⁸ Jaje catoje iti maca mesa ñu'icohua'i asa ti'añe pahuë, i caye.

²⁹ Judaspi curiquë de'hua turupë paquëre sëte yecohua'i cato cuasahuë, sani aore huerojajë'ë fiesta yo'o ja'ñere caquë caji cuasahuë. Panita'a curiquë peocohua'ina sani isijë'ë caquë Jesús caji cuasahuë.

³⁰ Panpë isisi jeteyo'je Judas etani saji'i. Ja maca cato tsoe ñami paji'i.

Huajëye Cuañese'e

³¹ Judas etani saisi maca Jesupi capi:

"Yure iñoñe pa'iji, Pai Mamaquë de'oquërepa pa'ie. Cui'ne Diosu de'oquërepa pa'ieje iñoja'quë api, ipi.

³² Maija'quë de'oquërepa pa'iyere Pai Mamaquëpi iñoquë pa'ito, Maija'quëje mamaquë de'oquërepa pa'iyere iñosipi. Esa iñoja'quë api.

³³ Tsi dohuë, mësarü ja're coni tsoe pa'ie paja'quë a'ë. Mësarü yë'ëre co'aja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, jare judío paire case'ëje mësarute cayë. Mësarü yë'ë sai sito sani ti'añe peoji.

³⁴ Mësarute huajëye cuañëñere isiyë, paire oicohua'i pa'iyere yë'ë mësarute oieje. Cui'ne mësarupi yecohua'ire se oijë pa'ijë'ë, caquë.

³⁵ Yecohua'ire mësarupi oicohua'i pa'ito paipi mësarute yë'ë ye'yacohua'ire pa'ë cajë ñaja'cohua'i a'ë."

Pedro Coa Cosoquë Ca Ja'ñere Jesupi Quëapi
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Simón Pedropi Jesure capi:

"Ëjaë, ¿më'ë jeronä sai caquë'ni?"

Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ë sai hue'ña më'ë tuni ti'añe peoji, yure cato. Jeteyo'je më'ë cato tuija'quë a'ë, yë'ëre."

³⁷ Ja maca Pedropi capi:

"Ëjaë, ¿me yo'oquë yë'ë yure tuni ti'añe peoquë'ni? Yë'ë cato tsoe cui'ñasiquëpi pa'iyë, më'ë do'ire yë'ëpi saicasi'i caquë."

³⁸ Caquëna, Jesupi sehuopi:

"¿Nuñerepa yë'ë do'ire më'ëpi saicaire pasi'i caquë cui'ñasiquëpi pa'i caquë? Nuñerepa cayë. Më'ëre ja yë'ta'a cura yë'ima'në më'ëpi toasone cosoja'quë a'ë, yë'ëre ñama'quë a'ë caquë."

14

Jesu Api, Maija'quë Quë'ro Tì'a Ma'a

1 Ai co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë. Diusuni necaiquë api cuasajë pa'ijë'ë. Cui'ne yë'ëreje necaiquë api cuasajë'ë.

2 Ja'quë ma'tëmo hu'e'le cato jaiye pa'iji, pa'i hue'ña. Jaje pa'ima'co pa'ito, yë'ëpi mësarute tsoe quëara'huë. Jaje pa'iyë sÿte yure cato saiye, mësaruru pa'ija'to ne de'huacasi' caquë.

3 Saisiquëpi pa'i hue'ña ne de'hua tÿjini ja maca co'i coja'quë a'ë, mësarute sasi'i caquë. Saëna, mësarujë yë'ë pa'i hue'ñare pa'ijajë caquë.

4 Mësaruru cato asayë, yë'ë sai hue'ña, cui'ne ìti ma'aje asayë.

5 Caquëna, Tomás'pi capi:

“Èjaë, yëquë huesëyë, më'ë sai hue'ña. ¿Me më'ë saija'a ma'aje asaye'ni?”

6 Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ë a'ë, ma'a cui'ne yë'ë a'ë, nuñerepa cui'ne yë'ë a'ë, pa'iyë. Yë'ëja'a tì'añe pa'iji, ja'quëre. Peoji, yequëre tì'añe.

7 Mësarupi yë'ëre ña tì'acohua'i pani ja'quëreje ña tì'ara'huë. Jaje pa'iquëta'are yure ìte mësaruru ña tì'añë, tsoe ìte si'anë ñajë pa'icohua'i sÿte.”

8 Ja maca Felipe'pi capi:

“Èjaë, yëquëre ñnojë'ë, më'ë ja'quëre. Coa ja mañase'le yëyë.”

9 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Felipe mësaruru ja're conì yë'ë tsoe pa'iyë. ¿Jaje pa'iquëta'are më'ë cato yë'ëre tì'ñama'quë a'ë? Yë'ëni ñajë ja'quëreje ña'ne pa'iji. Jaje pa'ito ¿Me yo'oquë më'ë ja'quëre ñnojë'ë caquë sequë'ni?”

10 ¿Më'ë huesëquë yë'ëpi ja'quë ja're tsioni pa'iyë, pa'ina, ja'quëpi yë'ë ja're conì pa'iyë? ¿Cui'ne më'ë asama'ë pa'iquë ja pa'iyë? Yë'ë caye cato yë'ëse'le cuasayepi caye pañë. Yë'ë ja'quë yë'ëre pa'iquëpi ì co'amaña yo'o'ji.

11 Pëca ja'quë ja're conì pa'ire paji cajë cuasajë'ë. Panita'a jare asa tì'añe panije yë'ë yo'oyena ñajë de'hue cuasajë'ë, care paji cajë.

12 Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëre ìre papi caquë cuasaquëpi, yë'ë yo'o co'amañaje, yo'oja'quë api. Yë'ëpi yë'ë ja'quë quë'rona saquëna, ja do'ire ai seña maca de'o co'amañaje yo'oja'quë api.

13 Mësarupi yë'ë mamina cajë seto yë'ëpi yo'oja'quë a'ë. Mamaquëpi pëca ja'quë de'oquërepa pa'iyere ñnoja'quë caquë.

14 Yë'ë mamina cajë sejëna, yë'ëpi yo'oja'quë a'ë, si'aye mësaruru yëjë seña pa'ito.

De'o Joyore Jëjo Daoja'quë A'ë, Jesús Case'e

15 Mësarupi yë'ëre oicohua'i pani yë'ë cuañese'ere sehuocajë'ë.

16 Mësaruru ja're si'anë pa'ija'quëre yequëre jëjo daojë'ë caquë ja'quëre sÿsi'i, mësarute coçai cui'ne quëcoye necaija'quëre.

17 Jaë cato nuñerepa ca joyo pa'ija'quë api. Iye yeja pai jaëte pa tì'añe peoji, ìte ñama'cohua'i cui'ne ìte asama'cohua'i. Jaje pa'iquëta'are mësaruru cato asayë, ìte. Cui'ne ìpi mësaruru ja're pa'iji. Pa'isiquëpi ti mësaruru ja're pani huesëja'quë api.

18 Mësarute te'ohua'ire jëo sani huesoye paja'quë a'ë. Cui'naëpi pani coja'quë a'ë, mësaruru ja're conì.

19 Èa maca cato pai yë'ëre ña'ne paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are mësaruru cato yë'ëre ñaja'cohua'i a'ë, yë'ë huajëquë pa'ina, mësarujë huajëcohua'i pa'ija'cohua'i sÿte.

20 Ja mu'se mäsaru yureta'a nuñerepa asaja'cohua'i a'ë, yë'ëpi ja'quë ja're coní pa'iyë. Pa'ina, mäsarupi yë'ë ja're coní pa'iyë asaja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ëpi mäsaru ja're coní pa'iyë asaja'cohua'i a'ë.

21 Ta'ñe asaquëpi cui'ne yë'ë cuañese'e sehuoquë yo'oquëpi, yë'ëre oiye iñoji. Jaje pa'ina, yë'ë ja'quëpi iteje oi'ja'quë api. Oina, yë'ëje ite oi'ja'quë a'ë. Jaje oi yë'ëpi ina tsio dani yë'ëse'e iñoja'quë a'ë."

22 Judas Iscariote peoquëpi, yequë Judaspi capi:

"Ëjaë, ¿me yo'oquë yëquëna iñoja'quë a'ni, më'ëse'ere. Me pa'ina, iye yeja pa'ina më'ë pa'iyë iño'ma'ë pa'ija'quë a'ni?"

23 Caquëna, Jesupi sehuopi:

"Yë'ëre oi'quëpi yë'ë cuañese'e sehuoquë cui'ne yo'o'ji. Jaje yo'oquëni yë'ë ja'quëpi ite oi'ja'quë api. Yë'ë ja'quëpi cui'ne yë'ëpi coní dani i ja're pa'ija'cohua'i a'ë.

24 Yë'ëre oima'quëpi yë'ë case'eje yo'oye pa'ji. Iye coca mäsaru yë'ë tse peoji. Yë'ëre jëjo daosiquë ja'quë tse a'ë.

25 Mäsaru ja're ja yë'ta'a yë'ë pa'i maca si'aye cayë.

26 Jaje pa'iquëta'are de'o joyopi ja'quë yë'ë mami do'ire jëjo daoja'quë api. Jaëpi mäsarute co'ai cui'ne oicohua'i pa'ijëna, yëhuoja'quë api, si'aye ye'yaquë. Cui'ne si'aye yë'ë case'ere cuasa ñajaiñe necaija'quë api.

27 De'oye pa'iyere mäsarute isicani sai'yë. Yë'ë de'oye pa'iyere isiyë, mäsarute. Iye yeja pa'i de'oye pa'iyë a'ë cajë isiyëje pa'yere isima'ë pa'iyë. Ca'rama'pë pa'ijë'ë, cui'ne co'a ju'ima'pë pa'ijë'ë.

28 Yë'ë ja'quë yë'ë jerepa pa'i quë'rona sai'yë caquëna, mäsaru asani ai sihuara'huë, yë'ëre oicohua'irepa pani. Mäsaru tsoe asahuë, saisiquëpi cui'naëpi dani mäsaru ja're pasi'i caquëna.

29 Iye cato cayë, jaje ti'a ja'ñe pa'ina, itipi tëto saina, ñani care papi cajë yë'ëre cuasajajë caquë.

30 Ai jaiye mäsaru ja're caye pa'ñë. Yure cato tsoe daiji, iye yeja cuañequëpi. Yë'ëre meñe cuañëñe peoquëta'a yo'o'ji.

31 Jaje tëto saiye pa'iji, ja'quëre yë'ë oiye paipi ñajajë caquë, cui'ne i cuañëñere yo'o'ji cajë ñajajë caquë. Huëijë'ë. Sañu'u, tirona.

15

Cuiya'i Ñë Cui'ne Iti Capëa Pa'iyë

1 Cuiya'i ñëje pa'i a'ë, yë'ë. Yë'ë ja'quë api, iti ñacaiquëje pa'i api.

2 Yë'ë capëa ipi të'ca tëtë jëaquëpi quëima' capëa. Jaje yo'oquë quëi capëare pase'e nëoquë api, ai quëija'quë caquë.

3 Mäsaru cato tsoe de'oye jëo nëcosicohua'i a'ë, yë'ë iye coca quëa do'ipi.

4 Yë'ëna tsiosicohua'irepa si'anë pa'ijë'ë, mäsaru cato, yë'ë mäsaruna tsiose'eje pa'ye. Iti capëse'e pani quëni ti'añe peoji, iti ñëre pana tsiosicopi pa'iyë pani. Jaje cui'ne mäsaruje yë'ë ja're tsiosicohua'ipi pa'ima'pë pani quëni ti'añe peoyë.

5 Yë'ë cato iti ñëre pa'ë. Mäsaru cato iti capëa'ë. Yë'ë ja're tsioni pa'ina, cui'ne yë'ëpi i ja're tsioni pa'iquëpi jaiye iti ca quëiñe pa'iji. Pa'ina, mäsaruse'e yo'o ti'añe ti peoyë, yë'ë peoquëna.

6 Yë'ë ja're coní pa'ima'quë cato nejo cuañoquë api. Nejo cuañoni toa sua ja'ñe soquë capëa cuëneñeje pa'yere tsi'soni ëoja'quë api.

7 Mäsarupi yë'ë ja're tsiosicohua'ipi pa'ijë cui'ne yë'ë ye'yase'eje huanëyema'cohua'ipi, mäsaru yëyere secohua'i pa'ito, si'aye mäsaru señe isija'quë a'ë.

⁸ Mésarupi jaiye de'lo co'amaña quëiñeje pa'ye yo'ojëna, yë'ë ja'quëpi paini sihua cuañoji. Jaje de'oye yo'ocaijë yureta'a mésarupi yë'ë ye'yacohua'irepa pa'iyë t'iañë.

⁹ Yë'ë mésarute oiyë, yë'ëre ja'quë oiyëje pa'ye. Jaje pa'ina, yë'ë oiyere pa'ijë'ë.

¹⁰ Yë'ë cuañese'ere sehuocaijë cui'ne yo'oni yë'ë oiyere pa'iyë. Ja'quë cuañese'ere yë'ë sehuocai yo'oquëpi yë'ë ja'quë oiyere pa'iyë, cui'neje.

¹¹ Jare quëahuë, mésarute. Yë'ë ja're te'e sihuajë cui'ne sihuayepi t'imësicohua'i pa'ijajë caquë.

¹² Yë'ë cuañëne cato iye a'ë: Oijjë'ë, yecohua'ire, yë'ë mésarute oise'eje pa'ye.

¹³ Cajeohua'ire oi do'ire te'i jucacaiye a'ë, ai oiyë. Yequë peoji, ja jerepa pa'ye paire oiyë.

¹⁴ Mésaru yë'ë cajeohua'i a'ë, yë'ë cuañese'ere yo'oni.

¹⁵ Mésarute jo'yaohua'ire caye pañë. Te'e nuñerepa cajeohua'ire cayë, mésarupi yë'ë ñosi do'ire, yë'ë ja'quë yë'ëre case'ere si'aye huesëma'pë asa do'ire. Jo'yaë cato huesëquë api, i ëjaë caquë yo'oye.

¹⁶ Mésarupi yë'ëre sahuani soima'pë pa'ë'ë. Yë'ëpi mésarute sahuani soihuë. Soini cui'ne cuañehuë, sani jaiye quëijjë'ë caquë, ja quëiñepi ti pa'ija'quë caquë. Jaje jaiye quëicohua'ipi yë'ë do'ipi sejëna, ja'quëpi mésaru se'se'ere si'aye isija'quë api.

¹⁷ Iye a'ë, mésarute yë'ë cuañëne: Sa'ñe oijjë pa'ijjë'ë.

Iye Yeja Paipi Jesure Coejë Cui'ne Jesús Tsecohua'ire Coeye

¹⁸ Iye yeja paipi mésarute coecohua'i pa'ito, yë'ëre du'ru coese'ere cuasajë oima'pë.

¹⁹ Mésarupi iye yeja acohua'i pa'ito mésarute otira'huë, iohua'i cajeohua'ire oiyepi. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi mésarute iye yeja acohua'ini sahuani soisi do'ire mésarute coeyë, iye yeja paipi, iye yeja acohua'i peo do'ire.

²⁰ Yë'ë mésarute case'ere cuasajë'ë. 'Necaiquë cato i ëjaëre tëto saisiquë peoji.' Jaje pa'iyë sëte yë'ëre pani sañope yo'osicohua'i me mésarute sañope yo'oye pañë'ni cui'ne yo'oja'cohua'i a'ë. Cui'ne yë'ë ye'yayere sehuocaisicohua'i panita'a mésaru ye'yaye sehuoja'cohua'i a'ë.

²¹ Si'aye jaje yo'oja'cohua'i a'ë, yë'ë do'ire cui'ne yë'ëre jëjo daosiquëre huesë do'ire.

²² Yë'ë dani cama'quë pa'ito jaohua'i do'i peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are yure cato iohua'i tayo yo'o do'ire ca de'hua t'iañë peoyë.

²³ Yë'ëre coequë cato ja'quëreje coeji.

²⁴ Iohua'ique ñajëna, pai yo'o t'ia ma'ñere yë'ë yo'oma'quë pa'ito sañope yo'o ja'ñe peocohua'i patira'huë. Jaje pa'iquëta'are yure cato yë'ë yo'oquëna, ñahuë. Jaje ñasicohua'ita'a yë'ëre cui'ne ja'quëre coeyë. Ja do'ire do'i quë'iohua'i pa'iyë.

²⁵ Iye cato yo'oyë, iohua'ina cuañëne toyase'epi t'ijajaquë caquë nëina. Toyase'epi caji: 'Do'ijjë peoquëni yë'ëre coeyë.'

²⁶ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ropi paire coçaiquëre cui'ne nuñerepa yo'o joyore yë'ë jëjo daoquëpi, ja'ëpi yë'ë ayere cacaija'quë api.

²⁷ Mésarujë yë'ë ayere cacaija'cohua'i a'ë, yë'ë ja're conï ai tsoe pa'isicohua'i sëte.

16

¹ Yë'ëre cuasayere ne hue'soma'pë mésarupi taiñe pajajë caquë iye mésarute cahuë.

² Pai tsi'si huë'ñapi mësarute eto saoja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë mësarute huaní jeaja'cohua'i a'ë. Jaje yo'ojë Diusuni de'oye necaiyë cuasaja'cohua'i a'ë, huaicohua'ipi.

³ Iye cato yo'oja'cohua'i a'ë, ti ja'quère cui'ne yë'ëreje asama'cohua'ipi.

⁴ Iye cato mësarute cayë, iti t'í'asi maca yë'ë case'ere cuasa ñajaijajë caquë. Mësaru ja're pa'i do'ire jaje caye pahuë, ja'a huëo maca.

De'o Joyo Yo'oye

⁵ Jaje pa'iquëta'are yure cato saiye, yë'ëre jëjo daosiquë ja're pasi'i caquë. Mësaru aquëje ti te'ije yë'ëre seni asaye paji, jerona më'ë saiquë'ni caquë.

⁶ Coa ai jerepa oicohua'i de'o huesëhuë, iyere caëna.

⁷ Nuñerepa mësarute cayë. Yë'ëpi saquëna, jerepa de'oye pati'ñe pa'iohua'i a'ë, mësaru. Yë'ëpi saima'quë pa'ito, mësarute coçai cui'ne sihua ëaye joyona necaiquë daiye peoji. Yë'ëpi saisiquë pani jëjo daoye pa'iji, ite.

⁸ Ipi daisi maca quëaja'quë api, co'ayere pai yo'oyë, caquë. Nuñerepa yo'oye pa'iji, quëasipi, cui'ne tayo yo'osicohua'ije sai de'huaye pa'iji quëasipi.

⁹ Yë'ëre ire papi cajë cuasama' do'ire, tayo yo'ocohua'i pa'iyë.

¹⁰ Nuñerepa de'o ma'are iñoja'quë api, yë'ëpi ja'quë quë'rona saisi do'ire, ja maca mësaru yë'ëre ña'ñe peoji.

¹¹ Iye yeja cuañequëpi i tayo yo'o do'ire nejo cuañosiquë pa'i do'ire paipi asa t'í'aja'cohua'i a'ë, Diusupi iohua'i tayo yo'o do'ire sai de'hua cuañe'ne pa'iji, ca ja'ñere ipi quëaquëna.

¹² Ja yë'ta'a jaiye mësarute caye payë. Jaje pa'iquëta'are yure cato mësaru asa t'í'añere peoyë.

¹³ Nuñerepa ca joyopi dani mësarute ye'yaja'quë api, si'aye nuñere pare. Coa ise'e cuasayere cama'ë pasipi. Si'aye asase'ere casipi. Cui'ne mësarute quëasipi, yequë mu'se tëto sai ja'ñere.

¹⁴ Yë'ëre de'oquëre papi caja'quë api, yë'ë tse ayere paquëpi mësarute quëa iñoja'quë api.

¹⁵ Si'aye ja'quë paye yë'ë tse a'ë. Jaje pa'ina, cahuë. Yë'ë tserë de'o joyo cato paja'quë api. Jaje paquëpi yë'ë tserë mësarute se iñoja'quë api.

Sihuayere Timë Cuañe'ne

¹⁶ Ëa maca cato, yë'ëre ña'ñe paja'cohua'i a'ë, mësaru. Pasicohua'ita'a ai tsoe maca pani ñaja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saiye, yë'ë."

¹⁷ Ja maca i ye'yacohua'i acohua'ipi sa'ñe sei'ë, ñeje cajë:

"¿Me caquë jaje caquë'ni? Ëa maca cato yë'ëre ña'ñe paja'cohua'i a'ë, cui'ne yequëje caji ai tsoe maca pani ña coja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Ja'quë quë'rona saisi do'ire jaje pasipi caji.

¹⁸ ¿Iquere caquë jaje ëa maca caquë'ni? Jaje cato me asa t'í'añe'ni huesëyë, i caye."

¹⁹ Jaje yo'ojë cajëna, Jesús cato asapi, iohua'i seni asa'ñu'u cajë yo'oye. Jaje pa'ina, capi:

"Mësarute cahuë, ëa maca cato yë'ëre ña'ñe paja'cohua'i a'ë, ai tsoe maca pani yë'ëre ña coja'cohua'i a'ë. ¿Ja case'ere mësaru sa'ñe sejë yo'ojë caye?"

²⁰ Nuñerepa mësarute cayë. Mësaru airepa oija'cohua'i a'ë, cui'ne co'a ju'ijë pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ijëta'are iye yeja pai cato sihuaja'cohua'i a'ë. Jaje oijë pa'isicohua'ita'are mësaru oise'epi yequë mu'se sihuaye ponëja'coa.

²¹ Nomiopi tsj coa huëosico pani ai yo'ocoa, tsjitu'ure pa maca t'í'aëna, a'si ju'io. Jaje yo'osicota'a tsihua'ë macare të'ya dani a'sise'e huañeyecoa, huajë tsjitu'upi iye yejare pa'ina, sihuaco.

22 Jaje cui'ne mäsaruje ai yo'oja'cohua'i a'ë, yure cato. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi co'ini mäsarute ña coja'quë a'ë. Ja maca mäsaru sihua huajëja'cohua'i a'ë. Ja mäsaru sihuaye yecohua'ijë jioye ti peoji.

23 Ja mu'se cato yë'ëre seni asaye ti peosipi. Nuñerepa mäsarute cayë. Ja'quëpi mäsarute isija'quë api, si'aye mäsaru seña yë'ë mamipi cajë sejëna.

24 Iye macaja'a mäsaru yë'ë mamipi cajë seña pahuë, yureta'a sejë'ë. Sejëna, isija'quë api. Isiquëna, sihuaja'cohua'i a'ë.

Iye Yejare Ñese Quëcoye

25 Mäsarute cahuë. Iye coca pai yo'oye ayena cöni cuëcue ñaquë jaje casiquëta'are yequë mu'se ti'aja'coa, pai yo'oye ayena cöni cuëcuema'ë cayë, nuñerepa caja'quë a'ë, ja'quë ayere tina asayerepa.

26 Ja mu'se cato mäsaru yë'ë mamipi cajë seja'cohua'i a'ë.

27 Tsoe ja'quëpi mäsarute oi paji, mäsarupi yë'ëre oi do'ire cui'ne mäsarupi yë'ëre Diusu quë'ropi daisiquë api, cajë asa do'ire.

28 Ja'quë quë'rore papi etani iye yejana daisiquë a'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato iye yejapi jëoni ja'quë quë'rona co'ija'quë a'ë."

29 Ja maca i ye'yacohua'ipi cahuë:

"Yureta'a më'ë tñarepa cayë, yequena cöni cuëcuye peoye.

30 Yureta'a më'ëre ñajë cui'ne asayë, si'aye ta'ñe asaquëre papi. Jaje pa'ini yecohua'ijë më'ëre seni asañu'u cajë yo'oye peoji. Jaje pa'ina, më'ëre Diusu quë'ropi daisiquë api cajë asayë, yëquë."

31 Cajëna, Jesupi capi:

"Jaje pa'ito yureta'a asa ti'are paye?"

32 Tsoe ti'aji, iti yo'o maca. Yure iti macare pa'iyë, mäsaru yë'ëre te'ire jëoni pai ñape hua saija'cohua'i a'ë. Ja maca te'i pëaja'quë a'ë. Jaje pëasiquëta'a te'i pa'iyë paja'quë a'ë. Yë'ë ja'quëpi yë'ë ja're cöni pa'ija'quë api.

33 Iye cato cayë, mäsarute yë'ë ja're cöni pa'ijë ai yo'oye peoye de'oye pa'ijë'ë caquë. Iye yeja cato mäsaru ai yo'oye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are quëcöcohua'i pa'ijë'ë. Yë'ë jë'quë iye yejare ñese quëcoquë paë'ë."

17

Jesús I Ye'yacohua'ire Secacaise'e

1 Jaje ca tējini Jesús ma'tëmona ñaquë capi:

"Ja'quë tsoe ti'api, iti yo'o maca. Më'ë mamaquëre de'oquëre papi iñocaijë'ë, më'ë mamaquëpi më'ëreje de'oquëre papi caquë iñoja'quëre.

2 Më'ëpi më'ë mamaquëre iye yeja paire cuañequëre nehuë, më'ë isicohua'ire ti pani huesëye isija'quë caquë.

3 Më'ëre te'i api Diusu asajë cui'ne më'ë jëjo daosiquëre Jesucristore asaye a'ë, ti pani huesëye.

4 Iye yejare pa'i më'ëre de'oquëre papi caquë iñoquë më'ë cuañese'ere ne sahuë.

5 Iye yeja peo'në yë'ë më'ë ja're pa'i de'oyere pare pase'eje pa'ye yure yë'ëre isi cojë'ë, ja'quë.

6 Iye yeja acohua'ini më'ë yë'ëre sahuani isisicohua'ire yë'ëpi më'ë pa'iyere iñoquë. Më'ë tsecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ini yë'ëna më'ëpi isina, iohua'ipi më'ë cocare de'oye sehuojë yo'ohuë.

7 Yure cato jaohua'ini asayë, më'ë tse a'ë cajë më'ë yë'ëre isise'ere.

8 Jaje pa'ina, de'oye sehuojë asahuë, më'ë yë'ëre isisi coca. Asa ti'are pahuë, më'ë quë'ropi daisiquë api cajë, cui'ne më'ëpi jëjo daosiquë api cajë asahuë.

⁹ Jaohua'i do'ire caquë mē'ère señë: Coa iye yeja acohua'ini caquë señë pañë. Mē'è yē'ère isisicohua'ini caquë señë, mē'è tsecohua'ini.

¹⁰ Yē'è paye mē'è tse a'è, cui'ne mē'è payepi yē'è tse a'è. Jaje pa'ina, yē'è de'oyere jaohua'ipi iñoñë.

¹¹ Yē'è iye yejare pa'iye paja'quë a'è. Paquëta'are jaohua'ita'a iye yejare pa'ija'cohua'i a'è. Yē'è cato saiye, mē'è ja're pa'ija'quëpi. Ja'quë de'oguërepa jaohua'i mañare ñacajj'è, mē'è tutupi mē'è yē'ère isisicohua'ire, mē'è cui'ne yē'è coní pa'iyeje pa'ye te'ije pa'iohua'i pa'ija'cohua'ire.

¹² Yē'è iye yeja pa'i maca mē'è tutupi de'oye ñacaë'è, johua'ire, mē'è yē'ère isisicohua'ire. Ñacaina, te'ije ne huesëye papi, noni ne huesësiquëse'le ne huesëpi toyase'epi ti'aquëna.

¹³ Yure cato mē'è pa'í hue'ñana saiye. Jaje pa'iquëta'are yē'è ja yē'ta'a iye yejare pa'i do'ire cayë, iye coca, jaohua'ije yē'è sihuayeje pa'ye sihuajajë caquë.

¹⁴ Mē'è cocare jaohua'ina isihuë. Isina, iye yeja acohua'ipi johua'ire coeyë, iye yeja acohua'i peo do'ire. Yē'èje iye yeja aquë peoyë.

¹⁵ Iye yejapi jaohua'ire etoni sajë'è caquë señë pañë. Yē'è cato señë, mē'èpi ñacaina, huatipi josa yo'oye pajaquë caquë.

¹⁶ Jaohua'i cato iye yeja acohua'i peoyë. Yē'èje iye yeja aquë peoyë.

¹⁷ Mē'è tsecohua'irepa pa'ija'cohua'ire de'ocohua'ire pare nejë'è, mē'è cocapi. Mē'è coca cato nuñere pa'è.

¹⁸ Mē'è yē'ère iye yejana jëjo daose'eje pa'ye cui'ne yē'èje jaohua'ire iye yejana jëjo saoyë.

¹⁹ Jaje pa'ina, jaohua'ini caquë yē'èpi mē'èna isiyë, jaohua'ije nuñerepa coca do'ipi mē'èna isisicohua'i pa'ijë mē'è yēyere yo'ojajë caquë.

²⁰ Jaohua'ise'ere caquë secacaiye pañë, cui'ne johua'i quëajëna, jeteyo'je asani itire pa'è cajë cuasaja'cohua'ireje caquë secacaiyë.

²¹ Si'aohua'i jaohua'ije te'ije pa'iohua'i pa'ijajë caquë señë, te'ije pa'iohua'i maina tsioni pa'ijajuë caquë. Ja'quë, yē'è cui'ne mē'è coní tsioni te'ije pa'iohua'i pa'iyeje pa'ye pa'ijajë jaohua'ije. Jaje tsisicohua'ipi te'ije pa'iohua'i pa'ijëna, iye yeja acohua'ipi ñajë mē'èpi yē'ère jëjo daopi cajë sehuoja'cohua'ire.

²² Jaohua'ire isihuë, de'oyere pare mē'è yē'ère isise'ere, te'ije pa'iohua'i pa'ijajë caquë, mē'è cui'ne yē'è te'ije pa'iohua'i pa'iyeje cui'ne pa'ijajë caquë.

²³ Yē'èpi johua'i ja're coní pasi'i. Pa'ina, mē'èpi yē'è ja're coní pa'ijë'è. Pa'ina, johua'ipi te'ije pa'iohua'irepa pa'ija'cohua'ire. Jaje pa'ijëna, iye yeja paipi, mē'èpi yē'ère jëjo daopi cajë asaja'cohua'i a'è, mē'èpi jaohua'ire yē'ère oiyeye pa'ye oina ñajë.

²⁴ Ja'quë mē'èpi yē'ère isihuë. Jaje pa'ina, mē'ère señë, jaohua'ije yē'è pa'i hue'ñare pa'ijajë caquë, pa'ijë mē'è yē'ère de'oyerera isise'ere ñajajë. Yē'ère mē'è cato ai oi'quë a'è, ja yē'ta'a yeja de'huama'nëpi.

²⁵ Yē'è ja'quë nuñerepa yo'oguë, mē'ère iye yeja pai asa ti'añë pañë. Jaje pa'iquëta'are yē'è cato mē'ère asayë icohua'ije mē'è jëjo daosiquë api cajë asayë, yē'ère.

²⁶ Yē'èpi iñoquë, mē'è pa'iye jaohua'ire. Ja yē'ta'api iñoquë pasi'i, ai jerepa tiña. Jaje iñoquëna, mē'è yē'ère oiyepi johua'ini pa'ijaquë pa'ina, yē'èpi johua'i ja're coní pasi'i."

18

Jesure Tseani Sase'e

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Iye ca tējini jeteyo'je Jesús saji'i, i ye'yacohua'i ja're cōni Cedrón a'ri tsiaya je te'tena. Jarote a'ri tsio paji'i. Jarona Jesús i ye'yacohua'i ja're cōni cacapi.

² Judasje, coso yehuoja'quēje jaro ñaquē paji'i. Jarona Jesús si'anē i ye'yacohua'i ja're tsi'si hue'ña paji'i.

³ Pa'ina, Judas iti ñaquē sēte iti hue'ñana sa ti'api, soldado pai ja're, cui'ne Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i jējo daocohua'i ja're, cui'ne fariseo pai jējo daocohua'i ja're. Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaohua'i jējo daocohua'i cato Maija'quē huē'e ñacai soldado pai paē'ē. Si'aohua'i huajo cui'ñasicohua'ire papi daē'ē, toa tsēopēana cui'ne soquē pena tsēosicohua'ipi.

⁴ Jesupi iohua'i yo'o ja'ñe asaquē du'ru sani iohua'ire seji'i:

“¿Neni co'eye'ni?”

⁵ Caquēna, iohua'ipi cahuē:

“Jesús Nazaret aquēni co'eyē.”

Cajēna, Jesupi sehuoquē capi:

“Yē'ē i a'ē.”

Judasje iohua'i ja're cōni paji'i.

⁶ Jaje caquēna, asani co'ye jēa saoni yejana tata omehuē.

⁷ Ja maca Jesús tūjupē seji'i, iohua'ire cahuē:

“¿Neni co'eye'ni?”

Caquēna, iohua'ipi cahuē:

“Jesús Nazaret aquēni co'eyē.”

⁸ Cajēna, Jesús capi, iohua'ire:

“Tsoe mēsarupi asahuē. Yē'ē i a'ē. Yē'ēni co'eye sēte jaohua'ire josa yo'oma'pē pa'ijē'ē, iohua'ise'e saijajē.”

⁹ Jaje Jesús case'e ti'api, i case'e cato caji:

“Mē'ē yē'ēre isisicohua'ire ne huesoye pahuhē, te'ireje.”

¹⁰ Ja maca Simón Pedropi i hua'ti dutani ēja tē'hui cajorose'e tēto huatopi. I tētosiquē cato Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaēre necaiquē paji'i. I mami cato Malco hue'equē paji'i.

¹¹ Jaje yo'oquēna, Jesupi Pedrore capi:

“Hua'tire iō ju'i hue'ñana jua nēojē'ē. Iye jare jaje ai yo'oye pa'iji, yē'ē ja'quēpi isito.”

Maija'quē Huē'e Ñacaicohua'i Ējaērepa Quē'rona Ējaē Jesure Sase'e

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Ja maca soldado pai cui'ne iohua'i ējaē cōni, cui'ne judío pai soldado cōni Jesure tseani huehuē.

¹³ Ja jeteyo'je Anás huē'ena sahuē. Anás mamacorepa do'ire Caifás cato Anás huau paji'i. Jaēpi ja tēcahuē cato Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaē paji'i.

¹⁴ Jare iquē Caifáspi ca nēopi, judío paire te'i mai aquēpi jūcacaiye pa'iji, si'a judío pai do'ire.

Pedropi Jesure Ñama'quē A'ē Case'e

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro cui'ne yequē i ye'yequē cōni tuē'ē, Jesure. Jesús ye'yaquē cato Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaē ñaquē paji'i. Jaje pa'i do'ire cacapi, Jesús ja're cōni, ējaē huē'e hue'se daripēna.

¹⁶ Jaje pa'iquēta'are Pedrose'e hue'se eta sa'rona pēapi. Jaje pēaēna, Maija'quē huē'e ñacaicohua'i ējaē ñaquēpi Jesús ye'yaquēpi etani eta sa'ro ñacore coca cani Pedrore copi, sa'nahuēna.

¹⁷ Ja maca eta sa'ro ñacopi Pedrore seço'ē:

“¿Mè'è jì ye'yacohua'i aquè pa'ima'què?”

Seona, Pedropi capi:

“Pajè'è, yequé a'è.”

¹⁸ Ai sèsèye sète, jo'yaohua'i cui'ne policia pai conì jeca dani suani toa nehuè. Neni jarote ñu'ijè sèsèquèna, cuijè paè'è. Pedroje jarote pajì'i, sèsèquèna, cuiquè.

Maija'què Huè'e Ñacaicohua'i Èjaèpi Jesure Sese'e

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaèpi Jesure se huèopi, jecohua'i a'ni, mè'è ye'yacohua'i caquè, cui'ne iquere mè'è ye'yaquè paquè'ni caquè seji'i.

²⁰ Seina, Jesupi capi:

“Si'a pai asajèna, yè'è cato casiquè a'è. Si'anè pai tsi'si sitona ye'yaquè pa'isiquè a'è. Cui'ne Maija'què huè'ena ye'yaquè pa'isiquè a'è, judío pai tsi'si hue'ñana. Yè'è cato yo'osiquè a'è, yahue yo'oma'è pa'isiquè a'è.”

²¹ ¿Me yo'oquè yè'ère seni asaquè'ni? Seni asajè'è, yè'è caquèna, asacico-hua'ini, jaohua'ipi quèajajè yè'è case'e. Jaohua'ipi asayè, yè'è case'e si'aye.”

²² Jaje Jesús ca maca Maija'què huè'e ñacai policiaipi iti maca nēcaquèpi tsiana tētoquè capi:

“¿Jaje io Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaère sañope sehuoco?”

²³ Caquèna, Jesupi capi:

“Quèajè'è. ¿Iquere yè'è co'aye care'ni? ¿Yè'è case'epi de'oye pa'ito me yo'oquè tè'caquè'ni, yè'ère?”

²⁴ Ja maca Anáspi Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaè Caifás què'rona sēsiquèni jējo saopi.

Pedropi Jesure Ñama'què A'è, Ca Cose'e

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Pedro jaje yo'o maca cato toare cui nēcapi. Nēcaquèna, ite cahuè:

“¿Mè'èje jì ye'yacohua'i aquè pa'ima'què?”

Cajèna, Pedropi cosoquè capi:

“Pajè'è. Ñama'què a'è, ite.”

²⁶ Ja maca Maija'què huè'e ñacaicohua'i èjaère nēcaicohua'i aquèpi seji'i, Pedro cajoro tēto tēasiquè, do'iquèpi ñeje caquè:

“¿Mè'èje pa'ini yè'è ñasiquèta'a jeto tsio?”

²⁷ Caquèna, Pedropi tujupè cosopi. Coso macarepa curaje yèji'i.

Pilato Ña Hue'ñare Jesús Pa'ise'e

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Ja maca Caifás huè'epi Jesure Pilato huè'ena sahuè. Ja maca cato ñata tome huesè maca pajì'i. Judío cato cacama'pè pa'è huè'e, si'si neñere coejè, johua'ipi jarona cacasicohua'i pani Egíptopi Israel pai etajè pa'ise'ere cuasajè aiñere para'huè.

²⁹ Jaje pa'ina, Pilatopi etani johua'ire capi:

“¿Ique do'ire iquère sañope cayè'ni?”

³⁰ Caquèna, johua'ipi sehuohuè. Do'i què'i peoto yèquè mè'è què'rona daye para'huè.

³¹ Ja maca Pilatopi capi:

“Sajè'è, iquère. Sani mēsaru cuañese'e pa'iyeje do'i què'i pa'ito yo'ojè'è.”

Caquèna, judío paipi cahuè:

“Jaje pa'iquèta'are yèquè judío pai cato paire huani jeoñe cuañeñe ti peoyè.”

³² Jaje yo'ojèna, Jesús jì ju'i ja'ñe ca nēose'e tì'api.

33 Pilato cui'naëpi i hu'e'ena cacani Jesure soini seji'i:

“¿Më'ë judío pai ëjaëre paë?”

34 Caquëna, Jesupi capi:

“¿Më'ëse'e cuasaquë caquë, panita'a yecohua'ipi carena, caquë?”

35 Caquëna, Pilatopi sehuopi:

“¿Judíoje ñani yë'ë cato? Më'ë paipi cui'ne Maija'quë hu'e'le ñacaicohua'i ëjaohua'ipi yë'ëna dani isihuë, më'ëre ja do'ire cayë. ¿Iquere yo'o u'ni?”

36 Caquëna, Jesupi sehuopi:

“Iye yeja yë'ë cuañe hu'e'ña peoji. Iye yeja yë'ë quë'ro pa'ito, yë'ë te'te pa'icohua'ipi uihuara'huë, yë'ëpi judío pa'ini tse'a cuañone pajajë cajë. Yë'ë cuañe hu'e'ña peoji, iño.”

37 Ja maca Pilatopi capi:

“Jaje pa'ito judío pai ëjaë, më'ë.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Pai ëjaë'ë, më'ë cayeje. Peosiquëpi pai de'oni yë'ë cato iye yejana daisiquë a'ë, nuñerepa cocare casi'i caquë. Nuñerepa cocare sehuocaicohua'ipi yë'ë caye asacaiyë.”

Jesure Huani Jeñe

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

38 Caquëna, Pilatopi capi:

“¿Ique a'ni, nuñerepa?”

Jajë seni tējini, Pilato tijupë pai ja're coca casi'i caquë, etani capi:

“I co'aye yo'ose'le yë'ë ti'ama'ë pa'iyë, iquëre.”

39 Mësarua cato Egiptopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'seña tseasicohua'ire te'ire etocohua'i a'ë. ¿Jajë pa'iyë sëtë mësarua neni etoye yëye'ni? ¿Judío pai ëjaëni etoye?”

40 Jaje ca maca si'a pai cui coreña:

“Jaëre cato etoye peoji! Barrabásni eto saojë'ë.”

Iquë Barrabás cato co'amaña yahue imaquë paji'i.

19

1 Jaje cajëna, asani Pilatopi Jesure si'sejë'ë caëna, si'sehuë.

2 Soldado pai Jesure miupi maro tëosicopi siopëna puahuë. Cui'ne nea maja'i ju'i care Jesure suñacä'ë.

3 Ja jeteyo'je i quë'rona tsiojaijë cahuë:

“Judío pai ëjaëre pa'ë, më'ë!”

Jaje cajë tsiana të'cahuë.

4 Tijupë Pilato eta con'i capi:

“Asajë'ë. Iquë co'aye yo'ose'le ti'ama'ë pa'iyë. Cui'naëni mësarua quë'rona da coñë, do'i peoquë api cajë ñajajë caquë.”

5 Jesupi miu maro pu'i cui'ne nea maja'i ju'i ca ju'i etaquëna, ja maca Pilatopi capi:

“iÑajë'ë. Iñore pa'iji, iquë!”

6 Maija'quë hu'e'le ñacaicohua'i ëjaohua'i cui'ne policia pai ñani cuihuë:

“iQueñe pa'iji. Queñe pa'iji!”

Jaje cuijëna, Pilatopi capi:

“Sani quejë'ë, mësarupi. Yë'ë cato ti'añe puahuë, i co'aye yo'ose'e.”

7 Caquëna, judío paipi sehuohuë:

“Yëquë cuañese'le payë. Jaje pa'ina, yëquë cuañese'eje ju'iñe pa'iji, Diusu mamaquë a'ë casi do'ire.”

8 Jare Pilato asani ai jerepa ca'rapi.

9 Ja maca cui'naëpi huë'ena cacani seji'i, Jesure:

“¿Jero aquë a'ni, më'ë caquë?”

Seina, Jesús ti sehuoma'ë paji'i, te'lo macareje.

10 Ja maca Pilato capi:

“¿Yë'ëre sehuocaiye paquë? ¿Huesëquë cui'ne yë'ëpi më'ëre queja'a tutu cui'ne më'ëre eto sao tutujë paye?”

11 Caquëna, Jesupi capi:

“Diusupi më'ëre ja tutu isima'quë pa'ito më'ë yë'ëre yo'o tì'añe ti peora'pi. Jaje pa'ina, yë'ëre tseani më'ëna isisiquëpi më'ë jerepa ja'i do'i paji, tayo do'ire.”

12 Jare ja macapi Pilato cato Jesure eto sao huasosi'i caquë co'epi. Co'equëta'are judío paipi jerepa cuihuë, ñeje:

“Jaëni eto saokuë pani César cajei peoja'quë a'ë, më'ë. ¡Pa'i ëjaëre pa'ë caquë yo'okuë cato Césarte sañope yo'okuë api!”

13 Ja maca Pilato iyere asani Jesure hue'sena etoni pai yo'ose'e ne de'huaquë ña de'hua hue'ñana ja'rupi, hebreo pa'i coca cato Gabata hue'yo hue'ñana. Jaje cani cayë, “Quënapì nésico”.

14 Ja yë'ta'a Egíptopi Israel pa'i etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tì'añe pa maca mu'se joporepa pa'ina, yo'ohuë, te'e mu'se caraquëna. Ja maca judío paire Pilatopi capi:

“¡Iquë mësarü ëjaërepa pajë'ë!”

15 Jaje caquëna, iohua'ipi cahuë:

“¡Ju'ijaquë, ju'ijaquë! ¡Queñe pa'iji!”

Cajëna, Pilatopi capi:

“¿Yë'ëpi mësarü ëjaëre queja'quë a'ni, jaje ca ja'ñe?”

Caquëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ipi cahuë, ite:

“Yequë ëjaëre pare peoyë. Coa Césarse'e yëquë ëjaë pa'iji.”

16 Jaje ca tējini Pilatopi Jesure iohua'ina isipi quejajë caquë. Isina, iohua'ipi sahuë.

Jesure Queñe

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jesús jaropi etani ite queja'a sarahua çani saji'i, pa'i siopë tara hue'e hue'ñana hebreo pa'i coca cato Gólgota hue'yo hue'ñana.

18 Jarona ite quehuë. Yecohua'ire cayaohua'ire i ja're çoni quehuë. Jesuni jopore pana nëcojë yecohua'ini i ëja te'tena cui'ne i ari te'tena nëcohuë.

19 Pilatopi cuañepi cruzu ëmëje'ena: JESÚS NAZARET AQUË JUDÍO PAI ËJAËPI toyasicore deojë'ë caquë.

20 Jaje toyasicore jai pa'i judío pa'i ñahuë, Jesure que sitopi pa'i daripë ja'yere pa'i do'ire. Toyasico cato paji'i, hebreo coca, griego coca, cui'ne latin coca.

21 Jaje pa'ina, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'í judío paipi cahuë, Pilatore:

“Toyama'ë pa'ijë'ë 'Judío pa'i ëjaëpi' caquë coa toyajë'ë, ñeje, 'Judío pa'i ëjaë'ë caquë api.' Jare toyajë'ë.”

22 Cajëna, Pilatopi sehuopi:

“Yë'ë toya huesosico cato jaje pa'iji. Yequë ponañe peoji.”

23 Ite que'i jeteyo'je soldado paipi Jesús ju'í care ini cajese'e pa'í caña huahuehuë, pa'i ñape cui'na ja'yese'e. Cui'ne camisajë i'ë, itena te'opi tsoa ca pa'iyë sëtë,

24 sa'ñe iohua'í cahuë:

“Nanë ye'saye pañu'u, coa iti de'hue nesiquëpi iote paja'quère.”

Jaje cajë yo'o maca tsoe tì'api, toyase'e ñeje cayepi:

“Yë'ë ju'i care pai ñape huahuehuë. Nepi paja'cohua'i a'ni, cajë.” Jaje soldado pai yo'ohuë, iti case'eje pa'ye.

²⁵ Cruz yë'quë macare Jesús pëca ja'co cui'ne io maja'yo, cui'ne Cleofas nëjo María, cui'ne yequë María Magdalena paë'ë.

²⁶ Pa'ijëna, pëca ja'core Jesús ñani, cui'ne i ai oi ye'yaquë pa'isiquëpi io yë'quë macare nëcaquëna, ñani capi:

“Nomio jaë api, më'ë mamaquë.”

²⁷ Ja jeteyo'je i ye'yaquëre capi:

“Jao, më'ë ja'co.”

Jare iti casi macapi i ye'yaquëpi i huë'ena sai sapi, iote.

Jesús Ju'ise'e

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Ja jeteyo'je Jesús tsoe si'aye ne saose'e sëte toyase'e cayepi tì'ajaquë caquë capi:

“Oco ëaji.”

²⁹ Jarote o'sa çono tìmëscopi ñuco'ë. Ñu'iona, ja maca ca'cona saëni soquë tarapëna huëni i yë'opona ucujaquë cajë yo'ojëna.

³⁰ Jesupi o'sa cuiya'i çonore ucupi. Ucuni capi:

“Si'aye tì'api, yureta'a.”

Jaje cani meñe siopë ne meni, juni huesëpi.

Jesús Coripa Quë'rona Soldadopi Totase'e

³¹ Ja yë'ta'a Egítopi Israel pai etajë pa'ise'ere cuasajë yo'o mu'se tì'ama'ë paji'i. Ja mu'se cato huajë mu'se paji'i. Jaje pa'i do'ire co'aye cruzure ju'isicohua'ipi dete ma'ñe cajë Pilatore sei'ë, quesicohua'ire quëñase'e të'ca jë'yeni tiona saajë cajë.

³² Ja maca soldado paipi sani du'ru aquëre pani quëña të'ca jë'yehuë, cui'ne yequëreje të'ca jë'yehuë, Jesús ja're quesicohua'ire.

³³ Jaje yo'oni Jesús quë'rona sa tsiojajë ñajëna, tsoe ju'isiquë paji'i. Pa'ina, ña jujani quëña të'ca jë'yeye pahuë.

³⁴ Jaje pa'iquëta'are soldadopi uiyopi totapi. Coripana totaquëna, tsie cui'ne oco etapi.

³⁵ Iye quëaquë cato iti ñasiquëpi quëaji cui'ne nuñerepa caji. Nuñerepa quëaji iti asasiquëpi, mësarureje care paji cajë asajajë caquë.

³⁶ Iye cato yo'ohuë, ñeje toyase'epi tì'ajaquë cajë, itipi caji: “I quëña të'ca jë'yeye paja'cohua'i a'ë.”

³⁷ Yequë huëña toyase'epi caji: “Iohua'i a'si nesiquëni ñaja'cohua'i a'ë.”

Jesure Tase'e

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Ja jeteyo'je José, Arimatea aquëpi Pilatore sani Jesús capë tasi'i caquë seji'i. José cato judío paini ca'raquë Jesure yahuerepa tuiquë paji'i. Jaje pa'ipi seji'i, Pilatore Jesús capë sani tasi'i caquë. Caquëna, Pilatopi de'oji sajë'ë. Caëna, sani Jesús capë ini sapi.

³⁹ Cui'ne Nicodemoje saji'i, treinta kilos mirra cui'ne aloes co'mese'ere saquë. Jaë cato Jesure ñami sani coca casiquë paji'i.

⁴⁰ Jaje José cui'ne Nicodemo çoni saisicohua'ipi Jesús capëre ini iohua'i sase'e huëo sëñëpi cañana neni tunahuë, ju'isiquëre. Taja'quëre judío pai yo'oyepi yo'ohuë, jaje yo'ocohua'i sëte.

⁴¹ Jesure que sito ja'yere tsio paji'i. Pa'ina, ja tsiore paji'i, huajë quë'isi coje paire tama'coje.

⁴² Pa'ina, ja cojena Jesure tahuë, ja'ye maca pa'icona. Ja maca cato judío pai huajë mu'se tsoe tji'a huëopi.

20

Jesús Ju'isiquëpi Huëiye

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Du'ru co'amaña ne mu'se ñata maca ja neaquëna, María Magdalenapi saco'ë, tasi daripëna. Saio ñacona, daripë siosicopi jai quëna pë hui'yosico paji'i.

² Ja maca Simón Pedro quë'rona cui'ne Jesús ai oiquërepa pa'isiquë quë'rona huë'huëni cao:

“Ëjaë capë tsoe sahuë, daripë pa'isicore. Huesëyë, jero sa'na nehuë.”

³ Jaje cacona, Pedro cui'ne yequë i ye'yaquë coni daripë quë'rona ñañu'u cajë saë'ë.

⁴ Cayahua'i te'e co'arepa huë'huëjë saë'ë. Te'i ai jerepa huë'huësiquëpi du'ru tji'api, tasi daripëna. Pedropi jeteyo'je tji'api.

⁵ Du'ru tji'ani në meni ñaquëna, coa ite huëni oasi cañase'e paji'i. Cacani ñañeta'a papi.

⁶ Paquëna, Simón Pedropi jeteyo'je daisiquëpi daripëna cacapi. Jaëje cui'ne ñapi, ite huëni oasi cañase'e pa'ina.

⁷ Cui'ne yequeje ñapi, Jesús siopë tunasi capi tji'rona iose'ere tunani yequë caña uima'ona oasicopi pa'iona.

⁸ Ja maca cui'ne du'ru daripëna tji'asiquëje cacani iti yo'ose'e ñaquë nuñerepa asapi, iti yo'ose'e.

⁹ Jesucristo ju'isiquëpi huëi ja'ñere case'ere ja yë'ta'a toyase'e caye asa tji'ama'cohua'i sête.

¹⁰ Jaje ña tējini i ye'yacohua'i colihuë, huë'ena.

Jesupi María Magdalenana Ñaise'e

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaje pa'iquëta'are María cato hue'sena pëa nëceni oi nëcao, daripë yë'quë macapi. Ja oio se në meni ñao daripë sa'nahuëna.

¹² Ñacopi ñao, cayahua'i poja'i ju'i caña suñasicohua'ipi, Jesús capë pa'i sitore pa'ijëna, te'i quëo pa'i sitore pa'ina, yequëpi siopë pa'i sitore ñu'ina.

¹³ Ja maca hui'ñaohua'ipi iote se'i'ë:

“¿Nomio, iquere oico'ni?”

Cajëna, iopi sehuo:

“Yë'ë Ëjaëni sahuë. Ja do'ire oiyë. Huesëyë, jero sa'na sani nehuë.”

¹⁴ Jaje se ca toco, se ponëco Jesure ñao, iti macare nëcaquëna. Ñacota'a Jesupi cuasaye pao.

¹⁵ Ja maca Jesupi iote seji'i:

“¿Nomio, iquere oico'ni? ¿Neni co'eco'ni?”

Caquëna, iti maca tsio ñaquë api cuasaco cao:

“Ëjaë, më'ëpi sasiquë pani quëajë'ë, më'ë ne sito. Quëaëna, yë'ëpi ite sasi'i.”

¹⁶ Ja maca Jesupi capi, iote:

“¡María!”

Caquëna, iopi ponëni cao, hebreo cocapi:

“¡Raboni!” Jaje caye cato cao, ye'yaquë.

¹⁷ Ja maca Jesupi capi:

“Tseama'o, ñu'ijjè'è. Ja yè'ta'a ja'què què'ro saima'què a'è. Jaje pa'iquèta'are sani què'ajjè'è, yè'è yo'je tsire. Péca ja'què què'rona cui'ne mai Diusu què'rona saiye.”

18 Caquëna, ja maca María Magdalenapi sani i ye'yaquè pa'isicohua'ire quëao. Èjaëni ñahuë, caco. Ipi jaje què'ajjè'è, caëna, cayë, cao.

Jesupi I Ye'yacohua'ina Ñaise'e
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Jare ja mu'se du'ru co'amaña ne mu'se ñami pa'i maca i ye'yacohua'ipi tu'rihuëna judío paini ca'rajë cacani eta sa'ro siosicohua'ipi paë'è. Pa'ijëna, Jesupi johua'i jopona ñaiquë pépaquë capi:

“De'oye pa'ijjè'è.”

20 Ja se ca tējini i jēña cui'ne i coripa iñopi. Ja maca Èjaëre papi cuasajë sihuahuë.

21 Ja maca cui'naëpi Jesús ca copi:

“De'oye pa'ijjè'è, mësarü. Ja'quë yè'ère jëjo daose'eje cui'ne yè'ëje mësaruteje jëjo saoyë.”

22 Jaje cani sēcopi johua'ina, sēcoquë capi:

“De'o joyore pare pajjè'è.”

23 Mësarupi sai de'huacaicohua'ini johua'i tayo yo'ose'e sai de'huacaiye pa'iji. Mësarü sai de'huacaima'cohua'ini johua'i tayo yo'ose'e sai de'huacaiye peoji.”

Tomáspi Jesús Huëisiquëre Ñase'e

24 Tomás Jesús doce soisicohua'i aguëpi cui'ne yequë mami Gemelo hue'equëpi Jesús ñai maca peopi. Peoquëna, yecohua'ise'e paë'è.

25 Peoquëna, ñasicohua'ipi Jesús ye'yacohua'ipi quëahuë, Èjaëni yëquë ñahuë cajë. Cajëna, Tomáspi capi:

“Yè'ëpi i jëtë quëna ñaca cojena cui'ne i coripa ui cojena yè'è jëtëpi sani ñama'ë pani ire papi caye paja'quë a'è.”

26 Ocho mu'seña tëto saisi maca i ye'yacohua'ipi huë'ena tsi'sicohua'ipi paë'è. Pa'ijëna, jarote Tomásje coní paji'i, yure cato. Ja maca Jesús ñaiipi, eta sa'noa sjo'se'epi pa'iquèta'are. Ja maca pépaquë capi:

“De'oye pa'ijjè'è.”

27 Ja maca capi, Tomásre:

“Mè'è jëtëpi iñona sa'ijjè'è. Sa'i ñajjè'è, yè'è jëñare. Mè'è jëtëre dajjè'è. Dani yè'è coripa ui cojena sa'ijjè'è, tsoerepa jëa coema'ë pa'ija'quë nuñere pa'è caquë asaja'quë.”

28 Ja maca Tomáspi sehuopi:

“Yè'è jëjaë cui'ne yè'è Diusu!”

29 Caquëna, Jesupi capi:

“Tomás yureta'a asare payë, më'è yè'ère ñasi do'ire. Sihuayë, yè'ère ñama'cohua'ipi coa quëayena asani nuñere pa'è cajë cuasacohua'ire.”

Me Neja'copi Iye Toya Pëpë Pa'ico'ni

30 Jesús jaiye yo'opi i ye'yacohua'i ñajëna, pai yo'o tija ma'ñere ja yo'ose'e toya pëpëna si'aye toyase'e peoji.

31 Jaje pa'iquèta'are iye cato mësarupi Jesure ire papi Cristo huasoquë api, cajë cui'ne Diusu mamaquëre papi cajë asani ti pa'iyere tija'ajjè cajë toyase'e a'è.

21

Jesupi Siete I Ye'yacohua'ina Ñaise'e

1 Ja jeteyo'je Jesús t̄ijupē i ye'yacohua'ina ñaipi, Tiberias jaira t̄ē'tēpana. Ñaini ñeje yo'opi:

2 Simón Pedropi cui'ne Tomás Gemelo hue'equē cui'ne Natanael Caná veja Galilea aquē cui'ne Zebedeo mamajē cui'ne cayaohua'i Jesús ye'yacohua'i conī paē'ē.

3 Pa'ijēna, Pedropi capi:

“Hua'ire sani nesi'i.”

Caquēna, yecohua'ijē cahuē:

“Yēquēje mē'ē ja're sañu'u.”

Cani saē'ē, te'e i ja're conī yohuēna aya mēni. Ja ñami hua'ire neñe pahūē.

4 Ñata tome maca Jesús tsiaya t̄ē'tēpare nēcapi, i ye'yacohua'ipi huesēhuē, iquei'ni cajē.

5 Ja maca capi, Jesupi:

“¿Tsidohuē, hua'i neñe pare?”

Caquēna, iohua'ipi cahuē:

“Pahūē, neñe.”

6 Ja maca Jesús capi:

“Yohuē ēja tē'tena hua'i yo'ecore jeo dēojē'ē. Ja maca mēsaru neja'cohua'i a'ē.”

Caēna, i case'eje jeo dēohuē. Jeo dēorena, hua'ipi t̄imēni dēquēcona, naē t̄i'añe pahūē.

7 Ja maca Jesús ai yēquēpi Pedroro capi:

“¡Mai Ējaēre papi!”

Jaje ca macarepa asayepi Simón Pedropi i ěmēje ju'icore se suñani sa duji'i, tsiayana.

8 Yecohua'i cato yohuēja'a tsio daē'ē, mejahuēna, hua'i yo'erē naējē. Coa cien metro paji'i, tē'tēpa t̄i'añe.

9 Yejana t̄itani tumajē t̄i'ahuē, tsoe toa suasicopi pa'ina. Cui'ne hua'i, pan paji'i, toa ěmēje'na tuñase'epi.

10 Ja maca Jesupi capi:

“Dajē'ē, hua'ire mēsaru nesicohua'ini.”

11 Simón Pedropi yohuēna aya mēni hua'i yo'ecore c̄utihuēre pana naē mapi, mejahuēna hua'i t̄imēsiconi. Ciento cincuenta y tres hua'ire nehuē. Jaje pa'iquēta'are hua'i yo'erē tēiye pao.

12 Ja maca Jesupi capi:

“Dani hua'i aijē'ē.”

Te'ijē ite iquei'ni, mē'ē caquē señe papi. Si'aohua'i Ējaēre papi cajē asahuē.

13 Ja jeteyo'je Jesupi panpē ini hua'quequē aopi si'aohua'ire, cui'ne hua'ireje hua'quequē aopi.

14 Iye cato toasoñe aco paji'i, iohua'i ite ñase'e ju'isiquēpi huēisiquēre.

Simón Pedroro Jesús Case'e

15 Ao ani tējisi jeteyo'je Jesupi seji'i, Pedroro ñeje:

“Simón Jonás mamaquē, ¿iye jerepa mē'ē yē'ēre oiquē?”

Caquēna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'ijē'ē, Ējaē. Mē'ēpi tsoe asayē, yē'ē mē'ēre oiye.”

Caquēna, Jesupi capi:

“Jaje pa'ito yē'ē yēi ñamare de'oye ñacaijē'ē.”

16 Tjjupë seni cöpi, cayaye acore:

“Simón Jonás mamaquë, ¿yë'ère oiquë?”

Caquëna, Pedropi sehuopi:

“Jaje pa'iji, Èjaë. Më'ëpi tsoe asayë, yë'ë më'ère oiye.”

Caquëna, Jesupi capi:

“Jaje pa'ito yë'ë yëi ñamare ñacaijë'ë.”

17 Toasoñe acore seji'i:

“Simón Jonás Mamaquë, ¿yë'ère më'ë yëquë?” Jā maca Pedro oi tsia nepi, toasoñe acore yëquë më'ë yë'ère oiquë caquëna. Jā maca sehuopi Pedro:

“Èjaë, më'ëpi si'aye asayë, yë'ë më'ère oiye.”

Jā maca Jesupi capi:

“Yë'ë yëi ñamare de'oye ñacaijë'ë.”

18 Nuñerepa më'ère cayë, ai posërepa pa'i maca, më'ëse'e caña suñani më'ë yë hue'ñana sai pa'isiquë a'ë. Jaje pa'iquëta'are ai huano de'osi maca coa jëtëre nëocaina, yequëpi suñacaija'quë api. Jā maca më'ë saiye yëma'tona saja'quë api.”

19 Jaje Jesús cani capi: Pedro ju'iñepi Maija'quë de'oque'erepa pa'iye iñocai ja'ñere quëaquë. Jā jeteyo'je capi:

“Tuijë'ë, yë'ère.”

Jesús Oiquërepa

20 Co'iquë Pedro ñaquëna, i ai oiquëre papi Jesure tuji'i, Jesure tseama'në ao ai maca ja'ye ñu'i, “Èjaë, ¿nepi coso yehuoja'cohua'i a'ni?” caquë sesiquëpi.

21 Pedropi ñani Jesure seji'i:

“¿Èjaë, iquëreta'a me yo'oye pa'ija'coa'ni?”

22 Caquëna, Jesupi capi:

“Yë'ë co'i macaja'a huajëquë iquë pa'ijaquë caquë pa'ito ¿iquepi më'ère co'aquë'ni? Më'ë cato yë'ëni tuijë'ë.”

23 Jā maca iye case'ere Jesús oiquërepa sehuosicohua'i jupëpi asahuë. Asani cuasahuë, iquë cato ju'iñe paja'quë api. Jaje Jesús cato ju'iñe paja'quë api caye papi. I cato capi: “¿Yë'ë co'i macaja'a huajëquë pa'ijaquë caquë pa'ito iquepi më'ère co'aquë'ni?”

24 Iye coca toyaquë cato i oiquëpi toyayë, nuñerepa cocare quëaquë. Jaje pa'ina, nuñerepa cocare caji cajë asayë.

25 Jesús yo'ose'e jaiye pa'iji, pa'iquëta'are toyaye pañë. I yo'ose'e ñape toyañu'u cajë yo'ocohua'i pani toya saoye peoji, si'a yeja maca toya pëpi timë huesotoje. Jā yë'ta'api toyaye pati'ñe pa'io. Ca tëjihue. Jaje pa'ijaquë.

LOS HECHOS

Maija'quë I Joyore Isisi'i Ca Nëose'e

1 Yë'ë cajei Teofilo, yë'ë du'ru macarepa toya pëpëna si'aye Jesuja'a macarepa yo'o huëoque yo'ose'e cui'ne i yel'yase'e, cui'ne i ma'tëmona sai macaja'a yo'ose'e si'aye toyahuë.

2 Ja yë'ta'a ma'tëmo saima'në i jëjo saocohua'ire jo'ya sahuani de'o joyo cocaiyepi iohua'i yo'o ja'ñe quëaëña.

3 Cui'ne ju'isiquëpi huajëquërepa pa'iji cajë ñajajë caquë ja'në pa'ise'eje pa'irepa pani iñoquë cuarenta mu'seña ñaiquë Diusu cuañe te'tere quëaëña, jaohua'ire.

4 Ja yë'ta'a Jesús i jëjo saocohua'i ja're pa'i caëña:

“Jerusaléncpi saima'pë utejë'ë, ja'quë mësarute isisi'i ca nëose'ere yë'ë quëase'ere.

5 Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquëta'are a'ri maña se ñata sao mu'seña mësarucato de'o joyore pani do cuañoja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, oco doyeje pa'ye.”

6 Jesús quë'rona tsi'sijani Jesure se'i'ë ñeje:

“Ëjaë, ¿më'ë yurepi Israel pai ëjaëre necaija'quë a'ë, yëquëre de'oye cuañeja'quëre?”

Cajëna, Jesupi sehuoëña:

7 “Ja cato pai asaye peoye a'ë. Coa ja'quëse'e neñe pa'iji. Jaje pa'ina, mësarucito neja'a mu'se cui'ne ti yo'oja'a tëcahuëje asaye peoji.

8 Jaje pa'iquëta'are de'o joyopi mësaruna dani pa'i maca tutu isi cuañoni Jerusalén, Judea yeja, Samaria yeja, coa si'a yeja pa'icohua'ire quëacaija'cohua'i a'ë, yë'ë yo'ose'e ayere.”

9 Ja se ca tējini ñajë nëcajëna, Jesús ma'tëmona sa cuañoëña. Sa cuañoquëna, sirioipi ite peo hue'ñarepa tsio dani hueso.

10 Ja yë'ta'a Jesús ma'tëmona mëñere ñajë nëcajëna, peo hue'ña pa'isicohua'ipi caya ëmëohua'i poja'i ju'i caña ju'icohua'ipi ñaini caëña, iohua'ire:

11 “Galilea pai ¿me yo'ojë ma'tëmore ñajë nëcaye'ni? Iquë Jesús mësarucito ja're pa'isiquëpi yure ma'tëmo sa cuañosiquë cui'naëpi co'ija'quë api, mësarucito ñajëna, saise'eje pa'ye.”

Judas Pa'isi Sa'rona Matiaspi Tsiojaise'e

12 Ja maca Jesús jëjo saocohua'i Olivos ai cutihuëpi te'e kilómetro sani Jerusalénna co'ireña, jaohua'i cato saë'ë, huajë mu'se ja ja'ye cu'iyepa pa'iji, cuañese'e ja'ye.

13 Ja maca pai daripëna ti'ani iohua'i huero pëani pa'i huë'e ëmëje'e tu'rihuëna mëni pëareña. Iti pëasicohua'i cato pa'iyë: Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo mamaquë Jacobo, Simón yequë mamí hue'yosiquë Zelote, cui'ne Jacobo mamaquë Judas.

14 Si'aohua'i jaohua'i Jesús yo'je tsi ja're, cui'ne Jesús pëca ja'co María ja're coní, cui'ne yequë nomiohua'i ja're coní te'e cuasayepi si'anë Maija'quëre se'ñu'u cajë tsi'sijë paë'ë.

15 Ciento veinte sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ja mu'seña te'e macana tsi'sirena, Pedropi jopore pana huëni nëcancu caëña, ñeje:

16 “Maija'quë do'ijë, Jesure tseacohua'ire sai saquë Judas yo'lo ja'ñere Maija'quë joyopi Davidre du'ru quëaëña. Quëaquëna, toyapi. Ja toyase'e, Maija'quë joyo case'e t'i'añe paji'i.

17 Judas cato mai aquë paji'i. Cui'ne mai neñe ayere ço nequë paji'i.

18 Jaje pa'iquëta'a, co'aye yo'lo do'ire saisi curiquëpi yejare huerohuë. Jaje pa'iquëta'are Judas cato s'iopeja'a meñe tomeni ëtatu'ju joquëna, si'aye ëta mea etaëna, juquëña.

19 Ja yo'ose'ere Jerusalén pa'icohua'ipi asani iti tsiore hue'yohuë, tsie tsio. Iohua'i cocarepa cato Acëldama hue'yoreña.

20 Jaje pa'ina, Salmos toya pëpë caji:

I pa'isi huë'e jeocosi huë'e pa'ija'coa,
Pëa coma'a huë'e.

Cui'ne caji, yequeje:

I yo'ora'ase'ere yequëpi yo'oye pa'iji.

21 De'oji. Maipi iye macare payë, Jesús mai ja're pa'i macapi, mai ja're si'anë pa'icohua'ire Jesure Juan oco do macapi cui'ne i ma'tëmo mëi macana mai ja're pa'icohua'ire.

22 Jaje pa'ina, de'oji, jaohua'i aquëni te'ire maire tsioja'quëre neñe. Nerena, jaëpi mai ja're çoni te'e Jesús ju'isiquëpi huëji'i, quëaja'quëre.”

23 Casi maca co'ejë cayaohua'ire t'i'areña, José Barsabás cui'ne Matias. Josépi yequë mami Justo hue'equë paji'i.

24-25 T'i'ani Maija'quëre ñeje se'i'ë:

“Ja'quë, më'ëpi pai cuasaye ta'ñe asaquë a'ë. Yëquëre iñoj'ë, çjequë a'ni, më'ë jo'ya nesiquërepa më'ë jëjo saocuërepa Judas co'aye yo'oquë ne huesësiquë nera'ase'e neja'quë?”

26 Seni tējini neñañu'u cajë yo'ojëna, Matiasna Jesús jëjo saocuë pa'iyë tompëpi. Tomeina, jare iti macapi, Jesús once jëjo saocohua'i ja're çoni pa'iquë ponëpi.

2

Maija'quë Joyo Daise'e

1 Judío pai fiesta Pentecostés mu'se t'i'asi maca si'aohua'i sehuosicohua'i te'e macana tsi'sini pa'ë.

2 Pa'ijëna, cuasama'tore papi jai tutu jupë pisico jutayeje pa'yerepa ma'tëmopi pisico jutaëña. Jutani iti pisiyepi si'a huë'e timëëña, iohua'i pa'i huë'ña.

3 Ja maca pai ñapere toa corohuëaje pa'yepi iohua'i s'iopeana ñai nëcareña.

4 Ja maca yureta'a si'aohua'i de'lo joyopi timësicohua'i pateña. Pa'ijë joyo necaina, yequë pai cocapi careña.

5 Ja mu'seña Judío pai si'a huë'ña pa'icohua'ipi Jerusalënna tsi'sicohua'ipi pateña, de'oye yo'lo paipi.

6 Pa'icohua'ipi tutu pisiyeje pa'yere asani tsi'sireña, iti pisi huë'ñana. Tsi'sini asareña, iohua'i cocapi, sehuosicohua'ipi cajëna. Asajë çmërepa jaje caye'ni? cuasahuë.

7 Jaje cuasajë asa quëquëjë ai co'a ju'ijë sa'ñe cahuë:

“Çsi'aohua'i icohua'i Galilea paita'a pai ñape cocapi caye'ni?”

8 Çme neni pai ñape cocare papi cajëna, asaye'ni?”

9 Iye maca pa'iyë, Partia pai, Elam pai, Media pai, Mesopotamia pai, Judea pai, Capadocia pai, Ponto pai, cui'ne Asia yeja pai, pa'iyë.

¹⁰ Pa'iyë cui'ne Frigia pai, Panfilia pai, Egipto pai, cui'ne Cirene quë'ro Libia paije pa'iyë. Pa'iyë, cui'ne romano paije, coa dani pa'icohua'ije judío pairepa cui'ne judío pai yo'oye coa se ye'yesicohua'ije pa'iyë.

¹¹ Pa'iyë, cui'ne Creta pai cui'ne Arabia paije si'aohua'i pa'icohua'ipi asahuë, Maija'quë de'oyerepa yo'oyere pai ñape cocapi cajëna."

¹² Si'aohua'i quëquë huesësicohua'i paë'ë, jerepa yeque cuasaye peoyerepa. Jaje pa'ijë sa'ñe sei'ë:

"¿Iquere pare quëaquë'ni, iye yo'oyere?"

¹³ Cajëna, yecohua'ipi cue'cuejë careña:

"Jaohua'i cato da huesoquëna, yo'ojë cayë."

Pedro Caye Jaohua'ire

¹⁴ Cajëna, ja maca Jesús jëjo saocohua'i aquë Pedropi yecohua'i i cajeohua'i once pa'iohua'i ja're con huëni nëcani tutu capi, ñeje:

"Judío pai cui'ne si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asajë'ë. Iye mësarujë yë'ë caquëna, de'oye asajë'ë.

¹⁵ Icohua'i daquëna yo'ojë cama'pë pa'iyë, mësarú cuasayeje pa'ye, yurena nueve pa'ito me cuepeye'ni.

¹⁶ Iye cato coa ai jerepa Maija'quë caye quëacaiquë Joel caquë pa'ise'epi ti'acquë yo'okuëna cayë. I case'e cato caji:

¹⁷ Tëji mu'señarepa yë'ë joyore paina isija'quë a'ë caji, Maija'quë.

Isina, mësarú mamajë ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i yë'ë ayere caja'cohua'i a'ë,

Posëohua'ipi caima'pëta'a can ñañeje pa'ye ñajëna, quëasi'.

Cui'ne aiohua'i huëo huë'ñaja'a ñajëna, quëasi'.

¹⁸ Ja mu'seña yë'ë jo'yaohua'i ëmëohua'ina cui'ne nomiohua'ina yë'ë joyore isisi'.

Isiquëna, yë'ë ayere quëacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁹ Cui'ne ma'tëmopi pai ti ña ma'ñere iñoñe pa'ija'coa,

Cui'ne yejare iñosi'i, tsiepi, toapi, cui'ne toa picopi,

²⁰ Ësë miama'quë de'oja'quë api,

Cui'ne ñañeje tsieje pa'i de'oja'quë api,

Iye cato mai Ëjaërepa ja daima'në pa'i ja'ñe a'ë.

I dai mu'serepa cato ëja mu'serepa cui'ne de'o mu'serepa pasipi.

²¹ Ja mu'seña si'aohua'i yë'ë secohua'i ti'aja'cohua'i a'ë, huaso cuañosicohua'i pa'iyë.

Toyapi, Joel.

²² Israel pai asajë'ë, yë'ë caquëna. Mësarupi tsoe asayë, Jesús Nazaret aquë pai paji'i. Pa'ina, Maija'quëpi mësarú ña huë'ñana irepa pa'iyë iño. Iñoquë Jesuja'a Maija'quëpi pai yo'o ti'a ma'ñere cui'ne jaiye de'oyere pare yo'o iño. I

²³ Jaje pa'lita'are Maija'quë tsoe jaje yo'osi'i cuasa nëose'ejë pa'ye, mësaruna ite tseani quëni huani jeohuë, co'acohua'i jëñaja'a.

²⁴ Jaje huani jeosicohua'ita'are Maija'quëpi ju'iñe huëse'ere peo huë'ña nejoni huajëquëre huëopi, je i pa'ima'quëni ju'iñepi meñe quëco paco'ni.

²⁵ Pai ëjaërepa David Jesús ayere caquë capi, ñeje:

Ëjaëpi yë'ë tiñare pare pa'ina, ise'ere si'anë ñahuë.

Ipi yë'ë ëja te'tere pa'ito, yë'ëre si'aye co'aye pa'inije ne tañe peoji.

²⁶ Jaje pa'ina, ai sihuayë, yë'ë joyopi, sihuayë yë'ë yë'opopi jëjëñë.

Më'ëpi ñacaina, quëcoquë pëa huajëja'quë a'ë.

²⁷ Jare më'ëpi yë'ëre tasi daripëna jeoma'ë pa'ijaquë a'ë.

Cui'ne yē'è mè'è de'o jo'yaè capè ja'ju tiya huesēyeje paja'coa, mè'èpi èsequèna.

²⁸ Mè'èpi yē'ère jñohuè, pa'i ma'are pare, Cui'ne mè'è ja're conì pa'i ai sihuaja'què a'è, yē'è.

Jaje capi, David, Jesús ca ja'ñe.

²⁹ Israel pai asaj'è, David mai ñecuè tsoe juquèna, tajè pa'ahuè'è. Yureje ite tajè pa'isicoje hui'yoma'copi pa'ico.

³⁰ Israel pai èjaèrepa David cato Maija'quère quèacaiquè paji'i. Jaje pa'ipi asapi, Maija'què care paguèpi ca nèose'ere j tsècapè aguèni Maija'quèpi Israel pai èjaère pare necai ja'ñere, j meñe najeini.

³¹ Jaje pa'ina, David ñaquè cayeje pa'yere capi, Cristo huèi ja'ñere. Io case'e cato caji: 'tasi daripère ùi huesēye paja'què api,' cui'ne 'i capèje ja'ju tiya huesēye paja'coa,' capi.

³² Jaje pa'iyè sète Maija'quèpi Jesure jare David casiquèni huèopi, huajèquère. Ja yo'ose'e yèquèpi ñasicohua'i a'è.

³³ Jaje pa'ina, Maija'quèpi Jesure j èja te'te ñu'ija'quère nepi, jerepa pa'ire pare. Jaje neina, pèca ja'quèni de'o joyore pare isi cuañopi j ca nèosiquère isi cuañoni ipi yure pai ñapere huahuecaji'i, huahuecayere jare yure mèsaru ñajè cui'ne asahuè capi.

³⁴ Jaje pa'ina, Davidpi ma'tèmo mèiñe papi. Jaje pa'iyè sète capi:

Èjaèpi yē'è Èjaère capi:

'Ja'rujè'è, yē'è èja te'tena,

³⁵ Yè'èpi mè'ère sañope yo'ocohua'ire mè'è quèo huè'ehuèna jèjo oà sao macaja'a.'

³⁶ Jaje pa'ina, Jesús mèsaru quèni huani jeocosiquère Diusupi Èjaère pare Cristo huasoquère nepi. Iyere cato Israel pai asaye pa'iji."

³⁷ Jaje Pedro caquèna, asani joyore papi ai co'a ju'ijè oijè Pedroro cui'ne j cajeohua'ire once pa'iohua'ireje sei'è, ñeje cajè:

"¿Yèquè yure me neja'cohua'i a'ni, Maija'què do'ijè?"

³⁸ Sejèna, Pedro capi:

"Mèsaru tayo yo'ose'ere sai to cuañoñe canì cui'ne de'o joyore isija'què canì mèsaru ja'nè cuasase'ere jeoni Maija'quèna ponèñe pa'iji. Jaje yo'oni pai ñape Jesuni cuasajè oco do cuañoñe pa'iji.

³⁹ Maija'què j joyo isisi'i ca nèose'e mèsaru. Mèsaru mamajè cui'ne so'o pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i Maija'què yè soija'cohua'i tse a'è."

⁴⁰ Yequèje cui'ne capi, Pedro:

"Huasosicohua'i pa'ijè'è, ai co'acohua'i jopo pa'icohua'ipi." Jaje caquè yèhuopi.

⁴¹ Jaje caquè yèhuoye asasicohua'ise'e oco do cuañoni tres mil Jesure sehuocohua'i paè'è, ja maca.

⁴² Pa'ijè si'aohua'i Jesús jèjo daocohua'i ye'yayere de'oye sehuocaijè nuñerepa paè'è. Pa'ijè sa'ñe de'oye yo'ojè, Maija'quère sejè cui'ne aò yètoni aijè paè'è, Jesús yo'ose'ere cuasajè.

Du'ru Macarepa Sehuosicohua'i Pa'ise'e.

⁴³ Jesús ye'yaquè pa'isicohua'ipi jaiye pai yo'o tì'a ma'ñere yo'ojèna, ñajè ai cuasareña, merepa jaje yo'oye'ni cajè.

⁴⁴ Itire pa'è cuasajè asasicohua'ipi te'e cuasajè tsiosicohua'ipi pa'ijè co'amañaje te'e pahuè.

⁴⁵ Si'aye iohua'i co'amaña isijè curi maña huerojè yecohua'i co'amaña caracohua'ina isihuè, iohua'ire caraye.

⁴⁶ Jaje yo'ojë pa'icohua'ipi si'a mu'seña Maija'quëre sejë paë'ë. Maija'quëre se huë'ena. Jajë yo'ojë cui'ne johua'i huë'ñana Jesure cuasajë ãore yëtoni aijë te'e hue'ña tsi'sini ãore huahuejë aijë sihuajë paë'ë.

⁴⁷ Pa'ijë Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë paë'ë. Si'aohua'i yecohua'ije de'o paire paë'ë cajë ñahuë. Cajë ñajëna, Èjaëpi jero sa'na jai paire ite sehuocohua'ire nepi. Nequëna, jai pai sehuocohua'i huaso cuañosicohua'i paë'ë, mu'se ñape.

3

Cu'ima'quëre Jujucaise'e

¹ Te'e mu'se na'iquëna, Pedropi cui'ne Juanpi conì Maija'quëre se hora a las tres pa'i maca Maija'quëre se huë'ena saë'ë.

² Satena, jarote cu'ima'quëpi De'oco hue'yosi eta sa'ro yë'quë macare da ñosiquëpi ñu'i Pedrore cui'ne Juanre caca huëojëna, curiquë seji'i. Jajë cato tsi'nëna cu'ima'quë paji'i, da cacacohua'ire curiquë sejaquë cajë dasiquëpi. Jaje pa'ipi si'a mu'seña paipi ite sañojëna, curi hueroquë ñu'iquë paji'i, eta sa'ro yë'quë macare ñu'i.

³ Jaje curi ñu'i sei ñu'iquëpi Pedrore cui'ne Juanre ñani curiquë seji'i, tsoe caca tējiye ja'i macare pa'ijëna.

⁴ Seina, Pedropi ite ñani capi:

“Ñajë'ë, yëquëni.”

⁵ Caquëna, curiquëre isisi'quë cama'quë cuasaquë ise'ere ñaquëna,

⁶ Pedropi capi, ite:

“Yë'ë curiquë peoyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ë payere isisi'i. Jesús Nazaret aquë mamipi cayë huëni cu'ijë'ë.”

⁷ Caquë Pedropi ëja te'te jëtëna tseani naë huëo nëcoquëna, te'ere papi jë'a huëni nëcapi. Huëni nëcaquëna, i nëcañoa cui'ne i jëo peto ca jëaye carapi.

⁸ Caraëna, de'oye nëcaquë cuji'i. Ja maca yureta'a johua'i ja're tsioni te'e Maija'quëre se huë'ena cacani Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihuaquë sa'caquë yo'opi.

⁹ Cacanì cu'i Maija'quë de'oquëre pa'ni caquë sihuaquë yo'oquëna, si'aohua'i ite ñahuë.

¹⁰ Ñajë quëquë huesëhuë, ite yo'ose'ere cuasajë. Noni Maija'quëre se huë'e eta sa'ropi De'oco hue'e hue'ñapi curi sei ñu'ina, ñacohua'i sëte quëquëhuë, i cu'iyë ñani.

Pedro Yëhuoye

¹¹ Iti co'yasiquëpi Pedrore cui'ne Juanre tseani ñuni saoma'ë yo'opi. Yo'oquëna, ña quëquëjë si'aohua'i Pórtico de Salomón ca hue'ñana huë'huëjë saë'ë, johua'i pa'i hue'ñana ñañu'u cajë.

¹² Jai pai tsi'sijëna, ñani Pedro capi:

“¿Me yo'ojë Israel pai ai cuasaye'ni? Iquëre yëquë tutupi panita'a Maija'quëre yëquë ai oi do'ipi ne co'yarena, cu'iyeyë ñajë mësarü yëquëse'ere ai ñañë.

¹³ Iquë ju'iquëre cato, mai aihua'i, Abraham Diusupi Isaac cui'ne Jacobo Diusupi ne co'yapi. I necaiquë Jesuni jerepa pa'ire iñoquë. Mësarü pai ëjaëna tseani isirena, Pilato de'oquë api cuasani joyesi'i caquëna, mësarü ësehuë. Jaje pa'ina, mësarü ësesiquë pa'iyere iñoquë yo'opi.

¹⁴ Iquë de'oye nu'ñe yo'oquëni joyeyë ësejë paire huaiquëni joyejë'ë, cahuë, mësarü.

15 Jaje yo'oni pa'iyē isi Ējaēni mēsaru huani jeohuē. Jaje yo'osicohua'ita'are Maija'quēpi huajēquēre huēopi, ite. Jā yo'ose'e yēquēpi ñasicohua'i a'ē.

16 Iquē mēsaru noni ñaquēre, Jesure necaiquēre pare asa do'ipi tutu isipi. Isina, ñañē, mēsaru. Jesure necaiquēre pare asa do'ipi iquēre ju'ñe ti peoquēre pare ne co'yapi, mēsarupi ñañē, si'aohua'i iti yo'ose'e.

17 Asayē, yureta'a mēsaru Jesure huai maca yo'ose'e. Mēsaru cui'ne mēsaru ĩjaohua'i cato jare cajē yo'oyē, cuasama'pē coa noni huesē huani jeohuē.

18 Jaje yo'ojēna, Maija'quē cato ite quēacohua'i jā're Cristo ju'ñe pa'iji tsoe hue'ña case'ere yo'o t'api.

19 Jaje pa'ina, mēsarupi Maija'quēna daijē'ē. Dani jā'nē yo'ose'e jeojē'ē, mēsaru co'aye yo'ose'ere tēno jeocaija'quēre. Jaje yo'ojēna, ñani Maija'quēpi de'oye pa'iyē isi'ñe pa'i api.

20 Tsoe hue'ña mēsarute isisi'i, Cristore cuasa nēosiquēni Jesuni jējo daoquē mēsaruna.

21 Jaje pa'iquēta'are yure cato ite quēacaicohua'i tsoe hue'ña pa'isicohua'i jā'nē ca'ñeje pa'ye si'a co'amaña ne de'hua macaja'a Cristo ma'tēmore pa'ija'quē api.

22 Jaje pa'ina, mai aiohua'ire Moisés quēapi, ñeje: 'Ējaē Diusupi yē'ēje pa'ire ite quēacaija'quēre neja'quē api, mēsaru aquēni. Si'aye ĩ caye de'oye sehuocaijē'ē.

23 Si'aohua'i ĩ caye sehuocaima'cohua'i cato, pai pa'i daripēpi tirona nejosi-cohua'i pa'ija'cohua'i a'ē.

24 Si'aohua'i Maija'quēre quēacaicohua'i Samuel pa'inēpi de ñata dao mu'seña cato iye mu'seña pa'i jā'ñere cahuē.

25 Jaje pa'ina, mēsaru a'ē, ite quēacaicohua'i mamajē Maija'quē isisi'i ca nēose'ere pacohua'i, Abrahamre ca nēose'ere pacohua'i. ĩ case'e cato caji: 'Mē'ē tsēcapē acohua'ija'a iye yeja pa'icohua'i si'aohua'i de'oye pa'iyē isi cuañoja'cohua'i a'ē.

26 Jaje pa'ina, mēsarupi co'aye pa'iyere jeoni ponējēna, de'oye pa'iyē isisi'i caquē Maija'quēpi ĩ mamaquēre ju'isiquēni huēoni mēsaruna du'ru jējo daopi."

4

Pedrore Cui'ne Juanre Coye

1 Pedro cui'ne Juan jā yē'ta'a paire cajēna, Israel pai ĩjaohua'ipi cui'ne Maija'quēre sē huē'e ñacai soldado pai ĩjaēpi cui'ne saduceo pai cōni da tūtahuē.

2 Tītani jaohua'ipi pēijē asahuē, ju'isicohua'i huēiye pa'iji, Jesús huēise'epi ĩñopi cajēna, Pedropi cui'ne Juan cōni.

3 Asani tsēahuē. Tseani na'i huesēye sēte paire co hue'ñana cohuē, se ñatasi mu'se ñañu'u cajē.

4 Jaje yo'ojēta'are iti quēaye asasicohua'i jai pai sehuohuē. Jā maca sehuosicohua'ire emēohua'ise'ere cuēcueto cinco mil pai paē'ē.

5 Ñatasi mu'se Jerusalēna tsi'sihuē, Israel pai ĩjaohua'i, aiohua'i cui'ne cuañese'e ye'yacohua'i cōni.

6 Jarote Maija'quē huē'e ñacai ĩjaērepa Anásje pajl'i. Pa'ina, cui'ne yecohua'ije paē'ē, Caifás, Juan, Alejandro cōni. Pa'ijēna, cui'ne si'aohua'i Maija'quē huē'e ñacai ĩjaērepa sēcapē tsi'isicohua'ipi paē'ē.

7 Pa'ijē cuañehuē, Pedrore cui'ne Juanre daijē'ē. Carena, darena, ĩohua'i jopona nēcōni ñeje cajē se'i'ē:

“¿Ique tutupi panita'a iquei mamipi mäsaru cajë iye ñeje yo'oye'ni?”

⁸ Sejäna, Pedro de'o joyopi i ja're pa'iye sëte iohua'ire sehuaquë capi:

“Mai ëjaohua'i cui'ne mai aiohua'i asajë'ë.

⁹ Ju'iquëre jujuse'ere me neni ne co'yare'ni cajë sëni asañu'u cajë sëñe sëte quëasi'i.

¹⁰ De'oji. Jaje pa'ito, si'aohua'i mäsaru asa hue'ñana quëañu'u, si'aohua'i Israel pai asajajë cajë. Iquë iye maca si'aohua'i mai ñajëna, pa'iquë cato Jesucristo Nazaret aguë mami do'ire co'yapi, mäsaru quëni huani jeorena, Maija'quëpi huajëquëre huëosiquë do'ire.

¹¹ Iquë Jesús mäsaru huë'e necohua'ipi do'i peoquëre ñasi quëna pë api. Jaje pa'isiquëta'a yure cato iti quëco pa quëna përepa de'opi.

¹² Jaje pa'ina, Peoji, yequë paire huasoquë. Maija'quë maire huasoja'quëre yequëre necaiye papi.”

¹³ Ca'raye peoyerepa Pedropi cui'ne Juanpi cõni cajëna, ñajë ëjaohua'ipi cuasahuë, icohua'i ai ye'yema'cohua'i a'ë cui'ne pai pa'iyeye ye'yema'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cui'ne Jesús ye'yaquë pa'isicohua'i a'ë. Jaje cuasajë ñajë quëquë asahuë, iohua'i cayere.

¹⁴ Jerepa, cui'ne iohua'i ja're cõni iti co'yasiquëje pa'ina, ñajë ti sañope cayeye pahüë.

¹⁵ Pajë ja maca tsi'si sitopi Pedrore cui'ne Juanre etajë'ë carena, etahuë. Etarena, iohua'ise'e sa'ñe coca cahuë.

¹⁶ Ñeje cahuë:

“Si'aohua'i Jerusalén pa'icohua'i asayë, iye pai yo'o t'ia ma'ñere yo'ose'e. Jaje asajëna, maipi jaje yo'oye pahüë ca t'ia'ñe peoji. ¿Jaje pa'ito yure me neja'cohua'i a'ni, icohua'ire?”

¹⁷ Jaje pa'ito iyere yo'oñu'u. Iye yo'osi coca jerepa jai saiye paja'core huajo yëni quëcoñu'u iohua'ini iye macapi jerepa paire quëaye paja'cohua'ire, Jesús ayere.”

¹⁸ Cani yureta'a iohua'ire soini cuañehuë, Jesús aye paire cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne i ayeje paire ye'yama'pë pa'ijë'ë cajë.

¹⁹ Cuañejëna, Pedropi cui'ne Juanpi sañope sehujë cahuë:

“Mësarupi cuasani ñajë'ë, ¿iquepi de'oquë'ni, mäsaru cayere sehuyey, panita'a Maija'quë cayere?”

²⁰ Yëquë ñase'ere cui'ne asase'ere quëaye pa'iji.”

²¹ Pai cato ne co'yasiquëni ñani Maija'quë ai de'oji cajë sihuahuë. Jaje sihuajëna, ëjaohua'ipi Pedrore cui'ne Juanre si'señu'u cuasajëta'a pãini ca'rajë si'sema'pë coa huajo yëni eto saohüë.

²² Pai ne t'ia ma'ñere papi co'yasiquë cato cuarenta ometëca jerepa paquë paji'i.

Ca'rama'cohua'i Cui'ne Necaija'quë Api Asacohua'i Pa'iyere Señe.

²³ Eto saorena, Pedro cui'ne Juan sehucohua'i quë'rona sani Israel ëjaohua'i cui'ne aiohua'i case'ere si'aye quëahuë.

²⁴ Quëajëna, asani si'aohua'i te'e cajë Maija'quëre se'ë, ñeje:

“Ëjaë ma'tëmo cui'ne yeja, jai tsiaya, si'aye jote pa'iye de'huasiquë,

²⁵ më'ëpi de'o joyoja'a cahuë, më'ë jo'yaë David yë'opojã'a ñeje:

¿Me yo'ojë pai josa yo'ojë cayë'ni?

¿Me yo'ojë pai ti cuasama'pë coa huëojë jaje neñu'u ca nëoñe'ni?”

²⁶ Pai ëjaohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi cõni,

Maija'quëre cui'ne maire huasoquëre sañope yo'oñu'u cajë te'e cuasajë yo'oyë.

²⁷ Iye daripëna Herodes cui'ne Pilato cui'ne yequë pai cui'ne Israel pai tsi'sini Jesure sañope yo'ohuë, më'ë sahuani isisiquëre.

²⁸ Jaje yo'ojë yo'o tì'acaë'ë, më'ë jaje yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere.

²⁹ Yure Èjaë, yëquë më'ë jo'yare ìohua'i huajo yëyere ñani isijë'ë, më'ë coca, ca'rama'pë quëa ja'ñere.

³⁰ Jesús më'ë mamaquë cocare quëajëna, më'ë tutupi ju'icohua'ire jujuye, yequë mu'seña pa'i ja'ñe ìñoñe cui'ne pai yo'o tì'a ma'ñere yo'ojë'ë, Jesús do'ipi."

³¹ Jaje seni tējisi maca ìohua'i se sitopi ñu'cueo. Ñu'cuecona, si'aohua'i de'o joyo tìmēsìcohua'i paë'ë. Pa'ijë Maija'quë coca quëahuë tìñarepa, ca'rama'pë.

Si'a Co'amaña Si'aohua'i Te'ona Pase'e

³² Jai pai sehuasìcohua'i pa'icohua'ipi te'le cuasajë cui'ne nëina, paë'ë. Pa'ijë co'amañaje si'aohua'i te'ena pahüë. Te'ijë ye'ëse'le te'i pasi'i caquë yo'oqujë peopi.

³³ Peojëna, Jesús jëjo saocohua'ipi si'a tuturepa quëahuë, Jesús ju'isiquëpi huëise'ere. Quëajëna, Maija'quëpi ñacaina, si'aohua'i de'oye paë'ë.

³⁴ Pa'ijëna, te'ijë ìohua'i aguë co'amaña caraquëna, ai yo'oquë peopi si'aohua'i pahüë. Ja payere cajë yejaña panita'a huë'ña pacohua'ipi isijë curi neni,

³⁵ Jesús jëjo saocohua'ina dani curi isihuë. Jaohua'ipi si'aohua'ire iti pai ñapere caraye ja'ye huahuejajë cajë isihuë.

³⁶ Jaje yo'opi, levita José hue'equëni, Chipre saodohuë aguëni Jesús jëjo saocohua'ipi Bernabére hue'yosiquëpi. Bernabé canì cayë "Yëhuo huasoquë mamaquë".

³⁷ Jaëpi ì yejare isiquë curi neni Jesús jëjo daocohua'ina curi dani isipi, ìohua'ipi ñajë huahuejajë caquë.

5

Ananías Cui'ne Safira Co'aye Yo'ose'e

¹ Jaje pa'iquëta'are yequëpi Ananías hue'equëpi ì paco Safira ja're yejare isihuë. Isini curi neni,

² si'aye isiyë pañu'u te'le cuasahuë. Cuasani ìohua'i pa ja'ñe de'huahuë. De'huani yequere Jesús jëjo saocohua'ina isipi, ìohua'ipi ñajë huahuejajë caquë.

³ Isiquëna, Pedropi capi:

"¿Ananías ìque do'ire huati ëjaë më'ë joyona cacaë'ni yeja do'i saisi curire më'ëpi yequere de'huani yequere isiquë si'aye isiyë caquë de'o joyore cosojaquë caquë?"

⁴ ¿Yejaje më'ë yeja pa'ima'ona, jaje yo'ou? ¿Curijë më'ë curiquë pa'ima'ëna, jaje yo'ou? ¿Merepa më'ë jaje yo'osi'i cuasaë'ni? Paini më'ë cosoma'ë paë'ë. Maija'quëni më'ë cosohuë."

⁵ Caquëna, Ananías asani juni taji'i. Si'aohua'i ì juni taise'e asasicohua'i quëquë huesëhuë.

⁶ Ja maca yureta'a posëohua'ipi dani ì capë cañapi tunani sani tahüë.

⁷ Tres horas tëto sai maca Ananías nëjo cacao, ìo ëjère yo'ose'e asama'copi.

⁸ Cacacona, Pedropi jote seji'i:

"¿Mësarù case'e ja'ye yeja do'i isire?"

Caquëna, cao:

"Jaje pa'ijë'ë, jare ja ja'ye isihuë."

⁹ Cacona, Pedropi capi:

“¿Me neni mäsaru te'e jaje yo'oñu'u cuasani ëjaërepa joyore neñañu'u cajë yo'oye'ni? Jecohua'i daiyë, më'ë ëjëre täsicohua'i cui'ne yure më'ëni saja'cohua'i a'ë.”

10 Ca macarepa Safira huajërepa juni taço'ë, Pedro quëo yë'quë macana. Juni taisicopi uiona, posëohua'ipi cacani tï'ani sani tãhuë, io ëjëre täsico yë'quë macana.

11 Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i cui'ne si'aohua'i iti yo'ose'e, asasicohua'i quëquë huesëhuë.

Iñoñe Cui'ne Pai Yo'o Tï'a Ma'ñere Yo'ose'e

12 Pai pa'i hue'ñana Jesús jëjo saocohua'ipi jaiye de'oye yo'ohuë, pai yo'o tï'a ma'ñere cui'ne iñoñere. Yo'ojëna, si'aohua'i Salomón nequë pa'isi tu'rihuë pa'licona, tsi'sijë yo'ohuë.

13 Te'ije yecohua'i aquë tsiosi'i caquë yo'oye papi, iohua'ire. Jaje pa'liquëta'are pai cato de'ocohua'i a'ë, cuasajë.

14 Yo'ojëna, ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i Èjaëre sehuoni jai pai paë'ë.

15 Cui'ne ju'icohua'irejë cai saina cui'ne ju'icohua'ire sayena oeni ma'añana eto oëhuë, Pedropi da saina, i pai to'oupi jaohua'i acohua'ina ju'aquëna, co'yajajë cuasajë.

16 Cui'ne Jerusalén yërëhue pai dari pa'icohua'ipi jai pai Jerusalënna daë'ë, ju'icohua'ire cui'ne huati quë'iohua'ire dajë. Dajëna, si'aohua'i juju cuãñohuë.

Pedrore Cui'ne Juanre Huani Jëoñu'u Cajë Yo'oye

17 Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë ja're saduceo pai pa'icohua'ipi si'aohua'i cõni iohua'i yo'oyere ñajë oicohua'i paë'ë, cui'ne yo'o tï'añe peo do'ire.

18 Ñani pëijë Jesús jëjo saocohua'ire tseani co'aye yo'ocohua'ire co hue'ñana cohuë.

19 Cosicohua'ini Maija'quë huiñäëpi ñami paire co huë'e eta sa'ro hui'yoni etopi, ñeje caquë:

20 “Sani paire quëajë'ë, mäsaru iye huajëye pa'iyere Maija'quëre se huë'epi nëcäjë.”

21 Caëna, asasicohua'ipi ñatani i case'eje pa'ye Maija'quë huë'ena nea hue'ñarepa cacani paire ye'ya huëohuë. Jaje ye'yajëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaë cui'ne i ja're cõni pa'isicohua'ipi ëjaohua'ire pase'e coca cayena soihuë, si'aohua'ire Israel pai aiohua'ire coca cañu'u cajë. Ja maca tsi'sini Jesús jëjo saocohua'ire co hue'ña ñu'icohua'ire quërëjajia'cohua'ire jëjo saohuë.

22 Jëjo saojëna, soldadopi co huë'ena sani coa ña jujahuë, tsoe peojëna. Jaje ña jujani co'ini ñeje cajë quëahuë:

23 “Paire co tu'rihuë cato de'oyerepa siosico paji'i. Pa'ina, cui'ne soldado pajie eta sa'noare nëcäjë de'oyerepa ñahuë. Jaje pa'ioni hui'yojë ñajëna, ti pai peoco paji'i, sa'nahuë.”

24 Cajëna, jare asani Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa, Maija'quëre se huë'e ñacai soldado pai ëjaë cui'ne aiohua'i cõni cahuë: “¿Jerore pana ja yo'ose'e nëajai ja'ñe a'ni?”

25 Jaje yo'ojë ca macarepa te'i tütani capi:

“Mäsaru cosicohua'ipi Maija'quëre se huë'ere nëcäjë paini ye'yayë.”

26 Caquëna, asani soldado pai ëjaëpi i soldado pai ja're saji'i, tseasi'i caquë. Tseasicohua'ita'a co'aye yo'oye pahuë, paipi pëti huëoni quëna pëapi jëama'cohua'ini cuasajë ca'rajë.

27 Tĭtani ĭohua'ire tseani sahuë, ca tĕji ějaohua'i quĕ'rona. Sarena, Maija'quĕ huĕ'e ñacaicohua'i ějaĕre papi capi, ĭohua'ire:

28 “Tsoe mĕsarute cahuĕ yĕquĕ, jaĕ Jesús aye ti paire ye'yama'pĕ pa'ijĕ'ĕ cajĕ. ¿Casicohua'ini mĕsarū cato me yo'ore'ni? Mĕsarū cato si'a Jerusalĕn jaĕ aye ye'yayepi timĕ huesoyĕ. Cui'ne jase'e yo'oye pa'ni yĕquĕreje jaĕre huani jeosi do'i quĕ'iohua'ire cañu'u cajĕ yo'oyĕ.”

29 Caquĕna, Pedropi cui'ne ĭ cajeohua'i Jesús jĕjo saocohua'ipi sehuojĕ cahuĕ, ñeje:

“Yĕquĕ cato Maija'quĕ cayere sehuocaiye pa'iji, pa'ni pai cayere.

30 Mĕsarū cruzuna deoni huani jeosiquĕre mai aiohua'i Diusupi huajĕquĕre huĕopi, Jesure.

31 Maija'quĕpi huĕoni ĭ ěja te'tena ñopi, ĭte. Paire de'oye saquĕre neni cui'ne huasoquĕre nepi, ĭte, Israel pa'ipi Maija'quĕna co'ini ĭohua'i co'aye yo'ose'e saicaja'quĕ caquĕ.

32 Iye yo'ose'e yĕquĕ ñasicohua'ipi quĕaye cui'ne Maija'quĕ ĭte sehuocohua'ire ĭsi joyo de'o joyoje ñasiquĕpi quĕaji.”

33 Jaje cayere asani Israel pai ějaohua'ipi pĕtiteni huani jeoñu'u cajĕ yo'ohuĕ.

34 Jaje yo'ojĕ ca ějaohua'ijopore te'li fariseo Gamaliel hue'equĕ paji'i, si'a pai de'oye cajĕna pa'iquĕrepa, cui'ne cuañese'e ye'yaquĕrepa. Jaĕpi huĕni ñĕcane cuañepi: “Jesús jĕjo saocohua'ire hue'sena eto saojĕ'ĕ, ěa maca caja'cohua'ire,” capi.

35 Caĕna, etosi jeteyo'je ĭje pa'i ějaohua'ire capi:

“Israel pai mĕsarū jaohua'ire yo'o ja'ñe de'hua ñani yo'ojĕ'ĕ.

36 Cuasajĕ'ĕ, cui'ne Teudas yo'ose'ere. Ai tsoe maca, jaĕ je'quĕ ějaĕre pa'ĕ caquĕ yo'opi. Yo'oquĕna, cuatrocientos pairepa ĭte pe'tehuĕ. Pe'tejĕna, ĭti saquĕni huani jeorena, ĭte pe'tecohua'ipeo hue'ña tiya huesĕhuĕ. Ja maca carajaji'i, ja yo'ose'e si'aye.

37 Ja jeteyo'je paire cuĕcue mu'seña pa'i maca Judas Galilea aquĕpi cui'ne ějaĕ'ĕ caquĕ yo'opi. Yo'oquĕna, ĭte pai pe'te huĕohuĕ. Pe'te huĕorena, ĭni huani jeorena, ĭte pe'tecohua'ipeo hue'ña tiya huesĕhuĕ.

38 Jaje pa'ina, mĕsarute yĕhualquĕ cayĕ. Jaohua'ire yo'oye jeoni ñuni saojĕ'ĕ, ĭohua'ise'e pa'ijajĕ. Jaje pa'ina, iyepi pai tse pa'ni coa carajai ja'ñe a'ĕ.

39 Jaje pa'iquĕta'are iyepi Maija'quĕ tse pa'ito mĕsarū ne ti'añe paja'cohua'ia'ĕ. Jaje pa'ito ñare pajĕ yo'ojĕ'ĕ. Yo'ojĕ Maija'quĕni sañope yo'oyĕ, mĕsarupi.”

40 Caĕna, asani ĭ case'e sehuoca'ĕ. Ja maca yureta'a Jesús jĕjo saocohua'ire soini si'seni, Jesús coca ti quĕaye pajĕ'ĕ, cani yureta'a ñuni saohuĕ.

41 Ñuni saojĕna, Jesús jĕjo saocohua'ipi etajĕ Maija'quĕpi jaje yĕna Jesús mami do'ire ai yo'oyĕ cuasajĕ sihuahuĕ, pai ějaohua'iquĕ'ropi etajĕ.

42 Etasicohua'ipi si'a mu'seña Jesús de'o cocare quĕajĕ ye'yahuĕ, Maija'quĕre se huĕ'ena cui'ne huĕ'ñana.

6

Siete Paire Ao Huahucohua'ire Nese'e

1 Ja mu'seña sehuocohua'ipi jai pai sehuojĕ jojo saiye sĕte, griego pai coca cacohua'ipi sañope ca huĕohuĕ, hebreo pai coca cacohua'ini griego pai huajĕohua'ini si'a mu'seña huahueyere de'oye huahucaima'pĕ pa'iyĕ cajĕ.

2 Jaje cajĕna, asani doce pa'iohua'i Jesús soisicohua'ipi si'aohua'ire sehuocohua'ire tsi'soni cahuĕ:

“Co'aji, yĕquĕpi huahueye ñañere cajĕ, Maija'quĕ coca quĕayere jeoto.

³ Jaje pa'i do'ire sehuosicohua'i mäsarupi mäsaru acohua'ini siete pa'iohua'ire co'ejë'ë, mäsaru ai de'o paire ñacohua'ini, ta'ñe asacohua'ini cui'ne de'o joyo tímësicohua'ini. Ti'arena, jaohua'ina iye co'amaña yo'o ja'ñe isifu'u, yëquë.

⁴ Isini yëquë cato Maija'quëre sejë cui'ne i coca quëajë pañu'u."

⁵ Carena, si'aohua'i jaje yo'oñu'u cuasani sahuajë ti'ahuë, Estebanre, Maija'quëre asaquëre pare, de'o joyore tímësiquëre, Filipere, Prócorore, Nicanorre, Timónre, Parmenasre, Nicolásre, Nicolás cato ja'në Israel pai yo'oye sehua aquë paji'i, Antioquia aquë.

⁶ Ti'ani Jesús jëjo saocohua'i quë'rona sahuë, iohua'ire. Sarena, jaohua'ipi iohua'i siopëana patojë Maija'quëre seacaë'ë.

⁷ Maija'quë coca jero sa'na jai saco'ë. Jai saiona, sehuojë jai pai paë'të, sehuocohua'ijë Jerusalén pa'icohua'ipi. Jaje jai pai sehuojëna, cui'ne Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ijë sehuohuë, te'ohua'ise'e.

Estebanre Tseañe

⁸ Maija'quë isi tutu de'oyere pare paquë'ni Esteban pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o ñhopi, pai daripë pa'icohua'ire.

⁹ Jaje yo'okuëna, ñani Jo'yaohua'i pa'isicohua'ipi eta huajësicohua'i hue'yo huë'e pa'icohua'ipi cui'ne Cirene acohua'ipi, Alejandria acohua'ipi, cui'ne Cilicia acohua'ipi, cui'ne Asia yeja acohua'ipi Estebanre sañope ca huëohuë.

¹⁰ Ca huëosicohua'ita'a ca ti'añe pahuë, de'o joyo isiyepi ta'ñerepa caquëna, si'aye.

¹¹ Ja maca yureta'a Moisésre cui'ne Maija'quëre sañope caquëna, asahuë, caja'cohua'ire curipi saihuë.

¹² Sairena, jaohua'ipi si'a iti daripë paire ne huëohuë, jai co'a coca. Jaje ne huëorena, aiohua'i cui'ne cuañese'ë ye'yacohua'i Estebanre huajo huëohuë. Huajo huëoni tseani ca tëji ëjaohua'i quë'rona sahuë.

¹³ Jaje yo'ojë cui'ne coa cosoja'cohua'irejë nesicohua'ipi ñeje cahuë:

"Maija'quëre se huë'ere iquë ai sañope caquë api cui'ne cuañese'ëjë sañope caquë api.

¹⁴ Cui'ne Jesús Nazaret aquëpi Maija'quëre se huë'e nejoja'quë api. Nejoquë cui'ne Moisés maire jëcaise'ere tiñe ponaja'quë api, caquë api, iquë."

¹⁵ Si'aohua'i iti maca ñu'icohua'ipi cui'ne ëjaohua'ipi coní Esteban tsiare ñahuë, huiñaë tsiajé pa'iore pare hue'equëna.

7

Esteban Paire Sehuoye

¹ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaëre papi Estebanre seji'i.

"¿Më'ëre jaje yo'okuëre pani jaohua'i caye caquë?"

² Seina, Esteban sehuoquë capi:

"A'yëohua'i, cui'ne ja'quëohua'i, asajë'ë, yë'ë caquëna. Maija'quë de'okuëpi mai ai Abrahamna ñai ñhopi, Mesopotamiare pa'ina, Harán yejana ja saima'në.

³ Iñoquë capi: 'Më'ë yeja cui'ne më'ë cajeohua'ire jëoconi saijë'ë, yë'ë iñoja'a yejana.'

⁴ Caëna, Abraham Caldea yejapi etani Harán yejana sani paji'i. Pa'ina, pëca ja'quë juni huesëpi. Juquëna, jeteyo'je Maija'quëpi Abrahamre iye yejana dapi, yure mäsaru pa'i huë'ñana.

⁵ Jaje pa'iquëta'are iti yejana co'amaña necani isiyepi papi. Quëo tsa'cuja'toje isiyepi papi. Jaje pa'iquëta'are isija'quë a'ë ca nëopi, i ju'isi jeteyo'je i tsëcapë

tsəco pa'ija'core. Ja mu'seña cato Abraham mamajëre peoquë pa'inije jaje capi.

⁶ Yequeje cui'ne Maija'quëpi capi, ite: 'Më'ë tsëcapë acohua'ipi yequë pai yejare huero pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, jo'yaohua'ire pajë co'aye yo'oja'cohua'i a'ë, cuatrocientos ometëcarepa.'

⁷ Yequeje capi, Maija'quë: 'Yë'ëpi mësarute jo'yaohua'ire neni pasicohua'ire saija'quë a'ë. Ja jeteyo'je mësarü eta huajëni yë'ëre iye macapi necaijë pa'ija'cohua'i a'ë.'

⁸ Ca nëose'ere yo'ojajë caquë Abrahamre Diusupi cuañëpi, cui'ni ca'nire tējajë'ë, caquë. Jaje pa'ina, Abraham i mamaquë Isaacre ocho mu'seña coasiquë pa'ina, cui'ni ca'nihuë maca tēapi. Jaje cui'ne yo'opi, Isaacje i mamaquë Jacobre. Iquë Jacobpi si'aohua'ire i mamajëre jaje yo'opi, Israel pai doce tsëcapëa pëca ja'quëohua'i pa'ija'cohua'ireje.

⁹ Mai aipë Jacobo mamajëpi yo'jei Josére pëca ja'quëpi ai oina cui'ne oni cuañoñe peojë isi jeohuë, Egíptona sajjajë cajë. Jaje pa'iquëta'are Diusupi José ja're coní paji'i.

¹⁰ Pa'i si'aye i ai yo'oye huasopi. Coçai cui'ne ta'ñe yo'oye isipi. Isiquë cui'ne Egípto ëjaëre papi de'oye ite ñacai ja'ñeje necaji'i. Necaina, Josére Egípto pai ëjaëre hue'yopi. Cui'ne i Faraónrepa pa'i huë'e ñacaiquëre pare hue'yopi.

¹¹ Ja maca si'a Egípto yeja Canaán yeja aó ëa ju'iñe paji'i, ai yo'o mu'seña. Pa'ina, mai aipëje añe ti peocohua'i paë'ë.

¹² Pa'ijëna, Jacobpi Egíptore aó pa'iji, asani i mamajëre mai aipëre jëjo saopi. Iye saise'e cato du'ru macarepa saise'e a'ë.

¹³ Tjjupë cayaye acore satena, Josépi i maja'yë jupëre yë'ë mësarü yo'jei'ë caquë quëapi. Jaje quëaquëna, asani Faraónpi ja tsëcapë aquë api caquë Josére ñapi.

¹⁴ Ja jeteyo'je Josépi pëca ja'quë Jacobre cui'ne i tsëcapë setenta y cinco pai pa'icohua'ire Egíptona daijé'ë, caquë cuañëpi.

¹⁵ Jaje cuañëina, Jacob Egíptona sani paji'i. Pa'iquëpi juji'i. Jaje cui'ne i mamajëje jujuhuë, mai aipëje.

¹⁶ Ja maca tarase'e Siquemna sani cojena oá huesohuë. Abraham curipi Hamor mamajëre hueroquë pa'isi yejana oareña.

¹⁷ Maija'quë Abrahamre ca nëose'ere t'i'añe ja'i maca pa'ina, Israel pai jai pai jojo sateña, Egípto yeja. Jaje yo'oní jai pai pateña.

¹⁸ Jaje pa'i maca Josére ñama'quëpi yequepi Egípto pai ëjaë cuañe huëouña.

¹⁹ Cuañe huëoni iye ëjaëpi mai paire care payeje pa'ye caquë, co'aye yo'oquë tsire ja'a coasicohua'ire jeocojë'ë ju'ija'cohua'ire caquë cuañëpi, pëca ja'quëohua'ire.

²⁰ Ja mu'seña Moisés coa. Coaëna, Maija'quë sihuaquë ñapi, ite. Jaëni pëca ja'quëohua'ipi toaso ñañëohua'ire huë'ena ñajë pahuë.

²¹ Pa jajani jeocoye pa'ijëna, Faraón mamacopi ite iní mamaquëre pare ai de'huayeje pa'ye ai de'huaó.

²² Jaje pa'ina, Moisés cato Egípto pai ta'ñe yo'oyere ye'yesiquë paji'i. Jaje pa'ipi tutu caquëpi cui'ne yo'oyeje i case'eje yo'oquë paji'i.

²³ Cuarenta ometëcaña papi i paire Israel paire ñasi'i cuasapi.

²⁴ Cuaçaquëpi ñaquëna, Egípto paipi Israel paire co'aye yo'oquëna, ñani Moisés coçasi'i caquë yo'oquë Egípto paire huani jëopi.

²⁵ Moisés cato jaje yo'oquëna, ñani i cajeohua'ipi Diusu johua'ire hua-soja'quëre jëjo daoquë api cuasajajë caquë yo'opi. Yo'oquëta'are i cajeohua'ipi jaje cuasaye pahuë.

²⁶ Yo'osiquëpi ñatasi mu'se Israel paipi cayaohua'i sa'ñe uihuajëna, Moiséspi t'ipai. Ti'ani uihuama'pë pa'ijajë caquë capi: '¿Me neñu'ju te'e tsëcapëta'a sa'ñe uihuaye'ni?'

²⁷ Caquëna, iti se ai huaiquëpi Moisésre jëtëpi jëjo saoque capi: '¿Nepi më'ëre pai ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë ne de'huaja'quëre nere'ni?'

²⁸ ¿Ñamina'a Egipto paire huani jouse'ëje pa'ye yë'ëre huani jëosi'i caquë?'

²⁹ Caquëna, iyere asani Moisés Madián yejana cati saji'i. Sani jarote ti yejare huero pa'i caya mamajëre papi.

³⁰ Cuarenta ometëca tëto saisi maca, zarza ñëpi toa corohuërepa tsë'isicoja'a huiñaëpi ñai nëcapi, Sinaí cutihuëna cuene yejana.

³¹ Cani ñaheje pa'ye Moisés ñaquë iquere pa'ni cuasaquë ñapi. Jaje cuasaquë de'oyerëpa ñasi'i caquë tsiojai asapi, Ejaë yë'ore ñeje caquëna:

³² Yë'ë cato më'e aipë Diusu a'ë. Abraham, Isaac, cui'ne Jacob Diusu a'ë, Yë'ë: Jare asani Moisés iti ca hue'ña ñama'ë, ca'raquë coa tsasi huëouna.

³³ Ja maca Ejaëpi caëña: 'Dutajë'ë, quëo ju'iyë. Më'ë nëca hue'ña cato de'lo hue'ñare pa'ë.

³⁴ Egipto yejare pa'ijë yë'ë pai ai yo'oye tiñarepa ñaquë pa'iyë. Aiohua'ipi ai yo'ojë oijëna, asani huasosi'i caquë cajehuë. Jaje pa'iyë sëte daijë'ë, yë'ëpi më'ëre Egiptona jëjo saosi'i.'

³⁵ Israel pai coejë '¿nepi më'ëre pai ëjaëre cui'ne yëquë yo'oye ñaquë ne de'huaquëre nere'ni casiquëni?' Maija'quëpi pai ëjaëre cui'ne paire huasoquëre neni jëjo saopi, iohua'i quë'rona. A'ri soquë yë ñasiquë huiñaëpi coçaina, yo'o t'ijajuë caquë.

³⁶ Iquë Moisés mai aipëre Egiptopi etopi, pai yo'o t'ia ma'ñere yo'oquëna, cuarenta ometëcahuëña.

³⁷ Jare iquë Moiséspi capi, Maija'quëpi mësaruaquëni yë'ëje pa'ire neja'quë api, ite quëacaiquë pa'ija'quëre.

³⁸ Cui'ne jare iquë Moiséspi Israel pai ja're tsi'sini coca ca'aji'i, jeto cuene yejana. Jare ipi huiñaëre coca ca'aji'i, Sinaí cutihuëna. Jare ipi mai aipë ja're pa'aji'i. Cui'ne jare ipi pa'i cocarepa asapi, maire quëa ja'ñeje.

³⁹ Jaje pa'iquëta'are mai aipë cato sehuocaiye coehuë. Coejë Egiptona co'ñu'u cahuë.

⁴⁰ Jaje cajë Aarónre cahuë, yëquëre saja'a diusuohua'ini necaijë'ë. Huesyë. Me sa'repa yëquëre Egiptopi etosiquë Moisés neni jo'cuarepa nëiji, cahuë.

⁴¹ Jaje cani duruhuequëje pa'ire diusu api cajë de'huahuë. De'huani ite isiñu'u cajë nëicohua'ire huani isijë cui'ne jai pai tsi'sini iohua'i de'huasi diusure sihuajë yo'ohuë, Maija'quë api cajë.

⁴² Jaje yo'ojëna, Maija'quëpi jaohua'ire ña jujani jecopi ma'ñocohua'i ma'tëmo pa'icohua'ini secohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i toyapëna toyase'e pa'iji, ñeje:

Israel pai, ¿mësarua jeto cuene yeja cuarenta ometëca pa'i maca, Yë'ëre sihuajë de'oye señu'u cajë nëtërojaicohua'ire huani isijë, cui'ne co'amaña coa isijë yo'ore?

⁴³ Pahuë, mësarua jaje yo'oye. Coa ai jerepa Moloc diusu huë'ere hue'ejë sajë, Cui'ne Refán diusu ma'ñoconi hue'ejë sajë

Cui'ne mësarua señu'u cajë de'huasi diusuohua'ini hue'ejë sajë yo'ohuë. Ja do'ire mësarute yë'ëpi Babiloniana jëjo saoja'quë a'ë.

⁴⁴ Ja maca cato mai aiohua'i ca'nipi nesi huë'ere pahuë, Maija'quë ja're. Jaje yo'oñu'u, cajë nejaquë nese'ere iño huë'ere. Ja huë'e cato Moisésre

Maija'quë caquë ññoni ñeje pa'iore nejë'ë caquë cuañese'eje pa'iore nesico paji'i.

⁴⁵ Ja huë'e mai aiohua'i tsoe pasiconi Josué ja're daicohua'ipi te'e iohua'i daiyeje dahuë, yecohua'i yeja jio maca Maija'quëpi iohua'i ñajëna, yequë paire nejo maca. Jaje pahuë, ja huë'e David pa'i macaja'a.

⁴⁶ Pajë pa'icohua'ini Davidpi Maija'quëre de'oye ña cuañoquëpi Jacob Diusu huë'e necasi'i cuasapi.

⁴⁷ Cuasaquëta'a papi. Necaiye paquëna, mamaquë Salomónpi necaji'i.

⁴⁸ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë irepa cato pai nesi huë'ere pa'ima'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaiquëpi capi, ñeje:

⁴⁹ Ma'tëmo cato yë'ë pa'i huë'ña'ë. Yë'ë ñu'i cuañe huë'ña'ë. Yeja cato yë'ë quëo meñe tsa'cupa huë'ña'ë.

¿Jaje pa'ito me yë'ë huë'e necaija'cohua'i a'ni? caji, Ëjaë.

¿Jero a'ni, yë'ë pëa huajëja'to?

⁵⁰ Si'aye yë'ë ne saose'epi pa'ito.

⁵¹ Jaje pa'iquëta'are mësarü cato nuñirepa asajëta'a nuñere pare yo'oyere coecohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi cajonoaje asama'cohua'ipi cui'ne joñoaqe ti Maija'quëre cuasama'cohua'i a'ë, mësarü. De'hue Maija'quë joyore sañope yo'ocohua'i a'ë. Aiohua'i pa'ise'eje pa'iohua'i a'ë.

⁵² Jaje pa'ina, ¿jequë a'ni, Maija'quëre quëacaiquë mësarü aiohua'i co'aye yo'oye pasiquë? Ti peoji, te'ije. Jaje pa'ina, co'aye yo'ojë huani jeohuë, nuñirepa pa'i dai ja'ñere quëacohua'ire. Yure ipi nuñirepa pa'ipi daquëna, mësarupi tseani huani jeohuë.

⁵³ Mësarü huiñaohua'ipi cuañese'e isijëna, isicohua'i de'oye sehuocaima'pë pa'iyë." Jare capi, Esteban.

Estebanre Huani Jeoñe

⁵⁴ Jaje caquëna, asani Estebanre ai pëijë cuji qui'cohuë.

⁵⁵ Jaje yo'otoje Esteban cato de'o joyo tímësiquëpi ma'tëmore ñaquë Maija'quë de'oyere pare ñapi. Ñaquë cui'ne Jesure ñapi, Maija'quë ëja të'hui quë'rore nëcaquëna.

⁵⁶ Ñani capi:

"Ina ma'tëmo hui'yosiconi ñañë, cui'ne Jesupi Maija'quë ëja të'huire nëcaquëna."

⁵⁷ Caquëna, asani pëijë cajonoa pë'pëni cuijë ina da tome daë'ë.

⁵⁸ Da tome dani tseani pai daripëpi etoni quëna pëapi jea huëahuë, co'aye yo'oque api cajë. Huaicohua'ipi iohua'i caña du'teni te'e posë Saulo hue'equëna, isihuë, isihue, ñacaijë'ë cajë.

⁵⁹ Quëna pëapi jeajëna, Estebanpi Maija'quëre sei capi:

"Ëjaë Jesús, yë'ë joyo më'ëpi de'huacaijë'ë."

⁶⁰ Cani ja maca do're ja'runi ai tutu capi:

"Ëjaë yë'ere huaicohua'i yo'ose'e saima'ë pa'ijë'ë." Jare cani juji'i.

8

¹ Juni huesëquëna, iti maca Saulo nëcaquë ñaquëpi. De'oji, Estebanre huaise'e cuasaquë ñapi.

Sehuosicohua'ire Saulo Yo'oye

² De'o paire papi Estebanre ai oijë ta jeohuë.

³ Jare yo'ojëna, Saulo cato sehuosicohua'ire huë'ña ñape cacaquë ëmëohua'ire, nomiohua'ire, quërë etoquë co huë'ñana cosi'i caquë yo'opi.

Samaria Paire De'o Coca Quëaye

⁴ Jaje yo'ojëna, Jerusalënpi etasicohua'ipi si'a hue'ña saijë huaso coca quëahuë.

⁵ Quëajëna, iohua'i aquë Felipepi Samaria daripëna sani Jesús coca quëapi.

⁶ Quëaque pai yo'o t'ia ma'ñe yo'opi. Yo'oquëna, ñajë si'aohua'i tsi'sini ai asahuë, Felipe caye.

⁷ Jai pai huati quë'iohua'i pa'isicohua'ipi huatire eto sao cuañohuë. Huatiahua'ipi etajë cuijë etahuë. Cui'ne jai pai cu'ima'cohua'ijë, cui'ne do'pëjë cu'icohua'ijë co'yasicohua'i paë'ë.

⁸ Ja yo'o do'ire ja daripë acohua'i ai sihuahuë.

⁹ Ja sihua hue'ñare te'i ëmë Simón hue'equë ja'në dahuë pa'isiquë paji'i. Samaria paire care payejë caquë jerepa pa'i a'ë caquë yo'osiquë paji'i.

¹⁰ Jaje pa'ini si'aohua'i a'ricohua'i maña cui'ne jaicohua'ina conï i caye asacajë cahuë:

“Iquë api, irepa Maija'quë tuture paquërepa cahuë.”

¹¹ Jaje cajë ite de'oye i caye sehuocaë'ë. Tsoe hue'ña noni i dahuë ñañepi yo'oquë care payejë caquëre sëte jaje sehuocaë'ë.

¹² Jaje yo'ojë pa'icohua'ipi Felipe quëayere asani Maija'quë cuañe te'te ayere cui'ne Jesucristo ayere asani ëmëohua'i cui'ne nomiohua'i sehuohuë. Sehuoni oco do cuañohuë.

¹³ Do cuañojëna, i Simónque sehuoni oco do cuañoni ai de'oyere pare pai yo'o t'ia ma'ñere ñaquë ai de'oyere pa'ni cuasaquë Felipe ja're te'e cu'i huëopi.

¹⁴ Samaria paipi Maija'quë coca sehuorena, Jesús doce soisicohua'ipi asani Jerusalén pa'icohua'ipi Pedrove cui'ne Juanre jëjo saohuë, Samariana.

¹⁵ Jëjo saorena, sani Samaria sehuosicohua'ire Maija'quëre seccacae'ë, de'o joyore pajajë cajë.

¹⁶ Jesús mai Ejaë mamipi do cuañosicohua'ita'a ja yë'ta'a de'o joyo peocohua'i paë'ë.

¹⁷ Ja do'ire Pedro cui'ne Juanpi jëñapi jëjo pajë Maija'quëre sejëna, de'o joyore isi cuañohuë.

¹⁸ Jëñapi Jesús jëjo saocohua'ipi jëjo pajë sejëna, Maija'quë joyore isiña. Isina, ñani Simónpi curipi huerosi'i cuasaquë caëña.

¹⁹ “Isijë'ë, ja tuture pare yë'ëje isina, ja tutupi yë'ëpi jëñapi patoquë seina, de'o joyore isi cuañoja'cohua'ire.”

²⁰ Caquëna, Pedropi ite capi:

“Më'ë curiquë ja're më'ë ne huesëye pa'iji. Maija'quë isiye curiquëpi hueroye peoji.

²¹ Maija'quë ña hue'ña më'ë nui joyo peoyë. Jaje pa'ina, ja tutupi isi cuañoñe peoji, më'ë.

²² Më'ë co'aye cuasayere jëcocojë'ë. Jëconni mai Ejaëre sejë'ë. Seina, de'hue oni yeje'ñe pa'i api, më'ë jaje cuasase'e.

²³ Yecohua'ipi de'oye yo'ojëna, ñani sihuama'ë. Ñañepi më'ë timësiquëpi pa'ina, ñaquë cayë. Ja do'ire më'ë co'aye cuasayepi huësiquëre paji, më'ëre.”

²⁴ Caquëna, Simónpi capi:

“Mësarupi yë'ë do'ire seccacajë'ë, Ejaëre. Si'aye mësarü case'eje pa'ye tëtö saiye pajaj'core yë'ëre.”

²⁵ Iye a'ë, maire caquë Jesús yo'ose'e cajë quëajë cui'ne Maija'quë coca quëa tëjini Jesús jëjo saocohua'ipi Samaria yeja a'ri daripëana, de'o coca quëahuë. Quëa tëjini yureta'a Jerusalënna co'ihuë.

Felipe Cui'ne Etiopia Aquë Yo'ose'e

²⁶ Ja jeteyo'je mai Ējaë huiñaëpi Felipere capi:

“Huëni Jerusalén ma'ana saijë'ë, Gazana sai ma'ana huë'ehuë te'tena.”

Iye ma'a cato cuënesi yejaja'a sa sai ma'a paji'i.

²⁷ Caëna, asani Felipe huëni ja ma'aja'a saji'i. Saiquëpi ma'ana Etiopia paire tï'api. Jaë cato ëjaërepa paji'i. Etiopia ëjao curi de'huacaiquë paji'i. Jaëpi Jerusalénna Maija'quëre sesi'i caquë saisiquë paji'i.

²⁸ Jaje saisiquëpi i yejana co'iquë caballopi quërëcore ñu'i sai Maija'quëre quëacaiquë Isaías toyase'ere ñaquë saji'i.

²⁹ Saina, joyopi Felipere capi:

“Caballo quërëco quë'rona saijë'ë.”

³⁰ Caëna, Felipe tsiojai asaquëna, Isaías toyase'ere ñaquë caquë saji'i, Etiopia aquëpi. Ja maca ite seji'i:

“¿Asaquë më'ë, më'ë ñase'e?”

³¹ Seina, sehuopi:

“¿Me asa tï'añe'ni, iti quëaquëpi peoto?”

Cani Felipere yë'ë ja're mëni ñu'i saijë'ë caquë seji'i.

³² Toyasico i ñasico cato ico paco'ë, ñeje caco:

Huai hue'ñana yëi ñamare sayeje pa'ye sahuë, ite.

Sarena, tëacohua'i ña hue'ñana yëi ñama memëñe pañeje pa'ye memëñe papi.

³³ Teaye pa'i paji'i. Jaje pa'ita'are nuñerepa de'oye ite necaiye pahüë.

Iye yeja pa'iquëni i pa'iyë naë tëa jeoñere, ¿nëpi cacaija'cohua'i a'ni, i tsëcapë?

³⁴ Etiopia aquëpi Felipere seji'i:

“Quëare pajë'ë, yë'ëre. ¿Neni caquë'ni, Maija'quëre quëacaiquë ija'a co'ye caquë panita'a yequëni caquë?”

³⁵ Caquëna, ja maca Felipe Etiopia pai ñasico acopi toyase'e cayëpi huëoni Jesús aye de'o coca quëapi, ite.

³⁶ Quëaquëna, oco quë'roja'a sa sai Etiopia aquëpi capi:

“¿Ina oco iñore pa'tji, yë'ëre doye de'oma'quë?”

³⁷ Caquëna, Felipepi capi:

“Më'ëpi si'a joyorepa de'oye sehuaquë pa'ito doye de'oji.”

Caquëna, iipi capi:

“Jesucristo Maija'quë mamaquë api asayë, yë'ë.”

³⁸ Caëna, ja maca omejani si'a jupë sayahua'i Felipe cui'ne Eunuco cono oco quë'rona sa cajëni Felipepi oco dopi.

³⁹ Do tējini tūmasi maca mai Ējaë joyopi Felipere sapi. Tirona saëna, Etiopia aquë tïjupë ñama'ë paji'i. Jaje pa'iquëta'are sihuaquë saji'i.

⁴⁰ Felipe cato Azoto daripëre paji'i. Pa'i pai ñape dari Maija'quë coca quëaquë Cesarea daripëna tï'api.

9

Saulo Sehuoye

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Jaje yo'oye pa'ina, Saulopi Jesure sehuosicohua'ire huasi'i caquë yo'oquëpi Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa quë'rona saji'i.

² Sani ite seji'i: Toyacaijë'ë, Damasco pai tsi'si huë'ñana, si'aye yë'ëpi cacani co'equë Jesure sehuocohua'ire ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'ireje tsëani huëni Jerusalénna dani coja'quëre capi. Caquë seina, toyacaquëna, saji'i.

³ Sai je'nërepa Damasco quëno macare pa'ina, ma'tëmopi Saulona miañerepa ju'api, si'aëre cuasama'tore papi.

4 Ju'aquëna, yejana tani yè'ose'e caquëna, asapi:
 “¿Saulo, Saulo, Me yo'oquë yè'ère josa yo'oquë'ni?”

5 Caquëna, Saulopi seji'i:

“¿Ëjaë, më'ë iqueipi caquë'ni?”

Caquëna, yè'ose'e sehuopi:

“Jesu a'ë, yè'ë. Më'ë sañope yo'oquë a'ë. Tsoa tarapë jëjësë ñaca quë'iopi duruhuequëre jëjo saojëna, huequëpi tarapëna co'ye titoquë pani a'si ju'iquë api, më'ë cui'ne yo'oyë, huequë yo'oyeje pa'ye.”

6 Caquëna, Saulopi quëquëni tsasiquë capi:

“¿Yè'ë Ëjaë, iquere yo'oja'quë a'ni, yè'ë?”

Caquëna, capi:

“Huëni ja daripëna cacajë'ë. Jaropi më'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji.”

7 Caquëna, Saulore cöcöhua'ije asahuë. Asajëta'a iti caquëre ñama'pë ai quëquëni cama'pë pa'ë'ë.

8 Pa'ijëna, Saulo yejapi huëni ñacoa sëtaquëta'a ñama'ë paji'i. Jaje ñama'ë pa'ina, ite cöcöhua'ipi jëtëna tseajë Damasco sahuë.

9 Sarena, toaso mu'seña ñama'quëpi, aima'quëpi, cui'ne ucuma'quëpi coa paji'i.

10 Pa'ina, Damasco daripëre te'i Jesure sehuosiquë paji'i. I mami cato Ananías hue'equë paji'i. Pa'ina, jaëna cani ñañeje pa'yeja'a mai Ëjaëpi ñaini capi:

“¡Ananías!”

Caquëna, capi:

“Ëjaë, pa'iyë.”

11 Sehuoquëna, mai Ëjaëpi ite capi:

“Huëijë'ë. Huëni saijë'ë, Nui ma'a hue'yosi ma'ana. Sani iñore Saulo Tarso aquë pa'iquë' caquë sejë'ë. Judas huë'ena Maija'quëni sei pa'iji.

12 Pa'iquëpi cani ñañeje pa'yeja'a ñapi. Te'i ëmë Ananías hue'equëpi dani jëñapi ite jëjo paquë ñaja'quë caquë seccaina, Maija'quëre.”

13 Caquëna, asani Ananíaspi capi:

“Ëjaë, iquëpi Jerusalén daripë pa'icöhua'ire, më'ère sehuocöhua'ire ai sañope co'aye yo'o'oji jai pai cajëna, asahuë, yè'ë.

14 Jaje pa'ipi yure iñona daji'i, Maija'quë huë'e ñacaicöhua'i ëjaëohua'i cuañesi tutupi si'aohua'ire më'ère secohua'ire tseseni huëni sasi'i caquë.”

15 Caquëna, Ëjaëpi capi:

“Jaje pa'ita'are sani ñajë'ë. Yè'ëpi ite soihuë, yè'ë cocare Israel paire quëacaiquë, cui'ne yequë paire quëacaiquë, cui'ne ëjaohua'ire quëacaiquë pa'ijaquë caquë.

16 Yè'ë coca quëa do'ire ipi ai yo'oye pa'i ja'ñere ite iñosi'i.”

17 Caëna, Ananíaspi Saulo pa'i huë'ena sani cacani i jëñapi Saulore patoquë capi:

“Saulo, yè'ë yo'jei, Ëjaë Jesupi yè'ère ma'aja'a më'ère daina, ñasiquëpi jëjo daopi. Më'ëpi ñaquë pa'ijaquë caquë, cui'ne Maija'quë joyo quë'i pa'ijaquë caquë.”

18 Ca macarepa ñacoa pa'ise'epi so'coje pa'yepi tomepi. Tomeina, de'oye ñaquë de'oni huëni oco do cuañopi.

19 Do cuañosi jeteyo'je, ao ani, tutu tsi'soni, Damasco sehuosicöhua'i ja're pëani tsoe maca mu'seña paji'i.

Damasco Paire Saulopi Yëhuoye

20 Tutu tsi'sosiquëpi Israel pai tsi'si hue'ñana Jesucristo Maija'quë ma-maquë api, quëa huëopi.

21 Quëaquëna, si'a asacohua'ipi ai cuasajë co'a ju'ijë cahuë:

“Iquëpi Jerusalén pa'icohua'ire huëni Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaohua'ina sani isisi'i caquë daisiquë api.”

22 Jaje catoje Saulopi ai jerepa nuñerepa capi, Jesús cocare ca'raye peoyerepa. Ca'rama'ë quëaquë capi, Cristo api, mai huasoquërepa. Jaje quëaquëna, Israel pai Damasco acohua'ipi asajë ai cuasahuë, ¿merepa neni ja jerepa caquë'ni? cajë.

Saulo Yahuerapa Saiye

23 Ai tsoe mu'seña quëaquë pa'ina, ñani Israel paipi Saulore huani jeoñu'u cuasahuë.

24 Cuasani yo'ojëna, Saulo de'hue asapi, iohua'i yo'oye huañu'u cajë si'a mu'señapi, cui'ne ñamiñapi daripë eta sa'noa ñape utehuë, Saulote.

25 Utejë pa'ina, Jesure sehuosicohua'ipi ñami jai do'rohuëna Saulote ayani jai daripë tēhuopaja'a meñe casahuë. Casarena, de'hue catipi. Jaje jëapi, de'hue.

Saulo Jerusalén Pa'iye

26 De'hue jëasiquëpi Jerusalénna Saulopi ti'ani Jesure ye'yecohua'i ja're coni pasi'i caquë yo'oquëna, jaohua'ipi sehuoma'quë api cuasajë ite ca'rahuë.

27 Ca'rajëna, Bernabépi Saulore Jesús jëjo saocohua'i quë'rona dani iñoquë quëapi, ite yo'ose'ere ñeje: Iquë Damasco ma'ana mai Ejaëre pare ñasiquë api. Mai Ejaëre papi ite coca caquëna asasiquë api, cui'ne Damasco daripëna ca'raye peoyerepa quëcoquë Jesús coca de'oye quëasiquë api, capi Bernabé.

28 Jaje quëaquëna, “de'oji,” careña. Saulo Jerusalénna pëapi. Pëani iohua'i ja're cui'i yo'oquë Jesús cocare ca'raye peoyerepa quëapi.

29 Israel paita'a griego cocapi cacohua'ire coca caquë cui'ne sañope cajëna, ije sañope caquë yo'opi. Quëaquëna, jaohua'ipi ite huañu'u cajë yo'ohuë.

30 Yo'ojëna, sehuosicohua'ipi asani Cesareana sahuë, ite. Jaropi yureta'a Tarso yejana jëjo saohuë, Saulore.

31 Ja maca si'aohua'i sehuosicohua'i Judea yeja pa'icohua'i, Galilea yeja pa'icohua'i cui'ne Samaria yeja pa'icohua'i sañope yo'oye jeorena, de'oye pa'i huëohuë. Pa'ijë joyo pa'iye ai tutu quë'iohua'i de'ohuë. De'ojë Maija'quë yëyere de'oye sehuocajë paë'ë. Pa'ijëna, de'o joyopi cocaina, si'a mu'señaja'a sehuocohua'ijë pa'ijë jai saë'ë.

Eneas Ne Co'yaye

32 Pedropi sehuosicohua'ire do'i ñasi'i caquë saisiquëpi Lida pa'icohua'ireje sehuosicohua'ire ñasi'i caquë saji'i.

33 Saisiquëpi ñaquëna, Jarote te'i ëmë Eneas i mami hue'equëpi, ocho ometëca uiquë paji'i, ti cui'ima'quëpi.

34 Pa'ina, Pedro ñani ite capi:

“Eneas, Jesucristopi më'ère ne co'yaji, huëni më caiñe de'huajë'ë.”

Ca macarepa huëji'i.

35 Huëina, ñasicohua'ipi Lida acohua'ipi cui'ne Sarón acohua'ipi Ejaë Jesu-cristore sehuohuë.

Dorca Ju'isico Huëiye

36 Ja mu'seña Jope daripëre te'o nomio sehuosico paco'ë. Io mami cato Tabita hue'ecopi, griego coca cato Dorcas caye pa'iji. Jao cato peocohua'ire de'oye cõcaico paco'ë.

³⁷ Jaje pa'ioipi ju'i huëoni juco'ë. Jucona, io ca'nihuë tsoani ëmëjele tu'rihuëna oahuë.

³⁸ Qani Pedrore esa Jopena daijë'të, tsoe nëiñe peoyerepa cajë huëojacohua'ire cayaohua'ire jëjo saohuë, sehuosicohua'ipi. Jope cato Lida quëno macare pa'iyë sëte. Jaje yo'ohuë, Pedropi Lidare pa'iji asani.

³⁹ Sani huëojëna, Pedropi johua'i ja're conï saji'i. Sa t'i'asi maca ju'isico ui huë'ñana ëmëjele tu'rihuëna ite sahuë. Sasi maca si'a hua'jeohua'i oijë io necaisi cañare ite iñohuë.

⁴⁰ Ja maca Pedropi si'aohua'ire eto saoni do're ja'runi Maija'quëre seji'i. Sesi jeteyo'je ju'isicore ñaquë capi:

“Tabita huëijjë'të.”

Caquëna, sëtani ite ñani huëni ja'ruo.

⁴¹ Ja'ruona, Pedropi io jëtëna tseani huëo nëcapi. Huëo nëconi sehuosicohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire soini huajëco pa'ico yure caquë iñopi.

⁴² Iye yo'ose'ere si'a Jope daripë pa'icohua'i asahuë. Asani jai pai Ejaëre sehuohuë.

⁴³ Iye yo'osiquëpi Pedro Jope daripëna pëapi. Pëani tsoe mu'seña maña Simón huë'ena, ca'ni de'huaquë huë'ena.

10

Pedro Cui'ne Cornelio

¹ Cesarea daripëre tel' ëmë Cornelio hue'yosiquë paji'i, cien soldado pai ëjaë. Capitán paji'i. I Cien soldado tsëcapë aquë mami cato Italiano hue'yosico paco'ë.

² Jaë cato de'oquë paji'i, Maija'quëre ca'raquëpi. Jaje pa'ipi si'a i huë'e acohua'i ja're Maija'quëre sei pa'iquë paji'i. Jaje pa'ipi peocohua'ire de'oye isipi, cocasi'i caquë judío paire, cui'ne si'a mu'seña Maija'quëre sei paji'i.

³ Pa'ipi te'e mu'se na'iquëna, tres pa'i maca canï ñañeje pa'ye ñaquëna, Maija'quë jëjo daoquë huiñaëpi i huë'ena cacapi. Cacaquëna, tiñarepa ite ñapi. Ñaquëna, capi:

“¡Cornelio!”

⁴ Caquëna, ñni ñaquë quëquëni seji'i, ite:

“Ejaë, ¿Iquere yëquë'ni?”

Caquëna, huiñaëpi capi:

“Më'ë seña Maija'quë asaji, cui'ne më'ë peocohua'ire de'hue coçai yo'oyeje ñaji, Maija'quë capi, jaje pa'iyë sëte.

⁵ Yure ëmëohua'ire Jopena jëjo saojë'të, Simón Pedro hue'yosiquëre quërejajia'cohua'ire. Pedro cato yequë Simón huë'ere pëasiquëpi pa'iji.

⁶ Yequë Simón ca'ni de'huaquë huë'ere pa'iji. Ja huë'e cato jaira tëtëpare pa'iji.”

⁷⁻⁸ Maija'quë jëjo daosiquëpi saisi maca Cornelioipi ite necaicohua'ire cayaohua'ire cui'ne te'e soldadore soini i ñasele si'aye quëani Jopena jëjo saopi. Soldado cato Maija'quëre cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë paji'i. Jaje pa'ini Cornelioje de'oye cuasaquë jëjo saopi.

⁹ Jëjo saouna, se ñatas mu'se ja yë'ta'a ma'are saijë je'në Jope quëno macare pa'ijëna, jopo mu'serepa pa'i maca Pedropi huë'e ëmëjele totona mëji'i, Maija'quëre sesi'i caquë.

¹⁰ Ja yë'ta'a aore cua'cojëna, aore ëaye nëi macapi canï ñañeje pa'ye ñapi.

¹¹ Ñaquëna, ma'tëmopi hui'yoni jai ca ca'tipëje pa'iona, cajesele sica quë'quesicona,

12 si'a nēicohua'ire, ujĭjē cul'icohua'ire cui'ne ja'lĭcōhua'ire ayasi tu'upi ye-jare pana cajeo.

13 Caje maca yē'ose'e ĭte jutapi ñeje:

“Pedro, huēni huani aĭjĕ'ĕ.”

14 Caquēna, Pedropi sañope capi:

“Pasi'i, Ējaē. Ai ma'ñe a'ĕ. Si'si a'ĕ. Si'siohua'ire yē'ĕ ti aĭma'quē a'ĕ.”

15 Caquēna, tĭjupĕ yē'ose'e ĭte jutaēña:

“Maija'quē si'si peoye nese'ere si'si a'ĕ caye peoji.”

16 Jaje toasoñe pa'ye Maija'quē ĭte ca tĕjini co'amaña ayasi tu'ure ma'tĕmona mĕa huesopi.

17 Mĕa huesouna, Pedro ħmerepa yo'o ja'ñere jaje pa'ye ĭño u'ni? caquē ai cuasaquē paji'i. Pa'ina, Cornelio jĕjo saosicohua'ipi jato sa'ro quĕ'rōna tĭtahuē, ħSimón huē'e jerore pa'ico'ni? cajĕ seni asajĕ daicohua'ipi.

18 Jaohua'i tĭtani tutu cajĕ sei'ĕ: ĭño Simón hue'equĕpi cui'ne yequē mami Pedro hue'equē pa'ima'quē cajĕ sei'ĕ.

19 Jaje seni asajĕna, Pedro cato ja yĕ'ta'a ĭ ñase'ere cuasaquē paji'i. Pa'ina, de'o joyopi capi, ĭte:

“Ina, mĕ'ĕni toaso ĕmĕohua'i co'erojaiñĕ.

20 Huēni ĭohua'i ja're saijĕ'ĕ, jĕa coeye peoyerepa. Yĕ'ĕ jĕjo daosicohua'i a'ĕ.”

21 Caēna, Pedro cajeni capi:

“Yĕ'ĕ a'ĕ, mĕsaru co'equē. ħĭquena date'ni?”

22 Caquēna, ĭohua'ipi cahuē:

“Yĕquē cato Cornelio jĕjo daocohua'ipi daĕ'ĕ. Maija'quē huiñaĕpi mĕ'ĕni soijatena. Cornelio huē'ena dani quĕaquēna, ĭpi mĕ'ĕ quĕaye asajaquē caēna, asani Cornelio, soldado pai ĕjaĕpi jĕjo daoquēna, daĕ'ĕ. Nuñe pa'iquĕpi, Maija'quĕre sequĕpi, cui'ne si'a judío pai de'oye yo'oquĕ api cajĕ oiquĕpi jĕjo daocohua'i a'ĕ.”

23 Cajĕna, Pedropi capi: “Cacani pĕajĕ'ĕ.” Caēna, cacani ĭ ja're cōni pĕahuē, ja ñami. Ñatasi mu'se Pedropi ĭohua'i ja're cōni saji'i. Saina, ĭte coñu'u cajĕ Jope acohua'ijĕ ĭ ja're saĕ'ĕ, Maija'quĕre sehuosicohua'ipi.

24 Jaje saiscohua'ipi se ñatasi mu'se Cesareana tĭ'ahuē, Cornelio cui'ne ĭ tsĕcapĕ cui'ne ĭ ai oi cajeohua'i cōni tsi'sini ute hue'ñana. Jaohua'i cato Cornelio huĕosicohua'ipi daisicohua'ipi paĕ'ĕ.

25 Pa'ijĕna, Pedropi huĕ'ena tĭ'acquēna, Corneliopi pĕpasi'i caquē etaquĕpi Pedrote yĕ'ĕ ĕjaĕrepa caquē do're ja'ruēña.

26 Ja'ruquēna, Pedropi ĭte naĕ huĕo nĕcoquĕ capi:

“Yĕ'ĕje mĕ'ĕje pa'i a'ĕ.”

27 Jaje ĭ ja're caquē sa cacaquē ñaquēna, jai pai tsi'sicohua'ipi paĕ'ĕ.

28 Pa'ijĕna, ñani Pedropi capi:

“Mĕsarupi asacohua'i a'ĕ, Israel pai ti tĭ pai ja're tsioye peoye. Panita'a yequē pai huĕ'ena cacaye peoye. Israel pai yo'oye jaje pa'iji. Jaje pa'iquĕta'are yĕ'ĕre Maija'quĕpi ye'yapi paire co'acohua'i a'ĕ, si'siohua'i a'ĕ caye pajĕ'ĕ caquē.

29 Jaje pa'ina, jaohua'i sani yĕ'ĕre sejĕna, ai cuasaye peoyerepa esa daĕ'ĕ. De'oji. Yureta'a quĕajĕ'ĕ. ħĭquere cajĕ yĕ'ĕre soire'ni?”

30 Caquēna, Corneliopi capi:

“Pa'iji, cuatro mu'seña, iye ja'i maca na'iquēna, tres pa'i maca yĕ'ĕ huĕ'ere pa'i ao aima'quĕpi Maija'quĕre sei pa'ise'e. Pa'iquĕpi na'iquēna, Maija'quĕre señere seina, Maija'quĕ jĕjo daoquĕpi ai mia ju'i carepa ju'iquĕpi ñaini capi:

³¹ ‘Cornelio, mē'ē Maija'quēre seña Maija'quē asaji, cui'ne mē'ē peocohua'ire cocaiyeje Maija'quē ñaquē sihuaji de'oyerepa yo'oji caquē ñaji.

³² Jaje pa'iyē sēte yurepi ěmēohua'ire Jopena jējo saojē'ē, Simón Pedro hue'equēre quērējani iñona daja'cohua'ire. I cato yequē Simón huē'ere pa'iji, jajē yequē Simón cato ca'nipi de'huaquē api. I huē'e cato jaira tētēpare pa'iji, capi, yē'ere.

³³ Caēna, asani esa mē'ere quērējajia'cohua'ire jējo saohuē. Jaje jējo saouna, yure mē'ēpi daquēna, de'oji. Maija'quē coca asañu'u cajē yēquē tsi'sisicohua'ipi pa'iyē, mē'ere mai Ējaērepa cajē'ē caquē isiyere caquēna, asañu'u, yēquē.”

Pedro Quēaye

³⁴ Caquēna, Pedropi quēapi:

“Yureta'a asayē, Maija'quēpi paire cui'ne pa'iohua'ise'ere ñaquē pa'iyē.

³⁵ Jaje pa'ina, Maija'quē cato si'a paire ite de'oquēre pa'ni cacohua'ire cui'ne nuñerepa yo'ocohua'ire de'oji caquē ñaji, coa si'a tsēca acohua'ire.

³⁶ Jaje pa'ina, si'aohua'i Ējaē Jesucristoja'a de'oye pa'iyē tī'añere, Maija'quē i coca Israel paina isipi.

³⁷ Mēsarupi si'aohua'i asayē, Juan oco doquē cui'ne quēaquē yo'osi jeteyo'je Jesupi Galileapi huēoni si'a hue'ña judío pai pa'i hue'ña yo'ose'e cu'ise'e.

³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quēpi Jesús Nazaret aquēre de'o joyo tuture isipi. Isina, huatī tutupi yo'okuēna, ai yo'ojē pa'icohua'ire jujucaí cui'ne paire de'oye yo'ocai cuji'i, Maija'quēpi i ja're pa'i do'ire.

³⁹ Jaje yo'okuēna, yēquē ñasicohua'i a'ē, Jesús yo'oye. Jerusalēna cui'ne Judea yejana yo'okuēna, ñasicohua'i a'ē. Ja jeteyo'je yureta'a ite soquē sarahuana quē deoni huani jeohuē, judío paipi.

⁴⁰ Jaje huaisiquēta'a toaso mu'seña pa'i maca Maija'quēpi huajēquere huēopi. Huēoni yēquere iñopi.

⁴¹ Coa yēquēse'ere ñai iñopi. Si'a paire ñai iñoñe papi. Yēquē i tsoe sahua nēosicohua'ise'ere ñai iñopi. Jaje pa'ina, yēquē i ja're conī ucujē cui'ne aijē yo'ohuē, i huēisi jeteyo'je.

⁴² Jare jaēni Maija'quēpi ju'isicohua'ire cui'ne huajēcohua'ire ñani ca tējiquere nepi cajē quēaja'cohua'ini yēquere jējo daopi.

⁴³ Jaje pa'ina, tsoe Maija'quere quēacaicohua'i Jesús ayere cajē cahuē, ite Jesure sehuocohua'ipi iohua'i co'aye yo'ose'ere saí de'huani oni yeje cuañoja'cohua'i a'ē.”

Judío Pai Peocohua'ita'a Maija'quē Joyo Isi Cuaño'se

⁴⁴ Ja yē'ta'a Pedro caquēna, de'o joyopi i caye asacohua'ina tsio daji'i.

⁴⁵ Tsio daquēna, Israel pai sehuoye sehuocohua'ipi Pedro ja're daisicohua'ipi ai cuasajē ñahuē, Israel pai peocohua'ipi de'o joyore isi cuañojē,

⁴⁶ yequē pai cocapi cajē cui'ne Maija'quere de'oquere pa'ni cajē yo'ojēna.

⁴⁷ Jaje ai cuasajēna, Pedropi capi:

“Icohua'ire oco doye de'oji, mai isi cuaño'se'eye pa'ye de'o joyore isi cuañosicohua'ire.”

⁴⁸ Cani iohua'ire Jesucristo mamipi do cuañoñe pa'iji cani docaji'i. Ja jeteyo'je iohua'ipi Pedrorre cahuē, yēquē ja're tsoe mu'seña maña pēani pa'ijē'ē.

¹ Israel paɪ tsēca peocohua'ipi Maija'quē coca de'oyerepa sehuose'ere Jesús jējo saocohua'ipi cui'ne yēquē sehuocohua'ipi asahuē, Judea pa'icohua'ipi.

² Asani Pedropi Jerusalēna co'ina, Israel paɪ sehuoye sehuocohua'ipi i yo'ose'ere sañope cahuē.

³ Cajē ite sei'ē:

“¿Me yo'oquē Israel paɪ peocohua'i huē'ena cacani johua'i ja're cōni ai yo'o u'ni?”

⁴ Cajēna, Pedropi si'aye ite du'ru macarepa huēoni yo'ose'eje pa'ye jaohua'ire quēapi:

⁵ “Jope daripēre pa'i Maija'quēre sei cāni ñañeje pa'ye ñahuē. Ñaquēna, ma'tēmopi jai ca'tipēje pa'iona, ayasi tu'ure cajese'e sicapēa quē'quesiconā, yē'ē quē'rona casaēna, ñahuē.

⁶ Ayasi tu'ure ñaquēna, si'aohua'i nēicohua'i, añaje pa'iohua'i coti saihuēpi cu'icohua'i, cui'ne ja'jēcōhua'i paē'ē.

⁷ Pa'ijēna, yē'ere yē'ose'e jutapi: ‘Pedro huējijē'ē. Huēni huani aijē'ē,’ capi.

⁸ Caquēna, cahuē: ‘Pasi'i, Ējaē. Ai ma'ñe a'ē. Si'si a'ē. Si'siohua'ire yē'ē ti aima'quē a'ē,’ cahuē.

⁹ Caquēna, tɪjupē yē'ose'e yē'ere juta cōpi: ‘Maija'quē tsoa tose'ere si'si a'ē cama'ē pa'ijē'ē,’ capi.

¹⁰ Jaje toasoñe Maija'quē cui'ne pa'ye capi. Ca tējina, ayasi tu'upi ma'tēmona mēni huesēo.

¹¹ Ja macarepa toaso emēohua'i Cesarea yejapi jējo daosicohua'ipi yē'ere co'ecohua'ipi yē'ē pa'i huē'ena tɪtahuē.

¹² Tɪtarena, Maija'quē joyopi yē'ere cuañepi: ‘Iohua'i ja're cōni saijē'ē,’ caquē ‘ai cuasama'ē,’ capi. Caēna, asani saē'ē, icohua'i seis sehuosicohua'i ja're cōni. Sani si'aohua'i pa'i huē'ena cacahuē.

¹³ Cacarena, Maija'quē jējo daoquēre i huē'ena ñase'ere cui'ne ñaquēna, i case'ere quēapi. Jopena mē'ē jo'yare jējo saojē'ē, Simón Pedro hue'equēre daja'cohua'ire.

¹⁴ Jaēpi dani huaso coca quēaquēna, asani mē'ē cui'ne mē tsēcapē huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ē capi, quēapi.

¹⁵ Quēaquēna, asani yē'ēpi cocare quēa huēoquēna, de'o joyopi johua'ina daji'i, maire du'ru macarepa daise'eje pa'ye.

¹⁶ Ja maca mai Ējaērepa case'ere cuasahuē, ‘Juan cato ocopi dopi. Jaje pa'iquēta'are mēsaru cato de'o joyore isi cuañoja'cohua'i a'ē.’

¹⁷ Jaje pa'ina, Maija'quēpi maire Ējaē Jesucristore sehuocohua'ire isise'eje pa'ye isiru, ¿me sañope Maija'quē yo'o ma'ñe a'ē caye'ni?” Capi, Pedro.

¹⁸ Caquēna, asani Jerusalén acohua'i sehuosicohua'ipi sañope caye jēoni Maija'quē ai de'oyerepa yo'oji, cajē cahuē:

“Jaje yo'oquē judío paɪ peocohua'ire isiji, ite sehuoni ti pani huesēye tɪ'añe.”

Antioquía Pqi Sehuoye

¹⁹ Estebanre huani jēosi jeteyo'je Jesure sehuocohua'ire josa yo'o huēohuē. Josa yo'o huēorena, yecohua'ipi Feniciāna, Chipre saodohuēna, cui'ne Antioquía daripēna cati saē'ē. Saisicohua'ipi jaronā Israel paɪse'ere Maija'quē coca quēahuē. Yequē paireta'a quēaye pahué.

²⁰ Pajēta'are Chipre cui'ne Cirene quē'ro acohua'i sehuosicohua'ipi Antioquía daripēna tɪ'ani griego paire mai Ējaē Jesús de'o cocare quēahuē, judío paɪ peocohua'ina.

²¹ Mai Ējaē iohua'i ja're cōni pa'ina, de'oye quēajēna, jai pai ja'nē itire pa'ē cuasase'e jēoni Ējaē Jesuna sehuohuē.

²² Jaje yo'ojēna, sehuosicohua'i Jerusalén pa'icohua'ipi asani Bernabére Antioquía daripēna jējo saohuē.

²³ Jējo saorena, Bernabēpi tī'ani Maija'quēre sehuosicohua'ire Maija'quē de'oye yo'ocaiyere ñapi. Ñani ai sihuapi. Sihuaquē Bernabé yēhuopi, de'oyerepa. Ti jeoma'pē tuijē mai Ējaērepa case'eje, caquē yēhuopi.

²⁴ Bernabé cato ai de'oquē paji'i. Maija'quēre ai cuasaquēpi cui'ne de'o joyo timēsiquēpi paji'i. Jaje pa'ipi yēhuoquēna, asani jai pai sehuohuē, mai Ējaē case'ere.

²⁵ Ja jeteyo'je Bernabēpi Saulore co'esi'i caquē Tarso daripēna saji'i.

²⁶ Sani tī'ani ite Antioquía daripēna sapi. Sani jarona te'e ometēcahuē pēahuē, sehuosicohua'i ja're cōni. Pēani pa'ijē jai paire ye'yahuē. Jarona Antioquía daripēna du'ru macarepa Cristiano hue'yohuē, sehuosicohua'ire.

²⁷ Ja mu'seña Antioquiana tītahuē, Maija'quēre quēacaicohua'ipi Jerusalén daicohua'ipi.

²⁸ Tītasicohua'i aquēpi Agabo hue'equēpi nēcaquē capi, de'o joyopi quēaquēna, yequē mu'seña pa'i ja'ñere. Yequē mu'seña si'a huē'ña aiñe peoquēna, pai āi ēa ju'ija'cohua'i a'ē. Jaje tēto saji'i, Claudio César pai ējaērepa pa'i maca.

²⁹ Jaje caēna, asani Antioquía sehuosicohua'ipi Judea sehuosicohua'ire cocai ja'ñere isini jējo saofu'u cahuē, pai ñape cuasaye ja'ye.

³⁰ Cani isini yureta'a iti isise'ere jējo saohuē, Bernabé cui'ne Saulo ja're sehuosicohua'i aihua'ina Judeana.

12

Santiago Huaiye Cui'ne Pedrorre Coye

¹ Ja mu'seña pai ējaē Herodespi sehuosicohua'i acohua'ire josa yo'oquē,

² Santiago hua'tipi huani jeojē'ē cuañeina, huani jehuē, Juan maja'yēre.

³ Yo'orena, judío paipi ñani sihuajēna, Herodespi Pedrorreje tseani copi, sihuaja'cohua'i a'ē caquē. Iye cato yo'opi, levadura ne ma'ñe pan aijē tsi'si maca.

⁴ Jaje yo'oquē Pedrorre tseani co huē'ñana copi, cuatro tsēca soldado pai ñajē nēca huē'ñana, te'e tsēcapēre cuatro pa'iohua'i pa'i huē'ñana. I cato Egíptopi Maija'quē Israel paire etoquē pa'ise'ere cuasajē, tsi'si tējisi maca tseasiquēre etoni paire iñosi'i cuasaquē yo'opi.

⁵ Jaje pa'ina, Pedro cato tseca cuañosiquēpi paji'i, etama'quē cajē ña huē'ñare. Jaje pa'itoje sehuosicohua'i cato Maija'quēni sejē pa'ē, si'a joyorepa cuasajē Pedroni cajē.

Pedro Cosiquēni Maija'quēpi Etoye

⁶ Herodes ñamina'a Pedrorre etoni paire iñosi'i cuasaquēna, Pedro cato huēore caji'i, caya soldado paina quēna mepi se sēasiquēpi jopore pare ui. Caina, yequē soldado paipi paire co huē'e eta sa'rorre etama'quē cajē ñajē nēcahuē.

⁷ Jaje pa'i macarepa mai Ējaē huñāē si'a co tu'rihuē mia merepa ñai nēcapi. Ja maca Pedrorre pato sētoni capi:

“Esa huē'ijē'ē.”

Caquēna, jēña huese'e pa'ise'e joye tōmepi.

⁸ Ja maca Ējaē jējo daoquēpi capi:

“Mê'ë caña suñajë'ë, cui'ne zapatoje suñajë'ë.”

Caquëna, yo'oquëna, cui'ne yequeje capi:

“Mê'ë dëi ju'i caje suñani yë'ë ja're daijë'ë.”

⁹ Caëna, mai Èjaë jëjo daoquë jeteyo'je dani etapi, coa huesërepa. Mai Èjaë jëjo daoquëpi yo'oji, cuasama'ë paji'i, coa çani ñañë cuasaquëpi.

¹⁰ Cuasaquëta'a du'ru nëcajë ñacohua'ire sa tëto sani cayaye acohua'ire sa tëto sani yureta'a ma'ana eta hue'ñarepa acore tì'arena, ìose'e hui'yo eta sa'ro hui'yona, etani ma'aja'a te'e saë'ë. Jaje çoni saiquëpi mai Èjaë jëjo daoquëpi peo hue'ña saji'i, te'ire jeoni.

¹¹ Jeo saquëna, yureta'a Pedropi capi:

“Yureta'a asayë, Herodes ñamina'a yë'ëre yo'o ja'ñere cui'ne Israel pai yë'ëre yo'oye yëyere Èjaëpi asani ì hui'ñaëre huasoja'quëre jëjo daopi.”

¹² Jaje yo'ou cuasani Pedropi saji'i, Juan pëca ja'co María huë'ena Juanpi yequë mamije Marcos hue'equë pëca ja'co quë'rona. Jarote jai pai tsi'sicohua'ipi paë'ë, Maija'quëni sejë.

¹³ Pa'ijëna, Pedropi ma'a eta sa'rona tì'ani të'capi, soiquë. Soiquëna, asani te'o nomi tsìjo Rode jo mami hue'ecopi çnepi soiye'ni? cuasani sani ñasi'i caco eta sa'ro quë'rona ðaco'ë.

¹⁴ Dani Pedro yë'ore asani sihuaco eta sa'ro hui'yocaima'o co'ye huë'huë cacao, Pedropi eta sa'rore pa'iji quëasi'i caco.

¹⁵ Quëacona, ìohua'ipi ìote cahuë:

“Cuepeco, caco.”

Cajëna, cao:

“Nuñerepa cayë.”

Cacona:

“Pedrore ñacaiquë ma'tëmo aquë pa'ini.”

¹⁶ Cajëna, ja yë'ta'a Pedropi të'caye jeoma'ë paji'i. Pa'ina, hui'yoni ìte ñani ai quëquëhuë.

¹⁷ Quëquëjëna, jëtëpi cama'pë caquë yo'oni jeorena, ìte co hue'ñapi etose'ere quëapi. Quëaquë capi:

“Santiagore cui'ne yecohua'ire sehuosicohua'ire quëacaijë'ë, yë'ëre etose'ere.”

Cani yequë hue'ñana saji'i.

¹⁸ Ñata tòmese maca Pedro peoquëna, soldado pai ai cuasajë huesëjë sa'ñe ai yo'ojë cahuë.

¹⁹ Yo'ojë cajëna, Herodespi cuañepi, Pedrore co'ejë'ë caquë. Cuañëina, co'e jujahuë. Co'e jujarena, de'oye ñajë'ë casicohua'ipi ñama'pë pa'isicohua'ire huani jeojë'ë, cuañepi. Cuañëina, huani jeohuë, soldado paire. Jaje yo'osi jeteyo'je Herodes Judea pa'ïye jeoni Cesareana sani paji'i.

Herodes Ju'ise'e

²⁰ Herodes Sidón paire cui'ne Tiro paire pëi paji'i. Pa'ina, ìohua'ipi pai ëjaë Herodesre ca de'huañu'u, cajë te'e. Jaje yo'oñu'u cahuë. Casicohua'ipi ì quëno macarepa çocai pa'iquë Blasto hue'equëna cajeohua'i de'ohuë. De'oni jãëja'a se'i'ë, Herodesre de'oye pëima'ëna, pa'iyere. Tiro cui'ne Sidón pai cato Herodes yejana ço huerocohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, jaje yo'ohuë.

²¹ Jaje yo'osicohua'ini yequë mu'se Herodespi capi, ja mu'se pai tsi'siye pa'iji, caëna, tsi'sirena, de'o cañarepa suñasiquëpi ì ñu'i paire cuañe hue'ñana ja'runi cocare capi, paire.

²² Caquëna, asacohua'ipi tutu cuihuë. Ñeje cajë:

“Maija'quëpi caji, paipi caye paji.”

²³ Cajëna, Ējaë huiñaëre jëjo daoquëpi ju'iñe nepi, ite, jare iti yo'ojë ca macapi. Neina, pecona ao juji'i. Maija'quëre jerepa pa'ipi cacaima' do'ire juji'i, ija'a co'ye Maija'quëje pa'i a'ë caquë sihuaquë asa do'ire.

²⁴ Jaje yo'ojë pa'ijëna, Maija'quë coca cato jerepa jai saji'i. Jai saina, si'a hue'ña iti cocare quëahuë.

²⁵ Bernabé cui'ne Saulo co'amaña ne tējini Jerusalénpi co'ijë Juanreje dahuë, yequë mami Marcos hue'equëreje.

13

Bernabé Cui'ne Saulo Yo'o Huëoye

¹ Antioquia yejare Maija'quëre quëacaicohua'i cui'ne Maija'quë coca ye'yacohua'i paë'ë, sehuosicohua'i ja're coní. Icohua'ipi paë'ë, Bernabé, Simón yequë mami Negro hue'equë, yequë Lucio Cirene aquë paji'i, Manaén paji'i, (Herodes ja're ai de'osiquë Galilea yeja cuañequë pa'isiquë) cui'ne Saulo paji'i.

² Jaje pa'icohua'ipi te'e mu'se aimacohua'ipi mai Ējaëre sejëna, de'o joyopi capi:

“Jaohua'ire Bernabére cui'ne Saulore jëjo saojë'ë, yë'ë nejajë caquë soise'le neja'cohua'ire.”

³ Caëna, aimapë Maija'quëre seni tējini jaohua'ire jëñapi jëjo pajë secacani jëjo saohuë, se ñajë saijë'ë cajë.

Chipre Paire Yëhuoye

⁴ Maija'quë joyopi jëjo saocuëna, saicohua'ipi Bernabé cui'ne Saulo saë'ë, Seleucia daripëna saicohua'ipi. Jaropi jai yohuëna aya mëni Chipre hue'le saodohuëna saë'ë.

⁵ Saicohua'ipi Salamina yo sa'rona ti'ani judío pai tsi'si huë'ñana Maija'quë coca quëa huëohuë. Juan johua'ire cocasi'i caquë saisiquëje johua'i ja're paji'i.

⁶ Si'a saodohuë quëarojajë Pafos daripëna sa ti'ahuë. Ti'ani jarona ñahuë, Israel paipi dahuëpi Barjesús hue'equëre. Jaëpi Maija'quë cocare cayë caquë paire cosoquë yo'okuë paji'i.

⁷ Jaë dahuëpi Sergio Paulo ta'ñe asaquë ja're pai ëjaë ja're paji'i. Pa'ina, pai ëjaëpi Bernabére cui'ne Saulore quërëjajia'cohua'ire jëjo saopi, Maija'quë coca quëajëna, asayere yë.

⁸ Jaje yo'okuëta'are griego pai coca cato Elimas hue'equëpi dahuëpi pai ëjaë sehuoyere ësequë Bernabére cui'ne Saulore sañope capi.

⁹ Caquëna, Saulopi Pablo hue'equëpi Maija'quë joyo tímësiquëpi ite ai ñani, capi:

“¡Cosou, co'acquërepa, huati mamaquë si'aye de'oyere sañope yo'okuë ai! ¿Je yëhua Ējaëre sañope yo'oye jeoja'quë a'ni, më'ë?”

¹¹ Yure Maija'quëpi më'ëre si'sesipi. Si'sequëna, tsoe mu'seña ñama'ë pa'i cui'ne ësë miañeje ñama'ë pa'ija'quë a'ë, më'ë.”

Ca macarepa Elimas ñama'quë de'opi, ñamije pa'iose'ere ñaquë de'oni. Ja maca ite jëtëna tse'ejë cuaja'cohua'ini co'epi.

¹² Jare ñani ai de'oyere pa'ë, Ējaë aye ye'yaye cuasaquë pai ëjaë sehuopi.

Pablo Cui'ne Bernabé Antioquiare Pa'iyë Pisidia Yejare

13 Pablo cui'ne ite cōcohua'i jai yohuēna aya mēni Pafos daripē jēoni Perge daripēna tī'ahuē, Perge daripē Panfilia yeja quē'ro acona. Jaronā Juan jēoni Jerusalēna co'ipi.

14 Perge sa sani Pisidia yeja quē'ro daripēna Antioquíana tī'ahuē. Tī'ani huajē mu'se pa'ina, Israel pai tsi'si huē'ena cacani ja'ruhuē.

15 Ja'runi űu'ijēna, tsi'si huē'e ējaohua'ipi cuañese'e cui'ne Maija'quēre quēacaicohua'i toyasi pēpē űa tējini cahuē:

“A'yē dohuē, paire yēhuoye pa'ito quēajē'ē, yurepi.”

16 Carena, ja maca Pablo huēni nēcani jētēpi cama'pē caquē ja'jēni capi:

“Ēmēohua'i Israel pai cui'ne si'aohua'i yequē pai Maija'quēre ca'racohua'i asajē'ē.

17 Israel pai Diusupi mai aohua'ire jo'ya nepi. Jo'ya neni jaohua'ija'a jai pai jojo saiye nepi, yequē pai yeja Egíptore pa'i maca cui'ne ja jeteyo'je i tutupi yo'oque etopi, ja yeja pa'isicohua'ire.

18 Etouna, Israel paipi cuarenta ometēca pai peo hue'ña cuenesi yejaja'a cu'ijē yo'ojēna, Maija'quēpi iohua'ire de'oye űacaiji'i, yo'o jujama'ē.

19 Jaje yo'oque siete tsēcapēarepa Canaán yeja pa'icohua'ire nejopi, jaohua'i yejare mai aipēna isisi'i caquē.

20 Si'aye iye yo'oye cato cuatrocientos cincuenta ometēca paji'i. Ja pa'isi jeteyo'je yureta'a Maija'quēpi Israel pai yo'oyere űani ca tēji ējaohua'ire isipi, Maija'quēre quēacaiquē Samuel pa'i macaja'a.

21 Jaje yo'oye pa'ina, yureta'a sei'ē, yēquēre cuañe ējaēre pare necaijē'ē cajē. Sejēna, Maija'quēpi Cis mamaquē Saúlpi pai ējaēre necaji'i, cuarenta ometēca iohua'ire cuañeja'quēre. Jaē cato Benjamín tsēcapē aquē paji'i.

22 Pa'ina, jeteyo'je Maija'quēpi Saúlre pai ējaērepa pa'iyē jioni Davidna isipi, pai ējaērepa pa'iyē. Davidni Maija'quē capi, űeje: 'Isai mamaquē David cato yē'ē yēyere yo'osi'i cuasaji. Jaje pa'ipi, yē'ē űa hue'ñaje de'oye yo'oque api.'

23 Jaje pa'ina, i ca nēose'ejē pa'ye Israel paire huasosi'i caquē jējo daopi, Jesure. Jesús cato David tsēcapē aquē paji'i.

24 Ja yē'ta'a Jesús daima'nē Juanpi si'a Israel paire Maija'quē coca quēapi. Quēaquē capi, ja'nē cuasase'ere jēoni Maija'quēna pōnjē'ē. Pōnjējēna, oco doye pa'iji.

25 Casiquēpi je'nē i pani tējiye tī'acquēna, capi Juan: 'Yē'ē mēsaru cuasayeje pa'i peoyē. Yē'ē pa'isi jeteyo'je te'i jerepa pa'ipi daiji. Jaēre yē'ē i zapato dutacaiyeque peoquēpi, teaye pa'i a'ē.'

26 Jaje pa'iyē sēte ēmēohua'i Maija'quē do'ijē Abraham tsēcapē acohua'i, cui'ne mēsaru tīohua'i, Maija'quēre ca'rajē i yēyeje pa'icohua'i, iye huaso coca mēsaru asa ja'ñere jējo daose'e a'ē.

27 Jerusalén pa'icohua'i cui'ne iohua'i ējaohua'ijē Jesure huesējē coa paije pa'ire űahuē. űajē cui'ne huajē mu'seña űape pai tsi'si huē'epi Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'ere űanije asa tī'añe pahuē. Pajē jare iohua'ipi Maija'quēre quēacaicohua'i case'ere yo'o tī'acaē'ē, Jesure huani jēo maca.

28 Jesús co'aye yo'ose'ere tī'ama'pēta'a Jesure huani jēōñere Pilatopi soldado paina cuañejaquē cajē sei'ē.

29 Ja jeteyo'je yureta'a si'aye iye yo'o ja'ñere toyase'e cayere yo'o tējini soquē sarahua dequēni casani yejana tahuē.

30 Jaje yo'osiquēta'are Maija'quēpi ite huajēquēre huēopi.

31 Huēsiquēpi Jesús jai so mu'seña űaiquē iñopi, i ja're cōni Galileapi Jerusalēna saina, saisicohua'ire. Yure jaohua'ipi i coca quēacohua'i pa'iyē.

³² Jaje pa'iyē sēte yēquē mēsarute de'o cocare quēayē, mai aiohua'ire ca nēose'ere yo'o t̄i'api, mai pa'i maca i ca nēosi tsēcāpē acohua'ina.

³³ Ja i ca nēose'ere yo'o t̄i'acquē Jesure ju'isiquēni huajēquēre huēopi, Maija'quēpi. Salmos cayaye acore toyase'eje pa'ye yo'opi. Japi caji, ñeje: 'Mē'ē yē'ē mamaquē a'ē. Yurepi yē'ē mē'ē ja'quē a'ē.'

³⁴ Jaje pa'ina, Maija'quē yequē hue'ña toyase'aja' capi: 'Davidre isija'quē a'ē, ca nēose'ere. De'oyere pare nuñerepa ca nēose'ere isija'quē a'ē, mē'ere.' Jaje pa'ina, tsoe Maija'quēpi quēapi, ju'isiquēpi huēi ja'ñe cui'ne i capē ja'juñe pa ja'ñe.

³⁵ Jaje pa'ina, yequē hue'ña toyase'e caji: 'Mē'ē jo'yaē de'oquērepa capē ja'ju huesēye mē'ēpi ēseja'quē a'ē.'

³⁶ De'oji, yure jaje pa'iyē sēte casi'i. David cato Maija'quē ite cuañese'eje pa'ye i paire necani tējini juni huesēpi, i aiohua'i ju'ise'eje pa'ye. Jaje juni i capē ja'ju huesēpi.

³⁷ Jaje pa'iquēta'are jaē, Maija'quē huēosiquē Jesús capē cato ja'juñe papi.

³⁸⁻³⁹ Jaje pa'iyē sēte mēsaru Maija'quē do'ijēpi asaye pa'iji, Jesuja'a co'aye yo'ose'e oni yeje cuañoñe pa'iji, cajē. Jaje pa'ina, si'aye Moisés cuañese'e oni yejeye pase'ere Jesure ire pare asacohua'ire oni yejeye pa'iji, itire pa'ē.

⁴⁰ De'hua ñajē'ē, mēsaruna Maija'quēre quēacaicohua'i toyase'e tomequē iohua'i toyase'e cato caji:

⁴¹ Nuñere pare ñajēta'a co'aji cajē coecohua'i, ne huesējē'ē.

Mēsaru pa'i mu'seña yē'ēpi co'amañare nequēna, Yecohua'ipi mēsarute quēatoje care payē cajē sehuocaiye paja'cohua'i a'ē.'

⁴² Judío pai tsi'si huē'epi Pablo cui'ne i cajeohua'i cōni etajēna, tsi'nēna, judío pairepa peocohua'ipi cahuē: Yequē semana huajē mu'se pa'ina, cui'nare quēajē'ē, yēquēre.

⁴³ Ca tējisi maca tsi'si huē'epi Pablo cui'ne Bernabé saijēna, jai pai judío paipi cui'ne judío pai peocohua'ipi judío ye'yayena huero ye'yesicohua'ipi iohua'i ja're saē'ē. Saijēna, iohua'ipi yēhuojē cahuē. Nuñerepa Maija'quē mēsarute oi soise'ere pa'ijē'ē, yo'o jujama'pē.

⁴⁴ Casicohua'ipi yequē semana huajē mu'se t̄i'aēna, ja daripē pa'icohua'ipi si'aohua'i tsi'siye ja'i maca jai pai tsi'sihuē, Maija'quē coca asañu'u cajē.

⁴⁵ Tsi'sijēna, ñani Israel paipi ēsejē oijē Pablo ai co'acquē api sañope ca huēohuē.

⁴⁶ Cajēna, Pablopi cui'ne Bernabēpi quēcōjē sañope cahuē, iohua'ire:

"Mēsaru judío pañi du'ru macarepa Maija'quē coca quēaye pa'iji. Pa'isiconi mēsarupi coejē cui'ne ti pani huesēyere paye cuasama'pēna, yure cato judío pai peocohua'ina sani quēaye pa'iji.

⁴⁷ Jaje pa'ina, Ejaēpi yēquēre cuañequē capi:

Si'a paire miacaija'quēre jeoñē, mēsarute.

Yē'ē huaso cocare si'a hue'ña so'o pa'icohua'ire quēcacajē'ē."

⁴⁸ Jaje caquēna, asani judío pai peocohua'ipi sihuajē si'aohua'i Maija'quē coca ai de'oye a'ē, cajē ti pani huesēyere t̄i'aja'cohua'i a'ē, caquē ña nēosicohua'ipi sehuohuē.

⁴⁹ Sehuojēna, jaje Maija'quē coca quēahuē, ja yeja pa'icohua'ire.

⁵⁰ Jaje sehuojēta'are judío paipi Pablōre cui'ne Bernabēre eto sañoñu'u cajē, de'o nomiohua'i ja're cui'ne de'o emēohua'ire cui'ne iti daripē ējaohua'i ja're coca cahuē, sañope jaohua'ire yo'oñu'u cajē cani sañope yo'ojē etohuē.

⁵¹ Etorena, saijē iohua'i nēcāñoa ya'ore t̄i'to tohuē, jaohua'i yo'oyere sañope cayere iñojē. Jaje yo'oni Iconiana saē'ē.

52 Jaje pa'iquëta'are iti sehuosicohua'i cato sihuahuë, de'o joyopi iohua'i ja're pa'ina.

14

Pablo Cui'ne Bernabé Iconiore Pa'iyë

1 Pablöpí cui'ne Bernabépi Iconiore pa'ijë judío pai tsi'si huë'ena cacani Maija'quë coca quëajëna, jai pai judío pai cui'ne judío pai peocohua'i sehuo-huë.

2 Sehuojëna, judío pai sehuoma'cohua'ipi sañope yo'ojajë cajë judío pai peocohua'ire cuñejëna, sehuosicohua'ire co'aye cuasa huëohuë.

3 Jaje co'aye cuasa huëo do'ire ai tsoe ja daripëna pëani Maija'quë coca de'oyerepa quëahuë. Quëajëna, Maija'quëpi pai yo'o ti'a ma'ñe yo'o tutu isiquëna, jaiye de'oyere yo'ohuë. Jaje yo'ojëna, Maija'quë oiye iohua'i quëaye do'i quë'yerepa pa'iyë iñopi.

4 Jaje pa'iquëta'are iti daripë acohua'ipi caya tsëca huasicohua'i paë'ë. Pa'ijë yecohua'ipi judío pai cayere de'oye a'ë, cacaë'ë. Cajëna, yecohua'ipi Ëjaë jëjo saocohua'i cayere de'oye a'ë, cacaë'ë.

5 Jaje cajë pa'ijëna, judío paipi cui'ne judío pai peocohua'ipi Pablöre cui'ne Bernabére co'aye yo'ojë quëna pëapi jëa jo'añu'u cajë iti daripë ëjaohua'i ja're coca caní te jaje yo'oye de'oji, cuasa nëohuë.

6 Cuasa nëose'ere asani Bernaböpí cui'ne Bernabépi catihuë, Listrana cui'ne Derbena Licaonia yejana cui'ne iti yeja yequë daripëa pa'iyena.

7 Catini jaroje quëahuë, de'o cocare.

Pablöre Quëna Pëapi Jëañë

8 Listra daripëre te'i ëmë tsj'nëna cu'ima'quë ai de'osiquëpi paji'i, coa ñu'iquëpi.

9 Coa ñu'iquëpi Pablo quëayere asaquë Maija'quëpi yë'ëre ne co'yaye pa'iji cuasaquë ñuji'i. Ñu'ina, Pablöpí jaje Maija'quëre cuasaye asani

10 ai tutu capi:

“Huëni nëcajë'ë.”

Caquëna, ca macarepa te'ere papi huëni nëcani cu'i huëopi.

11 Jaje Pablo yo'ouna, ñani Licaonia cocapi tutu cuijë cahuë:

“Diusuohua'ipi pajje pa'iohua'i de'oni mai quë'rona cajeni yo'oyë.”

12 Cajë Bernabéni diusu Zeus hue'yohuë. Hue'yojë Pablóni iti coca ca do'ire Hermes hue'yohuë. Listra pai diusu mamire hue'yohuë.

13 Ja maca yureta'a pai daripë caca sa'ro yë'quë macare diusu Zeuste se huë'e paquëpi iti huë'e ñacai ëjaëpi duruhuequëre cui'ne de'o joro nese'ere dapi. Dani Jesús jëjo saocohua'ire de'ocohua'ire pa'ni caquë sës'i, caquë yo'opi. Yo'oquëna, yecohua'ije j ja're señu'u, cajë yo'ohuë. Yo'ojë iohua'i ai yo'ojë pacohua'ini nëicohua'ire huani coa isijë señu'u, cajë yo'ohuë.

14 Yo'oyere asani Bernabépi cui'ne Pablöpí co'aji, ja yo'oye cajë. Ju'i cañana co'rejë, cuijë sa tómejaë'ë, iohua'i jopona.

15 Ñeje cuihuë:

“¿Merepa mësarü jaje yo'oye'ni? Yëquë cato mësarüje pa'iohua'i a'ë. Yure mësarü coa yo'oye jëoni Maija'quë iti yeja, ma'tëmo, jai tsiaya cui'ne si'aye iote pa'iyë de'huasiquëre pani sehuoni pa'ijajë cajë quëañu'u cajë daisicohua'í a'ë.

16 Jaje pa'iquëta'are yequë mu'seña cato iohua'ise'e iohua'i yëyeje yo'ojë pa'ijajë caquë ñapi, Maija'quë.

17 Jaje yo'ojë pa'itoje Maija'quëpi de'oye yo'oyeja'a iñopi, yë'ë pa'iye caquë. Jaje pa'ina, ipi mësarute oco cui'ne de'oye quëquëna tëaye cui'ne aïne cui'ne sihuajë pa'iye isiji."

18 Jaje si'aye canije ai yo'ojë maña duruhuequëre huaiye pajë'ë, cajë ësehuë, diusuohua'ire isijë señu'u cajë yo'ocohua'ire.

19 Jaje yo'ojë ca maca da tütahuë, Israel pai, Antioquía yeja cui'ne Iconia yeja pa'icohua'i. Jaohua'ipi tütani tiñe cuasayena paire ponahuë. Ponarena, Pablöre quëna pëapi jea jo'ahuë. Jea jo'ani huani jeohuë, cuasajë pai pa'i daripë hue'sena quërë etohuë.

20 Quërë jeorena, sehuosicohua'ipi i ui hue'ñana tsi'sini nëcäjëna, huëji'i. Huëni pai daripëna cacapi. Cacasiquëpi ñatasi mu'se Bernabé ja're coní Derbe daripëna saë'ë.

21 Sani jaro Derbena de'o coca quëäjëna, jai pai sehuohuë. Sehuorena, ñani jaropi Listrana, Iconiana cui'ne Antioquía darina co'ihuë.

22 Co'ini, jaro sehuosicohua'i pa'icohua'ire yo'o jujama'pë ñese tuijë'ë, cahuë. Cajë cui'ne Maija'quëre cuasare pajë pa'ijë'ë, cahuë. Jaje cajë cui'ne yequeje cahuë, Maija'quë cuañe te'tena cacañu'u cani jaiye ai yo'oye pa'iji.

23 Jaje cajë cui'ne yequeje sehuosicohua'i tsëcapëa ñape johua'i ëjaohua'i pa'ija'cohua'ire nehuë. Neni ao aima'cohua'ipi Maija'quëre sejë yo'o tējini icohua'ire de'oye ñacajjë'ë, cajë Maija'quëre seccacä'ë, johua'i sehuosiquëna.

Antioquíana Pablopí Cui'ne Bernabépi Co'iye

24 Pisidia yeja sa tēto sani Panfilia yejana tütahuë.

25 Tütani Perge yeja pa'icohua'ire de'o coca quëahuë. Quëa tējini Antalia daripëna saë'ë.

26 Sani jaron a yureta'a yohuëna aya mēni Antioquíana, Maija'quë oiye ayepi necajjë'ë cajë cuañe sitona, johua'i de'oye iti case'eje ne tēji sitona co'ihuë.

27 Co'ini Antioquíana tütani si'a sehuosicohua'ire si'soni Maija'quë johua'i ja're coní yo'ocuëna, Ejaëpi judío pai peocohua'ipi sehuojajë caquë jato sa'roje pa'iore hui'yocaquëna, de'oye sehuose'ere quëahuë.

28 Quëasicohua'ipi sehuosicohua'i ja're coní iti macana pëani tsoe paë'ë, jarote.

15

Jerusalénna Tsi'siye

1 Ja mu'seña Judeapi Antioquíana cayao maña saicohua'ipi Maija'quë do'ijëre ye'yajë cahuë huaso cuañoñe peoji, Moisés cuañese'ere yo'oma'pë pani, ca'ni tēama'pë pani, cahuë.

2 Jaje cajëna, Pablopí cui'ne Bernabépi coní johua'i ja're ai sa'ñe yo'ojë cahuë. Jaje yo'ojë cajëna, Pablöre, Bernabére cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ire Jerusalénna sani Jesús jëjo saocohua'i ja're cui'ne ja daripë sehuosicohua'i ëjaohua'i ja're ca'ni tëaye ayere coca caja'cohua'ire jëjo saohu'u, cani jëjo saohuë.

3 Antioquía daripë sehuosicohua'i pa'icohua'ipi jëjo saojëna, saicohua'ipi Fenicia yejaja'a cui'ne Samaria yejaja'a sa saijë quëahuë, judío pai peocohua'ipi ja'ne itire pa'ë cuasajë pa'ise'ere jëconí Maija'quëre sehuose'ere quëäjëna, asani si'aohua'i sehuocohua'i sihuahuë.

4 Jerusalénna Pablo cui'ne Bernabé tütarena, sehuosicohua'ipi cui'ne Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi coní de'oye pëpahuë. Pëparena, pa'ijë si'aye Maija'quë johua'i ja're yo'ose'ere quëahuë.

⁵ Quëajëna, fariseo acohua'ipi Maija'quëre sehuosicohua'ipi huëni nëcane cahuë:

“Yequë paipi sehuosicohua'ire ca'ni tëaye pa'iji. Ja maca Moisés cuañese'ere yo'o tì'ajë'ë, cuañeñe pa'iji.”

⁶ Cajëna, asani ja maca Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi tsi'sihuë, fariseo acohua'i case'ere sa'ñe coca cajë asañu'u cajë.

⁷ Jaje cajë tsi'sisicohua'ipi ai sa'ñe ca tëji maca Pedropi huëni nëcane capi: “Maija'quë do'ijë mësarupi ta'ñe asayë, yë'ëre mësarü aquëni Maija'quëpi jo'ya nese'e tsoe hue'ña i huaso cocare judío pai peocohua'ina quëaquëna, jaohua'ipi itire pa'ë cajë sehuojajë caquë.

⁸ Maija'quë pai joña cuasaye ñaquëpi yë'ë tsecohua'ire neñë caquë iñoquë, de'o joyore isipi, judío pai peocohua'ina maire isise'eje pa'ye.

⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë cato jaohua'ire cui'ne maire tñe pa'iohua'ire ñaño paji, si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaji. Jaje pa'ina, Maija'quëre cuasa do'ija'a de'o joña tsoa toçaji'i, jaohua'ireje.

¹⁰ Yure jaje pa'ito, ¿me yo'ojë Maija'quë yo'oyere sañope uihuaye'ni, sehuosicohua'ina dëquëcoje pa'iore hue'ocaijë maije cui'ne mai aipëje yo'o tì'añe pase'ere?

¹¹ Jaje pa'ina, yëquë cato cuasayë jaohua'ire huasose'eje pa'yepi yëquëreje Èjaë Jesús oi coa isiyepi huasopi cuasayë.”

¹² Caquëna, si'aohua'i jo'cua jeoni Bernabé cui'ne Pablo cayere asahuë. Iohua'i ja're Maija'quë pa'i coçaina, yequë mu'seña pa'i ja'ñe iñose'e cui'ne pai yo'o tì'a ma'ñe yo'ose'e quëajëna, asahuë.

¹³ Ja maca quëa tëjjëna, Santiagopi capi:

“Maija'quë do'ijë asajë'ë.

¹⁴ Maija'quëpi judío pai peocohua'ire de'oye yo'ocai jaohua'i acohua'ini sahuani i pairepa pa'ija'cohua'ire nese'ere Simónpi maire quëaquëna, asahuë.

¹⁵ Jaje pa'ina, iye toyase'e cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eje pa'ye yo'ose'e a'ë. Jaje pa'ina, ñeje caji, toyase'e:

¹⁶ Ja jeteyo'je co'i coní

David huë'e tajsicore ne de'huacasi'i

Cui'ne jo'co'a de'ose'e si'aye ne de'huasi'i.

¹⁷ Ne de'huaëna, ëjaëre judío pai co'ejajë, yë'ë mami secohua'i judío pai peocohua'i ja're.

¹⁸ Tsoe hue'ña iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi, ëjaëpi isipi iye coca.

¹⁹ Jaje pa'ina, yë'ë cato cayë, judío pai peocohua'ipi ja'ne itire pa'ë cuasase'ere jeoni Maija'quëni tuicohua'ire cuañese'ere yo'ojë'ë cajë cuañeñe peji.

²⁰ Jaje pa'ina, coa iyese'e yo'oma'pë pa'ijë'ë cajë toyase'e tsoe tì'api. Pai de'huasi diasure isisi hua'ire aima'pë pa'ijë'ë, ëmëre cui'ne nomiore coa yo'orojaima'pë pa'ijë'ë, quio hue'asicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë, panita'a tsie aima'pë pa'ijë'ë.

²¹ Ja maña toyañu'u, Moisés cuañese'e cato tsoe hue'ñapi pai ñape daripëa pa'icohua'ire quëajë pa'iyë, huajë mu'seña ñape tsi'si huë'ñapi ití toyase'ere ñajë. Jaje pa'ito me airepa caye'ni.”

Judío Pai Peocohua'ina Toyani Jëjo Saose'e

²² Ja maca yureta'a Antioquíana johua'i acohua'ini sahuani Pablo cui'ne Bernabé ja're jëjo saon'u, cajë si'a sehuosicohua'i. Sehuosicohua'i ëjaohua'i cui'ne Jesús jëjo saocohua'i te'e cuasahuë. Cuasani yo'ojë Judas hue'equëni,

jare ipi yequë mami Barsabás hue'equëni cui'ne Silasni saija'cohua'ire nehuë, de'ocohua'ire pare.

23 Neni jaohua'i ja're ñeje toyasicore jëjo saohuë:

“Yëquë Jesús jëjo saocohua'ipi cui'ne sehuosicohua'i ëjaohua'ipi mësarua'yëohua'ije pa'iohua'ipi mësarute yëquë yo'je tsije pa'iohua'ire cuasajë judío pai peocohua'ipi sehuosicohua'ire pëpayë, jaro Antioquía daripë, cui'ne Siria cui'ne Cilicia yeja pa'icohua'ire.

24 Cui'ne yëquë jëjo saoma'cohua'ipi iñopi. Saisicohua'ipi mësarute josa yo'ojë huesë ëaye ca co'me huesojëna, ai yo'ojë asahuë.

25-26 Jaje pa'ina, asani si'aohua'i jaje yo'oye de'oji cuasani mësarute yëquë acohua'ipi sani ñaja'cohua'ire neñu'u cani nehuë, yëquë ai oicohua'i Pablo cui'ne Bernabë ja're saija'cohua'ire, ju'iñe pa'itoje quëcojë Jesucristo coca do'ire quëarojaicohua'i ja're saija'cohua'ire.

27 Jaje yo'osicohua'ipi yure mësarua quërona jëjo saoyë, Judasre cui'ne Silasre mësarua ja're te'e tsiarepa ñajë coca si'aye quëaja'cohua'ire, yëquë quëase'eje pa'ye.

28 Jaje pa'ina, de'o joyoje de'oji, jaje yo'oye caquëna, ñaquëna, yëquëje mësarute jaiye yo'ojë'ë cajë cuañeñe peoyë. Coa do'i quë'yese'e yo'ojë'ë caye yëyë, iyese'e:

29 Pai de'huasi diusuna isisi hua'i aima'pë pa'ijë'ë, quio huëasicohua'ire aima'pë pa'ijë'ë, tsieje aima'pë pa'ijë'ë, cui'ne ëmëpi nomiohua'ire coa yo'orojañe yo'oma'pë pa'ijë'ë, nomioje ëmëohua'ire coa yo'orojañe yo'oma'o pa'ijë'ë. Iye case'ere yo'oni mësarua de'oye pa'ija'cohua'i a'ë. De'oye pa'ijë'ë. Ca tëjihue'.

30 Ja maca sai huëoni pëpa tëjini yureta'a Antioquíana saë'ë. Sani t'ani sehuosicohua'ire tsi'soni toyasicore isihuë.

31 Isirena, sehuosicohua'ipi toyase'ere ñajë cajëna, asajë jai pai sihuahuë, ite yëhuoyere asajë.

32 Sihuajë asajëna, Judas cui'ne Silaspi Maija'quë caye asani quëacai tutu pacohua'ipi ai tsoe quëahuë, yëhuojë. Jaje yëhuojëna, asa huajëjë jerepa tutu quë'i joñoa paë'ë.

33 Jaje quëajë pani tëjirena, sehuosicohua'ipi sani pëpacaijë'ë si'aohua'ire mësarute jëjo daosicohua'ire cajë pëpa tëjihue, co'ija'cohua'ire.

34 Jaje pa'iquëta'are Silasse'e de'oji pëaye cuasani pëapi.

35 Pëaquëna, cui'ne Pabloje cui'ne Bernabëje pëahuë, Antioquíana, Maija'quë coca ye'yajë cui'ne quëarojaijë yo'oja'cohua'ipi. Pëarena, jai pai sehuosicohua'ipi iohua'i ja're cono yo'ohue, iti co'amaña.

Maija'quë Coca Quëasi'i Caquë Pablo Cayaye Acore Saise'e

36 Ai tsoe pa'iquëpi Pablo capi, Bernabëre:

“Sehuosicohua'ire t'ijupë do'i sani ñañu'u, mai ja'në Ejaë coca quëasi daripëana. ¿Me pa'iyeni?”

37 Caquëna, Bernabëpi Juanre yequë mami Marco hue'equëre sañu'u capi.

38 Caquëna, Pablopi ësepi, saye. Jaë Marcopi ja'nëje Panfiliana i yo'oye jëoconi te'e nema'ë yo'osiquëre me caquë.

39 Jaje pa'ina, te'e cuasaye peoquëna, te'ohua'ise'e huahuë. Huani Bernabëpi Marcore sapi. Saquë jai yohuëna aya mëni Chiprena saë'ë.

40 Saijëna, Pablopi ite coja'quëre Silasni t'api. T'iaëna, sehuosicohua'ipi Maija'quëre secatena, etani saji'i.

41 Saiquëpi Siria yejaja'a cui'ne Cilicia yejaja'a sa tëto sai Maija'quëre sehuosicohua'ire quëa huasoquë cuji'i.

16

Timoteopi Pablöre, Silasre Cq Huëoye

1 Pablöpi Derbena cui'ne Listrana ti'ani jaronä Timoteore ñäpi. Judío nomiopi sehuosico mamaquëni cui'ne i pëca ja'quëpi griego pai paj'i.

2 Jaje pa'ini Timoteore sehuosicohua'ipi de'oquë api cahuë, Listra cui'ne Iconia pa'icohua'ipi.

3 Jaje caquëni Pablöpi ite coja'quëre sasi'i, cuasaquë. Ja yë'ta'a sama'në Timoteo ca'nihuëre yëto tëäpi, judío pai i saija'to pa'icohua'ipi co'aye cama'cohua'ini caquë. Cui'ne si'aohua'i Timoteore griego pai mamaquë api, asa do'ire jaje yo'opi.

4 Jaje yo'osi jeteyo'je si'a daripëa maña iohua'i sa saiyeje pa'ye Jesús jëjo saocohua'i cui'ne Jerusalén pa'icohua'i sehuosicohua'i ëjaohua'i case'ere quëahuë, sehuosicohua'ina ñeje yo'ojë'ë cajë.

5 Jaje yo'ojëna, sehuosicohua'ipi iohua'i sehuose'ere itire pa'ë asajë tutu quë'i joña paë'ë. Pa'ijëna, mu'seña ñape jai pai sehuojë jai saë'ë.

Pablo Cäni Ñaë Macedonia Aquëre

6 De'o joyopi Asia yejana Maija'quë coca quëaye ëse do'ire Frigia yeja cui'ne Galacia yeja sa tëto sani,

7 Misia yeja niamona ti'ahuë. Ti'ani jaropi Bitinia sañu'u cuasahuë. Cuasajëta'are Jesús joyopi ësepi.

8 Esequëna, Misia yejaje sa tëto sani Troas yo sa'rona meñe cajehuë.

9 Cajeni jaronä Pablöpi cäni ñäpi, te'i Macedonia aquëpi nëcaquë ite yëquëre dani cöcaijë'ë caquëna.

10 Jaje Pablöpi cäni ñaëna, jaro Macedonia de'o coca quëaye pa'iji caquë Maija'quëpi soiji cajë ne de'huahuë, sañu'u cajë.

Pablo Cui'ne Silas Filipos Pa'ye

11 Troas yo sa'rona aya mëisicohua'ipi te'e mu'serepa saë'ë, Samotracia saodohuëna. Saisicohua'ipi ñatasi mu'se Neápolisna ti'ahuë.

12 Ti'ani jaropi Filiposna saë'ë, romano pai daripëna. Jaro Macedonia yeja ai ëja daripëre pana saë'ë. Sani jaronä pëahuë, tsoë mu'seña maña.

13 Pëasicohua'ipi huajë mu'se pa'ina, pai daripëpi hue'sena etani saë'ë. Tsiaya tëtëpa quë'rona sani cuasahuë, judío pai Maija'quëre se hue'ña'ë. Iño cuasani ja'runi ñu'ijë de'o cocare quëahuë, nomiohua'ire iti maca tsi'sini ñu'icohua'ire.

14 Quëajëna, te'o nomio Lidia hue'ecopi, Tiatira daripë paiopi, jai do'i caña ma ja'ñe isicopi tsi'sicohua'i ja're paco'ë. Jaje pa'iona, Maija'quëpi Pablo cayere de'oyerepa asajaco caquë necaina, ai Pablo cayese'le asao, si'aye i quëaye. Jao cato Maija'quëre sëco paco'ë.

15 Jaje pa'ioipi io tsëcapë ja're cöni oco do cuañoni yëquëre cao:

“Mësarupi yë'ëre sehuosicore pare ñani yë'ë huë'ena sani pëajë'ë.”

Jaje caco ai seona, io huë'ena sani pëahuë.

16 Pëasicohua'ipi te'e mu'se Maija'quëre se hue'ñana saijë te'o nomi tsio ta'ñe yequë mu'seña pa'i ja'ñere quëa joyore hue'econi ti'ahuë. Jaje pa'ioipi io ëjaohua'ire jaiye curiquë necaico paco'ë, io ta'ñe ca do'ipi. Io cato iohua'i jo'yao paco'ë.

17 Jaje pa'ioipi Pablöre cui'ne yëquëre pe'te huëoni pe'teco cuio:

“¡Icohua'i cato Diusu tutu quë'ire pare necaicohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi mësarute huaso cocare pare quë'ayë!”

18 Jajese'e si'a mu'seña cuico pe'terojajona, yo'o jujani Pablopi co'ye ponëni iote ta'ñe ca cocare capi:

“Jesucristo mamipi cuañeñë, icore jeoni etani saijë'ë, co'a joyo.”

Ca macarepa jare iti macapi co'a joyo iote etani saji'i.

19 Jaje huatipi etaëna, jo ëjaohua'ipi ñani yure curiquë neñe peoji cuasajë Pablöre cui'ne Silasre tseahuë. Tseani co'amaña huero hue'ñana sahuë, ja daripë ëjaohua'i quë'rona.

20 Dani ëjaohua'ire cahuë:

“Icohua'i Israel pai a'ë. Jaohua'ipi mai daripë ai josa yo'oyë.

21 Israel pai yo'oyere ye'yayë, jaohua'i. ¿Me mai romano pai jöhua'i caye asani yo'oye'ni?”

22 Cajëna, si'aohua'i cui'ne cahuë. Cajëna, ja daripë pai yo'oye ñacohua'ipi Pablöre cui'ne Silasre ju'i caña du'teni si'sejë'ë, cuañehuë.

23 Cuañejëna, ai si'sehuë. Si'se tëjini co hue'ñana sani cosicohua'ire ñaquëre de'hua ñajë'ë, icohua'ire cajë cuañeni co huesohuë.

24 Cuañerena, asani ai sa'nahuë tu'rihuëna sani copi. Coni soquë totona coña nesicona nëcañoa jua nëoni hue'ñopi.

25 Hue'ñosicohua'ipi ñu'ijë jopo ñami pa'ina, Pablopi cui'ne Silaspi coni Maija'quëre sejë cui'ne jëjë yo'ojëna, si'a cosicohua'i asahuë.

26 Ja macarepa yejapi ai ñu'cueo. Ñu'cuecona, co hue'ña eta sa'noapi si'aye hui'yo sao, cui'ne paire quëna meapi huese'eje tome sapi, peo hue'ña.

27 Ja maca cosicohua'ire ñaquëpi sëtani hui'yose'e eta sa'noa pa'iona, ñani cosicohua'ipi tsoe etahuë cuasaquë i hua'tipi dutani co'ye huasi'i caquë yo'opi.

28 Yo'oquëna, Pablopi tutu capi:

“Yo'oma'ë. Si'aohua'i yëquë iye macare pa'iyë.”

29 Caquëna, asani miañe dajë'ë cani tsasiquë ca'raquë huë'huë cacani Pablo cui'ne Silas quëo quë'rona do're ja'rupi.

30 Yo'o tëjini huëni nëcane Pablöre cui'ne Silasre etoni seji'i:

“¿Huasosiquë pa'iyë cani me yo'oye pa'iquë'ni, ye'ë?”

31 Seina cahuë:

“Jesucristoni sehujë'ë. Sehuoni huasosiquë pa'ija'quë a'ë, më'ë. Cui'ne më'ë huë'e acohua'i huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

32 Ja maca ite cui'ne si'aohua'i i huë'e acohua'ire mai Ejaë cocare quëahuë.

33 Jare iti quëa tëji maca, cosicohua'ire ñaquëpi Pablöre cui'ne Silasre si'sese'e a'si tsoapi. Ja jeteyo'je i cui'ne si'aohua'i i huë'e acohua'i oco do cuañohuë.

34 Do tëjisi maca tumani Pablöre cui'ne Silasre i huë'ena sani aopi. I cui'ne i tsëcapë acohua'i Maija'quëre sehuosicohua'i pa'ijë ai sihuahuë.

35 Nea hue'ña pa'i maca pai yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi Pablöre cui'ne Silasre eto saojë'ë cajë cosicohua'ire ñaquëre quëaja'a soldado paire jëjo daohuë.

36 Sani quëarena, cosicohua'ire ñaquëpi capi, Pablöre:

“Pai yo'oye ñacohua'ipi ye'ëre mësarute eto saojë'ë, cuañehuë. Jaje pa'iyë sëte señajë de'oye saijë'ë, yure.”

37 Caquëna, Pablopi capi:

“Quëañu'u cajë daisicohua'ire soldado paire yëquë romano paini mësaru ti co'aye yo'ose'eje cama'pë do'i peocohua'ini si'a pai ñajëna, si'sehuë. ¿Yure

jaje yo'osicohua'ipi yahuerapa etoñu'u cayë? Jaje yo'oye coeyë, iti yëquëre cosicohua'ipi dani eto saojajë.”

³⁸ Caquëna, soldado paipi sani romano pai a'ë, quëarena, pai yo'oye ñani ca de'huacohua'ipi quëquëhuë.

³⁹ Quëquësicohua'ipi dani pai yo'oye ca de'hua ëjaohua'ipi yëquë mësarute co'aye yo'ose'e oijë'ë cajë seï'ë, Pablöre cui'ne Silasre. Jaje cani etoni iye daripëpi etani saijë'ë cajë seï'ë.

⁴⁰ Setena, Pablöpi cui'ne Silaspi co hue'ñapi etani Lidia huë'ena saë'ë. Sani sehuosicohua'ire ñajë cui'ne jeoma'pë tuijë'ë cajë yëhuo tējini etani saë'ë.

17

Tesalónica Daripë Acohua'i Sañope Yo'ose'e

¹ Pablo cui'ne Silas saicohua'ipi Anfipolis cui'ne Apolonia dari sa sani Tesalónica daripëna tì'ahuë. Tì'arena, jarote Israel pai tsi'si huë'e paji'i.

² Pa'ina, Pablöpi i noni yo'oröjainë sëte Israel pai tsi'si huë'ena saji'i, toaso semanarepa huajë mu'se ñape sai ìohua'i ja're Maija'quë toyapëre ñaquë iti cajeje pa'ye,

³ caquë quëaquëpi. Jesús ju'isiquëpi cui'naëpi huajëquë huëiye pa'iji. “Jaje pa'ina, yë'ë mësarute quëaquë Jesús i api, maire huasoquë.”

⁴ Caquëna, Israel pai acohua'ipi sehuoni Pablona cui'ne Silasna tsiohuë. Cui'ne jai pai Maija'quëre secohua'ipi griego pajje sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne jai pai ëja nomiohua'ijë sehuohuë.

⁵ Jaje sehuojëna, ñani oijë pëijë Israel pai sehuoma'cohua'ipi co'a pai ma'ñare nema'pë co'a nëcaro'jaicohua'ini tsi'sohuë, jaohua'ipi ca huëojëna, si'a pai daripë pa'icohua'ipi pëti huëoni josa yo'ojë cajajë cajë. Jaje yo'ojëna, tsi'sisicohua'ipi Pablöni cui'ne Silasni coejë Jasón huë'ena tomejani cacani josa yo'ohuë, pa'ijëna, tseani etoni paina isiñu'u cajë.

⁶ Yo'ojëna, ìohua'i cajë yo'ocohua'ipi peojëna, coa pa'iohua'ini Jasónni cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ini tseani quëre etoni ja daripë pai ëjaohua'i quë'rona sahuë. Sani cuijë cahuë:

“Icohua'ipi si'a hue'ña pa'icohua'ire tñe pa'iyena ponajë yo'ocohua'ipi ijñoje dani yo'oyë.

⁷ Yo'ojëna, Jasónpi ìohua'ire oi i huë'ena pëaye isipi. Jaje yo'ocohua'i si'aohua'i César si'a pai ëjaë cuañese'ere sañope yo'oyë. Yo'ojë cayë, yequë pai ëjaërepa pa'iji, Jesu api irepa cayë.”

⁸ Cajëna, ja daripë acohua'ipi cui'ne ìohua'i ëjaohua'ipi asani ¿ja jerepa yo'ocohua'i a'ni? cuasa huëohuë.

⁹ Cuasajëta'are Jasónpi cui'ne yecohua'i sehuosicohua'ipi mësarü cuañeñe tì'acaija'cohua'i a'ë cani curiquëre isi nëoni eto cuañohuë.

Pablo Cui'ne Silas Bereare Pa'ise'e

¹⁰ Ja ñami sehuosicohua'ipi esa Berea daripëna saijë'ë cajë jëjo saohuë, Pablöre cui'ne Silasre. Jëjo saojëna, saiscohua'ipi tì'ani Israel pai tsi'si huë'ena cacahuë.

¹¹ Berea acohua'i Israel pai de'o pai paë'ë. Tesalónica paire sa tëto saiscocohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi Pablo quëaye de'oye asajë nuñterepa quëaquë cajë si'a mu'señapi Maija'quë toyapëre ñahuë.

¹² Jaje yo'ojë jai pai Israel pai acohua'ipi sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne griego pai ëmëohua'i cui'ne ëja nomiohua'ijë sehuohuë.

¹³ Sehuojëna, Pablöpi Bereana Maija'quë coca quëaquë pa'iji asani Tesalónica Israel paipi Bereana dani Pablöre paipi josa yo'o ja'ñe ne huëohuë.

14 Jaje yo'o huëojëna, sehuosicohua'ipi Pablöre esa eto saohuë, jai tsiaya têt'ëpa quërona. Jëjo saojëna, coa Silaspi cui'ne Timoteopi çoni pëahuë, Bereana.

15 Pëarena, Pablöre çoni saijë sasichohua'ipi Atenas daripëja'a jëojani co'ihuë. Co'ijë Timoteore cui'ne Silasre Pablo esa daij'ë case'ere dani quëahuë.

Pablopi Atenas Daripëre Pa'iyë

16 Pablopi Silasre cui'ne Timoteore Atenas daripëpi pa'i utequë si'a hue'ña pai de'huasi diisure pase'e pa'ijëna, ñaquë oji'i, co'ayerepa yo'oye'ni cuasaquë.

17 Jaje pa'ina, Israel pai tsi'si huë'ena cacaquë Israel pai ja're cui'ne Maija'quëre secohua'i ja're çoni capi. Caquë cui'ne si'a mu'señapi huero hue'ñana tsi'sisicohua'ireje yëhuoquë capi.

18 Caquëna, pai pa'iyë asacohua'i epicúreos paipi cui'ne estoicos paipi ite ca huëoni cajë yecohua'ipi cahuë:

“¿Iquere iquë caquë'ni, jai cocaë maca?”

Cajëna, yecohua'ipi cahuë:

“Yequë pai diusuohua'i ayere quëacaiquë api cuasayë.”

Jaje cahuë, Pablopi de'o coca Jesús ayere cui'ne i ju'isiquëpi huëise'ere quëaquëna.

19 Ja maca Pablöre Areópago çutihuëna sahuë, ëjaohua'i tsi'si hue'ñana. Sani ite se'i'ë:

“¿Yëquë asaye yëyë, iquë huajë ye'yaye a'ni, iye më'lë yëquëre quëaye?”

20 Yëquë asa ma'ñere më'ëpi caquëna, asa jujani ¿iquere më'ë caye quëaquë'ni? cajë señë, më'ëre.”

21 Atenas paipi cui'ne ti paipi iti maca pa'icohua'ipi ja'a yo'ose'ere pase'e asacohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'i sëte jaje cahuë.

22 Cajëna, johua'i joporepa pa'iquëpi Pablo huëni nëcani Areópago çutihuëpi nëcaquë johua'ire capi:

“Atenas pai yë'ë mësarute ña'ne cato mësarü diusuohua'ire cuasañu'u cajë ai yëjë yo'ocohua'i a'ë.”

23 Jaje yo'ocohua'ini yë'ë mësarü se hue'ñana cacani iti tëojë se hue'ñana ñeje toyase'e pa'ina, ñahuë: ‘Ti pai ñama'a diisure se hue'ña'ë. Jaje pa'ina, yë'ë, jaë mësarü ti ñama'pë se diusu ayere quëaquë a'ë.’

24 Jaëpi yeja cui'ne iote pa'iyë nesiquë jaje pa'ina, i api, ma'tëmo cui'ne yeja ëjaërepa. Jaje pa'ipi pai nesi huë'ñare pa'ima'quë api.

25 Paini necaij'ë, yë'ëre cama'quë api. I api, maire pa'iyë si'aye yë'eye cui'ne yequë co'amañaje isisiquë.

26 Te'ire paire de'huasiquëpi jaëpi te'ipi jai pai daripëa nepi, Maija'quëpi si'a yeja pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, ipi johua'i pa'ija'to cui'ne ite johua'i co'ëja'a macajë ca nëopi.

27 Jaohua'ipi Maija'quë mai quëno macare pa'iquëta'are coa cuasarepa ina co'e t'ajajë caquë nepi.

28 Jaje pa'ina, mai ina pa'iyë, huajëcohua'i pa'ijë cui'iyë. Mësarü aipë ta'ñe coca cacohua'i case'erepa: ‘Mai cato Maija'quë tsëcapë acohua'i a'ë.’

29 Jaje Maija'quë tsëcapë acohua'i sëte pai johua'i cuasayëpi huëojë curiquëpi, po curiquëpi cui'ne quënapa de'huase'ere Maija'quëje pa'i api, cuasa'ma'pë pañu'u.

30 Ai tsoe cato Maija'quë pai huesëjë yo'oye coa ñaquë paji'i. Jaje pa'isiquëta'a yure cato Maija'quë cuañëji, si'a hue'ña pa'icohua'ire ina sehuojë daij'ë caquë.

³¹ Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai yo'ose'e nuñerepa caquë ne de'hua'ja'a mu'se ca neopi: Jesu api, ja yo'oye yo'oja'quë, i jo'ya nesiquëpi. Jaje pa'ina, Jesuna cuasaye pa'iji caquë si'aohua'ire ñiopi, ju'isiquëni huëoquë."

³² Jaje ju'isicohua'i huëiye ayere caquëna, asani cue'cuehuë. Cue'cuejëna, yecohua'ipi cahuë:

"Yequë mu'se asañu'u, më'ë caye."

³³ Cajëna, jaohua'ire quëaye jeopi.

³⁴ Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi sehuohuë. Sehuoni i ja're conì tsiohuë. Cui'ne jaohua'i ja're conì paë'ë, Dionicio. Cui'ne te'le nomio Dámaris hue'eco paco'ë. Jaohua'i cato Areópago tsëcapë acohua'i paë'ë. Pa'ijëna, cui'ne yecohua'ije conì paë'ë, iohua'i ja're conì.

18

Pablo Corinto Daripëre Pa'ise'e

¹ Jaje yo'o tëjini Atenaspi etani Corinto daripëna saji'i, Pablo.

² Jarona te'ire Israel paire Aquilare ti'api. Jaë cato Ponto yeja aquë paji'i. Jaje pa'ipi Pablo ja yë'ta'a ti'ama'në Aquila cui'ne i paco Priscilapi conì Pontona ti'asicohua'ipi paë'ë. Jaohua'i cato Italiapi etani daisicohua'i paë'ë. Claudio romano pai ëjaëpi si'a Israel pai Roma pa'icohua'i etaye pa'iji caquë cuañequëna, etasicohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ini Pablo do'i ñasi'i caquë saji'i.

³ Sani iohua'i ja're conì pëapi. Iohua'i neñeje pa'ye ca'nipi huë'ña nequë sète iohua'i ja're conì nesi'i caquë pëapi.

⁴ Pëasiquëpi pa'i si'a huajë mu'seña Israel pai tsi'si huë'ena sai quëapi, Israel paire cui'ne yequë paire asare pajajë caquë.

⁵ Macedonia pa'icohua'ipi Silas cui'ne Timoteo conì ti'asi maca Pablopi si'a mu'seña Maija'quë coca quëa huëoni quëaquë judío paire capi. Jesús paji'i, maire huasoquërepa.

⁶ Jaje caquëna, jaohua'ipi ite sañope cajë pë'ë. Pëijëna, Pablo ña jujani iohua'ire sañope cayere ñi'osi'i caquë i ju'i care ta'të topi. Ta'të tonì capi, iohua'ire:

"Mësarü do'i pasipi mësarü ne huesëye, yë'ë do'i peosipi. Jaje pa'ina, yurepi jerepa cato judío pai peocohua'ina sani Maija'quë coca quëaja'quë a'ë."

⁷ Cani tsi'si hue'ñapi etani Justo huë'ena saji'i, Maija'quëre sequë huë'ena, Israel pai tsi'si huë'ë quëno maca pa'i huë'ena.

⁸ Jaje pa'iquëta'are Israel pai tsi'si huë'ë ñacohua'i ëjaërepa Crispo hue'equëpi Maija'quë coca asani sehuopi. Sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i i tsëcapë acohua'ije sehuohuë. Sehuojëna, cui'ne Corinto daripë acohua'ije jai pai sehuohuë. Sehuorena, oco dopi, sehuosicohua'ire.

⁹ Jaje yo'oquë pa'ina, te'le ñami Ejaëpi canì ñañeje pa'yeja'a ñaini capi, Pablore:

"Ca'rama'ë pa'ijë'ë, coca quëaye, jeoma'ë cajë'ë.

¹⁰ Yë'ë coca sehuoja'cohua'ire iye daripë acohua'ire jai paire payë. Yë'ëpi më'ë ja're conì pa'iyë. Pa'ina, më'ëre paipi co'aye yo'o ti'añe paja'cohua'i a'ë."

¹¹ Caëna, asani Pablopi Corintona te'le ometëcahuë jopore paja'a pëani pa'i Maija'quë cocare ye'yapi, iohua'ire.

¹² Jaje yo'oquë pa'ina, Acaya pai ëjaë Galión pa'i maca judío paipi Pablore sañope yo'oñu'u cajë tsi'sihuë. Tsi'sini tseani sahuë, pai yo'oye ca de'hua hue'ñana.

¹³ Sani iohua'i ëjaëre cahuë:

“Iquëpi cuañese'e cayeje pa'ye yo'oma'pë, tiñe Maija'quëre señe pa'iji caquë païre ye'yaquë api.”

14 Cajëna, asani Pablopi casi'i cuasaquëna, Galiónpi du'ruja'a capi, Israel païre:

“Co'aye yo'ose'ere panita'a païre huani jeose'ere yo'ojë catota'a mësarü Israel païre asa catira'huë.

15 Jaje pa'iquëta'are yure cato coa coca yë'ose'e case'ere, mami ayere, cui'ne mësarü cuañeñe ayere yo'ojë cayë. Jaje pa'iyë sëte mësaruse'e ne de'huajë'ë. Mësarü yo'ojë cayere cui'na maca yo'oquë cayë coeyë.”

16 Jaje cani pai yo'ose'e ca de'hua hue'ñapi eto saopi, iohua'ire.

17 Eto sauna, pai yo'ose'e ca de'hua hue'ña tiña macare pana Sóstenesre tseani të'cahuë. Jaë cato Israel pai tsi'si huë'e ñacai ëjaë paji'i. Jaje yo'otoje Galión cato co'a ju'i ñañe papi, iohua'i yo'oye.

Pablopi Tijupë Antioquíana Saiye

18 Ja yë'ta'a Pablo Corinto daripëna pëasiquëpi tsoe mu'seña paji'i. Pa'iquëpi sai huëoni sehuosicohua'ire saiye, caquë pëpa tējini sai Priscila cui'ne Aquila ja're conï saji'i. Siria yejana yohueja'a ja yë'ta'a yohuë aya mëima'në Cencreana naña peo ca'topë hueopi, i nesi'i ca nëose'ere yo'o tī'asi'i caquë.

19 Jaje yo'osi jeteyo'je Efesona tī'ahuë. Tī'ani Pablopi Priscilare cui'ne Aquilare jeoni Israel pai tsi'si huë'ena saji'i. Sani Israel pai tsi'sicohua'i ja're coca capi.

20 Caquëna, asani iohua'ipi ite pëajë'ë cajë sei'ë. Sejëna, pañë, pëaye cani.

21 Pëpani sai capi:

“Maija'quëpi yëna cui'naëpi yeque co'ini ñasi'i.”

Cani ja jeteyo'je yohuëna aya mëni Efesopi yequë hue'ñana saji'i.

22 Ja maca Cesareana tī'ani sehuosicohua'ire pëpasi'i caquë Jerusalëna saji'i. Sani jaropi yureta'a Antioquíana saji'i.

23 Sani jarona tsoe maca pani yureta'a cui'naëpi cu'i huëo cöpi, pai ñape darina, Galacia cui'ne Frigia yeja daripëana, sehuosicohua'ire tutu quë'iohua'ire quëa huasoquë.

Apolos Efeso Païre Yëhuoye

24 Ja mu'seña te'i Israel pai aquëpi Apolos hue'equëpi Efesona tütapi, Alejandria daripë aquëpi. Jaë cato ai ta'ñe coca caquë cui'ne Maija'quë toyapë ai de'oyerepa asaquë paji'i.

25 Jaje pa'ipi mai Ejaërepa coca pa'iyena ye'yesiquë paji'i. Jaje pa'ipi turepa caquë Jesús ayere tiñarepa ye'yapi, coa Juan oco doyesee'e asaquëta'a.

26 Jaje pa'ipi Apolos Israel pai tsi'si huë'ena jai pai asajëna, caquëna, Priscila cui'ne Aquilapi asani ite te'ire tirona sani quëahuë, ai tiñarepa Maija'quë coca ayere.

27 Quëasiquëpi Apolos Acayana sasi'i caquë yo'oquëna, sehuosicohua'ipi i sai ja'ñe cöcaë'ë. Cöcaijë cui'ne te'e carta toyahuë, Acaya sehuosicohua'i pa'icohua'ina de'oye ite pëpacajë'ë cajë. Jaje yo'orena, Acaya tī'ani Maija'quë oi do'ipi sehuosicohua'ire ai de'oyerepa cöcaji'i.

28 Cöcai si'ahua'i ña hue'ñana Israel païre toyapëna ñaquë Jesús irepa maire huasoquë paji'i caquë sañope capi. Iohua'ijë më'ë coa cayë cayë peoyere papi, capi.

¹ Apolos Corintore pa'ina, Pablopi cuti quë'roja'a sa sani Efesona tì'api. Tì'ani jàrona jai paire sehuosicohua'ire tì'api.

² Tì'ani jaohua'ire seji'i:

“¿Mësarü sehua maca de'ò joyo tsio daquë?”

Caquëna, ìohua'ipi cahuë:

“Pani, de'ò joyo pa'iyè ayeque caye yëquë ti asama'cohua'i a'ë.”

³ Cajëna, Pablopi capi:

“¿Iquere asajë do cuañore'ni?”

Caquëna, ìohua'ipi cahuë:

“Juan oco doquë quë'ase'ere asani sehuojë do cuañosicohua'i a'ë.”

⁴ Cajëna, Pablopi capi:

“De'oji, Juan cato co'aye yo'ose'ere jëoni Maija'quëna ponëcohua'ini oco dopi, doquë capi: ‘I jeteyo'je daiquëni sehuoye pa'iji.’ Jaëre cato Jesuni.”

⁵ Jaje caquëna, asani Jesuni ire papi cuasani sehuorena, Ejaë Jesús mamipi cani dopi, ìohua'ire.

⁶ Dosicohua'ini Pablopi jëñapi patoquëna, de'ò joyopi ìohua'ina tsio daji'i. Tsio daina, yequë cocapi cajë yo'ohué. Yo'ojë Maija'quë cayere asajë yecohua'ina se quëahuë.

⁷ Iti jaje yo'osicohua'i cato doce ëmëohua'i paë'ë.

⁸ Pablopi paire Maija'quë cuañe te'te ayere quëare pasi'i caquë ti ca'rama'ë toaso ñañëohua'ire Israel pai tsi'si huë'ena sai capi.

⁹ Caquëna, yecohua'ipi sehuocaiye pajë, si'aohua'i ña hue'ñana huajë ma'a Pablo ye'yaye co'aye a'ë cahuë. Cajëna, Pablopi jaohua'ire jëoni sehuosicohua'ise'ere huani sapi, Tiranno coca ca huë'ena.

¹⁰ Jàrona sani si'a mu'señapi coca caquë jajese'e caya ometëcahuëa yo'opi. Yo'oquë pa'ina, Asia provincia yeja pa'ìohua'ipi Israel paipi cui'ne Israel pai peocohua'ipi Ejaë coca asahuë.

¹¹ Jaje yo'oquëna, Maija'quëpi Pablo ja're pa'i jaiye pai yo'ò tì'a ma'ñe yo'opi.

¹² Yo'oquëna, Pablo ju'i cañapi cui'ne a'ri tëno ca'ti pëa i papise'epi ju'ìohua'ina sani nejëna, ju'ìohua'ipi co'yahuë. Cui'ne huati quë'ìohua'ije huatire eto sao cuañohué. Ja jerepa yo'opi.

¹³ Jaje yo'oquëna, ñani cui'ne Israel pajje paë'ë, ma'aja'a cu'ijë huati joñoapi paire pa'iyè eto saohua'ije, coa yo'ocohua'i. Jaohua'ipi cuasahuë, Jesús mamipi cajë huatire eto saoye pa'iji. Cuasani huati joñoare cahuë:

“Pablo quëaquë Jesús mamipi cuañëñë, etajë'ë.”

¹⁴ Iye yo'oye cato Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa Israel pai Esceva siete mamajëpi yo'ohué.

¹⁵ Jaje yo'ocohua'ini yequë mu'se huati joyopi ìohua'ire sañope sehuoquë capi:

“Jesure asayë, cui'ne Pablöreje asayë. ¿Mësaruta'a ne a'ni?”

¹⁶ Caquë jare iti macapi huati quë'ipi jaohua'ire tuturepa yo'oquë tseani a'si ñeña, a'si quë'ìohua'ipi caña peoñoa huë'epi etani cati saë'ë.

¹⁷ Iye yo'ose'ere si'aohua'i Efeso pa'ìohua'ipi griego pai cui'ne Israel pai asani ca'rahuë. Jaje yo'ojëna, Jesús mami jerepa ai de'oye a'ë, si'a huë'ña pa'ìohua'ì cahuë.

¹⁸ Jaje cui'ne jai pai sehuosicohua'ipi ìohua'ì co'aye yo'ose'ere jai pai ña huë'ñana oijë quëahuë.

¹⁹ Quëajëna, cui'ne jai pai ja'në dahuëohua'ì pa'ìsicohua'ìpi jo dahuë toyapëre pai ña huë'ñana dani ëohué. Ja toyapë do'ire cuëcue ñañe cato cincuenta mil curiquë të'ñarepa do'ì pajì'i.

20 Jaje yo'oco mai Ējaë coca jerepa jai sacol'ë, si'a hue'ña io tuture paire iñoco.

21 Ja jeteyo'je Pablo Macedoniana cui'ne Acayana do'i sani cui'ne jaropi Jerusalénje do'i sasi'i cuasapi. Cuasaquë yequeje capi, jaro Jerusalén saisi jeteyo'je Romaje sai'ja'quë a'ë.

22 Jaje caquë Timoteore cui'ne Erastore iti cõcaicohua'ire cayaohua'ire Macedoniana jëjo saopi, ise'e ja yë'ta'a Asia yejana a'ri maña pëaquë.

Efeso Acohua'i Sañope Yo'ose'e

23 Ja mu'seña Efeso daripë pa'icohua'ipi ai josa yo'ojë cahuë, huajë ma'a ayere.

24 Demetrio po curiquë de'huaquëpi ca huëouna. Jaëpi diusa Diana huë'eje pa'ye a'ri huë'ña maña nequë paji'i. Jaje nequëpi ite cõcaicohua'ire jaiye curiquë isiquë paji'i.

25 Jaëpi ite cõcaicohua'ire cui'ne i neñeje pa'ye necohua'ire tsi'sopi. Tsi'soni capi:

“Ējaohua'i mësarupi asayë, iye a'ri huë'ña de'hua do'i mai de'oye pa'iyë.

26 Jaje pa'iquëta'are jaë Pablopi mësarupi asajë cui'ne ñajëna, caji, pai de'huase'e diusu peoye a'ë. Jaje caquë jai paire ye'ya huesoji, i cayena. Iño Efeso paire cui'ne si'a Asia provincia pa'icohua'ire jaje ye'yaji.

27 Iye i jaje ye'yaye ai co'aji, mai co'amaña peo hue'ña ne huesëye pa'iji, cui'ne diusa Dianaje io yure do'i quë'io pa'iyë peo hue'ña tomeñe pa'iji. Jaje tomeni iye diusa co'a coa cue'cue cuañoja'coa. Yure iye provincia Asia pa'icohua'i tsecopi cui'ne iye yeja si'a yeja pa'icohua'i tsecopi carajasio.”

28 Caquëna, asani pëtiteni tutu cuijë cahuë:

“Pa'ijë'ë, Diana Efesios pai ja'corepa.”

29 Jaje yo'ojë cajëna, si'a iti daripë acohua'i coa huesë asahuë, johua'i yo'ojë caye. Jaje yo'ojë cajë Pablöre cõcõhua'ire cayaohua'ire Macedonia acohua'ire Aristarcore cui'ne Gayore tseani quërëjë sahuë, pai tsi'sijë ña hue'ña quë'rore pana.

30 Jaje yo'ojëna, Pablopi paire casi'i caquë yo'oquëna, sehuosicohua'i ite ëshuë.

31 Cui'ne jaro ëjaohua'i pa'i hue'ñare yecohua'i ëjaohua'ipi Pablöre ñacohua'ique paë'ë, pa'ijë jaohua'ije ai ëshuë, cõni yo'oquë cama'ë cajë. Jaje pa'ina, ite quëaja'cohua'ire jëjo saohuë. Pablo quë'rona.

32 Jaje yo'o maca, cato iti tsi'sisicohua'i cato de'huarepa yo'ojë cahuë, yecohua'i tiñe cuijëna, cui'ne yecohua'i ai yeque cajëna, yo'ohuë. Jaje yo'ohuë, pai. Coa ca huëosi do'ire huesërepa tsi'sini, jai pai yecohua'i iti cajë tsi'sise'equë huesëhuë.

33 Jaje jai pai huesëjëna, Alejandroje huesëquëna, yecohua'ipi quëahuë, iti cajë tsi'sise'e. Jaëni judío paipi coca cajë'ë cajë jëjo eto nëcõhuë, pai ña hue'ñana. Ja maca Alejandropi paire coca casi'i judío pai ayere caquë jëñapi yo'opi. Yo'oquëna,

34 ije judío paipi casi'i caquë yo'o'iji asani ai tutu cuihuë, caya horas:

“Pa'ijë'ë, Diana Efesios pai ja'co.”

35 Cuijë pejë jeorena, iti daripë pa'iyë toyaquëpi capi, paire:

“Efesios pai asajë'ë, si'a pai iye yeja acohua'i asayë, iye daripë pa'icohua'i si'ahua'i Dianate ne huesoma'pë paye pa'iji case'e. Cui'ne ma'tëmopi tomesi quënaoreje ñacaiye pa'iji, asayë.

36 Jaje pa'iyë sëte co'arepa huëojë co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Du'ru macarepa ai cuasajë'ë, je huesëjëna, airepa yo'ojë caye'ni.

³⁷ Iconi mësaru tseani dasicohua'i co'aye caye pahuë, mai ja'core pare.

³⁸ Jaje pa'ina, Demetriopi cui'ne i ja're yo'ojë cacohua'ipi yecohua'ire sañope cayere pani pai yo'ose'e asani ca de'huacohua'ina quëajë'ë. Jaohua'ipa'iyë, mësaru yëye ëjaohua'ina cajë'ë. Ja maca pai ñape mësaru pa'iyë quëa de'huajë ne de'huajë'ë.

³⁹ Mësarupi yequë co'amañare señe pacohua'i pani jai pai de'oyerepa tsi'si sitona coca caye pa'iji.

⁴⁰ Yure iye yo'ose'e co'aji. Ejaohua'ipi asani maire caye pa'iji coa josa yo'ojë cacohua'ire. Iquere yo'ojë care'ni, cajë seto quëaye peoji. ¿Jere quëaye'ni, iti cajë yo'ose'e peoto?"

⁴¹ Jaje se ca tējini jeopi, iti yo'oye.

20

Pablo, Macedonia, Cui'ne Greciana Saiye

¹ Josa yo'ojë ca tējisi jeteyo'je Pablopi sehuosicohua'ire soini yëhuo tējini saiye caquë pëpani Macedoniana saji'i.

² Sani si'a hue'ña jaro pa'i daripëana do'i sai sehuosicohua'ire sihua ëaye yëhuo huasoquë cuji'i. Cuni tējini jeteyo'je Greciana t'i'api.

³ T'i'ani jarona toaso ñañëohua'ire pëapi. Pëasiquëpi pa'iquëpi Siriana sai yohuëna aya mëni tējiquëpi ite judío pai huañu'u cajë cui'ñase'ere asapi. Asani Macedonia yejaja'a cui'naëpi tëto sai quëopi co'isi'i cuasapi.

⁴ Cuasani saina, i ja're çoni saë'ë, Sópater Berea aquë, Pirro mamaquë, Aristarco, Segundo Tesalónica acohua'i, Gayo Derbe mamaquë, Timoteo, Tíquico. Cui'ne Tróximo Asia yeja acohua'i saë'ë.

⁵ Saisicohua'ipi Maija'quë do'ijëpi yëquëre Troaspi utehuë.

⁶ Utejëna, yëquëpi levadura co'mema'a ao aña tsi'sini yo'o tējini, Filipos daripëpi etani jai yohuëja'a cinco mu'seña saijë t'i'ahuë, Troasna. T'i'ani jarona siete mu'seña pëahuë.

Pablo Troas Pa'iyë

⁷ Huajë mu'se pa'ina, Jesús yo'ose'ere cuasajë ao jë'yeni añu'u cajë tsi'sisicohua'ipi pa'ijëna, Pablopi ñatasi mu'se saiyeque pa'iji caquë ai yëhuopi, ñami jopo pa'i macare pajaja'a.

⁸ Yëhuoquëna, ëmëje'repa tu'rihuëna tsi'sisicohua'ipi paë'ë, jaiye toa tsëopëa tsëo sitore.

⁹ Pa'ijëna, te'i posë Eutico hue'equëpi hue'se ña sa'rona ja'rusiquëpi ñuji'i. Ñu'iquëpi, Pablopi airepa tsoe quëaye sëte çai huëoni yureta'a çani huesëni jaro toaso ya'ripa ëmëje're papi tòmepi. Tòmëina, ju'isiquëni çani huëohuë.

¹⁰ Jaje ju'isiquëni çarena, Pablopi cajeni jai çapi posëna jani su'cuapi. Su'cuani çapi, sehuosicohua'ire:
"Quëquëma'pë pa'ijë'ë. Huajëquë api."

¹¹ Cani ja jeteyo'je, ja'në pa'i sitona mëni ao yëtoni ani jare Maija'quë coca quëaquë ñatapi. Ñata tòmëquëna, caye jeoni saji'i.

¹² Saina, yecohua'ijë tsihua'ëre huajëquëre sahuë. Sajë ai sihuajë saë'ë, iti yo'ose'ere cuasajë.

Mileto Saiye

¹³ Çutihuëja'a sasi'i caëna, yëquëpi du'ru saë'ë, yohuëja'a Asón daripëna. Jarona Pablora i case'eje pa'ye ayañu'u cajë.

14 Yo'osicohua'ipi Asónna ĵite t̄i'ahuë. T̄i'arena, aya mëquëna, sani ĵi ja're cõni Mitilenena t̄i'ahuë.

15 T̄i'asicohua'ipi jaropi sani se ñatasi mu'se Quío daripë je'ñere paja'a sa saë'ë. Sa sani se ñatasi mu'se, Samos yo sa'rona t̄i'ahuë. T̄i'asicohua'ipi se ñatasi mu'se Meletona t̄i'ahuë.

16 Jaje yo'ohuë, Pablopi esa Jerusalénna t̄i'ani du'ru quëise'e tēja fiestare pasi'i caquëna. Ĵpi Efesona saisiquë pani Asia yejana ai tsoe pëayere coquëna, jaje yo'ohuë.

Efeso Sehuosicohua'ire Yëhuoye

17 Miletore Pablo pa'i Efeso sehuosicohua'i ëjaohua'ire soipi.

18 Soina, asani datena, capi, jaohua'ire:

“Yë'ë du'ru macarepa Asiana t̄i'asi mu'se aquëpi yë'ë pa'i yo'ose'e asacohua'i a'ë, mësarü.

19 Si'anë mësarü ja're pa'i jerepa pa'i a'ë caquë yo'oma'ë mai Ejaëre necaiyë. Israel paipi yë'ëre jaiye josa yo'oñu'u cuasajë yo'o jopopi ai yo'oquë mësarute otare paipi oi quëahuë. Jaje pa'ina,

20 mësarute de'oye pa'iyë isiyere quëa jujani jeoma'ë pai tsi'si huë'ñana cui'ne mësarü huë'ñana cu'i quëarojaë'ë.

21 Jaje quëaquë Israel paire cui'ne griego paireje cahuë, Maija'quëna ponëni mai Ejaë Jesucristore sehuojë'ë.”

22 Jaje mësarute quëasiquëpi yureta'a joyore paipi Jerusalénna saiye pa'iji caquë yë'ëre cuañequëna, jarona saija'quë a'ë, yë'ëre yo'o ja'ñe huesëquë.

23 Coa iyese'e de'o joyo quëaquëna, asaquë pa'iyë, më'ëre co huë'ñapi cui'ne ai yo'oyepi uteji. Jajese'e caji, yë'ë sai daripëa ñape.

24 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato, yë'ë pa'iyere ai oi me neja'quë a'ni cama'ë pa'iyë. Coa sihuaquë yë'ë pani tēja macaja'a de'o cocare Maija'quë paire oiyere Ejaë Jesús quëacaijë'ë caquë isise'ere ne saoyese'e pa'iji.

25 Mësarü yë'ë quëaquëna, Maija'quë cuañe te'te asasicohua'i yë'ëre tijupë ña coñe paja'cohua'i a'ë. Jaje yure cato asayë coa caye pañë.

26 Jaje pa'ina, mësarute caye yëyë, mësarü acohua'ipi ne huesëto yë'ë quëama'ë pa'isi do'i peosipi.

27 Mësarute tsoe si'aye Maija'quë cuasa nëose'ere yo'ose'ere si'aye yahueye peoyerepa quëahuë.

28 Jaje pa'iyë sëte mësarüja'a co'ye ñare pajë pa'ijë, ĵi tsie do'ipi huerosicohua'ire si'a sehuosicohua'ire Maija'quë tsecohua'ire yëi ñamare ñacohua'i yo'oyeje pa'ye de'oye ñacaijë'ë, de'o joyopi mësarute ñacacohua'i pa'ijajë caquë nesicohua'i sëte.

29 Yë'ë saisi jeteyo'je yai ai yëyeje pa'iohua'ipi sehuosicohua'ire nejo saon'u'u cajë yecohua'ipi daija'cohua'i a'ë.

30 Yequeje jare mësarü acohua'ipi cosoyere ye'yajë yo'oja'cohua'i a'ë sehuosicohua'ipi iohua'ini tuijajë cajë.

31 Yë'ë mësarü ja're toaso ometëca pa'i mu'señapi cui'ne ñamiñapi otarepa oi pai ñapere yëhuoye jeoma'ë yëhuose'ere huñëyema'pë jare cuasajë ñare pajë pa'ijë'ë.

32 Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quëna cui'ne ĵi oi coca cayena ĵi nëoñë. Ja coca tutu quë'yepi mësarü joñoa jerepa de'oye cuasaye necaiyena cui'ne si'aye ĵi ca nëose'ere ĵi de'o pa'ina isiyena.

33 Yecohua'i co'amañare, curiquëre, cañare oima'ë paë'ë.

³⁴ Coa ai jerepa yë'è jëtëpi nequë yë'ère caraye tì'acquë pahuë. Paquë cui'ne yë'è ja're cõni pa'icohua'ireje cõcaë'è, yë'ëpi nequë. Jaje yo'oye mësarupi ñahuë.

³⁵ Najëna, mësaruteje jaje co'amaña nejë yecohua'ire co'amaña peocohua'ire cõcaicoa caquë ye'yahuë, si'anëpi. Jesús caquë pa'ise'ere cuasaquë i case'e cato caji: "Isi cuañoni sihuaye jerepa sihuaye pa'iji, yecohua'ina se isini."

³⁶ Ca tējini Pablo do're ja'runi Maija'quëre seji'i, iohua'i ja're cõni.

³⁷ Ja maca Pablõre ai oijë su'cuani sihuahuë. Jaje yo'ohuë, ipi yë'ère tijupë ña cõne paja'cohua'i a'è caëna. Ja maca yureta'a te'e saijë sani i sai yohuë quë'rorë paja'a jeoja'è.

³⁸ Pablõpi yë'ère tijupë ti ña'ne paja'cohua'i a'è case'e cuasajë ai oicohua'i pa'è. Pa'ijë Pablo ja're cõni yohuëja'a sa'è.

21

Pablõpi Jerusalénna Saiye

¹ Maija'quë do'ijëre jeõni aya mëni te'ere papi Cos daripëna sa'è. Sani ñatasi mu'sepi Rodasna tì'ahuë. Tì'ani jaopi Pátarana sa'è.

² Sani Pátarana jai yohuë tì'ahuë, Feniciana saiconi tì'ani ñona ayamë'è.

³ Aya mëni saicohua'ipi Chipre saodohuë coa ñajë sa'è. Ari te'tere pa'iona, ñajë saicohua'ipi Siriana tì'ahuë. Tì'ani Tiro yo sa'rona co'amaña ma'ñe pa'iyë sète jaronu yohuë sè'ao.

⁴ Sè'aona jaronu Maija'quë do'ijëre tì'ahuë. Tì'ani iohua'i quë'rona pëahuë, siete mu'seña. Pëarena, de'o joyopi Pablo ai yo'o ja'ñere quëaquëna, asani cahuë, Pablõre Jerusalénna saima'è pa'ijë'è.

⁵ Jaje casicohua'ita'are siete mu'seña tëto saisi maca etani sa'è. Saijëna, si'aohua'i ëmëohua'i cui'ne nëjohua'i tsj maña cõni yëquë ja're da'è, pai daripë hue'sere pana. Datena, jaronu mejahuëna do're ja'runi Maija'quëre se'è. Seni tējini saiye cajë pëpani,

⁶ jai yohuëna aya mëni yëquë cato sa'è. Saijëna, iohua'ipi iohua'i huë'ñana co'ihuë.

⁷ Tiropi Tolemaidana tsiaya saiye sani tējini Maija'quë do'ijëre pëpani te'e mu'se iti macana pëahuë, iohua'i ja're cõni.

⁸ Ñatasi mu'se saicohua'ipi Cesareana tì'ahuë. Tì'ani Jesús jëjo saocohua'ire cõcaicohua'i siete aquë Felipe huë'ena pëahuë, de'o coca quëaquë huë'ena.

⁹ Jaë Felipepi cuatro mamajëre nomi tsire huejama'cohua'ire paquë paji'i. Jaohua'i cato yequë mu'se pa'i ja'ñere quëacohua'i pa'è, Maija'quëpi quëaquëna.

¹⁰ Ja huë'ere tsoe mu'seña maña pa'ijëna, daji'i, Agabo Judeapi. Jaë cato yequë mu'se yo'o ja'ñere quëaquë paji'i.

¹¹ Pa'ipi tjtani yëquë ña huë'ña Pablo tējicore ini jëña cui'ne nëcañoa co'ye ija'a huëpi, huëni capi:

"Ñeje iye tējica paquëre hueja'cohua'i a'è, judío paipi Jerusalénna ja jeteyo'je tì paina isija'cohua'i a'è, ite. Jaje caji, de'o joyopi."

¹² Caquëna, asani yëquë Pablõte cõcõhua'ipi cui'ne ja daripë sehuosicohua'ipi Jerusalénna saima'è pa'ijë'è, cajë ësehuë.

¹³ Èsejë cajëna, Pablõpi capi:

"¿Me yo'ojë oiye'ni, yë'ère co'a ju'iñe'ni? Yë'è Jerusalénna ju'iñe de'oji, huesiquëpi mai Èjaë Jesús yëye yo'oto."

¹⁴ Jaje caquë Jerusalénna sasi'i caquëna, asani ite pëajë'è caye jeõni cahuë:

“Mai Ējaē yēyeje pa'ijaquē.”

¹⁵ Ja jeteyo'je co'amaña de'hua tējini Jerusalénna saē'è.

¹⁶ Saijēna, Cesarea pa'i sehuocohua'ipi yēquēre con'i saijē sahuē. Sani jaohua'ipi Jerusalénna t'i'ani Mason huē'ena sahuē, yēquē pēaja'tona. Mason cato Chipre aquē paji'i, ai tsoe Maija'quē coca sehuosiquē paji'i.

Pablopi Jacobo Quē'rore Pa'iyē

¹⁷ Jerusalénna t'i'ajēna, sehuocohua'ipi sihuajē yēquēre pēpahuē.

¹⁸ Pēparena, ñatasi mu'se Pablo ja're con'i Jacobo quē'rona do'i saē'è. Sa t'i'ajēna, jarote cui'ne si'aohua'i sehuocohua'i ējaohua'i paē'è.

¹⁹ Pa'ijēna, pēpa tējini Pablopi si'aye quēapi, judío pa'i peocohua'ire quēarojaina, Maija'quēpi jaohua'ire necaise'ere.

²⁰ Quēaquēna, asani Maija'quē ai de'o'ji cani Pablote cahuē:

“Maija'quē do'iquē, de'o'ji mē'ère quēañu'u. Jai pa'i Israel pa'i sehuosicohua'i pa'iyē, iño. Jaohua'i cato Moisés cuañese'ere yo'oye pa'iji cacohua'i a'è.

²¹ Jaje cacohua'ipi asayē mē'ēpi judío pa'i yequē pa'i quē'ro pa'icohua'ire Moisés cuañese'ere yo'oma'pē caquē cui'ne ca'ñije tēama'pē pa'ijē'è caquē, cui'ne aiohua'i yo'ose'e yo'oma'pē caquē ye'yaji asayē.

²² Jaje asacohua'ipi mē'è iño daise'e asaja'cohua'i a'è. ¿Jaje pa'ito me neja'cohua'i a'ni?

²³ Iyese'e mē'è yo'oye pa'iji cuasajē, iñore cajese'e pa'i emēohua'i pa'iyē iohua'i Maija'quēre ca nēose'ere yo'oja'cohua'i.

²⁴ Jaohua'i ja're sani Moisés cuañese'ere yo'oque jaohua'i ja're te'e si'sire tsoa tojē'è, nañare tēa cuañoque. Cui'ne mē'ēpi jaohua'i tēa cuañō do'ije saicajē'è. Jaje yo'oqueña, si'aohua'i ñani mē'ère sañope case'e coa case'e a'è cuasajajē, Moisés cuañese'ere sehuocai mē'ēje yo'oqueña, ña jujani.

²⁵ Tsoe toyahuē, yēquē cuasase'e judío pa'i peocohua'ipi sehuosicohua'i yo'o ja'ñe. Jaohua'i cato yo'oye pa'iji, aiñe peoji de'huasi diusuna isisihua'i. Tsiejē aiñe peoji, cui'ne quio huēasicohua'ire aiñe peoji. Huejama'cohua'ipi emēre nomiore yo'oye peoji. Jaje toyahuē.”

²⁶ Jaje casi maca Pablopi cuatro emēohua'ire sapi. Sani ñatasi mu'se iohua'i ja're te'e si'sire cuya tōni Maija'quēre se huē'ena cacapi, iohua'i ca nēosi mu'se t'i'aja'a mu'se quēasi'i caquē. Jaje cani cayē, pa'i ñape Maija'quēre coa isiyere daja'a mu'se t'i'aēna yo'o ja'ñere.

²⁷ Je'nē siete mu'seña sa tēto saiye ja'i maca pa'ina, Asia yeja acohua'ipi Israel paipi Maija'quēre se huē'ere Pablo pa'ina, ñani paire ca huēohuē. Ca huēojē Pablo quē'rona sa tōmejaē'è,

²⁸ tutu cuijē:

“Israel pa'i cocajē'è. Iquēpi si'a huē'ña cu'i maire sañope caquē ye'yaquē cui'ne Moisés cuañese'e cui'ne iye huē'e sañope caquē ye'yaquē. Jaje pa'ipi yure Maija'quē huē'ena griego paire dapi, iye de'o huē'ere si'si necai, cahuē.”

²⁹ Jaje cahuē, Pablopi Efeso aquē Trófimo ja're con'i Jerusalénre pa'ina, ñasicohua'ipi, judío pa'i peocohua'i ja're con'i Maija'quē huē'ena cacapi cuasajē jaje cahuē.

³⁰ Jaje yo'ojēna, si'a ja daripē pa'icohua'i asani pēijē tsi'sini Pablote tseani huē'sena quērējē sahuē. Hue'sena quērē etoni, Maija'quē huē'e eta sa'noa si'ñe saohuē.

³¹ Pablote ja maca huani jeoñu'u cajē yo'ojēna, yecohua'ipi soldado pa'i ējaēre Coronelre, si'a Jerusalén acohua'i ai josa yo'oyē, quēahuē.

³² Quēarena, Coronelpi asani i soldado pa'i ja're con'i iti yo'o huē'ñana huē'huēhuē. Huē'huē t'i'ajēna, ñani Pablote huaiye jeohuē.

³³ Ja maca Coronelpi t̄i'ani i soldadore cuañepi. Pablote tseani caya quëna meapi huej̄ë'ë caquë ja maca Pablote seji'i: "¿Iquere mami a'ni?" caquë, cui'ne "¿Iquere yo'oquëna, mē'ère sañope yo'oye'ni?" caquë.

³⁴ Seina, yecohua'ipi ai tutu cajëna, yecohua'ipi yequere tutu ai cajëna, asama'ë soldado daripëna saj̄ë'ë, cuañepi.

³⁵ Cuañeina, sacohua'ipi je'nërepa soldado pa'i daripë mëicon a t̄i'ani soldado paipi coa cuañj̄ë sahuë, Pablote huajo yëcohua'ipi ai josa yo'o do'ire.

³⁶ Sajëna, jai pa'i tutu cuihuë:

"Ite huaij̄ë'ë".

³⁷ Sajëna, soldado huë'e caca maca Pablapi Coronelre capi, griego cocapi:

"A'ri maña më'ère casi'i." Caquëna, soldado ëjaëpi capi:

"¿Më'ë griego cocare caquë aë?"

³⁸ Më'ë pa'ima'quë Egípto pa'i ëjaëre sañope yo'oquëpi, cuatro mil ëmëohua'i huaicohua'i ja're con i pa'i peo hue'ñaja'a saisiquë."

³⁹ Caquëna, Pablapi capi:

"Pani, yë'ë cato Israel pa'i a'ë. Cilicia yeja Tarso daripë aquë a'ë. Jaje pa'ina, më'ère señë, jaohua'ire coca casi'i."

⁴⁰ Caquëna, de'oji, caëna. Caquëna, Pablapi soldado huë'e mëiconi nëcaquë jëtëpi ja'jëquëna, ñani coca caye jëorena, Pablapi hebreo cocapi capi, Israel paire:

22

¹ "A'yë dohuë, cui'ne ja'quëohua'i asaj̄ë'ë si'aye quëasi'i, mësarute."

² Jaje hebreo cocapi caquëna, asani Pablo caye ai jerepa jo'cua jëoni cama'pë asajëna, capi:

³ "Yë'ë Israel pa'i a'ë. Cilicia yeja Tarso daripëna coasiquë a'ë. Jaje pa'ipi iye daripë Jerusalënna ai de'ohuë. Ai de'oquëna, Gamalielpi yë'ère ye'yapi, mai aiohua'i cuañese'ere si'aye. Ye'yasiquëpi si'aye Maija'quë yëye yo'osi'i caquë de'hue yo'ohuë, mësar u yo'oyeje pa'ye cui'ne.

⁴ Jesú yel'ase'ere ësequë ite sehuocohua'ire huani jëosi'i caquë ite sehuocohua'ire tseani si'seni co hue'ñana jëjo saohuë, ëmëohua'ire cui'ne nomiohua'ire.

⁵ Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ëjaërepa cui'ne si'a Israel aiohua'i asayë. Yë'ë jaje yo'ose'e, jaohua'ipi Damasco acohua'ina Israel paina toyani jëjo saohuë, Jesure sehuocohua'ire co'equë tseani iño Jerusalënna dani si'seye pa'iji caquë.

Pablapi I Sehuose'ere Quëapi

(Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Ma'aja'a sai Damasco t̄i'añe ja'i maca pa'ina, jopo mu'se ma'tëmopi ai miañerepa yë'ëna ju'api.

⁷ Ju'aguëna, yejana tomehuë. Ja macapi asahuë, yë'ose'e: '¿Saulo, Saulo me yo'oquë yë'ère josa yo'oquë'ni?'

⁸ Caquëna, sehuohuë. '¿Ne a'ni ëjaë?' cahuë. Caquëna, capi: 'Yë'ë Jesu a'ë. Nazaret aquë a'ë, më'ë josa yo'oquë.'

⁹ Caquëna, yë'ère cöcohua'i cato miañe ñajëta'a Jesú cayete asama'pë quëquësicohua'i pateña.

¹⁰ Pa'ijëna, Jesú caquëna, asani cahuë: '¿Iquere yo'oj̄a'quë a'ni, Èjaë?' Caquëna, mai Èjaëpi capi: 'Huëni Damascona saij̄ë'ë. Jaropi më'ë yo'o ja'ñe quëaye pa'iji.'

11 Ai miañepi ju'a huesouna, ñama'quë de'ohuë. Yë'ëre cōcohua'ipi jëtëre tse'ejë sahuë, Damascona.

12 Jarote Ananías Moisés cuañese'e yo'oquëpi Damascona pëasiqëpi paji'i. Jajë cato ai de'oquë api, si'aohua'i judío pa'i cajëna, pa'iquë paji'i.

13 Damascona tñ'ani pëahuë. Pëaëna, Ananíaspi dani nëcaquë capi: 'Saulo yë'ë yo'jei, yure më'ëpi ñaife pa'iji. Caquëna, ñahuë, iti macapi.'

14 Ja maca yë'ëre capi: 'Mai aihua'i Diosupi i yëyere asaquë yo'ojaquë caquë më'ëre jo'ya nepi, nuñe pa'ini ñaquë cui'ne Jesús cayere asaquë yo'oja'quëni soipi.'

15 Jajë pa'ina, më'ë ñase'ere cui'ne asase'ere si'aohua'ire quëaye pa'iji. Më'ë cato i pa'iyere quëacaiquë pa'ija'quë a'ë.

16 ¿Yure me yo'oquë utequë'ni? Huëni do cuañojë'ë, mai Ejaë mamire cuasaquë më'ë co'aye yo'ose'e tsoa tosiquë pa'iquë.'

Judío Pa'i Peocohua'ire Quëaquë De'ose'ere Quëaye

17 Jeteyo'je Jerusalëna co'ini Maija'quëre se huë'ëna cacani Maija'quëni se'i çani ñaife pa'ye ñahuë.

18 Ñaquëna, Ejaëpi yë'ëre capi: 'Esa Jerusalëni etani saijë'ë. Iye daripë pa'icohua'i yë'ë coca më'ë quëaye asacaiye paja'cohua'i a'ë.'

19 Caquëna cahuë: 'Ejaë, me jaohua'ire quëaye'ni, tsoe jaohua'ipi yë'ë më'ëre sehuocohua'ire judío pa'i tsi'si hue'ñana sai tseaquë të'caquë cui'ne co hue'ñana coquë yo'ose'e asacohua'ire.

20 Cui'ne më'ë jo'yaë Estebanre huani jeojëna, yë'ëpi huaicohua'i caña ñacai nëcaquë huaiye de'oji cuasahuë. Si'a pa'i asayë, yë'ë yo'ose'e.'

21 Caquëna, mai Ejaëpi yë'ëre capi: 'Saijë'ë. So'ona jëjo saosi'i, yë'ë cocarepa yequë pa'ire quëaja'quëre, Israel pa'i peocohua'ini,' capi.'

Coronel Yo'oye

22 De'oye iye ca macaja'a asa tējini ai tutu cui huëohuë:

"Huajëquë pa'ito co'aji. Me huajëquë pa'ija'quë."

23 Jajë jeoñe peoyerepa ai tutu cuijë pëijë jōhua'i ju'i sara du'teni jeajë cui'ne ya'o ne'ñare ëmëje'ëna jeajë yo'ohuë.

24 Yo'ojëna, soldado huë'ëna Pablöre con'i ca'ni mepi si'sejë'ë. ¿Si'sejëna, quëajaquë i co'aye yo'ose'e. Iquere yo'oquëna, ai sañope caye'ni? Asasi'i caquë cuañepi, Coronelpi.

25 Si'señu'u cajë huëni yo'ojëna, Pablop'i Capitánre capi:

"Yë'ë yo'ose'e asama'pë si'seye peoji. Cuañese'e pa'iji, yë'ë romano a'ë."

26 Caquëna, Capitánpi asani sani i ëjaëre capi:

"Iquëre de'hua ñani yo'ojë'ë. Romano api."

27 Caquëna, Coronelpi dani capi:

"Yë'ëre quëajë'ë. ¿Romano a'ë, më'ë?"

Caquëna, Pablop'i capi:

"Jëjë'ë."

28 Caquëna, Coronelpi capi:

"Jaiyë curiquë sa'ini yë'ë romano pa'i de'ohuë."

Caquëna, Pablop'i capi:

"Yë'ë sa'ine pahüë. Yë'ë cato tsj'nëna romano pa'i a'ë."

29 Caquëna, si'señu'u cajë yo'osicohua'ipi jite jëoni sateña. Cui'ne Coronelpi romanöre huejë'ë cuañesiquëpi quëquëpi.

Judío Pa'i Ejaohua'ire Pablo Case'e

³⁰ Ñatasi mu'se Coronelpi Israel pai Pablote sañope case'ere asasi'i ique do'ire sañope caye'ni caquë Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cui'ne judío pai yo'oye asani ca tēja ëjaohua'ire tsi'sopi. Aiohua'ire tsi'soni Pablote quëna mea joyeni tsi'si huë'ñana daëña.

23

¹ Sa nēcouna, Israel pai yo'oye asani ca tēja ëjaohua'ire Pablopi ai ñani capi: "Maija'quë do'ijë, iye macaja'a Maija'quë ña huë'ña yë'ë ai cuasaquë co'a ju'i pa'iyë pañë."

² Caquëna, Ananíaspi Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaëre papi Pablote ja'ye nēcacohua'ire capi: "Yë'opona têtøjë'ë."

³ Cuañequëna, Pablopi ite capi:

"Më'ëni coa caquëre Maija'quëpi têtöja'quë api, më'ë cato Moisés cuañese'epi yë'ë yo'ose'ere asani ne de'huaja'quëpi ja'rusiquëpi ñu'iñë, ja maca. Jaje pa'it'a'a ¿me yo'oquë têtøjë'ë, cuañequë'ni? Jaje cani më'ëpi Moisés cuañese'ere sañope yo'oyë."

⁴ Caquëna, iti maca nēcacohua'ipi ite cahuë:

"¿Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaëre pare pëi sañope caquë?"

⁵ Cajëna, Pablopi capi.

"Do'ijë ëjaëre huesëquë cahuë. Ëjaëpi asani jaje caye para'huë. Maija'quë toya pëpë caji: 'Pai ëjaëre pëi sañope cama'ë pa'ijë'ë.'"

⁶ Cani ja jeteyo'je, Israel pai yo'oye asani ca tējicohua'i acohua'ipi saduceo pai cui'ne fariseo pai pa'iyë asani, Pablopi tutu capi:

"Do'ijë, yë'ë fariseo'ë. Fariseo tsëcapë aquë a'ë. Ju'isicohua'i huëiye pa'iji cuasa do'ire tseja cuañosiquë pa'iyë."

⁷ Jaje caëna, fariseohua'ipi, saduceohua'i ja're sañope yo'ojë cajë caya tsëca huahuë, tsi'sisicohua'ipi.

⁸ Saduceohua'i cato ju'isicohua'i huëiye pañë, cui'ne huiñaohua'ijë peoyë, cui'ne jyojyë peoyë cacohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are fariseohua'ipi ju'isicohua'i huëiye pa'iji, cui'ne huiñaohua'ijë pa'iyë cui'ne jyojyë pa'iji cuasacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, sañope cahuë.

⁹ Ai cuijë yo'ojë cajëna, fariseo acohua'i cuañese'e ye'yacohua'i huëni nēcani cahuë:

"Iquë co'aye yo'ose'e peoji. Jaje pa'ina, jyojyë quëaquëna, panita'a huiñaëpi quëaquëna, casiquëni huesëjë yo'ojë Maija'quëni sañope yo'oye pa'ini, cuasayë."

¹⁰ Cajëna, ai jerepa sañope yo'ojëna caye paji'i. Pa'ina, Coronelpi Pablote yo'ojë huani jeo ma'ñe caquë ca'raquë i soldado paire quërëjajia'cohua'ire jëjë saopi. Jaohua'ipi dani etoni soldado pai huë'ena cui'naëni sajaijë caquë.

¹¹ Se na'isi ñami mai Ëjaëpi ñai nēcani Pablote capi: Tutu hue'ejë'ë, yo'o jujahuë cuasama'ë. Ñño Jerusalén yë'ë coca quëase'eje pa'ye cui'ne quëaye pa'iji, Roma daripëna yë'ë coca.

Pablote Huañu'u Caye

¹² Ñatasi mu'se Israel pai acohua'ipi Pablote huañu'u cuasa nëohuë. Cuasani, Pablote huaima'pë pani aiñe cui'ne ucuye peoji, ca nëo huesohuë.

¹³ Jaje, ca nëosicohua'ipi cuarenta pai jerepa paë'ë.

¹⁴ Jaohua'ipi sani Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaohua'ire cui'ne Israel pai aiohua'ire quëahuë:

"Yëquëpi Pablote huaima'pë atu yëquëna co'ayepi tomejaquë cahuë.

15 Jaje pa'ito yure mésarupi cui'ne Israel pai yo'oye asani ca tējicohua'ipi soldado ējaēre sejē'ē, Pablote ñamina'a tĵupē darena, yeque dahuēre seni asañu'u pa'iji cajē. Cajē setena, dajēna, yēquē utecohua'ipi ĩte tsi'si hue'ña ja tĵ'ama'ēna, huani jeoye pa'iji."

16 Ja ca nēose'ere Pablo yo'jeo mamaquēpi asani soldado daripēna cacani Pablote quēapi.

17 Quēaquēna, asani Capitánre te'ire soini ĩte capi:

"Iquē posēre sajē'ē, mē ējaē Coronel quē'rona, ĩte quēaye paji."

18 Caēna, capitánpi posēre soldado ējaē quē'rona sani capi:

"Pablo cosiquēpi yē'ere soini iquē posēre mē ējaē quē'rona sajē'ē. Quēaye paji, seji'i, yē'ere."

19 Caquēna, soldado ējaē pai peo hue'ñana tsihua'ere jētēna tseani sani te'ire seji'i:

"¿Iquere quēaja'quē a'ni, yē'ere?"

20 Caquēna, tsihua'ēpi capi:

"Israel pai acohua'ipi te'e jaje yo'oñu'u cuasacohua'ipi mē'ere seja'cohua'i a'ē, ñamina'a Pablote sajaquē cajē ca tēji ējaohua'i ña hue'ñana, ai dahuērerepa ĩ yo'ose'e seni asañu'u cajē cayeje pa'ye caja'cohua'i a'ē, coa yequere cuasajē."

21 Jaje seto sehuocaima'ē pa'ijē'ē. Cuarenta pai jerepa catini uteyē, Pablote huani jeoma'pē pani aiñe cui'ne ucuye pañu'u ca huesēsicohua'ipi. Jaohua'ipi yure cui'ñani uteyē, coa mē'ē sehuoyese'e uteyē."

22 Caquēna, soldado ējaēpi tsihua'ere yureta'a yecohua'ire quēama'ē pa'ijē'ē yē'ere quēase'e cani jējo saopi.

Felipe Quē'rona Saye

23 Soldado pai ējaēpi cayaohua'ire ĩ Capitán acohua'ire soini iye ñami a las nueve pa'i maca Cesareana saiyeque pa'iji ne de'huaajē'ē docientos soldado paire yeja saija'cohua'ire, setenta caballoja'a saija'cohua'ire, cui'ne docientos uitu saja'cohua'ire, caquē cuañepi.

24 Cui'ne Pablo ñu'i saija'quēre caballore ne de'huaajē'ē, ējaē Felix quē'rona huajēquēre jēasiquēni de'oye ñacaijē sacaijē'ē, cuañepi.

25 Jaohua'i ja're cōni toyasicore jējo saopi. Toyase'e cato caji:

26 "Romano ējaē jerepa pa'i, mē'ere pēpayē. Yē'ēpi Claudio Lisiaspi.

27 Israel paipi iquēre Pablote tseani huani jeoñu'u cajē yo'ojēna, yē'ēpi romano api asani yē'ē soldado pai ja're sani ĩte huasohuē.

28 Israel pai ĩte sañope case'ere asasi'i caquē jaohua'i ējaohua'i tsi'si hue'ñana Pablote sahuē.

29 Sani asaquēna, Pablopi johua'i cuañese'e cayere yo'oma'ē tĵiñe yo'o do'ire sañope caye pa'iji. Jaje pa'ina, huani jēoñe peopi, ĩte. Cui'ne co'acohua'ire co hue'ñana coyeje peopi.

30 Jaje pa'iquēta'are judío paipi huani jeoñu'u cuasajē yo'oyere asa tĵ'ani iquēre mē'ē quē'rona jējo saoyē. Jējo saoque cui'ne ĩte sañope yo'ocohua'ireje sei'ē, mē'ē asa hue'ñana sani ĩte sañope payere cajē'ē, caquē. Ca tējihuhē."

31 Ja maca soldado pai ĩti cuañese'eje ñami saijē Pablote Antĵipatris daripēna sahuē.

32 Ñatasi mu'se soldado pai quēo saicohua'ipi huē'ena co'ihuē. Co'ijēna, caballo saicohua'ise'e Pablo ja're cōni saē'ē.

33 Ñatasi mu'se Cesareana tĵ'ani toya ja'hua romano ējaēna ĩsijē cui'ne Pablote ĩsihuē.

34 Isirena, toya ja'hua seña tējini Pablote seji'i: ¿Ique yeja aquë a'ni? Seina, Cilicia yeja aquë a'ë capi. Caquëna, asani,

35 capi:

“Më'ëre co'aye cacohua'ipi datena, më'ëre asasi'ì.”

Jaje caquë Herodes huë'ena iquëre sani de'hua ñajë'ë, capi, Felix.

24

Pablopi Felixre Caye

1 Cinco mu'seña tēto sai maca Maija'quë huë'e ñacaicohua'ì ëjaërepa Ananiãspi cui'ne aiohua'ì conì daë'ë. Daijēna, cui'ne itì coca caquërepa Tertulojē daji'ì. Jaohua'ì cato pai ëjaë quë'rona daë'ë, Pablote sañope cañu'u cajë.

2 Dani Felix quë'rona tsi'sijēna, Pablote dahuë. Darena, Tertulopi sañope ca huëopi, ñeje:

“Ëjaë Felix, më'ëpi de'oquëpi iye yejaña ñacaina, ai yo'oye peoyë. Cui'ne më'ëpi de'oye cuasaquëpi cuañequëna, yëquë pai si'aohua'ì ai jerepa de'oye pa'iyë.

3 Si'a huë'ña më'ëre de'oye cayë. Yëquë romano Ëjaë më'ë Felix ai jerepa pa'ì. Jaje pa'ina, ai sihuayë.

4 Më'ëpi tsoe cajēna, ai yo'oma'quë cuasajë a'ri maña cañu'u yëquë cuasajë daise'e asacaijë'ë, yëquëre.

5 Iquë tiro saicohua'ì Nazareno hue'yosicohua'ì ëjaëpi ai josa yo'oquë api. Si'a huë'ña Israel paire yequere ye'yaquë cunirojajì quëapi, yequë tsëcapëa nequë.

6 Jaje pa'ipi Maija'quë huë'e de'oconì si'si nesi'ì caquë yo'oquëna, ñani ite tseahuë, yëquë cuañese'e cayeje pa'ye ne de'huañu'u, cajë.

7 Jaje yo'ojēna, Soldado pai ëjaë Lisiaspi dani ai tutu jio dani Pablote sapi.

8 Sani Pablote sañope yo'ocohua'ire cuañepi, më'ë quë'rona sani quëaye pa'iji caquë. Yure më'ëpi Pablote seni asajë'ë. Seni asani si'aye yëquë caye nuñerepa sañope caye a'ë asaja'quë a'ë, më'ë.”

9 Caquëna, si'a Israel pai nuñerepa caji, cahuë, itì maca pa'icohua'ì.

10 Cajēna, romano pai ëjaëpi yure caye pa'iji, caquë jëtëpi iñoquëna, Pablopi ca huëopi:

“De'oji sihuayë, tsoe ometëcana ëjaë pa'ì Israel pai yo'oye asani ne de'huaquëpi asaquëna, yë'ë yo'ose'ere sañope sehuoye pa'ina.

11 Coa doce mu'seña pa'iji, Jerusalénna yë'ë tì'ase'e Maija'quëre sesi'ì caquë.

12 Tì'asiquëpi pa'ì te'ireje sañope caye pahuë. Jai pai tsi'sini josa yo'ojajë caquë ca huëoyeje pahuë. Maija'quëre se huë'ere pa'ì tsi'si huë'ere jai daripëre josa yo'oye pahuë.

13 Yë'ë co'aye yo'oma'ë pa'isiquëre jaohua'ì me iñoja'cohua'ì a'ni, më'ëre.

14 Nuñerepa quëasi'ì. Maija'quëre sehuoyë, jaohua'ì tiro sai ma'a'ë cacore. Maija'quë yëyere yo'oquë pa'iyë. Si'aye Maija'quë coca toyapë, Moisés cuañese'e, Maija'quëre quëacaicohua'ì toyase'e si'aye nuñerepa case'e a'ë, cuasani sehuoyë.

15 Jaohua'ì cuasayeje yë'ë cui'ne cuasayë, yequë mu'seña Maija'quëpi ju'isicohua'ire huëoja'quë api, de'ocohua'ire cui'ne co'acohua'ire.

16 Si'a mu'seña Maija'quëpi yë'ëre ñaquëna, cui'ne paipi yë'ëre ñajēna, asani nuñerepa de'oye yo'osi'ì caquë ai yo'oyë. Jaje pa'ina, Maija'quëre ca'raye pañë, paireje.

17 Tsoe ometëca yequë pai darire pa'isiquëpi iño yë'ë quë'rona co'ihuë. Co'ini tì'ani peocohua'ire cõcasi'i cui'ne Maija'quëre isisi'i caquë Maija'quë huë'ena cacahuë.

18 Cacani Moisés cuañese'e yo'oni si'sire cuya tosiquë pa'ina, Asia acohua'i Israel pai acohua'i yë'ëre ñahuë, jai pai ja're pa'iyë paquëna, cui'ne josa yo'oma'ë pa'ina.

19 Yë'ë sañope case'e pa'ito, yë'ëre ñasicohua'ipi dani caye pa'iji.

20 Judío pai yo'ose'ere asani ca tēji ējaohua'i tsi'si huë'ñare pa'i maca yë'ë co'aye yo'ose'ere tì'asicohua'i pani, icohua'i iye maca pa'icohua'ipi sañope cajajë.

21 Yë'ë te'erepa johua'i ja're pa'i maca tutu cahuë, ñeje: Ju'isicohua'i huëiye pa'iji asa do'ire yure mësaru yë'ëre sañope yo'oye cahuë, co'aye case'e pani jase'e pati'ñe pa'io."

22 Jaje caquëna, Felixpi Jesure sehuocohua'i pa'iyere asaquëpi capi:

"Soldado ëjaë Lisiaspi daquëna, nuñerepa asasi'i mësaru yo'ojë caye."

23 Cani Capitánre cuañepi Pablote coma'ë ñajë'ë. I cajeohua'ipi dani ite cõcaija'cohua'i a'ë. Jaohua'i cacaye de'oji, capi.

24 A'ri maña tsoe mu'seña pa'i maca Felixpi cui'ne i paco Drusila cõni daji'i. Jao cato Judía paio paco'ë. Felixpi dani Pablote quë'rējajijë'ë, caquë cuañeina. Quë'rējatena, dani Jesucristore sehuoni pa'iyere Pablopi quëaquëna, asapi.

25 Asaquëna, Pablopi nuñerepa pa'iyere cui'ne yëyere quëco saojë pa'iyere, cui'ne yequë mu'se pai ñape yo'ose'e ca de'hua ja'ñere quëaquëna, asani Felixpi quëquëpi. Quëquëni capi:

"Saijë'ë, yure cato yequë mu'se mē'ëre soini asasi'i."

26 Yeque cato Felix cuasapi, Pablopi curire isijaquë, isina joye saosi'i. Jaje cuasaquë si'anë soiquë coca caquë yo'opi.

27 Caya ometëca sa tēto saquëna, Felixpi etaëna, Porcio Festo romano ëjaë de'opi. Israel pai ite sihuaja'cohua'i a'ë, cuasaquë Pablote etoma'ë paji'i.

25

Festore Quëaye

1 Festopi romano ëjaë de'oni toaso mu'seña sa tēto sani Cesareapi Jerusaléna maji'i.

2 Mani tì'aëna, Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ējaohua'ipi cui'ne Israel pai aiohua'ipi Pablote sañope coca case'ere quëareña. Quëajë seteña.

3 Pablote Jerusaléna jējo daojē'ë cajë jaohua'i cato daina, huani jēoñu'u cajë sei'ë.

4 Sejëna, Festo capi: "Pani Cesareare Pablo cõsiquëpi paji'i. Jarore pa'ijaquë. Yë'ëpi ëa maca jarona sasi'i."

5 Ja maca capi:

"Mësaru ējaohua'ipi yë'ë ja're cõni Cesareana saijë'ë. Sani sañope ite coca pa'ito jarona quëajë'ë."

6 Festopi ocho mu'seña panita'a diez mu'seña Jerusalén pani tējini Cesareana co'ipi. Co'ini ñatani pai yo'oye ne de'hua huë'ñana sani ja'runi ñu'i Pablote dajë'ë, cuañepi.

7 Cuañeina darena, Israel pai Jerusalén daisicohua'ipi jaiye co'aye yo'osisiquë api cahuë. Jaje johua'i sañope caye pa'iquëta'are i yo'ose'ere iñojë quëayere pahué.

8 Pajëna, Pablopi sañope johua'i cayere caquë capi:

“Co'aye ti yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Judío paí cuañese'ere sañope yo'oma'quë a'ë, yë'ë. Maija'quëre se huë'ëje sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne romano paí ëjaëreje sañope yo'oma'quë a'ë.”

⁹ Caquëna, Israel paipi sihuajajë cuasaquë Festopi Pablote seji'i:

“¿Jerusalénna saiye yëma'quë? Jaronna yë'ëpi me'ëre sañope case'e ne de'hua'quëre seji'i.”

¹⁰ Seina, Pablopi capi:

“Romano paí ëjaëpi paí yo'ose'e asani ne de'hua huë'ña'ë, iño. Yë'ë tayose'e pa'ito ne de'hua huë'ñare pa'iyë. Tsoe me'ëpi yë'ë quëaye asahuë, judío paire sañope co'aye yo'oye pase'e.

¹¹ Yë'ëpi ai co'aye yo'osiquë pa'ito huani jeoñe de'o'ji, ju'iñe pasi'i cama'ë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre sañope cayepi nuñerepa yo'ose'ere pare caye peoto, yë'ëre te'ije jaohua'ina isi ti'ña peoji. Jaje pa'ina, seña romano paí ëjaëre paipi yë'ë tayose'e pa'ito asani ca de'hua'quë.”

¹² Caëna, Festopi ite cöcöhua'ire sa'ñe coca caní cuasani Pablote caëña:

“Romano ëjaërepa quë'rona saiye seto jaronna saiye pa'iji.”

Agripare Quëaye

¹³ Casiquëpi pa'ina, ëjaë Agripa i paco Berenice cöni Festore pëpañu'u cajë Cesareana dateña.

¹⁴ Dani pa'ijëna, Festo jaohua'ire quëapi. Pablo tseä cuañosiquë pa'iyë quëaquë capi:

“Te'i ëmë Felix cosiquë iño pa'iji.

¹⁵ Jerusalénre pa'ina, Israel paí ëjaohua'ipi cui'ne Israel paí aiohua'ipi Pablote sañope coca quëajë ite huaijë'ë.”

¹⁶ Cajëna, yë'ë cahuë: “Romano paí ëjaohua'i cato te'ire paire coa huëoni ja asama'pë huani jeoñena cuañema'cohua'i a'ë. Jaje yo'oma'pë iti ca cuañoqñeni ite sañope cacohua'ini sañooperepa ñaquë iohua'i sañope ite cayere sañope iohua'ire sehuoyere isicohua'i a'ë, caquë quëajaquë cajë.

¹⁷ Jaje pa'ina, Israel paipi iñona datena, ñatasi mu'sepi paí yo'ose'ere ne de'hua huë'ñare ñu'i Pablote dajë'ë, cuañehuë.

¹⁸ Cuañeina, ire sañope cacohua'ipi quëahuë. Ai co'aquë ai co'aye yo'osiquë api, cajä'cohua'i a'ë, cuasaquëta'are.

¹⁹ Coa Israel paí aiohua'i case'ere yo'oma'quë api, cahuë. Cui'ne yequë Jesús cocare jare cahuë. Jesús ju'isiquëpi huëni huajëquë api, caquë api Pablo.

²⁰ Ja mañase'e cajëna, me yo'o'ja'quë a'ni, cuasaquë Pablote seji'ë. Jerusalénna saiye de'oma'quë, jaronna asani ne de'huaye, de'oma'quë cahuë.

²¹ Caquëna, Pablopi romano ëjaëpi ne de'huaye pa'iji, caquë api. Caquëna, de'o'ji iñore cosiquë pa'ijë'ë cahuë. Yequë mu'seña jëjo saosi'i, romano ëjaërepa quë'rona, cahuë.”

²² Caquëna, ëjaë Agripapi Festore caëña:

“Yë'ëje ipi caquëna, asasi'i.” Caquëna, Festopi capi:

“Ñamina'a ite asa'ñe pa'io.”

²³ Nataquëna, ai de'o caña suñasicohua'ipi ëjaë Agripa i paco cöni, jo'yaohua'i cöni paí yo'ose'e asa tu'rihuëna cacareña. Jaro soldado ëjaohua'ipi cui'ne Cesareä daripë ëjaohua'ipi tsi'sireña. Cacarena, Festopi Pablote dajë'ë, cuañeña.

²⁴ Festopi cuañequëna, dareña. Dani caëña:

“Ëjaë Agripa cui'ne si'aohua'i asajë'ë. Si'a Israel paí Jerusalén acohua'i cui'ne iño acohua'i Pablote huaiye pa'iji, ca jujama'cohua'i a'ë.

²⁵ I yo'ose'ere asani ite huaiye peoji, cuasahuë. Pabloli yê'ë yo'ose'ere ëjaërepa Augustopi ne de'hua'ñe pa'i api, caquëna, jãrona jêjo saosi'i, cuasahuë.

²⁶ ¿Jaje pa'ina, co'aye yo'oma'quëni me toyaye'ni, mai Ëjaëre? cuasaquë Pablote dahuë, iño. Më'ëpi ite asani quëajë'ë, mai Ëjaëre toya ja'ñe.

²⁷ ¿I co'aye yo'ose'ere huesëquë me cosiquëre jêjo saoye'ni, mai Ëjaë quë'rona?"

26

Pabloli Ëjaë Agripa Quëaye

¹ Ja maca Agripa Pablote capi:

“¿Më'ëre sañope cayere sehuojë'ë?”

Caëna, Pabloli jëtë mëani ca huëopi, ñeje:

² “Israel pai yê'ëre sañope case'ere yê'ëpi sehuoquëna, Ëjaë Agripa më'ëpi asaja'quë api caquë sihuayë.

³ Si'aye Israel pai ja'në yo'ojë pa'ise'e asaquëpi, cui'ne si'aye jaohua'i ja're yê'ë sañope coca caye asaquëpi, yure yê'ëpi quëaquëna, asa jujama'ë dahuëre asacajë'ë caquë seña më'ëre.

Pablo Tsoe Pa'ise'ere Quëaye

⁴ Yê'ë tsoe Jerusalénre posë pa'inë pa'ise'e si'a Israel paipi asayë.

⁵ Fariseohua'i cato Israel pai yo'oye nuñerepa yo'ocohua'i a'ë, tayoye paçohua'i a'ë. Yê'ë fariseo, de'ose'e Israel paipi asayë. Jaohua'ipi yëni Pablo de'oye yo'opi, caja'cohua'i pa'ini.

⁶ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë, yëquë aiohua'ire tsoe acohua'ire, ca nëose'ere yê'ë ute do'ire sañope yo'ojë yê'ëre iñona dahuë. Ju'isicohua'i tujupë huëni huajëcohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, ca nëose'ere ute do'ire.

⁷ Jaje pa'ina, si'a Israel pai doce tsëca pa'icohua'i si'a mu'seña si'a ñamiña Maija'quëre sejë i ca nëose'ere uteyë. Tj'acquëna, ñaņu'u cajë yê'ë Ëjaë Agripa yê'ëje cui'ne ute do'ire yê'ëre sañope judío pai cayë.

⁸ ¿Me yo'ojë mësarü, Maija'quë ju'isicohua'ire huëo tj'añe pañi, cuasaye'ni?

Pabloli Sehuosicohua'ire Josa Yo'o Ja'ñere Quëaye

⁹ Ja'në Jesucristo Nazaret aquë cocare ësequë sehuocohua'ire sañope yo'oye pa'iji, cuasahuë.

¹⁰ Cuasaquë jaje Jerusalénna yo'ohuë. Maija'quë huë'e ñacaicohua'ipi cuañejëna, jai paire cohüë, Jesure sehuocohua'ire. Yecohua'ipi sehuocohua'ire huani jëojëna, asaquë sihuaquë de'oji cahuë.

¹¹ Jesure sehuocohua'ipi Jesure sehuoye pañë caja'cohua'i a'ë cuasaquë sehuocohua'ire tj'ani ai si'sehuë. Israel pai tsi'si huë'ñana cacaröjai sehuocohua'ire co'ehuë. Jaohua'ire ai pëi yo'ohuë, Judea dari jere pajë sani co'eroja'ë, si'sesi'caquë.

Pablo I Pönëse'ere Quëaye

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaje caquë Damascona saë'ë, Maija'quë huë'e ñacaicohua'li ëjaëpi cuañese'e toyani yê'ëre jisini jêjo saokuëna.

¹³ Saina, ina ëjaë Agripa jopo mu'se pa'i maca, ma'tëmopi ëse jerepa miañepi yê'ëre ju'api, yê'ëre cöcohua'ireje.

¹⁴ Ju'acquëna, ñani tatajëna, yê'ose'e asahuë, hebreo cocapi. Caquëna, ¿Saulo, Saulo me yo'oque yê'ëre josa yo'oque'ni? Tarapë jëjësë ñacana duruhëquë tjito pë'iyeyë pa'ye më'ëja'a a'si ne ju'iñeje yo'oyë, më'ë'.

15 Caquëna, yë'ëpi '¿ne a'ni, Èjaë?' cahuë. Caquëna, 'Jesu a'ë. Më'ë josa yo'oque a'ë.

16 Huëni nëcajë'ë, yë'ë jo'yaëre paire quëacaiquëre nesli, caquë më'ëre ìñoñë. Më'ëpi yë'ë jo'yaë de'oni yure ñase'ere cui'ne yequë mu'seña yë'ëpi ìñoquëna, paire quëaye pa'iji.

17 Më paì cui'ne Israel tsëca pa'ima'cohua'i huaiye peoji caquë de'oye ñacaija'quë a'ë, më'ëre. Yure Israel tsëca pa'ima'cohua'ina jëjo saosi'i, më'ëpi ye'ya sëtöja'quëre.

18 Jaohua'i cato çaisicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Jaohua'i cato coa huesëjë yo'ocohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mëna jo'yaohua'i pa'iyë. Jaohua'ire ye'ya sëtosi'i caquë më'ëre jëjo saosi'i, jaohua'ire quëa sëtöja'quëre, më'ëpi quëaquëna, asa sëtani ponëni Maija'quë jo'yaohua'i pa'ijë, nuñe yo'ocohua'i, yë'ëre sehuocohua'i. Sehuojë jöhua'i co'aye yo'ose'ere sai de'hua cuañosicohua'i pa'ijë yë'ëre yecohua'i sehuosicohua'i ja're cöni te'le pa'ijë sehuosicohua'i pa'ja'ñere paja'cohua'i a'ë.

Pablopì De'oye Sehuoye

19 Jaje pa'ina, ëjaë Agripa, Jesús ma'tëmo aye ìñose'e asani de'oye sehuohuë.

20 Sehuoni du'ru macarepa Damasco pa'icohua'ini quëahuë. Jeteyo'je Jerusalén pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne si'a Judea yeja pa'icohua'ire quëahuë. Cui'ne Israel paì peocohua'ireje quëahuë, ñeje: 'Tsoe pa'ise'e jëoni Maija'quëre sehuojë'ë. Sehuoni sehuosicohua'i yo'oyere yo'ojë'ë.'

21 Ja yo'o do'ire Israel paì pëijë yë'ëre huani jëoñu'u cajë Maija'quë huë'ena tseahuë.

22 Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi cöcaina, nuñerepa saiye. Ja yë'ta'api yureje si'aohua'ire Maija'quë coca quëaquë, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua'i peocohua'ireje quëahuë, Maija'quëre tsoe quëacaicohua'ipi cui'ne Moisés tsoe quëase'ëje pa'ye.

23 Jare quëahuë, ñeje: Cristopi ai yo'oni juni huesëye pa'iji. Jeteyo'je ipi du'ru huëni de'o pa'iyere, huasoyere ìñoja'quë api, maire Israel paire cui'ne Israel paì peocohua'ire."

24 Pablopì ite sañope cayere sañope jaje caquëna, asani Festopi ai tutu capi: "Pablo më'ë cuepequë cayë. Itise'e ñaquë ye'ye huesëni."

25 Caquëna, Pablopì sehuopi:

"Panì ëjaë Festo, cuépema'ë nuñerepa cayë. Jaje pa'ire paji cuasajë asayere.

26 Ique mai ëjaë Agripa yë'ë caye si'aye asaji. Jaje pa'ina, ca'rama'ë cayë si'aye ì ña hue'ñana, nuñerepa yë'ë caye ëjaëpi asa t'ajji, huesëma'ë cuasayë. Cama'ë pa'iyë, yequë hue'ñana paì ñama'tona tëtö saise'ere.

27 Èjaë Agripa, ¿Maija'quë coca tsoe quëacaicohua'i case'ere nuñerepa coca'ë cuasaquë? Asayë, më'ë. ¿Jaje pa'ima'quë?"

28 Caquëna, ja maca Agripa Pablote capi:

"Më'ëpi quëaquëna, Jesús cocare sehuoye ja'i maca yo'ohuë, më'ë capi."

29 Caquëna, Pablopì capi:

"Më'ë sehuoquëna, cui'ne si'aohua'i iye mu'se yë'ëre asacohua'ije sehuoja'cohua'i a'ë cuasaquë Maija'quëre señë. Yë'ëje pa'iohua'i sehuosicohua'i pa'ijëta'a sëa mea peocohua'ipi sehuosicohua'i pa'ijajë caquë señë."

30 Pablopì ñeje ca tëji maca Èjaë Agripa huëni nëcaquëna, cui'ne ja yeja cuañequeje cui'ne Bereniceje cui'ne si'aohua'i itì maca ducohua'ije huëni nëcahuë.

31 Huëni sani tìropi jöhua'ise'e sa'ñe coca cahuë, ñeje:

“¿Iquë co'aye yo'oma'quëre me huani jeoñe'ni, cui'ne cosiquëpi pa'iyeye peoji, iquëre?”

³² Caquëna, ja maca Agripapi Festore capi:

“Romano ëjaërepapi ne de'huajaquë ipi cama'quë pa'ito yurepi ite joyeni etora'huë.”

27

Pablote Romano Quë'rona Saye

¹ Yëquëre Italiana jëjo saoñu'u cuasani, Pablote cui'ne yequë cosicohua'ire Capitán Juliona isihuë, jaëpi ñajaquë cajë Augusto hue'yosi tsëcapë aquëna.

² Adramitio yo sa'ro yohuëna ayamé'ë, Asia yeja yo sa'noana sani tëjire pacona. Jaona aya mëni saë'ë. Saijëna, cui'ne yëquë ja're coní Aristarcoje saji'i, Tesalónica daripë aquë Macedonia pai.

³ Natasi mu'sepi Sidón yo sa'rona tì'ahuë. Jarona tì'arena, Juliopi de'oye yo'oguë Pablo cajeohua'ipi necaijajë cuasaquë Pablote eto saoguëna, sani i cajeohua'ire, pëpaquë yo'opi.

⁴ Tutu ju'ama' të'huija'a Sidónpi saicohua'ipi ai tutu sañope ju'a do'ire Chipre saodohuë yë'quë macaja'a saë'ë.

⁵ Saicohua'ipi Cilicia yeja cui'ne Panfilia yeja je'ñerepa sa sani Mira daripëna tì'ahuë. Mira cato Licia yeja daripë aco paji'i.

⁶ Jarona Capitánpi yequë jai yohuë tì'api, Alejandría daripëpi daisiconi. Ja yohuëpi Italia yejana saija'coni asani Capitánpi aya mëijë'ë, cuañepi. Cuañëina, aya mëteña.

⁷ Tutu sañope ju'a do'ire dahuëre saë'ë, ai tsoe mu'seña. Ai yo'ojë Gnidona tì'ahuë. Ai tutuquëna, jerepa saiye co'api. Co'aguëna, Creta saodohuë tutu ju'ama'a të'huija'a të'ijani saë'ë, Salmón daripë je'ñere paja'a.

⁸ Të'tëpaja'a saijë ai yo'ojë De'o Yo Sa'ro hue'yosi yo sa'rona tì'ahuë, Lasea daripë quë'rona.

⁹ Tsoe ne huesëni yo'orojaiñe sëte ai huajëya'ye nëji'i, ja yë'ta'api yohuëja'a saiye tsoe je'ñerepa oco tëcahuë tì'añe sëte. Jaje pa'ina, asaquë Pablopi yëhuoquë capi:

¹⁰ “Ëmëohua'i yohuëja'a mai saini ai yo'oja'cohua'i a'ë, si'aye mai saye, cui'ne yohuë nejoja'cohua'i a'ë, cui'ne maije juti'ñe pa'iohua'i a'ë.”

¹¹ Caquë yëhuoquëna, Capitánpi sehuocaiye paquë coa asa topi, Pablo caye. Iti yohuë paquë cayere cui'ne yohuë quëhuiquë cayere sehuocaji'i.

¹² Jaje pa'ina, si'aohua'i cuasahuë iye yo sa'ro cato co'aji oco tëcahuë pëani tëtö saiye. Sañu'u, Fenicena ësë du'ina tì'ñarepa ña sa'rona. Jarona oco tëcahuë jëañu'u, cuasahuë.

Asi Tsiaya Ai Co'poye

¹³ Jaje cuasajëna, huë'ehuë të'tepi a'ri ja'ye tutu ju'aguëna, saiye de'oji cuasajë yohuë dëquëye ne huahuase'e naë mëa saoni ayani saë'ë, Creta të'tëpaja'a.

¹⁴ Saijë pa'i maca ëmëje'e të'hui jai tuturepa daiyepi dani yohuëre tutu sao.

¹⁵ Tutu saocona, sañope yo'o jujarena, tutupi quëconi sao. Sacona, io jëjo saoyejë saë'ë.

¹⁶ Saicohua'ipi te'e a'ri saodohuë Claudia hue'eco jeteyo'jena tì'ahuë, ai tutuma'tona tì'ani. Jarona ai yo'ojë a'ri yohuë paire huaso yohuë ayahuë.

¹⁷ Aya tëjini jai yohuë joima'coni cuasajë jai yëi meapi huëhuë yohuë, cui'ne a'ji mejahuëana Sirte hue'eyena ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë

dëquëyere jopoja'a jea dëso neñahuë, yohuëpi ju'aye pajaco cajë. Jaje yo'oni coa huahuajë tutu sao cuañohuë.

18 Natasì mu'seje ai tutuquëna, ña jujani ìti saicohua'ipi yohuë sayere tsiayana moe dëso huëohuë.

19 Toaso mu'se acona yureta'a ìohua'i jëñare papi ñajë jea dësohuë, yohuë pa'ise'e.

20 Ai tsoe mu'seña ëšëre cui'ne ma'ñocore ñama'pë pa'ijë cui'ne ai tutu ju'aquëna, tutu sao cuañojë yureta'a ti ne huesëre pahuë cuasahuë.

21 Ai tsoe aima'pë pa'iye sëtë, Pablopi si'aohua'i jopona huëni nëcani capi: “Yë'ë Cretana pëañu'u caye asani sehuocaisicohua'i pa'ito de'ora'pi. Jarona pëasicohua'i panì si'aye iye ai yo'oye para'huë.

22 De'oji, yure ai cuasama'pë, tutu mañare hue'ejë'ë, si'aohua'i mësaruhuajëja'cohua'i a'ë, yohuëse'e ne huesëtoje.

23 Yë'ë pacacai necaiquëpi Maija'quëpi iye ñami ì huiñaëre jëjo daouna, dani capi, ñeje:

24 ‘Pablo ca'rama'ë pa'ijë'ë, César quë'rona saieque pa'iji. Jaje pa'ina, më'ë ñño pa'i do'ire Maija'quëpi si'aohua'ire më'ë ja're yohuë pa'icohua'ire huasoja'quë api, ju'ññere.’

25 Jaje pa'iye sëtë ëjahua'i tutu mañare hue'ejë'ë, yë'ë cato Maija'quëpi ì case'ejë ñacaija'quë api cuasayë, cui'ne huiñaë quëase'ejë pa'ye pa'ija'coa cuasayë.

26 Mai cato saodohuëna yohuëse'e ju'a huesëcona, tumasicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.”

27 Tutupi tutu saosicohua'ipi jai asi tsiaya Adriaticore huahuahuë, jopo ñami pa'imaca, catorce mu'seña pa'imaca ja maca, ñami jopo pa'imaca yohuë ñajë sacohua'ipi je'ñërepa yeja tì'añë cuasahuë.

28 Asani huaiñere cuëcujëna, treinta y seis metros paji'i, huaiñe. Pa'ina, ai seña maca sani tìjupë cuëcujëna, veintisiete metros paji'i.

29 Pa'ina, jai quëna pëana ju'a huesë ma'ñe cajë ca'rajë yo sëtìpëja'a cuatro quëna ca'huanoa jeo dësohuë, ìti dëquëco naupa ja'ñere. Yo'ojë esa ñatama'conì cuasahuë.

30 Ìti yohuë sacohua'ire papi yahuerepa jai huëre jeo sañu'u cajë ea du'iona, jëa yohuëre a'ri yohuëre tsiayana casa huahuoñu'u cajë yo'ohuë, quëna ca'huanoare corohuë quë'rona jea dësoñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'ohuë.

31 Yo'ojëna, Pablopi quëapi, Capitánre cui'ne ì soldado paire ñeje caquë: “Iye yohuë sacohua'ipi iye yohuëre pa'ima'pë pa'ito mësaruhuajëcohua'i pa'iye peosipi.”

32 Jaje caquëna, asani soldado acohua'ipi a'ri yohuë sëa mea tèa jeoreña.

33 Natasì maca Pablopi si'aohua'ire aò huëopi ñeje caquë:

“Mai catorce mu'seña aima'cohua'i a'ë, mai pa'ì ja'ññere huesëjë.

34 Jaje pa'iquëta'are yureta'a aijë'ë, tutu paja'cohua'i, mësarunaña me macajë ne huesëye peoji.”

35 Jaje ca tējini aore ñni Maija'quëre seni tējini yëtoni aì huëouña.

36 Aì huëoquëna, ñani quëcojë aore a'teña.

37 Yohuë pa'icohua'i cato, docientos setenta y seis paì pateña.

38 Anì tējini trigore tsiayana ña'ñe dësoreña, peojaco cajë.

Yohuë Ne Huesëye

39 Natasì tomesi maca yohuë sacohua'ipi ìti yeja mamire huesëcohua'i paë'ë. Pa'ijë mejahuëre ñani, jaona së'añu'u cuasajë yo'ohuë.

⁴⁰ Jaje yo'ojë yohuë jëaye sëani huahuasi mea yë'te tēteni iti hue'ñana quëna ca'huanoa jëa cohuë, cui'ne yohuë tayo peruje joyehuë, iti po'neñeje. Jaje yo'oni tutuquëna, sai cañare mëohuë. Mëorena, yohuëpi mejahuëna tsiojai huëo.

⁴¹ Tsiojaijëna, jai yohuë corohuëpi mejahuëna ju'anëni huesëo. Ja maca yureta'a yo sëtipeja'a joni sacco'ë, ai tutu to'acquë ju'ayepi.

⁴² Ja maca soldado paipi cosicohua'ire huani jëoñu'u cajë yo'ohuë, jaohua'ipi mamini catire paja'cohua'i a'ë cuasajë.

⁴³ Jaje yo'ojëna, Capitánpi Pablöre huasosi'i caquë yo'oma'pë pa'ijë'ë, capi. Cani si'aohua'ire cuañepi mamicohua'i cato du'ru du'teni mamijë'ë, caquë.

⁴⁴ Ja jeteyo'je yecohua'ipi yohuë toñana tşëani mamijë saijë'ë, capi. Caëna, jaje yo'ojë si'aohua'i huajëcohua'i yejana ti'ahuë.

28

Malta Saodohuëre Pa'iyë

¹ Si'aohua'i yejana de'hue ti'asicohua'i pa'ijë ja saodohuë mami asahuë, Malta.

² Si'aohua'ire yëquëre iti maca pa'icohua'ipi de'oye yo'ohuë. Jaje yo'ojë toa suani dani cuijë'ë, cahuë. Ja mu'se cato ocoquë sësëye pa'iji. Jaje pa'ina, si'aohua'ire huëohuë, cuija'cohua'ire.

³ Ja maca Pablo ja'ju jeca mañare co'eni suaquëna, toapi uquëna, etacopi, aña cūco'ë, jëtëna.

⁴ Pablo jëtëna añapi cuni decona, ñani iti maca pa'icohua'i sa'ñe cahuë: "Iquë paire huaiquë pa'ima'quë, jaje pa'ipi jai tsiaya mamini jëasiquë pa'itoje, ja yë'ta'api ite de'oye pa'iyë peoyërepa Maija'quëpi yo'oma'quë."

⁵ Pablopi añare toana ya'cue tōni ti a'si ju'iñe peoyërepa paji'i.

⁶ Pa'ina, si'aohua'i je sa'yëhua cotoja'quë api, panita'a huajërepa juni taji'a'quë a'ni cuasajë utehuë. Utejëna, ai yo'oye paquëna, ña jujani tiñe cuasaye ponani Diusu api, cahuë.

⁷ Yëquë pëa sito quëno macare Publio hue'equë jai tsio paji'i. Jaë cato saodohuë ëjaërepa paji'i. Jaëpi yëquëre j huë'ena de'oye pëpani tres mu'seña ao acoquë ñacaji'i.

⁸ Jarote Publio pëca ja'quë suña dahuëna cui'ne tsie ëta dahuë coni ju'iquë paji'i. Pa'ina, Pablopi cacani ñani Maija'quëre sēni tējini ite jëñapi patoquëna, co'yapi.

⁹ Co'yaëna, asani ite saodohuë acohua'ipi jai pai ju'icohua'ipi daë'ë. Daijëna, si'aohua'ire jujupi.

¹⁰ Jaje jujuquëna, ñani sihuajë ai de'oye yo'ohuë. Yo'ocohua'ipi yequë yohuëna aya mëni sai huëo maca yëquë saijë ai ja'ñe cui'ne si'aye jopo caraye sihuë.

Pablo Romana Ti'añe

¹¹ Toaso ñañëohua'ire saodohuë pani tējini yureta'a jai yohuëna ayamë'ë, Alejandría acona, oco tëcahuë pa'ina, pëasicona, Castor cui'ne Póluz diusuohua'i a'ë cajë nesicohua'ipi quë'iona ayamë'ë.

¹² Aya mëni saicohua'ipi Siracusana ti'ahuë. Ti'ani toaso mu'seña pëahuë.

¹³ Pëasicohua'ipi tsiaya tē'tëpaja'a saicohua'ipi Regiona ti'ahuë. Ti'ani ñatasi mu'se saijëna, huë'ehuë tē'tepi ai tutu ju'api. Jaje ju'acquëna, saicohua'ipi se ñatasi mu'se ti'ahuë, Puteolina.

¹⁴ Ti'ani jarona ñahuë, Maija'quë do'icohua'ire. Ñajëna, jaohua'ipi pëajë'ë cajëna, siete mu'seña pëani paë'ë. Pani saicohua'ipi yureta'a Romana ti'ahuë.

15 Yëquë saiye tsoe asani pa'icohua'ipi Maija'quë do'ijëpi sañope dani tì'ahuë, yëquëre. Forona Apio quë'róna, toaso cono ucu huë'ña pa'i huë'ña, ja Romarepa tì'ama'në. Ja maca Pablo ña huajëni sihuaquë Maija'quëre de'oji caquë pëpapi.

16 Jaje Romana tì'asi maca ëjaohua'ipi te'i pa'ijaquë Pablo cani te'e soldadore ìte ñaja'quëre nehuë. Neni te'ire pëpahuë.

Romare Pablo Pa'ie

17 Toaso mu'seña Roma pëani pa'iquëpi Pablo jëjo saopi, judío pai ëjaohua'ire soija'cohua'ire. Soina, judío pai tsi'sirena, capi:

“Do'ijërepa yë'ë judío paire co'aye sañope yo'oma'quë a'ë, cui'ne ja'në aiohua'i case'eje sañope yo'oma'quë a'ë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëre Jerusalénre pa'ina, tseani romano paina isihuë.

18 Isirena, jaohua'ipi si'aye yë'ë yo'ose'e seni asa tējini huani jeofne peoquëna, etoñu'u cahuë.

19 Cajëna, judío paipi asani ësehuë. Ësejëna, sei'ë. Jaje pa'ito romano pai ëjaëre papi Césarpi yë'ë yo'ose'e asani ne de'huajaquë caquë, nuñerepa yë'ë paire sañope caye peoquëta'a jaje cahuë.

20 Jaje pa'ina, mësarute soihuë, ñaquë coca caja'cohua'ini, yë'ë iye maca tseja cuañosiquëpi quëna me s'ë'i pa'iyë, mai Israel pai utejë pa'iyere cuasa do'ire.”

21 Jaje caquëna, iohua'ipi cahuë:

“Yëquë më'ëre sañope cajë toyase'e ñama'cohua'i a'ë, Judea pa'icohua'i toya daose'e cui'ne jaropi do'ijërepa judío pai daisicohua'ijë më'ëre co'aye yo'oquë api cayeje pa'ahuë'ë.

22 Jaje pa'ina, yëquë asaye yëyë, më'ë cuasayere. Yëquë ñno asajë pa'iyë, si'a huë'ña pa'icohua'ipi huajëya'yere sañope cajëna.”

23 Jaje cani iti tsi'sija'a mu'se ca nëohuë ca nëosicohua'ipi jai pai tsi'sihuë, Pablo pëani pa'i huë'ñana. Tsi'sirena, Pablopi nea huë'ña huëosiquëpi neatorepa quëa tējipi ma'tëmo pa'i tē'te ayere, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'epi cui'ne Moisés cuañese'epi cōni ñnoquë quëapi, Jesús ayere care paji cajë sehuojajë caquë.

24 Jaje caquë quëaquëna, yecohua'ipi Pablo caye sehuocaë'ë, yecohua'ipi sehuocaiye pahuë.

25 Jaje yo'ojë te'e cuasaye peoquëna, sai huëohuë. Sai huëojëna, Pablopi capi:

“Maija'quë de'o joyopi nuñerepa capi, mësarua aipëre ìte quëacaiquë Isaías yë'opojã'a ñeje:

26 Sani quëajë'ë, ja daripë paire.

De'huarepa asanije asa tì'añe paja'cohua'i a'ë.

De'huarepa ñanije ña tì'añe paja'cohua'i a'ë.

27 Iohua'i cuasajë pa'iyepi cara huesésico pa'i do'ire,

Cajonoaje ta'pise'ere hue'eyë.

Cui'ne ñaco caje siose'ere hue'eyë, ñaño pañë.

Asayeje pajë, cui'ne jaje pa'iquë cuasajë asa tì'añe pajajë caquë nëina,

Cui'ne yë'ëna co'iyë pajëna, yë'ëpi iohua'ire jujucaiye pajaquë cajë jaje yo'oyë.

28 Jaje pa'ina, yure iyere asajë'ë, iye Maija'quë huaso cocare judío pai peocohua'ina quëaye pa'iji. Jaohua'ita'a de'oye asacaija'cohua'i a'ë.”

29 Jaje Pablo caquëna, judío paipi pëijë sañope cajë saë'ë.

30 Pablopi jarona caya ometëcahuëa pëani paji'i, i pa'i huë'e do'i ipi saiquë. Jarore pa'i si'aohua'ire ìte do'i saicohua'ire de'oye pëpaquë yo'opi.

³¹ Yo'oquë pa'i Maija'quë cuãñe tẽ'te ayere ca'raye peoyerepa quëaquë cui'ne Ęjaë Jesucristo ayere ye'yapi, yecohua'ipi ti josa yo'oma'pëna.

ROMANOS

Pablo Romano Sehuosicohua'ire Toyaye

¹ Yë'ë Pablo, Jesucristo jo'yaë'ë. Maija'quëpi yë'ëre soini cui'ne i jëjo daoquëre nepi, yë'ëre i huaso cocare quëaja'quëre.

² Maija'quëpi ja huaso coca ai tsoe ca nëoquëna, ire quëacaicohua'ipi i de'o toya pëpëna toyaahue'ë.

³ Maija'quë mamaquë Jesucristo ayere Jesucristo pai de'oni judío pai ëjaë David tsëcapë aquë paji'i.

⁴ Pai pa'iquëta'a Maija'quë mamaquë tutu quë'ire papi asayë, i de'o joyo tutupi yo'oquëna, ju'isiquëpi huëni iñouna.

⁵ Jajë pa'ina, Jesucristo do'ipi Maija'quë yëquëre i mamipi i jëjo daocohua'ire nepi, si'a yeja pa'icohua'ipi sehuoni cui'ne i case'ere necaicohua' pa'ijajë caquë.

⁶ Mësarujë jaohua'i acohua'ipi Maija'quë soisicohua'i pa'iyë, Jesucristo tsëcuhua'i pa'ijajë caquë.

⁷ Si'aohua'i Roma daripë acohua'i Maija'quë soisicohua'ire caquë toyayë, mësarute. Maija'quë oi soipi, mësarupi ina isisicohua'ipi de'oye pa'ijajë caquë. Soisicohua'ipi de'oye pa'ijë'ë, Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi de'oye pa'iyë isiquëna.

Romana Pablo Do'i Sai Ëaye

⁸ Du'ru macarepa Jesucristo do'ire yë'ë ja'quëre sihuayë, si'aohua'ire mësaruni cuasaquë. Mësarua Maija'quëre cuasajë pa'iyë si'a hue'ña pa'icohua'ire de'oye quëajëna, sihuayë. Sihuaquë de'oji cayë, Maija'quëna.

⁹ Yë'ë si'a joyorepa cuasaquë Maija'quëre necai pa'iyë, i mamaquë cocarepa quëacaicquëpi. Maija'quë api, iti ñasiquë si'anë yë'ë mësarute cuasaquë secaaiye.

¹⁰ Si'anë Maija'quëre señë, i yëyepi pa'ina, yë'ë jaro do'i sasi'i caquë.

¹¹ Jajë pa'ina, cöcaiye yëyë, mësarute joyo pa'iyë, ai jerepa tutu quë'iohua' pa'ijajë'cohua'ire.

¹² Ñëje caquë cayë: Maija'quëre mai cuasayere sa'ñe cöcaiye caquë yë'ëpi mësarua cuasayere se cöcaina, mësarupi yë'ë cuasayere cöcaijë'ë. Jajë yo'ojë sa'ñe cöcaiye pa'iji.

¹³ Maija'quë do'ijë yë'ë mësarua quë'ro sasi'i si'anë caquëta'a yureje ja yë'ta'a saiye pa'ñere asajë'ë caquë quëayë. Hueare tëayeje pa'ye mësarujajë'a Maija'quë joyo ayere sani tëasi'i caquë cuasahuë, yequë hue'ña judío peocohua'ijajë'a tëayeje pa'ye.

¹⁴ Jajë pa'ina, yë'ë sehuosi do'ire ta'ñe asacohua'ire, huesëcuhua'ire, ëjaohua'ire cui'ne ëjaohua' peocohua'ire, si'aohua'ire quëaye pa'iji.

¹⁵ Jajë yo'oquë cui'ne mësarua Roma pa'icohua'ireje Maija'quë coca quëacaaiye yëyë.

Maija'quë Coca Tutu Quë'i

¹⁶ Maija'quë huaso coca quëaye yë'ëre huajëya'ye nëiñe paji. ¿Maija'quë tutu quë'i cocarepa me yë'ëre huajëya'ye nëico'ni? Si'aohua'ire ite sehuocohua'ire huaso jajë a'ë, judío paire cui'ne judío pai peocohua'ireje.

17 Jaje pa'ina, necaire paye pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi nuñerepa pa'icohua'ire neñere quëaji, de'o cocapi: "Nuñerepa pa'iquë cato, Maija'quëpi necaire paye pa'iji cuasayepi pasipi" caji tsoe toyase'e.

Do'i Quë'iohua'i Pa'iyë

18 Iohua'i co'aye yo'oyepi Maija'quë coca ye'yayere sañope yo'oyë. Jaje yo'osicohua'ire Maija'quëpi ma'tëmöre papi iohua'i yo'osi do'i co'ayere papi sai ja'ñe jëjo dao ja'ñere iñopi, maire.

19 Jaohua'i tsoe asayë, ta'ñe Maija'quë ayere. Jaje pa'ina, ipi jaohua'ire du'ru iñopi, i ayere ña ja'ñe.

20 Si'aye iye yeja pa'iyë ipi de'huapi. I de'huani pa'i macapi huëoni i nese'ere ñajë Maija'quë pa'iyë asayë, ite ñama'pë pa'inije. Jaje pa'ina, Maija'quë tutu quë'ipi cui'ne ti pani huesëquë pa'iyë asajëta'a de'oye yo'oye pasi do'ire, ca de'huani jëa ti'añe peoji, jaohua'i.

21 Jaje Maija'quë pa'iyë asacohua'ipi Maija'quëre papi cajë ite oiye pahuë. Cui'ne yequeje de'oquëre papi cayë pahuë. Coa ai jerepa yeque ti do'i peoyere cuasahuë. Cui'ne iohua'i huesë joñoapi nea hue'ñana ne huesëhuë, co'a joñoa hue'e do'ire.

22 Jaje pa'ina, ta'ñe pa'iohua'i a'ë cacohua'ita'a coa ai jerepa huesëohua'i pa'iyë.

23 Maija'quë de'oquërepa pa'iquëta'are tiñere señë, ju'icohua'ije pa'iohua'ire de'huase'ere, pajë pa'ire, pi'aje pa'ire, nëicohua'ije pa'ire cui'ne añaie pa'ire de'huase'ere.

24 Jaje pa'ina, señajë mësarü yëyeje yo'ojë pa'ijë'ë caquë jeocopi, Maija'quë. Jaje caquë jeocouna, huajëya'ye sa'ñe yo'ohuë, iohua'i capëje ti oiye peoyerepa.

25 Nuñerepa Maija'quë cocare asaye yëma'pë coa ai jerepa cosoyere asahuë. Cui'ne jaje yo'ojë Maija'quë de'huasi co'amañare se'i'ë, de'oquëre pa'ë cajë. Maija'quëre pare sema'pë cui'ne Maija'quëre pa'ë cayë pahuë. Maija'quë cato ti de'oquëre pa'ë cayë pa'iji, si'anë. Jaje pa'ijaquë.

26 Jaje pa'ina, Maija'quëpi jeocopi, co'aye si'sire yëcohua'ini coequë. Jaje pa'ina, nomiohua'ije Maija'quë cuañese'e jeoni sa'ñe nomiohua'ija'a ëmëre yo'oyeje yo'ohuë, si'si.

27 Cui'ne jaje ëmëohua'ije nomiohua'ire yo'oye jeoni sa'ñe ëmëohua'ija'a yo'ohuë. Ëmëohua'ipi huajëya'ye yequë ëmëohua'ini yo'o do'ire iohua'i capëapi ai yo'oyë, iohua'i co'aye yo'o do'ire sai cuañojë.

28 Jaje pa'ina, iohua'ipi Maija'quëre asaye coeye sëte, ije iohua'ire jeocopi, joyo huesëohua'i pa'ijë iohua'i yëyeje co'ayere pa'ijajë, caquë.

29 De'oye nuñerepa pa'iyë peocohua'ipi co'ayese'epi timësicohua'ipi pa'iyë, si'si yo'oye, nomi yëye, ëa ñaie jaiye tayo yo'oye. Co'amañare ëa ñajë co'aye cuasaye, huani jëoñe, uihuaye, cosoye, co'a merepa co'acohua'ipi cui'ne co'a coca carojaicohua'i pa'iyë.

30 Yecohua'ini co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëreje coecohua'i a'ë, josa yo'ocohua'i a'ë, coa paipi ne ti'añe pa'iji cuasacohua'i a'ë, cui'ne yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasacohua'i a'ë. Co'ayere ai jerepa se cuasa huëcohua'ipi cui'ne pëca ja'quëohua'ireje de'oye sehuoma'cohua'i a'ë.

31 Yëhuoye asa ti'añe coecohua'i a'ë. Iohua'i ca nëose'eje yo'o ti'ama'cohua'i a'ë. Iohua'i sihuama'cohua'i a'ë. Yecohua'ireje sañope yo'ose'ere sai de'huama'cohua'i a'ë. Ai yo'ocohua'ire teaye pa'iohua'ire yecohua'ire ñama'cohua'i a'ë.

32 Jaohua'i cato Maija'quë cuañese'e si'aye asacohua'i a'ë. Cui'ne asacohua'i a'ë, iye yo'osicohua'i pani do'i quë'iohua'ipi pa'ijë jüni huesëye pa'iji

case'eje. Jaje asacohua'ita'a ai jerepa co'ayere yo'ojë pa'iyë. Cui'ne yecohua'ipi co'aye yo'ojëna, sihuajë yëjë ñañë.

2

Maija'quë Nuñere Papi Ca Huesoye

¹ Yequë yo'ose'ere ña tējini co'aye yo'oquë api ca huesoquë pani ca de'huani jëa tī'añe peoji. Më'ëpi yequë yo'ose'ere ña tējini co'aye yo'oquë api ca huesoquë pani, më'ëja'a co'ye ca huesoye pa'iji, më'ëje cui'ne yo'o do'ire.

² Jaje pa'ina, asayë, mai Diusupi pai yo'oyere ña tējini i coca cayeje pa'ye nuñerepa ca huesoja'quë api, ja co'ayere yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji ca maca.

³ Jaje pa'ina, më'ëpi cuasani Maija'quë pai ñape yo'ose'e ña tējini ca hueso mu'se tī'aëna, yecohua'ire tayoyë, cuasaquëpi cui'ne më'ëpi iohua'i yo'oyeje yo'oquë pani zjējaj'a'quë a'ë, cuasaquë? Jëaye peoji.

⁴ ¿Më'ëre ponañere caquë Diusu dahuëre quëcoquë yo'oquëna, i oi yo'oyere asama'ë huesëquë coeyë, më'ë?

⁵ Jaje pa'iquëta'are më'ë joyo jëa do'ire më'ë pa'iyë ponëma'ë coequë pa'ë, më'ë. Jaje yo'oquë ai jerepa më'ë nejo cuaño ja'ñere tsi'so tımëñë, më'ë Maija'quë pai ñape yo'ose'e ña tējini ca hueso mu'se tī'aëna, sai ja'ñere më'ë yo'ose'eje pa'ye.

⁶ Ja maca iipi pai ñape yo'ose'eje pa'ye saija'quë api.

⁷ De'oye yo'oyere yo'o jujama'cohua'ipi ëja deoyere cui'ne i de'oye pa'iyere cui'ne ju'i ma'ñere co'esicohua'ini Maija'quëpi ti pani huesëyere isija'quë api.

⁸ Isiquëta'a yecohua'ipi iohua'ise'e cuasajë nuiñere sehuoma'pë coa co'ayere tuiyë. Jaohua'ire cato Maija'quëpi pëi nejoja'quë api.

⁹ Si'aye co'aye yo'ocohua'ire ai yo'oye cui'ne oiye pasipi, du'ru macarepa judío paipi jeteyo'je judío pai peocohua'ije.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi de'oye yo'osicohua'ire cato sihuaye, cui'ne ëja deoyere cui'ne de'oye pa'iyere isija'quë api. Du'ru macarepa judío paini jeteyo'je judío pai peocohua'ireje isija'quë api.

¹¹ Jaje pa'ina, Maija'quë cato icohua'i yecohua'i a'ë caquë yo'oma'quë api, si'a yë'quë maca ñaquë api, si'a paire.

¹² Jaje pa'ina, Moisés cuañese'ere asama'cohua'ipi co'aye yo'ocohua'i pa'itoje ja yë'ta'a nejoja'cohua'i a'ë, Moisés cuañese'e asama'cohua'ire. Cui'ne Moisés cuañese'e asicohua'ita'a co'aye yo'osicohua'ire nejoñe pa'iji, Moisés cuañese'e ca do'ire.

¹³ Cuañese'ere coa asacohua'i cato, nuñerepa pa'icohua'i peoyë. Cuañese'ere yo'ocohua'i cato nuñerepa pa'icohua'i a'ë ca huesoye pa'iji.

¹⁴ Judío pai peocohua'i cato toya cuañese'eje ti peoyë. Jaje pa'iohua'ita'a cuañese'e pacohua'ipi yo'oyeje pa'ye yo'ojë pa'iyë, iohua'i cuasase'epi. Jaje yo'ojë iohua'ipi iohua'ire cuañëne neñë.

¹⁵ Jaje pa'ina, iohua'i yo'oyepi iñoñë, iohua'i joñoare cuañese'e pa'iyë paye. Jaje pa'ina, iohua'i joñoa cuasayepi caja'coa, de'oji më'ë yo'ose'e panita'a co'aji, më'ë yo'ose'e. Jaje cani iñoji, cuañese'epi joñoare pa'iyë.

¹⁶ Cui'neje iohua'ire caja'quë api, Maija'quë ca hueso mu'se pa'ina. Ja mu'se cato Maija'quëpi Jesucristo ja're si'a pai yahue yo'ose'e ña tējini ca huesoye pa'iji, yë'ë de'o cocarepa quëase'eje pa'ye.

Judío Pai Cui'ne Moisés Cuañese'e

¹⁷ Më'ëpi judío pai pa'ima'quëje ñani caquë jerepa pa'i a'ë cuasaquëpi, Moisés cuañese'ere asaquëpi, Maija'quëre pare payë caquë sihuaquëpi,

18 Maija'quë yëye ta'ñe asaquëpi, cui'ne cuañese'epi de'oyerepa ti'añere ye'yesiquëpi,

19 yecohua'i ñaco ca peocohua'ije pa'iohua'i pa'icohua'ire ye'yaquëre pa'ë cuasaquëpi, cui'ne nea hue'ñaje pa'i hue'ñare pa'icohua'ire de'oyepi mia-caiyeje pa'ye yo'o ñnoquëre pa'ë cuasaquëpi,

20 cuañese'e pacohua'ipi, ta'ñe asaye cui'ne nuñerepa yo'oyere ye'yaye payë cuasaquë huesëcohua'ire ye'yaquë pa'iquëpi cui'ne tsije pa'iohua'ire quëa ti'añe cuasaquëpi.

21 Jaje pa'iquëpi ye'yaquë a'ë cuasaquë pani ¿me yo'oquë më'ëja'a co'ye ye'yama'quë'ni? Jare më'ëpi co'amaña yahue i ma'ñe a'ë quëaquëta'a ¿cui'ne me nesi'quë më'ëpi co'amaña yahue ñmaquë'ni?

22 Yequë nomiore yo'oma'ë caquëta'a, ¿me yo'oquë më'ëpi jaje yo'oquë'ni? Cui'ne më'ëpi coa de'huasicohua'ire ñani coequëta'a ¿me nesi'quë iohua'i se hue'ña pa'i co'amaña yahue ñmaquë'ni?

23 Maija'quë cuañese'ere pare pacohua'ipi pa'iyë caquëta'a, mësarupi cuañese'ere de'oye sehuocaima' do'ire yecohua'ipi Maija'quë co'aquë api cayë.

24 Jaje yo'oye pa'ina, ñare paquë toyase'e caji: “Judío pai peocohua'i co'aye cayë, Maija'quëre, mësaruru co'aye yo'o do'ire.”

25 Jaje pa'ina, më'ëpi cuiri ca'ni tëasiquëpi Moisés cuañese'ere si'aye sehuocaito cocajji, më'ë yo'ose'e. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cuañese'ere sehuocaima'quë pani ca'ni tëama'quëje pa'i pa'iyë pa'iji.

26 Jaje pa'ina, tëama'quëta'a si'aye cuañese'ere yo'oni ca'ni tëase'eje pa'i pa'iyë pa'iji.

27 Jaje pa'ina, i ca'nihuë tëama'quëta'a, cuañese'ere si'aye sehuoquëna, ja yo'oyepi më'ëni co'aye yo'oquëre ñnoja'quë api, toyase'e paquëta'a cui'ne ca'ni tëasiquëta'a sehuoma'ë pa'isiquëre.

28 Judíorepa pasi'i caquë coa ëmëje'ese'epi yo'ojë ti'añe peoji. Cui'ne nuñerepa cuiri ca'ni tëaye cato ëmëje'epi yo'oye peoji.

29 Jaje pa'ina, judíorepa cato pa'iyë pa'iji nuñerepa sa'nahuëre papi. Cui'ne cuiri ca'ni tëase'epi sa'nahuë joyore pana tëasiquëje pa'i pa'iyë pa'iji. Coa cuañese'epi ti'añe peoji. Maija'quë joyo neñe a'ë, iye cato. Jaje pa'ina, iye cayëje ne cuañosiquë cato Maija'quëre papi de'oquë api caquë ña nëosiquë api, pani pai mañapi.

3

1 Jaje pa'ina, ¿iquere do'i paquë'ni, judío pai pa'iyë cui'ne cuiri ca'ni tëasicohua'i pa'iyë?

2 Ja cato jaiye cocaiye pa'iji, du'rurepa Maija'quë judío paina i coca de'hue pacajja'cohua'i a'ë caquë isisi do'ire.

3 Jaje pa'iquëta'are jaohua'i judío acohua'ipi nuñerepa yo'oyere yo'o jujani jeotoje Maija'quë cato i ca nëose'ere jare yo'o ti'aquë pa'iji.

4 Maija'quë cato i coca nuñerepa cayëje pa'ye yo'o ti'aquë api, si'a pai coa cosocohua'i pa'itoje. I cato cosoma'quë api. Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Nuñerepa pa'iquëre ñnoñe pa'iji, më'ë case'epi.

Cui'ne yecohua'ipi më'ëre ña tëjini ca hueso maca më'ëpi de'oquërepa etaja'quë a'ë.

5 Mai tayo yo'oyepi Maija'quë nuñe yo'oyere de'oyerepa ñnoje pa'ito Maija'quë mai tayo do'ire nejoquë pani Maija'quë nuñe yo'oma'quëpi nejoji. ¿Jaje cayë pa'iquë? Pani, pai cayë ayepi cayë a'ë.

⁶ Jaje caye peoji. Maija'quëpi nuñe yo'oma'quë pani, si'a pa'i tayo yo'ose'e ña tējini ¿me pa'i yo'oyere ca huesoye pa'iquë'ni?

⁷ Jaje pa'iquëta'are yë'ë cosoyepi Maija'quë nuñerepa pa'iyere ai jerepa de'oye ñocaiye pa'ito ¿me neni yë'ëre tayoquë api caye'ni?

⁸ Jaje pa'ito ¿me yo'okuë co'ayere yo'oma'quë'ni, de'oyepi pa'ija'core? Iye cato yecohua'ipi cayë, maire. Co'aye cuasajë sañoce cacohua'ini co'aye yo'ojë de'oyere ti'añe pa'iji ye'yayë cayë, maire. Jaje cacohua'ire nuñerepa yo'okuë nejoñe pa'iji.

Si'aohua'i Do'i Quë'iohua'ipi Pa'iyë

⁹ ¿Jaje pa'ito mai judío paipi jaohua'i seña maca de'ocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iyë? ¡Pani! De'ocohua'i peoyë. Tsoe mai judío paipi de'ocohua'i pa'i ma'ñe ñohuë. Jaohua'i ja're si'a yë'quë maca co'ayepi pa'ona, pa'iyë.

¹⁰ Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Te'i macajë ti peoji, de'okuë.

¹¹ Asani pasi'i cacohua'ije peoyë.
Peoyë, Maija'quëre co'ecohua'ije.

¹² Si'aohua'i tayo sani huesësicohua'i a'ë. Si'aohua'i do'i peocohua'i a'ë, ti cõcaima'cohua'ipi.
De'oye yo'ocohua'i, te'i macajë ti peoji, de'oye yo'okuëje.

¹³ Jaje pa'ina, si'aohua'i tērëhuëa cato paire tasico de'hua sïoma'cojë pa'io, coa nejo cocare etaye.
Si'aohua'i tsemëñoapi coa cosoyë.

Ña tsimaje pa'yepi si'aohua'i yë'opõa pa'iyë.

¹⁴ Yequëre ai yo'o huano'i co'ayese'e yecohua'ire cayë, cui'ne sējēñese'e.

¹⁵ Paire esa huani jeñese'e yëcohua'i a'ë.

¹⁶ Si'aohua'i co'aye yo'oyepi ai yo'oye cui'ne nejoñe isiyë.

¹⁷ Cui'ne ñama'pë pa'iyë, de'oye pa'i ma'arepa.

¹⁸ Jaje pa'iohua'ipi ti ca'raye nēima'ëna, Maija'quëre cuasama'pë pa'iyë, a'ri mañaje.

¹⁹ Si'aye tsoe hue'ña Moisés cuañese'e judío pa'i cuañese'e pacohua'ipi si'aye yo'oye pa'iji caji cajë asayë, mai. Jaje pa'iquëta'are iohua'i tayo do'i ca de'huani jëaye peosipi. Maija'quë pa'i ñape yo'ose'e ñani ca hueso mu'se ti'asi maca si'aohua'i iye yeja acohua'i ca hueso cuañoja'cohua'i a'ë.

²⁰ Jaje pa'ina, cuañese'ere sehuojë yo'ocohua'i cato Maija'quë ja're conï pa'iyë ti'añe pa'ija'cohua'i a'ë. Cuañese'epi mai tayose'ere ñoji.

Maija'quëre Cuasayepi Huaso Cuañoñe Pa'iji

²¹ Yure cato Maija'quë nuñerepa pa'iohua'ire de'ocohua'ire pare neñere ñopi, cuañese'e cayere yo'oma'ë, tirona se õani. Iye cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'ere cui'ne Moisés cuañese'e toyase'ere ñajë asayë, i jaje yo'oye.

²² Jaje pa'ina, Maija'quë iquë jerepa pa'ire cuasama'quëpi i neñerepa pa'iyere isiquë api, coa si'aohua'i Jesús ire papi cuasacohua'ire.

²³ Jaje pa'ina, si'aohua'i tayo yo'ocohua'ire sëte si'aohua'ire Maija'quë de'oyerepa ti'añe caraji.

²⁴ Jaje pa'ijëta'are Maija'quëpi oi nuñerepa pa'iohua'ire nepi, i coa isiyepi, Jesucristo do'ipi huasoquë.

²⁵ Jaje pa'ina, Maija'quëpi Cristo ju'ini tsie jeosi do'ipi pa'i co'aye yo'oye sai de'huaye nepi. Ja sai de'huayere ti'añe pa'iji, Jesuni necaiquëre papi asa do'ipi. Cui'ne tsoe acohua'i tayo yo'ose'ere coa sa tëto saima'ë pajji,

Maija'quë. Jesús tsiese'epi sai de'huapi. Jaje yo'oquë ì nuñerepa pa'iyere cui'ne ì quëcose'ere ìñopi.

²⁶ Ìñoni yureje Diusu nuñerepa pa'i a'ë caquë ìñoquë yo'opi. Yëquëje cui'ne Jesús tsiese'epi Jesure ire papi cajë asacohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire nequë a'ë caquë ìñoquë yo'opi, Maija'quë.

²⁷ ¿Yure jerore pa'ico'ni, mai jerepa pa'iohua'ì a'ë cuasaye? Tsoe peoco. ¿Me yo'oco peoco'ni? Maija'quëre necaiquëre pare cuasa do'ire peoco, ñani cuañese'ere yo'o do'ire.

²⁸ Maija'quëre necaiquëre pare cuasaquëni nuñerepa pa'ì api ca huesoye pa'ìji, Maija'quëpi cuañese'e yo'oma'quë pa'itoje. Jare tsoe asayë, mai.

²⁹ ¿Mësarupi cuasato Maija'quë judío ñani Diususe'e pa'iquë? ¡Ñani! Judío ñani peocohua'ijë Diusure payë, ìte.

³⁰ Jaje pa'ina, yequë Diusu peoji, te'ì api. Jare ìpi ñaire nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoye pa'ìji, ca'ni tãasicohua'ire cui'ne pa'cohua'ireje, coa si'aohua'ì ìte necaiquëre pare asacohua'ini.

³¹ Jaje pa'ito ¿coa mai ìte necaiquëre pare asayepi ja'në cuañese'e jeocoye pa'iquë, cõcai ma'ñe de'huanì? ¡Ñani, jaje yo'oye! Coa ai jerepa yureta'a cuañese'ere de'oyere pa'ë cacaijë yo'oye.

4

Abraham Yo'ose'epi Ìñoñe

¹ ¿Iquere mai ai Abraham tì'aë'ni, ì yo'o do'ipi? Ì ayere cañu'u, yure.

²⁻³ Toyase'e caji: “Diusupi Abrahamre nuñerepa pa'ire ca huesopi, Abrahampi Diusuni ire papi caquë cuasa do'ire.” Ì yo'o do'ipi nuñerepa pa'ì pa'iyë Abraham tì'añe papi. Tì'asiquë ñani jerepa pa'ì a'ë cara'pi. Yure cato Maija'quë ña hue'ñana jaje ca tì'añe peoji.

⁴ Co'amaña necaiquëre saiñe cato coa ìsise'e peoji, nesi do'ire saiñe a'ë.

⁵ Jaje pa'iquëta'are co'amaña nesi do'ire peoquëpi Maija'quëni nuñerepa pa'ì ca hueso cuañe pa'ìji. Coa ìte ìre papi cuasa do'ire co'acquëre nuñerepa pa'iquë api, ca huesoquëni cuasa do'ire. Jaje yo'oye pa'ìji.

⁶ Maija'quëpi yequëre ñani ì yo'ose'ere cuasama'ë nuñerepa pa'ire ca huesoquëpi ai sihuaji. Davidje cui'ne caji, toyase'epi.

⁷ Ì case'e cato caji ñeje:

Sihuacohua'ì pa'iyë, Maija'quëpi ìohua'ì co'aye yo'ose'ere oni yejesicohua'ìpi, cui'ne ìohua'ì co'aye yo'o do'ire coa sai tõsicohua'ìpi.

⁸ Sihuaquë pa'iyë, Èjaëpi co'aye yo'ose'ere cama'ëna, sai tõsicohua'ìpi.

⁹ ¿Jaje pa'ito iye sihuaye ca'ni tãasicohua'ise'ere sihuaye pa'iquë? Ñani. Ca'ni tãama'cohua'ijë ja sihuaye payë. Tsoe maipi asahuë. Toyase'e cato caji, Diusupi Abrahamre nuñerepa pa'ire ca huesopi, Abrahampi Diusuni ire papi caquë cuasa do'ire.

¹⁰ Jaje pa'ito ¿ite je yëhua nuñe pa'iquë api, Abrahamre caë'ni, ì ca'ni tãasi jeteyo'je? Ñani ja yë'ta'a tãama'në jaje ca neopi.

¹¹ Ca neõsiquëpi jeteyo'je, ca'ni tãa cuañopi, Maija'quë cuañequëna. Ì ca'ni tãase'epi ìñoñe a'ë, Maija'quëpi tãama'quë pa'inë nuñerepa pa'iquë api, ca huesose'ere. Cui'ne Abraham cato tãama'cohua'ìpi Maija'quëre necaiquëre pare cuasacohua'ì pëca ja'quë api. Jaje pa'ina, Abraham cuasase'eje cuasacohua'ire Maija'quëpi nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoji.

¹² Ca'ni tãama'quë pa'inë Abraham Maija'quëre necaiquëre pare cuasase'eje pa'ye ca'ni tãasicohua'ìpi cuasacohua'ì pëca ja'quë api.

Maija'quë Ca Nëose'ere Tì'añere Quëaye

13 Maija'quë Abrahamre cui'ne i tsëcapë acohua'ire iye yejare isija'quë a'ë ca nëoni, ca nëoma'ë paji'i, Abrahampi cuañese'ere yo'o tì'a do'ire. Coa ai jerepa ca nëopi, Abrahampi Maija'quëni necaiquëre papi cuasa do'ire. Ja do'ire Abrahamre nuñerepa pa'ire ñaquë Diusu isisi ca nëopi.

14 Jaje pa'ina, cuañese'e caye yo'o tì'acohua'ipi Maija'quë ca nëose'ere tì'añe pa'ito, Maija'quëre necaiquëre papi cuasayepi do'i peoye patira'pi, cui'ne Maija'quë ca nëose'epi do'i peoye ne huesëra'pi.

15 Cuañese'e cato ai yo'o ja'ñere isiji, Maija'quë sa'i de'huaquëna. Cui'ne cuañese'epi peoquëna, ¿Me sañope yo'oye pa'iquë'ni?

16 Maija'quë ca nëose'e cuañese'ere pacohua'ise'e tì'añe peoji. Cuañese'e peocohua'ijë tì'añe pa'iji. Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë acohua'ipi tì'añe pa'ijaquë cani coa do'i peoye i ca nëose'ere isiye pa'iji, Abraham cuasase'eje pa'ye cuasacohua'ini. Jaje pa'ina, Abraham mai pëca ja'quë api.

17 Toyase'epi caji: “Jai pai pëca ja'quëre yë'ëpi nehuë, më'ëre.” Jaje Diusu ca nëouña. Abraham cato Maija'quëre ju'isicohua'ire pa'iyë isiquë api asapi.

18 Cuasaquëpi ñani uteye peotoje Abraham cato ca nëose'erepa pa'ija'coa cuasaquë utequë paji'i. Jaje pa'ina, jai pai pëca ja'quë de'opi, Abraham. Maija'quë ite ca nëose'ejë pa'ye tì'api. Ja ca nëose'e cato caji: “Jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë.”

19 Ca nëose'ere asaquëpi cien ometëca paye ja'i maca pa'ina, Zara i paco i cõni aiohua'i pa'inije Abraham tsì paye peoji asaquëta'a necaiye pa'iji cuasase'e coa ne huesoma'ë paji'i.

20 Jaje pa'ina, Maija'quë ca nëose'e jëa coeye papi. Coa case'e a'ë cuasaye papi. Coa ai jerepa pa'ija'ñere pa'ë cuasapi. Jaje cuasaquëpi ai jerepa cuasare paquë de'opi. De'osiquëpi Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihuapi.

21 Maija'quë si'aye ne tì'añe tutu paquëpi i ca nëose'ere neja'quëre papi cuasapi, jëa coeye peoyerepa.

22 Jaje pa'ina, Maija'quë nuñerepa nequë api cuasa do'ire nuñerepa pa'ire ca huesopi.

23 Abrahamre Maija'quë nuñe pa'ire ca huesopi cajë toyase'e Abrahamse'ere cajë toyayë pahuë, mairejë cajë toyase'e a'ë.

24-25 Jaje pa'ina, maire nuñerepa pa'iohua'ire nesi'i caquë mai do'ire jucacani huëji'i, Jesús. Jaje pa'ina, mai Èjaë Jesure ju'isiquëpi huëisiquëni ire papi cajë cuasacohua'ire Diusupi nuñerepa pa'iohua'ire ca huesoji, maipi ite necaire paquë api cuasa do'ire.

5

De'oye Pa'iyë

1 Pa'ire paji cuasa do'ire Maija'quë maire nuñe pa'iohua'ire ca huesopi. Jaje pa'ina, Maija'quë ja're cõni de'oye pa'iyerepa tì'ahuë, asajë pa'iyë, mai Èjaë Jesucristo do'ire.

2 Cui'ne mai Èjaë Jesucristo do'ipi de'hue tì'ahuë, Maija'quë i oi pa'i hue'ñarepa yure sihuajë pa'iyë. Maija'quë de'oyerepa pai ñape pa'ija'cohua'i a'ë cuasajë ute jujama'pë pa'iyë.

3 Ja yë'ta'a ai yo'oyejë pa'iji. Jaje tì'aruje sihuayë, ai yo'oyepi quëcojë dahuëre pa'iohua'ire de'oye.

4 Quëcojë dahuëre yo'oyepi mai tì'añe pa'iji, neñasicohua'irepa pa'iyena. Neñasicohua'irepa pa'iyepi jëa coeye peoyerepa utejë pa'iyena tì'añe pa'iji, mai.

⁵ De'o joyo i isiquë yo'oyeja'a Maija'quëpi mai joñoana i oiyere isi timë huesoji. Jaje pa'ina, mai jëa coeye peoyerepa utejë pa'iyë coa teayë ute tayoyë peoji.

⁶ Jaje pa'ina, co'ye huasoyë peoquëna, ne tija'ma'cohua'i pa'i do'ire Cristo jucacaji'i, iti macarepa tijaëna, co'acohua'ini caquë.

⁷ A'jiñë peoji, yequëni jucacaiyë. Nuñë pa'ire pani jucacasi'i caquë yo'oquëjë peoji. Coa te'i pati'ñë pa'i api, ai de'oquërepa do'ire caquë jucacaiquë.

⁸ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato i oiyë iñopi, maire, ja yë'ta'api co'acohua'i pa'itojë Cristo maire jucacaiyëpi.

⁹ Jaje pa'ina, Cristo Jesús ju'isi do'ipi maire nuñërepa pa'icohua'ire ca huesopi. Jaje pa'ina, yure cato jerepa Jesús oi necai do'ire tiji mu'serepa Maija'quë pëi nejoquëna, jëaja'cohua'i a'ë, mai.

¹⁰ Mai ite sañope yo'ocohua'i pa'i macata'a Maija'quë maire i mamaquë ju'i do'ipi i ja're de'oyë pa'iyë nepi. Jaje nesiquëpi yure cato jerepa Cristo huajëquërepa pa'iyëpi huasoja'quë api, maire, tsoë ipi de'oyë pa'iyë sëtë.

¹¹ Cui'ne jase'ë pa'iyë paji. Maija'quëre sihuayë, Cristo Jesús do'ire ini pacacajë. Jaje pa'ina, Cristo do'ipi i ja're coni de'oyë pa'iyë tija'ahuë.

Adán Cui'ne Cristo

¹² Te'i ëmëpi co'ayë yo'o huëopi. Ja yo'o do'ire juni huesëyë huëopi. Jaje pa'ina, si'aohua'i juni huesëyë pa'iji, si'aohua'i co'ayë yo'ocohua'i sëtë.

¹³ Ja yë'ta'a cuañesë'e peo'në co'ayë yo'oyëpi tsoë paji'i, iye yejare. Pa'ina, cuañesë'e peoquëna, co'ayë yo'ocohua'ire sañope cayë peopi.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are Adán pa'inëpi Moisés pa'inëna si'aohua'i juju huesëahuë'ë, Adán Maija'quë cuañesë'ere sehuoma'ë yo'ose'ëjë pa'ye yo'oma'cohua'ita'a co'ayë yo'ocohua'ipi. Adán cato Jesucristo daija'quëjë pa'i paji'i.

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë isiyëpi Adán co'ayë yo'ose'ë tëtö saise'ere pa'ë. Te'i Adán co'ayë yo'osi do'ire jai pai jujuhuë. Jaje pa'ina, Jesucristo do'ipi Maija'quë jai pai de'oyë pa'i ja'ñere, huasoyere coa isiyëpi jerepa pa'ye a'ë.

¹⁶ Adán co'ayë yo'ose'ëpi maire necaiyë peoji. Maija'quë isise'ëpi jaiyë necaiyë pa'iji. Te'ipi te'orë co'ayë yo'o do'ire maire nejoñë pa'iji. Maija'quë isise'ë cato jaiyë co'ayë yo'osicohua'i pa'itojë nuñërepa pa'iohua'ire necaiyë a'ë.

¹⁷ Ju'iñë je'quë te'i ëmë co'ayë yo'osi do'ire tutu papi. Jaje pa'ye jerepa tutu paja'cohua'i a'ë, huajëyerepa pa'iyere Jesucristo te'i do'ire Diosupi nuñërepa pa'icohua'ire ca huesocohua'ipi.

¹⁸ Jaje pa'ina, Adán i co'ayë yo'osi do'ipi si'a paire ne huesëja'cohua'ire nepi. Cui'neje pa'ye yo'oquë Jesucristo nuñërepa yo'oyëpi si'aohua'i de'oyë ti ne huesëyë peoyë de'oyë pa'i ja'ñë necaji'i.

¹⁹ Ñëje caquë cayë: Te'i de'oyë sehuocaima'ë pa'isi do'ipi, si'aohua'i co'acohua'i paë'ë. Jaje pa'iquëta'are, te'i de'oyë sehuocaiquë pa'isi do'ire jai pai nuñë pa'iohua'irepa pa'iyë tija'ahuë, Jesucristo do'ipi.

²⁰ Jaje pa'ina, Maija'quëpi cuañesë'e isipi, co'ayëpi ai jerepa pa'ija'quë caquë. Jaje jaiyë co'ayë pa'itojë Maija'quë oiyëpi ai jerepa jaiyë pa'iji.

²¹ Ja'në co'ayëpi cato pai ëjaërepajë pa'ye paji'i, paire cuañëquë juni huesëyëna saquëpi. Yure cato Maija'quë oiyëpi nuñërepa yo'oyeja'a pai ëjaërepajë pa'ye de'opi, Jesucristo yo'o do'ipi, ti pani huesëyëna saja'quë caquë.

6

Cristore Sehuosicohua'i Pa'iyë

¹ ¿Jaje pa'ito me caja'cohua'i a'ni? ai jerepa co'ayere yo'oñu'u, Maija'quë oiyere jerepa iñoja'quë api caquë.

² ¡Pani jaje caye! Tsoe mai co'aye yo'oye jeosicohua'i cato ju'isicohua'ije pa'yepi pa'iyë. ¿Me jaje pa'ito ja yë'ta'api co'aye yo'ojë pa'iyë'ni?

³ Oco do maca Cristo Jesús ja're tsioni pa'iyena cacajë i ju'ise'eje pa'ye juë'ë, mai. Mësarü jare tsoe asayë.

⁴ Jaje mai oco do maca ju'isicohua'ire Cristo ja're te'e ta cuañosicohua'ije pa'iohua'i pa'iyë. Ja maca Cristore pëca ja'quë i de'o tutupi yo'oquëna, Jesús huëise'eje pa'ye cui'ne maije huëiye pa'iji, huajëye pa'iyena.

⁵ Jaje pa'ina, Cristo ju'ise'eje pa'yena tsiosicohua'i sëte, cui'ne i huëise'eje pa'ye maipi huëiye pa'iji.

⁶ Co'ayere ëjaëje pa'ire pajë necaiyere cui'ne mai paise'e yë tuture nejose'e pa'ijaquë cajë Cristo ja're que cuañosicohua'ipi pa'iyë asayë, mai.

⁷ Jaje pa'ina, ju'isiquë cato co'ayepi jo'ya nesiquë peoji.

⁸ Jaje pa'ina, Cristo ja're te'e ju'isicohua'i pani i ja're con i pa'ija'cohua'i a'ë cuasayë.

⁹ Tsoe maipi asajë pa'iyë, Cristo te'e juni huesësiquëpi tijupë juni coñe pase'e. Ju'iñe ite tijupë quëcove peoji.

¹⁰ Co'a tutupi naë payere ti nejoquë Cristo juji'i. Jaje ju'isiquëta'a i huajëquë pa'yepi Maija'quëre pacacaiji.

¹¹ Jaje cui'ne ju'isicohua'ije pa'i pa'ijë'ë, co'aye itire yo'oma'pë cajë, co'aye yo'oyepi pa'itoje. Jare cuasajë huajëcohua'irepa Maija'quëre pacacaijë'ë, mai Ëjaë Cristo Jesús ja're pa'icohua'ipi.

¹² Jaje pa'icohua'i sëte mësarü co'ayepi cuañe cuañosiquëje pa'i pajë'ë, capë yëyere yo'oma'pë cajë.

¹³ Yureta'a mësarü capëare isima'pë pa'ijë'ë, co'ayere yo'oja'co cajë. Mësarü capëare ju'isicohua'i huëisicohua'ije pa'icohua'ire Maija'quëna isijë'ë, de'o nuñerepa yo'oyere nejajë cajë.

¹⁴ Co'aye yo'oyepi yureta'a ëjaë cuañeñeje pa'ye maire cuañe cuañoñe peoji, Moisés cuañeñepi maire meñe cuañe cuañoñe peo do'ire, coa Maija'quë oiyepi meñe pa'i do'ire.

Jo'yaohua'i Pa'iyë Ayere Quëaye

¹⁵ ¿Maija'quë oi ñacaiyere meñe pa'ijë cuañese'e meñe peo do'ire co'ayere yo'ojë pa'iyë pa'iquë? Pani. ¿Me neni jaje yo'oye'ni?

¹⁶ Jaje pa'ina, mësarupi tsoe ta'ñe asayë. Jo'yaë cato ëjaëna isisiquëpi i cuañeñere sehuocaija'quëpi pa'iji, cajë. Jaje pa'ina, ëjaëre necaicohua'i cato sehuocaiye pa'iji, iohua'i ëjaëni. Jaje pa'ye cui'ne co'aye yo'oyere sehuocaicohua'i cato co'ayere ëjaëre payë. Jare sehuocaiye cato ju'iñena saye a'ë. Ja yë'ta'a Maija'quëre sehuocaiye cato nuñerepa pa'iyena saye a'ë.

¹⁷ Ja'në co'ayepi jo'ya nesicohua'ipi paë'ë, mësarü. Pa'isicohua'ita'a Maija'quë ye'yayena isisicohua'ipi si'a joyorepa ja ye'yayere sehuohuë. Jaje pa'i do'ire Maija'quëre sihuaquë de'o'ji cayë, ite.

¹⁸ Yureta'a co'ayere ëjaëre peocohua'ipi Maija'quëre necaiyena, jo'yaohua'i de'ohuë, nuñe pa'iyere yo'oñu'u cajë.

¹⁹ Mësarü ta'ñe asa ja'ñere caquë coa pai cayere papi cayë. Ja'në mësarü co'yena isisicohua'ipi co'ayere necajë paë'ë, co'ayere yo'ojë, co'ayere mësarü capëpi necaise'eje pa'ye. Yureta'a nuñe pa'iyena mësarü isiye pa'iji, Maija'quë yëyere yo'ocohua'i pa'ija'cohua'ipi, ina isisicohua'ipi.

20 Mēsaru co'ayepi cuañesicohua'i pa'i maca, nuñerepa pa'iyere necaijē pa'iyē pahūē.

21 ¿Iquere de'oye pa'iyē isi o'ni, ja co'aye yo'oyepi, yure mēsaru huajēya'ye asa cuañoñepi? Ja cato ju'iñena saye pa'iji.

22 Jaje pa'isicohua'ita'a yure, de'oye pa'iyē. Co'ayepi jo'ya nesicohua'ire paye paquēna, Maija'quēre necaiyena cacani pa'iyē. Jaje pa'ina, mēsarute de'oyerepa pa'iyē necaiji. Iyeta'a Maija'quēna isisicohua'ipi pa'ijē cui'ne tējiyere papi ti pani huesēyere payere necaiji.

23 Co'aye yo'osi do'ire co'ayepi sañe cato ju'iñe a'ē. Jaje pa'iquēta'are Maija'quēpi mai Ējaē Jesucristo do'ipi maire coa isiye cato ti pani huesēye a'ē.

7

Huejayeje Pa'ye Quēase'e

1 Maija'quē do'ijē, mēsaru Maija'quē cuañese'ere asacohua'ipi asayē, mai huajēcōhua'i pa'i macase'e cuañoñepi sēasicohua'ijē pa'iohua'ire paye paire.

2 Jaje pa'ina, nomio huejasico cato cuañese'e do'ire jo ējere sēasicoje pa'io pa'ico, ipi ju'lina'quēpi pa'ina. Ējēpi ju'isiquē pa'itota'a, cuañese'epi sēase'eje pa'ye peoji.

3 Jaje pa'iquēta'are jopi ja yē'ta'a ējē pa'ina, yequē ēmēna tsiojaisico pani ēmēre yo'oco. Jaje pa'iquēta'are ējēpi ju'isiquē pa'itota'a yequē ēmēre tsiojani pa'ye pa'iji, ēmē yo'oco peoco ja maca.

4 Jaje cui'ne mēsaruje Maija'quē do'ijē, Cristo ju'i do'ipi ju'isicohua'ijē pa'iohua'ipi pa'iyē, cuañese'epi naē pacona pa'isicohua'ipi, cuañese'ere ējēje pa'ire pasicohua'ipi yure cato, yequē ēmēni payeje pa'iohua'i a'ē, Cristo ju'isiquēpi huēisiquēre pani, Maija'quē ña hue'ña de'oyere pare mai yo'ojē pa'ija'cohua'ipi.

5 Ja'nē mai yēyere yo'ojē pa'icohua'i paē'ē. Pa'ijē mai co'aye yēyere cuañese'epi ne sētouna, ai jerepa mai yēyere yo'ohuē. Ja yo'oyepi ju'iñena sapi, maire.

6 Cuañese'epi sēasicohua'ijē pa'iohua'i paē'ē. Yureta'a joyesicohua'ijē pa'iohua'i pa'iyē, mai ju'isi do'ipi. Jaje pa'ina, cuañese'epi jo'ya nesicohua'i peocohua'ipi Maija'quē joyo huajēye pa'iyē isiyepi Maija'quēre necaiyē. Necaima'pē pa'iyē, cuañese'e cayere.

Co'aye Yo'oyepi Pa'iyē, Yē'ēna

7 Jaje pa'ito ¿me caja'cohua'i a'ni, cuañese'e co'aye a'ē caye? ¡Pani jaje caye! Yē'ē quēaquēna, asajē'ē, yē'ē yo'ose'ere. Cuañese'epi yecohua'i co'amaña yēcaima'ē caye pato yē'ē asaye para'huē, yecohua'i co'amaña yēcaiye co'ayere papi pa'iyē. Cuañese'e ēse do'ipi co'aye yo'oye asahuē.

8 Yecohua'i co'amaña yēcaima'ē pa'ijē'ē cayeja'a co'ayepi yē'ere jerepa co'ayere yēyena ne sēto. Jaje cuañese'epi caye pato co'aye yo'oye ju'ise'ēje pa'ye a'ē, itise'e pani.

9 Te'erepa tsoe yē'ē cuañese'e asama'quēpi coa paē'ē. Pa'ina, cuañese'epi tītani co'aye yo'oyere ne co'yao.

10 Ne co'yacona, yē'ēpi ju'ē'ē. Ju'ina, cuañese'e pa'iyē isisi'i ca nēota'a yē'ere ju'iñena sapi.

11 Cuañese'epi yo'oma'ē cacona, co'aye yo'oyepi jerepa co'ayere cosoco. Co'ayepi yo'oma'ē cuañese'e cayeja'a ju'iñere isio.

12 Jaje pa'ina, ja cuañese'e cato Maija'quē tse a'ē, nuñere pa'ē cui'ne maire cocaiye a'ē, si'aye Maija'quē cuañese'e cato de'oyere pa'ē.

¹³ Ja de'oyepi yé'ère ju'iñena saye pao. Pacona, co'ayepi yé'ère cato ju'iñena sao. Sacona, ja do'ire asahué, co'aye pa'iyé. Cui'ne asahué, cuañese'e éseyejá'a co'ayepi ai co'ayerépa pa'iyé.

¹⁴ Jaje pa'ina, asayé, mai. Cuañese'e cato joyo aye a'è cajé. Jaje pa'iquéta'are yé'è cato pai a'è, tara cui'ne cá qué'i a'è. Jaje pa'ina, co'ayepi jo'yaère paji, yé'ère.

¹⁵ Jaje pa'ina, asa tí'ama'è pa'iyé, yé'è yo'oye. Yé'è yéyere yo'oma'è ai jerepa yé'è coeyere yo'oyé.

¹⁶ Jaje pa'ina, yé'è yo'oye coeyere yo'oni ja maca cuañese'e de'oyerépa pa'iyé asayé.

¹⁷ Jaje pa'ina, yé'è pa'ima'è pa'iyé, iti yo'oqué. Yé'ère sa'nahué co'aye pa'iyepi yo'oji.

¹⁸ Jaje pa'ina, yé'è capé pa'ise'e yé'è pa'iyé ti de'oye peoji, yé'ère. Jaje pa'ina, de'oyere yo'osi'i cuasaquéta'a yo'o tí'ama'è pa'iyé.

¹⁹ De'oye yé'è yéyere nema'è, coa ai jerepa yé'è coeyere nequé pa'iyé.

²⁰ Jaje pa'ina, yé'è coeyere yo'oni yé'è pa'ima'è pa'iyé, iti yo'oqué. Yé'ère co'aye sa'nahué pa'iyepi yo'oji.

²¹ Jaje pa'ina, ñeje iye yé'ère pa'iji, de'oye yo'oye yéquéta'a de'hue co'ayese'ere yo'oyé.

²² Jaje pa'i sète yé'è cuasaye cato Maija'qué cuañese'ere yéyé.

²³ Yéquéta'are yé'è capépi sañope yé'è cuasa hue'ñana yo'oco. Ja cato co'ayepi yé'è capére pa'iyepi yo'oji. Japi cose'eje pa'ire paji, yé'ère.

²⁴ ¡Co'aquère pa'è, yé'è! ¿Nepi yé'ère ne huasoja'cohua'i a'ni, iye capé ju'iñena sacco aire?

²⁵ Coa Maija'quése'e ne huasoja'qué pa'iji, Cristo Jesús mai Éjaé do'ipi. Jare asaqué sihuayé. Jaje pa'ito yé'èpi Maija'qué cuañese'ere sehuocaiye pa'iji, yé'è cuasayepi. Jaje pa'iquéta'are yé'è capépi co'ayena cuañe cuañosiquépi jo'yaéje pa'i pa'iyé.

8

Maija'qué Joyo Do'ipi Pa'iyé

¹ De'oji, yure cato Cristo Jesús ja're tsioni pa'icohua'ire ti sai de'hua cuañoñe peoji.

² Jaje pa'ina, co'ayepi cui'ne juni hueséyepi jo'yaère paquéni eto huasopi, yé'ère, Cristo Jesús ja're tsioni pa'iyepi, joyo pa'iyepi.

³ Moisés cuañese'e cato jaje eto huasoye papi. Paise'e co'aye yo'oyepi neñu'u cajé yo'ojéna, cuañese'epi tutu peoye de'opi. Jaje pa'iquéta'are Maija'quéta'a ne tí'api, iye pa'iyere isiqué. Jaje pa'ina, jare ne tí'asi'i caqué i mamaquère pai capé qué'ire cui'ne coa paije pa'ire jéjo daopi, co'aye yo'o do'ire sai tocaijaqué caqué. Jaje yo'oni co'ayere ja capé do'ija'a nejo huesoye tí'api.

⁴ Maipi de'hue Moisés cuañese'ere yo'o tí'ajajé caqué pa'icohua'ipi yure mai pa'ima'pé pa'iyé, noni paise'e pa'iyere. Coa ai jerepa yure cato joyo pa'iyepi pa'iyé.

⁵ Jaje pa'ina, paise'e noni pa'iyere pa'icohua'i cato paise'e cuasayere cuasajé pa'iyé. Jaje pa'ijéta'are joyo pa'iyere pa'icohua'i cato joyo pa'iyere cuasajé pa'iyé.

⁶ Jaje pa'ina, paise'e noni pa'iyere cuasayepi cato ju'iñena saye a'è. Jaje pa'iquéta'are Maija'qué joyo ayere cuasayepi cato de'oye pa'iyena saye a'è.

7 Coa paise'e noni pa'iyere cuasajë yo'ocohua'i cato Maija'quëre sañope yo'ocohua'i a'ë. Jaje pa'icohua'ipi Maija'quëre coecohua'ipi i cuañeñe sehuojë pani ti'añe peoyë.

8 Jaje pa'ina, paise'e noni pa'iyere sehuojë pa'icohua'i cato Maija'quë sihuaquë ñañere yo'o ti'añe peoji.

9 Jaje pa'ina, mësaru cato paise'e noni pa'iyere sehuoma'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Maija'quë joyo cayere sehuocohua'ipi pa'iyë, Maija'quë joyopi mësaruni pa'ina. Jaje pa'ina, Cristo joyore peocohua'i pani Cristo tsecohua'i peoyë.

10 Mësaru ja're cõni Cristopi pa'ito mësaru joñoa huajëyepi pa'iji, nuñerepa pa'i do'ipi. Jaje pa'iquëta'are mësaru capëa co'aye yo'o do'ire ju'isicohua'ije pa'ye pa'iyë.

11 Cristo Jesure ju'isiquëni huëosi joyopi, ja joyopi mësaruteje ju'i capë quë'iohua'ireje huëoja'quë api, huajëye pa'iyena, Maija'quë joyopi mësaruni pa'i do'ire.

12 Jaje pa'ito paise'e noni pa'iyere pa'ima'pë Maija'quë do'ijë. Mai cato joyo cayere pa'ye pa'iji.

13 Jaje pa'ina, mësarupi paise'e yo'ojë pa'iyere pa'ini ju'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are joyopi cõcaina, paise'e yo'ojë pa'iyere nejoni mësaru pa'ija'cohua'i a'ë.

14 Si'aohua'i Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'i cato Maija'quë mamajë a'ë.

15 Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë mamajëre pare ne joyore isi cuaño huë. Jaje pa'ina, ja joyopi mai ja're caquëna, ja'quëre papi cayë, Maija'quëre. Isima'pë jo'ya ne cuañosi joyore, cui'naohua'ipi Maija'quëre ca'raohua'i pa'ija'a joyore.

16 Maija'quë joyopi mai joyo ja're cõni nuñerepa Maija'quë mamajërepa pa'icohua'i a'ë quëayë, maire.

17 Jaje pa'ina, Maija'quë mamajë sëte mai si'aye i ca nëose'e paja'cohua'i a'ë, Cristo ja're cõni te'e. Maipi te'e i ja're ai yo'osicohua'i pani, i de'oyerepa jeteyo'je paja'cohua'i a'ë, i ja're cõni.

18 Yure mai ai yo'oye teaye pa'ye a'ë. Jaje pa'ina, mai ai yo'oyepi cõni ñato peoji, jeteyo'je mai pa'i ja'ñere. Jaje pa'ina, Maija'quë de'oyere papi maini pa'ina, de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë.

19 De'hue Maija'quë mamajëre iñoquëna, ñasi'i caco si'a yeja Maija'quë de'huasico ai ña ëa ju'io uteco pa'ico.

20 Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë du'ru ne de'huase'e cato carajaise'e a'ë, ju'ĩnëpi, ja'juñëpi, cui'ne pu'cayepi pa'i do'ire. Maija'quëpi jare caquë yëni ne de'huapi, jeteyo'je yequë mu'se de'oyerepa pa'ija'coa caquë.

21 Jaje pa'ina, ju'ijë ja'juñë carajasipi, si'aye Maija'quë ne de'huaquë pa'ye. Ja do'ire si'a mu'seña Maija'quë mamajë ai yo'ojë pa'icohua'ipi utejë pa'iyë, si'aye de'oyerepa pa'ija'coa cajë.

22 Jaje pa'ina, yurejë mai asayë, si'aye Maija'quë de'huasicipi nomio tsj cõa huëõni ai a'si ju'ĩneje pa'ye ai yo'oco oio pa'ye.

23 Iye yejase'e ai yo'oye paco maije ai yo'oyë, yequë mu'se pa'i ja'ñere joñoapi oijë. Du'ru pajë pa'ijë'ë caquë de'o joyore isi nëosicohua'ije yequë mu'se de'oyere pare paja'cohua'ita'a ai oijë pa'iyë. Jaje pa'ina, joyore papi ai oijë uteyë, Maija'quë maire i huero mamajëre neja'a macare cui'ne mai huaso cuañoñere cajë.

24 Mai yequë mu'se pa'i ja'ñere jëa coeye peoyerepa ute do'ire huasico-hua'i pa'iyë, mai. Jaje pa'iquëta'are paipi i uteyere ña huesoni yequë mu'se pa ja'ñere uteye peoji. Jaje pa'ina, tsoe itire ña huesoni uteye peoji.

²⁵ Jaje pa'iquëta'are mai yure ña ma'ñere ñañu'u cajë uteni dahuëre quëcojë uteye pa'iji.

²⁶ Jaje cui'ne Maija'quë joyopi cocaiji, mai tutu peoyere. Maija'quëre seña huesëyë, mai. Jaje pa'ina, de'o joyopi ai oi Maija'quëre secacaiji, pai yë'opi ca tì'añe peoyerepa.

²⁷ Jaje seina, Maija'quë sa'nahuë joyorepa cuasaye ñaquëpi i joyo cuasaquë seña asaji, joyopi i tsecohua'i pa'i ja'ñere caquë, Maija'quë yëyeje pa'ye seina.

Si'aye Ne Tì'asicohua'i Pa'iyë

²⁸ Jaje pa'ina, i yëyere yo'oja'cohua'i a'ë caquë soisicohua'ire si'aye tëto saiyeipi de'oye pa'i ja'ñere cocaija'coa, Maija'quë oicohua'ire asayë, mai.

²⁹ Jaje pa'ina, Maija'quë maire tsoe du'ru ña nëopi i mamaquëje pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë caquë. Jaje pa'ina, i mamaquë cato sehuosicohua'i maja'yë pa'ija'quë api.

³⁰ Tsoe i ja'në cuasa nëosicohua'ire Maija'quë soipi. Soisicohua'ireje nuñerepa pa'iohua'ire nepi. Nuñerepa pa'iohua'ire nesicohua'ireje i de'oyerepa pa'iyere isipi.

³¹ Jaje Maija'quëpi maire de'oyerepa necaisiquëre ¿nepi maire sañope yo'o tì'añe pa'iquë'ni? Ti peoji, sañope yo'o tì'aquë.

³² Maija'quë i mamaquëre papi mai do'ire jucacaijaquë caquë ¿isisiquë me isiye paquë'ni, i mamaquë ja're co'amaña pa ja'ñe? Si'aye isija'quë api. ¿Me paquë'ni?

³³ Jaje pa'ito Maija'quë soisicohua'ire ¿nepi co'acohua'i a'ë caye pa'iquë'ni? Jare coa Maija'quëse'e maire nuñerepa pa'icohua'ire nesiquë pa'iji.

³⁴ Cristo ju'isiquëpi cui'naëpi huëisiquëpi Maija'quë ëja te'tere ñu'i maini caquë pëca ja'quëre secacai pa'ito ¿iqueipi maire nejoñe pa'iji ca huesoye pa'iquë'ni?

³⁵ Jaje pa'ito ai yo'oyepi, co'a ju'ijë oiyepi, sañope yo'oyepi, aiñe peoyepi, ju'iyë peoyepi, ne ju'iñepi, panita'a juni huesëyepi ¿Cristo maire oiyere nejo- caiye pa'iquë? ¡Pani!

³⁶ Toyase'e cato caji:

Më'ë do'ire si'a mu'seña ne ju'iñere pa'iyë.

Jaje pa'ina, yëi ñamare huai hue'ñana sase'ejë pa'iohua'i pa'iyë.

³⁷ Jaje si'aye iye yo'oye pa'iquëta'are maipi ñese quëcosicohua'irepa pa'iyë, maire oisiquë do'ipi.

³⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë maire oiyere nejocaiye ti peoji. Nuñerepa asayë, yë'ë. Ja do'ire ju'iñepi, pa'iyepi, huiñaohua'ipi, cuañecohua'i tutupi, cuañe tutupi, yure pa'iyepi, jeteyo'je pa'i ja'ñepi,

³⁹ Mëñe ayepi, meñe ayepi, Maija'quë de'huase'epi, nejo tì'añe peoji, Maija'quë maire oiyere mai Ejaë Jesucristona tì'ase'ere.

9

Israel Paise'ere Maija'quë Jo'ya Nese'e

¹ Nuñerepa cayë, Cristore sehuoquë sëte. Coa cosoma'ë pa'iyë. Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi cuasaquëna, yë'ë joyo cuasaye nëiñepi më'ë nuñerepa cuasayë cacaiji, yë'ëre.

² Jaje pa'ina, si'anëpi yë'ë joyo a'siyerepa ai oi pa'iyë.

³ Jaje oi cuasayë, yë'ëpi mererepa Cristore hua sani nejo cuañoñere pa'ina, yë'ë pai, Israel tsëcapë cajeohua'ipi jëacaitota'a de'ora'pi, cuasayë. Jaje yo'o do'ipi cocaiye pa'ito yo'ora'huë cuasayeque cuasayë.

4 Jaohua'i cato Israel tsëcapë acohua'i a'ë, Maija'quëpi i mamajëre nesi-cohua'i a'ë. Maija'quë johua'i ja're miañerepa pa'ina, pa'isicohua'i a'ë. Maija'quë cayere johua'ipi de'oye sehuojëna, i çocai ja'ñe ca nëose'e pasicohua'i a'ë. Moisés cuañese'e pacohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quë huë'ere ñacaiyere pasicohua'i a'ë. Cui'ne i de'oye ca nëose'e pasicohua'i a'ë.

5 Jaohua'i cato mai aipë tsëcapë acohua'i a'ë. Jare ja tsëcapëja'a paina Cristoje ai de'opi. Jaë cato Diosu paji'i, si'aye jerepa pa'i. Jaëni de'oquëre pa'ni caye pa'iji, si'anëpi. Jaje pa'ijaquë.

6 Cama'ë pa'iyë, Maija'quë ca nëose'epi ti'añe paëna, coa ai jerepa yë'ë cato cayë, si'aohua'irepa Israel tsëcapë acohua'ipi Israel paire peo do'ire.

7 Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë acohua'i Maija'quë ña hue'ña si'aohua'irepa i mamajë peoyë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi capi: "Më'ë tsëcapërepa cato Isaacja'a ai de'oja'cohua'i a'ë."

8 Jaje pa'ina, iyepi maire tiñarepa quëa iñoji, Maija'quë mamajërepa pa'iyë cato pai tsëcapëja'a ti'añe peoye, coa ai jerepa Maija'quë ca nëose'ëja'a ai de'osicohua'ipi i mamajërepa pa'iyë ti'añe.

9 Jaje pa'ina, Abrahamre Maija'quëpi ca nëoquë capi: "Zara mamaquëre paja'coa, yeque ometëcahuë yë'ë co'i maca."

10 Iyese'e pa'iyë papi, yequeje cui'ne mai ai Isaac mamajërepa paë'ë, Rebeca caya mamajë.

11-13 Jaohua'ire Maija'quëpi ja yë'ta'a co'ama'në cui'ne ja yë'ta'a co'aye panita'a de'oye yo'oma'në Rebecare ca nëopi. Më'ë mamaquë maja'yëpi yo'jeire necaiquë pa'ija'quë api. Jaje cui'ne toyase'ëje caji: "Jacoboni oi, Esauni coehuë." Jaje pa'ina, iye yo'ose'epi Maija'quë i cuasayeje pa'ye yëni yo'okuë sahuapi, johua'i yo'o do'ire cuasama'ë, coa i yë do'ire.

14 ¿Jaje yo'oquëna, ñani maipi Maija'quë nuiñe yo'oma'quë api caja'cohua'i a'ni? ¿Pani me jaje caye'ni?

15 Ñajë'ë, Maija'quë Moisésre case'ere: "Yë'ë yëquëni oni yejesi'i teaye pa'ire ñani, cui'ne yë'ë yëquëni oi ñani çocasi'i."

16 Jaje pa'iyë sëte pai yëyepi, panita'a tutu yo'oyepi ti'añe peoji. Coa Maija'quë teaye ñani oi çocaiyepi ti'añe pa'iji, i sahuasicohua'i pa'iyë.

17 Jaje pa'ina, toyase'e caji, Egipto pai ëjaëre, Maija'quë case'ere: "Më'ëre Egipto pai ëjaëre nehuë, më'ëja'a yë'ë tuture iñosi'i caquë, cui'ne si'a hue'ña pa'icohua'ipi yë'ë mamire asajajë caquë."

18 Jaje pa'ina, Maija'quë cato jare i teaye ñani oiquëni oiquë api, cui'ne jare i yëquëni jëa joyo ne huesoquë api.

19 Jaje pa'ina, mësarupi caja'cohua'i a'ë, yë'ëre. Cui'ne jaje yo'oquëta'a ¿me yo'oquë Diosu paipi co'ayë caquë'ni? ¿Nepi, i cuasaquë yo'oye sañope ca ti'añe pa'ina?

20 ¿Pai maca më'ë iquei'ni, Maija'quëre sañope ca ja'ñe? ¿Soto cua'coropi iti nesiquëre sañope cayë? ¿Me nesi'quë yë'ëre co'aye nei'ni? cama'coa.

21 Jaje pa'iyë sëte sotopi de'huaquë cato jare i yëyeje pa'ye neñe pa'iji. Jaje pa'ina, jare iti sotopi neñe pa'iji de'o cua'cororepa ëja co'amañase'e neja'core cui'ne yëconi si'a co'amaña nerojajja'core neñe pa'iji.

22 Jaje pa'ina, johua'i co'aye yo'osi do'ire sai cuañojë nejo cuañoja'cohua'i a'ë, co'a cua'conoaje pa'yepi. Jaohua'i josa yo'ojëna, Maija'quëpi ai dahuëre quëcopi yo'opi, i pëi sañere cui'ne i tuture iñosi'i caquë.

23 Jaje yo'o maca maina de'o cua'conoaje pa'iohua'ina i pa'iyë de'oyere pare iñosi'i caquë yo'opi. Jaje pa'ina, maire teaye ñani oni yejepi. Oni yejeni tsoe hue'ñana de'ocohua'ire ëja de'huapi, maire, i pa'i hue'ñare con i pa'ijajë caquë.

24 Jaje pa'ina, Maija'quëpi maire soipi, judío pai acohua'ire cui'ne judío pai peocohua'i acohua'ire.

25 Maija'quë quëacaiquë Oseas toya pëpë Maija'quë capi, ñeje: Yë'ë paire hue'yoja'quë a'ë, tì pa'isicohua'ini.

Yë'ë oima'co pa'isiconi yë'ë oicore hue'yosiquë a'ë.

26 Cui'ne mësaru yë'ë pai peoyë casicohua'ini, Jare iohua'ini, Maija'quë huajëquërepa mamajëre hue'yoja'quë a'ë.

27 Jaje pa'iquëta'are Israel pai ayere Maija'quë quëacaiquë Isaíaspi ñeje capi: "Israel pai tsëcapë acohua'ipi jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, jai tsiaya meja pa'iyeye pa'yerepa. Pa'ijëta'a coa a'ri pai maña jao acohua'ipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

28 Jaje pa'ina, Ëjaëpi ì case'ëje pa'ye yo'o tì'acquë ì nuñerepa yo'oyepi esa ne de'huaja'quë api, si'a yeja pa'icohua'ire."

29 Jare ìpi Isaías capi, ñeje:

Si'a hujñaohua'i Ëjaëre papi mai tsìre isima'quë pa'ito

Tsoe Sodoma cui'ne Gomorra dari nejose'ëje pa'ye nejosicohua'i patira'huë.

Judío Pai Cui'ne Maija'quë De'o Case'e

30 ¿Jaje pa'ito me caja'cohua'i a'ni, mai? Iyere asani, judío pai peocohua'ipi nuñerepa pa'iyere tì'ahuë, nuñerepa pa'iyere ti co'ema'cohua'ipi. Coa necaiquëre pare cuasa do'ipi tì'ahuë.

31 Jaje pa'iquëta'are judío pai cato nuñerepa pa'iyere tì'añu'u cajë cuañese'ere sehuoni tì'añe pa'iji cuasajë yo'ohuë. Yo'ojëta'a tì'añe pahuë.

32 ¿Me yo'ojë pase'ëje ñani, iohua'i yo'oyepi tì'añe pa'iji, cuasa do'ire? Coa necaiquëre parë ìte cuasama' do'ire tì'añe pahuë, iohua'i yo'o do'ipi tì'añu'u cuasa do'ire. Jaje pa'ina, ju'ahuë, ju'a taocore, quënaona.

33 Toyase'e Maija'quë capi, ñeje:

Yë'ëpi Sión cutihuëna quënaore oañë. Jaona mësaru sañope ju'aja'cohua'i a'ë. Iona quëco paquë cato, huajëya'ye pa'iyee peosipi.

10

1 Maija'quë do'ijë yë'ë joyore papi oi Maija'quëre señe cato Israel pai mañapi huaso cuañosicohua'ipi pa'ijajë cuasaquë señe a'ë.

2 Jaje pa'ina, cayë, iohua'i cato Maija'quëre necaiye ai yëyë. Jaje pa'iquëta'are iohua'i yëjë yo'oyepi nuñerepa asa tì'ani yo'oyere pa'iyee paji.

3 Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai nuñerepa pa'iyee isiquë cajë asa tì'añe pañë. Jaje pa'ina, iohua'i tutupi yo'ojë nuñerepa pa'icohua'i ponëñu'u cajë yo'oyë, Maija'quë nuñere pa'iyee isiyere sehuocaima'pë.

4 Cuañese'e cayere Cristopi si'aye ne saopi. Jaje pa'ina, Maija'quëpi Cristoja'a nuñerepa pa'iyee tì'añe necaji'i, Cristore sehuocohua'ini.

5 Cuañese'ere yo'ojë nuñerepa pa'icohua'i tì'añere Moisés toyapi, ñeje: Cuañese'e cayere si'aye yo'o tì'asiquëpi nuñerepa pa'iyere pa'ija'quë api.

6 Jaje pa'iquëta'are, coa necaiquëre pare cuasa do'ipi nuñerepa pa'icohua'ire neñepi, ñeje: "Mësaru joñoa cuasama'pë pa'ijë'ë. ¿Nepi ma'tëmo mëni Cristore quërëjani yejana daja'cohua'i a'ni? panita'a,

7 ¿nepi coje sa'nahuëre pana cajeni Cristore ju'isiquëni huëoja'cohua'i a'ni?"

8 Toyase'ë caye cato iye a'ë: "Më'ë yë'quë macare pare ti de'o coca pa'iji, më'ë yë'opore, cui'ne më'ë joyore." Iye coca cato coa necaiquëre pare cuasaye a'ë. Ja cuasayere yëquë quëayë.

9 Jaje pa'ina, më'ë yë'opopi Jesure yë'ë Ëjaëpi cani cui'ne më'ë joyopi Maija'quëpi ju'isiquëre huëopi cuasaquë asani tsoe huaso cuañosiquë pa'iyë.

10 Jaje pa'ina, joyopi itire pa'ë cuasaquë pani tsoe nuñerepa pa'iquë pa'iji, cui'ne yë'opopi Jesús huasoquë api ite cajë seni tsoe huaso cuañosiquë pa'iji.

11 Toyase'epi caji: "Ite nuñerepa pa'iquë api cuasacohua'i cato pañete sehuore'ni caye peosipi."

12 Jaje pa'ina, peoji, tiñe pa'i judío cui'ne yequë pai. Jaje pa'ina, mai Ëjaë si'aohua'i Ëjaëpi, jaëpi si'aohua'ire ite secohua'ire jaiye de'oye pa'iyë isiquë.

13 Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Si'aohua'i mai Ëjaëre secohua'i huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë."

14 Jaje pa'iquëta'are ¿me ite ire pare cuasama'cohua'i pani seja'cohua'i a'ni? ¿Cui'ne me ite sehuoye'ni, i ayere quëaye asama'cohua'i pani? ¿Cui'ne me asaja'cohua'i a'ni, iti coca quëacohua'ipi peoto?

15 ¿Cui'ne me iti coca quëaja'cohua'ire jëjo saocohua'ipi peoto sani quëaja'cohua'i a'ni? Jaje pa'ina, toyase'epi caji: "Airepa de'oji, de'o cocare quëaja'cohua'ipi titaye."

16 Jaje pa'iquëta'are, si'aohua'i Maija'quë coca caye asani sehuoma'pë pa'iyë. Isaías toyase'e cayeje: "¿Ëjaë, nepi yëquë quëaye asani itire pa'ni caye'ni?"

17 Jaje pa'ina, ire pare cuasaye cato, de'o cocarepa Cristo ayere quëase'ere cajoro asayeja'a ti'añe pa'iji, itire pa'ë cuasase'ere.

18 Jaje pa'ina, yë'ëpi señë: ¿Asama'pë pate, iti coca quëaye? Páni asahuë, jaohua'ipi. Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Iti quëacohua'ipi quëajëna, si'a yeja pa'icohua'ipi asahuë. Cui'ne coa si'a hue'ña maña iye yeja pa'icohua'ina johua'i coca quëaye ti'api.

19 Jaje pa'iquëta'are tijupë seni coñë: ¿Israel païse'e jaje pa'ito asama'pë pate? Jaje pa'ina, du'ru macarepa Moisés toyapi, Maija'quë case'ere, ñeje:

Yë'ëpi mësarü oicohua'ire neja'quë a'ë, yecohua'ini necaise'ere ña ëajëna.

Ya'net mësarü pëicohua'ire neja'quë a'ë, huesëohua'ipi.

20 Ja jeteyo'je Isaías ca'rama'quëpi caji:

Yë'ëre co'ema'pë pa'isicohua'ipi ti'ahuë, yë'ëre.

Cui'ne yë'ëre jerore pa'iquë'ni cajë sema'pë pa'isicohua'ini iñohuë, yë'ë pa'iyë.

21 Cui'ne Israel païni Maija'quëpi caquëna, Isaíaspi toyapi, ñeje: "Si'a mu'sepi mësarute soiquë yë'ë jëña ca'cahuë nesiquëpi utehuë, de'oye sehuoma'cohua'ipi cui'ne sañope yo'ocohua'ini."

11

Maija'quë Sahuaye Israel Païre

1 Yure cui'ne señë, jaje pa'ina: ¿Jaje pa'ito Maija'quë Israel païre i pasicohua'ire jeocou? Páni nejoñe papi. Jare yë'ë i Israel païpi pa'iyë, Abraham tsëcapë aquëpi cui'ne Benjamín pai aquëpi.

2 Ai tsoe jare i Maija'quëpi Israel païre i tsecohua'i a'ë ca huesopi. Jaje pa'ina, yure jeocoma'ë pa'iji. ¿Huesëye mësarü Maija'quëre quëacaiquë Elíaspi Maija'quëre sei, Israel païre co'acohua'i a'ë cuasaquë sei case'ere toyase'e quëaji?

3 Sei capi: "Ëjaë më'ëre quëacaicohua'ire si'aohua'ire huani jeahuë. Cui'ne më'ëre isijë tëojë se hue'ñaje nejo saohuë. Jaje yo'ojëna, yë'ëse'e te'i maca nëasiquëni cui'ne yë'ëreje huani jeoñu'u cayë."

4 Jaje caquëna, Diusupi capi, ite: "Siete mil païre yë'ëre oicohua'ire hua nëohuë, de'huasi diusu Baalre do're ja'rujë sema'cohua'ire."

⁵ Jaje ja'në yo'ose'eje pa'ye yureje judío pai acohua'i a'ri ja'i pai nëahuë, Maija'quë i oiyepi sahuasicohua'i.

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quë maire coa isiyeipi ti'añe pa'iyë sète, pai tutu yo'oyepi ti'añe peoji. Yure pai yo'o tutupi ti'añe pa'ito Maija'quë oi maire coa isiye peora'pi.

⁷ ¿Jaje pa'ito me yo'ore'ni? Israel pai mañapi iohua'i co'ese'e ti'añe pahuë. Pajëna, Maija'quë sahuasicohua'ise'e ti'ahuë. Yecohua'ipi jëa joyo ne hueso cuañohuë.

⁸ Toyase'e cayeje pa'ye ñeje: “Diusupi isipi cuasa ti'a ma'a joyore cui'ne ñaco caje ña ma'ñere cui'ne cajo yacaje asa ti'a ma'ñere. Jaje pa'ina, yure iye mu'seje jaje pa'iohua'i pa'iyë.”

⁹ Cui'ne Davidje capi:

Jare iohua'i si'aye payë, cuasayepi co'ye iohua'ire ne taoñe, Cui'ne huatenëa de'osipi, mësarupi iona ju'ajë si'se cuañosicohua'i pa'ijajë caquë.

¹⁰ Ñaco caje ñama'cohua'i de'oja'cohua'i a'ë.

Cui'ne jete në me huesësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jaiye hue'e do'ire.

Judío Pai Peocohua'ipi Huaso Cuañohuë

¹¹ Cui'ne yure señë: ¿Si'aohua'i judío pai ju'ajë peo hue'ñarepa tome sare? ¡Paní. Jaje yo'oye pahuë! Coa ai jerepa, jaohua'i de'oye sehuoma'pë ne huesë do'ire yecohua'ipi de'hue ti'ahuë, huaso cuañohuë, Israel paipi ñani cui'neje pañu'u cajë oijajë cajë.

¹² Jaje pa'ina, judío pai co'aye yo'ose'epi si'a yeja pa'icohua'i jerepa de'oye pa'iyë ponëpi, cui'ne iohua'i yo'ojë co'a de'ose'epi judío pai peocohua'i de'oye pa'iyë ponëpi. Jaje pa'iyë sète judío paipi Cristore sehuoni cui'naohua'ipi caca cōcohua'i pa'ito ai de'oye pa'ija'coa, cuasayë.

¹³ Jaje pa'iquëta'are mësarute judío peocohua'ire caye payë, yeque maña. Yë'ëre Maija'quëpi jëjo daopi, judío pai peocohua'ina. Jaje pa'ina, yë'ë yo'oye Maija'quë isise'e a'ë asaquë si'a yë'ë tutupi yo'oyë.

¹⁴ Jaje yo'oquëna, mësarupi sehuojëna, ñani yë'ë tsëcapë acohua'ijë ñajë cui'ne ëa ñajë oijë huasosicohua'i pa'ijajë caquë yëyë.

¹⁵ Jaje pa'ina, judío paipi ña'nosicohua'i pa'ijëna, iye yeja pa'icohua'i de'hue Maija'quë ja're de'oye pa'iyë ti'añe pa'iji. Jaje pa'ina, merepa pa'ija'coa'ni cui'naohua'ini Maija'quëpi ito, judío paipi sehuojë pa'i maca ai sihuaye pasipi. Ja cato ju'ise'eje pa'iohua'ipi pa'iyëna huëiye a'ë.

¹⁶ Jaje pa'ina, pan sêpë aye poni du'ru nese'ere Maija'quëna isito si'a iti sêpëje Maija'quë isise'e pa'iji, de'ocore pare. Cui'ne Olivo soquë yë tsitamopi Maija'quëna isisico pa'ito iti capëaje isise'e pa'iji.

¹⁷ Yecohua'i judío pai acohua'i Olivo soquë yë capëa pa'isicohua'ipi tē'ca tēte cuañohuë, noni io ja're pa'icohua'ipi. Jaohua'i peo sa'ro pa'i do'ire mësarupi airo olivo soquë capëje pa'ipi sēo cuañohuë. Jaje yo'ouna, mësaru de'hue ti'ahuë, iti tsitapi pa'iyë isiye cui'ne olivo pa'iyepi mësarute pa'iyë isiye.

¹⁸ Jaje pa'ina, cuasama'pë pa'ijë'ë, yë'ë a'ë iti ñerepa capëa jerepa de'oquë. Jaje pa'ina, mē'ëpi de'oquë a'ë cuasani, de'hua cuasa ñajajë'ë. Mē'ëpi tsita pa'iyë isima'ë pa'iyë caquë coa tsitamoapi mē'ë pa'iyë isiji.

¹⁹ Jaje pa'iquëta'a yeque mē'ëpi ca'ñe pa'i a'ë: “Jaje pa'ijë'ë, yë'ëpi olivona sēa cuañosiquë pa'ijaquë caquë tē'ca tētepi jaohua'ire iti capë acohua'ire pare.”

²⁰ Ja cayere nuñerepa caye a'ë. Iohua'i ite coa necaiquëre pare cuasama' do'ire tē'ca tēte cuañohuë. Jaje pa'iquëta'are mē'ë cato ite coa necaiquëre

cuasa do'ire de'hue iti ñere pana tsiosiquè pa'iyè. Mè'è jaje pa'iyè sète yè'è a'è jerepa pa'i cuasama'è, coa airepa ca'raquè ñaquè pa'ijè'è, mésarute tè'ca tète cuañoñe.

²¹ Maija'què iti ñerepa pa'isi capëare tè'ca tète jeosiquème, me paquè'ni, mésaruje.

²² Ñajè'è. Maija'què nuñerepa de'oye yo'oquè api. Jaje pa'ita'a nuñe yo'oma'cohua'i cato tuturepa yo'oquè api. Co'aye yo'osicohua'ire saipi, iohua'i yo'osi do'ire. Jaje pa'iquèta'are mésarure de'oye yo'opi. Jaje pa'ina, mè'èpi de'oye i yeyeje pa'iyè pa'iji. Jaje pa'iyè pato mè'èreje cui'ne tètota'ajà'què api.

²³ Cui'ne yequeje, judío paipi iohua'i jèa coeyere jeoni sehuocohua'i pani, cui'na olivo soquè yèna sèo ço cuañoñe, t'ijupè. Maija'quèpi paji, tutu cui'naohua'ini sèo çoñe cui'na ñèna.

²⁴ Mè'ère judío peoquèta'are airo olivo soquè capèje pa'ini ti'ani de'o olivo soquè yèna de sèosiquè i ; me neni de'o olivo soquè yè acohua'ire judío paire sèoye paquè'ni? Sèoja'què api, de'o olivo soquè yèna cui'naohua'ini.

Israel Paire Tèjyerepa Huasose'e

²⁵ Jaje pa'ina, Maija'què do'ijè, Maija'què ise'e nesi'i cuasase'ere mésarute quèaye yèyè, mésarupi jerepa ta'ñe asajè pa'iohua'i a'è cuasama'pè pa'ijajè caquè. Israel pai cato jai pai jèa joñoa ne cuañosicohua'i pa'iyè, Israel pai peocohua'ipi si'aohua'i Maija'què ca nèosicohua'ipi cacajajè cajè.

²⁶ Ja maca yureta'a si'aohua'i Israel paipi huasosicohua'i pa'ija'cohua'i a'è, toyase'e cayeje:

Sión daripèpi daija'què api, huasoquè.

Dani jaèpi Jacob pai co'aye yo'ose'ere nejocaija'què api.

²⁷ Jaje yè'èpi iohua'i co'aye yo'ose'ere nejocaisi maca,

Ja maca jaohua'ini caquè iye ca nèose'ere pasipi.

²⁸ Jaje pa'iquèta'are huaso coca asaye coecohua'ipi Maija'quère sañope yo'ocohua'i a'è, mésarupi iohua'i coe do'ire de'hue asajajè cajè. Jaje pa'iquèta'are jaohua'i judío paire Maija'quèpi ja yè'ta'a oiji, iohua'i aipèni i tsecohua'ire nesiquè sète.

²⁹ Jaje pa'ina, Maija'què isise'e jioye paquè api cui'ne i soisicohua'ire t'iohua'ire nema'què api.

³⁰ Ja'nè tsoe mésarupi Maija'quère sañope yo'ohuè, de'oye sehuocaima'pè. Jaje yo'osicohua'ini yure judío paipi de'oye sehuocaiye pa do'ire Maija'quèpi mésarute teaye ñani oi çoçaj'i.

³¹ Mésaru ja'nè de'oye sehuocaiye pase'eje pa'iohua'i a'è, yure judío paipi. Jaje pa'iyè, Maija'quèpi mésarute teaye ñani oi çoçaj'acquè cajè cui'ne iohua'ireje oi ñani çoçaj'acquè cajè.

³² Jaje pa'ina, Maija'quèpi caji si'aohua'ire ite de'oye sehuocaima'cohua'ire ne huesopi, si'aohua'ire ipi oi teaye ñaquè çoçasi'ca què.

³³ ¡Airepa ta'ñe pa'i a'ni, Maija'què si'aye asaquè pa'iquèrepa! I cuasaye asani quèaquèje peoji. Maija'què yo'oquè pa'iyè asa ti'acquè peoji.

³⁴ “¿Nepi Èjaè cuasaye asa ti'añe pa'iquè'ni? Panita'a ¿nepi ite ñeje yo'ojè'è cajè ye'yaye pa'iyè'ni?”

³⁵ ¿Nepi du'ru Èjaère co'amaña isini yure isisi do'ire saijè'è, cuañeñe pa'iquè'ni?

³⁶ Jaje pa'ina, si'aye Maija'què tse a'è, i nesi do'ire. Inì pacacaiji, si'anè. Sihuayè, Maija'quère jerepa pa'ire. Jaje pa'ijaquè.

12

Maija'quëna Isicohua'i Pa'iyë

1 Jaje pa'iyë sête Maija'quë do'ijë mësarute señë, Maija'quë oni yejesi do'ire, mësaru pa'iyere Maija'quëna isi hueséj'ë, huajëquëre pare. Ina isisicohua'ipi pani, Maija'quë sihuaja'quë api cui'ne ja isiye cato nuñerepa yo'oye a'ë.

2 Jaje pa'ina, mësaruje pa'ijë, iye yeja pai yo'ojë pa'iyere coa ai jerepa jare yo'oma'pë. Mësaru cuasayere tiñe cuasajë pa'iyena ponajë, mësaru pa'iyepi tiñe yo'ojë pa'iyë ponéja'core. Ponëona, yureta'a Maija'quë yëye asa ti'aja'cohua'i a'ë. Asa ti'acohua'ipi pani de'oyere, Maija'quë sihuaquë ñañere cui'ne nuñere pare asaye pa'iji.

3 Quëajaquë caquë Maija'quë yë'ere coa isipi. Ja do'ire mësarute cayë, mësaru aquëpi tel'ije yë'ëpi ai asayë cuasaye pajaquë, iti cuasa maña ipi isiye ja'i maña cuasaja'quë. Jaje pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ire yo'o ja'ñe isise'e ja'ye cuasajë yo'oye pa'iji. Tëto saiperepa cuasato co'aji.

4 Ñajë, mai capë yo'o ja'ñe huahuese'e pa'iyere. Si'aye te'e co'amañare yo'oye paji.

5 Jaje cui'ne maije jai pai pa'ijët'a Cristona tsiosicohua'ipi pa'i do'ire Cristo capë acohua'i pa'iyë. Pa'ijë pai ñape yequëna se tsiosicohua'ipi te'e capë acohua'i pa'iyë.

6 Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai ñapere tiñe pa'ye yo'o tutu isipi, i yëyeje pa'ye. Jaje pa'ina, Maija'quë ayere asani quëa tuture isisiquë pa'ito, quëañu'co coa necaiquëre pare mai cuasaye ja'ye.

7 Yecohua'ire cöcai tuture isiquë pa'ito, yecohua'ire de'oye cöcañu'u. Yecohua'ire ye'ya tuture isisiquë pa'ito ye'yayese'e yo'oñu'u.

8 Yo'o jujacohua'ire quëa tuture isisiquë pa'ito quëa huasoñu'u, tutu quë'iohua'i pa'ija'cohua'ire. Co'amaña isiquë pani yë'ë de'oye yo'oyere ñajë caye peoyerepa isiye pa'iji. Cuañe tuture isisiquë pa'ito de'oyerepa cuasä yo'ojë. Ai yo'ojë pa'icohua'ire cöcaiquë pani sihuaquë cöcaiye pa'iji.

Sehuosicohua'i Pa'iyë

9 Sa'ñe nuñerepa oijë pa'ijë. Co'ayere coejë, de'oyere yo'ojë pa'ijë.

10 Sa'ñe oiye pa'iji, Maija'quë do'ijë äaye. Yecohua'ini de'ocohua'ire cuasajë coa tea ju'iñeje yo'oma'pë sa'ñe oijë de'oye pa'ijë.

11 Nere pacohua'i pa'ijë. Josaohua'i pa'ima'pë pa'ijë. Mai Ejaëni necaijë, si'a joyorepa cuasajë toa tsë'ise'eje pa'i joyore papi.

12 Sihuajë pa'ijë, mësaru yequë mu'se pa'i ja'ñere utejë pa'icohua'i. Ai yo'onije quëcojë. Jeoma'pë pa'ijë. Maija'quëre señe si'anë sejë pa'ijë.

13 Cöcaijë, Maija'quë tsëcapë acohua'ire, iohua'ire jopo caraye pa'ito. Mësarute do'i daicohua'i pa'ito de'oye yo'ojë.

14 Mësarute josa yo'ocohua'ire de'oye pa'ijajë cuasacajë. Iohua'i de'oye pa'i ja'ñere seccaijë, pani ai yo'oye pa'ijajë cuasajë señe.

15 Sihuacohua'i ja're tsioni pa'ijë sihuacohua'i pa'ijë. Cui'ne ota oicohua'i ja're pa'ijë mësaruje oicohua'i pa'ijë.

16 Si'aohua'i sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë. Yë'ë a'ë, jerepa pa'i cuasama'pë pa'ijë. Coa ai jerepa teaye pa'iohua'i pa'iyena ini pa'ijë. Ta'ñe pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë.

17 Saima'pë pa'ijë, co'aye yo'osicohua'ire cui'ne co'ayepi. Coa ai jerepa de'oye cuasajë yo'ojë, pai ña hue'ñana.

18 Mësaru ai cuasaye ja'i maca de'oye yo'ojë pa'ijë, yecohua'i ja're de'oye pa'iyere cajë.

19 Maija'quë do'ijë maña mësarupi saïñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, co'aye yo'ocohua'ire. Coa ai jerepa Maija'quëpi saicajja'quë api cuasajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Yë'ëpi co'aye yo'ocohua'ire saïñe payë, si'seye pa'itoje," caji, Èjaëre papi.

20 Cui'ne caji jare ipi: "Më'ëre sañope yo'oquëpi ao ëa ju'ito aojë'ë. Cui'ne cono ëa ju'iquë pa'ito ocuajë'ë. Jaje yo'ojëna, iti sañope yo'oquëpi yë'ë co'aquëre pa'ni cuasaja'quë api, huajëya'ye pa'ija'quëpi."

21 Co'ayena quëco cuañoma'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa co'ayere ñese quëcojë'ë, de'oye yo'oyepi.

13

1 Si'aohua'i iye yeja cuañe ëjaohua'ire de'oye sehuocaiye pa'iji. Jaje pa'ina, peoji, coa Maija'quë yëma'ëna ëjaë de'osiquë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi iye yeja cuañeja'cohua'ire nepi, jaohua'ire.

2 Jaje pa'ina, pai ëjaohua'i cuañeñere sañope yo'oni Maija'quë de'oye yo'ojaj'ne caquë jeose'ere sañope yo'oyë. Jaje sañope yo'ocohua'i cato saija'cohua'i a'ë, co'ayepi.

3 Jaje pa'ina, ëjaohua'i cato pa'ima'pë pa'iyë, de'oye pa'icohua'ipi ca'rajajë cajë. Coa ai jerepa co'aye yo'ocohua'ire yo'o quëcoja'cohua'ipi pa'iyë. Më'ëpi ëjaohua'ire ca'raye peoye pasi'i cani de'oye yo'oquë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, ëjaohua'ipi më'ë pa'iyë neñani de'oye pa'iquë api caja'cohua'i a'ë.

4 Jaohua'i cato Maija'quëni necajjë pa'iyë, më'ë de'oye pa'iyere cajë. Jaje pa'iquëta'are më'ëpi co'aye yo'oquë pani ca'rajë'ë. Jaohua'i cato coa hua'ti mëama'cohua'i a'ë jare co'aye yo'oquëni saïñu'u cajë yo'ocohua'i a'ë, Maija'quëre necaicohua'i sëte.

5 Jaje pa'iyë sëte de'oye a'ë, ëjaohua'i cuañeñe sehuoye. Pani johua'ipi co'aye yo'oma'cohua'ini cajë, coa ai jerepa tayose'e peoye nëina, mai cuasajë pa'iyere cajë de'oye pa'iyë pa'iji.

6 Jaje pa'ina, mësaruru pa'i do'i saïñë, ëjaohua'i Maija'quëre necaicohua'ini cajë. Jaohua'i cato jase'e yo'ocohua'i a'ë.

7 Pa'i do'ire pai ñape saïñe pa'ito saijjë'ë, pai ñapere johua'ire do'i paye ja'ye. Yeja pa'i do'ire saïñe pa'ito saijjë'ë. Èjaohua'i pa'ito ëjaohua'ire ñajë pa'ijë'ë. Coa si'aye do'i quë'iohua'i pa'ito do'i quë'iohua'ire ñajë de'oyerepa johua'ire cuasajë pa'ijë'ë.

8 Debe pama'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire. Coa ai jerepa yecohua'ire oiyere debeje pa'ye pajjë'ë, yecohua'ire. Jaje pa'ina, coa paini oiquë pani tsoe cuañese'e cayere yo'o tija'pi, si'aye.

9 Cuañese'epi caji: Èjere cui'ne nëjore pacohua'ipi yecohua'ini yo'oma'pë pa'ijë'ë. Huani jeoma'ë pa'ijë'ë. Yahuerepa co'amaña ima'ë pa'ijë'ë. Èa ñama'ë pa'ijë'ë. Si'aye iye cui'ne yeque cuañese'ere cono yo'o tija'ñu'u cani coa më'ë cajeire oijjë'ë, më'ëja'a co'ye cuasayeje pa'ye. Ja caye ayere yo'oni pa'ito si'aye yo'o tija'ña pa'iji, cuañese'e cayere.

10 Jaje pa'ina, paire oiquëpi co'aye yo'oye paji. Jaje pa'ina, oiyepi si'aye cuañese'e ne tija'ña pa'iji, tayoye peoyerepa.

11 Si'aye yure mai pa'i tëcahuë pa'iyere ñani cuasajë'ë, tsoe sëta maca'ë huëo caicohua'i. Yureta'a maire hasaoye ai ja'yere pa'iji. Ja'ne so'o macare paji'i, mai tite pa'ë cuasajë i coca asa maca.

12 Tsoe jai ñamire pa'ë. Yure je'ne'repa ñata tome huëoji. Jaje pa'ina, jeoñu'u, nea hue'ñana co'amaña yo'oye. Jeoni suñañu'u, mia ca'core pana, soldado huajo saquë suñañe pa'ye.

¹³ Nuñe de'oye ñare pajë yo'oñu'u, mu'sere yo'oyeje pa'ye. Cu'ima'pë pañu'u, çonore cueperojajë, jaiye ao ajë. Tsi'sini josa pisiye yo'ojë cayere yo'oma'pë pañu'u. Nuñerepa yo'oye pa'ina, coa co'aye si'sire yo'orojaima'pë pañu'u. Coa si'aye co'ayere ye'yesicohua'ipi pa'ima'pë pañu'u. Te'e cuasama'pë do'ire uihuayere pa'ima'pë pañu'u. Cui'ne yecohua'i payere ëa ñajë oima'pë pañu'u.

¹⁴ Coa ai jerepa mësarü cato suñajë'ë, Ëjaërepa Jesucristona, ije pa'i pa'ijajë cajë. Jaje yo'onï capë co'aye yëyere ne huasocaiye paja'cohua'i.

14

Cajëire Cuasaye Cato

¹ Jaje pa'ina, Maija'quëre necaiquëre pare cuasayere joyo tutu carasiquë pa'ito, tsiojë'ë, ite, pai cuasase'ere ca huëoni sa'ñe uihuama'pë.

² Ñajë'ë, cui'ne iyere, yecohua'i cuasacohua'i pa'iyë. Si'aye aiñese'e de'oji cuasajëna, yecohua'ipi Maija'quë necaiquëre pare cuasaye joyo tutu carajaicohua'ipi ja'o cui'ne ao, cui'ne ca aiñe de'oji cuasayë, hua'i cato aima'cohua'ipi.

³ Jaje pa'ina, si'aye aiqüëpi yequëre hua'i aima'quëre co'aye cuasaquë ñama'ë pa'ijë'ë. Cui'ne iyepi de'oye a'ë caquë sahuaquë si'ayere aiqüëje cue'cuema'ë pa'ijë'ë. Si'aye aiqüëre, cui'ne hua'i aima'quëreje Maija'quëpi tsiosicohua'i a'ë.

⁴ Jaje pa'ina, çmë'ë iquei'ni yequëre necaiquëni ñaquë tayo yo'oji caquë yo'o ja'ñe? I ëjaëpi ña'ñe pa'iji, de'oquë panita'a co'acquë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are de'oquërepa pa'ija'quë api, mai Ëjaë de'oye ne tutu paquëre me, me co'acquë'ni.

⁵ Yequeje quëaye payë: Pa'iyë, yecohua'i ai jerepa ëja mu'se pa'iji, cuasacohua'i. Cui'ne yecohua'ipi cuasacohua'i pa'iyë, si'a mu'seña cui'ne pa'yese'e pa'iji. Jaje pa'ina, pai ñape itire pa'ë cuasase'ere cuasajë pa'iyë pa'iji.

⁶ Iye mu'se ëja mu'sere pa'ë cuasaquë yo'oquë pani Maija'quëni de'oye yo'oji. Cui'ne si'aye aiqüëje mai Ëjaëni de'oye yo'oji, Maija'quëre de'oji caquë pëpa toquë ai do'ire. Cui'ne hua'i aima'quëje Maija'quëre sei ai do'ire de'oye yo'oji, mai Ëjaëni.

⁷ Jaje pa'ina, mai pa'ima'pë pa'iyë, maija'a co'ye pacacajë. Cui'ne ju'inije ju'ima'pë pa'iyë, maija'a co'ye jucacajë.

⁸ Jaje pa'ina, mai huajëcohua'i pa'ini pa'iyë, mai Ëjaëni pacacajë. Cui'ne juni huesënije mai Ëjaëna jucacajë. Jaje pa'iyë sëte ja pa'inije cui'ne juni huesënije mai Ëjaë tsecohua'i pa'iyë.

⁹ Jaje pa'ina, huajëcohua'i cui'ne ju'isicohua'i Ëjaë pasi'i caquë Cristo juni cui'naëpi huëji'i.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are çmë'ë me yo'oquë Maija'quë do'iquëre co'aye caquë'ni? Çpanita'a me nesi'quë coequë ñaquë'ni? Mai yo'ose'e si'aohua'i Maija'quë ña huë'ñana iñoja'cohua'i a'ë, iipi pai ñape yo'ose'e ñaquë ca huesoja'quëre.

¹¹ Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Care payë, caji, Ëjaë. Si'aohua'i yë'ë ña huë'ñana do're ja'ruja'cohua'i a'ë. Cui'ne ja maca si'aohua'i de'oquëre pa'ni Maija'quë caja'cohua'i a'ë.

¹² Jaje pa'iyë sëte, pai ñape mai yo'ose'e iñoja'cohua'i a'ë, iti yo'ose'eje pa'ye, Maija'quëna.

Ne Taoñe Pajë'ë, Maija'quë Do'iquëre

13 Jaje pa'ina, yecohua'ire señajë cayere jeoni coa ai jerepa johua'i asase'ere cuasajë de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë ne taoja'core nema'pë cajë.

14 Yë'ë cato asayë, si'aye si'si peoyese'le pa'iyë Ejaë Jesure sehuaquë sëte. Jaje pa'ire paji, cuasaquë asayë, iye. Jaje pa'iquëta'are paipi iye si'si a'ë cuasato jare si'si pa'iji, iti jaje cuasaquëse'ere.

15 Jaje pa'iquëta'are më'ë aïñepi sehuosiquë Maija'quë pa'ire paji cuasayere nejõe pa'ito më'ëpi ite oiye paquë yo'oyë. Jaje pa'ina, Cristo jucacaisiquëre më'ë aïñepi nejõe pajaquë caquë pa'ijë'ë.

16 Jaje pa'ina, sa'ro nëocaima'pë pa'ijë'ë, yecohua'ipi co'aye mësarü de'oye yo'ojë pa'iyere cama'cohua'ini.

17 Jaje pa'ina, Maija'quë cuãne te'te cato pa'ima'ë pa'iji, coa aö aïñepi cui'ne ucuyepi. Coa itirepa cato nuñerepa pa'iyë a'ë, de'oye jo'cua pa'iyë a'ë, cui'ne sihuayë a'ë, Maija'quë joyo pa'i do'ire.

18 Jaje Cristore de'oye necaiquë pa'ito ja necaiyepi Maija'quë sihuayere neñe pa'iji. Cui'ne jaje pa'ini pa'ije de'o pa' api cajë ñañe pa'iji.

19 Jaje pa'iyë sëte co'ejë pañu'u, de'oye jo'cua pa'iyena sayere. Cui'ne ai tutupi yo'ojë co'eñu'u, mai ai de'oyena sa ja'ñere, si'aohua'i ai de'ojajë cajë.

20 Jaje pa'ito ai do'ipi Maija'quë nese'ere nejoma'ë pa'ijë'ë. Si'aye aïñe cato si'si ti peoye a'ë. Jaje pa'iquëta'are, mai aï do'ipi yecohua'ire ne taoñe cato ai co'are paji.

21 Ja do'ire Maija'quë do'iquëre hua'i aïñepi, cöno ucuyepi, coa si'aye yo'oyepi ne taoñe pa'ito nuñe yo'oye peoji.

22 Maija'quë ña hue'ñana si'aye aïñe pa'iji cuasaquë pani jare paire carojaima'ë coa më'ëse'e paye pa'iji. Sihuaquërepa pasipi, tayo yo'osiquëje pa'ire nëima'ëna, pa'iquë cato.

23 Jaje pa'iquëta'are i cuasayepi aïñe cui'ne pañe cuasayë pa'ina, iti coa asaquë aiquë pani jai do'i aïni huesëye pa'iji, i cuasayë quëayere yo'oma' do'ire. Jaje pa'ina, si'aye mai sehuosicohua'i cuasayepi quëayere neñe pa'iji. Paquë pani co'aye neñe a'ë.

15

Paini De'oye Yo'ojë'ë, Më'ëja'a Co'ye Oima'ë

1 Maipi tutu quë'iohua'ipi Maija'quëre necaiquëre pare cuasacohua'ita'a jopo carasicohua'ipi de'oye yo'oma'cohua'ire quëcojë cöcayie pa'iji, tutu peocohua'ire. Maise'le de'oye pa'iyere cuasayë pañu'u, Jaje pa'ina, maipi cöcayie pa'iji, jaohua'ire.

2 Jaje pa'ina, pa' ñape mai cajeohua'ire de'oye yo'oye pa'iji, i de'oye pa' ja'ñere cajë. Cui'ne i Maija'quëre ai seña maca jaiye cuasaquë mëi ja'ñere cöcayie pa'iji.

3 Ñajë'ë, Cristo i de'oye pa'iyere cuasama'ë paji'i. Coa ai jerepa toyase'le cayere yo'o t'api, ñeje cayere: "Më'ëre pëicohua'i pëiñe yë'ëna tomepi."

4 Si'aye iye ja'në tsoe toyajë pa'ise'le toyase'le a'ë, mai ye'ye ja'ñere cuasajë. Itina ñajë ai yo'oye pa'itoje quëcojajë cui'ne huaso cuãñoñe uteye pajajë cajë toyase'le a'ë.

5 Jaje pa'ina, Maija'quëpi yo'o juja ma'ñe cui'ne yëhuo huasoye isiquëpi, cöcayiaquë mësarü yecohua'i ja're cöni de'oye yo'ojë pa' ja'ñe Cristo Jesús pa'ise'ëje pa'ija'cohua'ire.

6 Jaje pa'ijë si'aohua'i te'e Maija'quë Diusure de'oquëre pa'ni cajë sihuaja'cohua'ire, mai Ejaë Jesucristo pëca ja'quëre.

Judío Peocohua'ire Quëaye

7 Jaje pa'iyē sēte pai ñape yecohua'ire de'oye tsioj'ë, Cristo mēsarute de'oye tsiose'eje pa'ye, si'aohua'i Maija'quēre de'oquēre pa'ni cajajë caquë.

8 Jaje pa'ina, cayë. Cristo cato judío paire necasi'i caquë daji'i, mai aiohua'ire ca nēoquë pa'ise'ere yo'o t'i'asi'i caquë. Jaje yo'oquë Maija'quë i ca nēose'ere nuñerepa yo'o t'i'aque pa'iyere iñosi'i caquë.

9 Daji'i, cui'ne judío pai peocohua'ireje, Maija'quēre de'oquēre pa'ni cajë sihuajajë caquë, teaye ñani oni yejesi do'ire. Toyase'e cayeje:

Jaje pa'ina, mē'ere de'oquēre pa'ni cas'i si'a yeja pai pa'i hue'ñana.

Cui'ne mē'ë mamire sihuajuë jējēsi'i.

10 Cui'ne yequë hue'ña toyase'epi caji:

Sihuaj'ë, pai daripëa, Maija'quë tsecohua'i ja're con.

11 Cui'ne yequë hue'ña toyase'epi caji:

De'oquēre pa'ni sihuajë caj'ë, Ëjaere.

Pai yejaña cui'ne si'a pai daripëa maña, judío pai peocohua'ipi.

12 Cui'ne Isaijasje toyapi:

Isai tsēcapë aquēpi Ëjaë pa'ija'quë api.

Pa'i jaēpi si'aohua'i judío pai peocohua'ire cuañeja'quë api.

Cuañequëna, jaēpi necaija'quë api cajë uteja'cohua'i a'ë.

13 Maija'quë señë, mai utejë pa'iyē isiquēre, sihuaye cui'ne ti se co'a ju'iñe peoyerepa pa'iyē isija'quë caquë, mēsarute ite necaiquēre pare cuasacohua'ire. Jare isiquëna, pa'ijë Maija'quë joyo tutu quë'iohua'ipi Maija'quë ca nēose'ere de'oyerepa utejë pa'ija'cohua'ire caquë secacaiyë.

14 Maija'quë do'ijë, yë'ë tsoe asayë, mēsaru de'oye yecohua'ire cuasayena timēsicohua'ipi pa'iyē, cui'ne si'aye ta'ñe asacohua'ipi pa'iyē, cui'ne de'oye cuasajë yecohua'ire yēhuocohua'ipi pa'iyē.

15-16 Jaje pa'iquēta'are ca'rama'quēpi nuñerepa quëasi'i caquë iyere toya saoyë, mēsarute tsoe asa maña con, mēsarupi huanēyema'pë pa'ijajë caquë. Yë'ë cato judío peocohua'ire caquë Jesucristore necaiquēpi yo'oyë, Maija'quë oi do'ipi yë'ere cuañese'eje pa'ye. Jaje pa'i do'ire iyere caquë toyayë, mēsarute. Yë'ë Maija'quëre necai yo'oye cato iye a'ë. Judío pai peocohua'ire huaso cocare quëaye a'ë. Jaje yo'oyë, jaohua'i Maija'quë joyo yo'o do'ire Maija'quë tsecohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, jaohua'i de'ocohua'ire pani ina isisi'i, Maija'quë tsecohua'i pa'ijajë cajë, cui'ne Maija'quë sihuaja'quë cajë.

17 Maija'quë co'amaña necai yo'osi do'ire de'oyerepa yo'ohuë caye pa'iji, yë'ëpi, Jesucristore sehuosiquë sēte.

18 Jaje pa'ita'are coa yequere caye coeyë. Coa Cristopi yë'ë ja're tsioni nese'ere caye yëyë, judío pai peocohua'ipi Maija'quëre asani de'oye sehuocaise'ere. Iye cato yo'ohuë, coa quëayepi cui'ne ne iñoñepi con.

19 Pai yo'oma'a tutupi yo'o iñoquë cui'ne Maija'quë joyo tutupi yo'oquë iñoquë quëahuë. Jaje yo'oquë huaso coca quëacaiye de'oye quëa t'i'ahuë, Jerusalén huëosiquēpi cui'ne si'a hue'ña Ilirico yeja quë'rore paja'ana.

20 Jaje yo'oquë quëahuë, huaso coca Cristo mami ti asama'cohua'i quë'rona, yecohua'i tsoe quëasicohua'ini cui'na emëje'ena meñe quëa coñere coequë.

21 Coa ai jerepa de'oye yo'ohuë, toyase'e cayeje pa'ye:

Ñaja'cohua'i a'ë, i pa'iyē aye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.

Cui'ne asa t'i'aja'cohua'i a'ë, i caye ti asama'pë pa'isicohua'ipi.

Pablopi Roma Quë'rona Saiyere Cuasapi

²² Jaje iyere yo'oquë pa'i do'ire jaro do'i sani ñama'ë paë'ë, si'anë sani ñañe yëquëta'a.

²³ Yure yë'ë ñño yo'oye ne saosiquë sëte, yë'ë Española sai maca de'hue mësarute do'i ñasi'i, ai tsoe mësarute ña ëa ju'isiquëpi.

²⁴ Mësarute ña huajësi jeteyo'je mësarupi yë'ëreje jëjo saocaiye pa'iji, Española quë'rona.

²⁵ Jaje pa'iquëta'are yure cato Jerusalénna saiye, sehuosicohua'i jaro pa'icohua'ire çocai ja'ñere saquë.

²⁶ Jerusalén sehuosicohua'i curiquë peocohua'ire isi ja'ñere, Macedonia cui'ne Acaya pa'icohua'ipi iohua'i cuasayepi curiquë tsi'soñu'u cuasahuë, jëjo sao ja'ñere.

²⁷ Jaohua'ipi sihuajë curi tsi'soni jëjo saohuë, Jerusalénna, judío pai sehuosicohua'ire, judío paipi Maija'quë coca quëa do'ire judío peocohua'ipi Maija'quë joyo pa'iyere ti'ahuë, huaso cocare. Ti'asicohua'ipi iye yeja ayere curiquëpi judío pai sehuosicohua'ire çocaiye pa'iji. ¿Me pañe'ni?

²⁸ Jaje pa'ina, si'aye iye yo'o tējini cui'ne curiquë sehuosicohua'i tsi'sose'e Jerusalén paina isisi maca sai huëoja'quë a'ë, Española. Jaronna sai mësarute do'i ñaquë sasi'i.

²⁹ Iyere cuasayë. Yë'ë mësaru quë'ro saisi maca ti'aja'quë a'ë, Cristo coca quëaye timësiquëpi mësarute quëa huaso ja'ñere saquë.

³⁰ Maija'quë do'ijë, mai Èjaë Jesucristo do'ipi cui'ne Maija'quë de'lo joyo mësarute oi do'ipi mësarute señë, yë'ëre çocaijë'ë, mësaru Maija'quëre secacaiyepi.

³¹ Maija'quëre secacaijë'ë, Judea pa'icohua'i sehuoma'cohua'ipi yë'ëre co'aye yo'oye paja'cohua'ire cui'ne yë'ë sacaise'e de'oye sihuajë ise'e pa'ija'core Jerusalén sehuosicohua'i pa'icohua'ipi.

³² Jaje secacaijëna, Maija'quëpi yëna, mësaru quë'rona sihuaquë saija'quë a'ë, mësaru ja're çoni pëa huajësi'quë pa'ija'quë caquë.

³³ Maija'quë de'oye pa'iyë isiquëpi si'aohua'ire mësarure pa'ijaquë. Jaje pa'ijaquë.

16

Pai Ñapere Pëpaye

¹ Cencrea sehuosicohua'i pa'icohua'ire çocaiyo pa'iconi Maija'quë do'ico, de'ocore pao, Febeni caquë quëayë, mësarute.

² Jaore de'oye mai Èjaë mamipi cuasajë yo'ocaijë'ë, sehuosicohua'ire te'e cuasacohua'ire yo'oyere papi yo'ojë. Jaje yo'ojë cui'ne si'aye iote jopo co'amaña caraye pa'ito çocaijë'ë. Jao cato jai paire çocaisicoa, cui'ne yë'ëreje çocaisicoa.

³ Pëpacaijë'ë, Priscilare cui'ne Aquilare, yë'ë ja're çoni Cristo Jesús co'amaña çocaisicohua'ire.

⁴ Jaohua'i cato yë'ë pa'iyere huasoñu'u cajë iohua'i pa'iyere ti nejo cuañoñe ja'i maca huajëya'yerepa yo'osicohua'ire. Jaje pa'ina, yë'ëse'e de'oji, iohua'i yo'ose'e caye pañë. Cui'ne de'oji, cayë, jaohua'i yo'ose'e Maija'quë do'ijë judío pai peocohua'ije.

⁵ Pëpacaijë'ë, Priscila cui'ne Aquila huë'ena Maija'quë do'ijë tsi'sisicohua'ire. Pëpacaijë'ë, Epenetore, yë'ë oiquëre, Asia yeja aquëpi du'ru macarepa Cristo coca asani sehuoquë pa'isiquëre.

⁶ Pëpacaijë'ë, Maríareje mësarute cuasaco jaiye necaio pa'isicore.

7 Pëpacajjê'ë, yê'ë cajeohua'ire Andrónicore cui'ne Juniasre yê'ë ja're çoni co cuaño sito te'le pa'isicohua'ire. Jaohua'i cato Jesús jêjo saocohua'ipi ai de'ocohua'i a'ê, cayê. Cui'ne jaohua'ipi du'ru sehuosicohua'i paê'ë, yê'ë ja yê'ta'a sehuoma'nê.

8 Pëpacajjê'ë, Ampliatore yê'ë oiquêre mai Êjaê do'ipi.

9 Pëpacajjê'ë, Urbanore mai ja're çoni mai Êjaê co'amaña yo'oquêre, cui'ne yê'ë oiquê Estaquisre pëpacajjê'ë.

10 Pëpacajjê'ë, Apelesre, Cristore coa necaiquêre pare asaquêpi jaiye neñañe pa'itojê quêcosiquêre. Cui'ne pëpacajjê'ë, Aristóbulo tsêcapêre i huê'e pa'icohua'ire.

11 Pëpacajjê'ë, yê'ë cajeire Herodiônre, cui'ne Narciso tsêcapêre, mai Êjaêre sehuocohua'ire.

12 Pëpacajjê'ë, Trifenare cui'ne Trifosare, mai Êjaê co'amaña necaico-hua'ire. Cui'ne mai oicorepa Percidare mai Êjaê co'amañare ai cuasaco necai pa'icore pëpacajjê'ë.

13 Pëpacajjê'ë, Rufore, mai Êjaêre sehuoni pa'iquêre pare. Cui'ne i pëca ja'core yê'ë ja'cojê pa'ioire pëpacajjê'ë.

14 Pëpacajjê'ë, Acincritore, Flegortere, Hermas, Patrobas, Hermes cui'ne iohua'i ja're çoni pa'icohua'ire. Si'aohua'ire pëpacajjê'ë, Maija'quê do'ijêre.

15 Pëpacajjê'ë, cui'ne Filoyo cui'ne Juliare, Nereore, cui'ne io yo'jeore, Olimpasre, cui'ne si'aohua'i iohua'i ja're çoni Maija'quê do'ijê pa'icohua'ire.

16 De'oyerepa sa'ñe sihuajê pëpajê'ë. Si'aohua'i Cristore asacohua'ipi mësarute pëpa saoyê, jaro pa'icohua'ire.

17 Maija'quê do'ijê señê, mësarute. De'hua ñajê pa'ijê'ë, yequê tsêcapê a'ê cajê yo'oye, cui'ne ne taoñe necohua'ire. Jaje yo'oye cato mësaru case'ere sañope yo'oye a'ê. Jaohua'ire tsioma'pê pa'ijê'ë.

18 Jaje cacohua'i cato mai Êjaê Jesucristore necaima'pê pa'iyê, coa ai jerepa iohua'i de'oye pa'iyere cuasajê yo'oyê. Jaje yo'ojê esa sehuoacihua'ini coa cosoyê, iohua'i a'ji maña de'o yê'o cayepi.

19 Si'aohua'i asayê, mësaru de'oye sehuoacise'e. Jaje pa'ina, yê'êjê sihuayê. Ja yê'ta'a mësaru ta'ñe cuasacohua'i pa'ija'cohua'ire caquê secacaiyê, mësaru de'hue de'oyere yo'ojajê caquê, cui'ne co'ayere ti yo'oma'pê caquê.

20 Jaje pa'ijêna, Maija'quê de'oye jo'cua ai cuasama'pê pa'iyê isiquêpi Satanás huati êjaêre mësaru quêo huê'ehuêna esa jêjo oaja'quê api. Mai Êjaê Jesucristopi de'oye ñacaina, de'oye pa'ijê'ë.

21 Mësarute pëpa saoji, Timoteo yê'ë ja're çoni co'amaña nequê pa'iquêpi. Cui'ne Lucio cui'ne Jasón, cui'ne Sosípater yê'ë cajeohua'ipi mësarute pëpa saoyê, jaro.

22 Cui'ne yê'ë Terciojê iye toya ja'hua toyacaiquêjê jaro mësarute pëpa saoyê, mai Êjaêrepa do'ipi.

23 Mësarute pëpa saoji, Gayojê. I huê'ere pa'iyê, yê'ë, cui'ne i huê'ena si'aohua'i sehuosicohua'i ts'i'sijê pa'iyê. Cui'ne pëpa saoji, Erastoje, pai pa'i daripê curiquê de'huacai pa'iquêpi. Cui'ne Maija'quê do'iquê Cuartojê pëpa saoji, jaro.

24 Mai Êjaê Jesucristo coa isiyepi mësaru ja're pa'ijaquê. Jaje pa'ijaquê.

Pëpa Têjiye

25 Tsoe mësarute quêahuê, huaso cocare. Ja cocaja'a asayê, mai. Maija'quê mësarute quêcojê neñerepa pa'icohua'ire necai tuture payê. Ja do'ire mësaru i

tsecohua'ipi pa'iyë. Iye yo'oyere cato iye yeja de'huama'në Maija'quë nesi'i cuasase'e a'ë. Jare tsoe yahuese'e paji'i.

²⁶ Jaje pa'iquëta'are yureta'a Maija'quë ti pani huesëquëpi cuañequëna, Maija'quëre quëacaicohua'i toyase'eja'a yure cato maire iñopi. Cui'ne Maija'quë nesi'i cuasa nëose'e yahue pase'ere si'a yejaña pa'icohua'ire iñopi, jaohua'ipi itire pa'ë cuasajë de'oye i cuañeñe sehuocaijajë caquë.

²⁷ Maija'quë te'i si'aye asaquë ta'ñe pa'ire pani si'anëpi Jesucristo do'ija'a de'oquëre pa'ni cajë sihuajë pañu'u. Jaje pa'ijaquë.

1 CORINTIOS

Corinto Sehuosicohua'ina Pablopi Toya Saoye

¹ Maija'quë ì yëyejë yë'ëre Pablöre nepi. Jesucristo jëjo daoquëre nesiquëpi pa'iyë. Iye toya ja'hua Sóstenes ja're toyayë, Cristo do'ire, Maija'quë do'iquë de'osiquë ja're conì.

² Jaro Corinto daripë sehuosicohua'i pa'icohua'i cajë toyayë, Cristo Jesuna tsioni pa'i do'ire. Maija'quë tsecohua'i pa'icohua'ina cajë toyayë. Si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'ijë Èjaë Jesucristo de'okuërepa mamire secohua'i ja're conì mësarutejë soipi, ìna ìsisicohua'ipi de'ocohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Cristo api, mai Èjaë cui'ne jaohua'i Èjaë.

³ Diusu Maija'quëpi cui'ne mai Èjaë Jesucristopi conì de'oye yo'ose'ere pajë cui'ne de'oye pa'iyë ìsise'ere pajë de'oye pa'ijë'ë.

Cristo Do'ipi De'oye Pa'iyë

⁴ De'oyerepa Maija'quë mësarute yo'o u'ni Èjaë Jesucristo do'ipi caquë, Maija'quëre si'anë de'oji caquë, sihuayë.

⁵ Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute ta'ñe coca caye cui'ne ta'ñe asaye ìsipi, joyo aye do'ì quë'yere pare.

⁶ Jaje pa'ina, coa caye peoyerepa Cristo cocapi mësarute tiñe pa'iyë ponapi.

⁷ Ponaëna, pa'ijë Jesucristo daija'a mu'sere utejë pa'icohua'ire tiñe ponaëna, pa'iyë Maija'quë ìsiye ti jopo caraye peoji.

⁸ Jaje pa'ina, mësarute Diusupi ocue pa'ì macarepa ñacai pasipi, tëji mu'sere paja'ya, yecohua'ipi mësaru Maija'quë quëcosicohua'ire Jesucristo daisi maca tayo yo'ocohua'ì a'ë caye paja'cohua'ire ìpi ñacai pajaquë.

⁹ Maija'quë ì ca nëose'ejë pa'ye yo'o ti'acquë papi mësarute soipi, ì ma-maquë mai Èjaë Cristo Jesús ja're tsioni pa'ijajë caquë.

Sehuosicohua'i Huase'

¹⁰ Maija'quë do'ijë mësarute señë, mai Èjaë Jesucristo mamipi, de'oye te'e cuasajë, cui'ne te'e nëina, pa'ijajë caquë. Huahuesicohua'ì pa'ìma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa te'e cuasayepi pa'ijë'ë.

¹¹ Jaje mësarute cayë, Cloé tsëcapëpi mësaru te'e cuasama'pë pa'iyere quëarena.

¹² Jaje te'e cuasama' do'ire mësaru cayë, pai ñape ñeje: “Yë'ë cato Pablo aquë a'ë.” Yecohua'ipi cayë: “Yë'ë cato Apolos aquë a'ë.” Yecohua'ipi cayë: “Yë'ë cato Pedro aquë a'ë.” Yecohua'ipi cayë: “Cristo aquë a'ë.”

¹³ ¿Jaje pa'ito Cristo ì a'ri te'ña maña huahuesiquë a'ë? ¿Panita'a Pablo, yë'ëpi cruz quë cuañore mësaru do'ire? ¿Panita'a Pablo mamipi do cuañosicohua'ì a'ni?

¹⁴ Pani, de'oji sihuayë, Maija'quë ñacaina, de'hue jai paire doye pahuë. Coa Crispore cui'ne Gayore dohuë.

¹⁵ Jaje doye pasi do'ire yecohua'ijë yë'ë Pablo mamipi do cuañosiquë a'ë caye paja'cohua'ì a'ë.

¹⁶ Coa Estéfanas tsëcapëse'ere oco dohuë. Cui'ne, yecohua'ita'are doye pahuë, cuasayë.

¹⁷ Yë'ëre paire oco doquë pa'ijë'ë caquë Cristo cuañeñe papi. Coa ì cocare quëacajë'ë caquë cuañepi. Jaje pa'ina, ì cruz ju'ise'e do'ì quë'yere quëayë.

Yè'èpi de'o pa'i cocapi caquè quèaquèna, paipi yè'èna ire papi cuasajè Cristo cruz ju'ise'ere do'i peoye necaiye coeyè.

Cristopi Maija'què Tuture Cui'ne Tq'ñe Asaye Paquè

¹⁸ Cristo cruz ju'ise'e cato do'i peo coca asa cuañoji, ne huesè hue'ñana saicohua'ire. Jaje pa'iquèta'are iye coca Maija'què tuturepa asa cuañoji, huaso cuañocohua'ire cato.

¹⁹ Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Tq'ñe asacohua'i asaye nejoja'què a'è.

Cui'ne asa tì'acohua'ireje iohua'i asa tì'añe tìrona yahueja'què a'è.

²⁰ ¿Maija'quèpi, tq'ñe asaquère, ye'yaquère cui'ne iye yeja ayere tq'ñe ca de'huaquère do'i peoquère neru, yure iquere cocaiye'ni, jaohua'i? Cociaye pañè, Maija'quèpi iye yeja tq'ñe asayere do'i peoye neina.

²¹ Jaje pa'ina, iye yeja paipi i coca do'i peoye cuasayè. Cuasajèta'a ja cocare quèase'epi ite ire pare asacohua'ise'ere huasoye pa'iji. Jaje pa'ina, pai tq'ñe asayepi Maija'quère tì'añe pañè.

²² Judío paipi pai yo'oi tì'a ma'ñere yo'ojèna, ña'ne yèyè. Griego paipi cato ai tq'ñe asacohua'i pa'iyere co'eyè.

²³ Jaje pa'iquèta'are yèquè cato jaohua'i co'eyere yo'oma'pè pa'ijè coa Cristo cruz què cuañosiquè ayere quèayè. Quèajèna, judío paipi i tq'tèpoje pa'ye asa cuañoji, iohua'i quesiquèni quèajèna. Cui'ne judío pai peocohua'ini griego paipi coa do'i peoyere yo'ojè cayeje pa'ye asa cuañoji.

²⁴ Jaje pa'iquèta'are judío paipi panita'a griego paipi Maija'què soisicohua'ire cato Maija'què tuturepa cui'ne i tq'ñe yo'oyerepa do'i què'ye asa cuañoji.

²⁵ Maija'què yo'ose'e do'i peoye paire asa cuañoñepi, pai tq'ñe asayere tètò saise'e pa'iji. Jesupi juquèna, tutu peoquèje pa'iji. Ja yè'ta'a i ju'i maca i tutupi pai tutu tètò saise'erepa pa'iji.

²⁶ Maija'què soisicohua'i mèsaru te'ohua'ise'e pai èjaohua'i pa'iyè. Te'ohua'ise'e iye yeja pa'iyè tq'ñe asacohua'i pa'iyè. Cui'ne te'ohua'ise'e èjaohua'irepa tsècapè acohua'ijè pa'iyè. Mèsarupi tsoe asayè, jaje pa'iyè. Maija'quèpi jaje soipi, mèsarute.

²⁷ Paipi huesèohua'ire ñacohua'ini Maija'quèpi sahuapi, tq'ñe pa'iohua'i a'è cacohua'ire iño quècosi'i caquè. Cui'ne cuañe tutu peocohua'ire pai ñacohua'ini cuañe tutu què'iohua'ire sahuapi, cuañe èjaohua'ini iño quècosi'i caquè.

²⁸ Iye yeja paipi do'i peocohua'ire ñacohua'ini Maija'quèpi sahuapi, do'i què'iohua'i pa'isicohua'ini cui'ne èjaohua'ini do'i peocohua'ire nesi'i caquè.

²⁹ Jaje pa'ina, yè'èpi jerepa pa'i a'è cuasaye peoji, Maija'què ña hue'ña.

³⁰ Maija'quèpi Cristo Jesús ja're tsioni pa'iyè nepi, maire. Cui'ne Cristo api, mai tq'ñe asaye, Cristo do'ipi Maija'què ja're tsioni nuñerepa pa'iyè, Cristo do'ipi ina isisicohua'ipi nuñerepa yo'ocohua'i pa'iyè, cui'ne Cristo do'ipi huasosicohua'i pa'iyè, nequè.

³¹ Jaje pa'ina, Maija'què coca toyase'e cayeje pa'ye: "Jerepa pa'i a'è cuasaye yèni Èjaè Jesuni cuasaye pa'iji, jerepa pa'ire pani."

2

Cristo Que Cuañosiquè Coca

¹ Maija'què coca mèsarute quèa maca tq'ñe cacohua'i cocapi caquè quèama'è paè'è.

² Mésaru ja're pa'i maca yequere cuasarojai cama'ë paë'ë. Coa Jesucristo que cñañosiquëni cuasaquë quëahuë.

³ Coa tsasiquë maca ca'raqüë teaye pa'i macapi mësarü quë'ro tì'ahuë.

⁴ Mësarupi yë'ë cayere sehuocaijajë caquë païse'e cuasajë ta'ñe coca cayepi caquë mësarute quëaye pahüë. Coa Maija'quë joyo cocaiyepi cui'ne Maija'quë tutupi quëahuë,

⁵ mësarü Maija'quëre necacaiquëre pare asayepi Maija'quë tutupi nese'e pa'ijaquë caquë, pañi pañi ta'ñe asayepi.

Diusupi Iñopi I Joyo Ayeja'a

⁶ Jaje pa'iquëta'are ta'ñe pa'i cocapi cajë quëayë, Maija'quëre tuicohua'i nuñerepa asacohua'ire cato. Iye yeja ta'ñe pa'iohua'i ca cocapi cajë cui'ne pañi ëjahua'i coa esa ne huesëja'cohua'i ca cocapi cajë quëaye pañë.

⁷ Coa ai jerepa Diusu de'oquërepa ta'ñe pa'ye ye'yayepi quëayë, Maija'quë ise'e cuasaquë pa'iyere. Ja yë'ta'a yeja de'huama'në mai ai de'oye pa ja'ñere cuasa nëose'ere quëayë.

⁸ Iye yëquë quëaye ti iye yeja cñañecohua'i asa tì'añe pañë. Jaje asa tì'ama' do'ire Jesucristore de'oquëre pare quëni huani jëoa'huë'të, asa tì'asicohua'i pani para'huë, huaiye. Jaje yo'ohuë, jaje toyase'e cayepi pa'ina.

⁹ Iti toyase'e cato caji:

Pañe ti ña ma'ñere pañi ti asa ma'ñere,
Cui'ne pañi ti a'ri mañaje cuasa ma'ñere,
Maija'quëre oicohua'ire isi ja'ñe ne de'huacaise'e pañi.

¹⁰ Jare yëquëre iñopi, i joyopi yëquëni pa'i do'ire. De'o joyo cato si'aye Maija'quë cuasaquë pa'iyere asaquë api. Jaje pa'ipi si'aye iyere iñopi.

¹¹ Pañi asa tì'añe peoji, yeque cuasaquë pa'iyere. Coa jare i joyose'e i cuasaquë pa'iyere asaquë pa'iji. Jaje cui'ne Maija'quëreje jare i joyose'e i cuasaye asaquë pa'iji.

¹² Mai cato Maija'quë joyore payë. Iye yeja joyore paye pañë. Jaje pa'ina, Maija'quë maire oi coa isiyere asayë.

¹³ Isina, i joyo isi cocapi cajë quëayë, Maija'quë ye'yayepi. Coa yëquë ta'ñe cuasayepi cajë quëama'pë pa'iyë. Maija'quë joyo yo'oye quëayë, Maija'quë joyo yo'oye asacohua'ina.

¹⁴ Maija'quë joyo peoquë cato iye ti asa tì'añe peoji. Coa do'i peoyeje pa'ye asaye pa'iji. Iye cato joyo aye a'ë. Jare joyo pa'iyere asacohua'ise'e asaye pa'iji.

¹⁵ Jepi nuñere pa'ni caquë si'aye asaquë api, Maija'quë joyo paquë cato. Jaje pa'ini i pa'iyere yecohua'ipi ca tējini de'huasi'i cajë yo'oye peoji.

¹⁶ Jaje pa'ina, toyase'e caji: “Ejaë cuasaye asa tì'añe peoji. Cui'ne Maija'quëre pañi se ye'yaye peoji.” Jaje pa'iquëta'are mai cato Cristo cuasayere payë.

3

Maija'quë Co'amaña Necaicohua'i Yo'oye

¹ Maija'quë do'ijë, yë'ë mësarute ca maca cama'ë paë'ë, Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'ire cayepi. Pahüë, caye mësarupi Cristo ayere asa tì'ama'cohua'ipi tsitu'uje pa'iohua'i pa'i do'ire. Jaje pa'ina, païse'e yëye yo'ocohua'ire cayepi cahuë.

² Jaje pa'ina, mësarute a'jiñere ye'yahuë, tsj maña oje tsu'sucohua'ire yo'oyeje pa'ye. Jaje ye'yahuë, mësarupi jëa ao ani tì'ama'cohua'ije pa'iohua'i pa'ijëna, ñaquë. Yureje ja yë'ta'a joyo pa'iyere asa tì'ama'cohua'i pa'iyë, mësarü, païse'e cuasayere ja yë'ta'api pa'ijë.

3 Ja do'ire ja yè'ta'a paise'e cuasayere payè: yecohua'i payete ña ëaye, sa'ñe pèti yo'oye, cui'ne te'e cuasama'pè sañope cuasayere cayere. Ja do'ire sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'oyè, mësaru.

4 Ja do'ire yecohua'i ñeje cayè: “Pablöre ye'yequè a'è.” Yecohua'ipi cayè: “Yè'è Apolosre ye'yequè a'è.” Jaje yo'ojè cani mësaru coa paise'e cuasayere pa'icohua'i cayere cayè.

5 ¿Jaje pa'ito iquei'ni, Pablo? ¿Cui'ne iquei'ni, Apolos? Yèquè cato coa Maija'quère necaicohua'i a'è. Jaje pa'ina, yèquèpi quèajèna, mësaru cato asajè sehuosicohua'i a'è, mai Èjaèni. Pai ñape yèquè mai Èjaè ñaquè isise'eje pa'ye yo'ohuè.

6 Yè'èpi tañeje pa'ye quèahuè, Maija'què cocare cui'ne Apolospi tase'ere oco do'ecaiyeje pa'ye quèapi, Maija'què coca mësarute. Jase'e pa'iji, yèquè nese'e. Jaje pa'iquèta'are tase'e mèone cato Maija'què yo'oye a'è. Jaje pani Maija'quèpi mësarute ai de'huaji, ite cuasayena.

7 Maija'quèpi iti ñese mèaño cato neji. Iti taquè cui'ne iti oco do'equè do'i peoyè.

8 Jaje pa'ina, ta'cohua'i cui'ne oco do'equè si'a yè'què maca pa'iohua'i a'è. Jaje pa'iquèta'are Maija'quèpi pai ñapere iohua'i nese'eje pa'ye saija'què api.

9 Yèquè cato Maija'què co'amañare necaicohua'i a'è. Mësaru cato i tsioje pa'iohua'i a'è.

Cui'ne mësaru Maija'què huè'e'è.

10 Maija'què yèyere ta'ñe yo'oye isise'eje pa'ye nehuè. Yè'è cato de'oyerepa huè'e ne huèose'ere oahuè. Yè'è nesi jeteyo'je yequèpi huè'e èmèje'e cato neñe pa'iji. Jaje pa'iquèta'are pai ñape ñare pajè nejajè, èmèje'e cato.

11 Jesucristo api, iti du'ru huèocore paje pa'i, quèco paquèrepa, yequè peoji. Jaje pa'ina, yecore du'ru huèocore neñe peoji.

12 Ico èmèje'ena neñe pa'iji, coa si'aye pai yèyeje pa'ye: oropi panita'a yeque plata hue'yosi quèñapi, jai do'i quèñapi, soquè toñapi, ja'opi panita'a huècapi.

13 Jaje nesicohua'ita'are pai ñape nese'e ña mu'se ti'aèna, tiñarepa ñaja'cohua'i a'è, pai ñape nese'e. Ja mu'se cato pai ñape nese'e toapi èo ñaño pasipi.

14 Toaje ti uma'a huè'e nesiquèpi sai cuañoja'què api, i nesi do'i.

15 Jaje pa'iquèta'are i nesicipi coa u huesèru sai cuañoñe paja'què api, i nesi do'i, ise'e jèaja'què api, jai huè'e ucona jèayeje pa'ye.

16 Mësaru a'è, Maija'què huè'e. Ja huè'e cato Maija'què joyopi pèani pa'i sito. ¿Jaje pa'iyè mësaru huesèye?

17 Jaje pa'ina, paipi Maija'què huè'ere co'a de'huacaito Maija'quèpi iteje nejoñe pa'iji. Maija'què huè'e cato de'o co'sija'ihuè'e a'è. Mësaru a'è, iti huè'e.

18 Co'ye cosoma'pè pa'ijè'è. Iye yeja ta'ñe asayere ai cuasaquè a'è cuasaquè pani, ja cuasase'ere jèoni huesèquèje pa'i de'oni ye'yejè'è, ta'ñe asayere pare.

19 Iye yeja pai ta'ñe asayere Maija'què cato coa huesècohua'i yo'oye a'è caquè ñaji. Jaje pa'ina, toyase'e caji: “Diusupi ta'ñe asacohua'ire iohua'i ta'ñe yo'oyè cuasajè yo'oyena ne ta'oji.”

20 Cui'ne caji yequeje: “Èjaère papi ta'ñe asacohua'i cuasaye de'oye a'è caquè ñaji.”

21 Ja do'ire paini ye'yejè jerepa pa'i a'è cuasama'pè pa'ijè'è. Si'aye mësaru tsesè'e pa'iji:

22 Pablo, Apolos, Pedro, iye yeja ju'ñe, yure pa'iyè, yequè mu'se pa'i ja'ñe, si'aye mësaru tse a'è.

23 Mésaru cato Cristo tsecohua'i a'ë, cui'ne Cristopi Maija'quë tsequë api.

4

Jesucristo Jëjo Saosicohua'i Nese'e

1 Jaje pa'ina, yëquëre cato Cristore necaicohua'i a'ë cuasajë ñajë'ë. Yëquë cato Diusu cuasa nëose'e ña ti'a ma'ñe quëacajja'cohua'ire nescicohua'i a'ë.

2 Ja do'ire necaiquë cato i ëjaë cuañese'ere si'a yë'quë maca yo'ouquëna, necaiquëre papi yecohua'ije cuasajë ñajëna, yo'ouquë api.

3 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato ai co'a ju'iñe pañë. Mésarupi cui'ne yecohua'ipi yë'ëre de'oye yo'opi panita'a co'aye yo'opi cayere cui'ne yë'ëja'a co'ye de'oye yo'oyë ca ti'añeje peoyë.

4 Yë'ë cuasayepi yë'ëre sañope caye peoquëna, sihuaquë nuñerepa pa'i a'ë cuasaye peoji. Ja do'ire Èjaëpi caye pa'iji, de'oji panita'a co'aji.

5 Jaje pa'i do'ire mésaruse'e de'oye yo'ouquë api panita'a tayoquë api caye pajë'ë. Utejë'ë, Èjaë dai macaja'a, Èjaëpi dani tiña iñoja'quëre. Ja maca pai ñape joñoa cuasase'e ñaaje pa'iji. Ja maca Diusupi pai ñape yo'ose'eje pa'ye isija'quë api, pai ñapere.

6 Maija'quë do'ijë, mésaru de'oye cuasajë pa'i ja'ñere iñosi'i caquë Apolos pa'ie cui'ne yë'ë pa'ie iñoquë quëahuë, mésarupi toyase'e pa'ina, sa tëto saipe yo'oma'pë pa'ijajë caquë. Ja do'ire yëquë quëase'ere ye'yeni te'ire jerepa pa'i api cuasajë cui'ne yequëni co'acquë api cuasama'pë pa'ijë'ë.

7 Maija'quë mésarute de'ocohua'ire nepi. Mésaru tutupi ti'añe pahüë. Jaje pa'ina, Maija'quë coa isise'ere paye sëte jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë.

8 Yure mésaru si'aye payë, mésaru yëye. Ja do'ire mésaru pai ëjaohua'ije pa'iohua'irepa nëina, pa'iyë. Jaje nëina, yëquëre huanëyei'ë, mésaru. Si-huara'huë, mésarupi nuñerepa ëjaohua'i pa'ito, mésaru ja're te'e conì cuañesi'i caquë.

9 Yëquëre Jesucristo jëjo saocohua'ire Diusupi jeteyo'jena nëcopi cuasayë, huani jëoja'cohua'ire nëcose'eje pa'iohua'ire. Jaje pa'ina, huiñaohua'i cui'ne si'a pai yëquëse'ere ñañë, iohua'i yo'ojëna, ñañu'u cajë.

10 Cristo do'ire yëquëre huesëohua'ire cayë, pai. Cajëna, mésarupi Cristo ayere ai asasicohua'i a'ë cuasajë sihua'yë. Yëquëpi tutu peocohua'i pa'ijëna, mésarupi tutu quë'iohua'i pa'iyë. Yëquëre cato pai coeyë, ñañë. Mésaruni ëjaohua'i a'ë cajë ñañë.

11 Yureje ai yo'ojë ao ëa ju'ijë, oco ëa ju'ijë, cañaje peoquëna, paije co'aye yo'ojëna, cui'ne huë'eje peocohua'ipi ai yo'ojë pa'iyë.

12 Yëquë jëñapi ai tutu nejë, cui'ne paipi pëijë tea ju'itojë Maija'quëpi de'oye ñacajjaquë cahüë. Paipi josa yo'otojë quëcoyë.

13 Co'aye yo'ocohua'i a'ë cayë, yëquëre. Jaje catojë dahuëre quëcojë yëhuoyë, de'oyepi. Iye veja ja'ju co'amaña nejose'eje pa'iohua'ire ñañë, yëquëre iye mu'sejë.

14 Jaje toyani toyama'ë paë'ë, mésaruni huajëya'ye ca quëcosi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë mamajëre sëte yëhuosi'i caquë toyahuë.

15 Mésarupi Cristo coca ye'yacohua'ire diez mil paire pare patojë yë'ë te'i pa'iyë, mésaru ja'quëje pa'i, yë'ëpi mésarute huaso coca du'ru quëasi do'ire. Ja do'ire mésarujë Cristore sehuohüë.

16 Jaje pa'ina, mésarute cayë. Yë'ë yo'ouquëna, ñase'ere mésarujë yo'ojë'ë.

17 Jare caquë mésaru quë'rona jëjo saoyë, Timoteore, yë'ë oiquëni, mai Èjaë do'ire yë'ë mamaquëje pa'ini, nuñerepa pa'ini. Jaëpi mésarute quëaja'quë

api, yë'ë Cristo Jesure sehuosiquë yo'oquë pa'iyë cui'ne yë'ë si'a hue'ña sehuosicohua'i tsëcare ye'yarojañe quëase'ere.

¹⁸ Mësarü acohua'i yecohua'i yë'ë sani ñama'ë pa'ija'quë api cajë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë yo'oyë.

¹⁹ Jajë pa'iquëta'are Ëjaëpi yëto esa sani ñaja'quë a'ë, mësarute. Jajë maca ñasi'i, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'i nejë pa'iyë, coa cacohua'i pa'ima'pë caquë.

²⁰ Maija'quë cuañe te'te cato cocase'e caye peoji. Maija'quë tutupi yo'ojë pa'iyë a'ë.

²¹ ¿Iquere yëye'ni, mësarü, yë'ëpi sani tarapëpi si'seyere yëye, panita'a ai oi sani ñañere yëye?

5

Yo'o Ma'ñere Yo'ojëna, Ca De'huaye

¹ Mësarü aquëpi sehuoma'cohua'ijë yo'o ma'ñere yo'oquë pëca ja'quë nëjoni nëjore payeje paji cajëna asayë.

² Jajë pa'iquëta'are mësarü ti co'aye yo'oji cama'pë Cristore sehuocohua'ire pa'ë cuasajë pa'iyë, ti co'a ju'ima'pë. Jajë pa'ijëna, yë'ëpi yure cayë, ja co'ayerëpa yo'osiquëre eto saojë'ë, mësarü ja're pa'ima'ë pa'ija'quë.

³ Jaro yë'ë pa'ima'ë panijë ja co'aye yo'ose'e asani ai coeyë. Jajë pa'ina, yë'ëpi jarore pa'iyëje pa'yerepa iti co'aye yo'osiquëre coequë tsoe co'aji, cayë.

⁴ Jajë do'ire mai Ëjaë Jesucristo do'ipi mësaruse'e tsi'sijë'ë. Tsi'sini yo'ojëna, yë'ë jarote mësarü ja're te'le pa'iyëje pa'ye pasi'i, yë'ë joyopi. Cui'ne Ëjaë Jesucristo tutupi jarote pa'ija'coa, mësarü ja're conì.

⁵ Jajë maca tsi'si sitopi co'aye yo'oquëre huati ëjaëna isijë'ë, i capë yëyere nejoja'quëna, nejoquëta'are joyose'e huaso cuañoja'quëre Ëjaë Jesucristo dai maca.

⁶ Jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë. A'ri maña o'sacopi huajë sëpëna co'meto si'a sëpë o'saye pa'iji cayë mësarupi asacohua'i a'ë, aiohua'i case'e.

⁷ Ai huano o'sa sëpëje pa'ire co'aquëre eto saojë'ë, mësarü de'ocohua'ise'e pa'ija'cohua'i, huajë sëpëje pa'iohua'ise'e. Egítopi judío pai etajë pa'ise'ere cuasajë añeje pa'i pan pa'ijë'ë, ti co'mema'cohua'i. Cristo mai do'ire jucacaji'i. Jajë pa'ina, jajë api, yëi ñama mai eta huajëse'ere cuasajë yo'oquë.

⁸ Jajë pa'ina, mai eto huaso cuañosi mu'sere sihuajë nuñere papi cui'ne ta'ñere papi sihuañu'u, o'saye co'mema'a ajoje pa'yere papi. Si'sipi cui'ne tayo yo'oyepi conì sihuaye pañu'u. Jajë cato ai o'sa sëpëje pa'ye a'ë.

⁹ Jajë toya saocore toyahuë, co'aye yo'ocohua'ire cui'ne nëjo peoconì yo'ocohua'ire tsioma'pë pa'ijë'ë caquë.

¹⁰ Jajë tsioma'pë pa'ijë'ë cani cama'ë paë'ë, iye jeja paini tsioma'pë caquë jaiye co'amaña yëcohua'ini, co'amaña yahue imacohua'ini, yequere Maija'quë a'ë cuasacohua'ini cui'ne nomiohua'ire yo'ocohua'ini. Jajë yo'oye pa'ito mësarü iye jeja pa'iyë peora'pi.

¹¹ Yë'ë cato ñeje cahuë, tsioma'pë pa'ijë'ë, sehuohuë caquëpi jajë ta'a yahue nomiore yo'oquëre, co'amaña yahue imaquëre, jaiye co'amaña yëquëre, Maija'quëre cuasaye jerepa co'amañase'e cuasaquëre, co'a coca caquëre cono cuepequëre. Jajë pa'ire cato conì tsiomi aima'pë pa'ijë'ë, cahuë.

¹²⁻¹³ Sehuoma'cohua'ini tayoyë, maipi caye peoji. Maire cato sehuosicohua'ise'ere ñaquë ca de'huaye pa'iji. Sehuoma'cohua'ire cato Maija'quëpi co'aji cayë pa'iji. Jajë pa'ina, mësarupi sehuosicohua'i aquëpi tayoto ca

de'huaye pa'iji. Ja do'ire ja'ete tayo yo'oquere mesaru ja're pa'iquere eto saoye pa'iji, ponema'que pani.

6

Sehuosicohua'ise'e Sañope Caye Pa'ito Ne De'huaye

¹ Je'nerepa mesaru aquépi yequéni sañope caye pani tsoe saiji, pai yo'oye ña éjaé que'rona ne de'huacaija'quere. ¿Me yo'ojé jaje yo'oye'ni, Maija'quere sehuocohua'ina que'ama'pé?

² Maija'quere sehuocohua'ina que'aye de'oji, jaohua'ipi asani ne de'huaja'cohua'ire. Iye yeja pai yo'ose'e mesarupi ca de'huaja'cohua'i a'é case'e asacohua'i a'é, sehuoma'cohua'ire. Mesarupi jaje yo'oja'cohua'i sete iye a'ri co'a coca mesaruse'e ca de'huajé pa'ijé'e.

³ Cui'ne yequeje asacohua'i a'é, mesaru, sehuosicohua'ipi huiñaohua'i yo'ose'e ca de'huaye pa'iji, case'e. Jaje yo'oja'cohua'i sete ai jerepa iye yeja yure pa'iyé mesaruse'e ne de'huaye pa'iji.

⁴ Jaje pa'iohua'ita'a mesaru, iye yeja pa'iyere sa'ñe coca pani tsoe sehuoma'cohua'ina sani que'ayé, sehuosicohua'i pa'iyé ti asama'cohua'ina.

⁵ Mesarupi pañete yo'ore'ni cajé ai cuasajé oijajé caqué cayé. ¿Mesaru aqué ta'ñe asaqué ti peoquéna, jaje yo'ore, sehuosicohua'i aquépi iye yo'oye ca de'huaqué ti peoquéna, yo'ore?

⁶ Sehuosiquépi cajé sehuosiquere sañope caye payere iye yeja éjaé sehuoma'quéna que'aye co'aji.

⁷ Mesaru sañope yo'ojé cayepi tsoe co'a de'osico pa'iji. Jaje pa'ito ¿Me yo'ojé quéco ma'ñe'ni, mé'ere sañope yo'oyere, cui'ne mé'é co'amañare ima cuañonije?

⁸ Jaje pa'iquéta'are mesarupi Maija'qué do'ijére nuñerepa yo'oma'pé co'amañare yahue imajé yo'oyé.

⁹ Mesarupi asayé, nuñerepa yo'oma'cohua'i Maija'qué cuañe te'te coní pa'iyé ti peoye. Jaje pa'ito co'ye mesaruja'a cosoma'pé pa'ijé'e. Maija'qué cuañe te'te pa'iyé peoji, pai de'huasi diusuohua'ire secohua'i, huejama'cohua'ipi yo'ocohua'i, huejasicohua'ipi yequé nomiore panita'a émère yo'ocohua'i, émèohua'ija'a yo'ocohua'i.

¹⁰ Cui'ne co'amaña yahue imacohua'i, co'amañase'e ai oicohua'i, cono cuepecohua'i, co'a coca yequéna que'acohua'i jerepa jaiye curiqué neñu'u cajé cosojé necohua'i, si'aohua'i jaje yo'ocohua'i ti'añe paja'cohua'i a'é.

¹¹ Jaje pa'iohua'i pa'é, mesaru acohua'i. Pa'isicohua'ipi yure cato mai Éjaé Jesucristo yo'o do'ipi cui'ne Maija'qué joyo yo'o do'ipi toa tosicohua'i pa'iyé. Maija'quéna isisicohua'ipi pa'iyé, Maija'qué cajeohua'i de'oni.

Mai Capé Cato Maija'qué Tse

¹² Si'aye yo'oye pa'iyé, mai. Jaje pa'iquéta'a yeque yo'oye cato co'ai ma'ñe a'é, maire. Jaje pa'ina, de'hua ñaqué pa'iyé, te'e co'amaña ai yé hueséna, ja yéyepi jo'ya ne huesoyere coequé.

¹³ Étatu'u cato ao aija'copi pa'iji cani pai nuñerepa cayé. Jaje pa'iquéta'are Maija'quépi étapé cui'ne ao nejoja'qué api. Pai capé coa si'a nomiohua'ire yo'oyere caqué pa'iji cani coa tayo cayé. Pai capé cato Éjaéni pacacaico cui'ne Éjaépi pai capére pacacaiji.

¹⁴ Jaje pa'i do'ire maire Diusupi i tutupi ju'isicohua'ini huajécohua'ire huéoja'qué api, Jesucristore huéose'eje pa'ye.

¹⁵ Pai ñape mesaru Cristo capé acohua'i a'é. ¿Yé'É Cristo capé aquépi si'a émèohua'ire yo'ocona tsioye de'oqué? Ai co'aji, me neni tsioye'ni.

16 Mésarupi tsoe asayë, ëmëpi si'a ëmëohua'ire yo'ocona tsioni io capëna tsiöye pa'iji. Jaje caji toyase'e iyere ñajë'ë: "Te'ijë pa'iohua'i tsiöye pa'iji, cayaohua'i pa'isicohua'ita'a caji."

17 Jaje pa'ye paipi Jesucristona tsioni te'ijë pa'iohua'i de'oyë, i joyona tsisicohua'i pa'i do'ire.

18 Huejama'cohua'ipi pani nomiore yo'oyere yo'oma'pë catijë'ë. Ja cato capë nejoñe a'ë. Yequë tayo yo'oye cato ëmëje'ese'e co'aye neñe a'ë. Ja do'ire ti ja yo'oma'pë pa'ijë'ë, capë co'a de'huaye a'ë.

19 Mésaru capë Maija'quë joyo pa'i huë'e a'ë. Ipi mésarute pa'iji. Jaje pa'ina, mésaru capë mésaru tseco peoji, Maija'quë tsecoa.

20 Maija'quëpi jai do'i hueropi, mésarute ai yo'osi do'ipi. Ja do'ire mésaru Maija'quëre ai ojë mésaru capëpi i de'oyerepa necaiye ññoñe pa'iji.

7

Huejayere Yëhuoye

1 Yure cato mésaru sejë toyase'ere sehuosi'i: ëmëpi nomiore ti yo'oye pato ai de'oji, me co'aquë'ni.

2 Jaje pa'iquëta'are jaiye co'aye yo'oyepi pa'i do'ire pai ñape nëjore paye pa'iji, cui'ne nomiohua'ijë pai ñape ëjère paye pa'iji.

3 Ëjëpi nëjo yëyeje yo'oquë pa'iyë pa'iji, ëjë sëte. Cui'ne nëjoje ëjë yëyeje pa'ye pa'iyë pa'iji, nëjo sëte.

4 Nëjo cato ëjë tsecoa. Ëjë api, iti tse aquë. Ëjë cato nëjo tsequë api.

5 Jaje pa'ina, ëjë yëye panita'a nëjo yëye pa'ito pañë cama'pë pa'ijë'ë. Cayaohua'i yure tsoe maca yo'oma'pë Maija'quëse'ere señu'u cani yo'oma'pë sejë pa'ijë'ë. Ja jeteyo'je cui'naohua'ipi tsioni pa'ijë'ë. Mésaru pa'iyepi yo'ojëna, mésarute quëco t'i'ama'pëna Satanáspi co'aye yo'oyena ne taoma'quë de'hua ñajë'ë.

6 Mésaruni yëhuoquë caquë cuañema'ë pa'iyë.

7 Yë'ë cato si'aohua'i yë'ëje pa'iohua'ise'e pa'ijë'ë, cuasayë. Cuasaquëta'are Maija'quëpi pai ñapere tññe tutu isipi.

8 Huejama'cohua'ire cui'ne hua'jeohua'ire cayë, huejaye pato jerepa de'oji, yë'ëje pa'iohua'i pa'ito.

9 Jaje pa'iquëta'are quëco t'i'añepi peoto huejayepi de'oji. Co'aji, coa ëa ju'lijë ai yo'ojë pa'iyë.

10 Huejasicohua'ire cato cuañeñë, ëjère jeocoye ti peoji. Ja cato yë'ëse'e caye pañë. Ëjaërepaje jaje cuañeji.

11 Jaje pa'iquëta'are nëjopi ëjère jeocosico pani yequëre huejaye peoji, panita'a cui'naëna co'i coñe pa'iji. Ëjëje nëjore jeocoye peoji.

12 Iye cato yë'ëpi cayë, Ëjaërepa case'ere caye pañë. Sehuosiquëpi sehuoma'coni nomiore paquëna, iopi de'oye i ja're pasi'i cuasaco pa'ito jeocosi'i caquë yo'oye pajë'ë.

13 Yequë sehuosicopi sehuoma'quëni pacona, ipi de'oye io ja're pasi'i cuasaquë pa'ito jeocosi'i caco yo'oye pajë'ë.

14 Jaje pa'ina, sehuoma'quëpi nëjo sehuosicore pa do'ire Maija'quëna isisiquëje pa'iji. Cui'ne nomioje sehuoma'copi sehuosiquëni ëjère pa do'ire Maija'quëna isisicoje pa'ico. Jaje yo'oye peoto mésaru mamajëpi sehuoma'cohua'i mamajëje pa'iohua'i co'acohua'i patira'huë. Jaje patira'sicohua'ita'a yure cato de'ocohua'i pa'iyë, Maija'quë ña huë'ña.

15 Jaje pa'iquëta'are sehuoma'quëpi panita'a sehuoma'copi jeosi'i cato de'oji cajë'ë, ai oima'pë sehuosiquëpi panita'a sehuosicopi ai yo'ojë pa'ito co'aji. Maija'quë cato de'oye sihuajë pa'ijë'ë caquë soipi, maire. Jaje pa'iquëta'are ai yo'ojë pa'ito co'aji.

16 Nëjo sehuosicopi ëjë sehuoma'quëre huasora'se'ere huesëco panita'a ëjë sehuosiquëpi nëjo sehuoma'core huasora'se'ere huesëji.

17 Mësarute soi maca pa'ise'eje pa'ijë, pai ñapere Ëjaë nejë'ë caquë isise'eje pa'ye yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje cuañequë ye'yayë, si'a hue'ña sehuosicohua'i pa' tsëcare.

18 Cui'ne cui'ni ca'ni tëasiquëni Maija'quëpi soisiquë pa'ito jare jaje pa'ipi Maija'quëre tuijë'ë. Ca'ni tëama'quëni soisiquë pa'ito jare tëama'quëpi tuijë'ë, Maija'quëre.

19 Ti cocai ma'ñe a'ë, cui'ni ca'ni tëaye cui'ne tëa ma'ñeje. Ti cocaiye cato Maija'quë cuañëñere de'oye sehuoye a'ë.

20 Jaje pa'ina, pai ñape pa'iyë pa'iji, Maija'quë i soima'në pa'ise'eje pa'iohua'i.

21 Jo'yaë pa'isiquë pani, co'a ju'ima'ë pa'ijë'ë. De'hue eta huajëye pa'ito eta huajëjë'ë.

22 Jo'yaë pa'ina, Maija'quëpi soisiquë pa'ito jo'yaë peoquë ponëji, mai Ëjaëre necaiquë ponëni. Jo'yaë peoquëni Cristopi soina, Cristo jo'yaë de'oye pa'iji.

23 Mësarute Maija'quëpi jai do'i hueropi. Ja do'ire pai jo'yaohua'i pa'ima'pë pa'ijë'ë.

24 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë ja yë'ta'a Maija'quë mësarute soima'në pa'isi macare pa'ijëta'a Maija'quë ña hue'ñana de'oyerëpa pa'ijë'ë.

25 Huejama'cohua'ire cato mai Ëjaë cuañese'e peoji. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cuasayepi cayë yëyë, mësarute. Mai Ëjaëpi yë'ëre oi huasosiquë sète nuñerepa caji cajë asacaiquëre papi cayë.

26 Mësarute cayë, huejama'pë pa'ito jerepa de'oji. Cui'ne quëasi'i, iye mu'seña co'a mu'seña'ë. Jaje pa'ito me huejaye'ni.

27 Huejasiquë cato nëjore jeocoye peoji. Huejama'quë pani huejasi'i caquë nomiore co'ema'ë pa'ijë'ë.

28 Jaje pa'iquëta'are më'ëpi huejaquë pani co'aye yo'oye pañë. Nomi tsiopi huejaco panije co'aye yo'oye paco. Jaje pa'iquëta'are huejasicohua'i cato ai yo'oja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë cato iye ai yo'oyepi peojaquë caquë huejaye pañepi jerepa de'oji cayë.

29 Maija'quë do'ijë, mësarute cayë, mai iye yeja pa'iyë a'ri tëcahuë maca pa'iji. Jaje pa'ina, yure cato huejasicohua'ipi hueja ma'ñeje pa'iohua'i pa'iyë pa'iji, mai Ëjaë co'amañare jerepa cuasajë.

30 Iye yeja mai pa'iyë carajajia'coa. Ja do'ire oicohua'i panije oima'pë pa'ijë'ë. Sihuacohua'i panije sihuama'cohua'ijë pa'iyë pa'ijë'ë. Co'amañare huerosicohua'i panije co'amañare peocohua'ijë pa'iyë pa'ijë'ë, mai Ëjaë ayere neja'quë caquë.

31 Iye yeja co'amañare de'oye a'jiñe ti'ajë jaiye pacohua'i pani co'amañare sihuama'pë pa'ijë'ë. Peocohua'i pa'iyëje pa'ijë'ë. Mësarupi asayë, iye yeja carajajia'coa cajë. Ja do'ire iye yeja co'amaña sihuaye peoji.

32 Yë'ë cato yëyë, mësarupi iye yeja co'amañare ai cuasajë co'a ju'ima'pë pa'iyere. Jaje pa'ina, ëmëpi huejama'quë pani Ëjaë co'amañase'e cuasaquë ite de'oye iñoñere caquë yo'oji.

33 Jaje pa'iquëta'are huejasiquë cato iye yeja co'amañare cuasaquë co'a ju'iji, nëjore de'oye necaiyere cuasaquë. Jaje pa'ina, cayaye cuasaye pa'iji.

34 Jaje cui'ne huejasi nomioje iye yeja co'amañare co'a ju'lico io ëjère de'oye yo'ocaiyere cuasaco. Jaje pa'iquëta'are nomi tsjo cato mai Ëjaë co'amañase'e cuasaco io capë cui'ne io joyo Maija'quëna isisicopi pa'lico.

35 Jaje cani mësarü de'oye pa'iyere caquë cayë. Huejama'pë pa'ijë'ë cayë pañë. Coa ai jerepa Ëjaë yëyese'e cuasajë de'oye pa'ijë ise'ere necaiyere caquë quëayë.

36 Te'ipi i huejaja'co ai de'o huesëo cuasaquë iona yëyere quëcoma'quë pani huejajë'ë. Co'aye yo'oye paji. De'oye yo'oji.

37 Jaje pa'iquëta'are yequëpi i yëyere meñe quëcoquë pani huejaja'core huejaye pasi'i cuasa nëopi. Ja yo'oquëna, i joyopi cuasaquë yo'o do'ire de'oye yo'oji.

38 Jaje pa'ina, huejaja'core huejasiquë cato de'oye yo'oji. Cui'ne huejaja'core huejama'quë jerepa de'oye yo'oji.

39 Nëjo cato ëjëni tsiosico paco'ë, te'i de'ojëna. Ëjë ju'isi maca te'o de'oni ja maca yureta'a nomi tsioje pa'io de'oco. Ja maca huejaye yëni huejaye pa'iji, Maija'quëre sehuosiquëni.

40 Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato cuasayë, hueja coñe pañepi jerepa de'oji. Jaje cani yë'ëje Maija'quë joyo paquëpi cayë cuasayë.

8

De'huasi Diusuohua'ina Ao Isiye

1 De'huasi diusuohua'ina ao isiye ayere toyayë, mai si'aohua'i ta'ñe cuasacohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are ta'ñe asaye cato coa jerepa pa'i a'ë cuasayena neñe a'ë. Jaje pa'iquëta'are paire oiye cato joyo pa'lye ñese mëocaiye a'ë, coçaiye a'ë.

2 Jaje pa'ina, de'hue asayë, cuasaquëre ja yë'ta'a asa ti'añerepa carapi.

3 Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi ñaji, ite oiquëre pare.

4 Maipi asayë, pai de'huasi diusuna ao isise'e ayere aiñere cayë. Pai de'huasi diusu iye yeja coa pa'iji, te'i Maija'quëse'e irepa pa'iji, yequë diusu peoyë.

5 Ja yë'ta'a ma'tëmore cui'ne iye yejare jai pai diusuohua'i cui'ne ëjaohua'i pa'iyë cuasato, jai pai diusu cui'ne ëjaohua'ije pa'iyë.

6 Jaje pa'ijëta'are maire cato te'i Diusu pa'iji, Maija'quëse'e. Maija'quëpi si'aye de'huapi. Jaje pa'ina, i do'ipi pa'iyë, mai. Cui'ne te'i Ëjaë pa'iji. Jaë cato Jesucristo api. Ija'a do'ire pa'iji, si'aye cui'ne maije.

7 Jaje pa'iquëta'are yecohua'i iye yë'ë yure quëaye asa ti'añe pañë. Jaje pa'ina, sehuosicohua'ita'a pai de'huasi diusuni iohua'i sejë ye'yase'epi ja yë'ta'a pa'ina, pai de'huasi diusuni isisi hua'i co'aji aiñe cuasayë. Cui'ne iohua'i cuasaye tutu peo do'ire si'si a'ë cuasayë, co'a diusure isise'ere aini.

8 Mai ao aiñepi Maija'quë maire oiye ti'añe peoji. Jaje pa'ina, aisi do'ipi de'ocohua'i pa'iyëje peoji. Cui'ne aisi do'ire jerepa co'acohua'i pa'iyëje peoji.

9 Jaje pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë, yo'ojë si'aye asa ti'ama'cohua'ini tutu peocohua'ini co'a de'huaye mësarü si'aye de'oye ai do'ipi.

10 Jaje pa'ina, më'ëpi si'aye asaquëpi pai de'huasi diusure isise'ere ai ñu'ina, si'ayerepa asa ti'ama'quëpi ñaji. Nani ije aiji ja yë'ta'a co'aji cuasaquëta'a.

11 Jaje cuasaquëta'a ai do'ire më'ëpi do'i quë'i pa'iyë, ani iño do'ire ja maca yureta'a më'ëpi Cristo ite jucacaisi do'ire sehuosiquëni si'aye më'të asa ti'a do'ipi i asayere nejocaiyë.

¹² Tutu peocohua'i Maija'quëre a'ri maña cuasayere nejocai do'ire, mësaru Cristoni sañope yo'oyë.

¹³ Ja do'ire aiñe pañepi jerepa de'oji. Co'aji, yë'ë ai do'ire Maija'quë do'iquëre ne tao.

9

Maija'quë Jëjo Daocohua'i Yo'oye

¹ Yë'ëre cato si'aye de'oye yo'oye pa'iji. Ta'tëpo peoji, Maija'quë jëjo daoquëre sëte. Mai Èjaë Jesucristore yë'ë ñaco çapi ñasiquë a'ë, cui'ne yë'ë i coca quëasi do'ire mësaruje sehuosicohua'i pa'iyë.

² Jaje pa'iquëta'are yecohua'i cato yë'ëre cayë, Maija'quë jëjo daoma'quë api. Jaje pa'itoje mësaru yë'ë quëaquëna, Cristo coca sehuosicohua'ise'e Maija'quë jëjo daosiquëre papi cayë.

³ Yë'ëre sañope cacohua'ire ñeje sañope sehuoquë quëayë.

⁴ Yë'ë si'aye aña cui'ne ocuaye aiñe pa'iji, cui'ne ucuye pa'iji, Maija'quë jëjo daoquë pa'i do'ire.

⁵ Cui'ne sehuosiconi huejani cuarojaiñe de'oji. Mai Èjaë jëjo daocohua'i cui'ne i yo'je tsj cui'ne Pedro yo'oyeje pa'ye yo'oye de'oji. ¿Me ta'tëpo pa'iquë'ni, yë'ëse'ere?

⁶ ¿Bernabé cui'ne yë'ë coní Maija'quë do'ijë çocaima'pëna yëquë jëñapi co'amaña nejë Maija'quë coca quëajë pa'iyë pa'iji, cuasaye mësaru?

⁷ ¿Iqueipi soldado de'oni i pa'i do'i saiquë pa'iyë pa'iquë'ni? ¿Iqueipi tsio neni quëquëna, tëani aïma'quë pa'iquë'ni? ¿Iqueipi yëi ñama oje de' sequëta' a ucuma'quë pa'iquë'ni?

⁸ Jaje pa'ina, paise'e cuasaquë cayë a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë. Moisés cuñese'ëje cui'ne caji yë'ëse'e cayë pañë.

⁹ Cuañese'ëpi toya pëpëna toyase'e pa'iji, ñeje: "Iti ca po'te saihuë t'ëljai po'tequëre duruhuëquëre yë'opo sëama'pë pa'ijë'ë, ise'e ai nejaquë." Jaje cani Maija'quë duruhuëquëse'ere oi cama'ë pa'iji,

¹⁰ maini caquë coa iñoquë. Ja cato capi, maire. Yecohua'i çocai ja'ñere capi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'ipi Maija'quë coca quëacaicohua'ire çocaiye pa'iji, co'amañapi. Taja'to a'ji yeja nequë cui'ne huea po'tequë iohua'i tsio quëise'ere pajajë cuasajë yo'oyë.

¹¹ ¿Jaje pa'ito mësaru joyo pa'i cocare pare quëasicohua'ini mësarupi mësaru co'amañapi çocaiye co'aquë? Pa'ni de'oji, yëquëre çocaiye.

¹² Yecohua'ire ai pa'ñe pa'iohua'ini mësaru de'oye çocacohua'i a'ë yëquëre jerepa çocaiye pa'iji, mësarute Maija'quë coca quëasicohua'ire.

Jaje pa'iquëta'are yëquë mësarute çocaijë'ë cayë pahuë. Coa ai jerepa quëcojë yëquë jëñapi nejë aë'ë. Cristo coca quëayere mësarupi josa yo'oye a'ë, cuasama'cohua'ini cajë. Jaje yo'ohuë.

¹³ Mësarupi tsoe asacohua'i a'ë. Maija'quë huële ñacaicohua'i cato iote pa'i co'amañapi pa'icohua'i a'ë, cajë. Hua'ire ëojë Maija'quëre se hue'ña çocacohua'ijë Maija'quëna isisi hua'ire aicohua'i a'ë.

¹⁴ Huaso coca quëacaicohua'i cato, huaso coca quëa do'ipi pa'iyë pa'iji caquë mai Èjaë nepi.

¹⁵ Yë'ë jaje quëa do'ire sai cuañoñe pa'iquëta'a sai cuañoñe pahuë. Cui'ne jaje toyani toyama'ë pa'iyë, mësarupi isijajë caquë. Coa ai jerepa yë'ë ne do'i sihuayere yecohua'ipi sioyere coeyë. Ju'iñere jerepa de'ora'pi cuasayë, yë'ë ne do'i sihuayere sioto.

16 Jerepa pa'i a'è cuasaquë quëaye pañë, Maija'quë coca quëani. Yë'ëre cuañe nëose'ere ne tì'añe pa'iji. Yë'ëpi Maija'quë coca quëama'quë pani teaye pa'iyë.

17 Jaje pa'ina, yë'ëpi neñe yë'ë sihuaquë yo'onita'a yë'ë do'ire isise'e payë. Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi josa coenije neñe pa'iji, cuañe nëose'e pa'ito me pañe'ni.

18 Huaso coca quëa do'ire se'ñe pa'ita'a sihuaquë sema'ë pa'iyë, huaso cocare asacohua'ipi sañe peojaquë caquë. Jare cayë, yë'ë sihuayere.

19 Pai jo'yaë peoquëta'a si'aohua'i jo'yaë de'ohuë, Cristona jai paire dacasi'i caquë.

20 Judío pai ja're conì pa'ini judío pai yo'oyeje pa'ye yo'oquë pa'iyë, judío paini Maija'quë te'tena dasi'i caquë. Jaje cani cayë, Moisés cuañese'ere sehuojë yo'ocohua'ire nesi'i caquë yo'oyere. Yë'ë cato nuñerepa ja cuañeñere pa'ima'quëta'a johua'ire Maija'quëna dasi'i caquë yo'oyë.

21 Cui'ne Moisés cuañese'ere asama'cohua'i ja're pa'i johua'ije pa'i de'oyë, Maija'quëna johua'ire dasi'i caquë. Ja yë'ta'a Diusu cuañese'ere pa'iyë, Cristo cuañeñere sehuoquë pa'i do'ire.

22 Tutu peocohua'ire Cristona dasi'i caquë johua'ije pa'i de'ohuë. Pai ñapeje pa'i de'ohuë, de'hue te'ohua'ise'e huaso cuañesicohua'i pa'ijajë caquë.

23 Jaje yo'oyë, huaso coca quëayere paipi jerepa asajajë caquë. Cui'ne huaso cocapi de'o co'amaña isiyere yecohua'i conì pajajë caquë yo'oyë.

24 Huë'huëni co'amaña imañu'u cajë huë'huëcohua'i cato si'aohua'i huë'huë huëcohua'i a'ë. Jaje yo'osicohua'ita'a tì'ama'cohua'i a'ë, co'amaña. Tì'ama'pëna, coa te'lì iti de'hue nesiquëse'e co'amaña saquë api. Jaje pa'ito mësaruje ai cuasajë huë'huëjë'ë, co'amaña iñu'u cajë huë'huëyeje pa'ye.

25 Si'aohua'i sañope yo'ojë ca'a yo'ocohua'i si'aye ca'a yo'orojajë jëoni ñare pajë yo'ocohua'i a'ë, coa carajai co'amañare imañere cajë yo'ojëta'a. Jaje pa'iquëta'are mai cato ti pani huesëyere pare tì'añu'u cajë yo'oyë.

26 Jaje pa'ina, yë'ë cato coa huesë huë'huëma'ë pa'iyë, cui'ne peo de'otona të'caquë, huaiyeje pa'ye yo'oma'ë pa'iyë.

27 Capëre cuañeñë, coa ai jerepa yë'ë capëre të'caquë yo'oyë, de'oye sehuo-caiyere caquë. Yecohua'ise'ere de'oye sehuoye pa'iji caquë ye'ya tējini yë'ëpi ye'yama'quë pa'ija'quë caquë eto cuañeñere coequë jaje yo'oyë.

10

Itire Pa'ë Cuasayere Sañope Saquë Yëhuoye

1 Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, mai aipë yo'ojë pa'ise'e, si'aohua'i mai aipë Maija'quë sirio huë'ehuëre pa'ahuë'ë. Cui'ne si'aohua'i jai Maja'iñaje jë'a'huë'ë.

2 Iye yo'o ja'ñepi si'aohua'i Moisésre tuicohua'i pa'iyë iñoa'ji'i, oco do cuañeñere sirio huë'ehuëre cui'ne jai Maja'iñaje tëto saijë pa'i ja'ñepi.

3 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë isisi a'o a'ahuë'ë.

4 Cui'ne si'aohua'i Maija'quë isisi oco ocua'ahuë'ë, joyo ayere ucuhuë. Johua'ire sai saquë Cristo quënaoje pa'irepa joyo ocore ocua'ahuë'ë.

5 Jaje pa'iquëta'are jai pai ñasicohua'ita'a, cuene yejana jujua'huë'ë, Maija'quë yëyeje yo'oma'pë pa'isicohua'ire.

6 Iye yo'ose'e cato maire quëaye a'ë, jaohua'i yo'ose'eje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë caquë. Jaohua'i cato co'ayere yë do'ire jujua'huë'ë.

7 Jaje pa'ina, mësaru cato pai de'huasi diusuohua'ini señu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, jaohua'i yo'ose'eje pa'ye. Maija'quë coca toyase'e caji: "Ao aijë cono ucujë, ja jeteyo'je jai pai tsi'sijë pairajë sihua'jë yo'ohuë."

⁸ Jaje yo'ocohua'ipi te'e mu'sepi veinte y tres mil jujua'huë'ë, yequë nomiohua'ire cui'ne yequë ëmëohua'ire yo'o do'ire. Jaje pa'ina, jaohua'i yo'ose'eje pa'ye yo'oma'pë pañu'u, mai cato.

⁹ Maija'quëre neñañu'u cajë sañope yo'o do'ire añani aó jujua'huë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quëre sañope yo'oye pañu'u.

¹⁰ Maija'quë de'oye yo'oma'aji'i, carojaë'ë. Jaje yo'ojë ca do'ire huiñaëpi dani huani jea'ji'i, jaohua'ire. Jaje pa'ina, Maija'quëre co'aye yo'oji carojaïne pañu'u, mai cato.

¹¹ Si'aye mai aipëre yo'ose'e cato maire ññoñe a'ë, tëji mu'seña pa'icohua'ire, maipi cui'ne yo'oye pajajë caquë.

¹² Nuñerepa de'oye pa'iyë cuasaquë pani, de'hua ñajë'ë yo'oquë ta'añe.

¹³ Neñañe pa'ina, mësaru ai yo'oyeje pa'ye yecohua'ije ai yo'ojë pa'iyë. Mësaruse'e ai yo'oye pañë. Neñañe cato cui'ne pa'ye a'ë, si'aohua'ire. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi mësarute mësaru quëco ti'añe jerepa neñañe ëseja'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëna quëco pajë'ë, jaëpi necaija'quë api cuasajë. Jaje pa'ina, neñañepi pa'ina, Maija'quëpi eto huasoja'quë api, ai yo'oyere quëcojajë caquë.

¹⁴ Si'aye Maija'quërepa peoyere Maija'quë api cuasajë yo'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë do'ijë maña.

¹⁵ Mësaru cato ta'ñe pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, cayë se mësarupi yë'ë case'ere ai cuasani ñañe pa'iji.

¹⁶ Mai de'o ucu duruhuë ucuyë Maija'quëre de'oji, cajë pëpa maca Cristo tsie da'cana tsioyë, te'ije pa'iohua'i ina. Cui'ne panre huahueni ainiye Cristo capëna tsioyë, te'ije pa'iohua'i ina.

¹⁷ Jai pai mai pa'ijëta'a te'oni si'aohua'i pan ai do'ire te'e capë acohua'i pa'iyë.

¹⁸ Jaje pa'ina, ñajë'ë, cui'ne judío paini. Jaohua'i je'quë Maija'quëna isiyë cajë yo'osicohua'ire ai do'ire joja'a johua'i acohua'irepa pa'iyë.

¹⁹ Jaje cani cama'ë pa'iyë, pai de'huasi diusupi do'i quë'ye a'ë caquë. Panita'a pai de'huasi diusuna hua'i isise'epi jerepa do'i quë'ye pa'iji cama'ë pa'iyë.

²⁰ Yë'ë cato cayë sehuoma'cohua'ipi Maija'quëna hua'i isiyë cajë yo'oni huatiahua'ina isiyë. Jaje pa'ina, yë'ë cato mësarute ëseyë, huatiahua'i ja're con pa'iyë.

²¹ Huati ucu duruhuë ucuye ti peoji, mai Ejaë ucu duruhuë ucucohua'ipi. Ejaë mesana aó aicohua'ipi huati mesa aïne ti peoji.

²² Ejaëpi oi pëijaquë cajë huatire sihuajë yo'oye co'aji. I jerepa tutu quë'iohua'i peoyë, coa teaye pa'iohua'i mañapi.

Sehuosicohua'i Yo'oye Cui'ne Oiyë

²³ Maipi si'aye yo'oye neñe pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato coçai ma'ñe a'ë. Si'aye yë'ë yëyeje pa'ye yo'oye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato joyo pa'iyë ñese mëiñe coçai ma'ñe a'ë.

²⁴ Jaje pa'ina, yecohua'i de'oye pa'i ja'ñere cuasajë de'oye yo'oye pa'iji. Co'ye de'oye pa'iyere cuasajë yo'oye co'aji.

²⁵ Jaje pa'ina, aó huero hue'ña isiyere coa hueroni aijë'ë. De'huasi diusuna isise'e pa'ima'quë cuasajë sëm'a'pë pa'ijë'ë, ai cuasaye peojaquë.

²⁶ Iye yeja cui'ne si'aye iote pa'iyë Maija'quë tse a'ë.

²⁷ Panita'a sehuoma'quëpi aó aijë'ë caquë huëouna, sehuoni i huë'ena saiscohua'i pani, de'huasi diusure isise'e pa'ima'quë cuasajë sëm'a'pë coa si'aye i aóñe aijë'ë.

28 Jaje pa'iquëta'are yequëpi mësarute quëa'ñe pa'i api, iye hua'i pa'i de'huasi diusure isise'e a'ë caquë. Jaje quëaru aimap'ë pa'ijë'ë. Mësarute quëasiquë cuasayere co'a de'huayerere coejë a'ñe pajë'ë.

29 Iye cato cayë yequë co'aye a'ë, cuasayere. Mësarute cuasayere cama'ë pa'iyë.

Jaje pa'iquëta'are paipi seti'ñe pa'iohua'i a'ë. ¿Me neni yë'ë yëyeje yo'oyere yequëpi ñaquë yo'oji ca de'huayerere pa'iquë'ni?

30 Yë'ëpi tsoe Maija'quëre seni de'huani aiquë pa'ito ¿me neni yë'ë aiñere yecohua'ipi ca de'huayerere pa'iquë'ni?

31 Aiñepi ucuyepi, cui'ne co'amaña yo'oyepi Maija'quë de'oquëre pa'ni cajë sihuayerere yo'ojë'ë.

32 Sehuosicohua'ire, judío paire cui'ne judío pa'i peocohua'ireje si'aohua'ire co'aye ne iñoma'pë pa'ijë'ë.

33 Jaje pa'ina, yë'ë si'aohua'ire de'oye yo'osi'i caquë yo'oyë. Yë'ë yëyere yo'oma'ë pa'iyë. Jaohua'ije si'aohua'ire de'oye cuasajë huaso cuañosicohua'i pa'ijajë caquë yo'oyë.

11

1 Jaje cui'ne mësarujë yë'ë yo'o iñose'eje pa'ye cui'ne yo'ojë'ë. Cristo yë'ëre yo'o iñose'eje pa'ye yo'oyë, yë'ëje.

Nomiohua'i Maija'quëre Se Hue'ña Pa'iyë

2 Maija'quë do'ijë, sihuayë, mësarute yë'ëre si'anë cuasajë yë'ë ye'yase'eje pa'ye pa'ijëna.

3 Jaje pa'iquëta'are iyeje asajajë caquë quëayë. Cristo cato si'a ëmëohua'i mëne ëjaëpi. Ëjë cato nëjo mëne ëjaëpi, cui'ne Diusu cato Cristo mëne ëjaëpi.

4 Jaje pa'ina, ëmëpi i sïopë cañapi puani Maija'quëre sequë pa'ito co'aye ña cuañoji. Caña puasi do'ipi Cristore ëjaëre pare cuasama'cohua'ipi jaje yo'oye pa'iji.

5 Jaje cui'ne nomioipi io sïopë cañapi puama'o Maija'quëre seco pa'ito panita'a Maija'quë quë'ro ayere asase'ere quëaco pa'ito, co'aji ëjëni huajëya'ye ña cuañoji, naña peo hue'ñarepa téase'eje pa'ioipi quëa do'ipi. Ëjëpi jerepa pa'i caye iñoñe a'ë, sïopëna cañapi puañe cato.

6 Nomioipi sïopë puama'o paní nañare peo hue'ñarepa hueo jeojaco, te'ere papi. Jaje pa'ina, nañare hueo jeoni huajëya'ye pa'ima'copi cuasani puajaco, io sïopë.

7 Ëmë cato i sïopë puañe peoji, Maija'quëje pa'ire de'huasiquë me puaquë'ni. Jaje pa'ina, ëmë cato Maija'quë de'oquërepa pa'iyere iñoçai pa'iji. Jaje pa'iquëta'are nomio cato ëmë de'oquë pa'iyere iñoçai pa'ico.

8 Maija'quë ëmëre de'hua maca nomio ayepi neñe papi. Nomiota'are ëmë ayepi de'huapi.

9 Ëmëni caquë Maija'quë nomio nipi. Nomioni caquë ëmëre neñe papi.

10 Ja do'ire huiñaohua'ire iñoñere caco nomio io sïopëna capi pë'pësico pa'iyë pa'iji.

11 Jaje pa'iquëta'a mai sehuosicohua'i pa'iyë cato nomio peoto ëmë pa'iyë peoji. Jaje nomioipi peotoje ëmëje pa'iyë peoji.

12 Ëmë capëre ini nomio de'huapi, Maija'quë. Ja yo'ose'e nuñere pa'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato nomioipi ëmëre ai de'huayerere pa'iji. Si'aye iye yo'oye Maija'quëpi neñe a'ë.

13 De'oquë nomioipi Maija'quëre seo capi sïopë puama'o pa'ito mësarupi ca de'huajë'ë, ñani.

14 Jaje pa'ina, iye yeja jare iose'e maire emëohua'ire huajëya'ye nëiñe neji, emëohua'ipi tsoa naña hue'eto.

15 Nomio cato tsoa naña hue'eni sihuaco io siopë pë'pë ja'ñere isise'e sête.

16 Iye ayere yecohua'ipi jaje yo'o ma'ñe a'ë cajë sañope cacohua'i pani iye a'ë quëajë'ë, yëquë asayere ye'yaye. Yëquë cuasayeje pa'ye yequë hue'ña sehuosicohua'ije cuasayë, iye yo'oyese'e cato.

Ëjaë Ao Ai Pa'ise'ere Cuasajë Tayo Yo'ose'e

17 Jaje pa'iquëta'are mësaru tsi'sijë yo'oyepi mësarute cocati'ñe pa'yepi mësarute co'a de'huaye pa'ina, asaquë mësaru yo'oye sihuama'ë iye toya ja'hua toyayë.

18 Maija'quë coca cañu'u cajë tsi'si maca tsëcapëa huahuejë yo'oyë cajë yë'ere quëayë. Quëajëna, jaje pa'iji cayë cuasaye nëiji, yë'ëpi.

19 Mësarute tsëcapëase'e huahueni pati'ñe nëiñe jëa t'i'añe peoji. Jare jaje huahueye pa'iji. Jaje yo'ojëna, nuñerepa sehuosicohua'i pa'iyë ña'ñe pa'iji.

20 Jaje pa'iquëta'are mësaru tsëcapëa huahueni tsi'sini ao aiñe nuñerepa mai Ëjaë tse peoji,

21 mësaru ao ai maca t'i'aëna, pai ñape ao du'ruja'a ai do'ire, yecohua'ipi ao ëa ju'lijëna, yo'o do'ire cui'ne yecohua'ipi ñese cõno ucu cuepere pajë yo'o do'ire.

22 ¿Huë'e pacohua'i sête me yo'ojë huë'ena ucujë ai ma'ñe'ni? Mësaruse'e aijëna, nuñerepa peocohua'i mañapi huajëya'ye nëina, ña'ñë. Ja yo'oyepi Maija'quë tsechua'ini co'aye yo'oyë, mësaru. ¿Jaje yo'oto yë'ë me mësaru yo'oye de'oyerepa yo'oyë cacaiye'ni? ¿Mësaru yo'oye sihuacaiye pañë!

Ëjaë Ao Aiñe

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 Yë'ë mësarute ye'yase'e Ëjaëna ye'yese'e paji'i. Jare ye'yahuë, mësarute. Ite cajei yo'oyeje pa'ye yo'oquë cosoquë tseja jëo cuañoja'a ñami na'iquëna, Ëjaë Jesupi jujuma' ao ini,

24 Maija'quëre pëpani aore yeteni huahuequë capi: "Aijë'ë. Iye aiñe cato yë'ë capë a'ë. Mësaru de'oye pa'i ja'ñere caquë isiye a'ë. Yë'ë yo'ose'eje pa'ye yo'ojë'ë, yë'ëni cuasajë."

25 Cui'ne ao ani tējisi jeteyo'je ucu duruhuë i jëñapi ini capi: "Iye ucu duruhuë pa'iyë cato yë'ë tsie a'ë. Iye do'ipi Maija'quë mami huajë ca nëose'e pa'iji. Jaje pa'i do'ire ucuye ñape yë'ëni cuasajë yo'ojë pa'ija'cohua'i pa'ijë'ë."

26 Jaje yo'oni mësaru i ju'ise'ere quëa iñojë yo'oyë, ao aiñe ñape cui'ne iye ucu duruhuë ucuye ñape, i dai macaja'a. Jaje yo'ojë pa'ijë'ë.

Ñje Yo'oye Pa'iji, Ëjaë Ai Pa'ise'ere Cuasajë Yo'oye

27 Ëjaëre pa'ë cuasama'pë mai Ëjaë ai pa'ise'ere coa huëojë aini, cui'ne coa huëojë ucuni sañope mai Ëjaë capëre cui'ne i tsiere yo'oyë, co'ayere.

28 Ja do'ire ja yë'ta'a iye ao aima'në cui'ne ucuma'në pai ñape joñoa co'ye ña'ñe pa'iji.

29 Jaje pa'ina, Ëjaë capë ayere cuasama'ë coa huëoquë iyere aini cui'ne iyere ucuni ja co'ayere do'iquëpi yo'oji.

30 Jaje pa'ina, jai pai mësaru acohua'i ju'icohua'i cui'ne tutu peocohua'i pa'iyë. Jaje yo'ojë yecohua'i jujuhuë.

31 Jaje pa'iquëta'are mai joñoa co'aye pa'iyere nejojë ñare pajë aito Ëjaë maire sañope yo'o do' quë'iohua'ire ña'ñe paji.

³² Jaje pa'iquëta'are Ëjaëpi maire tajojëna, sañope caquë si'seji, maipei iye yeja acohua'i ja're coní toa yejana saiye pajajë caquë.

³³ Jaje pa'iye sëte Maija'quë do'ijë maña Jesús ju'ise'ere cuasajë tsi'sisicohua'i pani yecohua'ire uteni si'aohua'i tsi'sirena, te'e ajjë'ë.

³⁴ Ao ëa ju'icohua'ipi cui'na maca tsioni yo'osi do'ire Maija'quë si'sema'ë pa'ijaquë cani yecohua'ini ao ëato huë'ere pana ajiñe pa'iji. Yequeta'a yë'ëpi sani ne de'huasi'i, mësarute do'i ña maca.

12

Maija'quë Joyopi Pai Ñapere Tutu Isiye

¹ Maija'quë do'ijë mësarute quëasi'i, Maija'quë joyo pai ñapere tutu isiye.

² Mësarupi asayë, ja yë'ta'a sehuoma'cohua'i pa'inë pai de'huasi diusuna saijë sejë pa'ise'e ti asama'cohua'ina.

³ Jaje pa'ina, yure mësarute quëaye yëyë, iyere. Jesús co'aquë api caquë cato Maija'quë joyo tutupi caye pají, cui'ne Jesure Ëjaëpi caquë cato de'o joyopi caye pa'iji.

⁴ Jare te'e Maija'quë joyopi isiquëta'a pai ñapere tiñe pa'ye isiye pa'iji, tutu.

⁵ Jaje pa'ina, pai ñape Ëjaë Jesure necaiye pa'iji, tiñe pa'ye. Jaje pa'iquëta'are te'i api, Ëjaë cato.

⁶ Pai ñape tiñe pa'i co'amañare yo'oye pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato jare ipi pai ñapere yo'o huëoquëna, yo'oyë.

⁷ Maija'quëpi i joyo ayere pai ñapere isiji, tiñe pa'i tutu si'aohua'i sa'ñe cocajë de'oye pa'i ja'ñere caquë.

⁸ Yecohua'ini Maija'quë joyopi isiji, Maija'quë yëyere ta'ñe asa tija'ñere. Yecohua'ini jare ja joyopi isiji, si'ayerepa asacohua'i pa'ijë yecohua'ire ye'ya ja'ñere.

⁹ Yecohua'ini jare ja joyopi isiji, nuñerepa ne tija'ñe pa'iji asayere. Cui'ne yecohua'ini ju'icohua'ire jujuyere isiji.

¹⁰ Yecohua'ipi pai yo'o tija' ma'ñere yo'oyere isi cuañoñë. Yecohua'ipi Maija'quë quë'ro ayere asase'ere quëa tuture isi cuañoñë. Yecohua'ipi isi cuañoñë, coso joñoa caye ta'ñe asaye cui'ne nuñerepa de'o joyo caye asayere. Yecohua'ini isiji, yequë tiñe cocapi ca ja'ñere. Cui'ne yecohua'ini ja coca case'ere asani quëayere isiji.

¹¹ Jaje pa'iquëta'are si'aye ja Maija'quë joyopi yo'oji, i yëyeje pa'ye pai ñapere.

Sehuosicohua'i Te'e Capë Pa'ye

¹² Pai capë jaiye te'ñapi tsi'sisicopi pa'iji. Jaje pa'icota'a te'e capë a'ë. Jaje Cristoje pa'iji.

¹³ Jaje pa'ina, mai si'aohua'i judío pai, griego pai, jo'yaohua'i panita'a jo'yaohua'i peocohua'i si'aohua'i te'e capë acohua'i pa'iyë, te'e joyopi dosi do'ire. Jaje pa'ina, si'aohua'ire maire joyo ayere ocuapi.

¹⁴ ¿Me pai capë pa'ico'ni, te'te maca pani? Jaje pa'ina, jaiye te'ñapi pa'icoa.

¹⁵ Quëopi caco pani ca'ñe pa'io: "Jëtëje ñani yë'ë cato yecoa'ë." Jaje canije capëre hua sani tjo ponëni pa'iyë peoji.

¹⁶ Panita'a cajoropi caco pani ca'ñe pa'io: "Ñacoaje ñani yë'ë cato yecoa'ë." Jaje canije capëre hua sani tjo pa'iyë peoji.

¹⁷ ¿Si'a capë ñacoase'e pa'ito me asara'reni? panita'a ¿si'a capë cajorose'e pa'ito me yë'era'reni?

18 Jaje pa'ina, Diusupi ñaquë si'a te'ñare tsioni te'ore nepi, i yëyeje jarote jaopi pa'ijaco caquë.

19 Jaje pa'ina, si'a capë te'ese'e pa'ito, ¿jerore patira'oni yeque yo'oye?

20 Jaiye te'ñapi pa'iquëta'are yure cato te'e capë pa'iji.

21 Ñacoapi jëtëre ca ti'añe peoji: “Më'ëre ne cuañõe pañë.” Cui'ne sjoöpëpi quëore, “më'ëre ne cuañoma'o pa'iyë,” ca ti'añe peoji.

22 Coa ai jerepa tutu peoye cöcai ma'ñeje pa'ye nëiñepi ai jerepa maire cöcaiye a'ë. ¿Ja peoto me pa'iyë'ni?

23 Jaje pa'ina, iti mai ai a'ri maña do'i quë'ye a'ë cayere jerepa ñare pajë su'ñecaiyë, cui'ne tiñarepa iñoñe peoyere ai de'oye ñacaiyë.

24 Tiña ñañe cato airepa de'oye ñacaiye pañë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi pai capë de'huapi, do'i peoye ña cuañõeñepi jerepa do'i quë'ye pa'ijaquë caquë.

25 Jaje pa'ina, pai capë cato si'a te'ñapi tsiosicopi te'ere cuasajëje pa'ye sa'ñe cöcao pa'ico.

26 Jaje pa'ina, te'e te'te capë a'si ju'ito si'a capë ai yo'oye pa'iji, cui'ne yequeje te'e te'te de'oye ne cuañoto si'a capë sihuaye pa'iji.

27 De'o'ji, jaje pa'iyë sëte. Mësarü sehuosicohua'i cato mësarü pai ñape Cristo capë acohua'i a'ë.

28 Jaje pa'ina, Maija'quëpi sehuosicohua'ire ñacaija'cohua'i ñeje pa'ijajë cuasapi. Jaje pa'ina, nepi, du'ru macare pare i doce jëjo saocohua'ini. Ja jeteyo'je Maija'quë cayere asani quëacohua'ire nepi. Cui'ne ja jeteyo'je Maija'quë coca ye'yacohua'ire nepi. Ja maca ai jeteyo'jerepa pai yo'o ti'a ma'ñe yo'ocohua'ire nepi. Cui'ne ju'licohua'ire ne co'yacohua'ire nepi. Cui'ne paire de'oye cuasayepi cuañecohua'ire nepi. Cui'ne yequë cocapi cacohua'ire nepi.

29 ¿Si'aohua'irepa i doce jëjo saoyeje pa'iohua'ise'e pa'iyë? Pañë. ¿Si'aohua'irepa Maija'quë quë'ro aye asase'e quëacohua'ise'e pa'iyë? Pañë. ¿Si'aohua'i Maija'quë coca ye'yacohua'ire pase'e pa'iyë? Pañë. Panita'a ¿Si'aohua'i pai yo'o ti'a ma'ñe yo'ocohua'ise'e pa'iyë? Pañë.

30 ¿Si'aohua'i ju'licohua'ire ne co'ya tutu pacohua'ire pase'e pa'iyë? Pañë. ¿Si'aohua'i tiñe coca cacohua'ire pase'e pa'iyë? Pañë. ¿Si'aohua'i tiñe coca asani se quëacacohua'ise'e pa'iyë? Pañë.

31 Jaje pa'ina, mësarü cato ai de'o tuture pañu'u cuasajë yëjë'ë. Jaje pa'ina, yë'ëpi mësarute ai jerepa tutu de'oye quëasi'i.

13

Oiyere Quëaye

1 Yë'ëpi si'a pai coca caquëpi cui'ne huiñaohua'i coca caquëpi paire oima'quë pani, coa huatihuë të'cajëna, pisiyeje pa'i a'ë. Panita'a coa quëna de'huana të'cajëna, pisiyeje pa'i a'ë.

2 Cui'ne si'aye Maija'quë quë'ro aye asayerë quëaquëpi cui'ne si'aye pai ña ma'ñe ñaquëpi cui'ne si'aye ta'ñe asaquëpi cui'ne si'aye Maija'quëpi nequëre pare cuasaquëpi ai cutiohua'ire tirona cuañe saocuëpi ja yë'ta'a paire oima'quë pani coa caquë a'ë.

3 Cui'ne si'aye yë'ë paye yecohua'ina huahuëcai yo'ocuëpi cui'ne yë'ë capëre pajë yecohua'i do'ire ëo cuañoja'core isiquë yo'ocuëpi ja yë'ta'a paire oima'quë pa'ito si'aye iye yo'oye cöcaiye paji.

4 Paire oiquë cato; sañope yo'oyere quëcoquë api, paire oi cöcaiquë api, yecohua'i payere ëa ñaquë pëima'quë api, yë'ë jerepa pa'i a'ë cama'quë api,

⁵ ai jerepa pa'i a'ë cuasaquë yo'oma'quë api, ise'e yo'oye pa'iji cuasaquë yecohua'i yëyere meñe ña'no toma'quë api, pëtitema'quë api, co'aye ìte yo'ose'ere cuasaquë oima'quë api,

⁶ yecohua'i tayojë co'aye yo'oyere ñaquë sihuama'quë api, coa ai jerepa nuñere pare ñaquë sihuaquë api,

⁷ si'aye ai yo'oye pa'itoje quëcoquë api, de'hue neñe pa'iji cuasaquë, de'oyere pa'ija'quë caquë utequë api, cui'ne dahuëre cuasare paquë yo'oquë api.

⁸ Paire oiye carajai ma'ñe a'ë. Maija'quë quë'ro ayere asani quëayeta'a yequë mu'se carajai ja'ñe a'ë. Yequë coca caye cui'ne ta'ñe mai asaye carajai ja'ñe a'ë.

⁹ Jaje pa'ina, mai asaye cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye jopo carase'e a'ë.

¹⁰ Jaje pa'ina, yequë mu'se maipi peo hue'ñarepa asa ti'a maca, si'aye mai te'te maca asajë quëase'e carajasipi.

¹¹ Yë'ë tshua'ë pa'inë jare tshua'ë cayepi cui'ne jare tshua'ë cuasayepi cui'ne tshua'ë asaquë yo'oyepi yo'ohuë. Yo'osiquëpi yureta'a ai ëmë de'oni si'aye tshua'ë pa'inë yo'ose'e jeohuë.

¹² Jaje pa'ye yure, mai coa huesë ëaye Maija'quë coca asayë. Ai tsiña de'hua poresicore ñañeje pa'ye asayë, mai. Jaje pa'isicota'are tiñarepa ñaja'cohua'i a'ë. Yë'ë yure cato coa te'te maca ñañë. Jaje pa'iquëta'are yequë mu'se Diusute ñaja'quë a'ë, yë'ëre ì ñañeje pa'yerepa.

¹³ Maija'quëre necaiquëre pare asaye, paire oiye, cui'ne yequë mu'se pa'i ja'ñere uteye iye cato ti pani huesë ja'ñe a'ë. Si'aye jerepa pa'ye cato paire oiye a'ë.

14

Yequë Pai Cocapi Cayere Ñare Pajë Caye

¹ Paire oicohua'i pa'ijë'ë. Diusu de'o tuture pare jaiye pañu'u cajë ai yëcohua'i pa'ijë'ë, cui'ne ì quë'ro ayere asani yecohua'ina se quëacaiyere jerepa yëcohua'i pa'ijë'ë.

² Jaje pa'ina, yequë pai coca caquë cato pa'ini caye paji. Maija'quëni caji. Jaje pa'ina, pai asaye ti pañë, ì caye. Joyopi cato me asaye'ni. Jaje pa'ina, ja cato yeque a'ë pai asa ti'a ma'ñe a'ë.

³ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye cato paire quëaye a'ë Maija'quëre cuasayere ñese mëijajë cajë, yo'o jujacohua'ire sihua ëaye ca huëoye a'ë, cui'ne oicohua'ire yëhuo huasoye a'ë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë isi coca caquë cato ija'a jerepa Maija'quëre cuasaquë pa'iyë neñe a'ë. Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëaquë cato sehuocohua'i Maija'quëre jerepa cuasajë pa'i ja'ñere cocaiquë api.

⁵ Si'aohua'i mësarü yequë coca ca tuturepa Maija'quë isise'e pacohua'i pa'ijë'ë, cayë, yë'ë cato. Jaje caquëta'a jerepa yëyë, mësarupi Maija'quë quë'ro ayere asani yecohua'ire se quëayere pajë'ë caquë. Ja quëayepi jerepa de'o'ji. Yequë cocapi casi maca ìti case'ere asani sehuosicohua'ina se quëacaicohua'ipi pa'ijëna, cajë'ë, yequë cocapi, sehuosicohua'ipi jerepa Maija'quëre cuasajë pa'ija'cohua'ire.

⁶ Maija'quë do'ijë, yë'ëpi mësarü quë'rona do'i saisiquëpi yequë cocapi caquë pa'ifo mësarute ti cocaiye peoji, yë'ë caye. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ñnose'ere, panita'a huajëye asase'ere quëayere, panita'a Maija'quë quë'ro ayere asani quëayere panita'a Maija'quë cocare ye'yayere yo'onita'a mësarure cocaiyë.

7 Cañu'u, jetu juiyere panita'a pi'cohuë juiyere. Ja je'quë de'oye juima'pë pa'ito jare juiyë cajë asaye peoji.

8 Cui'ne duruhuëpi tiñarepa pìsima'o pa'ito huajo sacohua'i ne de'huaye pañë, huajo ñese sa ja'ñë.

9 Cui'ne mésarute pa'iji. Jaje pa'ina, mésarupi yequë cocapi cacohua'i pa'ito yecohua'i asaye pañë. ¿Me jare cayë cajë asaye'ni, coa peo de'otona case'eye pa'ye pa'ito?

10 Si'a yeja jaiye pai coca pa'iji. Si'aye asayese'e pa'iji, iti coca acohua'i cato.

11 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi yecohua'i cocare asama'ë pani tì pa'iyë. Cui'ne ja coca caquëje tì pa'iji, yë'ëre.

12 Maija'quë joyo tuture paye yëcuhua'i sëte Maija'quëre ai cuasajë pa'iyere sehuosicohua'ire quëa tuture yëjë'ë, jaohuaipi mëojajë caquë.

13 Jaje pa'ina, tiñe coca caquë pani Maija'quëre señe pa'iji, iti casi cocare de'oye se quëaja'a tuture isijaquë caquë.

14 Cui'ne yë'ëpi Maija'quëre tì cocapi seni asama'ë pa'iyë, yë'ë caquë señe, nuñerepa joyo cato Maija'quëni sequëta'a.

15 ¿Jaje pa'ito me yo'oye pa'iquë'ni? Joyopi señe pa'iji. Joyopi sequëta'a yë'ëje asaquë señe pa'iji. Joyopi jëjëne pa'iji, cui'ne yë'ëje asaquë jëjëne pa'iji.

16 Jaje pa'ina, më'ë joyopi Maija'quëre sihuaquë de'oquëre pa'ni caquë sihuaquëna, yequëpi më'ë ja're conì te'e sihuacaiye pasipi, ja coca asama'ë pa'i do'ire.

17 Jaje pa'ina, më'ë Maija'quëre pëpayepi de'oyerepa pa'itoje iti asaquëpi joyo sihuaye ñese mëiñe pasipi.

18 Maija'quëre ai de'oji cayë, mësaru cayë jerepa tiñe pa'i cocapi caquë pa'i.

19 Jaje pa'iquëta'are sehuosicohua'i tsi'si sitona cayë ai jerepa de'ora'pi, te'e jëtë pa'i yë'orepa, iohua'i asa cocapi yecohua'ire ye'ya ja'ñere caquë. Yë'ëpi pai asama'ë cocapi jaiyerepa cato yecohua'ire coçaiye peoji.

20 Maija'quë do'ijë, tsi cuasayeje pa'ye cuasama'pë pa'ijë'ë. Tsjje pa'iohua'i pa'ijë'ë, co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ipi. Jaje pa'iohua'ita'a mësaru cuasayere aiohua'i pa'ijë'ë.

21 Maija'quë cuañesi toya pëpë ayepi caji: “Caja'quë a'ë, iye paire yequë pai cocapi tì pai yë'oja'a. Jaje catoje tì asani sehuoma'pë pa'ija'cohua'i a'ë, yë'ë cayë caji, Èjaë.”

22 Jaje pa'ito tiñe coca cayë cato sehuoma'cohua'ire iñojë cayë a'ë, pani sehuosicohua'ire. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë quë'ro ayere asani quëaye cato sehuosicohua'ini cayë a'ë, pani sehuoma'cohua'ire.

23 Jaje pa'ina, si'a sehuosicohua'i tsi'si sitopi, si'aohua'i tì cocapi cajë yo'oto huesëcohua'ipi, panita'a sehuoma'cohua'ipi conì cacasicohua'ipi cuasaja'cohua'i pa'ini cuepejë yo'ojë cayë, cajë.

24 Jaje pa'iquëta'are si'aohua'i Maija'quë quë'ro ayere asani quëajë yo'otota'a sehuoma'cohua'ique panita'a huesëcohua'ique conì cacasicohua'ijë iohua'i co'aye yo'oyere asa quëquëjë cui'ne iohua'i pa'iyë asa tì'aja'cohua'i a'ë, si'aohua'i cayere asajë.

25 Jaje yo'ojëna, iohua'i joyo co'aye pa'iyepi tiñarepa ña cuañoquëna, Maija'quëre do're ja'rujë seja'cohua'i a'ë cui'ne Maija'quë nuñerepa mësaru ja're pa'iji caji'cohua'i a'ë.

De'oyerepa Tsi'sicohua'i Yo'oye

26 Jaje pa'ito Maija'quë do'ijë iye a'ë, iti yo'oye: Tsi'sicohua'i pani yecohua'ipi Maija'quëre jëjëne payë. Yecohua'ipi ye'yaye payë. Yecohua'ipi Maija'quë iñose'ere quëaye payë. Yecohua'ipi tì cocapi cayë payë. Ja

case'ere yecohua'ipi quëaye payë. Jare yo'ojë'ë, sehuocohua'i joñoa jerepa Maija'quëre oiye ne pajajë cajë.

²⁷ Ti cocapi cacohua'i pani cajajë cayaohua'i panita'a toasocohua'i pai ñape te'ohua'ise'e cajajë. Cajëna, yecohua'ipi iti case'ere quëajaquë.

²⁸ Jaje pa'iquëta'are tiñe coca case'ere quëaquë peoto itije caye pajë'ë, sehuosicohua'i tsi'si sito. Jaje pajë coa pai ñape Maija'quëse'ere joyose'e cuasajë seña pa'iji.

²⁹ Cui'ne Maija'quë quë'ro ayere asani quëayeje cayaohua'i panita'a toasocohua'i cajajë cajëna, yecohua'ipi nuñere pa'ni cajë iti quëayere neñajajë.

³⁰ Jaje pa'iquëta'are tsi'sito ñu'iquëre Maija'quëpi iñoquëna, jaëpi casili caquë yo'oto ja maca du'ru caquëpi jeoñe pa'iji. Jeoquëna, yequëpi caye pa'iji.

³¹ Jaje pa'ina, si'aohua'i mësaru Maija'quë iño coa asacohua'i te'ohua'ise'e caye pa'iji, si'aohua'i ye'ye ja'ñere cajë. Cui'ne yo'o jujahuë cuasacohua'ije taise'eje pa'iohua'ipi huëi ja'ñere cajë yo'ojë'ë.

³² Maija'quë ayere asani quëacohua'i cato iohua'ipi iohua'ijojo nëiñere de'oye ña'ne pa'iji, tayo ma'ñe cajë.

³³ Maija'quë cato huesë ëaye nëiñere isima'quë api. Maija'quë cato de'oye ai cuasama'pë jo'cua pa'iyere isiquë api.

Si'a hue'ña Maija'quë pai yo'ojë pa'iyere pa'iji.

³⁴ Nomiohua'i caye peoji, sehuosicohua'i tsi'si sito. Caye ësesese'e a'ë. Jaje pa'ina, nomiohua'i sehuojë cama'pë jo'cua pa'ijë'ë, Maija'quë judío paire cuañese'eje pa'ye.

³⁵ Seni asa'nu'u cuasacohua'i pani, ëjëni seña pa'iji, huë'ena sani. Jaje pa'ina, nomiopi Maija'quë coca asa hue'ñapi caco pa'ito de'oye ña cuañe'ne pajë.

³⁶ De'hua cuasajë'ë. Iye Maija'quë coca mësarupi du'ru ca huëoma'pë paë'ë. Mësaruse'e iye coca asani sehuoma'pë paë'ë, yecohua'ije mësaru jerepa tsoe asahuë, cui'ne sehuohuë, iye cocare.

³⁷ Maija'quë iñosi coca quëaquë a'ë cuasaquëpi, cui'ne Maija'quë joyopi caquëna, cayë cuasaquë cato iye yë'ë mësarute toyase'e mai Eja'e cuañese'ere toyapi caquë tiñarepa asaye pa'iji.

³⁸ Jaje pa'iquëta'are yë'ë toyase'ere Maija'quë cuañese'e a'ë caquë ñama'quëpi quëaquë pa'ito i cayeje asama'pë pa'ijë'ë.

³⁹ Jaje pa'iyë sête Maija'quë do'ijë maña Maija'quë quë'ro aye asase'ere yecohua'ire se quëayere cajë yo'oyere yëjë'ë. Yequë coca cayeje ësema'pë pa'ijë'ë.

⁴⁰ Si'aye de'oye ñare pajë yo'ojë'ë. Iti pa'iyëje coa huesë ëaye yo'oma'pë pa'ijë'ë.

15

Cristo Ju'isiquëpi Huëise'e

¹ Yure Maija'quë do'ijë, mësarupi yë'ë ja'në huaso coca quëase'ere co'ye cuasa cojajë caquë cayë. Iye coca cato mësaru asani nuñere pa'ë cajë de'huase'e a'ë. Jaje pa'ina, mësarupi itina tseasicohua'ipi nuñerepa pa'iyë.

² Cui'ne iye coca quëa do'ija'a mësaru huasosicohua'i pa'iyë, mësarupi nuñerepa itire pa'ini. Jaje pa'iquëta'are yequere pa'ini coa tayo asasicohua'i a'ë.

³ Du'ru macarepa mësarute ye'yahuë, yë'ëre ye'yase'ere. Mësarute toyase'e Maija'quë coca cayeje pa'ye ye'yahuë, Cristo mai tayo yo'ojë pa'i do'ire jucacaise'ere.

4 Maija'quë coca toyase'eje pa'ye Cristo tasiquëpi toaso mu'seña acona huëji'i, huajëquërepa.

5 Huëisiquëpi Pedrona ñaipi cui'ne ja jeteyo'je i jëjo saocohua'ina ñaipi.

6 Jeteyo'je ñaipi, quinientos ai jerepa sehuosicohua'ina. Ja yë'ta'a iti ñasicohua'i jai pai pa'iyë. Yecohua'ise'e ju'isicohua'i pa'iyë.

7 Jeteyo'je Jacobona ñaipi, cui'ne jeteyo'je si'aohua'i i jëjo saosicohua'ina ñaipi.

8 Ai tëji huë'ñare pana yë'ëreje ñaipi, ti ñañe pa'ñe pa'lita'are. Coa huiña coase'eje pa'ye yë'ëre yo'osiquëpi Jesure ñahuë.

9 I jëjo saocohua'i de'hue de'ocohua'i a'ë, yë'ëre tëto saisicohua'ipi. Jaje pa'ina, yë'ëpi Maija'quë paire sañope co'aye yo'ohuë. Ja do'ire i jëjo saoque hu'e ti'ñañe peoyë.

10 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coa isisi do'ipi jaje pa'i pa'iyë. Yë'ëre i coa isise'e ne ma'ñe nëañe pa'pi. Jaje pa'ina, yë'ëpi si'a i jëjo saocohua'i jerepa nehuë. Yë'ëpi yo'oye pa'huë. Maija'quëpi yë'ë ja're con i yo'oquëna, i coa isiyepi yo'ohuë.

11 Jaje pa'iquëta'are yë'ë yo'ose'e cui'ne i jëjo saocohua'irepa yo'ose'e de'o'ji. Ja yo'ose'ere sañope caye peoji. Jesucristo coca yëquë quëajëna, mësar sehuose'e a'ë, itirepa.

Ju'isicohua'i Huëiye

12 Yëquë cato mësarute quëahuë, Cristo ju'isiquëpi huëise'ere. Jaje pa'iquëta'are mësar acohua'ipi cayë, ju'isicohua'i huëiye peoji. ¿Me yo'ojë jaje caye'ni?

13 Jaje pa'ito ju'isicohua'i huëiye peoto, Cristoje huëiye pa'pi.

14 Jaje pa'ito Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito yëquë quëaye ti do'i peoye a'ë, cui'ne mësar pa'ija'cohua'i a'ë cuasajë pa'iyëje ti do'i peoye a'ë.

15 Diosupi ju'isiquëni Cristore huëopi cajë quëahuë. Ja quëa do'ire cosocohua'ipi pa'iyë, ju'isicohua'i huëiye peoto.

16 Jaje pa'ina, ju'isicohua'ipi huëiye pato Cristoque huëiye pasiquë pa'ini.

17 Jaje pa'ina, Cristopi huëima'ë pa'isiquë pa'ito mësar sehuose'eje co'cai ma'ñe pa'iji, cui'ne mësarujë ja yë'ta'api co'ayere pa'iyë.

18 Cui'ne Cristore sehuoni ju'isicohua'ije coa ne huesësicohua'i pa'iyë.

19 Jaje pa'ina, Cristore mai uteyepi coa iye yeja pa'iyese'e co'caie pa'ito mai pa'iyë, yecohua'ire jerepa teaye pa'iohua'i.

20 Jaje pa'iquëta'are Cristo ju'isiquë pa'isiquëpi huëji'i. Huajëquërepa jaë api, du'ru macarepa ju'isicohua'i aquëpi ti huëisiquë.

21 Adánpi iye yeja si'a pai ju'iñe huëopi. Jaje cui'ne Cristoje te'i ëmëpi ju'isicohua'i huëi ja'ñe huëopi.

22 Jaje pa'ina, si'aohua'i Adán acohua'i pa'i do'ire ju'iñe, cui'ne Cristo acohua'i pa'i do'ire si'aohua'i pa'iyë paja'cohua'i a'ë.

23 Jaje pa'iquëta'are pai ñapere nuiñe pa'iji. Jaje pa'ina, Cristo cato du'ru macarepa tase'epi quëquëna, tëayeje pa'ye yo'osiquë api, ju'isiquëpi huëisi do'ire. Jeteyo'je Cristo dai maca ite secohua'i huëija'cohua'i a'ë, i huëise'eje pa'ye.

24 Cristopi si'aye ëja pa'ise'ere, cuañeñe pa'ise'ere, cui'ne si'a cuañe tuturepa nejoni i ëjaë pa'ise'ere pëca ja'quë Diosuna isisi maca ja maca yureta'a i yo'oyere yo'o saopi, tëji macarepa.

25 Jaje pa'ina, Cristo cuañequëpi pa'iji, si'aohua'ire ite sañope yo'ocohua'ire i quëo huë'ehuëna tsa'cu qe sao macaja'a.

26 Si'aye sañope yo'oye meñe tsa'cu qesi jeteyo'je tëjyere pana ju'iñere nejosipi, iti sañope yo'oyere.

27 Maija'quëpi Cristore si'aye isipi, ipi si'aye cuañequë pa'ijaquë caquë. Jaje Maija'quë coca toyase'e caquëta'a Maija'quë ise'lere caye papi. Pëca ja'quërepa pa'ito me sehuoye'ni. Si'aye i nese'e a'ë.

28 Jaje pa'ina, Cristopi si'aye meñe cuañequë de'oni ja maca yureta'a pëca ja'quë Diusuna meñe cuañe cuañoquë de'oja'quë api. Ite si'aye isisiquëna, ja maca Diusupi si'a co'amaña cuañequërepa pa'ija'quë api.

29 Jaje pa'ito yecohua'i ¿me neñu'u cajë ju'isicohua'ipi ocore do cuañoñë cajë huajëcohua'ina oco do'ejë yo'oye'ni, ju'isicohua'ipi huëiye peoto? ¿Me neñu'u cajë ju'isicohua'ini oco docaiyë cajë yo'oye'ni?

30 ¿Cui'ne me yo'ojë mai si'anëpi ju'iñe quëno macare huajëya'ye pa'iyë'ni?

31 Maija'quë do'ijë yë'ë si'a mu'señapi ju'iñe yë'quë macare pa'iyë. Mësaruru mai Ejaë Jesucristore sehuosicohua'i pa'ijëna, yë'ë sihuayeje pa'yerepa iye ju'iñeje pa'iji. Coa caye ti peoji.

32 Yë'ëre ai sañope yo'ohuë, Efeso daripë paipi cucu yëcohua'irepa, yai yo'oyeje pa'ye. Jaje yo'ojëna, yë'ë iohua'ire sañope yo'oquë nese'e ¿iquere cocatira'ëni, ju'isicohua'ipi ti huëiye peoto? Coa pai cayeje añu'u cui'ne ucuñu'u ñamina'a ju'ija'cohua'i me pañe'ni cayese'e patira'pi, ju'isicohua'ipi huëiye peoto.

33 De'hua ñajë pa'ijë'ë, yecohua'ipi mësarute co'aye yo'oyere ye'yajë, pai case'ejë pa'ye ñeje: "Co'a cajeohua'ipi de'oye yo'oyere nejocaiçohua'i a'ë."

34 Co'aye yo'oyere jeoni nuñerepa pa'iyena ponëjë'ë, co'aye yo'oma'pë pa'ijajë cajë. Yecohua'i mësaruru acohua'i Maija'quëre nuñerepa asama'cohua'ique pa'iyë. Jaje cayë, mësarupi pañete yo'ore'ni cajë oijajë caquë.

¿Me Mëoñe, Ju'isicohua'ire?

35 Jaje pa'iquëta'are yequëpi seti'ñe pa'i api, ¿me pa'iohua'i ju'isicohua'i huëiye'ni? ¿Me pa'i ca'nire hue'ejä'cohua'i a'ni?

36 Coa huesëohua'irepa seña a'ë. Jaje seña, iti care tasicohua'i pa'ito iti çapi ju'ini ne huesëcoa. Ne huesëquëna, iti ñëpi mëacoa.

37 Mësarupi hueare panita'a trigore açohua'i pani iti ñëare tama'cohua'i a'ë, iti care açohua'i a'ë.

38 Ja jeteyo'je Diusupi i yëyeje pa'i ça necaiquë api, pai ñape iti ñëa ñape i yëyeje pa'ye.

39 Te'oje pa'iohua'i pa'iyë pañë, ñajë'ë, iyere: Nëtërojaicohua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, pi'api tiñe pa'iohua'i pa'iyë, tsiaya hua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, paire papi ai tiñe pa'iohua'i pa'iyë.

40 Jaje cui'ne ma'tëmo acohua'ijë tiñe pa'ye iohua'i de'ocohua'i pa'iyë payë. Pajëna, yeja acohua'ipi tiñe pa'iohua'i pa'iyë, iohua'i de'ocohua'i pa'iyë.

41 Ešë miañe tiñe pa'ye a'ë, cui'ne ñañë miañe tiñe pa'ye a'ë, ma'ñoco miañeje tiñe pa'ye a'ë. Yequeje ma'ñocoje yecohua'ipi ai miajëna, yecohua'ipi a'ri maña miacohua'i pa'iyë, si'a yë'quë maca miañe pañë.

42 Jaje cui'ne ju'isicohua'i çapëje ja'ju çapëpi tasicopi tiñe pa'io huëija'coa, ti ju'ima'core papi.

43 Co'aconi tarena, de'ocore papi huëija'coa. Tutu peo çapëre tarena, tutu quë'iopi huëija'coa.

44 Iye yeja çapëre ta huesorena, joyo pa'iyepi huëija'coa. Iye yeja pai çapë pa'iyëje pa'ye, cui'ne joyo acohua'i pa'iyëje pa'iji.

45 Ñeje Maija'quë coca toyase'e caji, ñeje: "Du'ru macarepa paji Adán cato capë pa'iye quë'i paji'i. Jaje pa'iquëta'are tēji Adán cato joyo pa'iye isiquë api." Jaje pa'ina, ju'isicohua'ire pa'iye isi tutu paji. Jaë cato Cristo api.

46 Jaje pa'iquëta'are du'ru macarepa cato iye capëpi pa'i huëoji. Ja jeteyo'je joyo pa'iye huëoji.

47 Jaje pa'ina, du'ru macarepa ëmë cato yejapi de'huasiquë paji'i. Jaje pa'ina, yeja aquë paji'i. Jeteyo'je ëmë cato ma'tëmo aquë paji'i, mai Ëjaë Jesucristo.

48 Jaje pa'ina, iye yeja capë hue'ecohua'i yejapi de'huasiquë Adánje pa'iohua'i a'ë. Ma'tëmo acohua'ipi jare ma'tëmo aquë Cristoje pa'iohua'i a'ë.

49 Adánje pa'iohua'i yure ña cuañoñë, mai. Jaje ña cuañosicohua'ita'a ma'tëmo aquë Cristoje pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

50 Maija'quë do'ijë, caye yëyë, mësarute. Capë cui'ne tsie quë'iohua'i Maija'quë cuañe tē'te pa'iye peoji. Ti carajaima'tona quëco ma'ñepi cōni pa'iye peoji.

51 Jaje pa'iquëta'are mësarute quëaye yëyë, paji asa ma'ñere. Si'aohua'irepa ju'iñe paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are si'aohua'i tiñe ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

52 Coa ma'ji toñeje pa'yerepa tējicore pare duruhuë jui maca asani ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Duruhuë pisi maca ju'isicohua'i huëija'cohua'i a'ë, ti ju'iñe paja'cohua'ipi. Cui'ne mai huajëcohua'i cato tōhua'i ponësicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

53 Iye mai pa'iye carajaico sēte ti carajai ma'ñena suñañe pa'iji. Cui'ne ju'i capë pa'isicopi ti ju'i ma'ñena suñañe pa'iji.

54 Iye mai pa'iye carajaico pa'isicopi ti pani huesëyena suñasi maca cui'ne mai capëpi ju'iñere pa'isicopi ti ju'i ma'ñena suñasi maca, ja maca yureta'a ju'iñe pa'ise'ere, toyase'e cayeje tū'asipi, ñeje: "Sañope yo'oye peoyerepa ju'iñe nēo cuaño.

55 ¿Jerore ju'iñe më'ë tutu yëquëre huaiye pa'iquë'ni? ¿Jerore ju'iñe pa'iquë'ni, yëquëre a'si tota ñaca pa'isico?"

56 Tayo yo'oye a'ë, maire a'si ne hueañeje pa'io, pa'iye. Cui'ne Moisésre Diusu cuañese'epi tayo yo'oyere tutu isiji.

57 Jaje pa'iquëta'are mai Ëjaë Jesucristo do'ija'a Maija'quëpi ñese quëcoye isiji. Jaje pa'ina, de'o'ji cayë, ite.

58 Jaje pa'iye sēte Maija'quë do'ijë maña, si'anëpi jerepa mai Ëjaë co'amañare necaijë'ë, nuñerepa pa'yere. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi ta'ñe asayë, mai Ëjaë ja're tsioni j co'amaña yo'oye cato coa yo'o ma'ñe a'ë cajë.

16

Sehuosicohua'ire Coçai Curiquëre Quëaye

1 Yë'ë Galilea paire Cristore sehuosicohua'ire ye'yase'eye pa'ye yo'ojë'ë. Sehuosicohua'ire coçai curiquëre tsi'socohua'i pani, ñeje yo'ojë'ë.

2 Domingo mu'seña ñape curiquë tirona huajë'ë, paji ñape mësaruru nese'e sehuosicohua'ire coçai ja'ñere cajë. Huajë'ë, iti ne'es'e'le ja'i maña yë'ë saisi maca tsi'so huëoni yo'oye paja'cohua'i. Mësarure de du'ru tsi'sojë pa'ijë'ë.

3 Yë'ë jaro tū'asi maca mësaruru tsi'sosi curiquë cui'ne mësaruru jëjo saocohua'ire quëa toya ja'o jëjo saosi'i, Jerusalénna, sehuosicohua'ire co'amaña peocohua'ire coçai ja'ñere.

⁴ Yè'èreje satì'ñe pa'ire nëina, yè'èpi saiquè pa'ito yè'è ja're satì'ñe pa'iohua'i a'è, curiquè sacohua'ije.

Pablo Sasi'i Cuasaye

⁵ Yè'è jaro sai maca saiye pa'iji, Macedonia yejaja'a. Ja jeteyo'je jaro Corinto yeja ti'aja'què a'è, mèsaru què'ro.

⁶ Ti'ani mèsaru ja're ai tsoe maca pati'ñe pa'i a'è, panita'a yeque jaron a si'a oco tēcahuè pēaja'què pa'ini. Ja maca yureta'a yequè huè'ña saija'què a'è. Saina, mèsaru cōcati'ñe pa'iohua'i a'è, yè'è sai ja'ñe.

⁷ Mèsarute coa sa sai ñañese'le yēye pañē. Mèsaru què'rona tsoe maca pēani pa'iyere yēyē, mai Ējaē jaje yēto.

⁸ Jaje pa'iquèta'are yure cato Efeso daripēna pēaja'què a'è, Pentecostés mu'se ti'a macaja'a.

⁹ Efeso daripēna mai Ējaē co'amaña necaiye jaiye pa'iji. Jaje pa'ina, jai pai sehuoja'cohua'i a'è, yè'è quèa do'ipi cuasayeje pa'ina, jai sa'ro hui'yocaisicoje pa'ioipi pa'iji, Ējaē coca quèaja'a sa'ro. Jaje pa'iquèta'are jai pai yè'è jaro saiye èsejē sañope yo'oyē.

¹⁰ Timoteopi ti'asiquè pa'ito de'oye yo'ojè'è, mèsaru ja're sihuaja'quère cui'ne co'a ju'ñe paja'quère. Jaēje mai Ējaē co'amaña nequè api, yè'è neñeje pa'ye.

¹¹ Ja do'ire ite mèsaru acohua'i te'ije co'aye ñama'pè pa'ijè'è. Coa ai jerepa de'oye cōcaijè'è, ai yo'oye peoye dani yè'ère ñaja'quère. Maija'què do'ijè ja're utequè pasi'i, daina, ñasi'i caquè.

¹² Maija'què do'iquèpi Apolospi mèsarute sehuosicohua'i ja're cōni sani ñajaquè caquè ai seina, yure maca saiye pañē, capi. Jaje pa'iquèta'are yequè mu'se sani ñasipi, saiye pa'ina.

Pēpa Tējiye

¹³ Caise'eje pa'iohua'i pa'ima'pè pa'ijè'è. Mèsaru Maija'quère necaiquère pare asayena nuñerepa tseasicohua'ipi pa'ijè'è. Ēmēohua'irepa do'i què'iohua'i pa'ijè'è, tutu què'iohua'i.

¹⁴ Jaje pa'ina, si'aye mèsaru neñe pa'ito paire oiyeipi nejjè'è.

¹⁵ Mèsarupi Maija'què do'ijè tsoe asayē, Acaya yeja pa'icohua'i du'ru macarepa Maija'què coca sehuosicohua'ipi Estēfanas tsēcāpēpi jaohua'ipi Maija'què do'ijère cōcaijè pa'iyē, cajē.

¹⁶ Jaje pa'ina, mèsarute cayē. Mèsarupi jaohua'i cayere cui'ne si'ahua'i iye co'amaña cōcaijè necohua'i cayere sehuocaijè pa'ijè'è.

¹⁷ Sihuyē, Estēfanasre, Fortunatore cui'ne Acaicore mèsaru peo do'ire de'hue hua daisicohua'ipi pa'ijè yè'ère cōcatena.

¹⁸ Jaje pa'ina, jaohua'ipi dani yè'ère joyo sihua ēaye quèa huasohuè. Jaje cui'ne mèsaruteje sihua ēaye joyona quèa huasosicohua'i a'è. Jaje pa'iohua'ire mèsarupi de'oye cuasajè sihuajè ñañe pa'iji.

¹⁹ Asia yeja paipi sehuosicohua'ipi mèsarute pēpa saoyē, Aquila cui'ne i paco Priscila cōni. Cui'ne si'ahua'i jaohua'i huè'ena tsi'sisicohua'ije mèsarure pēpa saoyē, mai Ējaē do'ire cuasajè.

²⁰ Si'ahua'i sehuosicohua'i mèsarute pēpa saoyē. De'oyere papi cuasajè sa'ñe su'cuajè sihuajè pēpajè'è.

²¹ Yè'è Pabloje yè'è jētēpi mèsarute toyaquè pēpayē.

²² Yecohua'ipi mai Ējaē Jesucristore oima'cohua'i pani nejo cuañosicohua'i pa'ijajè. ¡Mai Ējaē Jesús daijè'è!

²³ Ëjaë Jesucristopi mësarute jaiye coa isijaquë, ì payere.

²⁴ Sì'aohua'ire mësarute yë'ë oiye jëjo saoyë, Cristo Jesure oi do'ipi. Ca tējihuë. Jaje pa'ijaquë.

2 CORINTIOS

Pablo Toyase'e Cayaye Acore Corinto Paina

¹ Yë'ë Pablo Maija'quë yë do'ipi Jesucristo jëjo saokuë de'osiquë a'ë. Jaje cani cayë, ì jëjo daoquë a'ë caquë. Iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë do'iquë Timoteo ja're conì, Maija'quë tsecohua'ina Corinto daripë pa'icohua'ina cajë, cui'ne Maija'quë paina cajë toyayë, si'a Acaya yeja pa'icohua'ina.

² Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristopi mësarute ì coa isiyeere cui'ne co'a ju'ima'pë pa'iyere mësarute ìsijaquë.

Pablo Ai Yo'ose'e

³ De'okuëre pa'ni Diusu mai Èjaë Jesucristo pëca ja'quëre cañu'u. Jaëpi mai teaye pa'iohua'ire ñaquë oi cõcai ja'quërepa, cui'ne jaë api, mai ai yo'ojë oiyeere ne yë'huaquë Diusure.

⁴ Jaje pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai ai yo'ojë oiye ne yë'huaji, maipi ì maire ne yë'huayeje pa'ye yecohua'ire ne yë'huajajë caquë.

⁵ Jaje pa'ina, Cristo ai yo'ose'e maini ai pa'iji. Pa'ina, ì ja're conì mai ai yo'oyë. Ja ai yo'oyeje pa'ye cui'ne Cristo do'ija'a jaiye payë, ne yë'hua cuañoñeje.

⁶ Jaje pa'ina, yëquëpi ai yo'oni, mësarupi ne yë'hua cuañoñere pajajë cui'ne huaso cuañoñere pajajë cajë yo'oyë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi yëquëre ne yë'huani, mësarujë ne yë'hua cuañoñe pajajë caquë yo'oji. Jaje pajë tutu hue'ejë yëquë ai yo'oyeje pa'ye ai yo'oye pa'itoje quëcojajë caquë.

⁷ Jaje pa'ina, nuñerepa mësarute cuasayë. Yëquë ai yo'oyeje pa'ye ai yo'ocohua'i cato cui'ne Maija'quë ìsiye ne yë'hua cuañoñeje yëquë ja're payë, cuasayë.

⁸ Maija'quë do'ijë, yëquë Asia yeja pa'i maca ai yo'ose'ere cui'nare cuasajajë cajë quëaye yëyë. Yëquë jaro pa'i maca jëayerepa neñañe pa'ina, quëco tutu mañaje carajani cui'ne ñeje huajëcohua'i maña etayeque cuasama'pë ai yo'ohuë.

⁹ Huani jëoja'cohua'ini nejose'ejë pa'iohua'ire nëji'i. Jaje pa'iquëta'are iye yo'ose'e cato ju'isicohua'ire huëoquëna, Maija'quëna quëcoyere ye'yaye paji'i. Co'ye yëquëja'a ne ti'acohua'i a'ë cuasaye pa ja'ñere ye'yaye paji'i.

¹⁰ Maija'quëpi yëquëre huasopi. Jaje huasosiquëpi ja yë'ta'api huasoja'quë api, juti'ne pa'yere paje. Jaje pa'ina, yëquë ìna quëco pajë pa'iyë, ai yo'oye pa'itoje cocaija'quë api cajë. Mësaruru secacai do'ire jaje yo'oja'quë api.

¹¹ Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quëre yëquëni cuasajë secacaijëna, cui'ne jai pai yëquëni cuasajë secacaisicohua'i pa'ito, jai pai mësaruru a'ë de'oji caji'cohua'i a'ë, Maija'quëre, ì yëquëre de'oye ñacai do'ire.

Corintona Saima' Do'ire

¹² Iye yeja paire cui'ne mësarute de'oyerepa si'si peoyepi pa'ijë cui'ne nuñere papi yo'ohuë, caye nëji, yëquëre. Ja de'oye yo'ohuë cuasayepi yëquëre sihuaye pa'iji. Iye yëquë de'oye pa'iyë yëquë iye yeja ta'ñe asayepi pa'iyë pahué. Coa Maija'quë oi ìsiye cocaiyepi jaje pa'ë.

¹³ Yëquë mësarute se toya saoye toyama'pë pa'ë, tiñe pa'ye. Coa ai jerepa ñajë asa ti'añe toyahuë. Jaje pa'ina, ñani mësarupi si'aye asa ti'aja'cohua'i a'ë, cuasayë.

¹⁴ Jaje pa'ina, mäsaru de'hue ari te'te maca asasicohua'ipi, mai Ējaë Jesucristo dai maca yëquëre sihuaja'cohua'i a'ë. Sihuajëna, yëquëpi mësarute sihuaja'cohua'i a'ë.

¹⁵ Iyere cuasaquë du'ru macarepa mësarute sani ñasi'i cuasahuë. Jaje yo'oquë cayaye mësarute do'i ña huasosi'i cuasahuë.

¹⁶ Jaje pa'ina, cuasahuë, du'ru macarepa Macedoniana sai sa do'i ñaquë. Saisiquëpi cui'ne co'iquë tujupë ñasi'i cuasahuë. Ja maca yureta'a mësarupi yë'ë Judea sai'ja'a coçajajë cuasahuë.

¹⁷ ¿Jaje yë'ë yo'osi'i cuasani coa noni cuasa nëore? ¿Caye mäsaru yë'ëpi jaje yo'osi'i cuasa nëoni te'epi cayaye “pas'i'i cui'ne nesi'i” cuasaquë caji?

¹⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë api, yëquë mësarute te'epi “nesi'i” cui'ne “pas'i'i” cuasajë caye pa'ne ñaquë.

¹⁹ Yëquë Silvano ja're Timoteo ja're cui'ne yë'ë mësarute quëaquë Cristo Jesús Maija'quë mamaquë cato ti te'epi cayayese'e “nesi'i” cui'ne “pas'i'i” cama'quë api. Jaje pa'ina, Cristo Jesús cato nuñerepa yo'oquë api, i case'ere.

²⁰ Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë nesi'i ca nëose'e ina t'api. Jaje pa'ina, Maija'quëre sihuani cayë: “Jaje pa'ijaquë Cristo Jesús do'ija'a.”

²¹ Jaje pa'ina, Maija'quëpi jo'ya neni yëquëre cui'ne mësarute Cristo ja're jëayerepa tsoni pa'ie neji'i.

²² I tsecohua'ire pa'ë asajajë caquë Maija'quëpi i de'o joyore isipi, mai joñoana. Isiquëna, i joyopi pa do'ire asayë, si'aye Maija'quë isisi'i ca nëose'ere paja'cohua'i a'ë, mai.

²³ Jaje pa'iquëta'are Corintona tujupë saiye pahue, mäsaru oima'cohua'ini caquë. Jare sani pa'ito mäsaru yo'oyere sañope yo'oye nëiji. Maija'quë asaji, ja yo'oyere coequë. Ja do'ire saiye pahue.

²⁴ Yëquë mäsaru asase'ena nuñerepa cuasajë pa'icohua'ini, Mäsaru itire pa'ë cajë asaye yëyere ta'ñeñu'lu cajë yo'oye pa'ne. Yëquë cato yëyë, mäsaru ja're co neñere mësarupi sihuajajë cajë.

2

¹ Mësarute oi ëaye neñere coequë tujupë sani ña'ne pas'i'i, cuasahuë.

² Yë'ëpi mäsaru quë'rona sani mësarute oi ëaye nesiquë pa'ito çyë'ere nepi sihua ëaye yo'o huasoja'cohua'i a'ni? jare yë'ë oi ëaye nesicohua'ipi yë'ere sihua ëaye yo'ocaiye pa'ini!

³ Jaje pa'ina, jare jaje mësarute toyahuë, yë'ë sani t'ia maca yë'ë oi ëaye neñere jeoni de'huasicohua'i pa'ijajë caquë. Yë'ëpi jaro sani sihuaquëna, mësarujë sihuaja'cohua'i a'ë cuasahuë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are ja toya ja'hua toya maca cato ai cuasaquë co'a ju'i cui'ne otare paque oi toyahuë. Toyama'ë paë'ë, mësaruni oi ëaye nesi'i caquë. Coa ai jerepa yë'ë mësarute joyore papi oiyere iñosi'i caquë toyahuë.

Co'aye Yo'oquëre Oiyë

⁵ Yë'ëre oi ëaye yo'osiquë pani yë'ëse'ere oi ëaye yo'oye papi cuasayë. Mësarutejë si'ahua'ire oi ëaye yo'opi cuasayë. Ai co'ayerepa yo'opi cayere coequë, oi ëaye yo'opi cayë.

⁶ Mäsaru i co'aye yo'osi do'ire si'sese'e tsoe de'o'ji, ja ja'ye pa'ijaquë.

⁷ Jaje pa'ina, yure cato i tayose'ere sai de'huacani yëhuo huasoje'ë, yo'oquë tëtö saiperepa ai oiyepi daima'quëni cajë.

⁸ Jaje pa'ina, mësarute señë, cui'naëni ite ai oiyere iñoje'ë, de'oye yo'oyepi.

⁹ Ja'në mësarute toyahuë, iye yo'ose'e ayere caquë, mësarupi yë'ë ye'yayere si'aye sehuocaito ñasi'i caquë.

10 Jaje pa'ina, mësaru sai de'huacaiquëni yë'l'ëje sai de'huacaiyë. Tayose'le pa'ina, sai de'huacaiye, pa'ina, sai de'huacaisiquë pani, Cristo ña hue'ñana sai de'huacaiyë, mësaru do'ire.

11 Jaje yo'ojëna, Satanásipi i yëye tì'añe pasipi, maire. Tsoe maipi asayë, i maire nesi'i caquë yo'oye.

Troasre Pablo Pa'i Ai Cuasase'e

12 Cristo coca quëasi'i caquë Troas daripëna tì'asi maca jaiye Cristo co'amaña de'oye necati'ñe pa'ye tì'ahuë.

13 Jaje pa'iquëta'are yë'l'ë joyo sihuayepi peopi, Maija'quë do'iquë Titore tì'ama'ë pa'isi do'ipi. Jaje pa'ina, jaohua'ire saiye caquë pëpani Macedonia vejana saë'ë.

De'hue Quëco Saoye

14 Maija'quëpi maire si'anë Cristo Jesús ja're ñese quëco saoyena saji. Jaje pa'ina, maija'a i cocare pare iñoji, paire.

15 Mai cato Jesucristo ma'ña huëo sëñeje huëo së pa'iohua'i a'ë. Cristo Maija'quëna huëo së ma'ña isiyeje pa'ye. Jaje pa'ijë, si'a hue'ña huaso cuañocohua'ina cui'ne ne huesësicohua'ina iti sëñepi ju'aji.

16 Ne huesësicohua'ire cato, iti sëñe tsimare pa'ë. Pa'iquëta'are huaso cuañocohua'ire cato huëo sëñere papi pa'iyë isiyeje pa'ë. Jaje pa'ina, çnepi iye yo'oyere ne tì'aja'cohua'i a'ni?

17 Yëquë Cristo ja're tsiöni pa'i do'ire i jëjo daosicohua'i sëte Maija'quë ña hue'ñana nuñerepa care pajë cayë. Yecohua'i jai pai Maija'quë coca quëa do'ipi curiquë neñu'u cajë yo'oyeje pa'ye yo'oye pañë, yëquë.

3

1 ¿Ñeje cani mësarupi asato coa yëquëja'a co'ye jerepa de'oye yo'ohuë, cuasajë caye a'ni, pañita'a yëquë ayere cajë toyacaisi ja'ore mësaruna sani iñoñe pa'iquë? ¿Pañita'a yëquëpi, mësaruni yëquë ayere cajë, yecohua'i ñaja'core toyacaijë'ë cajë seña pa'iquë, yecohua'i yo'oyeje?

2 Pani jaje yo'oye, mësaru a'ë, yëquë toya cuañosi ja'huaje pa'iohua'i. Japi tsoe tì'api, yequë ja'hua caraye paji. Jaje pa'ina, mësaru a'ë, yëquë joñoa toyasicohua'i. Jaje pa'ina, si'a pai mësaru pa'iyë asajë ñañë, tìñarepa.

3 Jaje pa'ina, pai ñani tìña asayë, toyani jëjo sao ja'huaje pa'iohua'i mësaru pa'i do'ire. Yëquëpi i cocare quëajëna, Maija'quë huajëquëre papi i joyopi toyapi, mësaruna quëna toñana tintapi toyama'ë paji'i, mësaru joñoare pana toyapi, Cristo case'ere.

4 Jaje pa'ina, Cristoja'a iyere Maija'quëpi necaija'quë api asayë.

5 Jaje pa'ina, si'aye yëquë yo'o tì'añe Maija'quë isise'e a'ë. Ja do'ire yëquëpi yo'o tì'añë caye peoji.

6 Jaje pa'ina, ipi yëquëre i huajë ca nëose'ere quëacaicohua'ire nepi. I huajë ca nëose'e cato joyo ayere pa'ë, coa toyasico maca pa'iyë pañi. Cuañese'le toyase'e cato ju'iñena isiye pa'iji. Joyo aye cato pa'iyë a'ë.

7 Moisésipi cuañese'ere quëna toñana toyase'ere daquë ñaco ma'ñañerepa daji'i. Daina, Israel pai i tsia ña tì'añe pahué, ai ñaco ma'ña do'ire. Ja cuañeñe paire ju'iñena neñeta'a miañerepa de'oyerepa daji'i, miañe sa carajaiñeta'a.

8 Jaje pa'iyë sëte airepa de'oye a'ni, joyore pana neñere huajëye ca nëose'ere quëaye!

9 Ja'ñë ca nëose'e cato de'oyere pa'ë. Ja yë'ta'a maire nejoñere isipi. Ja cuañese'e tayo yo'o do'ire. Jaje pa'iyë sëte airepa de'oye a'ni Maija'quë huajë ca nëose'e nuñerepa pa'icohua'ire neñe pa'i do'ire.

10 Ja'në de'oyerepa ca nëose'epi yure ai de'oyere pana cõni ñato ja'në de'oyerepa pa'ise'epi do'i peoye pønëpi.

11 Jaje pa'ina, miañe sa carajaiñeta'a de'oyerepa pa'ise'e sête, jerepa de'oyere pa'ë, ti pani huesë ja'ñe cato.

12 Jaje pa'ina, iye mai uteyere pajë ti ca'raye peoyerepa cayë, si'aohua'i asa hue'ñana.

13 Israel paipi miañe yayayere ñama'pë pa'ijajë caquë ësequë Moisés capi i tsia pë'pëni yo'ose'eje pa'ye yo'oye pañë, yëquë cato.

14 Moisés tsia pëpëyeje paye Israel pai asa ti'añe pëpësicohua'ipi pa'iyë. Jaje ca nëose'ere ñajëta'a asa ti'añe paçohua'i a'ë. Ja pëpëse'e cato nejoñe pa'iji, Cristoni ñre papi cajë cuasa do'ire.

15 Ja yë'ta'a Israel paipi yure iye mu'seña Moisés cuañese'ere ñato iohua'i asayena pëpësicohua'ipi pa'iyë, asa ti'ama'pë pa'icohua'ipi.

16 Jaje pa'iquëta'are paipi Cristona sehuoto ja pë'pëyepi peo hue'ña ne huesëji.

17 Jaje pa'ina, mai Ëjaë cato joyo api. Jaje pa'ina, Ëjaë joyo pa'i hue'ña cato ta'tëpo ti peo hue'ña'ë.

18 Jaje pa'ina, mai si'aohua'i mai tsia pë'pëse'e peocohua'i cato tsïña de'huaje pa'iohua'i a'ë, Ëjaë de'oyepi maina ju'acquëna, iñocohua'ipi. Jaje yo'ojë ije pa'iohua'irepa pønëjë sayë, i de'oyere si'anëpi jerepa pa do'ire. Jaje pa'iohua'i pa'iyë, Ëjaëpi, joyo sête yo'o do'ipi.

4

1 Jaje pa'ina, yo'o jujaye peoyerepa necaiyë, Maija'quëpi teaye yëquëre ñani oi iye co'amañare necaijë'ë caquë cuañe nëouna.

2 Jaje pa'ina, yëquëpi si'aye yahuerpa huajëya'ye co'are paji cahuë, tañe cayepi paire cosoñu'u cajë. Cui'ne Maija'quë cocare tañe pønani yeque ye'yañu'u cajë yo'oye pañë. Jaje yo'oma'pë coa ai jerepa nuñere pase'e asani yo'ojë pa'iyë, Maija'quë ña hue'ña. Ja yo'oyere si'aohua'i nuñerepa yo'ocohua'i a'ë cuasajajë cajë.

3 Jaje pa'ina, huaso coca yëquë quëayepi yecohua'ire jëaye asa ëa ma'ñe pa'ini jare ne huesësicohua'ini jaje pa'iji.

4 Jaje pa'ina, Iohua'i sehuoye coe do'ire iye yeja cuañe diusupi iohua'i asayena ne pore huesopi Maija'quë pa'iyë aye iñoquë de'oquërepa Cristo de'o coca miañere ña ti'ama'pë pa'ijajë caquë.

5 Jaje pa'ina, yëquë ayere quëama'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Cristo Jesús ayere quëayë, mai Ëjaëre pa'ë cuasajajë caquë. Yëquë cato mësarute necaicohua'i a'ë, Jesure oi do'ire.

6 Jaje pa'ina, iye yeja miañe nequëpi mai joñoana Maija'quëpi miañe necaji'i, yecohua'ire iñojajë caquë. Maija'quë jaje necaji'i, maipi Jesucristo ayere ye'yëjë ñre cui'ne i de'oyere pare asajajë caquë.

Necaiquëre Pare Asajë Pa'iyë.

7 Ja asayere jai do'i a'ë. Jare maina payë, soto cua'conoa ayayeje pa'ye. Maija'quëpi maina tutu peocohua'ire isipi, ja asaye. Maija'quë tutu a'ë asajajë caquë. Pani, pai tutu.

8 Ja tuture pajë, jaiye ai yo'oye pa'itoje de'hue yo'o jujama'pë pa'iyë. Ja tuture pajë jaiye co'a ju'ñe pajëta'a me neja'cohua'i a'ni cuasayere peoyë.

9 De'oye pa'iyë peoye josa yo'oyë, maire. Jaje yo'otoje jecocohua'i pa'iyë pañë. Ne taõñë, maire. Jaje pa'iquëta'are ne huesoye pañë.

10 Jesús ai yo'osiquëni ìte huajo yëjë yo'ose'eje pa'yepi si'anë maire huajo yëcohua'ipi pa'ijëna, ai yo'ojë pa'iyë, Jesús pa'iyere ìñoñu'u cajë mai pa'iyëja'a.

11 Jaje pa'ina, mai huajëcohua'i pa'icohua'ipi si'anëpi ju'ïñena ìsisicohua'ipi pa'iyë, Jesús do'ire, mai ju'i capëa hue'eyeja'a ì pa'iyere ìñoñu'u cajë jaje pa'iyë.

12 Pa'ijë Maija'quë cocare quëa do'ire ju'ïñepi ja'ye pa'iji, yëquë. Jaje pa'ijëta'a cui'ne mësarupi pa'iyepi ti pa'iyena ti'ahuë.

13 Maija'quë toya pëpëpi caji ñeje yequë hue'ña: "Pa'ire paji cuasaquë ja do'ire quëahuë". Jaje pa'ye cui'ne yëquëje pa'ire paji asajë quëayë.

14 Jaje pa'ina, asayë, Maija'quëpi ju'isiquëre Cristore huajëquëre huëopi. Cui'ne yëquëreje ju'isicohua'ini huëoja'quë api, Jesús ja're. Huëoquë cui'ne mësaruteje huëoni yëquë ja're conì te'e ì quërona saja'quë api, asayë.

15 Jaje pa'ina, si'aye iye yo'oye pa'iji, mësaru de'oye pa'iyere caquë. Jaje pa'ina, Maija'quë jaiye de'oye pa'iyere jerepa paire ìsiyeje pa'yerepa cui'ne ìte de'oyerepa yo'o u'ni cajë pëpacohua'ije jai pai pa'ijajë caquë jaje yo'opi.

16 Jaje pa'ina, yëquë coa yo'o jujahuë cuasaye pañë. Ìño ëmëje'e capë cato aiohua'i de'onije jeto sa'nahuë cato mu'seña ñape huajëcohua'i de'ojë pa'iyë.

17 Jaje pa'ina, iye yeja yëquë ai yo'oye cato coa da saiyë a'ë. Jaje pa'ina, ja ai yo'oyepi ti pani huesëye ai jerepa de'oyere pa ja'ñere necajji.

18 Jaje pa'ina, yëquë cato cuasama'pë pa'iyë, ñaco ca ña ti'añere. Coa ai jerepa yëquë cato cuasayë, ña ti'a ma'ñere. Si'aye ña'ne cato coa carajai'ne a'ë. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a ña ti'a ma'ñe cato ti pani huesëye a'ë.

5

1 Mai cato huë'eje pa'iohua'i a'ë. Ca'ni huë'eje pa'iohua'i a'ë. Coa esa tëto saicohua'i a'ë. Jaje pa'ioipi iye huë'e ne huesëto, Maija'quëpi ti pani huesë huë'erepa ne de'huasiconi payë, jeto ma'tëmo, pai jëñapi nema'a huë'ere.

2 Jaje pa'ina, ma'tëmo huë'ere pa'i ëa ju'ïñë, ja yë'ta'a iye yeja huë'ere pa'ijë.

3 Jaje pa'ina, ja huë'epi maire caña suña tocaiyeje pa'ye suñaja'coa, capë pejë peñoaje pa'ye paja'cohua'ire.

4 Jaje pa'ina, yure cato iye capë carajai huë'ere payë. Pa'ijëta'a ma'tëmo huë'ere ti pa'i capëre pa'i ëa ju'ïñë. Coa iye yeja ca'nipi huë'e nesico ne huesëyere caye pañë. Coa ai jerepa ti ne huesëma' huë'ere pajajë cajë cayë, iye ju'ija capëre ti pa'iyena ne huesëjaquë caquë.

5 Jaje pa'ina, iye pa ja'ñe cato Maija'quëpi ne de'huacajji'i. Cui'ne jare ìpi ì de'o joyo maina ìsipi, yequë mu'se ìsi ja'ñe ìñoñe.

6 Jaje pa'ina, ìtire cuasajë ca'raye pañë, yëquë. Jaje pa'iquëta'are asayë cui'ne, iye capëre ja yë'ta'a pa'iyere cato so'ore pa'iyë, mai Èjaëre.

7 Jaje pa'ina, yure ìte ña'ne pañë. Jaje pajëta'a pa'ire paji cuasayeja'a asajë pa'iyë.

8 Jaje pa'i do'ire ìtire cuasajë ca'raye pañë. Jaje pa'ina, coa ai jerepa iye capë pa'iyere jeoni etani sani Èjaë quë'rona ì ja're pa'iyere yëyë.

9 Jaje pa'ina, si'anë Èjaë yëyese'e yo'oyere yëyë, iye capë pa'iyere jeonije, panita'a ìni ja yë'ta'a tuinije iye yejare pa'ijë.

10 Jaje pa'ina, iye yeja ja yë'ta'a pa'i maca de'oye panita'a co'aye yo'ose'eje pa'ye pai ñape ìsi cuañoñere cajë, si'aohua'i Cristo pai ñape iye yeja capëpi yo'ose'e ne de'hua hue'ñana saiye pa'iji.

11 Jaje pa'ina, Ējaëre pare ai ca'raye asayë, yëquë. Jaje asa do'ire pa'ire yëhuoyë, sehuojajë cajë. Si'aye yëquë pa'iyë Maija'quë ñaji. Jaje cui'ne mësarujë yëquë pa'iyë asa ti'ajajë cajë uteyë.

12 Jaje cani cama'pë pa'iyë, tñupë yëquëja'a co'ye jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë. Coa ai jerepa yëquë cato isiyë, mësarute sa'roje pa'ioire mësarupi yëquëre de'ocohua'ire pare pajë sihuajajë cajë. Sihuacohua'ipi yecohua'ire joyorepa pa'iyepi yo'oma'pë coe ëmëje'ese'e yo'oyere sihuacohua'ire sañope cajajë cajë cayë.

13 Jaje pa'ina, yëquëpi cuepeohua'ije pa'iohua'i ña cuañoñi Maija'quëni necai do'ire jaje ña cuañoñë. Jaje pa'iquëta'are cuepeohua'i ña cuañoñe pani mësaruni necaijë pa'iyë.

14 Jaje pa'ina, te'i Cristopi si'aohua'i do'ina jucacaji'i asasi macapi Cristo oiypë yëquë pa'iyë cuañequëna, pa'iyë. Jaje pa'iyë sëte si'aohua'i i ja're con i ju'isicohua'ipi pa'iyë.

15 Jaje pa'ina, Cristopi si'aohua'ire caquë jucacaji'i, coa ai jerepa huajëcuhua'ipi ini pacacaijajë caquë, pani johua'ija'a co'ye cuasaye. Jare cuasaquë juni huëji'i.

16 Jaje pa'ina, yëquë iye yeja pai yecohua'ire cuasajë ñañeje pa'ye cuasajë ñañe pañë. Jaje pa'ina, ja'nëre iye yeja pai cuasajë Cristore ñañeje pa'ye cuasajë ñasicohua'ita'a yure cato jaje cuasajë ñañe pañë, ite.

17 Jaje pa'ina, Cristona tsioni pa'iquë cato huajë pai api. Jaje pa'ina, ai co'amaña cato tsoe nejose'e a'ë, yure pa'iyë cato huajëye a'ë.

18 Jaje pa'ina, si'aye iye Maija'quë yo'oye a'ë. Jaje pa'ina, Cristo do'ija'a maire i cajeohua'ire nepi. Neni maire cuañe nëopi, yecohua'ini i ja're cajeohua'i de'oyere quëcaijë'ë caquë.

19 Jesucristoja'a iye yeja pa'icohua'ire yë'ë cajeohua'i de'ojajë caquë Maija'quëpi nepi, iohua'i co'aye yo'o do'ire tsoe sai tosiquëpi. Jaje yo'osiquëpi Maija'quë cajeohua'ire ne cocare isipi, maire, yecohua'ire quëajajë caquë.

20 Jaje pa'ina, yëquë Cristo jëjo daocohua'i a'ë. Ja cato Maija'quëpi yëquëja'a con mësarute señeje pa'ye a'ë. Jaje pa'ina, mësarute señë, Cristo mamipi Maija'quë ja're cajeohua'i de'oë'ë cajë.

21 Cristo ti co'aye yo'oma'quë paji'i. Jaje pa'iquëta'are Diusupi co'ayere yo'oyeje pa'yerepa Cristore yo'opi, mai do'ire. Jaje yo'opi, Cristo do'ija'a jai do'i mai ite sañope pase'ere peo hue'ña nejocasi'i caquë.

6

1 Jaje pa'ina, yure maipi Maija'quë co'amaña co necaicohua'ipi pa'iyë. Pa'ijë mësarute señë. Maija'quë oiye mësarute coa isise'ere coa asani pa'ima'pë nejë pa'ijë'ë cajë cayë.

2 Jaje pa'ina, ipi caji, toyase'ena:

Ai de'o maca pa'iji. Jaje pa'ina, asahuë, më'ë cayë.

Huaso mu'se pa'i maca më'ëre coçaë'ë.

Jaje pa'ina, yure a'ë, huaso cuaño'ñe pa'i sa'ro cui'ne i huaso mu'se a'ë.

3 Yecohua'ipi yëquë co'amaña yo'oyere co'aye cacaima'cohua'ini cajë yecohua'ire co'aye yo'o iñoñe peoyerepa de'oyepi iñojë yo'ojë pa'iyë.

4 Jaje pa'ina, si'aye ai yo'oye pa'ina, quëcojë yo'oyepi yëquë Maija'quëre necaicohua'i pa'iyë iñoñë. Co'amaña caraquëna, cui'ne jai caquipëje pa'ye ai yo'oye pa'ina, quëcojë tëto saiyë iñoñepi cui'ne,

5 si'sejëna, co hue'ñana cojëna, jai pai sañope cuijë yo'ojë cajëna, jëa co'amaña neñe, si'a ñami ñajë ñataye, cui'ne ao ëaye tëto saiyë quëcoyepi iñoñë.

⁶ Cui'ne yëquë de'oye nuñerepa pa'iyepi, yëquë nuñerepa coca ta'ñe asayepi, yëquë quëcoyepi, yëquë de'oye yo'oyepi, yëquë ja're Maija'quë joyo pa'i do'ipi, yëquë paire oire pajë yo'o do'ipi,

⁷ yëquë nuñerepa cocare quëa do'ipi, yëquë ja're Maija'quë tutu pa'i do'ipi ñohuë. Jaje pa'ina, nuñerepa yo'o uihua ja'ñepi ñese nehuë, cui'ne jare itipi sañope yo'oyeje jëahuë.

⁸ Jaje pa'iquëta'a yecohua'ipi yëquëre sihuasicohua'ipi, yëquëre ñañe coesicohua'ipi yecohua'ipi yëquëre de'o pai a'ë casicohua'ipi, yëquëre co'acohua'í a'ë casicohua'ipi yo'ojë. Jaje pa'iquëta'are yëquë cato nuñerepa pa'icohua'ipi, cui'ne nuñerepa cacohua'í a'ë, yecohua'ipi cosocohua'í a'ë catoje.

⁹ Yecohua'ipi yëquëre ñama'cohua'ire yo'oyeje pa'ye yo'oyë, noni ñacohua'ita'are. Yecohua'ipi yëquëre ju'ijacohua'í a'ë cacohua'í a'ë. Cajëta'a huajëcohua'ipi pa'iyë. Si'seyë, yëquëre. Jaje pa'iquëta'are huani jeoñere pañë.

¹⁰ Oiyere pajë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are si'anëpi sihuajë pa'iyë. Ti peocohua'ijë pa'iohua'í ña cuañoñë. Jaje pa'iquëta'are jai paire jaiye co'amaña paye neca'ë. Co'amaña peocohua'í ña cuañoñë. Jaje pa'iquëta'are si'aye payë.

¹¹ Maija'quë do'ijë Corinto pa'icohua'í mësarute yëquë nuñerepa cahuë, ti yëquë joñoa cuasaye yahuema'pë.

¹² Jaje pa'ina, yëquë mësarute yahuese'e ti peoyë. Jaje pa'iquëta'are mësaru a'ë, yëquëre yahuese'e pacohua'í.

¹³ Jaje pa'ina, mësarute mamajëre pëca ja'quë señeje pa'ye señë, mësaru cuasayepi yë'ëre nuñerepa cajë'ë caquë, yë'ë mësarute yo'oyeje pa'ye.

Mai Cato Maija'quë Huë'e A'ë

¹⁴ Tsioma'pë pa'ijë'ë, sehuoma'a paire. Jaje pa'ina, ñajë'ë, nuñerepa yo'oye ti tsioye peoji, nuñe yo'o ma'ñe ja're çoni. Cui'ne miañeje ti tsioye peoji, neañena çoni.

¹⁵ Cristopi huati ja're te'e yo'oye paji. Sehuosiquëpi sehuoma'quë yo'oyeje cui'ne te'e yo'oye paji.

¹⁶ Jaje cui'ne Maija'quëre se huë'e tjo pa'ina, cui'ne tjo pa'iji, coa de'huasi diusure se huë'eje, te'e cui'ne yo'oyeje peoji. Jaje pa'ina, Maija'quë huajëquërepa huë'e a'ë, mai. Jaje pa'ina, ñipi çapi, ñeje:

Iohua'í ja're çoni pa'í, iohua'í ja're cusi'í. Yë'ëpi iohua'í Diusu pa'ijaquë a'ë. Cui'ne iohua'ipi yë'ë pairepa pa'ija'cohua'í a'ë.

¹⁷ Jaje pa'ina, mai Ëjaëpi çaji:

Jaohua'í jopo pa'icohua'ipi etani,

jaohua'ire tsioma'pë,

cui'ne si'sije pu'pema'pë pa'ijë'ë.

Jaje pa'ijëna, yë'ëpi mësarute sihuaquë imasi'í.

¹⁸ Imani mësaru ja'quë pasi'í. Pa'ina, mësarupi ëmëohua'í cui'ne nomiohua'í yë'ë mamajë pa'ija'cohua'í a'ë.

Jaje çaji, Ëjaërepa si'aye tutu paquëre papi.

7

¹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña iye a'ë, maire ca nëose'e mai paye. Jaje pa'ina, de'ocohua'irepa pañu'u, si'aye çapë, cui'ne joyo si'si neñere yo'oma'pë. Ja pa'iyere çajë Maija'quëni ca'rajë si'aye mai pa'iyë ina ñsi saoni pañu'u.

Corinto Pqi Ponëñe

² ¡De'oji. Jaje pa'ito yëquëre sihuajë tsiojë'ë! Te'ireje yëquë co'a de'huama'cohua'í a'ë. Te'ireje yëquë care payeje çajë cosoma'cohua'í a'ë.

³ Jaje cani, mäsaruni nuñe yo'oma'cohua'i a'ë caquë cama'ë pa'iyë. Jaje pa'ina, tsoe mäsarute cahuë. Mäsarute yëquë joñoare papi oijë pa'iyë, yëquë huajëcohua'ipi pa'ijëna, cui'ne ju'itoje.

⁴ Jaje pa'ina, yë'ë mäsaru de'oyerepa sehuojajë cuasaquë si'aye yë'ë cuasayera caye payë. Cui'ne mäsaru do'ire ai sihuayeje payë. Jaje pa'ina, si'aye ai yo'o jopopi ai sihua joyo payë, mäsaru do'ipi.

⁵ Yëquë Macedonia ti'asi macapi ti huajëma'pë paë'ë, a'ri mañaje. Si'a hue'ña ai yo'oyese'e ti'ahuë, yëquë quëno macapi sañope yo'oyese'e paji'i. Jaje yo'oye pa'ina, yëquë joñoapi quëquë huesësicohua'i paë'ë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are Maija'quë co'a ju'icohua'ire yëhuo huasoquëpi yëquëreje cui'ne yo'oquëna, sihua ëaye nepi, Tito daiyepi.

⁷ Jaje pa'ina, i daisi mañase'e sihua ëaye neñe papi, mäsaru sihua ëaye ite yo'ose'e quëaquë, cui'ne mäsaru yëquëre ña ëa ju'iñeje quëaquë, cui'ne mäsaru oijë pa'iyë se quëaquë, cui'ne yë'ëre ai cuasajë co'a ju'iñe quëaquë yo'opi. Jaje quëaquëna, si'aye iyepi yë'ëre ai sihua ëaye nëji'i.

⁸ Yë'ë toyasicopi mäsarute ne oesico pa'itoje, itire cuasaquë oima'ë pa'iyë. Ja'në cato oë'ë, yë'ë toyasicopi mäsarute a'ri tëcahuë ne oecona, ñaquë. Jaje oisiquëje yure cato sihuayë.

⁹ Sihua'ma'ë pa'iyë, mäsarute ne oesi do'ire, yë'ë cato sihuayë, ja oiyepi mäsaru yo'oye jeoni Maija'quëna ponëñe necaisi do'ire. Jaje pa'ina, Maija'quëpi sihuaquë ñapi, mäsaru oijë quëcojë yo'oye. Jaje pa'ina, yëquë toyase'epi mäsarute co'aye nema'pë paë'ë.

¹⁰ Jaje pa'ina, joyo oiye cato tiñe pa'iyë ponëñena cui'ne huasosicohua'i pa'iyena saye a'ë. Jaje pa'iquëta'are iye yeja pai yo'ojë oiye cato, ju'iñena saye a'ë.

¹¹ Jaje pa'ina, ñajë'ë, yure Maija'quë yëyeje pa'ye yo'ojë oise'epi etase'ere. Iye a'ë, iti etase'e: Esa co'ayere ne de'hua ëaye nëiñe, mäsaru aquë co'ayere yo'osi do'ire huajëya'ye nëiñe, co'aye sañope cama'cohua'ita'are huajëya'ye nëiñe, co'ayere yo'osiquëpi ponëjaquë cajë ai yo'oye nëiñe, co'aye yo'oquëre si'seye pa'iji cuasaye nëiñe, mäsarupi, si'ayere de'oyerepa yo'ohuë, nuñerepa yo'ocohua'ipi.

¹² Jaje pa'ina, yë'ë ja toya ja'hua toya maca iti co'aye yo'oquëni panita'a iti co'aye yo'o cuañoquëni caquë toyaye pahuë. Coa ai jerepa yë'ë cato mäsaru yëquëre co'a ju'ijë pa'iyepi, Maija'quë ña hue'ñana ñaño pa'ijajë caquë toyahuë.

¹³ Ja cato yëquëre ne yë'huaye pa'iji.

Jaje pa'iquëta'are iye asa yë'huase'e jerepa ña huajëhuë, mäsaru de'oye pa'ijë pa'icohua'ire ña do'ire Tito sihuaquë pa'iyere.

¹⁴ Jaje pa'ina, mäsaru ai de'ocohua'i a'ë caquë Titore tsoe quëahuë. Titopi yë'ë mäsaru ayere quëase'e nuñere pa'ë caquë asa ti'api, mäsaru de'oye pa'ijë pa'iyere ñaquë. Asa ti'laquëna, co'a ju'iñe peoyë, mäsaru ayere cato yo'oma' do'ire. Si'aye mäsarute yëquë quëase'e cato nuñerepa quëase'e a'ë, cui'neje Titopi nuñere pa'ë caquë asa ti'api, yëquë quëase'e.

¹⁵ Jaje pa'ina, yureta'a ije mäsarute ai jerepa yëji, si'aohua'i mäsaru ite de'oye dahuëre ñajë pëpani pajë, i caye si'aye de'oye sehuojë yo'ocaise'ere cuasaquë.

¹⁶ Jaje pa'ina, yë'ë mäsarute ai sihuayë, de'oyerepa yo'ojacohua'i a'ë caquë!

8

1 De'oji. Yure Maija'quë do'ijë, mësarute quëaye yëyë, Maija'quë oi coa isise'epi Macedonia pa'icohua'i sehuosicohua'i yo'o ññoñere.

2 Jaohua'i teaye co'amaña peocohua'ita'a ëseye peoyerepa sihuajë isihuë, yecohua'ire cõcai ja'ñere. Jaiye co'amaña pacohua'i isiyeye pa'yerepa isihuë. Cui'ne jaiye neñañe pa'ina, tëto sainije sihuacohua'i pa'iyë.

3 Cui'ne yë'ëpi ñahuë, iohua'i de'oyerepa cuasajë ëseye peoyere papi iohua'i payere cui'ne iohua'i paye jerepa isijëna.

4 Jaje yo'ojë yëquëje Maija'quë paire cõcaiye yëyë, ësema'pë cajë ai se'i'ë, yëquëre.

5 Sesicohua'ipi coa curiquëse'e isiyeye pajë coa ai jerepa yo'ohuë. Yo'ojë du'ru macarepa Ëjaëna iohua'i pa'iyere isihuë. Ja jeteyo'je isihuë, yëquëna, Maija'quë yëyeje.

6 Jaje pa'ina, Titore j ja'në yo'o huëose'ere yo'oquë mësarute quë'rojë iye de'oye cuasajë cõcai curi isiyeye tsi'so saojaquë cajë se'i'ë.

7 Mësarute si'aye de'oyerepa pa'icohua'ipi pa'iyë: Pa'ire paji cuasacohua'ipi, tañe coca cacohua'ipi, tañe asacohua'ipi, de'oye yecohua'ire necaicohua'ipi, cui'ne yëquëre ai oicohua'ipi. Jaje pa'icohua'ipi iyereje cuasajë yecohua'ire tëto saiscohua'ipi yo'ojë pa'ijë'ë, peocohua'ire cõcai isiyere.

8 Mësarute tsepoje pa'ioire isiyë, mësarupi yecohua'i de'oye yo'oyere ñani mësaruje, mësarute nuñerepa paire oicohua'i pa'iyere ññojajë cajë. Jaje pa'ina, mësarute cuañema'pë pa'iyë.

9 Jaje pa'ina, mësarute cato tsoe asayë, mai Ëjaë Jesucristo maire de'oye coa isisi'i caquë, jaiye co'amaña paquëpi, co'amaña peoquë de'ose'e, mësarute do'ire. Mësarupi j co'amaña peoquë de'osi do'ipi, jaiye pacohua'i pa'ijajë caquë yo'opi.

10 Mësarute de'oye pa'iyere caquë, iye yo'oye aye mësarute cahuë, yë'ë cuasaye mësarupi ja'në tëto saisi ometëcahuë ai sihuajë de'oye yo'o huëohuë, iye isiyeye ayere.

11 Jaje yo'osicohua'i sëte yureje sao macaja'a, jare ocue pa'i maca cuasajë, sihuajë isijë yo'ojë'ë, mësarute paye ja'ye.

12 Jaje pa'ina, paipi Maija'quëre isiyeye yëre paquë j paye ja'ye isito, Maija'quë sihuaquë ñacaiquë api. Maija'quë co'amaña peoquëni ñaquëta'a, isijë'ë caquë sema'quë api.

13 Cama'ë pa'iyë, yecohua'ire cõcai do'ire, mësarupi co'amaña carajani, ai yo'ojajë caquë.

14 Yë'ë cato cayë, si'ahua'i si'a yë'quë maca co'amaña payere caquë. Jaje pa'ina, yure mësarupi cõcaiye pa'iji, iohua'ire peoyere. Cõcatena, cui'ne yequë mu'se iohua'ipi mësarute peoyere cõcaiye pa'iji, mësarute. Jaje yo'ojë si'a yë'quë maca paja'cuhua'i a'ë.

15 Pajëna, toyase'e cayeje: "Jaiye si'sosiquëre neñañeje papi, cui'ne a'ri maña tsi'sosiquëreje caraye papi."

Tito Cui'ne Ite Cõcuhua'i

16 De'oji, cayë, Maija'quëre, Tito joyona yë'ë mësarute ai cuasaquë pa'iyeye pa'ye ai cuasaye necaisiquëre.

17 Jaje pa'ina, Titopi, yë'ë mësarute sani ñajë'ë caquë se'ne, de'oyerepa sehuocajaji. Ipi mësarute ai cuasaquë ña ëa ju'i pa'iyeye sëte. Jaje pa'ina, yure j yeyese'epi mësarute ñasi'i caquë saiji.

18 Si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'icohua'i quë'rona, huaso coca de'oyerepa necai do'ire de'oquëre pare yëhuoquëni, Maija'quë do'iquëre te'ire, Tito ja're con jëjo saoyë, mësarute quë'rona.

19 Coa ai jerepa si'a hue'ña sehuosicohua'i pa'icohua'ipi ite sahuareña, yëquë ja're cu'i yëquë yo'oye çocaija'quëni. Jaje pa'ina, yëquë mai Ëjaëre de'oye necañu'u cajë coa isi co'amaña tsi'sojë yo'oyere cui'ne yëquë çocañu'u cuasaye iñoñu'u cajë yo'oyere, çocaija'quë api.

20 Jaje yo'ojëna, iye yëquë jaiye co'amaña tsi'soyere, de'oyerepa huahuesi'i cajë yo'oyë, yecohua'ipi co'aye cama'pë pa'ijajë cajë. Jaje yo'oyë.

21 Jaje pa'ina, yëquë cato de'oyere pase'e yo'oye yëyë, mai Ëjaë ña hue'ña, cui'ne pai ña hue'ña.

22 Cui'ne jaohua'i ja're çoni te'e jëjo saoyë, yequëreje Maija'quë do'iquëre. Jaë cato jaiye de'oye yo'oquë yëquëre i yo'oyepi, i nuñerepa pa'iyë iñoquëpi, cui'ne yureje mësarute, nuñerepa pa'icohua'i a'ë cuasaquë api. Jaje pa'ini jëjo saoyë.

23 Jaje pa'ina, yecohua'ipi iquei'ni cajë Titore secohua'i pa'ito quëajë'ë. Jaë cato Pablöre tsiokuë api, cui'ne i ja're co'amaña nequë api, mësarute çocasi'i caquë, cajë'ë. Cui'ne Maija'quë do'ijë i ja're çoni saiscohua'ini secohua'i pa'ito cajë'ë. Jaohua'i cato sehuosicohua'i tsi'sini cuasani jëjo daosicohua'i a'ë. Cristore de'oye necaicohua'i a'ë cajë'ë.

24 Jaje pa'ina, si'a hue'ña sehuosicohua'i ñañere cajë, mësarü jöhua'ire nuñerepa oiyere oni iñojë'ë. Jaje pa'ina, yëquë mësarü ayere case'eje pa'ye sihuayë, mësarupi jaje yo'ore paja'cohua'i a'ë cuasajë.

Maija'quë Do'ijëre Tsisocaise'e

9

1 Mësarü çocañu'u cuasayere asa do'ire, Maija'quë do'ijëre pa'icohua'ire tsi'soni isi ja'ñeta'a mësarute toyaye pañë.

2 Si'anë sihuaquë cayë, Macedonia acohua'ire, mësarü Acaya pa'icohua'i, ja'në ometëcahuë çocañu'u cajë cui'ñasicohua'ipi pa'ise'ere pa'ijëna, mësarü de'oye cuasayere ñani, jai pai Macedonia acohua'ipi mësarü esa ne ëa ju'ijë yo'oyere ñani de'oye yo'oñu'u cajë yo'ose'ere cayë.

3 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, iye yo'oye aye, yë'ë mësarute de'oye yo'ocohua'i a'ë case'epi coa case'e pa'ima'quëni caquë. Jaje cani cayë, mësarupi yë'ë cuasaquë case'eje pa'yerepa coa isiye ne de'huasicohua'ipi pa'ijajë caquë cayë.

4 Mësarupi ne de'huama'cohua'ipi pa'ijëna, yë'ë ja're yeque Macedonia acohua'ipi çoni sani ñama'cohua'ini caquë cayë. Mësarupi tsi'soyere nema'cohua'ipi pa'ito yëquëre ai huajëya'ye pasipi, mësarute nuñerepa neñë cuasajë sihuajë casi do'ipi, cui'ne mësaruteje jerepa huajëya'ye nësipi.

5 Jaje pa'ina, mësarute du'ru sani do'i ñaja'cohua'ire, Maija'quë do'ijëre jëjo saoyë, jaohua'ipi mësarü coa isiñu'u ca nëose'e çocajë tsi'so saojajë caquë. Jaje yo'orena, mësarü coa isiyepi ëseye peoyere papi de'oyerepa cuasajë yo'oyere iñoñe pasipi.

6 Iyere cui'ne cuasajë'ë: A'ri maña tasiquëpi jare a'ri maña tëaye pa'iji, cui'ne jare jaiye tasiquëpi jare jaiye tëaye pa'iji.

7 Jaje pa'ina, pai ñape isiye pa'iji, joyo cuasae'ë ja'ye, isima'pë pa'ijë'ë co'aye nëi joyopi, panita'a yecohua'ipi cuañejëna. Jaje pa'ina, Maija'quë cato oi ñacaiquë api, sihuaquë isiquëni.

8 Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute si'a mu'seña coa si'a co'amaña jaiye isija'quë api. Mësarupi si'aye mësarute caraye pajë nëaquëna, si'aye de'oye yo'o co'amañare çocaija'cohua'i a'ë.

9 Jaje pa'ina, toyase'e caji:
Co'amaña peocohua'ire ëseye peoyerepa isisiquëre cato,

I nuñe yo'ose'e ti pani huesèji.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë mai ta ja'ñe, cui'ne ai ja'ñe isiquëpi si'aye mësaru ta ja'ñe, cui'ne mēa ja'ñe necaija'quë api. Necaina, mësaru ësema'pë isiyepi jaiye nuñerepa yo'oyere tēaye pasipi.

¹¹ Jaje yo'ojēna, Maija'quë mësarute jaiye co'amaña isija'quë api, peocohua'ire çocaijajë caquë. Ja tsi'soni jējo saoyere jai pai Maija'quë do'ijēpi de'oji cajë Maija'quëre pēpajacohua'i a'ë.

¹² Jaje pa'ina, iye yēquë Maija'quë do'ijēre çocai ja'ñe sacaini coa iohua'ire carayese'e çocai ja'ñere saye pañë, coa iohua'ipi ai jerepa Maija'quëre ai de'oji cajë pēpa ja'ñere sayë.

¹³ Jaje pa'ina, iye mësaru çocaiyepi mësaru Cristo coca de'oye sehuocaiye iñoquēna, ñajë iohua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaja'cohua'i a'ë. Sihujajë iohua'ijje Maija'quëre de'oye yo'oja'cohua'i a'ë, mësarupi iohua'ire cui'ne si'aohua'ire yecohua'ireje ëseye peoyerepa çocaiyere ñajë.

¹⁴ Jaje pa'ina, Maija'quëpi i oiyere mësarute iñosi do'ire cuasajë ai yējë Maija'quëre mësarute secacaija'cohua'i a'ë.

¹⁵ Jaje pa'ina, Maija'quëre ai de'oji cayë, iye ai de'oyerepa i isise'ere!

10

Pablo Cristo Jējo Daoquë Sēte I Tutu Payere Case'e

¹ Yē'ë Pablopi mësarute Cristo a'jiñe yo'oyepi cui'ne i oiyepi cuasaquë, mësarute señë. Yē'ëre cayë, mësaru ja're pa'ini tutu caye caraquëta'a cayë. Jaje pa'iquëta'a so'ore pa'i toyase'ēja'a irepa cayeje tutu caye.

² Jaje ca do'ire mësarute quëayë, yē'ë mësarute ñasi'i caquë sai maca ja yē'ta'api de'oye pa'iyē pajë, mësaru acohua'ipi pai yēyepi yo'oji cacohua'ire cato tuturepa caja'quë a'ë.

³ Jaje pa'ire paji yēquë cato pai a'ë. Jaje pa'iquëta'are iye yeja pai sañope yo'oyeje pa'yepi yo'oye pañë.

⁴ Mai uihua co'amaña cato, Maija'quë tutu quë'i uihua co'amaña'ë. Si'aye co'a tutu quëco pa pa'i huë'ñare nejo co'amaña'ë. Jaje pa'ina, mai uihuama'pë pa'iyë, iye yeja pai uihua co'amañaje pa'yepi.

⁵ Jaje pa'ina, ja uihua co'amañapi, si'aye Maija'quë ta'ñe asaquë yo'oyere, sañope ññe pa'ye cuasayere nejoñe pa'iji. Cui'ne ja uihua co'amañapi, si'aye mai cuasayere tsi'soni Cristona isiyē pa'iji, maipi ite de'oyerepa sehuo ja'ñere cajë.

⁶ Jaje pa'ina, si'aohua'i mësaru de'oye sehuocaicohua'ise'e pa'i maca, yēquëpi si'aye de'oye sehuo ma'ñere si'seye tsoe cui'ñasichua'ipi pa'iyë.

⁷ Mësaru cato coa ëmēje'e pa'iyese'e ñañë. Jaje pa'ina, yē'ë nuñerepa Cristo aquëre pa'ë asaquë pani, yēquëreje nuñerepa Cristo acohua'i a'ë cuasaquë ñasipi.

⁸ Jaje pa'ina, yē'ëpi yēquë yo'oye pa'iquëta'are seña maca mësarute cuañequë yo'osiquë panije, co'ayerepa yo'ore'ni cuasaquë ca'raye pañë. Ëjaëpi mësarute nejoñe peoyerepa, jerepa joyo pa'iyere ñese mēocaija'a tutu isiquëre me ca'raye'ni.

⁹ Jaje pa'ina, yē'ë toya saose'ēja'a mësarute ca quëcosi'i caquë toyase'ėje pa'ye ñama'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Pa'iyë, yecohua'i yē'ëre ñeje cacohua'i. Pai ñato tutu peoquë maca, cui'ne coca canije, ëjaërepa cayeje meñerepa paire cama'quëpi, ja yē'ta'a toya daoyese'e jēaye caquë cui'ne cuañequë cayeje caquë toyaquë api.

¹¹ Jaje cacohua'i maña, iyere yëquë yo'o ja'ñere asani pa'ijajë, yëquë cato jaje pa'ina, yëquë coca case'eje pa'ye, cui'ne so'ore mësarute pa'ijë toyase'eje pa'ye cui'ne yo'oja'cohua'i a'ë, mësaru ja're pa'i maca.

¹² Nuñerepa caye, yëquë de'ocohua'i a'ë casicohua'ire yëquëpi johua'ire cuëce ñajë cui'ne pa'iohua'i a'ë panita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë yo'oma'pë pa'iyë. Jaje pa'ijëta'are me pa'i a'ni yë'ë cuasajë sa'ñe cuëce ñajë pa'icohua'i cato huesëohua'irepa yo'oyepi yo'ojë pa'iyë.

¹³ Yëquë yo'oye pa'ina, coa ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë sa tëto saipe yo'oye paja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yëquë co'amaña neja'to Maija'quëpi iye macaja'a nejë'ë, caquë ña nëocajji. Jaje pa'ina, ïpi yëquëre mësaru quë'ro Corinto tï'ajë'ë, caquë ñaquëna, tï'ahuë.

¹⁴ Jaje pa'ina, yëquëre nejë'ë, ca nëosi macaja'a yo'oyë. Jerepa yo'oma'pë pa'iyë. Jaje pa'ina, yëquëpi ja'në mësaru ja're con pa'ima'pë patu co'ara'pi. Jaje pati'ne pa'iot'a'are yëquëpi du'ru sani mësarute Cristo de'o cocare quëahuë.

¹⁵ Cui'ne yëquëre ca nëose'ere sa eta sani yecohua'i nese'ere jioni sihuama'pë pa'iyë, ai jerepa pa'iohua'ipi de'oyerepa nehuë cajë. Coa ai jerepa yëquëre ca nëose'ëja'a yo'oyë, mësarupi Maija'quëre pa'ire paji cuasa tï'ajëna. Mësaru ja're pa'ijë jerepa Maija'quë co'amañare neñu'u cuasajë yo'oyë, yëquëre Maija'quë ca nëose'eje pa'ye.

¹⁶ Cui'ne cuasayë, mësarupi. Pa'ire paji cuasa tï'ajëna, mësaru pa'i yeja Corinto jerepa pa'i yejañaje sani huaso coca quëañu'u cajë. Yecohua'i nese'ere jioni, yëquëpi jerepa pa'iohua'ipi de'oye nehuë, cajë sihuayere coejë, cui'ne yecohua'i Maija'quëre necaiyere nerojai huë'ña cacaye pañu'u cuasayë.

¹⁷ Jerepa pa'i a'ë cuasaye yëquë pani, jerepa pa'i api cuasajë'ë, Ëjaëna. Jaë api, jerepa pa'i.

¹⁸ Jaje pa'ina, Ija'a co'ye de'oquë a'ë caquë cato neñama'quëpi nuñerepa pa'iquë peoji. Coa Ëjaëse'e de'oquë api caquë cato neñasiquëpi nuñerepa pa'iquë api.

11

Pablo Cui'ne Coa Cacohua'i

¹ Quëcojë dahuëre asajë'ë, yë'ë caye, a'ri maña cuepe cocajë pa'ye, catojë.

² De'oji, yë'ë cato mësarute oi ai ëseyë, Maija'quë oi ëseye ayepi, mësarute Cristona te'ire huejosi'i ca nëosi do'ire ëseyë. Jaje pa'ina, nomi tsjo ëmëre yo'oma'core paje pa'iohua'ini, ina ïsisi'i caquë yo'oyë.

³ Jaje pa'iquëta'are ca'rayë, añapi io ta'ñe cayepi, Evare cosose'eje pa'ye, mësarute cosocona. Cristore nuñerepa cuasajë sihuayere mësarupi jeoma'cohua'ini caquë.

⁴ Jaje ca'raqüë ñaquëna, mësaru, yecohua'ipi daijë yëquë quëase'eje pa'ye quëama'pë coa tñe pa'i Jesuni quëajëna, coema'pë asayë, mësaru. Cui'ne ja'në isi cuañose'eje pa'i joyo peoyere coa tñe pa'i joyore isi cuañojë, cui'ne mësaru ja'në asase'eje pa'ye peoyere tñe pa'i huaso cocare quëajëna, sehuojë pa'ijacohua'i a'ë, tñe pa'iyë.

⁵ Jaje pa'itojé yë'ë cato jaohua'i Jesús jëjo saocohua'i a'ë coa cacohua'i huë'ehuëre pa'iyë pañë. Jare cuasayë.

⁶ Yë'ëpi de'oyerepa coca ca tï'ama'quë pa'itojé, yë'ë ta'ñe asaye cato jaiye a'ë. Ja asayere mësarute iñohuë, si'aye yëquë yo'ojë pa'iyepi.

⁷ ¿Co'aye yë'ë yo'ore mësarute, huaso coca quëa do'ire curi sema'ë, cui'ne mësarute ñese mëoñere caquë yë'ëpi teaye pa'i maca de'oni yo'ore? Pani, co'aye yo'oye pahuë.

8 Jaje pa'ina, yequë sehuosicohua'i tsisosi curire jiohuë, mësarute necasi'i caquë.

9 Mësaruru ja're pa'i maca yë'ère jopo carayere, cöcaijë'ë caquë mësarute sema'ë paë'ë. Paquëna, Maija'quë do'ijë Macedonia daisicohua'ipi cöcaë'ë, co'amaña isijë yë'ère caraye. Mësarute josa yo'oye pasi'i cuasaquë, jare jajese'e yo'oquë pa'ija'quë a'ë.

10 Yë'ë cato Cristore pa do'ire nuñerepa cayë. Jaje pa'ina, yë'ë si'a Acaya veja pa'icohua'ire curiquë sema'ë quëase'ere sihuaye sioye ti peoji.

11 ¿Me yo'oquë jaje caye'ni, mësaruni oima'ë, jaje caye? Pani Maija'quëpi ñaji, yë'ë mësarute oiye.

12 Johua'i yo'oyere itire pa'ë cajë sihuajë maije pa'iohua'i a'ë cañu'u cajë yo'oyere, johua'i quëco payere jiosi'i caquë yë'ë curi sema'ë yo'oyere yo'oquë pasi'i.

13 Jaohua'i cato Cristo jëjo daocohua'irepa peoye coa i jëjo daocohua'ije pa'iohua'i de'oni cosojë yo'ocohua'i a'ë.

14 ¿Me yo'ojë jaje yo'oye'ni, ai cuasama'pë? Jare i huati ëjaëpi huññaëje pa'irepa miaquërepa de'oni yo'oquë api.

15 ¿Jaje yo'oquëre sête me pañe'ni, ite necaicohua'ije? Jaje pa'ina, de'o pajje pa'iohua'i de'oni yo'ojë cosoyë, paire. Jaje pa'iquëta'are johua'i yo'ose'e pa'lyeje sai cuañone pa'iji.

Pablo Ai Yo'ose'e Jesús Jëjo Saoquëpi

16 De'oji, tujupë mësarute ca coñë, te'ijë yë'ère cuepequë caji, cuasacohua'i pani coa asajë'ë, yë'ë mësarute cuepequë cayeje caquëna, yë'ëje a'ri maña casi'i jerepa pa'i a'ë cuasaquë.

17 Iye yë'ë jerepa pa'i a'ë cuasaquë casi'i caye cato cama'ë pa'iyë, mai ëjaërepa cuañese'epi. Ja cato cayë, coa cuepei cayepi.

18 ¡Jai pai johua'i yo'oyere ñajë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë sihuacohua'i pa'iyë sête, yë'ëje cui'ne yë'ë yo'oyere ñaquë jerepa pa'i a'ë cuasaquë sihuasi'!

19 Mësaruru ai ta'ñe pa'iohua'ita'a cuepeohua'i cayere quëcojë ai yëjë asayë.

20 Jaje pa'iohua'ipi quëcojë jaohua'ipi jo'ya nerena, mësaruru sihuajë cöcaiyë, mësarute coa co'acohua'ire ñajë yo'ocohua'ini, coa cosocohua'ini, mësarute coe ëaye ñacohua'ini, yequere tsiana të'cajë yo'ocohua'ini cöcaiyë, mësaruru.

21 Yëquë paë'ë, ai tutu peocohua'ipi mësarute jaje yo'oye pasicohua'i. Jaje caye huajëya'ye nëicota'are cayë:

Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi jerepa pa'iohua'i a'ë cuasato yë'ë cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasasi'i, iyere cuepei cayeje caquë.

22 Jaohua'i hebreo pai a'ë, yë'ëje i a'ë. Jaohua'i Israel pai a'ë, yë'ëje i a'ë. Jaohua'i Abraham tsëcapë acohua'i a'ë, yë'ëje i a'ë.

23 Jaohua'i Cristore necaicohua'i a'ë. Yë'ëje jaohua'i necaiye jerepa Cristore necaiquë a'ë. Jaje pa'ina, jaohua'i neñë jerepa nehuë. Cui'ne jaohua'i si'se cuañose'le jerepa si'se cuañohuë. Cui'ne jaohua'i co cuañose'le jerepa co cuañohuë. Jaje yo'oquë si'anëpi ne ju'iñere paë'ë.

24 Judío paipi cinco pa'ye yë'ère tseajë treinta y nueve pa'ye si'sehuë, tseañerepa si'se mepi.

25 Toasoñe pa'ye tarapi të'cahuë. Cui'ne te'erepa quëna pëapi jeahuë. Toasoñe pa'ye yë'ë sai yohuëapi ea dutupi. Ea du'ina, duni jüni tëjiquë te'ë ñami cui'ne te'e mu'se jai tsiayere coa huahuahuë.

26 Si'anë cui'yese'e yo'oquë ñasiquë a'ë, tsiaya duni juti'ñe pa'ye, ñaohua'ina huahuo'ñe pa'ye, cajeohua'ipi huati'ñe pa'ye, ti paipi huati'ñe pa'ye, jai

daripë acohua'ipi huati'ñe pa'ye, tsio huë'ña acohua'ipi huati'ñe pa'ye, jai tsiyana duni juti'ñe pa'ye, Maija'quë do'ijë a'ë, coa cacohua'ipi huati'ñe pa'ye yo'ojëna ñaquë tëto saisiquë a'ë.

²⁷ Cui'ne, jaiye jël'joye nëina neñe, cui'ne ai yo'oye tëto saë'ë. Jaje pa'ina, yequere ti çaima'ë tëtosaë'ë. Yequere ao peoquëna, cui'ne oco ëa ju'i tëtosaë'ë. Yequere ti çaima'quëpi coa paë'ë. Yequere caña peoquëna, sësë ju'i ai yo'oquë paë'ë.

²⁸ Iye cui'ne yequë co'amaña jerepa ço cuasaquëna mu'seña ñape yë'ëna dëquëyeje pa'ye tomequëna, si'a huë'ña sehuosicohua'i me pa'iyë'ni cuasaquë co'a ju'i pa'iyë.

²⁹ Jaje pa'ina, yequë te'i tutu peoquë pa'ito yë'ëje i jare çoni te'le ai yo'oquë tutu peoquë pa'iyë. Co'ayena ne çasiquë pa'ito yë'ë joyo a'siyerepa oiyë.

³⁰ Jerepa pa'i a'ë cayepi nëiñe pa'ito yë'ë teaye pa'i tutu peoyere iñosi'i, yë'ë cayepi.

³¹ Jaje pa'ina, Diusu mai Èjaë Jesucristo pëca ja'quëpi yë'ë caye nuñerepa caji caquë asaji, si'anëpi de'oquëre pa'ni cajë sihuaquëre papi.

³² Yë'ë Damasore pa'i maca, romano pai ëjaë Aretasre çoçaiquëpi, pai ëjaëpi, yë'ëre tseaja'cohua'ire jai daripë eta sa'noana soldado paire në'quepi.

³³ Jaje yo'ouna, yecohua'ipi yë'ëre do'rohuëna ayani jai daripë tëhuopa etaye ña sa'rojã'a casarena, catihüë, Aretasre.

12

Maija'quë Pablöre Iñose'e

¹ Do'i peoye a'ë, co'ye de'oyerepa yo'oquë a'ë cajë sihuaye. Jaje pa'iquëta'are mësarute quëaye yëyë, yë'ëre Èjaë huëo çani ñañeje pa'ye cui'ne yequë mu'seña pa'i ja'ñere iñose'e.

² Pa'iji, catorce ometëca te'ire Cristo sehuoquëre ma'tëmona, toaso pëpë acona sase'e. Iye yo'ose'ere asaquë a'ë, yë'ë. Si'a capë sa cuañosiquë pa'ini, panita'a joyose'e sa cuañosiquë pa'ini huesëyë. Ja cato Maija'quëse'e asaji.

³ Jaje pa'iquëta'are asayë yë'ë cato, jaëte si'a capë quë'ire, panita'a joyose'e sasiquë pa'ini huesëyë. Coa Maija'quëse'e asaji.

⁴ Ite cato Maija'quë tsiona sapi. Saëna, jãrona asapi, ti pai asani i case'eje pa'ye ca tija'ne peoyere pare.

⁵ Yë'ë jaëje pa'ire pani, jerepa pa'i api caquë sihuacati'ñe pa'i a'ë. Yë'ëja'a co'ye jerepa pa'i a'ë caquë sihuayeta'a pasi'i. Jaje pa'iquëta'are sihuasi'i yë'ë ne tija' ma'ñere.

⁶ Jaje pa'iquëta'are, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë caquë pani, coa cuepequë caye pa'ne pa'i a'ë, jare nuñerepa cajuquë pa'i do'ire. Jaje pa'iquëta'are iyere yëyë, yecohua'ipi yë'ëre jerepa pa'i api cuasama'cohua'ipi, johua'i yë'ë yëhuose'ere asayepi cui'ne yë'ë pa'iyere ñañepi cuëcujë.

⁷ Jaiye iñose'ere paquëta'a pa'ina, yë'ëpi jerepa pa'i a'ë cuasama'quëni caquë, yë'ëre josa yo'ojã'core huati ëjaë hua'jo ñacajë pa'ioipi yë'ë capëna ai yo'oyere miuje pa'ioire ne nëopi.

⁸ Jaje neina, ai yo'oquë toasoñe mai Èjaëre, ja ai yo'oye nejocaijë'ë caquë sei'ë.

⁹ Seina, ipi capi: "Yë'ë më'ëre oiyepi tsoe de'oji, yë'ë tuture tutu peocohua'ija'a de'oyerepa iñoñe pa'iji" capi. Jaje pa'ina, sihuayë, yë'ë tutu peoyeja'a Cristo tuture iñoñe pa do'ire.

10 Jaje pa'ina, sihuayë, tutu peoyere, pëpoyere, co'amaña carayere, huani jeofnu'u cajë yo'oyere, cui'ne Cristo do'ire necai ai yo'oyere. Jaje pa'ina, yë'ëpi tutu peoquë pa'i maca, ja maca jerepa tutu quë'i pa'iyë.

Corinto Sehuosicohua'ire Pablo Co'a Ju'inë

11 Mësarupi cacaima' do'ire, cuepei cayeje cahuë, mësarute. Mësarupi yë'ëre de'oquë api cacaiye pa'iji, pani yë'ëja'a co'ye. Yë'ë mësarute ye'yacohua'i huë'ehuëre pa'iyë pañë, ido'i peoquë maca pa'inijë!

12 Jaje pa'ita'a, yequë mu'se pa'i ja'ñe iñoñepi, pai yo'o ti'a ma'ñe yo'oyepi, jaiye de'o co'amaña mësarü ja're pa'i dahuëre quëcoquë yo'o iñose'epi, japi iñoñuë, Jesús jëjo daoquërepa yë'ë pa'iyë.

13 Jaje pa'iquëta'are yequë huë'ña sehuosicohua'ipi jerepa de'oyerepa necaise'e payë cuasayë. Mësarü coa mësarute necaiye tayo yo'ose'e pa'ito iyese'e a'ë: Yë'ë carase'e mësarute sema'ë pa'ë. Ja tayo yo'oyere ai cuasama'pë sai tocaiyeje pa'ye de'oye cuasajë oni yejejë'ë, yë'ëre.

14 Mësarute toasoñe acore do'i sai ja'ñere yure ne de'huaquë pa'iyë. Yureje mësarute dëquëyeje pa'ye yo'oma'ë pa'ija'quë a'ë. Mësarü curire pasi'i caquë yo'oma'ë pa'iyë. Yë'ë cato mësaruni caquë yo'oyë. Jaje pa'ina, pëca ja'quëohua'ipi mamajëre isija'a curiquë tsi'socohua'i a'ë, pani mamajëpi pëca ja'quëohua'ire isi ja'ñere tsi'oye.

15 Jaje pa'ina, yë'ëpi mësarute ai oina, mësarupi yë'ëre a'ri maña oitoje, yë'ë de'oye cuasa do'ipi si'aye yë'ë curi paye sai saosi'i, cui'ne yë'ë tutu manaje ne saosi'i caquë sihuaquë yo'oyë, mësarü joña de'oye pa'iyere caquë.

16 Nuñerepa cayë, yë'ë mësarute dëquëye yo'oma'ë pa'ë. Jaje pa'iquëta'are yecohua'i mësarü acohua'ipi cayë, yequëre coa i ta'ñe cosoyepi yo'oquë se'queoje pa'iona, eo nëopi.

17 ¿Yë'ë mësarü ñato, yë'ë yëyere cosoquë nesi'i caquë jaohua'ire jëjo saore?

18 Titore do'i mësarute sani ñajaquë caquë seni cui'ne i ja're con yequëre Maija'quë do'iquëre jëjo saohuë, ¿jëjo saosiquëpi Tito sani mësarute i yëyere nesi'i caquë cosoquë yo'ou? ¿Yëquëre te'e joyopi cui'ne nëiñe isiquëna, cayaohua'i si'a yë'quë macarepa yo'oma'pë pate, mësarü ñato?

19 Yeque mësarü ca'ra'ñe pa'iohua'i a'ë tayo yo'ose'ere, yëquë iti ñasicohua'i ña huë'ñana ca de'huañu'u cajë cayë. Jaje cajë caye pañë, yëquë cato Maija'quë ña huë'ñana cayë, Cristo acohua'i sëtë. Jaje pa'ina, si'aye yëquë caye cato, mësarü Maija'quë do'ijë joyo pa'iyë jerepa ñese mëi ja'ñere cöcañu'u cajë caye a'ë.

20 Jaje pa'iquëta'are ca'rayë, mësarute ñasi'i caquë sani tiñe pa'ijëna, ña quëquëyere cui'ne mësarupi yë'ëreje tiñe pa'ina, ñañere. Ca'rayë, te'e cuasaye peoquëna, pëtise'e, te'i payese'e, co'a cocase'e, yecohua'ire cue'cuyese'e, jerepa pa'i a'ë cuasayese'e, cui'ne coa co'a tiyapë pa'iyese'e pa'ima'quëni caquë.

21 Jaje pa'ina, cui'ne tijupë do'i ñasi'i caquë saquëna, yë'ë Diusupi huajëya'yë nëiñe nema'quëni mësarü yo'oyere ñaquëna, caquë ca'rayë. Ja maca mësarü tsoe huë'ña acohua'ipi tayojëta'a ti jeoma'pë, jai pai si'si yo'ojë coa nomiohua'ire cui'ne emëohua'ire yo'ojë pa'iyere, cui'ne ja'në yo'ojë séo mease'ere jeoma'pë pa'iyere, iño oema'quëni caquë ca'rayë.

Yëhuoye Cui'ne Pëpa Tëjyerepa

13

1 Iye do'i saise'e pa'ija'coa, yë'ë mësarute toasoñe acore do'i saico. Te'ire sañope coca caye pa'ito ne de'huaye pa'iji, cayaohua'i panita'a toasocohua'i, iti ñasicohua'ipi cajëna.

² Jaje pa'ina, tijupë yure ca coñë, so'ore pa'i. Yë'ë ja'në cayaye acore do'i saisi maca mésarure pana ñaquë case'eje ca coñë. Ja'në co'aye yo'ojë pa'isicohua'ire, cui'ne si'aohua'ire cayë. Yë'ëpi co'i cosiquë pani, mësaru tayoye coa ñahe pa'ija'quë a'ë.

³ Ja maca jaje yë'ëpi cani iñocuëna, mësaru asaja'cohua'i a'ë. Yë'ë caye cato Cristo case'e a'ë. Ja case'epi mësaruna tutu carajaiñe peoji, Cristo tuturepa quë'i coca'ë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are Cristore tutu peoquëre quëni huani jeoñeje huani jeohuë. Huani jeosicohua'ita'are Maija'quë tutupi huajëquëre papi pa'iji. Jaje pa'ina, cui'ne yëquëje i tutu peoquë pa'ise'e ayere conì pa'icohua'ije i ja're tsioni pa'i do'ire Maija'quë tutupi pa'ija'cohua'i a'ë, mësarute necaiyere cajë.

⁵ Mësaruja'a ñare pajë co'ye neñajë'ë, nuñerepa yëquë Maija'quë pa'ire paji cuasayere pa'iyë cajë. Neñajëna, Cristopi mësaru ja're conì pa'ima'quë pa'ito coa cacohua'i pa'iyë.

⁶ Jaje pa'ina, cuasayë, mësarupi neñasicohua'i pa'ijë, yëquëreje tayoma'pë de'oyerepa pa'icohua'i a'ë, asa ti'ajajë cajë uteyë.

⁷ Jaje pa'ina, mësarupi co'aye yo'oma'pë pa'ijajë cajë Maija'quëre secacaiyë, mësarute. Yëquëpi jerepa pa'iohua'ipi ne ti'ahuë cajë señe pañë. Coa ai jerepa yëquë cato, mësarupi de'oye yo'ojajë cajë señë. Yëquëpi tayose'eje pa'iohua'i ña cuañofoje.

⁸ Yëquë cato nuñerepa yo'oyere sañope yo'oma'cohua'i a'ë. Coa ai jerepa nuñerepa yo'oyere ñese cõcaicohua'i a'ë.

⁹ Jaje pa'ina, sihuayë, yëquëpi tutu peocohua'i pa'ijëna, mësarupi tutu quë'iohua'i pa'ito. Jaje pa'ina, mësaru de'ocohua'irepa pa'iyë ti'añere cajë, Maija'quëre si'anë secacajë pa'icohua'i a'ë.

¹⁰ Jaje pa'ina, yë'ë ja yë'ta'a mësaru quë'ro saima'në iye toya ja'hua toya saoyë, yë'ë mësaru quë'ro ti'asi maca, yë'ëre Ejaëpi mësarute nejoma'ë, joyo pa'iyere ñese mësarute meocajija'a tutu isise'epi, jëayerepa yë'ë cuañequërepa pa'i tutupi mësarute cayere coequë, jaje yo'oyë.

¹¹ De'oji, yure ca tējihuë. De'oye sihuajë pa'ijë'ë. Mësaru pa'iyepi de'ocohua'irepa pa'iyë ponëñere yo'ojë pa'ijë'ë, yë'ë case'ere pa'ijë'ë, cui'ne jo'cua de'oye sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, Maija'quë paire oiquëpi, cui'ne jo'cua de'oye pa'iyë isiquëpi mësaru ja're pasipi.

¹² Sa'ñe pëpajë sihuajë'ë, si'si peoyere papi.

¹³ Mësarute pëpa saoyë, si'aohua'i Maija'quë do'ijëpi.

¹⁴ De'oji. Mai Ejaë Jesucristo, coa isiyepi, Maija'quë mësarute oiyepi, cui'ne Maija'quë joyo si'anë mësaru ja're pa'iyepi, si'aohua'ire mësarute pa'ijaquë.

GÁLATAS

Pablo Toyase'e Galacia Sehuosicohua'ire

1 Yé'ère Pablöre paipi cani neni jêjo daosiquê peoyê. Coa Jesucristopi, cui'ne Diusu Maija'quêpi, Jesús ju'isiquêre huêosiquêpi jêjo daosiquê a'ê, cui'ne

2 si'aohua'i Maija'quê do'ijê yê'ê ja're iño pa'icohua'ije, mésarute yê'ê ja're toyayê, iye ja'hua sehuosicohua'i Galacia yeja pa'icohua'ina.

3 Diusu Maija'quêpi cui'ne Jesucristopi coní, mésaruna coa carajaiñere cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere isijajê. Jaje pa'ina,

4 yure mai co'a yeja pa'icohua'ini, huasosi'i caquê Jesucristo mai do'ire jucacaji'i, Maija'quê Diusu yêyepi.

5 Jaje pa'ina, Maija'quêse'ere de'oquêre pa'ni cajê sihuaye pa'iji. ¡Jaje pa'ijaquê!

Peoji, Yequê Huaso Coca

6 Cristo necai do'ipi Maija'quê mésarute soisicohua'ipi, yequê huaso cocare tui huêoni cuasama'topi Maija'quêre tuiye jeorena, ña quêquyê.

7 Nuñerepa cayê, mésarute yequê huaso coca ti peoji. Jaje peoquêta'are mésarute yecohua'ipi ca co'me huesoyê, Cristo huaso cocare tiñe ponañu'u cacohua'ipi.

8 Jaje pa'ina, huaso cocare yecohua'ipi tiñe quêacohua'i pani ti nejosicohua'i pa'ijajê. Yê'êpi tayo tiñe quêaquê pa'itoje nejoñe pa'iji. Panita'a huiñaê ma'têmo daisiquêpi tiñe quêaquê pa'ito ti nejoñe pa'iji.

9 Tsoe ja'nê mésarute case'ere ca coñê, yecohua'ipi mésaru du'ru macarepa huaso coca asani de'huase'eje pa'ye quêama'cohua'i pani ti nejosicohua'i pa'ijajê.

10 Jaje pa'ina, ¿yê'êni paipi de'oquê api, cajajê caquê yê'ê yo'oye? ¿Panita'a Maija'quêpi de'oji, cajuquê caquê yo'oye? Jaje pa'ina, yê'êpi paipi de'oquê api cajajê caquê yo'oyê pani Jesure necaquê peoyê.

Me De'o U'ni, Pablo Maija'quê Jêjo Saoquê

11 Yê'ê quêaye huaso coca paí cuasase'e pa'ima'ê pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quê do'ijê, mésarupi paí cuasaye a'ê cuasama'pê pa'ijê'ê caquê quêayê.

12 Jaje pa'ina, paipi yê'ère iye coca isima'pê paê'ê. Cui'ne paina ye'yema'ê paê'ê. Coa Jesucristopi yê'ère iye coca ta'ñe asaye necaji'i.

13 Ja yê'ta'a judío paí sehuoyere sehuoquê pa'inê, yê'êpi Maija'quêre sehuocohua'ire tunirojai nejo saosi'i caquê yo'ose'e asahuê, mésaru.

14 Jaje pa'ina, judío paí sehuoyere yê'ê jerepa ta'ñe asaquêpi yê'ê cajeohua'ire yê'ê ja'ye ometêca pacohua'ire têto saisiquê paê'ê, yê'ê aipê case'ere ai de'oye nuñerepa sehuoquê pacacaiquê paja'quê caquê pa'i do'ire.

15 Jaje pa'ita'are Diusupi ja yê'ère coama'nê sahuapi. Jaje pa'ina, ¡ai oiypipi soipi, yê'ère.

16 Yê'ère iñopi, ¡i mamaquêre yê'êpi judío peocohua'ire huaso coca quêajaquê caquê. Jaje yo'osi maca yecohua'ini seni asasi'i caquê yo'oye pahúê.

17 Cui'ne saima'ê paê'ê, Jerusalénna, Jesús tsoe jêjo daocohua'i ye'yayere ye'yesi'i ñasi'i caquê. Jaje yo'oma'ê, tsoe neñe peoyerepa Arabiana saê'ê. Saisiquêpi jeteyo'je Damascona co'ihuê.

18 Tres ometëca tēto sai maca Jerusalénna saë'è, Pedrore ñasi'i caquë. Sani j ja're coní quince mu'seña pëahuë.

19 Jaje pa'iquëta'are ñama'è paë'è, yecohua'ire Jesús jëjo saocohua'ire. Coa mai Èjaë yo'jei Jacobose'ere ñahuë.

20 Care payë, Maija'quë ña huë'ñana, më'ère yë'è iye toyaye nuñere pa'è.

21 Ja jeteyo'je saë'è, Siria yejana cui'ne Ciliciana.

22 Ja maca cato Cristore sehuocohua'i Judea yeja pa'icohua'i yë'ère pare ñama'cohua'ipi paë'è.

23 Coa yecohua'ipi "ja'në maire josa yo'oquë pa'isiquëpi yure Maija'quë pa'iji cuasayer quëaquë cu'iji. Ja'në nejo saosi'i caquë yo'oquë pa'isiquëpi cajë quëayese'e asacohua'i paë'è."

24 Jaje pa'ina, yë'ère de'oye yo'osi do'ire cuasajë Maija'quëre ai de'oji cajë sihuajë paë'è.

2

Yecohua'i Jesús Jëjo Saocohua'ipi Pablöre Sehuocaiyë

1 Catorce ometëca pa'i maca tñupë Jerusalénna sai Bernabére cui'ne Titore sahuë.

2 Jaro saë'è, Diusupi yeque yo'oyeque pa'iji caquë iñouna. Jaro Jerusalénre sehuocohua'i ëjaohua'ise'e tsi'sicohua'ipi paë'è. Pa'ijëna, yë'è judío pai peocohua'ire huaso coca quëayer quëahuë, jaohua'ipi asacatena, yë'è nese'epi cui'ne yë'è ja neñepi do'i quë'yerepa pa'ijajë caquë.

3 Cui'ne Tito judío peoquëpi yë'è ja're coní pa'iquëreje ca'ni tëaye pa'iji cajë cuañeñeje peopi.

4 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë a'è cacohua'ita'a coa cacohua'ijë paë'è, yëquë ja're coní yahue cacasicohua'ipi. Jaohua'ipi ca'ni tëaye pa'iji cahuë. Icohua'i cato Cristo Jesure tsioni mai de'oye pa'iyere ñani tñupë judío pai yo'oyena cuañese'e jo'yaohua'i pa'iyena ponañu'u cajë cacasicohua'i paë'è.

5 Jaje pa'iquëta'are tñiohua'i caye asacaiye pahüë, mësarupi nuñerepa huaso cocare de'oyerepa pajë pa'ijajë cajë.

6 Huajëye yo'o ja'ñe quëaye pahüë, yo'o ja'ñere quëacohua'ijë. Èjaohua'ire pa'è, cuasama'è pa'iyë, jaohua'ipi ëjaohua'i pa'itoje. Maija'quë cato si'aohua'ire cui'ne pa'iohua'ire ñaquë api.

7 Huajëye yo'o ja'ñere quëa'ñe pa'iohua'ita'a judío pai peocohua'ire quëaja'quëre Maija'quëpi yë'ère cuañe nëosiquë api, Pedrore judío paire quëaja'quëre cuañe nëose'eje pa'ye, cajë asahuë.

8 Jaje pa'ina, Maija'quë Pedrore judío paire quëaja'quëre jëjo saokuëpi, yë'ëreje judío pai peocohua'ire quëaja'quëre jëjo saopi.

9 Jaje pa'ina, Jacobo, Pedro cui'ne Juan sehuosicohua'i ëjaohua'ire pa'è cajë ñajëna, pa'icohua'ire papi ñani Maija'quëpi ja yo'o ja'ñe mësarute isipi, cajë jëtëpi yë'ère cui'ne Bernabére tseani pëpahuë. Jaje yo'ojë iñohuë, te'e cajeohua'i pa'iyë. Cui'ne ja maca de'oji cahuë, mësarupi sani judío peocohua'ire quëajëna, yëquëpi judío paire quëaye.

10 Coa iyese'ere cuañehuë, co'amaña peocohua'ire cuasacaijë'è cajë. Yë'è ñare paquë nesi'i caquë yo'oquë pa'iyere cuañehuë.

Antioquia Daripëna Pablopí Pedro Tayoyere Yëhuose'e

11 Pedropi Antioquia daripëna daisi maca te'e tsiarepa ñaquë yëhuohuë, ipi tayosiquë pa'iquëna.

12 Jaje yo'oquë du'ru macarepa judío pai peocohua'i ja're aji'i, Jacobo ja're pa'isicohua'i ja títama'në. Títasi maca aisiquëpi jaohua'i ja're aïne jeoni cui'ne tsioyeje paquë yo'opi, ca'ni tēaye pa'iji cacohua'i acohua'ini ca'raquë.

13 Ja maca jaje yo'oquëna, ñajë judío pai sehuosicohua'ije Pedro ca'raquë yo'oyena ñani cui'ne yo'ohuë. Yo'ojëna, Bernabéje cui'na ca'raquë yo'opi, jaohua'i yo'oyere ña do'ire.

14 Jaje nuñerepa huaso coca ye'yayeje pa'ye yo'oma'ëna, yë'ëpi ñani si'ahua'i tsi'si sitona si'ahua'i asajëna, Pedroro cahuë: Më'ë judío paita'a judío peocohua'i ja're paë'ë, judío pa'iyepi pa'ima'ë. Jaje pa'iquëta'are ¿me nesi'quë judío peocohua'ire judío pai pa'iyeye pa'ijë'ë cuañëquë'ni?

Si'ahua'i Maija'quëre Cuasayepi Huasosicohua'i De'oye

15 Mai cato tsi'nëna judío paire pa'ë. Co'acohua'i judío pai peocohua'i pa'iyeye pañë.

16 Jaje pa'iquëta'are, mai nuñe pa'icohua'irepa pa'iyeye tì'añe peoji, Moisés cuañese'ere yo'ojë. Coa Jesucristore ire pare cuasayepi tì'añe pa'iji, nuñe pa'icohua'i pa'iyeye. Jaje pa'ina, yëquëje Jesucristoni ire papi cajë asahuë. Cristore ire pare cuasayeja'a nuñe pa'icohua'i pa'iyeye tì'ahuë. Jaje pa'ina, cuañese'ere yo'ojë nuñe pa'icohua'i pa'iyeye tì'añe peoji.

17 Cristona ponëni, i nuñe pa'iyere pañu'u cajë yo'ojë judío peocohua'ije pa'iohua'i, co'acohua'i pa'iyeye asa tì'añë. ¿Jaje pa'ito Jesupi maire co'a de'osicohua'i pa'iyeye nei? Papi, jaje neñe.

18 Jaje pa'ina, cuañese'ere ne tì'ajë, huaso cuañoñe pa'iji caquë ye'yasiquëpi, ja ye'yayere jeosiquëpi tìjupë cui'nare ye'yaquë pani cuañese'ere sañope do'i quë'i de'oji.

19 Jaje pa'ina, yë'ë, cuañese'e yo'oyere jeosiquëpi ju'isiquëje pa'i pa'iyë, Maija'quëni pacacasi'i caquë.

20 Cristo ja're que cuañosiquëpi pa'iyë. Ja yë'ta'a huajëquëpi pa'iyë, Cristopi yë'ëni pa'i do'ipi. Yë'ëpi pa'iyeye pañë. Jaje pa'ina, iye capë huajëquë pa'iyeye cato Maija'quë mamaquëni yë'ëre oi jucacai isiquëni de'hue yë'ëre ñacaija'quë api cuasaquëpi pa'iyë.

21 Jaje pa'ina, Maija'quë paire oi yo'ose'ere tirona oañe pañë. Cuañese'e cayere sehuojë yo'oyepi nuñe pa'icohua'i tì'añe pa'ito, Cristo ju'ise'epi do'i peoye patira'pi.

3

Paire Cuañëñe Panita'a Maija'quë Pa'iji Cuasaye

1 Ina, Gálatas pai airepa huesëohua'i a'ë, mësaruru. ¿Nepi mësarute co'a de'huare'ni, nuñerepa cocare sehuoma'pë pa'ijja'cohua'ire? Mësaruru ña hue'ñana de'oye iñojë quëahuë, Jesús que cuañosiquë ayere.

2 Jaje pa'ina, iyere seina, quëajë'ë: ¿Maija'quë joyo mësarute isi, Moisés cuañese'ere yo'o do'ire, panita'a, Jesure ire pare cuasa do'ire isipi?

3 ¿Airepa huesëohua'ini mësaruru, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ne huëosicohua'ipi, yure cato pai tutupi nuñerepa pa'iyeye ne tì'añu'u cuasacohua'i?

4 ¿Mësaruru jaiye ai yo'oyepi coa pa'iyeye? Ja ai yo'oyepi a'ri maña ye'yajajë caquë oiyë.

5 Maija'quëpi i joyore mësaruna isini, pai yo'o tì'a ma'ñere mësaruru ja're yo'oni, ¿ique do'ire yo'oquë'ni? ¿Mësarupi cuañese'e cayere sehua' do'ire yo'oquë? Pani, mësarupi Maija'quë coca nuñere pa'ë cuasa do'ire yo'oji.

6 Abrahampi Maija'quë pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi ite capi, nuñe pa'iquë api.

7 Jaje pa'ina, Abraham cuasase'eje pa'ye cuasaye pacohua'ipi Abraham tsëcapë acohua'i a'ë.

8 Judío pai peocohua'ire necaiquëre pare cuasayeja'a nuñe pa'icohua'ire neñe pa'iji cuasa nëopi, Maija'quë. Ja yë'ta'a i toya pëpëna toyama'në Maija'quëpi Abrahamre ja de'o cocare quëapi: "Si'a pai sihuaja'cohua'ire de'oye necaija'quë a'ë, më'ëja'a."

9 Abraham jare sihuacohua'ire nesicohua'ipi pa'iyë, i cuasase'eje necaiquëre pare cuasacohua'ije.

10 Si'aohua'i cuañese'ena quëco pacohua'i cato nejo cuañoñere pa'iyë. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Cuañe toya pëpë cayeje si'anë yo'o ti'ama'cohua'i cato nejosicohua'i a'ë."

11 Tiñarepa quëaji. Jaje pa'iyë sëte te'ije cuañese'e cayere yo'osi do'ipi, nuñe pa'i pa'iyë ti'añe peoji. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Nuñe pa'i cato Maija'quëre necaiquëre pare asa do'ipi pa'ija'quë api."

12 Jaje pa'iquëta'are Moisés cuañese'e cato caji: "Si'aye cuañese'e cayeje yo'o ti'acquëpi, iti yo'o ti'a do'ija'a pa'ija'quë api." Jaje pa'ina, Moisés cuañese'e cato necaiquëre papi asaye peoye a'ë.

13 Cuañese'e cayere si'a yë'quë maca yo'oma'cohua'ipi nejosicohua'i pa'ijëna, Cristopi maire huasopi. Ja do'ire co'acquëje pa'i de'opi, mai do'ire. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Soquë sarahuana sëa deosiquë cato co'acquë api."

14 Si'aye Abrahamre Maija'quë ca nëose'ere judío peocohua'ije paja'cohua'i a'ë caquë Jesupi soquë sarahuana jucacaji'i. Jaje pa'ina, i ca nëose'ere i joyore isiye pa'iji, si'aohua'ire Jesucristore de'hue neja'quë api, asajë pa'icohua'ire.

Cuañese'e Panita'a Ca Nëose'e

15 Maija'quë do'ijë, mësarute pai ca nëoni yo'oyena quëaquë iñosi'i: Ñajë'ë, paipi yëni yequëna co'amañare isisi'i ca nëoni toya nëo huesose'e, yecohua'ipi nejocaiye peoji, caji.

16 De'oji jaje cui'ne yure Maija'quëpi Abrahamre cui'ne i tsëcapë aquëna ca nëopi. Jaje pa'ina, toyase'e më'ë tsëcapë cama'ë pa'iji, ja'i paire cayeje, coa te'ire caji më tsëcapë aquëna. I ca nëosiquë cato Cristo api.

17 Jaje cani cayë: Maija'quëpi Abrahamre ca nëoni ti jaje yo'o ja'ñere ca huesopi, caquë. Jaje pa'i do'ire Moisés cuañese'e jeteyo'je cuatro ciento treinta ometëca pa'i maca huëose'epi Maija'quë ca nëose'ere do'i peoye neni nejoñe peoji.

18 Jaje pa'ina, Maija'quëpi coa isisi'i Abrahamre ca nëopi. Jaje pa'iquëta'are Moisés cuañese'ere yo'ojë ti'añe pani Maija'quë coa isisi'i ca nëose'e peora'pi.

19 Jaje pa'ito, ¿iquere cocai Moisés cuañese'e pa'iquë'ni? Ja cato Maija'quë yëyere pai tayose'ere iño ja'ñepi pa'iji. Jaje pa'ina, Abraham tsëcapë aquë, i ca nëosiquë Cristo dai macaja'a ja cuañese'e yo'oye paji'i. Cuañese'e cato Maija'quëpi huiñaohua'ina caëna, jaohua'ipi Moisésre isihuë, paina isicaija'quë. Isirena, Moiséspi iti yo'o ja'ñe paire quëapi.

20 Jaje pa'iquëta'are yure cato coa Maija'quëse'e te'i pa'iji iti yo'oquë peoji, iti se quëacaiquëje.

Iti Cuañeñe Do'i Quë'ye

21 ¿Jaje pa'ito Moisés cuañese'epi Maija'quë ca nëose'ere sañope caye pa'iquë? Pani. Jaje pa'ina, cuañese'e yo'oyepi Maija'quë cajeohua'i pa'iyë

tí'añe pa'ito, ja cuañeñere sehuojë yo'o do'i tí'ara'huë, nuñe pa'icohua'i pa'iyë.

²² Jaje pa'iquëta'are yure cato Maija'quë toya pëpë caji: cuañese'e tayo yo'o do'ire co'ayepi si'a pa'i tseasicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, jare Jesucristoni necaiquë apí cuasasicohua'ipi de'hue Maija'quë ca neose'e paye pa'iji.

²³ Ja yë'ta'a Cristore necaiquëre pare cuasaye tí'ama'në cuañese'epi maire co'aye yo'oma'cohua'ini caquë cose'eje pa'ye ñacaiye paji'i. Jaje pa'ina, cosicohua'ipi utejë paë'ë, iye cuasayere iñoñe pa'i macana.

²⁴ Tsire ñacaiyeje maire cuañese'epi ñacai ye'yaquë paji'i, Cristona saja'quë. Saëna, Cristoni ire pare cuasani nuñe pa'icohua'i pa'iyë tí'ajajë caquë, yo'opi.

²⁵ Ja pa'ina, yure necaiquëre cuasaye daisi maca cuañese'epi maire necaiye peoji.

²⁶ Jaje pa'ina, mësaru si'aohua'i Maija'quë mamajë a'ë, Cristore necaiquëre pare cuasa do'ipi.

²⁷ Cristo do'ire oco do cuañosicohua'i cato, Cristo ayere suñasicohua'ipi pa'iyë, ije pa'iohua'i de'ojëna.

²⁸ Jaje pa'ina, peoyë, judío pa'i. Peoyë, griego pa'i. Peoyë, jo'ya nesicohua'i. Peoyë, coa pa'icohua'i. Peoyë, ëmë. Peoyë, nomio. Jaje pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'icohua'ipi te'ije pa'iohua'i pa'iyë.

²⁹ Jaje pa'ina, mësarupi Cristo tsecohua'i pani Abraham tsëcapë acohua'i pa'iyë, Maija'quë ite isisi'i ca neose'ere paja'cohua'ipi.

4

¹ Pëca ja'quë co'amaña si'aye paja'quëta'a tsihua'ë pani jo'yaëje pa'i pa'iji, si'a co'amaña paja'quëta'a.

² Jaje pa'ina, yecohua'ipi ite ñacaijë pa'iyë, i ne'ñe pa'yere. Ñacaijë pa'ijëna, pëca ja'quëpi yureta'a ai de'o tējipi caquë ina si'aye co'amaña isi macaja'a.

³ Jaje pa'ye maije tsije pa'iohua'i pa'i maca iye yeja cuañe tutupi jo'ya nesicohua'ire papi, maire.

⁴ Jaje paquëna, iti yo'o maca tí'aëna, Diusupi i mamaquëre jëjo daopi. Judío paije pa'i daji'i, nomiona ai de'osiquëpi, Moisés cuañese'ere si'aye yo'oja'quëpi daji'i.

⁵ Jaje daji'i, ja cuañeñe yo'ojë pa'icohua'ini maire huasosi'i caquë Maija'quëpi i yëhuiohua'ire pajaquë caquë.

⁶ Jaje pa'ina, mësarupi tsoe i mamajë a'ë cajë asayere iñosi'i caquë Maija'quëpi i mamaquë joyore jëjo daopi, mësaru joñoana. Ja joyo pa do'ire cayë, mai: "yë'ë Ja'quë."

⁷ Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquë a'ë, më'ë, jo'yaë peoye. Jaje i mamaquë pa'i do'ire Maija'quëpi i yëyepi isija'quë apí, i ca neosi co'amaña.

Pablopi Ai Co'a Ju'i Pa'ise'e Maija'quëre Sehuocohua'ire

⁸ Ja yë'ta'a Maija'quëre asama'në, mësaru yeque diusuohua'i pa'i nese'le jo'ya nesicohua'ipi paë'ë. Pa'ijëta'a nuñerepa yeque diusuohua'i peoyë.

⁹ Jaje pa'isicohua'ita'a yureta'a asare payë, Diusuni. Ai tíña casi'i, Diusupi mësarute i tsecohua'ire ñaji. Jaje pa'ito ¿me neni cui'naohua'ipi tutu peoyere cui'ne teaye pa'yere cuasa cojë, sehuocaijë jo'ya ne cuañoñe yëye'ni?

¹⁰ Mësaru ja yë'ta'a Maija'quë yëyere yo'o tí'aja'cohua'i a'ë cuasajë judío pa'i yo'oyere mu'se de'huajë, ñañëohua'ire cui'ne ometëcare yo'oyë.

¹¹ Jaje yo'ojëna, yë'ë ca'rayë, mësarute ai yo'oquë quëase'epi coa yo'ose'le pa'ima'quëni caquë.

12 Maija'quë do'lijë señë, mësarute. Yë'ëje pa'iohua'i de'ojë'ë, jo'yaohua'i peocohua'i, yë'ë je'quë mësaruje pa'i de'ohuë, judío pai cuañeñe peoquë. Yë'ëre mësaru ti co'aye yo'oma'cohua'i a'ë.

13 Tsoe mësarupi asayë, yë'ë ju'i dahuë peoto quëaye pa'ñe pa'ipi mësarute de'lo coca quëahuë, yë'ë du'ru macarepa mësarute quëacore.

14 Yë'ë ju'i dahuë cato yë'ëre neñañe paji'i. Pa'ina, mësaru ja ju'i dahuëre yë'ëre coejë eto saoye pahuë. Pajë coa ai jerepa Maija'quë huiñaëre necaiyeje panita'a jare Jesucristopi daquëna, necaiyeje pa'yerepa yo'ohuë, mësaru.

15 Jaje pa'ina, mësarute cayë, ¿me nei'ni, mësaru sihuajë pa'ise'e, mësaru de'oye yo'ose'ere yë'ë cocaiye paye? Nuñerepa cayë, mësaru dutaco pa'ito, mësaru ñacore dutani yë'ëre isira'huë, yë'ëre ai oi do'ire.

16 ¿Jaje yë'ë nuñerepa cocare mësarute casi do'ire mësarute sañope yo'oquë de'ore? Pani.

17 Jaohua'i mësarute, ai de'oye ñacañu'u cajë yo'ojëta'a co'aye cuasajë yo'oyë. Iohua'i yëye cato mësarupi yëquë ja're pa'isicohua'ini, tjo'hua'ire neñu'u cuasaye a'ë, jeteyo'je mësarupi johua'ise'ere de'oye necaijë pa'ijajë cuasajë yo'oye a'ë.

18 Jaje pa'ina, yecohua'ire de'oye cuasajë, mai yëyeje yo'ojajë cajë ñacaiye de'oye a'ë. Jaje pa'ina, yë'ë mësaru ja're pa'i macase'e yecohua'ipi de'oye yo'ojë, si'anë jajese'e de'oye yo'oto de'oji, yë'ë peo macaje.

19 Jaje pa'ina, yë'ë mamajë, Cristo mësarute ije pa'iohua'ire de'o macaja'a mësaruni ai cuasaquë, nomio tsj coa huëoni a'si ju'iñeje pa'ye ai yo'oquë pa'iquë a'ë, tijupë.

20 Yurepi merepa yë'ë jarote mësaru ja're patira'ye yeque maña quëaja'quëpi. Jaje pa'ina, mësarute me cayë'ni caquë co'a ju'iñë.

Agar Cui'ne Zara Iñoñere Quëaye

21 Moisés cuañese'ere sehuocañu'u cuasacohua'ipi cajë'ë: ¿Mësarupi cuañese'e cayere asajë pa'icohua'i a'ni?

22 Ñeje toyase' caji: Caya mamajë Abraham papi, te'ire i jo'yaona, yequëni i ñejore pana papi, jo'yoa peocona.

23 I jo'yaona ai de'huasiquë cato iye yeja pai yo'ojë payepi parena, coasiquë paji'i. Ñejorepa mamaquë cato, Maija'quë ca nëose'epi t'a ja'ñere coasiquë paji'i.

24 Iye caya nomiohua'i iñoñë, Maija'quë maire cayaye cuasa nëose'ere. Jaje pa'ina, iye ai cuasajë asaye paji: Agar, Abraham jo'yaopi Arabia quë'ro acore Sinaí cutihuë ayere iñooco, judío paire, Maija'quë cuañeñe isisi pa'i sito. Iye cuasa nëose'e acohua'i cato jo'yaohua'i pa'ija'cohua'ipi coa cuañeñë.

25 Agar cato Sinaí cutihuëre iñooco, Arabia yeja pa'iconi, yure pa'i Jerusalénre. Ja daripë cato si'a io mamajë coní cuañese'epi jo'ya ne cuañosicopi pa'ico.

26 Jaje pa'iquëta'are, ma'tëmo Jerusalén cato jo'yoa peoco. Jaje pa'ina, mai io mamajë a'ë.

27 Jaje pa'ina, toyase'e caji: Sihujë'ë, carao, mamajëre peocopi. Sihuaço cuijë'ë, tsj coaco a'si ju'iñe asama'copi. Jaje pa'ina, jeco cuañosicopi jai paire mamajëre paja'coa, ëjere pacore jerepa.

28 Maija'quë do'lijë, mësaru Isaacje pa'iohua'i a'ë, Diusu ca nëosi mamajë a'ë.

29 Jaje pa'iquëta'are pai yëyepi ai de'huasiquëpi tsoe huë'ña, Maija'quë joyopi yo'oquëna, ai de'osiquëre josa yo'ose'eje pa'ye maire josa yo'oye pa'iji.

³⁰ Jaje pa'iquëta'are toyase'e ñeje caji: Eto saojë'ë, jo'yaore, cui'ne io mamaquëre. Jo'yao mamaquë ja're te'e jo'yao peoco mamaquë co'amaña paye peoji.

³¹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë jo'yao mamajëje pa'iohua'i peoyë, mai. Jo'yao peoco mamajëje pa'iohua'i a'ë.

5

Nuñerepa Jo'yaohua'i Peocohua'i

¹ Jo'yaohua'i peocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë caquë Cristopi sai de'huapi. Jaje pa'ie sête jo'yaohua'i peocohua'i pa'iyere pa'ijë'ë, cui'naohua'ipi cuañese'ere neñu'u cajë yo'ojë jo'yaohua'i pa'iyena ponëma'pë pa'ijë'ë.

² Asajë'ë, yë'ë Pablopi cayë, mësarute. Mësarupi ca'ni tēyaye pa'iji cajë yo'ocohua'i pa'ito, Cristo yo'o do'i mësarute çocaiye peoji.

³ Tijupë ca coñe yëyë, ca'nihuë tēa cuañosiquë pani si'aye Moisés cuañese'le cayere yo'oye pa'iji.

⁴ Jaje pa'ina, mësaru Moisés cuañese'ere, nuñe pa'icohua'i de'oñu'u cajë, yo'ojë pa'icohua'ipi, Cristore hua saijë cui'ne Maija'quë mësarute oiye yo'oyere peocohua'i de'ohuë.

⁵ Jaje pa'ina, mai cato Maija'quë joyoja'a Maija'quë maire necai ja'ñere cuasa do'ipi uteyë, nuñerepa de'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cajë.

⁶ Jaje pa'ina, maipi Cristo Jesús ja're tsiõni pa'ito ca'ni tēyaye cui'ne pañe çocaiye peoye a'ë. Jaje pa'ina, maipi necaiquëre pare ite cuasajëna, ja cuasayepi paire oicohua'ire necaina, pa'ie a'ë, do'i quë'yë.

⁷ Mësaru de'oye yo'ojë pa'ë. Jaje pa'isicohua'ire nepi mësarute nuñerepa cocare yo'oma'pë ca tatore'ni?

⁸ Ja caye cato Maija'quë mësarute soisiquë tse peoji.

⁹ Jaje pa'ina, case'e pa'iji, a'ri o'sa sēpēpi huajëcona co'merena si'a sēpē o'sa hueseyëje pa'iji.

¹⁰ Jaje pa'ina, Ejaëpi mësarute çocaina, tiñe pa'ye cuasaye paja'cohua'i a'ë cuasayë. Jaje pa'iquëta'are mësarute josa ca co'me huesoquëre cato Maija'quëpi si'seja'quë api, iquei pa'itoje.

¹¹ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, yë'ëpi ja yë'ta'a ca'ni tēyayere pa'iji ye'yaquë pa'ito, judío pa'i huajo yëye para'huë. Jaje yo'oye pani Cristo cruz ju'isi cocapi sañope johua'ire yo'oye peora'pi.

¹² Mësarute josa ca co'me huesorojaicohua'ipi, johua'ija'a co'ye te'ere papi peo hue'ña tēasicohua'i pa'itota'a de'oji!

¹³ Mësaru cato Maija'quë do'ijë jo'ya nesicohua'i peoyë. Coa de'oye pa'ija'cohua'ini soisicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ëseye peo do'ire çapë yëyere yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa paire oijë, sa'ñe de'oye necaijë pa'ijë'ë.

¹⁴ Jaje pa'ina, si'aye Moisés cuañese'le iye cayena tomeji: "Më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye oijë'ë, yecohua'i." Ja cayere yo'oni si'aye cuañese'ere sehua ti'añë.

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are mësarupi sa'ñe se co'aye cajë cui'ne sa'ñe cue'cuejë yo'oni, sa'ñe ani hueseyëje pa'ye yo'ojë carajajia'cohua'i a'ë, de'hua ñajë pa'ijë'ë.

Çapë Yëye Cui'ne Maija'quë Joyo Pa'iyë

¹⁶ Cayë, mësarute. Maija'quë joyo cuayepi pa'ijë'ë. Jaje pa'ijë mësaru çapë yëye yo'oye paja'cohua'i a'ë.

¹⁷ Jaje pa'ina, paise'e yëyepi Maija'quë joyo yëyere sañope yo'oji. Yo'oquëna, cui'ne Maija'quë joyopi sañope yo'oji, capë yëyere. Jaje sa'ñe yo'o do'ire mësaru yëye yo'o t'i'añe peoji.

¹⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi mësarute cuaquë pa'ito, mësaru ja maca cuañese'ere sehuocajjè pa'iyë paja'cohua' i a'ë.

¹⁹ Huesëma'pë a'jiñe ñañe pa'iji, iti yo'oyena, pai co'aye yëyere yo'ocohua'ire. Jaohua'ipi ñeje pa'iyë, huejama'cohua'ipi coa parojaicohua' i pa'iyë. Tsi'sire yo'ocohua'ipi cui'ne co'ayena sëo measicohua' i pa'iyë.

²⁰ De'huase'ere Maija'quë api cajë secohua'ipi cui'ne dahuë necohua' i pa'iyë. Paire coecohua'ipi te'e cuasama'cohua'ipi cui'ne iohua' i yëyese'e yo'ojajë ësecohua' i cajë pa'iyë. Esa pëtitecohua' i pa'iyë, yecohua'ipi ti cuasama'cohua'ipi ¿nepi ai jerepa de'oye neñe'ni? cajë yo'ocohua' i pa'iyë. Tjohua' i a'ë cajë tsëcapëase'e huasicohua' i pa'iyë.

²¹ Co'amañare ëa ñajë pëti ëaye cuasacohua' i pa'iyë. Paire huani jecohua' i pa'iyë. Cono cupeohua' i pa'iyë, cui'ne jai aohua'ipi jaiye yequeje co'aye yo'ocohua' i pa'iyë. Ja'në case'ere mësarute cayë. Jaje pa'ye yo'ocohua' i cato, Diusu cuañe te'te pa'iyë ti peoji.

²² Jaje pa'iquëta'are, Maija'quë joyo maina neñe iye a'ë: Paire oiye, sihuaye, jo'cua de'oye pa'iyë, yo'o jujama'pë quëcojë yo'oye, yecohua'ire coa ñama'pë de'oye necaiye, de'oye yo'ocaiye, ca nëose'ere de'hue ne t'i'añe,

²³ jerepa pa' i a'ë cuasa ma'ñe, cui'ne i yëyere co'ye quëco t'i'añe. Jaje pa'iyë cato cuañese'epi sañope yo'oye ti peoji.

²⁴ Jaje pa'ina, Jesucristo tsecohua' i cato ai huanou, co'a ëmë ja're te'e i ëa ñaquë pasi' i caquë pa'ise'e, cui'ne co'aye yëse'e coní quë jeosicohua' i a'ë.

²⁵ Jaje pa'ina, yure Maija'quë joyo pa'iyepi pa'ini, ina isiñu'u mai pa'iyëje, jpi cuaja'quëre.

²⁶ Jaje pa'ina, jerepa pa'iohua' i a'ë cuasaye pañu'u, cui'ne ¿nepi jerepa de'oye yo'oye'ni? cuasayeje pañu'u, cui'ne mai acohua' i de'oye yo'oyere ëa ñajë, sa'ñe pëti ëaye ñañeje pañu'u.

6

Sa'ñe Coçaijë'ë

¹ Maija'quë do'ijë, yecohua'ipi co'aye yo'ojë co'a de'osicohua' i pa'ito, mësaru Maija'quë joyopi cuaquëna, pa'icohua'ipi coçaijë'ë, cui'naohua'ipi huëija'cohua'ire. Coçaicohua' i pani jerepa pa' i a'ë cuasama'pë coçaijë'ë. Yo'ojë iti coçaisicohua'ipi cui'ne pa'yena yo'ojë co'a de'oye. Jaje pa' i do'ire pai ñape co'ye mësaru pa'iyere ñajë'ë.

² Mësaru acohua' i ai yo'ojë pa'icohua'ire coçaijë'ë. Jaje yo'ojë Jesucristo cuañese'ere ne t'i'aja'cohua' i a'ë.

³ Teaye pa' i macata'a, de'hue yë'ëpi jerepa pa' i a'ë cuasani co'ye jja'a coso huesëji.

⁴ Jaje pa'iquëta'a coa ai jerepa pai ñape ñañe pa'iji, me yë'ë pa'iyë'ni cajë. Si'anë jajë neñañe pa'iji, më pa'iyere. Neñaëna, de'oye yo'oyepi pa'ina, ja yo'ose'ere sihuaye pa'iji. Pani yecohua' i pa'iyena cuëcue ñani.

⁵ Jaje pa'ina, te'ohua'ise'e yo'oye pa'iji, iohua' i ayere.

⁶ Maija'quë coca yo'o ja'ñe ye'ya cuañoquëpi, jte ye'yaquëre i de'oye payepi coçaiye pa'iji.

⁷ Co'ye cosoma'pë pa'ijë'ë. Maija'quëre ti coso t'i'añe peoji, ñama'ë pa'ija'quë api cajë. Jaje pa'ina, pai ñape tase'ere quëquëna tëaye pa'iji.

⁸ Jaje pa'ina, paipi i capë yëyere yo'osiquë pani co'ayere tasi do'ire ju'iñere tēaye pa'iji. Jaje cui'ne Maija'quë joyo yëyere yo'osiquë pani de'oyere tasi do'ire ti pani huesëyere tēaye pa'iji, Maija'quë isiyere.

⁹ Jaje pa'iyē sēte, jē'joye peoyerepa de'oyere yo'ojē pañu'u. Jaje pa'ina, maipi yo'o jujama'cohua'i pani tēaja'cohua'i a'ë, ja pa'iyere, iti mu'se tī'aëna.

¹⁰ Jaje pa'i do'ire de'oye yo'o'ñe pa'i sa'rore pa'ito coa ñama'pë si'ahua'ire de'oye necañu'u, mai ai cuasaye ja'ye. Cui'ne ai jerepa de'oye necañu'u, Jesucristore cuasacohua'ire.

Yëhuoye Cui'ne Tëjyerepa Pëpaye

¹¹ Yure yë'ë jëtëre papi jai toya toyayë, mësarupi ñajë'ë caquë.

¹² Mësarute ca'ni tēaye pa'iji cajë ye'yacohua'i cato, paipi de'oye caja'cohua'i a'ë cajë yo'oyë, cui'ne Cristo cruz ju'ise'e ayere quëama'cohua'ipi josa yo'oma'cohua'ini cajë ca'rajë.

¹³ Jaje ca'ni tēaye yo'ocohua'ita'a cuañese'e cayere si'aye yo'o tī'ama'cohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ita'a mësarupi, mësaru capëre tēani hue'ejëna, sihuaja'cohua'i a'ë yëquë jerepa pa'iohua'i a'ë cajë mësarupi iohua'i case'ere sehuocai do'ire.

¹⁴ Jaje pa'ina, yë'ë cato mai Ëjaë Jesucristo cruz ju'ise'ere sihuaquë quëayë. Cristo cruz ju'isi do'ipi yë'ëre iye yejapi tutu de pase'e juni huesëpi. Ju'ina, yë'ëpi iye yeja yëye ayere yo'oma'quë de'ohuë, ju'isiquëje pa'i.

¹⁵ Cristo Jesús ja're tsioni pa'icohua'ire cato ca'ni tēasicohua'i pa'iyē, panita'a pa'cohua'i pa'iyē coçaiye peoji. Iti do'i quë'yerepa cato maipi huajë pai ponëni pa'iyē a'ë.

¹⁶ Si'ahua'i jaje yo'ojë pa'icohua'ire Maija'quë oi teaye necaise'ere cui'ne jo'cua de'oye pa'iyē isiquëna, de'oye pa'ijë'ë, jaje yo'ocohua'ipi, Maija'quë paipi.

¹⁷ Iye macapi jerepa cato yë'ëre josa yo'oma'pë pa'ijë'ë, tsoe mësarupi ñañë, nuñerepa Jesús jo'yaërepa pa'iyere iñoquë, yë'ë capëre a'si ja'juse'e hue'equëna.

¹⁸ Maija'quë do'ijë, mësarute si'aohua'ire mai Ëjaë Jesucristopi de'oye pa'iyē, isijaquë. Jaje pa'ijaquë.

EFESIOS

Pablo Toyase'e Efesios Sehuosicohua'ina

¹ Yë'è Pablo Maija'quë yëë do'ire Jesucristo jo'yaë pa'iyë, cayë ñeje, ipi jëjo daosiquë a'ë caquë. Toyayë, iye toya ja'hua Maija'quë acohua'ina, cui'ne Jesucristore sehuocohua'ina caquë, Efeso pa'icohua'ina.

² Maija'quëpi i jo'cua de'oye pa'iyë isiquëna, cui'ne Ëjaë Jesucristopi ñacaina, de'oye pa'ijë'ë.

Maire Isise'e Cristo Do'ipi

³ De'okuëre pa'ni cañu'u, Diusure, mai Ëjaë Jesucristo pëca ja'quëre, Maipi Cristo ja're conì tsioni pa'i do'ire, si'aye Maija'quë cuañe tē'te aye joyo pa'iyë isiquëre.

⁴ Diusupi maire ja yë'ta'a yeja de'huama'në Cristo do'ija'a ai oi sahuapi, i ña hue'ñana ina isisicohua'ipi si'si tē'ñaje peocohua'ipi pa'ijajë caquë.

⁵ Jaje pa'ina, ipi ai oi jaje yo'osi'i cuasa nëose'eje pa'ye yo'okuë Jesucristo do'ija'a i mamajëre coa huerosicohua'ire nepi, maire.

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quë maire ai de'oyerepa yo'ocaise'ere cuasajë si-huañu'u. I oi mamaquëre pana tsioni pa'i do'ire de'oyerepa maire necaisiquëre.

⁷ I ai oi do'ire Diusupi maire i mamaquë tsie nejosi do'ipi mai co'aye yo'ose'ere sai de'huacai huasopi.

⁸ Jaje pa'ina, Maija'quëpi si'aye mai carajañere i tã'ñe asayepi cui'ne maire oye yo'oyepi maire isipi.

⁹ Isini maire ise'e jaje yo'osi'i cuasa nëoquë pa'ise'ere, i yahuese'ere asa tã'añe necaji'i.

¹⁰ Jaje pa'ina, iti cuasa nëose'eje pa'ye si'aye yo'o tã'aja'quë api, Diusupi iti yo'o maca tã'asi maca. Ja maca Diusupi si'a co'amaña ma'tëmo pa'iyë, cui'ne yeja pa'iyë, te'ona tsioja'quë api, Cristopi meñe cuañequë pa'ijaquë caquë.

¹¹ Cristo ja're tsioni pa'i do'ire i co'amaña i ja're conì huero pajajë caquë tsoe hue'ñana Diusupi maire i tsecohua'ire paja'quë a'ë cuasa nëopi, i yëyeje pa'ye si'aye ite de'oye ña cuañoñese'e yo'okuëpi. Jaje nepi.

¹² Nequëpi maire sahua nëopi, Cristore du'ru macarepa necaiquë api cuasasicohua'ipi Maija'quë ai jerepa pa'i pa'iyere sihuajë pa'ijajë caquë.

¹³ Jaje pa'ina, de'o coca mësarute huasoyere nuñerepa cocare asa maca tsoe mësarun Cristo ja're tsiosicohua'i paë'ë. Jaje pa'ijëna, Cristore ire pare cuasa maca i isisi'i ca nëosi de'o joyore mësaruna isipi.

¹⁴ Ja joyo cato maire Maija'quë du'ru isi nëosi joyo a'ë. Ja joyore pani asayë, mai, i tsecohua'ire huaso tēji maca, si'aye Maija'quë ca nëose'ere paja'cohua'i a'ë cajë, ja maca Maija'quëre sihuaja'cohua'i a'ë, i jerepa pa'i pa'iyere.

Pablopi Sehuosicohua'ire Secacaiye

¹⁵ Asaquë pa'iyë, mësarun Ëjaë Jesure necaiquëre pare cuasajë pa'icohua'ipi, si'aye Maija'quë tsecohua'ireje oijë pa'iyë.

¹⁶ Jaje pa'ina, yë'è Maija'quëre se maca mësarun de'oye yo'oyere cuasaquë si'anë de'oji caquë pëpayë, Maija'quëre.

¹⁷ Jaje pa'ina, mai Ëjaë Jesucristo mëñe Diusure secacaiyë, mësaruni tã'ñe asa joyore isija'quë caquë. Isiquëna, mësaruni i iñoñe asa tã'ajë cui'ne jerepa nuñe asa tã'ajajë caquë secacaiyë.

18 Señë, cui'ne ñpi mësaru cuasayena miañe necaina, mësarute caquë soise'ere utejê pa'iyere nuñerepa asa ti'ajajê caquë, cui'ne Maija'quë ñ tsecohua'ire ñsi ja'ñe airepa de'oye a'ni cajê asajajê caquë secacaiyê.

19 Cui'ne airepa jaiye a'ni Maija'quë tutu ja'rujaiñe ti peoyerepa, maire, ñte sehuosicohua'ire yo'ocai tutu, cajê asa ti'ajajê caquë secacaiyê, jare iye tutupi Maija'quë si'a tuturepa yo'o ññopi.

20 Jesucristore ju'isiquëni huëoni ñ ñja te'tena, jeto Maija'quë cuañe te'tena ño maca,

21 ja maca si'a cuañeñere, si'aye ñja pa'iyere, si'a tuture si'a jo'ya ne tutu pa'ise'ere, jerepa pa'ire Cristore nepi, coa si'ayere cayê mamire hue'eyere iye yeja yure pa'iyere cui'ne si'a mu'seña pa'i ja'ñere ñjaere pare nepi.

22 Neni si'a co'amaña ñ quëo huë'ehuëna oapi. Jaje pa'ina, Cristona sehuosicohua'irejê isipi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'i sïopê api, Cristo.

23 Jaje pa'ina, sehuosicohua'i cato Cristo capê acohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Cristopi si'a sehuosicohua'ire pani huesoji, cui'ne ñpi si'a co'amaña ñjaerepa pa'iji.

2

Maija'quë Oi Do'ire Huasosicohua'i Pa'iyë

1 Ja'në mësaru co'aye yo'oyena cui'ne cuañese'e tayo yo'oyena ju'isicohua'ipi paë'ë.

2 Pa'ijê iye yeja pai yo'oyere, iye de'otose'e cuañequë, Maija'quëre sañope yo'ocohua'ire cuaquë yëyere yo'ohuë.

3 Jaje mai si'aohua'i ja'në mai capê yëyere co'ayere yo'ohuë, iye yeja pai coa noni yo'ojê pa'iyere, mai cuasayere. Jaje coa noni yo'ojê pa'i do'ire Maija'quëni nejo cuaño ja'ñe pa'iohua'ipi paë'ë.

4 Jaje pa'iquëta'are, Maija'quë paire teaye ñani cocaiquëpi maire ai oi,

5 ja yë'ta'a mai co'aye yo'oyena ju'isicohua'ipi pa'ijëna, pa'iyere isipi Cristo do'ipi. Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë oi de'oye yo'o do'ire huaso cuañosicohua'i pa'iyë.

6 Jaje pa'ina, Maija'quëpi maire ju'isicohua'ini Cristo Jesús ja're huëoni ñ ja're te'e ñopi, Maija'quë cuañe te'tena.

7 Iye cato yo'opi Cristo Jesús do'ipi maire ñ ai oiyere, cui'ne ñ de'oye maire yo'ocaise'ere yequë mu'seña maire ññosi'i caquë.

8 Jaje pa'ina, mësaru Maija'quëpi de'oye oi yo'o do'ire huaso cuañosicohua'i pa'iyë payê, necaiquëre parê ñte cuasa do'ipi. Iye mësarupi yo'ojê ti'ase'e peoji, coa Maija'quëpi mësarute isise'e a'ë,

9 cui'ne mësaru yo'o do'ipi etase'e peoji. Jaje pa'ina, te'ijë yë'ëpi nehuë, ca ti'añeje peoji.

10 Maija'quë co'amaña'ë, mai ñ nesicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë tsoe hue'ña ne de'huacaise'ejê pa'ye Cristo do'ija'a de'o co'amaña yo'oja'cohua'ire nesicohua'i a'ë.

De'oye Pa'iyë Cristo Do'ipi

11 Cuasajê'ë, ja'në mësarute pai tãase'ere hue'ecohua'ipi judío paipi ca'ni tãama'cohua'ire hue'yose'ere judío pai peo do'ire.

12 Ja'në cato mësaru Cristore peocohua'ipi, Israel pai peocohua'ipi, Maija'quë ca nëose'ere peocohua'ipi, yequë mu'se pa ja'ñere uteye peocohua'ipi. Diusurejê peocohua'ipi te'ohua'i iye yejana ne huesësicohua'ipi paë'ë.

¹³ Jaje pa'iquëta'are yure mësarü Cristo Jesús tsie do'ipi ina tsioni ja'yere pa'iyë, ja'në ite so'ore pa'isicohua'ipi.

¹⁴ Cristo api, mai jo'cua de'oye pa'iyë. Ipi judío paire cui'ne judío pai peocohua'ireje te'le tsëcapëna nepi. Tsoe nejopi, ta'tëpo, yecohua'i a'ë cajë pa'ise'e.

¹⁵ Jaje pa'ina, Cristo mai tayo do'ire sai de'huani i capëpi Moisés cuañeñe coa pa'iyë nepi, caya pai tsëca pa'ise'ere te'le huajë pai tsëcapë pa'ija'quë caquë. Jaje neni jo'cua de'oye pa'iyë nepi.

¹⁶ Jaje Cristo i cruz ju'i do'ipi caya tsëca pa'ijë uihuayere nejoni te'le paire nepi. Neni Maija'quë ja're jo'cua de'oye pa'iyë necaji'i, maire.

¹⁷ Mësarü so'ore Maija'quëre pa'icohua'ire cui'ne judío paire, ite ja'ye pa'icohua'ire si'aohua'ire jo'cua de'oye pa'iyere, de'o cocare quëasi'i caquë Cristo daji'i.

¹⁸ Jaje pa'ina, yureta'a Cristo do'ija'a si'aohua'i judío cui'ne judío pai peocohua'ijë Maija'quëna tsiojaiñe pa'iji, maipi te'le joyore hue'e do'ire.

¹⁹ Jaje pa'ina, mësarü tjo hua'i peoyë, yecohua'i yejare pa'icohua'ijë pa'iohua'i pa'iyë. Jaje pa'ina, yure mësarü cato Maija'quë pai ja're conï te'le pa'iyë, Maija'quë do'ijë acohua'i de'osicohua'ipi.

²⁰ Mësarü jai huë'eje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi i jëjo saocohua'i cui'ne Maija'quëre quëacaicohua'i nesiconä, mëñe nesicohua'ipi pa'iyë, Jesucristo cato në huëojë du'ru macarepa qasi quëna pëje pa'i api.

²¹ Cristona si'a huë'e quëco paco ina tsiosicorepa pa'io, jerepa jaico ai de'oja'co, Ëjaërepa de'o huë'erepa pasi'i caco.

²² Jaje cui'ne mësarujë, si'aohua'i Cristona tsioni pa'ijë, Maija'quë joyo pa'i huë'e pa'iyë.

3

Judío Peocohua'ire Quëaquë Api Pablo

¹ Yë'ë Pablo, Jesucristona tseä cuañosiquë a'ë, mësarü judío pai peocohua'ini caquë.

² Jaje pa'ina, Maija'quë mësarute oi coa isiyere yë'ëpi quëacaijaquë caquë ipi cuañe nëopi cajë asayë, cuasayë.

³ Jaje pa'ina, Diosupi i yahue cuasa nëose'ere yë'ëna quëa iñopi. Jare yë'ëpi i quëase'eje pa'iyë mësarute a'ri maña quëaquë toyahuë.

⁴ Yë'ë toyase'ere ñajë mësarü asa ti'aja'cohua'i a'ë, yë'ëpi Cristo aye yahuese'ere asaquë pa'iyë.

⁵ Iye cato cayë tsoe acohua'ire i cuasa nëose'e iñoma'ë yahueni pase'ere, jare yure i joyopi i de'ocohua'ire pare jëjo saocohua'ina, cui'ne ite quëacaicohua'ina, yo'oyeja'a Maija'quëpi iñopi, si'aye.

⁶ Iye a'ë, iti yahuese'ere cato: Cristo Jesús do'ija'a Maija'quë ca nëose'ere huaso coca quëayeja'a, judío pai peocohua'ipi, judío pai pa ja'ñere te'le cui'neje si'a yë'quë maca pa ja'ñe a'ë, i capë acohua'i pa'i do'ire.

⁷ Maija'quë yë'ëre oi coa isise'ejä'a Diosu tutupi iye coca quëacaiquëre nesiquë a'ë, i yëyeje.

⁸ Yë'ë, Maija'quë tsëcohua'i seña maca huë'ehuërepa pa'iquëni, Maija'quëpi coa isipi, judío pai peocohua'ire, jaiye de'o co'amaña cuëcue ti'añe peoyerepa Cristo payere, de'o coca quëayere.

⁹ Si'aye co'amaña de'huasiquëpi Diosupi yë'ëre i tsoe hue'ña cuasase'ere yahuese'e pase'ere si'aohua'ire quëa iñoja'quëre nepi.

10 Jaje pajili, yure sehuosicohua'i pa'iyēja'a cuañecohua'ipi cui'ne ñejaohua'ipi joñoase'e pa'i hue'ñana Diusu ta'ñe yo'oyere si'aye ña tì'ajajè caquè.

11 I cuasa nēo huesose'eje pa'ye cui'ne yo'opi, Diusu, mai Ëjaè Jesucristo do'ija'a si'aye ne sao maca.

12 Jaje pa'ina, Cristo do'ipi Diusuna de'hue a'jiñe tsiojaiñe payè, asajè mai, ite de'hue necaiquè api cuasa do'ija'a.

13 Jaje pa'ina, señè, mēsarute. Yè'è mēsaruni caquè ai yo'oyere ñani yo'o jujama'pè pa'ijè'è. Yè'è ai yo'oye cato mēsaru jai do'i què'iohua'i pa'iyere ñoquè yo'oye a'è.

Jesús Oiyè

14 Iyere caquè mai Ëjaè Jesucristo pēca ja'què ña hue'ñana do're ja'ruyè,

15 si'a i tsēcapè ma'tēmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i i mamire hue'eje pa'iquēna.

16 Do're ja'runi Maija'quère señè, i de'o co'amañare pare mēsaru joyona Maija'què joyo yo'o do'ipi jerepa pa'yere tuture isijaquè caquè.

17 Cui'ne ite pa'iji cuasa do'ipi Cristopi mēsaru joyore pa'ija'què pa'ina, Cristo paire oiyena jēayerēpa tsifa mesicohua'ipi pa'ijè.

18 Si'a sehuosicohua'i ja're conī Cristo paire oiyè: jè'ñe tēcapè jaiye, tsoaye, huaiñe, cui'ne mēñe tsoaye asa tì'aja'cohua'i a'è caquè señè.

19 Señè, cui'ne mai asaye jerepa tēto saise'ere paire oiyere asa tì'ajajè caquè, jaje asa tì'ajè Diusu oiyepi tīmēsicohua'i pa'ijajè caquè.

20 Yure airepa de'oquère pa'ni Maija'què cajè sihuañu'u, i tutupi maija'a yo'ocaiquère pare, si'aye mai pañu'u cajè seña maña, pañita'a mai cuasaye maña, jerepa de'oye necai tutu paquère.

21 De'oquère pa'ni Diusu, cajè sihuañu'u, sehuosicohua'i Ëjaère, Cristo Jesús do'ipi. Jajese'e si'anè tsoejè ite sihuajè pañu'u. Jaje pa'ijaquè.

4

Te'ije Pa'iohua'i Pa'iyè, Te'i Joyopi Pa'i Do'ire

1 Ëjaère tseā cuañosiquèpi señè, mēsarute Maija'què caquè soise'eje pa'ye nuñerepa pa'ijè'è caquè.

2 Jaje pa'ina, jerepa pa'iohua'i a'è cuasama'cohuaipi paire oicohua'ipi, pai ñape tñe cuasayerè sañope cama'cohua'ipi quēcocohua'ipi oicohua'i pa'ijè'è.

3 Jaje pa'ijèna, mēsaru jo'cua pa'iyepi necaina, Maija'què joyopi cōcaina, si'anè tsiosicohua'ipi pañu'u cajè de'hua ñajè pa'ijè'è.

4 Te'e capè cui'ne te'e joyo pa'iji, Maija'què mēsarute te'ore utejè pa'iyena soise'eje pa'ye.

5 Pa'iji, te'e Ëjaè. Pa'ico, te'o Maija'quère cuasaye, te'e oco doye pa'iji.

6 Pa'iji, te'e Diusu si'aohua'i pēca ja'quèrepa. Jaèpi pa'iji, si'aye emēje'le te'tere pare, si'aohua'ire tsioquè yo'oquè cui'ne si'aohua'ire tsioni pa'iquèrepa.

7 Jaje pa'iquèta'are Cristopi mai yo'oja'a tuture pai ñapere i yēyeje pa'ye isipi.

8 Jaje pa'ina, toyase'e caji:

I ma'tēmo mēi maca, te'e i ja're conī tseā cuañosicohua'ireje sapi. Saquè i yo'o tuture paina isipi.

9 “Mēji'i” canī, cayè du'ru yejare pana cajesiquèpi mēji'i cajè.

¹⁰ Iti cajesiquēpi jare ipi mēji'i ai ĕmērepa ma'tēmona, si'aore i pa'iyepi timēs'i' caquē.

¹¹ Jare ipi pai ñapere isipi, yo'oja'a tutu, yecohua'ini i jējo saocohua'ire nepi, yecohua'ini Maija'quē caquēna, asase'ere quēacaicohua'ire nepi, yecohua'ini huaso cocare quēaja'cohua'ire nepi. Yecohua'ini yēi ñamare ñacaiyeje pa'ye sehuosicohua'ire ñacaicohua'ire nepi. Cui'ne yecohua'ini de'oye ye'yaja'cohua'ire nepi.

¹² Jaje i tsecohua'ire yo'oja'a tutu isipi, i yēyere yo'ojajē caquē. Yo'ojēna, Cristo capē acohua'ipi ai de'ojajē caquē iohua'i necai do'ipi.

¹³ Jaje pa'ina, i ne de'huasicohua'ipi necaiye pa'iji, si'aohua'i te'li cuasayeje pa'ye Maija'quēre cuasajē pa'i macaja'a cui'ne Maija'quē mamaquēre asa ti'a macaja'a. Ja maca yureta'a joyo aiohua'irepa de'oni Cristo ja'iohua'irepa pa'laja'cohua'i a'ē, si'aohua'i.

¹⁴ Ja maca tsije pa'iohua'i pa'iyē paja'cohua'i a'ē. Tsi cato iohua'i cuasase'esa jeoni yeque cuasayena a'jiñe ponēcohua'i a'ē, tayosi ma'a saicohua'i cosoyena sehuocaijē.

¹⁵ Jaje pa'ina, mai cato joyopi paire oiyere nuñerepa cocare cajē ñese ai de'oye pa'iji si'aye pa'iohua'irepa, Cristo sehuosicohua'i siopēna tsioni pa'ijē.

¹⁶ Jaje pa'ina, Cristo do'ipi si'a capē jāyerepa sa'ñe si'a te'ña tsio huesēji, te'ojē pa'iorepa. Jaje tsioni si'a te'ña de'oye yo'ojēna, si'a capē ai de'oji, sa'ñe oiyna.

Huajē Pa'iyē Cristo Do'ipi

¹⁷ Iye a'ē, yē'ē mēsarute mai Ejaē mamipi cuañequē caye: Pa'ima'pē pa'ijē'ē, ja yē'ta'api Maija'quēre cuasama'cohua'i pa'iyēje pa'ye. Jaohua'i cato pa'iyē, coa noni do'i peoyere cuasajē pa'iyepi.

¹⁸ Jaje pa'iohua'ipi sētama'cohua'ijē pa'ye de'oye cuasama'cohua'i a'ē, Satanáspi iohua'ire ñamije pa'ye necai do'ire. De'oye cuasama'cohua'ipi nuñe coca coe do'ire huesēsicohua'ipi pa'iyē. Jaje pa'ijē Maija'quē pa'iyē peocohua'ipi pa'iyē.

¹⁹ Jaje pa'ina, huajēya'ye nēñe peocohua'ipi si'aye co'ayere yēyena dahuēyesicohua'ipi pa'ijē, ja'rujañe peoye, coa si'aye si'si co'amañare yo'ojē pa'iyē.

²⁰ Jaje yo'ojē pa'iyere Cristo mēsarute ye'yama'ē paji'i.

²¹ Jaje pa'ina, mēsarupi nuñerepa coca paquēni, i cayere asasicohua'i pani, cui'ne i pa'iyere ye'yesicohua'i pani,

²² jeocojē'ē, mēsarutsoe pa'ise'ere, sehuoma'cohua'i pa'ise'ere. Ja tsoe pa'ise'e yēyepi cosoquē co'ayena sayere.

²³ Jeocojēna, si'a mu'seña huajē yēyere cui'ne cuasayere pa'ye pa'iji.

²⁴ Jare pajē huajē pa'iyere pajē'ē, cañare suñañeje pa'ye. Iye huajē pa'iyē cato Maija'quē nuñerepa pa'iyēje, cui'ne Maija'quē de'oyerepa pa'iyēje nese'e a'ē.

²⁵ Jaje pa'ina, ja yē'ta'api cosoma'pē pa'ijē'ē. Coa ai jerepa pai ñape nuñerepa cocapi cajē'ē, paire. ¿Si'aohua'i te'e capē acohua'i me yeque yo'oye'ni?

²⁶ Pēicohua'i pani, ti pēni huesēma'pē pa'ijē'ē, tayoye. Pētise'e cajē na'ijaima'pē pa'ijē'ē.

²⁷ Huatire sa'ro nēcaima'pē pa'ijē'ē.

²⁸ Co'amaña yahue imaquē pa'isiquē pani jeojē'ē, ja yo'oye. Jeoni co'amaña ne huēojē'ē, mē'ē jētēpi, de'oye co'amaña yecohua'ire carayere isisi' caquē.

²⁹ Si'si cocare cama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa iti asacohua'ire de'oye pa'iyere necaiyere, cui'ne jerepa ñese mëiñe necaiyere cajë'ë.

³⁰ Maija'quë mësaruna i joyore isipi, i tsecohua'irepa iño ja'ñere mësarute huaso téji mu'serepa. Jaje pa'ina, co'a coca cayepi ne oema'pë pa'ijë'ë, Maija'quë joyore.

³¹ Jeocojë'ë, yecohua'ire saisi'i caquë oi joyo pa'iyere: pëi sañope cuasayere, pëi sañope yo'oyere, sañope tutu cayere, cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cayere. Coa si'aye yecohua'ire sañope yo'o ayere jeocojë'ë.

³² Jeoni sa'ñe oijë cocajë'ë. Cui'ne yecohua'ire sai de'huacaijë pa'ijë'ë, mësarú co'aye yo'o do'ire Cristo do'ipi Maija'quë sai de'huacaise'eje pa'ye.

5

Maija'quë Mamajë Pa'iyë

¹ Mësarú Diosu oi mamajë sête ije pa'iohua'i pañu'u cajë, yo'ojë'ë.

² Cristo maini oi jja'a co'ye Maija'quëna isiquë jucacaiji'i. Ja yo'oye cato de'oye ma'ña sêñeje pa'ye a'ë, Maija'quëna. Ja yo'oyepi maire i oi yere iñopi. Yureta'a i oiyeje pa'ye yecohua'ire yo'oñu'u. Jare yo'ojë pa'ijë'ë.

³ Jaje pa'ina, yure Maija'quë acohua'i pa'iyë sête nomiohua'i paye coca caye ti cama'pë pa'ijë'ë, cui'ne si'a si'si yo'o cocare cui'ne si'aye pa'ëaye nëi cocare ti cama'pë pa'ijë'ë.

⁴ Cui'ne cama'pë pa'ijë'ë, si'si cocare, coa cayere, cui'ne ca'a cocata'a si'ayere co'aye yo'oyena cuasa huëoyere cama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa mësaruse'e, Maija'quëre de'oji cajë pëpaye pa'iji.

⁵ Mësarupi tsoe ta'ñe asayë, yequë nomiore panita'a yequë ëmëre yo'ocohua'ipi, panita'a si'sire yo'ocohua'ipi, panita'a jaiye co'amañare paye yëcuhua'ipi Cristo cui'ne Diosu cuañe te'te cacaye ti peoyë. Jaiye co'amañare yëcuhua'i cato pai de'huasi Diosuni sêñeje pa'iohua'i a'ë.

⁶ Iye tayo yo'oyere de'oye a'ë cacohua'ini coso cuañoma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ocohua'ire Maija'quëpi pëi nejaja'quë api, ite sehuocaima'pë yo'ocohua'ire.

⁷ Jaje pa'ina, mësarú jaohua'ire tsioma'pë pa'ijë'ë.

⁸ Ja'rë mësarú nea hue'ñare pa'ë. Yure mai Ëjaë ja're tsioni pa'i do'ire mia hue'ñare pa'iyë. Jaje pa'i sête mia hue'ña pai sête de'oye pa'iyepi pa'iji.

⁹ Iye miañepi iyere neji: de'oye yo'oyere, nuñerepa cayere cui'ne tayo saima'pë pa'iyere.

¹⁰ Maija'quë yëye yo'oyere ye'yejë'ë.

¹¹ Cui'na maca yo'oma'pë pa'ijë'ë, cocai ma'ñere, nea hue'ña acohua'i yo'oyere. Coa ai jerepa co'ayere mia hue'ñana eto iñojë'ë.

¹² Jaje pa'ina, sehuoma'cohua'i yahue yo'oyere cayequë huajëya'ji, maire.

¹³ Jaje pa'iquëta'are miañepi yahue yo'ose'ena ju'aguëna, si'aye tiñarepa ña'ñe pa'iji. Jaje pa'ina, si'ayere yahue yo'ose'ere cõni iñoja'quë api, miañepi.

¹⁴ Jaje pa'ina, case'e pa'iji:
Sëtajë'ë, caiquë,
ju'isicohua'i jopopi huëijë'ë,
Cristopi miacaija'quëre.

¹⁵ Jaje pa'iyë sête de'hua mësarú yo'ojë pa'iyere ñajë pa'ijë'ë. Huesëohua'ije pa'iohua'i pa'ima'pë, coa ai jerepa ta'ñerepa asajë pa'ijë'ë.

¹⁶ De'o co'amañare esa nejë'ë, co'a mu'sëñare pa'i do'ire.

¹⁷ Coa huesërepa yo'oma'pë pa'ijë'ë, du'ru macarepa jere Ëjaërepa yëquë'ni cuasani, i yëyere yo'ojë'ë.

¹⁸ Cono cuépema'pë pa'ijë'ë. Ja cato nëajaiñe peoyerepa coa yo'oyena saye a'ë. Ai jerepa Maija'quë joyopi tımësicohua'ipi pa'ijë'ë.

¹⁹ Pa'ijë tsoe jëjëñe toyase'epi sehuosicohua'i jëjëñepi cui'ne joyo jëjëñepi sa'ñe cajë pa'ijë'ë, cui'ne iye jëjëñepi jëjëjë si'a joyorepapi sihuajë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë pa'ijë'ë.

²⁰ Si'anë Maija'quëre de'oji, cajë pëpajë pa'ijë'ë, mai Ëjaë Jesucristo mamipi.

Sehuosicohua'i Huë'e Pa'iyë

²¹ Sa'ñe de'oye sehuojë pa'ijë'ë, Maija'quëre ca'ra do'ipi.

²² Nëjohua'i ëjëre de'oye sehuocaijë pa'ijë'ë, mai Ëjaëre sehuoyeje pa'ye.

²³ Cristo sehuosicohua'i mëne şiopë api, cui'ne pa'ye ëjëje nomio mëne şiopë api, Cristo sehuosicohua'ire huasoquë api, i capë acohua'ire.

²⁴ Jaje pa'ina, Cristore sehuosicohua'i de'oye i cuañeñe sehuojë pa'iyëje pa'ye cui'ne nëjoje ëjëre si'aye sehuoco pa'iyë pa'iji.

²⁵ Ëjëpi nëjore oiye pa'iji, Cristo oi i oiye iñoquë sehuosicohua'ire jucacaise'ëje pa'ye.

²⁶ Jaje pa'ina, i tşecore pare nëjoje pa'iore pasi'i caquë Maija'quë coca quëa do'ija'a Maija'quë joyo ocopi tsoa topi si'a ite sehuocohua'ire.

²⁷ Jaje tsoa topi i ñaquë payere caquë si'si te'ñaje, sëje, cui'ne yeque co'aye ña cuañoñe peocore pani de'oconi i tşecore pasi'i caquë.

²⁸ Jaje pa'ye ëjëohua'ipi nëjohua'ire oiye pa'iji, iohua'i capëa oiyeje pa'ye. Nëjore oiquë cato ija'a co'ye oiyeje pa'ye oiji.

²⁹ Co'ye iohua'i capëre coecohua'i peoyë, pa'i. Coa ai jerepa aøjë cui'ne ñacacohua'i a'ë. Jaje cui'ne Cristoje ite sehuosicohua'ire i capë acohua'ire ñacajji.

³⁰ Jaje pa'ina, mai i capë cui'ne tara acohua'i a'ë.

³¹ Jaje pa'ina, ëmëpi huejaquë pëca ja'quëre cui'ne pëca ja'core jeoñe pa'iji, nëjona tşioyere caquë. Ja maca cayahua'i pa'isicohua'ipi tşioni te'ijë pa'iohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

³² Iye cato yahuese'e a'ë. Jaje me asaye'ni pa'iquëta'are yë'ë cato cayë, Cristopi ite sehuocohua'i ja're tşioni pa'iyë ayere.

³³ Jaje pa'iquëta'are pa'i ñape ëmë nëjore oiye pa'iji, i capë oiyeje pa'ye, cui'ne nomioipi ëjëre io ëjaëre pare dahuëre ñaco pa'ijaco.

6

Mamajë Cui'ne Pëca Ja'quëohua'i Pa'iyë

¹ Mai Ëjaëre sehuocohua'i sëte mësarü ja'quëohua'i cuañeñere de'oye sehuojë yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje yo'oye nuñere pa'ë.

² Moisés cuañese'epi ca nëose'e pacopi du'ru acopi caco ñeje: "Më'ë ja'quëre cui'ne më'ë ja'core oi ëjaohua'ire ñaquë pajë'ë, jai do'i quë'iohua'ire cuasaquë.

³ Jare yo'oquëpi iye yejare ai tsoe sihuaquë de'oye pa'ija'quë api."

⁴ Cui'ne mësarujë ja'quëohua'ijë, mësarü mamajëre pëti ëaye në huëoma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa tayoyese'e nu'ñejë ye'yajë ai de'huajë'ë, mai Ëjaë oi yëhuoye ayepi.

⁵ Jaiyaohua'i iye yeja mësarü ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë'ë. Cristore necaiyeje pa'ye cuasajë. Ëjaohua'ire ñajë, ca'rajë nuñere papi yo'ojë necaijë'ë.

⁶ Iohua'i mësarute ña macase'e de'oye yo'oyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, coa ai jerepa si'a joyorepa de'oye cuasajë nejë'ë, Diusu yëyeje pa'ye, Cristo joiyaohua'i sëte.

7 Mai Ējaēre necaiyeje pa'ye de'oye cuasajē sihuajē paire co'amaña de'oyerepa necaijē'ē.

8 Tsoe mēsarupi asayē, pai ñapere johua'i yo'ose'eje pa'ye jo'yaohua'ire cui'ne jo'yaohua'i peocohua'ire Ējaēpi isi ja'ñe.

9 Ējaohua'ije de'oye yo'ojē'ē, mēsarute necaicohua'ire. Tutu cajē yo'oma'pē pa'ijē'ē. De'hua cuasajē'ē, mēsaru cui'ne jaohua'i te'e Ējaēni ma'tēmo aquēre payere, si'a yē'quē maca si'aohua'ire ñaquēni.

Sehuosicohua'i Joyopi Uihua Co'amaña

10 Yure cato Maija'quē do'ijē, i tutu jerepa pa'yena tsioni i ja're pa'ijē, tutu quē'iohua'i pa'ijē'ē.

11 Si'aye huati cosoyere, sañope quēco saojē'ē, ocue pa'i macarepa pa'iyere cajē, Diusu uihua ja'ñe isise'epi.

12 Mai cato uihuama'pē pa'iyē, paini capē cui'ne tara quē'iohua'ini. Mai cato uihuayē, maire meñe cuañe tutu payere, huati cosoye tutu quē'iyere uihuayē, iye mu'seña nea hue'ña huati Ējaohua'i quē'i cuañe tuture. Maija'quē te'tepi sañope uihuayē, co'ayepi maina cacayere ēsejē.

13 Jaje pa'ina, co'a mu'se tja'ēna, quēcoyere cajē Maija'quē mēsaru uihua'ja caña isise'ena suñasicohua'ipi pa'ijē'ē. Jaje pa'ijē quēcosi jeteyo'je taima'cohua'irepa pa'ija'cohua'i.

14 Soldado uihua tēicare suñañeje pa'ye nuñere pare suñasicohua'ipi ocue pa'i macarepa pa'ijē'ē, cui'neje soldado coti saihuē jēcaicore suñañeje pa'ye nuñerepa yo'oyere suñasicohua'ipi ocue pa'i macarepa pa'ijē'ē.

15 Cui'ne Maija'quē coca jo'cua pa'iyepi ne de'huasicohua'i pa'ijē'ē, soldado zapato suñase'eje pa'iohua'i.

16 Cui'ne mēsaru Maija'quēre pa'iji cuasayere mēsarute jēacai cua'arepa pajē'ē, huati hua'jo ñaña toa quē'yepi daina, si'aye ne yayoja'core.

17 Cui'ne mēsaru huaso cuaño'se'ere quēna mapēje pa'iore pajē'ē, siopē jēcaicore pajē cui'ne Maija'quē joyo hua'tiyore Maija'quē cocare isicohua'i pa'ijē'ē.

18 Cui'ne Maija'quēre seña jeoma'pē si'anē ai sejē pa'ijē'ē, Maija'quē joyo cayeja'a. Yo'o jujahuē cuasama'pē, ocue pa'i macarepa cui'ñasicohua'ipi pa'ijē si'aohua'ire Maija'quē tsecohua'ire secacaijē pa'ijē'ē.

19 Cui'ne yē'ereje secacaijē'ē, Maija'quēpi yē'ē ca ja'ñe isiquēna, caquē huaso coca yahuese'ere tja'ñerepa asa tja'ñe, quēcoquē caja'quēre.

20 Maija'quēpi yē'ere, iye cocare quēacaijaquē caquē jējo daosiquē a'ē, jare quēa do'ire, yure yē'ē co cuaño'siquē pa'iyē. Secacaijē'ē, yē'ē ca'rama'ē i coca quēacai ja'ñere.

21 Tiquico Maija'quē do'iquē, mai oiquēpi, jeoñe peoyerepa mai Ējaē co'amaña cōcaiquēpi, si'aye quēasipi, yē'ē iño pa'iyē, cui'ne yē'ē yo'oquē pa'iyēje.

22 Jaje pa'ina, jējo saoyē, mēsaru quē'rona jipi sani iño yēquē pa'iyere quēaquē, mēsarute jerepa yējē de'oye yo'oja'cohua'ire nejaquē caquē.

23 Diusu Maija'quēpi cui'ne Ējaē Jesucristopi Maija'quē do'ijēre jo'cua pa'iyē sa'ñe oiyē isijaquē Maija'quē pa'iji cuasa do'ire.

24 Cui'ne Maija'quēpi i oiyē yeque ponama'quēpi de'oye ñacaijaquē si'aohua'i Jesucristore oicohua'ire.

FILIPENSES

Pablo Cosiquëpi Toyase'e

1 Pablo cui'ne Timoteo Jesucristo jo'yapi toyayë, iye toya ja'hua si'a Maija'quë do'ijëna, Maija'quë acohua'ina Jesure cajë, tsiosicohua'ina ëjahua'ina, cui'ne co'amaña caracohua'ire cocaicohua'ina, cajë toyayë, Filipos daripë pa'icohua'ina.

2 Maija'quëpi cui'ne Ejaë Jesucristopi conï oi coa isiyepi de'oye jo'cua pa'ijë'ë.

Pablupi Sehuosicohua'ire Secacaiye

3-5 Du'ru huëosi mu'sepi iye mu'sena, yë'ë ja're te'e de'o coca conï necai do'ire, yë'ë mësarute cuasaye ñape de'oji caquë pëpayë, Maija'quëna. Cui'ne ñe se maca ai sihuaquë mësarute si'aohua'ire secacaiyë.

6 Jaje pa'ina, nuñerepa asayë, yë'ë, Maija'quë mësaruna de'o co'amaña ne huëosiquëpi jeoma'ë de'oyerepa ne saoja'quë api, Ejaë Jesucristo dai macaja'a.

7 Jaje pa'ina, mësarupi yë'ë ja're conï Maija'quë coa isiyere pa do'ire, mësarute ai oi jaje cuasaye nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, mësarupi yë'ë joyore pa'i do'ire yë'ë ja're pa'iyë, yë'ëpi co sitore pa'ito panita'a Maija'quë huaso cocare co'aye cajëna, yë'ëpi ësequë sañope, iye nuñerepa coca'ë caquë ëjahua'i ña hue'ñana quëa hue'ñane.

8 Yë'ë mësarute, Jesucristo oiyeipi ai oiyë. Ja oiyere Maija'quëpi ñaji.

9 Jaje pa'ina, mësarute Maija'quëre secacaiyë, mësarupi ai ta'ñe cuasacohua'ipi cui'ne si'aye asa ti'acohua'ipi ai jerepa paire oicohua'ipi,

10 cui'ne de'oyese'e co'ejë yo'ojajë caquë. Jaje yo'ojë pa'ijë mësaru si'si peocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Cristo dani mësarute sañope cayë pasipi.

11 Paquëna, mësarupi Jesucristo necai do'ipi nuñerepa yo'oyere quëisë'eje pa'ye pa'ija'cohua'i a'ë, Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihua ja'ñere.

Cristo Api, Yë'ë Pa'iyë

12 Yë'ë tëto saise'epi de'o coca jerepa quëaye ponëpi. Jaje mësaru Maija'quë do'ijëpi iyere asajajë caquë quëayë.

13 Jaje pa'ina, si'aohua'i soldado pai ëjaë huë'e pa'icohua'i cui'ne si'aohua'i yecohua'ijë asayë, Cristore tui do'ire tseä cuañosiquë pa'iyë.

14 Jaje yë'ë tseä cuañosiquë pa'ina, ñajë sehuosicohua'ipi ai jerepa mai Ejaëna quëcojë Maija'quë cocare ti ca'raye peoyerepa yëjë quëayë.

15 Yecohua'ipi Cristo coca quëayë, yecohua'i quëayerë ëa ñajë pëijë, ai jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi de'oye cuasajë quëayë.

16 Jaje pa'iquëta'are yecohua'ipi nuñerepa quëama'pë johua'i yëyere ti'añu'u cuasajë Cristo coca quëayë. Jaje yo'ojëna, yë'ëpi co sito pa'iquëpi ai co'a ju'lijaquë cajë.

17 Jaje pa'iquëta'are de'oye cuasajë paire oijë quëacohua'i cato asayë, yë'ë ño pa'iyë, Maija'quë coca sañope cacohua'ire ca de'huaja'quëpi.

18 Jaje pa'ina, yë'ëre iquepi co'aguë'ni si'aye de'oji, Cristo cocare paire oijë quëatoje, panita'a oima'pë coa quëatoje, si'aye sihuayë.

19 Jaje pa'ina, Mësaru Maija'quëre secacai do'ipi, cui'ne Jesucristo joyo coçai do'ipi cosiquëpi huaso cuañosiquë pa'ija'quë a'ë cuasaquë sihuayë.

20 Jaje pa'ina, yë'ë cato coa teaye ca jujani tome huesëma'ë pa'ija'quëpi cayë. Jaje pa'ina, yë'ë pa'iyë ña do'ire mësarupi Cristo ai jerepa pa'i api, cuasajajë caquë yo'oquë pa'iyë, yë'ë huajëquë pa'i maca cui'ne yë'ë ju'isi macaje.

21 Jaje pa'ina, yë'ë pa'ye a'ë, Cristo cui'ne ju'iñepi coa jerepa de'oyere se ti'ña a'ë.

22 Jaje pa'iquëta'are yë'ëpi capëre huajëquë pa'ini, Ëjaë co'amañare yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, iquëpi jerepa de'oquë'ni cuasayë, cui'ne de'oyese'e pa'ina, ñaquë.

23 Jaje cayaye pa'ina, ¿iquepi jerepa de'oquë'ni, yë'ëre cuasaquëna jëaji, iti yo'o ja'ñe? Jaje pa'iquëta'are yë'ëre cato ai jerepa de'oji, junì sani Ëjaë ja're de'oye pa'iyepi.

24 Jaje pa'iquëta'are, mësarute cato jerepa de'oji, yë'ëpi mësaru ja're ja yë'ta'a huajëquë pa'iyepi.

25 Jaje pa'ina, nuñerepa cuasayë, yë'ëpi mësaru ja're çoni pëaye de'oji, mësaru Maija'quëre necaiquëre pare cuasayere se mëocas'i caquë cui'ne Maija'quëre cuasajë ai jerepa sihua ja'ñere caquë.

26 Jaje pa'ina, mësarupi yë'ëre huajëquë pa'ina, tujupë ña cojë ai jerepa Ëjaë Jesucristo necaise'ere, ñajë sihuaja'cohua'i a'ë.

27 Yë'ëpi mësarute sani ñaquëna, pa'iyeye pa'ye pa'ijë'ë, yë'ëpi so'ore pa'itoje, Cristo de'o coca cayeje pa'ye pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, mësaru ocue pa'i macarepa tuiyere, te'e cuasayena tsiosicohua'ipi, si'aohua'i te'e sañope, huaso cocare nejocaiyere ësejë uihuayere quëajëna, coca asaye yëyë.

28 Mësarute sañope yo'ocohua'ini ne quëco cuañoma'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, mësaru quëcojë pa'iyepi tiñarepa iñoji, jaohua'i ne huesë huë'ñana saiyere cui'ne mësarupi huaso cuañosicohua'i pa'iyena saiyere iñoji. Ja pa'iyë cato Maija'quë isiye a'ë.

29 Jaje pa'ina, Cristo do'ire huaso cuañonëse'e isiye papi, cui'ne Cristo do'ire, ai yo'o ja'ñeje isipi, mësarute.

30 Yureta'a mësaru yë'ë jare çoni tsiosicohua'ipi te'ere uihuajë pa'iyë, yë'ë ja'në uihuaye ñasicohua'ipi cui'ne yureje ja yë'ta'api yë'ë uihuaye asajë pa'iyë.

2

Cristo Jerepa Pa'i Pa'iyë, Jerepa Pa'i A'ë Cuasa Ma'ñe

1 Jaje pa'ina, mësarupi jerepa yëjë neñere Cristo isiquëna, quëcosicohua'i pani, i oiypipi ca yë'huaquëna, asacohua'i pani, Maija'quë joyopi mësaru ja're pa'ina, asacohua'i pani mësarupi paire teaye pa'iohua'ire pare ñajë ai oiypere pacohua'i pani,

2 mësaru pa'iyepi sihua ëaye necaiyë, yë'ëre, mësaru sa'ñe de'oye yo'ojë pa'iyepi, te'e oiypipi, te'e joyopi yo'oquëna pa'iyepi, te'ere cuasajë nejë pa'iyepi.

3 Jaje pa'ina, mësaru cato mësaruse'e pa ja'ñere cajë neñë cuasayepi, panita'a jerepa pa'iohua'i a'ë cuasayepi yo'oma'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'oma'pë ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'ipi, yecohua'ini mësarute jerepa de'ocohua'ire cuasajë ñajë pa'ijë'ë.

4 Cui'ne mësaru de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'oma'pë pa'ijë'ë, yecohua'i de'oye pa'iyere cuasajë yo'ojë pa'ijë'ë.

5 Jaje pa'ina, Cristo cuasase'eje pa'ye cuasajë pa'ijë'ë, mësaruje.

6 Ñajë'ë, i pa'ise'ere Diusuje pa'ita'a, Diusu yë'ëje pasi'i caquë yo'oye papi.

7 Paquë coa ai jerepa yecohua'i co'amaña necaicohua'i maña pa'iyena ini paije pa'i maca de'opi si'aye Ëjaë pa'iyere se jeoni.

8 Jaje paije pa'i maca de'oni, jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi j de'oye sehuocai do'ire cruzu huajëya'ye pa'iona, juji'i.

9 Jaje pa'ina, Maija'quëpi ite si'aye jerepa pa'ire nequë cui'ne si'a mami jerepa pa'i mamire pare isipi, ite.

10 Jaje pa'ina, Jesús mamire asajë ma'tëmo pa'icohua'i cui'ne yeja pa'icohua'i cui'ne yeja huë'ehuë te'te pa'icohua'ije, si'aohua'i do're ja'ruja'cohua'i a'ë.

11 Do're ja'runi si'a pai maña Ëjaëre papi caja'cohua'i a'ë, Jesucristore. Jare yo'ojë Maija'quëreje, de'oyerepa yo'o u'ni cajë iñoja'cohua'i a'ë.

12 De'oji, Maija'quë do'ijë maña, yë'ë mësarü ja're pa'i yëhuoquëna, si'anë mësarü Jesús sehuoyeje paye de'oye sehuocaijë yo'ose'eje pa'ye cui'ne yureje ai yëjë yo'ojë'e, yë'ëpi so'ore pa'itojë. Jaje pa'ina, mësarü huaso cuañosicohua'i pa'iyere iñojë, ca'rajë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasama'pë nejë'e.

13 Coa Maija'quë j yëyeje pa'ye mësaruna de'oye ne ëaye nëiñe neñepi yo'oyë.

14 Jaje pa'ina, ai yo'oyë cajë yahue a'ri coca maña sañope cama'pë, cui'ne sa'ñe pëti coca cama'pë co'amaña nejë'e.

15 Yecohua'ipi mësarute tayocohua'ire cui'ne co'aye yo'o do'i quë'iohua'ire ñaño paja'cohua'ire. Jaje pa'ina, mësarupi Maija'quë mamajërepa ti si'si te'ña peocohua'ipi iye yeja nea jopore papi ma'ñoco miacaiyeje pa'ye miañë, iye co'a pai cui'ne ti nuñe yo'oye peocohua'i jopopi.

16 Pa'iyë isi cocare, iohua'ire quëajë pa'i do'ipi. Jaje pa'ijëna, yë'ë Cristo dai mu'se sihuaja'quë a'ë, mësaruni ñaquë. Yë'ë mësarute quëaquë cu'i maca, coa teaye yo'orojainë pahüë caquë.

17 Mësarü Maija'quëre pa'iji cuasajë coa isiyena yë'ëje cõsi'i caquë yë'ë pa'iyepi ai yo'oquë ju'itojë de'oji. Jaje pa'ina, yë'ë mësarü ja're cõni sihuayë,

18 sihuacuëna, mësarujë yë'ë ja're cõni sihuaye pa'iji.

Timoteo Cui'ne Epafrodito

19 Ëjaë Jesupi cõcaina, de'hue esa jëjo saosi'i, Timoteore. Mësarü pa'iyë asani yë'ëre cõ'ini quëaquëna, sihuaja'quëre cuasayë.

20 Timoteoje pa'ire peoyë, yequëre. Yë'ë cuasayeje cuasaquë mësarute oi, mësarü de'oye pa'iyere caquë yo'oquëre.

21 Jaje pa'ina, yecohua'i cato iohua'i de'oye pa'iyese'e cuasajë yo'ocohua'ipi pa'iyë, mai Ëjaë Jesucristo yëyere yo'oma'cohua'ipi.

22 Jaje pa'iquëta'are tsoe mësarupi ñahuë, Timoteo yë'ë Maija'quë coca quëa maca, mamaquë pëca ja'quëre cõcayeye pa'ye yo'oquëna.

23 Jaje pa'ina, yë'ë yo'o ja'ñire du'ru se asani, ja maca esa jëjo saosi'i, mësarute ñaja'quëre.

24 Mai Ëjaëpi cõcaina, yë'ëje mësarute de'hue esa sani ñaja'quë a'ë, cuasayë.

25 Cui'ne yeque ai jerepa de'oji, cuasahuë, Maija'quë do'iquë Epafroditoni jëjo saoyepi. Yë'ë ja're co'amaña nequëni yë'ë ja're te'e sañope yo'oquëni, mësarü yë'ëre cõcayaja'quëre cajë jëjo daosiquëni cui'naëni jëjo saojaja'quë a'ë, cuasayë.

26 Cui'ne ije mësarute si'aohua'ire ñaño yëji, ai co'a ju'i pa'iji, ju'iji asasicohua'ini ña huasosi'i caquë.

27 Ju'ire paquëna, asahuë, mësarü. Tirepa juni huesëra'pi, Maija'quëpi teaye ai yo'oquëna, oi jujupi. Ise'ere cuasaquë yo'oye papi, yë'ë cosiquë ai yo'oquëpi ai jerepa oima'quëni caquë, jaje yo'opi.

²⁸ Jaje pa'ina, jaëni esa jëjo saoyë, mësarupi tïjupë huajëquëre ñajë sihuajëna, yë'ëje oima'ë pasi'i caquë.

²⁹ Sihuajë ìte pëpajë'ë, mai Èjaë do'ire. Jaje cui'ne si'anë yecohua'ireje sihuajë oijë de'oye yo'ojë'ë, ìje pa'iohua'ire.

³⁰ Jaje pa'ina, mësarua yë'ëre necani tì'añe peoyere necasi'i caquë yo'oquë ti jutira'pi, Cristo co'amañare necai do'ire.

3

Nuñerepa Pa'iyë

¹ Yure cato Maija'quë do'ijë, mai Èjaëni sihuajë pa'ijë'ë, yë'ë ja'në mësarute toyase'ere toya cotoje, josa te'ere toyaye nëiñe pajì, coa ai jerepa ja cato mësarute de'oye ocue pa'ì maca pa'iyere coçaiye a'ë cuasaquë toyayë.

² De'hua ñajë pa'ijë'ë, jo'ya yaijë pa'iohua'ire, co'aye yo'ocohua'ire, ca'ni tèacohua'ire.

³ Jaje pa'ina, mai joñoapi Maija'quëre sejë, cui'ne Cristo Jesús acohua'ì pa'iyere sihuacohua'ipi nuñerepa ca'ni tèase'ejë pa'iohua'irepa pa'iyë, capë neñepi tì'añe a'ë cuasama'cohua'ipi.

⁴ Yecohua'ì capë nese'ena quëcojë pa'iyë ai jerepa yë'ë cato quëcoquë pa'iyë paquëta'a. Jana quëcoma'ë pa'iyë, ñajë'ë.

⁵ Yë'ë cato ocho mu'seña coasiquë pa'ì maca cuiri ca'nihuë tèa cuañoahuë. Jaje pa'ina, judío paire pa'ë, Benjamín, tècapë aquë a'ë, hebreo pai mamaquë a'ë, judío pai cuañeñepi yë'ëre fariseore hue'yosiquë pa'ë'ë.

⁶ Jaje pa'ipi Jesure sehuocohua'ire coyere ësequë ai josa yo'oquëpi, si'aye cuañese'e caye de'oye sehuoquëpi, yecohua'ì mañaje ti sañope tayoquë api ca tì'añe peoquërepa pa'ë'ë.

⁷ Jaje pa'iquëta'are Cristo do'ipi yure cato ti do'ì peoye ñañë, ja'në yë'ë ìtire pa'ë cuasase'ere.

⁸ Jaje pa'ina, yë'ë Èjaë Jesucristo pa'iyere jerepa pa'yere asaquë conì ñato, jerepa do'ì peoye pa'iji. Jaje pa'ina, Cristoni jerepa ja'ye tsioni pasi'ì caquë si'aye coa cò'aye ñañë, nejose'ejë pa'ye.

⁹ Jaje pa'ina, yureta'a cuañese'e cayere yo'oquë nuñerepa pa'iquë pasi'ì caquë yo'oma'ë pa'iyë. Coa ai jerepa Cristore ìre pare cuasacohua'ire Maija'quë nuñerepa pa'iyë isiyere pasi'ì caquë pa'iyë.

¹⁰ Yë'ë cato Cristo pa'iyere asa tì'añere yëyë, ì ju'isiquëpi huëisi tutupi yë'ëni pa'ina, asayere yëyë. Cui'ne ì ai yo'ose'e ayere yo'oye yëyë. ìje pa'ì pa'iyere yëyë, paire oi ju'ise'ena tì'aquë.

¹¹ Pai ju'isicohua'ì huëni pa'iyere tì'asi'ì caquë yo'oyë.

Tì'añu'u, Cajë Yo'oye

¹² De'oquërepa pa'iyë si'aye tì'ama'quëpi tì'asi'ì caquë yo'oyë jare pajaquë caquë Cristo Jesupi yë'ëre du'ru tì'ani paquëpi.

¹³ Yë'ë cato Maija'quë do'ijë, ja pa'iyë ja yë'ta'a tì'ama'quë a'ë, tì'asi'ì caquë yo'oquëta'a. Jaje pa'ina, tì'asi'ì caquë jeteyo'je nëañere huañeyei jeto ìti seña hue'ña pa'iyere tutu yo'oyë.

¹⁴ Yo'oquë Cristo Jesús ja're tsioni pa'ì do'ire Diosu ma'tëmopi soi hue'ñana ì coa isiyere paja'quëpi yo'oyë.

¹⁵ Si'aohua'ì Maija'quë pa'iji cuasayena ai de'osicohua'ì cato jaje cuasaye pa'iji. Mësarupi te'le cuasama'pë yequere a'ri maña tìñe cuasaye pa'ito Maija'quëpi ñño sëtója'quë.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are te'le cuasayepi te'le nëiñepi pañu'u mai tì'ase'e cato.

¹⁷ Maija'quë do'ijë, yë'ë yo'o ñhose'ere pe'tejë'ë. Cui'ne ñajë'ë, yëquë mësarute ye'yase'eje pa'iyere pa'icohua'ireje.

¹⁸ De'huarepa mësarute cayë: Cristo cruz jucacaise'ere sañope cacohua'i jai pai pa'iyë caquë. Yureje ja yë'ta'api co mea maña se oni toquë cayë:

¹⁹ Jaohua'i cato coa nejo cuañoja'cohua'ipi pa'iyë. Iohua'i diusu cato etapë a'ë, cui'ne iohua'ire huajëya'ye nëti'ñe pa'yere yo'ojë jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi, iye yeja co'amañase'e cuasacohua'i a'ë.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are mai cato ma'tëmo pai a'ë. Jaje pa'ina, utejë pa'iyë, ma'tëmopi Cristo Jesús maire huasoquë daija'quë api cajë.

²¹ Ipi mai capë ju'ico pa'isicore i capë de'ocore pajë pa'ioire necaija'quë api, si'aye meñe quëco tutupi.

4

Si'anë Sihujë Pa'ijë'ë, Mai Ëjaëni Cuasajë.

¹ De'oji, Maija'quë do'ijë maña. Yë'ë yëcohua'i, yë'ë oicohua'i, yë'ë ña ëa ju'icohua'i mësaru a'ë, yë'ë sihuaye, cui'ne yë'ë isi cuañoja'a maroje pa'iohua'i. Jaje pa'iyë sëte ocue pa'i macarepa mai Ëjaëre tuijë pa'ijë'ë.

² Evodiare cui'ne Síntiquere señë, sa'ñe yo'ojë cayere jeoni mai Ëjaë tsecohua'i sëte te'e de'oye cuasajë pa'ijajë caquë.

³ Jaje pa'ina, më'ere señë, yë'ë yo'oyeje pa'yere nequë pa'iquëna, më'ëpi jaohua'ire Maija'quë do'ijëre coçaijaquë caquë. Huaso coca yë'ë quëaquëna, jaohua'i yë'ëre de'oyerepa coçaisicohua'i a'ë, Clemente ja're conï, cui'ne yecohua'i yë'ëre coçaicohua'i ja're conï. Jaje pa'ina, iohua'i mami ti pa'i toya pëpëre pana toyase'epi pa'iji.

⁴ Si'anë mai Ëjaëni sihuajë'ë. Tijupë cayë, sihuajë'ë, ini.

⁵ Jaje pa'ina, si'ahua'i mësarute de'o paire pa'ë cajë ñajajë mësarupi quëcojë de'oye yo'ocohua'i pa'ijë'ë. Mai Ëjaë ja'yere pa'iji.

⁶ Si'aye tëto saitoje co'a ju'ijë oima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa Maija'quëni sejë de'oji cajë pëpajë si'aye mësaru yëyere ñhojë'ë, Maija'quëna, ite se maca.

⁷ Jaje yo'ojëna, Maija'quëpi mësarute i jo'cua de'oye pa'iyere isija'quë api, mai asa t'añe peoyere pare. Isina, iye jo'cua de'oye pa'iyepi mësaru joñoa cui'ne mësaru cuasajë pa'iyë de'oye ñacasipi, Cristo Jesús do'ipi.

De'oyese'e Cuasajë'ë

⁸ Tëjyerepa cayë, mësarute. Maija'quë do'ijë, nuñere pare cuasajë'ë, yecohua'ipi Ëjaëre ñajëna pa'iyere, itire pare de'oyere pare sihuajë ñañere, dëoye ca cuañoñere. Si'aye de'oyere cuasajë'ë, yecohua'i sihuajë de'oye cacaiyere.

⁹ Jaje pa'ina, yë'ë ye'yase'ere, yë'ë mësarute quëase'ere, yë'ë caquëna, asase'ere cui'ne yë'ë yo'oquëna, ñase'ere jare yo'ojë'ë. Jaje yo'ojëna, Diusu jo'cua de'oye pa'iyë isiquëpi mësaru ja're conï pasipi.

Filipenses Acohua'ipi Pablöre Coçaiye

¹⁰ Ai sihuayë, mai Ëjaëre, mësaru yë'ëre cuasa huëo coşe'ere caquë. Cama'ë pa'iyë, yë'ëre huañeyesicohua'ipi, cuasa huëohuë caquë. Yë'ë cato cayë, yo'o t'añepi peoquëna, coçaiye yëjëta'a pasicohua'ipi coçai huëohuë caquë.

¹¹ Cama'ë pa'iyë, co'amañapi peoquëna, pa'iyë caquë. Yë'ë cato yë'ë payere sihuaquë pa'iyere ye'yesiquë a'ë.

¹² Co'amaña peoquëna, pa'iyere jaiye co'amaña payere timësiquë pa'iyere, ai ëa ju'iñere, tëto saise'erepa payere, cui'ne peoquëna pa'iyere, coa si'aye tëto sai ye'yesiquë a'ë.

13 Jaje pa'ina, coa si'aye quëcoquë ne t'i'ña payë, Cristo tutupi çocaina.

14 Jaje pa'iquëta'are mësarupi de'oye yo'ojë yë'ère çocaë'ë, ai yo'oquëna, mësaru co'amañapi.

15 Macedoniapi du'ru macarepa huaso coca quëa huëoquë sai maca mësaru Filipos acohua'ipi yë'ère çocaë'ë, mësaru isiyepi. Yequë hue'ña sehuocohua'i cato çocaiye pahüë. Tsoe mësarupi asayë, ja yo'ose'e.

16 Ja yë'ta'a yë'ë Tesalónicare pa'ina, mësaru cayaye jëjo saohüë, curiquë, yë'ère jopo caraye çocai ja'ñere.

17 Coa mësaru isijëna, payese'e co'ema'ë pa'iyë. Coa ai jerepa mësaruje iti çocaiye ayepi nese'ere, quëise'eje pa'yere pajajë caquë co'ecaiyë.

18 Si'aye imahuë, mësaru isiyë. Caraye peoji, yure ai payë. Mësaru Epafrodito ja're jëjo daose'ena çoni jerepa payë. Mësaru jëjo daose'e, cato huëo së ma'ñare Maija'quëna coa isiyëje pa'ye a'ë, ai yo'ojë ite isiyëje pa'ye a'ë, Maija'quë sihuaquë ña'ña a'ë.

19 Yë'ë Diosupi mësarute si'aye caraye isija'quë api, Cristo Jesús do'ipi. I jaiye de'oyere pare payëje pa'ye isisipi.

20 Je'nëna de'oquëre pani Diosu. Maija'quërepa cañu'u, ite. Jaje pa'ijaquë.

Pëpa Tëjyë

21 Si'aohua'ire pëpacajë'ë, Jesucristo do'ipi Maija'quë tsecohua'i de'osicohua'ire. Cui'ne ñño yë'ë ja're pa'icohua'ijë Maija'quë do'ijë mësarute pëpa saoyë.

22 Si'aohua'i ñño pa'icohua'i Maija'quëre pacacaicohua'ipi cui'ne romano pai ëjaë huë'e acohua'ijë jaohua'ipi airepa cajë pëpa saoyë, mësarute.

23 Mai Ëjaë Jesucristopi si'aohua'ire mësarute de'oye ñacajja'quë. Jaje pa'ija'quë.

COLOSENSES

Pëpayë

¹ Yë'ë Pablopi Maija'quë yëyepi Jesucristo jëjo saokuë de'osiquëpi, Maija'quë do'iquë Timoteo ja're çoni,

² iye toya ja'hua Cristore asa do'ire Maija'quë do'ijëpi Colosas daripë pa'icohua'ina, Maija'quë tsecohua'ina sehuosicohua'ina cajë toyayë. Maija'quë mësarute oi i coa isiyepi jo'cua de'oye pa'ijë'ë.

Sehuosicohua'ire Pablo Secacaiye

³ Si'anë mësaruni cajë secacaiyë, Maija'quëna, Jesucristo pëca ja'quëna de'oji cajë.

⁴ Mësarü Jesucristore pa'ire paji cuasajë pa'icohua'ipi. Si'aohua'ire Maija'quë tsecohua'ire oijë pa'iyere quëajëna, asa do'ire pajë señë.

⁵ Jajë mësarü cato yo'oyë, mësarute caquë de'huacais'e ma'tëmöre pa'iji cajë ute do'ipi. Iye uteye mësarü t'jahuë, nuñerepa huaso cocare quëajëna, asasi do'ipi.

⁶ Mësarute quëajëna, asasi cocapi ai de'oco si'a hue'ña quëiona, tëayë. Mësarü Maija'quë oiyere asani iye oiyë nuñere pa'ë cajë asasi maca mësarute yo'ose'eje pa'ye yequë paireje yo'oji.

⁷ Iye cocare pare mësarute yëquë oiquë Epafraspi ye'yapi, yëquë ja're co'amaña nesiquëpi cui'ne mësarü Cristore necaiquëre pare ñaquëpi.

⁸ Jaëpi dani yëquëre quëapi, mësarü pa'iyë cui'ne mësarü joñoapi sa'ñe oijë pa'iyere.

⁹ Mësarü pa'iyë quëajëna, asasi maca acohua'ipi, mësarute jeoma'pë Maija'quëre secacaiyë, ipi si'aye i yëye, joyo pa'iyë ta'ñe asaye isiquëna asajë pa'ijajë cajë.

¹⁰ Jajë asa t'acohua'i pa'ijë yureta'a si'aye de'o co'amañase'e quëiñeje pa'ye yo'ojë, Èjaë tsecohua'i sëte i sihuaquë ñañere yo'ojë, cui'ne ai jerepa Maija'quë pa'iyere asa t'ajë pa'ijë'ë cajë.

¹¹ Jajë pa'ina, cui'ne señë, ite, mësarute i de'o tuture papi tutu quë'iohua'ire necaijaquë cajë. Jajë necaina, tutu isi cuañosicohua'i pa'ijë, yo'o jujaye peoyerepa dahuëre yo'ojë sihuajë si'aye quëco t'ajajë cajë.

¹² Jajë quëco t'acohua'i pa'ijë yureta'a Maija'quëre sihuajë pëpaja'cohua'i a'ë, i tsecohua'ire isi co'amaña ayere çoni mia hue'ñare pana paja'cohua'ire ne de'huasiquëre.

¹³⁻¹⁴ Maija'quëpi maire, nea hue'ñapi jo'yaohua'ire pacohua'ini etoni mai tayose'ere tsie do'ipi sa'i de'huacani i oiquërepa i mamaquë cuãne te'tena ñopi.

Cristo Jucacaisi Do'ipi, Maija'quë Cajeohua'i Pa'iyë

¹⁵ Maija'quë ña cuãñoma'quëpi i mamaquëja'a t'ña ña cuãñoquë daji'i. I mamaquë cato si'aye peo'në aquëre papi.

¹⁶ Jaë ja're çoni Maija'quë si'aye iye yeja pa'iyë cui'ne ma'tëmo pa'iyë de'huapi, mai ña t'ja ma'ñe, cui'ne mai ñañe de'huapi. Jajë cui'ne si'aye cuãñere, meñe cuãñe tutu payere, ëjaë pa'iyere, jo'ya ne tutu payere Cristo ja're çoni de'huapi, i tse pa'ja'ñere.

¹⁷ Jajë pa'ina, Cristo cato si'a co'amaña peo'në du'ru pa'isiquë api. Jajë pa'ipi ipi ñacaina, i tutupi si'aye de'oye iti pa'i macare pa'iji.

18 Cui'ne yequeje Cristo cato sehuosicohua'i siopë api. Jaje pa'ina, sehuosicohua'ire pa'iyë isiquëpi du'ru pa'iquëre papi si'aye du'ruja'a pasi'i caquë ju'iñeje juni huëji'i.

19 Jaje pa'ina, Maija'quëpi sihuapi, si'aye i pa'iyepi Cristore pa'ina.

20 Jaje pa'ina, Maija'quë Cristo do'ija'a si'a iye yeja pa'icohua'ire cajeohua'i de'osi'i cuasapi, ma'tëmo acohua'ijë pa'iohua'ire, cuasaquë Cristo cruz ju'i do'ija'a cajeohua'ire de'huapi.

21 Ja'në mësaru joñoapi co'aye cuasajë yo'o do'ire Maija'quë sañope yo'ocohua'ipi tiöhua'i paë'ë, pa'isicohua'ipi. Yure cato Maija'quë cajeohua'i de'ohuë,

22 Cristo ai yo'oquë jucacaisi do'ipi. Iye cato yo'opi mësarupi i ña hue'ñare pana ina isicohua'ipi ti si'si te'ña peocohua'ipi pa'ijëna, pasi'i caquë.

23 Ja ñaquë payere ti'añere cajë mai utejë pa'iyere, huaso coca mësaru asase'ere ti hua saima'pë, Maija'quë pa'ire paji cuasayere ocue pa'i macarepa cuasajë tuiye pa'iji. Iye cocare si'a hue'ña quëacaiyë, yë'ë Pabloje jare quëacaiquë pa'iyë.

Pablo Sehuosicohua'ire Necaiye

24 Cristo i capë acohua'ire oi ai yo'ose'e carayere, yë'ë capëpi mësaruni caquë ai yo'oquë ne saocai yure cato ai sihuayë.

25 Jaje pa'ina, Maija'quëpi yë'ëre sehuosicohua'ire necaija'quëre nepi. Neina, i cuañe nëose'eje pa'ye mësaru de'oye pa'i ja'ñere caquë si'aye i coca quëacaiquë pa'iyë.

26 Jaje pa'ina, tsoe hue'ña ometëcana yahuese'e pai asa ma'ñe pa'ise'ere yureta'a i tsecohua'ina iñose'ere jare quëayë.

27 Maija'quëpi yë judío pai peocohua'ina, iye pai asa ma'ñe yahuese'ere de'oyere parë iñopi. Ja cato Cristopi mësaruni pa'iyë a'ë. Jaë api, mësaru utejë pa'iquë de'oquërepa.

28 Yëquëpi Cristo ayere quëayë. Si'aohua'ire de'oyerepa asa ti'ajajë cajë ye'yajë cui'ne yëhuoyë. Jaje yo'ojëna, Cristona tsiosicohua'ipi de'oyerepa pai ñape ai de'osicohua'i pa'ijajë cajë.

29 Jare caquë yë'ë, si'a tuterepa yo'oquë neñë, Cristo cuañe tutu yë'ëre isiyepi.

2

1 Yë'ë cato yëyë, mësarupi yë'ë mësarute caquë jëayerepa yo'oyere cui'ne Laodicea acohua'ire caquë yo'oyere cui'ne si'ahua'ire yë'ëre ñama'cohua'ire caquë yo'oyere asayere.

2 Jaje pa'ina, mësarupi cui'ne jaohua'ipi coní joñoa quëcoyere pajajë caquë yo'oyë, sa'ñe oiyena tsiosicohua'ipi pa'iji cuasacohua'ipi. Diusu pa'iyë cui'ne Jesucristo pa'iyë yahuese'ere asa ti'ajajë caquë yo'oyë.

3 Jaë api, si'aye ta'ñe cuasaye, cui'ne asa ti'añe paquërepa.

4 Jaje cayë, mësarute, asa ëaye ta'ñe ca cocapi yecohua'ijë cosojë nema'pë pa'ijajë caquë.

5 Jaje pa'ina, yë'ëpi mësaru ja're coní pa'ima'ë panije, mësaru ja're coní pa'iyë, yë'ë joyopi. Jaje pa'ina, sihuaquë ñañë, mësaru, cui'na hue'ña yo'oma'pë pa'iyena Cristo pa'iji cuasayere ocue pa'i macarepa pa'iyere.

Cristo Ja're Huajë Pa'iyë

6 Ëjaë Jesucristore mësaru yëjë pa'iji cuasajë sehuose'eje pa'ye cui'ne ina tsiosicohua'ipi pa'iji cuasajë pa'ijë'ë.

7 Ina jëayerepa, pa'ire paji cuasayepi tsita mesicohua'ipi ocue pa'i macarepa i ja're pa'ijë'ë. Mësarü ye'yese'eje pa'ye Maija'quëre si'anë de'oji cajë pëpajë pa'ijë'ë.

8 De'hua ñajë'ë, yo'ojë jo'ya ne cuañöñe, aiohua'i ye'yase'ena, pai cuasayena, iye veja pai yo'oyena. Ja cato cosoye a'ë, cui'ne do'i peoye a'ë. Ja cato Cristo yo'o ma'ñe a'ë.

9 Ñajë'ë, si'aye, Maija'quë ayepi Cristoni pa'iji.

10 Jaje pa'ina, mësarü Maija'quë pa'iyepi tímësicohua'i carajaima'cohua'ipi pa'iyë, Cristona tsioni pa'i do'ire. Jaë cato si'aye mëñe Ejaë api. Cui'ne si'aye mëñe cuañequë api.

11 Cui'ne i ja're mësarü tsioni pa'i do'ire, noni tsj'nëna co'acohua'i pa'iyere huaso cuañohuë, cui'ni ca'ni téayeje pa'ye mësarute yo'oquëna. Pai jëñapi capëna téayeje pa'yepi neñe papi, mësarute.

12 Cui'ne mësarupi Maija'quë tutupi ju'isiquëre huëopi cuasajë sehüo do'ire mësarü oco do cuañö maca Cristo ja're ta cuañohuë. Ta cuañösicohua'ipi cui'ne i ja're conü huëo cuañohuë, ju'isicohua'ipi.

13 Ja'në mësarü tayo yo'ocohua'ipi, cui'ne ca'ni téa cuañöma'cohua'ipi joñöa ju'isicohua'i paë'ë. Pa'ijëna, Maija'quëpi Cristo do'ija'a mësarute i ja're conü pa'iyë necaji'i. Necai si'aye tayo yo'ose'ere saï de'huacaji'i, Cristo do'ipi.

14 Mai co'aye yo'o do'ire, jare maipi sañe pa'ise'ere Maija'quëpi cruzuna que jëopi, maire sañope toya nëose'ere peo huë'ñarepa nejoquë.

15 Jaje yo'oquë Cristo cruzna ju'ise'epi si'aye ëja pa'ise'ere cui'ne maire mëñe cuañëcohua'i tutu pa'ise'ere mëñe quëco huesëpi, si'ahua'i ña huë'ñare pana.

Ma'tëmo Co'amañare Co'ejë'ë

16 Jaje pa'iyë sëte yecohua'ijë mësarute nuñe yo'oma'cohua'i a'ë, cama'pë pa'ijajë mësarü aïñere, panita'a ucuyere panita'a fiesta mu'sëñare, ñañëja'a së'ayere, panita'a pëa huajë mu'se ayere.

17 Si'aye iye cato, itirepa dai ja'ñe pa'ina, pai to'oujë pa'ye a'ë. Ja itirepa cato Cristo a'ë.

18 Jaje pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësarute isija'a co'amañare nejocaijë teaye pa'iohua'i ña cuañöcohua'ipi cui'ne huiñäohua'ire secohua'ipi, mësarupi iohua'i yo'oyena ñajë sehuojëna. Jaohua'i cato ti iohua'ijë ña ma'ñere cui'ne païse'e huëojë cuasayere yëcohua'i a'ë, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ipi.

19 Jaohua'i cato Maija'quë cuasa nëose'eje pa'ye yo'oquë pai ñape te'ña te'e capëna tsioquë, aöquë ai de'huaquë Cristona, iti siopëna tsioma'cohua'ipi yo'oyë.

20 Mësarü Cristo ja're ju'isicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, iye veja cuañë tutupi cuañequëna, pa'iyë pañë, mësarü. Jaje pa'quëta'are mësarü më yo'ojë ja yë'ta'a iye veja pai yo'ojë pa'iyere pa'ijë,

21 iye yo'oma'pë, aïñe pajë'ë, iye, cui'ne iyere tseama'ë, më'ë jëtëpi caye'ni?

22 Si'aye jaje caye cato, pai cuañëjë ye'yaye a'ë, si'aye ja co'amaña cato iti yo'o macana cara ja'ñe a'ë.

23 Nuñerepa cayë, ja teaye pa'iohua'i pa'ijë cui'ne capë ai jëaye cuañëjë yo'oye ai ta'ñe yo'oyerepa ña cuañöji, Maija'quëre ti'añu'u cajë yo'oye. Jaje pa'iquëta'are mai capë yëyere sañope yo'oyere cöcai ma'ñe a'ë.

3

1 Mësarü Cristo ja're huëisicohua'i sëte ma'tëmo co'amañare co'ejë'ë, Maija'quë ëja të'huire Cristo ñu'i huë'ña ayere.

² Ma'tëmo ayere ai yějë pa'ijë'ë, iye veja co'amañare cuasama'pë.

³ Mësarü cato, tsoe Cristo ja're cöni ju'isicohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësarü pa'iyë yure Cristo ja're Maija'quëna yahuese'epi pa'iji.

⁴ Jaje pa'ina, Cristo mësarü pa'iyepi ñai cö maca mësarüjë ì de'oyere pare tímësicohua'ipi ñaija'cohua'i a'ë, ì ja're cöni.

Tsoe Pa'iyë Cui'ne Huajëye Pa'iyë

⁵ Jaje pa'iyë sëtë si'aye mësarü iye veja aye yëyere ne huëa saojë'ë: yequë nomiore, panita'a yequë ëmëre yo'oyere, ëa ña huesëyere, si'sire yëyere, co'amaña ai tsi'so tímëne cuasayere. Ja cato de'huasi diusure señeje pa'ye a'ë.

⁶ Jaje yo'ocohua'ire Maija'quë pëi nejoñepi daija'coa, ìte de'oye sehuo-caima'cohua'ire.

⁷ Ja'në mësarüjë jare yo'ojë pa'ahuë'ë.

⁸ Jaje pa'iquëta'are yure mësarüpi si'aye iyere jeocojë'ë, pëtire, ëa ña huesëyere, co'ayere yecohua'ire tea ju'ijë tutu cayere, cui'ne mësarü yë'opopi si'si coca cayere.

⁹ Ja'në pa'ise'ere jeosicohua'i sëtë, yure yecohua'ire cosoye pajë'ë.

¹⁰ Huajë pa'iyena, suñasicohua'ire ja pa'iyepi si'a mu'señapi ponaquë saiji, maire de'huasiquëje pa'iohua'i pa'iyena ìte de'oyerepa asa t'la macaja'a, yo'o tējiyere caquë.

¹¹ Jaje pa'ina, huajë pa'iyë pacohua'ire cato peoji, griego pai a'ë, judío pai a'ë, caye peoyë, ca'ni tēcohua'i, tēama'cohua'i, jo'yaohua'i cui'ne jo'ya ne cuañoma'cohua'i. Coa si'a pai te'le pai pa'iyë, Cristo tsecohua'i, ìpi si'aohua'ire pa'i do'ire.

¹² Maija'quëpi mësarute ai oi sahuani ì pai pa'ijajë caquë soipi. Jaje pa'iyë sëtë paire teaye ñani oiyena, de'oye necaiyere pana, ai jerepa pa'iyë cuasama'cohua'i pa'iyena, a'jicohua'i pa'iyena, cui'ne yo'o jujama'cohua'i pa'iyena, suñasicohua'irepa pa'ijë'ë.

¹³ Co'aji, quëco jujahuë caye peoyerepa. Sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Cajeipi sañope yo'ose'e paquë pa'ito, ì co'aye yo'ose'ere oni yejējë'ë, Ëjaërepa mësarute oi sai de'huacaise'ejë pa'ye.

¹⁴ Paire oiyena suñasicohua'irepa pa'ijë'ë, ja oiyepi de'oyerepa. Te'ijë pa'iohua'i tsioni pa'iyë pa'iji.

¹⁵ Jaje pa'ina, mësarute, Maija'quë jo'cua de'oye pa'iyepi, mësarü joñoa de'oye cuajaquë caquë Maija'quëpi soini te'le capë acohua'ire nepi. Jare de'oji cajë pëpajë pa'ijë'ë.

¹⁶ Jaje pa'ina, si'anë Cristo cocapi mësarü joyo tímëse'erepa pa'ijaquë. Pa'ina, yecohua'ire ye'yajë cui'ne yëhuojë'ë, tañe pa'i cocare papi. Mësarü joy-ore papi ì necaise'ere pëpajë sihuajë jējējë'ë, tsoe toyase'epi, yure toyase'epi cui'ne joyo etayepi.

¹⁷ Cui'ne coa si'aye mësarü caye panita'a yo'oye pa'ito, mai Ëjaë Jesucristore necaiyë cuasajë Jesús do'ija'a Maija'quëre de'oji cajë pëpajë'ë.

Huejasicohua'i Pa'iyë

¹⁸ Nējohua'i mësarü ëjējohua'ire ëjaohua'ire cuasajë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, ja'ë, Cristore sehuosi nomiohua'i yo'ojë pa'iyë.

¹⁹ Cui'ne mësarü ëjējohua'ijë mësarü nējohua'ire oijë pajë'ë, co'arepa jëaye tutu caye peoyerepa.

²⁰ Mamajë mësarüjë si'aye mësarü ja'quëohua'i caye de'oye sehuocaijë'ë, ja'ë, Maija'quë sihuajuë ñaño.

21 Ja'quëohua'i mësaruje mësaru mamajëre de'oye oijë ye'yajë'ë, jerepa de'oye yo'oye yëja'cohua'ire, tea ju'iñeje yo'ojëna, co'a de'ojë.

22 Ëjaohua'ire pacohua'i, jo'yaohua'i maña mësaruje mësaru ëjaohua'ire de'oye sehuocaijë nejë'ë. Johua'i ña macase'e johua'ini de'oye iñoñu'u cajë yo'oma'pë. Coa ai jerepa nuñerepa cuaca joyopi ëjaëre pare pa do'ire yo'ojë'ë.

23 Jaje pa'ina, päini necaiyë cuasaye peoyerepa co'amaña nejë'ë sihuajë, Ëjaë Jesure necaiyeje pa'ye cuasajë.

24 Jaje pa'ina, mësaru nuñerepa Ëjaëni Cristore necaisi do'ire, i mësarute i paye ayere isija'quë api, nesi do'ire. Jare mësaru tsoe asajë yo'oyë.

25 Jaje pa'iquëta'are, co'aye yo'oquë cato, jare i co'aye yo'ose'eje pa'ye sai cuañoja'quë api. Jaje pa'ina, Maija'quëre cato peoji iquëse'ere de'oye yo'ocasi'i cayeje.

4

1 Mësaruje ëjaohua'i, ma'tëmore mësaru yo'ose'e caja'quëre mësaru Ëjaëre pare paye sëte jare cuasajë mësarute necacohua'ire de'oye nuñerepa yo'ojë'ë.

2 Sëtasicohua'ipi pa'ijë si'anëpi Maija'quëre sejë de'oji cajë ite pëpajë pa'ijë'ë.

3 Cui'ne yëquëreje seccaijë'ë, mai Ëjaëpi i coca quëaja'a sa'ro hui'yocaijaquëre, yahuesi cocare Cristo ayere cajë quëaja'quëre, ja cocare yë'ë quëaquë pa'i do'ire tseä cuañosiquë pa'iquë.

4 Sejë'ë, cui'ne yë'ë i coca quëa maca tññarepa asaye quëa ja'ñere.

5 Sehuoma'cohua'i ja're pa'ini ñare pajë pa'ijë'ë, si'anë de'oyese'e yo'ojë.

6 Jaje pa'ina, mësaru coca cayepi saija'iñeje pa'ye de'oyerepa pa'ijaquë cui'ne johua'i seni asañu'u cajë señere. Päi ñapere de'oyerepa quëajë sehuo-caicohua'i pa'ijë'ë.

Pëpa Tëjiye

7 Yëquë oiquërepa Tíquico nuñerepa Maija'quë do'iquëpi, yë'ë ja're de'oyerepa mai Ëjaë co'amaña necaiquëpi, mësarute yë'ë yo'oquë pa'iyë quëaja'quë api.

8 Jaje pa'ina, mësarute yëquë pa'iyë quëaquë cui'ne Maija'quëre jerepa yëjë quëaja'quëni mësaru quë'rona jëjo saoyë.

9 Cui'ne i ja're cöni saiji, yëquë oiquërepa, nuñe pa'iquërepa, Maija'quë do'iquë Onésimoje mësaru aquëje. Jaohua'ipi quëaja'cohua'i a'ë, iño tëto saijë pa'iyë.

10 Aristarcopi yë'ë ja're tseä cuañosiquë pa'iquëpi mësarute pëpa saoji, cui'ne Marcosje pëpaji, Bernabë mamaëje. Jaëpi mësaru quë'rona saiquë pa'ito de'oye pëpani ñacaijë'ë, ite.

11 Jesús yequë mami Justo hue'equëje pëpaji, mësarute. Icohua'i a'ë, judío pai acohua'ipi sehuosicohua'ipi, Maija'quë cuañe te'te ayere yë'ë ja're nesi-cohua'i, jaohua'ipi yë'ëre sihua ëaye necaisicohua'i a'ë.

12 Epafrasje mësarute pëpaji, mai Ëjaë Jesucristore necaiquëpi. Jaë cato mësaru aquë api. Jaje pa'ina, mësaruni cuasaquë si'anëpi Maija'quëre seccaiji, mësarupi ocue pa'i macarepa pa'ijë Maija'quëna mësaru pa'iyere isisicohua'ire papi i yëyere yo'ojajë caquë.

13 Yë'ëpi ñaquë a'ë, Epafras mësarute, cui'ne Laodicea pa'icohua'ire cui'ne Hierápolis pa'icohua'ire ai cuasaquë Maija'quëre se'i pa'ina, ñaquë.

14 Cui'ne Lucas yë'ë oiquë päire jujuquëpi cui'ne Demaspi cöni mësarute pëpayë.

¹⁵ Laodicea pa'icohua'ire, Maija'quë do'ijëre pëpacaijë'ë, cui'ne Ninfasreje pëpacaijë'ë, io huë'ena sehuosicohua'i tsi'sisicohua'ireje pëpacaijë'ë.

¹⁶ Mësarupi iye toya ja'o ña tëjini jëjo saojë'ë, Laodicea sehuosicohua'ina, jaohua'ije ñaja'cohua'ire. Cui'ne mësarupi ñajë'ë, Laodiceapi yë'ë toya daose'e mësaruru quë'ro tì'acquëna.

¹⁷ Ñeje Arquipore cajë'ë: “Më'ëre mai Ëjaë necaijaquë caquë cuañe nëose'ere de'oyerepa yo'ojë'ë.”

¹⁸ Yë'ë Pablopì pëpaquë iye toya e'que yë'ë jëtë carapëpi toyayë, huañeyema'pë pa'ijë'ë, yë'ë cosiquëpi pa'iyë. Maija'quë oi ñacaiyepi mësaruni pa'ijaquë.

1 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne I Cöcöhua'i Toyaye

¹ Yë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo çoni toyayë, iye toya ja'hua. Maija'quë do'ijëna, Tesalónica daripë pa'icohua'ina Maija'quëna tsioni cui'ne Jesucristo ja're pa'icohua'ina, Maija'quëpi cui'ne mai Ëjaë Jesucristopi çoni coa isiyepi, de'oye pa'ijë'ë.

Tesalonicenses Paj Iñose'e

² Mësarute Maija'quë huasose'ere cuasajë si'anë Maija'quëre seçacaiyë, de'oji cajë ite pëpayë.

³ Cui'ne mësarui mai Ëjaë Jesucristopi si'aye ne ti'acaiye paji cuasajë öcuc pa'i macarepa uteyepi çöcaina, si'aye yo'o jujama'pë ai yo'oye pa'itoje quëcöhuë. Cui'ne Maija'quë pa'ire paji cuasayepi co'amaña nehuë. Cui'ne paire öiyepi pa'ina, yecöhua'ire necaë'ë. Jare si'anë Maija'quë ña hue'ñana cuasajë señë.

⁴ Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quëpi oi sahuani nesicöhua'i a'ë cuasajë pa'iyë, yëquë.

⁵ Cui'ne yëquë mësarute huaso coca quëa maca coa pai yë'ose'e cajë quëaye pahuë. Mësarupi asayë, yëquë mësarui de'oye pa'iyere cajë yo'ose'e, Maija'quë jöyo tuture papi yo'ojë cui'ne nuñerepa itirepa cocare quëayë cajë quëase'e.

⁶ Quëajëna, mësarupi yëquë pa'iyere cui'ne Ëjaë pa'iyere ye'yehuë, Maija'quë coca do'ire ai yo'oye pa'itoje. Jaje pa'ina, mësarui sihuajë asahuë, Jesús cocare Maija'quë jöyopi sihuaye isiquëna.

⁷ Jaje yo'ojë mësarui de'oye pani iñoñere ti'ahuë, si'a Macedonia cui'ne Acaya sehuosicöhua'ire.

⁸ Mësarui quë'ro huëose'epi mai Ëjaë coca jai saiji, coa si'a hue'ña. Jaje pa'ina, Macedoniase'e cui'ne Acayase'e ti'añe papi. Ai jerepa yequë hue'ñaje ti'api. Ti'acquëna, asayë, mësarui Maija'quë pa'ire paji cuasajë pa'iyere. Jaje pa'ina, yëquë mësarui ayere cajë quëaye peoyë.

⁹ Jaje quëaye pajëna, johua'ipi quëayë, yëquë mësarui quë'ro do'i saisi maca mësarui yëquëre de'oye pëpani, cui'ne pai de'huase'ere Maija'quë api cuasase'ere jëoni, Maija'quë huajëquëre pani sehuoni necai huëose'ere.

¹⁰ Cui'ne quëayë, Maija'quë mamaquëpi ju'isiquëni huëosiquëpi Ëjaë Jesucristo ma'tëmopi co'i coja'quë api cajë mësarui utejë pa'iyere. Maire nejoñe daiye huasoquë api, Jesús.

2

Pablo Tesalonicenses Yo'ose'e

¹ Maija'quë do'ijë, mësarupi tsoe asayë, yëquë mësarui quë'ro do'i sainsi coa noni cu'iyë pase'e.

² Jaje pa'ina, mësarupi tsoe asayë, yëquë ja'në Filiposna ai yo'ose'e, co'acöhua'i a'ë cajë josa yo'ojëna. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëpi çöcaina, quëcöjë Maija'quë de'o coca quëahuë, mësarute, jaiye tutu sañope yo'oye pa'itoje.

³ Jaje pa'ina, yëquë yëhuojë soiyecato coa tayose'e peoji. Si'sije peoji. Cui'ne coa paini cösoñu'u cajë cayeje peoye a'ë.

4 Coa ai jerepa Maija'quëpi i de'lo cocare quëaja'cohua'i a'ë caquë ñani sahuani nesicohua'ipi cayë. Pa'ini de'oye yo'lo iñoñu'u cajë yo'oma'pë pa'iyë. Coa ai jerepa Maija'quëre pa'ni yëquë joñoa cuasaye ñaquëni cajë yo'oyë.

5 Jaje pa'ina, Maija'quë cui'ne mësaru pa'iyë, yëquë mësarute ëaye asa cuãño copaci cajë, cui'ne curire tijañu'u cajë yo'oye pañe ñasicohua'i.

6 Paipi de'oye yëquëre cajajë cajë co'eye pahuë. Mësarupi pa'nije yecohua'ipi Cristo jëjo daosicohua'i a'ë cajë yo'oye pa'iquëta'are pahuë.

7 Jaje pa'iquëta'are coa ai jerepa mësarute oijë de'lo pëca ja'co mamajëre ñacaio ai de'huayeje pa'ye yo'ohuë, mësarute.

8 Yëquë mësarute ai oë'ë. Jaje pa'ina, coa de'lo cocase'e quëaye yëye pahuë, cui'ne yëquë pa'iyeye mësaruna isiye yëhuë, yëquë mësarute ai oi do'ire.

9 Maija'quë do'ijë, yëquë pa'iyere cuasajë, ñamiñapi cui'ne mu'señapi co'amaña nehuë. Ja yo'ose'e mësarupi asayë. Mësaru acohua'ipi yëquëni coçañu'u cajë ai yo'oma'cohua'ini cajë yëquëpi nehuë, Maija'quë coca quëa maca.

10 Mësaru cui'ne Maija'quë pa'iyë, yëquë nuñere papi si'si peoyepi, yecohua'ije co'aye yo'oyë caye peoyere papi, yo'ojëna, ñasicohua'i.

11 Cui'ne mësarupi asayë, yëquë mësarute pa'i ñapere jerepa yëjë yo'oye ne huëose'ere cui'ne oicohua'i pa'ijëna, ca ye'huase'ere pëca ja'quë mamajëre yo'oyeye pa'ye.

12 Jaje yo'ojë cui'ne cuañehuë, mësarute Maija'quëre sehuosicohua'irepa pa'iyere pa'ijë'ë, Maija'quë yëyere yo'ojë. Ipi mësarute soipi, i cuañe te'tere, cui'ne i de'oyere pare i ja're coni paja'cohua'ire cahuë.

13 Yëquë quëajëna, asani de'hue Maija'quë cocare pa'ë cajë sehuohuë, mësaru. Pa'i quëaye a'ë cuasajë sehuoye pahuë, nuñerepa Maija'quë co-care pare iye mësaru sehuose'e. Jaje pa'ina, mësaru sehuose'ere cuasajë Maija'quëre de'oji cajë pëpajë señë. Maija'quë cocarepa sëte mësarute itupi yo'oquë pa'iji, sehuocohua'ire.

14 Mësaru Maija'quë coca sehua do'ire ai yo'oyë, mësaru cajeohua'ipi sañope yo'ojëna. Judío pa'i sehuocohua'ireje iohua'i cajeohua'ipi sañope yo'ojëna, ai yo'ohuë, Cristo Jesús tsecohua'ipi. Jaohua'ire yo'ose'eje pa'ye yo'oyë, mësaruteje.

15 Iye judío paipi Ejaë Jesure huaë'ë, Maija'quëre quëacaicohua'ire huaise'eje pa'ye, cui'ne yëquëreje pëijë eto saohuë. Maija'quëre cui'ne si'aohua'ire sañope yo'oyë.

16 Jaje yo'ojë judío paipi ëseyë, Maija'quë coca judío pa'i peocohua'ire huaso cuañojajë cajë quëayere. Jaje yo'ojë jero sa'na iohua'i co'aye yo'oyere mëoñë. Jaje yo'ojë pa'icohua'ire yureta'a, tütapi, Maija'quë iohua'ire ai yo'oyepi sa'ja'ne.

Pablopi Yëji, Tijupë Sani ÑaÑe Tesalónica Pa'icohua'ire

17 Maija'quë do'ijë, mësarute jëoni so'ore pa'inije huañeyema'pë paë'ë. Si'anë cuasahuë, ñama'pë pa'inije, ai esa sani ña'ñe nëina.

18 Yë'ë Pablopi coa si'anëpi sani ñasi'i caquëta'a ti saiye pahuë, Satanáspi, huati ëjaëpi ëse do'ire.

19 ¿Jaje pa'ina, ique a'ni yëquë uteye, yëquë sihuaye cui'ne yëquë nere pahuë cajë cuasa ja'ñe? Mësaru a'ë, Ejaë Jesucristo dai maca yëquë sihua ja'ñe.

20 Jaje pa'ijë'ë, mësaru a'ë, yëquë de'oyerepa nese'ere ñajë sihua ja'ñe.

3

1 Mésarute cuasayepi quēcoye peoyena, te'i Atenasna pëasi'i cuasahuë. Cuasani pëaquë

2 Timoteore Maija'quë do'iquëre Cristo huasoquë coca quëaquëre jëjo saohuë, jaëpi mésarute tutu isicai cui'ne mësaru Maija'quë pa'ire paji cuasayere jerepa paye necaijaquë caquë.

3 Necaina, mësaru acohua'ipi te'ije ai yo'oye pa'itoje yo'o jujama'pë pa'ijajë caquë jëjo saohuë. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, mai jaje ai yo'o ja'ne pa'ie.

4 Iyere mésarute quëahuë, maire ai yo'oye pa'ija'coa cajë. Mësaru ja're yëquë pa'i maca, iti case'ëpi ai yo'oye ti'api, mësaru asase'eje pa'ye.

5 Jaje pa'ina, quēcoyepi peoquëna, Timoteore jëjo saohuë, mësaru Maija'quëre pa'ire paji cuasajë pa'iyere seni asaja'quëre. Yeque huatipi co'aye yo'oyena ne taouna, yëquë mésarute quëase'ëpi do'i peoye pa'ima'quë caquë jëjo saohuë.

6 Yure Timoteo mësaru quë'ropi co'ini quëapi, mësaru de'oye Maija'quë pa'ire paji cuasajë cui'ne yecohua'ire oijë pa'iyere. Cui'ne quëapi, mësaru yëquëre yëjë cuasajë pa'iyere. Cui'ne yëquë mésarute ña ëaquëna, pa'ieje cui'ne mësaruje yëquëre ña ëaquëna, pa'iyë quëapi.

7 Maija'quë do'ijë, yëquë co'a ju'ijë cui'ne ai yo'ojë pa'icohua'ini, mësaru ocue pa'i macarepa Maija'quë pa'ire paji cuasajë pa'iyere quëaquëna, asani sihuahuë.

8 Mësaru jaje Èjaëre ocue pa'i macarepa tuiyere asarena, yëquëre huajë pa'i huëose'eje pa'yerepa nëiji.

9 Jaje pa'ina, me Maija'quëre cajë pëpaye'ni mësaru necaiyere ai sihuayere yëquë joñoana ta'ye saise'erepa pani Maija'quë ña hue'ñana?

10 Mu'señapi cui'ne ñamiñapi Maija'quëre señë, jëjo saojë'ë cajë, mésarute sani ñajë mësarute Maija'quë pa'ire paji cuasaye caraye si'aye ne ti'acañu'u cajë.

11 Maija'quëpi cui'ne mai Èjaë Jesucristopi cocaijaquë yëquë mësaru quë'ro do'i sai ja'ne.

12 Jare ipi mésarute paire oiye cui'ne sa'ne ai oijë pa'ie necaijaquë, yëquë mësarute oiyeje pa'ye oija'cohua'ire.

13 Jare ipi mésarute, mësaru joñoana ocue pa'i macarepa cuasajë pa'ie nejaquë. Nequëna, de'ocohua'irepa pa'ijë'ë, co'aye yo'o do'i peocohua'ire papi, Maija'quë Diosu ña hue'ñana, mai Èjaë Jesucristo i tsecohua'i de'ocohua'irepa ja're dai maca.

4

Maija'quë Sihuaquë Ñañere Pa'ie

1 De'oji, jaje pa'ie sëte Maija'quë do'ijë, Mésarute mai Èjaë Jesucristo mamipi cuañejë señë, Maija'quë sihuaquë ñañere, yëquë ye'yase'ere jerepa yo'ojë pa'ijajë cajë. Tsoe mësarupi jaje pa'iyë.

2 Jaje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, mai Èjaë cuañe tutupi yëquë ye'yajë quëase'e, mësaru yo'o ja'ne.

3 Maija'quë sihuaquë ñañe iye a'ë, i tsecohua'irepa pa'ijë yequë nomiore panita'a yequë ëmëre ti yo'oma'pë pa'ie a'ë.

4 Pai ñape nëjohua'ire pajë, de'oyerepa pa'ijë, iohua'ire ëjaohua'ire ñajë paye a'ë.

⁵ Maija'quère sehuoma'cohua'i yo'oyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, tëto saiperepa éaye nëiñepi cui'ne co'aye yëyepi airepa pa'i do'ire. Jaje pa'ina,

⁶ Maija'quë do'iquère ti ì paye josa yo'ocaima'pë pa'ijë'ë, iye yë'ë quëase'le aye. Jaje yo'ocohua'ire, mai Èjaëpi tuturepa sa'ija'quë api, yëquë mësarute yo'oma'ñe a'ë quëase'ëje pa'ye.

⁷ Jaje pa'ina, Maija'quë maire soima'ë paji'i, si'sire yo'ojë pa'ija'cohua'ini. Coa ai jerepa ina isisicohua'ipi pa'ija'cohua'ini soipi.

⁸ Jaje pa'ina, iye ye'yayere paipi co'aye a'ë cajë asaye coecohua'i pani, pai ìti ye'yacohua'ini coema'pë pa'iyë, Maija'quëni coeyë, mësarute ì de'o joyo isisiquëni.

⁹ Tsoe Maija'quëpi mësarute sa'ñe oijë pa'iyë ye'yasi do'ire, Maija'quë do'ijëja'a sa'ñe oijë pa'iyë aye toyaye pañë.

¹⁰ Jaje pa'ina, mësaru si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre Macedonia pa'icohua'ire oijë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are jero sa'na ai paire oiyeipi mësarute pa'ija'quë cajë cuañëñë.

¹¹ Yecohua'ire josa yo'oma'pë de'oye pa'ijë'ë, mësaru co'amañare pase'le nejë. Yëquë cuañese'ëje mësaru jëñapi nejë pa'ijë'ë.

¹² Jaje pa'ijëna, sehuoma'cohua'ije mësarute ëjaohua'ire ñaja'cohua'ire, cui'ne mësarute carayeje peoja'core.

Mai Èjaë Dai Ja'ñe

¹³ Maija'quë do'ijë, sehuoma'cohua'i cato ju'isicohua'i huëiye peoji cuasacohua'ipi ai oiye. Jaje pa'ina, mësarupi jaohua'oiyeje ju'isicohua'ire ai oima'cohua'ini caquë, ju'isicohua'ire yo'oye quëasi'i.

¹⁴ Jesús ju'isiquëpi huëji'i, mai asayeje pa'ye, cui'ne pa'ye Maija'quëpi si'aohua'ire Jesure sehuoni ju'isicohua'ire Jesús ja're conì daja'quë api.

¹⁵ Jaje pa'ina, cayë, mësarute mai Èjaë ayere ye'yaye sëte. Mai huajëcohua'i Èjaë dai maca pa'icohua'i ju'isicohua'ire du'ru tëto saiye paja'cohua'i a'ë.

¹⁶ Jare ìpi mai Èjaë ma'tëmopi cuañequë yë'ore papi, tutu quë'ipi, cui'ne huññaohua'i Èjaërepa yë'opi, cui'ne Maija'quë duruhuëpi conì jui maca cajeja'quë api. Ja maca Cristore sehuoni ju'isicohua'ipi du'ru huëija'cohua'i a'ë.

¹⁷ Huëtëna, ja maca mai huajëcohua'ipi huëisicohua'i ja're conì mëijë peo de'otona, siri quë'rona sañope ti'aja'cohua'i a'ë, Èjaëre pare. Ti'ani ì ja're conì ti pa'ija'cohua'i a'ë.

¹⁸ Jaje pa'ina, iye cocare sa'ñe cajë yo'o jujahuë cuasacohua'ire tutu isijë'ë, jerepa sihuajë yëjë yo'oja'cohua'ire.

5

¹ Iti daija'a mu'se cui'ne ìti tëcahuë toyaye pañë, Maija'quë do'ijë.

² Tsoe mësarupi asayë, mai Èjaë dai mu'se cato co'amaña ìmaquë ñami daiyeje pa'ye dasipi.

³ Pai de'oji jo'cua pa'ire payë, si'aye de'oji ca maca coa nejoñepi ti'asipi, jaohua'ire, nomio tsi cça huëocon, a'si huëoyeje pa'ye. Ja maca jëaye peoji.

⁴ Maija'quë do'ijë, mësaru cato nea huë'ñare pa'ima'pë pa'iyë. Co'amaña ñaë yo'oquëna, ña quëquëyeje pa'ye mai Èjaë da tita mu'se, ña quëquëye.

⁵ Si'aohua'i mësaru mia huë'ña acohua'i a'ë, mu'se acohua'i a'ë. Ñami cui'ne neaë acohua'i peoyë.

⁶ Jaje pa'ina, mai caiñe peoji, yecohua'i yo'oyeje. Coa ai jerepa sëtasicohua'ipi nuñerepa pa'iyere ñajë pañu'u.

⁷ Jaje pa'ina, çacohua'i çaiñë, ñami. Cui'ne çono cuepecohua'i cuepeyë, ñami.

⁸ Jaje pa'iquëta'are mai mu'se acohua'i cato ñare pajë nuñere pare tayo ma'ñere pa'iyë pa'iji. Maija'quë pa'ire paji cuasayena cui'ne paire oiyena suñani, soldado i coti sai huë quëna çañapi suñani jëayeje pa'ye, cui'ne huaso tëjisicohua'i pa'i ja'ñere uteyena, soldado quëna mapë puani jëayeje pa'ye jëañu'u.

⁹ Maija'quë nejaja'cohua'ini maire soima'ë paji'i. Coa ai jerepa mai Èjaë Jesucristo do'ipi huasosicohua'i pa'ijajë caquë soipi.

¹⁰ Jaje pa'ina, Jesucristo mai do'ire jucacaji'i, maipi i ja're çoni ju'isicohua'i panije, cui'ne huajëcohua'i pa'inije pa'ijajë caquë.

¹¹ Jaje pa'ina, pai ñape yecohua'ire tutu isicaijë, yo'o jujahuë cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'oye necaijë'ë. Noni jaje yo'ojë pa'icohua'i sète.

Pablo Yëhuose'e Sehuosicohua'ire

¹² De'oji, yure mësarute Maija'quë do'ijëre señë, mësaruru ja're pa'ijë co'amaña nejë. Iyere yo'ojë'ë cajë, cui'ne yëhuojë, mai Èjaë yëyeje yo'ojë mësarute sacohua'ire, mësarupi ëjaohua'ire ña'ne pa'iji, caquë.

¹³ Jaje pa'ina, mësarute iohua'i necai do'ire cuasajë ai oijë ëjaohua'ire ñajë pajë'ë. Pai ñape sa'ñe de'oye yo'ojë, jo'cua pa'ijë'ë.

¹⁴ Cui'ne Maija'quë do'ijë çu'neñë, mësarute, ne'ne josa coecohua'ire yëhuojë'ë, caquë. Cui'ne yo'o jujahuë cuasacohua'ire çocaijë'ë, Jesús yo'oyere jerepa yëjë yo'oja'cohua'ire, cui'ne çocaijë'ë, Maija'quëre cuasaye tutu peocohua'ire. Si'aohua'ire de'oye cuasajë dahuëre yo'ojë çocaijë pa'ijë'ë.

¹⁵ De'hua ñajë pa'ijë'ë, te'ijë yequëpi co'aye yo'ouna, cui'ne co'ayepi saisi'i caquë yo'oma'ë pa'ijaquë, coa ai jerepa sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë, cui'ne si'aohua'ire yecohua'ire de'oye yo'oyere cuasajë'ë.

¹⁶ Si'anë sihuacohua'i pa'ijë'ë.

¹⁷ Si'anë Maija'quëre sejë pa'ijë'ë.

¹⁸ Si'aye mësarute daiye Maija'quëna yëye a'ë. Jaje pa'ina, de'oji cajë Maija'quëre pëpajë'ë, Cristo Jesure sehuocohua'i sète.

¹⁹ Toa yayoyeje pa'ye yo'oma'pë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo pa'iyere.

²⁰ Cui'ne coecaima'pë pa'ijë'ë, Maija'quëre quëaçacohua'i caye pa'ito.

²¹ Asani si'aye nuñere pa'ni iti cajë neñani de'oyese'e de'huajë'ë.

²² Si'aye co'aye yo'oma'pë pa'ijë'ë.

²³ Jare ipi Maija'quëpi, jo'cua de'oye pa'iyë paquëpi, mësarute nuñerepa de'ocohua'ire necaijaquë, necani mësaruru pa'iyë si'ayë joyo, cuasaye cui'ne çapë ti si'si te'te peocohua'ire pare ñacai pajaquë mai Èjaë Jesucristo dai mu'sere caquë.

²⁴ Mësarute soisiquë ti tayoma'quë api. Jaje pa'ina, i case'eje pa'ye ne ti'aja'quë api.

Pëpa Tëjiye

²⁵ Maija'quë do'ijë, yëquëre Maija'quëre seçacaijë'ë.

²⁶ De'oye sihuayepi sihuajë, pëpacaijë'ë, si'a sehuosicohua'ire.

²⁷ Mai Èjaë çu'nequërepa do'ipi ca ne'ne, mësarute, iye toya ja'hua si'aohua'ire Maija'quë do'ijëre ña asojë'ë caquë.

²⁸ Mai Èjaë Jesucristopi mësaruna i coa necaiyepi yo'oquëna, pa'ijë'ë.

2 TESALONICENSES

Pablo Cui'ne İ Çocohua'i Toya Çqse'e

1 Yë'ë Pablo cui'ne Silvano cui'ne Timoteo çoni iye toya ja'hua Tesalónica daripë acohua'ina, Maija'quë Diusuna cui'ne mai Ējaë Jesucristona tsiosicohua'ina toyayë.

2 Diusu Maija'quëpi cui'ne mai Ējaë Jesucristopi necaina, jo'cua de'oye pa'ijë'ë, cajë.

Maija'quë Co'ye Yo'ocohua'ire Sqi De'huaye

3 Mësaruru Maija'quëre pa'iji cuasayepi ai jerepa ai de'oquëna, cui'ne paire oiyeppi jero sa'na ai jerepa oiye pa'ina, Maija'quëre si'anë mësaruni cuasajë Maija'quëre sejë de'oji cajë pëpayë.

4 Cui'ne mësaruru yecohua'ipi josa yo'ojëna, neñañere quëcojë Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ire pa'iyere, yëquëpi sehuosicohua'i ja're çoni de'oyerepa yo'oye'ni cajë sihuayë, mësaruru pa'iyere.

5 Iye yo'oyepi Maija'quë pai ñape yo'ose'ere ca de'huaquëpi nuñerepa yo'oyere. Jaje pa'ina, Maija'quëpi mësarute de'ocohua'ire pare ëja de'huaji, i cuañe te'te cacaja'cohua'ire ja ai yo'o do'ipi.

6 Jaje pa'ina, nuñere pa'ë, mësarute, josa yo'osicohua'ire Maija'quëpi ai yo'oyepi iohua'ire sañe.

7 Mësaruni ai yo'osicohua'ini pëa huajëyere isiquë, yëquë ja're çoni. Iye yo'oye cato pa'ija'coa, Ējaë Jesús i huiñaohua'i tutu quë'iohua'i ja're çoni ma'tëmopi toa coro ne'su mëñeja'a ñai maca.

8 Ja maca Maija'quë pa'iyere asaye coesicohua'ire, cui'ne Jesús huaso coca asaye coesicohua'ire si'sequë nejosi'quë daija'quë api.

9 Ja maca jaohua'i ti nejo cuañoja'cohua'i a'ë, Ējaërepa cui'ne i de'o tuturepa peo hue'ñana, so'ona.

10 Jaje nejo cuañosicohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, mai Ējaë Jesús i tsecohua'ire de'ocohua'ire pare nesi'quë dai maca, ite sehuocohua'i si'aohua'i ite ña quëquëjë de'oquëre pa'ni ca maca, cui'ne mësarurje te'e çoni sihuaja'cohua'i a'ë, yëquë quëajëna, sehuosicohua'ipi.

11 Maija'quëpi mësarute de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'i a'ë caquë soipi. Soisicohua'ipi jare ti'ajajë cajë si'anë Maija'quëre secacaiyë. Cui'ne i tutupi si'aye mësaruru de'oye neñe yëjë cuasaye, cui'ne mësaruru Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi co'amaña neñe çocani ti'ajajuë cajë señë.

12 Señë, cui'ne Jesucristo mamipi de'oyerepa ca cuaño'se pa'ijaquë cajë mësarute de'oye necai do'ire, cui'ne mësarurje i do'ire de'oye ca cuañojajë cajë.

2

Ti Co'aquë

1-2 Mai Ējaë dai ja'ñere cui'ne mai i ja're tsiojai ja'ñere asacohua'ipi, Ējaë dai mu'se tsoe ti'api, yëquë toyase'e a'ë cajëna, asani so'o dai cocare asani panita'a jaje Maija'quë inopi cayena asani ai cuasa huesëma'pë pa'ijë'ë, cajë mësarute Maija'quë do'ijere jaje cuasama'pë cayë.

3 Cuaño'se pa'ijë'ë. Ja yë'ta'a Ējaë dai mu'se ti'ama'në du'ru macarepa cato Maija'quëre ai saño'pe yo'oyepi pa'ija'coa. Pa'ina, ne huesë hue'ña mamaquëre papi co'aquëre papi etaja'quë api, iye yejana.

⁴ Jaëpi ai jerepa pa'i a'è caquë sañope yo'oja'quë api, si'aye Diusu mami hue'eyere panita'a pa'i señere. Jaje yo'oquë Maija'quëre se huë'ena cacani ja'runi yë'è a'è, Diusu caquë yo'oja'quë api.

⁵ Yë'è iye ayere tsoe mësarute quëahuë, mësaru ja're pa'i maca, cuasajë'è.

⁶ Yure mësarupi tsoe asayë, co'aquërepa eta mu'se ja tì'ama'ëna, ì etaye ësequëre.

⁷ Jaje pa'iquëta'are tsoe yo'o huëose'epi pa'iji, co'ayerepa yo'o ja'ñe, yahuese'e pa'iye, coa ite ësequë Maija'quë joyo iye yejapi eta saiyese'e carapi. Ja maca tsoe co'aquëre papi pa'ija'quë api.

⁸ Pa'ina, Èjaë Jesucristopi dai ì yë'opo tutupi sëco hueaquë, ì dai miañepi ite peo hue'ñarepa nejoja'quë api.

⁹ Iquë co'aquërepa cato Satanás cocaiyepi yo'oquëpi daija'quë api, si'a huati tutu paquëpi, cui'ne pa'i yo'o tì'a ma'ñe co'a tutupi yo'o ñnoquëpi.

¹⁰ Ja tutupi yo'oquë nejo hue'ña saicohua'ire cosoja'quë api, nuñerepa cocare asani huaso cuañoni pa'iye coesicohua'ire.

¹¹ Jaje pa'ina, Maija'quë ësema'è coa ñaji, jaohua'ire, nuñerepa cocare sehuoye coesicohua'ipi tayose'ere itire pa'è cajë cosoyere sehuojajë caquë.

¹² Sehuoni co'ayese'e sihuacohua'ipi si'aohua'i nejosicohua'i pa'ijajë caquë.

Sahuasicohua'i Pa'iye

¹³ Maija'quë do'ijë, Èjaë oicohua'irepa, Diusupi mësarute sahuani soipi, mësarupi nuñerepa coca asa do'ipi, cui'ne Maija'quë joyopi, de'ocohua'ire necai do'ipi du'ru huasosicohua'i pa'iye tì'ajajë caquë. Jaje pa'ina, yëquë mësaru do'ire, si'anë Maija'quëre de'oji cajë pëpaye pa'iji.

¹⁴ Jaje pa'ina, iyere caquë mësarute yëquë ì huaso coca quëayeja'a soipi, mai Èjaë Jesucristo de'oyerepa pajajë caquë.

¹⁵ Jaje pa'iye sète Maija'quë do'ijë, yëquë mësaruna ñajë ye'yase'ere, cui'ne yëquë toya saose'ere huañeyema'pë ocue pa'i macarepa tuijë'è.

¹⁶ Mësarute Diusu, Maija'quëpi cui'ne mai Èjaë Jesucristopi maire oi de'oye necaiquëpi, maire ti ca yë'huaye isisiquëpi, cui'ne de'oyere pare utejë pa'iye isisiquëpi,

¹⁷ jaëpi mësaru joñoana jerepa yëjë neñe isiquë, mësarute ocue pa'i macarepa ñacai paquëna, mësaru cayepi, cui'ne mësaru neñepi de'oyerepa pa'ijaquë.

3

Yëquëre Secacajë'è

¹ De'oji. Maija'quëre do'ijë, yëquëre secacajë'è, iyere cuasajë, mai cocapi si'a hue'ña esa tì'aquëna, paipi sihuajë sehuo ja'ñere mësaru sehuose'eye pa'ye.

² Jai pa'i yecohua'i Maija'quë pa'iji cuasama'cohua'i pa'iye sète, secacajë'è, co'aye yo'oyena dahuëyesicohua'ipi josa yo'oye paja'cohua'ire, yëquëre.

³ Jaje pa'iquëta'are, Maija'quë ì case'eye pa'ye yo'o tì'aquëre papi mësarute ocue pa'i macarepa paquë ñacaijaquë, co'aye mësaru neñe peoja'core.

⁴ Jaje pa'ina, cuasayë, mai Èjaëpi cocaina, nejë pa'icohua'ipi, yëquë cuañese'eye sehuojë neja'cohua'i a'è, jeoñe peoyerepa.

⁵ Jaje pa'ina, mai Èjaëpi mësarute cocaijaquë Diusu oiyejë pa'ye yecohua'ire oi ja'ñe, cui'ne ai yo'onije, Cristo tutu isiyepi quëcocohua'i pa'i ja'ñe.

Co'amaña Neñe

⁶ Maija'quë do'ijë, mësarute mai Ëjaë Jesucristo mamipi cuañeñë, co'amaña neñe coe Maija'quë do'iquëpi yëquë ye'yase'eje pa'ye pa'ima'quëre tsiomapë pa'ijë'ë.

⁷ Tsoe mësarupi asayë, yëquë ye'yase'e tuicohua'i pa'iyë. Yëquë mësaruru quë'ro pa'i maca co'amaña nema'pë pa'iyë pahüë.

⁸ Cui'ne ajoje do'i peoye aiñe pahüë. Saijë aët'ë, iti tse acohua'ina. Jaje pa'ina, ñami cui'ne mü'se co'amaña nehuë, mësaruru acohua'ini dëquëyeje pa'ye yo'oyere coejë.

⁹ Mësarupi yëquëre cocaiye pa'iji cajë señe pa'iquëta'are, co'amañare nehuë, mësarupi yëquëna ye'yeni nejë pa'i ja'ñere cajë.

¹⁰ Yëquë ja yë'ta'a mësaruru ja're pa'i maca ñeje ye'yahuë: co'amaña neñe coequë, ajoje aiñe pajaquë.

¹¹ Jaje pa'iquëta'are asayë, jaro mësaruru quë'ro acohua'ipi ti co'amaña nema'pë coa pa'ijë, co'amaña necohua'i cayejë pa'ye yecohua'ire quëajë cu'iyë, cajëna.

¹² Jaje pa'ina, jaohua'ire mai Ëjaë Jesucristo cuañe tuture papi cuañeñë, co'amaña nejajë iohua'i nese'ere aija'cohua'i.

¹³ Maija'quë do'ijë, de'oye yo'oye jeoma'pë pa'ijë'ë.

¹⁴ Mësaruru acohua'ipi yëquë cajë iye toya saose'ere sehuocaima'cohua'i pa'ito, ñani jaëpi paji cani ite tsioma'pë pa'ijë'ë, ite huajëya'ye nëija'core.

¹⁵ Jaje yo'ojëta'a ite mësaruru pëiquëre pama'pë pa'ijë'ë, coa ai jerepa yo'jeire yëhuoyeje pa'ye yëhuojë'ë, ite.

Tëjyerepa Case'e

¹⁶ De'oji, mai Ëjaëpi mësaruru ja're pa'i, jo'cua pa'iyë Ëjaëpi mësarute i pa'iyere isijaquë si'anëpi jajese'e.

¹⁷ Iye me cato yë'ë Pablopipi pëpaquë toyayë, yë'ë jëtëpi, iye toya e'quena ñani yë'ë toya saocoa, cuasajajë caquë. Toya tëji hue'ña si'aye yë'ë toya saoye jaje toyaquë a'ë.

¹⁸ Mai Ëjaë Jesucristopi de'oye mësarute si'aohua'ire necaina, pa'ijë'ë. Jaje pa'ijaquë.

1 TIMOTEO

Pablo Toyase'e, Timoteona

¹ Yē'ē Pablo, Jesucristo jējo saoque a'ē, maire huasoquē Diusu cuañeñepi, cui'ne mai Ējaē Jesucristo mai utejē pa'iquēpi.

² Maija'quēre pa'ire paji cuasa do'ire yē'ē mamaquē a'ē, mē'ē. Jaje pa'ina, iye toya ja'hua toyayē, Timoteo mē'ēre. Maija'quēpi cui'ne mai Ējaē Jesucristopi conī mē'ēre de'oye necaijē, teaye ñani oiyere, cui'ne jo'cua de'oye pa'iyere isijajē.

Tayo Ye'yase'ere De'hua Ñañe

³ Nuñerepa ye'yama'pē tayo ye'yacohua'ire mē'ēpi, jaje ye'yama'pē pa'ijajē caquē jaohua'ire yēhuojaquē cuasani Efeso daripēna pēajē'ē, cuañehuē, yē'ē ja yē'ta'a Macedonia saima'nē.

⁴ Aipē coca cōcayē paji, Maija'quē pa'ire paji cajē asa tī'añe. Jaje pa'ina, aipē coca cui'ne aiohua'ī pa'ise'e co'ye ye'yama'pē pa'ijajē jaohua'ī. Ja cato sa'ñe pēti coca caye a'ē.

⁵ Yē'ē cato, de'o joyore papi, de'oye cuasayere papi, cui'ne Maija'quē pa'iji nuñerepa asayepi, paī ñape yecohua'ire oijē pa'ijajē caquē cuañeñē, iye.

⁶ Iyere yecohua'ī yo'oma'pē tayo sani coa cocase'e cacohua'ī de'ohuē.

⁷ Jaje tayo saicohua'ipi paire Maija'quē coca ye'yacohua'ī pañu'u, cajē. Yo'ojeta'a huesēyē, iohua'ī cayeque. Cui'ne asa tī'ama'pē pa'iyē, iohua'ī care payē cajē ye'yayere. Jaje pa'ina, nuñerepa ye'yayē, cuasajē tayoyē.

⁸ Maija'quē Moisésre cuañese'e de'oye a'ē, itī cayejē pa'ye ye'yato. Tayo ye'yatota'a co'aji.

⁹ Jaje pa'ina, Maija'quē cuañese'e de'oye yo'ojē pa'icohua'ini caquē pa'iyē paji. Cuañese'e cato, co'acohua'ī asa ja'ñepi pa'iji. Jaohua'ī cato Maija'quēre sañope yo'ocohua'ipi, cuañese'ere sehuoma'cohua'ipi, si'si yo'ocohua'ipi, yo'o ma'ñere yo'ocohua'ipi, cui'ne Maija'quēre Ējaēre papi cama'cohua'ipi, coa si'aye Maija'quēre tī'añu'u cajē yo'oyere cue'cucohua'ipi, ja'quēohua'ire huaicohua'ipi, paire huaicohua'ipi,

¹⁰ yēquē nomiore, panita'a yeco emēre yo'ocohua'ipi, emēohua'ija'a sa'ñe yo'ocohua'ipi, paire tseani yecohua'ina isicohua'ipi, cosocohua'ipi cui'ne care payē cajē coa cosocohua'ipi, cui'ne de'o cocare sañope cacohua'ī asa ja'ñepi pa'iji, Maija'quē cuañese'e.

¹¹ Maija'quē de'oquepi iye de'o cocare huaso cocare pare yē'ēpi quēacaijaquē caquē cuañe nēopi.

Maija'quē Teaye Ñani Cōcaise'e

¹² De'o'ji, caquē pēpayē, mai Ējaē Jesucristore, i co'amaña yē'ēpi tayoma'ē nuñe neja'quē api, caquē tutu isiquē, ite necaiquēre nesiquēre.

¹³ Yē'ē cato ja'ñe Jesure sañope caquē, sehuosicohua'ire tseauquē, cui'ne co'aye caquē yo'oque pa'ē'ē. Pa'ina, sehuoma'quēpi huesēquē yo'oji cuasani Maija'quēpi yē'ēre teaye ñani oi cōcaji'l.

¹⁴ Jaje yo'oni mai Ējaēpi yē'ēre jaiye de'oyere isipi, Maija'quē pa'ire paji cuasayere cui'ne paire oiyere Cristo Jesús ja're tsioni pa'ijē, mai payere.

¹⁵ Nuñerepa caye a'ē, Cristo Jesús co'acohua'ire huasosi'ī caquē iye vejana daise'ere, si'aohua'ī asaye pa'iji. Jaje pa'ina, yē'ēre ai jerepa co'acquēni huasopi.

¹⁶ Jaje pa'ina, Maija'quëpi yë'ère teaye ñani oi coçaj'i. Jaje pa'ina, si'aye Jesucristo yo'o juja ma'ñere iñosi'caquë yë'ère huasopi. Jaje pa'ina, yure yë'è jeteyo'je ite sehuoja'cohua'ire iñoquë a'ë, ti pa'iyë tija'cohua'ire.

¹⁷ Jaje pa'ina, Èjaërepa de'oquëre pani ti pani huesë ëjaëre pani sihuajë pañu'u, juni huesëma'quëni, païje ñama'quëni, cui'ne te'i Diusure pani. Jaje pa'ijaquë.

¹⁸ Maija'quëre quëacohua'ipi ai tsoe më'ë yo'o ja'ñere case'eje pa'ye de'oye yo'ojaquë caquë cuañëñë, Timoteo yë'ë mamaquë më'ère. Jaje case'epi cocaina, Maija'quë pa'ire paji cuasaquëni cui'ne de'oyerepa cuasaquëpi de'oyerepa yo'ojë'ë.

¹⁹ Yecohua'i johua'i de'oye cuasajë pa'iyë quëayere sehuocaima'pë yo'ojë, johua'i Maija'quë pa'ire paji cuasayere ne huesoni co'a de'ohuë.

²⁰ Jaje yo'ohuë, Himeneo cui'ne Alejandro. Jaje yo'osicohua'ini yë'ëpi Satanásna isihuë, co'aye cacohua'ipi Maija'quëre co'aye caye pañere ye'yejajë caquë.

2

Maija'quëre Señe Ye'yaye

¹ Iyere du'ru macarepa yo'ojë pa'ijë'ë caquë cuañëñë, si'aohua'ire iye yeja pa'icohua'ire seçacaijë Maija'quë necaiyere de'oji cajë pëpayere, necaire pajë'ë cajë señere, ai teaye cajë señere.

² Cui'ne paire cuañecohua'ire cui'ne pai ëjaohua'ireje seçacaiye pa'iji, mai sehuosicohua'ipi de'oye josa yo'oma'pëna, sihuajë pa'iyere cajë.

³ Jaje pa'ina, Maija'quë maire huasoquëpi si'aohua' huasosicohua' pa'ijë i nuñerepa cocare asa tija'ajajë caquë yëquë sête ai sihuaquë ñaji, mai seçacaiye.

⁵ Te'i api, Maija'quë. Cui'ne te'i api, Jesucristo, pai de'osiquë, maire tihua' pa'isicohua'ini Maija'quë ja're con tsiyoye necaiquë. Yequë peoji.

⁶ Jesucristopi si'aohua'ire huasoja'a do'ire juni saicaj'i. Jaje yo'oquë iñopi, i oi necaiyere. Ja iño'sere si'anë irepa pa'iyë asaye pa'iji.

⁷ Ja coca necaiyere caquë yë'ère coca quëacaiquëre cui'ne i jëjo saokuëre nepi. Judío pai peocohua'ire Maija'quë pa'ire paji cuasayere cui'ne nuñerepa cocare ye'yajaquë caquë. Quëare payë. Cosoye pañë.

⁸ Yëyë, yë'ë si'a hue'ña pa'icohua'ipi ëmëohua'i Maija'quëre secohua'i pani, de'o jëñapi mëajë, de'o joyore papi, pëti peocohua'ipi, cui'ne yecohua'ire sañope case'e peocohua'ire papi señere.

⁹ Cui'ne nomiohua'ije de'oye caña ju'ijajë, nomiohua'irepa ju'iyepi, co'aye ña cuaño ma'ñere, ëja de'ocohua'i pani, tëto saiperepa naña yoni, curi nese'ere jua nëoni cui'ne jaiye yi'yo se'huoni panita'a jai do'i cañare suñani de'ocore pa'ë cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Coa ai jerepa de'o co'amaña neñepi iñoñe pa'iji, Maija'quëna johua'i pa'iyë isisicohua'i pa'iyë.

¹¹ Nomiohua'i cato Maija'quë coca ye'ya hue'ña jo'cuarepa dahuëre ñu'ijë asaye pa'iji.

¹² Cui'ne nomiohua'ire ëseyë, jai pai tsi'si sitona ye'yaye. Cui'ne ëseyë, ëmëohua'ire meñe quëcoyejë. Coa ai jerepa de'oye jo'cua asaye pa'iji, nomiohua'i cato.

¹³ Maija'quëpi ai tsoeje Adánni du'ru de'huapi, ja jeteyo'je de'huapi, Evare.

¹⁴ Cui'ne du'ruje Adánpi coso cuaño'ma'ë paji'i. Nomiohi coso cuaño'ni co'ayena tóme huesëo.

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are nomio huaso cuañoja'coa, jopi mamajëre de'oye ñacairo ai de'huacopi, Maija'quë pa'iji cuasacopi paire oicopi, cui'ne de'oyere pare yo'oco pa'icopi.

3

Sehuosicohua'i Èjaohua'i Pa'iyë

¹ Sehuosicohua'i ëjaë pa'iyë yëquë cato de'o co'amaña yo'oyere pare yëji. Nuñerepa cayë.

² Jaje pa'ina, sehuosicohua'i ëjaë cato de'oye pa'iquëre papi pa'iyë pa'iji, sañope yecohua'ijë cayë peoquëpi, te'ore nëjore paquëpi, ta'ñe yo'oquëpi, ta'ñe asaquëpi, de'oyerepa pa'iquëpi, cui'ne paipi i huë'ena saijëna, si'anë de'oye pëpaquëpi, cui'ne de'oye ye'yaquëpi pa'iyë pa'iji.

³ Cono cuedema'quëpi, uihuaye yëma'quëpi, paire de'oye yo'oquëpi, jo'cua de'oye pa'iyë yëquëpi, cui'ne curire oima'quëpi pa'iyë pa'iji.

⁴ De'oyerepa i huë'e pa'icohua'ire cuañequëpi pa'iyë pa'iji. Mamajëpi i cuañë de'oye sehuocohua'ipi, cui'ne ite ëjaëre ñajëna, pa'iquëpi.

⁵ Jaje i huë'ere de'oye cuañema'quë pani, ¿me cui'ne Maija'quëre sehuosicohua'ire de'oye ñacaija'quë a'ni, huesëquë pani?

⁶ Jaje pa'ina, co'aji, sehuosicohua'i ëjaë pa'iyë, yure maca sehuosiquëpi. Yure maca sehuosiquëpi coa jerepa pa'i a'ë cuasayese'e timëni yo'oquë huati ne huesë sitona cui'ne ne huesëye pa'i do'ire.

⁷ Cui'ne yequejë sehuoma'cohua'ipi de'oquë api cajë ëjaëre ñaquëpi pa'iyë pa'iji. Jaje pa'ipi huati huaterë nesicono, cuëni dema'ë cui'ne co'aye cama'pëna pa'ija'quë api.

Sehuosicohua'i Cqcaicohua'i Pa'iyë

⁸ Jaje cui'ne sehuosicohua'ire necaicohua'ijë yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'icohua'ipi pa'iyë pa'iji, johua'i ca nëose'ere si'a yë'quë maca yo'ocohua'ipi, cui'ne cono cuedema'cohua'ipi, cui'ne cosojë curiquë nema'cohua'ipi pa'iyë pa'iji.

⁹ Maija'quë iñosi cocare mai sehuoyere de'oye de'huacohua'ipi, pa'iyë pa'iji. Mai cuasa joyopi sañope cayë ti peocohua'ipi.

¹⁰ Du'ru macarepa neñañe pa'iji, jaohua'ire. Neñañëna, caraye peojë, yureta'a sehuosicohua'ire necaicohua'i pa'iyë pa'iji.

¹¹ Cui'ne nëjohua'ijë yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'icohua'ipi, cui'ne co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi, ta'ñe yo'ocohua'ipi, cui'ne johua'i ca nëose'ere si'aye de'oye yo'ocohua'i pa'iyë pa'iji.

¹² Maija'quëre sehuocohua'ire necaiquë cato te'ore nëjore paquëpi, i mamajëre cui'ne i huë'e pa'icohua'ire de'oye cuañequëpi pa'iyë pa'iji.

¹³ Sehuosicohua'ire necaicohua'ipi johua'i yo'oyere de'oye necohua'i pa'ito, yecohua'ipi de'ocohua'i a'ë caji'cohua'i a'ë. Cajëna, ai jerepa sihuajë quëcojë Cristo Jesús cocare quëacaija'cohua'i a'ë.

Maija'quë Iñose'ere Mai Sejë Pa'iyë

¹⁴ Esa sani ñaño yëyë, më'ëre. Jaje pa'iquëta'are toyayë, iye.

¹⁵ Yë'ëpi tsoe nëiquë pa'ito, më'ëpi Maija'quë pai tsëcapëre de'oye yo'oye asasiquëpi de'oye yo'ojaquë caquë toyahuë. Maija'quë huajëquërepa tsëcohua'ini cayë. Nuñerepa cocare pajë nejocai ma'ñe cajë sañope yo'ocohua'ini.

¹⁶ Mai sehuojë seña jaiyere pa'ë, pai asa ti'a ma'ñe. Cristopi pajë pa'i daji'i,

Maija'quë joyopi quëapi, *i* pa'iyere.
 Huiñaohua'ipi ite ai cuasajë ñahuë.
 Si'a yeja pa'icohua'ire quëahuë, *i* coca.
 Quëajëna, paipi ite sehuohuë.
 Maija'quëpi ite *i* de'o hue'ñare pana sapi.

4

Maija'quëre Cuasase'ere Jecoja'cohua'i A'ë

¹ Tiñarepa quëaji, Maija'quë joyopi ñeje: Tëji mu'seña jai pai Maija'quë pa'iji cuasayere jecoja'cohua'i a'ë, caquë. Coa coso joña ye'yayere tuijë, huatiohua'i ye'yayere ye'yejë.

² Jaje yo'ojë, quëna tarapë ucopi ëo huesose'eje pa'iohua'ipi de'oye pa'ieye ti cuasama'cohua'ipi cayere asaja'cohua'i a'ë, nuñerepa pa'ima'cohua'ipi coso paipi ye'yayere.

³ Jaohua'ipi huejaye co'aji, caja'cohua'i a'ë, cui'ne aiñere ëseja'cohua'i a'ë, nuñerepa coca asacohua'ipi de'oji cajë Maija'quëre pëpajë sejë ai ja'ñere de'huase'ere.

⁴ Jaje pa'ina, si'aye Maija'quë de'huase'e de'oye a'ë. Jaje de'oyere maipi coeye co'aji. Jaje pa'ina, coa ai jerepa Maija'quëni de'oji cajë pëpajë itire pajë cui'ne aiñe de'oji.

⁵ Maija'quë cocapi cui'ne mai ite señepi de'oyerepa necaiji.

Jesucristo De'o Jo'yaërepa Pa'ie

⁶ Më'ëpi iyere Maija'quë do'ijëre ye'yaquë, cui'ne më'ëje Maija'quë pa'ire paji cuasayere ani huajëquë pa'i cui'ne më'ëre ye'yase'ere yo'oquë pa'ini, Jesucristo de'o jo'yaërepa pa'ija'quë a'ë, më'ë.

⁷ Jaje pa'ina, ti asacaima'ë pa'ijë'ë, iye yeja aipë coca huesëjë caye. Maija'quë co'amaña necaiyere pare yo'oquë ye'yejë'ë.

⁸ Më'ë tutu quë'i pa'ija'quë caquë ai cuasajë yo'oye a'ri maña cocaiye a'ë. Maija'quëre de'oyerepa pa'ie cato iye yeja pa'ieye, cui'ne jeteyo'je pa'i ja'ñeje cocaiye a'ë.

⁹ Iye caye nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, si'aohua'i asacajë sehuoye pa'iji.

¹⁰ Jaje pa'ina, *i* co'amañare tuturepa yo'ojë nejë pa'iyë, Maija'quë huajëquëre pana quëco pajë, si'aohua'ire ite sehuocohua'ise'ere huasoquëna.

¹¹ Jaje pa'ina, iye cocare cuañequë ye'yaye pa'iji, më'ë.

¹² De'hua ñaquë pa'ijë'ë, më'ëre posëni co'aye cajë cue'cuejë. Jaje pa'ina, më'ë coca cayepi, më'ë yo'oyepi, paire oiyepi, Maija'quë pa'ire paji cuasayepi, cui'ne nuñerepa de'oyese'e yo'oquë pa'iyepi iñojë'ë, sehuosicohua'ire. Iohua'ije më'ë pa'ieyeje pa'ija'cohua'ire.

¹³ Ja yë'ta'a yë'ë ti'amañë Maija'quë toya pëpëre si'a pai sehuosicohua'i asajëna, ñaquë quëajë'ë. Jaohua'ipi jerepa yëjë yo'o jujama'pë pa'ija'cohua'ire. Jaje ye'yajë'ë.

¹⁴ Maija'quëpi quëaquëna, sehuosicohua'i ëjaohua'i jëñapi më'ëna patojë seccaijëna, Maija'quëpi ta'ñe yo'o ja'ñeje isise'ere de'hua ñacai itire yo'ojë'ë.

¹⁵ Jaje pa'ina, iye de'o co'amañase'e yo'oquë pa'ijë'ë, de'oyere yo'oquëpi seña maca de'oquë pa'ina, si'ahua'i ñaja'cohua'ire.

¹⁶ Më'ë pa'ieye, cui'ne më'ë yecohua'ire ye'yaye de'hua ñaquë, si'aye ocue pa'i macarepa yo'oquë pa'ijë'ë. Jaje më'ëpi iyere yo'oquë co'ye huaso cuañoquëna, cui'ne më'ë caye asacohua'ije huaso cuañoja'cohua'i a'ë.

5

Sehuosicohua'i De'oye Yo'ojë Pa'ye

¹ Aire tutu cama'ë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa m'ë'ë ja'quère yëhuoyeje pa'ye caquë yëhuojë'ë. Posëohua'ini m'ë'ë yo'je tsire yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë.

² Ai nomiohua'ini m'ë'ë ja'core de'oye yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë. Cui'ne nomi tsini m'ë'ë yo'je tsj nomiohua'ire cuasaquë yo'oyeje pa'ye yo'ojë'ë, co'aye cuasaye peoyepi.

³ Necaicohua'ire peocohua'ini hua'jeohua'ire cõcaijë'ë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are hua'jeopi mamajëre cui'ne naje tsire paco pa'ito jaohua'ipi cõcaiyë pa'iji, iohua'ï tsëcapë acore. Jaje yo'ojë pëca ja'quëohua'ire cui'ne ñecuëohua'ire saija'cohua'ï a'ë, ai de'huasi do'ï. Jaje cõcaiyere Maija'quë sihuaquë ñaquë api.

⁵ Jaje pa'ina, cõcaicohua'ire peocopi te'o maca nëasicoa, hua'jeorepa. Jaje pa'ïopi Maija'quëpi cõcaija'quë api cuasaco mu'sëña cui'ne ñamiña seõ pa'ico. Jaje seõ pa'iconi cõcaiyë pa'iji, sehuosicohua'ipi.

⁶ Jaje pa'iquëta'are hua'jeopi si'aye io capë yëyere yo'orojaico cato tsoe ju'isicoa, huajëco pa'icota'a.

⁷ Iyere yo'ojë'ë caquë cuañejë'ë, nuñerepa de'oyese'e yo'ocohua'ï pa'ija'cohua'ire.

⁸ Jaje pa'ina, sehuosiquëpi i huë'e acohua'ï pa'iyere cuasama'ë, de'oye ñacaima'quë pani, sehuoma'quëre seña maca co'aquë pa'iyë pa'iji. Jaje pa'ï pani sehuosiquë a'ë ca tï'añe peoji.

⁹ Hua'jeohua'ire toya pëpëna toyaye pa'iji, sesenta õmetëca pacopi cui'ne te'ire ëjëre pasiconi.

¹⁰ De'oye yo'ocona, yecohua'ipi ñasiconi, mamajëre de'oye ai de'huasiconi, io huë'ena do'ï daicohua'ire de'oye pëpaco pa'isiconi, sehuosicohua'ire nëcañoa tsoacaisiconi, ai yo'ocohua'ire cõcaio pa'isiconi, jaje si'aye de'oyese'e nesï'i cato yo'oco pa'isiconi, toyaye pa'iji.

¹¹ Nomi tsipi hua'jeohua'ï pa'ito toyama'ë pa'ijë'ë, hua'jeohua'ire toya pëpëna. Iohua'ï capë yëyepi pa'ina, huejañu'u cajë yo'ojë Cristore tuiyë jëoni,

¹² iohua'ï necañu'u ca nëose'ere ne tï'ama'pë jai do'ï quë'iohua'ï de'ocohua'ï a'ë.

¹³ Cui'ne yequeje, huë'ña ñape cu'ijë josaohua'ï de'oni, cui'ne co'a coca cacohua'ï de'oni coa si'aye yo'ojë ti caye pa'ñe pa'yere carojaicohua'ï a'ë.

¹⁴ Jaje pa'ï do'ire nomi tsipi hua'jeohua'ï pani huejajajë cayë, huejani mamajëre pajë, huë'e ñacaicohua'ï pa'ijajë. Pa'ijëna, huatijë cue'cuema'ë pa'ija'quëre.

¹⁵ Jaje pa'ina, yecohua'ï nomi tsj hua'jeohua'ïpi Cristore tuiyë jëoni huati ëjaëna pe'te huesëhuë.

¹⁶ Sehuosi nomiopi io tsëcapë acohua'ini hua'jeohua'ire pani cõcaiyë pa'iji. Sehuosicohua'ïpi cõcaija'cohua'ï a'ë cajë uteyë peoye. Sehuosicohua'ï cato cõcaicohua'ire peocohua'ini cõcaicohua'ï a'ë.

¹⁷ Sehuosicohua'ï ëjaohua'ire ai oiye pa'iji, sehuosicohua'ire de'oyerepa sacohua'ïpi, cui'ne Maija'quë cocase'e quëajë de'oye ye'yacohua'ire.

¹⁸ Jaje pa'ina, Maija'quë toya pëpë caji: "Duruhuequë yë'opo sëama'pë pa'ijë'ë, ise'equë ai tsa'cujaquë." Cui'ne yequeje caji: "Co'amaña nequëre saïne pa'iji, i yo'o do'ï."

¹⁹ Sehuosicohua'ï ëjaëre sañope co'aye caye pa'ito asama'ë pa'ijë'ë, cayahua'ï panita'a toasõcohua'ï i yo'ose'e ñacaicohua'ïpi peoto.

²⁰ Ja yë'ta'api co'ayere yo'ojë pa'icohua'ireta'a yëhuo quëcojë'ë, si'aohua'ï ña huë'ñana. Yecohua'ijë jaje yo'oye co'aye a'ë cuasajë ca'raja'cohua'ire.

²¹ Cuañeñe, mē'ēre, mai Diusu cui'ne mai Ējaē Jesucristo, cui'ne huiñaohua'i i sahuasicohua'i ña hue'ñana, iye cuañese'ere te'ohua'ise'ere yeque yo'oma'ē, si'aohua'ire si'a yē'quē macarepa yēhuojaquē caquē.

²² Jaje pa'ina, mē'ēpi yecohua'ire esarepa patoquē secacaiye pajē'ē, iohua'i co'aye yo'o do'ire sai cohe pa'iji. De'oyerepa cuasani yo'ojē i aye co'ayere yo'oma'quērepa pa'ijē'ē.

²³ Ētapē a'si ju'iquē sēte ocose'e ucuma'ē pa'ijē'ē, o'sa cōnoje a'ri maña ucujē'ē, mē'ē ētapē cocai ja'ñe.

²⁴ Yecohua'i co'aye yo'oye si'a pai tiñarepa ña'ne pa'iji, ja yē'ta'a iohua'i yo'ose'e ña de'hua hue'ña saima'ē. Yecohua'i co'aye yo'oyere jetyo'je dahuēre asaye pa'iji.

²⁵ Jaje cui'ne de'oye yo'oyeje yequere tiñarepa ña cuaño'ne pa'iji. Yequere ñama'pē pa'ise'ere jetyo'je ña'ne pa'iji. Si'anē yahuese'epi pa'i carajaiñe peoji.

6

¹ Co'amaña necaija'cohua'ire jo'ya nesicohua'i pani mēsarū ējaohua'ire ca'rajē ñajē'ē, jaohua'ipi co'aye Maija'quē mamire cui'ne i coca mai ye'yayere saño'pe cama'pē pa'ija'cohua'ire.

² Panita'a co'amaña necaija'cohua'ire jo'ya nesicohua'ipi sehuosicohua'ini ējaohua'ire pani jeoma'pē pa'ijē'ē, sehuosicohua'i a'ē cajē, ējaohua'ire ñajē paye. Maija'quēre sehuosicohua'ipi te'e Maija'quē do'ijēpi paire oicohua'ipi, co'amaña ne cuaño'ne sēte jerepa de'oye necaiye pa'iji. Jaje caquē iyere ye'yaquē quēajē'ē.

Pa'iyē Cui'ne Mai De'oye Cuasaye

³ Yequē paipi mai Ējaē Jesucristo ye'yase'eje pa'ye ye'yama'ē, cui'ne mai nuñerepa Maija'quēre sejē yo'oyeje pa'ye ye'yama'ē pani,

⁴ huesēquēpi ye'yaji, jerepa pa'i a'ē cuasaquēpi. Jaje pa'ipi ju'i dahuēje pa'ye paji, saño'pe ca ēayerē. Jaje pa'ina, japi si'aye co'ayere cuasaye huēoji: yecohua'i payere ēa ñajē pēti ēaye cuasaye, te'e cuasa ma'ñe co'acohua'i a'ē cajē te ju'iñe, coa cacohua'i a'ē cuasaye.

⁵ Jaje cuasacohua'ipi sa'ñe pēti coca ti jeoma'pē cajē pa'iyē, nuñe cuasama'cohua'i ja're, nuñerepa coca asa ti'ama'cohua'ipi, Maija'quēre sehuoni pa'iyē ye'yaye curi neñe a'ē cuasacohua'i ja're. Jaje uihuayē.

⁶ Jaje pa'iquēta'are, co'amaña pa'ina, cui'ne peoquēna, sihuaquē pa'iquēse'ere, Maija'quēre sehuoni pa'iyē ye'yaye, jaiye curi neñeje pa'ye pa'iji.

⁷ Mai iye yeja dai maca co'amaña peocohua'i daē'ē. Daisicohua'ipi cui'ne mai ju'i maca iye yejapi peocohua'i saija'cohua'i a'ē.

⁸ Jaje pa'ina, maipi qo maña cui'ne mai ju'i caña pani sihuajē pañu'u.

⁹ Jaje pa'iquēta'are jaiye curiquē pañu'u, cacohua'i cato jaiye do'i peoyere yēyena quēcoma'pē huati huaterē nesicona cacayē, iohua'ire co'a de'huaquē, de'oye pa'ise'ere nejocaiyena, ti ne huesē hue'ñana sayena.

¹⁰ Jaje pa'ina, curiquē oiye cato si'aye co'aye cuasaye huēoye a'ē. Jaje yecohua'i jaiye curiquē yē do'ire Maija'quēre pa'ire paji cuasase'e jeoni ai yo'oyena ne huesēni ai yo'ojē pa'iyē.

De'oye Maija'quē Cocare Quēaye

¹¹ Jaje pa'iquēta'are Maija'quē jo'yaē sēte si'aye co'ayere coequēpi nuñerepa yo'ocquē pa'ijē'ē, Maija'quēre necaiquēpi, pa'ire paji cuasaquēpi, paire oiquēpi, yo'o jujama'quēpi, cui'ne jerepa pa'i a'ē cuasa joyo peoquēpi.

12 Ti pani huesējaquë caquë Maija'quëpi mē'ère sahuani soiipi. Soisiquëpi Maija'quë pa'iji, mēsaru cuasayere de'oyerepa quëahuë, jai pai asajëna. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'iji cuasayepi de'oye yo'ojë'ë, ti pa'iyere pacohua'ipi.

13 Jaje pa'ina, Maija'quë si'a co'amaña pa'iyë isiquë cui'ne Jesucristo Poncio Pilatore de'oyerepa i pa'iyë quëcoquë iñosiquë ña hue'ñana cuañeñë, mē'ère.

14 Yëhuo quëcoye peojaquë cani de'oye yë'ë mē'ère cuañese'e sehuocai yo'ojë'ë. Yeque ponani yo'oma'ë pa'ijë'ë, mai Ëjaë Jesucristo dai macaja'a.

15 Iti yo'o maca tì'aëna, Maija'quëpi si'aye iyere ne de'hua saoja'quë api, te'i si'aye pa'irepa de'o Diosu tutu quë'ipi, cuañecohua'i mēñe Ëjaëre papi, cui'ne ëjahua'i mēñe Ëjaëpi.

16 Jaë api, te'i ti ju'ima'quë, pai tsiojaima'tore mia hue'ñare pa'iquë, te'e pai macaje ñama'quë, cui'ne ña ti'añeje ti peoquë. i tse pa'ijaquë si'anëpi, Ëjaërepa pa'iyë cui'ne i jerepa tutu quë'i pa'iyë! Jaje pa'ijaquë.

17 Cuañejë'ë, jaiye iye yeja co'amaña pacohua'ire, jerepa pa'iohua'i a'ë, cuasama'pë pa'ijajë, cui'ne iohua'i co'amañana quëcoma'pë pa'ijajë. Ja cato coa carajaiñe a'ë, coa ai jerepa Maija'quëna quëcojë pa'ijajë, mai pa ja'ñere caquë coa si'aye jaiye isiquëna.

18 Cuañejë'ë, cui'ne de'o co'amañare yo'ojë jaiye de'oye yo'oyere, co'amañaje pa'ye pajä'cohua'ire, pajë peocohua'ire cöcailajë, iohua'i co'amañapi.

19 Jaje yo'ojë, jaiye co'amaña tsi'so timëja'cohua'i a'ë, yequë mu'se ti pani huesëyere pa ja'ñere.

Timoteore Ca Tëjiye

20 Timoteo de'hua ñaquë pa'ijë'ë, mē'ère de'oye yo'oja'quë api cuasa nëose'ere. Asama'ë pa'ijë'ë, iye yeja do'i peo coca, ta'ñe asayere pa'ë caye, coa cosoye a'ë.

21 Yecohua'i Maija'quëre pa'ire paji cuasacohua'ipi jare ta'ñe asayere pa'ë cajë yo'ojë, tsoe ne huesëhuë, tiñena.

Maija'quëpi mēsarute necaina, de'oye pa'ijë'ë. Jaje pa'ija'quë.

2 TIMOTEO

Pablopi Toya Çose'e Timoteona

1 Yê'ê, Pablo Maija'quê yê do'ipi Jesucristo jêjo saouquê pa'iyê, Cristo Jesuna tsioni pa'iyê tî'añe ca nêose'ere quêaja'quêpi.

2 Jaje pa'ina, toyayê, iye toya ja'hua yê'ê mamaquê Timoteona, yê'ê oiquêna. Diusu Maija'quêpi cui'ne Êjaê Jesucristopi ñacai teaye ñaquê çocaina, ti se co'a ju'ima'pê de'oye pa'ijê'ê caquê.

Cristo Yo'ose'ere Quêaye

3 Mu'seña cui'ne ñamiña seña ñape mê'êre cuasani Maija'quêpi ñacaiji, caquê pêpayê, îte, de'oye cuasayere papi yê'ê necaiquêna, yê'ê aipê yo'ojê pa'ise'eje pa'ye.

4 Cui'ne huânëyema'ê si'anê cuasayê, yê'ê jêo saina, mê'ê oi co etoquêna, ñase'ere. Jaje pa'ina, mê'êni ña huajê'ñe nêina, ai cuasaquê pa'iyê.

5 Jaje cuasayê, mê'êpi nuñerepa Maija'quê pa'iji cuasaquê yo'ose'ere ñasi do'ire. Jaje cui'ne du'ru macare pajê mê'ê ñeco Leoidapi cui'ne mê'ê ja'co Eunicepi Maija'quê pa'iji cuasacohua'ipi paê'ê. Jaje pa'ina, mê'êje cui'ne cuasaquê pa'iji caquê nuñerepa cayê.

6 Ya'ê jêtêpi mê'êna pato maca Maija'quêpi mê'ê yo'oja'a tuture isipi. Jaje pa'ina, cuañeñê, mê'êre. Toa ja'jê tsêoñeje pa'ye yo'ojê'ê, îtire.

7 Jaje pa'ina, Maija'quê ca'ra joyore isima'ê paji'i, maire. Coa ai jerepa tutu quê'i joyore paire oiye cui'ne asare pajê de'oye pa'iyere isipi.

8 Jaje pa'ina, mai Êjaê Jesucristo do'ire quêacajjê'ê, huajêya'ye peoquêpi. Cui'ne i do'ire yê'ê tseja cuañosiquê pa'ina, ñani huajêya' coema'ê pa'ijê'ê. Coa ai jerepa huaso coca quêajê ai yo'oyere yê'êje quêaquê pasi'i cuasajê'ê, Maija'quê tutu isiyepi.

9 Jaje pa'ina, Maija'quêpi huasoni soipi, i ja're tsioni de'ocohua'irepa pa'ija'cohua'ini. Ja yê'ta'a yeja de'huama'nê maire oji'i, Cristo Jesús necai ja'ñere caquê. Jaje pa'ina, i cuasase'ere yo'oquê huasopi, maire. Mai neñepi tî'añe pahüê.

10 I tsoe cuasase'ere yureta'a Jesucristo dani juni huesê tutu pa'ise'ere nejo maca, cui'ne huaso cocapi, ti ju'ima'pê pa'iyena necai maca, iñopi.

11 Iye coca quêaja'quêre ca nêosiquê a'ê. Jaje pa'ina, Jesús jêjo saouquê sête quêaquê, ye'yaquê pa'iyê.

12 Ja do'ire ai yo'oyê. Jaje ai yo'oquêta'a huajêya'ye peoquêpi yo'oyê, yê'ê quêcoquêre paye sête. Jaje pa'ina, asayê, tutu quê'ipi yê'êre de'oye ñacaija'quê api, i ca nêose'ere ne têji mu'seja'a.

13 Yê'ê nuñerepa pa'yere ye'ya iñose'eje pa'ye tuijê'ê. Cui'ne Jesucristo ja're tsioni pa'ijê paire oiye cui'ne Maija'quê pa'iji cuasajê pa'iyere pa'ijê'ê.

14 Maija'quê joyo maire pa'iquê çocaiyepi de'hua ñacaijê'ê, de'oye ye'yayere Maija'quê nuñerepa cocare isise'ere necaija'quê api caquê.

15 Tsoe mê'êpi asayê, si'ahua'ia Asia yeja pa'icohua'ia yê'êre jêocojêna, cui'ne jaohua'ia ja're çoni Figelo cui'ne Hermogenes jêose'e.

16 Onesíforo tsêcapêre mai Êjaêpi oi teaye ñaquê çocaijaquê. Cosiquê yê'ê pa'ina, jaohua'ipi huajêya'ye cosiquêni yo'oma'quêpi cama'ê sihua êaye jaiye de'oye yo'o huasopi, yê'êre.

17 Jaje yo'oquêpi Roma tî'asi maca co'e jujani jêoma'ê co'equê tî'api, yê'êre.

¹⁸ Jaje pa'ina, mai Ējaēpi ja mu'serepa oi teaye ñacajjaquē Onesiforore. Mē'ē ñaquiēna, maire Efeso pa'i maca, cōcaise'eje pa'ye cōcaji'i. Jare mē'ēpi tsoe asayē.

2

De'o Jesucristo Soldado

¹ Yē'ē mamaquē mē'ē cato Cristo Jesús isi tutupi pa'ijē'ē. Jaje pa'i,

² yē'ē jai paire quēaquēna, mē'ē asase'ere ne tī'acohua'ire pana, ta'ñe de'oye yecohua'ire se ye'yaja'cohua'irepa ña cuañocohua'ina cuañe nēojē'ē, ye'yaja'cohua'ire.

³ Mē'ē yē'ē ai yo'oyeje pa'itoje quēcōjē'ē, Jesucristo de'o soldado sēte.

⁴ Ti te'ije soldadopi soldado peocohua'i yo'oyere cui'na yo'oma'quē api, jare ĩ ējaērepa cuañese'e de'oyerepa sehuoja'quē caquē.

⁵ Jaje cui'ne ca'a yo'oquēpi ca'a yo'ocohua'ire cuañese'ere yo'oma'ē pani ca nēosi co'amaña ĩne peoji.

⁶ Tsio nequē cato ĩ pa ja'ñere du'ru tēaquē api, ja yē'ta'a yecohua'i pajēna.

⁷ Iye yē'ē case'ere cuasaquēna, mai Ējaēpi cōcaina, si'aye asa tī'añe pa'iji.

⁸ Huañeyema'ē pa'ijē'ē, Jesucristore ju'isiquēpi huēisiquēre David tsēcapē aquēre. Yē'ē jaē ayere huaso coca quēayē.

⁹ Iye de'o coca quēa do'ire ai yo'onije quēcōquē quēayē, paire huani jeoquēre sēayeje quēna meapi sēasiquē pa'inije. Jaje yē'ē pa'iquēta'are de'o coca cato quēna meapi sēa ma'ñe a'ē.

¹⁰ Jaje pa'ina, Cristo Jesuna tsioni pa'ijē Maija'quē sahuasicohua'ipi huasosicohua'i pa'ijē de'oyere pare ti pa'iyere tī'ajajē caquē si'aye ai yo'onije quēcōyē.

¹¹ Iye nuñerepa caye a'ē.

Maipi Cristo ja're ju'isicohua'i pani ĩ ja're cōni pa'ija'cohua'i a'ē.

¹² Ai yo'onije ocue pa'i macarepa ĩte tuisicohua'i pani ĩ ja're cōni cuañeja'cohua'i a'ē.

Īte ñama'cohua'i a'ē casicohua'i cato ĩje ñama'quē a'ē caja'quē api.

¹³ Mai cato yo'o jujacohua'i a'ē. Jaje pa'iquēta'are ĩ cato yo'o jujama'quē api. Ī case'eje ne tī'aquē api. ¿Me neni ĩ ca nēose'e necaima'ē pa'iquē'ni?

Co'amaña Nequērepa Pa'iyē

¹⁴ Iyere huañeyema'ē quēa sētoquē cuañejē'ē. Sa'ñe cama'pē pa'ijajē do'i peo cocare, ca huēoni. Ja sañope caye ti cōcai ma'ñe a'ē. Coa ai jerepa yecohua'i de asacohua'ini co'aye neñe a'ē.

¹⁵ Jaje pa'ina, mē'ē cato co'amaña nequērepa ca'raye peoquēre paje pa'i pasi'caquē, de'oyerepa Maija'quēre ĩñosi'caquē, Maija'quē cocare nuñerepa ye'yajē'ē, tayoye peoyerepa si'aye mē'ē ai cuasaye ja'ye yo'oquē.

¹⁶ Jaje pa'ipi iye yeja do'i peo cocare cama'ē pa'ijē'ē. Jaje cacohua'i cato jero sa'na ai jerepa co'ayena ne huesēyē.

¹⁷ Jaje ne huesēcohua'i ye'yapi ai a'sio jai saiyeje pa'ye yo'oji. Jaje Himeneo cui'ne Fileto ye'yayē,

¹⁸ nuñerepa cocare tayo saicohua'ipi ju'isicohua'i huēiye tsoe tēto saji'cajē. Jaje cajē nuñerepa de'oye asacohua'ire ca cō'me huesojē yo'oyē.

¹⁹ Jaje caye pa'itoje Maija'quē nesico quēna pēje pa'io jēaco ñu'cuema'cona toyasico pa'iji, ñeje: “Ējaēre papi ñaji, ĩ tsecohua'ire.” Cui'ne yequeje caji: “Si'aohua'i Cristo pai a'ē cacohua'i cato co'aye yo'oyere jecocicohua'i pa'iyē.”

²⁰ Jai hu'e le sa'nahuëre sê'ño curiquëpi cui'ne po curiquëpi de'huasi co'amañase'e pa'ima'coa. Pa'icoa, cui'ne soquë cui'ne ya'o de'huasi co'amañaje. Ja yeque de'oyerepa cato ëjare pase'e ne ja'ñepi pa'iji. Cui'ne yequepi si'a co'amaña coa nerojai ja'ñepi pa'iji, ya'opi, cui'ne soquëpi de'huase'e cato.

²¹ Ëjaëre pana isisiquëpi ëjare pase'e yo'oja'quë pasi'i cani si'aye co'ayere yo'oma'quërepa pa'iyë pa'iji. Jajë pa'ipi de'o co'amañare pase'e neñe pa'iji.

²² Posëohua'i co'aye yëyere catijë'ë. Catini nuñerepa pa'ijë'ë, Maija'quë pa'iji cuasayere, paire oiyere cui'ne jo'cua de'oye si'aohua'i ja're pa'iyere. Jajë pa'ipi de'o joñoare papi mai Ëjaëre tsecohua'i ja're conì pa'ijë'ë.

²³ Cui'ne huesëcohua'ipi, ye'yema'cohua'ipi sa'ñe cajëna, asaquë johua'i ja're conì cama'ë pa'ijë'ë, më'ëpi tsoe asaquë. Ja cato pëti ëayena saye.

²⁴ Mai Ëjaërepa jo'yaë cato sa'ñe pëti cocare caquë uihuaquë pa'iyë peoji. Jare yo'oma'ë si'aohua'ire de'oye yo'oquë pa'iyë pa'iji, de'oye ye'yaquëpi tayocohua'ire quëcoquë de'oye yo'oquëpi.

²⁵ Sañope co'aye cacohua'ire joyere papi oi quëa nu'ñequëpi jerepa pa'i a'ë, cuasama'quëpi Maija'quëpi cocaina, ja'në yo'ose'e jëoni Maija'quëna ponëni nuñerepa cocare asaja'cohua'i a'ë cuasaquëpi.

²⁶ Cui'ne huati tseani j yëye yo'oja'cohua'i a'ë caquë pa'cohua'ipi de'hue ña sëtani jëaja'cohua'i a'ë, caquë utequë pa'iyë pa'iji.

3

Pai Tëji Mu'seña Yo'oye

¹ Tëji mu'seña co'a mu'seña pa'ija'coa. Jare më'ë asaye pa'iji.

² Ja mu'seña pai cato curi ai oicohua'ipi cui'ne co'ye de'oye pa'iyese'e cuasacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, jerepa pa'i a'ë cuasacohua'ipi. Cui'ne yë'ëpi jerepa de'oye yo'oquë a'ë cajë co'ye johua'ija'a sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jajë pa'iohua'ipi Maija'quëni sañope caja'cohua'i a'ë. Pëca ja'quëohua'ire sehuocaima'cohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë. Nesi do'ire pëpa toma'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quëre sehuoyere ti oima'cohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë.

³ Paire oima'cohua'i cui'ne ai yo'ocohua'ire ñani ti cocaima'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Co'a cocaohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne johua'i yëye quëco tì'ama'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Ti oiyë peoyerepa yo'ocohua'ipi si'aye de'oyere ai sañope yo'ocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë.

⁴ Cajeohua'i cayeje pa'ye cajë cosocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë, cui'ne ti ja'rujaima'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Yë'ë jerepa pa'i a'ë cajë co'ye sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne Maija'quëni coejë coa johua'i yëyese'e co'ejä'cohua'i a'ë.

⁵ Maija'quëre sehuosicohua'i yo'oyeje pa'ye yo'ojëta'a coa caja'cohua'i a'ë, nuñerepa Maija'quëre sehuosicohua'i pa'i tutu peocohua'ipi.

Jajë pa'iohua'ire tsioma'ë pa'ijë'ë.

⁶ Jajë yo'ocohua'i acohua'ipi, nomiohua'i co'ayena timësicohua'ipi coa si'aye yëcohua'i pa'i huë'ñana cacarojaijë cajeohua'i de'ojëna, tutu peocohua'ipi, si'aye johua'i yëyere necaija'cohua'i a'ë.

⁷ Si'anë ye'yëjëta'a ja nomiohua'i ti nuñerepa pa'iyere asa tì'ama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

⁸ Tsoe hue'ña caya dahuëohua'i Janes cui'ne Jambre sañope Moisésre yo'oa'huë'ë. Jajë cui'ne jaohua'ijë sañope yo'oja'cohua'i a'ë, nuñerepa cocare, co'ayese'e cuasa ëmëohua'i de'osicohua'ipi, Maija'quë pa'iji cuasayere ne huesosicohua'ipi.

⁹ Jaje pa'iquëta'are si'a pai iohua'li yo'oye asa tì'ani huesëohua'ipi yo'oyë, cajë sehuoma'pëna. Ai jerepa yo'oma'pë pa'ija'cohua'li a'ë, Moisésre caya ëmëohua'li sañope yo'o jujajë pa'ise'eje yo'ojä'cohua'ipi.

Tëjyerepa Pablo Timoteore Cuañese'e

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are më'ë cato yë'ë ye'ya ñhose'ere, yo'oquë pa'iyë, yë'ë pa'ise'ere, yë'ë nesi'li cuasase'ere, Maija'quë pa'iji cuasase'ere, yë'ë pa'ire oise'ere, yë'ë quëcose'ere, sañope yo'oye pa'itoje,

¹¹ cui'ne yecohua'li josa yo'ojëna, ai yo'onije yë'ë quëcose'ere. Cui'ne më'ëpi asayë, jeto Antioquía, Iconia cui'ne Listra daripëa pa'li maca josa yo'ojëna, ai yo'oquëna, Èjaëpi si'aye jare nejocani de'oye pa'iyë isise'e.

¹² Nuñerepa cayë, si'aohua'li Jesús ja're tsioni pa'iyë yëcohua'li cato jaje ai yo'ojä'cohua'li a'ë, yecohua'ipi josa yo'ojëna.

¹³ Jaje pa'iquëta'are, co'acohua'li cui'ne cosocohua'li cato jero sa'na ai co'ayere yo'ojë yecohua'ire cosocohua'li pa'ija'cohua'li a'ë, coso cuañosicohua'ipi pa'ijë.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are si'aye më'ë iye a'ë, itirepa caquë asa huesëse'ere ocue pa'li macarepa yo'oquë pa'ijë'ë. Më'ëpi asayë, më'ëre ye'yasicohua'ire.

¹⁵ Cuasajë'ë, cui'ne më'ë cato tsihua'ë pa'inëna Maija'quë toya pëpë caye asaquë a'ë. Më'ëre japi de'oye yo'oquëre ye'yaquë cui'ne huasosiquë pa'iyena saye pa'iji, Cristo Jesuni pa'iji cuasa do'ipi.

¹⁶ Si'a toya pëpë Maija'quëpi quëaquëna, toyasicoa. Jaje pa'ina, Maija'quë cocapi de'oye a'ë, pa'ire ye'yaye, yëhuo quëcoye tayo yo'ocohua'ire, quëa nu'ñeñe cui'ne nuñerepa pa'iyena ye'yaye.

¹⁷ Jaje pa'ina, cui'ne Maija'quë coca sehuaquëpi si'aye ai ye'yesiquëpi de'oyese'e nequë pa'ija'quë api.

4

¹ Pai ëjaëje pa'irepa dani ju'isicohua'ire cui'ne huajëcohua'ire pai ñape yo'ose'eje caja'quë Jesucristo cui'ne Diosu ña hue'ñana cuañeñë, më'ëre,

² Maija'quë cocare quëajë'ë caquë. Paipi yëjë asa maca cui'ne pa'ipi asaye coe macajë, ai cuañequë quëajë'ë, më'ë caye asacaija'cohua'ire. Tayocohua'ire yo'o ma'ñe a'ë caquë yëhuojë'ë. Quëcoquë ye'yajë'ë, yo'o jujama'ë.

³ Nuñerepa cocare pai asaye coe mu'seña tì'aja'coa. Iohua'li yëyeje pa'iyë ye'yacohua'ini co'eje asaja'cohua'li a'ë.

⁴ Nuñerepa cocare jeteyo'jena qani, si'aye pai cayere itire pa'ë cajë asaja'cohua'li a'ë.

⁵ Jaje pa'iquëta'are më'ë cato si'anë më'ë pa'iyere ñare paquë de'oyese'e pa'ijë'ë. Ai yo'oye pa'ito quëcojë'ë. Huaso cocare quëaquë pa'ijë'ë, më'ë nesi'li cuasase'ere si'a yë'quë maca nequë.

⁶ Yë'ë cato Maija'quëna yë'ë capë isisiquëpi pa'iyë. Yë'ë ju'ija mu'se ja'yere pa'iji.

⁷ De'oyepi uihuaquë huë'huë tì'ahuë, tëji du'rure pana, Maija'quë pa'iji cuasayera yo'o jujama'ë.

⁸ Jaje pa'ina, yure cato yë'ëre de'oyerepa pa'iyepi uteji maroje pa'io'ipi, ja mu'serepa Èjaë Jesucristo pai yo'ose'e nuñerepa ca de'huaquëpi isi ja'ñepi. Yë'ëse'ere isiye paja'quë api, si'aohua'ire i co'li coñe ai yëjë utejë pa'icohua'ireje isija'quë api.

Timoteore Quëaye

⁹ Esa dani yë'ëre ñañere caquë yo'ojë'ë.

10 Demaspi iye yeja co'amañare ai yë do'ire yë'ère jëoconi saji'i, Tesalónicana. Crecentepi Galacia yejana saji'i. Cui'ne Titopi Dalmaciana saji'i.

11 Satena, Lucase'e yë'ë ja're çoni pa'iji. Jaje pa'ina, më'ëpi dai Marcore co'eni dajë'ë. Jaëpi de'hue yë'ë co'amaña yo'oye çocaija'quëre.

12 Cui'ne Tíquico çoni Efeso daripëna jëjo saohuë.

13 Më'ëpi dai dacaijë'ë, yë'ë dëi ju'i çã Troas daripëna Carpo huë'ena jëo daisicore. Toya pëpëa cui'ne çã'nina toyase'eje dacaijë'ë, jare ai cuasayë.

14 Alejandro, quëna de'huaëpi ai co'aye yo'opi, yë'ère. Ja do'ire Èjaëpi i yo'ose'eje pa'ye saija'quë api.

15 Jaë cato Maija'quë cocare, mai quëayere ai sañope yo'oquë api. Jaje pa'ina, ite de'hua ñajë'ë, më'ëreje co'aye yo'oquë.

16 Èjaohua'i ña hue'ñana yë'ère sañope cayere quëa maca ti te'i macaje çocaiye papi. Pajë si'aohua'i yë'ère jëoconi saë'ë. Jaohua'i yo'ose'e Maija'quëpi saïma'ë pa'ijaquë cuasaquë señë.

17 Jaje pa'iquëta'are mai Èjaëpi yë'ë ja're pa'i si'aohua'i judío peocohua'ije i huaso cocare yë'ëpi quëaquëna, asaja'cohua'i a'ë caquë yë'ère çocai i tuture isipi. Isi maca quëacaë'ë, i coca. Jaje jai yai yë'o'pona satira'siquëni Èjaëpi huasopi, yë'ère.

18 Jaje cui'ne ñacaija'quë api, si'aye co'aye yë'ère nesi'i cayeye. Jaje ñacai paquëpi i cuañe te'tena yë'ère de'hua'ja'quë api. De'oquëre pa'ni, Maija'quë. Jajë pa'ijaquë.

Pëpa Tëjyere, Cui'ne De'oye Pa'i Ja'ñere Çocaiye

19 Pëpayë, Priscare, Aquilare cui'ne Onesíforo tsëcapëre.

20 Erasto, Corintona pëapi, cui'ne Trófimoni ju'ina, Miletona jëo daë'ë.

21 Ja yë'ta'a oco tëcahuë t'i'ama'në ai cuasaquë daijë'ë, më'ëpi. Pëpayë, Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, cui'ne si'aohua'i mai Èjaë do'ijëreje.

22 Èjaë Jesucristopi më'ë ja're çoni pa'ijaquë Diusupi si'aohua'ire mësarute, de'oye necaina, pa'ijë'ë.

TITO

Pablo, Titona Toyase'e

¹ Yë'è Pablo, Maija'quère quëacaiquë a'ë, Jesucristo jëjo daoquëpi. Maija'quë i tsecohua'i pa'ija'cohua'ire ña nëosicohua'ire quëaquëna, asani Maija'quë pa'iji cajë mai sehuoyere nuñere pare sehuoni ti pani huesëyere utejë pa'ija'cohua'i a'ë caquë jëjo daopi, yë'ëre.

² Jaje pa'ina, Maija'quë ti cosoma'quëpi ja pa'i ja'ñere ca nëoa'ji'i, veja ja pa'i huëoma'në.

³ Maija'quë maire huasoquëpi, yë'ëpi de'hue quëacaija'quë api caquë ne-siquëpi yë'ë quëaquëna, i cocare yure iñopi, maire i cuasa nëosi maca ti'aëna.

⁴ Yë'ë cui'ne më'ë te'e Maija'quëre pa'iji cuasa do'ire yë'ë mamaquëre pa'ë, Tito më'ë. Ja do'ire iye toya ja'huana toyaquë cayë. Diusu Maija'quëpi cui'ne Jesucristo mamire huasoquëpi de'oye necaijëna, ai yo'oye peoye jò'cua pa'ijë'ë.

Tito Neñe

⁵ Creta saodohuëna më'ëre jëjo dai maca jëjo daë'ë, ne jujase'ere më'ëpi ne de'hua saoja'quë cui'ne pai daripëa ñape sehuosicohua'i ëjaohua'ire neja'quë caquë, yë'ë cuañese'ëje pa'ye.

⁶ Tayo yo'oquëna, ca quëcoye peoquërepa pa'iyë pa'iji, sehuosicohua'i ëjaë. Nëjore te'ore paquëpi cui'ne mamajëre sehuosicohua'ire paquëpi, cui'ne co'aye yo'oma'cohua'ire de'oye sehuocohua'ire paquëpi pa'iyë pa'iji.

⁷ Sehuosicohua'i ëjaë cato Maija'quë co'amañare de'oyerepa ñacaija'quëpi pa'iji. Jaje pa'i do'ire nuñerepa de'oye pa'iyë pa'iji. Ai jerepa pa'i a'ë cuasama'quëpi, jëaquë teni yo'oma'quëpi, cõno cuépema'quëpi, huajo yëma'quëpi, cui'ne curiquë ai yë coa cosoquë nema'quëpi pa'iyë pa'iji.

⁸ Coa ai jerepa de'oye yo'oquë pa'iyë pa'iji, i huë'ena daicohua'i pa'ito si'anë de'oye pëpaquëpi, de'oye yo'oye yëquëpi, de'oye cui'ne co'aye pa'ito ta'ñe asaquë yo'oquëpi, nuñerepa yo'oquëpi, Maija'quëna i pa'iyë isisiquëpi, cui'ne j pa'iyere co'ye ñaquëpi pa'iyë pa'iji.

⁹ Cui'ne nuñerepa coca ye'yase'ena tsiojaisiquëpi yecohua'i yo'o jujahuë cuasacohua'ire jerepa yëjë yo'o ja'ñena cocaiye pa'iji, de'o cocapi ye'yajë, cui'ne sañope cacohua'ireje quëa ti'añe pa'iji, asaja'cohua'ire mai pa'iyë.

¹⁰ Jai pai pa'iyë, hua saisicohua'ipi maire sañope cacohua'i, ca'ni tëaye pa'iji cajë cuañecohua'i. Jaohua'ipi do'i peo cocapi cajë paire cosoyë.

¹¹ Jaje cosocohua'ire ai ëseye pa'iji, ye'yama'pë pa'ija'cohua'ire, coa curiquëre neñu'u cajë iohua'i tayo ye'yayepi jai tsëcapëa pa'icohua'ire si'aohua'ire tiñe yo'oyena ye'yacohua'ire.

¹² Jare iti saodohuë Creta aquëpi, yequë mu'seña pa'i ja'ñe quëaquëpi, i cajeohua'ire capi: "Creta pai cato si'anë coa cosocohua'i a'ë, airo pai a'ë, jai aohua'i a'ë cui'ne josaohua'i a'ë."

¹³ Jaje cani nuñerepa capi. Jaje pa'i do'ire më'ëpi jaohua'ire tuturepa yëhuoquë quëajë'ë, nuñe pa'iohua'ipi Maija'quëre pa'iji cuasajë pa'ija'cohua'ire.

¹⁴ Jaje pa'ijë judío pai coa huëoni ca cocare asama'pë cui'ne nuñerepa cocare coejë jëosicohua'i cuañëñere sehuoma'pë pa'ija'cohua'ire.

¹⁵ De'oye cuasajë pa'icohua'ire cato si'a co'amaña de'oyese'e pa'iji. Jaje pa'iquëta'are ëa joyo hue'ecohua'ire, cui'ne de'oye cuasama'cohua'ire cato

ti peoji de'oye cuasaye, si'a iohua'i cuasaye cui'ne iohua'ire neñe quëa joyoje si'sise'e pa'i do'ire.

¹⁶ Jaje pa'iohua'ipi Maija'quëre sehuoyë cayë. Cajëta'are iohua'i yo'oyepi nuñerepa yo'oye peoji. Jaje pa'ina, yecohua'ire coejë ñacohua'i pa'iyë. Hua saiscohua'i pa'iyë, cui'ne te'o macareje de'oye yo'o ti'ama'cohua'i pa'iyë.

2

Ai De'oye Pa'iyere Ye'yaye

¹ Më'ë ye'yayeje si'anë Maija'quë coca cayeje pa'ye pa'ijaquë.

² Aiohua'ije sa tëto saipe yo'oma'cohua'i pa'ijajë, yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ijajë de'oye, cui'ne co'aye ta'ñe asacohua'ipi, Maija'quë pa'iji cuasacohua'ipi, pa'ire oicohua'ipi, cui'ne yo'o jujama'cohua'ipi pa'ijajë quëajë'ë.

³ Jaje cui'ne ai nomiohua'ije yecohua'ipi ëjaohua'ire ñajëna, pa'ijajë, co'a cocare asani yecohua'ina se quëama'cohua'ipi, cõno cuepema'cohua'ipi, coa ai jerepa de'oye ye'yacohua'i pa'ijajë yëhuojë'ë.

⁴ Nomi tsj huejasicohua'ire ëjere oiye cui'ne mamajere de'oye ñajë paye ye'yajajë.

⁵ Jaje pani iñojëna, nomi tsipi ye'yejë co'aye cui'ne de'oye ta'ñe asajë nuñe pa'icohua'ipi, huë'e co'amaña de'oye pacohua'ipi, pa'ire oicohua'ipi, ëjë cuañeñe de'oye sehuocohua'ipi pa'ijajë. Jaje pa'ijëna, yecohua'ije Maija'quë cocare cue'cuye paja'cohua'ire caquë yëhuojë'ë.

⁶ Jaje cui'ne posëohua'ireje yëhuojë'ë, si'anëpi iohua'i yëyere meñe quëco ti'acohua'i pa'ija'cohua'ire.

⁷ Jaje pa'ina, më'ëpi si'aye de'oye pani iñojë'ë, jaohua'ire. Ye'yaquë pani nuñerepa caquë de'oyere papi ye'yajë'ë,

⁸ sañope caye peoyere papi. Jaje nuñere pare caquëna, sañope caye pa'cohua'ipi asajë quëquëni maire sañope co'aye caye paja'cohua'i a'ë.

⁹ Co'amaña necaicohua'ire yëhuojë'ë, sañope tutu sehuocohua'i pa'ima'pë pa'ijajë iohua'i ëjaohua'ire, coa ai jerepa oijë de'oye sehuojë necaicohua'i pa'ijajë caquë.

¹⁰ Cui'ne maire huasoquë Diusu coca ye'yayere si'aohua'i de'oyere pa'ni cajë ñaja'cohua'ire, yahue co'amaña imama'pë pa'ijajë, mai pa'iyere ñani, nuñerepa yo'ocohua'i a'ë cuasaja'cohua'ire.

¹¹ Maire oiye Diusu iñose'epi, japi si'a pa'ire huasoye pa'iji.

¹² Jaje pa'ina, japi maire ye'yaji, co'ayere yo'oma'pë nuñese'e yo'ojë Maija'quëre necaiyere. Cui'ne iye jeja pa'i maca ti jecoyere ye'yaji, co'aye mai yëyere.

¹³ Cui'ne japi ye'yaji, mai Diusu, maire huasoquë Jesucristo dai mu'sere i ca nëose'ere utejë pa'iyere.

¹⁴ Jaje pa'ina, mai do'ire jucacaji'i, co'ayere pa'icohua'ini huasosi'i caquë, co'ayere pa'isicohua'ini tsoa tõi i pa'ire pare pasi'i, de'o co'amañase'e yëcuhua'ire caquë, yo'opi.

¹⁵ Jaje pa'ina, si'aye iyere më'ë ye'yaye pa'iji, quëa sëtouquë, cui'ne yëhuo ñu'ñequë, Ejaërepa cuañequë tutupi, yecohua'ipi më'ëre cue'cuye paja'cohua'ire.

3

Sehuosicohua'i Yo'oye

¹ Pai ějaohua'ire, cui'ne paire cuañe tutu pacohua'ire, de'oye iohua'i cuañeñe sehuojë pa'ijajë, cui'ne de'o co'amañase'e neñe yëcohua'ipi pa'ijajë caquë quëajë'ë.

² Cui'ne yecohua'ire co'acohua'i a'ë cama'cohua'ipi, uihuaye yëma'cohua'ipi, de'oye paire yo'ocohua'ipi, cui'ne joyore papi teaye pa'iohua'i pa'iyere iñojë, si'aohua'ire de'oye yo'ojajë caquë.

³ Ja'në maije huesëcohua'ipi Maija'quë caye sehuocaima'cohua'ipi, ne huesësicohua'ipi paë'ë. Pa'ijë coa si'aye mai yëye yo'ocohua'ipi tsea cuañosicohua'ipi paë'ë, co'ayena. Jaje co'ayere pa'ijë yecohua'i co'amañare ëa ñajë pëicohua'ipi, cui'ne paire oima'cohua'ipi, sa'ñe coecohua'ipi paë'ë.

⁴ Jaje pa'ijëna, mai Diusu, maire huasoquëpi si'a paire de'oye necaiyere cui'ne paire oiyere iño maca,

⁵ ja maca huasopi, maire. Maipi de'oye yo'osi do'ire huasoye papi. Coa ipi oi teaye ñani huasopi. Jaje huasoquë co'ayere tsoa toquë, huajë paire nepi. Nequë Maija'quë joyopi huajëye pa'iyë isipi.

⁶ Cui'ne mai Ējaë Jesucristo maire huasoquë do'ipi jaiye isipi, i de'o joyore.

⁷ Maipi co'acohua'i pa'isicohua'ipi i oi do'ipi de'ocohua'i pa'ijë ti pani huesëyere mai utejë pa'iyere pajajë caquë.

⁸ Iye coca nuñere pa'ë. Jaje pa'ina, më'ëre cuañeñë. Iyere ai si'anë cuañequë quëajë'ë, Maija'quëre sehuocohua'ipi asajë de'oyese'e nejë pa'ija'cohua'ire. Iye coca si'a paire coçaiye a'ë, cui'ne de'oye a'ë.

⁹ Jaje pa'ina, huesëohua'i cayere aipë cocare cui'ne cuañese'e caye ayere ca huëoni yë'ose'e cajë uihuayere, yo'oma'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Sehuosicohua'ire te'e pa'iyë pajë'ë caquë huahuequë yo'oquë pa'ito soini yëhuojë'ë. Te'e panita'a cayayerëpa yëhuorena, asama'ë pa'ito eto saojë'ë.

¹¹ Eto saoni nuñe cuasama' do'ire ne huesësiquërepa pa'iji, i co'aye yo'oyepi nejoquëna, cuasajë'ë.

Pai Ñape Yo'o Ja'ñe Quëaye

¹² Artemasni panita'a Tíquiconi më'ëre ñaja'quëre jëjo saosi maca esa daijë'ë, Nicópolisna yë'ëre t'i'ani ñasi'i caquë. Jaron a oco tëcahuë pëasi'i cuasa nëohuë.

¹³ De'oye coçaijë'ë, pai yo'oye asaquë ne de'huaquëre Zenasre cui'ne Apolosre, si'aye caraye peoquëna, ai yo'oma'pë so'o saija'cohua'ire.

¹⁴ Jaje yo'oquëna, mai tsecohua'ije de'oye yo'oyere ye'yejajë, peocohua'i ai yo'ocohua'ire coçaiye. Ye'yejë yo'ojë de'oye yo'o pai pa'ijajë caquë.

Tëjiyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ijë'ë Case'e

¹⁵ Si'aohua'i yë'ë ja're con'i pa'icohua'i më'ëre pëpayë. Jaje cui'ne jaro pa'icohua'ire si'aohua'ire pëpacaijë'ë, cajeohua'ire Maija'quëre pa'iji cuasacohua'ire. Maija'quëpi ñacaiyepi si'aohua'ire mësarute pa'ijaquë. Jaje pa'ijaquë.

FILEMÓN

Pablopi Filemónna Toyapi

¹ Cristo Jesús do'ire yè'è Pablo tseá cuañosiquè pa'iquèpi Maija'què do'iquè, Timoteo ja're conì toyayè, iye toya ja'hua, mè'èna Filemón yèquè oiquèpi te'le co'amañare nequèna.

² Cui'ne mè'è huè'ena sehuosicohua'i tsi' sisicohua'ireje cajè toyayè. Cui'ne Maija'què do'ico Apiareje cui'ne Arquipore cajè toyayè, te'le yèquè yo'oyeje pa'ye tutu yo'oquèreje.

³ Maija'què Diosupi cui'ne Jesucristopi ñacaina, ai yo'oye peoquèna, jo'cua, de'oye pa'ijajè.

Paire Oiyè, Cui'ne Maija'què Pa'iji, Filemón Cuasaye

⁴⁻⁵ Maija'quère sehuocohua'ire mè'è ai oiyere cui'ne Jesure necaiquère pare cuasayere yecohua'ipi quèajèna, asaquèpi yè'è Maija'quère señe ñape si'anè mè'è pa'iyere cuasaquè de'oji caquè pèpayè, ìte se maca.

⁶ Jaje pa'ina, mè'èpi yèquè cuasayeje pa'ye Maija'què pa'ire paji cuasaquèpi Cristo ja're pa'ijè, jaiye de'oye yo'oye payere nuñerepa asa tì'ajaquè caquè secacaiyè.

⁷ Cui'ne ai sihuayè, mè'è Maija'què do'iquèpi paire oiquèpi, sehuosicohua'ire còcaina, ai oima'pè pa'ijèna, asa huajèquè.

Pablopi Cacaiye Onésimo Pa'iyere Caquè

⁸ Cristo jèjo daoquè a'è caquè mè'è yo'o ja'ñere cuañe tutu paquèta'a,

⁹ yè'è Pablo ai huànoupi Cristo Jesús do'ire tseá cuañosiquè pa'iquèpi paire oiyere papi señe yèyè, mè'ère.

¹⁰ Iño co sitore pa'i quèaquèna, asani Onésimopi sehuoni yè'è mamaquèje pa'i de'osiquèni caquè señe, mè'ère.

¹¹ Ja'ne tsoe Onésimo jo'yaè pa'i maca coa pa'iquè paji'i, yure cato necaiquère papi, mè'ère cui'ne yè'èreje.

¹² Jaje pa'ina, yè'èpi tì'acquèna, sihuayeje pa'ye ìte sihuajè'è, cui'naèni mè'è què'rona jèjo saoyè, yure.

¹³ De'o coca quèa do'ire tseasiquè pa'ina, yè'ère mè'è còcatira'si sa'rore, pèani còcijaquè cara'huè.

¹⁴ Jaje ca'ñe pa'ita'a pañe, mè'èpi de'oji cuasama'èna yo'oyere coequè. Mè'è yè'ère còcayepi mè'èse'e cuasaquè yo'oye pa'ijaquè caquè. Jèoconi cuañese'eje pa'ye peojaquè,

¹⁵ cuasayè. Yè'èta'a Onésimopi mè'ère jèoconi saji'i, a'ri maña tsoe pa'i sitopi yureta'a tì pa' huesojaquè caquè.

¹⁶ Jaje pa'ina, jo'yaèje pa'ire paye peoji, jo'ya nesiquère seña maca pa'i api. Jaje canì cayè, yo'jèije pa'ire papi caquè. Ìte yè'è ai yèyè. Cui'ne mè'èpi ìte jerepa yèye pa'iji, Èjaè Jesure cuasa do'ire Maija'què do'iquère sète.

¹⁷ Jaje pa'ina, mè'èpi yè'è cajei sète, yè'ère sihuaquè pèpayepi pèpajè'è, ìte.

¹⁸ Mè'ère co'aye yo'osiquè pa'ito panita'a, co'amaña do'ire sañe paquè pa'ito yè'èni seje'è.

¹⁹ Yè'è Pablopi saicasì'i. Yè'è jètèpi toyayè, iye toya e'que, yè'è quèaquèna, sehuosi do'ire, mè'èje yè'ère sañe payè caquè quèa sèto'ñe pa'ita'a pañe.

²⁰ De'oji. Maija'què do'iquè, Cristore cuasaquè sète yè'è case'eje necaijè'è, oi pa'iquèpi quècojaquè, de'oye yo'o huasojè'è.

²¹ De'oye sehuocasipi caquë toyayë, më'ë yo'o ja'ñere asaquë cui'ne asayë, më'ë yë'ë case'e jerepa de'oye yo'o ja'ñere.

²² Cui'ne yequeje cayë, më'ëre. Yë'ë sani pëaja'to necaijë'ë. Uteyë, Maija'quëpi mësarü señere asaquë. Necaina, sani ñasi'i caquë.

Tëjyerepa Pëpaquë De'oye Pa'ijë'ë, Case'e

²³ Jaro mësarute pëpa saoji, Epafra Cristo dol'ire yë'ë ja're çoni tsea cuañosiquë pa'iquëpi.

²⁴ Cui'ne Marcos, Aristarco, Demas cui'ne Lucas yë'ë yo'oquëna, çocaicohua'ipi pëpayë.

²⁵ Jesucristopi ñacaijaquë si'ahua'ire mësarute. Jaje pa'ijaquë.

HEBREOS

Maija'quëpi I Mamaquëja'a Capi

¹ Tsoe hue'ña Maija'quëpi mai aipëre ite quëacaicohua'ija'a ca mu'seña jaiye ca'ajji'i, cui'ne jaiye tiñe pa'ye yo'oyeja'a ca'ajji'i.

² Jaje ca'quëpi, yure tëji mu'seña maire i mamaquëja'a capi. Si'a co'amaña i ja're de'huasiquë ja're cõni, si'aye co'amaña paja'quë ja're cõni capi.

³ Jaë api, Maija'quë de'oyere pare miacaiguë. Cui'ne jaë api, Maija'quë pa'iyere maire iñoquë ije pa'i api, cui'ne jaëpi si'a co'amaña i coca tutupi quëco paquërepa. Mai co'aye pa'ise'ere tsoa tõni, jeteyo'je Maija'quë ñu'ico ëja te'tena ja'rupi.

Huiñaohua'ire Jerepa Pa'i Api, Maija'quë Mamaquë

⁴ Huiñaohua'ire jerepa pa'i de'opi, Maija'quë mamaquëpi, iohua'i paye jerepa pa'i mamire isi cuañosi do'ire.

⁵ Maija'quë ti cama'ë paji'i, te'ireje i huiñaëre:
Më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.

Yure më'ëre huëoni pa'iyë isihuë.

Te'ireje i huiñaëre cama'ë paji'i.

Yë'ë pasi'i, i pëca ja'quë pa'ina,

Ipi yë'ë mamaquë pa'ija'quë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are iye yejana i mamaquëre te'ire isiquë capi:
Si'a i huiñaohua'i ite do're ja'rujë ai de'oquëre papi cajë sihuajë'ë.

⁷ Maija'quëpi i huiñaohua'i ayere capi, ñeje:

Huiñaohua'ire cato tutuje pa'iohua'ire neñë,

cui'ne yë'ëre necaicohua'ini toaje pa'iohua'ire neñë.

⁸ Jaje pa'iquëta'are i mamaquëre capi:

Ina, Diusu, më'ë cuañeñe cato, ti carajaiñe peoji,

më'ë cuañeñe cato nuñere pa'ë.

⁹ De'oyese'e oi, co'ayere më'ë ai coehuë.

Jaje pa'ina, Diusu, më'ëre, më'ë Diusupi ai sihuayere isipi, më'ë cajeohua'ire isiye jerepa.

¹⁰ Cui'ne yequeje capi:

Ina, iti huëo maca më'ëpi Ëjaë, yejare nehuë.

Cui'ne më'ëpi ma'tëmoje nehuë.

¹¹ Më'ë de'huase'e cato carajai ja'ñe a'ë. Jaje pa'iquëta'are më'ë cato ti pani huesëja'quë a'ë.

Si'aye ja cato co'a de'o huesë ja'ñe a'ë, ju'i caña yo'oyeje.

¹² Jaje pa'ina, ja yejare cui'ne ma'tëmore më'ëpi ju'i ca ñëoñeje pa'ye ñëoja'quë a'ë.

Cui'ne ju'i ca yeconi suñacaiyeje pa'ye më'ëpi neja'quë a'ë.

Jaje pa'iquëta'are, më'ë cato jare ipi pa'ija'quë a'ë.

Më'ë pa'iyë ti carajaiñe paja'coa.

¹³ Diusu cama'ë paji'i, te'ireje huiñaëre:

Ja'rujë'ë, yë'ë ëja te'tena,

më'ëre sañope yo'ocohua'ire më'ë quëo huë'ehuëna të'ya me macaja'a.

¹⁴ Si'aohua'i huiñaohua'i cato Maija'quëre necaicohua'ipi joñoase'e pa'iyë, huasosicohua'i pa'ija'cohua'ire cõcailja'cohua'ire jëjo daosicohua'ipi.

2

Ña Tayoye Pañu'u Huasosicohua'i Pa'iyere

¹ Jaje pa'ina, mai asasi cocare de'huarepa asacajë pañu'u, hua saiye paja'cohua'i.

² Maija'quë cuañeñere huiñaohua'ipi quëase'e nuñerepa coca paji'i. Jaje pa'ina, iti de'oye sehuocaima'pë co'aye tayo yo'osicohua'i si'se cuañoahuë'e, nuñerepa co'a do'ire.

³ Jaje pa'ito çmai me jëaja'cohua'i a'ni, iye maire huasoye jaiyere ña tayosicohua'i pani? Iye huaso cocare mai Ëjaëpi du'ru macarepa païre quëapi. Ja jeteyo'je i quëaye asasicohua'ipi nuñerepa coca'ë cajë asani maireje de quëahuë.

⁴ Cui'ne Maija'quëje i cocare pa'ë caquë iñoquë, paï yo'o ti'a ma'ñere jaiye yo'o iñoïpi, jaohuaïja'a, i joyo tutu paï ñapere i yëyeje isisi tutupi yo'oquë.

Jesucristo Pajje Pa'i De'ose'e

⁵ Maija'quë huiñaohua'ina isima'ë paji'i, jaohua'ipi ëjaohua'i pa'ijë yequë mu'se pa'ija'a yeja, mai se cacore cuañejajë caquë.

⁶ Jaje pa'iquëta'are yequë hue'ña toyase'ena te'i quëaquë caji: Ina, Diusu më'ëpi ite huanëyema'ë cuasahuë.

Juni huesë capë hue'ere do'ire më'ëpi ai co'a ju'i cocasi'i caquë yo'ohuë.

⁷ Jaje pa'ina, më'ëpi ite huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'ire nehuë, coa nëhui tëcahuë jaje pa'ijaquë caquë:

Jaje pa'isiquëta'are ite de'oyepi ëja de'huani, si'aye më'ë de'huase'e cuañequëre Ëjaëre pare nehuë, më'ëpi.

⁸ Si'aye i quëo huë'ehuëna të'ya meni saocaë'ë, më'ëpi.

Jaje Maija'quëpi i quëo huë'ehuëna të'ya meni saopi, ti te'oreje hue'sena oañe papi. Jaje pa'iquëta'are mai ja yë'ta'a ñama'pë pa'iyë, si'a co'amaña ite de'oye sehuocaire.

⁹ Jaje pa'iquëta'are ñañë, Jesuni nëhui tëcahuë huiñaohua'i huë'ehuë maca pa'i pa'ijaquë caquë Maija'quë nesiquëni. Jaëni Diusupi maini oi si'aohua'i do'ire jucacaijaquë cuasa nëopi. Cuasa nëoëna, ai yo'oquë ju'isi do'ire yure de'oyepi ëja de'huasiquëpi si'aohua'ire jerepa pa'i pa'iji. Pa'ina, jaëni ñañë, mai.

¹⁰ Si'aye Maija'quë co'amañase'e pa'iji, ipi quëcoquëna. Jaje pa'ina, Maija'quë cato yëji, si'aohua'i i mamajëpi i de'o co'amañare çoni payere. Jaje pa'ina, Jesucristoni johua'ire huasoquëni de'oquëre pare nepi, i ai yo'o do'ipi.

¹¹ Jaje pa'ina, Jesucristo cui'ne i huasosicohua'i çoni si'aohua'i te'ini pëca ja'quëre payë. Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquë maire yo'jedohuë hue'yoye ca'rama'ë pa'iji.

¹² Toyase'e jaje pa'ina, caji:

Më'ë pa'iyë ayere casi'i yë'ë yo'je tsjire cui'ne jëjës'i, jai paï tsi'si sitona më'ëre sihuaquë.

¹³ Cui'ne caji, yequeje:

Maija'quëna yë'ë cato quëcosi'i.

Cui'ne tïjupë caji yequeje:

Iye macare pa'iyë, Maija'quë yë'ëre isisi mamajë ja're çoni.

¹⁴ Ina isisi mamajë cato te'le capëre, cui'ne te'le tsiere hue'ecohua'i a'ë. Jaje cui'ne Jesuje paina ai de'oni te'le capë cui'ne te'le tsie hue'equë paji'i, paï hue'eyere. Jaje pa'ipi juji'i, i ju'iñepi huati huani jëo tutu jiosi'i caquë.

¹⁵ Jioni ne huasopi, si'a mu'seña ju'iñere ca'ra do'ire tseja cuañosicohua'ije pa'iohua'i pa'isicohua'ire.

16 Jaje pa'ina, daima'ë paji'i, huiñaohua'ini cõcasi' caquë. I cato Abraham tsëcapëni cõcayere caquë daji'i.

17 Ja cõcayere caquë maije pa'irepa de'opi, Maija'quë ña huë'ñare pana, de'oyerepa Maija'quë aye yo'oye ñacai Ëjaëre papi, teaye ñani cõcaiquëre papi, cui'ne i ai yo'osi do'ipi pai co'aye yo'oyere sai tõcaiquërepa pasi'i caquë.

18 Jaje pa'ina, neña cuañoquë, ai yo'oque asasiquëpi, yure maire cõcai cuañoquë pa'ija'quë api, neña cuañojë ai yo'ocohua'ire.

3

Jesupi Moisés Seña Maca Pa'i

1 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë mësaru a'ë, Maija'quë pai acohua'i, i tsecohua'i pa'ijajë caquë soisicohua'i. Jaje pa'iyë sëte Jesús Maija'quë jëjo daoquëse'ere, Maija'quëre sejë yo'oye de'oye ñacai ëjaëse'ere cuasajë pa'ijë'ë, Maija'quë pa'iji cuasaye necaiquëse'ere.

2 Jaje pa'ina, Moisés si'aye Maija'quë huë'e ñacaiquë pa'i maca, de'oye Maija'quëre sehuaquë yo'o t'iaquë pa'iji. Jaje cui'ne Jesujë si'aye de'oye sehuaquë yo'o t'ia'api, iyere yo'ojaquë caquë Maija'quë sahuasiquëpi.

3 Jaje pa'iquëta'are Jesuni ai Ëjaëre pare ñajë sihuaye pa'iji, Moisésre sihuaye jerepa, huë'e nequë, je'quë iti huë'e nesiquëpi ai sihua cuañoquë api, iti huë'e jerepa.

4 Jaje pa'ina, si'a huë'ña pai nese'epi pa'iji. Jaje pa'iquëta'are Diusu cato te'ipi si'aye nepi, mai ñajëna pa'iyë.

5 Moisés cato de'oyerepa yo'o t'iaquë paji'i, ite necaiquë sëte, si'a Maija'quë huë'e ñacai. I necaiye cato paji'i, Maija'quë yeque mu'seña ca ja'ñere quëa iñoquë yo'oye.

6 Jaje pa'iquëta'are Cristo cato Maija'quë mamaquë sëte, de'oyerepa i huë'e yo'o t'iaquë ñacai pa'iji. Ja huë'e cato mai a'ë. Maipi ite tuijë õcue pa'i macarepa mai uteyere sihuajë pa'ini.

Maija'quë Pai Pëa Huajë Ja'ñe

7 Jaje pa'ina, Maija'quë de'o joyopi caji, toyase'ena:

Yurepi, mësaru Maija'quë cayë asasicohua'i pani,

8 Jëa joña nema'pë pa'ijë'ë, tsoe acohua'i Maija'quëre sañope cajë yo'ose'eje pa'ye.

Jeto cuëne yejana Maija'quëre neñasicohua'ijë pa'iohua'i pa'ima'pë.

9 Jarona mësaru aiohua'i yë'ëre neñahuë, tsoe cuarenta ometëca yë'ë yo'oye ñasicohua'ita'a.

10 Jaje yo'ojëna, jaohua'ire ña jujani yë'ëpi pëi cahuë:

Ti yë'ë ye'yaye asaye coejë,
"si'anëpi yequese'e cuasajë cu'ijë"

11 Jaje pa'ina, jaohua'ire yë'ëpi pëi ca nëohuë, cacaye paja'cohua'i a'ë, yë'ë jare pëa huajë huë'ñana.

12 Maija'quë do'ijë, jëa joyo co'acore hue'ema'pë cui'ne Maija'quë huajëquëre pare hua saima'pë pa'ijë'ë, jare de'hua ñajë pa'ijë'ë, mësaru cuasayere.

13 Coa ai jerepa mu'seña ñape pai ñapere sa'ñe yëhuojë ca sëttojë'ë ja yë'ta'a Maija'quë coca, iye mu'se cayë tëto saima'në. Jaje yo'ojë'ë, mësaru acohua'ipi co'ayere coso cuañoñi sañope Maija'quëre cajë ne huesëye paja'cohua'ire.

14 Jaje pa'ina, Cristo payerë i ja're conj paja'cohua'i a'ë cani õcue pa'i macarepa, mai du'ru macarepa asase'ena quëco pajë, jeoma'pë tuiye pa'iji.

15 Jare cuasajë pa'ijë'ë. Iyere ñeje caji:

Yurepi mäsaru Maija'quë caye asasicohua'i pani,
Jëa coeye peoyerepa de'oye sehuojë pa'ijë'ë, tsoe acohua'i sañope cajë
yo'ose'eje pa'ye peocohua'ipi.

¹⁶ ¿Ne pate'ni, Maija'quë yë'o asasicohua'ita'a jeteyo'je ite sañope cacohua'i
de'osicohua'i? Jaohua'i cato si'aohua'i Moisés Egípto yejapi etosicohua'i
paë'ë.

¹⁷ ¿Cui'ne ne ja're coní Maija'quë pëi paquë'ni, cuarenta ometëca? Maija'quë
cato pëi paji'í, co'aye yo'osicohua'ini, cuene yejana juju tatasicohua'ini.

¹⁸ ¿Cui'ne neni Maija'quë ca nëou'ni, yë'ë pëa huajë hue'ña cacani huajëye
peoji? Ja cato capi: Itë ire papi cuasama'pë sehuocaiye pasicohua'ini.

¹⁹ Jaje pa'ina, mai tïñarepa ñañë, jaohua'i caca tï'añe pase'e ite care paji cajë
asacaiye pasi do'ire.

4

¹ Maija'quë pëa huajë hue'ñana cacaye ca nëose'e pa'iji. Jaje pa'ina, ca'rajë
de'oyerepa ñañu'u, mäsaru acohua'ipi tsoe carajaji cajë ja pëa huajëyere tï'añe
pama'cohua'ini cajë.

² Jaohua'ire huaso coca quëase'eje pa'ye cui'ne maire quëahuë. Jaje
pa'iquëta'are jaohua'ipi Maija'quëre pa'ire paji cuasa tï'añe pahuë. Ja do'ire
coçaiye papi, huaso coca asase'e.

³ Jaje pa'iquëta'are mai pa'iji cuasasicohua'i cato pëa huajë hue'ñana
cacaja'cohua'ipi pa'iyë. Ja ayere Maija'quë ñeje ca nëopi:

Ja do'ire jaohua'ire, yë'ëpi pëi ca nëohuë,

cacaye paja'cohua'i a'ë, yë'ë pëa huajë hue'ñana.

Maija'quë cato iye yeja de'hua tējisi macapi pëa huajë huëopi.

⁴ Jaje pa'ina, yequë hue'ña toyase'e caji, ñeje siete mu'se ayere:

Diusu siete mu'se acona pëa huajëpi, si'a co'amaña ne tējini.

⁵ Toyase'e tïjupë ca coji:

Yë'ë pëa huajë hue'ñana cacaye paja'cohua'i a'ë.

⁶ Jaje cani caji, ja yë'ta'a yecohua'i cacaye pa'iji, pëa huajë hue'ñana caquë.
Du'ru macarepa huaso coca asasicohua'i cato, iohua'i de'oye ite ire papi
cuasama'pë sehuocaiye pasi do'ire cacaye pahuë.

⁷ Jaje pa'ina, Maija'quëpi tïjupë yequë caca mu'se pa'ijaquë ca nëopi. Iye
mu'se iti mu'se a'ë, caquë. Jaje pa'ina, Maija'quë maire caji, David tsoe
hue'ña caquë pa'ise'ejaj'a ja toyase'epi caji, ñeje:

Iye mu'se Maija'quë caye asasicohua'i pani

jëa joñoa nema'pë de'oye sehuojë pa'ijë'ë.

⁸ Jaje pa'ina, Josuépi Israel paire pëa huajëye isisiquë pa'ito Maija'quë tïjupë
yequë mu'se pa'í ja'ñere caye pa'rapi.

⁹ Jaje pa'ito ja yë'ta'a pa'iji, Maija'quë pai cacani pëa huajë ja'ye.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë pëa huajë hue'ñana cacaquë cato co'amañare ne tējini
pëa huajësi'quë cacaji, Maija'quë co'amaña ne tējini pëa huajëse'eje pa'ye.

¹¹ Jaje pa'ina, mai tutu yo'oye pa'iji, jaro pëa huajë hue'ñana cacañu'u cajë,
tsoe ja'ñë acohua'i Maija'quëre coca nuñere pa'ë cuasama'pë yo'ose'ena tuiye
pañu'u.

¹² Maija'quë coca cato pa'iyë a'ë cui'ne tutu quë'ye a'ë, si'a te'ña hua'ti
nusicó jējēsēne seña maca jējēsēne a'ë. Jaje pa'yepi paise'e cuasaye
cui'ne mai joñoa sa'nahuërepa cuasayena jo timeñe a'ë. Jaje yo'oquë mai
cuasayere cui'ne mai yo'oñu'u cuasayere tïña macare pana eto iñoñe a'ë, joyo
cuasayere.

13 Jaje pa'ina, peoji, Maija'quë de'huase'epi ite catiye. Si'aye mai yo'oye tiña macare pare pa'iji, i ña hue'ñare. Jaje pa'ina, ina si'aohua'i yo'ose'e iñoja'quë a'ë.

Jesu Api, Maija'quë Huë'e Ñacaicohua'i Ējaërepa

14 Jesu api, Maija'quë mamaquë Maija'quë huë'e ñacaicohua'i Ējaërepa, mai mēne quëco pajë pa'iquë. Jaëpi Maija'quë ña hue'ñare pare cacani pa'iji. Jaje pa'ina, mai ite ti'añu'u cajë yo'oyere jeoma'pë ocue pa'i macarepa yo'ojë pañu'u.

15 Maija'quë huë'e ñacai Ējaëre papi mai tutu peoye teaye ñani cōcasipi, mai ai yo'oyeje pa'ye si'aye neñañe pa'ina, ai yo'quë tēto saisiquëpi. Jaje pa'iquëta'are jaë cato co'aye ti yo'oma'ë paji'i.

16 Jaje pa'iye sēte quëcojē tsiojañu'u, maire oiquë Diusu ñu'i hue'ñana, ipi maire teaye ñani oi cōcaija'quëre de'oyepi mai ai yo'o maca ti'aëna.

5

1 Pai ñape Maija'quë huë'e ñacaicohua'i cato emëohua'i acohua'ini sahuani isicohua'ipi pa'iyë. Jaohua'i cato Maija'quë ña hue'ñare pana paire caciaja'cohua'ipi pa'iyë. Cui'ne pai co'aye yo'o do'ire Maija'quëna coa isijë cui'ne hua'ire ëojë secacaija'cohua'ipi.

2 Ipi capë tutu peoye asaquëpi Maija'quë huë'e ñacaiquë cato huesëohua'ire cui'ne tayo saicohua'ire yo'o jujama'ë quëcoquë necaiye pa'iji.

3 Jaje pa'ina, i tutu peoquë tayoyere coquë cui'ne pai tayoyere caquë ëoquë señe pa'iji, sai de'hua cuñañere caquë.

4 Jaje pa'ina, te'ijë cuasaye peoji, yë'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa. Maija'quëpi Aarónre nese'eje pa'ye soini ëjaëre nesiquëre me jaje cuasaye'ni.

5 Jaje pa'ina, Cristore Maija'quëpi Ējaëre nepi. I co'ye Maija'quë huë'e ñacai ëjaë pasi'i cani ëjaë de'oma'ë paji'i. Jaje pa'ina, Maija'quëpi capi, ñeje:

Iye mu'se yë'ëpi më'ëre pa'iyë isihuë,
më'ë a'ë, yë'ë mamaquë.

6 Yequeje caji, toyase'ë ite:

Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ējaërepa pani huesëquërepa,
Melquisedecje pa'i.

7 Iye jeja Cristo pa'i maca ai teaye tutu caquë Maija'quëre seji'i, otare paque oi, Maija'quëpi juni huesësicohua'ire huëo tutu paquëre asaquë. Jaje seina, i de'oye sehuocai do'ire Maija'quëpi i seña asacaji'i.

8 Cristo Maija'quë mamaquëta'a i ai yo'oyeja'a ye'yepi, Maija'quëre de'oye sehuocaiye.

9 Jaje yo'oque ti de'oquërepa de'oni, si'aohua'ire ite de'oye sehuocaicohua'ire ti pa'iyena huasoquërepa de'opi.

10 De'ouna, Maija'quëpi ite i huë'e ñacai Ējaëre pare nepi, Melquisedecje pa'ire.

11 Jaiye iye ayere caye pa'iquëta'are airepa jëaji, me quëa ti'añe'ni, mësarupi asaye coeto.

12 Tsoe mësarü yecohua'ire se ye'yacohua'irepa pati'ne pa'iohua'ipi ja yë'ta'a a'jiñe mañare Maija'quë coca du'ru ayere ye'yajëna, asacohua'i maña pa'iyë. Mësarü cui'naohua'ipi tutu peocohua'i maña co'i huesëni ojese'e ucucohua'i maña pa'iyë, tsoe jëayerë ati'ne pa'iohua'ipi.

13 Jaje ojese'e ucujë pa'icohua'i cato tsitu'ujë pa'iohua'i a'ë, ti co'aye cui'ne de'oye asa ti'ama'cohua'i a'ë.

14 Jëa ao cato aiohua'i aïñe a'ë, si'aye ta'ñe co'aye cui'ne de'oye asacohua'irepa.

6

1 Jaje pa'iyë sëte aiohua'i de'oyena ñese sañu'u, mai du'ru macarepa Cristo aye ye'yese'ere se oani. Cama'pë pañu'u ju'i hue'ñana sa co'amañare jeoconi ponëñere, cui'ne Maija'quë pa'iji cuasayerë.

2 Oco doye ye'yayerë, sehuosicohua'i siopëana patojë secacaiyere, ju'isicohua'i hueiyere, cui'ne Maija'quë pai ñape yo'ose'e ña tëji ja'ñe ayere.

3 Jaje yo'ojacohua'i pa'iyë, Maija'quëpi nuñerepa jaje yëë cöcaito.

4 Te'erepa miañe ñani cui'ne Maija'quë de'o sëñe isiye asasicohua'ipi cui'ne Diusu joyo yo'oye asasicohua'ipi,

5 cui'ne Maija'quë coca de'oyerepa asasicohua'ipi, cui'ne yequë mu'seña pa'ija'a tutu asasicohua'ipi,

6 cui'naohua'ipi co'ye co'isicohua'i pani tijupë Maija'quëna ponë coñe peoji, tsoe iohua'ipi Maija'quë mamaquëni tijupë quejë yo'o do'ire. Me ponëñe'ni, si'aohua'i ña hue'ñana ite cue'cuejë yo'oni.

7 Jaje yo'ocohua'i cato yejaje pa'iohua'i a'ë. Ocoquëna, si'anë saquëyeje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, ja yejapi iti yeja necohua'ini de'oye mëani quëcacaico pa'ito, Maija'quëpi iote de'oye ñacaija'quë api.

8 Jaje pa'iquëta'are yejapi de'oye quëcacaima'o co'ayere cui'ne miure quëico pani co'aye ca cuañojacoa. Jaje pa'ina, toapi si'aye ëo huesoye pa'iji, io mëase'e.

Utejë Pa'iyepi Ocue Pa'i Macarepa Paye

9 Jaje mësarute Maija'quë do'ijë mañare cajëta'a cuasayë mësarü cato itire pare pa'iyë. Jaje cani cayë, nuñerepa huasosicohua'i pa'i ma'are pa'iyë cajë.

10 Jaje pa'ina, Maija'quë nuñerepa pa'ipi, mësarü sehuosicohua'ire oijë cöcaijë iñose'e, cui'ne mësarü ja yë'ta'a yo'ojë pa'iyë huañeyema'ë pasipi.

11 Jaje pa'ina, yëquë cato yëyë, mësarupi si'anë pai ñape jare jajese'e tëji hue'ñare pana de'oye yo'ocohua'i pa'iyere. Jaje yo'ojë mësarü uteyere tiñarepa iñoja'cohua'i a'ë.

12 Coeyë, mësarupi josaohua'i ponëñë. Yëquë cato yëyë, mësarupi Maija'quë pa'iji cuasajë yo'o jujama'pë ocue pa'i macarepa tuicohua'ina ñajë iohua'i tuiyeyë tuiyere. Maija'quë ca nëose'e paja'cohua'i yo'oyere yo'ojë'ë.

13 Abrahamre Maija'quë ca nëo maca ija'a co'ye ca nëo huesëpi, yecohua'i j jerepa pa'iohua'i peoye sëte. Jaje pa'ina, capi:

14 "Yë'ëpi më'ëre de'oye ñacaija'quë a'ë cui'ne jai pai pa'ija'cohua'i a'ë, më'ë tsëcapë acohua'i yë'ëpi necaina."

15 Jaje caëna, Abraham quëcöpi, jeoma'ë, utequë isi cuañopi, ite ca nëose'ere.

16 Paipi ca nëocohua'i pani iohua'i seña maca ëjaëna ca nëocohua'i a'ë, iohua'i ca nëose'epi care pase'e pa'ijaquë cajë cui'ne ja maca sañope caye carajaiñe pa'iji.

17 Jaje pa'ina, Maija'quëje j ca nëose'e paja'cohua'ina, j case'ere tiñe ponañe peoyerepa tiñarepa iñosi'i cuasani ti ca nëo huesopi, isire paja'quë a'ë caquë.

18 Jaje pa'ina, cayaye pa'iji, j ca nëose'ere ti yeque ponañe peoyerepa, cui'ne Maija'quëje cosoye peoyerepa. Japi maire sihuajë ocue pa'i macarepa pa'iyë isiji, ipi ñacaina, pa'iyë co'ejë j ca nëose'e utejë pa'isicohua'ire.

19 Ja uteyepi maire ocue pa'i macarepa cuasajë pa'iyë necaiji, jai yohuë dëquëcöpi sëani jeo deorena, te'e macare huahuayeje pa'ye. Jajë cui'ne mai

joyoje Maija'quë huë'e sa'nahuë ta'tëpo jere pana ja uteyepi se sëasicopi pa'ico Jesús maire ma'a necai caca sitona.

²⁰ Jaje Jesús cacani ti Maija'quë huë'e ñacai Ējaërepa de'opi je'nëna iote pa'ija'quëpi, Melquisedecje pa'ipi.

7

Jesús Cato Melquisedecje Pa'i Api

¹ Iquë Melquisedec cato Salem pai ëjaë paji'i cui'ne Maija'quë ti ëjaërepa huë'e ñacai ëjaërepa paji'i. Jaje pa'ipi Abrahamre yequë pai ëjaohua'ire uihuaquë meñe quëconi co'iquëna, Melquisedecpi sañope t'i'ani ite Maija'quëpi ñacaijaquë capi.

² Ja maca Abrahampi Maija'quë tserë Melquisedecna isipi, i uihuaquë nese'ere. Maija'quë tse cato si'a jëña pa'ye nesicohua'ipi te'ore Maija'quëna isiyë a'ë, jare isipi. Melquisedec cani cayë “Nuñerepa yo'o ëjaë” cajë, Salem cayë cato cayë, “Jo'cua de'oye pa'iyë” Jaje pa'ina, jo'cua de'oye pa'iyë ëjaë cayë pa'iji, “Salem Ējaë” cani.

³ Pëca ja'quëre, ja'core, i co'ye aiohua'ire ite coasi mu'se cui'ne i ju'ise'le huesëyë, ti quëase'le peoji. Maija'quë mamaquëje pa'i api, Maija'quë huë'e ñacai ëjaë ti de'lo huesësiquë api.

⁴ De'oji, yure ñajë'ë, Melquisedec cato ai ëjaërepa paji'i. Jaje pa'ina, mai ai Abrahampi pai ëjaohua'ire uihuaquë se jiose'ere Maija'quë tserë Melquisedecna isipi.

⁵ Jetyo'je Moisés cuañese'e cato caji coa Leví tsëcapë acohua'ise'le Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ise'e Maija'quë tse paye pa'iji, pai isi co'amaña. Jaje pa'ina, jaohua'ise'e co'amaña sëcohua'i a'ë, iohua'ije pa'iohua'ini, Abraham tsëcapë acohua'ini.

⁶ Jaje pa'iquëta'are Melquisedec cato Leví tsëcapë peoquëta'are Abrahampi Maija'quë ca nëose'e paquëpi, Maija'quë tserë isipi, Melquisedecna. Isiquëna, Melquisedec de'oyerëpa caca'aji'i, ite.

⁷ Jaje pa'ina, de'oye pa'i ja'ñe, cacaiquë api, jerepa pa'i. Iti ca cuañoquë cato huë'ehuë maca pa'i api iye cayere sañope ca t'i'añe peoji.

⁸ Maija'quë tserë coa isijëna, pacohua'i cato ju'icohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are Melquisedecre cato toyase'e caji, ja yë'ta'a huajëquëre.

⁹⁻¹⁰ Jaje pa'ina, Melquisedecpi Abrahamre sañope sani t'i'a maca cato ja jojoma'cohua'ipi, si'aohua'i Abraham pai pa'ija'cohua'ipi i capëre paë'ë. Jaje pa'ina, Abrahampi Melquisedecna saisi maca yure co'amaña sëcohua'ije si'aohua'i Leví tsëcapë acohua'ije si'a jëña neni te'ore Maija'quëna isiyere saihuë.

¹¹ Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i levitas tsëcapë quëayeja'a Israel pai asahuë, cuañese'e. Jaohua'i cato Aarón tsëcapë acohua'i paë'ë. Jaje pa'ina, yure jaohua'ipi cuañese'e sehuojë yo'ocohua'ini nuñe pa'icohua'ire nëcaicohua'i pa'ito, Melquisedecje pa'ipi daiye para'pi Aarón tsëcapë peoquëpi. Jaje pa'iquëta'are yure cato yequëpi daji'i, Maija'quë huë'e ñacai Ējaë.

¹² Jaje pa'ina, Maija'quë ñacaiye yequëni neni cui'ne yeque cuañese'eje ponañe paji'i.

¹³ Jaje pa'ina, mai Ējaëni toyase'e caji, ñeje: “Yequë Israel pai tsëcapë aquë api. Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i de'oma' tsëcapë aquë api.”

¹⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i pa'i ja'ñe ca maca, Moisés ti cama'ë pa'isi tsëcapëja'a, mai Ējaë cato daji'i, Judá tsëcapëja'a. Jaje yo'ose'ere si'aohua'i mai asayë.

15-16 Yureta'a pai cuañeñeja'a daima'quëpi, huajëquëpi daji'i, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre papi, Melquisedecje pa'ipi, i pa'ie ti nejo ti'añe peo tuturepa paquëpi, iyepi maire ai tiñarepa asa cuañoñe quëaji.

17 Jaje pa'ina, daisiquë ayere Maija'quë coca toyase'e caji, ñeje:

Më'ë a'ë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëquërepa Melquisedecje pa'i.

18 Jaje pa'ie sête ja'në cuañese'ere tutu peoyere cui'ne cõcai ma'ñere cui'nare yo'o cõ ma'ñe ne huesopi.

19 Jaje pa'ina, Moisés cuañese'e cato nuñe pa'icohua'ire ne ti'a ma'ñe pa'iji, pa'ise'ere. Yure cato ai jerepa de'oyere payë, mai utejë pa'ie. Japi Maija'quëna tsiojaiñe necaji'i, maire.

20 Jesure cato Maija'quëpi ca nêo huesopi. Jaje pa'iquëta'are yecohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'ire cato coa hue'yosicohua'i paë'ë, ti ca nêoñe peoye.

21 Jaje pa'ina, Ëjaëre cato ca nêo huesoquë capi, toyase'ena ñeje.

Ëjaë ca huesose'e ponëñe peoji.

Më'ë a'ë, yë'ë huë'e ñacai Ëjaërepa ti pani huesëja'quë.

Melquisedecje pa'i.

22 Jaje pa'ina, Jesu api, iye huajë ca nêose'ere ti carajai ma'ñere de'oyerepa necaiquë, ja'në ca nêose'e seña maca de'oyerepa.

23 Jai pai paë'ë, yecohua'i Maija'quë huë'e ñacaicohua'i ju'lijë carajaicohua'i sête.

24 Jaje pa'iquëta'are Jesús cato ti ju'ima'quë sête Maija'quë huë'e ñacaiye yequëna se jecaiye peoji.

25 Jaje pa'i do'ire Maija'quëna tsiojaicohua'ire, ti pani huesëja'cohua'ire huasoji. Cui'ne ti pani huesëquë sête jaohua'i pa'iyere caquë Diusure seccai pa'iji.

26 Jaje pa'ina, Jesús cato mai yësiquëre papi, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa. Jaë cato de'oquë api, ti co'aye peoquë api, cui'ne si'si te'ña mañaje peoquë api. Jaje pa'ipi co'aye yo'ocohua'ire tsioma'quë api. Jaje pa'ini ma'têmo pa'ie jerepa pa'ire nésiquë api.

27 Yecohua'i Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cato si'a mu'señapi nêicohua'ire huaijë, du'ru macarepa iohua'i co'aye yo'o do'ire ëojë isijë Maija'quëre seni toni jeteyo'je pai co'aye yo'oyere ëojë isijë seccaicohua'i a'ë. Jaje pa'iquëta'are Jesús cato te'ere papi i capë ai yo'o do'ipi Maija'quëre isi tējipi.

28 Moisés cuañese'e cato hue'yopi, carajaicohua'ini Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i pa'ija'cohua'ire. Jaje pa'iquëta'are cuañese'e jeteyo'je Maija'quë ca nêose'epi hue'yopi, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre i mamaquëni, nuñerepa de'oquëni, ti pani huesëquëni.

8

Jesupi Maija'quë Huajë Ca Nêose'ej'a Cacaiquë Api, Maire

1 Si'aye yëquë case'e ëjarepa iye a'ë. Payë, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaëre pare, Maija'quë ñu'lico ëja te'tere ñu'ina, jeto ma'têmore.

2 Pai nema' huë'ere pa'iji, iore pani, Maija'quë nesi huë'ere, jarote pa'i Maija'quë huë'e ñacai Ëjaë sête, Maija'quë huë'e ñacai pa'iji.

3 Maija'quë huë'e ñacai ëjaohua'i cato, Maija'quëna isise'ere isijë, cui'ne nêicohua'ire huani ëojë seja'cohua'ini nesicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ina, Jesu-cristoje i isi ja'ñe paye pa'iji.

4 Jaje pa'ina, ipi iye yejare pa'iquè pani Maija'què huè'e ñacai Ējaè de'oye para'pi, tsoe Moisés cuañese'eje pa'ye yo'ojè isicohua'ipi Maija'què huè'e ñacaicohua'i jai pa'i pa'ito me pa'iquè'ni.

5 Iohua'i cato ca'nipi nesi huè'ena Maija'què ayere necaicohua'i a'è, ma'tèmo pa'iye ayere cuasajè yo'o co'amañapi, pa'i to'ouje pa'yepi. Jaje pa'ina, Moisés huè'ere ne huèo maca Maija'quèpi capi, ite: "Yè'è mè'ère jeto ai cutihuè ñnose'eje pa'iore neje'è."

6 Jaje pa'iquèta'are mai Ējaè Jesucristo Maija'què huè'e ñacai Ējaèrepa cato, jaohua'i yo'ose'e seña maca de'oyere pare yo'oquè pa'iji, huajè cuasa nèose'ere. Ja huajè ca nèose'e cato, de'oyere pare isija'a co'amaña què'ye a'è. Ja'nè ca nèose'e seña maca pa'ye a'è.

7 Du'ru macarepa ca nèose'epi nuñerepa yo'oye pa'ito tijupè yeque ca nèõe peora'pi.

8 Jaje pa'ina, Maija'quèpi nuñe yo'oma'cohua'ire paire ñani capi: Yequè mu'seña Israel paire,

cui'ne Judá tsècapère huajèye yo'o ja'ñe ca nèõe pa'ija'coa.

9 Jeto Egípto yejapi mèsaru aipère jètèna tseani etoni sa maca, ca nèose'eje pa'ye ca nèõe peosipi:

jaohua'ire cato yè'è ca nèose'e de'oye sehuocaiye pa'si do'ire jecohuè, caji, Ējaère papi.

10 Ja mu'seña tètò sai maca Israel paire yè'è ca nèo ja'ñe iye a'è caji, Ējaèrepa.

Iohua'i cuasa huè'ñana yè'è cuañèñere tèocasi'i,

cui'ne iohua'i joñoana toyasi'i, ja maca yè'è pa'ija'què a'è, iohua'i Diosu cui'ne iohua'i pa'ija'cohua'i a'è, yè'è pa'i.

11 Ja maca cato tsj mañaje cui'ne aìohua'ije si'aohua'i yè'è coca asacohua'ise'le pa'ija'cohua'i a'è.

Jaje pa'ijèna, mai Ējaè cocare asajè'è, cajè yecohua'ipi cajeohua'ipi,

panita'a te'le tsècapè acohua'ipi ye'yañu'u cajè yo'oye peosipi, tsoe yè'ère ire pani pa'i ñape asa do'ire.

12 Cui'ne yè'èpi iohua'i co'aye yo'ose'ere oni yejecani ti huañeyeja'què a'è, cui'nare cuasa coñe peoyerepa.

13 Jaje pa'ina, huajèyere Maija'quèpi ca nèoni, du'ru ca nèose'ere ai co'amaña'è caji. Jaje pa'ina, ai co'amaña cato peo huè'ña esa carajani huesè ja'ñe a'è.

9

Iye Yeja Maija'què Huè'e Cui'ne Ma'tèmo Huè'e

1 Tsoe huè'ña Maija'què ca nèose'e cato, iye yeja Maija'què huè'ena Maija'què sejè yo'o ja'ñe què'ye paji'i.

2 Ja ca'ni huè'e cato ñeje ne de'huasico paji'i, du'ru macarepa tu'rihuère, de'o huè'ña huè'yo sitore toa tsèoni nèco saihuè, cui'ne Maija'quère isisi aò, cui'ne mesa paji'i.

3 Cayaye acore capi tèhuosico je te'tere paji'i, yequè tu'rihuè ñeje huè'eco ai de'o huè'ñarepa.

4 Jarote paji'i, huèo sè ma'ñare èoco oropi de'o saihuè nesico cui'ne iti ca nèose'e de'hua mahuè, si'a te'ña oropi jasico paji'i. Cui'ne mahuè sa'nahuèere te'le oro ucu duruhuè paji'i. Iona ma'tèmopi tomesi aore ayasicopi paji'i. Cui'ne jarote paji'i, Aarón tse'equè pa'isi tupè. Jaò cato cui'naopi huajèco de'oni joro què'ico pa'isico paji'i, cui'ne quèna toñana ca nèose'ere toyase'ere ayasico paji'i.

5 Cui'ne ja mahuë ëmëje'ere paë'ë, huiñaohua'i capëa quë'iohua'ipi, Maija'quë pa'iyë iñoja'cohua'ire nesicohua'ipi. Iohua'i capëapi mahuë sjo toto si'aore peo hue'ña pë'pëhuë, pai co'aye yo'ose'ere oni yeje hue'ñare. Ja ayere ai jerepa quëaye peoji, yure cato itise'e pa'ijaquë.

6 Jaje de'huasicona Maija'quë huë'e ñacacohua'ipi si'anë jëoñe peoyerepa cacayë, du'ru tu'rihuëna Maija'quëre necaiye yo'ocohua'ipi.

7 Jaje pa'iquëta'are yeco seña maca tu'rihuë cato Maija'quë huë'e ñacacohua'i ëjaëre pase'e cacayë paji'i, te'e ometëcahuëre te'erepa. Cui'ne jarona cacaquë pani saye pa'iji, nëicohua'i tsiere i co'aye yo'o do'ire saiquë, cui'ne pai co'aye yo'o do'ire saicasi'i caquë.

8 Iye yo'ose'ëja'a, Maija'quë joyopi maire quëaji, ja yë'ta'a du'ru maca tu'rihuëna Maija'quëre seña pa'ito, Maija'quëre ca hue'ñare pana sai ma'api ja yë'ta'a hui'yoma'copi paji'i.

9 Si'aye iye yo'ose'e cato quëaji, iye mu'seña pa'icohua'ini. Jaje pa'ina, jarona Maija'quëre isijë, cui'ne nëicohua'ire huajjë ëojë secohua'ire de'oye cuasaye ti necaiye papi.

10 Ja yo'oye cato coa ao aïñese'e, ucuyese'e cui'ne si'si cuya toñese'e ëmëje'ese'e cöcaji'i. Jaje pa'ina, Maija'quë si'aye yeque pona macajä'a jaje yo'oye paji'i.

11 Jaje pa'iquëta'are Cristo tsoe daji'i. Jaë api, Maija'quë huë'e ñacai Ëjaërepa, si'a de'o co'amaña carajai ma'ñere paquërepa. I ñacai huë'e cato ai de'o huë'ere pa'ë, nuñerepa yo'o huë'e a'ë, pai nema' huë'e a'ë, iye yeja huë'ere caye pañë.

12 Cristo Maija'quë huë'ena cacapi, i tsierëpa isisi'i caquë, cacama'ë paji'i, huequë tsiere, panita'a jo'ya ñama tsiere isisi'i caquë. Jaje pa'ina, te'erepa caca tējipi. Cacanï maire ti'acaji'i, huaso cuañoni ti pani huesëyere.

13 Huequë ëmëohua'i tsie cui'ne jo'ya ñama ëmëohua'i tsie cui'ne huequë nomi tsj tsie Maija'quëre isi hue'ñana ëosi huata tutu quë'ye paji'i. Jaje pa'ina, itipi co'aye yo'osicohua'ina tsoaru si'sire peocohua'i de'ocohua'ire ne tutu quë'ye pa'iji, ëmëje'ese'e.

14 Jaje pa'iyë sëte, je ja'yerepa Cristo tsie tutu paquë'ni! Maija'quë joyopi ti pani huesëquëpi yo'oquëna, ija'a co'ye Maija'quëna isiquë ti si'si te'ña peoquëpi yo'ose'e. Jaje pa'ina, i tsiepi ju'iñena sayere mai cuasayere peo hue'ña tsoa toçajji, Maija'quë huajjëquëre pare de'oye necajajë caquë.

15 Jesucristo api, huajëye ca nëose'ere yo'oquë, Maija'quë cajeohua'ire paire necaiquë. Jaje pa'ina, i ju'iñepi sai toçaji'i, ja'në ca nëose'ere yo'ojë tayose'ere, Maija'quë soisicohua'ipi ti pa'iyere i ca nëose'ere pajajë caquë.

16 Jaje pa'ina, i co'amaña huahueyere ca nëose'epi do'i quë'yerepa pa'ijaquë cani du'ru macarepa iti ca nëosiquëpi ju'isiquë api asayerepa pa'iji.

17 Iti cuasa nëosiquëpi ja yë'ta'a huajëquë pa'ito ca nëose'e do'i peoye pa'iji. Juquëna, do'i quë'ye paji'i.

18 Ja do'ire du'ru macarepa cuasa nëose'epi do'i quë'ye pa'ijaquë cajë tsie casose'epi, huëose'e a'ë.

19 Jaje pa'ina, Moisés si'aohua'ire quëapi, Israel paire cuañese'e cayere. Quëa tējini maja'i naña sëohuë nesicopi catë yoje pa'iona, hisopo tarana huëni huequë cui'ne jo'ya ñama tsiena ocopi co'mesicono co co'i meni cuañese'e toya pëpëna tsiepi sa'cuapi, cui'ne paireje si'aohua'ire tsiepi sa'cuapi.

20 Jaje yo'oquë capi, jaohua'ire: "Iye tsie cato, Maija'quë mësarü yo'o ja'ñere cuañe nëoñere do'i quë'ye neñere iñoñe a'ë."

21 Jaje caquë Moisés, Maija'quë ca'ni huë'ëje tsiepi si'a huë'e sa'cuapi cui'ne Maija'quëre necajjë yo'o co'amañaje si'aye tsiepi ne saohuë.

²² Jaje pa'ina, cuañese'e caji: ti si'aye tsie do'ipi de'ocohua'ire neñe pa'iji. Tsie casoye peoto, co'aye yo'osi do'ire saï toñe peoji.

Cristo Ai Yo'ose'epi Co'aye Yo'ose'e Nejocaji'i

²³ Iye yeja ayere ma'tëmo co'amañaje pa'ye nêicohua'ire huaijê isi do'ipi tsoa toñe paji'i. Jaje pa'iquêta'are ma'tëmo pa'ija'cohua'ire cato nêicohua'ire huaijê isiye jerepa pa'yepi tsoa toñe pa'iji.

²⁴ Jaje pa'ina, Cristo, paipi ma'tëmo huê'eje pa'iore nesi huê'ena cacaye papi. I cato jare ma'tëmore pana cacapi. Yure jarote pa'i mai do'ire seçacai pa'iji, i pëca ja'quê ña huê'ñana.

²⁵ Maija'quê huê'e ñacai ëjaërepa judío pai cato de'o huê'ñare pana ometëca ñape cacaquê api, i tsie peoyere isisi'i caquê. Jaje pa'iquêta'are Cristo cato si'anëpi ju'i i tsie isiquê pa'iyepi paji.

²⁶ Jaje yo'oye pa'ito Cristo yeja de'hua maca aquëpi si'anë jucacai patira'pi. Jaje pa'iquêta'are Cristo cato yure tËji mu'seña pa'i maca dani i ju'i do'ipi si'aye co'aye yo'oyere nejocaji'i.

²⁷ Pai ju'iñe je'quê te'erepa ju'iñe pa'iji. Ja jeteyo'je cato johua'i yo'ose'e ñani ca tËjyese'e pa'iji.

²⁸ Jaje pa'ye cui'ne Cristoje te'erepa jucacani tËjipi, jai pai co'aye yo'o do'ire nejocasi'i caquê. Tijupë ñai co maca cato co'ayere nejocasi'i caquê daiye pasipi, ite utejê pa'icohua'ire huasosi'i caquê daija'quê api.

10

¹ Moisés cuañese'e cato pai to'ouje pa'ye paji'i, itirepa dai ja'ñe pa'ina. Jaje pa'ina, itirepa peopi, ja do'ire cuañese'e yo'ocohua'ire de'ocohua'ire pare necaiye peopi, ometëca ñape Maija'quëna tsiojaïjê nêicohua'ire huaijê isicohua'ire.

² Jaje pa'ina, cuañese'epi de'ocohua'ire tsoa toñe pa'ito Maija'quêre isijê nêicohua'ire huaiye jeora'huê, co'aye peocohua'ire nêina, asajê.

³ Jaje pa'iquêta'are nêicohua'ire huaijê isijê yo'oye cato cocaji'i, johua'i co'aye yo'oyere ometëca ñape cuasayera.

⁴ Jaje pa'ina, huêquê ëmêohua'i tsie, cui'ne jo'ya ñama tsie, co'aye yo'oyere nejocaiye ti'a ma'ñe paji'i.

⁵ Jaje pa'ina, Cristo iye yejana i caca maca capi, Maija'quêre: Më'ëre isiñu'u cajê, nêicohua'ire huaijê yo'oye, cui'ne co'amaña më'ëre isiye më'ë cato coequê ñañê.

Jaje pa'ina, më'ëpi yê'ëre capëre isihuê.

⁶ Më'ë cato sihuama'ê pa'iyê, co'aye yo'osi do'ire tsoa toñu'u cajê, nêicohua'ire huani ëojê, cui'ne co'amañare isijê yo'oyere.

⁷ Ja maca ñani cahuê: "Daiyê, yê'ë më'ë yêyeje pa'ye yo'osi'i caquê.

Jaje toyase'e pa'iji, toya pëpëna yê'ë yo'o ja'ñe ayere."

⁸ Jaje pa'ina, du'ru macarepa caji, Moisés cuañese'ere yo'ojê co'aye yo'o do'ire nejoñu'u cajê nêicohua'ire huani isijê, cui'ne ëojê yo'ojëta'are Maija'quê coequê sihuama'ê ñaji.

⁹ Casiquëpi jeteyo'je acore caji: "Daiyê, yê'ë më'ë yêyeje yo'osi'i caquê." Jaje cani caji, si'aye ja'nê nêicohua'ire huaijê isijê yo'ose'ere nejoñê caquê. Nejni huajËyere neñê, caquê.

¹⁰ Jaje pa'ina, Jesucristo i capëre ti isi tËjiquê, Maija'quê yêyeje pa'ye jucacai do'ipi, mai Maija'quê tseçohua'i de'ohuê.

¹¹ Maija'quê huê'e ñacai ëjaohua'i judío pai acohua'i cato si'a mu'señapi isicohua'i a'ê, te'eje pa'yere, si'anê nêicohua'ire huaijê. Jaje yo'ojëta'are ja yo'oye pai co'aye yo'ose'ere nejo ti'añe peoye a'ê.

12 Jaje pa'iquëta'are Jesucristo cato te'ore pare isi tējipi, i ju'liñepi. Ja jeteyo'je yure cato Maija'quë ěja te'tere ja'rusiquëpi ñu'iji.

13 Jarote pa'i uteji, ite sañope yo'ocohua'ire Maija'quëpi i quëo huë'ehuëna tē'ya meni saojaquë caquë.

14 Te'e i isiyepi Maija'quë tsecohua'ire ti nuñe pa'iohua'ire nepi.

15 Jaje pa'ina, Maija'quë joyopi jare nuñere pa'ë caquë quëaquë caji, ñeje:

16 Yē'ēpi ja mu'seña tēto saisi maca paire ñeje yo'oja'quë a'ë, caji, mai Ejaë: Iohua'i joñoare pana yē'ë cuañeñere ayaja'quë a'ë, Cui'ne iohua'i cuasa hue'ñana toyaja'quë a'ë, yē'ë cuañeñere.

17 Cui'ne yequeje caji:

Ti cuasa coñe paja'quë a'ë, iohua'i tayojë co'aye yo'ose'ere.

18 Jaje pa'ina, yure cato tsoe saï tō cuañose'e sēte, co'aye yo'o do'ire saï tōñu'u cajë isijë yo'oye peoji.

Maija'quëna Tsiojqiñe Pa'iji

19 Jaje pa'iyë sēte Maija'quë do'ijë yure cato ca'raye peoyerëpa Jesús tsie do'ipi Maija'quë huë'ena i pa'i hue'ñare pana cacaye pa'iji.

20 Jesús ju'i do'ipi huajë ma'a, ti pa'i ma'arepa tsoe tēhuose'ere maire hui'yocaisi ma'aja'a saijë t'i'añe pa'iji, i pa'i hue'ñare pana.

21 Jaje pa'ina, Jesu api, Maija'quë huë'ere pa'i maire seccai Ejaërepa, Maija'quë huë'e ñacai Ejaë sēte.

22 Jaje pa'ina, nuñe pa'i joñoapi pa'ire paji Maija'quëre cuasacohua'ipi, co'aye cuasaye tsoa tosicohua'ipi, capëje de'o ocore pa'pi tsoa tosicohua'ipi, ja yē'ta'a co'acohua'ire nēiñe peocohua'ipi, ca'rama'pë Maija'quë quë'rona sa tsiojañu'u.

23 Jaje pa'ina, Maija'quëpi i ca nēose'ere isire paja'quë api cuasa do'ire, ti jëa coema'pë ocue pa'i macarepa pañu'u, Maija'quëre pa'ire paji cuasajë mai utejë yo'oyere.

24 Jaje pa'ina, co'eñu'u, paire ai oiyepi, cui'ne de'o co'amañare neñepi, ai pa'ija'core.

25 Jaje pa'ina, mai Ejaë dai mu'se jerepa ja'yere pa'iyë sēte pa'i ñape yecohua'ire ca sētoñu'u, de'oye yo'oja'cohua'ire. Jaje pa'ina, si'anë jeoma'pë tsi'siye pañu'u, tsi'sima'cohua'i yo'oyere ye'yema'pë pañu'u.

26 Jaje pa'iquëta'are maipi tsoe nuñerepa pa'iyë asasicohua'ita'a ja yē'ta'a co'ayere yējë yo'ocohua'i pa'ito peoji, yeque mai co'aye yo'o do'ire saï tōçaiye.

27 Coa Maija'quëre sañope yo'ocohua'ire nejo hue'ñase'e huajëya'ye pa'iose'e uteye pa'iji, toa coro mëi hue'ñapi pa'i ñape yo'ose'e ñani nejo hue'ñapi.

28 Ñajë'ë, Moisés cuañese'ere, sehuoma'ë yo'osiquëre, cayaohua'i, panita'a toasocohua'i i yo'oye ñasicohua'ipi. Sañope cacohua'i pa'ito ti oima'pë jaëte huani jeoñe paji'i.

29 Jaje pa'ito jerepa si'se cuañoja'cohua'i a'ë, ja tsiepi Maija'quë tsecohua'ire necaisicohua'ita'a, Maija'quë mamaquëre meñe tsa'cujë, Maija'quë ca nēose'e tsiere coecaisicohua'i cui'ne Maija'quë joyore iohua'ire oi necai joyore sañope casicohua'i. Ja tsie cato huajëye ca nēose'ere do'i quë'yerepa meñe necaiye a'ë.

30 Maipi asayë, Maija'quë case'e: "Pai yo'ose'e nuñerepa ñaquë ne de'huaye cato yē'ë yo'oye a'ë. Yē'ēpi saisi'i." Cui'ne yequeje capi: "Maija'quë i paire ñaquë iohua'i yo'ose'eje pa'ye saija'quë api."

³¹ Ai huajëya'ye pa'ye a'ë, Maija'quë huajëquërepa jëñana tōmeñe, jaje pa'iohua'ipi.

³² Mësaruja'a mia hue'ña pa'i coca asasi maca ai yo'oye ai pa'ina, quëco paye pajë quëcose'ere cuasajë'ë.

³³ Jaje quëcojëna, mësarua acohua'ire ai co'aye cajë cui'ne co'aye yo'ohuë, si'a pai ña hue'ñana. Jaje yo'ojëna, yecohua'ipi iti co'aye yo'o cuañocohua'ina se tsoni ai yo'oyere paë'ë.

³⁴ Co cuañosicohua'ire mësarupi teaye ñajë coçaë'ë. Cui'ne mësarua co'amañare peo hue'ña jiotojë sihuajë ñahuë, jeto ma'tëmore ti carajaima'co'a maña payë, cuasajë quëcojë.

³⁵ Jaje pa'ina, mësarua, Maija'quëpi necaija'quë api cuasajë quëcoyere jëocoma'pë pa'ijë'ë. Ja cuasase'epi mësarua ai pa ja'ñe ti'aja'cohua'i a'ë.

³⁶ Jaje pa'ina, quëcojë pa'ijë'ë, Maija'quë yëyere yo'oñu'u cajë. Jaje yo'ojë mësarua i si'aye i ca nëose'ere paja'cohua'i a'ë.

³⁷ Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Esa, ai esa daija'quë api,

Iti daija'quëre casiquëpi, ai tsoe nëima'ë pasipi.

³⁸ Ye'ë tsequë nuñe pa'i cato Maija'quë pa'ire paji cuasa do'ipi pa'ija'quë api, Jaje pa'iquëta'are sihuama'ë pa'iyë, ja'në pa'ise'ena co'iquëre cato.

³⁹ Jaje pa'iquëta'are mai cato ja'në pa'ise'ena co'ijë nejo cuañocohua'i acohua'i peoyë. Mai cato Maija'quë pa'iji cuasa do'ipi joyo pa'iyena ti'acohua'i acohua'i a'ë.

11

Pa'ire Paji Cuasaye

¹ Pa'ire paji cuasaye cato mai uteyere paja'cohua'i a'ë cuasajë pa'iyë a'ë, cui'ne mai ña ma'ñere tsoe ñase'eje pa'ye cuasajë pa'iyë a'ë, ti jëa coema'pë.

² Jaje pa'ina, mai aiohua'i tsoe pa'isicohua'i jaje cuasa do'ipi de'ocohua'irepa ca cuañohuë.

³ Jaje pa'ina, mai pa'ire paji cuasacohua'ipi si'a co'amaña mai ñañe peose'ere Maija'quëpi i yë'ose'epi de'huapi, cuasayë.

⁴ Pa'ire paji cuasa do'ipi Abel ai de'oyere Maija'quëre isipi, Cain isiyere jerepa pa'yere. Jaje pa'ina, Maija'quëpi ite nuñe yo'oquëre caquë i isiyere sihuacaji'i. Jaje pa'ina, tsoe ju'isiquëta'a Abel ja yë'ta'a pa'ire paji cuasayeja'a caji.

⁵ Pa'ire paji, cuasa do'ire Enocre ma'tëmona Maija'quëpi ju'ima'quëre huajëquëre sa'aji'i. Saëna, paipi ite co'e juja'ahuë'ë. Jaje pa'ina, toyase'e caji, Enoc ja yë'ta'a ma'tëmona sa cuañoma'në Maija'quë yëyere yo'oquë pa'aji'i.

⁶ Jaje pa'ina, pa'ire paji cuasaye peocohua'i, Maija'quë yëyë yo'o ti'añe peoji. Pa'ire paji cuasaye a'ë Maija'quëna tsiojaiñe. Cui'ne, Maija'quëpi ite co'ecohua'ire jaiye de'oyere pare isi ja'ñere ti'añe.

⁷ Maija'quëpi ti ña ma'ñepi pa'ija'coa, yequë mu'se caquë quëäëna. Pa'ire paji cuasa do'ire Noë de'oye sehuoni jai yohuë de'huapi, i tsëcapëre huasoja'core. Jaje pa'ina, Noë pa'ire paji cuasasi do'ipi huaso cuañopi, iye yeja pa'ise'e ne huesëjëna.

⁸ Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quë soiye de'oye sehuoni i yeja jëoni, Maija'quë soi hue'ñana saji'i, ite isija' yejana. Jarona saiyë, cuasama'ë huesërepa sa'aji'i.

⁹ Sani pa'ire paji cuasa do'ipi Maija'quë isisi'i ca nëosi yejare tije pa'ipi ca'nipi nesi hue'ñare pa'aji'i. Pa'isiquëni cui'ne Isaacje cui'ne Jacobje ca'ni hue'ñare pa'ahuë'ë, i isisi'i ca nëose'e pacohua'ipi.

10 Jaje pa'ina, Abraham Maija'quëpi cuçcueni jëacore pare nesi daripëre utequë pa'aji'i.

11 Pa'ire paji, cuasa do'ire Zara aiopi cui'ne caraopi tutu isi cuañoni mamaquëre coao, iote isisi'i ca nëosiquëni, care papi caco sehoo do'ire.

12 Jaje pa'ina, Abraham pani tëji mu'señapi i acohua'ire jai paire papi quëna huë ma'ñoco ja'i pa'ire pare cui'ne jai tsiaya tëtëpa mejahuëje pa'yere pare, cuçcue saoye peoyerepa.

13 Si'aohua'i jaohua'i cato Maija'quë ca nëose'le pama'pë jujua'huë'ë. Jaje pa'iquëta'are pa'ire paji cuasacohua'i sëte so'opi se ñajë, pa'i ja'ñere si-hua'ahuë'ë. Jaje pa'ina, iye yejare ñohua'ipi coa pa'iyë, cuasa'ahuë'ë.

14 Jaje cacohua'i cato ñiñarepa quëayë, ja yë'ta'a yequë yejare ñohua'i paja yejare co'ejë cu'iyë cajë.

15 Jaje pa'ina, ñohua'i daisi yejare cuasajë cacohua'i pani tsoe co'ira'huë, ñohua'i daisi yejana.

16 Jaje pa'iquëta'are ñohua'i cato ai de'lo yejare pare yëhuë, ma'tëmo yejare. Jaje pa'ina, tsoe de'huacaisiconi de'lo daripë, ñohua'i pa'ija'to paye sëte Maija'quë huajëya' coema'ë pa'iji, ñohua'i pëca ja'quëre hue'yoto.

17 Pa'ire paji cuasa do'ire Abraham Maija'quëpi neñasi'i caquë caëna, i ca nëosi mamaquëni huani ëoquë isiquë sësi'i caquë yo'opi. I mamaquë te'i macani isire pasi'i caquë yo'opi,

18 Maija'quëpi Isaac do'ija'a jai paire më'ë acohua'ire paja'quë a'ë ca nëosiquëta'are.

19 Jaje pa'ina, Abraham cato coa huesë yo'oye papi. Asaquë yo'opi, Maija'quëpi ju'isicohua'ire huëoquë pa'iyere. Jaje pa'ina, ju'isiquëje pa'ini mamaquëre huajëquëre pa copï.

20 Pa'ire paji cuasa do'ipi Isaac, yequë mu'se Jacob cui'ne Esau de'oye pa'i ja'ñere caca'aji'i.

21 Pa'ire paji cuasa do'ipi Jacob José mamajëre, pai ñapere ñohua'i de'oye pa'i ja'ñere caca'aji'i, i ju'iñe ti'asi maca. Cui'ne i doquë cu'i tupëna jëaye tota paquë nëcaquë Maija'quëre de'oquëre pa'ni caquë sihua'aji'i.

22 Pa'ire paji cuasa do'ipi José i ju'i maca Israel mamajëpi Egítopi yequë mu'se etani saija'cohua'i a'ë capi. Caquë i tara jaje yo'ojë'ë caquë cuañepi.

23 Pa'ire paji cuasa do'ire Egípto pai ëjaëpi tsire huani jeoñe pa'iji cuañese'le pa'itoje, ca'rama'pë tsihua'ëre de'oquë macani ñani oijë Moisésre ja'a coasiquëni pëca ja'quëohua'i toaso ñañëohua'ire yahueni pahuë.

24 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés posë de'osi maca coepi, Egípto ëjaë mamaco, mamaquë hue'yo cuañëne.

25 Coa ai jerepa Maija'quë pai ja're co'aye yo'lo cuañëne yëpi, co'ayere yo'oquë nëhui tëcahuë maca sihuaye pa'iyere coequë.

26 Jaje pa'ina, cuasapi, ai jerepa de'oji, Cristo do'ire Maija'quë tsecohua'i ja're ai yo'oyepi. Jaje pa'ina, Egípto de'lo co'amañare do'i peoye ñapi, Maija'quë ñe isija'a co'amañare jerepa pa'ye cuasaquë.

27 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto pai ëjaë ñe pëiñe ca'rama'ë Egítopi etani sani, Maija'quëre ñañeje pa'yerepa i yëyere cuasaquë ocue pa'i macarepa paji'i.

28 Pa'ire paji cuasa do'ipi Moisés Egípto eta huajë mu'se ti'aquëna, sihuaquë cuañepi, eta sa'noana tsiëpi tsoajë'ë caquë. Jaje tsoarena, huani jeo huiñäëpi te'ireje Israel pai du'ru mamaquëre pare huaiye paja'quëre capi.

29 Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel paije jai Maja'iña yaja jajuocore saiyeje pa'ye jëë'ë, yequë je te'tena, ñani cui'ne Egípto paije jëñu'u cajë yo'ojë dutu jujua'huë'ë.

³⁰ Pa'ire paji cuasa do'ipi Israel pai siete mu'seña Jericó daripë tēhuopa yērēhueja'a tē'ija'ahuë'ë. Tē'ijaisi maca tēhuopapi jē'ye darēa'co'ë.

³¹ Pa'ire paji cuasa do'ipi Rahab co'a nomioje Maija'quë pai a'ë cuasama'cohua'i ju'ijëna, te'ë ju'iñe pao, Israel paire, yahue peocohua'ire de'oye ñacaisi do'ire.

³² ¿Iquere yeque caja'quë a'ni? Jaje pa'ina, yē'ëpi, Gedeón, Barac, Sanson, Jefté, David, Samuel, cui'ne Maija'quëre quëacohua'i yo'ose'ere quëaquë pa'ito mu'sepi caraja'co pa'ini.

³³ Pa'ire paji cuasa do'ipi yecohua'i yejaña siohuë, nuñerepa de'oye cuañecohua'i de'ohuë, Maija'quë ca nēose'ere isi cuañohuë, jai emu yaiohua'i yē'opqaje si'ñe saohuë.

³⁴ Jai toana u hueseyere yayohuë, hua'tipi huani jeoñu'u cajë yo'ojëna, catihuë. Sëyë huesésicohua'ipi tutu isi cuañoni tutu hue'ejë, yequë yejaña soldado paire johua'ire sañope yo'ocohua'ire uihua quëco saohuë.

³⁵ Paë'ë, cui'ne nomiohua'ije cajeohua'i ju'isicohua'ipi cui'naohua'ipi huëtena pasicohua'ije. Yecohua'ipi ai de'oye pa'iyena juni huëni pa'iyere cajë joye huaso cuañoñe coejë ju'ë'ë, huaijëna, ai yo'ojë.

³⁶ Yecohua'ipi ai yo'ohuë, co'acohua'i a'ë cajëna, si'sejëna, quëna meapi sëajëna, cui'ne co hue'ñana cojëna.

³⁷ Yecohua'ipi, quëna pëapi jea huea cuañohuë, yecohua'ipi jopore paja'a yëto tēa cuañojë, panita'a hua'tipi tē'ca tētejena ju'ë'ë. Yecohua'ipi cabra cui'ne yēi ñama ca'nire ju'ijë si'a hue'ña coa cunirojaë'ë, co'amaña peocohua'ipi, ai co'a ju'ijë oicohua'ipi yecohua'ipi josa yo'ojëna, paë'ë.

³⁸ Airepa de'o paini, si'aohua'i iye yeja paipi de'oye yo'oyere carasico-hua'ipi coejëna, johua'i sani pëaja'to peocohua'ipi yeja coñare, cuñe yejañare cui'ne ainoare panirojaë'ë.

³⁹⁻⁴⁰ Maija'quë ña hue'ñana pa'ire paji cuasajë de'oye ite yo'o iñosicohua'ita'a i ca nēose'e isi cuañoñe pahuë, Maija'quëpi yequë mu'seña de'oyerepa necaquëna, mai ja're tsioni nuñe pa'icohua'irepa pa'ijajë caquë ña nēosi do'ire.

12

Jesuse'ere Ñajë Tuñu'u

¹ I Maija'quë pa'iji cuasajë yo'o iñosicohua'ipi maire tē'ijatena pa'iyë sēte jecocñu'u, si'aye maire dëquëye josa yo'oyere cui'ne co'ayepi maire hueñere. Jecoconi jeto ñese sai hue'ñase'e se ñajë huë'huëñu'u.

² Jaje pa'ina, maire de'ocohua'ire nequëna, Maija'quë pa'iji cuasaye isiquëna, Jesuse'ere ñajë tuñu'u. Co'acohua'ise'e soquë sarahuana que cuañojë ju'icono, huajëya'ye pai ñajëna, ai yo'oque ju'i ma'ñe caye papi, ai yo'osi jeteyo'je ai sihuaja'quë cuasa do'ire. Jaje pa'ina, Maija'quë ëja te'tena ja'rupi.

³ Jaje pa'ina, co'acohua'ipi ite co'aye yo'ojëna, si'aye quëcosiquëre pani Jesuni cuasajë tuijë'ë, yo'o jujani jeoñe paja'cohua'i.

⁴ Ja yē'ta'a mësaru ti'añe pañë, co'ayere yo'oma'pë pañu'u cajë si'anë sañope yo'ojë ju'iñena.

⁵ ¿Mësaru tsoe huañeyete, Maija'quë mësarute i mamajëre sēte yēhuoquë cayere? Ñeje toyase'e caji:

Yē'ë mamaquë coema'ë pa'ijë'ë, mē'ë tayoyere nu'ñequë si'seto.

Yēhuoquë yo'oto yo'o jujahuë cama'ë pa'ijë'ë.

⁶ I oicohua'ini Ejaë cato tayoto nu'ñequë api.

Cui'ne i mamajë de'osicohua'ini Ējaë cato si'sequë api.

⁷ Maija'quëpi mësarute mamajëre yo'oyepi yo'oji. Jaje pa'ina, quëcojê'ë, i si'seye. ¿Ique mamaquëpi pëca ja'quëre nu'ñe cuañoma'quë pa'iquë'ni?

⁸ Jaje pa'iquëta'are, Maija'quëpi mësarute si'aohua'ire i mamajëre si'seyeje pa'ye si'sema'ë pa'ito mësaru i mamajërepa peoyë, yecohua'i a'ë.

⁹ Cui'ne mai tsi pa'inë, mai tayoyere nu'ñejë, mai iye yeja ja'quëohua'ipi si'sejë pa'ahuë'ë. Yo'ojëna, maipi iohua'ire ëjaohua'ire ñajë ca'rajë de'oye yo'ohuë. ¿Jaje me yo'ojë ai jerepa Maija'quëre ma'tëmo aquëre pare de'oye sehuocajë yo'o ma'ñeni ti pa'iyere pañu'u cajë?

¹⁰ Iye yeja ja'quëohua'i cato iye yeja nëhui tëcahuë pa'iyere cajë nu'ñejë si'sehuë, iohua'i yëyeje pa'iohua'i pa'ijajë cajë. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë cato mai de'oye ti pa'iyere caquë si'seji, ije pa'iohua'ire nesi'i caquë.

¹¹ Si'aye ja'a si'se cuañë maca cato a'siyese'e pa'iji. Pa'ina, de'oye paji cajë coeyë. Jaje pa'iquëta'are jeteyo'je jo'cua de'oye pa'iyere, cui'ne nuñerepa pa'iyere isiji, tayosi do'ire si'sese'epi.

Maija'quë Yë'ore Asaye Coejë Pa'i Do'ire

¹² De'oji yure jaje pa'iyë sëte huajë tuture papi mësaru jëñare jë'jose'ere mëne mëajë'ë, cui'ne mësaru nëca sïcu tutu peoyere pi'ñajë'ë.

¹³ Yo'oni yureta'a nui ma'are pare co'ejë'ë. Co'eni saijë'ë, ja maca do'pë nëcayopi ja'juja'coa. Ja'juni tïjupë soto coñe paja'coa.

¹⁴ Maija'quëna isisicohua'ire papi jai pai ja're jo'cua de'oye pa'iyere cajë yo'ojë'ë. Jaje ina isima'cohua'i pani ti te'ijë Maija'quëre ñañe peoji.

¹⁵ De'hua ñajë'ë, mësaru aquëpi, sëje oi joyo hue'equëpi josa yo'oquë jai paire co'a de'huaye peoja'core. Jaje pa'ina, Maija'quë de'oye ñacai isiyere si'aohua'i pañu'u cajë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë.

¹⁶ Mësaru acohua'ipi yequë nomiore panita'a yequë ëmëre yo'oma'pë pa'ijajë, panita'a Maija'quë tsere coema'pë pa'ijajë, Esaü je'quë hua'i de'hua maca do'ina si'aye majayërepa pa'iyë peoquë tómeaji'i.

¹⁷ Ja maca Esaupi pëca ja'quëre de'oye pa'i ja'ñere cacajë'ë caquë seina, cacaiye pa'aji'i, otarepa oi catoje, mësarupi tsoe iye toyase'ere asacohua'i a'ë.

¹⁸ Mësaru cato Sinaí çutihuëje pa'iona, tsiojaima'pë paë'ë, Israel pai tsiojajë pa'ise'eje pa'yena, toa tsëni nëcasicona, nea hue'ñana ñamije pa'yena, tutu ai juta hue'ñana. Cui'ne

¹⁹ asama'pë paë'ë, duruhuë juiye pisiyeje, cui'ne Maija'quë yë'oje asama'pë paë'ë. Ja yë'o caye asacohua'i cato i cuañëñere quëco tï'ama'pë

²⁰ ai jerepa caye pajë'ë, ca'ahuë'ë, ite. I caye cato paji'i: "Ai çutihuëna tsa'cuquëre cato quëna péapi jea hueñañe paji'i, panita'a uiyopi seso etojaiñe paji'i, nëicohua'ireje huaiye paji'i, jaro tsa'cucohua'ire," capi.

²¹ Jaje pa'ina, Moisésje ja ai huajëya'ye pa'iyere ñaquë quëquëquë capi: "Ai ca'raquë tsasiyë, yë'ëje."

²² Jaje pa'iquëta'are mësaru cato Sión ai çutihuëna tsiosicohua'ipi pa'iyë, Maija'quë huajëquërepa, pa'i daripëna, ma'tëmo Jerusalëna, cui'ne Maija'quëre sihuañu'u cajë jai pai huiñaohua'i tsi'si sitona,

²³ Maija'quë mamajëpi iohua'i mamire ma'tëmona toya cuañosicohua'i tsi'si sitona, tsiojaë'ë. Mësaru cato tsiojaë'ë, si'aohua'ire iohua'i yo'ose'eje pa'ye ti ca de'huacuë Dïsu quë'rona. Pai joñoare Maija'quëpi nuñerepa pa'icohua'ire nesisicohua'i quë'rona tsiojaë'ë,

²⁴ huajë ca nëose'e cayere necaisiquë Jesuna cui'ne maire tsoa tosi tsie quë'rona tsiosicohua'ipi pa'iyë, Abel tsie seña maca de'oye maire necaiyena.

²⁵ Jaje pa'ina, coema'pë Maija'quë caye de'oyerepa asañu'u, Maija'quë iye yejapi soiquë caquëna, asacaiye coesicohua'i jëaye pa'ahuë'ë. Jaje pa'ina, ai jerepa jëa ti'añe peoji, Maija'quë ma'tëmore papi soiquëna, asacaiye coejë yequere asarojaicohua'i.

²⁶ Ja mu'seña Maija'quëpi caquëna, yeja ñu'cuea'co'ë. Jaje pa'iquëta'are yure cato caji: "Tijupë iye yeja cui'ne ma'tëmoje ñu'cue coja'coa, yë'ëpi yo'oquëna."

²⁷ Jaje tijupë cani caji, si'aye i de'huase'e ñu'cuyee pa'iji caquë, a'jiñe nejoñese'e nejoñe pa'iji, jëayere pase'e nëaja'core.

²⁸ Maija'quë cuañe te'te maire isiye cato ti nejo ma'ñe a'ë, ja isi do'ire Maija'quëre de'oji cajë pëpayë ca'rajë, ëjaëre pare ñajë, de'oyerepa ite necañu'u.

²⁹ Maija'quë cato peo hue'ñarepa ëo huesoquë api, toajë pa'i api.

13

¿Me Diusu Yëye Yo'ocaiye Pa'iquë'ni?

¹ Maija'quë do'ijë sëte jëoma'pë si'anë sa'ñe oijë pa'ijë'ë.

² Cui'ne mësarü huë'ena daicohua'ire oijë de'oye necaiye huañëyema'pë pa'ijë'ë. Jaje yo'ojë yecohua'i je'quë huiñaohua'i a'ë cuasama'pë huesërepa de'oye johua'i huë'ena necaijë pëpa'ahuë'ë.

³ Cuasacaijë'ë, co cuañosicohua'ire, mësarupi johua'i ja're co sitore pa'iyeye pa'ye. Mësarujë cui'ne yo'o cuaño'ñe pa'iohua'i sëte cuasacaijë'ë, co'aye yo'o cuañojë ai yo'ocohua'ire.

⁴ Si'aohua'i huejani pa'iyere ëjarepa ñajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, huejasicohua'i nëjo ja're cui'ne ëjë ja're yo'ojë pa'ijë'ë. Jaje pa'ima'cohua'ire Maija'quëpi johua'i yo'ose'ere saija'quë api, huejama'cohua'ipi nomiohua'ire yo'orojaicohua'ire, cui'ne nëjore pajëta'a yequë nomiore yo'ocohua'ire.

⁵ Oima'pë pa'ijë'ë, curiquëre. Mësarü payere sihuajë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi caji, maire: "Te'ohua'ire jëo nëcoye paja'quë a'ë, cui'ne jëoco huesoyejë paja'quë a'ë."

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quëna quëco pajë caye pa'iji, ñeje:

Ëjaëpi yë'ëre cöcaiquëre pa'ë.

Jaje pa'ina, ti ca'raye pañë, paipi yë'ëre co'aye neñu'u cajë yo'oye pa'itoje.

⁷ Cuasajë'ë, Maija'quë coca quëajë mësarute sasicohua'i pa'ise'ere, me jaohua'i pate'ni cajë. Ñajë ye'yejë johua'i pa'ise'ere tuijë'ë, pa'ire paji cuasajë yo'ose'ere.

⁸ Jesucristo cato ipi ñamina'a pa'isiquëpi iye mu'seje pa'iji, jare ti pani huesëji, je'nëna.

⁹ Ao aijë ñeje yo'ojë'ë, cajë cuañese'ere si'aye yo'o ti'ajë aicohua'ire ja yo'oyepi ti cöcaye paji. Jaje pa'iquëta'are maire cato ai cöcaji, Maija'quë maire oiypë, mai joyona tutu isiquëna pa'iyepi. Jaje pa'ina, sehuosicohua'i ja'në ye'yese'ere jeoni tiñe ye'yayena ye'yema'pë pa'ijë'ë.

¹⁰ Mai cato payë, tiñe pa'yere Maija'quëna isise'e. Ja cato iye yeja Maija'quë huë'e ñacaicohua'i aiñe peoye a'ë.

¹¹ Maija'quë huë'e ñacai ëjaërepa cato pai co'aye yo'o do'ire saji to ja'ñere isisi'i caquë tsiere de'o hue'ñarepa hue'yo sitona saquë api. Jaje pa'iquëta'are nëicohua'i ca cato pai daripë hue'sena etoni peo hue'ñarepa ëo jeoñe paji'i.

¹² Jaje cui'ne Jesuje i tsie do'ipi i paire nesi'i caquë pai daripë hue'sena ai yo'oquë juji'i.

¹³ Jaje pa'ina, jēnajē'ē, Jesús ja're pai daripē hue'sena etañu'u. Etani ai yo'oñu'u, i tea juni cuañoquē ai yo'ose'eje pa'ye.

¹⁴ Iye yeja mai peoyē, ti pani huesē daripērepa. Jaje pa'ina, yequē mu'se pa'ija'a daripēre co'eje saiyē.

¹⁵ Jesucristo do'ija'a Maija'quēre de'oquēre pa'ni cajē sihuaye pa'iji, si'anēpi. Ite jaje cajē sihuaye a'ē, coa isijē yo'oyeje pa'ye. Ijaje pa'iyē sēte mai yē'opopi de'oquēre pa'ni Maija'quē cajē sihuañu'u!

¹⁶ Huañeyema'pē pa'ijē'ē, mēsarū co'amañapi peocohua'ire coçaiyere. Ja'ē, Maija'quēre isijē yo'oye. Jare Maija'quē sihuaquē necaiquē api.

¹⁷ Maija'quē coca mēsarute quēacohua'i cuañeñere de'oye sehuocaijē pa'ijē'ē. Jaohua'i a'ē, mēsarū joñoa ñacaijē pa'icohua'i, Maija'quēna iohua'i yo'ose'e quēaja'cohua'i sēte. Jaje pa'ina, mēsarupi de'oye sehuocaito sihuajē neja'cohua'i a'ē. Iohua'ipi co'aji cajē oijē neto mēsarute iohua'i necaiye ti coçaiye peosipi.

¹⁸ Si'aye nuñerepa yo'oñu'u cajē yo'osicohua'i sēte, tayose'e peoquēna, asajē jo'cua de'oye pa'iyē, nuñerepa yo'ohuē cuasajē. Jaje pa'ina, yēquēre seçacaijē'ē, cayē, mēsarute.

¹⁹ Maija'quēpi jējo saokuēna, esa yē'ē sani mēsarū ja're çoni pa'i ja'ñere cajē. Seçacaijē'ē, cayē.

De'oye Pa'i Ja'ñere Caquē Pēpa Tējiye

²⁰ Jo'cua de'oye pa'iyē isi Diusupi yēi ñama Ējaēre pare, ju'isiquēni huēosiquēpi, mēsarute ti ca nēo huesose'e necai tsie do'ipi,

²¹ nuñe pa'icohua'ire, si'aye i yēyere yo'oja'cohua'ire nejaquē. Jaje yo'oquē Jesucristo do'ipi maire i sihuaquē ñañere yo'ojaquē. De'oquēre pa'ni cajē si'anēpi ise'ere sihuajē pañu'u. Jaje pa'ijaquē.

²² Maija'quē do'ijē, yē'ē mēsarute yēhuoquē case'ere quēcojē de'oye asacaijē'ē. Nuñerepa caye cato yē'ē mēsarute toyasico nēhuicoa.

²³ Asajē'ē, cui'ne Maija'quē do'iquē Timoteo tsoe eta huajēpi, cosiquē pa'isiquē. Ipi yē'ē quē'rona titasiquē pa'ito i ja're çoni sasi'i, mēsarute do'i sai maca.

²⁴ Si'aohua'ire, Maija'quē paire cui'ne mēsarute Maija'quē coca quēajē ñacaicohua'ireje pēpacaijē'ē.

²⁵ Italia yejapi daicohua'ije, mēsarute pēpa saoyē. Maija'quē oi ñacaiyepi si'aohua'ire mēsarute pa'ijaquē. Jaje pa'ijaquē.

SANTIAGO

Tiya Huesēsicohua'ini Santiago Toyase'e

1 Yē'ē Santiago, Maija'quēre cui'ne Ējaē Jesucristore necaiquēpi pēpayē, Israel doce tsēcapēa acohua'ipi jai hue'ña hua huesēni pa'icohua'ire.

Maija'quē Ta'ñe Asayere Isiye

2 Maija'quē do'ijē, jaiye ai yo'oyepi cui'ne co'aye ēayepi mēsaruna t̄i'a maca sihuajē'ē.

3 Mēsaru tsoe asayē, ja ai yo'oyepi cui'ne co'aye ēayepi mēsaru pa'ire paji cuasayere neñañe a'ē. Jaje pa'ina, ja neñañepi quēcocohua'i pa'iyere neji.

4 Nequēna, quēcocohua'i pa'ijē nuñe pa'icohua'i cui'ne carase'e peocohua'irepa de'oye pa'iyē.

5 Mēsaru acohua'ipi ta'ñe cuasajē yo'oyere carasicohua'i pani sejē'ē, Maija'quēni. Seto Maija'quēpi isija'quē api, ta'ñe cuasajē yo'oyere. Maija'quē cato si'aohua'ire ta'tēpo ti peoyerepa cui'ne ti ēseye peoyerepa isiquē api.

6 Jaje pa'iquēta'are señe pa'iji, isire paja'quē api cuasajē ti jēa coeye peoyerepa. Jēa coequē cato jai jaira tutupi ju'aquēna, co'poco ñese sani cui'naopi co'ye daio yo'oyeje pa'i api.

7 Jaje pa'i cato ina Maija'quē isija'quē api cuasama'ē pa'ijē'ē,

8 iye mu'se yeque cuasasiquēpi ñamina'a yequere cuasaquēpi, ocue pa'i macarepa pa'ima'quē cato.

9 Maija'quē do'iquēre teaye pa'ini Maija'quēpi jerepa pa'ire necaina, asaquē sihuaye pa'iji.

10 Cui'neje jaiye co'amaña paquēni Maija'quēpi teaye pa'ire necaina, asaquē sihuaye pa'iji. Jaiye co'amaña paquē cato taya jorohuē jumuse'eje pa'i api, tsoe quēcoye peoquē api.

11 Jaje pa'ina, jaiye paquēpi i cuasaquē yo'ora'ase'ere jeoni esa ju'iquē api, jorohuē maca jumusico airepa ēsē ēoquēna, cuēneni de'oye ña cuañoñe carajaini me'meni tomeñeje pa'ye.

Neñañe Cui'ne Co'aye Nēiñe

12 Neñañere quēcocoqui t̄aima'quēpi sihuaquē api. Jaje pa'ina, neña tējsi maca ti pa'i marore isi cuañoja'quē api, Maija'quēre oicohua'ire isisi'ca nañose'ere. Ja do'ire sihuaquē api.

13 Mēsaru aquēpi co'ayere yo'o ēaye nēiñe pa'ito cuasama'ē pa'ijē'ē, Maija'quēpi co'aye yo'o ēaye nēiñe neji, cajē. Maija'quē cato co'aye yo'o ēaye nēiñe asama'quē api. Cui'ne paipi co'ayere yo'ojajē caquē co'ayere yo'o ēaye nēiñe nema'quē api.

14 Pai cato johua'ipi co'ayere yē do'ire johua'i yēyepi quērē saquēna, co'aye yo'oyena taicohua'i a'ē.

15 Pai cuasayepi, pai co'ayere yēyepi ts̄i ētapēje pa'io de'oni tayo yo'oyere jojoyeje pa'ye etoco. Etona, tayo yo'oyepi ai de'o huesēni yureta'a j̄uni huesēyere jojoyeje pa'ye neco.

16 Coso cuaño'ma'pē pa'ijē'ē, Maija'quē do'ijē maña.

17 Si'aye maire de'oyerepa isise'e cato ma'tēmopi Maija'quē isise'e a'ē. Ja isiquē cato si'aye ma'tēmo miacohua'ire de'huasiquē api, tiñe pa'i ponēma'quē api, cui'ne si'a tēcahuēa tēto saina, cui'neje pa'iquē api.

18 Ise'e te'i jaje yo'osil'i cuasani maire nuñerepa coca quëayere asani sehuojëna, pa'iyere isipi, maipi du'ru macarepa quëise'eje pa'iohua'i huajë sëcapë huëocohua'i pa'ijajë caquë.

Nuñerepa Pa'iyë

19 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña. Si'aohua'i mësarui cui'ñasicohua'ire papi yecohua'i cayere esa asajë'ë. Jaje pa'iquëta'are coca cayere esarepa cama'pë pa'ijë'ë. Cui'ne esa pëtitema'pë pa'ijë'ë.

20 Pëtitesiquë cato Maija'quë nuñerepa yo'oyere yo'oma'ë pa'iji.

21 Jaje pa'iyë sëte si'si yo'oye pa'iyë cui'ne jaiye co'ayepi mësarute timë huesoni pa'iyere jeocojë'ë. Jeoconi teaye pa'iohua'i maña'ë cuasajë de'o coca mësarui joñoana tase'ere pajë'ë. Ja coca cato mësarui joñoa huaso tutu paye a'ë.

22 Maija'quë coca asani iti cayeje pa'ye neñe pa'iji. Nema'pë coa Maija'quë cocase'ë asajë pa'ini co'ye coso cuañosicohua'i pa'iyë.

23-24 Jaje pa'ina, Maija'quë coca quëayese'le asaquëpi iti asase'eje pa'ye yo'oma'quë cato tsiña de'huana me pa'i a'ni caquë i tsia ñani se ponëni sai tsoe huañeyeni me pa'i pate'ni cuasayeje pa'i api.

25 Jaje pa'iquëta'are nuñerepa pa'icohua'ire cui'ne tse'a cuaño'ma'cohua'ire ne cocare asani i asase'ere huañeyema'quëpi iti cuañeñere ocue pa'i macarepa yo'o t'iaquë pa'iquëpi sihuaja'quë api, i yo'oyere.

26 Maija'quëre t'iasil'i caquë yo'okuëre pa'ë cuasaquëpi i tsemeñore nau nëcoma'quë pani ija'a co'ye cosoji. Cosoquëna, i Maija'quëre t'iasil'i caquë yo'oyepi ti cõcai ma'ñe pa'iji.

27 Jaje pa'ina, Maija'quë pai nuñerepa pa'iyë cato iye a'ë: yëhuiohua'ire cõcaye, hua'jeohua'i ai yo'ojëna, cõcaye, cui'ne iye yeja si'si yo'oyere pu'pema'cohua'irepa pa'iyë a'ë.

2

Si'a Yë'quë Maca Yo'oyere Ye'yaye

1 Mësarui Maija'quë do'ijëpi mai de'o Èjaëre pare Jesucristore sehuocohua'ipi paire sahuajë te'ohua'ise'ere de'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë.

2-3 Jaje pa'ina, yeque mësarui tsi'si sitona dat'ñe pa'i api, te'e jai do'i curi ju'i ca'huaro moñore ju'iquëpi, jai do'i cañare suñasiquëpi daina, cui'ne yequëje curi peoquë teaye pa'ije ai ju'i care ju'i dat'ñe pa'i api. Daina, mësarupi cayë, du'ru daiquëre de'o caña ju'iquëre: "Da ja'rujé'ë, ico de'o ñu'i saihuëna." Jaje cajëta'a yequëni co'amaña peoquëni teaye pa'ini cayë: "më'ë cato ja macare nëcaquë ñajë'ë. Panita'a cayë peo yejana ja'runi ñu'i ñajë'ë."

4 Jaje yo'oni tsoe pai yo'oyere ñaquë ca tëji ëjaëje pa'i de'ohuë. De'oni co'aye cuasayepi sa'ñe mësaruja'a sahuajë yo'oyë.

5 Yë'ë yëcohua'irepa Maija'quë do'ijë iyere asajë'ë: Maija'quëpi iye yeja co'amaña peocohua'ire sahuani i tsecohua'ire nepi. Jaohua'ipi jaiye co'amaña payeje pa'ye Maija'quë pa'ire paji cuasayere pajë cui'ne ite oicohua'ire isisil'i ca nëosi co'amaña pajajë caquë.

6 Jaje pa'iquëta'are mësarupi co'amaña peocohua'ire teaye pa'iohua'ire co'aye yo'oyë. Jaiye co'amaña pacohua'i pa'i ma'ñe mësarui ñato mësarute tea ju'iñeje yo'ojë pai ëjaohua'i quë'rona quëre sacohua'i?

7 Cui'ne jaohua'ipi yëquë mësarute de'o hue'yosi mamirepa Jesure co'aye sañope cacohua'i a'ë.

8 Mësarupi Maija'quë coca cuañese'eje pa'ye më'ë quëno maca pa'iquëre oijë'ë, më'ëja'a co'ye oiyeje pa'ye case'ere si'a yë'quë maca yo'o t'iani nuñerepa de'oye yo'oyë.

9 Jaje pa'iquëta'are mësarupi paire sahuajë te'ohua'ise'ere de'oye yo'ocohua'i pani co'aye yo'oyë, Maija'quë cuañese'eje pa'ye yo'oma' do'ire.

10 Jaje pa'ina, te'i paipi iye cuañese'ere si'aye de'oye yo'okuëta'a te'o cuañese'ere tayosiquë pani tsoe si'aye tayosiquë pa'iji.

11 Jaje pa'ina, jare ipi Maija'quëpi capi: “Yequë ëmëre, panita'a nomiore yo'oma'pë pa'ijë'ë, huejasicohua'i.” Cui'ne capi: “Paire huani jeoma'pë pa'ijë'ë.” Jaje case'ere asani yequë nomiore, panita'a ëmëre yo'oma'cohua'ipi ja yë'ta'a paire huani jeocohua'i pani tsoe cuañese'ere sehuoma'quë ponëpi.

12 Mësaruru si'aye yo'ose'e iñoñe pa'iji, Cristo yëyere yo'oye panita'a co'ayere. Jaje pa'ina, de'hua ñajë'ë, mësaruru cuasaye cui'ne neñe.

13 Ai yo'ocohua'ire oima'pë pa'isicohua'ire cato oiye peosipi yecohua'i oisicohua'ise'e de'oye ti'aja'cohua'i a'ë, i Maija'quë pai yo'ose'eje pa'ye ñaque de'huasipi.

Nema'pë Cocase'e Caye Co'aji

14 Maija'quë do'ijë Maija'quëre pa'iji cuasaquë a'ë. ¿Caquëta'a ja yë'ta'a nese'e ti peoquëre iquere cocaiquë'ni, i cuasaye? ¿Jaje pa'ire i cuasase'epi ite huasoye pa'iquë?

15 Cañu'u, Maija'quë do'iquëni, panita'a Maija'quë do'iconi caña cui'ne mu'se ai ja'ñe caraquëna.

16 Mësaruru aquëpi caji: “Señaquë de'oye pa'ijë'ë. Ca'nequë cui'ne si'aye më'ë yëye ai pa'ijë'ë.” Jaje caquëta'a ti isiye pa'iji, ite carayere. ¿Iquere jaje pa'ito coca cocaiquë'ni?

17 Jaje pa'ina, ju'isi co'amañaje pa'ye a'ë, Maija'quë pa'iji cuasayepi coa pa'ini, nese'epi peoto.

18 Te'i paipi ca'ñe pa'i api, ñeje: “De'oji, më'ë cato Maija'quë pa'iji cuasayese'e payë, nese'e peoquëpi. Jaje pa'iquëta'are yë'ë cato nese'ere payë.” Jaje pa'ina, yure yë'ëre iñojë'ë, më'ë Maija'quëre pa'iji cuasayere nese'e peoyepi. Yë'ëpi më'ëre iño'si'i, Maija'quë pa'iji cuasayepi yë'ë nese'ere.

19 Më'ë Maija'quëre te'i pa'iji cuasaquë pa'iyë ai de'oji. Jaje cuasani më'ë tayoma'ë pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are huatlohua'ije cui'ne cuasayë. Cuasajë ca'rajë tsasijë pa'iyë.

20 Jaje pa'ina, Maija'quëre pa'iji cuasajëta'a nema'pë pa'ito ju'isi co'amaña pa'iji, do'i peoye cuasayepi. Jaje pa'ina, ña sëtajë'ë, huesë pa'ima'ë pa'ija'quë.

21 Ñajë'ë, mai aire Abrahamre Maija'quëpi nuñe pa'iquëre ca huesopi, i mamaquë Isaacre huani jeosi'i caquë yo'osi do'ire.

22 Jaje pa'ina, më'ë ñañë, Abraham i yo'ose'epi Maija'quë pa'iji cuasayere iño'se'e. Jaje yo'okuëna, Maija'quë pa'iji cuasayepi coa yo'o jujase'e peoye etapi.

23 Jaje yo'okuëna, Maija'quë coca toyase'e cayepi ti'api: “Abrahampi Maija'quëre pa'ire pa'iji cuasa do'ire Maija'quëpi ite nuñe pa'iquëre pare ca huesopi.” Jaje pa'ina, Maija'quë cajeire hue'yosiquë pa'iji, Abraham.

24 Jaje pa'ina, mësaruru yure ñañë, Maija'quë pa'iji cuasaquë yo'okuëni nuñe pa'iquëre ca huesoye. Coa Maija'quë pa'iji cuasayese'epi nuñe pa'iquë ca hueso cuañoñe peoji.

25 Jaje pa'ina, Rahab co'a nomiore Maija'quëpi nuñe pa'icore ca huesopi, Josué jëjo saosicohua'ire pëaja'to isico cui'ne yequë ma'aja'a yahue jëjo saosi do'ire.

26 Jaje pa'ina, paipi joyore peoquë pani tsoe ju'isiquë pa'iji. Jaje pa'ye cui'ne Maija'quë pa'iji cuasayepi yo'oye peoto ju'ise'epi pa'iji.

3

Cayere Ye'yaye

1 De'oji, Maija'quë do'ijë mësarupi tsoe asacohua'i a'ë, yecohua'ire se ye'yacohua'ipi jerepa iohua'i yo'ose'e ña de'hua cuãño ja'ñe pa'iyë. Jaje pa'i do'ire mësaru acohua'ipi jai pairepa pa'ima'pë pa'ijë'ë, yecohua'ire se ye'yacohua'i.

2 Si'aohua'i tayocohua'ise'e pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are te'i paipi i coca cayere ti tayoma'quë pani nuñe pa'iquëre papi jaje pa'i pani, si'aye i pa'iyë nuñerepa ñaquë pa'iquë api.

3 Mai cuãñeñe caballopi de'oye sehuocaijaquë cajë yë'opona quëna tarapëre jua nëocohua'i a'ë. Jaje neni yureta'a si'aëre de'oye po'nejë sacohua'i a'ë.

4 Ñajë'ë, cui'ne jai yohuë yo'oyere. Ai tutu jëayerëpa ju'aquëta'are iti tayoco a'ricona iti tayocuëpi po'nequëna, i yë hue'ñana saicoa.

5 Jaje pa'ye mai tsemeñoje a'rico macata'a jai co'amañare cacao. Jaje pa'ioipi a'ri toa macata'a jai airo tsëni ëoyeje pa'yerepa yo'ocoa.

6 Jaje pa'ina, tsemeño cato toaje pa'io, co'aye ne tuture timësicoa. Jaje pa'ioipi mai capëre pa'io si'a capë co'aye neñe pa'iji, cui'ne si'a mai pa'i ma'aje co'a de'huacoa, mëna tutupi ñoni pa'i do'ire.

7 Iye yeja pa'icohua'ire nëicohua'ire, pi'are, añaohua'ire, cui'ne jai tsiaya pa'icohua'ireje, si'aye paipi tseani de'oye ye'yacohua'i a'ë.

8 Jaje pa'iquëta'are tsemeño cato ye'ya ti'añe peocoa, nau nëco ti'añe peocoa. Co'acoa. Tsimaoje pa'ioipi si'aye co'a de'huayere timësicoa.

9 Jaje pa'ina, iopi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë sihuajë, cui'ne jare iopi paireje co'acohua'i a'ë cayë, Maija'quëpi ije pa'iohua'ire de'huasicohua'ireje.

10 Jare iti yë'opopi etaji, de'oye cacaiye, cui'ne yecohua'ire co'aye cayëje. Jaje pa'i ma'ñe a'ë, Maija'quë do'ijë, jaje yo'oye ai co'aji.

11 Te'e oco cojeja'a de'o oco etacona, sëje ocoje cui'na etama'coa.

12 Maija'quë do'ijë, mësaru ñato ¿Higuerapi hui'yape ne care quëiñe pa'iquë, panita'a cuiya'ipi higuera care quëiñe pa'iquë? Jaje pa'ina, ti peoji, te'e oco cojeja'a de'o oco cui'ne asi oco etaye.

Maija'quë Ta'ñe Asaye Isiye

13 Jaje pa'lito, mësaru acuëpi ta'ñe pa'ipi asa ti'asiquë pani iyere i de'oye yo'oquë pa'iyepi cui'ne ja ta'ñe asayepi teaye pa'ire nequëna, nesi co'amañare ññoja'quë.

14 Jaje pa'iquëta'are mësaru joyore yecohua'i payere ëa ñajë pëiñepi cui'ne ai jerepa pasi'i cuasajë yo'oyepi pa'ina, ta'ñe cuasayë cayë cato coa cosoye a'ë, cui'ne ti ta'ñe asayere pare coa cayëje pa'ye neñe a'ë.

15 Jaje pa'ye pa'ima'coa, Maija'quë ta'ñe asayerepa. Ja asase'e cato iye yeja pai pasani huëose'e a'ë cui'ne pai capë yëyepi huëose'e a'ë, cui'ne huati huëose'e a'ë.

16 Jaje pa'ina, yecohua'i payere ëa ñajë pëiñepi cui'ne ai jerepa pa'i pasi'i cuasayepi pa'lito si'aye ne tiya saose'ëje pa'yepi pa'iji, coa si'aye co'ayere yo'oyepi.

17 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë ta'ñe asaye isiye cato co'ayena co'me ma'ñe a'ë. Jaje pa'ina, jo'cua pa'iyë, dahuëre pa'iyë, yecohua'i cuasayere meñe ñañe peoye pa'iyë, yecohua'ire teaye ñani co'cayë, jaiye de'o co'amañare neñe, si'a yë'quë maca si'aohua'ire yo'oye, cui'ne nuñerepa pa'icohua'ire neñe a'ë.

18 Jaje pa'ina, jo'cua de'oye pa'ijajë cajë yo'ocohua'i cato jo'cua de'oye pa'i ja'ñere neñe. Ja yo'ojëna, ta'se'e mëani quëiñeje pa'ye quëquëna, nuñerepa yo'oyere tēja'cohua'i a'ë.

4

Iye Yeja Ayere Ëa ÑaÑe

1 ¿Jeropi daquë'ni, sa'ñe huajo huaiye, cui'ne mësaruj'a sa'ñe pëti coca caye? Ja cato mësarü sa'nahuëpi etapi, co'aye yo'o ëaye nëiñepi mësarü sa'nahuë uihuaquë pa'iyepi.

2 Jaje pa'ina, mësarü yëyere t'i'ama'pë pa'i do'ire yecohua'i payere ëa ñajë, huani jeojë yo'ojë, mësarü yëyere t'i'añu'u cajë yo'ojë uihua'yë, mësarü. Mësarü yëye t'i'ama'pë pa'iyë. Maija'quëni isijë'ë cajë sema' do'ire.

3 Jaje pa'ina, mësarupi senï isi cuañoñe pañë, mësarü co'aye yëyere yo'ojë nejañu'u cajë se do'ire.

4 Nëjore pacohua'ipi yequë nomioni yo'ocohua'ijë pa'iohua'i a'ë, mësarü. Huesëye mësarü iye yeja ayere ëa ñajë oicohua'i pani Maija'quëre oima'cohua'i de'ojë, ite sañope yo'ocohua'i pa'iyë. Jaje pa'ina, iye yeja ayere ëa ñajë oicohua'i cato Maija'quë cajeohua'i peoyë, Maija'quëre sañope yo'ocohua'i a'ë.

5 Jaje pa'ina, Maire isisi joyopi iye yeja ayere oima'pë pa'ijë'ë, caquë ai oi ësequë ñacajji, maire. Jaje toyase'e cani coa cama'ë pa'iji, care paji.

6 Jaje pa'iquëta'are Diusu maire oi cõcaiquë api. Jaje pa'ina, toyase'e caji: "Maija'quë cato teaye pa'iohua'ini oi cõcaiquë api, jerepa pa'iohua'i a'ë cuasacohua'ire cato cõcaiyë paquë api."

7 Maija'quëna mësarü pa'iyë isisicohua'irepa pa'ijë ise'ere necajjë'ë, huati yëyere necajima'pë. Jaje yo'ojëna, ña jujani mësarute jeoni huë'huëjaquë api.

8 Maija'quëna tsiojajjë'ë, ipi mësaruna tsiojajja'quëre. Co'aye yo'ocohua'i tēno toj'ë, mësarü jēñare si'si pa'iyë. Maija'quëre oñu'u cajëta'a iye pa'iyë se oijë yo'ocohua'ipi ja si'si pa'iyë tsoa toj'ë, mësarü joñoare.

9 Otare papi oijë ai co'a ju'lijë'ë, mësarü co'aye yo'ose'ere cuasajë. Mësarü sose'epi ota ponëjaquë cui'ne mësarü sihuayepi oiyena ponëja'quë.

10 Jaje pa'ina, Maija'quë ña hue'ñare pana teaye pa'iohua'i de'ojë'ë, ipi mësarute jerepa pa'iohua'ire neja'quëre.

Yequë Tayoyere Ñaquë Cama'ë Pa'ijë'ë

11 Maija'quë do'ijë, sa'ñe mësaruj'a co'aquë api cama'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë do'iquëre co'aquë api caquë cato cuañese'e cayere co'aji caji, ipi cuañese'e meñe ña ëjaë de'oni. Jaje pa'ina, më'ëpi cuañese'e cayere co'aji caquë pani iti cuañese'ere sehuoma'ë pa'i coa më'ëja'a co'ye ñani ca tēji ëjaëje pa'i de'oyë.

12 Te'i pa'iji, cuañese'e paire isiquë. Jare i api, tayose'e ñani ca tēji ëjaërepa. Cui'ne jare jaëse'e pa'iji, huasoyë paquë, cui'ne nejoñe paquë. ¿Jaje pa'ito më'ë iquei macapi më'ë cajëi tayoyë ñarõjai caquë'ni?

Ñamina'a Pa'i Ja'ñe Huesëjë Caye

13 De'oji, yure iyere asajë'ë. Yure panita'a ñamina'a ja daripëna sani jarona te'e ometëcahuë pa'ijë co'amaña nejë isijë curi neñu'u, cacohua'i maña.

14 Ñamina'a mësarü pa'i ja'ñe huesëyë. Mësarü cato picoja'a pa'isicota'a peo hue'ña tiya saiyëje pa'iohua'i a'ë.

15 Jaje pa'ina, mësarü cato ñeje caye pa'iji: "Ëjaëpi yëna huajëcohua'i pa'ijë iye maña nesi'i panita'a ja yequë co'amañaje nesi'i caye pa'iji."

16 Jaje pa'iquëta'are mësarü cato si'a tuturepa cacohua'i a'ë, pa'ire payeje nëina. Si'aye jaje jerepa pa'iohua'ire nëina, tutu caye co'aye a'ë.

17 Jaje pa'ina, de'oye yo'oye asaquëpi ja yë'ta'a de'oye yo'oma'ë pani tsoe co'aye yo'opi.

5

Jaiye Co'amaña Pacohua'ire Quëaye

¹ Iye jaiye co'amaña pacohua'i asajë'ë. Oijë'ë cui'ne cuijë'ë, mësaru ai yo'o ja'ñere asa quëquëjë.

² Mësaru jai do'i co'amaña tsoe ja'juse'e a'ë cui'ne de'o ju'i cañaje pu'jupi ani huesose'e a'ë.

³ Mësaru oro cui'ne curiquëje yoco ne huesëse'e a'ë. Jaje yoco ne huesëyepi ño'ji, mësaru co'aye yo'oyere. Jaje pa'ina, japi mësaru capëa toa ëoyeje pa'yerepa peo hue'ña ëo huesoja'coa. Mësaru tëji mu'señare pare jaiye co'amaña de'huani teaye payë.

⁴ Mësaru tsïña co'amaña necohua'ire saïma'pë pa'ise'epi yure mësarute sañope ño'ji. Ñoquëna, Ëjaërepa tutu quë'ipi ñohua'i nesi do'ire saïjë'ë, cayere asapi.

⁵ Iye yeja pa'i maca mësaru de'o hue'ñare pare pa'ijë si'aye mësaru yëyere yo'ojë sihuajë paë'ë, duruhuequë hui'yape jujuyeje pa'ye jujuhë. Jaje pa'ina, yure mësarute huai mu'seña t'api.

⁶ Mësarupi huani jeohuë, ti co'aye yo'oma'cohua'ini, co'acohua'i a'ë cajë, mësarute sañope yo'o tutu ti peocohua'ini.

Yo'o Jujahuë Cama'pë Quëcojë Uteye

⁷ De'oji. Maija'quë do'ijë. Mësaru cato yo'o jujahuë cama'pë quëcojë utejë'ë, Ëjaë dai macaja'a, tsio taquë je'quë oco tëcahuëare utequë pa'iquë a'ë, ocosi maca tase'epi mëani quëccona tëasi'i caquë.

⁸ Jaje cui'ne mësaruje quëcojë ocue pa'i macarepa pa'ijë'ë, mai Ëjaë daiye t'ia tëji do'ire.

⁹ Maija'quë do'ijë mësaruja'a sa'ñe jaë do'ire ai yo'oyë cajë pëti coca cama'pë pa'ijë'ë, Maija'quëre nejo cuañoñe pañu'u cani. Tsoe caca sa'rore pa'iji Diusu pa'i yo'ose'e ñani ca tëji ëjaërepa.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë ye'yejë'ë, Maija'quë yëye quëacai do'ire tsoe acohua'i ai yo'ojë quëcose'ere.

¹¹ Ai yo'onije quëcosicohua'ire mai cato cayë: ai sihuacohua'i pa'iyë, jaohua'i cato. Mësarupi Job ai yo'oquë quëcose'e cui'ne tëji hue'ñana Maija'quë ite cçaise'e asacohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë cato, teaye ñani oi cçaiyepi ñi pa'iyë sëte cçaija'quë api.

¹² Maija'quë do'ijë, mësaru cayepi do'i quë'ye pa'ijaquë cajë Maija'quëna se ca co'ijajë care payë cama'pë pa'ijë'ë. Jaje pa'ina, nuñerepa cajë'ë, yecohua'i asajëna. "Jaje pa'iji" casicohua'i pani, jare "jaje pa'iji" case'e pa'ijaquë, cui'ne yecohua'i asajëna, "pañë" casicohua'i pani, jare "pañë" case'e pa'ijaquë. Jaje yo'onita'a mësaru nejo cuañoñe paja'cohua'i a'ë.

Jujucaija'quë Api, Asajë Señe

¹³ Mësaru aquëpi ai yo'oquë pani Maija'quëre seja'quë, mësaru aquëpi sihuaquë pani Maija'quëre sihuaquë jëjëja'quë.

¹⁴ Mësaru aquëpi ju'iquë pani sehuosicohua'i ëjaohua'ini soija'quë, mai Ëjaë mamipi cajë secacaija'cohua'ire, hui'yapepi dojë.

¹⁵ Maija'quëpi ju'iquëre jujuja'quë api. Ta'ñe cuasajë sëto ju'iquëpi co'yaja'quë api. Co'aye yo'osiquë pa'itoje ñ co'aye yo'ose'ere saï de'huacaise'e pasipi.

¹⁶ Jaje pa'ina, tayo yo'ose'ere pa'i ñape yecohua'ina se quëajë, pa'i ñape yecohua'ire secacajë'ë, Maija'quëre si'aohua'i juju cuañosicohua'i pañu'u cajë.

Jaje pa'ina, nuñe pa'iquëpi Maija'quëre señe cato ai tutu pa'iji, yecohua'ire cocaiye.

¹⁷ Jaje pa'ina, tsoe aquë Maija'quëre quëacaiquë Elías maije pa'ipi ocoma'o pa'ijaco caquë Maija'quëre sequëna, toaso ometëca cui'ne jopo ocöye pao, iye yeja.

¹⁸ Pacona, cui'naëpi Maija'quëre ocojaco caquë sequëna, oco ocona cui'naopi, yeja de'oye mëaco de'o.

¹⁹⁻²⁰ Maija'quë do'ijë, mësarü aquëpi nuñerepa yo'o ma'are hua saquëna, yequëpi, de'o ma'ana cui'naëni né co'ya coquë pani jutira'siquëni huasoji, cui'ne jaiye i co'aye yo'orojaise'ere sai de'hua cuañoji.

1 SAN PEDRO

Pedro Toyase'e Si'a Hue'ña Hua Saisicohua'ina

1 Yë'ë Pedropi Jesucristo jëjo daoquëpi iye toya ja'hua toyayë, yequë pai yejañare hua saisicohua'ina caquë toyayë: Ponto, Galacia, Capadocia, Asia cui'ne Bitinia pa'icohua'ina.

2 Maija'quëpi mësarute sahuapi. Sahuasicohua'ini Maija'quë joyopi Maija'quë tseçohua'ire nepi, mësarupi Jesucristo cuañeñe de'oye sehuocohua'ipi i tsiepi tsoa tosicohua'i pa'ijajë caquë. Jaje pa'ina, Maija'quëpi de'oye ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijë'ë.

Ti Pani Huesëyere Utejë Pa'iyë

3 De'oquëre pa'ni cañu'u, Maija'quëre mai Èjaë Jesucristo pëca ja'quëre, maire ai oi do'ire tijupë coasicohua'ire nesiquëre Jesucristo juni huëisi do'ipi. Jaje pa'ina, iye yo'osi do'ipi de'oyere pare utejë pa'iyere payë, mai.

4 Jaje pa'ina, Maija'quë mësarute caquë ma'tëmo de'huacaisi co'amañare ti ne huesë ma'ñere, si'si ne ma'ñere, cui'ne ti me'me tome ma'ñere paja'cohua'i a'ë, mësaruru Maija'quë cuasa do'ipi.

5 Jaje pa'ina, mësarute Maija'quëpi i tutupi ñacai pa'iji, mësarupi huasosicohua'i pa'iyere, i ne de'huacaise'ere ti'ajajë caquë. Jare tëji mu'señarepa paja'cohua'i a'ë.

6 Ja do'ire mësaruru ai sihuajë pa'iyë, coa nëhui tëcahuë jaiye neñañe ai yo'oye pa'itoje.

7 Jaje pa'ina, mësaruru Maija'quë pa'iji cuasayere ai yo'oyepi neñaquëna, do'i quë'ye etase'epi, toapi neñasi oro do'iyere jerepa seña maca do'i quë'ye etasipi. Oro cato coa carajaiñe a'ë. Neñañe pa'ina, iñire pase'e etase'epi Jesucristore iñosi maca Jesucristore sihuajë de'oquëre pa'ni cayere cui'ne ëjaëre pa'ni cayere iñoñe pasipi.

8 Jesucristore ñama'pë pa'isicohua'ita'a ite ai oiyë, mësaruru. Ite ñama'pë pa'isicohua'ita'a pa'ire paji cuasajë ai de'oyerepa sihuayë, yë'opi ca ti'añe peoyerepa.

9 Sihuajë joñoa huaso cuañoñere ti'asli' cajë ti'ahuë, mësaruru pa'ire paji cuasa do'ipi.

10 Maija'quëre quëacaicohua'ipi ai tsoe hue'ña mësarute Maija'quë oi coa isi ja'ñere huaso cocare toyacajëta'a huesëhuë. Jaje pa'ina, iquere caquë'ni cuasajë ai co'ehuë, asa ti'añu'u cajë.

11 Cristo joyopi Maija'quëre quëacaicohua'ire du'ru quëapi, Cristo ai yo'o ja'ñere cui'ne jeteyo'je i ayere ma'tëmo ayere de'oyerepa pa'i ja'ñere quëapi. Jaje quëaquëna, asajë ¿jequë pa'ija'quë a'ni, i? cui'ne ¿je yëhua jaje pa'ija'coa'ni? cajë ai co'ehuë, asañu'u cajë.

12 Jaje co'ejëna, Maija'quëpi iohua'ire quëapi, iye mësaruru quëaye mësaruru tse peoji caquë. Yecohua'i tse a'ë caquë quëapi. Ja cato maini capi. Yure jaje pa'ina, iyere Maija'quë huaso cocare mësarute quëacohua'i quëahuë, ma'tëmo jëjo daosi joyo tutupi yo'oquëna. Iye huaso coca cato huiñaohua'ique ai cuasajë itise'e ña ëa ju'iñë.

Maija'quëpi Maire De'ocohua'irepa Pa'iyena Soiye

13 Jaje pa'iyere sëte mësaruru cuasayere ne de'huajë'ë, cuepese'ejë pa'iohua'i pa'ima'pë. Jaje pa'ijëna, mësaruru Jesús ayere iño maca, Maija'quë oi coçaiyepi pa'iji, mësarute. Jare cuasajë pa'ijë'ë.

14 Jaje pa'ina, Maija'quë caye de'oye sehuocai mamajë sête, Maija'quëre asama'në yëjë pa'ise'ere pa'ima'pë pa'ijë'ë.

15 Maija'quë mësarute soisiquë ai de'oquë api. Jaje pa'ina, mësaruje de'ocohua'irepa pa'ijë'ë, ije pa'iohua'i.

16 Jaje pa'ina, toyase'e caji: "De'ocohua'irepa pa'ijë'ë, yë'ëje pa'iohua'irepa."

17 Mësarupi Maija'quëre "Ja'quë" cajë secohua'i pani si'anë ini ca'rajë pa'ijë'ë, iye yeja mësarupa' mu'seña pa' ñape yo'ose'eje pa'ye saiquëni, cui'ne si'a yë'quë maca si'aohua'ire yo'oquëni.

18 Mësarute Maija'quëpi huasopi, mësaruaiohua'i pa'ise'eje pa'ye mësaruje do'i peoyere yo'ojë pa'isicohua'ini. Mësarute huason saicaima'ë paji'i, oropi panita'a curipi, ne huesëyere. Iye huaso do'i cato saipi, ti ne huesë ma'ñere papi. Jare mësarupi tsoe asacohua'i a'ë.

19 Cristo tsie do'ipi saicaji'i, mësarute yëi ñama a'si peoquëpi, si'si te'ñaje peoquëje pa'ire papi.

20 Cristo cato ja yë'ta'a yeja de'huama'në jaje jucacaija'quëre ca nëosiquë pa'iji. Jaje pa'ipi yure tëji mu'seña mësarude'oye pa'iyere caquë daji'i.

21 Jaje pa'ina, mësaruaiohua'i Maija'quëre ire papi cuasajë sehuoyë, ju'isiquëni huajëquëre huëoni de'oquëre pare iñosiquëre. Jaje pa'ina, yure mësaruaiohua'i pa'ire paji cuasajë ina quëco pajë pa'iyë, cocaija'quë api cuasajë.

22 Nuñerepa cocare mësaruaiohua'i sehuocai do'ire mësaruaiohua'i joña tsoa tohuë, Maija'quë do'ijëre nuñerepa oñu'u cajë. Jaje pa'iyere sête si'a tuturepa pa' ñape yecohua'ire oiye pa'iji, de'o joyore papi.

23 Jaje pa'ina, mësaruaiohua'i cato yure pa' ju'icohua'i mamajë peoyë. Mësaruaiohua'i cato yure Maija'quë coca ti pani huesëyere papi jojosicohua'i a'ë.

24 Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Si'a pa' iye yeja pa'icohua'i tayaje pa'iohua'i a'ë,
Si'aye iohua'i pa'iyepi taya joroje pa'ye a'ë.

Taya cato cueneco. Cuene huesëcona, iti joropi tomecoa.

25 Jaje pa'iquëta'are Maija'quë coca cato ti pani huesëye a'ë.
Iye huaso cocare mësarute quëahuë.

2

1 Jaje pa'iyere sête si'aye co'ayere jecojë'ë, si'aye cosoyere, coa cayere, yecohua'i payere ëa ñañere, cui'ne yecohua'ire co'a coca cayere jecojë'ë.

2 Jeconi tsj mañaja'a coasicohua'i oje yëyeje pa'ye mësaruje joyo pa'i cocare yëjë'ë, huasosicohua'i ai de'oyere cajë.

3 Mësarupi Ëjaë de'oquërepa pa'iyere nuñerepa ña ti'asicohua'i pani jaje yecohua'i pa'ijë'ë.

Cristo Api, Pa'iyere Quë'i Quëna Pë

4 Ëjaëna tsio daijë'ë, pa'iyere pa'i quëna pëna, pa' jecocosona. Jaje pa'iquëta'are Maija'quëre cato i sahuasi quëna përe pa'ë, jai do'i quë'io.

5 Jaje pa'ina, mësaruaiohua'i tsojajë pa'iyere quë'i quëna pëa de'ohuë. De'orena, Maija'quëpi joyo huë'e de'huapi, mësarupi. De'huëna, ise'ere necaija'cohua'i pa'iyë. Pa'ijë Jesucristo do'ija'a ai yo'ojë isiyë, Maija'quë sihuacuë ñañere.

6 Jaje pa'ina, toyase'e caji:

Yë'ë sahuasicore pani, de'o quëna përe pare Siónna oañë,
Iona quëco paquë cato coa quëco tayohuë caquë co'a ju'ifne pasipi.

7 Jaje pa'ina, ja quëna përe iore pao cajë asacohua'ire cato do'i quë'ioyepa asa cuañoji. Jaje pa'iquëta'are, toyase'e cayeje pa'ye pa'iji, jaje asama'cohua'ire cato. Jaje pa'ina, caji, toyase'e ñeje:

Huë'e necohua'i jeocosi quëna pëpi
Yure cato si'a huë'e naupa quëna përepa de'o.

8 Cui'ne yecopi caji, ñeje:

Asama'cohua'ipi ja quëna pëna ju'ajëna, iopi ne tajoja'coa.

Jaje pa'ina, jaohua'i cato Maija'quë coca sehuoma' do'ire ne huesëja'cohua'i a'ë, i ña nëose'eje pa'ye.

Maija'quë Pai Pa'iyë

9 Mësaruru cato i sahuasi pai a'ë. Èjaëre pase'ere necaija'a pai a'ë. Si'si peo daripë acohua'i a'ë. Maija'quë tsecohua'ire pa'ë. Jaje mësaruru pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësarute nea huë'ñare pa'ijëna, Maija'quëpi soipi, mia huë'ñana etani Maija'quë de'oyerepa yo'ose'ere yecohua'ina quëajajë caquë.

10 Ja'në cato mësaruru i pai peocohua'i pa'ë. Pa'isicohua'ipi yure cato i pai de'ohuë. Ja'në mësarute Maija'quë teaye ñani cõcayie papi. Yure cato mësarute teaye ñaquë oi cõcayie.

Maija'quëre Necayere Cajë Pa'ijë'ë

11 Maija'quë do'ijë, mësarute señë, mësaruru capë yëyere sa'ro nëocaima'pë pa'ijë'ë caquë, mai joñoa sañope uihuayere. Mësaruru cato iye yeja acohua'i peoyë. Coa daisicohua'i a'ë.

12 Jaje pa'ina, de'oyerepa yo'ojë pa'ijë'ë, si'aohua'ire judío pai peocohua'ireje. Jaje mësaruru pa'ijëna, yure mësarute sañope co'aye yo'ocohua'i a'ë casicohua'ipi mësaruru de'oye yo'oyere ñani, Maija'quëre de'oquëre papi caji'cohua'i a'ë, iohua'ire Maija'quë huaso mu'se ti'aëna.

13-14 De'oji. Maija'quëpi nepi, pai ëjaohua'ire co'aye yo'ocohua'ire si'seja'cohua'ire, de'oye yo'ocohua'ini de'ocohua'i a'ë caji'cohua'ire. Jaje pa'ina, mai Èjaëre oi do'ire si'a pai ëjaëre si'aohua'i jerepa pa'ire sëte de'oye sehuocayie pa'iji. Jaje cui'ne si'aohua'ire iye yeja pai ëjaohua'ire de'oye sehuocayie pa'iji.

15 Jaje pa'ina, Maija'quë cato yëji, mësaruru de'oye yo'ojë pa'ijëna, huesëohua'ipi tã'ñe cuasama'cohua'ipi mësarute sañope ca ti'a'ne peoyere.

16 Jo'ya nesicohua'i peoyë, mësaruru. Jaje pa'ina, jo'ya nesicohua'i peoyë cajë co'ayere neñu'u cajë yo'oma'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa Diusu jo'yaohua'i a'ë cuasajë, i yëyere yo'ojë pa'ijë'ë.

17 Si'aohua'ire pa'ire de'oye yo'ojë'ë, ëjaohua'ire yo'oyeje pa'ye. Maija'quë do'ijëre oijë'ë. Maija'quëre ca'rajë'ë. Pai ëjaëreje de'oye yo'ojë'ë, ëjaëre papi cuasajë.

Cristo Mai Yo'o Ja'ñere Iñoquë Ai Yo'opi

18 Co'amaña necaicohua'i, mësaruru ëjaohua'ire de'oye sehuocayie pa'ijë'ë. De'ocohua'ise'ere mësarute oicohua'ise'ere de'oye yo'oma'pë pa'ijë'ë. Co'a ëjaohua'ireje de'oye sehuojë yo'ojë'ë.

19 Jaje pa'ina, de'oye a'ë, mësaruru de'oye yo'ojëta'are mësarute yecohua'ipi co'aye yo'ojëna, ai yo'oyere quëcoyë.

20 Jaje pa'iquëta'are mësaruru co'aye yo'ojë si'se cuañojë quëcoto do'i peoji. Jaje pa'iquëta'are mësaruru de'oye yo'ojë ai yo'ojë quëcoyë pani de'oye a'ë. Do'i pa'iji, Maija'quë ña huë'ña.

21 Jare caquë mësarute Diusu soipi, mësaruru Cristo mësaruru do'ire ai yo'ose'ere ñani i yo'ose'eje pa'ye mësaruru jo'ojajë caquë.

²² Cristo cato ti te'oreje tayo neñe paquë paji'i, cui'ne paireje cosoma'quë paji'i.

²³ Ite co'aye catoje sañope cui'ne co'ayepi cama'quë paji'i. A'si ite yo'o macaje sañope icohua'ire saisi'i cama'quë paji'i. Coa ai jerepa Maija'quëna jepi, jaëpi pai yo'oyere ña de'huaquëpi, nuñerepa yo'okuëpi ña de'huajaquë caquë.

²⁴ Cristopi si'aye mai co'aye yo'oye hue'oni sani cruzuna que cuañopi, maipi co'aye yo'oyere ju'isicohua'ije pa'ye pa'ijë nuñerepa yo'oyere huajëcohua'i pa'ijajë caquë. I a'si do'ipi mësarua huasosicohua'i pa'iyë.

²⁵ Ja'në mësarua yëi ñama ne huesësicohua'ije pa'iohua'ipi paë'ë. Jaje pa'isicohua'ita'a yure cato Cristona co'irena, ipi yëi ñamare ñacaiquë ñañeje ñaquë mësarua joñoaje ñacaiji.

3

Huejasicohua'i Pa'iyere Quëaye

¹⁻² Nomiohua'i, mësaruje mësarua ëjëohua'i cuañeñere de'oye sehuojë pa'ijë'ë. Jaje yo'ojëna, mësarua ëjëohua'i sehuoma'cohua'ipi mësarua iohua'ire de'oye ëjaohua'ire ñajë de'oye pa'iyere ñajë sehuoja'cohua'i a'ë, ai yëhuo coca peoye.

³ Mësarua de'ocohua'i ña cuañoñere ëmëje'e capë ëja de'oyere oima'pë pa'ijë'ë, ai de'oye naña yoyere, jai do'i yi'yo se'huoñere, panita'a jai do'i caña suñañere.

⁴ Mësarua de'ocohua'i pa'iyee cato pa'ijaquë mësarua joyopi de'oye cuasayepi, ja'ë tënë ma'ñerepa, a'ji joyopi jo'cua de'oye pa'iyee a'ë, do'i quë'yerepa Maija'quë ña hue'ña.

⁵ Ai tsoe hue'ña nomiohua'i Maija'quëna iohua'i pa'iyee isisicohua'i cato jaje pa'yepi ëja de'osicohua'i pa'ahuë'ë. Maija'quëna quëco pacohua'i pa'ahuë'ë. Jaohua'i cato, jaje pa'iohua'ipi iohua'i ëjëohua'ire de'oye sehuo-cohua'i pa'ahuë'ë.

⁶ Jaje pa'io pa'aco'ë, Zara. Jaje pa'ioipi io paquë Abrahamre de'oye sehuoco pacopi ca'aco'ë, "Yë'ë ëjaë". Jaje pa'ina, mësarupi ti ca'rama'pë de'oye yo'ocohua'i pani jo mamajë pa'iyë.

⁷ Jaje cui'ne mësaruje ëjëohua'ije mësarua nëjohua'i yëjë cayere de'oye asacohua'i pa'ijë'ë. Pani nomiohua'ipi esa jë'ye duruhuëje pa'iohua'i pa'i do'ire iohua'ire ëjaohua'ire ñajë dahuëre paye. Coa ai jerepa Maija'quë oi mësarute pa'iyee isise'ejë pa'ye jaohua'ireje isisi do'ire mësarua de'oye ñajë pajë'ë. Jaje yo'ojëna, mësarute josa ta'tëpoje pa'io pa'iyee pasipi, Maija'quëre se maca.

De'oyere Pare Yo'o Do'ire Ai Yo'ocohua'i Pa'iyee

⁸ Jaje pa'ito pai ñape sa'ñe de'oye yo'ojë pa'ijë'ë, te'e nëñina tsiosicohua'ipi sa'ñe Maija'quë do'ijëre oijë. Teaye pa'iohua'ipi de'oye yecohua'ire oijë cõcõcohua'i pa'ijë'ë.

⁹ Mësarute co'aye yo'ouna, iteje co'ayepi saima'cohua'i pa'ijë'ë, pëi tea ju'iquëna. Iteje pëijë sañope tea ju'iñepi saima'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa mësarute sañope cacohua'ini de'oyepi cacaijë'ë, Maija'quëpi de'oye pa'iyena de'huaja'cohua'ini soisicohua'i sète.

¹⁰ Jaje pa'ina:

Paipi sihuaquë de'o mu'seña pasi'i cani

I tsemëñore nau nëcoye pa'iji,

Coso coca caye paja'core yë'opopi.

¹¹ Co'aye yo'oyere jecoconi de'oyere yo'ojë pa'ijë'ë. Jo'cua de'oye pa'iyere co'eni ti'ani jare yo'oye pa'iji.

12 Ējaēpi nuīñe pa'icohua'ire ñacai paji.

Cui'ne iohua'i ite señeje asacai pa'iji.

Jaje pa'iquēta'are co'aye yo'ocohua'ire cato sañope yo'oquē pa'iji.

13 ¿Nepi mēsarute sañope yo'ojā'cohua'i a'ni, mēsarupi si'anē de'oyese'e yo'ocohua'i pa'ito?

14 Jaje pa'iquēta'are mēsaru nuñerepa yo'ojē pa'i do'ire ai yo'oni sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'ē. Ca'rama'pē pa'ijē'ē. Cui'ne co'a ju'ima'pē pa'ijē'ē.

15 Coa ai jerepa Cristore mēsaru joñoa Ējaēre pare pajē'ē. Jaje pa'ina, si'anē cuañesicohua'ipi pa'ijē'ē, mēsaru sehuoni utejē pa'yere paipi seni asañu'u cajē secohua'ire, dahuēre pa'iohua'ipi, ējaohua'ire ñajē de'oyere papi iohua'i sese'ere sehuocaijē'ē.

16 Jaje pa'ina, mēsaru cuasayepi jo'cua pa'ijaquē cani de'oye yo'ojē pa'ijē'ē. Pa'ijēna, mēsaru nuñe Cristore sehuocohua'i ēaye pa'yere co'aye cacohua'ipi iohua'i co'aye case'ere cuasajē co'a ju'ija'cohua'i a'ē.

17 Ai jerepa de'oji, nuñere pare yo'ojē ai yo'oye pa'ito. Jaje Maija'quēpi yē nēoru. Co'ayere yo'o do'ire ai yo'oye cato do'i peoye a'ē.

18 Mai co'aye yo'o do'ire saicai Cristo ai yo'opi, te'ore pare juni tējiquē. De'oquēpi ai yo'opi, mai co'acohua'i do'ire, maini Maija'quē quē'rona sasi'i caquē. I capē cato huahuoni ju'isiquē pajl'i. Jaje pa'isiquēta'a i joyopi huēoquēna, cui'naēpi huajēquē pani cōpi.

19 Ja joyopi sani paire necaise'ere quēapi, tsea cuañosi joñoare.

20 Ja joñoa cato tsoe hue'ña Noé pa'inē Maija'quēre sehuocaima'cohua'i pa'ijē pa'isicohua'i pa'ē'ē. Jai yohué de'hua macā Maija'quē yo'o jujama'ē iohua'ire utequē pa'i maca ja joñoare quēapi. Coa ocho pa'i maña huaso cuañojē pa'ahuē'ē, ocopi.

21 Maire oco doye cato ocho paire huasose'eje pa'ye a'ē. Jaje pa'ina, Jesucristo juni huēisi do'ipi maire huasoji. Oco doye cato coa iñoñe a'ē, ja huasosicohua'i pa'yere. Jaje pa'ina, ěmēje'e si'sire tsoa toñere oco doye iñoñe paji. Coa ai jerepa de'oye cuasayere pañu'u cajē Maija'quēre señere iñoji.

22 Maire huasoquē cato ma'tēmona mēni Maija'quē ēja te'tere pa'iji, si'aohua'ire huiñaohua'ire cui'ne cuañe tutu pacohua'ire meñe cuañequēpi.

4

Diusu Isisi Tutu Pa'ye Ja'ye Ñacaijē Pa'ye

1-2 Cristopi i capē ai yo'oquē juji'i. Jaje pa'ina, iye cuasayere pajē'ē. Capēpi ju'isiquē cato co'aye yo'oye tēni saisiquē api. Tēni saisiquēpi si'a i iye yeja pa'i maca Maija'quē yēyere yo'oquē pasipi, i capē co'aye yēyere yo'oma'ē, jare cuasajē pa'ijē'ē.

3 Teape tsoe mēsaru Maija'quēre sehuoma'cohua'i yo'oyere yo'ojē pa'ē'ē, si'aye yo'oyena sēo measicohua'ipi, co'ayere yēyere, cuepeyere, jai pa'i tsi'sini aiñē ai piñiye yo'ojē cayere, jaiye cōno ucuyere, cui'ne Maija'quē api cajē co'ayere sejē yo'ojē pa'ē'ē.

4 Jaohua'i cato yure mēsarute tjoehua'ire ñañē, mēsarupi te'e iohua'i ja're cōni co'ayere yo'ojē pa'ima'pēna. Jaje pa'ina, mēsarute co'aye cayē.

5 Jaje pa'iquēta'are jaohua'i cato iohua'i pa'i ñape yo'ose'ere iñoja'cohua'i a'ē, huajēcohua'ire cui'ne ju'isicohua'ire pa'i ñape yo'ose'ere saisi'i caquē ña de'huacuēna.

6 Jaje pa'ina, ju'isicohua'ire de'o cocare quēapi. Ja cocapi iohua'i huajēcohua'i pa'inē yo'ose'ere ña de'huayere caquē, iohua'i Diusu pa'ye isiyepi joyopí pa'ijajē caquē yo'opi.

7 Si'a co'amaña carajai mu'seña ti'aji. Jaje pa'ina, mësaru nuñerepa pa'iohua'ipi Maija'quère señese'e yo'ojë pa'ijë'ë.

8 Jaje pa'ina, si'aye jerepa pai ñape sa'ñie oiyeere pajë'ë. Paire oiye cato jaiye co'aye yo'oyere sai de'huacaiye a'ë.

9 Pai ñape yecohua'ire de'oye yo'ojë'ë, mësaru huë'ena daicohua'ire, ësema'pë.

10 Jaiye tiñe pa'ye Maija'quë isiye de'o co'amaña de'oyerepa necaicohua'ì sète pai ñape yecohua'ire necaijë'ë, mësaru isi cuañoese'eje pa'ye.

11 Mësaru joyopi cocare caquë pani Maija'quë coca cayeje pa'ye cajuquë, cui'ne yecohua'ini cocaiquë pani Maija'quë isi tutupì cocaijaquë. Jaje pa'ina, si'aye mësaru nerojaiñe cato Jesucristo do'ija'a, Maija'quëre sihuajë de'oquëre pa'ni ca ja'ñere neñe pa'ijaquë. Maija'quëre cato si'a miañe jare ì tseese'e a'ë, cui'ne si'a co'amaña jare ì tseese'e a'ë, je'nëna. Jaje pa'ijaquë.

Cristore Tuicohua'i Ai Yo'oye

12 Yë'ë oicohua'i, toa ëoyeje pa'ye jëaye neñañepi mësaruna tütaja'coa. Titacona, me neni jaje tiñerepa pa'iquë'ni cuasama'pë pa'ijë'ë.

13 Neñañepi pa'ito coa ai jerepa sihuajë'ë, Cristo ai yo'ose'e ayere mësaruje pajë cajë, si'aye ì ayere de'oyerepa mësaruja'a iñoquëna, ai sihuaja'cohua'ipi.

14 Jaje pa'ina, yecohua'ipi Cristore tui do'ire mësarute co'acohua'ì a'ë cato mësaru sihuacohua'ì pa'iyë pa'iji, Maija'quë de'o joyopi mësaru ja're pa'ì do'ire.

15 Paire huani jeoñere, co'amaña yahue iñere, co'aye yo'oyere, yecohua'ì yo'oyere coa cacarojaijë ne de'huacaiyere yo'oye peoji, iyere yo'o do'ire ai yo'oquë pani huajëya' ju'iñe pa'iji.

16 Jaje pa'iquëta'are Cristore tui do'ire ai yo'oquë pani huajëya' ju'iñe peoji. Coa ai jerepa Maija'quëni de'oquëre pa'ni caquë sihuaye pa'iji, ai yo'o do'ire.

17 Tsoe ti'api, Maija'quë tsëcapëre pani iohua'ì yo'ose'e ñaquë sai de'hua maca. Jaje mai yo'ose'ere du'ru ñaquë sai de'huaye huëoto, çmerepa jaohua'ì Maija'quë caye sehuoma'cohua'ì yo'o cuañoja'cohua'ì a'ni, ai co'acohua'ì cui'ne Maija'quë cuañeñe yo'oma'pë tayocohua'ì?

18 Nuñe yo'ocohua'ita'a huaso cuañoñe ai yo'oye pa'iji. Jaje pa'ito, çmerepa co'aye yo'ocohua'ì cui'ne tayocohua'ì jëa ti'aja'cohua'ì a'ni?

19 Jaje pa'ina, Maija'quë yëyepi yo'ojë ai yo'ocohua'ì cato jare de'oyere yo'ojë pa'iyë pa'iji, joñoase'ere Maija'quëna isini pa'ijë, Maija'quë cato maire ne de'huaquëpi, cui'ne ì case'eje yo'o ti'aquëpi.

5

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

1 Yë'ëje sehuosicohua'ì ëjaë'ë. Jaje pa'ipi Jesucristo ai yo'oquëna, ñasiquëpi yure yëhuoyë, sehuosicohua'ì ëjaohua'ire, mësaru quë'ro pa'icohua'ire, yë'ëje iohua'ì ja're çoni Jesús aye de'oyere pare jeteyo'je paja'quëpi.

2 Mësarupi ñacaija'cohua'ì a'ë caquë Maija'quë mësaruna isisicohua'ì de'oye cuasajë yo'ojë'ë, Maija'quë yëyeje pa'ye. Yo'oma'pë pa'ijë'ë, cuañe nëosi do'ire panita'a curiquëre ai yë do'ipi mësaru yë do'ire sihuajë nejë'ë, co'amaña.

3 Cui'ne mësaru tsecohua'ì a'ë cuasama'pë pa'ijë'ë, mësaru ñajë pacohua'ire. Coa ai jerepa iohua'ini de'oye pani iñojë'ë, mësaru pa'iyere ñajë tuija'cohua'ire.

4 Jaje mësaru yo'onita'a yëi ñamare ñacaiçohua'ì Èjaërepa dai maca de'o marore pare isi cuañoja'cohua'ì a'ë, ti me'me tomema'coni, cui'ne ì ayere de'oyere pare iñoja'coni.

⁵ Jaje cui'ne mēsaruje posēohua'ije sehuosicohua'i ējaohua'i cayere de'oye sehuocohua'i pa'ijē'ē. Si'aohua'i pai ñape yecohua'ire de'oye sehuocaijē dahuēre pa'ijē'ē. Jaje pa'iyē pacohua'ire cato Diusupi sañope yo'oquē api, jerepa pa'iohua'i a'ē cuasacohua'ire. Jaje pa'iquēta'are dahuēre pa'icohua'ire cato de'oye yo'oquē i oiyepi çoçaiquē api.

⁶ Jaje pa'iyē sēte Maija'quē tutu quē'i Ējaēre pa'ē cuasajē i cuañēñere sehuojē dahuēre pa'ijē'ē, ipi mēsarute jerepa tēto saiscohua'ire neja'quēre iti yo'o maca ti'aēna.

⁷ Jaje pa'ina, si'aye mēsarū co'a ju'iñe Maija'quēna isijē'ē, mēsarute oi ñacaiquēna.

⁸ Ñare pajē pa'ijē'ē, sētasicohua'ipi. Mēsarute sañope yo'oquē huati, jai yaije pa'ipi tē'ijai mēsarute co'equē cu'iji, asi'i caquē.

⁹ Sañope ite quēco saojē'ē, Maija'quē pa'iji nuñerepa cuasayepi. Si'a hue'ña Maija'quē do'ijē pa'icohua'ije cui'ne ai yo'oye pa'iquēta'are quēcōyē cuasajē mēsaruje quēcojē'ē.

¹⁰ Jaje coa nēhui tēcahuē ai yo'osi jeteyo'je Diusupi mēsarute de'ocohua'ire nuñerepa pa'iohua'ire tutu quē'iohua'ire, cui'ne ti'aja'cohua'ire pa'ē asacohua'ire nesipi, maire ai oi Jesucristo ja're tsoni pa'ijē ti carajai ma'ñere de'oyere pare pajajē caquē soisiquēpi.

¹¹ Jaē api, jerepa pa'i de'oquērepa ti carajaima'quērepa. Jaje pa'ijaquē.

Pēpa Tējiyerepa

¹² Maija'quē do'iquē nuñe pa'iquē Silvanona toya cuañoñuē, iye nēhui coca maña. Iye toyase'e cato mēsarute yēhuoye a'ē, cui'ne care paye a'ē, Maija'quē maire oi coa isise'ere. Jaje pa'ito ocue pa'i macarepa itire tuijē pa'ijē'ē.

¹³ Babilonia sehuosicohua'i pa'icohua'ipi mēsarute pēpa saoyē, mēsarute soise'eje pa'ye Diusu soiscohua'ipi, cui'ne yē'ē mamaquēje pa'i Marcosje mēsarute pēpa saoji.

¹⁴ Pai ñape yecohua'ire yo'jeire oiyepi oijē su'cuajē sihuajē pēpacaijē'ē.

Si'aohua'i Jesucristore pacacaicohua'i sēte, ipi ñacaina, jo'cua de'oye pa'ijē'ē. Jaje pa'ijaquē.

2 SAN PEDRO

Pedro Toya Cqse'e Hua Saicohua'ina

¹ Yë'ë, Simón Pedropi iye toya ja'hua toyayë, mësaruni caquë, Jesucristo jo'yaëpi i jëjo daoquëpi. Maija'quë nuñerepa yo'oquëpi cui'ne Jesucristo paire huasoquëpi, yëquë cuasayeje pa'ye Maija'quë pa'iji cuasayere de'oyere pare cuasa t'i'añe isisicohua'ina toyayë.

² Maija'quë coa isiye cui'ne jo'cua de'oye pa'iyepi mësarute jerepa pa'ijaquë, mai Èjaë Jesucristore cui'ne Maija'quëre mësaru cuasa t'i'a do'ipi.

Cristore Tuicohua'i Yo'oye

³ Maire Maija'quëpi soipi, i jerepa pa'iyepi cui'ne i de'oyerepa yo'oyepi. Jaje pa'ina, Maija'quëpi i tutupi maire isipi, si'aye caraye peoyerepa, nuñerepa de'oyerepa yo'ojë pa'i ja'ñere, ite mai cuasayepi.

⁴ Ja co'amaña do'ija'a jaiye i ca nëose'e ai de'oyere pare jai do'ire maina isipi, maipi iye yeja pai éaye nëiñepi co'a de'oyena sayere cati saiscohua'ipi pa'ijë i pa'iyeye ayere t'ani pa'ijajë caquë.

⁵ Jaje pa'ina, mësaru ai seña maca payere cajë tutu yo'oye pa'iji. Jaje pa'ina, mësaru Maija'quë pa'iji cuasayepi de'oyese'e yo'oyere se mëojë'ë. De'oyese'e yo'oyepi ta'ñe cuasayere se mëojë'ë.

⁶ Ta'ñe cuasayepi yëyere co'ye quëco t'i'añere se mëojë'ë. Yëyere co'ye quëco t'i'añepi yo'o jujama'pë quëcoyere se mëojë'ë. Yo'o jujama'pë quëcoyepi nuñerepa cuasayese'e se mëojë'ë.

⁷ Nuñerepa cuasayepi Maija'quë do'ijëre oiyere se mëojë'ë. Maija'quë do'ijëre oiyepi, si'aohua'ire paire oiyere se mëojë'ë.

⁸ Jaje mësarupi iye co'amañare pajë se mëoto mësaru pa'iyeye do'i quë'ye pasipi, coa pa'iyeye peojë. Cui'ne mësaru Cristore cuasase'ere se mëoñe pa'iji.

⁹ Jaje pa'iquëta'are iye co'amañare peoquë cato ñama'quëje pa'i api. Panita'a ñaco poreije pa'i api. I ja'në co'aye yo'ose'e tsoa toçaise'ere huanëyesiquë api.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, mësarute Maija'quë sahuani i tsecohua'ire nese'ere iñoñu'u cajë ai cuasajë yo'ojë'ë. Mësarupi jaje yo'oni co'aye yo'oyena taiñe ti paja'cohua'i a'ë.

¹¹ Jaje cui'ne maire huasoquë Jesucristo cuañe te'tepi mai cacaja'a eta sa'ro jaicorepa hui'yocaisicopi pa'ija'coa.

¹² Jaje pa'ina, mësarupi ta'ñe cuasajë nuñere pare ocue pa'i macarepa pa'itojë ja yë'ta'api yë'ë cato mësarute ca sëtiquë pasil'i si'aye mësarute ye'yase'ere.

¹³ Jaje pa'ina, yë'ë cato iye nuñere pa'ë cuasayë. Ja yë'ta'a yë'ë huajëquë pa'i maca cato mësarute yëhuo sëtiquë pasil'i caquë.

¹⁴ Jaje pa'iquëta'are mai Èjaë Jesucristopi yë'ëre quëa iñopi, më'ë esa iye yeja pa'iyeye joja'quë a'ë caquë.

¹⁵ Jaje pa'ina, yë'ë ju'isi jeteyo'je yë'ë ca sëtosi co'amañare si'anë cuasa cuañoñe pa'ijaquë caquë, yë'ë ai cuasaye ja'ye yo'oyë.

Mai Èjaë De'oyere Ñañe

¹⁶ Mai Èjaë Jesucristo daiye cui'ne i tutu quë'irepa pa'iyeye yëquë mësarute quëase'e pa'se'e coa cuasa huëose'ere quëaye pahüë. Yëquë ñaco care papi jerepa pa'i pa'ina, ñase'ere quëahuë.

¹⁷ Cui'ne yëquëpi ite ñajë cui'ne asahuë, Maija'quëpi Jesure de'oquëre pani, jerepa pa'ini sihuaquë ma'tëmopi de'o yë'orepa "iquë api, yë'ë mamaquë, yë'ë oiquërepa. Ini ai sihuaquë pa'iyë," caquëna.

¹⁸ Jaje asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e Maija'quë caye jutaquëna, jeto de'o cutihuëre Ëjaë ja're cõni pa'i maca.

¹⁹ Jaje cui'ne payë, maire jerepa care paye necai cocaje. Ja cato Maija'quëre quëacaicohua'i toyajë pa'ise'ere cayë, jare mësaru de'oyerepa asacaiye pa'iji, toa tsëo pë ñami miacaiyeje pa'ye mësarute miacaiyere. Jaje miacai pasipi, mësaru joñoana, ñata ma'ñocore papi miacaiye t'i'a macaja'a.

²⁰ Jaje pa'ina, mësaru cato cuasaye pa'iji. Maija'quë coca toyase'e cato pai quëase'e peoye a'ë.

²¹ Jaje pa'ina, Maija'quëre quëacaicohua'i cato iohua'i cuasayepi huëojë caye pa'ahuë'ë. Coa ai jerepa Maija'quë joyopi quëaquëna, Maija'quë yëyere ca'ahuë'ë.

2

Coa Cosoye Ye'yacohua'ire Quëaye (Jud 4-13)

¹ Israel pai Maija'quëre quëacaicohua'ipi pa'iyë, cacohua'i. Coa cosocohua'i pa'ahuë'ë. Jaje cui'ne mësaru acohua'iye ye'yacohua'ipi coa cosocohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi yahuerera iohua'i co'aye cuasayere ye'yacohua'i a'ë nejo cocare. Jaje yo'ojëta'a iohua'ire huasosi ëjaëni coa caquë api caja'cohua'i a'ë. Jaje ca do'ire iohua'ire ai esa nejoñepi t'itasipi.

² Jai pai jaohua'ire tuija'cohua'i a'ë, iohua'i co'aye yo'oyere ñajë. Jaohua'i do'ire iye de'o cocare, yecohua'ipi co'aye caja'cohua'i a'ë.

³ Jaje pa'ina, ai curiquë yë do'ire mësaru payere sioja'cohua'i a'ë, coa cosoye ye'yayepi yo'ojë. Jaje pa'ina, jaohua'ire cato nejoñepi ti jëa t'i'añe peoyere pai uteji, tsoe huë'ñana jaje nejoja'cohua'ire ña nëosicohua'ire sëte.

⁴ Diusu i huiñaohua'i tayosi do'i sai de'huacaiye pa'aji'i. Coa ai jerepa iohua'ire cato huëni ai nea huë'ñare pana toa yejana jëocoa'ji'i. Jaohua'i cato pai ñape yo'ose'e ña mu'señarepa ca tējija'cohua'ipi de'huasicohua'ipi pa'iyë.

⁵ Jaje pa'ye cui'ne yeja tsoe huë'ña pa'isicohua'ireje Diusu sai de'huacaiye pa'aji'i, iohua'i tayose'e. Coa ai jerepa ocopi co'je huëa'ji'i. Co'je huëacona, coa Noë macase'ere, iti nuñe pa'iyere quëasiquëse'ere cui'ne i ja're cõni siete pai pa'icohua'ise'ere huasoq'ji'i.

⁶ Jaje cui'ne Sodoma cui'ne Gomorra pai daripëaje Diusupi nejoq'ji'i, huatase'e ëo huesoquë. Iye cato yo'oa'ji'i, jeteyo'je co'a pai pa'icohua'ipi jaje yo'oye co'aye a'ë cuasajë pa ja'ñere caquë.

⁷ Jaje yo'oque coa Lotse'ere huasoq'ji'i, co'a paipi co'ayere yo'ojëna, ñaquë oi pa'isiquëse'ere. Jaë cato nuñe pa'iquë pa'aji'i.

⁸ Jaje nuñe pa'ipi iohua'i quëno macare pa'i si'a mu'señapi si'aye iohua'i co'aye yo'oyere asaquë cui'ne ñaquë i de'o joyopi ai yo'oque oi pa'aji'i.

⁹ Jaje mai Ëjaë cato ina isisicohua'ire neñañere pa'ito huasoquë api. Jaje pa'iquëta'are co'acohua'ire cato pai ñape yo'ose'e ña mu'serepa si'seja'cohua'ini paquë api.

¹⁰ Diusupi si'seja'quë api, si'sire yëjë yo'ojë pa'icohua'ire, ëjaohua'i cayere coejë sañope cacohua'ire. Jaje pa'iohua'ipi huajëya'ye peoyerepa cui'ne ai co'a ju'ima'pë iohua'i yëyese'e cuasajë ti ca'rama'pë ëjaohua'ire co'aye cacohua'i a'ë.

11 Jaje pa'iquëta'are huiñaohua'i ai tutu pacohua'ita'a ëjaohua'ire co'aye cama'cohua'i a'ë, Maija'quë ña hue'ña.

12 Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato coa nëtërojaicohua'ijë pa'iohua'i a'ë. Asa ti'añe peocohua'i a'ë. Coa johua'ire nëiñeje yo'ocohua'i a'ë. Tseani huanì jeoja'cohua'ipi jocosicohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi johua'i asaye ti'a ma'ñere co'aye a'ë cayë. Ja do'ire nëtërojaicohua'i ju'iñeje pa'ye ai yo'ojë junì huesëja'cohua'i a'ë.

13 Yecohua'ire johua'i co'aye yo'osi do'ire sai de'hua cuañojë yure cato si'a mu'seña anirojajë sihuacohua'irepa pa'iyë, cuasayë. Jaohua'i cato si'si a'sioje pa'iohua'i pa'iyë, mësarù ja're conì. Jaje pa'iohua'ipi mësarù ja're conì ao aijë sihuayë cajë yo'oyë, johua'ire coso huesose'ere jerepa yo'o huajëjë.

14 Jaje pa'iohua'ipi te'o macareje, nomiore coa ñañe pañë, jare nomi ëayese'epi ñacohua'i a'ë, tayo yo'oyeje ti jë'joma'cohua'i a'ë. Tutu peocohua'ire cato johua'i yo'oyepi cosojë co'aye yo'oyena ne taocohua'i a'ë. Ai co'amaña tsi'soni payere cajë ta'ñerepa yo'ocohua'i a'ë, Maija'quë co'aye ca nëosicohua'ipi.

15 Beor mamaquë Balaam co'ayere yo'oquë curiquë nesì'i caquë yo'o ja'ñeje pa'ye yo'oyë, jaohua'i cato.

16 Jaje yo'oquëna, ite burra ti cama'copi pai yë'ore papi j tayoquë yo'oyere ca quëco'a'co'ë. Jaje canì j cuepequë yo'oyere necaiye pa'aco'ë.

17 Iye pai cato oco dea pëpi oco peocoje pa'icohua'i a'ë, cui'ne sirioni tutupi tirona tutu saoyeje pa'iohua'i a'ë, nea hue'ñare pana ti nejaja'cohua'ire ña nëosicohua'ipi pa'iyë.

18 Jaohua'i cato pa ëaye nëi tutupi ca huëocohua'i a'ë, do'i peo cocapi cajë. Jaje cajë tayocohua'i quë'ropija'a cati huajësicohua'ini, johua'i capë co'aye yëyena capë ëayere sëo mease'ere yo'ojë, cosojë jaohua'ire co'aye yo'oyena ne taocohua'i a'ë.

19 Jaje yo'ojë cayë iye a'ë, de'oyerepa pani huajëye. Jaje cajëta'are johua'i si'si pa'iyepi jo'ya nesicohua'ire pa'ji. Jaje pa'ina, si'a pai johua'ire yo'o ëaquëna, quëco ti'ama'pë yo'oyere ëjaëre payë. Japi jo'ya nesicohua'ire paquëna, pa'iyë.

20 Jaje pa'ina, maire huasoquë Ëjaë Jesucristore asa do'ire iye jeja co'aye pa'iyere cati saicohua'ipi cui'naohua'ini ja'në co'aye yo'ose'epi hue cosicohua'i pani, ja'në pa'ise'e seña maca co'a hue'ñana cacayë.

21 Ja do'ire ai jerepa de'ora'pi, jaohua'ire nuñerepa pa'i cocare asama'cohua'ipi pa'ito co'aji. Yurë cato Maija'quë de'oyerepa cuañeñere johua'ina isipi, ite asasicohua'ita'a jeoni pa'ijëna.

22 Jaje pa'iquëta'are jaohua'ina ti'api, tsoe case'epi: "Jo'ya yai j siso oasiconi ani coquë api, cui'ne sese ja'a de'oye tsoa tosìcopi ya'o dana cui'naopi cuyacoa."

3

Ëjaërepa Daiyere Quëaye

1 Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i, ico cato yë'ë cayaye acore mësarute toya saocoa. Iye cayaye toya saoyena, mësarù nuñerepa cuasajë pa'iyere yëhuo sëtosì'i cuasahuë.

2 Jaje pa'ina, huañeyema'pë pa'ijë'ë, Maija'quë quëacaicohua'i de'ocohua'irepa case'ere, cui'ne Ëjaërepa huasoquë cuañese'ere, jare j jëjo daocohua'i mësarute ye'yase'ere.

3-4 Cuasajë'ë, iyere: Tëji mu'seña cato johua'i yëyeje pa'ye co'ayere yo'ocohua'ipi daija'cohua'i a'ë. Jaohua'ipi cue'cue yë'opi, seja'cohua'i a'ë:

“Me neo'ni, yure Cristo dasi'i ca nëose'e”, mai aipë maña juju satoje yeja de'hua maca acoje pa'ioipi nëio carajaico iye yeja.

⁵ Jare secohua'ipi cato tsoe hue'ña Maija'quëpi cuañequëna, ma'tëmo ëjacona, cui'ne yejaje oco da'case'e pa'isicopi oco da'caja'a yeja ëjapi. Jare asacohua'ita'a jare asayera coejë jaje cayë.

⁶ Cui'ne tsoe hue'ña yejaje ocopi col'jeni si'aye iote pa'iyë nejose'eje asacohua'i a'ë.

⁷ Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo cui'ne yeja yure pa'iyë cato toana ëo ja'ñepi pa'iji, Maija'quë cuañë do'ipi de'huase'epi. Ja toapi pai ñape yo'ose'e ña tëji mu'serepa co'acohua'ire ëo huesoquë nejoja'quë api.

⁸ Maija'quë do'ijë yë'ë oicohua'i iyeje huanëyema'pë pa'ijë'ë, mai Ëjaëre cato te'e mu'sepi mil ometëcaje pa'ye pa'iji, cui'ne mil ometëcapi te'e mu'seje pa'ye pa'iji.

⁹ Mai Ëjaë yecohua'i cayeje pa'ye i ca nëose'ere yo'o ti'ama'ë tsoe nëima'ë pa'iji. Coa ai jerepa i cato mësaruni cuasaquë dahuëre yo'oji, pai juni huesëyere ësequë. Jaje pa'ina, i cato yëji, si'aohua'i Maija'quëna ponëni co'iyere tiro pa'icohua'ipi.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are ti cuasama'topi ti'aja'coa, Ëjaë mu'se cato, co'amaña ñaë daiyeje pa'ye. Ja macarepa ma'tëmo cato peo hue'ñarepa nejosico pasio ai huajëya'yerepa tutu pisiyepi. Ja macarepa ma'tëmo pa'i co'amaña peo hue'ñarepa ëose'e pasipi, cui'ne iye yeja pa'i co'amañaje peo hue'ñarepa ëose'e pasipi.

¹¹ Jaje si'aye nejo ja'ñese'e pa'iji asacohua'i sëte, ai jerepa ina isisicohua'ipi ise'ere cuasajë necaljë pa'iyë pa'iji.

¹² Jaje pa'ina, Diusu yo'oja'a mu'se esa ti'ajaquë cajë tutu yo'ojë'ë, Maija'quë yo'oja'a mu'serepa ti'añere utejë. Ja mu'se cato si'aye ma'tëmo pa'iyë cui'ne yeja pa'iyë nejo huesose'e pasipi, toa uyepi peo hue'ñarepa ucosi huesoquëna.

¹³ Jaje pa'iquëta'are mai cato huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare utejë pa'iyë. Diusu ca nëose'ere de'oyese'e cui'ne nuñere pase'e pa'ijaj'tore.

¹⁴ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë maña iye co'amañare utejë pa'ijë de'oye yo'ojë pa'ijë'ë. Maija'quëpi titani si'si te'ña peocohua'ire cui'ne co'aye yo'ose'e peocohua'ire de'oye ñaja'quëre.

¹⁵ De'hua cuasajë'ë, mai Ëjaë cato maire oi do'ire esa daiye paji, maipi huasosicohua'i pa'ijajë caquë. Jaje cui'ne toyapi, Maija'quë do'iquë mai oiquë Pabloje, Diusu ite ta'ñe asaye isise'eje pa'ye.

¹⁶ I mësarute toya saoye ñape iye ayere mësarute capi. Jare caquë toyase'e ayeta'a yequë cato asa ti'añe jëayequë pa'iji. Pa'ina, jare huesëohua'ipi Maija'quë pa'iji cuasaye carasicohua'ipi tiñe ponañë. Ja ponañeje pa'ye Maija'quë coca toyase'eje tiñe ponacohua'i sëte, iohua'i nejo cuaño ja'ñere jaje yo'oyë.

¹⁷ Ja do'ire Maija'quë do'ijë, yë'ë oicohua'i mësarú cato iye pa'i ja'ñere cuasacohua'ipi de'hua ñajë pa'ijë'ë, mësarú nuñerepa pa'iyere, co'acohua'ipi mësarute iohua'i cosoyepi ne taojë.

¹⁸ Jaje pa'ina, mësarú cato ai jerepa mai Ëjaë huasoquë Jesucristoni de'oyerepa i pa'iyere asa ti'ajë'ë, i oiyeje pa'ye oiyena ai de'oja'cohua'i. Jaëpi de'oquërepa yure cui'ne je'nëna ti carajaima'quërepa. Jaje pa'ijajë.

1 SAN JUAN

Pa'i Cocarepa

¹ Toyayë, mësarute du'ru pa'i huëose'ere pare. Jare yëquëpi asajë cui'ne yëquë ñaco care papi ñahuë. Jaje pa'ina, ñajë yëquë jëñapi itire papihuë, pa'i coca ayere. Jä cato cayë.

² Iye pa'i cocapi yëquëna eta iñopi, pëca ja'quë ja're coní pa'ise'epi. Jare yëquëpi ite quëacaicohua'ipi ñani mësarute quëahuë, ja ti pani huesëyere.

³ Yëquë ñase'ere cui'ne yëquë asase'ere mësarute quëahuë, mësarupi yëquë ja're tsioni pa'ijajë cajë, yëquë Maija'quëna cui'ne i mamaquë Jesucristona tsioni pa'ieje pa'ye.

⁴ Jaje toyayë, mësarute sihuayepi timëse'erepa pa'ijaquë cajë.

Ësëje Pa'i Api, Maija'quë

⁵ Iye coca cato Jesucristo yëquëre ye'yase'e a'ë. Jare mësarute quëahuë. Maija'quë cato ësë miañeje pa'ye miaquë api, ite ti peoji, nea te'te macaje.

⁶ Jaje pa'ina, maipi i ja're tsioni pa'iyë cacohua'ita'a ja yë'ta'a nea hue'ñare pa'ini coa cosoyë, cayepi cui'ne yo'oyepi.

⁷ Jaje pa'iquëta'are maipi Diusu pa'ieje mia hue'ñare pa'icohua'i pani yecohua'ire tsiosicohua'ipi pa'iyë. Jaje pa'ito Jesucristo Diusu mamaquë tsiepi si'aye co'ayere tsoa tōcāiji, maire.

⁸ Tayo yo'oye peoyë cacohua'i pani maija'a co'ye cosoyë, nuñerepa pa'iyepi maini peo do'ire jaje cacohua'ipi.

⁹ Jaje pa'iquëta'are tayo yo'oyere cajë oijë Maija'quëna quëato, Maija'quë de'hue necai nuñerepa yo'oja'quë api. Jaje yo'oquë ipi mai co'aye yo'ose'ere saí de'huacai cui'ne si'aye tayo yo'ose'ere tsoa tōcāija'quë api.

¹⁰ Maipi tayo yo'oma'cohua'i a'ë cacohua'i pani Maija'quëpi coa cosoquëje pa'iyere neñë. I nuñerepa cocare itire pa'ë cajë cama'pë sehuoma'cohua'ipi.

2

Cristo Maire Cacaíquë Api

¹ Maija'quë do'ijë iyere toyayë, mësarupi co'aye yo'oma'pë pa'ijajë caquë. Jaje pa'iquëta'are co'aye tayosicohua'i panije payë, mai do'ire pëca ja'quë ja're ca de'huacaiquëre, Jesucristore nuñe pa'iquëre.

² Jesucristo cato mai tayo yo'oyepi cui'ne si'ahua'i iye yeja pa'icohua'i yo'oyepi saí de'huacaise'e pa'ijaquë caquë jucacaji'i.

³ Jaje pa'ina, Maija'quë cuañese'ere sehuoacohua'i pani de'hue ite asa ti'acohua'ipi pa'iyë asayë.

⁴ Jaje pa'ina, yë'ëpi ite asa ti'ahuë caquëpi i cuañese'ere sehuoma'quë pani coa cosoquë api, ini nuñerepa cocapi peo do'ire.

⁵ Jaje pa'iquëta'are i cocare asaquë i cuañeñeje yo'oquë pani ite nuñerepa oiquëre papi. Jaje pa'ijë i ja're tsiosicohua'ipi pa'iyë asayë.

⁶ Jaje pa'ina, Maija'quëna tsioni pa'iyë caquë pani, Jesucristo pa'ise'eje pa'ye pa'ie pa'iji.

Huajë Cuañeñe

⁷ Yë'ë oicohua'i, mësaru tsoe du'ru huëo maca asajë pa'isi cocare toyayë, tsoe hue'ña cuañese'ere, huajë cuañeñere toyama'ë pa'iyë. Iye cocare mësarupi asahuë.

8 Jaje pa'iquëta'are, huajë cuañeñere toyayë. Jaje pa'ina, Jesuni ñajë, cui'ne mësaruni ñajë nuñerepa cocare ñañe pa'iji. Jaje pa'ina, yure cato ñami pa'ise'epi tëto saina, nuñere papi miacajji.

9 Jaje pa'ina, mia hue'ñare pa'iyë caquëta'a Maija'quë do'iquëre coequë cato ja yë'ta'a nea hue'ñare pa'iji.

10 Maija'quë do'iquëre oiquë cato mia hue'ñare pa'iji. Jaje pa'ire co'ayepi ìte ne taoñe peoji.

11 Maija'quë do'iquëre coequë cato, nea hue'ñare pa'iji, i sai hue'ñaje huesëquëpi, neañepi ñaco çana tëhuo huesosiquëpi ñama'ë pa'iji.

12 Tsì maña toyayë, mësarute, mësaru tayo yo'ose'ere Jesucristo do'ipi, saì de'huacaisi do'ire.

13 Ja'quëohua'i toyayë, mësarute de'hue asa ti'arena, ja'a huëo maca pa'isiquëre. Toyayë, posëohua'i mësarute, huatireje ñese quëcosi do'ire. Toyahuë, mësarute tsì maña de'hue ja'quëre pare asa ti'asi do'ire.

14 Toyayë, mësarute ja'quëohua'i, ja'a pa'i huëo maca pa'isiquëni de'hue asa ti'asi do'ire. Toyahuë, mësarute posëohua'i de'hue tutu quë'iohua'i pa'ijë Maija'quë cocapi mësaruni pa'ina, huatire quëcorena.

15 Jaje pa'ina, oima'pë pa'ijë'ë, iye yejare, cui'ne ìote pa'i co'amañare. Jaje pa'ina, iye yejare oito Diusu oiyepi ìte peoji.

16 Si'aye iye yeja ayere paipi ti'añe cato Maija'quë ìse'e peoji, co'ayere capë yëye, ñaco çapi ña ëaye, cui'ne jerepa pa'i a'ë cuasaye, si'aye iye cato yeja aye a'ë.

17 Jaje pa'ina, iye yeja cato si'a jo co'aye yëye çoni carajajja'copi pa'ico. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë yëyere yo'ocohua'i cato ti pani huesëja'cohua'i a'ë.

Nuñerepa Coca, Cui'ne Cosoye

18 Huau dohuë, ti'api, tëji mu'señarepa, mësaru ja'në Cristo sañope yo'oquë daija'quë api çajëna, asase'epi. Jaje pa'iyë yure jai paì Cristore sañope yo'ocohua'i etahuë. Jaje pa'ina, tëji mu'seña'ë asayë.

19 Mai ja're pa'isicohua'ipi etahuë, mai acohua'irepa peo do'ire. Jaohua'i yëquë acohua'irepa pani mai ja're patira'huë. Jaohua'i cato etahuë, si'aohua'i mai acohua'ise'e pa'iyë pañere ñnojë.

20 Jaje pa'iquëta'are mësarute Cristopi ìsipi, de'o joyore. Jaje pa'ina, nuñerepa ayere mësaru asacohua'i pa'iyë.

21 Jaje pa'ina, mësarute toyama'ë paë'ë, nuñerepa cocare coa caye a'ë cuasacohua'ire toyayeje pa'ye. Mësarupi nuñerepa cocare asa ti'acohua'ire sète. Jaje pa'ina, mësarupi asayë, nuñerepa cocapi cosoye aye pa'iyë peoji.

22 ¿Jequë a'ni, cosoquë? Cosoquë cato Jesure Cristorepa peoquëni coa caye a'ë caquë api. Jaëpi Cristore sañope yo'oquë, mamaquëre cui'ne pëca ja'quëre coa caye a'ë caquë api, cosoquë cato.

23 Jaje pa'ina, mamaquëre ìrepa peoquëni coa cayë caquë cato Maija'quëre peoquëpi pa'iji. Jaje pa'iquëta'are mamaquëre ìre papi caquë cato Maija'quëre paquëpi pa'iji.

24 Jaje pa'ina, mësaru ja'a huëo maca asase'epi mësaruni pa'ito mësarupi mamaquëna cui'ne pëca ja'quëna tsiosicohua'ipi pa'ija'cohua'i a'ë.

25 Jaje pa'ina, ti pa'iyere payë, Jesucristo maire ca nëose'ere.

26 Cosocohua'i ayere quëaquë toyahuë, mësarute.

27 Jaje pa'iquëta'are mësaru cato payë, Maija'quë joyore, Jesucristo isisiconi. Jaje pa'ina, yecohua'i ye'yayere asañu' u cajë yo'oma'pë pa'iyë. Maija'quë joyopi mësarute ye'yaquë pa'iji. I ye'yaye cato carajaj ma'ñe a'ë, nuñere pa'ë, coso ma'ñe a'ë, ìti ye'yayeje pa'ye yo'ojë Jesucristo ja're pa'ijë'ë.

²⁸ Yure jaje pa'ito huau dohuë, Cristona tsiosicohua'ipi pa'ijë'ë, i ñai maca quëcojë ca'raye peoyerepa i dai maca ñaja'cohua'i.

²⁹ Jaje pa'ina, mësarupi Jesucristore nuñe pa'ire papi asacohua'ire sëte, si'aohua'ire nuñe yo'ocohua'ire Maija'quë mamajë a'ë, asayë.

3

Maija'quë Mamajë

¹ Ñajë'ë, Maija'quë maire ai oi yë'ë mamajë a'ë cayere. Care paji, mai i mamajë a'ë. Jaje pa'ina, iye yeja pai mai pa'iyë asa ti'añe pañë, Maija'quë pa'iyë asa ti'ama'cohua'i sëte.

² Jaje pa'ina, mai cato Maija'quë mamajë a'ë. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijë ja yë'ta'a huesëyë, mai tñe pa'iohua'i pa'i ja'ñere. Jaje pa'iquëta'are asayë, Jesucristo ñaisi maca ite ñajë maije ije pa'iohua'i pa'i ja'ñere.

³ Jaje pa'ina, si'aohua'ina uteye pacohua'i cato iohua'ija'a co'ye tsoa toñë, Jesucristoje pa'iohua'irepa, ne'cua peocohua'irepa pañu'cajë.

⁴ Jaje pa'iquëta'are cuañese'ere tayo yo'oquë pani co'aye yo'oji. Jaje pa'ina, tayoye cato cuañese'ere ne jëyoye a'ë.

⁵ Tsoe mësarupi asayë, Jesucristo ti co'aye yo'oma'quëpi iye yejana daise'e, mai tayo yo'ose'ere nejocasi'caquë.

⁶ Jaje pa'ina, i ja're tsioni pa'iquë cato tayo yo'oma'quë api. Jaje pa'iquëta'are tayo yo'oquë cato iteje ñama'quë api, cui'ne i pa'iyeyë asa ti'ama'quë api.

⁷ Huau dohuë, yecohua'ina coso cuañoma'pë pa'ijë'ë, nuñere pare yo'oquë cato nuñe pa'iquë api, Jesucristo nuñerepa pa'iyeyë pa'ye.

⁸ Jaje pa'iquëta'are tayose'ere yo'oquë pa'iquë cato huati tsequë api. Huati cato ja'a huëo maca aquëpi tayose'ere yo'oquë pa'iquë api. Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquë huati nese'ere nejosi'caquë daji'i.

⁹ Maija'quë mamaquë de'osiquë cato tayo yo'oyere yo'oma'quë api, Maija'quë ayepi ini pa'i do'ire. Tsoe Maija'quë mamaquë sëte tayo yo'oma'quë api.

¹⁰ Jaje pa'ina, pai yo'oyena ñani asaye pa'iji, Maija'quë mamajëre, cui'ne huati mamajëre, nuñere pare yo'oma'cohua'ipi, cui'ne yecohua'ire oima'cohua'i cato Diosu tsequhua'i peoyë.

Sa'ñe Oijë Pa'iyë

¹¹ Pai ñape yecohua'ire oiye pa'iji ca cocare mësaru du'ru macarepa asacohua'i a'ë.

¹² Cañje pa'iohua'i pa'ima'pë pañu'ca, huati aquëpi yo'jeire huani jëose'eje pa'iohua'i. Me yo'oquë yo'jeire huani jëose'e ñani, Cañ yo'oyepi co'aye paji'i. Pa'ina, yo'jei yo'oyepi de'oye paji'i. Ja do'ire huani jëopi.

¹³ Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, iye yeja acohua'ipi mësarute coecohua'i pa'ito ¿me yo'ojë jaje yo'oye'ni? cajë ai cuasama'pë pa'ijë'ë.

¹⁴ Jaje pa'ina, maipi asajë pa'iyë, ja'në ju'iñere pa'isicohua'ipi ti pa'iyena tëto saiscohua'ipi pa'iyë, Maija'quë do'ijëre ai oi do'ipi. Jaje pa'iquëta'are Maija'quë do'ijëre oima'quë cato ja yë'ta'a ju'i hue'ñare pa'iji.

¹⁵ Maija'quë do'iquëre coequë cato paire huani jëoquëje pa'i api. Jaje pa'ina, tsoe mësarupi asayë, paire huani jëoñe yëquë cato ti pani huesëye peoquë pa'iyere.

¹⁶ Paire oiye asa ti'añë, Jesucristo maire oi do'ire ai yo'ose'ere asajë. Jaje cui'ne maije Maija'quë do'ijëni oijë ai yo'oaiye pa'iji, mai pa'iyepi.

17 Jaje pa'iquëta'are iye yeja co'amaña paquëpi, Maija'quë do'iquëpi carajani ai yo'oquëna, cöcaima'ë coa ñato co'aji. ¿Jaje pa'ire me Maija'quë oiye i joyore pa'iquë'ni?

18 Huau dohuë maña, jaje pa'ina, coa y'ose'epi oiye cama'pë pañu'u. Coa ai jerepa nese'ere papi iñoñu'u, mai nuñerepa oiye.

I Ña Hueñare Pana Quëcojë Pa'iyë

19 Iyere asajë, nuñerepa acohua'i a'ë cuasajë cui'ne i ña hueñare pana mai joñocajë i tsere pa'ë asajë co'a ju'iñe peoyerepa pa'ija'cohua'i a'ë.

20 Jaje pa'ina, mai joyopi co'acohua'i a'ë sañope caye pa'ito, Maija'quë mai joyo asaye jerepa pa'i sête jerepa si'aye asaji, mai pa'iyë.

21 Jaje pa'ina, Maija'quë do'ijë, mai joyopi sañope maire caye peoto co'a ju'iñe peoyerepa Maija'quëna quëcojë pa'iyë.

22 Jaje pa'ijë i yëyere yo'ocohua'ipi, cui'ne i cuañese'ere de'oye sehuocaicohua'ipi mai yëyere ite sêto ipi isija'quë api.

23 Iye a'ë, i cuañeñe. Jesucristo cato Maija'quë mamaquë api asani ite tuiye pa'iji. Cui'ne pai ñape yecohua'ire oijë pa'iyë pa'iji, Jesús cuañese'eje pa'ye.

24 Jaje pa'ina, i cuañese'e sehuocaicohua'i cato Maija'quë ja're coní pa'iyë, Maija'quëpi iohua'ini pa'ina. Maija'quë joyore maina isisi do'ire asayë, Maija'quëpi mai ja're pa'iyë.

4

Maija'quë Joyo Cui'ne Cristore Sañope Yo'o Joyo

1 De'oji, Maija'quë do'ijë. Iye yeja jai pai Maija'quëre cacacohua'i a'ë cajë, coa cosocohua'i pa'iyë. Ja do'ire si'aohua'ire care payë cuasajë asama'pë pa'ijë'ë. Coa ai jerepa iohua'i case'ere neñajë'ë, Maija'quë joyo ayere pa'ni, iye panita'a co'a joyopi cama'quë cajë.

2 Iyena mësaru Maija'quë joyore papi caquëna, cayë asaye pa'iji, iohua'ini Jesucristoni pai çapë quë'irepa daji'i, cajëna.

3 Jesucristore jaje cama'quë cato Maija'quë joyore peoquë api. Cristore sañope yo'o joyore hue'equë api. Ja joyopi daija'quë api asahuë, mësaru. Ja joyopi yure tsoe iye yeja paire pa'iji.

4 Huau dohuë, mësaru cato Maija'quë tsecohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mësarupi iti cosocohua'ini ñese quëcohuë, iye yeja paire pa'iquëre seña maca tutu quë'ipi mësaru ja're pa'i do'ipi.

5 Jaohua'i ja cosocohua'i cato iye yeja acohua'i a'ë. Jaje pa'ina, iye yeja cocare cayë. Cajëna, iye yeja paipi iohua'ire asacayë.

6 Jaje pa'iquëta'are mai cato Maija'quë tsecohua'i a'ë. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'iyë asacohua'ipi mai cayere asayë. Maija'quë tsequë peoquë cato mai caye asaye paji. Jaje yo'oyena, ñañë, Maija'quë joyo hue'equëre.

Diusu Paire Oiquë Api

7 Maija'quë do'ijë, pai ñape yecohua'ire oijë pañu'u. Paire oiye cato Maija'quë tse a'ë. Jaje pa'ina, yecohua'ire oicohua'i cato Maija'quë mamajë a'ë, cui'ne Maija'quë pa'iyë asacohua'i a'ë.

8 Maija'quë cato paire oiquë api. Jaje pa'iquëta'are yecohua'ire oima'quë cato Maija'quë pa'iyere asama'quë api.

9 Jaje pa'ina, iye yejana i mamaquëre te'ire, jaë do'ipi pa'iyë ti'ajajë caquë jëjo dao maca maire Maija'quë oiye iñoñu'u.

10 Jaje pa'ina, i maire oi yo'ose'e cato iye a'ë, mamaquëre mai co'aye yo'ose'e sai toçaija'quëre jëjo daose'e a'ë, cui'ne Maija'quëre ti oima'cohua'ini maire ipi oise'e a'ë.

11 Maija'quë do'ijë, Maija'quëpi ja jerepa maire oisiquëre sëte maije pai ñape yecohua'ire cui'ne oiye pa'iji.

12 Te'ije Maija'quëre ñaco care papi ñasiquëje peoji. Jaje pa'iquëta'are maipei de'huerepa yecohua'ire oini asayë, Maija'quëpi mai ja're pa'iji cajë. Jaje pa'ina, maija'a i oiyeipi eta iñoji, ije pa'i yo'ojë.

13 Jaje pa'ina, i joyore maina isisi do'ire asayë, i ja're pa'ijëna, ipei mai ja're pa'iji cajë.

14 Jaje pa'ina, yëquë i mamaquëre ñasicohua'ipi, pëca ja'quëpi mamaquëre jëjo daopi, iye yeja pa'ire huasoquëre cajë quëayë.

15 Jaje pa'ina, Jesure Maija'quë mamaquëre pare asaquë cato Maija'quë ja're pa'iji. Pa'ina, Maija'quëpi i ja're con pa'iji.

16 Jaje pa'ina, i pa'iyere maipei asa ti'ajë i maire oiyyere oire paye a'ë asajë i oiyyere sehuohuë. Diusu cato oiquë api. Jaje pa'ina, pa'ire oiquë cato Diusu ja're pa'iji. Pa'ina, Diusupi i ja're pa'iji.

17 Jaje pa'ina, ta'ñe pa'ire oiyyere pasicohua'i pani, pai ñape yo'ose'e ña mu'serepa mai co'a ju'ima'pë quëaja'cohua'i pa'ija'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, mai cato Jesucristoje pa'iohua'i a'ë, iye yeja pa'i maca.

18 Pa'ire oiye cato ca'raye peoye a'ë. Jaje pa'ina, pa'ire nuñerepa oiyyepi ca'rayere pi'ra eto saoji. Ca'raye pa'ito nuñerepa oiye ti'ama'quë api.

19 Maija'quëpi maire du'ru macarepa oji'i. Jaje pa'i do'ire maije ite oiyyë.

20 Jaje pa'ina, paipi "yë'ë oiyyë, Maija'quëre" caquëpi Maija'quë do'iquëre oima'quë pani coa cosoquë api. Jaje pa'ina, Maija'quë do'iquëre tiña ñaquëni oiyyë pani ¿me Maija'quëre ña cuañoma'quëre oiyyë pa'iquë'ni?

21 Jaje pa'ina, maipei payë, i cuañese'e ñeje cayere: "Maija'quëre oiquë cato Maija'quë do'iquëreje oiyyë pa'iji."

5

Pa'ire Paji Cuasayepi Iye Yeja Ayere Ñese Quëcoye.

1 Si'aohua'i Jesure, Cristore papi asacohua'i cato, Maija'quë mamajëre pa'ë. Jaje pa'ina, pëca ja'quëre oicohua'ipi mamaquëreje oiyyë.

2 Jaje pa'ina, Maija'quëre oijë, i cuañese'ere de'oye sehuocaijë pa'ito, asayë, Maija'quë mamajëreje cui'ne oicohua'i a'ë cajë.

3 Maija'quëre oiyyë cato i cuañese'ere sehuocaiyye a'ë, i cuañëñere sehuocaiyye cato ai yo'o ma'ñe a'ë.

4 Maija'quë mamaquëpi pa'ito iye yeja aye ñese quëcoye pa'iji. Jaje pa'ina, Maija'quë pa'ire paji cuasayepi si'aye iye yeja aye ñese quëcoye necaji.

5 Jaje pa'ina, Jesu api, Maija'quë mamaquë asaquë pa'iquëpi iye yeja aye ñese quëcoquë pa'iji.

Maija'quë Mamaquë Ayere Quëaye

6 Iquë Jesús cato i do cuañose'epi, cui'ne i ju'i tsie nejose'epi iñoñe paji'i. Cristo api, maire huasoquë. Coa oco doyyese'e pa'iyepi, oco dose'e cui'ne i tsie con paji'i. Maija'quë joyo cato si'aye iyere ñani quëapi, cui'ne nuñerepa ca joyo api.

7 Jaje pa'ina, ma'tëmöre toasocohua'i, iye yo'ose'ere ñasicohua'i pa'iyë, Maija'quë, Cocarepa, cui'ne Maija'quë joyo. Iye toasocohua'i cato te'ipi pa'iyë.

8 Maija'quë joyopi Jesucristore Maija'quë mamaquë api quëapi, maire. Cui'ne asayë, oco dose'e cui'ne i tsie nejose'ere. Jare cuasajë'ë, toasoñe iye yejana iye te'e cuasayepi pa'iji, Jesucristo Maija'quë mamaquërepa pa'iyepi.

⁹ Paipi quëaquëna, care paji cuasajë asacaicohua'i a'ë, asacaicohua'i sête. Maija'quë quëaye jerepa do'i quë'ye sête asacaiye pa'iji, Maija'quë i mamaquë ayere quëaye.

¹⁰ Jaje pa'ina, Maija'quë mamaquëre ire papi caquë asaquë cato i mamaquë ayere, Maija'quë joyo quëayere i joyore paji. Jajë pa'iquëta'are Maija'quë case'ere ire papi cuasama'quë cato Maija'quëni cosoure neji, i mamaquë ayere asacaima' do'ire.

¹¹ Maire quëase'e cato iye a'ë: Maija'quë maire ti pa'iyere isipi. Jaje pa'ina, i mamaquëni iye ti pa'iyë pa'iji.

¹² Jaje pa'ina, i mamaquëre paquëpi ti pa'iyë paji. Jajë pa'iquëta'are Maija'quë mamaquëre peoquë cato ti pa'iyë peoquë api.

Yëhuo Tëjiquë Caye

¹³ Maija'quë mamaquëre ire papi cajë asani sehuosicohua'ina toyayë, iye, mësarupi ti pa'iyere payë cajë asajajë caquë.

¹⁴ Maipi Maija'quë yëyeje pa'ye seto ipi asacaiji asayë, mai. Jaje pa'ina, co'a ju'iñe pañë Maija'quëpi necaija'quë api cuasajë.

¹⁵ Jaje pa'ina, Maija'quëpi mai seña asacaiji. Asaye sête mai ite sese'e tsoe ti'ani payë asajë pa'iyë.

¹⁶ Pa'iji, tayo yo'ose'epi juni huesëyena sayeje, cui'ne tayo yo'ose'epi ju'iñena sa ma'ñeje pa'iji. Jajë pa'ina, yequëpi, juni huesëye ne ma'ñere Maija'quë do'iquëpi tayo yo'oquëna, ñani Maija'quëre secacaiye pa'iji. Secacaito Maija'quëpi tayosiquëre pa'iyere isija'quë api. Cama'ë pa'iyë, juni huesëye neñere tayo yo'ouna, secacaijë'ë caquë.

¹⁷ Si'aye tayo yo'oye co'ayese'e pa'iji. Jaje pa'iquëta'are yeque cato tayose'epi ju'iñena sa ma'ñe a'ë.

¹⁸ Diusuni pëca ja'quëre pacohua'ipi tayo yo'oma'pë pa'iyë, Maija'quë mamaquëpi ñacaina, huatije pu'pema'ëna.

¹⁹ Jaje pa'ina, maipi asayë, iye yeja pai cato iohua'i ëjaë huatipi cuañequëna pa'iyë. Jaje pa'iquëta'are mai cato Maija'quë tsecohua'i a'ë asayë.

²⁰ Asayë, cui'ne Maija'quë mamaquëpi dani maire ta'ñe asaye isise'e, nuñerepa Maija'quë pa'iyere asa ti'ajajë caquë. Jaje pa'ina, asayë, mai nuñere pare pa'iyë, i mamaquë Jesucrisoni. Jajë api, nuñerepa Diusu ti pani huesëyere paquë.

²¹ Tsj dohuë, de'hua ñajë pa'ijë'ë, coso diusuohua'ire, yo'ojë sehuoye.

2 SAN JUAN

Nuñerepa Pa'iyé Cui'ne Ti Oiyé

¹ Aipi yé'è iye toya ja'hua toyayè, Maija'què sahuasicona, cui'ne iti tsécapè acohua'ina caquè, yé'è nuñerepa ai oicohua'ina. Yé'ése'e oiyé pañè, cui'ne yé'è oiyeye pa'ye mésarute oiyè, nuñerepa cocare asacohua'ipi.

² Oiyè, mésarute nuñerepa cocapi yèquè joñoare pa'i do'ire, ja nuñerepa cato mai ja're ti pani huesè ja'ñe a'è.

³ Jaje pa'ina, Maija'quèpi cui'ne Èjaè Jesucristo Maija'què mamaquèpi coní nuñerepa yo'ojè mésarute oijè i oiyere, jo'cua de'oye pa'iyere, cui'ne teaye pa'iohua'ire ñani cõcaiyere isijajè. Isijèna, de'oye pa'ijè'è.

⁴ Mésaru mamajè acohua'ipi Maija'què maire cuañese'ere nuñere pare pa'ijèna, ti'ani ñani yé'è ai sihuahuè.

⁵ Yure jaje pa'ito Maija'què do'ijè señè, mésarute. Pai ñape yecohua'ire sa'ñe oijè pañu'u. Iye yé'è mésarute toyaye huajè cuañese'e peoji. Tsoe ja'a huè maca mai asase'e a'è.

⁶ Pa'ire oijè pa'iyé cato Maija'què cuañese'eje pa'ye yo'ojè pa'iyé pa'iji. Jaje pa'ina, cuañese'ere tsoe ja'a huè macana asacohua'i sète pa'ire oiyere pa'ijè'è.

Coa Cosocohua'i

⁷ Jai pai cosocohua'i iye yeja pa'iyè, Jesucristore nuñerepa paije pa'irepa daji'i cama'cohua'i. Jaje pa'ina, ite jaje cama'cohua'i cato cosocohua'i a'è, cui'ne Cristore sañope yo'ocohua'i a'è.

⁸ Si'aye mésaru nesi do'i sai cuañõñere cajè de'hua ñajè'è, mésaru ai yo'ojè nesi co'amañare nejoñe.

⁹ Cristo ye'yase'ere pa'ima'è, Cristo ye'yase'ere tètõ sani yo'oyè caquè cato, Maija'quere peoquè api.

¹⁰ Jaje pa'ina, mésaru què'rona daicohua'ipi iye ye'yase'ere dama'cohua'i pa'ito, "daijè'è, huè'ena" cama'pè pa'ijè'è. Cui'ne pèpayeje pajè'è.

¹¹ Jaje yo'ocohua'ire pèpaquè cato iohua'i co'aye yo'o tè'huire pa'iji, do'i què'ye.

Ca Tèji Cocarepa

¹² Jaiye mésarute caquè toyaye payè. Jaje pa'iquèta'are toya ja'huaña tintapi toyaye coeyè. Coa ai jerepa mésaru què'rona sani mésaruni ñaquè cayerè yé'yè, mai sihuayepi ti'ase'erepa pa'ija'co caquè.

¹³ Maija'què sahuasico mamajèje mè'ère pèpa saoyè, mè a'yo mamajèje pa'iohua'ipi. Jaje pa'ijaquè.

3 SAN JUAN

Gayore Pëpaye

1 Aipi yê'ê toyayê, iye toya ja'hua yê'ê cajeirepa Gayona caquê, yê'ê nuñerepa oiquêna.

2 Mê'êre Maija'quê do'iquêre secacaiyê, ju'ima'quê caquê, si'aye mê'ê yê yo'oye de'oyerepa etaja'quê caquê, mê joyo de'oye pa'iyeye pa'ye.

3 Yê'ê ai sihuahuê, Maija'quê do'ijêpi dani mê'ê ocue pa'i macarepa nuñere pare pa'i yo'oyere quêajêna, asani.

4 Peoji, yeque yê'ê sihuaye iyeje pa'ye. Jaje pa'ina, yê'ê mamajêpi nuñere pare pa'ijêna, asani ai sihuayê.

5 Maija'quê do'iquê mê'ê nuñerepa yo'oyê, Maija'quê do'ijêre yequê hue'ñapi daicohua'ire mê'ê ñama'cohua'ireje cçcai yo'oni.

6 Si'aohua'i Maija'quê do'ijê tsi'si sitona mê'ê aihua'ire oi yo'oyere quêajêna, asahuê. Jaje pa'ina, señê, mê'êre. Jaohua'ire saijêna, co'amaña caraye pa ja'ñere cçcaijê'ê caquê, Maija'quê sihuaquê ñañere yo'ojê'ê caquê.

7 Jaohua'i cato Jesucristore necaiyere cajê sai huêohuê. Jaje pa'ina, Maija'quê do'ijê peocohua'ipi cçcañu'u cato coeyê, johua'i cçcaiyere imañe.

8 Jaje pa'ina, maipi jaohua'ire ñacaiye pa'iji, nuñerepa cocare quêaja'cohua'ire mai cçcai do'ipi.

Diótrfes Co'aye Yo'ose'e Cui'ne Demetrio De'oye Yo'o Iñose'e

9 Maija'quê do'ijê, mê'ê quê'ro pa'icohua'ina caquê yê'êpi toyahuê. Jaje pa'iquêta'are Diótrfespi yêquê case'ere asacaiye coepi, ipi johua'i êjaê pasi'i caquê yo'o do'ire.

10 Jaje pa'ina, yê'êpi jaronasaisiquê pani sañope yo'oyere caja'quê a'ê, yêquê yo'o ma'ñere coa cosoquê co'aye sañope caquêre. Jase'e cama'ê cui'ne Maija'quê do'ijêpi t'iacohua'ireje daijê'ê cama'ê yo'oji. Cui'ne yecohua'ipi johua'i huê'ena saye yêcohua'ireje sama'pê pa'ijê'ê caquê êsequê yo'oji. Cui'ne tsi'sisi hue'ñana eto saoque yo'oji, johua'i huê'ena saye yêcohua'ire.

11 Maija'quê do'iquê, co'aye yo'o iñoñere tuima'ê pa'ijê'ê. Coa ai jerepa de'oye yo'oque pa'ijê'ê. De'oye yo'oquepi Maija'quê tsequê pa'iji. Co'aye yo'oque cato Maija'quêre ñama'quê api.

Demetrio De'oyerepa Yo'ose'e

12 Si'aohua'i Demetriore de'oque api cayê. Nuñerepa coca cayeje pa'ye pa'iquê api. Yê'ê i pa'iyê ñaqueje de'oque api cacaiyê. Jaje cajêna, mê'êpi nuñerepa cayê caquê asayê.

Ca Tëjyerepa

13 Jaiye mê'êre caye pahuê. Jaje pa'iquêta'are coeyê, coa toya ja'huana tintapi toyani jêjo saoye.

14 Mê'êre pani ñaque cayere yêyê. Jaje pa'ina, esa ña huajê'ñe nêjji.

15 Ai cuasama'ê de'oye pa'ijê'ê. Iño pa'icohua'i mê'ê cajeohua'ipi mê'êre pêpa saoyê. Jaje cui'ne yê'êje mê'êre señê, pai ñapere yêquê cajeohua'ire yêquê cajeohua'ire jaro pa'icohua'ire pêpacaijê'ê caquê.

SAN JUDAS

Judas Toyase'e Maija'quë Soisicohua'ina

¹ Yë'ë Judaspi, Jacobo yo'jeipi, Jesucristo jo'yaëpi iye toya ja'hua toyayë, Maija'quë soisicohua'ina, ina isisicohua'ina, Jesucristopi ñacaina, pa'icohua'ina.

² Maija'quë jo'cua de'oye pa'yere, Maija'quë paire oiyere, cui'ne ipi teaye ñani oi cocaiyere ai jerepa isi cuañojë pa'ijajë caquë señë.

Coa Cosoye Ye'yacohua'i (2 Pe 2.1-17)

³ Maija'quë do'ijë, yë'ë cato ai toyaye yëhuë, huaso coca ayere mësarui cui'ne yë'ë mai payere. Jaje pa'iquëta'are yure cato yequere toyaquë ai señë pa'iji, mësarute. Ai cuasajë yo'ojë'ë, mai huaso coca ye'yayere nejoñë. Iye ye'yayere si'aye Maija'quë i paina isise'epi.

⁴ Tsoe coa cosojë ye'yacohua'ipi yahuerpa mai ja're coní cacasicohua'ipi pa'iyë. Jaohua'ire cato tsoe toyase'epi quëaji, nejoja'cohua'ire ca nëosicohua'ipi pa'iyë. Jaohua'i cato Maija'quëre sañope yo'ocohua'ipi i de'o cocare pare tñe ponani si'si yo'oyere de'oye a'ë cajë ye'yayë, cui'ne mai paquë, mai Ejaë Jesucristo pa'iji cayere coa caye a'ë cacohua'ipi.

⁵ Mësarupi tsoe asacohua'i pa'itojë, mësarute caye yëyë, mësarupi Israel paire Egíptopi etosi jeteyo'je, ite ire pare cuasama'cohua'ire nejose'ere cuasajajë caquë.

⁶ Cui'ne huiñaohua'ireje nea hue'ñare pana cosicohua'ini paji, ti jarote quëña meapi huesicohua'i pani huesëyë. Jaohua'i cato iohua'i ocue pa'i macarepa pa'ima'pë, Maija'quë ja're coní pa'i sito jeoconí etasi do'ire. Pají ñape yo'ose'e ña mu'serepa ca huesoja'cohua'ipi pa'iyë.

⁷ Huiñaohua'i yo'ose'eje pa'ye Sodoma cui'ne Gomorra cui'ne io yë'quë maca pa'i daripëaje, nomi yo'oyena ne huesëni pai yo'ojë pa'iyë tëto sani co'aye yo'ojë yaya maca pa'i toana ëo huea cuañoa'huë'ë. Ja yo'ose'e cato si'aohua'ire quëaye a'ë, jaje yo'oma'pë pa'ijë'ë caquë.

⁸ Jaje yo'ose'e asajëta'a iye cosojë ye'yacohua'i, coa huëo caise'eje pa'yere pa'ijë si'si neñë, iohua'i capë. Cui'ne si'a ëjaohua'i cui'ne iohua'i cuañese'e cojejë mai sehuosicohua'i ëjaohua'ireje ca'rama'pë sañope co'ayere cajë pa'iyë.

⁹ Miguel huiñaë ai jerepa tutu quë'iohua'i aquëpi Satanás ja're capi, Moisés capëre ësequë. Esequëta'a Satanásre sañope cama'ë coa i ñeje capi: Mai Ejaëpi sai de'huaye pa'iji, më'ëre.

¹⁰ Jaje pa'iquëta'are iye ëmëohua'i cato iohua'i asa tija'ma' co'amañare ai co'aye cayë, cui'ne iohua'i coa noni yo'ojë asa tija'ñere, ta'ñe asaye peocohua'i nëtërojaicohua'i asayeje pa'ye asayë. Jaje pa'ina, iohua'i nejo cuaño ja'ñere yo'ojë pa'iyë.

¹¹ Teayerepa jaohua'i maña! Cain co'aye yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë, cui'ne Balaam curi yë do'ire Maija'quë paire sañope yo'ose'eje pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne Coré Maija'quëpi pají ëjaë ca nëosiquëre coequë sañope yo'oquë ju'aji'i. Jaëje pa'iohua'i pa'iyë, jaohua'i. Jaje pa'i do'ire ai yo'ojë pa'ija'cohua'i a'ë, teayerepa.

¹² Mësarui sa'ñe oi do'ire tsi'sini aijë pa'yere, jaohua'ipi co'aye si'si a'sioje pa'ye iñoñë, mësarui de'oye tsi'sijë pa'iyena, ca'rama'pë mësarui ja're coní aijë, iohua'ise'e co'ye cuasa do'ire. Cui'ne oco peo sirijë pa'iohua'i a'ë, cui'ne

tutupi siri tutu saouna, ti oco isima'o. Cui'ne ocue ñëa quëi tēcahuëta'a quëiñe pañeje pa'iohua'i a'ë. Quëima' do'ire ju'isicohua'ijë pa'iohua'i pa'iyë. Cui'ne si'a soquë saihuë duta oase'eje pa'iohua'i a'ë, cayayese'e ju'ise'eje pa'iohua'ipi.

¹³ Jaohua'i cato jai tsiaya tuturepa co'poyeje pa'iohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iohua'i si'si yo'oyere ma' oañë, sirije pa'yere. Jaohua'i cato iohua'i saima'a ne huesosi ma'ñoco a'ë. Jaje pa'ina, ti nea hue'ñare pare pani huesëja'cohua'ire ca huesosicohua'i a'ë.

¹⁴ Adánpi huëoni pani dao hue'ña siete aquë paji'i, Enoc. Jaëpi Maija'quëpi quëaquëna, jaohua'i ayere capi, ñeje: “Ñahuë, Ëjaëre jai merepa jai pai ja're i huiñaohua'i ja're daina,

¹⁵ si'a paire tsi'soni iohua'i yo'ose'ere ña de'huasi'i caquë, cui'ne si'aohua'ire co'acohua'ire nejoñe pa'iji ca huesosi'i caquë, jaohua'ipi co'ayere yo'ojë pa'i do'ire, cui'ne Maija'quëre sañope pëijë ca do'ire caquë.”

¹⁶ Jaohua'i cato iohua'i payere cuasajë sihuama'pë oi ëa joyo pajë, coa iohua'i co'aye yëyere yo'ojë pa'iyë. Pa'ijë yecohua'i payere neñu'u cuasajë de'o coca mañapi yecohua'ire cacohua'i a'ë, coa jerepa pa'iohua'i a'ë cuasajë.

Sehuosicohua'ire Yëhuoye

¹⁷ Jaje iohua'i pa'iquëta'are mësaru Maija'quë do'ijë, cuasajë'ë, mai Ëjaë Jesucristo jëjo saocohua'i mësarute case'ere:

¹⁸ “Tëji mu'seña cato pa'ija'cohua'i a'ë, iohua'i yëyeje pa'ye co'ayere pa'icohua'ipi, Maija'quë ayere cue'cue paipi pa'ija'cohua'ipi.”

¹⁹ Maija'quë joyo peocohua'ipi, coa noni iohua'i yëyepi pa'icohua'ipi, cui'ne paire huahuejë yo'ocohua'i a'ë, te'le paire cuasama'pë.

²⁰ Jaje pa'iquëta'are mësaru cato, Maija'quë do'ijë, ocue pa'i macarepa Maija'quë pa'iji cuasayepi se mëojë pa'ijë'ë, Maija'quë joyo yo'oyepi Maija'quëre sejë pa'icohua'ipi.

²¹ Maija'quë oiyere pa'ijë'ë. Jaje pa'ijë Jesucristo daija'a mu'sere utejë pa'ijë'ë. Jaje pa'ijëna, oi teaye maire ñani ti pani huesëyere isija'quë api.

²² Jëa coecohua'ire teaye ñani oijë pa'ijë'ë, nui cocare pare tuijajë cajë.

²³ Paire oijë pa'icohua'ipi eto huasoje'ë, toare pa'icohua'ire Maija'quëre tija'ajajë cajë. Jaje pa'iquëta'are de'hua ñajë'ë, iohua'i co'aye pa'iyepi si'si ne tuture pacohua'ire.

²⁴ Yure cato Maija'quëpi mësarute taima'pë pa'ija'cohua'ire ne tutu paji, cui'ne i de'oquërepa ña hue'ñana si'si te'ña peocohua'ipi ai sihuacohua'ire eto nëco tutu paji.

²⁵ Maija'quë cato te'i api, de'oquërepa ta'ñe pa'ipi maire huasoquë, mai Ëjaë Jesucristo yo'o do'ipi. Si'a miañe paquë api, ëjaohua'i mëñe Ëjaëre papi, si'aye i tsese'e a'ë cui'ne i api, iti cuañequë, tsoe ja'a huëo macaje, yureje, cui'ne je'nëna jajese'e. Jaje pa'ijaquë.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ìñose'e

¹ Iye cato Diusupi Jesucristona ìñose'e a'è, Jesucristopi ì jo'yare quèajaquè caquè, yequè mu'se esa pa'i ja'ñere. Jaje ìñouna, Jesucristopi ì huiñaère jèjo daopi, ì jo'yaè Juanna quèaja'quère.

² Jaje pa'ina, Juanpi ìti si'aye iye co'amaña cui'ne Maija'què cocare Jesucristopi ìtire pa'è caquèna, ñasiquèpi quèaquè pa'iyè.

³ Sihuaquè pa'ija'què api, iye toyase'e ñaquèpi, cui'ne sihuacohua'i pa'ija'cohua'i a'è iye Maija'què ìsisi cocare caquèna, asajè ìño toyase'e cayere sehuocohua'ipi, tsoe t'i'a tējiji, ìti yo'oja'a mu'seña.

Juan Toyase'e Siete Sehuosi Tsēcana Caquè

⁴⁻⁵ Yè'è Juanpi toyayè, siete sehuosicohua'i tsēca Asia veja pa'icohua'ina caquè, mēsarate ìti pa'iquèpi, tsoe pa'isiquèpi cui'ne daija'quèpi cui'ne ì ñu'i saihuè tìñarepa siete joñoa pa'iyepi cōni, cui'ne Jesucristo ì case'eje ñaquè cacaisiquèpi, ju'isicohua'i aquèpi du'ru huèisiquèpi iye veja pa'i èjaohua'ire meñe cuañequèpi cōni mēsarate de'oye ñacaiyepi jo'cua de'oye pa'ijè'è. Cristo cato maire oi tayo yo'o tuture nejocaj'i, ì tsièpi.

⁶ Nejoni maire èjaohua'ire cui'ne Maija'quère ì pēca ja'quère pare necaicohua'ire nepi. Ja'è api, si'aye miañe paquè, cui'ne si'aye ì tsese'e a'è. Jaje pa'ijaquè.

⁷ Sirija'a daija'què api, jare asajè'è. Si'a pa'i ñaja'cohua'i a'è, ìte, cui'ne ìte a'si yo'osicohua'ije ñaja'cohua'i a'è, cui'ne si'a veja pa'icohua'ije ìte ñajè ai cuasajè oija'cohua'i a'è. Jaje pa'ija'coa.

⁸ “Yè'è aè, du'ru aquè, cui'ne tējiquè” caji, Èjaè Maija'què si'a tutu què'ire papi, ìti pa'iquèpi ja'nè pa'isiquèpi, cui'ne ìti daija'quèpi.

De'o Cristore Ñase'e

⁹ Yè'è, Juan mēsaru a'yè a'è, Maija'què do'ire. Jaje pa'ina, Jesure tsoni pa'i do'ire mēsaru ja're te'e pa'iyè, Maija'què cuañe te'te pa'iyere, ai yo'oyere, cui'ne ai yo'ojè quèco tuture. Jaje paquèpi Jesucristo case'ere Maija'què cocare quèa do'ire tseasiquèpi Patmos hue'e saodohuère paè'è.

¹⁰ Pa'ina, mai Èjaère pare sihua mu'se t'i'aèna, Maija'què joyopi yo'oquèna, joyose'e pa'iquè de'osiquèpi Maija'quère se'i paè'è. Pa'i asahuè, yè'è jeteyo'jepi duruhuè juiyeje pa'yerepa tutu caquèna.

¹¹ “Yè'è a'è, du'ru aquèrepa cui'ne tējiquèrepa. Toyajè'è, te'e toya pèpè mè'è ñañere. Toyani Asia vejana jèjo saojè'è, siete sehuosi tsēcana Efesona, Esmirna, Pérgamona, Tiatirana, Sardisna, Filadelfiana, cui'ne Laodiceana.”

¹² Caquèna, ¿nepi jaje caye'ni? caquè co'ye pōnèquè ñahuè, siete pa'ye oropi nesi sofonoana, toa tsè'ise'epi pa'ina.

¹³ Ja siete pa'ye pa'i jopore pare pajje pa'ipi, ì quèore paja'a tsoa ju'i care ju'i nēcapi. Ì coti saihuère paja'a oro tēicapi tēasiquè paji'i.

¹⁴ Ì naña cato poja'yerepa paji'i. Yèi ñama nañaje pa'ye, panita'a po sirioje pa'yerepa paji'i. Cui'ne ì ñaco cāpi toa ñoaje pa'yerepa paji'i.

¹⁵ Cui'ne ì quèo cato de'o quènare de'oyerepa aoni toana èose'eje pa'yerepa ye'hue pa'ye paji'i. Cui'ne ì yé'o cato jai jupo pisiyeje pa'yerepa tutu pisiipi.

16 I ěja te'te jětěre siete ma'ñocohua'ire papi. Cui'ne i yě'opopi etapi, hua'ti ñacaje pa'iore papi si'a te'ña jějěsěcore papi. Cui'ne i tsiapi ěsě si'a tuturepa miaquěna, ña'ņeje pa'yerepa miapi.

17 Jare ñani i quěore pana ju'ise'eje pa'i taě'ě. Taiquěta'are ĩpi yě'ěre, i ěja te'te jětěpi patoquě capi:

“Ca'rama'ě pa'ijě'ě, yě'ě a'ě du'ru aquě cui'ne tějiquě,

18 ĩti pa'iquě, ju'isiquě pa'isiquěpi yure ti pani huesěyě. Yě'ěpi pa'iyě, cui'ne ju'ĩne ĩsi tutu payě, cui'ne ju'isicohua'i pa'i te'te hui'yoquě.

19 Toyajě'ě, mě'ě ñase'ere, yure pa'iyere, cui'ne jeteyo'je pa'i ja'ñere.

20 Iyě a'ě, siete ma'ñocohua'i yě'ě jětě pa'isicohua'ire quěaye, cui'ne siete pa'ye oropi nesi sotoñoana toa tsě'ise'ere quěaye. Siete ma'ñocohua'i cato quěayě, siete hui'ñaohua'ini, siete tsěca sehuosicohua'i ějaohua'ini. Cui'ne ja siete pa'ye toa tsě'ise'e cato quěaji, siete sehuosi tsěcapěa pa'iyere.

2

Siete Sehuosi Tsěcapěana Toyase'e: Efeso Sehuosicohua'i Tsěcapěre Quěaye

1 Efeso sehuosicohua'i tsěcapěre quěacai hui'ñaěna toyajě'ě: ‘Ñeje caji, ěja te'te jětěre siete ma'ñocore paquěpi, cui'ne siete pa'ye oropi nesi sotoñoana toa tsě'ise'e jopoja'a cu'iquěpi.

2 Yě'ěpi mě'ě yo'oyě si'aye asayě. Mě'ě jěa co'amañare tutu yo'oquě neñe ñañě. Cui'ne mě'ě yo'o jujama'ě pa'iyě ñañě. Cui'ne co'a pa'icohua'ire quěco tĩ'añe pa'cohua'i pa'ijěna, asayě. Asayě, cui'ne ějaě jějo daocohua'i a'ě cajě coa cacohua'ire neñani coa cosocohua'ire tĩ'ase'e.

3 Mě'ě cato jě'joyě peoyerepa, cui'ne yo'o jujaye peoyerepa yě'ě do'ire ai ai yo'onijě yo'oquě a'ě.

4 Jajě pa'iquěta'are mě'ěre te'ore sa'ñope cacore payě. Mě'ě du'ru huěo maca yě'ěre oise'eje pa'ye yure oiyě pa'ñě.

5 Jajě pa'ina, cuasa ñajajě'ě, mě'ě ja'ně du'ru macarepa yě'ěre oi pa'ise'ere. Ja maca Maija'quěna poněni cui'naěpi de'oyě yo'ojě'ě, du'ru huěo maca yo'ose'ere. Jajě Maija'quěna poněma'quě pa'ito mě'ěre esa sa'ñope yo'oja'quě a'ě. Sani mě'ě toa tsě'isico pa'isicore jioja'quě a'ě.

6 Jajě pa'iquěta'are mě'ě yeque de'huerepa de'oyě yo'oyě payě. Ja cato mě'ě nicolaitas pa'i si'si yo'oyere coequě pa'iyě a'ě. Yě'ěje ja'ohua'i yo'oyere coeyě.

7 Cajoro hue'equě pani sehuosicohua'i tsěcapěre Maija'quě joyo cayere asajě'ě. Quěcosicohua'irepa etasicohua'ini a'ojaj'quě a'ě, ti pani huesě soquě yě'ě ayere, Maija'quě tsio pa'iconi.'

Esmirna Quěaye

8 Toyajě'ě, cui'ne Esmirna sehuosicohua'ire quěacai hui'ñaěna. ‘Ñeje caji, du'ru aquě, cui'ne tějiquě, ju'isiquěpi cui'naěpi pani coquěpi.

9 Yě'ěpi ñañě, si'aye mě'ě yo'oyě, mě'ě ai yo'oyě cui'ne mě'ě co'amaña peoyě. Jajě pa'iquěta'are mě'ě cato ma'těmore jaiyě co'amaña paquě a'ě. Yě'ě asayě, mě'ěre judío pa'i a'ě cacohua'ipi co'aye caye. Jajě pa'iquěta'are ja'ohua'i cato Maija'quě mamajě peoyě. Coa huati ějaěrepa tsěcohua'i a'ě.

10 Ca'rama'ě pa'ijě'ě, mě'ě ai yo'o ja'ñere. Jajě pa'ina, měsarua'ire huatipi yo'oquěna, tsěani coja'cohua'i a'ě, si'aohua'i měsarupi neña cuañosicohua'i pa'iyere cajě. Ja maca měsarua'ire coa diez mu'seña ai yo'oja'cohua'i a'ě. Měsarua'ire pa'i macarepa pa'ijě'ě, si'aye ai yo'oyepi daitoje. Yě'ěpi měsarute ĩti pa'isi do'ire ti pa'iyere ĩsija'quě a'ě.

11 Cajaro hue'equě pani asajě'ě, Maija'quě joyo sehuosicohua'i tsěcapěre cayere. Quěcosicohua'i etasicohua'ipi cayaye ju'ĩne pajaj'cohua'i a'ě.

Pérgamona Quëaye

12 Toyajë'ë, cui'ne Pérgamo sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, si'a te'ña jëjësë hua'tiyo paquëpi.

13 Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë co'amaña yo'oye. Cui'ne asayë, më'ë Satanás cuañe hue'ñare pa'iyë. Jaje pa'i hue'ñare pa'iquëta'a më'ë yë'ëre ocue pa'i macarepa tuiyë. Yë'ëre ire pare cuasaye jeoñe pahuë, më'ë. Jaro Satanás pa'i hue'ñana Antipasre yë'ëre quëacaiquëre mësarua aquëre huani jeo mu'señaje.

14 Jaje pa'iquëta'are më'ëre a'ri maña sañope caye payë: Jarote më'ë payë, te'ohua'ise'ere Balaam ye'yaquë pa'ise'ere jeoñe coecohua'ire. Jaëpi Balacre ye'yapi, Israel paire ne taojaquë caquë. Cui'ne pai de'huasi diusure isisi hua'i aiñe de'oji, cui'ne nomiohua'ire coa yo'orojaiñe de'oji cajë'ë caquë, yëhuoquë pa'aji'i.

15 Cui'ne jarote më'ë payë, yecohua'ireje nicolaítas ye'yase'e jeoñe coecohua'ire.

16 Jaje pa'ina, Maija'quëna ponëjë'ë, më'ë Maija'quëna ponëma'quë pa'ito, yë'ëpi më'ë quë'rona esa sani jaohua'ire uihuaja'quë a'ë, yë'ë yë'opo eta hua'tiyopi.

17 Cajoro hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere: Si'aye quëcosicohua'i etasicohua'ini ajoja'quë a'ë, yahuesi manare pare, joyo tutu isi aorepa. Cui'ne po quëna përe isija'quë a'ë, iti pëna te'e huajë mami pajë ti ñama'coni toyasiconi. Coa iti isisiquëse'e ñañe pasipi.'

Tiatirana Quëaye

18 Toyajë'ë, cui'ne Tiatira sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, Maija'quë mamaquë, toa ñoare paje pa'ye ñaco ca hue'equëpi, cui'ne i quëore, broncere de'o quëñare de'oyerepa aose'eje pa'ye hue'equëpi.

19 Yë'ëpi si'aye asayë, më'ë yo'oye. Ñañë, më'ë paire oiyë, më'ë Maija'quë pa'iji cuasaye, cui'ne më'ë quëcoyë. Cui'ne asayë, më'ë du'ru huëo maca yo'ose'e ai jerepa yure yo'oquë pa'iyë.

20 Jaje pa'iquëta'are më'ëre a'ri maña sañope caye payë. Më'ëpi jao Jezabelre Maija'quë ayere cayë cacore coa quëcoquë io co'aye yo'oye ñaquëna, yë'ë jo'yare io ye'yayepi cosoco ye'yaco nomiohua'ire coa yo'orojaiñena cui'ne pai de'huasi diusuohua'ire isise'ere aiñena.

21 Yë'ëpi jaote tsoe maca pa'iyë isihuë, iopi cuasa ñajani Maija'quëna ponëjaco caquë. Jaje pa'iquëta'are iopi coeco ponëñe paco. Cui'ne ëmëohua'ire yo'oyeje jeoñe paco.

22 Ja do'ire yë'ëpi iote cai saihuëna jëjo oaja'quë a'ë. Cui'ne iote yo'ocohua'ini, ai ai yo'oyepi neja'quë a'ë, io co'aye yo'oyere ña jujani Maija'quëna ponëma'cohua'i pa'ito.

23 Cui'ne io mamajëreje huani jeaja'quë a'ë. Jaje yo'oquëna, si'a sehuosicohua'i tsëcapëa yë'ë api si'aye pai cuasaye cui'ne joyo pa'iyë ñaquë asaja'cohua'i a'ë. Jaje pa'ina, yë'ëpi mësarute pai ñape yo'ose'eje pa'ye sai de'huaja'quë a'ë.

24 Jaje pa'iquëta'are, mësarute yecohua'ire Tiatira pa'icohua'ire cayë: Mësarua yo'o ja'ñe ai jerepa cuañeñe pañë, ja co'aye ye'yayere tuima'cohua'ire, cui'ne Satanás tsere ta'ñe asayere pa'ë cajë ye'yayere asama'cohua'ire.

25 Jaje pa'iquëta'are mësarua yure payere de'hua ñajë pajë'ë, yë'ë dai macaja'a.

26 Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yë'ë yëyere yo'ojë pa'isicohua'ini, pai ye-jaña cuañe ëjaohua'ire neja'quë a'ë,

²⁷ yē'ē ja'quē yē'ēre cuañe ējaēre nese'eje pa'ye. Ja maca quēna tarapēpi cajiñejai pai yejaña cuañeja'cohua'i a'ē, ya'o cua'conoa tē'ca jo'a saoyeje pa'ye yo'ojē.

²⁸ Cui'ne jaohua'ire cato ñata tōme macarepa miacai ma'ñocore pani jsija'quē a'ē.

²⁹ Cajaro hue'ecohua'i pani asajē'ē, Maija'quē joyo sehuosicohua'i tsēcapēare cayere.'

3

Sardisna Quēaye

¹ Toyajē'ē, cui'ne Sardis sehuosicohua'i tsēcapēre quēacai huiñaēna: 'Ñeje caji, siete Maija'quē joñoa paquēpi, cui'ne siete ma'ñocore paquēpi: Yē'ēpi si'aye asayē, mē'ē yo'oye, cui'ne mē'ē huajēquērepa pa'iyē caquēta'a ju'isiquēpi pa'iyē.

² Sētajē'ē. Sētani tutu yo'oquē ne huēojē'ē. Ja yē'ta'a iti nēa mañare tsoe carajani tējiyere mē'ē yo'oye Maija'quē ña hue'ñana caraēna, ñahuē.

³ Cuasa ñajajē'ē, mē'ēre ye'yase'ere jare pa'ijē'ē, cui'ne ponējē'ē, Maija'quēna. Jaje mē'ēpi sētama'quē pa'ito, yē'ēpi ñaēje pa'i saija'quē a'ē, mē'ē quē'rona mē'ē utema'ē pa'i maca.

⁴ Jaje pa'iquēta'are jaro mē'ē pa'i hue'ña Sardis daripēre mē'ē payē, te'ohua'i mañare iohua'i ju'i caña si'si nema'cohua'ire. Co'aye yo'oyere yo'oma'cohua'ire cayē. Jaohua'ipi yē'ē ja're conī cu'ija'cohua'i a'ē, poja'i ju'i cañare suñasicohua'ipi do'i quē'iohua'i pa'iyē sēte.

⁵ Quēcōsicohua'i etasicohua'ipi jaje poja'i cañare suña cuañoja'cohua'i a'ē, cui'ne iohua'i mamije pa'i toya pēpēna toyase'ere ni'no jeoma'ē pasi'i, coa ai jerepa yē'ē ja'quē ña hue'ñana, cui'ne i huiñaohua'i ña hue'ñana ícohua'i yē'ē tsecohua'i a'ē casi'i.

⁶ Cajonoa hue'equē pani asajē'ē, Maija'quē joyo sehuosicohua'i tsēcapēare cayere.'

Filadelfia Quēaye

⁷ Toyajē'ē, cui'ne Filadelfia daripē sehuosicohua'i tsēcapēre quēacai huiñaēna: 'Ñeje caji ti de'oquēpi, cui'ne nuñerepa pa'iquēpi, pai ējaē David hui'yocore paquēpi, ipi hui'yosiquē pa'ito yecohua'ijē sjo tī'añe peoquēpi, cui'ne ipi sjosiquē pa'itoje hui'yo tī'añe peoquēpi.

⁸ Yē'ēpi si'aye mē'ē yo'oye ñañē. Yē'ēpi mē'ē ña hue'ñana eta sa'ro hui'yo nēohuē, yecohua'ijē ti sjo tī'añe peoconī. Mē'ē a'ri maña tutu hue'equēje de'hue yē'ē case'ere sehuoquē de'oye yo'ohuē. Jaje yo'oquē yē'ēre do'i peoquē api caye pahuē, mē'ē.

⁹ Jaje pa'ina, yē'ēpi Satanásre sehuosicohua'i tsēcapē acohua'ire mē'ēna sani do're ja'ruja'cohua'ire jējo saosi'i, judío pai a'ē cajē yē'ē sehuosicohua'ire sañope yo'ocohua'ipi, coa cosocohua'ire. Jaje yo'oquēna, ñajē asa tī'ajajē, yē'ē mē'ēre oi payere.

¹⁰ Yē'ē cuañese'e si'anē mē'ē yo'o jujama'ē yo'o tī'ahuē. Jaje yo'o do'ire mē'ēre yē'ēpi ñacasi'i, ai yo'oye peojaquē caquē, si'a iye yeja pa'icohua'ire neña maca tī'asi maca.

¹¹ Esa yē'ē daiyē. De'hua ñaquē pajē'ē, mē'ē co'amaña yecohua'ipi mē'ēre jsija'ñe ca nēose'ere sioye paja'cohua'ire.

¹² Quēcōsicohua'ini yē'ēpi Maija'quē huē'e jēhuopa tupēa nesi'i, jaropi ti etaye paja'cohua'ire, cui'ne iohua'ina toyasi'i yē'ē Diusu mamire i tsecohua'ire pa'ē iñoñere, cui'ne yē'ē Diusu pa'i daripē mamire toyasi'i,

huajë Jerusalén ma'tëmo daico mamire, cui'ne yë'ë huajë mamire toyasi'i, johua'ina.

¹³ Cajonoa hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyo sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

Laodiceana Quëaye

¹⁴ Toyajë'ë, cui'ne Laodicea daripë sehuosicohua'i tsëcapëre quëacai huiñaëna: 'Ñeje caji, iti nuñerepa pa'iquëpi, iti ñasiquëpi, nuñerepa iye coca caquëpi, Maija'quëre si'aye ne huëocaisiquëpi, jerepa du'ru aquëpi.

¹⁵ Yë'ëpi si'aye ta'ñe asayë, më'ë yo'oye. Asayë, më'ë sësëma'quë cui'ne uma'quë pa'iyë. De'ora'pi, më'ëpi sësëquë panita'a uquë pa'ito.

¹⁶ Jaje pa'iquëta'are më'ë cato sësëquëje cui'ne uquëje peoquë a'ë. Më'ë cato coa quëo ja'iquë a'ë, matu ocoje pa'iohua'ipi coa pa'iyë, de'oye yo'oma'cohua'ipi cui'ne co'aye yo'oma'cohua'ipi. Jaje pa'ina, më'ëre yë'ë yë'opoja'a siso jeosi'i.

¹⁷ Jaje pa'iquëta'are më'ëpi cayë, jaiye co'amaña paquë a'ë, si'aye de'oye saiji, cui'ne ti carayeje peoji. Jaje caquë më'ë pa'iyë ña sëtama'ë pa'iyë. Më'ë cato teaye pa'ipi, co'amaña peoquëpi, ñama'quëpi, cui'ne peoyopi pa'iyë, më'ë.

¹⁸ Jaje pa'ina, yëhuoyë, më'ëre yë'ëna huerojë'ë, toana cua'coni nesi curiquëre pare. Yureta'a ja maca nuñerepa jaiye co'amaña paquë pa'ija'quë a'ë, cui'ne huerojë'ë, yë'ëna poja'i cañare, më'ë huajëya'ye peoyo pa'iyere pë'pëjaquë. Cui'ne ñaco ca tsa'se ëcoje yë'ëna huerojë'ë, japi neni ñaquë pa'ija'quë.

¹⁹ Si'aohua'ire yë'ë oicohua'ire cato, tayojëna, yë'ëpi si'sequë yëhuo nu'ñequë a'ë. Jaje pa'iyë sëte tutu yo'oquë ja'në pa'ise'e jeoni Maija'quëna ponjë'ë.

²⁰ Ina, yë'ëpi eta sa'rore nëcaquë soiyë. Jaje soiquëna, asasicohua'i aquëpi yë'ë yë'ore asani hui'yo catu i huë'ëna cacani i ja're con i aija'quë a'ë.

²¹ Quëcosicohua'i etasicohua'ini, yë'ë cuañequë ñu'ico yë'quë macana ñoja'quë a'ë. Yë'ë quëcosiquëpi ja'quë ñu'ico acona ja'ruse'ëje pa'ye, i cuañequë ñu'icona.

²² Cajonoa hue'equë pani asajë'ë, Maija'quë joyopi sehuosicohua'i tsëcapëare cayere.'

4

Ma'tëmo Pa'icohua'i Maija'quëre Ti De'oquërepa Caye

¹ Ja yo'o tējisi jeteyo'je ñahuë, ma'tëmore eta sa'ro hui'yosicopi pa'ina, yë'ëre du'ru macarepa duruhuë tuturepa juijëna, pisiyeje pa'yere papi casiquëpi capi: "Iñona mëijë'ë. Iñosi'i më'ëre, iye tëto sai jeteyo'je pa'i ja'ñere."

² Jaje ca maca tsoe joyo pa'iquë de'ohuë. Jaje pa'i ñahuë, te'e cuañequë ñu'i sai huë ma'tëmona ñosiconi. Ja ñu'i sai huëre te'i ja'rusiquëpi ñuji'i.

³ Iote ñu'iquë cato miaquërepa paji'i, jaspe hue'yosi quëna pëje pa'irepa poja'icorepa, panita'a cornalina quënaoje pa'irepa. I ñu'i sai huë ëmëje'ere na'ñamequë së'ise'ëje pa'i paji'i, i miañepi ña etojañiñerepa miapi, ña'jo quë'i quënao esmeralda hue'yosi quënaoje pa'yerepa.

⁴ Jao i cuañequë ñu'i sai huë yë'ëhuere yequë veinticuatro cuañejë ñu'i saire, veinticuatro aohua'ija'rusicohua'ipi ñuë'ë, poja'i caña suñasicohua'ipi, cui'ne curi manoare puasicohua'ipaë'ë.

⁵ Joporepa ñu'i saihuëpi mujuë ye'hueyeje cui'ne ai pisiye cui'ne mujuë cayeje etapi, cui'ne ñu'ico tññare pare siete toa tsëopëa paji'i, toa tsëni nëcase'epi. Ja cato Maija'quë siete joñoapi ña cuañoapi.

⁶ Ñu'ico tññare pare paji'i. Jairaje pa'ioipi ña etojai yeja paji'i. Cuañequë ñu'i saihuë nëico yë'quë macare cuatro pa'iohua'i paë'ë, ñaco ca tñmësicohua'ipi jeteyo'je cui'ne tñña ña hue'ñaje.

⁷ Du'ru macarepa aquë cato jai yaije pa'i paji'i. Cayaye aquëpi duruhuequë ëmëje pa'i paji'i. Toasoñe aquëpi pai tsiaje pa'ioire hue'equë paji'i. Cui'ne cajese'e aquëpi jai huihue huëni saiyeje pa'i paji'i.

⁸ Jaohua'i cato pai ñape seis jaë capëa hue'ecohua'i paë'ë. Jaje pa'iohua'ipi ñaco case'epi tñmësicohua'i paë'ë, hue'se cui'ne sa'nahuëje. Jaje pa'iohua'ipi, ñami cui'ne mu'se caye jeoma'pë ñeje cahuë:

De'oque'epa, de'oque'epa, de'oque'epa,

Ëjaë Diosu si'a tuturepa paquë,

tsoe pa'isiquë, yure pa'iquë'epa, cui'ne cui'naëpi daija'quëpi pa'iquë.

⁹ Ñaco ca tñmësicohua'ipi ñu'i saihuë ñu'iquëre pare pëpajë, de'oque'epa pa'ni Ëjaërepa ti pani huesëquë'epa caye ñape,

¹⁰ veinticuatro aiohua'ipi do're ja'rujë ña hue'ñana yo'ohuë, ñni de'oque'epa pa'ni cajë, cui'ne ñu'ico tññare pana iohua'i manoare ti pa'iquëre pana isijë jea qejë cahuë ñeje:

¹¹ Më'ë a'ë, yëquë Ëjaë cui'ne yëquë ja'quë.

Më'ëre de'oque'epa pa'ë, Ëjaëre pa'ë, si'a tutu quë'ire pa'ë caye pa'iji, si'aohua'i. Më'ëpi yëni si'aye de'huasi do'ire.

5

Yëi Ñama Cui'ne Toya Pëpë

¹ Ja maca ñahuë, ñu'i saihuë ñu'iquëpi ña ëja te'tere toya pëpë tñnasioni tse'equë ñu'ina, sa'nahuë cui'ne hue'se toyasiconi. Jaje pa'ioni siete pa'ye ëjaërepa tse a'ë quëayere je'na sëose'ere sjosico paji'i.

² Pa'ina, cui'ne ñahuë, te'le huiñaëre tutu quë'ipi tutu ñeje caquëna: “¿Nepi toya pëpë sjosicore ñni hui'yo tñ'aja'cohua'i a'ni?”

³ Jaje pa'iquëta'are ma'tëmo yeja cui'ne yeja huë'ehuë pajje ti peohuë, te'ije toya pëpë hui'yo tñ'ani ñaquëje.

⁴ Ja maca yë'ëpi ai oë'ë, toya pëpë hui'yoni ña tñ'acquëje peo do'ire ña jujani.

⁵ Jaje oina, aiohua'i aquëpi capi, yë'ëre:

“Oima'ë pa'ijë'ë, ai jerepa tsoe Judá pai aquëpi pai ëjaë David tsëcapë aquëpi jai yai hue'yosiquëpi, jaëpi quëcopi, si'aye. Jaëpi toya pëpë cui'ne ñote siete pa'ye hue'ese'ere ne tëtë saolja'quë api.”

⁶ Ja maca ñu'ico tñña macarepa cuatro pa'iohua'i pa'icohua'ipi jopore pare, cui'ne aiohua'i jopore pare yëi ñama nëina, ñahuë. Coa nëji'i. I cato huani jeose'ëje pa'ipi. Jaje pa'ipi siete eyohuëa cui'ne siete ñaco ca hue'equë paji'i. Ja siete ñaco ca cato Maija'quë joñoa si'a yējaña jëjo saose'e pa'iyepi ña cuañoapi.

⁷ Jaë yëi ñamapi sani toya pëpë jiji'i, ñu'i saihuë ñu'iquërepa ëja te'te pa'icohua'i.

⁸ Toya pëpë ña maca cuatro pa'iohua'ipi, cui'ne veinticuatro aiohua'ipi do're ja'ruhuë, yëi ñama tññare pana. Pai ñape aiohua'i pahuë, te'le ta'të pepë cui'ne te'le ucu duruhuë, curi nesiquë. Jانا huëo së ma'ñaje pa'ye tñmëse'ere pahuë. Ja cato Maija'quë acohua'i Maija'quëre seña paji'i.

⁹ Jaohua'ipi huajë jëjëñere jëjëhuë, ñeje:

Mē'ēse'e te'i pa'iyē, toya pēpē ini iote sjo saose'e pa'iyē ne hui'yo saolja'quē,
 Huahuosiquēpi mē'ē tsie do'ipi si'a yequē paire,
 Tī coca cacohua'ire, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire hueroca'ē, Maija'quēna
 isisi'i caquē.

¹⁰ Mē'ēpi jaohua'ire ējaohua'ire nehuē, yēquē ja'quēre necaicohua'ire.
 Neina, iye yeja cuañecohua'i pa'ija'cohua'i a'ē.

¹¹ Ja jeteyo'je ñahuē. Ñaquē asahuē, jai pai huiñaohua'i caye pisiyere.
 Cuañequē ñu'ico yērēhue pa'icohua'i cayere, cui'ne cuatro pa'iohua'i cayere,
 cui'ne veinticuatro aiohua'i caye pisiyere asahuē. Jai merepa jai pai pa'ē,
 tsi'isicohua'i.

¹² Jaohua'ipi ai tutu ñeje cahuē:
 Yēi ñama te'i pa'iji, huahuosiquēpi.
 Jaē cato ai de'oquēre papi, ja do'ire si'aye isiye pa'iji, ite.
 Ne tī'a tuture, si'aye payete, ta'ñe asayepi neñere, si'a tuture,
 Ējaē api, cuasajē de'oyerepa sehuoyere, i de'oyerepa nese'ere ñani sihuajē
 cayere, cui'ne ite oijē de'oji cayere.

¹³ Asahuē, cui'ne si'aye Maija'quē de'huasi co'amañapi ma'tēmopi, yejapi,
 cui'ne yeja huē'ehuē te'tepi cui'ne jai tsiayapi, ñeje cahuē:
 Ñu'i saihuē ñu'iquērepa, cui'ne yēi ñama, si'aye pajajē cajē, de'ocohua'ire
 pa'ni cuasajē caye,
 Ējaē api, cuasajē de'oyerepa sehuojē yo'oye, i de'oyerepa yo'oyere ñani
 sihuajē caye, cui'ne si'aohua'i Ējaērepa de'oye,

Je'nēna jaje pa'ijaquē.

¹⁴ Cajēna, cuatro pa'iohua'ipi sehuojē cahuē:

“Jaje pa'ijaquē.”

Cajēna, veinticuatro aiohua'ipi do're ja'runi ite Ējaēre pa'ni cajē pēpajē
 yo'ohuē.

6

Siete Sēase'e

¹ Ja maca ñahuē, yēi ñama du'ru macarepa siete pa'ye siose'e aconi
 ne hui'yoquēna. Ja maca asahuē, cuatro pa'iohua'i aquēpi mujuē cayeje
 caquēna, ñeje:

“Dani ñajē'ē.”

² Caquēna, ñaquēna, po caballopi paji'i. Pa'ina, ite tuiquēpi te'e sa'co saihuē
 papi. Paquēna, marote ite isipi. Isina, si'aohua'ire quēcoquērepa etapi,
 si'aohua'ire quēcoquē pa'ija'quēpi.

³ Yēi ñamapi cayaye acore ini ne hui'yo maca cayaye aquē pa'iquēpi capi:

“Dani ñajē'ē.”

⁴ Caquēna, yequē caballopi etapi. Jaē cato maja'iquē paji'i. Ite tuiquēpi
 iye yeja de'oye pa'iyē sioja'a tuture isi cuañosiquē paji'i. Jaje pa'ipi pai
 de'oye pa'iyere siouna, sa'ñe huani ju'ija'cohua'i a'ē caquē jai hua'tiyore isi
 cuañosiquē paji'i.

⁵ Yēi ñamapi toasōñe acore ne hui'yo maca asahuē, toasōñe aquē pa'iquēpi
 ñeje caquēna:

“Dani ñajē'ē.”

Caquēna, ñahuē, nea caballoni. Ñaquēna, ite tuiquēpi i jētēre cuēcucore
 papi.

⁶ Cui'ne asahuē, pa'icohua'i jopore papi yē'ose'e ñeje caquēna:

“Te'e kilo trigo isiye pa'iji, te'e mu'se nesi do'i. Tres kilo cebada isiye pa'iji, te'e mu'se yo'osi do'i. Jaje pa'iquëta'are hui'yape, cui'ne o'sata'a nejoma'pë pa'ijë'ë.”

7 Yëi ñamapi cuatro acore hui'yo maca asahuë, cuatro aquë pa'iquëpi ñeje caquëna:

“Dani ñajë'ë.”

8 Caquëna, ñaquë ñahuë, së'ñoja'i caballoni. Ite tuiquë cato juni huesëye i mami hue'equë paji'i. Pa'ina, i jeteyo'jeja'a daji'i, ju'isicohua'i pa'i hue'ña ayere quëaquëpi. Jaë juni huesëye hue'equëna, isise'e paji'i, yeja cuatro pa'ye huahuese'e ayere, te'ore cuañeja'a tuture, huajo sa'ñe huaiyepi, ao ëa ju'iñepi, ju'i dahüë neñepi, cui'ne airo acohua'i ai yëcohua'i pa'icohua'ire, paire aicohua'i pa'i ja'ñe neñe cuañeja'quëre.

9 Yëi ñamapi cinco acore hui'yo maca ñahuë, Maija'quëre isijë tëo toto huë'ehuëre Maija'quë coca quëa do'ire huahuosicohua'i jo'ñoa pa'ijëna.

10 Pa'ijë jaohua'ipi cahuë, ai tutu:

“Ëjärepa de'oquë, më'ë ca nëose'eje pa'ye yo'o tì'acquërepa, ¿je yëhua më'ë yeja pa'icohua'i yëquëre huaisi do'i sai toja'quë a'ni, iohua'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë?”

11 Cajëna, jaohua'ire poja'i ju'i cañare suñacani capi, pëa huajëjë pa'ijë'ë, a'rima tsoe maca, mësarü acohua'ita'a, Cristore necai do'ire ju'ise'eje pa'ye, mësarü ja'i pai huahuo tì'ajajë.

12 Yëi ñamapi seis acore ne hui'yosi maca ñahuë. Ñaquëna, ai tutu yejapi ñu'cueo, cui'ne ësejë neaquë de'opi, jutena, oijë suñacoje pa'i neaquërepa. Cui'ne ñañëpi maja'iquërepa tsieje pa'i de'opi.

13 Cui'ne ma'ñocohua'ije ma'tëmopi yejana tomehuë, soquë huiña ca ai tutuquëna, tomeñeje pa'ye.

14 Ja maca cui'ne ma'tëmoye toya ja'hua maca tuna huesoyeje pa'ye peo hue'ña ne huesëo. Ne huesëcona, si'aye ai cuti, cui'ne saodohuëa tïrose'ena sani huesëpi.

15 Ja maca iye yeja ëjaohua'ipi coñana cacajë catihuë, ai cuti quëna coñana. Iohua'i ja're coní, jai ëjaohua'i, soldado pai ëjaohua'i, co'amaña pa ëjaohua'i, cuañe tutu pa ëjaohua'i, cui'ne si'aohua'i paire necai jo'yaohua'i, cui'ne jo'yaohua'i peocohua'ije catihuë.

16 Catijë cahuë, ai cutire, cui'ne quëna pëare:

“Yëquëre tomeço yahuejë'ë, ñu'i saihuë ñu'iquëre pare cui'ne yëi ñama pëi yo'oye ñama'pë pa'ija'cohua'ire.”

17 Jaje cahuë, iohua'ire si'se mu'sere papi tì'aëna, ¿nepi quëcoye pa'iquë'ni?”

7

Israel Pai Acohua'ire Toyase'e

1 Ja jeteyo'je ñahuë, cuatro huiñaohua'ipi pai ñape yeja huë'ehuë te'tere, ëmëje'e te'tere, cui'ne ëse mëi te'tere, cui'ne ëse du'i te'tere nëcajë tutupi iye yejana, jai tsiayana, cui'ne soquë ñëana ju'ama'quëni cajë ësejë pa'icohua'ire.

2 Ñahuë, cui'ne yequë huiñaëre ëse mëi te'tepi daina. Jaë cato Maija'quë huajëquërepa, sëoconí paquë paji'i. Jaëpi ai tutu capi, cuatro huiñaohua'ire, yeja, jai tsiaña, co'a de'huaja'a tutu isi cuañosicohua'ire:

3 “Co'aye nema'pë pa'ijë'ë, yeja cui'ne jai tsiaña, cui'ne soquë ñëaje, ja yë'ta'a Maija'quë sahuasicohua'ire iohua'i tsia tïñare pana toya sëoma'pë pani.”

4-8 Cui'ne ja maca asahuë, ciento cuarenta y cuatro mil pai pa'iyë, si'a Israel pai, iohua'i tsia tiñare pana toya sëo cuañosicohua'i, cayere.

Doce mil Judá tsëcapëre,
doce mil Ruben tsëcapëre,
doce mil Gad tsëcapëre,
doce mil Aser tsëcapëre,
doce mil Neftalí tsëcapëre,
doce mil Manases tsëcapëre,
doce mil Simeón tsëcapëre,
doce mil Leví tsëcapëre,
doce mil Isacar tsëcapëre,
doce mil Zabulón tsëcapëre,
doce mil José tsëcapëre, cui'ne
doce mil Benjamín tsëcapëre pa'iyë, cayere.

Poja'i Caña Ju'icohua'i

9 Ja jeteyo'je ñahuë, jai paire si'a yejaña pa'icohua'ipi pai ñape tsëca tiñe pa'i pai, cui'ne pai ñape tsëca tiñe coca cacohua'ire. Jaohua'ipi ñu'i saihuë tiñare pare, cui'ne yëi ñama tiñare pare, ti paije cuëcucue ti'añe peoyerepa paë'ë. Jaohua'ipi poja'i caña ju'icohua'ipi iohua'i jëñare sehua ja'oje pa'yere cajijë nëcahuë.

10 Cajijë nëcajë si'aohua'i cuihuë:

Maire huasoye cato
ñu'i saihuë ñu'iquërepa Maija'quë,
Cui'ne Yëi ñama tse a'ë.

11 Cajëna, ñaquëna, Maija'quë huiñaohua'ipi ñu'i saihuë aiohua'i, cui'ne cuatro pa'iohua'i yërehueja'a nëca të'ijaisicohua'ipi paë'ë. Pa'ijë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë pëpajë yejare pana tsiapi pu'pe co'i mejë yo'ohuë.

12 Ñeje cajë:

¡Jaje pa'ija'quë! Je'nëna Maija'quë tse pa'ijaquë, de'oquëre pa'ni cajë sihuaye,
i de'oyerepa yo'oyere sihuajë caye, ta'ñe asayepi neñere, de'oye yo'opi cuasajë ite sihuaye,

Ëjaë api, cuasajë de'oyerepa sehuojë yo'oye, si'a ne ti'a tutu paye, cui'ne si'a tutu hue'eye, si'anë.

Jaje pa'ijaquë.

13 Ja maca aiohua'i aquëpi yë'ëre seji'i:

“¿Jeropi daisicohua'ipi icohua'i poja'i caña suñasicohua'i pa'iyë'ni?”

14 Cajëna, yë'ëpi cahuë:

“Ëjaë më'ëpi ta'ñe asayë.”

Caquëna, ipi capi:

“Icohua'i cato jaiye ai yo'oye tëto saisciohua'i a'ë. Jaje pa'iohua'ipi iohua'i caña joja torena, Yëi ñama tsiëpi poja'i cañarepa ne tosicohua'i a'ë.

15 Jaje pa'iohua'ipi Maija'quë ñu'i saihuë tiñare pare pa'iyë. Pa'ijë mu'señapi, ñamiñapi Maija'quë huë'ere necaijë pa'iyë. Pa'ijëna, ñu'i saihuë ñu'iquëre papi iohua'ire ñacai pasipi.

16 Jaje pa'ina, yure cato ai yo'oye paja'cohua'i a'ë, ayoëaye, oco ëaye, ëse ëoye, cui'ne josa ëse uyeje asama'pë pa'ija'cohua'i a'ë.

17 Yëi ñama, ñu'i saihuë quëno maca nëiquëpi yëi ñamare ñacaiyeje pa'ye ñacasipi. Jaje yo'oquë pa'iyë isi oco coñana saquë ocuaja'quë api. Yo'oquëna, Maija'quëpi iohua'i oise'ere tëno jecaija'quë api.”

8

Siete Aco Sjosico Hui'yoye Cui'ne Ma'ña Ēoco, Curi Nesico

¹ Yēi ñamapi siete aco sjosicore ne hui'yo maca ñahuē, ma'tēmopi nēhui tēcahuē jo'cuarepa jeo nēina.

² Ja maca ñahuē, siete huiñaohua'ire Maija'quē tññare pare nēcajēna. Jaohua'ina siete duruhuēa isise'e paji'i.

³ Ja jeteyo'je yequē huiñaēpi daji'i, huēo sē ma'ña curi cua'corore daquēpi. Dani nēcapi, Maija'quēre isijē tēo toto tñña macare pana. Nēcaquēna, jaiye isipi, huēo sē ma'ñare curipi nesico Maija'quēre isijē tēo totona tēoquē ēoquēna, cui'ne Maija'quē tsecohua'i señepi te'e mēijaquē caquē.

⁴ Ja ma'ña picopi cui'ne Maija'quē tsecohua'i señepi con Maija'quē quē'rona tñ'api, huiñaēpi iti ma'ña ēo cua'coro cajiquē nēcaquēna.

⁵ Ja maca huiñaēpi Maija'quēre isijē tēo toto toa tara pa'yepi huēo sē ma'ña cua'corona ayapi. Ayani yejana jeo topi. Jeo tō macarepa mujuē caye, ai pisiye, ye'hueye cui'ne yeja ñu'cueye paji'i.

Duruhuē Pisiye

⁶ Ja maca siete huiñaohua'ipi siete duruhuēa pacohua'ipi juñu'u cajē ne de'huahuē.

⁷ Ja maca du'ru jui huēo huiñaēpi duruhuē juisi maca sēsē pepi, cui'ne toana tsie co'mese'epi yejana tōmepi. Ja maca toasoñe pa'ye yeja huahuese'e acopi te'e tē'te u huesēpi. U huesēquēna, soquēje te'e u huesēpi, toasoñe acopi te'e tē'te, cui'ne si'a taya u huesēpi.

⁸ Cayaye aquēpi huiñaē i duruhuē juisi maca, ai cutihuēje pa'ioipi toa tsē'isiconi jai tsiayana jeo dēoyeje ña cuañopi. Ja maca toaso tē'huiña, jai tsiaña pa'yepi te'e tē'hui tsie da'ca de'o nēji'i.

⁹ Ja maca jai tsiaña pa'icohua'i jujuhuē, te'e tē'hui, toaso tē'huiña jai tsiaña pa'icohua'ipi. Cui'ne toaso tē'huiña jaiye barco pa'ise'epi, te'e tē'hui ne huesēpi.

¹⁰ Toasoñe aquēpi huiñaē juisi maca, ma'tēmopi jai ma'ñoco tōmepi. Tōmequē toaso tē'huiña tsiaña, cui'ne oco coña pa'ise'ena te'e tē'hui tōme huesopi, toa cañarepa ne'suquēpi.

¹¹ Jaē ma'ñoco cato i mami hue'equē paji'i, Sējeñe. Jaēpi toaso tē'huiña tsiaña, cui'ne oco coña pa'ise'ere tōmequē te'e tē'hui sēje oco ne huesopi. Ja do'ire jai pai jujuhuē.

¹² Cajese'e aquēpi huiñaē i duruhuē juisi maca, ēsēpi co'a de'opi, te'e tē'te, toaso tē'huiña huahuese'e pa'ise'epi. Ñañē cui'ne ma'ñocohua'i toaso tē'huiña huahuese'e pa'ise'epi te'e tē'hui co'a de'ohuē. Ja maca toaso tē'huiña mu'se cui'ne ñami pa'iye te'e tē'te miañe peopi.

¹³ Ja jeteyo'je ñahuē, jai huihuere ma'tēmoja'a huahuarojai tutu caquēna: "Teayerepa iye yeja pa'icohua'i maña, merepa neja'cohua'i a'ni, toaso huiñaohua'i duruhuēa juni co maca."

9

¹ Cinco aquēpi duruhuē jui maca ñahuē, jai ma'ñocopi yejana tōmequēna. Jaē ma'ñoconi isihuē, tōme huesē coje hui'yocore.

² Ja jeteyo'je tōme huesē hue'ñare hui'youna, jaropi pico mēji'i, jai cua'coro toa suasico mēiñeje pa'yerepa. Jaro tōme huesē cojepi pico etaquē ēsēre cui'ne iye de'tōo nea hue'ñarepa ne huesopi.

³ Ja picopi etahuē, pu'suje pa'iohua'ipi. Etajē si'a yeja hua huesēhuē. Jaohua'i cato puni a'siye ja'ye a'si tuture isi cuañosicohua'i paē'ē.

4 Jaohua'ina cuañese'e paji'i, taya yeja pa'iyee, cui'ne yejapi tayaje pa'ye ña cuañoñe, cui'ne soquë ñea nejoñe pa ja'ñere, coa Maija'quë tsecohua'ire pa'ë iñoñere iohua'i tsia tña macare pana seoma'cohua'ise'ere ne ja'ñere.

5 Jaje pa'iquëta'are paire huani jeoñere pare esecohua'ipaë'ë. Jaje pa'ina, coa cinco ñañëohua'ire a'si ju'iñe totacohua'i paë'ë. Cui'ne iohua'i totase'e cato puni a'siye ja'ye a'siye paji'i.

6 Ja mu'seña cato pai ju'iñere yëja'cohua'i a'ë. Jaje yëjëta'a juni huesëye paja'cohua'i a'ë, ju'iñepi peoquëna.

7 Pu'su cato caballo huajo sajë ne de'huase'eje pa'iohua'i paë'ë. Iohua'i siopëre curi maroje pa'ioire pahuë. Iohua'i tsiapi pai tsiaje pa'io paji'i.

8 Cui'ne nomiohua'i ñañaje pa'ye hue'ehuë. Iohua'i cujire airo yai cujije pa'ye hue'ehuë.

9 Cui'ne quëna ju'i cañare suñase'eje pa'iohua'i paë'ë, iohua'i jëa ja'ñere. Cui'ne iohua'i jaë capëapi jai pai caballo quërëcoja'a huajo sajë huë'huëjëna, pisiyeje pa'ye pisi.

10 Puni jicomoaje pa'ye hue'ecohua'i paë'ë. Jarote dahuë hue'ecohua'ipaë'ë, cinco ñañëohua'ire a'siyere.

11 Pu'suohua'ire cuañe ëjaë cato tome huesë coje huiñaë paji'i. Hebreo coca cato Abadón hue'equë paji'i. Griego coca cato Apolión hue'equë paji'i. Jaje cani iti Nejoquë caye a'ë, pai coca cato.

12 Du'ru macarepa ai yo'oye tëto saji'i. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a cayaye carapi.

13 Seis aquë huiñaë jui maca yë'ose'e pisiquëna, asahuë, Maija'quë quë'ro oropi nesi totore cuatro pa'i eyohuëapi.

14 Ja caye cato seis aquë huiñaëni duruhuë paquëni capi, ñeje:

“Joye saojë'ë, cuatro huiñaohua'ire seasicohua'ipi jai ya Efrautes tëtëpa ñu'icohua'ire.”

15 Ja maca iti case'eje cuatro huiñaohua'ire joyesicohua'ipaë'ë. Jaohua'i cato toasoñe pa'ye huahuese'e pai pa'icohua'ire huaija'cohua'ipi etahuë. Iti hora, mu'se, ñañë, cui'ne ometëcahuë t'iasi maca jare caquë ne de'huasicohua'ipi etahuë.

16 Ja maca de'hue se asahuë, doscientos millones soldado pai pa'iyee, caballore tuijë huajo sacohua'i.

17 Jaje pa'ye ñahuë, cani ñañeje pa'ye caballohua'ire. Iohua'ire tuicohua'i cato coti saihuëare toaje pa'yere papi suñasicohua'ipaë'ë, iohua'i jëa ja'ñe. Jaje pa'yepi ma ja'ñe, yeque ña'jo quë'ye cui'ne yeque së'ñoja'ñe paji'i, azufreje pa'ye. Caballohua'i cato airo yai siopëje pa'ye hue'ecohua'ipaë'ë. Jaje pa'iohua'i yë'opopapi toa, pico, cui'ne së'ño ja'ñe azufre etapi.

18 Ja maca toasoñe pa'ye huahuese'e pai pa'icohua'ite'le të'hui jujuhuë, caballo yë'opopaja'a toasoñe pa'ye co'ayerepa: toa, pico, cui'ne së'ño ja'ñe etasi do'ire.

19 Ja caballohua'i cato iohua'i yë'opogare cui'ne iohua'i jicomoare tutu pahuë. Iohua'i jicomoa cato aña siopëaje pa'ye paji'i. Japi paire co'aye nehuë.

20 Jaje pa'iquëta'are ja ju'i dahuëna ju'ima'cohua'i cato co'aye yo'oye jeoma'pë huatohua'ire tuiyere, de'huase'ere oro, po curi, bronce hue'yosi quëna, cui'ne soquë de'huase'ere señere jeoma'pë paë'ë. Asa ma'ñere, ñama'cohua'ini, cui'ne cu'i ma'ñere sejë paë'ë.

21 Cui'ne jeoma'pë paë'ë, paire huani jeañe, paire dahuë neñe, nomiohua'ire coa yo'ojë pa'iyee, cui'ne co'amaña ñañe.

10

Huiñaepi Toya Pëpë A'riconi Tunasiconi Cajipi

¹ Ja maca ñahuë, yequë huiñaëre tutu quë'ipi ma'tëmopi cajequëna, sirioipi ca'nesiquëpi. I siopë cato na'ñamequëpi ca'huaro puasiquë paji'i. Cui'ne i tsia cato mia merepa miaco paji'i, ësëje pa'io. Cui'ne i nëcañoaje toa tsëni nëcase'ëje pa'ye paji'i.

² A'ri toya pëpë hui'yosiconi cajipi. Cajiquëpi i ëja te'te quëo ja'huapi jai tsayana se tïtopaquë, i ari te'te quëo ja'huapi yejana tsa'cu papi.

³ Ja maca tutu cuipi, airo yai jaiquërepa cayeje pa'yerepa. I cuisu maca mujuë cayeje pa'yerepa siete yë'o tuturepa cajëna, asahuë.

⁴ Siete yë'o tuturepa ca tqsi maca toyara'huë. Ja case'ere toyasi'i caquë yo'okuëna, ma'tëmopi capi, yë'ëre:

“Coa asajë'ë, më'ëse'e. Toyama'ë pa'ijë'ë, siete yë'o tuturepa case'e.”

⁵ Ja jeteyo'je ñahuë, jai tsayana cui'ne yejana tïto pasiquëpi huiñaëpi i ëja te'te jëtëpi ma'tëmona mëne nëoquë

⁶ ti pani huesëquëre pana, yeja, ma'tëmo, jai tsiaña, cui'ne si'aye iote pa'ie nesiquëre pana se ca co'ijai care payë caquë ñeje capi:

“Yeque tsoe ute coñe peoji.

⁷ Siete aquë huiñaë duruhuë jui maca tï'asipi, Maija'quë yahue cuasa nëose'e payepi, i jo'ya ite quëacaicohua'ire i ca nëose'ëje pa'ye.”

⁸ Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ë asasi yë'opi ca coquëna, ñeje:

“Sani ijë'ë, a'ri toya pëpë hui'yosiconi jai tsayana, cui'ne yejana tïto paquë huiñaë cajiconi.”

⁹ Caëna, sani huiñaëre sei'ë, a'ri toya pëpëre isijaquë caquë. Seina, ipi capi, yë'ëre:

“Ico, ini aijë'ë, më'ë yë'opo cato payaoje pa'io pasipi. Jaje pa'isicota'a më'ë ëtatu'una sëjeco ponëja'coa.”

¹⁰ Caëna, huiñaë cajicore ini a'ri toya pëpë aë'ë. Ai maca yë'ëre cato saija'ico payaoje pa'iopepa paji'i. Jaje pa'isicota'a ëtatu'una sëjecorepa de'opi.

¹¹ Ja maca yë'ëre cahué:

“Tijupë pai daripëa pa'icohua'ire, cui'ne yequë coca cacohua'ire, cui'ne yequë yejaña pa'icohua'ire, cui'ne pai ëjaohua'ire quëaye pa'iji, Maija'quë cayere.”

11

Caya Quëacaicohua'i

¹ Ja maca yë'ëre catë tarapëje pa'ioni cuëcueja'core isihuë. Isini cahué:

“Huëni Maija'quë huë'ere ina isi toto saihuëre, cui'ne iote pa'ijë secohua'ire cuëcujë'ë.

² Jaje pa'iquëta'are cuëcuema'ë pa'ijë'ë, hue'se de'otota'a. Jaro cato Maija'quëre sema'cohua'ina isi sito a'ë. Jaohua'ipi si'a de'o daripë tsa'cu huesoja'cohua'i a'ë, cuarenta y dos ñañëohua'ire.

³ Ja maca yë'ëpi cayaohua'ire oicohua'i suñañeje pa'yere suñasicohua'ini jëjo saoja'quë a'ë, yë'ë aye quëaja'cohua'ire mil doscientos sesenta mu'seña.”

⁴ Icohua'i caya quëacohua'i cato si'a yeja Ejaërepa tïñare pare nëcajë pa'icohua'i paë'ë. Jaohua'i cato caya olivo soquë ñëa'ë, cui'ne caya sotonoa toa tsë'ise'e paji'i.

⁵ Paiipi jaohua'ire co'aye yo'oñu'u cajë yo'ocohua'i pa'ito coa yë'opopi toa sëco ëo huesocohua'i a'ë, ti peo hue'ñarepa. Jaje ne huea cuãñoñe pa'iji, johua'ire sañope yo'ocohua'i.

6 Jaohua'i cato Maija'quë coca quëa macaja'a ocoye pa ja'ñere ne tutu pacohua'i paë'ë, cui'ne ocoje tsie pona tutu pacohua'ipi yeja paire coa si'aye ai yo'oye necohua'i paë'ë, johua'i yëyeje pa'ye.

7 Jaje pa'iquëta'are johua'i quëaye saosi maca, tome huesë cojepi nëtë mëoni huajëya'ye pa'ipi jaiquë aipi jaohua'ire quëco huesoni, tseani huani jeapi.

8 Huani jeaëna, johua'i capëa jai daripë ma'ñare jeocose'epi uija'coa, Èjaëre quësi daripëre. Jaro cato Sodoma, cui'ne Egípto hue'yosi daripë a'ë, co'a daripë pa'i do'ire.

9 Jaje jeocosi capëapi toaso mu'seña cui'ne jopoja'a uina, si'aohua'i maña ñaja'cohua'i a'ë. Tj pai, yequë coca cacohua'i, cui'ne yequë daripëa pa'icohua'i, si'a yejaña pa'icohua'i ñajëta'a tama'pë pa'ija'cohua'i a'ë, coe do'ire.

10 Iye yeja pa'icohua'i cato ai sihuaja'cohua'i a'ë, jaohua'i ju'isi do'ire. Jaje pa'ina, pai ñape sa'ñe co'amaña isija'cohua'i a'ë. Maija'quë coca quëajë johua'ire josa yo'osicohua'ipi peojëna, jaje sihuaja'cohua'i a'ë.

11 Jaje sihuajëta'are toaso mu'seña joporepa pa'i maca Maija'quëpi cui'naohua'ini huëo copi. Ja maca si'aohua'i johua'ire ñasicohua'i quëquë huesëhuë.

12 Ja maca cayaohua'i quëacaicohua'ipi asahuë, tutu ma'tëmopi yë'ose'e ñeje caquëna:

“Mëijë'ë, iñona.”

Si'aohua'i johua'ire pëicohua'i ñajëna, sirioja'a ma'tëmona mëni huesëhuë.

13 Ja maca yeja ñu'cueo. Ñu'cuecona, jai daripëpi diez te'ña huata tomeo. Huata tomecona, siete mil pai jujuhuë. Ja maca huajëcohua'i nëasicohua'ipi quëquë huesëni Maija'quë ma'tëmo pa'iquëre de'oquëre pa'ni cajë yo'ohuë.

14 Ñeje tëto saji'i, cayaye nejofne aye. Jaje pa'iquëta'are ja yë'ta'a toasofne aco tëto saiye carapi, tjtaja'coa.

Siete Duruhuë Acore Juise'e

15 Siete aquë hujñaë j duruhuë juisi maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'o cajëna, ñeje:

Iye yeja yure cato

Mai Èjaë cui'ne j Cristo cuañeñere pa'iji.

Jaje pa'ina, ipi carajaiñe peoyerepa cuañequë pa'ija'quë api.

16 Ja maca veinticuatro aiohua'ipi Maija'quë ña hue'ñare pare cuañejë ñu'i saire ñu'icohua'ipi Maija'quëre de'oquëre pa'ni cajë johua'i tsiaipi yejare pana në mejë yo'ohuë, ñni ai cuasajë.

17 Ñeje cajë yo'ohuë:

De'oji. Èjaë më'ëre pëpayë,

Si'aye pa'ire pare.

Yure, cui'ne tsoeje pa'iquëre pare,

Jaje pa'ipi yure si'a më'ë tuturepa ñni

Cuañe huëoquëre iye yeja.

18 Iye yeja pai cato më'ëre pë'ë.

Jaje pa'iquëta'are më'ë pëi mu'sere papi tj'api.

Tj'aëna, yure cato ju'isicohua'ire johua'i yo'ose'eje pa'ye ñaquë ca

de'huaja'quë a'ë, më'ë.

Ca de'huaguë më'ë jo'yaohua'ire isija'quë a'ë, de'huacaisi co'amañare.

Jaje më'ë isija'quë a'ë, më'ëre quëacaicohua'ire.

Më'ëna isisicohua'ire, ëjaëre papi cajë nuñerepa sehuojë pa'icohua'ire,

Si'ahua'ire, aiohua'ire panita'a tsireje.

Iye yeja paire nejocohua'i pa'isicohua'ire cato mē'ēpi nejaja'quē a'ē.

Jaje pa'ina, de'oji, mē'ēre cayē.

¹⁹ Ja maca Maija'quē huē'e ma'tēmo pa'icopi hui'yona, jarote paji'i, Maija'quē maire huajēye ca nēose'e de'huase'epi. Ja maca mujuē ye'hueyeje pa'ye, ai pisiye, mujuē ai cayeje pa'ye, yeja űu'cueye cui'ne sēsē carapēa tōmeñe paji'i.

12

Nomio Cui'ne Jai Pē'ēje Pa'i Yo'ose'e

¹ Ja maca jaiye ma'tēmopi iñoñere ñahuē. Ñaquēna, te'o nomio ēsē miañeje pa'yere ca'nesico paco'ē, ju'i ca ca'neñeje pa'ye. Jaje pa'ioipi ñañēni meñe tsa'cu paco paco'ē, cui'ne doce ma'ñocopi io siopē puasico paco'ē.

² Jaje pa'ioipi tsj'ētapē paco'ē. Pa'ioipi tsj' coa huēoni a'si ju'io, ai cuio.

³ Ja jeteyo'je ñahuē, ma'tēmona yequē ñaiquēna. Ñaiquēna, jai pē'ēje pa'ipi maja'iquēpi, siete siopēa hue'equēpi, diez cajohuēa hue'equēpi, cui'ne iti siopēa ñape maro pu'ñe paji'i.

⁴ Jaje pa'ipi i jicomopi toaso tē'huiña ma'ñocohua'i pa'yere te'e te'te ma'ñocohua'ire yejana ne darēpi. Jaēpi nomio tsj' coasi'i caco yo'o tññare pana nēca dani utepi, coasi maca tshua'ēre asi'i caquē.

⁵ Ja maca nomiopi tshua'ēni coao, si'a yejaña pa'icohua'ire quēna tarapēpi cajiquē cuañeja'quēni. Jaje pa'iquēta'are io mamaquēre cato sioni Maija'quē quē'rona i űu'i saihuē quē'rona sahuē.

⁶ Sarena, nomiopi cuene yejana catio. Maija'quē iote caquē necai sitona, iote mil doscientos sesenta mu'seña aojē paja'tona.

⁷ Ja jeteyo'je ai uihuaye paji'i, ma'tēmopi. Pa'ina, huiñāē Miguelpi cui'ne i huiñaohua'i con i jai pē'ēje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire uihuahuē.

⁸ Jaje uihuajē jai pē'ēje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire quēcōrena, iohua'i pa'ija'to ma'tēmo peoquēna,

⁹ Ja maca jai pē'ēje pa'ire cui'ne i huiñaohua'ire yejana jeo tōhuē, tsoe hue'ña añare, huati cui'ne Satanás hue'equēre, si'a yeja paire cosoquēre.

¹⁰ Ja maca asahuē, ma'tēmopi tutu ñeje caquēna:

“Maija'quē do'ijēre ñamiñapi, cui'ne mu'señapi Maija'quē ña hue'ñana sañope caquē pa'isiquēre eto saosi do'ire yureta'a tñ'are papi, huaso maca, Maija'quē si'a tutu quē'ire papi cuañe maca, Jesucristo cuañe Ējaērepa pa'i maca.

¹¹ Maija'quē do'ijē, cato Yēi ñama tsiepi cui'ne Maija'quē coca cayeje pa'ye nuñerepa iohua'i pa'ise'epi con i mēnare quēcōhuē. Jaje pa'ina, iohua'i pa'ie nejoñe ca'raye pahué. Pajē coa ai jerepa jujuniye jujūñu'u, cuasahuē.

¹² Sihuañē'ē, ma'tēmo pa'icohua'i. Jaje pa'iquēta'are teayerepa yeja pa'icohua'i maña, cui'ne jai tsiaya pa'icohua'i, huati mēsaru quē'rona cajepi pētitesiquēpi ite nejoñe ja'yere pa'ina, ñaquē.”

¹³ Jai pē'ēje pa'ipi yejana jeo tosiquēpi pa'i ña jujani tshua'ēre coasiconi huajo huēopi.

¹⁴ Jaje huajo huēouna, nomiore jai huihue care isihuē, io ja'jēco cuene yejana io quē'rona sai ja'ñere, aña peo hue'ñana so'ona. Jarona toaso ometēca jopore paja'a aojēna, pa'ija'copi saija'coa.

¹⁵ Jaje pa'ina, añapi nomiore io yē'opo siso etosi ocopi tsiaya neni col'je me tosi'i caco yo'ocona,

¹⁶ nomiore yejapi cōcaio jai pē'ēje pa'i oco nese'ere peo hue'ñarepa ya'ani nēo hueso.

¹⁷⁻¹⁸ Jaje yo'osi maca jai pē'ēje pa'ipi ai pēti huēopi, nomiore. Jaje pa'ina, io tsēcāpēre Maija'quē cuañese'e sehuocohua'ire, Jesucristo quēase'ere nuñerepa coca tuicohua'ire uihuasi'i caquē saji'i.

13

Cayahua'i Huajëya'ye Pa'iohua'i

¹ Jai tsiaya mejahuēre nēcaquē ñahuē, jai tsiayapi huajëya'ye pa'ipi etani tumaquēna, siete siopeā, cui'ne diez cajohuēa quē'ipi, cajohuēa ñape maro pu'ñe paji'i, cui'ne i siopeāre Maija'quēre cue'cuejē Maija'quē mamire sēose'ere hue'eye paji'i.

² Iquē huajëya'ye pa'i yē'ē ñasiquē cato airo yaije pa'i paji'i. Jaje pa'ipi oso quēoje pa'ye hue'epi, cui'ne i yē'opore jai yai yē'opoje pa'iore hue'epi. Jaje pa'ina, jai pē'ēje pa'ipi i tuture, i cuañequē ñu'i hue'ñare, cui'ne ējaē cuañequē pa'yere isipi.

³ Iquē huajëya'ye pa'i siopeā acopi te'o jai a'sio ai paji'i. Pa'iona, paipi ñajē ju'ija'quē api cajē ñasicohua'ita'are ja'ju huesēsico paco'ē. Jaje pa'ipi co'yasi do'ire paipi ña quēquēni ina tui huēohuē.

⁴ Ja maca jai pē'ēje pa'ire huajëya'ye pa'ire ējaēre papi cuasajē sei'ē, huajëya'ye pa'ire tutu isisi do'ire. Jaje cui'ne iti tutu isi cuañosiquēreje sei'ē, ñeje cajē:

“¿Nepi iquēje pa'iohua'i pa'iyē'ni? ¿Nepi ite uihua tī'añe pa'iquē'ni?”

⁵ Jaiye Maija'quēre sañope caja'a coca isi cuañosiquē paji'i. Jaje pa'ipi cuarenta y dos ñañēohua'ire cuañeja'quē paji'i.

⁶ Jaje pa'ipi ñeje yo'opi: Maija'quēre sañope capi, i de'o hue'ñare co'aye capi, cui'ne ma'tēmo pa'icohua'ireje co'aye capi.

⁷ Cui'ne Maija'quē tsecohua'ire sañope uihuaquē ñese quēco ja'ñe isi cuañosiquē paji'i, cui'ne si'a pai, tsēcāpēa pa'icohua'ire, si'a pai yequē coca cacohua'ire, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire cuañeja'a tutu isi cuañosiquē paji'i.

⁸ Jaje pa'ini si'aohua'i iye yeja pa'icohua'i iohua'i mami yeja de'huama'nē Yēi ñama ai yo'oquē ju'isiquē pa'iyē toya pēpēna toyama'cohua'ise'e jaēre sei'ē.

⁹ Cajoro hue'ecohua'i pani asajē'ē.

¹⁰ Co hue'ña tseani saja'cohua'ire ña nēosicohua'ire cato jare tseani co hue'ñana saja'cohua'i a'ē. Hua'tipi huaija'cohua'ire ña nēosicohua'ire cato jare hua'tipi huani jeoja'cohua'i a'ē. Jaje pa'ina, Maija'quē tsecohua'i cato quēcocaiyere, cui'ne Maija'quē pa'ire paji cuasayere paye pa'iji, quēco tī'aja'cohua'i.

¹¹ Ja jeteyo'je yequēre huajëya'ye pa'ire ñahuē, yejapi etaquēna. Jaē cato caya cajohuēa hue'equē paji'i, yēi ñama cajohuēaje pa'yere. Jaje pa'ita'a jai pē'ē cayeje pa'ye caquē paji'i.

¹² Jaje pa'ipi du'ru macarepa etasiquē huajëya'ye pa'i tutuje pa'yere paquē paji'i. Jaje pa'ipi du'ru etasiquē ña hue'ñana si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cuañepi, du'ru macarepa etasiquēni ai cuasajē ire papi cajē, jai a'sio aire hue'esiquēpi ja'jusiquēni sejē'ē caquē.

¹³ Cui'ne jaiye pai yo'o tī'a ma'ñe yo'opi. Yo'oquē pai ña hue'ñana ma'tēmopi yejana toa tomeñe ne iñoquē yo'opi.

14 Du'ru macarepa etasiquë huajëya'ye pa'i ña hue'ñana yo'o iño ja'ñe isise'epi yo'oquë iye yeja pa'icohua'ire cosopi. Cosoquë cuañepi, du'ru etasiquëje pa'ire nejë'ë caquë, hua'ti totasiquëta'a ja yë'ta'a huajëquë pa'iyeye pa'ire.

15 Maija'quë ësema'ë pa'ina, cayaye aquë etasiquë huajëya'ye pa'ipi pai de'huasiquëna, tutu isipi, du'ru aquëje pa'ire nesiquëna. Jaje isina, yë'equë, cui'ne coca caquë pa'i, yecohua'ire ite do're ja'runi sema'cohua'ire huani jeojë'ë, cuañepi.

16 Yequeje cui'ne yo'opi, si'aohua'ire a'ricohua'ire, jaicohua'ire, jaiye co'amaña pacohua'ire, co'amaña peocohua'ire, de'oye pa'icohua'ire, jo'yaohua'ire, ëja te'te jëtëna panita'a tsia tiñare pana toyaye pa'iji, caquë.

17 Jaje pa'ina, huajëya'ye pa'i mamire, panita'a i mamire cuëcuyere toyama'cohua'i pani co'amaña hueroyeje ti peopi. Cui'ne se yo'oyeje peopi, curiquë nesi'i caquë.

18 Iye cato ai ta'ñe cuasaye asa ti'añe paji'i. Asa ti'aquëpi cuasarepa caye paji'i, huajëya'ye pa'i mamire cuëcueni toyase're. Ja cuëcuese'e cato pai mami cuëcuese'e a'ë. Ja cuëcuese'e cato seiscientos sesenta y seis a'ë.

14

144.000 Pai Jëjëñe

1 Ñahuë, Yëi ñamare Sión cutihuëre nëina. Jarote i ja're coni paë'ë, ciento cuarenta y cuatro mil pai. Iohua'i tsia tiñarepa Yëi ñama mamipi cui'ne i pëca ja'quë mamipi toyasicohua'ipi.

2 Ja jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi jai jupo pisiyeje, mujuë ai tutu të'cana pisiyeje, cui'ne jai pai ta'tëpe pëa ta'tëjëna, pisiyeje pa'ye pisiquëna.

3 Jaje pisiquëna, jaohua'ipi huajë jëjëñere jëjëhuë, iti cuañequë ñu'i saihuë tiñare pana, cuatro pa'iohua'i ña hue'ñana, cui'ne aiohua'i ña hue'ñana. Ja jëjëñere cato ja ciento cuarenta y cuatro mil pa'icohua'ise'e ye'yesicohua'i a'ë.

4 Icohua'i cato nomiohua'ire yo'oye, si'si de'oye pasicohua'ipi, de'ocohua'ire pa'ë. Jaje pa'iohua'ipi Yëi ñamase're tuiyë, coa si'a hue'ña i sai hue'ñaje. Jaohua'i cato yeja pa'icohua'ini huasosicohua'ipi pa'iyë, du'ru quëise'eje pa'yere Maija'quëna, cui'ne Yëi ñamana isisicohua'ipi.

5 Icohua'i cato ti coso coca cama'cohua'irepa paë'ë. Jaje pa'ina, jaohua'ire tayocohua'i a'ë ca ti'añe ti peoji.

Toaso Huiñaohua'i Quëase'e

6 Ja maca ñahuë, yequë huiñaëre ma'tëmoja'a huahuaquë saina, iye yeja pa'icohua'ire si'aohua'ire yequë paire, ti coca cacohua'ire cui'ne si'a yejaña pa'icohua'ire ti pani huesë cocare quëasi'i caquë.

7 Jaje pa'ipi tutu capi, ñeje:

“Maija'quëre ca'rajë'ë. De'oquëre pa'ni cajë sihuajë'ë, ise'ere. Tsoe ti'api, pai ñape yo'ose'e ñaquë sai de'huaja'a mu'se.”

8 Ja maca cayaye aquëpi huiñaë capi, ñeje:

“Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, pai mañare iye yeja pa'icohua'ire jo co'aye yëyepi ocua cuepasio.”

9 Ja maca toasoñe aquë huiñaëpi ai tutu capi, ñeje:

“Paipi huajëya'ye pa'ini, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëni, de'oquëre pa'ni cuasajë ñajë sihuacohua'ire, cui'ne jëtëna panita'a tsiana i ayere toya cuañosicohua'ire cato,

10 Maija'quë pëi si'se sëje conore ucuja'cohua'i a'ë, co'ayere pare, i pëi ne de'huase'ere. Jaje ai yo'oja'cohua'i a'ë, toa cui'ne, azufre cono tsë'i sitona Maija'quë huiñaohua'i, cui'ne Yëi ñama ña hue'ñana.

11 Iohua'i tsë'i sitore pana ujë ai yo'ojëna, pico mëiñe je'nëna mëio nëija'coa, si'a mu'señapi, cui'ne si'a ñamiñapi, pëa huajëye ti peojë. Jare jaje pa'ijajë huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre sejë, cui'ne i mami ayere toya cuañsicohua'ire.

12 Iye cato Maija'quë pai i cuañese'e sehuocohua'ire, cui'ne Jesure nuñerepa tuicohua'ire yëhuoye a'ë, quëcojë yo'o jujama'pë pa'iyë a'ë."

13 Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e yë'ëre caquëna:

"Toyajë'ë, iyere: 'Sihuaye pa'iji, iye macapi seña maca Èjaë ja're tsioni ju'isicohua'i cato.' Jaje pa'iji caji, Maija'quë joyopi. Jaohua'i cato iohua'i yo'oyere ne tējini pëa huajëja'cohua'i a'ë, iohua'i nese'e ja're cono."

Yeja Co'amaña Tëaye

14 Ja maca ñahuë, te'ire Jesuje pa'ipi, Pai Mamaquë hue'yosiquëje pa'ire, poja'i sirio ëmëje'na ja'rusiquëpi ñu'ina. Jaë cato orore pase'e nesi marore pu'iquë paji'i. Jaje pa'ipi hua'ti ca'huarore ai jējēsëcore pani cajipi.

15 Cajiquëna, Maija'quë huë'epi yequë huiñaëpi etapi. Etani ai tutu cuiquë capi, siriore ñu'iquëre:

"Më'ë hua'ti ca'huarore meñe jua co'i meni tējajë'ë. Tsoe ti'api, iti tēja macarepa. Jaje pa'ina, yeja pa'iyë quere huesëpi."

16 Ja maca siriore ñu'iquëpi i tēcapi yejana meñe jua co'i meni yeja pa'iyere tēapi.

17 Ja jeteyo'je ñaquëna, yequë huiñaëpi Maija'quë huë'e ma'tëmo pa'icopi etani hua'ti ca'huaro ai jējēsëconu cajiquë saji'i.

18 Ja maca yequë huiñaëpi etapi, Maija'quëre isijë tēo toto quë'ropi. Jaë cato toare cuañe tutu paquë paji'i. Jaëpi tutu cuipi, hua'ti ca'huaro cajiquëre ñeje caquë:

"Më'ë hua'ti ca'hua jējēsëcopi meñe jua co'i meni cuiya'i jure tējajë'ë. Tsoe ya'ji sapi, yeja pa'iyë."

19 Jaje ca maca huiñaëpi i hua'ti ca'huaropi iye yejana se ya'cue co'ijani cuiya'i jure tēapi, iye yeja cuiya'i tsña ayere. Tëani ja maca ayapi, jai cua'corona tsa'cu jo'a sao ja'ñere. Ja yo'oye cato iñoji, Maija'quë pa'ire si'se ja'ñere co'ayere papi.

20 Jai daripë hue'sena cuiya'i tsa'cu jo'a huesose'e paji'i. Jaro jai cua'coropi tsiere pase'ë etapi. Io huaiñe cato caballo yë'opo sēa macare paja'a huaiñe paji'i, cui'ne io jaiyepi paji'i, trecientos kilómetros pa'i jaira.

15

Huiñaohua'ipi Siete Pa'ye Tējijerepa Ai Yo'o Ja'ñere Paye

1 Ma'tëmore ñaquë ñahuë, yequë jaiye huajëya'ye pa'ye iñoñere: Siete huiñaohua'ipi siete tējijerepa ai yo'o ja'ñere pajëna, ñahuë. Ja yo'oyepi Maija'quë pëi yo'o tēji ja'ñe paji'i.

2 Ñahuë, cui'ne jai jairajë pa'ioipi toapi pa'iyeye pa'iot'a ña etojai yejare, jao jai jairajë pa'io, tsña de'huajë pa'io, co'sija'ico yë'quë macare nēcahuë, Maija'quë ta'tēpe isise'ere cajicohua'ipi. Jaohua'i cato huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre quëcasicohua'i paë'ë, i ayere toyama'cohua'ipi.

3 Jaohua'ipi Moisés Maija'quë jo'yaë jējēsë'ere, cui'ne Yëi ñama ayere jējēñere jējēhuë. Iohua'i jējēsë'e cato caji: Si'aye më'ë de'huase'e de'oyere pa'ë.

Mê'ë ma'a cato nuñere pa'ë.

Cui'ne care paye a'ë.

Mê'ë a'ë, si'a pa'i Ējaërepa je'nëna.

⁴ ¿Nepi mê'ëre Ējaëre pare ñajëta'a ca'rama'pë pa'ija'cohua'i a'ni?

¿Nepi mê'ëre de'oquëre pa'ni cajë sihuaye paja'cohua'i a'ni?

Mê'ëse'e te'i pa'iyë, de'oquërepa.

Jaje pa'ina, mê'ë nuñerepa yo'oyere paire ñnosi do'ire

Si'a hue'ñapi pai dani mê'ëre de'oquëre pa'ni cuasajë ñajë sihuaja'cohua'i a'ë.

⁵ Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmopi Maija'quë huë'epi maire ca nëose'e de'huasi hue'ñapi hui'yoquëna.

⁶ Jaro Maija'quë huë'epi siete huiñaohua'i etahuë, siete ai yo'oye neñere pacohua'ipi. Jaohua'i cató poja'i cañare ai miañere suñasicohua'ipi, cui'ne curi nesi tēi cañapi coti saihuëare paja'a tēasicohua'i paë'ë.

⁷ Ja jeteyo'je ñahuë, cuatro pa'iohua'i aquëpi siete huiñaohua'ina pai ñapere curipi nesi duruhuëare Maija'quë pēi co'ayerepa si'se ja'ñiere tımëse'ere jisiquëna, Maija'quë ti pani huesëquë tsere.

⁸ Maija'quë huë'e cato Maija'quë tuture papi pico, cui'ne i de'oye miañere papi pico tımë huesosico paco'ë. Pa'iona, itı huë'e te'ije cacaye ti peopi, siete huiñaohua'i payepi siete ai yo'oye neñepi tēto saiye pato.

16

Siete Pa'ye Ai Yo'oyere Tımësi Duruhuëa

¹ Ja maca asahuë, Maija'quë huë'epi tutu yë'ose'e pısiquëna, siete huiñaohua'ini ñeje caquë:

“Sani yejana do'ejj'ë, Maija'quë pēi si'seyere siete duruhuëa pa'iyere.”

² Jaje ca maca du'ru aquë huiñaëpi i caji duruhuëre yejana dopi. Do maca huajëya'ye pa'i mamire toya cuañosicohua'ipi, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre secohua'ipi ca'mi co'ayerere pare ai a'siyere etahuë.

³ Cayaye aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi jai tsiayana do maca jai tsi-ayapi paire huaisiquë tsiejë pa'yerepa pönëpi. Ja do'ire tsiaya pa'icohua'i si'aohua'i juju sahuë.

⁴ Toasoñe aquëpi huiñaë i pa duruhuëpi tsiañana, cui'ne oco eta coñana dosi maca tsie de'opi, oco.

⁵ Ja jeteyo'je asahuë, tsiaya huiñaëpi ñeje caquëna:

“Mê'ë nuñerepa pa'i a'ë, pai yo'ose'e iohua'i yo'ose'eje pa'ye saiquëpi, Diusu de'oquërepa yure pa'iquë, cui'ne tsoeje pa'isiquë.”

⁶ Mê'ë ñare paquë jaohua'ire saihuë, mê'ë paire cui'ne mê'ë coca quëacaicohua'i tsie nejosi do'ire. Jaje pa'ina, mê'ëpi yure iohua'ire tsiere ocuahüë, me pa'si'ni, jare jaje saiñe pa'ito iohua'i yo'osi do'ire.”

⁷ Asahuë, cui'ne Maija'quëre jisijë tēo saihuëpi ñeje cacona:

“Jaje pa'ijj'ë, Ējaërepa si'aye pa'irepa mê'ë cato pai ñape yo'ose'ere ñaquë yo'oni nuñerepa yo'oyë, tayoma'ë.”

⁸ Cuatro aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi ësëna dopi, paire ëoja'a tuture isiquë. Dosi maca ësëpi si'a toarepa paire ëopi.

⁹ Ja maca si'aohua'ire ai a'si ëo huesoquëta'are iohua'i co'aye yo'oye jëoni Maija'quëna pönëma'pë paë'ë. Cui'ne ite de'oquëre pa'ni cayeje pahüë. Coa ai jerepa ini co'aye cahüë, si'aye iye ai yo'oye meñe cuañequëni.

¹⁰ Cinco aquëpi huiñaë i caji duruhuëpi huajëya'ye pa'i ñu'i hue'ñana do maca, i cuañe hue'ñapi nea hue'ñarepa de'o. Ja maca pai cato a'si ju'ijj'ë iohua'i tsemëñoana cucuhüë.

11 Jaje ai yo'onije iohua'i co'aye pa'yere jeoñe pahuë. Pajë coa ai jerepa Maija'quë ma'tëmo aquëni co'aye cahuë, iohua'i a'si ju'i do'ire, cui'ne ja'ju yëma'a a'sire hue'e do'ire.

12 Seis aquë huiñaëpi i caji duruhuëpi Eufrate jai tsiayana do maca, tsiayapi cuene huesëo, ma'are necaio, ësë mëi hue'ña pa'i pai ëjaohua'i daija'a ma'are.

13 Ja maca ñahuë, jai pë'ëje pa'i yë'opoja'a, huajëya'ye pa'i yë'opoja'a, cui'ne Maija'quëre quëcaiquëje pa'ita'a coa cosoquë yë'opoja'a toaso joñoa co'acohua'ipi jojoje pa'iohua'ipi etajëna.

14 Ja joñoa cato co'a huatiohua'i paë'ë. Pai yo'o ti'a ma'ñere yo'ocohua'i paë'ë. Jaohua'i cato etahuë, iye yeja pai ëjaohua'ire si'aohua'ire tsi'soñu'u cajë. Maija'quë si'aye pa'irepa ja're uihuaja'a mu'sere pare cajë yo'ohuë.

15 Ñajë'ë, yë'ë utema'tore papi daiyë, co'amaña ñaë daiyeje pa'ye. Sihuaquë pasipi. Sëtasiquëpi cui'ne i ju'i cajë de'oye ñaquë paquë cato cui'ne huajëya'ye peoyo pai ñajëna, cu'iyë paja'quëpi.

16 Ja maca pa'i ëjaohua'ipi tsi'sisihuë, hebreo coca cato Armagedón hue'yo sitona.

17 Siete aquë huiñaëpi i caji duruhuëpi peo de'otona do maca ñu'i saihuë quë'ropi Maija'quë huë'e ma'tëmopi ai tutu yë'ose'e pisipi, ñeje:

“Tsoe ne saohuë.”

18 Ja maca jaiye mujuë ye'hueyeje pa'ye pisipe cui'ne mujuë të'cayeje pa'ye paji'i. Pa'ina, yejaje tsasipi noni ñu'cuyë jerepa yeja ñu'cuesi do'ire. Tsoeje pai ja jerepa ñu'cuyë ti ñama'cohua'i a'ë.

19 Jaje tutu ñu'cuëco jai daripë toaso te'ña hua'que saco'ë, cui'ne si'a yejaña jai dari pa'iyëje peo hue'ñarepa hua'que tome sapi. Ja maca Maija'quëpi jai daripë Babiloniare i pëi si'se çono da'care i jëjo daose'ere peo hue'ñarepa cuasi'i cuasapi.

20 Yeja ñu'cue maca si'a saodohuëa, cui'ne ai çuti ne huesë sapi.

21 Cui'ne ma'tëmopi jai sësë carapëa aipi paina tomepi, cuarenta kilos de'quëyepi. Ja maca pa'ipi Maija'quëre co'aye cahuë, sësë carapëa do'ire, cui'ne iohua'ire jaiye ai yo'oye pa'i do'ire.

17

Co'a Nomiohua'i Pëca Ja'corepa

1 Ja maca te'i siete huiñaohua'i aquëpi daji'i, yë'ë quë'riona. Siete duruhuëa pacohua'i aquëpi dani capi, yë'ëre:

“Daijë'ë. Iñosi'i, më'ëre, co'a nomiohua'i pëca ja'core pare iye yeja oco da'ca ëmëje'na ja'rusicopi ñu'icore si'se ja'ñere.

2 Iye yeja pai ëjaohua'i jaoni yo'ojë paë'ë. Cui'ne iye yeja pa'icohua'ipi io co'aye yo'oyena ucu cuepë huesëhuë.”

3 Ja jeteyo'je Maija'quë joyopi yë'ëre çani ñañeje pa'ye iñoquëna, ñaquëna, huiñaëpi yë'ëre cuëne yejana sapi. Saëna, jaronna ñahuë, nomio'ipi huajëya'ye pa'ini maja'iquëni ja'rusicopi ñu'iona. Ina Maija'quëre cue'cuejë caye toyasi mami quë'i paji'i. Jaje pa'ipi siete siopëa, cui'ne diez cajohuëa hue'equë paji'i.

4 Jao nomio cato ai maja'icopi nea maja'i toya quë'ioni suñasicopi paco'ë. Oropi ëja de'osico paco'ë, ai de'o quënapa, cui'ne perlaspi. Io jëtëpi oro duruhuëare cajio, coe ëaye pa'ye si'si timësiconi, cui'ne io ëmëohua'i yo'oye timësiconi.

5 Io tsia tiñare pare io ayere quëa mamipi toyase'ere hue'eo, ñeje cayere: ËJAOREPA BABILONIA, CO'A NOMIOHUA'I, CUI'NE SI'AYE IYE YEJA CO'AYE PA'IYE PËCA JA'COREPA.

6 Ja jeteyo'je de'oyerepa ña ti'acquëna, jao cato cuepeco paco'ë, Maija'quë tsecohua'i tsiena, cui'ne Jesure quëacohua'ire huaisicohua'i tsiena. Jare ñani yo'ë ai cuasahuë.

7 Jaje ai cuasaquëna, huiñaëpi capi, ye'ëre:

“¿Me yo'oquë ai cuasaquë'ni? Quëasi'i, me'ëre nomio iñoñe ayere pare, paije asa ma'ñere. Cui'ne huajëya'ye pa'i iore saquë siete siopëa cui'ne diez cajohuëa hue'equë iñoñere pare quëasi'i.

8 Më'ë huajëya'ye pa'ire ñasiquë cato tsoe ja'në pa'isiquë api. Jaje pa'ipi yure nejosiquë api. Jaje pa'iquëta'are cui'naëpi mëija'quë api, tome huesë hue'ñapi, ja yë'ta'a ite nejo huesoye ti'ama'ëna. Ja maca yeja pa'icohua'i yeja de'hua maca iohua'i mami pa'i toya pëpëna toya cuañoma'cohua'i cato ai cuasajë huajëya'ye pa'ire ñaja'cohua'i a'ë, ja'në pa'isiquëpi nejosiquëpi, cui'naëpi pani coquëna.

9 Iye macare pa'iji, ta'ñe asacohua'ipi de'hue asa ti'añe. Siete siopëa cato quëaji, siete ai cutire, nomio ñu'ñere. Jare cui'ne quëaji, yequeje siete ëjaohua'i pa'iyere.

10 Jaohua'i acohua'ipi cinco pai ëjaohua'i cuañema'cohua'i de'ohuë. De'orena, te'i jaohua'i aquëpi yure cuañequë pa'iji. Yequëse'e ja yë'ta'a daiye pai. Jaë tējirepa daisi maca ai tsoe tēcahuë se pani coñe peosipi.

11 Jaë huajëya'ye pa'i tsoe ja'në pa'isiquëpi yure nejosiquë cato ocho aquë api, pai ëjaë de'osiquë. Jare ipi siete acohua'i aquë pa'isiquëpi, i nejo cuaño ja'ñena sai saji, jaë cato.

12 Më'ë diez cajohuëa ñase'e cato quëaji, diez pai ëjaohua'ini ja yë'ta'a cuañe huëoma'cohua'ini. Jaje pa'iquëta'are jaohua'i cato coa te'e nëhui tēcahuë maca huajëya'ye pa'i ja're cuañe ja'ñere isi cuañoja'cohua'i a'ë.

13 Icohua'i pai ëjaohua'i cato te'e jaje yo'oñu'u cuasayere pajë huajëya'ye pa'ina, iohua'i tuture cuañe ëjaohua'i pa'iyere ina isija'cohua'i a'ë.

14 Jaohua'ipi Yëi ñamare sañope uihuaja'cohua'i a'ë. Jaje uihuajëta'are Yëi ñamapi quëcoja'quë api, iohua'ire, ma'tëmo Ejaë sëte, cui'ne pai ëjaohua'i mëñe Ejaë sëte. Ipi Maija'quë soisicohua'ire, i sahuasicohua'ire, cui'ne nuñerepa ise'ere tuicohua'ire paquë uihuaja'quë api.”

15 Huiñaëpi yequeje capi, ye'ëre:

“Më'ë ñaquëna, co'a nomiope ñu'isico cato pai pa'iyë a'ë, si'a pai tsëcapëa'ë, tiñe coca cacohua'i a'ë, cui'ne si'a yejaña pa'icohua'i a'ë.

16 Më'ë diez cajohuëa cui'ne huajëya'ye pa'ini pa'ina, ñase'epi co'a nomiore coeja'cohua'i a'ë. Jaje coejë jeocorena, peoyo pa'ija'coa. Pa'iona, io care aija'cohua'i a'ë, cui'ne toapi iote ëoja'cohua'i a'ë.

17 Jaje yo'oja'cohua'i a'ë, Maija'quëpi iohua'i joñoana i yëyeje pa'yere yo'ojajë caquë neina. Jaohua'ipi huajëya'ye pa'ina, iohua'i pai ëjaohua'i cuañecohua'i pa'iyere isiñu'u cuasaja'cohua'i a'ë, te'e, Maija'quë case'e yo'o ti'a macaja'a.

18 Më'ë ñasi nomio cato ja jai daripëre pa'ë. Iye yeja pai ëjaohua'ire meñe cuañe daripëre pa'ë.”

¹ Ja jeteyo'je ñahuë, yequë huiñaëre ma'tëmopi cajequëna, ai cuañe tutu quë'ire papi. Cajequëna, i miañepi yejana miañerepa ju'api.

² Jaëpi ai tutu cuiipi, ñeje:

“Tsoe nejosicoa, jai Babilonia. Tsoe nejosicoa, huatiohua'i huë'ña de'o huesëo, si'si joña pa'i huë'ña de'o, si'a si'siohua'i cui'ne si'aye coe ëaye pa'ye tsiaro de'o.

³ Si'a yejaña pa'icohua'i io co'aye yëyena ucu cuepe huesëhuë. Iye yeja pai ëjaohua'ipi ïoni yo'ojë paë'ë. Cui'ne iye yeja co'amaña isicohua'ipi jaiye co'amaña pacohua'i ponëhuë, io yë do'ire paipi coa huerose'epi coa curiquë nejoñere imajë.”

⁴ Ja maca asahuë, ma'tëmopi yë'ose'e ñeje pisiqüena:

“Etajë'ë, ja daripëpi yë'ë tsecohua'i, cui'na maca io co'aye yo'oye yo'oma'pë pa'ija'cohua'i, cui'ne io ai yo'o ja'ñepi mësarute ti'añe paja'core.

⁵ Io tayo yo'oyepi ma'tëmöre pana timëse'erepa pa'iji. Ja co'aye yo'oyere Maija'quë huañeyema'ë ñaquë pa'iji.

⁶ Io yecohua'ire isise'e ja'ye ioteje isijë'ë. Paire io yo'ose'eje pa'ye co'ye ïona isijë'ë. Isiquë te'ore se cojë'ë. Io yecohua'ire ocuasi'i caco co'mese'eje pa'ye cui'ne yecore se co'me cojë'ë, io ucuja'core, ai dacorepa pa'ija'core.

⁷ Ëjaore pa'ë caco sihuaco yo'ose'eje pa'ye a'si ju'ïñere, cui'ne ai yo'oyere isijë'ë. Jao cato io joyopi cuasaco ñul'ico pai ëjaorepa ñul'ineje ñul'inë, iye macare, hua'jeo peoyë, ai yo'oye paja'coa'ë caco.

⁸ Jaje caco ñul'core te'e mu'sepi io ai yo'oye ti'aja'coa, ju'ïñe, ai yo'oco oiye, cui'ne ao ëa ju'ïñe, cui'ne toana ëo jeo cuañoja'coa. Jaje nejo cuañoja'coa, Ëjaërepa Maija'quë tutu quë'ire papi nejoquëna.”

⁹ Iye yeja pai ëjaohua'ipi iote yo'ojë iote yëjë pa'isicohua'ipi ai cuasajë oija'cohua'i a'ë, iopi uco pico mëiona, ñajë.

¹⁰ Iote si'seyere ñajë ca'rajë so'ona pëa nëcani jaropi caja'cohua'i a'ë:

“Ina, teayere pa'ë, jai daripë Babilonia si'a dari maña tëto saiscorepa më'ëre si'seye esarepa titapi.”

¹¹ Si'a yeja cu'ijë co'amaña isicohua'ipi iote ai cuasajë co'a ju'ijë oija'cohua'i a'ë, iohua'i jaiye co'amaña dajëna, huerocopi peocona.

¹² Iye paji'i, iohua'i pase'e: oro, poja'i curi, ai de'o quëna ca, perlas hue'yosi pëa, ai de'o nea maja'i caña, cui'ne maja'i caña, huëo së soquë nese'e, jai cuijipi de'huase'e, de'o soquëpi nese'e, së'ño ma ja'ñe broncepi nese'e, jëa quënapa nese'e, jëa quëna marmol hue'yosi quëna nese'e,

¹³ Canela, huëo së ma'ña: incienso, mirra, cui'ne jaiye ma'ña, cuiya'i o'sa cono, hui'yape, de'o toase'e pan ne ja'ñe, trigo, huequëohua'ire, yëi ñamare, caballore, caballo quërëye, jo'yaohua'ire paire huerocohua'ije peohuë.

¹⁴ Ja maca jai daripëre caja'cohua'i a'ë, ñeje:

“Më'ë yë'o pa'ise'ere, saija'i ocue ca yure më'ë peoyë. Ti më'ë nejo huesohuë, më'ë de'ocorepa ña cuañose'e, cui'ne më'ë jai co'amaña pase'e.”

¹⁵ Ja jai daripëna co'amañare isijë jaiye curiquë nesicohua'ipi, io si'se cuañonere ca'rajë so'ona ñajë ai cuasajë co'a ju'ijë oija'cohua'i a'ë.

¹⁶ Oijë caja'cohua'i a'ë:

“Teayerepa, teayerepa jai daripë, jai do'i caña nomio suñase'eje pa'iorepa ña cuañohuë, më'ë. Më'ë ju'ico cato nea ma ja'ñe cui'ne maja'i cañarepa, paji'i. Jaje pa'iore ju'icopi oropi, perlaspi, cui'ne de'o quënapa ëja de'osico paë'ë, më'ë.”

¹⁷ Jaje pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca jai co'amaña peo huë'ña ne huesëpi.”

Si'aohua'i jai yohuëa ëjaohua'i cui'ne iti quëhuicohua'i tsiaya cu'i do'ipi curiquë necohua'i so'ona pëa nëcani,

¹⁸ jai daripë uco pico mëiñere ñajë cuihuë:

“Yequë jai daripë cui'ne pa'io peoco.”

¹⁹ Jaje cajë ai cuasajë co'a ju'ijë oijë johua'i siopëana yeja pa'i ne'ñapi nehuë. Jaje yo'ojë oijë cuihuë:

“Teayerepa, teayerepa, jai daripë, më'ë co'amañare huerojëna, jaiye curiquë pacohua'i de'ohuë, jai yohuëa pacohua'i. Jaje pa'isicota'a coa nëhui tëcahuë maca më'ë peo hue'ña ne huesëhuë.”

²⁰ Ma'tëmo acohua'i cato ai sihuajë'ë, jai daripë peo do'ire. Sihujë'ë, Maija'quë tsecohua'i, Maija'quë jëjo daocohua'i, cui'ne Maija'quë cayë quëacaicohua'i. Maija'quë jãote nejoni mësarute co'aye yo'osi do'ire nuñerepa saiquë yo'opi.

²¹ Ja maca huiñãe ai tutu quë'ipi quënaore toacoje pa'ioni ini mëñe mëani jai tsiayana jëo dëoquë capi:

“Ñeje më'ë jai daripë Babilonia jëoco cuañoja'coa'ë. Ja maca më'ëre tijupë ña coñe paja'cohua'i a'ë.

²² Tijupë ta'tëpe, pi'cohuëa, cui'ne duruhuëa më'ë ma'añapi pisiquëna, asa coñe paja'cohua'i a'ë. Co'amaña necohua'ijë peoja'cohua'i a'ë, më'ëre. Jai to'ohuë toaye pisiyeje asa coñe paja'cohua'i a'ë.

²³ Toa tsë'ipë miañeje peoja'coa, më'ëre. Cui'ne huejajëna, pai tsi'si hue'ñapi pisiyeje peoja'coa, më'ë co'amaña iye yeja jerepa pa'iohua'i pa'isicohua'ita'are, cui'ne më'ëje iye yeja paire më'ë dahuë yo'oyepi coa cosoco nesicota'are.”

²⁴ Ja jai daripëre paji'i, Maija'quë cayë asajë quëacaicohua'i tsie, Maija'quë tsecohua'i tsie, cui'ne si'aohua'i iye yeja pa'icohua'ire huani jëosicohua'i tsie.

19

¹ Ja jeteyo'je asahuë, ma'tëmopi jai pai tutu ñeje cajëna:
¡Aleluya! De'oquëre pa'ni Maija'quë cajë ite sihuañu'u, Maija'quë tse a'ë, huasoye, ¡de'oyerepa, jerepa pa'irepa pa'iye.

² Maija'quë cato pai yo'ose'ëje pa'ye ñaquë yo'oni nuñerepa yo'oji, tayoma'ë. Jaje pa'ina, co'a nomiore nejopi.

Iye yeja paire io co'aye yo'oyepi co'a de'huasicore,

¡jo'ya mañare huaisi do'ire jote nejopi.

³ Huiñãohua'ipi tijupë ca cohue:

“¡De'oquëre pa'ni Ëjaë cajë ite sihuañu'u! Io ucona, pico mëiñe ti jëoñe peoyerepa pa'iona.”

⁴ Ja maca veinticuatro aiohua'ipi cui'ne cuatro pa'iohua'ipi vejare pana në mejë Maija'quëre de'oquëre pa'ni cuasajë sihuajë yo'ohuë, ñu'i saihuë ñu'iquëre ñeje cajë:

“Jaje pa'ijaquë. De'oquëre pa'ni, Ëjaë cajë ite sihuañu'u.”

⁵ Ja maca cuañequë ñu'i saihuë quë'ropi yë'ose'e ñeje pisipi:

De'oquëre pa'ni cajë Maija'quëre

Si'aohua'i tsj cui'ne aiohua'ijë,

Si'aohua'i ite necajë,

Ite Ëjaëre pare ñajë ca'rajë pa'isicohua'ipi sihuajë'ë.

Yëi Ñama Huejaquëna, Pai Sihujë Tsi'si Mu'se

⁶ Asahuë, cui'ne jai pai cajëna, pisiyeje pa'ye pisiqüëna, jupo tsa'io pisiyeje pisiqüëna, cui'ne mujuë të cayeje pa'ye pisiyeje pisiqüëna. Japi pisiipi, ñeje: ¡De'okuëre pa'ni Èjaë cajë ite sihuañu'u! Maija'quë si'aye pa'ire papi, Èjaëre papi cuañe huëopi.

⁷ Sihuañu'u, sihuayena daijani ite de'okuëre pa'ë më'ë cañu'u.

Tsoe ti'api, Yëi ñama hueja mu'serepa.

Jaje pa'ina, i nëjo tsoe ëja de'osicorepa pa'ico.

⁸ Jaona isihuë, de'o cañarepa si'si peoyere, cui'ne miañere suña ja'ñe.

Ja de'o cañarepa cato quëaji, sehuosicohua'i Maija'quë tsecohua'i nuñerepa yo'ojë pa'iyere.

⁹ Ja maca huiñaëpi yë'ëre capi:

“Toyajë'ë, sihuacohua'i pa'iyë, Yëi ñama hueja maca pa'ija'cohua'ire soisicohua'ipi.”

Yequeje cui'ne capi:

“Iye coca cato Maija'quë nuñerepa cocare pa'ë.”

¹⁰ Jaje caqüëna, asani yë'ëpi huiñaë quëo yë'quë macana do're ja'ruhuë, ite, de'okuëre pa'ni cuasaquë sihuasi'i caqüë. Jaje yo'okuëna, ipi yë'ëre capi:

“Jaje yo'oma'ë pa'ijë'ë. Yë'ëje Maija'quë jo'yaë'ë. Më'ëje pa'i a'ë. Më'ë cui'ne Maija'quë do'ijë coní payë, Jesús ayere quëacaiquëre.”

Jaje pa'ina, Maija'quëni më'ë cato jaje do're ja'ru sihuaquë yo'ojë'ë, mësaruaquë Jesús ayere quëacaiquë cato cui'na ëapi, yë'ëre pa'i ja'ñere quëa joyo.

Caballo Poja'iquëre Tuiquë Ayere Quëaye

¹¹ Ja maca ñahuë, ma'tëmopi hui'yosico pa'iona. Jaropi ñaipi, caballo poja'iquëpi. Ite tuiquë cato iti case'ëje yo'okuërepa, cui'ne nuñerepa care paquë hue'equë paji'i, i mami. Jaje pa'ipi nuñerepa cuañequëpi cui'ne nuñerepa huajoje yo'opi.

¹² I ñaco ca cato toa tsëni nëcase'ëje pa'yerepa paji'i. I siopëre jaiye manoa pu'iquë paji'i. Jaje pa'ipi ñse'e te'i asa mamire toyase'ere papi, yecohua'ije ti asa ma'ñere.

¹³ Cui'ne tsiepi tsoasi ju'i care ju'i saji'i. I mami cato: Maija'quë coca hue'equëpi.

¹⁴ Iní ma'tëmo soldado paipi tuë'ë, de'o caña suñasicohua'ipi, poja'i cañare, cui'ne si'si peoyere ju'icohua'ipi po caballohua'ini tuijë.

¹⁵ I yë'opoja'a hua'ti jëjësëcopi etapi, iye yeja pa'icohua'ire nejoja'copi. Jaëpi quëna tarapëpi cajiquë cuañeja'quë api. Jaëpi pai ñape yo'ose'ere saisipi, cuiya'i da'ca nes'i'i caquë tsa'cu jo'aquë yo'oyeje pa'ye. Cui'ne jaëpi ocuaja'quë api, Maija'quë tutu quë'irepa pëi si'seyere.

¹⁶ I ju'i care, cui'ne i quësore ñeje toyase'ere hue'epi: “Pai ëjaohua'i mëñe Èjaërepa, iti meñe cuañequërepa.”

¹⁷ Ja jeteyo'je ñahuë, huiñaëpi ëšëna tsa'cu paquë nëcaqüëna. Jaëpi ai tutu cui'pi, si'aohua'ire peo de'oto ja'jëjë cu'icohua'ire ñeje caqüë:

“Daijë'ë, tsi'sini, Maija'quë na'iquëna, aonë aija'cohua'i.

¹⁸ Dani aijë'ë, pai ëjaohua'i ca, soldado pai ëjaohua'i ca, tutu quë'iohua'i ca, caballo ca, ñohua'ire tuisicohua'i ca, coa si'aohua'i ca, jo'yaohua'i peocohua'i ca, jo'ya ne cuañosicohua'i ca, a'ricohua'i ca, cui'ne jaicohua'i ca, aija'cohua'ipi cui'pi.”

¹⁹ Ja maca ñahuë, huajëya'ye pa'ire, cui'ne iye yeja pai ëjaohua'ire, ñohua'i soldado pai ja're coní pa'ijëna. Jaohua'i cato caballore tuiquëre, cui'ne i soldado paire uihuañu'u cajë tsi'sisicohua'ipi paë'ë.

²⁰ Jaë huajëya'ye pa'i cato tseja cuañosiquë paji'i, coa cosoquë quëaquë ja're coní, i ña hue'ñana jaiye pai yo'o ti'a ma'ñere yo'o ñnosiquë ja're. Ja yo'o

ĩñoñeja'a quëaquë paire cosopi, huajëya'ye pa'i mami toya cuañosicohua'ini, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre sihuajë yo'osicohua'ini. Ja maca, huajëya'ye pa'ire, cui'ne coa cosoquë quëaquë pa'isiquëre tseani ja huajëcuhua'ini toa jairana azufre tsëni nëcasicona, jeo dëo cuañohuë.

²¹ Yecohua'i cato huani jeo cuañohuë, caballo tuiquë yë'opo eta hua'tiyona. Ja maca si'a ja'jëcuhua'i ts'i'sini jaohua'i care ocue tımë huesëhuë.

20

Mil Ometëca Aye

¹ Ja jeteyo'je ñahuë, ma'tëmopi huiñaë tome huesë hue'ña sjoconi cui'ne quëna mere tse'equë cajequëna.

² Jaëpi cajeni jai pë'ëje pa'ire tsoe hue'ña añare, huati jare ipi Satanás hue'equëre quëna mepi sëapi, mil ometëca ñu'ija'quëni.

³ Ja maca ïte sëani mil ometëcaja'a paire cosoma'ë pa'ija'quëre tome huesë hue'ñana jeo toni sjoñopi. Sioni eta sa'rona hui'yoye peoji, caquë toya sëo huesopi. Jaje pa'iquëta'are mil ometëca t'i'asi maca joye cuañosiquë pa'ija'quë api, a'ri tëcahuë maca pa'ija'quëpi.

⁴ Ja jeteyo'je ñahuë, paipi cuañëjë ñu'i saire ja'rusicohua'ipi ñu'ijëna, pai ñape yo'ose'e ñajë ca de'huaja'a tutu isi cuañosicohua'ire. Ja maca ñahuë, Maija'quë coca case'eje pa'ye, cui'ne Jesús case'eje pa'ye nuñerepa tui do'ire, sjopea të'ca tëte cuañosicohua'i joñoare. Jaohua'i cato huajëya'ye pa'ire, cui'ne ije pa'ire de'huasiquëre de'oquëre pa'ni cuasajë yo'oye pasicohua'i a'ë. Cui'ne i mamije toya cuañoñe pasicohua'i a'ë, johua'i tsiana, panita'a johua'i jëtëna. Jaohua'ipi huajëcuhua'i pani cojë Cristo ja're mil ometëca cuañehuë.

⁵ Jaje pa'iquëta'are yecohua'ita'a huëiye pahuë, mil ometëca tëto saisi maca huëija'cuhua'ipi. Iye cato du'ru macarepa ju'isicohua'i huëiye a'ë.

⁶ Sihuacohua'i pa'iyë, Maija'quë tsecohua'ipi, du'ru macarepa ju'isihua'i huëiye huëicohua'i. Jaohua'ire cayaye ju'ine aco ne hueañe peoji. Coa ai jerepa jaohua'i cato Maija'quëre cui'ne Cristore necaijë pa'ija'cuhua'i a'ë. Cui'ne i ja're cõni mil ometëca cuañeja'cuhua'i a'ë.

Huati Nejo Cuañose'e

⁷ Mil ometëca tëto saisi maca Satanáspi etosiquë pa'ija'quë api.

⁸ Pa'i ja maca si'aohua'ire yeja pa'icohua'ire cosoquë cui'ne Gogre cui'ne Magogre cosoja'quë api. Cosoquë jaohua'i soldado paire jai paire meja asi tsiaya të'tëpa ñañeje pa'yerepa tsi'soja'quë api, uihuaja'cuhua'ire.

⁹ Ja maca jaohua'ipi si'a yejañapi dani si'aore sa tëhuo të'ija'ë'e, Maija'quë tsecohua'i i oicohua'i pa'i daripëre huañu'u cajë. Jaje yo'ojëta'are ma'tëmopi toa tome ëo huesopi, peo hue'ñarepa.

¹⁰ Ja maca huati paire cososiquëre toa jairana azufre quë'iona jeo dëo cuañopi, huajëya'ye pa'ire, cui'ne coa cosoquë paire quëasiquëre jeo dëo sitona. Jarona ai yo'ojë pa'ija'cuhua'i a'ë, mu'señapi, cui'ne ñamiñapi carajaiñe peoyerepa.

Poja'i Ñu'i Saihuëre Pare Ñu'i Pai Ñape Yo'ose'e Ca De'huaye

¹¹ Ja maca ñahuë, poja'i ñu'i saihuëre, cui'ne iote ñu'iquëre. Jaë ña hue'ñare papi yeja cui'ne ma'tëmo catihuë. Catijëta'are ti peopi, tirona se jëani pa'iyëje.

¹²⁻¹³ Ja maca ñahuë, ju'isicohua'ire, jaicohua'ire, cui'ne a'ricohua'ire, ñu'i saihuë tñare pare nëcajëna. Si'aohua'i tsiyana, cui'ne yejana ju'ijë pa'isicohua'i, etasicohua'i pa'ë'e. Ja maca toya pëpëapi hui'yose'e paji'i. Pa'ina, cui'ne pa'i toya pëpëre paje hui'yosico paji'i. Ja maca ju'isicohua'ipi jare johua'i yo'ose'eje pa'ye ca tëji cuañohuë, ja toya pëpëana toyase'eje pa'ye.

14 Ja jeteyo'je juni huesëye cui'ne ju'isicohua'i pa'i hue'ñaje ña coñe peopi, toa jairana jeo dëosi do'ire. Iye toa jaira cato cayaye acore se juni huesë coñe a'ë.

15 Cui'ne jaron a jeo deo cuañohuë, si'aohua'i pa'i toya pëpëna iohua'i mami toya cuañoma'cohua'i.

21

Huajë Ma'tëmo Cui'ne Huajë Yeja

1 Ja jeteyo'je ñahuë, huajë ma'tëmore cui'ne huajë yejare. Du'ru pa'isi ma'tëmo cui'ne du'ru yeja, cui'ne jai tsiaya tsoe peopi.

2 Ja maca yë'ë Juanpi ñahuë, de'o daripëre pare, huajë Jerusalénre, ma'tëmopi cajecona, Maija'quë pa'i ña hue'ñapi. Nomio io huejaja'quëre caco de'oyere suñani ëja de'ose'eje pa'io paco'ë.

3 Ja maca asahuë, ma'tëmopi tutu yë'ose'e ñeje jutaquëna:

“Maija'quë pa'i hue'ña yure cato pai ja're con pa'iy e a'ë, iohua'i ja're pa'ija'quëpi. Iohua'ipi i pai pa'ija'cohua'i a'ë. Pa'ijëna, Maija'quëpi iohua'i pëca ja'quë pa'ija'quë api.

4 Ja maca Maija'quëpi iohua'i oise'e tëno jecocasipi. Ja maca ju'iñe, ai yo'oye, ai cuasajë oiy e, a'siye peosipi, tsoe tëto saise'e sëte, ja'ñe pa'io pa'ise'e.”

5 Ja maca ñu'i sai huë ñu'iquëpi capi:

“Yë'ëpi si'aye huajëyese'e ne saoyë.”

Yequeje capi:

“Toyajë'ë. Iye coca care paye a'ë. Itina quëcojë pa'iy e a'ë.”

6 Jaje ca toquë capi, yë'ëre:

“Tsoe ne saohuë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa cui'ne tëjiquë, je'nëna pa'iquë. Oco ëa ju'iquëni yë'ëpi ocuasi'i pa'i oco cojerepa ayere do'i peoyerepa.

7 Si'aye quëcosiquë etasipi, yë'ëre i pëca ja'quëre paja'quë api, cui'ne ini yë'ë mamaquëre paja'quë a'ë, si'aye iyere paja'quë api, mamaquë pa'i do'ire.

8 Jaje pa'iquëta'are yë'ëre tuiyere yo'o jujacohua'ire, sehuoye jëa coecohua'ire, paire coecohua'ire, huaicohua'ire, yequë nomiohua'ire yo'ocohua'ire, dahuë yo'ocohua'ire, pai nese'ere ëjare pa'ë cuasacohua'ire, cui'ne coa cosocohua'ire saiye pasipi, toa cui'ne azufre tsë'isi jairana, cayaye acore se juni huesë hue'ñana.”

Huajë Jerusalén

9 Ja maca siete huiñaohua'i aquëpi daji'i, siete ucu duruhuëa tëjyerepa ai yo'oye timëse'ere pasiquëpi. Jaëpi dani capi, yë'ëre:

“Daijë'ë. Më'ëre iñosi'i, Yëi ñama huejaja'core, i nëjore.”

10 Huëo cani ñaheje pa'ye ñahuë. Ñaquëna, huiñaëpi yë'ëre jai cutihuëna sapi. Sani iñopi jai Jerusalén daripëre de'ocore pani, ma'tëmopi Maija'quë quë'ropi cajecona.

11 Ja daripë cato Maija'quë miañe ju'ayepi miaco paco'ë. Io miañe cato de'o quëna pë miañeje pa'ye paji'i, Jasje hue'yosi quëna miañeje pa'ye, ña etojai quëna huëje pa'ye paji'i.

12 Ja daripë yë'rëhueja'a jai ëmë tëhuopa tëhuosico paji'i. Jaje pa'ioni doce eta sa'noa paji'i. Eta sa'noa ñape te'e huiñaë nëcapi. Cui'ne eta sa'noa ñape doce Israel pai tsëca mamire toyase'e paji'i.

13 Èsë mëi te'tere toaso eta sa'noa paji'i. Èmëje'e te'tere toaso eta sa'noa, huë'ehuë te'tere toaso eta sa'noa, cui'ne ësë du'i hue'ñare toaso eta sa'noa paji'i.

14 Jai daripë tëhuopa cato doce quëna pëana quëco paco paji'i. Ja quëna pëana Yëi ñamapi doce jëjo daosicohua'i mamire toyase'e paji'i.

15 Yë'e ja're conì huiñaë coca caquë cato ì jëtëre oro tarapëre catë tarapëje pa'ioire cajipi, jai daripë cuëcueja'coni, io eta sa'noa, cui'ne io tëhuopa.

16 Jai daripë cato si'a yë'quë maca jaico paji'i, je'ñe tēcapë tsoaye ja'ye si'ao. Huiñaëpi ì cuëcucopi jai daripë cuëcuequëna, caya mil cui'ne docientos kilómetros paji'i. Io tsoaye, io mēñe tsoaye cui'ne io je'ñe tēcapëje cui'na ja'yese'e paji'i.

17 Ja jeteyo'je tëhuopa tsoayere cuëcuepi. Cuëcuequëna, sesenta y cinco metros paji'i. Pai cuëcueyeje pa'ioipi huiñaëje cuëcueye sēte jaje paji'i.

18 Jaspe hue'yosi quëna pëapi nesico paco'ë, tëhuopa. Cui'ne iti daripëpi orore pase'e nesico paco'ë, sa ña etojaicorepa.

19 Tëhuo pa quëco pa quëna pëa cato coa si'a de'o quëna pëapi ëja de'huase'e paji'i. Iyepi du'ru huëo hue'ña cato, jaspe hue'yosi quëna, cayaye aco zafiro hue'yosi quëna, toasoñe aco ágata hue'yosi quëna, cajese'e aco esmeralda hue'yosi quëna,

20 Cinco aco onice hue'yosi quëna, seis aco cornalina hue'yosi quëna, siete aco crisólitopi hue'yosi quëna, ocho aco berilo hue'yosi quëna, nueve aco topacio hue'yosi quëna, diez aco crisoprasa hue'yosi quëna, once aco jacinto hue'yosi quëna, doce aco amatista hue'yosi quëna paji'i.

21 Doce eta sa'noa cato doce perlaspi nese'e paji'i. Pa'ina, te'e perlapi te'e eta sa'ro tëhuocore nesico paji'i. Èja ma'arepa cato orore pase'e nesicopi sa ña etojaicorepa paco'ë.

22 Ja daripë ti peopi, Maija'quëre se huë'e. Me neni pa'ico'ni, jare ì Maija'quë si'aye pa'ire papi, cui'ne Yëi ñamapi conì huë'ëje pa'iohua'i pa'ito.

23 Ja daripë cato ësë, cui'ne ñañë miacaiye peoji. ¿Me neni jaohua'i miacaiye'ni? Tsoe Maija'quëpi de'oyerepa miato, cui'ne ì Yëi ñamapi conì toa tsëopëje pa'ipi miato.

24 Huasosi yejaña pa'icohua'i cato ja daripë miacaiyeja'a cu'ija'cohua'i a'ë. Cui'ne pai ëjaohua'ipi iohua'i de'oyere jona isija'cohua'i a'ë.

25 Io eta sa'noa sjoñe ti peosipi mu'se, cui'ne jaro cato ñamije peosipi.

26 Iona sajë isija'cohua'i a'ë, iye yeja pa'icohua'i Maija'quë de'o necaise'ere iñoñere, cui'ne pai yejaña ëjaërepa cajë de'oyerepa sehujë pa'iyere.

27 Jaro cato cacaye peoji, si'si nese'e, ai co'ayerepa yo'ocohua'i, panita'a cosocohua'i'je. Jaro cato cacaja'cohua'i a'ë, iohua'i mami Yëi ñama tseco pa'i toya pëpëna toyasicohua'ise'e.

22

1 Ja maca huiñaëpi iñoipi, co'sija'i tsiayapi pa'iyë isi ocose'ere. Jaje pa'ioipi Maija'quë cui'ne Yëi ñama ñu'li huë'ñapi etapi.

2 Cui'ne ja eta ñapi jai daripë ëja ma'a jopore pare paji'i. Cui'ne tsiaya tëtëpañare pa'i soquë ñëapi nëcahuë. Te'e ometëcahuë quëicohua'ipi ñañë ñape quëico paji'i. Io ja'o cato yejaña pa'icohua'ire juiyue paji'i.

3 Jaro cato peosipi, co'aye pa'ise'e. Maija'quë cuañe ñu'ico cui'ne Yëi ñama cuañe ñu'ico ja daripëre paji'i. Pa'ina, ì jo'yapi ite ñajë sihuaja'cohua'i a'ë, Èjaëre pare sēte.

4 I tsiare pare ñaja'cohua'i a'ë. Ñajë cui'ne ì mamire iohua'i tsia tñare pana toyase'e hue'ëja'cohua'i a'ë.

5 Jaro cato peosipi, ñami. Iote pa'icohua'i cato toa tsëo pë miañere co'ema'pë pa'ija'cohua'i a'ë. ¿Me neni co'eye'ni? Jare ipi Maija'quë Èjaëre

papi miacai pa'ija'quëre. Cui'ne iohua'ipi Maija'quë ja're conì je'nëna carajaiñe peoyerepa pa'ija'cohua'i a'ë.

Jesucristo Daiye Ja'yere Pa'iji

⁶ Ja maca huiñaëpi capi, yë'ëre:

“Iye coca cato nuñere pa'ë. Cui'ne itina quëco pajë pa'iyere pa'ë. Jare ipi Ejaë Maija'quë i joyore jëjo saopi, ite quëacaicohua'ire yequë mu'se pa'i ja'ñe quëaja'quëpi caquë. Yureta'a i huiñaëre jëjo daopi, i jo'yare quëaja'quëre yure maca esa yo'o huëo ja'ñere.

⁷ Yë'ëpi esa daija'quë a'ë!”

Sihuaquë pa'ija'quë api, iye toya pëpë yequë mu'se yo'o ja'ñere quëayere asaquë yo'oquë pa'iquë cato.

⁸ Yë'ë Juanpi itire ñaquë, cui'ne iyere asahuë. Ja ñaquë asa tējisi maca yë'ëre iñosiquë huiñaë quëo yë'quë macana do're ja'ruhuë, ite ëjaëre papi caquë sihuaquë yo'ose'e caquë.

⁹ Jaje yo'oquëna, ipi capi, yë'ëre:

“Maija'quëre necaiquë a'ë. Më'ëje pa'i a'ë. Cui'ne më'ë ja're acohua'i i coca quëacaicohua'ijë pa'i a'ë. Coa si'aohua'i iye toya pëpëna toyase'ere de'oye sehuocohua'ijë pa'i a'ë. Maija'quë necaicohua'ipi pani Maija'quëni jaje sihuaquë yo'ojë'ë.”

¹⁰ Cui'ne yequëje capi:

“Iye toya pëpëre tsioma'ë pa'ijë'ë, si'aohua'ipi ñajajë caquë. Yequë mu'se tëtö sai ja'ñere iye toya pëpëna toyase'ere, iti case'e huëo maca tija tējiji.

¹¹ Na'i huesësioca. Jaje pa'ina, coa ñajë'ë, co'aye yo'oquë jare co'ayere yo'oquë pa'ijaquë, si'si nesiquë jare si'si pa'ijaquë. Jaje pa'isiquëta'are de'loquë cato jare de'loquë pa'ijaquë. Maija'quëna i pa'iyë isi huesosiquë cato, jare i ja're pa'i huesëja'quë.

¹² Yë'ëpi esa daija'quë a'ë. Dai dayë, cui'ne isija'a co'amañaje. Pai ñapere isija'quë a'ë, i yo'ose'eje pa'ye.

¹³ Yë'ë a'ë, si'anë pa'iquëpi pa'iyë. Yë'ë a'ë, du'ru aquërepa, cui'ne tējiquërepa, iti huëosiquë cui'ne saouërepa.”

¹⁴ Sihua'cohua'i pa'iyë, iohua'i caña de'oye jojacohua'ipi. Jaohua'ipi pa'i soquë yë ayere de'oye ocueye pa'iji. Cui'ne jai daripë eta sa'noaja'a de'hue cacaye pa'iji.

¹⁵ Jaje pa'iquëta'are, hue'sena pëaja'cohua'i a'ë, tijo yo'ocohua'i cato, paire dahuë necohua'i, yequë nomiore yo'ocohua'i, paire huani jeocohua'i, pai de'huase'ere ëjare pa'ë cajë yo'ocohua'i, cui'ne cosoyere oijë cosocohua'i.

¹⁶ “Yë'ë Jesupi yë'ë huiñaëre jëjo saohuë, sehuosicohua'i tsëcare si'aye quëaja'quëre. Yë'ë a'ë, David tsëcapë aquë. Yë'ë a'ë, ñata tomesi macarepa miacai ma'ñocorepa.”

¹⁷ Maija'quë joyopi cui'ne Yëi ñama nējopi conì cayë:

“Daijë'ë. Jaje daijë'ë cayere asani cui'neje cajë'ë. Oco ëa ju'iquë pani dani ucujë'ë, pa'iyë isi ocure pare ti curi do'i peoyerepa.”

¹⁸ Yë'ëpi si'aohua'ire du'ru quëa nëoñë, iye toya pëpëna Maija'quë yequë mu'se yo'o ja'ñe toyase'ere asacohua'ire. Jaje pa'ina, paipi iye case'ere ai seña maca se mëocaisiquë pa'ito, Maija'quëpi iteje ai yo'oyere se mëocaija'quë api, iye toya pëpë toyase'e ayepi.

¹⁹ Iye toya pëpë ayere, yequë mu'se pa'i ja'ñere quëaquë toyase'ere a'ri maña nejocatu iti nejocaisiquëreje Maija'quëpi pa'i soquë yë ocueye peoyë. Cui'ne de'o daripëna cacaye peoyë. Iye toya pëpë cato quëaji, ja pa'i oco ayere, cui'ne ja de'oyerepa daripë ayere.

²⁰ Iye yo'o ja'ñe quëasiquëpi caji: “Yë'ëpi esa daija'quë a'ë.” Jaje pa'ija'quë. ¡Daijë'ë, Ëjaë Jesús!

²¹ Mai Ëjaë Jesucristopi mësarute si'aohua'ire j oiyepi ñacai paja'quë. Jaje pa'ija'quë.